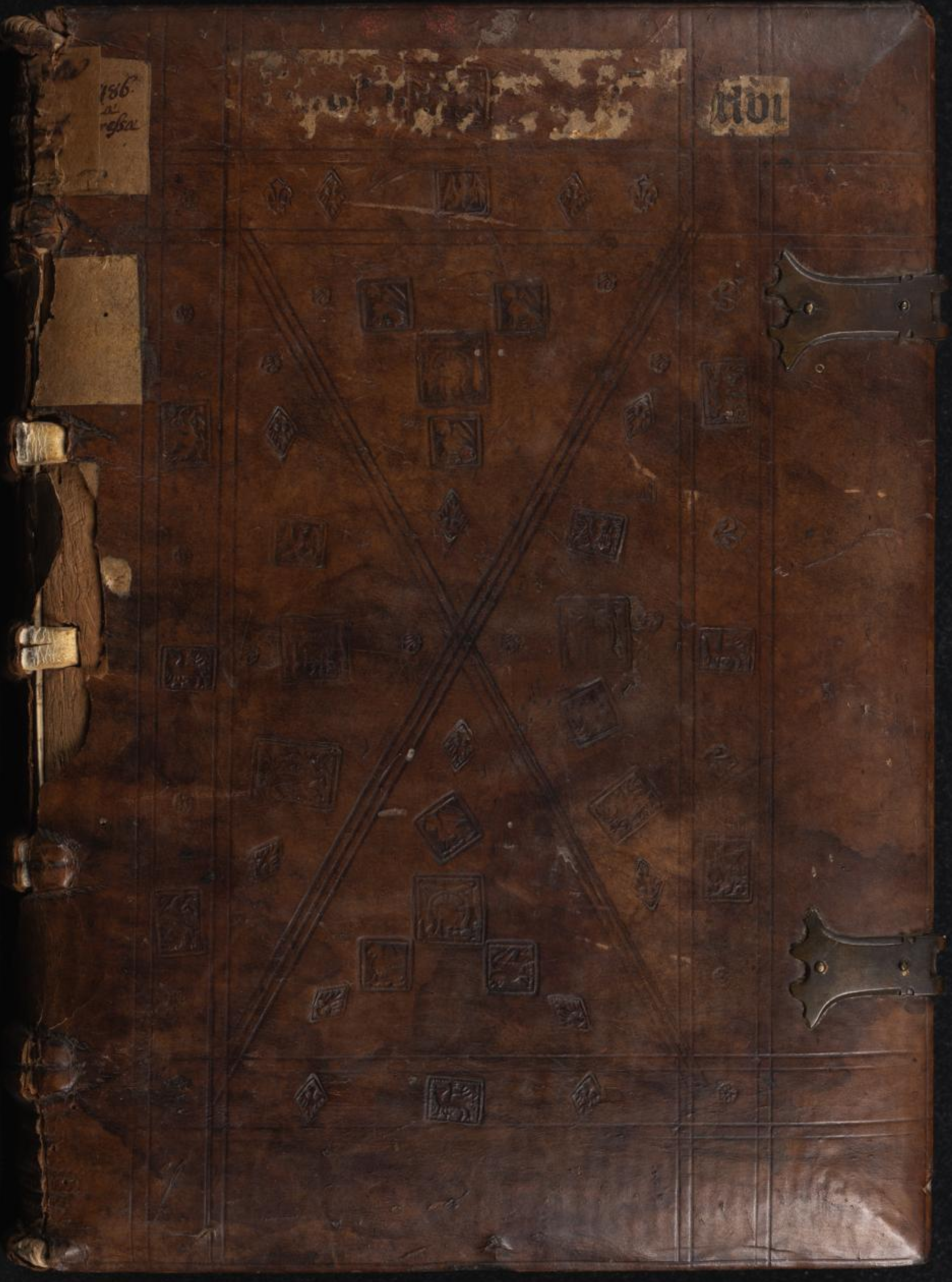

Inebriabuntur ab ubertate dom[us]
tue: et torrente voluptatis tue po-
tabis eos. Quoniam apud te est f[ons]
vite: et in lumine tuo videbimus lu[men].
Pretende misericordiam tuam scientibus te: et
iustitiam tuam hys qui recto s[unt]
corde. Non veniat mihi pes superbie: et ma-
nus peccatoris non moveat me.
Ibi ceciderunt qui operantur iniqui-
tatem: expulsi sunt nec potuerunt [stare].
Noli emulari (expugna impugnantes me) ... l[...]
in malignantibus: neque zela-
veris facientes iniquitatem. Quoniam
tamquam fenum velociter arescent:
et quemadmodum olera herbarum cito

cadent. Spera in domino et fac bo-
nitatem: et inhabita terram et pasceris
in divitiis eius. Delectare in domino
et dabit tibi petitiones cordis tui.
Revela domino viam tuam: et spera in
eo et ipse faciet. Et educet quasi lu-
men iustitiam tuam: et iudicium tuum
tamquam meridiem subditus esto
domino et ora eum. Noli emulari in eo qui
prosperatur in via sua: in homine fa-
ciente iniustitias. Desine ab ira et
derelinque furorem: noli emulari ut
maligneris. Quoniam qui malignantur
exterminabuntur: sustinentes au-
tem dominum ipsi hereditabunt terram.
Et adhuc pusillum et non erit pecca-
tor: et queres locum eius et non invenies.
Mansueti autem hereditabunt terram:
et delectabuntur in multitudine
pacis. Observabit peccator iustum:
et stridebit super eum dentibus suis.
Dominus autem irridebit eum.

Lib fratrum cruciferorum in Dusseldorp

Chris' sup Johez
Ad [illegible]
Sermones eius xxv morales
Ad [illegible]

Homelie Chryſoſtomi ſuper Johanne͂.

P. Eccl. 69

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

1435 650 01

Prefatio.

PAulo apoſtolo teſte.pme q̄m
ſcribit ad chorītheos epl̄e.xij
caplo Diuiſiones grāꝝ ſunt
vnus aūt ſpūs. Cuius veritas dicti li
cet in cūctis videat̄ hoībus.maxīe tn̄
in ipis duobus.interpretandi gratiā
adeptis. In Franciſco videlicet are/
tino et alio quodā veteri. Homelyas
beatiſſimi Iohīs Chryſoſtomi ſuper
Iohēm filiū tonitrui.de greco in lati/
nū transferētb⁹. Franciſco enim huic
noſtro.cuius tranſlationē hoc pſens
cōtinet volumē.meliorē ptē dedit.vt
clare patꝫ oībus vtriuſqꝫ dicta confe
rētibus Quod enī pmus cōfuſe et ge/
neralib⁹ tranſtulit vocabulis.hoc iſte
noſter.tanq̄ꝫ ante oculos poſuit.ſpēa
lius.imo ſingularius declarādo.et ſti
lo ornatiori lectoꝝ corda demulcēdo
Quapropter amboꝝ nobis oblatis p̄
noīatorū opibus.placuit et haud du
biū placebit et alijs.tanti viri p munꝯ
dum diſpergere laborē.vt et ipe nedū
meritū.ſed etiā apud deū et ſcos eius
habeat honorē Correctas autē ipſas
homelias ſecure quiſqꝫ intelliget.dum
mōdo ſubſcriptis pauculis.aurēꝫ cor
dis aperiat Primū ne lateat lectorē
ipm beatū Chryſoſtomū aliam a mo
derna totius biblie ſequi tranſlationē
Idcirco nō credat vicio ſcriptorū tri
buendum.ſi diſſonantēꝫ verbis ſacre
pagine repererit auctoritatē. Inſup
⁊ tranſlatoris vſu potuit euenire Si
cut i.xxxij.homelia de hoc Moyſi di/
cto Prophetā ſuſcitabit vob̄ domi/
nus.qd̄ tranſpoſitum eſt in verbis ap
paret.et etiā alibi in locis nonnullis
In.lxvi.Omnes trahā ad meipſum.
Uſus habꝫ Omnia trahā ad meipm
et cetera Eſt et aliud notandū pro ru
dioribus.q̄ raris et ſingularibus vti
tur verbis et locutionibus quas etſi
doctis viris nō opus ſit.alijs tn̄ non
ſic.ſed vtile ē declarare In.xxx. Per
dius.et Pernox. In.xlix. Conſtatq̄
cōſonat vel cōcordat. In.lviij.ponit̄
hec orō Boni et manſueti viri inſtar.
et totius ciuitatis Inſtar pro exēplaꝯ
ri vel exemplo Loqui ad gratiā.aut
ad voluntatē.pro adulari trāſfertur
ſepius In.xxxi. Tēpori eam reprehē
dit.rara cōſtructō In.xxxiij. Ipi au
dirent et in.xlviij. Mihi nō auditis.in
xvij. Reuerterūt.et alibi Cōuertim⁹
ad gentes. In pleriſqꝫ locis ſupplicia
manēt.pro imminent Penas daturi
Demū in ſimplicibus terminis ne er
rare contingat. In primis pſtare reci
pitur ſepius pro preferri A pueris id
eſt a iuuētute Uſuuenit p contingit
Callere.aſtute inquirere Fucis pro
apibus Cōceſſit pro receſſit vel. ceſſit
Secundo vento.id eſt proſpero vt
in prologo et mltis alijs locis Eſto
pro ſit.vel tanq̄ꝫ conceſſo. In.xlix A
liup mortis In.lxxiij. Et alibi Ali⁹
cuiuſpiā mulieris. Hec oīa impulſa
poſſent decipe legētes.vt vel ſcripto
res vituparent.aut libros ſine cā ma
cularent.q̄re melius eſt pcognoſcere.
Tabulā aūt ſequentē ita legant q̄
Primum numerum folijs tribuant
Secundū autem numerū columnis
foliorum.vt exempli gratia. Iohēs
cur pre ceteris diuinā generationem
cōtexuit folio.xiiij.columna.iij

ABſtinentia.chriſti et apoſtoloꝝ
notatur fo.lxxxix.co.i.
Abrae filios eſſe iudeos repbat chri
ſtus fo.cxi.co.iiij.
Adoratoīes veri qui ſint.placentes
deo fo.lxx.co.iij.
Adulteriū q̄ꝫ graue ſit peccatū ⁊ qua
pena fo.cxxxij.co.iij.
Adulatio ſeu aſſentatio fugiēda exē
plo chriſti. fo.xcix.co.ij.
Aduētus chriſti duo.ſed in pmo nō
iudicat fo.lix.co.ij.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUESSELDORF

Agnus dei xp̄s ⁊ qn̄o.⁊ quid ſignifi
cet.Ecce fo. xxxvii.co.ij.
Agnus dei ⁊ cetera.pulchꝛe declara
tur. fo.xl.co.i.et.ij.
Alphonſi regis Aragonū excellen‑
tia.primi prologi. fo.i.co.ij
Alapam Jeſu datam optime deuo‑
tiſat. fo. lxxij.co.ij
Ambitio graue crimen perdens ani
mam. fo.clxxiij. co.iij.
Amantium ſeculariter vrgens dile‑
ctio. fo.clxiij.co.ij.
Amoꝛ filioꝛum in plures diuiſus mi
noꝛ efficitur. fo.vii.co.i.circa fi.
Amicos non habere ꝙ̄miſerum ſit.
fo.clxi.co.iij.
Amicus cum vicijs ferendus eſt.
fo.clxiij.co.i.
Angeli nō nouerīt archana q̄ Johā
nes reſerat.prologi ſecūdi.fo.ij.co.i.
Angelus vnus toti mundo confer
tur in nos laudādo fo.lxxij.co.ij
Andꝛeas cur ſolus noīatur īter du‑
os Johānis diſcipulos fo.xl co.iij
Andꝛeas prudentioꝛ Philippo.
fo.lxxxix.co.i.
Ante me factus eſt quomodo intel‑
ligatur. fo.xxix.co.ij
Animus auari non flagrat dei deſi‑
derio. fo.xx.co .iij.
Animam inuitam deus non vult oꝛ
nare. fo.xxvii.co.i.
Animarū cura difficilis per chꝛiſtū
facta eſt. fo.xxvij.co .i.
Antichꝛiſti aduentū quomodo chꝛi
ſtus predixit fo.lxxxvij.co.i.
Aīo deſꝑato nihil peiꝰ fo.cxiij.co.ij
Animam ponendi poteſtas qualis
fuerit fo.cxxiij.co.iij.
Animam amare vel odire quid ſit.
fo.cxxxix.co.ij.
Aīe monilia ⁊ oꝛnatꝰ fo.cxlii.co.iiii
Animā philoſophi diuerſimode diſ
finiūt. fo.cxxxij.co.ij.
Anima quibus impediatur ab intel
lectu diuinoꝝ. fo.vij.co. i.
Animas hoīm culices ⁊ cetera fieri
p̄hi dixerunt fo.v.co.i.circa finē
Animus diuina cogitans manet im
perturbabilis fo.viij.co.ij
Antiquoꝛum ⁊ veterum collatio in
prologo Franciſci. fo.i.co.ij.
Apoſtoli licet piſcatoꝛes ſuperarūt
philoſophos fo.cxxxij.co.i.
Apoſtoli quid nunciare nobis miſſi
ſint. fo.xxvii.co.iii
Aqua viua duplex. fo.lxviij.co.ii.
Artiſte raro ſuos filios volunt ſuc‑
ceſſoꝛes. fo.iiii.co.iiii.
Aſſiduitatis ⁊ humilitatis magna
vtilitas. fo.lxiiii.co.iiii.
Aſia locus philoſophoꝛum : ⁊ ideo
demonū fo.v.co.ii.circa fi.
Auaricia ⁊ ira quomodo cognoſcā‑
tur. fo.cix.co.i.
Auaricia ꝙ̄graue vicium.longa oꝛa
tio. fo.cxxxvi.co.iii.
Auaricia quomodo alloquatur ſu‑
os ſeruos fo.cxxxvi.co.iiii
Auaricia vnde oꝛtum habuerit.pul
cer ſermo fo.cxxxvi.co.iiii.circa fi.
Auaricia fugienda quia radix omni
um maloꝛum fo.cxlii.co .iij.
Audientiā Johannis ſuadet Chꝛy‑
ſoſtomus in ſuo prologo fo.iii.co.iii.
Auditoꝛ negligens diuinoꝛum qua
pena dignus fo.vii.co.iiii.
Auditoꝝ diligētiū ſig fo.vii.co.iiii.
Baptiſte diſcipuli quō cōtende‑
bant cōtra chꝛiſtuꝫ ⁊ eius diſci
pulos fo.lxi.co.iiii.
Baptiſta quomō diſcipl'os ſuos va
ne glorioſos arguit fo.lxiii.co.i.
Baptiſte teſtimonium profundum
de chꝛiſto. fo.lxiii.co.iii.
Baptiſma quare dicitur chꝛiſti cuꝫ
ip̄e nō baptiſauerit fo.lxv.co.ii.
Baptiſta cur non ſine baptiſmate
predicauerit fo.xxxvii.co.iij.
Baptiſta de xp̄o loquens cur dixit.
ego neſciebam eū fo.xxxviii.co .i.
Baptiſta inter oēs ꝓphetas xp̄m

preſentē ꝑdicāt.fo.xl.co.ii.circa finē
Baptiſte Johānis dignitas ex mul
tis oſtenditur. fo.xxxiiii.co.iiii.
Baptiſte humilitas laudať: ⁊ nr̄a
ſuperbia vituperatur.fo.xxxv.co.iii
Baptiſta cur publice dixit. Ecce ag
nus dei. fo.xl.co.i.
Baptiſta cur nō pagrauit vniuerſā
iudeā ꝑdicando. fo.xl.co.iii.
Baptiſte diſcipuli quomodo aliqui
emulabātur xp̄m. fo.xl.co.iii.
Baptiſmus ſepulture ⁊ cruci ſimila
tur. fo.liiii.co.iiii.
Baptiſaſſe diſcipuli legūtur. ſ; non
chriſtus. fo.lxi.co.ii.
Baptiſta cur non ceſſauerit xp̄o ve
niente ⁊ predicante ibidem.
Baptiſtam cur citius mori permi-
ſerit xp̄s. fo.lxi.co.iii.
Baptiſmatis iohānis et diſcipłorū
xp̄i ſi qua dr̄a. fo.lxi.co.iii.circa fi.
Betauara aut bethania vbi iohīs
veritas laudať et fiducia .fo.xxxvii.
columna.i.
Caluarie locus pulchre deſcribitur
ad deuotionē fo.clxxv.co.ii.
Charitas xp̄i maxīa ī ſacramēto al
taris cognoſcitur fo.xcvi.co.iii.et.fo
lio xcvii.columna.i.
Carnē nob dātē nō accuſem⁹ opifi-
cē.ſed nr̄a; deſidiam. fo.clv.co.iii.
Caro mea vere eſt cib⁹.q̄uō ⁊ quare
dictū ſit. fo.xcvii. co.i.circa finē
Caro nō prodeſt quicquam.quomō
intelligatur fo.xcviij.co.ii.
Cathecuminus quomodo differat
a fideli. fo.lv.co.i.
Ceco nato quid chriſtus fecerit.et
quid iudei dixerint fo.cxxxiiij.co.iiij
Ceci prompta obedientia vitupat
noſtrā pigritiā fo.cxvi.co.ij
Ceci cōſtātia cōfūdit noſtram inſta
bilitatem fo.cxix.co.i.
Cec⁹ eiect⁹ a iudeis ſuſpect⁹ ē a xp̄o
hec nr̄a ſpes fo.cxx.co.iij
Cecitatem duplicem innuit xp̄s:pe
ior ſpiritualis fo.cxxi.co.i.
Centurio ſi fuerit idem qui regulus
a Johanne dicitur.fo:lxxiiij. co.iiii.
Cibus xp̄i quis ſit et quomodo ip̄m
deſideret: fo.lxxij:co.i.
Circūciſio magis ꝓpria q̄ȝ lex.q̄ ad
ſalutem. fo.ciij.co.i.
Circunciſionis non tanta vtilitas
ſicut baptiſmi. ibidem
Correctio noſtre fidei:reſpectu ſama
ritane. fo.lxvij.co.iij.
Correctōe; ex charitate factā ſuſci
pere debem⁹.et quare. fo.xxvi.co.i.
Confeſſionem non erubeſcamus.ſed
iudicem timeamus. fo.lxxiij.co.i.
Concordia mala et diſcordia bona:
et econuerſo. fo.cxvij.co.iij
Conſcijs ſibi de malo:delicie quāte-
cūq;:pena ſunt. fo.ciij:co.ij.
Coſmi de medicis laus multiformis
fo.i.co:ij. Item fo.ij.co.i.
Correctio aſpera mundanorum ho-
minū. fo.xli.co.iiij.
Confitentes nō equaliter a chriſto
laudantur fo.xlv.co.iij
Cupiditatum pulcra diuiſio ⁊ decla
ratio fo:lxxiij.co.ij.et.iij
Cupiditatū magna vis. q2 nemo pt̄
extinguere fo.clvi.co.iiij.
Clarificatio xp̄i q̄uō intelligatur et
noſtra fo.cxlviij.co.ij.
Clemētia dei apparet cum dicit.vis
ſanus fieri fo.lxxvij.co.ij.
Credere recuſans quomodo iam iu
dicatus ſit fo.lix.co.iij
Credere chriſto.et credere in xp̄m
quomodo differant fo.cxlij.co.iij
Chryſoſtomi tempora colliguntˀ ex
dictis fo.lxxiij. co.ij.circa finem
Chryſoſtomi dignitas paucis ꝯclu-
dit.in ꝑmo ꝓlogo in fi. fo.ij.co.ij.
Dare quibus et quomodo liceat:
aut non fo.xc.co.i.
Deum q̄d dixerit Plato.fo.vi.co.iij
Deus inuite punit quotiens punit.
fo.cxlij.co.ij
Dei cognitio vera que ſit et quomo
do haberi poterit fo.cxxiij .co.iij

Deus cur nō eſt ↄgnit⁹ ab omīb⁹ nūc
et ante xp̄i aduentū fo.xx.co.iij.
Deus immutabilis et quomodo fa
ctus dicitur fo.xxv.co.ij.
De⁹ vera cognitio ex eo ꝙ eſt: vtrū
haberi poterit fo.xxxiij.co.ij.
Deū nemo vidit vnq̄ȝ ſ3 quō Jacob
Jſaias et cetera. fo.xxxij.co.iij
Deus nō precurrit noſtras volunta
tes.ſ3 a nobis incipi debet.fo.xli.co.i
Dei liberalitas ſecunda qua prima
maioꝛ fo.lvi.co.iij
Deſidia opat̄ cibū q̄ pit. fo.xcij.co.i.
Demoniū habere xp̄o iudei quater
impꝛopabāt. fo.cxxiij.co.i.circa fi.
Deus ſine vita recta videri non po
teſt fo.cxxxij.co.ij.
Deū non audire et ab eo deſeri cu⁹
ſit culpa fo.cxlij.co.i.circa fi.
Diſcipulorū receſſus a xp̄o propter
durum ſermonem. fo.xcviij.co.i.
Diſcipuloꝛu3 xp̄i ruditas fuit in cre
dendo fo.cli.co.i.
Diſcipulorū terroꝛ predicitur.ſed cū
letis permiſcet̄. fo.clx.co.i.
Dilectio xp̄m incarnari fecit. et q̄d
opere impleuerit fo.cxliij.co.i.
Dilectio omnis virtutis fundamen
tum et bonoꝛū mater. fo.cxlix.co.i.
Dilectio poteſt quod natura non p̄t
et ibi nota pulcra fo.clxi.co.iij
Diabolus quid mentiendo et inſidiā
do effecerit nobis fo.xviij.co.iij.
Diabolū fuge ꝙ ſit difficile fo.29.c.3
Diabolus fugit diuinas litteras in
anima ſcriptas. fo.viij.co.ij.
Diuinitatis maximum ſignū.ſedare
furoꝛē inſanientiū fo.ciij.co.iij.cir.fi.
Diuitias eternas quomodo poſſu
mus acquirere fo.xi.co.iij
Diuitem multi vitant et odiunt.vir
tuoſum laudant fo.clvij.co.i.
Diuitie viaticu3 ſunt eterni ſupplicij
ſi male poſſident̄ fo.clxxxij.co.ij.
Diuitie diſertiſſime docent̄ diſtribui
fo.lxxi.co.iij.
Diuitie cur ſpinis ↄpent̄ fo.liii.co.ij
Diuitie quomodo licite haberi poſ
ſint et poſſideri fo.xliii.co.ii
Diuitias premittere hoꝛtamur: vt
eis ꝑpetuo fruamur.fo.xxxvi.co.iii.
Dimittendū in nos peccantibus ꝙ
cōmendabile fo.lxxxiii.co.iiii
Dilectio pꝛoximi in quo radicaliter
conſiſtat fo.lxxxiiii.co.ii
Doctrina bona nulli vtilis ſi vita
aduerſetur. fo.xiiii.co.iii
Domū xp̄s Andree indicat.cū alias
dixerit oppoſitum. fo.xli.co.ii.
Doctoꝛes ne excandeſcant: ſi verba
eoꝛū non audiantur. fo.lvii.co.i.
Doctoꝛum ira etiam in vocis clamo
re pꝛohibenda eſt. ibidem
Doctrina mea non eſt mea: quemo
do intelligatur. fo.cii.co.i.
Doctrina ſacraꝝ litterarū ↄmendat̄
et ignoꝛantia vitupat̄. fo.cx.co.iiii.
Domus ſplēdidas edificare in mū
do: ꝙ ſtultum ſit. fo.cxvi.co.i.
Doctrine non vacans viuere nō po
teſt.qꝛ nō manet inuite.fo.clvi.co.i.
Dominice diei pſuadetur celebꝛitas
de congruo fo.viii.co.i.
Duodecim vos elegi: et vnus veſtrū
diabolus eſt.verba xp̄i. fo.xcix.co.i.
¶ Ebrietas quedā ira.ſed ebrietate
grauioꝛ fo.lvii.co.i.
Eccleſie tanq̄ȝ ſpōſe xp̄i pulcerrima
ſimilitudo fo.xl.co.i.
Eccleſie cultus prefertur cultui iu
deoꝛum fo.lxx.co.ii.
Eccleſias frequētare ꝙ ſit vtile ad
multa ⁊c fo.cx.co.iii.
Edificia celeſtia quomodo leuiter
comparare poterim⁹. fo.cxvi.co.ii
Ego ſū via veritas et vita. quō ex
ponitur fo.cl.co.iiii.
Elemoſyna tanq̄ȝ oleū accendit lam
pades fo.li.co.ii.
Elemoſynas quō vxoꝛes a viris ipe
trare poterit ꝓ egris.fo.cxliii.co.iiii
Elemoſyna ſemel facta nō meretur
dici elemoſyna fo.clix.co.iii.
Eloqa d̄ina ↄpant̄ margaritis: ſic
mel et fauū fo.iii.co.iiii.(cxxvi.co.ii
Encenia q̄lia fuerūt feſta iudeoꝝ.fo

Euangelijs ammonet diligenti⁹ ſtu
dendū. fo.cx.co.iii. ¶fo.lxix.co.iiii.
Euāgelij virt⁹ in domo fidelis pteti
Euangeliſtaꝝ aliq: aliqua miracula
non ponunt fo.xxxviii.co.iii.
Eſt verbū. de deo et creatura aliter
predicat̄. fo.viii.co.iiii.
Erroꝛ peccantiū qui dicunt geennā
non eſſe fo.lix.co.i.
Exemplū optimū naturale. ſup co.
de plenitudine eius ꝛc. fo.xxx.co.ii
Exhortatio optima ptra eos q̄ ſolū
lraliter intelligē volūt. fo.xvii.co.ii
Exhortatio optima p ptemptu tē
poꝛalium fo.xli.co.iiii.
Exhoꝛtatio deuota. vt venientem
xp̄m diligamus fo.xlv.co.i
Exhoꝛtatio ppūctiua ptra guloſos.
ventri deditos fo.xlix.co.ii.
Expoſitio illius: q multi ꝓphete vo
luerunt videre ꝛc. fo.xx.co.i.circa fi.
Expoſitio et diſtinctio optima. Oia
p ip̄m facta ſunt fo.xiii.co.iii.
Expoſitio et diſtinctio illi⁹. Nolite
mirari hoc q2 filius. fo.lxxxii.co.iiii
Excuſatores valde corripiuntur. q
mali fo.xc.co.ii.
¶Famuloꝛum receſſus a nobis nos
pturbat fo.xcviii.co.iiii.
Feruorē xp̄s requirit a nobis in bo
nis operibus fo.lxxi.co.iiii
Feſta iudeoꝛum impura ꝓpter cedes
quas machinabantur fo.ci.co.iiii.
Fides bonū maximū: dum cetera alſ
ſunt. fo.cxxxii.co.i. ¶fo.cv.co.ii.
Fides vltra ꝓmiſſiones aliqd alti⁹.
Fides pq̄z neceſſaria ꝓbatur per ex
emplū optimū fo.lxx.co.i.
Fides nō ſufficit ad ſalutē niſi recte
vixerim⁹ fo.lxv.co.i. et fo.clxxv.co.i
Filius quomō nō ſit minoꝛ eo a quo
eſt fo.xii.co.ii. ¶ma ratiōe. ibidē
Fili⁹ qūo nō ſit poſterioꝛ patre: opti
Filios dei fieri in noſtra eſt poteſtā
te et voluntate fo.xxiii.co.ii.
Filium non poſſe facere a ſe quicq̄z:
qūo intelligat̄. fo.lxxix.co.iii.cir.fi.
Filius ꝓbat̄ nō creatus. ſed creatoꝛ
ptra hereticos fo.viii.co.iiii
Filiorum eruditio q̄z conſulta ac ne
ceſſaria et vtilis fo.viii.co.i.
Flendi tempus et qui merito flendi
ſunt fo.cxxxv.co.i.
Fletus et lamenta mulierum quan
do arguenda ſint fo.cxxx.co.i.
Fletus quando et quomodo prohi
betur ſup moꝛtuos fo.cxxi.co.ii.
Fragmenta quare xp̄s tur be nō de
dit colligenda. fo.lxxii.co.ii
Fratrum xp̄i Jacobi et Jude thadei
incredulitas fo.c.co.iii.
Foꝛnicatio grauius crimen q̄z idola
tria fo.cxxxii.co.iii.et.iiii.
¶Galilei ppati ad ſamaritanos: in
ferioꝛes ſunt fo.lxxiii.co.iiii
Gaudiū diſcipulorum victoꝛia ma
giſtroꝛum fo.clxiii.co.iii
Gentiles magis vita pura alliciun
tur q̄z miraculis fo.clix.co.ii.
Gentiliū erroꝛū ſi nos cauſa ſumus
ve nobis fo.cxlix.co.iii.
Gentiliū ſapientia et virtutum ſtu
diū: ꝓponit̄ ptra nos. fo.clxxv.co.ij
Gentiliū excuſatio quedā: et deoꝛuz
ſuoꝛ condicio fo.xxi.co.iij
Gentiuz diſperſio quid ſignificabat
apud iudeos fo.cv.co.i.
Gentibus qūo pmiſſum eſt predica
re ptra verba xp̄i fo.lxv.co.iij.
Gentib⁹ p̄dicandi innuit licētiā. dū
modo dediſti ei ptātez fo.clxv.co.iii
Generatō ſpūalis q̄z ſit neceſſaria. q
niſi qs renat⁹ eſſet fo.liij.co.iij
Generationum diuerſitas ſubtiliter
diſputatur fo.liij.co.i.
Generationes non poſſum⁹ omnes
capere ratione fo.liij.co.i.
Generatio xp̄i qūo differat ab alijs
et noſtra fo.lvi.co.i.
Generatio nr̄a ex ſpū: qūo differat
a xp̄i q̄ etiā eſt a ſpū fo.lvi.co.i.
Generationē xp̄i rationib⁹ volētes
inquirere: falluntur fo.lvi.co.iij
Gentiles vnde ſciuerint meſſiaz ve
turum fo.lxx.co.iij
Gloꝛiam dei videre nos: quomodo

intelligatur fo.xxvi:co.ij.
¶Gloria vnigeniti in quibus apparu-
it nobis fo.xxvi.co.iij
¶Glorie dei immēſitas:qua p̄uari ſu-
ma eſt in felicitas fo.xxvij:co.iiij
¶Gloriam humanā vincens: omnia
vitia vicit fo.lxxxi.co.i.
¶Gloriā manſurā feruentius quera-
mus q̄ tranſiturā fo.lxxxiiij.co.i.
¶Gloria digne ꝯmunicātiū ſup omnē
mundi gloriā fo.xcviij.co.i
¶Gloria diuina non minorat̄ maledi-
ca lingua fo.viij.co.iij.circa fi.
¶Gloriam inanem docemur laudabi-
liter irridere fo.xi. co.ij.et.iij.
¶Gratitudinis exhortatio: et ad mo-
rum emendationē fo.xxxiiij.co.i.
¶Grati ſimus deo:et quomodo recō-
penſare poterim⁹ fo.xxv.co.iiij
¶Gratiā p gratia.p̄mo capitulo.qūo
intelligatur fo.xxxi.co.ij
¶Gratias agere ante cibū docet do-
minus noſter xp̄s fo.lxxxix.co.ij.
¶Gratias cur egerit xp̄s circa refecti-
onem: ibidem
¶Gratitudinis exhortatio pulcerri-
ma fo.xcix.co.iiij
¶Gula que ſit pernicioſa ⁊ ignomini-
oſa fo xcij.co.iij.
¶Gula iudeorum intellectum abſtulit
ſupernorum fo.xcv.co.ij.
¶Gula omniū morborū mater et nu-
trix fo.xcix.co.i.
¶Hereticorum diſtinctō mala.ſine
ipo factum eſt nihil fo.xv.co.i.
¶Heretici contra textum. In princi-
pio erat verbū fo.viij.co.iiij
¶Hiſtrionibus non dandum propter
multas rationes fo.xc.co.i.
¶Hominū honorē a deo factū nemo
poteſt explicare fo.xxv.co.iiij
¶Homines cur multi in tenebris ſūt
cū omnes xp̄s illūīat. fo.xix.co.iiij.
¶Hominū et brutorū diſerte declara-
tur differentia fo.lxvij.co.iiij
¶Hominem noluit deus eſſe ſolum ⁊
qua ratione fo.xlij.co.i.
¶Homini diligenti ſemper aliquid ſu-
pereſt p̄uerbiū verū fo.xliij.co.iiij
¶Honores diuitiū et potentiū coacti
ſunt fo.lxxi.co.iij
¶Hora mea nondū venit. quomodo
intelligatur fo.xlvij.co.iiij.
¶Honorē mūdi admonemur fugere.
pulcris p̄ſuaſionib⁹ fo.lxxxix.co.iiij
¶Hoſpitalitas non reprehendit̄ ſed
laudatur per xp̄m fo.xci.co.iiij.
¶Humilitas xp̄i in loquendo ad alli-
ciendū et erudiendū fo ciiij.co.iij
¶Humilitas nunq̄ ſine magnitudine
animi et ecōuerſo fo.cxlvi.co.i.
¶Humilitas tanq̄ fūdamentū nobi-
lis edificij predicat̄ fo.lxxi.co.ij.
¶Humanū genus ad nil tā cupidum
ſit ad ſciētiā futurorū. fo.clx.co.iiij
¶Ira quale vitiū ſit. et quomodo
cognoſcatur et fugiat̄ fo.xiij.co.iiij
¶Ira nobis p̄hibet̄:etiāſi de abiectis
corripimur fo.c:co..iiij
¶Ira ne nos occidat incātāda eſt di-
uinis carminibus. fo.ci.co.i.
¶Ira omni venia indigna et peior ve-
xatione diaboli fo.ci.co.ij.
¶Iram ſedare cupiens: quid medite-
tur fo.clxxv.co.ij
¶Ire remediū optimū.et ad vitandū
bonum conſilium fo.xiiij.co.iij
¶Inuidia q̄ graue ſit vitiū vltra alia
vitia fo.xxxiiij.co.iij
¶Inuidia nihil nocentius etiam inui-
denti ſolum fo.lxxiij.co.iiij.
¶Inuidia quāta mala afferat:et qūo
charitatē tollat fo.lxxvij. co.iiij
¶Inuidia grauior ⁊ inſanabilior mor-
bus q̄ luxuria fo.lxxviij.co.i.
¶Inuidia q̄ praua: ⁊ quomodo gene-
ret auaritiam fo.cxxxv.co.i.
¶Inuidie origo. et multa mala ex eo
prouenītia fo.c.co.i.
¶Inuidus volens perdere proximum:
perdet ſeipm fo.cxiiij.co.ij
¶Ignorantia timidam ⁊ effeminatā
efficit animam. fo.clv.co.iiii
¶Ignorātes oēs ſumus.q̄ deū nō ſi-
cut xp̄s agnoſcimus.fo.xxiii.co.ij
¶Ingratitudo nr̄a magna reſpectu

dilectionis dei. fo.lviii.co.iii.
Iniurias toleremus ⁊ derideām̄s ſi i
iuſte accuſemur. fo.ci.co.ii.
Iniuriā ferentes ⁊ inferentes q̄ꝫ diſ-
pares ſūt in premio.fo.lxxxviij.co.i.
Iniurias patiēdi optima perſuaſio
exemplaris. fo.clxiij.co.iiij.
Iniuria iuxta mentez inferentis iu
dicanda eſt. ibidem.
Iniuriati duobus poſſumus letifi-
cari. fo.clxiiij.co.i.
Iniuriam dei ſeuerius q̄ꝫ noſtrā vin
dicemus. fo.cxiij.co.ij.
Iniuriātes deplorādi ſunt.fo.cxlvi.
co.iij.
Inanis gloria deſtruit totuz.⁊ ideo
valde nociua. fo.lx.co.iiij.
Inanis glorie progenies multa ni-
mis ⁊ damnoſa .ibidem.
Inanis glorie malicia ⁊ ſtulticia q̄ꝫ
ridicula fo.lxij.co.iiij
Inanis gloria nociuior eſt q̄ꝫ ira.fo.
xi.co.circa finem.
Inanis gloria omnibus affectibus
alijs peior. fo.xi.co.ij.
Inanis glorie vires quante ſint.fo.
x.co.iij.
Inani glorie ſeruiēs nullo pacto di-
uinā conſequetur. fo.x.co.iiij.
Indigne communicantiū de altari
q̄ꝫ iuſta pena. fo.xcvij.co.i.
Inſidias nemini ponamus,ſed iuſte
agamus. fo.cvi.co.iij.
Iniuſticia ṅ ex ablatoꝝ copia. ſꝫ vo
luntate metienda. fo.cxxv.co.iij.
Inhumanitatis cauſa.ip̄a eſt auari-
cia. fo.clix.co.iij.
In principio erat verbum . q̄ꝫ opti-
me exponitur. fo.vi.co.ij.⁊.iij.
Iohānes cur pre ceteris diuinaz ge
nerationem cōtexuerit.fo.xi.co. iiij.
Iohānes cur nō ꝓphetas.ſꝫ bapti-
ſtā adducit in teſtez.fo.xxviij.co.iii.
Iohannem cur chriſtus plus aliis
dilexerit fo.lxxi.co.iii.
Iohannes cur omnibus tremētibꝰ
ſuper pectus dn̄i recubuit.fo.cxlvii.
co.iii.
Iohānis laus excellens.in prologo
Chryſoſtomi fo.ii. co. iiii.
Iohānes q̄bus loquat̄ ⁊ q̄bus ꝓſit
eiꝰ doctrina.ꝓlogi Chry.fo.iii.co .ii.
Iohannis ortus ⁊ patria abiecta.ꝙ
de galilea. fo.iiii.co.iii.
Iohānis doctrina clarior oīꝫ philo
ſophoꝝ dictis. fo.v.co.ij.
Iohānes cur de ſeip̄o ſolum dicat
quē diligebat Ieſus.fo.cxlvij.co.iii.
Iohānis humilitas.ꝙ nomen ſubti
cuit ⁊ cauſā dilectōis.fo.cxlvij.co.iiij
Ioſeph nō tantū laudatur.in coro-
na quantū in catena. fo.clvij.co.i.
Ioſeph filij Iacob tota vita paucis
comprehenditur. fo.cxlvi.co.iiij.
Ioſeph diſcipulus occultꝰ notꝰ pila
to nobilis decurio. fo.clxxvij. co.i.
Ioſephꝰ de Iohānis baptiſte laude
allegatur. fo.xxviii.co.iii.
Ioſephus de iudeoꝝ dilectione pul
chre loquitur. fo cxxxv. co.iiii.
Iſaac ſi ſecundum legem nature na
tus ſit. fo.lvi.co. iiii.
Iudei paſtū querentes īdignabant̄
de xp̄o ꝓpter gulā. fo.xciii.co. ii.
Iudei appellantur xp̄i.cū dr̄.Et ſui
eū nō receperūt. fo.xxi.co.ii.
Iudei confunduntur de infidelitate
plus q̄ꝫ gentes fo.xxi.co.iii
Iudei quare tantum obduruerint.
fo.xxi.co.iiii.
Iudeorum inuidia tam abomina-
bilis corripitur. ibidē.
Iudeoꝝ ſupbia vnde cognoſcatur.
⁊ q̄ꝫ confundatur. ibidez.
Iudei cur ⁊ quos ad Iohānem ba
ptiſtam miſerunt. fo.xxxv.co.i.
Iudeis nil profuit ꝙ xp̄s de eorum
fuit proſapia. fo.xlvii.co.i.
Iudei īexcuſabiles erūt.ꝙ xp̄s īdul
gere venit. fo.lix.co.iiii.
Iudei in cultu: quomodo preferūt̄
ſamaritanis. fo.lxx.co.ii.

Iudei probantur inferiores ſamari-
tanis fo.lxxiij.co.iiij.
Iudei duo in xp̄o.ſ.ſabbati ſolutōez
ꝛ blaſphemiā rephendere fo.cij.co.iij
Iudei inexcuſabiles de ortu xp̄i igno
rantes fo.cvi.co.iij.
Iudei ex ꝓprijs verbis conuincūtur
trāſgredi legem fo.cvij.co.iiij
Iudei fuerūt et ſūt duriores q̄ ſamar-
ritana fo.cxiij.co.iij
Iudeorū ſtulticia volentiū occidere
vitam alijs dantem fo.cxxxiiij.co.ij
Iudei ꝙ capti fuerint a rhomanis q̄
de cauſa et āte ibidē fo.cxxxiiij.co.iij
Iudei putant recte incedere.ſ3 errāt
multipliciter fo.cxli.co.ij.
Iudei qn̄ queſierint xp̄m.quia dixit
queretis me fo.cxlviij.co.iiij.
Iudei quomō corruperint milites p̱
pecuniam fo.clxxiij.co.ij.
Iudeorū maxima inſtabilitas ꝓbat̄
ex verbis ꝛ opibus fo.lxxxv.co.ij.cir
Iudeoꝝ odiū excitauit xp̄i Cca finē
rephenſio q̄uis iuſtiſſima fo.c.co.iiij
Iudeoruz vehemens cōfuſio p̱ xp̄m
et q̄ueriſſima fo.cix.co:
Iudeorū multiplex ſeruitus probat̄
cū tn̄ dixerūt ſe liberos fo.cxi.co.ij
Iudeorū diſceptatio in ſynagoga de
chriſto fo.cxxiiij.co.i.
Iudeoꝝ malicia in calumniādo xp̄m
verbo et opere fo.cxxvi.co.iij.
Iudam cū fur eſſet.cur xp̄us diſpēſa
torem fecerit fo.cxxxvi.co.ij.
Iudas quāta beneficia recepit.et tn̄
reſipiſcere noluit fo.cxliiij.co.iij
Iude pedes p̄mo lauaſſe credit̄ xp̄s
fo.cxliij.co.iiij.
Iude impudentia et indiſcretio etiā
in menſa fo.cxlvij.co.iiij.
Iude lapſus irreuocabilis vnde ꝓue
niebat fo.cxlv.co.iij.
Iudā diſcipuli quō nō cognouerunt
ex v̄bis xp̄i ad ioh̄ez fo.cxlviij.co.i.
Iudas quō loculos habuerit.cū nēo
xp̄o pecunias dederit fo.cxlviij.co.ij.
Iudas ſed nō ſcarioth loquitur xp̄o
de arcanis fo.cliiij.co.ij.
Iudas cophinū vnum ad ſui damna
tionē portauit fo.lxxxix.co.ij.circ fi.
Iude maliciā chriſtus nō voluit om
nino latere fo.xcix.co.i.
Iudas auaricia precipitatus non po
tuit reduci fo.xcix.co.iij
Iude participes ſūt auari ꝛ indigne
cōmunicantes Ibidem.
Iudiciū mundi et ꝙ princeps mūdi
eijcietur foras. fo.cxl.co.i.
Iudiciū xp̄i multitudo.quid ſibi velit
ſignificare fo.lxxij.co.iij
Iudiciū temerariū proximi q̄ſtricte
vitandum fo.cxxv.co.ij
Iudiciū non credentium quale et q̄
durum. fo.lix.co iiij.
Iudicare ſc̄m faciem omnino ꝓhibe
mur fo.ciij.co.ij
Iudicium ꝛ oīm noſtrum doctrina p̱
optima Ibidem.
Iudiciuz vltimū probatur vere vē
turum et q̄cito. fo.xciiij.co.iiij.
Iudex q̄prope ſit.et iudiciū tremen
dum fo.lxxiij.co.i.ꝛ.ij
Laus humana qualis morb⁹.et
q̄fugiendus fo.lxxx:co.iiij
Laborē manuū aliqui volūt tollere
verbis chriſti fo.xci.co.iiij
Lachrymari et lachrymas cohibere
potuit chriſtus fo.cxxxi.co.ij
Lazari reſuſcitatio cū ſuis circūſtan-
tijs fo.cxxxi.co.iij
Lazarus languēs cur nō viſitatur
a chriſto fo cxxviij co iiij.
Lazari reſuſcitatō.quomodo mouit
iudeos. fo.cxxxvij.co ij
Laudari quare chriſtus voluit ī die
palmarum fo.cxxxvij.co.iij.
Lauandi pedes apoſtolorum.mod⁹
per chriſtuz fo.cxliiij.co.iij
Latro quibus ſignis cognoſci potu-
rit fo.c.xxi.co.ij
Latronē in cruce cōuerti.nō min⁹ ē
q̄ petras ſcindi fo.clxxv.co.iiij.

Legem p̄uaricari conuerſando ſama
ritanis: quō intelligit fo.lxvi.co.iij
Legem ſoluit xp̄us.ꝫ in bono.iudei
autem aliter fo.cij.co.iij.
Lectio cōtinua euangeliorū ſalubrit
ſuadetur fo.xxiiij.co.iij.
Lex per moyſen data eſt.et gratia ꝑ
Jeſū quō intelligat fo.xxxi.co.iij
Letari quare iubet ꝓpha filiā ſyō cū
potiꝰ dicēt oppoſitū fo.cxxxvij.co.iij
Librorū carētia neminem excuſabit
nec paupez nec diuitē fo.xxiiij.co.iij
Libros tantuz in ſcriniis tenere val
de reprehendit fo.lxix.co.ij
Libros hortamur cōparare pro mū
di doctrina fo.lxix.co.iij.
Locus nō facit amicos fo.clxij.co.ij
Lux lucens in tenebris chriſtus do-
minus fo.xvi.co.iij.
Martini quinti p̄coniū fo.i.co.ij.
Mammone et chriſti contraria
p̄cepta fo.xx.co.iiij.⁊ fo.cxxij.co.ij.
Maria vnde auſa fuit petere a filio
miraculum fo.xlvi.co.ij
Marie nil profuiſſet materna chari-
tas ſine virtute fo.xlvij.co.i.
Manſuetudo et lenitas: quanta ſit
virtus fo.lxxi.co.ij
Malicie effectus: et venena in ipſa
latentia fo.lxxxvij.co.iij.
Malicie ꝓprietas nulli cedere.ſed ſu
pernatare fo.cvi.co.iij
Mali quando tolerandi ſint.⁊ quā-
do non fo.lxxxviij.co.ij
Malos cedendo mitigamus: quos
impugnādo exaſperamus Jbidez
Magiſtro nō ſemper vtendū eſt cle
mentia fo.xci.co.iij
Marthe loquitur Chryſoſtomꝰ de
contemplatione fo.xcij.co.i.
Manna quis dederit: et q̄re de celo
dicatur cū nō ſit fo.xciij.co.ij
Manſuetudinis optima exhortatio
et vtilis fo.cxxiiij.co.ij.circa finē
Mali etiaz in carcere ſunt viſitandi
folio.cxxv.co.iiij.
Māſuetudo maxime inter virtutes
laudatur fo.cxxvi.co.ij
Magdalenam nō fuiſſe illam que pe
des chriſti vnxerat fo.cxxviij.co.iij
Marthā quomō iudei conſolabātur
cōtra cōſpirationē fo.cxxix
Martha imbecillior Marie: et vtra-
runq; ſapientia Jbidē
Mali non ſemper ſunt reſcindendi
folio.cxvij.co.iij.
Mare cur ambulabat Jeſus et tur-
bari fecit fo.xc.co.iij
Magnanimitas gentiū circa mortu
os ſuos fo.cxxx.co.ij
Magnū decet humiliari.humilem ſe
nō magnificare fo.cxxxiij.co.ij
Materia nō eſt ingenita contra phi
loſophos. fo.cxxxviij.co.iij
Maria magdalena venit ad ſepulcꝝ
fo.clxxviij.co.ij.
Mare tranſiuit moyſes et xp̄s diffe-
renter fo.xci.co.i.
Meſſis ſpiritualis et ſator ⁊ gaudiū
vtrorunq; fo.lxxij.co.ij
Mendaciū ſeipſum detegit et ꝓpalat
fo.cxviij.co.ij.
Mendacium imbecille et infirmum
folio.cxix.co.i.
Medicoꝝ more infirmos ſpirituali-
ter curemus fo.cxlij.
Mendaces facile deprehenduntur
folio.cxli.co.i.
Mercenarij quanti ſint in mundo.
folio.cxxij.co.i.
Miſſus a deo Johānes fuit.ꝓmiſſꝰ
eſt fo.xvij.co.iij
Miſericordiā nō faciens nil fructuo
ſum faciet fo.lxxxvi.co.ij.
Miſericordie exhortato optima pro
omnibus fo.cxxij.co.iij
Miſericordie opera ſūmopere faciē
da pſuadentur fo.cxxiiij.co.iij.⁊.iiij
Miracula chriſti nō oīa poſuerūt
euangeliſte fo.ciiij.co.ij
De miraculis q̄ referūtur facta in iu
uentute xp̄i an ſint vera vide in ho-

fo.xxxviij.co.i.
Miraculū de vino ſi fuit primum.fo xlvi.co.i.
Moyſi quomodo locutus ſit deus ⁊ viſus ab eo ¶ fo.lxxxv.co.iij.
Moyſes quomodo accuſabit iudeos in iudicio ¶ fo.lxxxvij.co.iij.
Mortui quomodo honorent̄ ſalubriter ¶ fo.cxxx.co.iij.
Monachi an ſine amicis et q̄les eis amici ¶ fo.clxij.co.i.
Mortē xp̄i diligenter cōtemplemur quia noua et cetera ¶ fo.clxxv.co.i.
Mortis timorē cohibeam⁹ ſicut contus amorē fo.clxxvi.co.iij.
Mors iuſtorū.iuuenū.ſenum.quomō toleretur ¶ fo.cxxx.co.iij.
Munerū natura dantiū differentiam oſtendit ¶ fo.lxviij.co.i
Mulierū optima doctrina vt diligantur a maritis ¶ fo.cxxiij.co.iij.
Mulieribus malis que recitāda ſunt exempla ¶ fo.cxxviij.co.i.
Mulierē pudicam omnes laudant et amant ¶ fo.cxxviij.co.iij
Mulieres alique plangunt ad alliciēdos amatores ¶ fo.cxxx.co.i.
Mulierū erga viros ſuos doctrina optima ¶ fo.cxliij.co.iij.
Muliebre genus ad miſericordiā procliue ¶ fo.clxxviij.co.iij
Mulier cū parit triſticiā habet.quō intelligatur ¶ fo.clxij.
Mundus quid ſignificet Ecce mūd⁹ totus poſt eū abiit fo.cxxxviij.co.i.
Mundi et pecuniarū contemptū edocemur ¶ fo.clxxxij.co.i.ij.iij.
NAthanaelis confeſſio.tu es fili⁹ dei ¶ fo.xliiij.co.iij.
Nathanael et philippus non tam rudes ſunt ſicut petrus ¶ fo.xliij.co.iij
Nathanaelē laudat xp̄s fo.xliij co.3
Naturalia exēpla filium nō minorē patri declarātia ¶ fo.xij.co.ij
Naturale exēplū declarans p̄ris ⁊ filij indifferentiā ¶ fo.xix.co.i.
Naturalibus non debem⁹ dolere ſic̄ morti et cetera ¶ fo.cxxx.co.iij
Nemine ſcire vnde chriſtus ſit quō falſū ſit ¶ fo.ciij.co.iij
Nicolai quinti cōmendatio magna. folio.i.colū.ij.
Nicodemi recommēdatio ex fide incepta ¶ fo.lij.co.i.
Nicodemi benigna ſuſceptio et iſtructio a chriſto Ibidē
Nomina diuerſimode a deo ſūt impoſita diuerſis ¶ fo.xliij.co.i.
Nuptijs chriſtus interfuit ex ſua dignatione et cetera ¶ fo.xlvi.colū.i
OBedire deo nolentes cur damnentur ¶ fo.xcij.co.iij.
Oculus quāuis paruus tamē valde neceſſarius ¶ fo.cxv.co.iij
Oculus lucerna ē oīm mēbrorū.ibidē
Omnia p ip̄m facta ſūt.⁊ ſine ipſo fcm̄ eſt nihil qd factū eſt ¶ fo.xiiij.co.iij.
Omne qd dat mihi pater quid ſignificet ¶ fo.cxij.co.iij
Omnes docibiles dei.quomō verum ſit et cetera ¶ fo.xcv.co.iij
Operari dum dies eſt,quomō intelligatur ¶ fo.cxv.co.iij.
Optio pulcra cunctis nobis p̄ponit folio cxiij co.iij
Operibus diligi vult deus et nō tm̄ verbis ¶ fo.cliij.co.i
Orare docemur attente ⁊ genu flexo folio clxv.co.ij.
Orantes etiāſi nō exaudimur deū reuereamur ¶ fo.lxxv.co.ij.
Orare quomō iuſte et rationabiliter poſſimus ¶ fo.xci.co.ij.
Ornatus mulierum bonus et malus qualis ſit ¶ fo.cxxviij.co.i.
Orare cur chriſtus voluit cum nō indiguerit ¶ fo.cxxxij.co.iij.
Ouium chriſti cuſtodia quia nemo rapit ¶ fo.cxxiij.co.i
PArſimonia ap̄lorū laudatur.ſꝫ nos cōfūdimur ¶ fo.lxvi.co.ij.
Pauperes ſi exaltantur facilius ſuperbiūt ¶ fo.lxvi.co.iij.
Parati ſimus oīni tp̄e qa vt dolor in vtero hn̄tis veniet fo.lxxiij.co.iij

Patriotis ceſſit chriſt⁹ ne grauius
punirentur. fo:lxxiiij.co.ij
Patriota non honorat ſuos vt plu
rimum. ibidē
Parētū incredibilis amor in filios
quid faciat. fo lxxiij co iiij
Paraliticus apud piſcinā.ſi fuit ille
de quo Matheus. fo lxxvij co i
Pauli ſamoſatenſis error in diſtin-
guēdo textum fo lxxxij.co iij circa fi.
Panum quinque miraculoſa diſtri-
butio. fo.lxxxviij.co.iij et iiij
Panis eternus dei filius quantum
ad diuinitatem. fo xciij.co.ij
Pater noſter.exponitur ſuccinctim
fo xci. co.ij.
Panis chriſti et manne multiplex
differētia. fo xcv.co.iiij
Pauperis ne miſeramur in iudicio
fo.ciij. co. ij.
Patrem nō cognoſci niſi per filiū
quomodo verum ſit. fo cviij.co. ij
Parentes ſi puniantur ob peccata
filiorū et ecōuerſo. fo. cxv.colū. i
Paſtoris boni ſigna.⁊ differētia ab
alijs. fo cxxi.colū.iij.
Paſtores mali deſcribuntur reſpe-
ctu chriſti. fo: cxxiij.co. i.
Paſſio et reſurrectio in multis ſcri-
pturis ſimul predicit̄. fo cxli.co i.
Pauperū nob̄ curā chriſtus exēplo
ſuo cōmēdauit. fo cxlviij.co. ij.
Paupertas deliciarum et requietis
incrementum. fo clix.colū.ij.
Pauperibus ne improperemus ſu-
am miſeriam. fo clix.co i.
Pauperum cauſaȝ procurabit chri
ſtus in iudicio. fo clix. co.ij.
Paſcha chriſti et iudeorū non vno
tempore fo clxxij.colū. iij.
Patientie peroptima doctrina ex-
emplo chriſti. fo clxxiij.co.ij.
Patientia ꝙ̄magna ſit virtus. et
quante vtilitatis. fo clxxiij.co.iiij.
Paraclitū alium.duo verba.contra
duas hereſes. fo cliij.co.ij
Parētibus quando et quomō ho
nor impēdēdus ſit. fo. clxxvi.co.iij
Patientie doctrina ex chriſti paſſi-
one. fo clviij. colū. iiij.
Pauperes permittūtur ad diuitum
vtilitatē et ſalutem. fo. clix .co.iij.
Patrem teſtantes multe proponū-
tur ſcripture. fo xij. co.iij.
Paſſioni chriſti fide et cultu reſpon
deamus. fo. xiij.colū. iij
Pauli ſamoſatenſis error circa in-
carnationē chriſti. fo xij.co.i.
Pauli ſamoſatenſis inſania ad gra-
tiam mulieris. fo. xix.colū.i.
Pauperes arguuntur ſi libros
emunt. fo lxiiij.co.iiij.circa finem
Paſtorū ſpiritualiū doctrina perop
tima. fo xxviij.co.ij. ¶et.iij
Pris ſin⁹ qd ſignificet fo xxxiij co i.
Parentū bonitas nil prodeſt filijs.
niſi aliquid attulerint fo xlvij.co.i
Pauperes comparantur ad diuites
folio lviij colū. iiij.
Paſſionis chriſti myſteriū et fruct⁹
i figura ſerpētis aperit̄.fo.lvij.co.iiij
Paupertas nō impedit ſapientiam
folio.cxix. colūna iij
Peccatum grauius omni plumbo.
folio clxxxiiij. colūna.i.
Peccatum ſi non habebunt.qui nō
trahūtur a patre. fo xciij .co.i.
Petrus ad ieſum. Domine ad quē
ibimus folio xcviij. co.iiij
Peccatorum fletus. iram non ad-
mittit. folio.cxxiiij.co.iij.
Peccator ſi moritur. deflendus eſt
cum operibus. folio.cxxx. co.ix.
Peccata ſemper nobis deflenda ſūt
folio. cxxxi colū.i.
Petrus cur ſolus recuſauit lauari a
chriſto. folio cxlv.colū.i
Petri negationem cur omnes euan
geliſte ſcribant. fo clxxij.co.ij
Petri facilis credulitas nō eſt argu
enda. fo. xlij. colū.iij.
Petro quid dixerit in pricipio chri

ſtus et quid poſtea fo.xlij.co.ij.
Petrũ xpũs ter interrogauit de di lectione fo.clxxxij.co.iij
Petrus xpm de Johãne.hic aũt qd fo.clxxxiij.co.i.
Petri et nathanaelis equalis cõfeſſio ad chriſtum fo.xliiij.co.iiij
Peccata corrigere et vicia extirpare quõ debeam⁹ fo.clxxiij.co.ij.ꝛ.ij.
Pecunie quõ a multis male expenduntur fo.clxxxij.co.ij.
Pecunie cur ſint inuente et nob cõceſſe Ibidem
Pecuniarũ amor diuino amori contrarius fo.vij.co.i.
Pecuniarũ amator quãta mala perpetrat fo.clxxxij.co.i.
Peccatorũ freqũẽs memoria multũ confert ad veniã fo.xix.co.iij.
Peccãt grauius diuinis initiati myſterijs fo.lix.co.ij
Peccatorum medicina et cõtra recidiuum fo.lxxiij.co.i.
Peccatũ grauis res et flagellarum occaſio fo.lxxviij.co.ij.
Peccatuz tẽporaneũ quomõ cauſet penam perpetuã fo.lxxviij.co.iij.
Peccatũ ſi ẽ cã oĩm morboꝝ Ibidẽ
Peccatorũ veniã ꝙ faciliter adipiſci poſſimus fo.lxxxiij.co.i
Perditionis noſtre cauſa ne ſipſi ſumus fo.cxlij.co.ij
Philippus laudatur de ſua diligẽtia fo.xliij.co.iiij.
Philippi et Nathanaelis colloquiũ de meſſia fo.xliij.co.i.
Philoſophi om̃es ſunt a ſimplicib⁹ xpi diſcipulis fo.cxxxij.co.i.
Phorũ diuerſi errores circa aiam ꝛ diuina myſteria fo.cxxxij.co.ij.
Philoſophoꝝ ſtulticia q̃nta ſit reſpectu fidei noſtre fo.cxxxviij.co.iiij
Philoſophoꝝ ridicula ꝛ ſtu l a aſſertio de mulieribus fo.v.co.i.
Philoſophorum doctrine ſepulcris mortuorũ aſſimilant̃ fo.vi.co.i.
Pij ſecũdi laus verbis cõpẽdioſis folio pmo co.ij.
Piſcatore nihil pauperius nihil abiectius fo.iiij.co.iiij.
Pitagoras quomõ magice ſtudueſit et cetera fo.v.co.iii.
Pigricia humana nõ ex natura ſed ex volũtatis deſidia fo.xxxix.co.iij
Piſcina pbatica quid ſignificet fol. lxxv.co.iiij.
Pilatus non tam malus ſicut iudei folio clxxiij.co.i.
Pilati error quia nõ debite inquiſiuit inquirẽda fo.clxiij.co.iij.
Piſcatio petri poſt reſurrectionem folio clxxxi.co.ij.
Piſciũ miraculũ Ibidem
Pontificalis ptãtis virt⁹ i Caipha et ſpũs ꝓphetie fo.cxxxv.co.iij.
Poteſtas pro volũtate ſepe accipit̃ folio cxli.co.iiij
Pueri ſi diuinis debeãt intereſſe ſermonibus fo.viij.co.i.
Punctus vbi fiat Om̃ia per ipſum facta ſunt fo.xv.col.i. C.i.
Plato qd egit ĩ ſua facltate fo.v.co.
Predicationibus nõ intenti dure arguũtur fo.cxix.co.i
Prelatio magnum quid eſt ſed eget magna ſapiẽtia fo.cxxij.co.iiij
Preparatio ad verbuz dei breuis et optima fo.iiij.co.i.
Predicatorũ exemplũ quõ doceant optimum fo.xviij.co.iij
Prepoſitiones ex et per quomõ conueniant diuinis fo.xvi.co.i.
Predicatores plus lucrãtur hũilib⁹ xbis ꝙ altis et ꝓfundis fo.xl.co.i.
Predicatores non intermittant offi cium fo.lxiij.co.ij.
Predicatoꝝ onus alleuiatur dictis chriſti fo.lxxij.col.iij
Predicationẽ audire volentes pius ſitiant fo.cv.co.iij
Principiũ quale in quo erat verbũ folio.xiij.co.i.
Prophetie ſolius dei opus ſit et nõ demonũ fo.xiij.co.iiij

Prophetaꝝ veritas probat in xp̄i
tota vita fo.cxli.co.iiij
Prouideamus q̄ꝛ felicitates impro-
uidos facile deijciūt fo.clxxv.co.iii
¶ Quaſi vnigeniti a patre. q̄uo ly
quaſi accipiatur fo.xxvi.co.ii.
Quomodo: eſt verbū dubitantiū. fo.
lij.co.iiij. (nō rape. fo.cxii.co .iiii
¶ Rapina bona et mala. et peccatū
Rapina execrabilis pro elemoſyna.
fo.cli.co.i.
Religioſi obſtinatius ſtant in vana
gloria q̄ꝫ ſeculares fo.x.co.iiii
Receptores xp̄i quibus premijs re-
munerantur fo.xxiii.co.iii.
Reſurrectio et immortalitas in xp̄o
monſtrabat. fo.lviii.co.ij.circa fi.
Regulus de Capharnaū. qualis fue
rit. fo.lxxiiii.co.iii. (co.iii
Reſurrectionē p̄dicit xp̄s. fo.lxxxii.
Reſurrectio q̄ꝫuis ſit p̄muniis ſepe tā
ꝓ bonoꝝ tū reuictōe ponit. fo.xciij
Reſurrectiōis vltime dies recorda-
ri nobis vtile eſt. fo.xciiij.co.iij
Reſurrectionē nō credētes qui ſint
Reſurrectionē probat ſubtiliter per
ſuā morteꝫ. fo.cxxiij.co.iiij.
Reſurrectionis alia probatio.
fo.cxxxviij.co.ij
Regnum mundi differt a regno ce-
leſti. fo.clxxiij.co.i.
Reſponſio dura chriſti ad matrem in
chana galilee. fo.xlvi.co.iiij.
Remittēdi peccata auctoritatē apl̄i
acceperunt in ſufflatione chriſti pe
nultima . fo.clxxix.co.iij.
¶ Sacerdotio indignos non ꝓbat
chri. ſed deflet. fo.clxxx.co.i.
Sacerdotes non iudicādos a ſubdi-
tis. etiāſi male viuāt. fo.clxxx.co.ij
Sabbati ſolutio q̄uo excuſat et q̄uo
non. fo.lxxix. co.iij.
Sacerdotes in honore habeantur
ꝓpter coꝝ ſolicitudinē. fo.clxxx.co.i.
Sacramentoꝝ eccleſie myſteria et
magna vtilitas fo.xcvi. co.ii.et.iii
Sacramenta eccleſie: fonti compa-
rantur fo.xcvi.co.iiii
Sanguinis xp̄i precioſitas deuotiſ-
ſime declaratur fo.xcvi.co.iii
Sacramenti altaris digna et indi-
gna ſuſceptio ibidem
Salus noſtra in noſtro ſtat arbi
trio. fo.xcix.co.iii
Sapientie nil tm̄ animū preparat ſi
cut calamitas tētatio. fo.cxxvi.co.i.
Sapientia vera multum laudatur.
fo.cxxxi.co.i.
Sapientiaꝫ veram difficile eſt inue
nire fo.clxxv.co.ii.
Sacrificiū quod ſit acceptum ⁊ de
rapinis ꝓphanū. fo.xxix.co.iii.cir.fi.
Samaritana mulier quomodo xp̄o
loquebatur fo.lxvi.co.iiii.
Samaritani vnde ortum habeant.
fo.lxvi.co.iiii
Samaritana q̄ꝫ iudei meli⁹ de chri-
ſto iudicauit fo.lxviii.co.ii.
Samaritana correcta emendat: ſed
nō itidem iudei. fo.lxviii.co.ii.et.iii
Samaritane diligentia: noſtram cō
fundit negligentiam. fo.lxix.co.ii.
Samaritane cur xp̄s ſe mā feſtauit
et non iudeis fo.lxx.co.iiii.
Saluator antonomatice ꝓbatur
xp̄s fo.lxxiiii.co.i.
Sermo obſcurior attentiores red
dit ſepenumero fo.lxxii.co.i. et.ii.
Seruū nullum inuitum vult deus.
fo.xxii.co.iiii
Seculares leuius q̄ꝫ religioſi peni
tent vanam gloriam. fo.x.co.iiii.
Sermonum diuinorum magna vis
fo.iiii.co.iii
Seminatores corporales et ſp̄uales
differunt in mercede. fo.xxviii.co.i.
Seminis terreni et verbi dei pulcra
differentia fo.xxxix.co.iii.
Sermo altior ſtulticia apud ſtultos
fo. cx.co. iiii.
Seruus et liber verbotenus dun-
taxat differunt fo.cxlv.co.iiii
Serui ſi nos leſerint: xp̄m inſpicia
mus et iudam fo.cxlvi.co:ii.

6 2

Sermo chriſti poſt cenam incipit
folio.cxlviij.co.ij
Sepulture modus quis ſit laudād⁹
folio clxxvij.co.i.
Sepulture xp̄i cur nullus apoſtoloꝝ
interfuerit fo.clxxvij.col.i.
Sepulcrū xp̄i cur ꝓpe et nouū fuerit
folio clxxvij.co.ij
Sepelire mortuos laudabiliter doce
mur fo.clxxvij.co.iij
Sepulcrū chriſti quomō repertū eſt
poſt reſurrectionē.nō fo.clxxvij.co.ij
Spectacula vana obſūt doctrine bo⸗
ne fo.iiij.co.ij
Spectacula mūdi demonū ſunt ludi
folio lxix.co.iij
Spectaculis aſſiſtere nil boni cōfert
folio cxxv.co.i.
Sp̄m ſāctū antiq nō largiebanť alijs
ſicut apoſtoli fo.cvi.co.i
Sp̄ūſancti gratiā quomō acquirere
poterimus fo.viij.co.ij
Sp̄ūſanctus aliter deſcēdit in xp̄m
ꝙ in homīes fo.xxxvij.co.iij
Sp̄ūſanctus cur ſuper caput chriſti
deſcendit fo.xxxviij.col.i.
Spirituſſcūs ſi ab alijs ꝙ a baptiſta
viſus ſit fo.xxxviij.co.ij
Spiritualia cur nobis faciūt nauſeā
fo.xli.co.ij.et.iij
Spiritus vbi vult ſpirat.de vēto lo
quitur fo.lvi.co.ij
Sp̄ūſancti gratia diuerſis nomib⁹
nominatur fo.lxvij.co.iij
Sp̄ūſancti gr̄a non minuiť ex multi
tudine accipientiū fo.lxxvi.co.i.
Sp̄ūalia p̄ferenda tēporalibus etiā
orando fo.xci.co.ij
Sp̄ūalium rerū actio oīm terrenorū
ſit expulſio fo.xcvij.co.ij
Sp̄ūſancti gr̄a per flumīa ſignificať
de ventre et cetera fo.cv.co.iij.et.iiij
Spirituſſancti aduentus q̄ fuit vtili
tas fo.clx.co.ij.
Spirituſſanctus qui vbiq₃ eſt quō
mitti dicatur fo.clxi.co.i.
Spirituſſanct⁹ cur nō ſtatim poſt re
ſurrectionē venit fo.cliij.co.iij.
Spirituſſanctus q̄d fecit aut adhuc
facit apud ſanctos
Solitudo:idoneus ad philoſophan⸗
dum locus fo.lxxxviij.co.iij
Sponſā hn̄s ſponſus eſt.quō intelli
gať fo.lxij.co.ij ¶vij.co..iij.⁊.iiij
Scandalū vitandūetiā bonis fo.cx⸗
Scire omniū.facere autē nō oīm eſt
folio cxlvi.co.ij
Scripture ſacre quō caute intelligan
tur fo.xxxij.co.iij
Scripturas armis compat reſpectu
vtentium eis fo.lxiiij.co.ij
Scripture ſūt cantus diuini et ideo
libenter legamus fo.lxix.co.iij.
Scripturarū ſanctarū nihil omitten⸗
dum qa a ſp̄ū ſancto fo.lxxv.co.iij.
Scripturarū ſanctarū vtilitas quan
ta ſit fo.lxxvi.co.iiij.
Scripturarū intellectū q̄bus circun⸗
ſtantijs habeam⁹ fo.lxxxiij.col.iij
Scripturarū lectio ſine fide nihil ꝓ⸗
deſt fo.lxxxvi.col.iij.
Scripturis vacandū hortamur fo.
cx.colum.ij.
Scripture ſacre vocantur oſtium vł
porta fo.cxxi.co.ij.
Scrutatores curioſi duobus malis
magnis circundanť fo.xix.co.ij.
Scrutatores maieſtatis dure repre⸗
hendūtur fo.xviij.co.iij
Scrutari curioſius diuina caueam⁹
folio liij.co.i. ¶liij.co.ij.
Scrutator curioſus quid mereať fo.
Stultus eſt qui aliū credit ledere.le
dit autē ſeipm fo.lxxxviij.co.i.
Superbie deteſtatio multiplex.folio
xxij.colum.ij.et iij
Sup̄bia angelū deiecit et multa ma⸗
la fecit et fecit fo.xxxvi.co.ij.
Sup̄bia grauior et immanior forni
catione ibidē
Superbia valde cōfutatur ⁊ humili
tas laudatur fo.lxxi.co.ij.et.iij
Simplicitas mala et ſimplicitas bo
na folio xxxix.col.ij.

Signa q̄ŭ fuerūt neceſſaria et q̄ŭ nō.
folio.l.colum.i.
Signa multa ꝙ proximus ſit finis
mundi fo.lxxiij.col.ij.
¶ Tacere iniuriātibus nobis non eſt
peccatum fo.clxxiij.co.iij.
Tranſumptionibus vtitur chriſtus
in ſuis v̄bis ſic̄ ꝛ ꝑ h̄c fo.lxxij.co.ij.
Tractus patris et tractus filij quid
velint fo.cxl.co.iij
Trahi quō dicimur a d̄o fo.xcv.co.3
Tentati om̄ibus omiſſis ad oratōem
cōfugiamus fo.clxv.col.i.
T̄pis inutilis conſūptio et cur breue
t̄ps nobis cōceſſum ſit fo.cxx.co.iij
Tentare quō dicat̄ deus cōtra ap̄lm
Jacobū fo.lxxxviij.co.iij.
Tempis perditio qua pena punietur
folio lxvij.co.iij ¶ Ceſt fo.lv.co.ij
Tēpus ſeminādi et nō ꝯgregādi nūc
Tenebre lucem non cōprehenderunt
Nota fo.xvi.co.iij.
Terra diuerſa ꝑereat et facit que ca-
ro nō facit fo.liij.co.i.
Teſtimoniū minoris vtrū valeat de
maiore fo.xvi.co.iij.
Teſtimoniū meū nō eſt verum.quō
intelligatur fo.lxxxiij.co.iij.
Teſtimoniū xp̄i multiplex et ſm viā
iuris fo.lxxxv.colū.i.
Teſtamentū fiendū cōſulitur vt xp̄s
tueatur heredes fo.clxxviij.co.ij
Titulū qualem et cur ſcripſerit Pi
latus fo.clxxv.co.iij
Timor malus rep̄henditur exemplo
Samaritane fo.lxxiij.co.i.
Timor fecit diſcip̄los nō intelligere
verba xp̄i fo.cxxix.co.i.et cxlviij.co.i
Triſticia quedā bona et q̄dam mala.
folio clix.co.iij
Tunica incōſutilis declarat̄ ꝛ myſti
catur fo.clxxvi.col.i.
Tolerandas correctiones ꝑoptime
docemur fo.lxxxiij.co.iij
Tolerātie doctrina optima et exem-
pla fo.cxlvi.col.iij.
¶ Unitas oīm et maxime xp̄icolar̄
optime declarat̄ fo.xxxiij.col.i.
Unitas p̄ris et filij ꝑoptime decla
ratur fo.lxxxij.col.ij
Unitatis et cōcordie ſemꝑ recolēda
vtilitas fo.clxi.co.iij
Uanitas mūdi multiplicit̄ rep̄hēdi-
tur fo.clxx.co.ij ¶ cxxx.co.iij
Ueli templi ſciſſio quid ſignificet fo.
Uētus vtrū habeat volūtatē cū d̄r
ſp̄ūs vbi vult ſpirat fo.lvi.co.ij
Uerborū diuinorū cuſtodiam doce
mur fo.clxxv.co.ij
Uerbū quod erat in p̄ncipio declara
tur multis fo.vi.col.iij
Uerbum quō accipiat̄ In principio
erat verbū fo.xij.co.i.
Uerbū caro factum ē ꝓfundus ſmo
folio xxiij.co.iij.
Uerbū caro factum ꝓpter q̄s hereti
cos dicatur fo.xxv.co.ij
Uerba xp̄i nō temere tranſigenda ſꝫ
penſanda fo.lxxxiij.co.iij.
Uerbis p̄bari facile.re aūt oſtēdere
generoſi homīs eſt fo.clxv.co.i.
Ueritas tāti ē vt longis ſermonib⁹
nō egeat fo.cxij.co.ij
Ueritate nil ſimplicius et meli⁹ fo.
Ibidem.
Ueritatis natura quāto plus tegit̄
tāto plus clareſcit fo.cxviij.co.ij
Ueritatis premia fo.cxx.col.iij.
Ueritate nil clarius et potētius fo.
lxi.colum:ꝑ.
Ueſtiū cultus q̄ꝫ ſit vicioſus vt plu
rimū fo.lviij.co.iij
Ueſtis nuptialis incidētaliter expo-
nitur fo.xxiij.co.ij
Uicia proximi etiam incorrigibilis
nō manifeſtanda fo.cxlviij.co.ij
Uicia cuncta docemur mortificare
folio cli.colum.ꝑ.
Uiduarū elemoſynis cur potius va
candum ſit fo.cxlv.co.ij
Uiduarū lachryme magni ſunt vigo
ris fo.cxlv.co.iij

Uie due. anguſta ⁊ lata. prima que
renda altera fugiẽda. fo.xcii.co.ij.
Uie poſt mortẽ ꝓuidẽdũ eſt de via
tico. fo.clxxv.co.ij. ꝓpe fi.
Uie multe qbꝰ mũdari poſſumꝰ. fo.
cli.co.i. (fo.xix.co.ij.
Uie qnqꝫ ꝯpendioſe ad regnũ celoꝝ.
Uindicari poſſumꝰ: nõ vindicando
fo.cvi.co.iiij.
Uirginis partus quomodo ſit pre
dictꝰ inter alios partꝰ. fo.lvi.co.iii.
Uirtutũ laudatores veri qui ſint.
et vbi querendi fo.clvij.co.i.
Uirtutẽ nulla ꝓximimalicia nob au
ferre pt. fo.cxlvij.co.i.. (cxiiij.co.ij
Uirtutis maior vis ꝙ̃ affectuũ. fo.
Uirtutes gentiliũ nos confundunt
extreme fo.cvi.co.iiij.circa fi.
Uirtus maioꝝ nil confert. ſi nepo
tes degenerant fo.lxvi.co.i.
Uiſus iudeis nihil profuit ad ſalutẽ
fo.cxv.co.i.
Uiſus duplex melior tamen interi
or fo.cxxi.co.i.
Uitaꝫ probatã intelligit xp̃s qñ de
vita loquitur fo.xcvii.co.iij
Uitam abundantiꝰ habere: eſt regnũ
dei poſſidere fo.cxxii.co.i.
Uitam ſepius ꝓmittit xp̃s, qꝛ nihil
ſuauius: ꝙ̃ non mori fo.xcvii.co.iiij
Uitam hanc cur nobis dedit deus.
fo.cxx.co.i.
Uita qñ fuerit in verbo: declara
tur optime fo.xv.co.iiij
Uita ꝑuerſa tenebris comparat: ꝙ̃ cõ
gruenter fo.xvi.co.iiij
Uita optima profecto nil clarius.
fo.xxix.co.iiij
Uita preſens dulcis ſed non omni
bus equanimiter fo.cxxxix.co.ij.
Uita bona nil prodeſt cũ praua do
ctrina fo.cxxxviij.co.iiij.
Uite preſẽtis magna cupiditas. vtꝝ
ſit peccatum fo.cxl.co.i.
Uite corporalis amor cur nobis in
ditus ſit fo.clxxxii.co.ij.
Uolũtas exquiſita neceſſaria eſt ad
noſtram conuerſionem. fo.iij.co.iij
Uoluntas patris que ſit. declaratur
fo.lxxij.co.ij
Uoluntateꝫ ſuã xp̃s qñ nõ querat
cũ ſit eadẽ cũ patris. fo.lxxxiii.co.iii
Uoluntas xp̄i. vtrũ diuerſa ſit a vo
luntate patris fo.xciiii.co.i.
Uoluntas et poteſtas ſepe equiua
lent fo.cxli.co.iiij.
Uoluptas maior in virtutibus ꝙ̃ in
vitijs fo.clxiiii.co.iiii.
Uox p̄ris. clarificaui ⁊ iteꝝ clarifi
cabo fo.cxl.co.i.
Xp̄i aduentus qñ ꝓphetatus. et
cognitus a multis fo.xx.co.i.
Xp̄i humilitas et veſtimentorum vi
litas: egiut teſtimonio p̄curſoris. fo.
xxviii.co.iiii.
Xp̃s nõ ab re licet om̃ia ſciat: inter
rogat in pluribꝰ locis. fo.xli.co.i.
Xp̃s cur matri obtpauit in nuptijs
pꝰ durã reſponſioneꝫ. fo.xlvii.co.iii
Xp̄i altercatõ ⁊ iudeoꝝ cũ eijceret
eos de templo fo.l.co.ij.
Xp̃s cur docuerit ex quo ſpũſſanctꝰ
venturus erat. fo.li.co.ij.
Xp̄i humilis reſponſio de miraculis
ſuis. fo.lii.co.iii. (ibidem
Xp̃s cur aliqñ obſcure locutꝰ ſit. fo.
Xp̄i caro qñ ſit parta: vtrum natu
raliter. fo.lv.co.iiij
Xp̃s cur non ſemp. ſed aliquando fu
gerit fo.lxv.co.ij.
Xp̃s non habuit vſum iumentorum
fatigando
Xp̃s prudenter et ſic ſine ſella ſedit
ſupra fontem fo.lxvi.co.iij.
Xp̃s ex ſua humilitate ſe iudeis an
numerat fo.lxx.co.ij.
Xp̃s probat ꝙ ad ſalutẽ venerit ho
minum fo.xciij.co.ij.
Xp̃s bis ambulauit ſuper mare. fo.
xc.co.iij.
Xp̃us fugit volentes ſe facere regẽ.
docens nos fo.lxxxix.co.iij.
Xp̃s cur verba myſtica loquebatur
cum non edificarent. fo.xcv.co.iiij

Xp̄us delituit et in medio perſtitit.
ſicuti voluit fo.c.co.i.
Xp̄i humilitas in loquendo quantū
nos docet fo.ciiij.co.ij.
Xp̄us ſe iudeis offert ad arguenduz.
folio cxij.colū.ij
Xp̄s diuerſis ſe nominat vocabulis
folio.cxxi.co.iij
Xp̄i differentia a pſeudo ꝓphetis ꝙ
magna ſit fo.cxxij.co.i.
Xp̄s cur aliqn̄ fugerit et iterū redie-
rit fo.cxxxvi.co.i.
Xp̄us cur indigna ſua maieſtate ſepe
locutus ſit fo.cxxxiij.
Xp̄i mors tranſlatio ad vitā meliorē
folio cxlviij.
Xp̄us commendat matrē et ibi nota
folio clxxvi.co.iij
Xp̄s ante crucē ſudauit et triſtatꝰ eſt
ad nr̄am doctrinā fo.clxxvi.co.ij.
Xp̄s quomō ſit ī prē et pater in ip̄o
folio clij.co.ij.
Xp̄ianorū exꝓbratio ꝙ pro fide non
ſint armati.
Xp̄ianū nomē ꝑciosum et dignum ſi
vita cōcordat fo.xliij.col.i.
Xp̄ianus debet eſſe lux ſal et cetera.
folio cix.co.i.
Xp̄ianorū nō ſunt maledicta et obꝓ-
bria fo.clxxv.co.i.
Xp̄iani peccando magis blaſphemāt
deum ꝙ̄ gentiles fo.cxl.co.iiij.
Subſcripta tabula claudit ſingu
la euangelia ſancti Johīs que et
quibus feſtis legantur per annū.
Dn̄ica tertia de aduentu Miſerūt iu
dei ab hieroſo. In home.xv.
In natalis dn̄i miſſe maioris In pn̄
cipio erat verbū Home.pme xi.
In San.Joh.euan.et in vigi.pe.et
pau.dixit Jh̄s Pe.ſeq̄re in ho.vld.
In octa. ephie Vidit iohēs Jh̄m
in homel.xvi.
Dn̄ica ſcd̄a poſt epiphaniā Nuptie
facte ſūt. in home.xx.
Feria ſexta p̄.hebdōde quadra.Erat
dies feſtus iudeorū in home.xxxv.
Feria ſcd̄a ſcd̄e dn̄ice in q̄dra. Dixit
ieſus turbis iudeorū ego. home.liij.
Feria ſex̄ dn̄ice iij.in q̄drage. Venit
ieſus in ciuitatē ſamarie. in ho.xxx.
Dn̄ica quarta. Abijt iheſus trās ma
re. homel.xli
Feria ſecūda Prope erat paſcha iu-
deorū In home.xxij.
Feria tertia Jam die feſto mediante.
In homel.xlviij
Feria quarta Preteriens ih̄s vidit
hominē cecum a natiuitate.home.lv
Feria ſexta Erat quidam languens.
homelia lxi.
Sabbato Dicebat ieſꝰ turbis iudeo
rum Ego ſum lux In home.li.
Dn̄ica de paſſiōe Dicebat ih̄s turb
quis ex vobis. In home.li.
Feria ſcd̄a Miſerunt pn̄cipes et pha
riſei In home.xlix.
Feria tertia Ambulabat ih̄s in gali-
lea. home.xlvij
Feria quarta Facta ſunt encenia hie
roſolymis. ho.lx ¶ in ho.lxiij
Feria ſexta Collegerūt ergo cōciliū
Feria ſcd̄a dn̄ice in palmis Ante ſex
dies paſche In ho.lxiij. ¶ ho.lxix
Feria quinta Ante diē feſtū paſche
Feria ſexta in paraſceue. Egreſſus
iheſus cuz. home.lxxij
Feria quarta dn̄ice in paſcha Mani-
feſtauit ſe iheſus. in home.lxxxvi.
Feria quinta Maria ſtabat ad monu
mentū. home.lxxxv
Sabbo in albis. Una ſabbi Maria
magdalena In home.lxxxiiij
Dn̄ica in octaua paſche. Cum ſero
eſſet. home.lxxxvi
Dn̄ica ſecūda poſt paſcha. Ego ſum
paſtor bonus ho.lix. ¶ lxxviij
Dn̄ica tertia Modicū et iā nō. ho.
Dn̄ica quarta Vado ad eū qui miſit
In home.lxxvij.
Dn̄ica quinta Amen dico vobis ſi
quid petieritis. In home.lxxviij
In vigilia aſcenſionis Subleuatis
oculis iheſus in celū. home.lxxix.

Dominica poſt aſcẽſionis. ⁊ ſce tri.
Cũ venerit paraclit⁹ In ho. xxviij.
In vigilia pẽtecoſtes. Si diligitis
me mandata mea. ¶ ho. lxxiiij. ¶ In
die pentecoſtes. Si quis diligit me
In ho. lxxiiij. ¶ Feria ſecunda Sic
deus dilexit mũdum ¶ In homelia
¶ xxvi. ¶ Feria tertia . Amen dico
vobis. qui non intrat ¶ In homelia
lviij. ¶ Feria quarta Nemo poteſt
venire ad me. ¶ In homelia xliij.
In feſto corporis chriſti. Caro mea
vere eſt cibus. ¶ In Homelia. xlvi.
Dominica xxi. poſt trinitatis. Erat
quidam regulus In homelia xxxiij
In feſto Sancti Thome apoſtoli.
Thõas vnus de xij. ho. lxxxvi In
Scõrũ apoſtoloꝝ Phi. et Ja. Nõ
turbetur cor vrm̃. In homel. lxxij.
In ĩuentione ſãcte crucis. Erat hõ
ex phariſeis In ho. xxiij. ¶ In feſto.
Sancti Laurentij. Niſi granum fru
menti Home. lxvi. ¶ In exaltatiõe
Sancte crucis Nũc iudiciũ eſt mun
di In eadẽ home. ¶ In vigilia ſãcti
Andree. Stabat iohẽs et ex diſci. ei⁹
duo Homelia xvij ¶ In feſto ſancti
Thome archiepi. Ego ſũ paſtor bo-
nus. Home. lix. ¶ In cõmuni apo-
ſtolorũ Hoc eſt preceptũ meũ In
home. lxxvi. Hec mando vobis ibid
Ego ſum vitis vera home. lxxv. In
feſto ſancti vincentij Niſi granũ fru
menti vbi ſup. In feſtis ſanctoꝝ poſt
paſca Ego ſum vitis vera. vbi ſupra
In marie poſt paſca. ſtabat iuxta cru
cem In home. lxxxiij. ¶ In agenda
mortuoꝝ. Dixit martha ad ieſuz. In
home. lxij Omẽ quod dat mihi pater
in home. xliij. ¶ Amen amẽ dico
vobis quia venit hora in homelia
xxxviij. ¶ Ego ſum panis viuus
In homelia. xliiij

¶Ad clariſſimū vi
rum Coſmū medicen florētinū In
Johīs Chryſoſtomi commentariū
ſup̱ Johannis euangelio Franciſci
aretini prefatio

Communis
fere omnium opinio eſt
Coſme vir clariſſime:
ſupiores et longe a me-
moria noſtra remotas etates: oīm
v̄tutū genere noſtrā ſuperaſſe: nec
vllum nūc inueniri: quē maioribus
illis cōparare poſſimus. in qua ſen-
tentia multitudinē eſſe minime mi-
ror: cuius id ingeniū eſt: vt audita
viſis: et vetuſtiſſima queqꝫ maiora
arbitretur. De aūt viri graues ⁊ do
ctrina et rerū vſu exerciti: idem ſen
tiant: hoc ego ꝙ̄ iniquiſſimo animo
ferendū cenſeo. Nō tamē is ſū: qui
negem maiorū clarorū virorū copia
illa tēpora floruiſſe: aſſentior ſane:
libenter ob meā in ſeculū noſtrū pie
tatem (ſi cōmode poſſem) negaturꝰ
Nō enī mihi ita faſtidio ſunt hoīes
mei: vt neminē illis ꝓferam cōpa-
randū. vt pleriqꝫ obſtinata aſſertō-
ne cōtendunt: male de ſeculi ſui hoī
bus meriti: qbus partim qui vide-
rint: partim qui cōſuetudine deuin
ctos habuerint nōnullos qui bene-
ficos in ſe experti ſint fauere profe
cto deberēt vt etiā ſi nō omīno id
ſentirēt. tp̄a tamē ſua amore ꝯplecti
et pro viribus extollere viderētur
Eſt enī vt ſentio bene inſtituti ho
minis: tp̄m ſuorum bonis delectari:
⁊ ſi quē videant v̄tutibus p̄cellere.
tāto eos maiori admiratione ⁊ lau
dibus ꝓſequi: quāto inter paucos:
eius v̄tus clarior apparet. et ꝑfecto
ſi etatē noſtrā: nō maligne: nō inui-
de: ꝯſiderare voluerimꝰ: viros cla-
riſſimos habuit habetqꝫ: q̄s ſine ma
gnitudine animi: ſiue ſapientia: ſiue
rerū geſtarꝫ gloria: ſiue magnificen-
tia: ſiue rerū publicarū adminiſtra-
tione (ſi nō p̄ferre) auſim tamē ma-
ioribus compare. vnde nō minora
virtutis exēpla ꝙ̄ a maiorbꝰ illis
nobis ꝓponerent. Quod licꝫ nō hu-
ius loci neqꝫ ꝓpoſiti ſit in preſentia
diſquirere. paucos tn̄ attingā: ne vi
dear velle quidē. quos tn̄ laudare
poſſim: nō habere. Quid enī de mar
tino q̄nto dicā: qui cū p̄mū ad ſum-
mū eſt pontificatū aſſumptus: imbe
cillimū et varijs caſibus agitatū ec
cleſie ſtatum: et diuturnū ſciſma: ita
ſedauit: ita in vnū corpus redegit:
vt ex maximis ꝑturbationibꝰ et ꝓ-
cellis: in tranquilliſſimū portū: tāti
gubernatoris peritia p̄iclitātē. Pe
tri naniculā appulerit? Quid ad cla
riſſimū p̄ncipem Nicolao quīto de-
fuit: cuius tp̄a etſi breuiſſima. q̄ntu-
lacunqꝫ tamē: in hac noſtra inferio-
ri italia auguſti paci ꝯtulerim? cuꝰ
ductu ⁊ auſpicō vt vrbs rhoma: ita
et rhomana lingua renouata ē. quē
niſi tā repente inuida mors e medio
ſuſtuliſſet nō minus ꝙ̄ Auguſtꝰ vr
bem e lateritia marmoreā reliquiſſe
gloriari potuiſſet? Quid pio ſecūdo
pietate par: vere inqꝫ Pio: qui vt
ꝯmiſſe ſibi eccl̄ie et chriſtiane religio
ni conſuleret: inualido et imbecillo
corpe nullū recuſauit laborē? Quid
Alphonſū Arroganū regē memorē
qui vt maximo animo ſicilie ſibi re-
gnū vēdicauit: ita ⁊ quoad vixit et
ſapiētia et auctoritate incredibili:
id rexit et tutatus eſt? Quid Fran
ciſcū Sphortiā? nōne cuius veterꝫ
imp̱atorū iure cōnumerabis. cuꝰ tu
nomīs et glorie Coſme vel in p̄mis
autor fuiſti? Neqꝫ enī te vllo pacto
tacere aut poſſum aut debeo. tu enī
vnus es: quē in p̄uata fortuna cui-
uis maiorū. non equandū modo. ſed
longe p̄ferēdū ꝯtenderim. Tu vnꝰ
es quē vnice admirari: de q̄ maxie

gloriari: poſſimus: tu vnus multoꝝ
ſimul laudes cōplexus es: Pompei
autoritatē: ⁊ gloriā Catonis: ſeue-
ritatē Luculli: magnificentiā Craſ
ſi: ſed in meliores vſus diuitias. Sū
mā preterea in immortalē deū reli-
gionē. Extāt clariſſima pietatis tu
e ⁊ in deū ⁊ in patriam monumēta. ex
tāt innumera ⁊ in priuatos hoīes
beneficia. longe plura ſuſpicor: qui-
bus tacita tecū cōſciētia letaris: que
indigentibꝰ dei ſeruus: innuptis vir
ginibꝰ: reliqs pietatis opibus: tam
larga dextra exhibes. vt ſecūdū do
mini pceptū neſciat ſiniſtra. Et ta-
mē in dies magis atqꝫ magis diuiti
e abundant: creſcūt: exuberant. cen
tuplū accipietis inquit. Et merito
quidē. Cui eī potius credende ſunt
qꝫ qui ⁊ ſciat ⁊ velit qꝫ liberaliſſime
diſtribuere? Iure igitur ſūmi dei cle
mētia: in clariſſima italie ciuitate: ī
ſūma ⁊ autoritate ⁊ amore ōnīū te
pncipez cōſtituit. ⁊ vt Ciceronē ita
lia: ita ciues te tui in patriam: ſummo
oīm cōſenſu: ab exilio reportarunt.
vbi tot ānos in tranquilliſſima pa-
ce: in oīm admiratōe filijs paternā
imaginē: virtutemqꝫ reuerentibꝰ:
indolis eximie tot ppinquis: tot a-
micis munitis: ſumma cū laude cōſe
nuiſti. Ubi te omēs pēem pātē: ⁊ lo-
quūt ⁊ ſentiūt: vbi vt Demoſthenē
ferunt athenienſes populi: ita tu et
pncipū ⁊ reꝝ publicaruz p arbitrio
tuo habenas ſepenumero moderatꝰ
es vt nemo ſit: q ſapiētiā: q virtu-
tē: q īgeniū tuū: nō admiret. Et ⁊ v
bi claroꝝ pncipū nomē pueīre ū po
tuit: ibi tuū celeberrimū habeat. at
qꝫ te cōſumatiſſimum viꝝ reddas: ī
ter publicas ⁊ grauiſſimas occupa-
tōes ſiquid ocij dat: id ōe liberali
menſe. hoc eſt ſtudijs ⁊ diuinis īpen
dis lectōibus. qbus aīus eruditꝰ: ob-
lectat: paſcit: verā concipit beatitu
dinez. hec ⁊ alia plura cū de pſtātia
tua iam diu acciperem: accuſabam
ſane fortunam meā. cui talez viꝝ vi
dere ⁊ colere non licebat: qđ ergo
vnū in pmis deſiderabaz: votis me
is humanitate incredibili audiſti.
iuſiſti florentiam venirem. veni. te
viſitaui. vt filium accepiſti. ſpez bo
nam dediſti. Sed cū interloquēdū
abs te acciperez. quātopē ī Iohīs
Chryſoſtomi cōmentario ſup Iohīs
euāgelio: quem nup rudi ⁊ inemen-
dato ſtilo traductū. R. pri Iohanni
epō attabatenſi dederā delectarere
incredibilez cepi voluptatē aliq ex
pte tue in me benignitati ſatiſfactu
rū ratꝰ. Itaqꝫ cū pmuz rhomā redi
rem. me ei vltimā manū īponere. ⁊
clariſſimo noī tuo inſcribere pollici
tus ſum. Primā igitur eius ptez cu
ius grecū exēplar penes me eſt. p ī
genioli mei viribꝰ emendaui. quaz (
dū reliquū ⁊ inueniā ⁊ abſoluā) vi-
ſū eſt iterea ad pſtātiā tuā mittere
vt me pollicitatōis mee memorē in
telligas. opꝰ eī pmagnū eſt ⁊ tpe in
diget. Et licet ī libroꝝ pfatōibꝰ au-
toꝝ laudes colligi ſoleāt: eas tñ ī p-
ſentia pretermittere ſtatui. nō qn latiſ
ſimꝰ in Chryſoſtomo (ſiue doctrinā
ſiue mores intueri velimꝰ) cōmenda
tōis campꝰ pateat vt etiam infanti
lingue vberrimā dicendi materiā p
ſtare poſſit. ſed cū ad te viꝝ pſtātiſ-
ſimū dirigatur. volui tm̄ mihi tribu
ere: vt ea oſtendā que tibi longe qꝫ
mihi erāt clariora. Cognoſces vim
hoīs. cognoſces doctrinā. cognoſces
mores: quoꝝ pleroſqꝫ vel ōnes po-
tius in te cognoſces. Nō tamen is
ſum: qui nō intelligā quantū Chry
ſoſtomo dignitatis: quātū ſplendo
ris ībecillis interpres abſtulerit. ſꝫ
vtcunqꝫ ſententias. tamen me aſſe-
cutū ſpero. Accipias ergo qua ſo-
les humanitate hanc editionē: quā
ego tam libenter exhibeo: vt ſi gra-
tam tibi fuiſſe intellexero: maximū

abs te beneficiũ me accepiſſe exiſti
mẽ. Nec me mediocriter ⁊ ad hanc
pficiendã ⁊ alia aggrediẽda Coſm⁹
lector hortabit᷑.

¶ Johannis chriſoſtomi cõmentarij ſuper iohis euangelio prologus.

Qui agonuz
certamia ſpectare cõ
ſueuerũt: cuz inſignẽ
quempiã athletam ⁊
coronis plurimis do
natuz alicunde profectũ intelligũt
oẽs certatim concurrũt: vt eius lu
ctãs arteq ⁊ corpis robur pſpicet
⁊ videri quidẽ nõnunq vniuerſuz
theatꝝ licet: multis hoim milibus ĩ
undãs qui ⁊ corpis ⁊ animi oculos
penitus intendant: vt nihil eorum:
que in ipſo aguntur ſpectaculo ſ. p
tereat. Cuz ſi quis preſtanti inge
nio muſicus aduentauerit: nõ mino
ri ſtudio ideꝫ ipſi theatꝝ occupãt ⁊
omiſſis oĩbus: que in manibus ha
bent negotijs: ⁊ ſepenumero neceſ
ſarijs ⁊ vrgentib⁹: nõ minori ſtudio
aduolãt: ſedentq ĩcredibili tant⁹
plauſuſq accipiendi cupiditate: ⁊
de vtriuſq pſtãtia inter ſe diſputãt.
Et hec quideꝫ multi. qui aũt rheto
rũ callẽt ratões: ipſi quoq in ſophi
ſtis hoc idem oſtendũt. Quippe ⁊ in
ijs ſpectacula ſũt auditores: plauſ⁹:
ſuffragia ⁊ inquiſitões coꝝ que di
cunt: diligentes. Qz ſi rhetorꝫ tibici
nũq ac athletarũ: ⁊ ſpectatores et
auditores eadeꝫ conſidẽt attẽtõne
quantũ nobis ſtudij: quantũ diligẽ
tie: ſi recte iudicabimus adhibendũ
erit: nõ ĩ tibicinis: neq ſophiſte aut
gladiatoris. ſed viri e celo vocẽ toni
tru clarioreꝫ pferentis: ſpectaculo:
qui vniuerſũ orbem ſuo clamore co
hibuit: pprehendit: impleuit: nõ ni
mio quidem. ſed diuine gratie exu
berantia: que ab eius lĩgua affatim
emanauit. Et qd̓ mirꝫ ſit. tant⁹ cla
mor non aſper non iniocundus. ſed
omni muſica armoĩa ſuauior: quo
nil auditoꝝ aures poſſet vehemẽ
tius demulcere. Huc accedit: q ſan
ctiſſimus: q admirationis plenus:
archana redundans ſapientia: qui
tot tantaq confert bona: vt qui di
ligenter ⁊ accurate eum accipiunt
⁊ obſeruant: non iam homines: ⁊ t
re incole habendi ſint. ſed ſuper om
nia huius ſeculi bona collocentur ĩ
angelorum conſeſſu: neq aliter
terram q celũ habitant. Tonitrui
enim filius eſt chriſto dilectiſſimus
columna omniũ: que in orbe ſunt
eccleſiarum: qui celi claues habet: q
chriſti calicem bibit: ⁊ baptiſmatis
aqua ablutus eſt: qui ſuper pectus
domini multa cum fiducia recubuit
Hunc nos in preſentia aggredimur
qui neq fabulas effingit: neq per
ſonatus incedit. Non eniꝫ huiuſmo
di loquitur: neq ſuggeſtum aſcendit
aut orcheſtraꝫ ſupplodit: aut aureo
ornatur veſtimento. ſed ſtola puriſ
ſima amictus progreditur. Chriſt⁹
nanq indutus nobis oſtenditur: pe
des calceatus decorõs in euangelij
pacis preparationis zona. nõ pect⁹
ſed lumbos precinctus. non ex pur
purea pelle neq deaurata. ſed veri
tatis decore intexta atq diſtincta.
Talis in preſentia Johannes no
bis offertur: nullam neq ſimulatio
nem: neq fabulam: afferens. que lõ
ge ab eo abſunt. ſed nuda ⁊ aperta
fronte: nudam ⁊ apertam adnunci
at veritatem. Neq alium ſe ver
bis: alium re ipa: ſpecie: aſpectu: vo
ce perſuadẽdo: exhibet: neq inſtru
mentis indiget vt cithara: lira: et
huiuſmodi. ſed omnia lingua opera

tur:omni citharedo:omni muſica ſu
aui⁹.vtiliuſqꝫ:procinēs.Eſt enim ei
proſcenium vniuerſum celum.thea
trum orbis terre:ſpectatores audi-
toreſqꝫ omnes āgeli:⁊ quicūqꝫ ho-
mines ⁊ angeli ſunt:aut fieri deſi-
derant. Quippe hi duntaxat hanc
proculdubio poſſunt armoniam ex-
audire:eamqꝫ re oſtendere.tales ſe
auditores quales oportꝫ exhibētes
Siquidem alij omnes non ſecus ac
infantes.audiunt quidem non ta-
men audita intelligunt.⁊ placentu
lis ⁊ puerilibus ludis intenti:in de
litijs;opibus;potentia: ventri vi-
uentes;verba interdum accipiunt
verum nihil inde magnificum.nihil
altum decerpunt.cū latericie pro-
ſus ⁊ luto inhereant. Huic autē a
poſtolo superne affluerūt virtutes
eius anime pulchritudinem:ſapien
tiam:⁊ speciē virtutis admirātes
per quam ipſuꝫ ſimul hauſit chriſtū
⁊ ſpiritalem conſecutus eſt gratiā
etenim tanqꝫ liram quandam preci
oſis lapidib⁹ auroqꝫ diſtinctam:au
reo plectro adhibito:ſic ſuam ſibi a
nimam exornando effecit:vt per eū
magnum ⁊ altum ſpiritu perſonarꝫ
Quemadmodū igitur neqꝫ piſcato
ris eſt:neqꝫ filij zebedei.ſed eius q̄
archana myſteria ītelligat:hāc pul
ſare liram:ſic ei ſummam preſtem⁹
attentionem. Nihil enim nobis hu
manum.ſed a ſpiritus ſancti profun
dis et abditis theſauris:omnia pro
loquitur: q̄ neqꝫ angeli priuſqꝫ hic
diceret:nouerunt. Nanqꝫ ⁊ ipſi no
biſcum per Johannis vocem: ⁊ ꝑ
nos didicerunt:que cognouimus ⁊
quod nobiſcum beatus etiam Pau
lus.his verbis ſignificauit. Ut in
noteſcat principatibus ⁊ poteſtati
bus in celeſtib⁹ per eccleſiam mul
tiformis ſapientie dei. Si igitur pri
cipatus ⁊ poteſtates cherubimqꝫ
⁊ ſeraphim:hec per eccleſiaꝫ didice
runt:plane conſtat ipſos āgelos ſū
ma cum attentione eius ſeſe audito
res exhibere. Quippe idcirco nō pa
rum honoris conſequimur.q nobiſ
cum angeli diſcant:que neſciūt. De
uitem per nos.lōge magis honora
mur. Sed per quos vel quales no
ſtrum. nondum diximus. Quāobrē
multum hic adhibeamus cuꝫ equa
nimitate ſilentium.non hodie aut v
na duntaxat die.ſed per omnem vi
tam.cum omni tempore huiuſmodi
audire bonum ſit.⁊ perqꝫ vtile. Nā
ſi ea que in regijs fiunt domibus
cognoſcere exoptamus.vt exempli
gratia:quid dixerit:fecerit: conſule
rit ſuꝑ ſubditis ſuis rex.⁊ ſepe que
nihil ad nos attinent. quātomagis
que a deo dicuntur audiendi flagra
mus deſiderio:tum maxime cuꝫ ea
ſcire noſtra plurimum interſit? Que
omnia hic nobis euangeliſta accu
rate explicat:cum ipſi regi īcredibi
li ſit amore deuinctus.immo et ipſū
in ſe loquentem contineat:audierit
qꝫ ab eo quecunqꝫ ipſe a patre acce
perit? Uos dixi amicos inquit. q̄a
omnia quecūqꝫ audiui a patre meo
nota feci vobis. Quemadmodum i
gitur ſi quempiaꝫ e ſummo celo deſ
cendentem repente conſpicaremur
qui arcana illa certe nobis ſe dictu
rum polliceretur omnes certatī cō
curreremus.itidem ⁊ nos in preſē
tia faciamus. E celo eī vir hic nos
allocutum venit:neqꝫ enim eſt de
hoc mundo:vt ipſe teſtatur chriſt⁹
cum inquit. Uos de mūdo nō eſtis
⁊ paraclitum habet in ſe loquētem
⁊ vbiqꝫ preſentem:qui taꝫ certe no
uit dei myſteria; vt res ſuas huma
na anima; ſpiritū ſanctificationis:
ſpiritum rectum : qui nos ducit ⁊
trahit in celum:qui alijs nos ocul'
illuminat:qui nos idoneos reddit

vt futura nō ſecus ac preſentia cō
templemur: qui demum efficit: vt e-
tiam in carne celeſtia ſpectare poſſi
mus. In omni igitur vita equani-
mitatem ei atqꝫ ſilentium preſtemꝰ
nemini ſegnitie: nemini ſomno lo-
cus ſit. nemo huc accedentiū ſqua
lore tabeſcat. ſed ad ſuperna vnami
nes mentes noſtras erigamus. In
eniꝫ Johannes hic eos alloquitur
qui illic ꝗ̄uis terram incolant: vi-
uunt. Et profecto in hac vita nihil
magnum: nihil exoptabile: adipiſci-
mur. Nihil ad eos qui a brutorum
vita emergere nolūt Johannis do
ctrina: quemadmodum nihil ad euꝫ
res humane. Tonitrus igitur men
tes noſtras perterret: cum in natu-
ralem ſonitum erūpit. at Johannis
vox non modo neminē perturbat
fidelium. ſed omni liberat perturba
tione: atqꝫ moleſtia. ſolis autem de-
monibus terrori eſt ⁊ demonum ſer
uis. quod vt nobis certo conſtet:
⁊ animo ſileamus ⁊ ore. animo ta-
men maxime. Quenam enim tacen
tis vtilitas: ſi eius anima perturba
tōnibus eſtuet? Animi ergo quietē
expeto: cuius auribus indigemus.
Nulla ergo nos pecuniarum capi-
at cupiditas: nulla gloria: non ira:
non aliorum turba affectuum: Ne
qꝫ enim fieri poteſt vt qui ſe non ō
nino his liberat: valeat illorum al-
titudinem intueri: ⁊ vt oportet co-
gnoſcere myſteriorūꝫ religionēꝫ: ar
cana: ꝛ̄liquas omnes virtutes: que
his tanqꝫ oraculis deliteſcunt. Nā
ſi fidibus ⁊ tibijs nemo vnqꝫ recte
ſcire poteſt: niſi totum ad id animū
intendat. quanam ratōne huiuſmo
di myſteria ſolo auditu. aīmo vero
alieno: ⁊ alijs curis implicito intel
liget. Idcirco chriſtus his nos ver
bis admonet. Nolite dare ſāctuꝫ ca
nibꝰ: neqꝫ mittatis margaritas ve-
ſtras ante porcos. Margaritas hec
verba vocauit: que his longe pul-
chriora p̄ſtantioraqꝫ ſunt. Verū cū
ea materia nō ſit nobis alia carior
idcirco horum ſermonum volupta
tem melli ſepenumero comparaē cō
ſueuit: non ꝙ quicqꝫ inter hec con-
ferendum ſit: ſed ꝙ apud nos nihil
eſt melle ſuauius. De ⁊ lapidum pre
cioſorum naturam ⁊ cuiuſuis mel-
lis voluptatem plurimum diuina
exuperent. audi prophetaꝫ quibus
verbis earum aſſerat preſtantiam.
Deſiderabilia inquit ſuper aurum
⁊ lapidem precioſum multū: ⁊ dul
ciora ſuper mel ⁊ fauum. ſed beneva
lentibus tantū: ꝗ̄obrē ſubdidit. Et
enim ſeruus tuus cuſtodit ea. Et
alio in loco cum ſuauia dixiſſet: ad-
didit. faucibus meis. Quā ſuauia in
quit faucibꝰ meis eloquia tua. Et
iterum vt eorū ſignificaret excellē-
tiam. Super mel inquit ⁊ fauum o-
ri meo. cum in bona eſſet valitudi-
ne. Nō igitur morbo aliquo affecti
ſed aīe puꝰcura adhibita: hoc pabu
lum accipiamꝰ. Propterea tot ver
bis premiſſis: nondum rem ipſā ag
greſſus ſum: vt quiſqꝫ omni abiecta
egritudine: tanqꝫ celum petens: ira:
ſolicitudine: ſeculariqꝫ omni impe-
dimento vacuus: huc liber ingredi
atur. Etenim nihil in hac vita ma-
gnum (niſi prius omī animi pertur
batione amota) adipiſci poſſumus
Nec mihi quiſpiam dixerit: breue
tempus inter hanc ⁊ futuram eſſe
contionem. Non enim quinqꝫ dun-
taxat diebus. ſed vno momento li-
cet preteritam omnē vitam cōmu-
tare. Quid inqꝫ latrōe ⁊ homicida
ſceleſtius? Nonne hoc ſummū mali-
tie genus eſt? Verum ad ipſum vir
tutis apicem ꝗ̄primuꝫ euaſit: ⁊ in
ipſam aſſūptus eſt paradiſū: nec die
rum: nec dimidie quidem hore: ſed

breuis tantũ momẽti indiguit. Ea
dem ⁊ nos ratione:repente mutari
poſſumꝰ: ⁊ ex luteis aurei fieri. Cũ
enim neqȝ virtus:neqȝ vicium:a na
tura ſit:facilis ad vtrũuis tranſitꝰ
datur:cum nulla cogat neceſſitas.
Si volueritis inquit ⁊ verba mea
audieritis :bona terre com editis.
Uides ne ſola nobis opus eſſe vo-
lũtate? Uoluntate inqȝ nõ qualibȝ
⁊ que nõnulloꝝ eſt. veꝝ ⁊ diligenti
⁊ exquiſita? Nemineȝ noui qui in ꝑ-
ſentia ad celuȝ euolare nollet. re tñ
ipſa oportet volũtatem cõfirmare.
Siquideȝ mercator diteſcere cupit
non tñ eiꝰ animꝰ ſoli acquieſcit cu
piditati. ſed naueȝ parat:nautas co
git:hortatur gubernatoreȝ. ⁊ alia q̃
nauigationi opus ſũt diligenter diſ
ponit. aurũ preterea mutuatur. ma-
ria traijcit: ⁊ innumeris periculis q̃
bus ſe mari credentes iactari cõſue
uerunt: ſe exponens:peregrinas ap
pellit terras. Itidem ⁊ nos oporȝ
voluntatem rei applicare. Nauiga-
mus nanqȝ ⁊ nos nauigationeȝ:nõ
ab alia in aliam terram. ſed a terra
in celum. Quare tota mente inten-
damus ad eam gubernationeȝ:que
nos ſuperne erigat: ⁊ nautas ratio
ni obſequentes: ⁊ nauem nobis fir
maȝ comparemus:ne temptationuȝ
procellis : aut vllis ſecularibus di
mergat affectibus. neqȝ ſuperbie ſpi
ritu efferatur. ſȝ leuis ⁊ expedita ad
ſuperna euadit. Ut ſi hac ratiõe na
uem nobis: ⁊ gubernatoreȝ: ⁊ nau
tas parabimus. ſecũdo vento naui
gare: ⁊ dei filium veruȝ gubernato
rem nobis conciliare poterimus; q̃
nauiculam noſtram vſqȝ allidi non
patietur. ſed licet innumeri ſpirent
venti. ⁊ ventos ſedabit ⁊ mare trã
quilliſſimũ reddet. Tales craſtine
aſſimus contioni operepreciũ eſt. a
liquid hinc vtilitatis accipe ⁊ mẽ

te recondere. Nemo via eſſe velit.
nemo petra. nemo ſpinoſus ager. ſȝ
bona terra. hoc pacto prompto ſi
dentiqȝ aĩmo bene culto: ⁊ ſubacto
agro:ſemina mandabimus. Ut ſi la
pidoſum ⁊ incultum viderimus: da
bitis veniam:ſi illic ſerere recuſabi
mus. ſed omiſſa ſatione ſpine prius
incidende erũt. Sũme nanqȝ demẽ
tie ſemina in incultam terram iace
re. Qui his vacat ſermonibus: cuȝ
non decet demonis habere conſue
tudinem. Quenã enĩ iuſticie ⁊ iniq
tatis communitas? Audiſti Johan
nem: ⁊ ab eo ſpiritalia didiciſti? De
inde fornicatum abis:auditurꝰ mu
lieres obſcena loquentes: obſcenio
ra diſſimulantes:quiqȝ effeminati ſe
inuiceȝ alapis cedũt: ⁊ qua nãqȝ ra
tione cuȝ tanto in ceno proulolutꝰ
iaceas:bene ablui ⁊ mundari pote
ris? Et quid ſigillatim me omne vi
ciũ deſcribere hoc in loco oportet?
Omnia enim illic:riſus ſũt:turpitu
do. exꝓbratio:maledicta: opprobria
conuicia:omnia corruptõ:omnia lu
es: Ecce predico ⁊ adnuncio omni
bus vobis. nemo qui hac menſa fru
itur:animaȝ ſuã mortiferis illis per
turbȝ ſpectaculis. Quicquid illic di
citur. ſathane pompa eſt ⁊ laſciuia.
Noſtis ſacris initiati: quo federe
nobis vos aſtrixeritis. ⁊ vt verius
dicã xp̃o:cũ vos ipẽ edoceret q̃d ei
dixiſtis? Que ſup ſathane põpa cuȝ
eo verbo habuiſtis? quo pacto ei et
angelis eiꝰ tũc abrenũciaſtis:ꝓmiſi
ſtiſqȝ nulla ei ĩ re aſſẽſu ꝑſtare. Quã
obrẽ nõ parꝰ nobis curandũ eſt;ne
in his ꝓmiſſionibus perfidie argua
mur:ne ve noſipſos his indignos
reddamꝰ myſterijs. Nõne animad
uertis quod in regijs domibus nõ
nequam ⁊ ꝑfidi: ſȝ probitate ⁊ fide
probati viri ad regis conſilia: ⁊ in
regios amicos:aduocantur? Tega.

tus nobis de celo ab omĩpotẽti de-
o demiſſus venit. res nobis per ne-
ceſſarias adnuncians: cuius neglec-
ta legatione: ad mimos diuertitis.
Et quo hec digna ſupplicio: quibuſ-
ue fulminibus ⁊ flagellis? Nam quē-
admodum nulla demonū ꝫ conſuetu-
dine: ita neqꝫ auditu: vti oportꝫ. ne-
qꝫ in ſordida veſte ad lautiſſimā dei
menſam: tot tantiſqꝫ bonis affluen-
tē: accedendū. quam ipſe nobis pre-
parauit: cuius tanta vis eſt: vt ad
celum ipſum repēte nos rapiat: mo-
do ſobrie viuamus. Neqꝫ enim fieri
poteſt: vt qui frequēter diuinis va-
cat ſermonibus. is miſeram vitam
agat. Euolat enī ḡpꝛimū ⁊ ſupnaꝫ
petit patriā: ⁊ innumeros conſeqͥt
bonoꝝ theſauros quibꝰ vtinam ⁊
nos fruamur: Gratia ⁊ benignita-
te dñi nrĩ Jeſu xp̄i: ꝑ quē ⁊ cū quo
p̄ri gloria ſimꝉ ⁊ ſpiritui ſcō ĩ ſecula

Homelia prima
beati Johis Chryſoſtomi. ſupeuā-
geliū Johis Primū capitulum

In principio erat ꝟbū. Cū
Johēs hoc libro doctrinaꝫ
ſuā nobis adnūciaturꝰ ſit: ne-
ceſſe ē ⁊ genꝰ patriāqꝫ ⁊ vitā eiꝰ o-
ſtēdē. Verū cū nō ipſe. ſꝫ ꝑ ipſuꝫ de-
us humanā alloquatur naturā: ſup-
uacaneū videri poteſt: huiuſmōi in
p̄ſētia diſquirere. Sed ꝓfecto ad-
modū peropus eſt: quippe cuꝫ: quis
Johānes fuerit: ⁊ vnde: ⁊ quibus
ortus parentibus: deinde eius vo-
ceꝫ: ſapientiamqꝫ: didiceris. non illi-
us eſſe doctrinaꝫ. ſed diuīe virtutis
que eius animā inſpirauerit: plane
cognoſces. Qua igitur fuit patria?
Nulla quidē ſed e villa: ⁊ regione
abiecta: nulli rei vtili. Galileam enī
contemnunt ſcribe cuꝫ inquiūt. In-
terroga ⁊ vide: ꝙ ex galilea nō ſur-
rexit ꝓpheta. Necnon ⁊ verus iſ-
raelita. Ex nazaret pōt aliquid bo-
ni eſſe? Huiuſmodi Johānes patri-
a: non modo non inſigni aliqua fa-
milia. ſed ne nota quidem. ortus eſt
patre piſcatore: adeo paupere. vt e-
andem arteꝫ filios erudiret. Nemo
autem ignorat nullum opificeꝫ cu-
pere ſibi filium ſue artis heredeꝫ re-
linquere: niſi nimia paupertate co-
gatur: maxime ſi ars eius vilis ſit ⁊
abiecta: piſcatoribꝰ vero nihil pau-
perius: nihil abiectius: addo etiam
indoctius. In eorum autem nume-
ro alij alijs preſtant. hunc autem a-
poſtolum ex vilioribus fuiſſe id ar-
gumentuꝫ eſt: ꝙ non in mari: ſꝫ par-
uo quodam in ſtagno: cum patre ⁊
Jacobo fratre piſcabatur: ſciſſaqꝫ r̄
ſarciebat retia: quod non modice e-
rat paupertatis indicium. Sic euꝫ
vocauit chriſtus. Ex his ſane intel-
ligi poteſt: ꝙ̄ expers fuerit externe
doctrine: ⁊ omnium penitus ſtudio-
rum. Lucas etiam non ſolum indo-
ctum. ſed ignarum omnino litteraꝝ
fuiſſe teſtatur. ⁊ recte quidem. Nam
qui cum adeo inopia laboraret: vt
nec in foro verſaretur: neqꝫ viroꝝ
preſtantium ullam haberet conſue-
tudinem. ſed piſcationi toto animo
intenderet: vel ſi cui aliquando cō-
grederetur: ſi piſcatores eſſent: ⁊ co-
qui. quidnam feris ⁊ brutis preſta-
re debuiſſet? Quid non potius piſci-
uꝫ more obmutuiſſet? Hic tamē piſ-
cator circum ſtagna: retia: piſces ſē-
per verſatus: a bethſayda galilee:
patre piſcatore paupere ⁊ rudi: qui
litteras neqꝫ ante: neqꝫ poſtꝙ̄ chri-
ſtum ſecutus eſt: vſqꝫ didicit. videa-
mus quid loquitur: quam aggredi-
tur diſputationem. Nunquid de re-
bus agreſtibus aut fluuialibus qui-
bus ve inſtrumentis piſces capiāt?
Huiuſmodi eniꝫ a piſcatore cogno-
ſcere quiſpiam expectaret. verum

alıud narrantem audiemus. hoc eſt
que in celo ſunt: ⁊ que nemo vnꝗ
antehac intellexit. Talem enim et
tam profundam doctrinam: vitam
optimam philoſophiam ad nos af-
fert: qualez credibile eſt ab ipſis ſpi
ritus ſancti theſauris accepiſſe: tan
ꝗ modo ex ipſo celo deſcenderit.
Immo neꝗ omnes qui in celo ſunt
ſcire ea credendum eſt: vt iam dixi-
mus. Nunquid hec tibi piſcatoris
vidēt̄ur: an oratoris potius an phi
loſophi: an alius cuiuſpiā in hac ex-
teriore edocti ſapientia? Nequaꝗ:
Non enim humane ſimpliciter eſt
anime de immortali ⁊ beata illa na
tura: ⁊ que cum illa ſunt poteſtati-
bus: de natura corporum mortaliū
⁊ eorum futura immortalitate: de
ſupplicio: de futuro iudicio: de ꝟbo
rum: operum: cogitationum: ⁊ ſen-
tentie vniuſcuiuſꝗ examinibus in
telligere: quid homo ſit: quid mūd⁹
quid vere ſit. quid cuz nō ſit eſſe vi
deatur, quid vicium. quid virtus.
Horum nanꝗ nonnulla platonici
⁊ pythagorei inueſtigare contende
runt. Neꝗ enim reliqui nobis phi-
loſophi memorandi ſunt qui in hu-
iuſmodi diſputatiōibus ꝑridiculi re
periuntur. ij etiam qui apud eos p̄
ceteris admirationi fuerunt ⁊ illi⁹
ſcientie habiti ſunt principes: ij ma
xime ſūt qui ⁊ res publicas ⁊ leges
condiderunt: ī quibus longe magis
ꝗ pueri ſunt deridendi. cum mulie
res omībus communes īſtituerint
⁊ mores ⁊ nuptiarum pudorez om
nemꝗ deniꝗ vitaz tā ridiculis cor
rumperent ſanctionibus. Et autez
doctrinam aliquam de anima affer
rēt: nihil turpitudinis reliquerūt
Quippe ꝗ mures: culices: frutices
hominū animas fieri: ⁊ deum ipſuz
animā eſſe. ⁊ alia quedam huiuſmōi
turpiſſime aſſererent. Neꝗ hoc ſo
lum vituperandum eſt. ſed magnus
eſt ipſorum verborū euripus. Quē
admodum enim qui in euripo ſunt
huc illuc iactantur. itidem hi nunꝗ
ſibi conſtant: vtpote in certa ⁊ fra
gili ſententia omnia loquentes. Ve
rū hic piſcator omnia abſꝗ vlla du
bitatiōe diſſerens: tanꝗ petre inni
xus: nulla ex ꝑte titubat. Ipſis nan
ꝗ ſupernis penetralibus dign⁹ ha
bitus eſt: ⁊ cum omnipotentez deū
in ſe loquentē habeat: nihil terrenū
ſentit: vt illi: qui ne per quietez qui
dem regias' ingredi meriti ſunt. ſed
extra in foro: ⁊ in aliorū hominū cō
ſuetudine pro captu ſuo inuiſibilia
coniectantes: multis ſe ambagibus
inuoluerunt. cuz de ſupernis myſte
rijs diſputatē contenderint: ⁊ tanꝗ
ceci ⁊ ebrij nō mutuo duntaxat er
rore. ſed pleriſꝗ in locis ſecū: iſdez
ſemper de rebus diſſideant. Atꝗ il
litterat⁹ hic ⁊ rudis a bethſayda ze
bedei filius: etſi ſepenumero noīm
aſperitatez greci deriſerint. audent̄
tamen dicam. Quanto enim magis
noſtri gēs: barbara illis videtur: et
gentili ornatu ⁊ culto abſtinet: tan
to noſtra apparent clariora. Hic in
ꝗ barbarus ⁊ ineruditus: hec loꝗ
tur: que nemo vnꝗ mortaliū nouit
neꝗ loquitur tantū. ſed perſuadet.
Qui ſi illud duntaxat aſſecutus eſſet
non paruaz de ſe cōcitaſſet admira
tionem. Nunc cum alteruz accedat
longe mirabilius: quod maxime ar
guit diuina eſſe: que ab eo dicuntur
ꝙ per omne huius vite curriculum
doctrinam ſuam vniuerſis perſuaſe
rit auditoribus. Quis infuſaz ei vir
tutem incredibili admiratione nō
proſequatur? Et profecto hoc maxi
muz eſt argumentū: nihil ex ſeipſo
Iohem locutū. ꝗ ex media barbarie
euāgelio ſuo: vniuerſū cōprehendit
orbez. Corpe āt habitauit aſiā: vbi

antiquit⁹ omnes philoſophoꝝ ſecte
philoſophate ſint. Idcirco locus is
demoibus obnoxius eſt. ⁊ admodū
formidabilis. In medio tamen ini
micoꝝ claruit: illorum fugata caligi
ne: arcem euertit ꝗ̄munitiſſimā. A
nimo vero in eum ſeceſſit locuꝫ: qui
idoneus ⁊ accomodat⁹ ei eſſet: qui
eiuſmodi operaretur. vt gentiliuꝫ o
piniones penitus abolerentur. ſua
autem in dies fierent clariora. Ex q̄
enim ⁊ hic ⁊ reliqui piſcatores fue
runt: ⁊ pythagore ⁊ platonice ſiluę
runt diſcipline: que ſuperiori tempe
tāti nomis ⁊ auctoritatis ferebant̄
vt ne nomine quideꝫ a pleriſqꝫ ſint
ꝯgnite. Atqui ⁊ Plato ad tyrānos
ſe contulit accitus vt aiunt: ⁊ mul
tis cuꝫ ſocijs in ſiciliam nauigauit.
Pythagoras vero magnā greciam
inhabitans innumera magice gene
ra nouit. Cū bobus enī loqui (hoc
enim ipſū feciſſe aiunt) nihil aliud ē
ꝗ̄ magica. ⁊ inde maxime conſtat.
Nā qui bruta ita allocutus eſt: nul
li hominuꝫ profuit. ſed obfuit pluri
muꝫ. atqui aptior ad philoſophicas
rationes humana natura eſt. ille ta
men cum aquilis ⁊ bobus: vt ferūt
diſputans: preſtigijs alliciebat. neqꝫ
enim ratione expertem naturaꝫ: vt
ratione vteretur: effecit: neqꝫ enim
humāis viribus fieri poteſt. ſed mē
dacijs decepit ignaros. ⁊ nulla exp
te humane cōſulens vtilitati: equū
eſſe ⁊ fabas edere: ⁊ plantarum ca
pita. auditorib⁹ perſuaſit. Deqꝫ pre
ceptoris anima nunc in fruticē nūc
in puellam: nunc in piſcem vertere
tur. Nonne merito illa omnia extī
xit oboleuitqꝫ vera ⁊ pfecta doctri
na? Merito ſane ⁊ recte quidem op
tima. ſed nō itidem indocti ⁊ illitte
rati viri doctrina euanuit. Uerum
ſyri: egyptij: indi: perſe: ethiopes: et
innumere alie gentes: in ſuaꝫ tranſ
ferentes linguam: homīes barbari
philoſophari didicerunt. Nō teme
re igitur dixeram Iohannē theatrū
eſſe vniuerſum orbem. Non enīꝫ ſu
is omiſſis hominibus: ad brutorum
naturas inueſtigādas elaborauit:
quod ſuperuacanee ⁊ inanis philo
ſophie ⁊ ſumme amentie eſt: ſed
cum ceteris omnibus hoc quoqꝫ
morbo expulſo. id tantum admiſſus
eſt: et totis viribus contendit: vt v
niuerſus orbis vtilitateꝫ ⁊ virtutē
a terra in celum tranſferre ediſcereꝫ
Idcirco nulla caligine: nullis tene
bris: ſuam operuit doctrinam: vt il
li oratione ſua prauis opinionibus
obſcuritatem tanꝗ̄ velum quoddā
indiderunt. Huius autem doctrina
ſolis radijs clarior eſt: atqꝫ illuſtrior
Ideoqꝫ in omnes mortales propa
gata. Non enim ijs quibus cum cō
ſuetudinem habebat: quinqꝫ annorū
indixit ſilentium: quemadmodum
ille. Nec ſic docuit tanꝗ̄ inſenſibili
bus aſſideret lapidib⁹. Neqꝫ nume
ris omnia contineri fabulatus eſt:
ſed omni eiecto ſathane faſtidio atꝫ
illuuie: tanta doctrinam ſuam perfu
dit facilitate: vt non modo ſapienti
bus. ſed ⁊ mulierculis ⁊ adoleſcen
tulis: quicquid dixerit ante oculos
poneret. ea enim ⁊ vera eſſe ⁊ vtili
a: audituris omnibus confirmauit
quod omnia poſt illum ſecula teſti
monio perhibent. Uniuerſum nan
qꝫ ad ſe orbem allexit: ⁊ ab omni ca
lamitate vitam noſtraꝫ liberam red
didit: poſtꝗ̄ nobis ſuam communi
cauit doctrinam. Quapropter mor
tem potius: ꝗ̄ Iohannis precepta
contēnere malimus: que plane cō
ſtat nihil abiectū nihil humanum ſa
pē. ſꝫ diuinū ⁊ celeſte eē: quicqd e ſa
cro ei⁹ pectore emanauit. Nullū h
tumorē verboꝝ atqꝫ fucum: nul
lam ſuperfluam compoſitionem: et

ſtilum ineptum videbimus. Longe
ei hec ab omni abſunt philoſophia
ſed diuinuꝫ ⁊ inexpugnabile robur
⁊ ſacroꝝ dogmatum tantã vim: vt
nullo poſſit pacto ſuperari. Pretere
a innumerabiliũ bonorũ ſatietateꝫ
Verborum ſane ⁊ orationis curio
ſitas: ſuperflua ẽ: ⁊ ſophiſtis digna
vl' potius ignaris adoleſcentibꝰ vt
ipſe quoqꝫ apđ eos philoſophꝰ: ma
giſtrum ſuũ admodum hãc arteꝫ a
pud iudices coarguentem. ꝙ verba
ab ipſo audient ſimplici: vt ita dicã
doctrina: ſubruſtica: nullis vocabu
lorum fucata illecebris. Haud eniꝫ
decet inquit o viri: hac in etate: fi
cta fucataqꝫ oratione adoleſcentuli
more: me audiatis. Et animaduerti
te ꝙ ſit ridiculus. Quod enim tãqꝫ
turpe philoſophiaqꝫ indignũ: ⁊ ado
leſcentulorũ opus fugere profeſſus
ẽ: huic ipſe maxime operã dedit: hꝰ
vnũ ſummo ſtudio contendit. ⁊ ni
hil in Platone preter hoc admira
tiõe dignũ videri licet. Et quemad
modũ ſepulchra extrinſecus ornata
ſi exteriorem illã faciem amoueris:
cadauerum ſanie: ⁊ exeſoꝝ oſſiũ ple
na reperiuntur. itidẽ in philoſophõ
rum opinionibus. detecta verborũ
ſuperficie ⁊ ornatu: multa inania:
abſurdaqꝫ deprehenderis. maxime
vbi de anima philoſophant. nũc ho
nore: nunc cõtumelia: nullo modo:
modeſtia ve adhibita: eam afficien
tes. Hoc diabolicuꝫ recte eſt: nulla
ex parte mediocritatem ſeruare: ſed
in alterutrum extremoruꝫ allectos
animos: ad erroreꝫ trahere. cũ nũc
ad diuinã ſubſtantiã: neqꝫ modo: ne
qꝫ pietate ſeruata: eã afferat. Nũc
in ſues ⁊ aſinos: ⁊ abiectiora quoꝫ
animantia: turpiter indicat. Veruꝫ
de his ſatis ſuperqꝫ. Siquid eñi ab
his vtilitatis accipi poſſꝫ: ⁊ ampli
us huic ſermoni eſſet immorandum

ſin adeo friuola: tupia: ridicula. de
ſpicienda ſiñt ⁊ ſuperuacanea. Qua
re tandẽ coꝝ fabulis omiſſis veraꝫ
aggrediamur doctrinã: que ad nos
ꝑ huius piſcatoris linguam celitus
deducitur. Nihil enĩ humanũ: nihil
terrenũ ſapit. Agite igitur ipſã Jo
hannis orationeꝫ: in medium profe
ramus. ⁊ quod principio hortati ſu
mus: vt diligenti attẽtione his ſer
monibus vacaretis: id vobis in pꝛe
ſentia in memoriam reducimꝰ. Qua
nanqꝫ ratione Johãnes ita in euã
gelio ſuo exorſus ẽ. In principio e
rat verbũ: ⁊ verbũ erat apud deũ.
Animaduerte euãgeliſte fiduciã: et
verboruꝫ vim. Nihil dubitat: nihil
coniectatur. ſed certa oĩa aſſertio
ne proloquitur. Magiſtri ſiquideꝫ ẽ
in his que dicit nihil ambigere. Nã
ſi is qui alios docꝫ: alterius indigu
erit doctrina. nõ preceptoris. ſed di
ſcipuli munere ſe fũgi(ſi recte iudi
cabit). itelliget. At ſiquis ambige
ret: quid tandem prima omiſſa cau
ſa: ad ſecundã ꝙprimũ tranſit. Pri
mum quidem ⁊ ſecunduꝫ in hac re
pretmittamus. Non ei noſtra hec
Nam ⁊ numero: ⁊ omni temporuꝫ
conſequẽtia: diuinitas prior eſt: ⁊ ſu
perior. Quapropter his omiſſis pa
trem a nullo eſſe: filiuꝫ a patre geni
tum: confiteamur. Recte iquit. Ve
rum quonaꝫ pacto nulla habita pa
tris mentione: de filio ſermoneꝫ ag
greditur. Quoniaꝫ omnibus patrẽ
eſſe conſtabat: ſi non vt patrem: ſal
tem vt deum. vnigenitus autem ig
norabatur. Quare haud immerito
ad eius cognitionem a principio
ſtatim feſtinauit: vt neſcientibus e
uꝫ oſtenderet. Preterea neqꝫ patrẽ
in filij mentione ſubticuit. et cogno
ſce queſo ſpiritalem ſapientiaꝫ. No
uit hoĩes ãtiquitꝰ pre oĩbꝰ maxime
deuꝫ ⁊ venerari ⁊ aſſerere. Idcirco

hinc principiũ fecit: ⁊ proſequens:
deum inquit eſſe .non qualem Pla
to:qui alterum mentez: alterũ ani
mũ eſſe profitetur. hec enĩ a diuina
⁊ ĩmortali natura:que nihil habet
nobiſcũ commune longe abſunt.ſed
ſeceſſit cõmunicatione ad creaturã
ſecũdũ ſubſtãtiã dico:nõ ſecũdũ ha
bitudinez. Preterea verbũ ipm ap
pellauit. Cum enĩ nos doctur⁹ eſſet
hoc verbũ vnigeĩtũ eſſe dei filiũ:ne
paſſibilez quiſpiam: naturã ſuſpica
retur:preoccupata verba appellati
one:omnez aufert ſuſpicionem. In
eniz ⁊ filiũ:⁊ nulli paſſioni ſubiectũ
ſignificat. Uides ne vt dixi.qui cũ
de filio loquiť patrez non ſubticet?
Qz ſi hec ſatis non ſut:ad oĩa oſten
dẽda:nulla te admiratõ teneat. De
deo enĩ nobis ſermo eſt:quem neqz
dicere neqꝫ intelligere pro ipſi⁹ ma
gnitudĩe quiſqꝫ poteſt. Ideo Johã
nes.ſubſtantie nequaquã nomen af
fert. Quippe cum dici nequeat que
nã dei ſit ſubſtantia.vbiqꝫ autem e
um nobis ex operibus manifeſtat.
Siquidez hoc verbũ paulo poſt vi
deri licet lucem appellatuz:⁊ lucem
vitaz:⁊ vitam veritatem. Non ta
men hac dũtaxat cauſa his cum no
minib⁹ appellauit.ſed hac quidem ꝑ
ma.altera quoniã nobis patrez an
nunciaturus erat. Omĩa enĩ inquit
quecũqꝫ audiui a patre meo nota fe
ci vobis. Uocat autem ipm ⁊ vitã
⁊ lucem. Nam a notione lux nobis
largita⁹eſt:⁊ a luce vita. Et profe
cto non vnũ nobis nomen:nõ duo:
non tria:non etiam plura: ſatis ſũt
ad diuinas res edocẽdas. ſed ac qui
eſcamus:ſi vel multis: q̃uis obſcu
re:que deo attribuũtur: poſſumus
percurrere. Non aũt ſimpliciter eũ
appellauit:ſꝫ cũ articuli adiectione
a reliquis ipm hoc loco ſeparãs. A
ge q̃uere dixeriz a celo hinc nos e
uangeliſtã allocutũ. Cõtẽplaẽ quo
modo ab ipo ſtatĩ exordio ſupne ad
uolans:auditoꝝ aĩos menteſqꝫ ſupᷓ
omnia q̃ ſenſu precipiſſtur: crexerit
ſupra terram:mare:celum:angelos
cherubim:ſeraphim:omnem deniqꝫ
creaturam:⁊ vt eo aſcenderet per
ſuaſit. Quid igitur? Nunquid cum
ad tãtam nos erigeret altitudinem
ibi nos ſiſtere potuit? Nequaq̃ꝫ.ſed
quemadmodum ſiquis eum qui ex
littore ciuitates:oras:portuſqꝫ con
ſpicatus ſit:in medium poſtmodum
pelagus proueheret: priorũ conſpe
ctu amoto:in nullũ certum obiectũ
ſed in infinitũ eius dimittit intuitũ
ſic euangeliſta ſupra õnem nos crea
turam ad celeſtia erigens: ad ſuper
niuz erectum oculum dimittit nullo
fine(vt arcana illa aſſequamur?)
nobis adhibito.quippe qui nullus
eſt. Aſcendens igitur ad verbũ: qꝺ
in principio erat.hoc inquirit prin
cipium;quo inuento:cuz ſemper ei⁹
mentis aciem:magis perſtringat:ñ
habet:vbi ratione innitatur. ſed in
tente ſuſpiciens:cum ceſſare nequa
q̃ꝫ ab inquirendi labore poſſit.rurſũ
ad inferiora deſcendit: in principio
enim erat verbuz.nihil aliud q̃ꝫ qꝺ
ſemꝑ ſit ſignificat.ecce veraz philo
ſophiam ⁊ diuina dogmata nõ qua
lia gentilium.qui tempora ⁊ deos:
hos antiquiores:illos iuniores po
ſuerũt:ſꝫ nihil tale in nr̃a r̃ligione.
Nam ſi deus eſt:quemadmodum ẽ
nihil eo ſuperius.ſi omniũ conditor
primus.ſi dominus ⁊ princeps om
niũ.omnia poſt ipſum ⁊ creature ⁊
ſecula. Uolebam ⁊ alia in preſenti
a vobis exponere niſi vererer ani
mos noſtros iam audiendo defati
gatos. Quare his admonitis que
ſint vobis ad dictoruz dicendorum
q̃ꝫ attentionez vtilia.finem noſtre
imponam⁹ orõni.quenã igiť ea ſũt:

Capitulū primū

ſcio plurimos verborum longitudi
ne faſtidire. quod eo fit: quoniā ani
ma multis ſecularibus curis: oneri
buſq; opprimitur. ſicut eni3 oculorū
acies pura ⁊ lucida acute omnia in
tuetur. neq; etiā in tenuiſſimis deꝑ
hendēdis corporib⁹ elaborat. Uer3
ſiquis mal⁹ a capite humor: vel cali
go aliqua ad oculū aſcendit: denſa
quedā ante pupillā nebula obijcit̃
que ne craſſiora quidē corpora vi
dere ſinit. ita aīme vſuuenit. cū oīs
perturbatio que eam offēderat pur
gata eſt: tūc tēte oportuna oīa ꝓſpi
cit. ver3 cu3 plurimis turbatur affe
ctibus: vi illā omnē amittit. vt ni
hil altum valeat intueri. ſed ꝙ pri
mū nebula obiecta ⁊ ſomno atq; ſeg
nitie: que ad virtutē ⁊ vitam vtili
a ſunt. nulla in ijs capeſcendis ala
critate: contemnit. Hoc ne vobis
accidat (nō eī omittā qui ſemꝑ vos
admonitos faciā) aīmā adhibeatis
diligenter. ne ea vobis dicātur que
fidelibus ebreoꝝ a Paulo: cu3 mul
ta ſe ad eos interpretatu difficilia
locutū diceret. nō ꝙ ſuapte natura
talia eſſēt. ſed ꝙ deſidie eos ⁊ negli
gentie in ijs accipiendis argueret.
qui enī infirmus imbecilliſq; eſt: nō
ſecus breui ꝙ longa orōne pertur
batur: ⁊ que manifeſta ⁊ facillima
ſunt: difficilia eſſe autumat. Nemo
in hac cōtione huiuſmodi affectib⁹
coinquinet̃. ſed omī huius ſeculi cu
ra ſolicitudineq; abiecta: diligenter
huic aures doctrīe adhibeat. Quip
pe cū pecuniaꝝ fames auditorū ani
mos occupauit: nulla profecto rati
one huiuſmodi in alijs rebus acci
piendis deſiderio flagrare poterunt
Neq; enim vnius aīma multis ſuf
ficere poteſt cupiditatibus. ſed ab
alia alia opprimit̃: et diuiſa fit imbe
cillior: cum alia dominet̃. et totum
ad ſe animū trahat. quod in libero
rum amore vſuuenit. Na3 qui vnū
dūtaxat hab3: eū īcredibili aīmi ar
dore ꝓſequit̃. qu plures in eo diui
ſi affectus infirmiores reddunt̃. Quō
ſi ī naturali charitate ⁊ vi: ⁊ cogna
to amore euenire cōſueuit: quidnā
in eo quod a voluntate ⁊ arbitrio
nr̄o ꝓficiſcit̃ eſtimādū ē: maxīe cu3
haꝝ reꝝ amatores: pugnātes inter
ſe affectus: ⁊ cupiditates habeant.
Contrarius pecuniaꝝ amor: huiuſ
modi attētiōis deſiderio eſt. Huc ī
greſſi celū ingredimur. nō in hāc cō
tionē dico. ſed ſi aīmos ad eā atten
te audiendā ꝑparabimus. terreſtrē
vitā agentes celū aſcendere: ⁊ cele
ſtia deprehēdere ⁊ audire poſſum⁹:
quib⁹ nemo terrena admiſceat. Ne
mo in hoc cōſenſu domeſticaꝝ rerū
cura impediat̃. hinc emolumētū3 et
ad domeſticos ꝑferes ⁊ ad forū af
ferre: ⁊ nobiſcū tenere oportet. nō
aīam domeſticis: ⁊ fori onerib⁹: co
gitatōnibuſq; opprimere. Ideo do
ctrine ſede3 ingredimur: vt omī pe
nitus ſorde abluamur. Nam ſi paꝝ
ſtudij diligentieq; diuinis ſermoīb⁹
huius ſeculi occupatōibus diſtracti
adhibuerimus. longe ſatius hac cō
tione abſtinuiſſemus. Nemo igit̃ in
eccīa ſuꝑ domo ⁊ familia cogitet. ſ3
domi: eccīam ⁊ diuinas res aīo cō
plectat̃. hec ceteris reb⁹ oībus ſint
nob̄ ꝑcioſiora. hec eī aīe ſūt. illa ve
ro corꝑis. imo ⁊ aīe ⁊ corꝑi hec pli
mū ꝓferūt. Idcirco ea nob̄ oīm po
tiſſima ducam⁹. reliq̄ ſuꝑuacanea. di
uia nāq; ⁊ ꝑſēti ⁊ future vite: acco
modata ſūt. t̃rena vero neutri: niſi
ab ill' ꝑſcpta lege moderēt̃. Nō eī
dūtaxat q̄les futuri ſimus ⁊ quo pa
cto illā victuri ſimus vitam cogno
ſcē oport3. ſ3 quanā ratōe ī h⁹ quo
q; ſeculo ꝑegrinādū nob̄ ē. Et ꝓfe
cto edes: hec h⁹ vite ſpiritalis ē me
dicina. vt que exterius accepimus
vulnera: hic curare poſſimus. non
vt nouis acceptis diſcedamus. De

niſi ſpiritusſancti ſermonibus va
cauerimus:non modo priores non
ablueremus nequitias:ſed et alijs
coinquinabimur. Summa itaqȝ di
ligentia his que nobis celitus reue
lata ſunt:attendamus. Neqȝ mul
tum laboris ſupererit:ſi principiuȝ
⁊ materiam ipſam curabimus intel
ligere.ſed paruo primuȝ labore ſuſ
cepto:alios deinde ſecundū Paulū
admonere poterimus.hic eniȝ apo
ſtolus ꝙ altiſſime erigitur:⁊ incredi
bilem effūdit doctrinaȝ:in q̄ longe
magis ꝙ ceteri īmoratur:ne friuol'
⁊ ſuperuacaneis imbuamur. Quā
obreȝ hec paulatim exponimus:vt
facilia ante oculos nobis ponātur
ne ve excidant. Magna nos formi
do teneat:ne diuine ſn̄ie fiamus ob
noxij cum inquit. Si non veniſſem
et locutus eis non eſſē:peccatū nō
haberent. Et quidnā amplius:ꝙ q̄
nihil audierunt:cōſequemur:cū au
ditis diuinis ſermoībus nihil ex ijs
domū referim⁹.ſed verba tantū ad
miremur?date igitur nobis:vt ī bo
nā terrā ſemen iaciamus.curate vt
ad id recipiendū preparemini: et ſi
quis ſpinas fouerit:ſpiritusſācti ig
nem inijciat.ſiquis durū et contu
max cor habuerit:eodeȝ igne ⁊ mol
le reddet:⁊ placabile.ſiquis ſec⁹ vi
am multis cogitatōibus ꝯculcatur
īteriora petat:neqȝ ijs aſſideat que
ipſum vnco ad ſe trahere annitun
tur:vt bonaꝝ ſegetū ī vobis exube
rantiū:prouentū pulcherrimū con
ſpicemur. Hoc pacto noſipſos cura
bimus:⁊ incredibili deſiderio: hos
ſpiritales ſermones hauriemus.⁊ ſi
non vno ſtatim momento: paula
tim ſaltem:omnibus ſecularib⁹ mo
leſtijs liberabimur. Quare ſumma
nobis attentione elaborandum eſt.
ne nobis dicatur ꝙ aſpidis ſurde
aures habeamus. Quid enim a fera

talis differt auditor? Nonne omni
bus brutis ē ratōnis expertior:qui
loquētez deū audiē dedignatur? Si
deo placere hominis eſt.qui audire
negligit:quanā ratione id aſſequet̄
Js profecto nil differt a belua. Cō
ſidera igitur ꝙ turpe:ꝙ ſceleſtuȝ ſit:
cum xp̄us nos ex hominibus āgelos
fieri velit:ex hominibus ī beluas ſpō
te noſtra mutari. Uentri enim ſer
uire:⁊ pecuniaꝝ cupiditati ſemper
inhiare:iraſci:mordere ⁊ calcitrare:
non hominū.ſed beluarū potius eſt
Atȝ ſingule belue ſingulos(vt ita
dicaȝ)habent affectus:⁊ diuina vi
ta primū abiecta:omnia ſi pro arbi
trio indulges:non modo belua.ſed
monſtꝝ multiforme ⁊ varium eua
dit:neqȝ illā a natura veniaȝ mere
tur. A volūtate eniȝ ⁊ ſententia: ō
nis ea malicia proficiſcitur. Sed
abſit vt hoc vnqȝ de chriſti eccleſia
ſuſpicemur.de nobis quidē meliora
⁊ que ad ſalutem faciāt perſuaſim⁹
Uerȝ quo magis hoc nobis perſua
demus: eo vehementius ratiōnib⁹
que nos ab omni immundicia pre
ſeruare poſſint inuigilabim⁹.vt ad
ipſū virtutū cacumē euadētes:que
nobis ꝑmittūtur bona ꝯſequamur
Gratia ⁊ benignitate dn̄i nr̄i Jeſu
xp̄i ꝑ quem ⁊ cū quo patri gloria ſī
mul ⁊ ſpirituiſcō ī ſecu. O.ij.ex.c.i.

In pncipio erat v̄bū Supna
canenē iā mihi videt̄ vos admōi
tos facē:vt eq̄ aīo ⁊ attēte meā ac
cipiatis orōeȝ. Si q̄dē ꝙ p̄mū eius
audiēde:re ipa īcredibile ꝑ vob tu
liſtis cupiditatē. Hic eī cōcurſ⁹:fre
q̄ns ⁊ diligēs attētio:īpulſioqȝ ⁊ ꝑ
patio:vt ea nob loca occupent̄: vn
clari⁹ exaudiamur.necnō nr̄a ī tāta
āguſtia pſeuerantia:ḋuſqȝ ſpiritale
h⁹ dimittat̄ ſpectaculū.ad hec plau
ſ⁹ tumultus ⁊ alia huiuſmodi maxi
mum animi ⁊ feruoris noſtri ſit ar

gumentuꝫ. Quocirca ſuperflua hac
admonitōe omiſſa: illud vos admo
nēdos: hortandoſqꝫ cenſeo perne-
ceſſarium. vt quo nunc eſtis animo
pſeuereretis. neqꝫ in hoc tantum con
ſeſſu. ſed domi quoqꝫ vir cū vxore.
pater cū filio inuicē de his frequen-
ter loquātur. ⁊ vltro citroqꝫ: ſuā: ⁊
ferant: ⁊ inquirāt ſentētiā. velintqꝫ
ꝓbatiſſimā hanc: ⁊ pulcherrimā in
ducere cōſuetudinē. Nec mihi quiſ
piam dicat. pueros in hoc occupari
nō oportere:. Nō enī tātū opus ē
vt his vacēt admoītiōbus. verꝫ eti
am ſolis. ībecillitatis tū nr̄e gratia
hoc nō dicimus. neqꝫ eos a ſeculari
bus ⁊ terrenis rebus: quēadmoduꝫ
neqꝫ vos a ciuilibꝰ negotijs: abdu
cimus. Atqui: e ſeptem his diebus
vnū ad cōmunis omniū domini cul
tū ſeruitiūqꝫ: collocandū merito ar-
bitramur. Nōne ridiculū eſt vt ſer
uulos nr̄os: ī noſtris ſempꝑ negotijs
occupatos velimꝰ. nos vero nullū
deo exhibere ſeruitiū. pſertiꝫ cū nr̄a
oīs ſeruitus. nihil ei quicqꝫ cōferat
Deus eī nulla re indiget. ſed ad no-
ſtrā penitus redundat vtilitatem.
Vos aūt ad ſpectacula filijs addu
ctis: neqꝫ ad doctrinā neqꝫ ad vllaꝫ
bonā frugem: eos vnqꝫ hortamini.
Verꝫ ſi quid ſanctū ſiquid ſpiritale
cōparandū cogendū ve fuerit: ina-
neꝫ id appellatis ſolicitudinē. Nō
ne iram dei in vos merito ꝓuoca
tis: cū ceteris rebus: ⁊ certo tempꝑe
⁊ diligēti cura adhibita. in diuinaꝝ
reꝝ doctrīa puerorſ exerceri: moleſtū
ītēpeſtiuūqꝫ ducitis! Nō ſic: nō ſic ī
qꝫ fratres dilectiſſimi. Hec ꝓfecto e
tas: his maxime admonitōibus īdi
get. tenera eſt ⁊ cito que ei inſtillā-
tur: imbibit: ⁊ audita accipit: tanqꝫ
ſigillo auditus cere. hoc eſt pueroꝝ
animis: impreſſo. Preterea ⁊ vita e
ius in auditu eſt: ⁊ in ipſis fere ina-
nis. vt vel ad virtutem vel ad viti

um facile poſſit deflectere. Siquis
igitur eos ab ipſis incunabulis: et
quaſi vitiorum veſtibulis: ad viaꝫ
virtutis abſtraheret in habitu quo
dam ⁊ natura recta viuendi eos cō
firmaret: neqꝫ ſpōte ſua facile in de
teriora prolaberentur: cum eiuſmo-
di a teneris aſſuetudo: ad virtutem
eos alliceret. Hoc pacto ⁊ maiores
diligentius obſeruabunt: ⁊ reuere-
buntur: ⁊ ciuilibus in rebus vtilio-
res reperientur. Siquideꝫ ab ineū
te etate ſeniorum mores edocebunt
Neqꝫ enī fieri (vt ſic dicam) poteſt
qui his aures adhibet hiſqꝫ ſe apo
ſtolicis admonitionibus: prompto
animo offeret: quin īcredibile quod
dam bonum: ſiue vir: ſiue mulier: ſi
ue iuuenis: huius menſe particeps:
cōſequatur. Nam ſi beluas: verbis
et ratione nōnunqꝫ manſuetudineꝫ
erudimꝰ. longe magis ſpiritali hac
doctrina: cuꝫ hominibus communi
cata: id efficiemus. cuꝫ vtriuſqꝫ: me
dicine ſcilicet et eius qui curatur
maxima ſit differentia. Neqꝫ enim ī
nobis ea eſt: que in illis feritas: al
tera nature eſt: altera voluntatis.
Neqꝫ ratioīs vis eadem. illa huma
ne eſt ſententie. hec ſpiritꝰ ſācti gra
tie ⁊ virtutis. Quam ſi quiſpiam ſe
conſecuturum deſperet. intelligat fe
ras manſueſcere ſolere: ⁊ nunqꝫ ſibi
ipſi diffidet: frequent hanc ſibi me
dicinam expetat. ſpiritusſācti leges
omni tempore audiat: et ꝑperita do
mo que audierit: memori tandē mē
ti inſcribat. Hoc pacto et ſpe bona
⁊ ſecuritate viuet plurima: ipaqꝫ ex
perientia plane: quātopꝑe proficiat
intelliget. Quippe cum diabolus di
uinam legem anime inſcriptam: et
cor hominis: dei tabulam factuꝫ cō
ſpicatur. eo ſe amplius conferre for
midat. Ubi enim littere regie. non
aureo titulo. ſed dilecti ſeruuli Jeſu
mēti aīoqꝫ impſſe: exuberāti ſpiritꝰ

ſācti gratia effulſerint.ille nullo pa
cto ꝑpeti aut cōſiſtere poteſt.ſed lō
ge foꝛmi dolo⁹ effugit. Nihil ei ad
eo eius ꝯſilia perturbat ⁊ ꝑterit:
q̄ꝫ qui ad diuinaꝝ reꝝ cogitatōēꝫ a
nim⁹ erigit: ⁊ ſupernū huc atqꝫ vb
rimū fōteꝫ haurire ſemꝑ: deſiderat
Eū inqꝫ aīm nihil humanuꝫ: q̄ꝫuis
moleſtiſſimuꝫ: ꝑturbare: nihil q̄ꝫuis
magnū ⁊ exoptabile inflāc: ⁊ ſuper
bia efferre: poterit.ſed in tātis hu⸗
ius ſeculi fluctib⁹ perturbatōībuſqꝫ
in multa viuit trāquillitate. Neqꝫ
eī natura.ſꝫ mentis nr̄e imbecillita
te ꝑturbamur. Nā ſi natura id nob
inditū eſſet.ōnes ꝗdem hoīes neceſ
ſario ꝑturbarent. Omēs eī idem na
uigam⁹ pelagus cui⁹ ⁊ fluctuū ⁊ tē⸗
peſtatū īmunes nullo pacto eē poſ
ſem⁹. Qꝫ ſi extra hui⁹īſani maris flu
ct⁹ tempeſtateſqꝫ multi reperiūtur.
ꝓculdubio cōſtat eos affect⁹.non a
reb⁹ humanis.ſed animi tātū vicio
inſaniaqꝫ ꝓficiſci.queꝫ ſi tā firmo ſi
ſteremus ꝓpoſito: vt ōnes caſ⁹ faci
le toleraret: nihil nobis hyemis: ni⸗
hil tempeſtatis: quieto ⁊ trāquillo
mari relinqueret. Verū neſcio quo
pacto cuꝫ nihil de his dicere ꝓpoſue
riꝫ: in hāc diuerterim admoītiōneꝫ
Ignoſcite queſo oꝛōnis nr̄e longi⸗
tudini. Etenī nō paꝝ veritus ſum
neqū hoc vobis remiſſi⁹ ſtudiū fie
ret: ne ve faſtidio afficeremī: cui⁹ ni
ſi dubi⁹ fuiſſeꝫ: nulla huiuſmodi no
bis oꝛta eſſet diſputatio. Satis enī
id nobis: oīa facilia ⁊ reddere ⁊ ſb
miſtrare poſſet. Sꝫ iā tꝑus eſt ꝓpo
ſitā aggredi oꝛōneꝫ.quare ideſeſſos
vos huiuſmōi certaminib⁹ exhibea
tis. ⁊ ꝓfecto certamīa nobis ꝓpoſi⸗
ta ſunt: aduerſus veritatis inimi⸗
cos: qui ꝓ virib⁹ oīa machinant.vt
filij dei gloꝛiā (immo poti⁹ ſuā) abo
leant. Perpetua eī diuina gloꝛia: ea
deꝫ ꝑmanet: nihilo ob maledicam ⁊
ſceleſtaꝫ linguā minoꝛ. Illi aūt quē

ſe adoꝛare profitentur: euertere co⸗
nati: coꝛpus ſuum ignominia: aīmā
ſupplicio: afficiunt. Quidnaꝫ igitur
ij nobis: qui hanc veram doctrinaꝫ
profitemur: dicunt. In principio e⸗
rat verbum.hoc non omnino eter
num ſignificat. Idem namqꝫ ⁊ de ce
lo, ⁊ de terra dictum eſt! O dedecus
o impietatem incredibilem. De deo
tecum mihi ſermo eſt: ⁊ tu terram
mihi: ⁊ terrenos homīes afferꝭ in
n educꝫ! Igitur cū homo filius dei
dicatur: ⁊ deus vtiqꝫ ſit (Ego.n.di
xi dij eſtis inquit ⁊ filij altiſſimi om
nes) cum vnigenito de filiatiōe cō
tendis: ⁊ nihil ipſum hac in parte ā
plius q̄ꝫ tu habere dicis. Minime in
quis. Dicis tamen: q̄ꝫuis verbo infi
cieris. Quonā pacto! qđ tu quoqꝫ
per gratiam profiteris: adoptioneꝫ
accepiſſe: ⁊ ipſum ſimiliter! Cum ei
dicas non natura ipſum filium: ni
hil aliud q̄ꝫ gratie eſſe confirmas.
Veruntamen videamus que nobis
adducuntur teſtimonia. In princi
pio inquit creauit deus celum ⁊ ter
ram.terra autem erat inanis ⁊ va
cua. Et fuit vir vnus de ramathen
ſophim. Hec ſunt que putant fir⸗
miſſima eſſe argumēta. Sed vt do
ctrine noſtre veritas oſtendatur: ad
comprimendam coꝝ blaſphemiam.
quid habet ſimilitudinis creauit ⁊
erat! Quid deus ⁊ homo! Quid pu
ra commiſces! Quid diuiſa ⁊ ſepa⸗
ta confundis ⁊ celeſtia ad terrena
deducis! Hoc enim ī loco erat: pro
prium ſolum ſignificat.ſed in princi
pio erat: ⁊ verbum erat. Quēadmo
dum igitur.eſt verbum. ſi de homi
ne dicatur: preſens duntaxat tem
pus ſignat. ſin autem de deo: ſempi
ternū atqꝫ perpetuū.itidem ⁊ erat
Nam cum de humana natura ſer
mo habetur: preteritum tempus
⁊ hoc ipſum finitum quando vero

de deo:eternitatē ip̄am oſtēdit. Sa
tis ergo fuerat ei qui terrā ⁊ hoīez
audiret.nihil āplius de his cogitaē
ꝗꝫ coꝝ nature ꝯueniat. Nā qđ factū
eſt:quocūqꝫ tp̄e vel ſeculo factū ſit.
factū eſt tamen.filius autem dei nō
tp̄ibus tm̄.ſed ſeculis quoqꝫ omnibꝰ
ſupior eſt.quippe qui eorū omniū cō
ditor et opifex eſt:per quem inquit
fecit et ſecula. Creator enī āte crea-
turas omnino eſſe conſtat. Cuz vero
quidā adeo ſtulti ⁊ inſenſati ſint:vt
ꝓpterea maius quiddā de ſua digni
tate opinent̄.his verbis:creauit:et
fuit homo:auditoris ꝓoccupāt ſen-
tentiā:et omnē impudentiā exuūt.
Omne enī creatū:et celū et terra:tē-
pore creatū.et tp̄ale habet ꝑncipiū:
neqꝫ ꝑncipio caret.qm̄ creata ſunt.
itaqꝫ cū audis creauit et fuit homo
non delirat:neqꝫ ſtulta et ſuperflua
ingerit. Ego etiā et aliud maius af-
ferre poſſū. Quidnā? Qđ ſi de terra
dictum eſſet.in ꝑncipio fuit terra:et
de homīe ꝙ in ꝑncipio fuit hō:neqꝫ
ſic quicqꝫ maius ꝓſtantius ꝗꝫ de his
ꝗꝫ que in ꝓſentia cognoſcimus:opi
nari nos oportuit. Terre enī et ho
minis appellatio:quecūqꝫ de ſe dicū
tur cōprehendēs:nō ſinit nos q̄cqꝫ
ꝗꝫ q̄ et intelligimꝰ et videmꝰ:excellē
tiꝰ ꝯiectari.quēadmodū eē ſi exiguū
quiddā et minimū de deo dicat̄.ni-
hil tn̄ hūile:nihil abiectū de ſe ſinit
exiſtimari. Accedit ad hoc:quod de
terra loquēs ꝓſequitur. Terra aūt
erat inanis et vacua. Cū enim aſſe-
ruerit ꝙ terraz deus creauerit:eiqꝫ
ꝓprios ſtatuerit terminos:ſecure iā
que ſequūtur:enarrat.nō ignarus:
neminez adeo ſtultū:qui ſine princi
pio:ip̄am et ingenitaz arbitret̄.Cre
enī nomē:et creauit.ſufficiētia ſūt:
vt cuiuis:etiā ſolido ꝑſuaderi poſ-
ſit:neqꝫ eternā neqꝫ ingenitā eſſe.ſꝫ
ex eorū numero:que tp̄e cōdita ſūt.
Preterea hoc verbū.fuit:de terra
quidē et de homīe dictū:nō omnino
eſſe ſignat.ſꝫ de homīe inde ortūdū:
de terra aūt qualis ea ſit nobis oſtē
dit. Neqꝫ enī ſolū dixit terrā fuiſſe.
ſed etiā qualis fuerit tenebroſa ſcilꝫ
et informis: aquiſqꝫ operta et ad-
mixta. Et de Elchana nō dixit ſolū
ꝙ fuit homo.ſꝫ etiā vnde:de rama-
then inqt ſipha. De verbo autez nō
ita loquit̄.⁊ ꝑfecto hec inuicē cōfer
re erubeſcimus. Nā ſi eos repħendi
mus qui illos cōferunt:quorum ma
gna eſt et virtutis et morū differen-
tia.cū tamē vna ſit et eadē ſubſtan-
tia.qui quorū et natura et cetera om
nia ꝑrſus differūt.in comparatiōe ad
ducit. None vltime ſūt clemētie ar
guendi?ſed benignus nobis ⁊ ꝓpiciꝰ
is adſit:quē illi tam perperā impie
qꝫ calumniant̄. Huiuſmodi nāqꝫ diſ
putationis neceſſitatē nō ſponte no
ſtra aggreſſi ſumus:neqꝫ nos eā inue
nimus.ſed coacti eorū perfidia qui
redēptori ſuo bello indicto:hāc no
bis purgande calūnie dederūt occa
ſionē. Quid ḡ dicimꝰ? Qꝫ erat:cū de
verbo dicit̄ perpetuū et eternū eſſe
ſignat. Inquit enī in principio erat
verbū.conſequēs aūt erat apud ali
quē eſſe.cū enī maxime hoc dei ſit ꝓ
priū eternū et ſine ꝑncipio eſſe.hoc
ꝑmū poſuit.deinde ne q̄s audiendo
in ꝑncipio erat verbū etiā ingenitū
dixerit.hoc mox expoſuit anteqꝫ q̄d
eſſet:dicat̄:erat inquit apđ deū. Et
ne omnino quiſpiā verbū ip̄m id eſſe
qđ ꝓfertur:aut quod intra hoīem
eſt arbitraret̄.per articuli.primum:
vt iam diximꝰ et per ſcđam hāc ad
iectionē eā amouet ſuſpicionē. Nō
enī dixit in deo erat.ſed apud deuz:
in ꝑſona eiꝰ eternitatē nob oñdēs.
qđ aptius q̄qꝫ ſignificauit:cuz ſub-
didit.et deus erat verbū.ſed factū ē
inqt. Quid ergo obſtitit quin dice-
rent:in ꝑncipio fecit deus verbum?
Cū de terra Moiſes loqretur.non

dixit ī principio erat terra.ſed ī pri
cipio creauit deus terram:⁊ creata
fuit.Quid prohibuit Johānez quo
ꝗ eodē modo exordiri.in principio
creauit deus verbū:Nam ſi de ter
ra ita locutus eſt .Moiſes ne quis
ipſam increatam arbitraretur :lon-
ge magis de filio loquentem timere
Johannē oportuit:ſi creatus erat
Mundus nanꝗ cum ſit viſibilis:ꝑ
ſe conditorem ſuum predicat.Celi ī
quit enarrant gloriā dei.filius autē
inuiſibilis eſt:⁊ creaturā:longe ſup̄
ꝗ dici poſſit:excedit.Qꝫ ſi illic : etſi
neꝗ verbo nobis:neꝗ doctrīa opꝰ
erat:vt creatū mundū diſceremus
tamen manifeſte id nobis ante ocu
los ponit propheta : multomagis
de filio idem a Johāne dicendū fue
rat:ſi creatus fuiſſet. ſane quidem.
Verū Petrus id manifeſte apteꝗ
pfeſſus eſt ,Quonam in loco ⁊ quo
mō?Quādo cū iudeis diſputās his
verbis vſus eſt.ꝙ dn̄m ipm̄ ⁊ xp̄m
deus fecit.quicquid ſequit̄ non ad-
didiſti?Jeſū ſcilicet quem crucifixi-
ſtis.an ignoras:eoꝝ de quibus ſer-
mo habetur:partim immortalis na
ture eſſe:ptim carnez accepiſſe?Qꝫ
ſi negas ⁊ omnia ſimpliciter ad di-
uinitatē trahis:paſſibilem diuinam
naturā feceris.ꝙ ſi non paſſibilē ne
ꝗ actiuā dixeris.vez ſi ex ipſa diui
na ⁊ ineffabili natura ſanguis ema-
nauit:ipaꝗ carnis loco in cruce cla
uis transfixa ⁊ diſcerpta eſt:admit-
tendū profecto eſſet cōmentū tuuz
ſin neꝗ ipſe quidem diabolus hoc
effinxerit:quanā ratione ipſe igno-
rare aſſimulas?Indignam ſane cui
ignoſcatur ignorantiā:⁊ qualez ne
ꝗ demones vnꝗ ſimularūt . Prete
rea hec nomīa:dn̄s ⁊ xp̄s:nō ſub-
ſtantie ſunt.ſed dignitatis.alterū po
tentie:alteꝝ vnctionis.qd igitur de
filio dei dixeris?Nam ſi vt dicitis:
creatꝰ eēt:nullū locū hoc haberet:
nō enī prius fuit deinde ipſuz fecit
deꝰ.neꝗ furuli habz pncipiū.ſꝫ eiuſ-
dē nature atꝫ ſubſtātie.Interrogatꝰ
eī an eſſet rex.Ego ad hoc natus ſū
inqt.Petrus āt de eo tanꝗ creatu
ra quadā loquit̄.Naz oīs ei de xp̄i
humanitate ſermo eſt.Et quid āmi
raris Petꝝ ita loquentē?quippe et
Paulus cū athenienſibꝰ diſputans
hoīez tātū ipm̄ his verbis appellat
In viro in quo ſtatuit:fidē pbēs oī
bus.ſuſcitās euz a mortuis.nihil de
dei forma:neꝗ ꝙ ei equal' ſit: neꝗ
ꝙ ſplendor glē eiꝰ? meminit.Neꝗ ī
merito.nondū ei tempꝰ venerat:vt
hec diceret:ſed ſatis adhuc erat:vt
⁊ homīez fuiſſe ⁊ a mortuis ſuſcita-
tū intelligerent.Eodem quoꝗ mō
xp̄s fecerat:cuiꝰ exemplo Paulus
opera ſua diſpoſuit Nō ei continuo
ſuā reuelauit diuinitatem.ſed ab ip
ſo principio ꝓpheta:⁊ chriſtus ſim-
pliciter homo habitꝰ eſt.deinde ⁊ ꝟ-
bis ⁊ operibus:qd̄ erat:oſtēdit.Id
circo Petrus hoc ordine vſꝰ.hanc
pmā ad iudeos ꝯcionē habuit.Nā
cū nihil de diuinitate eiꝰ adhuc ma-
nifeſte accipere poſſent.in humani-
tatis eius ſermoibus immorāt̄:vt
eorū auditus ijs exercitus:demum
ſe diuinitatis doctrina imbuerz .Qꝫ
ſi quiſpiā omnē cōcionem altius ꝑ
currere voluerit:perſpicue hāc no-
ſtrā dephenderit ſententiā.Etenim
hominē ipm̄ appellat:⁊ paſſioni eiꝰ
reſurrectioniꝗ ⁊ ſcd̄m carnez gene
rationi:inſiſtit.Atqui:⁊ Paulus cū
eū ex ſemine dauid ſcd̄m carnem fa
ctū dicerz :nihil aliud nos admonu
it:ꝗ id factuz a chriſti humanitate
ſuptum eſſe:quod ⁊ nos cōfitemur
Vez tonitrui filius de ineffabili ⁊ ſe
piterna eētia:nūc loqtur.Propte
rea nō.Fecit.ſꝫ:Erat poſuit.Opor
tebat ei ſi creatus eſſet : id maxime

diffinire. Qz ſi Paulus veritus ẽ: ne
ſtultoꝝ aliquis ſuſpicaret̃ filium pa
tre maiorez fore. ⁊ genitorẽ ei ſubie
ctũ. ⁊ idcirco ad corinthios ſcribẽs
inqt. Qz oĩa chriſto ſubiecta ſunt: ꝑ
ter illũ qui ſubiecit ei oĩa. licet abſur
dum fuiſſet quempiam ſuſpicari: pa-
trem vnqꝫ filio cũ ceteris oĩbus ſub
iectũ iri: has tamen etſi nulli nixas
rat oni ſuſpicões formidauit. addi-
ditqꝫ. ꝑter eũ qui ſubiecit ei oĩa. lon
ge magis Johãnem ſi creat⁹ eſſet fi
lius dei: timere: ne quis increatuz e
ſtimaret: ⁊ hoc an̄ omnia edocere o
portuiſſet. Nũc ãt cum genitus ſit:
merito ſane: neqꝫ ipſe: neqꝫ alius: ſi-
ue apoſtolus: ſiue ꝓpheta: creatũ eũ
aſſeruit. ſꝫ neqꝫ ipſe vnigenitus ſi eſ
ſet creatus ſubticuiſſꝫ. Qui ei tã hu
milia ⁊ abiecta ꝓpter humilitatẽ lo
quitur: id nullo pacto ꝑtermiſiſſet.
Neqꝫ ei abſurde arbitror quã habe
retm gnitudinez ⁊ preſtãtiaz tacu
iſſe: potius qꝫ eam quaz nõ haberet
ſilentio ꝑteriſſe: neqꝫ ſigificaſſe qlis
eſſet. Illud enim nõ immerito ſileri
poterat: vt humanũ genus humili-
tatis admoneret̃. hic ãt ne minimã
qdez ſilentij cauſaz inuenio. Quanã
ei grã ſi creatus eſſet: id tacuiſſet ⁊
multa de ſe ꝑtermiſiſſet! Nam ſi vt
nos humilitatez edoceat: abiecta q̃
dam ſepenumero de ſe etiã minima
digna loqtur. multomagis ſi creat⁹
eſſet apte dixiſſet. Nõne vides ipm
nequis ingeitũ crederz: ad id oſten
dendũ: ⁊ re ⁊ v̄bis ſũma ope cõten-
dẽ. vt etiaz ⁊ digitate ⁊ ſubſtantia
ſua indigna loquat̃: ⁊ in ꝓphete hu
militatẽ deſcendat! Illud ei. Sicut
audio: iudico: ⁊. Ille mihi dixit. qd
dicaz ⁊ qd faciam: ⁊. A meipo non
loquor: ⁊ alia huiuſmõi: ꝓphetarum
duntaxat v̄ba ſũt. Si ergo vt hanc
tolleret ſuſpicionez: tã viles de ſe ſer-
mones: taz humiles nõ ẽ dedignat⁹

lõge magis ſi creat⁹ eſſet: neqꝫ ipſuz
increatũ ſuſpicaret̃ multa huiuſmõi
ꝓtuliſſet ĩ mediũ. vt exẽpli grã No
lite arbitrari me genitum eſſe a pr̃e
creat⁹ ſum nõ genitus. neqꝫ illi⁹ ſub
ſtantie ſuz. Nunc ãt õnino contra.
ea enĩ loquitur que etiã inuitos cõ
trariaz accipe cogãt ſentẽtiaz. vt il
lud. Quia ego in pr̃e: ⁊ pr̃ in me ẽ: ⁊
Tanto tempe vobiſcũ ſũ ⁊ non co-
gnouiſti me Philippe! Qui vidꝫ me
videt ⁊ pr̃em: ⁊. Sicut pat̃ ſuſcitat
mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ fili⁹ quos
vult viuificat: ⁊. Pat̃ me⁹ opat⁹ eſt
vſqꝫ mõ: ⁊ ego operor: ⁊. Sicut co
gnoſcit me pr̃ ⁊ ego ꝯgnoſco pr̃em.
⁊ in oĩ ſcp̃tura vnũ ⁊ idẽ ſe eſſe cuz
pr̃e aſſerit. Auctoritatẽ aũt ⁊ pote-
ſtatẽ ⁊ his ⁊ alijs plurib⁹ locis ma
nifeſtat vt cũ inqt. Tace obmuteſ-
ce. Volo. mũdarẽ. Surde ⁊ mute ſpi
rit⁹ ego tibi ꝑcipio exi ab eo: ⁊. Au
diſtis qꝛ dictũ ẽ antiquis: non occi-
des. Ego aũt dico vobis q̃ iraſcitur
fr̃i ſuo reus erit iudicio: ⁊ plura hu
iuſmõi. addo etiaz miracula. hec oĩa
ſatis idonea ſũt ad eius virtutẽ po
tentiãqꝫ oſtendẽdaz. imo ⁊ minima
coꝝ ꝓs: plurimuz eẽ inſipientiores:
⁊ adducere ⁊ ꝑſuadere poſſꝫ: vt cre
derent. ſꝫ ꝑfecto eaꝝ ẽ inanis gloria
viriũ: vt vel ad maifeſtiſſima queqꝫ
coꝝ qui ipſi ſuccũbunt. mentis aciẽ
perſtringat: ⁊ in rebus luce clariori
bus diſſentire: ac cõtendere perſua-
deat. eos ãt q̃ veritatem ꝓbe tenẽt
⁊ intelligunt: in diſſimulatõez ꝯtra
dictionẽqꝫ adhortet̃: qd iudeis vſu-
uenit. nõ ei ignoratõis grã dei filiũ
obnegarũt. ſꝫ vt apud populũ. pluri
muz ⁊ auctoritatis ⁊ honoris cõſe-
querent̃. ex pncipib⁹ ei ĩquit multi
crediderunt ĩ eũ. ſꝫ ꝓpter phariſeos
ñ cõfitebant̃: vt de ſynagoga nõ eij
cerent̃. potius ei hoĩm qꝫ dei gloriã
optarunt: ſiquidem nullo pacto ſic

ri poteſt: vt is qui tãto ſtudio ſeculari glorie ſeruiat: diuinã vnq̄ʒ aſſequat. Jdcirco his verbis rep̄hẽdũtur. Quomõ poteſtis vos credere qui gloriã inuicẽ accipitis: ⁊ gloriã que a ſolo deo eſt nõ queritis? Intolerabilis quedaʒ ebrietas eſt inanis gloria. Jdeoq̄ʒ queʒ ſue ſubiecit dicõi: is egre in ſanitateʒ reſtituit: Et quã peſtifera thabe inficit animã. a celo abcidẽs: terre affigit: neq̄ʒ eaʒ amplius ſinit: vt ad verã lucem dirigere poſſit intuitũ. ſʒ in huiꝰ ſeculi ſordibus ſemper eius ꝑſuaſõne deuoluntur: ⁊ dominos nobis tam potentes imponit: vt etiã ſine iuſſu aliquo nos exuperent: nobiſq̄ʒ perpetuo dominent. Qui enim hoc morbo afficit: nullo preceptore oĩa ſua ſpõte operatur. que dominis ſuis placere quibuſq̄ʒ plurimũ eos letari arbitratur. Etenĩ pulchra veſte eoꝝ cauſa induit: faciẽ ornat. nõ ſibi. ſʒ alijs: caterua ſequentiũ ſtipat quo õnes ipʒ admirent. Quicquid deniq̄ʒ facit: aliorũ tantũ grã facit. Num quicq̄ʒ poſſet eſſe moleſtius? Vt alijs admiratõi ſit: preceps fertur quocunque agitur. Vis eiꝰ intelligere tyrannidẽ? Satis tibi ex chriſti vbis cõſtabit. Audi ⁊ que ſequũtur. Nã ſi quẽpiã negociatorẽ: qui p̄cioſiſſimas ſibi merces magno auri põdere cõpararit rogaueris: quanã grã tantũ auri ꝓfundat. quid ve tantꝰ ſibi ſumptus velit. nullã aliaʒ ab eo ratõem accipies: q̄ʒ vt populo placeat. Et ſi deinde quid populus ſit percõtaberis: quiddã inquit tumultus ꝑturbatõiſq̄ʒ plenuʒ: e ſtulticia maiori ex pte ꝯſtãs atq̄ʒ ꝯpoſitũ temere: per maris fluctꝰ varia ⁊ pugnãte ſententia ſepenumero iactatũ. Qui igit ſub eiuſmõi dominij ſeruitio premitur: nõne oĩm ẽ ſane miſerrimus? Verũtamẽ q̄ ſeculareʒ vitã

agũt: ſi his ſe affectibꝰ deuixerint ⁊ ſi graue ſit: leuior tñ eſt reprehenſio. Qui vero terrena ſe abieciſſe ꝓfeſſi ca tñ auidi inhiant: hi grauiꝰ ſunt accuſandi. illis enĩ pecuniaꝝ tenus dãnuʒ. his autem ad animaʒ vſq̄ʒ periculum extenditur. Nam cũ ſeculari gloria fidei rectitudineʒ mutarint: ⁊ deũ vt ipſi laudent cõtempſerint: dic queſo quo damnoqua inſaĩa afficiunt? Alij aĩme affectꝰ etſi magno ſint homini nocumento: aliquaʒ ſalteʒ afferũt voluptatem. q̄ʒuis temporaleʒ: atq̄ʒ breui duraturaʒ. Naʒ qui pecuniaꝝ aut mulierũ flagrant deſiderio: eaſq̄ʒ ſectantur. nõnullam tamen cũ damno voluptatem licet breuiſſimaʒ capiunt. quos vero hic morbus irretiuerit. hi ſemper omni priuati voluptate vitam viuunt q̄ʒ miſerrimã. Neq̄ʒ eĩ qd tantoꝑe exquirunt multitudinis gloriam aſſequunt. ſʒ cum ea frui videant. ea tamen omnino carẽt cũ id nulli prorſus glorie ſit adnumerandũ. Jdeoq̄ʒ nõ gloria. ſʒ inanis glorie opꝰ appellatur. Jnaneʒ gloriã hanc maiores nr̃i omnes merito dixerunt. inanis nanq̄ʒ eſt: nihil ĩ ſe habens: neq̄ʒ clarũ: neq̄ʒ glorioſũ. tanq̄ʒ perſone que pulchre quideʒ viſu ⁊ decore: intus inanes: reperiũtur. Quare cuʒ aſpectu ipſo elegantiores appareant. neminem tamẽ vnq̄ʒ ad ſe amandũ allexerũt. Jta nihil etiaʒ miſerius q̄ a multitudine comparatur gloria: difficilem nobis ⁊ violentũ affectũ ſignificat. aſpectu nãq̄ʒ ſolo pulchra atq̄ʒ elegans videt. intrinſecus aũt nõ inanis mõ verũetiaʒ ignominioſa: crudelitatis ⁊ violentie plena. Vñ igit tam temerarius taʒ inſanus abſq̄ʒ vlla voluptate affectus? Nõ aliũde ſane: q̄ʒ a vili ⁊ abiecto animo: neq̄ʒ eĩ fieri poteſt: vt q̄ glorie dulcedine capitur: magnuʒ aliq̄d

⁊ egregium ſapiat.ſ; ignominia ili-
co ipſm notari neceſſe eſt:⁊ aĩmi ab-
iecti infamis atq; exigui exiſtimari.
Qui enĩ nihil ꝓpter virtutez.ſed vt
hoibus ⁊ rudibus ⁊ indoctis place
at operatur.qui ve in omni re falla
cem hoĩm:atq; erroris plenã exqui
rit ſententiaz:quam is gloriam me-
ret? Animaduerte ſi quis cum ꝑcon
taret:quid tu multitudinem eſſe ar
bitraris ꝓculdubio ⁊ deſidez:⁊ nul
le bone rei deditam reſpõdet. Quid
ãt?an ex illi⁹ numero fieri optares
ſiquis eundẽ iter interrogaret.non
vtiq; mihi aſſenſuꝝ perſuadeo. Nõ-
ne igitur maxime ridiculũ eſt:eoꝛuz
gloriam aucupari : quoꝝ ne ſimilis
quidez eſſe velles. Si autez dixeris
multos etiam cõſtantes viros hac
eſſe ſententia.idcirco lõge magis cõ
temnendos dicimus. Nam ſi ſpõte
ſua cõtemptibiles ſunt:cuz multi fu
erint.maiorem in modũ digni ſũt q̃
contemnantur. Singulorum enim
amentia ſimul collecta: multitudie
ipſa fit auctior. Quamobrem ſi quis
eos ſigillatiz caſtigaret:facile quod
vellet aſſequeretur.ſin cũctos ſimul
nullus eſſet correctõni locus.cũ nu
mero ipſo ſtulticia creſcat. ⁊ pecu-
duz more ducantur:quocunq; inui-
cem ſecularem gloriam atq; opinio-
nem ſecuti. Agite quid hanc popu-
larem gloriam tantope deſideratis?
Nolite inq; fratres obſecro Glorie
nanq3 cupiditas omnia commiſ-
cuit : auariciam:inuidiam : calum-
niaz:inſidias peperit: ⁊ qui nulla af
fecti ſũt iniuria.in illos qui nihil de
ipſis male meriti ſũt: ⁊ armat ⁊ effe
rat. Nec amicicie.et conſuetudinis
obliuiſcit. Nihil ſe pudet.ſ; omni ab
iecta virtute oibus bellum indicit.
Semper incõſtans:ſemꝑ inuiſa. Et
ſane ira ⁊ violentus ⁊ intolerabilis
moꝛb⁹ eſt.nõ tamẽ ſemper nocumẽ-

to eſſe ſolet.ſ; duntaxat cum irritat.
Inanis eĩ gloria:omni tempore pe
ſtifera eſt. Nunq; ceſſat nũq; remit-
titur:niſi ratione ⁊ cohibeatur ⁊ ſe
detur.ſemper preſto eſt : non ſolum
peccandi ſe hortatricem exhibens
verumetiam ſi quid recte faciamus
id e manibus ſumma vi eripere cõ
tendit:vel nihil recti a nobis incho
ari perficiq; permittit . De ſi auari
ciam Paulus idolorum ſeruitutem
appellat:eius matrem:radicem: fon
tem . hoc eſt inanem gloriam: quo
nomine merebitur appellari? Nullũ
quidem ſi recte eius maliciam con
templabimur:dignum inueniemus
Abſtineamus ergo dilectiſſimi:⁊ ꝑ
niciosum hoc exuamus veſtimentũ
quo diſciſſo ⁊ procul abiecto:fiam⁹
aliquando liberi: veraz induti liber
tatẽ.⁊ vere nobilitatis q̃ a deo no
bis elargita eſt.cognitionez non ne
gligamus.ſed ſecularem gloriam . q̃
nihil riſu dignius: nihil turpius:ni
hil ignominioſius. Hoc multis ſane
ratõibus videri licet. Si quidẽ hu
ius glorie cupiditas ignominia eſt.
Eſt autem vera gloria:eam vt nul
lius momenti contemnere ⁊ ad
diuinam voluntatem:omnia:⁊ ver
ba ⁊ opera noſtra dirigere : hoc pa
cto ab eo qui cuncta certa ratione ĩ
telligit:mercedẽ accipere poterim⁹
ſi eo ſolo erimus ſpectatore conten
ti. Quid enim nobis opus eſt vt a
lij opera noſtra inſpiciant. cum is
nos intueamur qui vnicuiq; pro me
ritis retributurus eſt premiuz: Nõ
ne hoc ridiculum atq; abſurdum:cũ
quicquid ſeruus operatur ad grati
am ⁊ amorem ſui domini concilian
dũ faciat.eoq; vidẽte ⁊ ꝓbãte fuiti
um ſuũ ꝑtẽt⁹ ſit neq; alioꝝ laudib⁹
moueatur Nos cum tantum tanq;
ſummum dominum habeamus: ali
os qui nos ⁊ opera noſtra videant

⁊ probent diſquirere. maxime cum
nihil vł nobis vtilitatis afferre ſed
tantū inſpicere poſſint que facim⁹
Accedit ad hoc ꝙ oīs noſter labor
īanis fit ⁊ irritus Nō ita obſecro di
lectiſſimi. non ita. ſed vnde premiū
nobis futurū eſt: īnde totis virib⁹
id comparare curemus. deum operꝫ
noſtrorum ⁊ laudatoreꝫ ⁊ ſpectato
rem: adhibeamus. nihil nobis cum
humano iudicio. Ut ſi hanc gloriaꝫ
aſſequi voluerimus: tunc profecto
conſequemur: cum diuinā tantum
implorabim⁹. Qui me glorificat: glori
ficabo inquit. Et quemadmodum
tunc maxime diuitijs affluimus: cū
eas contemnimus ⁊ diuinas tantū
efflagitamus Querite enī inquit re
gnū dei ⁊ hec omnia adijcientur vo
bis. itidem in gloria vſuuenit. quan
do iam ſine periculo ⁊ diuitie nobis
⁊ glorie largiri poſſunt: tūc eas ple-
na ⁊ exuberāti manu: diuina nobis
benignitas elargitur. Sine pericu-
lo autem: tunc his fruimur: cū nos
capere ⁊ exuperare nequeunt: neqꝫ
tanqꝫ ſeruis imperant. ſed nobis ſer
uiunt: caſqꝫ ⁊ domini ⁊ liberi poſſi-
demus. propterea earū nobis amo
rem prohibet deus: ne turpi his ſer
uitio ſubijciamur. Quod ſi aſſequi
mur: incredibili nobis libertate om
nia inſtaurat. Quid eniꝫ Paulo cla
rius. quid glorioſius: qui nō huma-
nam gloriam ſe querere profitetur?
Quid nihil habente: ⁊ omnia poſſi-
dente locupletius? Cum enim vt iā
dixi neqꝫ pecunie: neqꝫ glorie cupi-
ditate vincimur: tunc eas affati ac
cipimus: tūc eis fruimur. Si igitur
nobis gloriaꝫ comparare cupimus
gloriam fugiamus. hoc enim pacto
diuina ſeruare precepta: ⁊ preſenti
bus bonis ⁊ futuris: frui poterim⁹
quorum vtinaꝫ fiamus participes
Gratia ⁊ beīgitate domini noſtri
Jeſu chriſti: per quem ⁊ cū quo pa-
tri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto ī ſe
cula. Amen.

Homelia tertia
ex capitulo primo

In pricipio
erat verbum ⁊ verbum
erat apud deuꝫ. Bonaꝝ
artium preceptores: cuꝫ pueros do
ctrine rudimentis accipiūt: nō gra-
uiori primum lectionuꝫ onere corū
mentes implicant. ſed breuibus et
iiſdem ſepenumero repetitis precep
tis: paulatim eos aſſuefaciunt. quo
fit vt eorum animis facile doctrina
imprimatur. neqꝫ ab ipo eruditōnis
principio ad lectionuꝫ multitudinē
capeſſendam: memoria nimiū labo
rante perterriti: ad colligenda pre-
cepta ſegniores reddantur. ⁊ doctri
ne difficultate torpeſcant. Hunc et
nos moreꝫ ſecuti: vt vos labore le
uemus: paulatim hoc diuinum pa-
bulum diſtribuamus: veſtriſqꝫ inſtil
lemus pectoribus. Quare eadeꝫ ite
rum verba proponaꝫ: non vt idem
repetaꝫ. ſed vt omiſſa adijciātur. A
gite igitur In principio erat verbū
⁊ verbum erat apud deum. Quanā
ratione cum reliqui euangeliſte ab
humanitate chriſti ſuuꝫ orſi ſint eu
angelium. Nam Matheus incipit
Liber generationis Jeſu chriſti filij
Dauid. Lucas de Maria prima ver
ba facit. Marcus ſimili fere vtitur
principio: ⁊ de Johanne baptiſta:
illic nobis intexit hiſtoriam Johan
nes id breui proſequens. his verbis
ſignificauit. Et verbū caro factum
eſt. ⁊ reliquis. pretermiſſis omnib⁹
conceptione: partu: educatione: in-
cremento ꝙprimū ſupernam nobis
generationem aggreditur. Cur ita
fecerit iam vobis aperiam Cū reli

qui euangeliſte circa carnē immo
rati eſſent. timendū erat: ne idcirco
nōnulli nihil altum. ſꝫ terrena dun-
taxat ⁊ caduca ꝓiectātes: in ea ſolū
doctrina confirmarent: q̄d ⁊ Paulꝰ
ſamoſatenſis opinatus eſt. Ex hac
igiť humilitate (qui lapſuri erant)
in celum erectis: non immerito ab
eterna ⁊ diuina eſſentia facit nobis
narratōis principium. Cum eī Ma
theus ab Herode rege. Lucas a Ti
berio ceſare. Marcus a baptiſmate
Johannis exordiať. his oībus Jo
hannes omiſſis: ſupra omne tempꝰ
⁊ ſeculum aſcendit: auditoꝝ aīmos
ad id q̄d in principio erat erigens:
neqꝫ vſqꝫ eos ſinit conſiſtere: neqꝫ t
m[illegible]n[illegible]m aliquem ponit quemadmo-
d[illegible] illi: Herodē: Tiberiuz: Johānē.
Illud aūt admiratōne dignū eſt: ꝙ
neqꝫ Johannes in ampliore narra-
tione humanitatem ꝯtempſit: neqꝫ
illi cum huic vacarēt: ſempiternam
omnino ſiluerunt eſſentiā. Et ſane
quidez: vnus eī ſpiritus eſt qui om
niū mentes mouet. Propterea val-
de in narratōibus ſuis concordāt.
Tu a[illegible]t dilectiſſime: cum verbum:
hoc in loco audis: noli queſo iis ac-
quieſcere qui dicunt id verbum eē
quod ore ꝓfertur: aut ſimpliciter
verbum. multa enī dei ſunt verba:
q[illegible]e ⁊ angeli faciunt. nullū tamen e
oꝝ deus eſt: ſed ⁊ ꝓphetie ⁊ precep-
ta verba dicunť. Mos eī ſcripture ē
diuinas leges ⁊ p̄cepta ⁊ ꝓphetias
verbum appellare. Quare de ange-
l[illegible]s loquens: Potentes inquit vir-
tute qui facitis verbuz eius. hoc āt
verbū ſubſtantia quedaz eſt: in ꝑſo-
na: ex ipō patre ſine paſſione ꝓueni
ens. hoc vt iaz dixi per verbi appel
latōem manifeſtauit. Quemadmodū
igiť In pricipio erat verbum: eter-
nitatem ſignificat: ita Hoc erat in
principio apud deuz. coeternitatem

nobis oſtēdit. Sed ne hac ꝑticula.
In principio erat verbū. etnū q̄dez
ātiquioꝛez tn̄ aliquo tempis ſpatio
patris vitā ſuſpicareris: ⁊ vnigeni
to dares principiū: addidit. Hoc e-
rat ī pncipio apud deū: itidē eius e
ternitatem quemadmodū p[illegible]s ſigni-
ficās. Nūqꝫ eī ſolus ⁊ ſine v̄bo fuit
ſꝫ ſemꝑ deus apud eū erat ⁊ ī ꝑſona
q̄dez ꝓpria. Qua ergo rōe ſubdidit
In mundo erat ſi apd̄ deuz erat. q̄a
⁊ apd̄ deū erat ⁊ ī mundo. Neqꝫ eī
aut pr̄ aut filius: ſine vllo ꝯprehen
diť. Nā ſi magnitudinis eiꝰ nō eſt fi
nis: ⁊ ſapientie eiꝰ nō eſt numerus.
neqꝫ eē ſubſtantie ſatis cōſtat eſſe a
liq̄d tempale pncipiū. Cū audis De
ī pncipio creauit deus celū ⁊ trām
q[illegible]ndnā ꝑ hoc pncipiū itelligis? Cer
te q̄d āte oīa viſibilia ea creauerit.
Sic cū de vnigenito dicať ꝙ in pn
cipio erat. ante oīa intelligibilia: et
āte ſecula f[illegible]uiſſe intelligas: neceſſe ē.
De ſiquis dicerez. Si filius eſt: quo
nā pacto fieri pōt: quī pr̄e ſit minoꝛ
q̄d eī ab aliquo eſt: oīno eo a quo
fit. poſterius eſſe oportet. Reſpōde
mus: has maxime humanaꝝ eſſe co
gitatōnuz inq̄ſitōes: ⁊ qui hoc que
rit inquirit eē abſurdiora: neqꝫ au-
ribꝰ tantū accipienda hec ſunt. De
deo eī nūc nobis ſmo eſt nō de hu
mana natur[illegible]a: que noſtraꝝ rationū
cōſequētie neceſſitatiqꝫ ſubiecta eſt
Verūtamē ꝓ infirmoꝝ intelligenti
a: aliq̄d ad hec exempluz adducemꝰ
Age dic queſo. Nūq̄d ſolis ſplēdoꝛ
ex ipſius ſolis natura emanat an a
liūde? neceſſario fatendū eſt. niſi pe
nitꝰ deſipiamus: ex ſolis natura. q̄d
cū ita ſit: nunqꝫ tamen ipſo ſole po
ſterius ipſius radios fulgoremqꝫ di
xerimus exoriri: cum ſine his nūqꝫ
appereat. De ſi in his que ipſo viſu
⁊ ſenſu ꝑcipiuntur coꝛpoꝛibus: q̄d
ex aliquo fit nō poſterius eo a quo

ſit eſſe aliquid manifeſte deprehen-
ditur. perſuaderi non poterit: inuiſi
bili: ineffabil: nature: eandem ineſſe
poteſtatem: vt par eſt illius eſſenti-
e. Propterea Paulus quoqꝫ ipſum
⁊ ex eo ⁊ coeternum aſſeruit. Quid
autem? nonne ⁊ ſecula ⁊ temporum
ſpatia per ipſum facta ſūt? omīa cō
fiteamur neceſſe eſt: niſi īſaniamus
Nulla igitur inter pr̄em ⁊ filiuꝫ eſt
differentia. Si nulla: non eſt fili⁹ po
ſterius: ſed coeternus patri. Ante e
niꝫ ⁊ poſt tempus ſignificant ⁊ oſtē
dunt. Sine ſeculo vel tempore: ne-
mo poſſet: neqꝫ ante neqꝫ poſt: intel
ligere. Temporibus autem ⁊ ſecu-
lis omnibus ſuperior eſt deus: atqꝫ
antiquior. Qđ ſi omnino filio princi
pium eſſe contendis: caue ne patrē
quoqꝫ ſub principio: ātiquiorē qdē
ſub principio tamen comprehende-
re eadem ratione cogaris. Age nūq
quid terminum aliquem vel p̄ncipi
um filio cōſtituis: a quo ad ſuperi⁹
illud ꝓcedens patreꝫ ſuperioreꝫ eē
dicis? Quid? dic igitur queſo quāto
pater prior eſt: breue ne an lōgū int̄
patrem ⁊ filium temporis ſpatium
fuiſſe dicis, alteruтꝫ aſſeras ſub p̄n-
cipio pr̄em comprehendas neceſſe ē
Medium nanqꝫ interuallum q̄ꝫtun
cunqꝫ ſit: proculdubio metiris. Di-
menſio autem fieri non poteſt niſi
ſit vtrinqꝫ principiuꝫ: ſub q̄ hoc pa
cto q̄ꝫtum in te eſt: patrem conſtitu
is: neqꝫ iaꝫ ſecundū nos pater ſine
principio intelligi poterit. Nonne
aſſentis id verum eſſe qđ a ſaluato
re dicitur vbiqꝫ poteſtatis ipſius ar
gumentū. Qui non honorat me nō
honorat patrem? Nec ignoro hoc
verbū non facile a multis intelligi
Idcirco pleriſqꝫ in locis: ſententias
noſtras afferre differimus: eo ꝙ re
liquuꝫ vulgus eas capere atqꝫ aſſe-
qui nequeat: neqꝫ ſi aſſequeretur fir
mitudinis aliquid habet aut certi-
tudinis. humane nanqꝫ rationes et
ſententie incerte ſūt atqꝫ imbecilles
Libenter autem ⁊ illud negantib⁹
veritatem afferam: quod a ꝓpheta
dicitur. Ante me nō eſt factus ali⁹
deus: ⁊ poſt me nō eſt. Qđ ſi fili⁹ pa
tre minor eſt: quo pacto inquit poſt
me non eſt alius deus? Anquid ip-
ſius vnigeniti tolletis ſubſtantiā?
Neceſſe eſt eniꝫ aut hoc tam impie
audere: aut in ꝓpria patris ⁊ filij p-
ſona vnam intelligere diuinitatem
Quonā etiā pacto id veruꝫ eſt. Et
omīa per ipſum facta ſūt. Nam ſi
patris eiuum ātiquius: quomodo q̄
añ ipm filiū fcā fuerūt ꝑ ipꝫ fcā ſūt
Videtis ne ī quātā temeritatem ſe
adducāt q̄ ſemel veritatē abiecerūt
Sed q̄ꝫobrem nō inquit euāgeliſta.
ex nihilo factum eſſe quemadmodū
Paulus his verbis oſtendit. Qui
vocat. que nō ſunt tanq̄ꝫ ea que ſūt
ſed in principio erat inquit. hoc illi
contrariuꝫ eſt: nec immerito. ſiqui-
dem deus neqꝫ fit neqꝫ ſe quicq̄ꝫ ha
bet antiquius: ſed huiuſmodi gen-
t' uꝫ verba ſunt. Age ⁊ illud. nonne
rex omniū conditoreꝫ lōge om̄ium
excellentiſſimuꝫ preſtantiſſimūqꝫ di
xeris. Qđ ſi itidem vt alia ex nihilo
factus eſſet: vbi eius incorporabil'
eſſet excellentia? qđ item illud. Ego
primus. ⁊ ego poſt hec. Et ante me
nō eſt factus alius deus. Si enī fili
us nō eſſet eiuſdē ſubſtantie: alter eſ
ſet deus. ſi nō coeternus: poſt illuꝫ
ſi nō ex ſubſtantia ꝓceſſiſſet. factum
eſſe ꝯſtaret. Qđ ſi ad idoloꝝ ſimula
crorumqꝫ differentiaꝫ hec facta aſ
ſerunt. cur eiuſdem differentie gra
tia vnum verum deum dicere non
conſentiunt? ac ſi ad eam differenti
am hoc dictum eſſet: quonam pacto
verba omnia interpretaberis. poſt
me inquit non eſt alius deus? non ſi

lium his verbis excludit poſt ſe nō
eſſe.ſed deum fictū.Eſto ſane?Quid
ergo ꝙ ait ante me non eſt factus a
lius deus?ita ne hoc quoqꝫ intel-
liges ꝙ fictus deus ante eum fa-
ctus non ſit:ſed tamen filium factū.
Et quiſnam hoc dixerit?neqꝫ eniꝫ
ipm diabolum hoc dicturum arbi-
tror.Preterea:ſi filius non eſt coe-
ternus patri:infinitam eius vitam
quonā modo dixeris?Nam etſi ali
cuius principiuꝫ ducit:ꝙ̃uis ſine fi
ne ſit:non tamen eſt infinitus.Qđ
eniꝫ infinitum eſt vtrinqꝫ fine care
at:oportet.Hoc Paulꝰ his verbis
manifeſtauit.Neqꝫ principium die
rum neqꝫ fineꝫ habens.quibus ver
bis:⁊ principio ⁊ fine carere pla
ne demonſtrauit.Quemadmodum
enim hoc non habet finem.ita neqꝫ
illud:cū neqꝫ hic finis:neqꝫ illic pri
cipium.Quonaꝫ autem pacto vita
erat aliquādo cum non eſſet:vitam
nanqꝫ ſemper ⁊ ſine principio ⁊ ſine
fine eſſe omnes confitentur ſi profe
cto vita ſit:quemadmodū ē.ſi vero
eſt:quando non eſt qua ratione ali-
is vita eſſe poteſt cum aliquando
ipſa non fuerit?Quid ergo cauſe fu
it quod principiū Johannes poſu
it?In principio inquit erat?Con
ſideraſti hanc particulam in princi
pio erat?⁊ verbum erat non intelli
gis?Quid autem de patre ꝓpheta di
ceret:A ſeculo ⁊ vſqꝫ in ſeculuꝫ tu
es?Nunquid ei terminū aliquē his
verbis preſcripſit?Nequaquam.ſꝫ
eius ſignificat eternitatem.itidem
hoc in loco intelligi neceſſe eſt.quip
pe cum nullū ei terminū conſtituat
neqꝫ dicat principium habuiſſe.ſed
in principio erat.Hinc te adducit
tibi ſuadet:vt filium ſine principio
intelligas.Sed dixerit quiſpiaꝫ.pa
trem articuli adiectione:filiuꝫ ſine
articulo poſitum.Quid ergo?cuꝫ a

poſtolꝰ inquit.Magni dei ⁊ ſaluato
ris nr̄i Jeſu xp̄i.Et iteꝝ.Qui ē ſup
oēs deꝰ:ſine articulo filij meminit.
Itidē de p̄re ad phili.ſcribens.Qui
eſt ī forma dei eſſet nō rapinaꝫ arbi
tratꝰ eſt eſſe ſe equalem deo.Et ad
Rhoma.Gratia vobis ⁊ pax a deo
p̄re nr̄o ⁊ dn̄o Jeſu chriſto:neglexit
articulū.Supuacaneū nāqꝫ ē:vbi
qꝫ id ꝑponere:ꝑſertim cū ſuperius
frequenť eo vſus ſit.Quemadmodū
eī de ſpū p̄i loquens inq̄t.Spiritꝰ
deꝰ.neqꝫ cū ſpiritui articulū n̄ adij
ciat:idcirco deū eſſe incorporeū ne-
gamus.ita hoc in loco quāuis filio
articulus nō ꝑponať:nō propterea
p̄re minor eſt deꝰ.Quid tuꝫ cum ad
hūc ⁊ illuꝫ appellet:neutrius nobis
diuinitatis vllaꝫ facit differentiā.ſꝫ
prorſus cōtra.Nā cum dixiſſet.Et
deus erat verbuꝫ:ne quis filij diui
nitateꝫ p̄re aliqua ex parte minorē
arbitrareť:mox id affert per quod
eius ſuprema diuinitas manifeſte ſi
gnificať:⁊ eius demōſtrat eternita
teꝫ.Hoc eīꝫ erat inquit in principio
apud deū:⁊ opificiuꝫ addit.oīa per
ipm facta ſunt ⁊ ſine ipo factū eſt ni
hil qđ factū eſt.Quod potiſſimū p̄
per ꝓphetas vbiqꝫ eius ſubſtātie in
diciū eſſe ꝑdicat:⁊ frequenť in hoc
demōſtrando ꝓphete verſātur.neqꝫ
hoc duntaxat.ſꝫ etiā ſumma ope ad
idoloꝝ ſimulacroꝝqꝫ gloriā tollēdā
cōtendunt Dij inquit qui celum ⁊
terrā nō fecerūt pereant.Et iteruꝫ
Ego manu mea extendi celū:vt di
uinitatē ꝑ hoc ſignificari oſtendāt
idem frequenť meminerūt.Johan-
nes aūt his ſolis verbis nō conten
tus:etiā vitā ipm ⁊ lucem appellat
Si igitur ſemper cuꝫ p̄re fuit:ſi oīa
cōdidit:ꝑduxit:continet:hoc eni ꝑ
vitam ſignificatur:ſi vniuerſa illu-
minat:quiſnam adeo ſtultus:adeo
temerarius eſt;vt dicat ex his cuā

geliſtam minorem diuinitatis vir-
tutem intellexiſſe per que ⁊ equali-
tas: ⁊ idē eſſe vel maxime poteſt o
ſtendi? Nolimus queſo creaturā cū
creatore cōfundere. ne id audiam⁹
ꝙ ſeruierūt creature potius ꝙ̄ cre
atori. Qđ ſi de celis hoc dictuȝ exiſti
mant. verūtamen cuȝ de his ſermo
haberetur: prorſus tanq̄ȝ gentile et
impiū creature cultum exhibenduȝ
negauit Abſit igit̄ vt huiuſmōi nos
ipſos maledicto ſubijciamus. Prop
terea venit dei filius: vt nos ab hoc
cultu liberaret. Propterea ſerui for
mam accepit. vt ab hac nos eriperȝ
ſeruitute. Propterea inſputus eſt.
Propterea alapis ceſus. Propterе
a mortem paſſus ignominioſam at
q̄ȝ turpiſſimam. Minime cōmittēdū
eſt: vt nullū hec nobis fructum affe
rant ⁊ in priſtinā rurſus impietatē
recidamus immo longe grauiorem
Nō enim creature ſeruiendū eſt: ⁊
ipm creatorē quantū in nobis eſt i
creature vilitatē adducēdū. ipſe nā
q̄ȝ q̄lis eſt permanet. Tu āt ideȝ ip
ſe es inquit: ⁊ anni tui nō deficient
Ei igitur gloriaȝ demus vt a patri
bus ⁊ maioribus nr̄is accepimus.
demus inquaȝ gloriā ⁊ fide ⁊ operi
bus. Nulla eī nobis bonor dogma
tum ad ſalutem vtilitas: ſi vita vici
or ſordibus ſcateat: ⁊ inquinetur.
Quāobreȝ eam ita formemus ⁊ eru
diamus vt deo placeat: omni turpi
tudine: iniquitate: auaricia lōge ab
iecta: ⁊ tanq̄ȝ hoſpites ⁊ aduenas ⁊
a terrenis rebus alienos: nos exhi
beam⁹. Et ſiquis diuitijs plurimis
⁊ poſſeſſionibus affluit: haud aliter
is ꝙ̄ colon⁹ vtatur: tanq̄ȝ paulop⁹
ea omīa: velit: nolit relicturus. Et
qui fuerit iniuria laceſſitus non
modo memor non infigat pectori. ſȝ
q̄ȝprimum eam obliuioni prorſ⁹ mā
det. Nō amplius vna nobis die ad

iram indulſit apoſtolus Sol inquit
non occidat ſuper iracundiam ve
ſtrā. Et merito quidē. nihil enī taȝ
breuifieri pt̄ moleſti⁹. Qđ ſi nox ira
percitos nos comprehenderet: oēs
operationes noſtre grauiores ſubſe
querentur cum ignis plurimuȝ me
moria excitetur. ſi per ocium omīa
animū prouocātia atrocius nobis
reputentur. Priuſq̄ȝ igitur tam exi
tiali vacemus ocio: ⁊ vehementio
rem flammaȝ accendamus: preueni
endum precepit: ⁊ quicquid pectus
noſtrū vrit: penitus extinguenduȝ
Vehemens eī ire affectus eſt ⁊ ōni
flāma vehementior: quare nobis ce
leritate opus eſt: vt hunc ignem ex
tinguamus: ne ve ad ſummum euȝ
euadere ſinamus. Ire eniȝ morbus
niſi mox ſedetur: multas generat
calamitates: domos ⁊ familias to
tas euertit: veteres diſſoluit cōſue
tudines: ⁊ breui momento res infā
das molitur. eius nanq̄ȝ furoris im
petus: ipſi ruina inquit eſt. Quāob
rem huic indomite belue nolimus
habenas remittere. ſed preduro fre
no: metu ſcilicet futuri iudicij: eā co
hibeam⁹. Quotiēs cū dolore aliquo
amic⁹ te vel familiaris affecerit: ad
irāq̄ȝ ꝓcitarit: veniat ī mētē: que tu
cōtra deū ꝯmiſeris: q̄q̄ȝ ſi ꝓximi of
fenſā ⁊ ꝯtumelias equo aīo tolera
ueris: leui⁹ in te dei iudiciuȝ ꝓuoca
bis Dimittite īquit ⁊ dimittet̄ vob
Cū hoc ſuccurrerit: omīs vltionis
cupiditas continuo euaneſcit. Il
lud preterea animo frequenter vo
lutes velim: et ſi quando in immani
tatem aliquam et furorem mox lap
ſurus te continueris: et ſi quando
ira percitus in alicuius iniuriam
perniciemve preceps irrueris. et v
traq̄ȝ inuicem tempora conferas.
id enim non paruū tibi ad correcti
oem profuerit. Age dic queſo vtrū

tibi laudabilius duxeris: cuꝫ ab ira
victus es: an cū eam viciſti: nonne
victi nosipos reprehendimus vehe
mentius: ⁊ nemine nos accuſante e
rubeſcimus: ⁊ multa nos operuꝫ ⁊
verboꝝ noſtroꝝ ſubit penitentia?
Vez cum affect⁹ ſtrennue ſuperaui
mus (victoꝛis moꝛe) ⁊ gaudem⁹ plu
rimū ⁊ exultamus. Victoꝛia ei con
tra iram ē: ⁊ quidem maxima: non
cū vlciſcimur iniurias. ſed cū eas eq̄
animo toleramus. Hoc nanqꝫ ma
gnū ē: hoc laudabile. Neqꝫ cū ira ex
candeſcis cuipiam mineris interitū
Neqꝫ in eum furibūdus irruas. Ne
qꝫ a monentem vt irā cohibeas cō
temnere velis: ea gratia ne quis te
forte irrideat Nemo te hac cauſa ir
ridebit. ſed cū ira te traxerit ī vindi
ctaꝫ: vel ſiquis irriſerit ſtultus erit
extimandus. Tu vero noli iter ſtul
tos ⁊ amētes victorie gloriā quere
re. ſꝫ ea contētus ſis: quam ſapiētū
tibi iudicio cōpaueris. Verū qd in
paruo ⁊ humili hoīm ſpectaculo te
cōſtituo? in ipm continuo deuꝫ ocu
los dirigas: qui te laudabit: neqꝫ p̄
terea vllā ab hoībus gloriaꝫ quere
re oportebit Siquidē huius ſeculi
gloria ad gratiā ſepe: nōnunqꝫ ad o
dium tribuitur: neqꝫ quicqꝫ affert v
tilitatis. qd vero de⁹ nobis indicat
nullam huiuſmodi habet dubitatio
nē: ⁊ plurimū qui a deo laudatur v
tilitatis conſequitur. hanc nos lau
dem: hūc honoꝛem ſequamur. Vis
ne manifeſte intelligere quātuꝫ ma
li afferat iracundia? Adſis cum ali
quando quiſpiam rixatur. neqꝫ enī
ī teipſo facile hanc poſſis deprehē
dere turpitudinem: tenebris ⁊ ebri
etate ratione obuoluta. ſed cum tui
tibi affectus non dominātur: tunc
ī alijs reꝫ tuā planiſſime cognoſcas
licet cū incorrupte ⁊ vere iudicare
poteris Videb nāqꝫ iratos nō ſec⁹

ac inſanos: turpiter in mediū p̄cipi
tes fieri Cū enī circa precoꝛdia ira
efferbuerit: os ignē emittit: tota in
flat facies: incōpoſite man⁹ mouen
tur: ridicule ꝓſiliūt pedes: monitori
bus ⁊ rixam dirimere conātibus in
ſultāt: in eoſqꝫ nulla ab inſanientib⁹
differentia irruūt. ⁊ cū hec faciunt:
tanqꝫ amētes nihil ſentiūt: nihil in
telligūt. ſꝫ aſinoꝝ moꝛe calcib⁹ moꝛ
ſibuſqꝫ inuiceꝫ inſultant. Et ꝓfecto
iracundia percit⁹: nulluꝫ neqꝫ deco
reꝫ ſuare pōt neqꝫ modeſtiaꝫ. Vi
igit̄ homīes poſt hanc ignominiam
⁊ domū ⁊ ad ſe reuerſi: doloꝛe ſimul
agūtur ⁊ metu cū intelligant quos
leſerint: quos furoꝛis ⁊ īſanie ſue te
ſtes habuerint. Quippe qui in illo
furoꝛe nō ſecus ac mente capti: qd
faciant: nō aduertūt: cū ad ſe redie
rint: tum demū omīa ſecuꝫ reputāt
num amici nū inimici ei inſanienti
affuerint: num viderint. pari enī ra
tione vtroſqꝫ foꝛmidant. alios foꝛ
midant. alios tanqꝫ repꝛehenſoꝛes:
⁊ eos quoꝛū preſentia magis ſibi e
rubeſcēdū ſit: alios tanqꝫ qui ipſoꝝ
mala ⁊ ignominia plurimū gaudeāt
Qꝫ ſi ad plagas ⁊ verbera inuicem
ꝓruperint: longe maioꝛe foꝛmidine
anguntur: ne quid grauius ei qui ce
ſus eſt accidat: ne aut f. bus in moꝛ
tē: aut vlcus inſanabile: in vltimū
eum adducat periculum. Et quid ī
quit mihi pugna opus erat? quid in
iurijs: quid contentōib⁹? hec ⁊ illa
pereant: ⁊ omnibus his terrenis re
bus maledicunt que ipſis diſcoꝛdie
prebuerunt materiam: ⁊ de demoni
bus ꝯquerūt. ſtultioꝛes aūt cum ꝑ
perā qd opant̄ tempoꝝ maliciā inſi
mulāt. ñ tamē malicia tempoꝝ: cau
ſa eſt. Neqꝫ eī mala ſunt ipa neqꝫ
malus demon duntaxat. ſed eoꝛum
malicia: qui a prauis ſe vinci pati
untur affectibus. ij demones alli

ciūt: ⁊ ſibiipſis maloꝝ oīz ſūt aucto
res. Sed intumeſcit cor inqt: ⁊ iu
rijs excandeſcit. Nouimus q̄d ira
poſſit: ⁊ idcirco qui inanez hanc be
luam exuperant: eos maxime admi
ramur: neqꝫ deeſt (mō velimus) fa
cultas. Quāobrez cū dn̄i nos ⁊ pn
cipes cōtumelijs ꝓſequunt̄. nō iraſ
cimur: an formido: ira non minor:
nos abſterrz: neqꝫ a principio ire lo
cuz dare permittit: Quāobrez ſerui
ſepenumero a nobis maledictis affe
cti: ſilentio oīa perpetiunt̄: an ꝙ ſer
uitutis vinculo cōtinent̄? Tu autē
noli ſolum dei timorez cogitare: ſꝫ
etiā ꝙ ipſe tibi iniuriā faciat cuz ſi
lentiuz indicit: ⁊ oīa equo animo
perferres. dic te vrgenti. Quid faci
az tibi: alius mihi ⁊ dextram ⁊ lin
guam cohibet. hoc ꝑfecto verbū: ⁊
tibi ⁊ illi fiet philoſophie materia.
Nūc āt hoīm gratia eē itolerabilia
ferimus. ⁊ eos qui nos laceſſunt hu
iuſmōi ſepenumero verbis vtimur.
Ille me: nō tu laceſſiuit. Veruz deo
nō tantā adhibemus reuerentiā. ⁊
quenaz nobis venia ſperanda eſt?
Agite queſo noſipſos alloquamur.
Deus nūc nos laceſſit: cuz man⁹ no
ſtras ꝯtinet ne ꝓſiliamus cōtra: ne
ve nobis deus ꝙ̄ hoīes ſit deſpecti
or. Exhorruiſtis hoc verbū. Veruz
ego nō verbū tm̄. ſꝫ operationes ex
horrere vos veliz. Dei preceptū eſt
nō mō nobis percutientē maxillaz.
ſꝫ grauiorem etiā ꝯtumeliā perferē
dam. nos vero volendo penit⁹ me
tui: diuine repugnamus voluntati.
vt nō modo mala ꝑpeti recuſemus.
ſꝫ grauius etiam iniurias vlciſci an
nitamur. qui niſi omni conatu vlti
oni inuigilemus humilis noſipſos
⁊ abiecti animi eſſe ducimus. et qꝺ
grauiſſimū eſt: nr̄az calamitatez: vi
ctoriā nobis ducimus. ⁊ cum maxi
me ab ira vincimur: tūc maxime vi
ciſſe exiſtimamus: ⁊ cuz humi miſe
re proſtrati iacemus: innumeris a
diabolo plagis vulneribuſqꝫ accep
tis victoriam reportaſſe contendi
mus. Quamobrez fratres vos ego
⁊ hortor ⁊ moneo: vt victoriam ip
ſaz cognoſcere non negligatis: eam
qꝫ proſequamini: ſiquidem maloruz
perpeſſio victoria nobis eſt. Si igit̄
a deo laudum preconia cupimus nō
eterna certamina. ſed diuinam legē
in his ſeruemus certaminibus: ⁊ qc
quid eueniat equo aīo perferam⁹
hoc pacto veteri proſtrata malicia
⁊ preſentis ſeculi: et que in futuro
nobis promittuntur: bona: conſeq̄
mur gratia ⁊ beignitate domini no
ſtri Jeſu chriſti per quem ⁊ cū quo
patri ſiml' ⁊ ſpū ſācto gloria honor
⁊ imperiū in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Homelia quarta

ex capitulo primo

Omnia ꝑ ipm fcā ſūt ⁊ ſine ip
ſo fcm̄ eſt nihil quod fcm̄ eſt
¶ Moiſes veteris teſtamēti librū
hiſtoriāqꝫ exorſ⁹: q̄ ſenſu pcipiūt̄ ea
nobis plurib⁹ v̄bis enumerat. In
pncipio īquit creauit de⁹ celū ⁊ trā
Jn̄ ſ̄bdit lucē ſcd̄z celū ſtellaꝝ natu
rā: varia aīmātiū genera: creata et
cetera deiqꝫ oīa ne ſigillatiz ꝓſequē
tes ſim⁹ lōgiores. Hic āt euāgeliſta
oīb⁹ iis pciſis atqꝫ omiſſis: vno ver
bo ⁊ ea: ⁊ longe altiora ꝯprehēdit.
nec īmerito vtpote cū ſatis cogita
cēnt auditorib⁹: ⁊ ipſe ad altiorē pre
ſtantioremqꝫ materiaz ꝓperz: ⁊ om
ni conatu non circa creata: ſed ipm
omnium creatorem incumbat. id
circo ille q̄muis minorē creatiōis
partem aggrederet̄: Nihil ei nobis
de inuiſibilibus diſputat virtutib⁹
iis tm̄ immorat̄. vez Johannes ad
ipm omniū cōditorem aſcendere fe
ſtināS: merito ⁊ que ille ꝓſecut⁹ eſt

ꝛ que cōticuit: pretermiſſis paucis
omnia ↄprehendit. Oīa inquit per
ipm̄ facta ſūt. ꝛ ne putares quecun
ꝗ Moiſes dixit: ea duntaxat Johā
nē intelligere. infert Et ſine ipo fa
ctū ē nihil qđ factū ē. hoc ē eoꝝ que
creata ſūt: ſiue viſui ſiue intellectui
tantum ſubiecta: nihil ſine filij vir
tute productū eſt vel conditū. Ne
ꝗ cum dixerimus ſine ipo factum ē
nihil; ꝑfecto id puncto notabimus:
vt heretici opinant̄. Qui eī cū velint
ſpm̄ creatū eſſe ſic legunt. Quod fa
ctū eſt in ipo vita erat. verū cū nul
la profecto ratione hec intelligi poſ
ſit oratō. Primū nanꝗ neꝗ tempo
ris huius: neqꝫ ꝓpoſiti erat: ſpirit⁹
meminiſſe. q̄ ſi ita ei viſum eſt ſi ita
placuit. quanā grā tā obſcure ſpūs
mentionem fecit? vnde aūt conſtat
de ſpiritu dictū eſſe? preterea in hoc
euangelio inueniemus: non ſpm̄: ſed
filiū ꝛ ſeipm factū. Verū excitemi
ni ne hec vos ſententia fugiat. et a
gite queſo primū hūc textū ſcđm eo
rum legam⁹ opinionē. hoc pacto ꝗ
perperā impieꝗ eū interpretentur
plane intelligetis. Inquiūt igit̄ qđ
factū ē in ipo vita erat. hāc vitam
ſpm̄ intelligi contendūt. ſꝫ hec vita
lux etiā inuenitur appellata cū ſub
didit. Et vita erat lux hoīm. Itaꝗ
ſcđm eoꝝ poſitōēꝫ lux hoīm ſpirit⁹
dicitur. Quid ergo cū ꝓſequitur fu
it homo miſſus a deo qui teſtimoni
uꝫ perhiberet de lumine: qđ etiā de
ſpiritu dictū cōfiteant̄: neceſſe ē. qđ
ei ſuperi⁹ v̄bū appellauit: id deinde
ꝛ deū: ꝛ vitā: ꝛ lucē; appellat. Vita
erat inquit hoc verbuꝫ: ꝛ vita lux.
Si igitur verbū vita eſt. Verbum
auteꝫ hoc ꝛ vita: caro factū ē: vita
facta caro eſt: hoc eſt verbū: ꝛ vidi
mus gloriam eius gloriā quaſi vni
geniti a patre. Qz ſi ſpirituꝫ dicant
hoc in loco vitaꝫ appellari: cōſidera
quot ſequerēt̄ abſurda. erit eī ſpūs
icarnat⁹: nō fili⁹. erit vnigenit⁹ ſpi
rit⁹. Qđ ſi negarent̄ i aliud longe ab
ſurdi⁹ (hoc euitato) ꝓlaberent̄. Nā
ſi de filio h⁹ ī loco intelligēdū ꝛ pū
ctū illic faciēdū ↄtenderēt: filiū a ſe
ipo factū fateri cogerent̄. Nā ſi vita
ē verbū: ꝛ qđ factū ē in ipo vita e
rat ſcđm eoꝝ lectōnē: ipm ī ſeipo: ꝛ
ꝑ ſeipm fcm̄ ē. Deinde p⁹ nōnulla ī
mediū adducta ſubdit. Et vidimus
gloriā eius gloriā quaſi vnigeniti a
pr̄e. Ecce vnigenit⁹ fili⁹ eoꝝ ſenten
tia: ſpūs ſāct⁹ eē inuenit̄. de eo eni
hec oīa narrata ſūt. Animaduertis
ne cū ſemel veritas deprauat̄: q̄ res
euadat? qu ot ipia: quot abſurda pa
riant̄? Quid ergo? nō erit lux ſpūs?
ē ſane lux. ſed hoc in loco: nequaꝗ
de eo loquit̄ euāgeliſta. etēī de⁹ ſpūs
hoc ē incorpore⁹ appellat̄. nō tū vbi
cūꝗ mētio fit de ſpiritu: de⁹ quoꝗ
ītelligit̄. Et qd admiraris ſi de pr̄e
h⁹ dicim⁹ cū ne pacliti q̄deꝫ appella
tōe id dicere poſſemus: vt vbicūꝗ
ſpūs: illic ōnino paclitus ſignificet̄
quāuis hoc nomē illi⁹ potiſſimū ſit
demōſtratiū? ſiq̄deꝫ ꝛ xp̄s dei virt⁹
ꝛ dei ſapientia nūcupat̄. nō tū ſemꝑ
ſapiētie ꝛ v̄tutis dei: appellatōe: fili
uꝫ dixeris intelligēdū. Itidē hoc in
loco quāuis illuminet ſpūs: minime
tū de eo intelligitur. ſed quādo eos
iaꝫ his erroribus liberauimus: vn
diꝗ contra veritateꝫ inſurgere an
nitentes: eo quo primuꝫ aſſ ruerūt
modo; legendum pertinaciter inſi
ſtunt: videlicet. Quod factum eſt in
ipſo vita erat. quid igitur ꝛ ſodomo
rū ſuppliciū ꝛ diluuiū ꝛ gehenna et
innumera huiuſmodi? Sed de mun
di opificio ſermo nobis īquit eſt. ſa
ne quidem ꝛ illa opificij ſunt. Sed
vt vehementius eorum reprehēda
mus poſitōēꝫ ꝓcōtemur eos; nūq̄d

lignum vita ſit? nunquid lapis: im
mania hec ⁊ immobilia? verũ ⁊ hec
omnino eſſe nata. ⁊ quiſnam hoc di
ceret? non enim ipſa vita: homo eſt
ſed vitam ſuſcepimus. Et vt ordine
hoc etiaꝫ ĩ loco orationeꝫ proſequa
mur: aĩmaduerte q̃ꝫ inepte q̃ꝫ abſur
de quãq̃ꝫ nulla ex parte ſpiritui q̃c
q̃ꝫ conſentaneum loquantur. nam
cuꝫ inde decidunt ea hominibus at
tribuunt: que merito de ſpiritu dici
arbitrati ſunt. Veruntamen etiam
ſic ipſorum ſententiam inquiramus
vita creatura hoc in loco intelligit̃
ergo ⁊ lux creatura eſt: ⁊ de ea ve
nit teſtimonium perhibiturus Jo
hannes. quamobrem igitur ipſe
lux non eſt? Non erat inquit ille
lux. atqui ex creaturarum erat nu
mero. Quomodo ergo non eſt lux?
Quomodo in mundo erat ⁊ mũdꝰ
per ipſum factus ẽ? nunquid creatu
ra in creatura erat: ⁊ creatura per
creaturam facta erat: vel eſt; Quo
modo ⁊ mũdus eum non cognouit?
Quotquot aũt receperunt eum de
dit eis poteſtatem filios dei fieri. Sꝫ
iam ſatis riſimus vobis has inepti
as: hec mõſtra conſideranda dimiſ
timus: ne riſus mouendi duntaxat
gratia: hec dixiſſe videamur: ⁊ tem
pus conteramus incaſſum. Nam ſi
neq̃ꝫ de ſpiritu id dictum eſt. vt pla
ne oſtendimus. neq̃ꝫ de creatura: et
eo quo aſſerunt puncto eſſet is tex
tus diſtinguendus. illud vnũ ſeque
retur abſurdiſſimuꝫ quod ante dixi
mus. filiũ per ſeipm factũ eſſe. Si ei
lux vera filius eſt. lux autem hec e
rat vita. Vita aũt facta eſt in ipſo:
eorum ꝓculdubio ſententia hec con
iũgi ⁊ in ideꝫ venire neceſſe ẽ. Quã
obrẽ hac reiecta: verã aggrediamur
expoſitõem. quenã aũt ea eſt? vt pꝰ
eam particulã qꝺ factũ eſt: perfectũ
punctuꝫ apponamus. deinde clauſu
lam incipiamus. In ipo vita erat.
cuius particule ſententia huiuſmõi
ẽ. Sine ipo factũ eſt nihil qꝺ factũ
eſt. Siquid factũ eſt inquit: ſine ipo
factum nõ eſt. vides quo pacto hac
breui adiectione omĩa corrigit incõ
uenientia? ex ea enĩ particula Sine
ipo factum eſt nihil: ⁊ adiectõne qꝺ
factũ eſt: intelligibilia cõprehendit
ſpiritum ſubtrahit. Quippe cum di
xiſſet. Omnia per ipſum facta ſũt. ⁊
ſine ipſo factum eſt nihil. nequis ſuſ
picaretur. ſi omĩa per ipm: ſpm̃ quo
q̃ꝫ per ipſũ factũ eſſe: ea fuit adiectõ
neceſſaria. Ergo ſiquid factum eſt.
id per ipm factum dixi: ſiue inuiſibi
le ſit: ſiue corporeũ: ſiue celeſte. Pre
terea non ſimpliciter dixit omnia.
ſed ſiquid factum eſt hoc eſt genitũ
ſpiritus vero ingenitꝰ eſt. vides ne
doctrinam qua certiſſimã in memo
riam reduxit ſenſibiliũ creatõem: q̃
ante Moyſes edocuerat? Inde cum
ſatis in his profecerimus: ad altio
ra nos eriges ad ĩcorporea. ſ. atq̃ꝫ ĩ
uiſibilia: ſpm̃ ſanctũ ab omni creatu
ra ſeiunxit. Itidem Paulus gratia
hac inſpiratus: inquit vniuerſa ĩ ip
ſo condita eſſe. cuius animaduerte
queſo certitudinem. ipſe enim ſpũs
in Paulo loquebatur: ne quis igit̃
coꝝ q̃ a deo creata ſcãq̃ꝫ ſũt q̃cq̃ꝫ ſb
traherꝫ eo ꝙ ſint ĩuiſibilia. neq̃ꝫ nos
admiſcerꝫ paciliũ ſẽſibilibꝰ: ⁊ q̃ co
gnitu facilia ſũt premiſſis: celeſtia
his vbis enumerat: Siue Throni
ſiue Dñatões: ſiue Principatꝰ: ſiue
Poteſtates. Hec aũt ꝑticula: ſiue ſin
gulꝰ addita: nil aliud nobis ſigificat
q̃ꝫ oĩa ꝑ ipm facta ſũt: ⁊ ſine ipo fa
ctũ ẽ nihil qꝺ fcm̃ ẽ. Si vero hãc ꝓ
poſitõeꝫ ꝓ ſigificatẽ diminutõeꝫ ar
bitraris. Audi ꝓphetã dicẽtẽ Initi
o terrã tu fundaſti: ⁊ opera manuũ
tuarum ſunt celi quod de patre tã
q̃ꝫ de conditore dictum eſt. Idem

de filio Paulus atteſtatur:nūq̄ꝫ ꝑ
fecto id aſſerturus:niſi conditorem
ipm nō miniſtꝝ opinaret᷑. Per ipſū
aūt h⁹ in loco nulla alia ponit᷑ gr̄a:
q̄ꝫ ne ingenitū quiſpiā ſuſpicaret᷑ Nā
ꝙ ex opificij ⁊ generatiōis dignita
te nihilo ſit p̄re inferior audi loquē
tē. Sicut pr̄ ſuſcitat mortuos ⁊ vi
uificat:ſic ⁊ filius quos vult viuifi
cat. qđ ſi de filio eē ī veteri teſtamē
to. In initio terrā tu fūdaſti dn̄e: di
ctū eſt:manifeſta eſt opificij dignitas
Sin de p̄re ꝓphetā id locutuꝫ dixe
ris:qđ de illo dictū eſt Paulus filio
attribuit:⁊ ita idē efficiet᷑. neqꝫ enī
filio id Paulus tā conſtanter attri
buiſſet:niſi ꝓculdubio patri ⁊ filio:
pares eſſe intelligeret dignitates
Ultime nanq̄ꝫ ⁊ amentie eſſet ⁊ au
dacie:que incorpali ꝯuenirēt natu
re:ea ad minorē:⁊ que illa indigerꝫ
deducere verꝫ neq̄ꝫ minor eſt fili⁹:ne
q̄ꝫ p̄ris indigerꝫ ſubſtātia. quocirca
nō mō hoc de filio Paulus audꝫ ꝓ
fiteri ſꝫ alia quoq̄ꝫ huiuſmōi. hoc eī
verbū ex quo qđ tanq̄ꝫ dignū quod
dā ⁊ ꝓcipuū ſolo p̄ri attribuis:filio
quoq̄ꝫ ꝓpriū his verbis oſtendit. ex
quo totū corpus pernexus ⁊ cōiun
ctiones ſūminiſtratū:⁊ cōſtructum
creſcit in augmētū dei. neqꝫ hoc ſo
lo cōtentus aliūde etiam nobis os
obſtruxit. cū illud verbū ꝑ quē: qđ
diminutōēꝫ ſignificare arbitraris:
p̄ri attribuat. Fidelis eī deus inq̄t
per quē vocati eſtis:in ſocietatē fi
lij eius. Et itē per voluntatē eius
Et alibi ꝙ ex ipō ⁊ per ipſum ⁊ ad
ipꝫ oīa Itaq̄ꝫ ñ filio tm̄ h⁹ v̄bū exq̄
ſꝫ ſpiritui quoqꝫ attributuꝫ inuene
ris. Dixit ei ad Joſeph angelus. no
li timere:accipere. M. cōiugē tuam
qđ enī in ea genitū ē:ex ſpiritu ſan
cto eſt. Quēadmodū certe hoc v̄bū
ī quo quāuis ſpūs ſācti ſit ꝓpriū id
tñ deo attribuere nō recuſat ꝓphe

tā cū inq̄t. In deo faciem⁹ virtuteꝫ
Et Paul⁹ obſecrans īquit. Si quo
mō tandē aliq̄n proſperꝫ iter habeā
in voluntate dei venire ad vos. Et
iterꝫ in xp̄o Jeſu. Et huiuſmōi fre
quēter verba indifferent᷑ accepta ī
uenimus. qđ minime fieret niſi vbi
qꝫ eadē eſſet ſubſtātia. Ne āt ex ea
particula. Oīa per ipm facta ſūt de
ſignis dictū ſuſpicareris. de his enī
reliqui euāgeliſte verba fecerūt. nō
multo poſt ſubdit. In mūdo erat et
mundus per ipm factus eſt non āt
ſpiritus qui factus non ē. ſꝫ omnē
longe excedit creaturā. Uerꝫ hęc re
liqua ꝓſeq̄mur. cū de rerꝫ creatiōe
Johānes verba feciſſet. q. ſ. omīa ꝑ
ipm facta ſunt:⁊ ſine ipō factuꝫ ē ni
hil qđ factum ē. De ꝓuidentia hęc ſ
monēꝫ aggredit᷑. In ipſo inquit vita
erat:qđ ideo addidit:ne quis forte
diffideret:quonam pacto tāta ⁊ ta
lia per ipm facta ſunt. Nā quemad
modū ſi ex ꝓfundiſſimo ⁊ iugi fōte
quātumuis aque haurias. nihil tñ
is diminuit᷑. ita in vnigeniti operi
bus:quodcūqꝫ ex ijs ꝓductuꝫ factū
ne crediderīs: nihilominus effecit.
Immo vt ꝓpriori vtamur ſimilitu
dīe lucis. ſ. quam mox ipē ſubdidit.
Et vita erat lux hoīm. quēadmōm
inq̄ꝫ lux quantāuis hoīm multitudi
neꝫ illuminaret:nihil ſplendoris re
mitteret. Itidē de⁹ ⁊ āteq̄ꝫ mundū
conderet:⁊ poſtq̄ꝫ ꝯdidit idem per
fectus atqꝫ integer permanet. nihil
tāto ⁊ tam admirabili opificio mi
nor. nihil ībecillior. Qꝫ ſi ī numeros
huiuſcemodi eſſet mundos conditu
rus:omnibus tamen ſufficeret:non
modo ad creandos. ſed ⁊ guberman
dos. Uite enim nomen hoc in loco
non modo creationis eſt. ſed proui
dentie ad ꝑpetuitatem. Necnon ⁊
reſurrectōis ratōēꝫ iā afferre īcipit

et admiranda hec euangelia exordi
tur. adueniente aũt ad nos vita vis
mortis periit. ⁊ luce nos illuminãte
tenebre euanuerũt: ſꝫ manet ſemꝑ ĩ
nobis vita: ⁊ mors ei dñari nõ põt
Itaqꝫ de pr̄e dictuz eſt. de h° quoqꝫ
ꝓprie dicet̃ ꝙ in ip̄o viuimus ⁊ mo
uemur ⁊ ſumus. Qḋ ⁊ Paulus his
verbis ſignificauit. quia in ip̄o ꝯdi
ta ſunt vniuerſa ⁊ oĩa in ipſo ⁊ per
ipſuz creata ſunt. quaꝓpter ⁊ radix
dicit̃ ⁊ fũdamentuz. Uerũ cũ audis
ꝙ in ipſo vita erat: noli ſuſpicari
ꝯpoſitũ. alibi eñ de pr̄e dicet. Sicut
pat̃ habet vitã in ſe. ſic dedit ⁊ filio
vitã h̄re. ſꝫ vt p̄rem idcirco nõ dixe
ris ꝯpoſituz q̃a vitam habeat. ita
nec filiuz. Etenĩ alibi ĩquit qḋ lux
eſt deus. ⁊ iter qḋ lucẽ h̄itat inaccel
ſibilez. Hec aũt oĩa ſigillatim ꝓſecu
ti ſumus: nõ ꝙ cõpoſitiões vllam in
deo ſuſpicemur. ſꝫ vt paulatiz ad do
ctrine altitudinez euehamur. Cũ eñ
nõ facile a multitudĩe intelligi poſ
ſet: quanaz rõne in eius perſona vi
ta ſit p̄mũ id humilis tetigit. cum ĩ
quit dedit ei vitaz h̄re. Inde erudi
tos altius erigit his ỽbis. Ego ſuz
vita ⁊ iter. Ego ſũ lux. Et que naz
eſt hec lux? Nõ que ſenſu. ſꝫ que aĩo
ꝑcipitur: que ip̄am illuminat aĩam.
Cũ eñ dictur⁹ eſſet chriſtus Nemo
põt venire ad me niſi pr̄ traxerit eũ
Idcirco hinc exorſus euangeliſta ĩ
quit ip̄m eſſe q̃ illuminat vt quam
uis de pr̄e aliquid eiuſmõi audieris
nõ ſolius p̄ris id eſſe: ſꝫ filij quoqꝫ ꝯ
fitearis. Oĩa inquit quecũqꝫ habet
pr̄ meus mea ſunt. Primũ igit̃ crea
tõem nobis edocuit. deinde bñficia
que in aduentu ſuo nobis largitus
eſt: vno verbo cõmemorauit ſignifi
cauitqꝫ euangeliſta: cũ ait. Et vita
erat lux hoĩm. nõ iudeoruz ſed oĩm
hoĩm. Nõ eñ iudei duntaxat ſꝫ gen
tiles quoqꝫ in hanc ꝯgnitõem vene
nere: ⁊ ꝯmunis oĩbus ꝓpoſita ẽ hec
lux. Quanaz aũt gr̄a nõ angeloꝝ ſꝫ
hoĩm tm̄ lucem dixit? quoniaz eñ ĩ ꝑ
ſentia, de hũana natura ſermo habe
tur ⁊ ad hoĩes venit: vt vera ⁊ per
petua eis bona adnũciaret. Et lux
in tenebris lucet. Tenebras ⁊ mor
tez et errorez appellat. Siqdem ſen
ſibilis hec lux: nõ lucet in tenebris
ſꝫ omni luce penitus tenebre carent
Predicatio aũt int̃ eũ qui oĩa ꝯpre
henderat errorez effluxit eũqꝫ peni
tus aboleuit: et moriens chriſt⁹ ſic
mortẽ vicit: vt eos q̃ iaz pridẽ mor
te detinerent̃ liberarz. Cũ igit̃ neqꝫ
mors neqꝫ error hanc lucẽ exuperz
ſꝫ charitate ĩcredibili ꝓpria vi vbiqꝫ
effulgeat. idcirco inq̃t ⁊ tenebre eaz
nõ ꝯprehenderũt. que etſi vinci ne
queat. nõ tñ illoꝝ qui illuminari no
lũt aĩmis patit̃ immorari. Quamob
rez ſi nõ oẽs ꝯprehenderit; nolite
turbari. Nos eñ neceſſitate ⁊ vi. ſꝫ
cũ volumus: cũ aſſentimur; de⁹ ad
nos venit. Nolim⁹ huic luci ⁊ tan
tis delitijs hoſtiuz claudere. hec lux
per fidez nobis exorit̃: ⁊ exorta in e
oꝝ a quib⁹ pie ſuſcipit̃ aĩmis: affatiz
radios diffundit: cui ſi puraz et im
maculataz vitam exhibeas: ſemꝑ te
cũ ꝑmanet: ſemꝑ in te habitat. Qui
diligit me inquit p̄cepta mea ſerua
bit: ⁊ pr̄ meus diliget eũ ⁊ ad eũ ve
niemus: ⁊ manſionem apḋ eũ facie
mus. Quemadmodũ eñ ſolaribus
radijs nemo clauſis oculis frui põt
ita neqꝫ huius claritatis particeps
abunde vnqꝫ fuerit: niſi aĩmi oculũ
ad eaz et dirigat ⁊ intendat. tũc eñ
quocunqꝫ ſe uertit: facilis ei proſpe
ctus patebit. quod euenerit cum õ
nibus malis affectibus animuz pur
gauerimus. Peccatum enim tene
bre ſunt: et tenebre vorago quedaz
profunda. Quod vel inde planiſſi
me conſtat ꝙ clam et ſine arbitris

peccata ꝯmittūtur. Quicunqꝫ eniȝ
in facinoꝝ ſceleraqꝫ prolabiṫ odio
habet lucē: neqꝫ luci ſe credit: ⁊ que
occulte ⁊ in abſcondito fiūt etiā ſūt
dictu turpia. Sicut enī in tenebris
neqꝫ amicus neqꝫ inimicus agnoſci
tur; ſed omnia penitus ignoranṫ: iti
dem ī peccō vſuueit. Quippe q̄ lucro
inhiat nullā amici inimici ve intelli
git differentiā. ⁊ inuidus familiariſ
ſimū non ſecus q̄ꝫ inimicuȝ ꝯſpicaṫ
⁊ latrones ſimiliter in omnes bellū
gerunt: omib⁹ inſidiantur: ⁊ omni
no quicūqꝫ ſe vicioꝝ ſordib⁹ conīq̄
nāt: nihil ad reꝝ drās dignoſcēdas
ab ebrijs inſanientibuſqꝫ differunt.
Et quēadmodū noctu amoto lumi
ne lignū: plumbū: ferꝝ: argentuȝ: la
pides precioſos: ⁊ alia omīa eodeȝ
modo ⁊ videmus ⁊ di iudicamus: i
taqꝫ qui ſordide ⁊ vicioſe vitaȝ vi
uit; neqꝫ modeſtie vim neqꝫ ſapien
tie diſcernit pulchritudinem. In te
nebris eīꝫ (vt iaȝ dixi) precioſi etiaȝ
lapides nullā ſpeciē; nullū pre ſe fe
runt fulgoreȝ non ſua ſed caliganti
um oculoꝝ culpa. Neqꝫ hoc dunta
xat nobis dū ſub impia vicioꝝ tyrā
nide viuimus moleſtum eſt. Verūe
tiam illud qḋ formidine ꝑterea a
gimur: ⁊ veluti qui per obſcurā no
ctē iter faciūt: ⁊ nihil metuendū ſit
metu tū concutiūtur. ſic qui ſcelus
aliquod admittunt: etſi nemo id vi
deat: nemo reprehēdat: nihilo tamē
melius ſibi ſ̄nt. ſȝ omnia formidāt
omīa ſuſpicanṫ. quippe q̄ perpetuis
cōſciētie ſtimulis agitanṫ: omīa for
midoloſe circūſpiciūt. Propulſem⁹
igiṫ tam graue: tā moleſtā vitā: cu
ius angoreȝ mors ſequitur. mors in
q̄ꝫ immortalis ⁊ ꝑpetua: cui nullus
ſupplicij finis eſt. Adde q̄ in hac vi
ta nihil ab inſanientib⁹ ij differunt
q̄ terrenas res ⁊ breui duraturas
tanq̄ꝫ in ſomnis ſuſpicanṫ. videnṫ di
uitijs affluere: cū nullis affluāt; ī de
licijs eſſe cū nō ſint. neqꝫ ante ſe de
ceptosītelligūt: q̄ꝫ ab īſania liberē
tur: q̄ꝫ ſomnū diſcutiāt. Quocirca vt
ſobrij ſim⁹ ⁊ vigilem⁹: nobis Paul⁹
ꝑcipit: ⁊ itidē dn̄s. Qui ſobri⁹ ē et
vigilat quāuis a peccō capiaṫ: mor
tē ipm abijcit fugatqꝫ. q̄ vero ſomno
aut īſania ꝯprehendiṫ: nō intelligit
quo pacto ſub ei⁹ detineaṫ ſeruitu
te. Quāobreȝ null⁹ ſit nobis ſomni lo
cus. non eī noctis tēp⁹ eſt: ſȝ diei: vt
in die honeſte ambulem⁹. Etenī ni
hil peccō turpius ē: nihil ignominio
ſi⁹. Et ꝑfecto ſi ad turpitudinis ra
tōnē referaṫ: tolerabilius ē nudos
q̄ꝫ in peccō ⁊ ſcelere dep̄hendi. illud
eī nō ita in culpa ē. interdūqꝫ pau
pertatis grā ꝯtingit. eo aūt qui pec
catoꝝ ſordibus inq̄natur. nihil ob
ſcenius; nihil cōtēptu dignius. Ve
niat nobis in mentē ⁊ diligenṫ cōſi
derem⁹: eos q̄ rapine ⁊ cupiditatis
cauſa in iudiciū vocātur: q̄ꝫ obſceni
q̄ꝫ ridiculi appareāt: cū oīa turpiter
⁊ iniuſte fecerint: oēs fefellerint. in
oīa temere ꝯlapſi ſunt. Nos aūt taȝ
miſere tam infeliciter vitā agimus
vt veſtem ꝑpoſtere indui nō patia
mur. immo alios ſi id faciāt reprehē
demus. Cū vero ⁊ nos ⁊ pꝛimi nī ī
capite ābulemus: non aduert imus
Quid enī eo turpius qui aſſidue me
retriceos petit fornices? Quid con
tumelioſo quid maledico quid inui
do riſu dign⁹? Sed quāobreȝ nō tā
hec turpia q̄ꝫ nudus ambulaṙe vide
atur? ex cōſuetudine vnde nemo vn
q̄ꝫ ſponte ſua nudus ambulare con
ſueuit: illud aūt omnes omī tempo
re: ⁊ ſane confidenter audent. Qȝ ſi
quiſpiam cū angelis haberet cōſue
tudinē; apud quos vel nūq̄ꝫ tale cō
mittiṫ; certo tūc q̄m ridiculū ſit in
telligeret. Et q̄d de āgeloꝝ loquor
ꝯſuetudie. ī ipſis eī regijs apud nos
ſiquis introductam meretricem cō
gnoſceret; vel ebrietate vel aliqua

huiuſmodi turpitudine dehoneſta
retur: vltimū daret ſupplicium. Qe
ſi hec in regijs intolerabilia ſunt: lō
ge magis in cōſpectu ſummi ⁊ omī
potentis regis: cū vbiqꝫ preſto ad
ſit: ⁊ quecūqꝫ audemus intueat̃. me
ritis penis afficiemur. Quare vos
⁊ hortor ⁊ admoneo vt in hac vi
ta ⁊ ſobrios nos ⁊ quietos exhibe
amus. rex eī nr̄ oīa nr̄a opa conſpi
cat̃. Ut igitur hec lux ꝑpetuo nos
illuminet hos diuine clemētie radi
os ⁊ queramus ⁊ efflagitemus. ita
⁊ preſentibꝰ his ⁊ futuris bonis af
fatī fruemur gratia ⁊ benignitate
domī nr̄i Jeſu chriſti ꝑ quem ⁊ cuꝫ
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſā
cto in ſecula Amen.

Homelia quinta

Fuit homo miſſꝰ a deo cui
nomē erat Johānes. Cū
de verbo dei in euangelij
ſui principio ea Johānes diſſeruiſſꝫ
que mentes nr̄as facile allicere poſ
ſent ad credendū: via ⁊ ordine ꝓce
dens ad ipſius verbi preconē ac nū
ciū: ⁊ codeꝫ quo ipſe noīe appellatū
Johāneꝫ ſcꝫ venit. Tu āt cū a deo
miſſū itelligas nihil iā humanū ab
eo dici annūciari ve exiſtimes. Nō
eī ſuū quicqꝫ ſed mittentis arcana
denunciat idcirco angelus appellat̃
hoc eſt nūcius. Eſt eni nūcij officiū
nihil ex ſe dicere. fuit aūt hoc ī loco
nō tranſitus ad eſſe. ſꝫ ipſius apoſto
latus eſt ſignificatiū. Fuit miſſus ī
quit: ꝑmiſſus eſt. Quo igitur textū
illū apoſtoli. Qui cū in forma dei eſ
ſet: nō eandē cū pr̄e eſſentiā ſignifi
care dicit̃. eo ꝙ nō ꝑponat̃ articu
lus. Ecce hoc in loco nullus ꝑponi
tur. nūquid igr̄ de pr̄e hic nō loqui
tur? qd igr̄ dicemus ꝓphete dicenti.
Ecce ego mitto angelū meū an̄ fa
cieꝫ tuā: qui preparabit viā tuā an

te te? Deū nāqꝫ ⁊ tuū duas pſonas
ſignificat. Hic venit in teſtimoniū
vt teſtimonium perhiberet de lumi
ne. Quid hoc dicet fortaſſe quiſpiā
ſuus de dn̄o teſtimoniuꝫ perhibet?
Uerꝫ cuꝫ non ſolū a ſeruo teſtimo
nio perhibitus ſit. ſꝫ ad ſeruū etiam
venerit. ⁊ cū iudeis baptiſatus. nō
ne magis ⁊ cōmoueberis ⁊ dubita
bis? Sed quid perturbari cōmoue
riqꝫ oportet? Admirare potius inef
fabilem dei benignitateꝫ. Qe ſiquis
adhuc in perturbatōe dubius perſi
ſteret. dic ad illū id qđ ad Johannē
dixit. Sine modo. ſic eni opus eſt
nobis impleri omnē iuſticiā. Si ve
ro amplꝰ quis ꝑturbabitur: ⁊ illud
ad iudeos dictū adducet. Ego non
ab hoīe teſtimoniū accipio. diceteqꝫ.
Si hoc non indiget teſtimoīo. qua
nam gratia miſſus eſt a deo Johan
nes? Reſpondendū eſt. non ꝓpterea
ꝙ ipſius teſtimonio indigeret. pro
fanuꝫ eni id aſſerere. ſꝫ ea quam ipſe
Johannes ſubdit cauſa. vt omnes
crederent per illum. Ipſe aūt xp̄us
cuꝫ dixiſſet. Ego non ab homine te
ſtimoniū accipio ne apud indoctio
res ſibiipſi pugnare videretur. cum
nunc dicat alius de me perhibet te
ſtimoniū: ⁊ ſcio quia veruꝫ eſt teſti
moniū eius: Johannem ſignificans
nūc n̄ ab homine teſtimoniū accipi
o. mox adiectione eam ſoluit dubita
tioneꝫ: inquiens. Sed hec dico pro
pter vos vt ſalui ſitis. Quaſi dicat
deus ego ſum: ⁊ dei vnigenitus filꝰ
⁊ ſuperne: ⁊ immortalis ſubſtantie;
nulliuſqꝫ indigeo teſtimonio. ⁊ quā
uis nemo hoc profiteretur: nihil ꝓ
terea natura mea fit minor nihil de
terior. ſed cum mortaliū ſalus mihi
cure eſſet: in hāc deſcendi humilita
tē: vt hoīs teſtimonio me ſubijcerē.
Nam propter iudeorum imbecilli
tatem: hoc pacto melius faciliuſqꝫ.

fides in eum extendi ꝓpagariqꝫ po-
terat. Sicut igitur carnē induit ne
ſi nuda ſe diuinitate exhiberet: om-
nes perderet. ita virꝫ qui ſe adnūcia
ret miſit: vt cū familiarem vocē po-
puli audirent: facilius ad credendū
adducerentur. Nam ꝙ nihil illo te
ſte indigeret ſatis erat (quiſnam eſ-
ſet) nuda dūtaxat ⁊ apta ſubſtātia
oſtendere. atqꝫ ita omnes ī admira
tōem cōuertere. non tn̄ id fecit. qm̄
vt iam dixi omnes perdidiſſet. cum
nemo poſſet inacceſſam illius lucis
preſentiaꝫ tolerare. Propterea vt
dictum eſt carnem induit: ⁊ vni cō-
ſeruoꝝ noſtrorum de ſe teſtimoniuꝫ
mandauit. quoniam ad ſalutē nr̄aꝫ
omīa operatus eſt neqꝫ ſue dūtaxat
dignitati ſꝫ auditoꝝ viſui facilitati-
qꝫ conſuluit. Qđ ipe quoqꝫ his ver
bis ſignificat. Hec dico ꝓpter vos
vt ſaluemini. Et euangeliſta cūꝫ de
domīo locutus dixiſſet. Ut teſtimo
niuꝫ perhiberꝫ de lumine. Addidit
vt omnes crederēt per illum. Qua
ſi dicat. Ne putes hac cauſa teſtifi-
catum veniſſe Johānem baptiſtaꝫ
vt fidei ratione aliquid domino ad
deret. ſꝫ vt ſui homines crederent
per ipſum. Qđ aūt ad hanc tollendā
ſuſpicionem hoc dixerit: ex ſequen-
tibus conſtat. Addit enīꝫ. Nō erat
ille lux: nam ſi non huius ſuſpiciōis
gratia ī hoc īſtitiſſet. preteriſſꝫ ſim
pliciter: ⁊ potius eſſet eiuſdeꝫ rei re
petitio ꝙ̄ doctrine clarioꝛ ſignificati
o. Quippe cum dixerit miſſus eſt: vt
teſtimonium perhiberet de lumine.
ꝓſequitur. Non erat ille lux. Neqꝫ
id temere. ſꝫ quoniam frequenter a
pud nos qui teſtimoniuꝫ perhibet:
maioꝛ eo eſt: de quo perhibetur: et
maioris pleruꝫqꝫ auctoritatis appareꝫ
ne qua de Johāne huiuſmōi oriret̄
ſuſpicio: ab ipſo ſtatim principio: eā
penitus tollit: oſtenditqꝫ ⁊ quis ꝑ-
hibuerit: ⁊ de quo perhibituꝫ ſit te
ſtimonium: ⁊ que ſit inter eos diffe-
rentia. ⁊ in hoc eius incōparabileꝫ
enarrat eſſentiam. Et ita audenter
tam reliquam aggreditur oratiōem.
Necnon ſiquid abſurduꝫ temerari-
um ve oriebatur: quo ſtultoꝝ men
tes cōmoueri potuiſſēt: e medio dili
genter ſublato. ita oīa perſequitur
vt facile iam: nullo impedimēto do
ctrine ſue rationem edoceat. Oēm⁹
itaqꝫ cū hoꝝ ſenſuū reuelatiōe ⁊ do
ctrine huius veritate: puraꝫ etiā vi
tam nullis huius ſordibus inquina
tā. Siquideꝫ nullus coꝝ viſus eſt
niſi bonis illuſtrentur operibus.
Quāuis enī fidem firmiſſimaꝫ. quā
uis ſcripturaꝝ ſenſus haberemus. a
vite aūt patrocinio ⁊ deſerti eſſem⁹
⁊ nudi. nihil nos a gehēne ignibus
eriperet: quin ꝑpetua ⁊ īextīguibi
li flāma conſumeremur. Quēadmo
dū eī qui bene operantur reſurgēt ī
vitam eternam. ita qui male: in ſup
pliciū eternū: quod nullo vnqꝫ fine
preſcribitur. Quare omni diligenti
a curaqꝫ adhibita cōtendamus. ne
quod ex vera ⁊ firma fide lucꝝ acce
pimus: opeꝝ prauitate perdatur. ſꝫ
in hac vita totis virib⁹ chriſti ſecte
mur veſtigia cui beatitudini nihil ē
ꝓferendū. Atqꝫ vtinā pure ⁊ ſācte
viuentes quecūqꝫ dicta ſunt ad dei
gloriā referamus: cui honoꝛ ſimul ⁊
vnigenito filio ⁊ ſpiritui ſancto ī ſe
cula Amen.

Homelia ſexta
ex capitulo primo.

ERat lux vera que illuminat
omneꝫ hoīem veniētē ī hūc
mūdū. Propterea mihi iaꝫ
diu dilectiſſimi filij: paulatī vos per
ſcṗturaꝝ paſcua ducim⁹: nec omia ſi
mul diffundimus. vt facile que vo
bis committimus ⁊ cuſtodiatis et-

ſeruetis. Quippe qui edificando nō
dū primis ꝯpactis lapidib⁹ alios ſu
per imponit: iam quaſſatū ⁊ breui
ruitur ſtruūt parietem. Qui autem
his firmatis ⁊ calce cōpactis opus
reliquū proſequūtur. tutā ⁊ diu du
raturam domū edificant. Huiuſmo
di ⁊ nos architectos ad nr̄as cōfir
mandas animas imitemur. Etenī
nōnunq̄ veriti ſumus ne recente
⁊ adhuc imbecilli priore fundamen
to: aliaꝝ ſpeculationum acceſſu. cū
mens ſimul oīa aſſequi nequeat. po
ra illa offendant ⁊ pereāt. Quid igi
tur hodie nobis ꝓpoſitū ē? Erat lux
vera que illumiat omnē hoīeꝫ ve
nientē ī hunc mūdū. Siqdem cum
ſuperius Johānē veniſſe dixiſſꝫ vt
teſtimoniū phiberet de lumie: ⁊ q̄
miſſus fuit. ne quiſpiam ex teſtimo
nij nouitate: de eo qui teſtimonium
perhibitur⁹ eſt: aliquid ſuſpicōis ex
oriretur: mētes erexit: ⁊ ſup̄ omne
pncipiū eternam. ⁊ nullo fine preſcp
turā dei ꝓſecut⁹ eſt eſſentiā. ⁊ quo
nā pacto filius h⁹ habere pr̄ in q̄s?
De deo loquimur: ⁊ quonā pacto ī
terrogas? nōne times? nonne exhor
reſcis? q̄ ſi abs te q̄ſpiā quereret.
Quomō immortalē vitā: ⁊ corpora
nr̄e habiture ſint aīe? nōne ridicula
eſſet queſtio? acſi nō humani eſſet in
genij eiuſmōi inqrere. ſꝫ credere tan
tū oporteret: neq̄ eſſet curioſius in
ueſtigādū qd̄ ſufficientē habeat ſui
demōſtratoēm: ⁊ immēſā ꝓmitten
tis poteſtatē. Nā cū animaꝝ ⁊ cor
poꝝ nr̄oꝝ ꝯditorem: qui omnē īcor
poralem excedit creaturā: ſine pncipi
o eſſe aſſeramus. quanā ratōe id fa
ctū ſit efflagitabis? Quiſnā hoc in
cōſtantiſſimi eſſe aīmi ⁊ inſane men
tis indiciū negauerit? audiſti. Erat
lux vera. Quid ſtulte ⁊ temere eter
nā hāc vitā hūana ratiōe cōiecta
ri atq̄ inuenire cōtendis? Haud fi
eri pōt. Quid ſcrutaris īperſcruta

bilia? Quid circa īcōprehēſibilia ia
nē ſubis laborē? Quid inueſtigas q̄
nulla ratione poſſunt deprehendi?
Inquiras quanta potes diligentia
ſolarium radioꝝ originem. non ſane
poteris: neq̄ indignaris: neq̄ tuam
iniquo fers animo imbecillitatem.
Quid igitur in maioribus tā audax
es ⁊ temerarius? Tonitrui fili⁹ Jo
hannes tuba perſonās ſpiritali: ni
hil aliud q̄ quod audierat a ſpiritu
inueſtigauit. Tu āt illius grē expſ
⁊ penitus vacuus. manifeſtis hūa
ne nature rationibus illius cogniti
onis terminos ſuperare contendis.
Propterea eo peruenire nunq̄ po
teris. Tale enī diaboli ingeniū eſt:
tales inſidie: vt eos qui nobis con
ſtituti ſunt fines: tranſire perſuade
at. acſi ad longe meliores ſimus p
uenturi. Cum vero hac nos ſpe al
lexerit: diuina gratia puauerit. tūc
non ſolum nobis nihil amplius pre
ſtāt ius vel elargitur. Quonā enī pa
cto diabolus (ſꝫ ne in priſtinā qui
dē ꝯditōem vbi tute ⁊ ſecure ꝯme
morabimur) reditū permittit: ſꝫ paſ
ſim trahit errantes cū nō habeāt
vbi poſſint conſiſtere. His fraudi
bus primū e paradiſo hoīeꝫ expulit
Maioris nanq̄ cognitiōis ⁊ glorie
ſpe allectū. ab ijs quibus tranquil
le fruebatur bonis deiecit. ⁊ nō mō
eum deo ſimilem: vt pollicitus erat
non reddidit: ſꝫ ſub mortis ditionē
cōpulit. Non modo nihil amplius
a ligni fructu aſſecutus eſt. ſꝫ ne co
gnitionem quidē quā prius habue
rat: retinuit. cū multa ſe cognituꝝ
ſperaret. tum primū erubuit cū ſe
nudum abſcondit: cū antea nullo fu
iſſet pudore confuſus. Cum enim ſe
nudū ⁊ veſtibus carentē cognouit
⁊ triſticia ⁊ dolore cōtabuit. quod
ne nobis accidat: conditori noſtro
deo pareamus: ⁊ eius precepta om
ni diligentia obſeruemus. Neq̄ p

teres quicq̄ inueſtigemus curioſi⁹
ne accepta beneficia amittamus.
Quemadmodū ij qui cuȝ ſempiter
ne vite principiū inuenire cōtende⸗
rint: etiaȝ q̄ aſſequi licuerat: amiſe
rūt. necq̄ tñ queſita aſſecuti ſunt. cū
minime potuerint ⁊ a vera vnigen⸗
ti fide deciderunt. Nos vero nullo
pacto velimus perpetuos quos no
bis p̄res noſtri poſuerūt terminos
preterire. ſȝ om̄i tempore ſp̄us ſācti
legibus pareamus: ⁊ cū audierim⁹.
Erat lux vera nō vlterius inquirē
do: qđ īueſtire nō eſt: perſiſtam⁹. Nā
ſi genitus eſſet vt homo neceſſario
differentiā aliquam eſſe inter geni⸗
torē genitūq̄ oportuiſſet. Cū vero
ineffabili ratione ⁊ vt deū decet ge
nitus ſit merito: ⁊ ante ⁊ poſt (que
particule tempis indicia ſūt) in euȝ
cadere nequeunt. Nam filius ſeculo
rū oīm eſt conditor. ergo nō pater
inquit eſt. ſȝ frater. Que naȝ hec ne
ceſſitas? ſi p̄rem filiūq̄ aliūde ortos
diceremꝰ id ſane ſequeret̄. Sin hāc
negamus impietatē: ⁊ p̄rem quidē
ſine principio eſſe neq̄ ex alio geni
tū. filiuȝ autem ſine pricipio. genitū
tamen ex patre ⁊ ſentiamus ⁊ ꝓfi⸗
teamur: quid nos tā impiaȝ cogit ī
ducere neceſſitatē? Nihil profecto
ſplendor eſt. ſplendor āt cū natura
ſimul cuiꝰ eſt ſplendor intelligitur.
Preterea Paulꝰ filiuȝ ſplendorem
appellauit: vt nullā ſuſpicareris pa⸗
tris ⁊ filij dr̄iaȝ. Qđ auteȝ a ſuperi
ori exēplo ſequit̄: abſurde a ſtultis
motam obiectinoem tollit Non enī
ex ſplendoris īquit appellatiōe pro⸗
pria ipm̄ ꝓuari perſona exiſtimabis
hoc impiū eſt ⁊ Sabellianoꝝ Mar⸗
cellianorūq̄ inſania. qua nos abie⸗
cta in ꝓpria eſſe perſona filiū dicimꝰ
Idcirco cū ſplendoreȝ ipm̄ appellaſ
ſet: addidit figuram eſſe ſubſtantie
eius: quo propriam eius perſonam

oſtenderet: et eius eſſe ſubſtantie cu
ius eſt figura. Non ei ſatis eſt vno
vt iam dixi verbo: dei doctrinaȝ ho
minibus oſtendere. ſȝ multa ex ſin⸗
gulis collecta: que huic accomoden
tur materie eligamus. ſic poterimꝰ
de diuina gloria digne loqui. digne
autem dico quantum in noſtris vi⸗
ribus eſt. Et ſiquis dei reſpectu dig⸗
ne ſe verba facturꝰ arbitraretur: cō
tēderetq̄ ita ſe deuȝ intelligere: vt
ipe ſe ipm̄ nouit: is maxime deum i⸗
gnorat. Cum igitur hec aperte vi⸗
deamus dilectiſſimi: ſummo nobis
ſtudio inſiſtendum eſt ī ijs que nob̄
verbi miniſtri: ⁊ qui certo id cōſpi
cati ſunt tradiderunt. ⁊ nihil vlteri
us contendamus. Duo nanq̄ mala
⁊ quidem grauia: hoc morbo labo
rantes circūueniunt. Primum ꝙ
duȝ in ijs fruſtra inquirendo labo
rant miſeri fiunt: cum ea inuenire
nequeant. Alteꝝ ꝙ deum irritāt: cū
cōſtitutos ab ipſo terminos excedē
conentur. qđ quātope deum ad irā
prouocat (cum plane omnibus con
ſtet) ī preſentia omittamus: ⁊ corū
contempta dementia: quo perpetu
o nos corroboreȝ eius ſermones for
midemus. Quoniā inquit. Ad queȝ
aſpiciam niſi ad humileȝ ⁊ quietuȝ
⁊ metuentem ſermones meos. Hac
igitur pernicioſa inquirēdi cura ab
iecta: noſtra conteramus corda pec
cata deploremus: vt a xp̄o nobis p̄
ceptum eſt: ⁊ eoꝝ gratia que perpe
ram ⁊ inique egimus cōpungamur
⁊ ſumma cum diligentia quicquid
ſuperiori tempore auſi ſumus: quic
quid maligne commiſimus: animo
repetamus atq̄ abijciamus Ad qđ
multas nobis deus vias aperuit.
Primuȝ enim. Errata tua in deum
confiteare: vt iuſtificeris. Et iteruȝ
Dixi ꝓnūciabo aduerſuȝ me iniqui
tateȝ meā dn̄o: ⁊ tu remiſiſti īpieta

tẽ cordis mei. Neqꝫ eĩ paruz nobis
confert ad magnitudinez peccatoꝝ
imminuendaz: frequens eoꝝ memo
ria ⁊ accuſatio. Eſt ⁊ alia operioſi
oꝛ: vt nemini qui nos offendit ſuc-
cenſeamus. ſꝫ iniurias oĩes: magno
⁊ generoſo animo obliuioni mande
mus. Uis ad tertiã. Audi Danielez
Peccata tua elemoſinis redime: et
iniquitates tuas miſericordijs pau
peꝝ. Accedit ⁊ alia. Iugis ſcꝫ orati
o ⁊ in depꝛecatõibus ad deum cum
puritate perſeuerantia: que nõ par
uaz nobis affert conſolatõem: ⁊ a
peccatis nos abluit. Ieiuniũ ad hec
cũ primi charitate: maioꝛez ĩ modũ
diuinã in nos iram extinguit. ignez
nanqꝫ ardentẽ extinguit aqua: ⁊ e-
lemoſinis purgãtur peccata. Decur
ſis igr̃ ijs vijs oĩbus ⁊ repetitis: iiſ
dem aſſidue perſeuerem⁹. hoc pacto
non mõ preterita abluemus pecca
ta. ſꝫ imposteruz maximũ conſeque
mur emolumẽtũ. Quippe qui nullã
dabimus diabolo occaſiõez vt nos
in vite deſidiaz: vel in exitialem ali-
quem affectum pelliciat. Preterea
neqꝫ inſanas diſputatões: neqꝫ no
xias inducit cõtrouerſias: vt ei mo
ris eſt: cuz ocioſos nos ⁊ oſcitãtes:
nullãqꝫ quomodo ad virtutis viaz
dirigamur ſolicitudinem habere cõ
ſpicatur. Hunc nos ei⁹ inſidijs adi
tũ obſtruamus: vigilemus: ſobrij ſi
mus: vt in hac breui vita paruo la-
boꝛe: perpetua in eterno illo ſecu-
lo bona nobis ꝯparemus: gratia et
benignitate dñi noſtri Ieſu xp̃i per
quem ⁊ cũ quo pr̃i ſimul ⁊ ſpiritui
ſancto gloria in ſecula Amen.

Homelia ſepti-ma ex capitulo primo.

Erat lux vera que illuminat
oẽm hoĩem venientẽ in hũc
mũdum. Nihil ꝓhibet quĩ
hodierna die eadẽ verba repetam⁹
cũ heſterna ꝓpt̃ opinionũ expoſitõ
nẽ: oĩa ꝯplecti non potuerim⁹. Ubi
ſũt ij qui ipm̃ veꝝ deũ negãt? Ecce
hic lux vera appellat̃. Alibi ipa ve-
ritas ⁊ vita ſꝫ cũ ĩ eũ locũ venerim⁹
aperti⁹ explicabim⁹. In preſẽtia ãt
neceſſariũ ẽ id charitati nr̃e expo-
nẽ. ſi illumiat omnẽ hoĩem venien
tez in hũc mũdũ. Quonã pacto tot
hoĩes ſine lumine ꝑmanent? Neqꝫ
eĩ oĩes xp̃m cognoſcũt. Quomodo
ergo illumiat õnẽ hoĩez? Illuminat
ꝑfecto: quãtũ ĩ ipo ẽ. Siqui ãt ſpõ
te ſua mentis oculis conniuentib⁹:
ad h⁹ lucis radios aciẽ dirigere no
luerĩt: nõ ex luminis natura: ĩ tene
bris ꝑſtiterũt. ſꝫ malicia ſua q̃ ſpõte
tãto ſe dono ĩdignos reddiderunt.
Nã ſi gr̃a ĩ oĩes diffuſa ẽ: nõ iude-
uz: nõ grecũ: nõ barbaꝝ: nõ ſchytã
nõ libeꝝ: nõ ſeruũ: nõ viꝝ: nõ mulie
rẽ: nõ ſenẽ: nõ iuuenem: effugit. aut
dedignat̃. oĩbus eadẽ ẽ: oĩbus ſe fa-
cile exhibet: oẽs pari honoꝛe aduo-
cat. Qui ãt ei⁹ munẽ frui negligunt
hãc ſuã cecitatẽ equo librẽt exami-
ne. Cũ eniz oĩbus adit⁹ pateat: ⁊ a
nemine ꝓhibeat̃: perditi q̃dez ⁊ ne-
quã hoĩes: ꝓpria dũtaxat malicia ĩ
gredi recuſãt. In mũdo erat ſꝫ non
tanqꝫ mũdo equalis. Idcirco addi-
dit. Et mũd⁹ ꝑ ipm̃ fact⁹ eſt. Quib⁹
verbis iteꝝ te ad etnam vnigeniti
reducit eſſentiã. Qui eĩ audit hunc
mundũ eſſe ei⁹ op⁹: niſi penitus inſa
niat: niſi inimicus gloꝛie dei atqꝫ ho
ſtis ſit: omnino velit: nolit: ãte ope
ra ſua: eoꝝ ꝯditoꝛẽ fuiſſe cõfiteatur
neceſſe eſt. Quocirca magis magiſ
qꝫ in dies admiratus ſum: Pauli ſa
moſatenſis inſaniã: quo vultu tam
manifeſte audeat repugnare verita
ti: ſed ipſum ſponte ſua in erroꝛem
precipitem dare. Non enim ignora
tione ſed conſulto errauit: non ſec⁹

ac iudei. Naȝ queãdmodũ hi hoīm
grã: fidei firmitudinem ꝑdiderũt: ⁊
xp̃m vnigenituȝ ⁊ dei filiũ intellige͂
tes: principiũ tñ gratia fateri nolue
rũt: ne e ſynagoga eijcerentur. ita ⁊
illum vt mulieri cuidam rem gratã
faceret: ſalutem ſuam inquiunt con
tempſiſſe. Graue ꝓfecto ⁊ moleſtuȝ
quiddam eſt inanis glorie vis: que
facile etiã ſapientũ oculos poſſit ꝑ
ſtringere: niſi temperet͛. etſi ambiti-
o hoc poteſt: lõge magis hic qui ea
violentior eſt affectus. Idcirco ad
iudeos xp̃s. Quomõ iqͥt poteſtis
credere qui gloriã ab inuiceȝ accipi
tis: ⁊ gloriam: que a ſolo deo eſt nõ
queritis? ⁊ mundus eũ nõ ꝯgnouit
Hoc loco mũdũ peccãtiũ multitu
dinẽ: ⁊ terrenis rebus deditam: ſtul
tũqꝫ ⁊ abiectũ ⁊ omnib⁹ obnoxium
perturbationibus vulgus appellat.
Nã dei amici ⁊ venerabiles illi viri
eẽ ante chriſti incarnatõeȝ: ipm co
gnouerũt. ⁊ ꝙ p̃riarcha eius ꝓuidiſ
ſet aduentũ: ipẽ xp̃s noĩatim teſtat͛
Abraam pr̃ veſter exultauit vt vi-
deret diem meũ: vidit. ⁊ gauiſus eſt.
Et ꝙ Dauid: iudeos arguẽs iqͥt
Quomõ Dauid in ſpũ dominũ ipm
vocat dicens? Dixit dñs dño meo
ſede a dextris meis. Et frequent͛ in
eos inuectus Moiſi meminit: ⁊ ꝙ
reliqui ꝓphete eandem habuiſſẽt co
gnitõem: apoſtolus Petrus om̃es
ꝓphetas a Samuele cognouiſſe eũ
⁊ eius aduentũ multo ante tempo
re predixiſſe his verbis atteſtat͛ Et
om̃es ꝓphete a Samuel ⁊ deinceps
qui locuti ſunt: annũciauerunt dies
iſtos. Iacob aũt ⁊ prĩ queãdmodũ
auo ⁊ apparuit deus: ⁊ locut⁹ ẽ mul
ta ⁊ magna eis ſe daturꝫ bona polli
cit⁹ que quideȝ re executus eſt. Ad
hec obiecerit quiſpiam. Quo igitur
pacto multi ꝓphete cupierũt videre
que videtis: ⁊ nõ viderũt: ⁊ audire

que auditis: ⁊ non audierũt? Nun-
quid nõ fuerunt eius ꝯgnitõis par
ticipes? Fuerũt ſane. Quod hac ca
deȝ ex particula ex qua nonnulli ea
cognitione priuatos fuiſſe ꝓphetas
arbitrati ſunt manifeſtũ facere con
tentabimus. Multi inquit cupierũt
videre que vos videtis. nouerũt er
go ipſum ad nos venturꝫ: ⁊ que fecit
facturꝫ. Niſi enĩ nouiſſent nullo pa-
cto vidẽdi flagraſſent deſiderio. ne-
mo enĩ qd̃ ignorat cupe͛ põt. Noue
rũt igr̃ ipm dei filiũ ad humanũ ge
nus deſcenſurꝫ. ſꝫ que nã ſunt que ne
qꝫ viderunt neqꝫ audierunt? ea que
nũc vos ⁊ videtis ⁊ auditis: ſiqui
dẽ ⁊ vocẽ eius illi audierunt ⁊ ipm
viderunt. nõ tñ in carne. neqꝫ cum
homibus ꝯuerſantẽ: neqꝫ nobiſcum
tam familiarit͛ libereqꝫ loquentem.
Qd̃ ſignificauit cuȝ nõ ſimpliciter
dixit cupierũt videre me. ſꝫ que vos
videtis: neqꝫ audire me. ſꝫ que vos
auditis. Itaqꝫ licet non ipſi⁹ aduẽ
tuȝ ĩ carne cõſpicati ſunt. viderunt
tñ ipm futurꝫ: quẽ cupiebãt ⁊ ĩ quẽ
credebant. Ceterꝫ cuȝ nos gentiles
accuſant: ⁊ his verbis ꝯcontantur
Quid ſuperiori illo tempe: cuȝ non
duȝ humanũ gen⁹ aſpiceret: faciebat
xp̃s? Quid tãdem finẽ ipm expecta
uit vt nr̃e ſaluti ꝯſuleret cũ tamdiu
nos neglexerit? Reſpõdebim⁹ ꝙ añ
id temp⁹ in mundo erat: ⁊ opa ſua
ſumma curabat ꝓuidentia: neqꝫ ve
nerabilibus illis ⁊ ſãctis viris igno
rabat͛. Si vero ꝙ nõ om̃es cuȝ tũc
temporis: ſꝫ boni tantuȝ ⁊ virtute
prediti ⁊ ſanctimonia cognouerunt
idcirco incognitum dixeris. hac eti
am ratõe nunc incognituȝ dixerim⁹
cum non ab oĩbus ꝯgnoſcatur. Sꝫ
quemadmoduȝ in preſentia: nemo e
orum gratia qui deum ignorant co
gnoſcentibus non crederet. ita neqꝫ
de ſuperioribus illis temporib⁹ du-

bitandum eſt. Multis enī ⁊ vt recti
us dicam claris illis ⁊ preſtantibꝰ
viris cognitus eſt. Qꝫ ſiqͥs percōta
retur: quobrem nō om̄es ei tūc credi-
derūt neqꝫ fuerūt. ſꝫ iuſti dūtaxat
eum ruſꝰ interrogabo. quid hoc e
tiā tempore nō oēs euꝫ cognoſcūt?
Et quid de xp̄o loquimur. cur ipſiꝰ
p̄ris nō om̄es neqꝫ nunc neqꝫ āntiq
tus habuerūt ꝯgnitōem? Alij alij
oīa ſponte ſua ferri aiūt: alij demoi
bus vniuerſi orbis ꝓuidentiā ꝑmit
tunt. Sunt qui alium preter hūc deuꝫ
effingant. nōnulli oppoſitā poteſta-
tem deū ipſe aſſeuerant: ⁊ leges eiꝰ
mali cuiuſdam demonis arbitrant̄.
Quid ergo hac nos cauſa deū eē ne
gabimus quoniam nōnulli ipm̄ ne
gāt: ⁊ malum ipm̄ eſſe ꝯfitebimur.
quoniā malū impie autumāt? Mit
te queſo ſtulticiam: ⁊ vltima te īſa
nia liberꝝ redde. Naꝫ ſi ſtultoꝝ iudi
cio ad noſtras mentes doctrina in
formādas duceremur: nihil eſſet re
liqui: quin eadeꝫ ſimilit̄ cōp̄hēde
remur inſania. Nemo ſolem dixerit
oculis noxium: eo ꝙ nonnulli viſu
ſunt hebetiori. ſed qꝫ accomodatiſſi
mū: ⁊ ex acute intuentibꝰ eius vtili
tas iudicatur. Neqꝫ mel quiſpiaꝫ a
maruꝫ guſtu iudicauerit. qm̄ tale e
grotātibus videat̄. Deū āt ex infir
moꝝ ⁊ ignorātiū iudicio: vl̄ n̄ eē vl̄
vl̄ malū eē aliqn̄ rebꝰ hūaīs ꝓuidē
aliqn̄ eas negligere opinari: nō ſani
hōis: vel inſani potius: ⁊ vltimo fu
rori percitū: merito diximus. Et
mūdus eum nō cognouit inqͭt. ſꝫ ij
quibus mundus dignus nō erat: e-
uꝫ cognouerūt ⁊ cauſam ignoratio
nis īſeruit. Nō enī ſimplicit̄ inquit
Nemo eū cognouit. ſꝫ mundus euꝫ
nō cognouit. hoc ē qui tantū mun
do īherent: qui mūdo inituntur: q̄ ter
rena duntaxat ſapiunt. ſic eē chriſtꝰ
eos appellare cōſueuit. Pr̄ ſancte i

quit: ⁊ mundus te non cognouit.
Neqꝫ filiuꝫ tantuꝫ. ſed ⁊ p̄rem mū
dus ignorauit: quemadmoduꝫ dixi-
mus. Nihil etenim adeo mentem ꝑ
turbat: qꝫ ſecularibus his rebus in
herere. Cum igitur hec nobis luce
clarius pateant huius mundi illece
bras carnaliaqꝫ ⁊ terrena totis vi
ribus abijciamus. Neqꝫ enim ī par
ua re ⁊ nullius momenti. ſed in ma
ximo bonoruꝫ detrimentum accipi
mus. ſiquidem nullo pacto fieri po-
teſt: vt qui omnia ad preſentis vite
voluptatem refert: is celeſtibus bo
nis fruatur. Sed neceſſarium eſt q̄
terrenis rebus inhiat: a celeſtibus
decidat. Nō poteſtis inquit deo ſer
uire ⁊ māmone. Vnum teneamus
alteꝝ odio habeamus oportꝫ. Hoc
quoqꝫ ipſa rerum clamat experien-
tia. Quippe qui pecuniaꝝ derident
cupiditateꝫ: ij maxime ſunt qui dei
flagrant deſiderio. vt contra qui il-
las precipue admirantur: ij maxime
ſunt qui in deum amoreꝫ habent re
miſſioreꝫ. Animus enim qui pecuni
aꝝ cupiditate diſtrahitur: non faci
le ab his abſtinet: que deuꝫ ad iraꝫ
prouocant: vtpote qui alterius ſer
uus ſit domini: omnia ipſi contra di
uinas leges precipientis. Sobrij i-
gitur ſitis aliquando: ⁊ excitemini
⁊ cui noſtrum debeamus ſeruitium
intelligamus. eiuſqꝫ dūtaxat regnū
deſideremus: clamemus: preterita
defleamus tempora: quibus māmo
ne ſeruiuimus cuiꝰ graui ⁊ intolera
bili iugo abiecto: chriſti iugum ⁊ le
ue ⁊ facile ſubeamus. Nihil enī coꝝ
que māmona: nobis xp̄s precipit.
ſiquidem illud oīm inimicicias: hic
cōtra: oīm amorē: oībus ſaluteꝫ di
cere. Illud nos luto ⁊ terre affigens
(neqꝫ enī aliud auꝝ eſt) ne noctu q̄
deꝫ vel minimū reſpirare nos ſinit
hic nos inani ⁊ ſuperuacanea cura

liberat: iubetq; vt ī celo theſauros
ſine cuiuſq; iniuria ꝓpria iuſticia re
cōdamus Illud poſt innumeros ſu
dores atq; miſerias: neq; nobis ad-
eſſe neq; auxiliū in neceſſitatibus ꝑ
ſtare pōt: quāuis multa ⁊ grauia ꝑ
peſſi ſimus: vt eius legibus parea-
mus. immo vehemētiore afficit ſup
plicio. hic etſi nobis amaritudinis
calicem ꝓmittat: nūq; tñ nos ſine
mercede dimittit. ꝫ incredibili libe-
ralitate nos donat. Nonne ſumme
ꝓfecto dementie eſt tam leue tā gra
tū imperiuz ⁊ tantis redundās bo
nis (vt ingrato ⁊ fediſſimo fuias
tyranno) cōtemnere? cū nihil neq;
in hac neq; in eterna illa vita ijs q̄
ipſi parent ⁊ ſeruiunt afferre poſſit
vtilitatis? Neq; id ſolū graue eſt ⁊
moleſtū ꝙ nullū laboꝝ ꝓmiū red
dat. verꝫ ꝙ innumeris ſibi obſequē-
tes. vt iā diximꝰ malis: accumulat
plurimi eī ex ijs qui illic cruciātur
eo ꝙ pecunijs ſeruierūt: carūq; cu-
piditate indigentibus nihil eroga-
runt penas luunt. Qđ ne nobis ac
cidat: diſpergamus: demus pauperi
bus: ⁊ noxijs huius vite curis: ſoli
citudinibus: ⁊ eo qđ illic nobis īpē
det ſupplicio animū liberemus: ⁊ ꝓ
terrenis pecunijs: iuſticiaꝫ celo re
condamus: perpetuos colligamus
theſauros: qui vna in celū nobiſcū
euadere ⁊ ꝓſilire: ⁊ nobis piclitan
tibꝰ ꝑſto adeē: ⁊ iudicē ꝯciliare poſ
ſint quē ſi nobis ꝓpiciū vt optamꝰ
⁊ in hac vita: ⁊ in die illa habueri
mus. fidenter his bonis fruemur:
que in celis diligentibus ſe prepa-
rauit: que vtinā oēs conſequamur
grā ⁊ benignitate dñi noſtri Jeſu
chriſti cū quo pri gloria ſimul ⁊ ſpi
ritui ſancto in ſecula Amen.

Homelia octa
ua ex primo capitulo.

In ꝓpria venit: ⁊ ſui eū non
receperunt. Si prioꝝ me-
miniſtis ſermonū fratres di
lectiſſimi fidentius iam que ſequun
tur ſuper eis: magno cuꝫ emolumē
to edificabimus. ſic enī ⁊ vos meli
us edoceri poteritis: ⁊ nobis mul-
to opus erit labore: cuꝫ ex diſcendi
cupiditate acutius inſpiciendi via
pateat. Qui eī id qđ accepit amit
tit: ſemper indigeat: oportet: nec vl
lo vnq; tempore quicq; conſequet᷑.
Qui vero accepta cuſtodit: ⁊ ijs in
dies aliquid ſuperaddit: ex diſcipu-
lo q̄q; primum magiſter proculdubio
euadet: non mō ſibi ſed omnibus v
tilis. Huiuſmodi ego hanc omnem
concionē futurā expecto. hoc ex in
credibili veſtro audiendi deſiderio
⁊ mira attentione: cōiectatus. Agi
te ergo tanq; ſub certa ⁊ tuta cuſto
dia in animis veſtris xpi theſauruꝫ
deponamus: ⁊ que nobis hodie ꝓpo
ſita ſunt: ea quantū nobis ſpūs ſan
cti grā ſuppeditabit explicemus. Di
xerat euangeliſta. Et mūdus eū nō
cognouit. qđ de ſuperioribus illis
temporibus locutus eſt. nō immeri
to iam ad predicationis tempora
deſcendit: atq;. In propria venit
⁊ ſui eū non receperūt. Suos hoc
in loco: iudeos appellat: tanq; popu
lū potentē: ⁊ ſub quo omēs ferme
hoīes cōprehenderent᷑. Et quēad
modū ſuperius multitudinis amen
tiam admiratus: ⁊ de communi na-
tura erubeſcens inquit: ꝙ mūdus ꝑ
ipm factus eſt. nec tñ conditorē ſu
uꝫ cognouit. ita in hoc iteꝝ loco iu
deoꝝ multitudinis egre ferens per
fidiam: in grauiorē prorūpit accuſa
tōem. Inquit eī. Et ſui cuꝫ nō rece
perūt: cū ad eos veniſſet. Nec Jo-
hānes ſolū: ſꝫ ꝓphete q̄q; ⁊ deiceps
Paulꝰ: hꝰ idē ꝯqueſti ſūt: ⁊ ꝙ ꝓphe
te ex ꝑſona xpi clamauerūt. Popu

lus que̅ ego nõ cognoui ſuiuit mi
hi:in auditu auris obediuit mihi.
Filij alieni me̅titi ſu̅t mihi:filij alie
ni inueterati ſu̅t ⁊ claudicauerũt a
ſemitis ſuis. Et iter. Quibus nõ e̅
narratũ de eo videbu̅t:⁊ qui nõ au
dierũt ꝯtemplati ſu̅t. ⁊ inuẽtus ſuz
nõ querentibꝰ me:palã apparui ijs
q̄ me nõ interrogabãt. Paulꝰ ãt ad
Ro. Quid ergo iquit? qđ querebat
iſrael hoc nõ eſt ꝯſecutꝰ. electio aũt
ꝯſecuta e̅. Et iter: Quid ergo dice-
mus:ꝙ ge̅tes que nõ ſectabãtur iu
ſticiã apprehenderũt iuſticiã? iuſtici
am aũt q̄ ex fide eſt. iſrahel vero
ſectãs legez iuſticie, in legez iuſticie
nõ ꝑuenit. Et ſane plurima admira
tõe dignũ eſt:quo pacto: qui i ꝓphe
taꝝ libris educati. Moiſen ⁊ reliq̄s
deinceps ꝓphetas ſingulis diebus
plurima de xp̄i aduẽtu locutos au
dierant. p̄terea xp̄m ſigna ⁊ mira-
cula quotidie faciente̅: ⁊ ſecũ dun-
taxat verſatũ viderãt:neqꝫ ſinente̅
adhuc diſcipulos vt in gentes diſ
pergerent: ⁊ in ſamaritanoꝝ ciuita
tez ingrederent neqꝫ ip̄m eas igreſ
ſuz. ſꝫ vbiqꝫ aſſerente̅ miſſum ſe ad o
ues que perierant de domo iſrael:
tũ cuz ſigna viderent: ꝓphetas fre
quenter audirent:quotidie ab ipſo
admonerent. taz ſurdi penitus ⁊ ce
ci perſtiterũt. vt nihil eos ad xp̄i fi
dem poſſet adducere. gentiles ãt ni
hil eiuſcemõi viderãt:nullos de de
o ſermones:ne i ſomnis quide̅ acce
perãt. ſꝫ inſanientiũ fabulis verſati
Hec eni̅ gentiliũ philoſophia e̅. hꝰ
poete ⁊ deliramento euoluentes:
lignis ⁊ lapidibus affixi icubuerãt:
neqꝫ doctrine neqꝫ vite gr̄a:quicqꝫ
vtile bonũ ve ꝯſpicabant. Eoꝝ nã
qꝫ vita q̄ꝫ doctrina imundioꝛ erat ⁊
ſceleſtioꝛ. Et quid ita nõ eſſet. cũ vi
derem deos ſuos in oĩbus flagitijs
ſceleribuſqꝫ delectari; ⁊ verbis qui-

de̅ obſcenis:rebꝰ ãt obſcenioribus
coli:q̄bus ⁊ feſtũ diez ⁊ cultũ ipſis
ſe exhibere arbitrabãt. Preterea ne
fandis ee̅ puerorũ cedibus venera
ri. mirꝝ ſi in ijs illos imitabant. Di
tũ cũ in imũ malicie pelagꝰ demerſi
eſſent repente tanq̄ꝫ machia quadã
ad ſuꝑna impulſi ab ip̄o celo : clari
apparuerũt. Quonã pacto hꝰ factuz
e̅? audi Paulũ. Et tei beatus ille eſt
qui hec diligent inq̄rit neqꝫ ceſſat q̄
uſqꝫ coꝝ cauſas inuenerit ⁊ in oe̅s
diffuderit. Que igr̄ eſt cauſa? ⁊ q̄ꝫob
rez iudei tã obſtinate iduruerunt?
Audi inq̄ꝫ illũ cui miniſteriũ hꝰ cre
ditũz eſt: ⁊ q̄ hec aperit. hanc multi
tudinis ſoluens dubitatione̅. Igno
rãtes inq̄t iuſticiã dei: ⁊ querentes
ꝓpriã iuſticiã ſtatue̅:iuſticie dei nõ
ſu̅t ſubiecti. ꝓpterea ita iduruerunt
Et iter hoc idem aliter interp̄tatꝰ
ait. Quid ergo ꝙ gentes que nõ ſe
ctabant iuſticiã apprehenderũt iu
ſticiã. iuſticiaz aũt que e̅ ex fide:iſra
el vero ſectando legem iuſticie :i le
gem iuſticie nõ ꝑuenit. Dic quare?
Quia nõ ex fide. offenderãt ei i lapi
dez offenſiõis:hꝰ eſt diffidentia eis
hoꝝ maloꝝ fuit cauſa:quã ſtulticia
peperit. Cũ eni̅ antiquitus: q̄ꝫ gen
tiles: ⁊ legez: ⁊ dei cognitõem: ⁊ ali
a que Paulꝰ cõmemorat amplius
⁊ perfectius iudei habuiſſent. inde
poſt xp̄i aduentũ eodez honore et
hos illoſqꝫ ex fide vocatos vide-
re̅t. nihiloqꝫ circũciſiõis gratia pꝰ
fidez ſe gentibꝰ ſuperiores. ſtulticia
ſua i inuidiã exarſerũt. ⁊ ineffabilez
imenſãqꝫ domĩ nõ tulerũt benigni
tatem. qđ nulla alia cauſa q̄ꝫ ex ſuꝑ
bia ⁊ ꝑuitate ſua eis accidit. Quid
ei̅ oĩm ſtultiſſimi ob hũanitatez cle
mentiãqꝫ i alios collataz offendi
mi? Nũquid vr̄a bona alioꝝ cõmu
nicatõe minuebãtur? Sed ceca ꝓfe
cto malicia e̅:q̄ nihil oportunũ nihil

vtile intelligere ṗt:ſ ꝗ̄ primuꝫ om
niū obliuiſcitur. Offenſi itaq ꝙ ſo
cios eiuſdē habituri eſſēt familiari
tatis: cōtra ſe enſeꝫ ſtrīxerunt: ⁊ lō
ge a ſe diuinā abiecerīt benignitateꝫ
Nec immerito. Amice ei inquit nō
tibi facio iniuriā. Volo etiā ⁊ huic
nouiſſimo dare ſicut ⁊ tibi. Immo
neq digni ſunt ij qbus ita reſpōdea
tur. Ille ei etſi egre ferebat narrare
tñ poterat totius diei labores: erū
nas: eſtus: ſudores. hi āt quid affer
re potuiſſent. niſi deſidiā: luxuriaꝫ:
iniuriā: vicia: que ſemper om̄es pro
phete ſuis ꝓſecuti ſunt accuſatōib⁹
qbus nōminus ꝗ̄ gentes deū offen
derunt! Quod Paulus his verbis
ſignificauit. Non ei eſt diſtinctio iu
dei ⁊ greci. oēs ei peccauerunt ⁊ e
gent gloria dei: iuſtificati gratis ꝑ
grām ipſius. In qua epiſtola ⁊ vti
liter admodū ⁊ ſcite diſputat. Ce
terꝫ ſuperi⁹ grauiori eos ſupplicio di
gnos oſtendit. Quicūq eniꝫ in lege
peccauerūt per legē iudicabuntur.
Hoc ē grauius. quippe q cū natura
etiā legē habēt: que eos accuſat: ne
q hac tantū cauſa. ſ ꝙ fuerūt apd
gentes auctores: vt deo maledicere
tur. Nomē meū inqt per vos blaſ
phemaṫ inter gentes. Cum igr hoc
maxime eos offenderet. eteni ex cir
cūciſiōe credentibus nouū ⁊ admi
rabile videbatur. idcirco Petrꝫ accu
ſabāt cum ad ipos a ceſarea rediret
ꝙ ad homines habentes preputiū
diuertiſſet: ⁊ cū his comediſſet Qui
cū dei intellexiſſent diſpenſationeꝫ
rurſuſq admirabantur quomodo ī
ter gentes donuꝫ ſpiritus ſancti dif
fuſum eſſet: ⁊ ſtupore quodā: nunq
tam inopinatā reꝫ ſe expectaſſe ſigi
ficabant. hoc cum intelligeret Pau
lus maxime eos tangere: in eo im
moratur. vt eorum tam inflataꝫ cō
tundat ſuperbiam. Et quoniaꝫ pa

cto h⁹ faciat vide. Cū de gētib⁹ diſ
putauerit oſtēderitq nullā eos ha
bere excuſatōeꝫ. neq ſalutis ſpeꝫ. ⁊
accurate eoꝝ ꝑuerſā doctrinā: ⁊ im
mūdaꝫ vitā accuſauerit. ad iudeos
ſmonem vertit inde a ꝓpheta oīb⁹
collectis quibus ille aſſerit ſceleſtos
quoſdaꝫ ⁊ doloſos ⁊ ſubdolos ⁊ q̄
ſi oēs ſimul inutiles factos: ⁊ nemi
nē deū reqrere ⁊ declinaſſe om̄es: ⁊
alia huiuſmōi addidit. Scim⁹ aūt q̄
niā quecunq lex loqtur: ijs q in le
ge ſūt loqṫ: vt oē os obſtruaṫ: et ſb
ditus fiat oīs mūd⁹ deo. Om̄es ei
peccauerūt ⁊ egēt gloria dei. Quid
te effers iudee! Quid ſupbis! eteniꝫ
os tuum obſtruſum eſt ⁊ tua perijt
audacia: ⁊ cuꝫ oī mundo eē tu fact⁹
es ſubditus: nec ſecus ac ceteri oēs
vt gratis iuſtificeris indiges. Opor
tebat ſi benignus eras ⁊ rectus: et
debitā habebas ī deo fiduciā. nō h⁰
pacto ijs q cōſecuturi erāt ⁊ miſeri
cordiā et ſalutē ꝓ hūanitate īuidere
Maxime ei prauitatis ē: vt alioruꝫ
comoda iniquo aīo quis ferat. preci
pue ſi nullo ſuo detrimento id fiat.
Naꝫ ſi alioꝝ ſalus tuis comodis of
ficeret. eſſet fortaſſe dolori tuo īdul
gēduꝫ. quāq neq hoc ſapienteꝫ de
ceat. Qz ſi neq ꝓximi dāno aliquid
tibi lucri: neq felicitate detrimētiꝑ
uenit. ꝗ̄obrē torqueris ſiqs gratis
ſalutē aſſequiṫ! Oportebat ſane vt
dixi ſi bonis: ſiꝓbatis eſſes morib⁹
que gratis gentib⁹ ſalus elargita ſit
eam minime iniquo aīmo ferre. Cū
autem dño eiuſdem ſis reus crimi
nis eumq offenderis: alienis como
dis doles: et ſuperbis; tanq ſibi ſo
li ſit obnoxius cui gratiam largiaṫ
hoc profecto non inuidie tantum.
ſed vltime dementie eſt. et quan
tumuis grauiſſimis dignum ſuppli
cijs. Superbiā nanq maloꝝ oīm ī
te plātaſti radicem. Idcirco ſapiēs

principiũ eã peccati hoc eſt radicẽ
fõtemꝫ ⁊ mr̃em appellauit. ꝑ hãc ꝓ
mꝰ homo a b tã illa ꝑadiſi ſede deie
ctꝰ ẽ ꝑ hãc q̇ eũ decepit diabolꝰ a tã
te digitatis faſtigio decidit Quaꝛ̃
cũ ꝟſutꝰ ipe atqꝫ ſceleſtus hꝰ pecca
ti naturã vimqꝫ intelligat: ꝙ ex ipo
eẽ celo poſſit creaturã deijcere. hãc
viã aggreſſus eſt. Cũ Adam e tãta
gloria deturbauit: quippe cuz deo ſi
milez eũ futuꝝ polliceret̃: ſuꝑbia ex
tulit: ⁊ ad ima precipitem deuoluit
Nihil eĩ taz alienũ a diuino amore
hoĩem reddit. Nihil taz facile inge
hennã intrudit: ꝙ̃ ſuperbie inſania
ſub qua oĩs nr̃a vita immunda eſt:
quãuis pudicicia: virginitate: ieiu-
nio: oratõibꝰ: elemoſina: quãuis oĩ
deniqꝫ virtute ꝓ̃ſtemus. Immundꝰ
inquit apud deũ oĩs ſuperbus. Co-
herceamus ergo hanc animi elatio
nem: hũc faſtũ penitus tollamus ſi
mũdi eſſe. ⁊ eo qđ diabolo paratũ ẽ
ſupplicio volumꝰ liberari. Superbꝰ
eĩ eodem quo diabolꝰ cruciatu dam
nat̃. Audi Paulũ nõ neophitũ: ne ĩ
ſuperbia elatus in iudiciuz incidat
⁊ in laqueũ diaboli: qđ in iudiciuz?
quez in laqueũ? In ipam dãnatõez
⁊ ĩ ipm ſuppliciũ Quonaz igitur pa
cto hꝰ euitare diſcrimen poteris: ſi
tecũ eius naturã: multitudinẽ ſcele
rũ: tormentoꝝ magnitudinẽ: ⁊ eoꝝ
que in hac vita pulcra vident̃ fluxũ
imbecillitatemqꝫ: nihil a feno diffe-
rentẽ: ⁊ vernis floribus languidio
rez reputabis. Si he frequẽter ani
mo inſederint cogitatõẽs: ⁊ eoꝝ q̇
recte vixerint meminerimus: nullo
nos conatu: nullis viribus diabolꝰ
inflare poterit: neqꝫ occaſionem vl
lam aut cauſaz qua nos oppugnet ĩ
uenerit. Bonus ãt ⁊ mitiſſimꝰ hu
miliũ deꝰ: ipe ⁊ vobis ⁊ nobis coꝛ
contritũ prebeat ⁊ humiliatũ. ſic e
nĩ ⁊ hec et alia bona oꝑa de nobis
extare poterũt ad gloriã dñi nr̃i Je
ſu chriſti cuĩ cũ quo patri gloria ⁊ ſpiri
tui ſãcto in ſecula amen.

Homelia nona ex capitulo primo.

IN propria venit et ſui euz
non receperunt. Clemen
tiſſimus ⁊ benigniſſimus de
us dilectiſſimi: omnia ⁊ facit ⁊ mo
litur: vt nos ad ſectãdas virtutes
illuminet: et vnũquenqꝫ bonũ eſſe
vult: neminem tamen cogit. Sua
det autẽ vt recte faciamus quicũqꝫ
ipſi aſſentiuntur et allicit et trahit.
Propterea cum veniret in mundũ
alij euz receperunt: alij neglexerũt
Nullũ enĩ ſeruoꝛum deus vult inui
tum: nullum coactum. ſꝫ eos tantũ
qui ſponte ſua ipſum optant: ipſum
amplectuntur: et gratiaz ſe ei ſerui
entis habere intelligũt Homines
enim vtpote quibus neceſſario ſer
uoꝛum opera et ſeruitio opus eſt: ĩ
probos et dicto non audientes ſer
uos: poſſeſſionis iure cohercent. De
us autem cũ ſibiipſi ſufficiat et nul
lius indigeat: noſtre duntaxat ſalu
tis gratia: omnia operatur: noſqꝫ ip
ſos noſtri arbitrij et iuris eẽ libere
permittit. Idcirco cogit neminem:
ad nr̃am tantummõ ſpectat vtili
tatem. Et ſi nolentes ad ſeruienduz
traheret: non ſecus eis deberet: ac
ſi nullum preſtitiſſent ſeruitiũ. Qua
nã igitur cauſa dicet quiſpiã: qui ip
ſi parẽ nolũt ſupplicio afficit? Quid
minatur gehennam ijs qui precep
ta tranſgrediuntur? Quoniam ma-
ioꝛem in modum eoꝛum qui horta
tu et ſuaſionibus ſuis non adducun
tur curam habet: et cum bonus be
nignuſqꝫ ſit: nec reſiliẽtes miſſos fa
cit: neqꝫ fugiẽtes negligit. Quaob
rẽ cũ ꝑoꝛẽ hꝰ ẽ bñficij viã ꝯtẽnam

nulliſqꝫ aut ſuaſioībus aut premijs
audire velimus: alteram pene ſcili
cꝫ ⁊ ſupplicij aggreditur amariſſimā
quidēz: maxime tñ neceſſariaꝫ: prio
re enī contempta: neceſſario ſecun
da agendū eſt. Nam ⁊ legiſlatores
multis ⁊ grauibus cōtra errantes
ſupplicijs: animaduertūt. nō tñ eos
ꝓpterea aſpnamur. ſꝫ longe magis
ſanctionū illaꝝ grā veneramur: qui
nulla nr̄a re indigētes: vel pot⁹ neſ
cij q̄ futuri ſint: qui ex ipoꝝ legibus
fructū ſint ꝑcepturi. tamen vite no
ſtre curā habuerūt: coſqꝫ. qui hone
ſte ⁊ ꝓbe viuūt laudibus: qui male
⁊ perperā ſupplicio proſequūtur: et
a ſceleribus arcent: acſi humanam
offendant ſocietatēz. Qꝫ ſi hos ⁊ di
ligim⁹ ⁊ admiramur nonne longe
magis deus ob īmenſaꝫ noſtri curā
amore nobis complectēdus eſt? Et
enī maxima ⁊ illoꝝ ⁊ hui⁹ erga nos
prouidentie differentia eſt. Ineffa
biles ꝑfecto ⁊ que ō nem excedunt
cogitatōem diuine bonitatis diui
tie ſunt. Conſidera queſo. In ꝓpria
venit. nō ſue neceſſitatis grā. Suffi
ciēs enī eſt vt dixi per ſe diuinitas
ſꝫ ad ſuorum vtilitatem. neqꝫ tamē
ſui eum receperūt. neqꝫ cum tantuꝫ
expulerūt verūetiā extra vineam e
iectuꝫ occiderunt. Non tñ dei beni
gnitas eos a penitentia excluſit. ſed
tam benignū tam facilēz ſe eis exhi
buit: vt mō velint poſt tantaꝫ iniq
tatem omnia abluere ⁊ delere pccā
per fidem: poſſint: ⁊ tanqꝫ nihil vnqꝫ
ſceleris cōmiſiſſent amicis adnume
rari. Qꝫ āt nō falſo neqꝫ inanis ſpei
gratia hec loquamur: ex apoſtolo
Paulo planiſſime conſtat. qui cum
chriſtū poſt eius mortē perſecutus
eſſet ⁊ eius teſtem. Stephanū mul
titudinis manib⁹ tradidiſſꝫ. cū ṗmū
penituit ⁊ errata ſua cognouit atqꝫ
reprehēdit: necnō ei quē tantopere
perſecut⁹ erat ſe ſubiecit ⁊ paruit: ī

ter primarios ⁊ familiariſſimos: in
predicatorē ⁊ magiſtrum vniuerſi
orbis aſſumptus eſt. cum paulo an
te blaſphemus fuerit: ꝑſecutor con
tumelioſus: vt ipſe de dei ſalute be
nignitateqꝫ exultans nullo rubore
teſtatur. ſꝫ litteris tanqꝫ monumen
to cuidā que ſuperiori tempore te
mere commiſerat: mandauit. meli⁹
ratus priſtinā vitam ſuā ab oībus
accuſari: diuini muneris magnitudi
nē oſtendēdo: qꝫ ſi ineffabilē dei be
nignitatem verit⁹: erroreꝫ ſuū palā
gentib⁹ facere tacuiſſet. Propterea
aliquotiens ꝑſecutōes: inſidias: bel
la: que ī eccleſia molitus ē meminit
⁊ nūc q̄dēz. Non ſum dignus voca
ri apoſtolus inquit: ego ꝙ perſecu
tus ſum eccleſiā dei. Nunc ꝙ venit
Jeſus vt ſaluos faceret peccatores
quoꝝ primus ego ſum. Et iteꝝ. Au
diſtis meam conuerſioneꝫ aliquan
do in iudaiſmo: ꝙ maxime perſecu
tus ſum eccleſiam dei: ⁊ expugnabā
illam. Tanqꝫ ei viceꝫ chriſto redde
ret patientie quā ipſe in ſe habuerat
ita ꝓmpte ⁊ ingenue qꝫtopere a ṗn
cipio xpm oppugnauerit: ⁊ quo pa
cto hoſtis ⁊ inimicus ſit ſaluteꝫ cō
ſecutus ꝑfitetur. ex quo bonā etiaꝫ
ſpem deſperantibus prebet. Nā pro
pterea inq̄t ſe miſericordiam a chri
ſto ꝯſecutū: vt ⁊ patientia ⁊ immē
ſe bonitatis eius diuitie in ipſo pri
mū oſtenderentur: ad informanduꝫ
eos qui credituri erant in illum in
vitam eternam. Grauiora enī com
miſſa erāt qꝫ que venia digna eēnt
que quidem euangeliſta oſtendens
inquit In ꝓpria venit: ⁊ ſui euꝫ nō
receperunt. Unde venit qui omīa
implet: qui vbiqꝫ preſens eſt? Queꝫ
locū aduentu ſuo vacuuꝫ reddidit
qui oīa manu comprehendit: oīa ſu
ſtinet? Locum quidem illum. Quo
modo deſcenſu ſuo ad nos id fecit.
Quoniaꝫ etſi ī mūdo erat: adeſſe tñ

non videbatur:cuȝ adhuc nõ ꝯgno
ſceretur. Poſt aũt ſeipȝ oſtendit:cũ
noſtram carnem induere dignatus
eſt:⁊ hanc eius apparitionem ⁊ de-
ſcenſũ aduentum appellat. Admira
tione ꝓfecto dignum:vt diſcipulus
in magiſtri ſui ꝯtumelijs ꝯmemorã
dis non erubeſcat:ſȝ aperte omnia
litteris mandet. Etenim nõ paruũ
veritatis argumentum. Nam queȝ
pudet:grrtia accipientiũ non faciẽ
tium contumeliam:pudere oporte
ret At hic poſt tantã iniuriam ma
gis etiam claruit:cum adeo homi-
nibus contumelioſis cõſuluerit:Il
li autẽ iniqui ⁊ ſceleſti omni iudici
o apparuerũt:Cum tam beneficum
tã liberalem tanꝗ̃ inimicũ atqȝ ho
ſteȝ expellerent. Neqȝ in hoc tantũ
ſibiipſis obfuerũt.ſȝ quod non aſſe
cuti ſunt:que eſſent ſi eum receptiſ
ſent. Quotquot aũt receperũt eum
dedit eis poteſtateȝ filios dei fieri.
Quid? non dicis nobis Johãnes e
oꝝ etiã ſuppliciũ:qui eũ non recepe
runt. ſed tm̃ ꝙ ſui erant:⁊ in ꝓpria
veniens a ſuis minime receptus eſt?
ꝙ autem ex hoc eis ſuppliciuȝ mane
at ſilentio preteriiſti. Ita ei maiorẽ
in moduȝ eos perterrere ⁊ duritiẽ
illam ingratitudinis mollire pote
ras. Quanam igitur gratia id ſubti
cuiſti? Et quod nam maius ſupplici
um eſſe poſſet:ꝗ̃ ſi in eorum ponat
arbitrio filios dei fieri:⁊ noluit.ſed
ſponte ſua:tanta ſe nobilitate : tan
to honore indignos efficiant? Vex
enimuero non in hac duntaxat vi
ta cruciabuntur:cum nihil accepe
rint. ed ſin igneȝ damnabũtur ꝑpe
tuum: vt in ſequentibus patebit.
Hoc autem in loco:eum recipienti
um:immenſa bona breui enarrat.
Quotquot autem receperunt euȝ
inquit:dedit eis poteſtatẽ filios dei
fieri. Siue ſerui ſint ſiue liberi:ſiue
greci:ſiue barbari: ſiue ſcythe: ſiue
ſapientes:ſiue inſipientes:ſiue viri
ſiue mulieres:ſiue pueri.ſiue: ſenes
ſiue:nobiles:ſiue ignobiles :ſiue di
uites?ſiue pauperes:ſiue principes
ſiue priuati:omnes inquit eodeȝ di
gnati ſunt honore. Fides ei ⁊ ſpiri
tus ſancti gratia:mortaliũ omniuȝ
diuerſitatẽ comprehendẽs: in vnã
redigit formaȝ:⁊ vno regio caracte
re imprimit. Quid hac humanitate
par? Rex eodem quo nos luto for
matus eſt. Serui eandem cum rege
naturam communicant:⁊ nonnun
ꝗ̃ melioribus prediti ſunt moribus
Non dignatur Rex in exercituȝ ſu
uȝ aſcribere|:qui ſeruuli ſunt condi
tione. Vnigenitus autem dei filius
neqȝ publicanos:neqȝ magos:neqȝ
ſeruos:⁊ his etiam deſpicatiores ⁊
pauperiores homines:nonnullos e
tiam manco diſtorto ⁊ ſordido cor-
pore in filios accipere non dedigna
tur. Tanta fidei vis: tanta gratie
exuberantia:⁊ quemadmodũ ignis
ſi metallorum terram attigerit:eaȝ
ꝯ̃primuȝ aurum reddit:ſic ⁊ longe
magis proluteis aureos eos baptiſ
ma facit quos abluerit:cum ſpiritꝰ
ſanctus:tanꝗ̃ ignis illa ipſa hora a
nimos nr̃os ingrediatur:⁊ terrena
abſumpta ſimilitudine:celeſtẽ illaȝ
nouaȝ et clarã tanꝗ̃ ex fornace ful
gentẽ referat. Et cur nõ dixit fecit
eos filios dei fieri. Vt oſtenderet
multa nobis opus eſſe diligentia:
vt adoptioni nobis per baptiſma
impreſſam imaginem puram ſerue
mus atqȝ intactam. Preterea ꝙ ne
mo hanc nobis poteſt auferre pote
ſtatẽ :niſi primi nobiſipſis abſtule
rimus.ſi ei qui ab hominibꝰ auctori
tatẽ aliquã accipiũt:tantũ fere poſ
ſint quantũ qui dederint .longe ma
gis nos qui hunc a deo honorem
aſſecuti ſumus:ſi nihil hac indignũ

fecerimus poteſtate: omniū erimus
potentiſſimi. cuꝫ qui hoc nos hono
re dignatur inter omnes maximus
ſit ⁊ preſtantiſſimus. Accedit ad hᵒ
ꝙ per eam particulam: gratiam nō
temere neqꝫ ſine labore nr̄o in nos
īfundi ſignificatur. ſed cum ipſi vo
lumus: tum eaꝫ inquirimus. In no
ſtra enim poteſtate eſt filios dei fie
ri. Quippe niſi primum ad eam acci
piendam promptum animum exhi
beamus: neqꝫ diuinum ad nos mu
nus accidit: neqꝫ quicq̄ꝫ in nobis o
peratur. Ubiqꝫ igitur non violen
tum: non coactum: ſed volunta
rium penitus ⁊ liberum nobis oſtē
dit arbitrium. quod in hoc loco ſi
gnificauit. In ipſis enim arcanis ⁊
ſupernis bonis: dei quidem eſt dare
gratiam: hominis auteꝫ fidem exhi
bere. Preterea non parua opus eſt
diligentia. Siquideꝫ ad anime puri
tatem ſeruandam: non ſatis eſt bap
tizari duntaxat ⁊ credere. ſꝫ ſi per
petuo ea frui mūdicia ⁊ pulcritudi
ne volumus: dignam ſe vitam exhi
bere oportet. Talem ſe nobis deus
exhibuit. Ut enim per myſticam ge
nerationem omni priori crimine ab
luamur per baptiſma: nobis largi
tus eſt. Ut autem in puritate men
tis imposterum preſtemus: neqꝫ vl
lis amplius ſordibus vitam coinq̄
nemus: noſtre virtutis eſt et dilige
tie. Idcirco ⁊ generationis modū
meminit: ⁊ carnalium partuꝫ com
paratione hanc ſignificat excellen
tiam cum inquit. Qui nō ex ſangui
nibus: neqꝫ ex voluntate carnis: ne
qꝫ ex voluntate viri: ſed ex deo nati
ſunt. Hoc āt fecit v t vilitate ⁊ hu
militate poris partus ex ſanguini
bus: ⁊ carnis voluntate: ⁊ magni
tudine preſtantiaqꝫ alterius ꝑ gra
tiam cognita: magnum quiddam in
de de eo ⁊ genitoris nr̄i bñficio ſen

tiamus: neqꝫ paruā deinceps curaꝫ
adhibeamus veꝝ maioreꝫ in modū
nobis formidādū eſt: ne pulcra hac
ſtola: ſegnitie poſtmodū ⁊ ſcelerib⁹
noſtris ſordidata. e cubiculo thala
moqꝫ eiciamur: vt quiqꝫ ille virgi
nes fatue: ⁊ is qui nuptialeꝫ veſtē
non habebat. ſiqdeꝫ ille ex cōuiu s
erat: exclusus tamē eſt. Et quoniā
inuitatus ⁊ tanto acceptus hono
re: dominum qui ſe inuitauerat con
tumelia affecit. audi q̄ꝫ miſeram q̄ꝫ
luctuoſam penam dederit. Cum enī
ad tam ſplendidam ⁊ tam lautam
menſaꝫ veniret: non modo cōuiuio
ꝓhibit⁹ ē: veꝝ ⁊ maīb⁹ ligatis ⁊ pe
dib⁹ ī tenebras mittit̄ exteriores:
vbi ⁊ ꝑpetu⁹ flet⁹ ē ⁊ ſtridor dētiuꝫ.
Nolum⁹ igr̄ nolim⁹ īquā dilectiſſimi
fidē nob ad ſalutē ſatis eē exiſtima
re. Nā niſi vitā purā exhibuerim⁹:
⁊ hac celeſti vocatōe digna nos in
duerim⁹ veſtimēta: q̄bus ad nupti
as admittamur: nihil nos eripiet
q̄n eodeꝫ q̄ miſer ille afficiamur ſup
plicio. Et ei idignū ē cū de⁹ ⁊ rex vi
les ⁊ abiectos ⁊ nullo honore dig
nos hoīes ꝯuocare ⁊ a triuio adme
ſā ſuā accerſere ñ erubeſcat. nos tan
tā ꝓferām⁹ temeritatē: vt ne tāto q̄
dem honore allecti: meliores efficia
mur. ſꝫ p⁹ vocatōem ī eadē ꝑſeuere
m⁹ malicia: adeoqꝫ ī icredibilē vocā
tis īſaniam⁹ hūanitatē. Nō eī idcir
co nos ad ſpiritalē hāc et verēdaꝫ
myſterioꝝ vocauit ſocietatē: vt ve
teri coinq̄nati malicia īgrediamur:
ſꝫ vt omni abiecta turpitudine. non
indignas regijs ꝯuiuijs veſtes īdu
amur. Ut ſi vocātis gratia nolum⁹
nr̄i ſaltē nos vocatōne illa dignos
exhibeamus. Siquidē non ille nos
a tam admirabili cōuiuaꝝ cetu. ſed
nosipſos eiciemus. Ille quod ſuuꝫ
fuit ſumma parauit diligentia. nup
tias fecit: menſaꝫ ſterni iuſſit: ſuos

vocatum nos miſit: venientes be-
nigne ⁊ maxīo honoē accipe digna
tus ē. nos āt ipm: ꝓuiuas: nuptias
ſordidaꝝ veſtiū ꝯtumelia. hoc ē ſce
leribus nr̄is afficiētes nō iniura eū
cimur. Hoc eñi pacto ⁊ nuptias: ⁊
cōuiuas honorat: cū temerarios ⁊
impudētes expellit. aliter reliquos
inuitatos offenderet. Sed abſit vt
quiſpiam talez experiatur vocatio
nez. Ideiro priuſqꝫ hec fierent man
data ſūt litteris: vt earum minis ꝑ
territi: noſtros cōpeſceremus affe
ctus: neqꝫ hanc ignominiā ad ſuppli
ciū re ipſa. ſed verbotenus experiri
ſineremus. Candida igitur ⁊ pura
ſtola induti: in vocationez illā ꝓfi
ciſcamur. quamvtinam omnes con
ſequamur. Gratia ⁊ benignitate dn̄i
nr̄i Jeſu chriſti cū quo pr̄i ſimul et
ſpiritui ſācto gloria in ſecula Amen

Home. decima
ex capitulo primo.

ET verbuz caro factū eſt et
habitauit in nobis. Vnuz
vos ī ꝓſētia anq̄ꝫ ad euāge
lica ṽba veniam⁹ rogatos volo. id
ne cōtēnatis obſecro. Quippe cū ni
hil graue: nihil factu difficile petaꝝ
m⁹: neqꝫ accipiēti mihi ſolum: vtile.
veꝝ exhibentib⁹ vobis lōge vtili⁹.
Quid igr̄ a vobis ꝯtendim⁹? Vt v
na dieꝝ ī hebdomade: vl̄ ſaltez ſab
bato: cure vobis ſit euangelicas le
gere lectōes: quas āte has ꝯciones
in manibus hic domi frequentr̄ repe
tere: eaꝝ diligenter ſenſū diſquirere
quid claꝝ: quid obſcuꝝ in his ſit: q̄
notare velitis: qd̄ pugnare videat̄:
cū nō pugnet. ita oībus ꝑcitus exa
minatis: his vos ꝯciōibus q̄ꝫ at
tentiſſimos exhibeatis. Hoc pacto
non parū vtriſqꝫ noſtꝝ emolumēti
ꝓuenerit. Siquidē vobis non mul
to opus erit labore: vt euangelij vi
oſtendam⁹: cum domi ipſam vobis
ſententiā quātū ad verba iā famili
arem reddideritis. vos autem et a
cutiores: ⁊ perſpicaciores eff icie mi
ni: non ad audiendum: ⁊ doctrinaz
duntaxat percipiendam. ſed ad do
cendum alios. Nam multi in pre
ſentia hic audiunt: qui ſimul omni
a euangelij verba: ⁊ que ſuper ijs a
nobis dicuntur: memorie mandare
conantur. non tamen etiam ſi annū
in hoc conſumeremus admodum ꝓ
ficerent. Quamobrem? quomodo in
tēpeſtiue ⁊ in ſola tantum eccleſia
breui tempore meis vacant ſermoī
bus. Q ſi qui ſūt qui negotia occu
pationeſqꝫ ⁊ publicaruz priuatarū
qꝫ rerum curas cauſantur: primum
in hoc non parum errant ꝙ in tot
rebus verſantur: ⁊ ita ſemper ſecu
laribus negotijs affixi ſunt: vt ne
minimum quidē in ijs que maxime
neceſſaria ſunt ſtudiuz impendant.
Deinde friuolam ⁊ nullius momen
ti accuſationem afferunt. cum accu
ſari potius hac in parte eorum cuz
amicis poſſent conſuetudīes: ⁊ mo
re in theatris: ⁊ conſeſſus: vt equo
rum certamina ſpeculentur: in qui
bus ſepenumero diem totum con
ſumunt. non tamen in his alias cau
ſantur occupationes. Preterea re
bus vilibus ⁊ abiectis diligens ad
hibere ſtudium poteſtis. diuinis au
tem ſiquando vacandum eſt: adeo
vobis inutilia ⁊ nulli⁹ momenti vi
dentur: vt ne minimam quidem cu
ram in ijs ponendam ducatis. Et
quonam pacto qui ita ſentiunt ſpi
rare: ſolem ve conſpicare digni ſūt?
Eſt ⁊ alia his oſcitantibus inepta
excuſatio: librorum videlicet inopi
a. Et diuitib⁹ qdē ad h⁰ reſpōdē ri
diculū ē. Veꝝ cū mltos paupes hac

frequenter excuſatōne vti exiſtimē
cum his parumper iocari: atqꝫ ita
eos percōtari placet. Nūquid oīa
artis ſue habeant inſtrumenta? etſi
inopia in iis cōparādis admodū im
pediātur: Nōne igitur abſurdū eſt
hic nō cauſari paupertatē ſꝫ diligē
ter attendere: ne quid ſibi ad arteꝫ
ſuā neceſſarium deficiat. vbi aūt tā
tam ſint conſecuturi vtilitatem oc
cupatōes deflere ꝛ inopiā? Uel ſi
quis tam pauper eſſet: vt nullo pa-
cto libros ſibi cōparare queat: ei ex
cōtinua que hic habetur lectōe: ni-
hil ex diuinaꝝ lraꝝ ſententiis igno
rare licꝫ. Quod ſi impoſſibile vobis
videtur: non immerito videtur: ple
riqꝫ enim paruā his ſermonibus at
tentionem adhibent ſed vix paucis
auditis: ꝗ primum domū reuertun-
tur. Siqui remanſerint nihilo attē
tiores ſunt. corpore ſolo adſunt. Sꝫ
ne āplius querimōiis vos tedio af-
ficiā: ꝛ temp⁹ fruſtra pteratur. Agi
te euangeliū aggrediamur. Temp⁹
enī iam ꝓpoſitis verbis noſtram ac
comodare oratōem. Sed excitemi
ni queſo ne quid vos pretereat. Et
verbum caro factū eſt: ꝛ habitauit
in nobis. Cum dixiſſet ex deo ꝛ fili
os dei factos qui eū receperunt: tā
ti honoris cauſam adiecit: ꝙ verbū
caro factum eſt. et ſerui formam do
minus accepit. Factus eſt ei fili⁹ ho
mīs: dilectiſſim⁹ dei filius: vt filios
hominuꝫ filios dei faceret. Supnū
nanqꝫ cuꝫ humili copulatū eſt. illud
quidem nullo in ꝓpriam gloriaꝫ de
trimento affectū. hoc āt ex multa e
latum humilitate qđ certe ī chriſto
factū eſt. ſuam nanqꝫ naturā deſcen
ſu ſuo nihilo īferioreꝫ reddidit. nos
autem cū in ignominia ante ꝛ in te
nebris eſſemus: ad ſupnā erexit glo
riā. Non aliter ꝗ cum rex inopem
mendicumqꝫ ſtudio ꝛ beniuolentia
quadaꝫ alloquitur: nihil ſe indignū

facit. illum vero omnibus admiran
dum reddit. ꝙ ſi in contingenti ho
minum dignitate nihil honoratiorē
abiectioris cōſuetudo offendit: mul
to minus immortalem illam ſubſtā
tiam: cū nihil nō ꝓpriuꝫ habeat qđ
adſit. nihil qđ abſit. cuꝫ oīa bona
firma ſtabiliaqꝫ in eternuꝫ poſſide
at. Itaqꝫ cum audieris. Et verbuꝫ
caro factum eſt: ne perturberis: ne
ue titubes. nō enī ſubſtantia tranſ
iuit in carnē. hoc etiaꝫ cogitatu im
piū eſt. ſed eadem permanens ſerui
formam accepit. Sed quanam gra
tia hoc verbo factū eſt. vtitur? Ut
hereticorum os obſtruat. Cum enī
ſint: qui dicant imaginationem quā
dam ꝛ figmentum eſſe: quecunqꝫ de
incarnatione feruntur: ab ipſo prin
cipio eoruꝫ precepta blaſphemia fa
ctum eſſe aſſerit. neqꝫ ſubſtantie mu
tationem: abſit. ſed vere carnis vult
acceptionem oſtēdere. Quemadmo
dum enim cuꝫ inquit. Chriſtus nos
redemit ex maledicto legis factus ꝓ
nobis maledictum. non intelligit ſb
ſtantiaꝫ ei⁹ a propria gloria ſepara
tam in maledictum verſā. hoc enī ne
qꝫ demōes ipſi: neqꝫ ſtultiſſimi ꝛ na
turali ſenſu penitus carētes opina
rentur: tantā ea opinio ſaperet vna
cum impietate ſtulticiam. Non igi
tur hoc dicit. ſed ꝙ pro nobis male
dictum accipiēs: non ſinit nos am
plius maledictos eſſe. Itidem hoc ī
loco: carnē inquit ipſum factum eē
non ꝙ mutauerit carne ſubſtantiaꝫ
ſed ꝙ carneꝫ accepit: nulla parte co
inquinata ſubſtantia. Et ſiqui dice
rent oīa in dei eſſe poteſtate: ꝛ id
circo in carnem potuiſſe tranſferri
Id eis reſpondebimus. Deum pro
fecto oīa poſſe: quouſqꝫ de⁹ pmanꝫ
ſi āt mutaret ꝛ in deterius: quonā
pacto deus amplius eſſe poſſꝫ Lon
ge enim ab immortali illa natura

eſt trãſmutatio. Unde ꝓpheta. Om
nes ĩquit vt veſtimẽtũ veteraſcet:
et ſicut opertoꝛium mutabis eos: ⁊
mutabũtur. tu autẽ idem ipſe es ⁊ an
ni tui non deficiẽt. Hec ei ſba omni
mutatione ſuperioꝛ. Ideoqꝫ ad hoc
venit vt prodeſſꝫ. Sed quid dico ꝓ
ſtantius? Neqꝫ eſt quicqꝫ deo preſtã
tius? Nihil ei ne minima quidem in
re equiparatur. Sequit̃ ergo ipꝫ in
dteri⁹ mutatũ eẽ. ſi mutat⁹ eſſꝫ. Hoc
autem nullo pacto deus eſſꝫ. ſed blaſ
phemia: que in eoꝛum qui hec dice
rent caput verteretur. Sed quoniã
pꝛopter hoc duntaxat factum eſt in
quit: ne id opinareris; animaduerte
ex his que ſequuntur. q̃ pacto rati
onem illam: et omnem auferat ſuſpi
cionem. Subdit enim. Et habitauit
in nobis. tantũ non dicens. nihil ab
ſurdum ſuſpiceris cum factum dici
mus. Non eniꝫ ĩmutabilis illius na
ture mutationem: ſed diuerſoꝛum ⁊
habitationem mutatam dixi. Habi
tare autẽ non ideꝫ eſt qd̃ habitatio.
ſed alterum in altero habitat. aliter
non eſſꝫ habitatio. Siquidem nihil
in ſeipo habitat. Alterum dici ſm ſb
ſtantiam: vnitate nanqꝫ ⁊ coniũctio
ne vnuꝫ eſt: deus: verbũ: ⁊ caro: nõ
confuſione aut interitu ſubſtãtiarũ.
ſed archana quadam ⁊ inexplicabili
vnitate. Quõ aũt hoc ſit: noli diſq̃
rere; factum ẽ vt ipſe nouit. Sꝫ quã
nam habitationẽ habitauit? audi ꝓ
phetã. Suſcitabo tabernaculũ Da
uid qd̃ cecidit. Cecidit pꝛofecto na
tura noſtra: eo caſu: vt reſtitui nul
lo pacto a quoqꝫ: niſi ab illa potentiſ
ſima manu: poſſꝫ. neqꝫ enim aliter e
xurgere poterat: niſi qui ĩ pꝛincipio
eam effinxerat manum poꝛrexiſſꝫ. ⁊
celitus aque et ſpiritus regeneratio
nem infoꝛmaſſet. Et animaduerte
queſo admirandum: atqꝫ archanum
myſterium. Perpetuo enim hoc ha
bitat tabernaculum. Carneꝫ noſtrã
induit. non vt rurſum͛ dimitteret. ſꝫ
oĩ cũ ea tempoꝛe habitatur⁹. aliter
enim regio eam thꝛono feciſſet indi
gnam: et omnium angeloꝛum exerci
tui: angelis archangelis thꝛonis do
minationibus pꝛincipatibus pote
ſtatibus inferioꝛem cõſtituiſſꝫ. Que
oꝛatio. que mens. quantum honoꝛẽ:
humano generi deus exhibuit. miri
ficum pꝛofecto ⁊ admirandum expli
care potuiſſꝫ. quis angelus? quis ar
changelus? nihil quod in celis eſt. ni
hil quod in terra. Eiuſmodi dei in
nos beneficia ſunt tam magna: tam
excellentia: vt non ſolum moꝛtaliuꝫ
linguam. ſed angeloꝛum virtuteꝫ eo
rum exuperet explanatio. Quamob
rem iam oꝛationi noſtre finem impo
nemus: ſi pꝛius vnuꝫ vos faciemus
admonitos; vt ſcilꝫ ei vicem redda
mus: qui taꝫ bene de nobis meritus
eſt. Quod ſi fecerimus ad nos ruſ⁹
omne lucrum refertur. Tunc auteꝫ
ei vicem reddiderimus: cum anima
noſtra nobis cure fuerit. Et pꝛofe
cto in hoc quoqꝫ domini videri liceꝫ
benignitatem: qui cum nemine nr̃m
indigeat: referri tamen ſibi vicem
dicit; cum animam noſtram non ne
glexerimus. Quare vltime amentie
eſt ⁊ innumeris dignum ſupplicijs:
niſi pro virib⁹ contendamus tales
nos exhibere: qui tanto frui honoꝛe
mereamur. Et maxime cum operuꝫ
noſtroꝛum ad nos omnis reditura
ſit vtilitas. ⁊ multa preterea nobis
bona pꝛeponantur. pꝛo quibus om
nibus gloꝛiam diuine demus clemẽ
tie. non verbis ſolum: ſed re ipſa: vt
futuroꝛum bonoꝛuꝫ fiamus partici
pes. Gratia ⁊ benignitate domini
noſtri Jheſu chꝛiſti: cum quo patri
gloꝛia ſimul et ſpiritui ſancto in ſe
cula. Amen

Homelia xl.ex capitulo p̄mo

Et vidimus gloriā eius quaſi
vnigeniti a patre: plenū gra
tia ⁊ veritatis Fortaſſe ve
hementiꝰ ꝙ̄ opus ſit nuper vobis ⁊
graues viſi ſumus ⁊ moleſti: acriori
ꝙ̄ contra vos ⁊ deſidiā veſtrā accu
ſatione orationem noſtram proſecu
ti ſumus. quod ſi ea tantū gratia fe-
ciſſemus: vt dolore afficeremini. nō
īmerito eſſ; ab omnibus iniquo ani
mo ferendū. Uerum ſi cū omniū ve-
ſtrū ꝯmunem ſpectaremꝰ vtilitatez:
veſtram nobis conciliare gratiā cō
tempſimus. ſi non voluntati noſtre
veniam ſaltē (ſi equi iudices eritis)
amori dabitis. Eteni nō parua nos
formido incuſſit: ne q̄n orationi no-
ſtre negligentius vobis aures adhi
bentibus attentione ⁊ induſtria re-
miſſiore grauius in vos diuinam ir
ritaretis indignationem. Quāobrez
frequēter vos excitare annitimur:
⁊ ſomnium excutere: vt ne minimuz
quidem contiōis noſtre verbū inau
ditū pretereat. Hoc enī pacto fiden
ter ⁊ hāc vitā agere: ⁊ in die illa an
chriſti tribunal impauidi adeſſe po-
terimꝰ. Cū igitur ſuperiori die ſatis
vos admonitos fecerimꝰ: agite ho
die ab his verbis exordiamur. Et
vidimꝰ inq̄t gloriā eiꝰ: gloriā q̄ſi vni
geniti a patre. Cū dixiſſ; euāgeliſta
nos filios dei factos: neq; aliter ꝙ̄ ꝑ
verbū qđ caro factū eſt: alterū item
emolumētū affert qđ inde ꝯſeq̄mur
Quidnā idē? Et vidimꝰ gloriā eius:
gloriā q̄ſi vnigeniti a patre. Nō vti
q; niſi per ſociū corpꝰ vidimꝰ. Nā ſi
iudei glorioſaz Moiſi (cū noſtre eſſ;
nature particeps) faciez conſpicari
nō potuerūt: ſed homini etiam iuſto
opꝰ fuit velamēto: qđ eiꝰ glorie ma-
gnitudinē obūbraret: vt illis q̄ eius
aſpectū non ꝑferebant: ſpectabilem
redderet. Quonā pacto ⁊ ipſis ſup-
nis virtutibꝰ inacceſſibilez diuinita
tem: nos ex luto ⁊ terra facti: ferre
poſſemꝰ? Idcirco habitauit ī nobis
vt ad ipſū accedere: cū ip̄o loqui et
conuerſari audēter liceret. Quid āt
ſignificat gloriaz q̄ſi vnigeniti a pa
tre? Quoniā multi etiā ꝓphetarum
glorificati ſunt: vt idez ip̄e moyſes:
vt Helias: vt Heliſeꝰ: ille ab igneo
curru tractus: hic aūt ſimpliciter re
ceptꝰ: ⁊ poſt hos Daniel: ⁊ tres pu
eri: et alij complures: q̄cūq; miracu
la fecerūt ⁊ angeli hominibꝰ apparu
erūt: ⁊ ſue nature clariſſimam lucem
ſpectantibus oſtenderunt. Neq; an
geli ſolum: ſed ⁊ cherubim ⁊ ſeraphiz
multa cū gloria a ꝓph̄e viſa ſunt. A
quibus omnibꝰ hoc in loco euange-
liſta abducit: ⁊ a creatura ⁊ cōſeruo
rum noſtroꝝ claritate mentibꝰ no-
ſtris amotis: in ip̄o nos bonorū cul
mine conſtituit. Ac ſi dicat. Nō pro-
phete: non angeli: nō archāgeli: nō
celeſtiū virtutū: non create alicuꝰ
nature: non cuiuſpiaz alteriꝰ rei. ſed
ipſius dn̄i: ipiꝰ regis: ipiꝰ dilectiſſimi
vnigeniti filij: gloriā, vidimꝰ. Id aūt
verbū quaſi: hoc in loco nō ſimilitu
dinis eſt: neq; parabolo: ſed ꝯfirma-
tionis ⁊ diffinitiōis certiſſime. Qua
ſi dicat. Uidimꝰ gloriā qualē deceat
⁊ credibile ſit habere vnigenituz: et
dilectiſſimū omniū regis: dei filiuz.
Neq; hoc loquēdi genꝰ preter morē
inuenitur. Neq; recuſabo a cōi etiā
conſuetudine id confirmare. Neq; eī
ad verborum ſpeciē: neq; ad cōpoſi-
tionis ornatum ꝓpoſitum eſt nobis
ī p̄ſētia orōnē habere. ſ; ad vr̄az dū
taxat vtilitatē. Quapropter nihil
ꝓhibet ex vulgi verbis: hunc dicen
di morē oſtendere. Quonā pacto q̄
regē aliq̄n p̄cioſiſſimo cultu ornatū
precioſiſq; vndiq; fulgētē lapidibꝰ

conſpicati:alijs ſpeciem illā ac maie
ſtatem enarrare volunt. Purpureū
florē gēmarū magnitudinem: albas
mulas:auratos curr⁹:ſolium aſtātiū
oculos nimio fulgore perſtringens:
pro viribus enarrant. Cum vero ⁊
his ⁊ alijs collectis cultum illū om
nem maieſtatē ꝙ verbis cōprehēdiſ
ſe ſibi nō videātur:continuo addit
Quid multis op⁹ eſt? vno verbo di
cam. Quaſi rex. Cū ex hoc verbo:q̄
ſi:non regi ſimilez.ſed ipm̄ regez ve
lint ſignificare. Ita hoc in loco euā
geliſta:q̄ſi inq̄t:ad glorie maieſtatē:
⁊ incomparabilē excellentiā ſignifi
candā. Reliq̄ nanqꝫ omnes ⁊ angeli
⁊ ꝓphete iuſſi omnia opabātur. Ipe
aūt ea poteſtate que ⁊ regē deceret
⁊ dn̄z. Quod quidē ⁊ turbe admira
te ſūt ꝙ ita loq̄retur:quaſi ipe vim
haberet ⁊ poteſtatē. Apparuerūt vt
dixi angeli cū gloria multa in terra⁊
vt in Daniele:in Dauid:in Moiſe.ſꝫ
tanqꝫ ſerui:⁊ qui dn̄i mandata exeq
rentur. Ipe aūt tanqꝫ omniū dn̄s et
pnceps.et licz ſub vili ⁊ abiecta ſpe
cie ſe oſtēdiſſꝫ:creatura tn̄ dn̄m ſuū
agnouit. Quonam pacto? Stella e
celo magos vocauit:q̄ cū adorarēt.
Angelorum celeſtiuz cetus in terra
apparuerunt: qui ⁊ dn̄o ſeruirent:⁊
gratias referrēt. Alij itez precones
ſurrexerunt omnes:admirabile hoc
myſteriū teſtimonio ꝓhibentes. Pa
ſtoribus enī angeli.ciuib⁹ paſtores.
Marie ⁊ Elizabeth Gabriel.ijs qui
in tēplo erant Anna ⁊ Simeon ad
nūciauerunt. Hec viri tm̄ et muliēs
letati ſūt.verū nondū infans in hāc
venit cognitionem. Ciuis inquā ce
rem:et eodem q̄ hic euāgeliſta noīe
appellatus:adhuc in vtero matris:
gaudio exultauit.⁊ omnes ſpe maxi
ma erigebantur.et hec quidez circa
partus tpa. Uerum cū ſeipm magis
oſtendit:longe prioribus maiora mi
racula apparuerunt. Siquidez non
amplius ſtella:non celū:nō angeli:n̄
archāgeli nō Gabriel:n̄ Michael:ſꝫ
ipe eū celitus pater:et cuz patre pa
raclitus loquens:irradians ꝙ et in
eo permanens:predicauit. Hac pro
fecto gratia. Uidimus gloriam eius:
gloriam quaſi vnigeniti a patre. Ac
cedit ad hoc ꝙ non paſtores tm̄:neqꝫ
ꝙ vidue:neqꝫ ſenes: nobis chriſtum
adnunciant.ſed ipa quoqꝫ rerū vox
omni tuba clarius ꝓclamat.que tā
ta fuit:vt ꝙprimū hic quoqꝫ exaudi
retur.abijt in ſyriam auditus ei⁹ in
quit. Tunc celum terra facta eſt:cū
celi dominum contineret:quem om
nibus manifeſtauit.vbiqꝫ clara vo
ce profeſſa:celorum regem aduentaſ
ſe.demones vndiqꝫ exilientes:diffu
gerunt.diabolus oppreſſus abceſſit
ipa mors primum ſuccubuit.mox pe
nitus abolita eſt:omne morborū ge
nus diſperijt. Siquidez mortuos ſe
pulture:inſanos demonia.egrotos
morbi reliquerunt.⁊ plurima admi
rationis plena:et ſtuporis.⁊ preter
om̄n expectationez apparuerunt.⁊ q̄
non īmerito deſiderarunt videre ꝓ
phete:⁊ non viderūt. Uideri eniz i
cuit factos oculos:⁊ quod in omniū
votis eſſe poterat:videre ſcꝫ quonā
pacto Adam deus effinxerit.ad bre
ui omnib⁹ et in potiore corporis par
te oſtenſum eſt. Mēbra preterea ab
ſciſſa reſtitui:⁊ corpori apte conglu
tinari.manus emortue moueri.pe
des contorti repente proſilire.ſurde
aures aperiri.⁊ muta lingua clara
voce proloqui. Siquidem quemad
moduz optimus architectus domū
ſ tā ⁊ vetuſtate labantem:ita cōmu
nē hominum natura accepta ei⁹ par
tas reſtituit partes:diſiuncta ⁊ ab
ſciſſa copulauit.et que prorſus ceci
derant:erexit. Quid autem opus eſt
vt anime formationem longe corpo

re admirabiliorem: verbis proſequa
mur? Magna ſane corporis preſtan
tia. anima tamen tanto preſtantior
quāto corpore melior. Neqꝫ hac tm̄
ratione. ſed quoniam corporis natu
ra: quocunqꝫ ipſaꝫ opifex ducere ve
lit: eo ſeq̄tur: neqꝫ reſiſtit. anima aūt
ſui iuris vim in ſe habꝫ operādi: ne
qꝫ vlla in re deo: niſi velit obtempe
rat. inuitam enim et coactam: mini
me vult deus: bonam ⁊ virtutibus
preditam reddere. neqꝫ id anime vir
tuti eſſꝫ aſcribendum. ſed ſponte ſua
bona ſit: et ſibi virtutem complectē
dam perſuadeat: oportꝫ. Quamob
rem difficilior huius eſt ꝙ illius cu
ra. Verūtamen omnis emendata ē
omīs fugata malicia: et quemadmo
dum corpora bene curata non in bo
nam tm̄ valitudinem. ſed in bonum
ꝙ primum habitum reſtituuntur. it
idem animas deus non a vitijs ſolū
purgauit: ſꝫ ad ipm̄ mox virtutis ca
cumen extul[i]t. ⁊ publicanus apoſto
lus factus eſt. perſecutor: blaſphem⁹
calumniator: orbis terrarum predi
cator apparuit. magi iudeorum magi
ſtri effecti. latro paradiſi ciuitate do
natus. meretrix fide incredibili efful
ſit. Chananea ⁊ ſamaritana ⁊ ipſa
fornicatrix: hec ad ciues ſuos predi
catoris munere functa: ciuitatem to
tam irretiens: vniuerſos in chriſti
fidem traxit. Illa fide ⁊ ſedulitate:
effecit: vt filie anima a malo demo
ne liberaretur. Et alij longe his pe
iores ſtatim in diſcipulorum numerꝫ
accepti: omnes repente corpis egri
tudines: omnes animi affectus mu
tauerunt: et in ſanitatem ipſū ꝙ vir
tutis apicem euaſerunt. Nec duo tā
tum aut tres: non decem: non centū
ſed tote ciuitates ⁊ gentes facillime
chriſti fidem acceperunt. Quid ego
preceptorum ſapientiam: celeſtium

legum virtutem: angelice vite ordi
nem enarrꝫ? Talem enim nobis vi
tam propoſuit: tales apd̄ nos leges
condidit: et tales mores inſtituit: vt
qui ijs vtentur: angelorum mox na
turam induant: et quantuꝫ homini
liceat: deo ſimiles reddātur. et ſi om
nium hominum maliciā exceſſerint.
His igitur omnibus ab euāgeliſta
collectis: in corporibus videlicꝫ: ⁊ ī
animis: ī elemētis: chriſti miraculis
preceptis: archanis illis: ⁊ celo alti
oribus donis: legibus: moribus: per
ſuaſionib⁹: futuroruꝫ promiſſionib⁹:
eius ꝙ tormentis ⁊ cruciatibus: in
admirandam hanc: ⁊ celeſtis doctri
ne plenam voceꝫ: prorupit. Vidim⁹
gloriam eius: gloriam quaſi vnigeni
ti a patre: plenuꝫ gratie ⁊ veritatis
Neqꝫ enim miraculorū gratia: chri
ſtum duntaxat admiramur. ſed ⁊ paſ
ſionis: vt cuꝫ affixus eſt cruci: flagel
lis et alapis ceſus: ⁊ inſputus ab ijs
de quibus tam bene merebatur. Si
quidem in ijs ipſis: que probri ⁊ ig
nominie plena eſſe videbantur: ipm̄
rurſus verbum clariſſimum apparu
it. Hoc Johannes gloriam [a]ppella
uit. nō eniꝫ charitatis ſolum ⁊ amo
ris fuerat. ſed īmenſe etiam virtutis
Tunc enim mors abolita eſt: maledi
ctum perijt: demones confuſi ſunt. ⁊
de his triūphatuꝫ eſt. chirographū
cruci affixum. Verum cū ſenſu ipo
viſus: hec non deprehenderentur:
etiā corporea. ipm̄ vnigenituꝫ dei fi
lium: ⁊ totius nature dominum cer
tiſſime demonſtrarunt. Quippe cum
primum ſanctiſſimum corpus cruci
affixum eſt: ſol radios abſcōdit: vni
uerſa terra cōcuſſa: ⁊ tenebris oper
ta eſt. ſepulcra aperta ſunt: ⁊ mortu
orum multitudo ſurrexit: ciuitatem
ingreſſa. et cum lapis monumento
impoſitus: ⁊ cuſtodibus ſignatus eſ

ſet: qui crucifixus: qui diſtractus: ꝗ
mortuus erat: reſurrexit. Preterea
poteſtate multa vndecim implens
diſciplos: ꝑ vniuerſū orbē dimiſit: ꝗ
humano generi ad melioꝛeꝫ frugem
vita directa mederentur: ⁊ celeſtis
doctrine cognitioneꝫ quocūqꝫ terra
rū diſſeminarent: demonū euerterēt
poteſtatem: magnas illas ⁊ arcanas
diuitias edocerent: nobis anime im
mortalitatē: ſempiternam coꝛporis
vitā: et que intellectum noſtrū exce
dunt: nunqꝫ finem habitura premia
adnunciarent. Hec ⁊ alia plura re-
putans beatus hic euangeliſta: que
is quidem nouit: ſcribere aūt non eſt
auſus. eo ꝙ mundus ea non caperet
omnia eniꝫ ſi ſcribantur per ſingula
nec ipm arbitroꝛ mundū capere eos
qui ſcribendi ſunt libros. Hec inqꝫ
omnia reputās exclamauit. Vidim⁹
gloꝛiam eius: gloꝛiaꝫ quaſi vnigeni
ti a patre plenum gratie ⁊ veritatis.
Qui igitur tanta ⁊ tam admiranda
audire: ⁊ tot muneribus frui meriti
ſunt: eos etiam vitam ea dignaꝫ do
ctrina exhibere opoꝛꝫ: vt illis fruā
tur bonis. Idcirco dominus noſter
Jeſus chꝛiſtus in munduꝫ venit: vt
non ſolum in hac vita eius gloꝛiam
ſed futuram quoqꝫ videamus. Pro-
pterea inquit. Volo vt ego vbi ſuꝫ
⁊ ipſi ſint: vt videant gloꝛiam meaꝫ
Que ſi tam clara tam eximia eſt
quidnam de ea quiſpiā diceret? Nō
eniꝫ in hac terra coꝛruptibili: neqꝫ ī
fluxis ⁊ caducis coꝛpoꝛibus in qb⁹
ſumus ſed in perpetua ⁊ in moꝛtali
creatura apparuit: ⁊ tanto ſplendo-
re: vt nulla poſſit ratione cōpꝛehen
di. O beati ter inqꝫ ⁊ ſepius: qui glo
rie illius digni habiti ſunt: ſpectato-
res fieri: de qua exclamans pꝛophe-
ta inquit. Tollatur impius ne vide
at gloꝛiam dei. Sed abſit hoc cuiqꝫ
veſtrum accidat: vt eam aliquando
non videat: ad quam aſſequendam
niſi ſumma vtamur diligentia poſſe-
mus ſane dicere: bonū eſſe ſi nati nō
eſſemus. Quid eniꝫ viuimus? Quid
ſpiritum ducimus? Quid ſumus ſi il-
lo priuamur aſpectu: ſi dominus no
ſter tunc a nobis videri non permit
ter? Nam ſi illi qui ſolis lucem cōſpi
cari nequeunt: omni moꝛte miſerio
rem vitam degunt. Quid eos perpe
ti credendum eſt: qui illa luce priuā
tur? Siquidem in hoc ſeculo cecita-
tis duntaxat damnum eſt. in illo au
tem non in viſu tantuꝫ ledimur (cꝫ-
ius hec ſola priuatio ſit grauiſſima:
vt neqꝫ etiam ſic par eſſꝫ ſuppliciuꝫ)
ſed tanto id grauius: quanto ſol ille
qꝫ hic eſt ſine comparatione pꝛeſtan
tioꝛ. Verum aliud quoqꝫ ſupplicium
expectandum eſt. Quippe qui luce il
la caruerit: non modo in tenebras ī-
trudetur. ſed perpetuo ardebit: con-
ſumetur: dentibus ſtridebit: innume
ris penis cruciabitur. Nolimus q̄ſo
noſipſos contemnere: ⁊ breui hui⁹ vi
te deſidia in eternum damnari ſuppli
ciuꝫ: ſed vigilemus: ſobrij ſimus: om
nia ⁊ faciamus: ⁊ operemur: vt eter
nis illis potiamur bonis: ⁊ fluuium
illum igneo flagroꝛe perfluenteꝫ: an
te hoꝛrenduꝫ tribunal longe diffugi
amus in queꝫ qui ſemel inciderit: ei
nunqꝫ reditus datur. Nemo eñ ide:
non parentes: nō frater eximere am
plius poterit: quod ⁊ ipſi pꝛophete
clamitant. Frater non redimit: redi
met homo. Et Hiezeciel. quiddam
etiā amplius. Si ſtaret Noe ⁊ Job
⁊ Daniel: filios ſuos ⁊ filias nō libe
rarent. Siquidem vnum duntaxat
illic patrocinium eſt: operum videli
cet: quo qui caruerit aliunde nuſqꝫ
ſaluti locus eſt. His itaqꝫ frequen
ter animo agitatis: vitam noſtram
nullis coinquinatam ſoꝛdibus: cla-
ram: mundam qꝫ reddamus: vt fidē

f 3

ter dominũ noſtrũ cernere: ꝛ ꝑmiſſa aſſequi bona poſſimus gratia ꝛ benignitate domini noſtri Jeſu chriſti cũ quo patri gloria ſimul ꝛ ſpiritui ſancto in ſecula. Amen

Homel. xij. ex capitulo primo.

Johannes teſtimonium perhibꝫ de ipſo et clamabat dicẽs. Hic erat quẽ dixi qui poſt me venturus eſt: ante me factus eſt. quia prior me erat. Nunquid fruſtra currimus: fruſtra laboramus? nũquid ſuper petram ſemen iacimus? nunquid ſecus viã? an inter ſpinas latẽt ſemina cadentia? contendimus enim et maiorẽ in modum formidam⁹: ne agricultura nobis ſterilis euadat: neqꝫ hoc dico ꝙ verear ne in laboris huius mercede capiam detrimentũ: non enim eadẽ conditione qua agricole ſunt verbi diuini preceptores: ſiquidẽ agricole poſt annuos ſudores et miſeram illã laborioſaꝫ vitã ſi terra aliquando ꝓ operis in ſe impenſis non reſpondeat. nemo alius eius damnũ inſtaurare poteſt. ſed pudibundus triſtis ꝗ: ab area domũ ad vxoreꝫ et filios reuertitur: et quem longi laboris mercedem petat: habet nemineꝫ. In nobis autem nihil hmõi vſuuenit. ſed licꝫ culta terra nullũ afferat fructũ et eius ꝛ noſter dominus vana nos ſpe dimiſſos nõ fruſtratur: ſed remunerat. Vnuſquiſqꝫ enim inquit propriam mercedeꝫ accipiet ſm propriũ laborem: non ſm rerum euentuꝫ. Et tu inquit fili hominis teſtificare populo huic: ſi forte audiant: ſi forte intelligant: et per Hiezecielẽ: Si voluntas predicat quid fugere: quid eligere oporteat: animã tuam libera: ꝗuis nemo attendat. Uerum eniuero licꝫ firmuꝫ hoc ſolatiuꝫ et remunerationis fiduciam habeam⁹: cum nihil vos bene operando proficere videamus: nihilo meli⁹ afficimur ꝗ agricole illi qui dimiſſo vultu et rubore perfuſi anguntur: et ſuaꝫ defleẽt calamitatẽ. Hoc magiſtri miſericordia eſt: hoc patris cura. Etenĩ Moiſes cum a iudeorũ ingratitudine liberari poſſꝫ: et alterius gentis potiorem longeqꝫ maiorem accipere prĩcipatum. Dimitte me inquit: vt iraſcatur furor meus contra eos: et deleam eos: faciamqꝫ te in gentem magnam. Cũ ſanctus et dei ſeruus eſſet intimus: ne audire quidem id ſuſtinuit. ſed potius vna cum ijs qui ſibi ſemel crediti erant perire: ꝗ ſine illis ſaluus eſſe: et ad maiorem dignitateꝫ aſſumi: pretulit. Huiuſmodi eẽ oportꝫ cui animarum cura cõmiſſa eſt. Eſt nanqꝫ abſurdum vt prauorũ filiorum pater: nolit niſi eorũ quos genuit pater appellari. Nos autem diſcipulos quotidie nunc hos nunc illos mutemus: erga nemineꝫ amice familiariterqꝫ affecti. Sed abſit vt de vobis vnqꝫ hec ſuſpicio ſuboriatur. Confidimus enim vos fide in dominum noſtrum Jeſum chriſtũ: et mutua in omnes charitate abundare. Sꝫ hec dicimus vt ſtudiuꝫ veſtrũ augeamus et diligentiã. ꝛ vite veſtre virtutem maiorem in modum propagemus. Sic enĩ iactis orationis noſtre fundamentis: altius mentes erigere poteritis: ſi nulla malicie lippitudo mentis veſtre oculos perſtrinxerit: et acumen obtuderit. Quid igitr hodierna die nobis propoſituꝫ eſt. Johannes teſtimoniũ perhibꝫ de ipſo: et clamabat dicẽs Hic erat quẽ dixi: qui poſt me venturus eſt. quia prior me erat. Multus eſt hic euãgeliſta in Johannis laudibus: et eius teſtimonium multifariam diffundit. Quod non temere. ſed incredibili ſapientia proſequitur. plurimum eniꝫ

hunc hominez omnes iudei admira
bantur. Nam ⁊ Joſephus Johānis
cede belluz ortum exiſtimat: et pro⸗
pterea non eſſe iudeorū ciuitatez q̄
aliquando metropolis fuit: ⁊ longa
oratione precurſoris laudes exequi
tur: per euz iudeos arguens: cuiꝰ fre
quenter teſtimoniū meminit. Et alij
quidem euangeliſte facta ſuperiorū
prophetarum mentione: per ſingula
chriſti opa: trahunt auditorez: ⁊ ſup
natiuitate. Hoc aūt factum eſt inqͣt
vt impleretur quod dictuz eſt per ꝓ
phetam dicentez. Ecce virgo conci
piet ⁊ pariet filium: et vocabunt no
men eius Jeſum. Et cuz herodes ei
inſidiatus: tanta vbiq; diligentia eū
perquiri fecit: vt puer interficeret:
in medium Hieremie adducūt teſti
moniū. Uox in rhama audita ē plo⸗
ratus ⁊ vlulatus multꝰ Rachel plo
rans filios ſuos. Et Oſee cū rurſus
ex egipto rediret. Ex egipto vocaui
filium meū: ⁊ hunc vbiq; in ſuis euā
gelijs morem ſeruāt. Johannes aūt
apertius ⁊ a recentioribus teſtatur
vtpote qui ceteris ſublimꝰ locutꝰ:
non mortuos tm̄: ſed viuū: ⁊ q̄ chri⸗
ſtum preſentez preſens oſtēdit ⁊ ba
ptizauit: in mediū frequenter addu⸗
cit. n̄ idcirco vt ſerui teſtimonio dn̄o
auctoritatem compararet. ſed vt ad
auditoruz deſcenderet imbecillitatē
Quemadmodū eniz niſi ſerui formā
accepiſſz: nūq; comprehēdi potuiſſz:
ita niſi ſerui voce cōſeruorum aures
arrexiſſz. non ſane multi iudeorū eiꝰ
probaſſent orationez. Preterea ⁊ ali
ud magnum et admirabile reſperit.
nam cum de ſuiſpius laudibus: cuiꝰ⸗
q; ſuſpectum ſit teſtimonium: ⁊ pleri
q; ſepenumero auditoribus non ꝑ⸗
ſuadeant. alteruz de ipō teſtificaturꝫ
adduxit. Accedit ad hoc: q̄ nulli ſo
lent libentius eorum vocem audire
cum quibus conſuetudinem habue⸗
runt: vtpote quā magis cognoſcūt
Propterēa vox de celo ſemel vel bis
audita eſt. Johannes aūt ſepenume
ro ⁊ frequenter locutus. Nam qui
multitudinis imbecillitatez ſupera⸗
bāt ij a ſenſibilibus omnibus liberi:
celitus vocem audire poterant: nec
eis multum opus erat humana. q̄p⸗
pe qui ab illa perſuaſi erant ⁊ allecti
Qui vero adhuc in ijs inferioribus
deuoluebantur: et multa terrenarū
reruz nube operiebantur. hoc humi
liori indigebant ſermone. Jta igitur
Johannes cuz omnibꝰ ſe ſenſibilibꝰ
exuiſſz: alijs magiſtris non indiguit
ſed celitus eruditus eſt. Qui enī me
miſit inquit baptizare in aqua: ille
mihi dixit. Ad quem videris ſpiritū
dei deſcēdētē. hic eſt. Judei aūt qui
adhuc rudes ad illaz altitudinez nō
poterant peruenire: hominem habe
bant magiſtrum: non ſua eis. ſed cele
ſtia adnūciantez. Quid igitur hic lo
quitur. Jpſe teſtimonium perhibet
de eo ⁊ clamabat dicens. Quid per
illud verbuz clamabat ſignificatur?
hoc eſt fidenter: ⁊ libere: omni abie⸗
cta formidine: dei aduentuz predica
bat. Quid aūt teſtabatur? q̄d clama⸗
bat? Hic erat quem dixi. qui pꝰ me
venturus eſt: ante me factꝰ eſt: Ob⸗
ſcurum et adhuc plenū humilitatis
teſtimonium. Non enim dixit. hic ē
filius dei: vnigenitus: ⁊ dilectus. ſed
hic erat quem dixi: qui poſt me ven
turus eſt; ante me factus eſt. quia p̄⸗
or me erat. Quemadmodum enim
aues pullos ſuos neq; e veſtigio ne⸗
q; vna duntaxat die: totam volādi
artem edocent. ſed primo e nido tan
tū educunt. inde cū aliquantulum q̄⸗
euerunt: volatui eos aſſuefacere in⸗
cipiunt: poſtridie ad operaz reuocāt
ita paulatim exercendo ad naturalē
eos efferunt altitudinem. Jta beatꝰ
Johannes non ſtatim ad ſumma iu

deos erigit. ſed primum paululum a
terra eleuat: cum chriſtum ſe melio-
rem teſtatur. Neqꝫ enim paruꝫ erat
ꝙ auditores primo chriſtum nō duꝫ
cognitum: nondum miracula facien
tem. Johanne viro tam admirabili
tam claro ad quem omnes concur-
rebant: quem omnes angelum arbi
trabantur meliorem crederent. Prī
cipio igitur hanc opinioneꝫ in audi
torum animis confirmare conatus
eſt: eo videlicꝫ qui teſtimonium per
hiberet: eum de quo perhiberetur: ⁊
eo qui prior venit: eum qui poſteri-
or: et claro ⁊ nobili: nondum notum
eſſe potiorem. Et animaduerte te-
ſtis ſapientiam. Non modo cogni-
tuꝫ. ſed priuſqꝫ noſceretur predicat.
Illa enim particula. Hic eſt: id eſt ſi
gnificat quemadmodum Matheus
dicit. Omnibus qui ad ſe venerant
dicebat. Ego quidem baptizo in
aqua in penitentiam. qui auteꝫ poſt
me venturus eſt: fortior eſt: cuiꝰ non
ſum dignus ſoluere corrigiam calce
amenti. Sed quanam cauſa anteqꝫ
eum oſtenderet ita locutus eſt? Vt
facilius preſentis teſtimonium audi
torum animis reciperetur: cum iam
exhibitis verbis illius noticiam ha
buiſſent: neue eos vile chriſti veſti-
mentum a credendo dehortaretur
ſed facile multitudinem in fide con
tineret. Nam niſi prius aliqua de
domino cognitio habita eſſꝫ: et ſimꝉ
cum populus vidiſſet; et tam admi
rabile: tam magnum teſtimoniuꝫ ac
cepiſſet aſpectus eius vilitas: teſti-
monij qꝫprimum magnitudini obſti
tiſſet. Adeo enim chriſtus abiectus:
adeo communis omnibus videba
tur: vt et ſamaritane mulieres: me-
retrices qꝫ et publicani: nullo hono
re: et accedere ⁊ alloqui eum aude
rent. Vt igitur diximus: ſi et verba
hec ſimul audiſſent ⁊ chriſtum vidiſ
ſent Johannis ſaltem deriſiſſent te
ſtimonium. Sed cum ante eius cog
nitionem plura de ipſo audierint:
et in his confirmati fuerint: contra
euenit. ſiquidem eo viſo non ſunt p̄
dicationis eius doctrinaꝫ aſpernati
ſed Johannis teſtimonio fidem ad
hibentes etiam clariorem ſunt arbi
trati. Qꝫ aūt dicit. Qui poſt me ven
turus eſt. hoc eſt predicaturus. non
futurus. Hoc et Matheꝰ ſignificat
dicens. Poſt me venit vir. cuius ge
neratio non ex Maria. ſed ex aduen
tu ſm predicationem. Nam ſi de ge
neratione dixiſſet. non preſenti ſed p̄
terito vſus eſſꝫ tempore: natus nan
qꝫ erat chriſtus cum ita locutus eſt
Johannes. Quid autem ſignificat.
Ante me factus eſt? Clarior videli
cet atꝫ honorabilior. Nolite eniꝫ in
quit etſi prior venerim ad predican
dum: ideo me illo maiorem arbitrari
longe minor ſum: vt ne ſerui quideꝫ
loco connumerari ſim dignus. hoc ſi
gnificauit cum inquit. Ante me fa
ctus eſt. Quod alijs verbis Mathe
us oſtendit. Non ſum inquit dignꝰ
ſoluere eius corrigiam calceamenti.
Verum ꝙ per hanc particulam An
te me factus eſt: chriſti non intelliga
tur aduentus: ex ſequētibus perſpi
cuum eſt. ſiquidem ſuperflue addere
tur. Quia prior me erat. Quis enim
adeo ſtolidus: adeo inſanus eſt: vt q̄
ante eum factus eſt: illum eodem te
pore non fuiſſe nō intelligat? Quod
ſi de eterna intelligeretur eſſentia: id
nihil aliud ſignificaret qꝫ qui pꝰ me
venturus eſt: ante me factus eſt: qꝛ
p̄or me erat. Sꝫ hoc abſurdum eſt: ⁊
cā fruſtra adijcit̄. Cōtrariū enim (ſi
hoc ſignificare voluiſſꝫ) dicē opor-
tuit: videlꝫ. Qui poſt me vēturꝰ ē p̄
or me erat. qꝛ añ me factꝰ ē. Huic eni

particule. prior me erat: nõ īmerito
poſſ3 hec afferri cauſa. quia ante fa-
ctus eſt. Hunc autem ante me fact⁹
eſt. quia prior me erat: non eſt cauſa
hoc firma ratione nititur. Siquidez
iam omnes noſtis. non que manife
ſta ſunt. ſed obſcura ſemꝑ ratione in
digere. Ut ſi de eſſentia ſermo eſſet
non erat obſcuru3 quin prius factū
prius eſſe oportuerit. ſed cum de ho
nore diſputetur non ab re: apparētē
ſoluit dubitationē. Etenī3 credibile
erat multos dubitare: quanā gratia
qui poſterius venit ante factus ſit:
hoc eſt honorabilior. Huius igitur
queſtionis mox cauſam affert. Quia
prior me erat. Neq3 ſapbe locutus
eſt. Cum prior eſſem me reiecit: et
añ me fact⁹ eſt. ſed prior me erat in-
quit: ꝗuis poſterior venerit. Et q̄-
nam pacto inquis ſi de eius claritu
dine ⁊ futura hominis gloria dicēt
quod nondum fuerat tanꝗ factum
profitetur. non enī inquit fiet: ſed fa
ctus eſt? Quoniā mos propheraru3
eſt: vt ſepenumero que futura ſunt:
tanꝗ facta enarrent. Na3 ⁊ Eſaias
de chriſti morte locutus. Non inq̄t
Tanꝗ ouis ad occiſionem ducetur:
quod futurū erat. ſed ductus eſt. At
qui nondum carnem induerat. Ve
runtamen q̄ꝺ futurum erat: ꝓpheta
tanꝗ factu3 enarrat. Et Dauid cru
cem ſignificans: non inquit. Fodiēt
man⁹ meas ⁊ pedes meos. ſed fode
runt: ⁊ diuiſerūt ſibi veſtimēta mea
⁊ ſuper veſtem meam miſerūt ſorte3
Et de proditore verba faciens: qui
nondu3 fuerat. Qui manducat inq̄t
panes meos: leuauit cōtra me calca
neu3. Et de paſſione locutus. Dede
runt in eſcā mihi fel: ⁊ in ſiti mea po
tauerūt me aceto. Multis ne alia ad
ducamus exempla? an hec in preſen
tia ſufficiūt? Ego ſatis arbitror. Nā
ſi in ſuperficie non multu3 ſpatij cō

pꝛehendimus: profundum tamen at
tigimus. non tn̄ minus hoc ꝗ illud
laboris hab3. Sed veriti ſumus ne
longiori ſermone veſtra3 remittere
mus attentionem. Quāobrem debi
tum oratiōi noſtre finem imponam⁹
Debitus autem finis eſt: laus digna
deo. non verbis tm̄. ſed opibus. Lu-
ceat enī inquit lux veſtra coram ho
minibus vt videāt opera veſtra bo
na: et glorificent patrem veſtrū qui
eſt in celis. Et profecto nihil optīa
vita clarius dilectiſſimi: vt ſapiens
teſtatur. Vie iuſtoꝝ tāꝗ lux fulgēt.
illuſtrant vero nō eos modo qui ꝑ
opera lucem attingunt: et recta3 vi-
am ingrediūtur: ſed ⁊ propinquos.
Effundamus igitur oleum e lampa
dibus: vt maior accedatur ignis: et
lux appareat locupletior. Hoc autē
oleum nō modo in preſentia multu3
valet. ſed cu3 ſacrificia florerent: ma
iorem in modum illorum virtute3 ꝓ
bauit. Oleum eni3 inquit volo ⁊ nō
ſacrificiū. Et merito quidem: alterū
enī inanimatum eſt: alterum anima-
tum. In altero quicquid imponitur
igni conſumptum in cinerem vertit
⁊ fumus in aerem diſſoluitur. alteꝝ
alios affert fructus. Quod Paulus
ſignificauit. cum enim paupertatis
corinthiorum theſauros enarraret:
his verbis vſus eſt. Quoniam mini
ſterium huius officij non ſolum ſup
plet ea que deſunt ſanctis. ſed etiam
abundat ꝑ multos in gratiaꝝ actio-
ne in domino. Et iteru3. Glorifican
tes deum in obedientia confeſſionis
veſtre: in euangelio chriſti: ⁊ ſimpli
citate cōmunicatiōis noſtre in illos
et in omnes: et in ipſorum obſecrati
one pro nobis deſiderantiū vos. Vi
des mutuam gratitudinē dei laudē:
continuas preces: ⁊ vehementiorē
eorum charitatem: qui bn̄ficiū acce-
perūt. Sacrificem⁹ igit dilectiſſimi

ſacrificemus in ipſis ſacrarijs quoti-
die. hoc enī ⁊ oratione ⁊ ieiunio: et
multis huiuſmodi officijs maius eſt
ſacrificium: modo ex iuſto labore ſi
at ⁊ lucro: ⁊ omnis ſit expers auari
cie rapine violentie. Hec oblationes
deo grate ſunt. alias reſpuit: oditq;:
neq; vult alienis calamitatibus ho
norari. Impiū enī ⁊ prophanū id
ſacrificium eſt: ⁊ irritat potius deū
q̄ placz. Quocirca ſūma diligentia
vti oportz: ne dū volum⁹ deum cole
re: iniuria afficiamus. Nam ſi Cain
deteriores hoſtias offerendo q̄uis
nullā aliā iniuriā intulerit: vltimum
tñ dedit ſupplicium. Nōne longe gra
uiora perpetiemur: ſi rapina ⁊ auari
cia male parta deo offeremus? Pro-
pter hoc enim formā hui⁹ mādati de
us manifeſtauit: vt videlz miserea-
mur: non torq̄amus conſeruos. Qui
aūt aliena rapit: ⁊ alij dat: non miſe-
retur ſed ledit: et iniuriam vel maxi
mā facit. Ut enī lapis nūq̄ oleū fū
deret: ita neq; crudelitas humanita
tem. Siquidē cum hinc puenit ele
moſyna: non amplius eſt elemoſyna
Quare hortor ne id ſolū cogitem⁹:
vt pbeam⁹ indigētib⁹. ſed ne ex rapi-
na. Nā ſi alter precatur: alter impre-
catur. vtri⁹ vocem potius dominus
audiet? An plus illud vtilitatis an
hoc detrimenti afferet? Ac ſi dilgen-
ter vixerimus: diuine gratie auxilio:
miſericordiam: veniāq; omniū que
ſemp peccauim⁹: cōſequi poterim⁹.
⁊ flumen igneum effugerim⁹: a quo
liberi vtinam omnes ad celorum re
gnum perueniamus. gratia et beni-
gnitate domini noſtri Jeſu chriſti.
cum quo patri gloria ſimul ⁊ ſancto
et viuificanti ſpiritui nunc et ſemp
et in ſecula ſeculorum Amen

Homelia xiii. ex capitulo primo

Et de plenitudine eius nos
omnes accepimus: ⁊ gratiā
pro gratia. Superiori die
diximus q̄ Johannes vt eorum du
bitationem ſolueret qui eſſent queſi
turi quo pacto chriſt⁹ poſterior ad
predicandum veniens prior eo fue-
rit et clarior: addidit. Quia prior me
erat. Et hec vna cauſa eſt: qua non
contentus ſubdit aliā: videlicz. Et
de plenitudine eius omnes accepi-
mus: ⁊ gratiam pro gratia. Et ite-
rum aliam. Quia lex inquit p Moi
ſen data eſt: gratia ⁊ veritas per Je
ſum chriſtum facta eſt. Et quid tan
dem inquis ſignificat. Et de plenitu
dine eius nos omnes accepim⁹? Ad
primū ſatis dictū eſt. Non habz in
quit donū participabile. ſed ipſe fons
eſt ⁊ radix bonorum omniū. Ipſe vi-
ta: ipſe lux: ipſe veritas: non in ſe ipſo
bonorū diuitias continēs. ſed in vni
uerſos diffundēs: quib⁹ diffuſis ple
nius permanet: neq; aliorum ſatieta
te minuitur. ſed diuitias ſuas elargi-
tur ſp vberius: cunq; omnes his bo
nis impartiat: in eadem pmanet pfe
ctione. Qđ aūt ego fero participabi
le eſt. Ab alio enī id accepi ⁊ exigua
pars totius ē: et quaſi gutta parua
ad imenſum abyſſum ⁊ infinitū pela
gus comparata. imo neq; exemplum
ſufficiēs eſt: ad qđ volum⁹ oſtenden
dū. Nā ſi guttā e pelago acceperis:
et tñ pelagus (⁊ ſi vilu percipi neq̄
at) diminuitur. de illo aūt fonte hoc
dici non poteſt. ſed q̄ntuncūq; quis
hauriat: nihil deficit. Quare alio exē
plo vtendum eſt: cū hoc infirmū ſit:
neq; poſſit qđ querim⁹ demonſtrare
Alterum igitur afferem⁹: qđ magis
ad propoſitam nos adducat ſenten
tiam. Conſtituamus nobis igneum
fontē a quo innumere accedantur

lucerne:et totidem:et item totideꝫ.
Nonne huiuſmodi fons ita plen⁹ eſt
ignis:quemadmodū anteꝗ̄ ex eo q̄c
ꝗ̄ ſumeretur? Sane perſpicuum eſt.
Ac ſi in corporib⁹ que in partes diui
di poſſunt:et per ademptionem par
tiū minora fiunt:aliquid huiuſcemo
di inuenitur:vt poſt ſui cōmunicati-
onē nullaꝫ diminutioneꝫ accipiant.
quanto magis in incorporea ⁊ imor
tali illa potētia hoc contigerit. Nā
ſi vbi ſubiectum ſubſtantia eſt ⁊ cor
pus:et fit ⁊ non fit diuiſio.multoma
gis cum de actione ſermo habetur:
et actione incorporee ſubſtantie cre
dibile eſt idem euenire. Idcirco Jo
hannes inquit. Et de plenitudine
ei⁹ nos omnes accepimus. Et teſti
moniū ſuū baptiſte teſtimonio con
iūgit. Hec eniꝫ pericula. de plenitu
dine eius nos omnes accepim⁹.non
precurſoris verbuꝫ eſt ſed diſcipuli:
cuius hec eſt ſentētia. Nolite exiſti
mare diutine cōſuetudinis:⁊ eiuſdē
menſe participationis gratia:nos d̄
eo teſtimonium perhibere.nā et Jo
hannes qui chriſtum antea nunꝗ̄
viderat:neqꝫ cum eo conuerſatus ē:
niſi cum ipm̄ baptizauit: in multoꝝ
cetu euꝫ conſpicatus inde omnia ac
cipiens clamauit. Prior me erat.
Nos autem omnes duodecim:tre-
centi: quingenti: tria milia: quinqꝫ
milia:innumera iudeorū multitudo
omnis fidelium cetus:qui tunc fue-
runt:nunc ſunt:et futuri ſunt:de ple
nitudine eius accepimus. Quid au
tem accepimus? Gratiaꝫ pro gratia
Quam? pro qua? Pro veteri nouam
Quēadmodum eniꝫ duplex erat iu-
ſtitia (Scd̄m iuſtitiā inquit que in
lege eſt factus irreprehenſibilis) et
duplex fides:vt. Ex fide in fidem.et
adoptio duplex:vt Quorū adoptio
eſt.⁊ duplex gloria:vt. Si enim q̄d
euacuatur per gloriā eſt: multoma-
gis q̄d manet in gloria.⁊ lex duplex
vt Lex ſpiritus vite liberauit me.et
duplex ſeruitus:vt Quoruꝫ ſeruit⁹:
et iterum. Spiritui dei ſeruientes.⁊
teſtamentum duplex: vt. Diſponaꝫ
teſtamentum vobis nouū: non ſm̄
teſtamentum quod diſpoſui patrib⁹
veſtris.et duplex ſanctificatio:⁊ du
plex baptiſma:⁊ duplex ſacrificium:
⁊ templum:⁊ circūciſio duplex.ita ⁊
duplex gratia. Sed illa quideꝫ qua-
ſi figure ſunt.hec quaſi veritas.equi
uocationem quandam:non rei com
munionem ſeruantia.quoniam in fi
guris ſunt ⁊ vmbra. Nā ⁊ homo pi-
ctus:homo appellatur:⁊ verus ho
mo itideꝫ. Similiter in ſtatuis:⁊ au
rea ⁊ lutea:hominis habꝫ appellati-
onem.verum tanꝗ̄ hominis figura.
ille vt verus homo. Noli igitur tā
ꝗ̄ a nominū cōmunicatione ideꝫ re
ipa eſſe exiſtimare.ſed neqꝫ diuerſū.
nam ſi figura erat non erat alterna
a veritate.ſi vmbram ſeruabat:ipſa
minor erat veritate. Vultis quenā
ſit horum omniū differentia explice
mus? Vnū aut alterū dictoꝝ accipia
mus.hoc pacto ⁊ cetera fient vobis
manifeſta: certoqꝫ deprehendemus
puerilia fuiſſe precepta. Hec p̄claro
rū phie profeſſoꝝ ⁊ magnorū viroꝝ:
et illa tanꝗ̄ ab hominib⁹.hec tanꝗ̄
ab angelis inſtituta. Unde igitur ex
ordiemur? Vultis ab ipſa adoptiōe?
Quenam inter hanc et illaꝫ differē
tia eſt? illa verbo honorabatur. hec
re ipa.et de illa quideꝫ inquit. Ego
dixi dij eſtis:⁊ filij altiſſimi omnes.
De hac aūt. Ex deo facti ſunt. Qua-
nam ratione? Per lauacrum regene
rationis ⁊ renouationis ſpiritusſan
cti. Et illi quideꝫ poſtꝗ̄ filij appella
ti ſūt:adhuc ſpiritū ſeruitutis habe
ant.erant enim ſerui.⁊ ſi hac appella
tione honorabātur.nos liberi tunc
facti.non nomine: ſed re honorem

accepimus. Quod Paulus his ver
bis ſignificauit. Non eniꝫ accepiſtis
ſpiritum ſeruitutis iteruꝫ in timorē
ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis
filiorū dei: in quo clamamus Abba
pater. Generati nāqꝫ a deo: ⁊ (vt ve
re dici poteſt) formati: ita vocati ſu-
mus filij. Sed ſi ſanctificationis mo
dum: ⁊ hunc ⁊ illum: conſiderabimꝰ.
multam in hac quoqꝫ parte deprehē
demus differentiā. Illi enim cū ido-
la non colebant neqꝫ fornicabantur
neqꝫ adulterium cōmittebant: hoc
nomine appellabātur. nos vero non
in huiuſmodi continentia ſed in ma-
iorum poſſeſſione facti ſumus ſancti.
Et primū quidem ab ipo ſpirituſſan
cti aduentu: hoc donuꝫ aſſecuti ſumꝰ
deinde a vita longe potiore ꝙ̄ iudai
ca. Et ꝙ non arroganter hoc dictū
ſit. Audi quid ille loquitur. Nolite
vaticinari neqꝫ purgare filios ve-
ſtros. quoniā populus ſanctus eſtis
Ita apud illos hec erat ſāctitas: vt
idolorūꝫ leges abijcerent. apud nos
autē. Vt ſancta ſint inquit ⁊ corpore
⁊ ſpiritu. pacem proſequimini ⁊ ſan-
ctificationeꝫ: ſine qua nemo videbit
dominū. ⁊ perficientes ſanctificatio
nem in timore dei. Vides hanc eſſe
ſanctificationem quando intrinſecꝰ
radiceꝫ habꝫ ⁊ fonteꝫ! Non enī hoc
nomen ſanctus: in omnibus eandem
habꝫ ſignificationem. Nam ⁊ deus
ſanctus dicitur. ſed non quemadmo-
dū nos. Cū igitur vocē hanc a Se-
raphin demiſſaꝫ propheta audiuit
qui inquit Heu mihi miſero ꝙ cum
homo ſim ⁊ impura labia habeaꝫ. in
medio populi īmunda labia haben-
tis habito. Atqui ⁊ ſanctus ⁊ purꝰ
erat. ſed ſi ſuperne ſanctitati noſtraꝫ
ꝯferamus: īmundi profecto ſumus.
Sancti angeli ſunt: ⁊ ipa cherubin
⁊ ſeraphin ſancta. ſed huius quoqꝫ
ſāctitatis alia differentia: inter nos
videlicet: ⁊ ſupernas virtutes. Opꝰ
eſſet et alia genera explicare ſed lon
giori vteremur oratione. Quare vl
terius progreſſi: reliqua vobis inq̇-
renda relinquemus. poteritis enim
hec domi colligendo: ipaꝫ deprehen
dere differentiaꝫ: et inde in reliquis
proficere. Da inquit ſapienti occaſi-
onem: et ſapientior fiet. nobis reli-
qua ſunt neceſſario tranſigenda. Cū
ergo dixiſſet Johannes: et de pleni-
tudine eius nos omnes accepimus;
addidit. Et gratiā pro gratia. Gra-
tia nanqꝫ iudei ſalutem conſequebā
tur. Non enim vt multiplicem vos
inquit. ſed propter patres veſtros
elegi vos. Nam qui non proprijs
meritis a deo dilecti ſunt: eos perſpi
cuū eſt et propter gratiam: eiuſmo
di honorem conſecutos. Nos auteꝫ
omnes ſalui quoqꝫ facti ſumus gra-
tia. ſed non eodem modo: neqꝫ iiſdeꝫ
de rebus. ſed longe maioribus ⁊ ex-
celſioribus. Non enim hec nobis dū
taxat gratia data eſt venia ſcilicet
peccatorum. quam cuꝫ illis commu
nicamus (Omēs enim peccauerūt)
ſꝫ iuſtitia: ſanctificatio: adoptio: ſpi-
rituſſancti gratia. longe clarior: lon-
ge vberior. Ad hec et alia maior. hͨ
eſt a ſpiritu et reconciliatōe fiducia
huiꝰ gratie cauſa: deo chari facti ſu
mus. non amplius vt ſerui. ſed vt fi
lij et amici. Quocirca inquit. Gra-
tiam: pro gratia. Verum que legis
fuerant: fuerunt ⁊ gratie. etiam ipſa
formatio hominis ex nihilo. Non
enim noſtris precedentibus meritis
hanc accepimus remunerationem.
Quomodo enim cuꝫ nihil eſſemus!
ſed gratia dei: qui ſemper in benefici
is priores ſibi partes vendicat. Ne-
qꝫ ſolum ꝙ facti ſumus ex nihilo. ſed
ꝙ facti: et facienda et vitanda didi-
cerimus: et horum a natura legem
accepimus:

et conſcientie iudicium incorruptū
nobis ab opifice deo tributum ſit.
Hoc inq̃ꝫ maxime fuit gratie. poſt ꝗ
alia ſecuta eſt: vt preuaricatā legē
preſcriptā recuperem⁹. Cōſentaneū
naq̄ꝫ erat: vt qui datum ſemel a deo
ꝓceptū preuaricaſſent penā luerent.
verū miti⁹ nobiſcum actū eſt. Iterū
emēdādi medicina adhibita. non de
bita quidē. ſed a miſericordia et gra
tia prouenies. Nā ꝙ gratie ſit et mi
ſericordie. audi Dauid loquētē. Qui
facit miſericordiā de⁹: et iudiciū om
nibus iniuriā patientibus. Notas
fecit vias ſuas Moiſi filijs iſrael vo
luntates ſuas. Et iterum. Bonus ⁊
rectus dn̄s: ꝓpter hoc legem ponet
peccantib⁹ in via. Miſericordie igit̄
et miſerationū: et gratie: legē accepi
mus. Idcirco cū gratiā pro gratia
dixiſſꝫ: etiā pro beneficiorum dei in
nos magnitudine vehementius cer
tans addidit. Lex ꝑ Moiſen data ē
gratia et veritas ꝑ Jeſum chriſtum
facta eſt. Et animaduerte euangeli-
ſte ſapientiā. nō ꝑſonarū ſed tenuiꝫ
rerū facit diſquiſitionē. quibus con
feſſis longe chriſtum Johanne maio
rem neceſſe eſt: etiam pertinaces:
conſentiant. Siquidem cum res
que nullam habent: neqꝫ ad alicuius
gratiā neqꝫ ad odiū cām hoc teſtan-
tur. certam etiā impudentibus oſtē
dunt ſentētiā. Nā q̄les eas auctores
fecerūt: tales exiſtimātur. Quare eo
rū maxime verū eſt teſtimoniū ſine
vlla ſuſpicione. Videte ꝙꝫ placide et
paulatim ⁊ baptiſta Johēs ⁊ diſci-
pul⁹: ad ſuꝑmaꝫ auditores cognitio
nē trahāt. cū ꝑus humiliorib⁹ eos aſ
ſuefecerint. Ille enim chriſti ad ſe cō
paratione facta: cū ſine cōparatiōe
omnes excedentē. ſic deinde eius ex-
cellētiā oſtēdit. Qui fortior me erat
Et ante me factus eſt. Inde ſubdit.
Quia prior me erat. Hic autē mai⁹
locutus eſt. min⁹ tn̄ ꝙꝫ vnigeniti di
gnitas poſtularet. Non eniꝫ ad Jo
hānēꝫ: ſed ad eum qui longe maiori
erat apud iudeos admirationi: facit
comparationem. hoc eſt ad moiſen.
Quia lex inquit ꝑ Moiſen data eſt:
gratia et veritas per Jeſum chriſtū
facta eſt. Animaduerte preterea ꝙꝫ
honeſtam facit comparationem: eti
am apud imbecilliores. Non enim
rōne excellentiaꝫ ꝯfirmat. ſed nudis
noībus differentiā oſtendit. gratiaꝫ
et veritatem legi. ⁊ hanc particulaꝫ
Facta eſt huic. Data eſt: opponens.
Maxima aūt vtroruꝫqꝫ differētia: da
ri enim miniſtri eſt. Nā cui datur: is
aliūde accipit: ⁊ dat cui dari precipi-
tur. Fieri aūt ⁊ gratiā: ⁊ veritateꝫ: re
gis eſt: cū poteſtate omnia dimitten
tis peccata: ⁊ benignitatis ſue dona
confirmantis. Quare inquit dimit
tuntur tibi peccata tua. Et iterum.
Ut ſciatis q̄m poteſtatem hꝫ filius
hominis in terra dimittendi pecca
ta dicit paralitico. Surge tolle gra
batum tuum: et vade in domum tu
am. Vides quomodo gratia per
eum facta ſit? vide et veritatē. Gra
tiam quidem: ⁊ que modo diximus:
et erga latronem benignitas: ⁊ bap-
tiſmatis et ſpiritus ſancti dona: et
alia item plurima nobis: oſtendunt
Veritatem autem manifeſtius intel
ligemus: ſi figuras didicerimus. fu-
turas enim diſpenſationes in nouo
teſtamento conſumari: figure primū
vt figure: annunciarunt: quas chri-
ſtus ſuo conſumauit aduentu. Vi-
deamus ergo figuras ſi placꝫ ī pau
cis. Non enim omnia tranſigere ꝑ
ſentis eſt temporis. A paucis reliq̄s
intelligetis. Multis ab ipſa paſſione
incipiamus. Quid dicit figura?
Tollite agnum per familias: et

ſacrificate et facite: vt īſtituit. Chri
ſtus aūt nihil hmōi precipit. ſed ipſe
eo factus eſt ſacrificium ⁊ oblatio
nem ſeipſum patri offerens. Uides
quo pacto figura data eſt per Moi
ſen: veritas facta eſt per Jeſuz chri
ſtum. Item in monte Syna vt A
malecite in pugna profligarent. ma
nus moiſi ab Aaron ⁊ vt vtrumqz
ſublimes tenebantur. chriſtus vero
adueniens ſuas extendit in cruce.
Animaduertis quomodo nobis fi
gura oſtendit: ⁊ veritas facta ē. Pre
terea lex inquit. Maledictꝰ quicūqz
non manſerit in omnibꝰ que ſcripta
ſūt in libro hoc. Gratia autem. Ue
nite omnes qui laboratis ⁊ onerati
eſtis: et ego reficiā vos. Et factus ē
pro nobis maledictum. Cū igitur tā
tam aſſecuti ſimus gratiaz ⁊ verita
tem: nolumus queſo ꝓ beneficiorum
magnitudīe pigriores fieri. Quāto
enī maiori honore accepti ſumus: tā
to maiorē debemus virtutez. Nam
q̄ ꝓ paruis acceptis beneficijs par
ua retulerit: nulla dignus eſt repre
henſione. Qui vero in ipm̄ honoris
culmen aſſumptꝰ eſt. ſi vilia minima
qz rependit: longe maius meret̄ ſup
pliciū. Sz abſit omnis de vobis hec
ſuſpicio. Confidimus in dn̄o qui ani
mis veſtris pēnas dabit quibus in
celum elati: in huius mundi peregri
natione: terrena labe nō inquinabi
mini. Uerū enīuero hoc vobis ꝑſua
ſi: non quieſcimꝰ tamen q̄n frequen
ter eadez et hortemur ⁊ admoeāmꝰ.
Nam et in ſeculi certaminibus non
oſcitantes ⁊ ſupinos, ſed ſtrennuos
et ſe vltro periculis obijcientes vni
uerſi hortantur: ⁊ plaudūt ſpectato
res. Illos enī acſi de eoruz victoria
penitus deſperēt: neqz poſſint vllis
hortationibꝰ ad virtutem accendi:
taciti miſſos faciūt. Hoc āt in loco

non de vobis tantū qui ſobriā vitā
agitis. ſed de recidentibꝰ (modo vo
luerint) bene ſperare licz. Quāobrē
mō hortando mō exprobrādo: nunc
ſuadendo: nōnunq̄ȝ laudando: om̄ia
et facimus et annitimur: vt ſalutem
veſtrā non negligatis: et q̄ntum in
nobis eſt nihil omnino pretermittı
mus. Nolite igitur noſtrā de viuen
di ratione iniquo animo admonitio
nem accipe. Non eniz ita loquimur
vt vos inertie accuſemus. ſed de vo
bis optime ſperamꝰ. Neqz ad vos
duntaxat. ſed ad nos qui orationem
habemꝰ: hec et loquimur et loq̄mur
Siquidez et nos doctrina: admoni
tione: conſilio indigemus. Naz etſi
ipi ſermonē facimus: nihil nobis q̄z
fieri prohibz. Sermo enī ſceleribus
obnoxios corripit. Qui aūt omni li
beri ſunt crimine: eos etiā longiꝰ ab
ducit. Neqz enī nos ſine peccato ſu
mus. Medicine igitur ars cōis ē et
remedia omnibꝰ proponit. Cura nō
cōmunis eſt, ſed ad vtentiū volūta
tez. Qui vult medicina vti: curatur
Qui eaz vulneri adhibere negligit:
magis leditur: et torquet̄ vehemen
tius. Nolimus ergo egre medicinaz
ferre. ſz leto animo accipiamꝰ. Licet
nō paruū dolorem noſtre afferāt ad
monitiones: ſuauiſſimus tn̄ fructus
ſequitur. cuiꝰ gratia et facimꝰ om̄ia ⁊
dicimꝰ: vt a plagis ⁊ vulneribꝰ que
peccando aīe inurimꝰ: liberi ad eter
nā vitā euadamꝰ: et chriſti pn̄tia di
gni efficiamur: neq̄ȝ acerbis et ſeuis
poteſtatibꝰ ī die illa nos exhibeamꝰ
ſed que nos ad celorum poſſunt aſſu
mere hereditatem: deū diligentibus
preparatā: quam vtinā omnes con
ſequamur. Gratia et benignitate do
mini noſtri Jeſu xp̄i cui gloria et im
periū cū ſancto ⁊ viuificante ſpiritu
nūc et ſp̄ ⁊ ī ſecula ſecula ſeculoꝝ A.

Homel. xiiij ex capitulo primo.

Deum nemo vidit vnq̃. Uni
genitus fili⁹ q̃ eſt in ſinu pa
tris ipſe narrauit. Sacre ſcri
pture verba nõ vult de⁹ vt ſimplici
ter. ſed multa cum prudentia intelli
gantur. Ideo beatus Dauid ſepenu
mero in pſalmis ad doctrinã noſtrã
Reuela inquit oculos meos: ⁊ intel
ligam mirabilia ex lege tua. Item ⁊
eius filius. Oportʒ tanq̃ argẽtuʒ
exquirere ſapientiam: ⁊ tanq̃ theſau
rum perſcrutari. Preterea dñs iude
os admonuit. Scrutamini ſcriptu
ras. q̃d non vtiq̃ dixiſſʒ: ſi perfacile
⁊ prima tantũ lectiõe poſſent intelli
gi. Quod enĩ in medio ⁊ ĩ promptu
poſituʒ eſt: nemo ſane perſcrutatur
Sed quod obſcurũ ⁊ latens: id mul
ta indiget inquiſitione: vt inueniat.
Idcirco theſaurum abſconditũ ſcri
pturas appellauit: vt ad eorum nos
inq̃ſitionem excitaret. Hec autẽ no
bis dicta ſunt: ne ſimpliciter ⁊ teme
re. ſed ſumma cuʒ attentione ſcriptu
ram accipiam⁹. Nam ſiquis ip̃a dũ
taxat verba nuda: ⁊ vt dicũtur acci
peret, multa abſurda de deo neceſſe
eſſʒ ſuſpicari. Etenĩ hominem eum
eſſe: pecunia corrumpi: iracundum:
furibundum: alia de eo nõ his peio
ra intelliget. Uerum ſi reconditam
verbis ſentẽtiã deprehenderit: om
nia purgabũtur. Naʒ propoſita no
bis lectio ſinum deum habere dicit:
quod eſt proprium corporis. Sʒ ne
mo tam inſipiens eſt: qui incorpore
um corpus arbitretur. Ut igitur di
gne ſpiritalẽ ſenſuʒ accipiamus agi
te altius hunc locum inueſtigemus.
Deum nemo vidit vnq̃. Quamnaʒ
hec particula cũ ſuperioribus habet
conſequẽtiã? Ut oſtendat euangeli
ſta beneficiorũ dei magnitudinẽ: et
horum: eorumq̃ que per Moiſen da
ta ſunt incomparabileʒ differentiaʒ:
probabilem cauſaʒ. perſone adducit
dignitatem que maiora effecerit. Il
le enim cum ſeruus eſſʒ merito inferi
orum factus eſt rerum miniſter. Hic
autem dominus ⁊ rex: ⁊ regis filius
longe maiora nobis contulit: qui cũ
patre ſemper eſt: ⁊ ſemper eum intu
etur. Propterea inquit. Deuʒ nemo
vidit vnq̃. ſed vnigenit⁹ fili⁹. Quid
igitur dicemus clariſſimo prophete
Iſaie cum inquit. Uidi dñm in thro
no altiſſimo ſedentem? Quid Iohi
de eo teſtimoniuʒ perhibenti q̃ hec
dixit quãdo vidit gloriam eius: ⁊ d̃
eo locutus eſt? Quid Ezechieli? Et
eniʒ ipſe quoq̃ ſuper cherubim eum
ſedentem vidit. Quid preterea Da
nieli dicenti. Antiqu⁹ dierum ſedit?
Quid ipſi Moiſi: oſtende mihi glo
riam tuam? Iacob autem etiam ab
hoc appellationem accepit cuʒ Iſra
el vocatus eſt: quod deum videns in
terpretatur. Necnon ⁊ alij ipſuʒ vi
derunt. Quid Iohannes. Deum ne
mo vidit vnq̃? Ut oſtendat illa om
nia permiſſionis fuiſſe: non ipſius pu
re ſubſtantie. Nam ſi ipſaʒ vidiſſent
nulla ex parte differentem vidiſſent
Quippe que ſimplex ⁊ pura eſt. non
compoſita nec deſcriptibilis. Non
iacet: non ſtat: non ambulat: Hec
omnia corporis ſunt officia. Quo
modo autem ſit ipſe nouit ſolus. q̃d
per prophetam ſignificauit. Ego vi
ſionem multiplicaui: et in manibus
prophetarum aſſimilatus ſum. Hoc
eſt permiſi. non tamen id quod eraʒ
me oſtendi. Cum eniʒ eius filius ve
ra carne accepta venturus eſſet in
mundum: multo ante ſanctos vi
ros ad diuine ſubſtantie viſionem
exercuit: ita vt videre poterant.
Nam id quod eſt deus non modo
prophete non viderunt. ſed neq̃

angeli: neqꝫ archangeli. Sed ſi eos
percontaberis nihil ab his de dei
ſubſtantia audies. ſed tantum referē
tes Gloria in altiſſimis deo; ⁊ in ter
ra pax hominibus bone voluntatis
Si cherubin ⁊ ſeraphin. ſanctifica-
tionis laudem audies. plenum eſſe
celum et terram gloria eius. Si ſu
pernas virtutes: tibi item responde
bunt: ſibi vnum opus eſſe vt deum
laudent. Laudate euꝫ inquit omnes
virtutes eius. Solus autem ipſum
videt: filius ⁊ ſpiritusſanctus. Et ſi
omnis natura creata eſt: quanaꝫ ra
tione increatuꝫ videre poterit? Et
ſi incorpoream virtutem q̄quis geni
taꝫ non poſſumus manifeſte conſpi
cari: et hoc ſepenumero in angelis
oſtenſum eſt: multominus incorpo
ream ⁊ ingenitam ſubſtātiam. Qua
re Paulus. Quem īquit vidit nemo
hominum neqꝫ videre poteſt. Solo
ne igitur patri hoc precipuuꝫ ineſt:
non autem filio? Audi hac etiam in
parte quid ſuperius dicat. Qui eſt
imago dei inuiſibilis. Qui autem in-
uiſibilis imago eſt: ipm quoqꝫ inuiſi
bileꝫ eſſe neceſſe eſt. aliter non eſſet
vera imago. Propterea inquit. Qui
manifeſtꝰ eſt in carne. Manifeſtatio
aūt per carnē non eſt ſm ſubſtātiaꝫ
Nam ꝙ ipſe inuiſibilia ſit non ſoluꝫ
hominibus. ſed ⁊ ſupnis virtutibus
cum dixerit Paulus. Manifeſtuꝫ eſ
ſe in carne. ſubdidit viſuꝫ ab angelis
Ergo ex quo carneꝫ induit ante nō
ita videbatur cum ipſis quoqꝫ inuiſi
bilis eſſet ſubſtantia. Quāobreꝫ igit
inquit. Nolite deſpicere vnū ex his
minimis. Dico enim vobis ꝙ angeli
eorum ſemper vident faciem patris
mei qui eſt in celis? Quid ergo: faciē
deꝰ habꝫ: ⁊ celo circūſcribitur? Sed
nemo ea ageretur inſania: vt hec di-
xerit. Quenaꝫ ergo ea ſententia eſt?
Que ⁊ in loco illo. Beati mūdi cor

de qm̄ ipſi deum videbunt. Cogitati
onem atqꝫ imaginationem: quā pro
viribus noſtris de deo capimus: eā
viſioneꝫ appellat. Neqꝫ aliter de an
gelis intelligendum eſt: ꝓpter purā
ipſorum et nullo ſomno obnoxiā na
turam. cum nihil aliud q̄ deuꝫ ſemꝑ
mente agitent. Propterea chriſtus.
Nemo inquit cognoſcit patreꝫ niſi
filius. Quid inquam? Num omnes ī
ignorantia viuimus? Abſit. Sed ne
mo ita cognouit patrem vt filiꝰ. Ut
igitur multi: q̄ſqꝫ pro captuꝰ ſuo ipm
viderunt: ſubſtantiam autem nemo
vidit. Sic multi deuꝫ cognoſcimus,
non tamen ipſam ſubſtantiam qualis
eſt: niſi ſolus eius vnigenitus: q̄ cer
tam notionem viſumqꝫ ⁊ comprehē
ſionem habꝫ: qualem filiuꝫ de patre
habere par eſt. Sicut enī cognoſcit
me pater inquit: ⁊ ego cognoſco pa
trem. Quare animaduerte quāta cū
auctoritate loquatur euāgeliſta. Si
quidem cum dixiſſꝫ. Deum nemo vi
dit vnq̄. Non proſecutus eſt. filius
qui vidit narrauit. Nam in ſinu pa
tris eſſe; maius quiddaꝫ ē: q̄ videre
Qui enim tantum videt: non certā
habꝫ rei viſe cognitionem. qui vero
in ſinu immoratur: omnia ei perſpi-
cua fit ⁊ certa. Ne āt audiēdo. Ne
mo cognoſcit patrem niſi filius. di-
ceres. ꝙ liceꝫ maiorem ceteris de pa
tre habeat cognitioneꝫ: non tamen
qualis eſt nouit. ideo in ſinu patris
eum eſſe inquit euangeliſta. Chriſtꝰ
autem tātum ſe patrem cognoſcere
inquit: quantum pater ipſū. Percō-
tare queſo: qui contradicit: nunquid
cognoſcat filiuꝫ pater reſpondebit:
etiā: niſi omnino inſaniat. Deinde il
lud iterum interrogabimus. Quid
auteꝫ? certa ne quadā viſione ⁊ ſcien
tia ipſuꝫ videt: ⁊ id quod eſt manife
ſte cognoſcit? Certe aſſentiet. Hinc
collige certaꝫ filij de prē ꝯphēſionē

Ipſe enī inquit. Sicut cognoſcit me pater ⁊ ego cognoſco patrē. Et alibi. Nemo deum vidit niſi qui ex deo eſt Hac vt dixi gratia euangeliſta ſinus meminit. quo vno verbo: multam ſubſtantie cognationem ꝓpinquitatem: parem patri cognitionez: poteſtatē: oſtendit. Non enī diuerſam ſubſtantiā in ſinu haberet pater. ſed neqꝫ ipſe auderet: ſi ſeruus: ſi ex multitudine vnꝰ eſſz in ſinu domini verſari. Hoc nanqꝫ dilectiſſimi filij tm̄ ē q̄ multū genitori ſuo fidit: neqꝫ ipſo vlla ex parte ſit inferior. equa: hoc: cognitio ſignificat. Uis ⁊ ſempit̄nū intelligere? Audi Moiſen quid d̄ patre loquatur. Nam cum peteret ſi interrogaretur a iudeis: quis ipſum miſerit quid iuberet reſponderi. Dic inquit. qui eſt: miſit me. Hoc enī verbū. qui eſt ſempiternum ⁊ ſine principio: ⁊ vere ⁊ proprie eſſe ſignificat. Hoc idem ex ea particula. in principio erat: oſtendit Johannes. Itē in hoc loco cū ī ſinu patris eſſe dicit. ⁊ ne ꝓpter nominis cōicationē: vnum eorum qui per gratiaz facti ſunt filij ſignificare arbitreris. primū articulum addidit; qui per gratiā filios ſeponit. Inde ſi hoc tibi non ſatis eſt: et adhuc humi deuolueris. alio magis ꝓprio nomine vſus eſt. cū inquit vnigenitus. Sin adhuc humum deſpicis. non recuſabo inquit euangeliſta de deo ſermonem faciens: humanis ⁊ corporeis verbis vti. Hoc eſt in ſinu tm̄. ne vile quicq̄ꝫ ⁊ abiectum de xp̄o ſuſpiceris. Conſidera benignitatem domini; ⁊ noſtri curam. Indignis ſe verbis nūcupari patitur. vt hoc ſaltez pacto oculos erigamꝰ: ⁊ aliquid de ſe magnū concipiamus ⁊ tu ad īferiora ſemp̱ deflecteris. Dic queſo. qua gratia hoc in loco ſinum poſitum exiſtimas. Craſſum hoc nomen ⁊ carnale. Nunquid vt deū corpus habere ſuſpicemur? Abſit. Cur igitur? Naz ſi neqꝫ filij dilectio: neqꝫ corpus deuz eſſe: hinc comprobatur ſuperfluum hoc in loco: ⁊ ocioſuz. id verbuz eſt. Non eniz te petere recuſabo: vt aliquid in hoc coniectemur Sed profecto conſtat: nihil aliud q̄ꝫ ſummā vnigeniti dilectionē: ⁊ patri coeternitatez: ſignificari. Ubiqꝫ hoc perſpicuū eſt? Ille narrauit inquit. Quid narrauit? Q deum nemo vidit vnq̄ꝫ an ꝙ vnus eſt deus? Uerū hoc ⁊ reliqui ꝓphete: ⁊ Moiſes iāp̄dem exclamat. Dominꝰ deus tuꝰ dominus vnꝰ eſt. Et Eſaias. Ante me non eſt factꝰ alius deꝰ: ⁊ poſt me nō eſt. Quid igitur amplius a filio didicimꝰ? Q in ſinu ſit patris. Quid ab vnigenito? Primū quidem hec eadē vnigeniti operationis ſunt. deinde longe ab eo expreſſiorez ⁊ magis p̄ſpicuā doctrinaz accepimꝰ: videlz ꝙ ſpūs deus eſt: ⁊ qui adorant eū ī ſpiritu ⁊ veritate oportz adorare. Q deuz videre eſt impoſſibile. ꝙ eū nemo nouit niſi filius. ꝙ pater eſt dilectiſſimi vnigeniti. ⁊ alia multa q̄ de eo narrata ſunt. Id aūt verbuz narrauit: expreſſiorez certiorē q̄ꝫ doctrinam demonſtrat. non apud iudeos tm̄. ſed in vniuerſuz mundum propagauit: eūqꝫ meliorem reddidit. ꝓphetis enī neqꝫ iudei omnes fidem adhibebāt. Unigenito āt dei filio vniuerſus orbis ⁊ paruit ⁊ credidit. Narratio aūt hoc in loco doctrine euidentiā ſignificat. Quare ⁊ verbū: ⁊ magni cōſilij angelus appellatur. cū igitur perfectiore dignati ſimus doctrina. neqꝫ amplius p̱ ꝓphetas. ſꝫ p̱ filium ad nos in vltimis his diebus deus locutus ſit. longe potiorez et dignaz accepto honore vitam exhibeamus. Etenī abſurdum eſt cuz tātus deſcenderit dominus ⁊ non amplius per ſeruos. ſed per ſeipm̄ nos

alloqui voluerit:nos nihil a priſcis
illis differam⁹. Illi Moiſen.nos moi
ſi dominum : magiſtrum habemus.
Quamobrem hoc honore dignam
pre nobis feramus philoſophiam:
et nihil cum terrenis cōmunicemus
Propterea nobis celitus viuendi
normam detulit :vt magiſtri imita-
tores pro viribus efficeremur. Qua
autem ratione poſſumus chriſti imi
tatores fieri? Si omnia in commu-
nem non noſtram fecerimus vtilita
tem:etenī chriſtus non ſibiipſi mor
tem geſſit. Sed vt ſcriptum eſt. Im
properia inquit improperantium ce
ciderunt ſuꝑ me. Nemo priuataꝫ q̄-
rat vtilitatem.ſed ꝛ proximi ita ſuā
querat. Siquideꝫ illorū res noſtre
ſunt. Corpus nanqꝫ vnum ſumus:ꝛ
inuicem partes ꝛ membra. Nolim⁹
igitur ita alter erga alterum affici:
acſi penitus ſimus alieni. Nemo il
lum neqꝫ amicum:neqꝫ cognatū:ne
qꝫ vicinum:neqꝫ quicqꝫ cum eo ſibi
eſſe dicat Quomodo accedam:quid
dicam? Licet enī horum nihil ſit.ho
mo tamen eſt eiuſdem nature parti
ceps ſub eodem domino conſeruus
ꝛ contubernalis:eiuſdem mundi in
cola. Qui ſi fidem tantum tecum com
municat:iam tuum factus eſt mem
brum. Que enim amicicia: que fami-
liaritas:tantam contrahere vnionē
poſſꝫ:quantam fidei cognatio? non
enim quantam amicus amico de-
bet propinquitatem: tantam nos
habere inuicem oportꝫ. ſed quanta
eſt membri ad membrū.hac amicicia
ꝛ cura:aliam maioreꝫ nemo vnqꝫ in
uenire poſſꝫ. Quemadmodum ergo
is ſane ridiculus foret:qui vnde ſe-
cum familiaritas ſit vnde propinq̄
tas percontaretur.ita qui vnde ſibi
cum fratre ꝛ proximo. Omnes enī
in vnum corpus baptiſati ſumus in
quit. Quid ſignificat in vnū corp⁹?
ne diuidamur.ſed mutuaꝫ conſuetu
dinem amiciciam qꝫ tanqꝫ vnum cor
pus ſeruemus. Nolimus inuicem al
ter alterum cōtemnere.ne noſipſos
contemnamus. Nemo vnqꝫ carnem
ſuaꝫ odio habuit ſed nutrit et fouet
Propterea hunc munduꝫ tanqꝫ do
mum vnaꝫ nobis deus largitus eſt:
ꝛ omnia equa portione diſtribuit.
Vnū ſolē ōmibus lucere fecit. Vno
nos tecto : celo videlicet : operuit.
Vnam cunctis menſam:hoc eſt ter
ram cōmunicauit. Impartitus eſt
aliam longe maiorem:vnam tamen.
condiſcipuli intelligunt. Vnuꝫ gene
rationis modum omnibus largitus
eſt ſpiritaleꝫ. Vnum nobis ꝛ cōmu
nis in celo patria:idem poculuꝫ om
nibus propinatur. Nihil ampli⁹ di-
uiti ꝛ ſpectato viro q̄ꝫ pauperi ꝛ ab-
iecto deus exhibet:ſed vniuerſos pa
riter vocat. Carnalia pari honore:
ſpiritualia ſimiliter. Vnde ergo tan
ta huius vite inequalitas? Ex diui-
tum auaricia atqꝫ inſolentia. Sꝫ no
lite fratres nolite queſo ita affecti eſ
ſe.nec cum ratio ipſa ꝛ neceſſitas in
vnum nos cogat :a terrenis ꝛ cadu
cis huius vite bonis diſtrahamur.
a diuitijs dico :paupꝛtate. ſanguinis
coniunctione .inimicicijs : amicicia.
Hec enim omnia vmbra ſunt: et q̄ꝫ
vmbra abiecciora:habentibus celit⁹
vinculum charitatis. Hoc ſeruem⁹
dilectiſſimi toto conatu.ꝙ null⁹ par
uus affectus hanc diuidere pertur-
bare ve poterit vnitateꝫ: quaꝫ vti-
nam omnes conſequamur. Gratia ꝛ
benignitate domini noſtri Jeſu chri
ſti per quem et cuꝫ quo patri gloria
ſimul ꝛ ſpiritui ſancto in ſecula Am̄.

Homelia xv. ex capitulo primo.

EΤ hoc eſt teſtimoniuꝫ Johā
nis. Quando miſerunt iudei
a hieroſolymis ſacerdotes ⁊
leuitas vt interrogarent eū tu quis
es. Graue vitium inuidia eſt dilectiſ
ſimi: graue inquaꝫ et exitioſum. non
ijs quibus īuidetur. ſed ipſis inuiden
tibus. Primum enim eos offendit
conſumitqꝫ. tanq̄ꝫ mortiferum quod
dam virus eorum animos occupās
Si quo autem pacto cum cui inui
detur ledit: paruum quidem ⁊ nulli
us fere momenti detrimentum eſt:
quod qꝫ plus emolumenti q̄ꝫ damni
afferat. Neqꝫ inuidia ſolum: ſed eti
am in ceteris vitijs. non qui malo
afficitur. ſed qui afficit is damnum
accipit. Quod niſi ita ſe haberet. nō
iniuriam accipiendam potius q̄ꝫ in
ferendam precepiſſet Paulus diſci
pulis. Quare non magis inquit in
iuriam accipitis? quare non magis
fraudem patimini? Certo enim no
uit: non mala accipienteꝫ. ſed inferē
tem omnino exitiuꝫ ſecuturuꝫ. Hec
omnia mihi propter iudeorum inui
diam dicta ſunt. Qui enim ex ciuitā
tibus ad Johannem confluxerant:
qui propria damnarāt peccata: qui
baptizati erant. poſt baptiſma tanq̄ꝫ
quadaꝫ boni operis penitentia: mit
tunt qui Johanneꝫ interrogent. Tu
quis es? Certe genimina viperaruꝫ
⁊ ſerpentes vel ſi quid his grauius
generatio mala: adultera: peruerſa.
poſt baptiſma baptiſtaꝫ interrogas
et percontaris. Quid hac ſtultitia
ſtultius? Quomodo euꝫ cōueniſtis?
quomodo peccata veſtra confeſſi
eſtis? quomodo ad baptiſma cucur
riſtis? quomodo ipſum precontati
eſtis: quid forte agendum? Hec om
nia vobis temere ⁊ ſine ratiōe facta
ſunt. cum neqꝫ principium neqꝫ fun
damentum intelligatis. Veruꝫ neqꝫ
vos accuſauit Johannes. neqꝫ quic
q̄ꝫ exprobrauit. ſed omni cum māſue
tudine reſpondit. Quamobrem: eſt
enim dignuꝫ cognitu: vt omnib⁹ eo
rum manifeſta perſpicuaqꝫ fieret ma
licia. Sepenumero Johannes chri
ſto teſtimonium perhibuit. ⁊ cuꝫ iu
deos baptizaret: frequenter chriſti
meminerat. Ego inquit vos baptiſo
in aq̄. qui autē poſt me venit fortior
me eſt. ipe vos baptizabit in ſpiritu
ſancto ⁊ igni. Quibus verbis huma
na quadaꝫ perturbatione affecti ſūt
Mundi nanqꝫ gloriam affectantes:
et ſm faciem iudicantes. Johanneꝫ
chriſto inferioreꝫ: indignum arbitra
bantur. Multa nanqꝫ Johannis ge
neroſitatem oſtendebant. Primum
generis claritas. principis enim ſa
cerdotis erat filius. Deinde vita et
aſperitate: ⁊ omnium hominum con
temptu inſignis. Siquidem veſte:
menſa: domo: et ipo victu cōtempto
eremum ab ineunte etate incoluit.
Cōtra: chriſtus obſcuro genere na
tus. Quod ſepenumero his verbis
exprobrarūt. Nonne hic eſt fabri fili
us? Nonne mater eius dicitur Ma
ria: et frater eius Jacob⁹ ⁊ Joſeph
et patria vnde originem ducere pu
tabatur ignominia quadaꝫ notaba
tur. vt īquit Nathanael. A nazaret
poteſt aliquid boni eē? Preterea cō
ſeruatio omnibus cōmunis: ⁊ veſti
menta nihil a vulgo differentia. Nō
enim zona pellicea cingebatur. Ne
qꝫ piloſam veſteꝫ induebat: neqꝫ mel
le ⁊ locuſtis veſcebatur. ſed cuꝫ om
nibus eandem habebat conſuetudi
nem. Infamium hominuꝫ ⁊ publica
norum cōuiuijs aderat: vt eos ad
meliorem frugē alliceret. quo cū nō
cōueniret. iudei ei exprobrabāt. vt
ipſe chriſtus inquit. Venit filius ho
minis manducans ⁊ bibens. ⁊ dicūt
Ecce homo vorax ⁊ potator vini
publicanoruꝫ et peccatoruꝫ amicus

Cū ergo frequenter Johānes ab ſe
iudeos ad chriſtum:longe eoruȝ opi
nione inferioreȝ dimitteret:egre ipſi
ferebant:et rubore perfundebantur
Quippe qui Johannem potius ma
giſtrum habere ꝙ chriſtum voluiſ
ſent.palam tamen id dicere vereban
tur.Mittunt autem ad eum:vt per
adulationem ipſum alliciant ad con
fitendum ſe chriſtum eſſe. Quamob
rem non abiectos ⁊ infime ſortis ho
mines mittunt .quemadmodum ad
chriſtum cum vellent eum capere in
ſermone.Tunc enim ſeruos :et iterū
Herodianos deſtinarunt. Nunc au
tem ſacerdotes ⁊ leuitas .nec quoſli
bet ſacerdotes.ſed ab hieroſolymis:
hoc eſt maioris auctoritatis ⁊ nomi
nis. Non enim temere hoc ſignifica
uit euangeliſta: ⁊ mittunt vt inter-
rogarent eum.Tu quis es?Et profe
cto natales eius adeo celebres erāt
vt vulgo diceretur . Quiſputas pu-
er iſte erit. ⁊ ſuper omnia montana
iudee diuulgarētur oīa verba hec
Et cum iterum iordanē petiſſet.om
nes ad euȝ ciuitates aduolarent .ex
hieroſolymis: ⁊ ex omi iudea ad Jo
hannem:vt baptizarentur: concur
rerent.Quid igitur interrogāt? Nō
quod ignorarent.Satis enim ſuper
ꝗȝ cognoſcebatur. Neqȝ vllo pacto
poterat ignorari .ſed ea quā paulo
ante diximus ratione:quo eum ad-
ducerent vt ſe chriſtum eſſe confite
retur.Audi ergo quomodo beatus
Johannes nō verbis.ſȝ animo quo
illi percontabantur:reſpondet. Nā
cuȝ dixiſſent tu quis es? Non reſpō
dit continuo quod recte erat reſpon
dendum.Ego vox clamantis in de-
ſerto.ſed eorum primuȝ ſuſpicioneȝ
amouit.Interrogatus enim inquit
Tu quis es?Confeſſus eſt ⁊ non ne
gauit.confeſſus eſt quia nō ſuȝ ego
chriſtus.Et animaduerte euangeli
ſte ſapientiam .Tertium idem dicit:
vt et baptiſte virtuteȝ et iudeorum
maliciam atqȝ ſtulticiaȝ demonſtret
Lucas vero inquit . De cum turbe
ſuſpicarentur eum eſſe chriſtum :ite
rum tollit ſuſpicionem. Hoc frug
ſerui officium eſt:non ſolum domini
ſui gloriam non aucupari . ſed et a
multitudine tributam propulſare.
Uerum turbe ſimplicitate ⁊ ignorā
tia in hanc venere ſuſpicionem . Hi
autem mala mente:malo animo:cuȝ
percontati ſunt:id arbitrati quod di
ximus De niſi hoc animo fuiſſent:
non continuo ad aliam veniſſent in
terrogationem .ſed indignati tanqȝ
ad propoſitum non reſpondiſſet:ne-
qȝ id dubitare neqȝ id percontatum
venire duxiſſent .Ueruȝ tanquā in
crimine deprehenſi ⁊ rei ad aliud ve
nerunt.Quid ergo ? Helias es tu?
Et dixit non ſum .Arbitrabantur
enim eum venturum ſicut chriſtus
inquit . Rogantibus nanqȝ diſcipu
lis.Quomodo ergo ſcribe dicunt ꝙ
Heliam oportet primuȝ venire.ipſe
reſpondit . Helias quidem ventur⁹
eſt:et reſtituet omnia . Deinde inter
rogant.Propheta es tu?Et repon
dit. Non. Et tamen propheta erat.
Quare ſe prophetā negat ? Quia
iterum percontantium animū inſpe
xit.Exiſtimabant enim prophetam
quendam eximium venturum eo ꝙ
inquit Moiſes . Prophetam vobis
ſuſcitabit dominus deus de medio
fratrum veſtrorum:tanqȝ meipſum
audite. Hic auteȝ erat chriſtus. Nō
igitur rogarunt:an eſſet vnus ex a-
liorum numero prophetarum.ſed ar
ticulum addiderunt. acſi dicerent.
Propheta ne ille es:qui a Moiſe p̄
dictus eſt. Propterea negauit Dixe
runt ergo ei.Quis es? vt reſponſum

demus ijs qui miſerunt nos: Quid
dicis de teipſo? Vides ne hos vehe-
mentius vrgentes: alliciendo iterū
rogantes. non dimittendo. hunc au
tem ſumma cum manſuetudine fal
ſas eorum ſuſpiciones omni conatu
tollentem? Et veritatis amicus.
Ego inquit vox clamantis in de-
ſerto dirigite viam domini ſicut di-
xit Eſaias propheta. Cum enim
magnum quiddam ⁊ eximium ſecun
dum eorum opinionē de chriſto lo
cutus ſit: ad preſtandam verbis ſu
is auctoritatem prophete ſtatim te-
ſtimonium adducit. Et qui miſſi fue
rant: erant ex phariſeis. ⁊ interroga
uerunt eum ⁊ dixerunt ei. Quid er
go baptizas: ſi tu non es chriſtus:
neqꝫ Helias: neqꝫ propheta? Vides
ꝙ non temere loquantur. Quoniam
adhuc eum adducere volebant. Nō
tamen hinc orſi ſunt: ne quo animo
dicerent: deprehenderetur. Et cum
ſe chriſtum eſſe negaſſet iterum ma
licia ſua diſſimulata: ad Heliam ve
niunt: ⁊ prophetam. Qui cum ſe neu
trum eſſe profiteretur: dubij iam cō
ſilij perſona ⁊ ſimulatione omni ab
iecta: aperte fraudulentam mentem
his verbis detegunt. Quid ergo ba
ptiſas ſi tu non es chriſtus? Deinde
vt animum celarent addiderunt: ne
qꝫ Helias: neqꝫ propheta. Nam cū
adulationibus eum allicere non poſ
ſent: calumnia ſe eum coacturum ar
bitrati ſunt: vt quod non eſſet: ſe eē
confiteretur. O ſuperbiam. o amen
tiam ⁊ curam intempeſtiuam. Miſi-
ſtis vt ab eo cognoſceretis quis eſ
ſet ⁊ vnde. Nunquid ei quid facturꝰ
ſit preſcribetis? Hoc cogentium eſt
vt ſe chriſtum confiteatur. Verum
tamen neqꝫ nunc indignatur Johā
nes: neqꝫ ſic eis: vt merebantur: re-
ſpondet. Vos precipere ⁊ legem mi-
hi ponere audetis. ſed iterum incre
dibilem pre ſe fert manſuetudinem.
Ego inquit baptizo in aqua. mediꝰ
autem veſtrum ſtetit quem vos ne-
ſcitis. Ipſe eſt qui poſt me venturꝰ
eſt: qui ante me factus eſt. cuius nō
ſum dignus vt ſoluam eius corrigi
am calciamenti. Quidnam his re-
ſpondere potuiſſent iudei? Ipſi con
tra ſe nulla venia nulla excuſatione
dignam ſententiam tulerunt. Quo
nam pacto tante auctoritatis Johā
nem: ⁊ tam verum arbitrabantur:
vt non ſolum de alijs teſtimonium:
verū ipſi de ſeipſo omnia crederēt?
Neqꝫ enim niſi ea eſſent ſententia
ipſum interrogatum miſiſſent quid
de ſe diceret. Noſtis enim quod de
ſe dicentibus: ijs duntaxat maxime
fidem adhibemus: quos veriſſimos
arbitramur. Neqꝫ hoc tantum eo-
rum os obſtruit. ſed animus quoqꝫ
quo ad eum locuti ſunt: Promptiſſi
mo nanqꝫ animo ad eum venerunt.
licet poſtmodum mutati ſint. Que
ambo chriſtus his verbis ſignifica
uit. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucēs
vos autem voluiſtis exultare ad ho
ram in eius luce. Et reſponſū eius
probauit inquiens. Qui non querit
gloriam ſuam verax eſt: et iniuſtitia
non eſt in eo. Johannes autem non
ſibi gloriam queſiuit. ſed ad aliū eos
dimiſit. Et qui miſſi erant ſumme
erant apud iudeos auctoritatis: et
primum locum obtinebant. Itaqꝫ
nulla ex parte confugium aut excu
ſatiōem habebant. ſi chriſto non cre
derent. Sed qua gratia Johāni de
chriſto fidē non adhibuiſtis? Vos
ex primoribus miſiſtis. Vos de his
interrogaſtis. Vos baptiſte reſpon-
ſi audiſtis. omnia conati. omnia ſcru
tati ſunt: et ſuſpiciones veſtras om
nes in medium protulerunt. ⁊ tamē
ingenue ꝯfeſſꝰ eſt: ñ eē neqꝫ xp̄m neqꝫ
Heliam: neqꝫ prophetam. Neqꝫ

hoc contentus' quis eſſet oſtendit: ⁊
de baptiſmate ſuo verba fecit: ꝙ par
uum eſt ⁊ vile: ⁊ preter aquā' nil am
plius haberet. oſtendit preterea ex-
cellentiaȝ baptiſmatis: a chriſto tra
diti. Adducit Eſaie prophete teſti-
monium: qui diu ante deum ⁊ ſe: eiꝰ
miniſtrum appellauit. Quid iam du
bij relinquebatur: quin deum adora
rent ⁊ confiterentur'. cum omni ad-
ulatione amota verum eſſet teſti-
monium. Neqȝ enim aliud teſtantis
mores ⁊ ſapientia pollicebatur. Ad
hoc vel inde perſpicuum erat: ꝙ ne
mo proximum ſibi prefert: neqȝ queȝ
ſibi honorem arrogare poteſt: in ali
um facile confert. Itaqȝ Johannes
niſi chriſtus deus fuiſſet: in tantum
non deſcendiſſet teſtimonium. Naȝ
ſi id nomen tanqȝ conditiōe ſua ma
ius abieciſſet. non ſane alij: et ſane in
feriori: tribuiſſet. Medius autez ve-
ſtrum ſtetit quem vos neſcitis. De
cens nanqȝ erat: vt in populo tanqȝ
vnus ex multitudine verſaretur: q
vbiqȝ humilitatem et manſuetudi-
nem doceret. Neſcitis autem quis ⁊
vnde ſit. Illam autem particulam
qui poſt me venit: frequenter memi
nit. tantum non dicens. Nolite pu-
tare rem ipſaȝ in meo eſſe baptiſma
te. Non ſane perfectum eſt. Aliꝰ poſt
me venit. alterum allaturus. hoc ta
men illius preparatio quedam eſt: ⁊
preceſſio. Res noſtre vmbre ſunt: et
imago. aliuȝ venire oportet: qui ve
ritatem afferat. Quamobrem illud
verbuȝ. poſt me venit: eius maxime
oſtendit dignitatem. Nam ſi id erat
perfectum: nullus erat ſecundo locꝰ
Ante me factꝰ ē: hoc eſt honorabili-
or. Inde ne ex comparatione ſimili
tudinem intelligerent: cum nullam
vellet intelligi: ita ſe ante fuiſſe dicit
vt neqȝ inter vltimos miniſtrorum
adnumerari ſe dignum profiteatur.
Soluere enim calciamenta viliſſimi
ſerui officiuȝ eſt. Quod ſi Johannes in-
dignus qui corrigiam ſolueret. Jo
hannes inquam quo maior inter na
tos mulieruȝ non ſurrexit: quo nos
loco ponemus? Si is qui terrarum
orbi equiparatur. imo qui maior eſt
(non enim inquit erat ijs dignus
mundus) ne inter vltimos quidem
miniſtros connumerari ſe dignum
dicit. quid nos innumerorum ſce-
lerum pleni dicemus: qui tanto Jo
hanne ſumus inferiores: quanto ter
ra minor eſt celo? Hic neqȝ qui ſol
uat corrigiam calciamenti dignum
ſe profitetur. inimici autez veritatis
in tantam prorumpunt inſaniaȝ: vt
qui deum cognoſcant digni ſe arbi
trentur. Quo hac amentia ſceleſtiꝰ?
Quid ſuperbia inſanius? Bene inqt
ſapiens. Initium ſuperbie non cog-
noſcere dominum Non eſſet e celo
deiectus: neqȝ in diaboluȝ verſus ce
cidiſſet angelus: niſi hoc ſe ſcelere co
inquinaſſet. Hoc eum precipiteȝ de-
dit. hoc in gehennam intruſit. hoc
malorum omnium ei cauſa fuit. hoc
tantarum virium eſt vt omnem ani
mi virtutem: elemoſynā: orationes:
ieiunium: cetera animi bona corrum
pat. Superbia in hominibus: īmun
da inquit eſt apud deum. Non ergo
fornicatio duntaxat: neqȝ adulteriū
hominem polluit. ſed et ſuperbia. ac
etiam illis longe magis. Quamob-
rem? quoniam fornicatio etſi indi-
gna venia ſit. poteſt tamen quiſpiaȝ
voluptatem in excuſationem addu
cere. ſuperbia autem ne minimā qui
dem: propter quam vel vmbram: ſal
tem venie conſequatur. ſed nihil ali
ud eſt qȝ deprauatio animi: ⁊ morbꝰ
grauiſſimus: non aliunde qȝ ex inſa
nia ortum ducēs. Nihil enim ſupbo

homine inſanius: Quis ditiſſimus ſit
quis multa hac exteriori ſapientia
preditus: quamuis potens: quāuis
omnia que homini exoptanda vidē
tur: in illum congerantur. Quippe q
humanis bonis ſuperbit miſer eſt: ⁊
infelix: et illorum omnium mercedē
amittit. Qui eorū gratia que nulla
ex parte bona ſunt propter vmbrā
⁊ florem feni (hec enim inanis gloria
eſt) inflatur. Nonne omnium maxi-
me ridiculus eſt. cum idē faciat qđ
quiuis pauper ⁊ mendicus ⁊ ſemꝑ
famelicus: qui ſi quando letum ſom
nium viderit eo letatur? Miſer ſane
⁊ infelix: qui cum animā tuam gra
uiſſimo morbo conſumas: ⁊ vltima
in miſeria verſeris. tumeſcis tamen
ꝙ auri tibi talenta ſint plurima: ꝙ
ſeruorum multitudo. Uerum hec nō
tua ſunt. Si non credis plurimorū
habes exemplū. Ut ſi ita inſanis: vt
neq; ex maiorum experientia hoc
intelligas. parumper expecta: ⁊ in te
ipſo nullam tibi inde vtilitatem co-
gnoſces. cum exanimis. nec hora: nec
breui quidem momento; eorum do
minus eris: inuitus alijs relinques;
⁊ ijs ſepenumero quibꝰ nolles. Mul
tis enim nec ſua diſponere permiſſū
eſt. migrauerunt repēte e vita: ⁊ cū
vellent ijs frui: non potuerunt. Quod
ne vobis accidat: iam ad ſanitatem
reuerſi: ea nobiſipſi ad ciuitatem no-
ſtram tranſmittamus: quibus ſolis
fruemur: alijs minime. Illa in aſilū
⁊ locum tutiſſimū recondemus. vn
de nihil ea nobis poterit auferre, nō
mors. non teſtamenta. non heredita
tum ſucceſſiones. non calumnie. non
inſidie. Sed qui hinc emigrans ſua
premiſerit: ijs perpetuo fruetur: et
quiſnam tanta laborat inſania: vt
rebus ſuis omni tempore ſe perfrui
turū negligat? transferamus igitur
illuc noſtras diuitias. non nobis aſi
nis opus eſt: non camelis: nullis iu
mentis: nullis curribus: nullo alio
vehendi inſtrumento. qua nos mo-
leſtia deus liberos reddidit. tantum
pauperibus indigemus: claudis ce
cis: infirmis. Hi res et pecunias in
celum perferre: ⁊ carū dominos ad
eternorum bonorum hereditatem ꝑ
ducere poterunt. quam vtinam om
nes conſequamur. Gratia ⁊ benigni
tate domini noſtri Jeſu chriſti per
quem ⁊ cum quo patri gloria ſimul
⁊ ſpiritui ſancto in ſecula Amen.

Homelia xvi.
ex capitulo primo.

Hec in bethauara facta ſunt
trans iordanem: vbi erat Jo
hannes baptizans. Altera au
tem die vidit Johannes Jeſum ve
nientem ad ſe ⁊ ait. Ecce agnus dei:
ecce qui tollit peccata mundi. Ma-
gnum bonum fiducia eſt: et loquē di
libertas: omniaq; chriſti confeſſioni
poſtponere. tā magnū inquā ⁊ admi
rabile: vt filius dei vnigenitus: idē
de patre predicē. Quis non equa ſit
viciſſitudo. tu enī confiteris in ter
ra. ipſe in celo. tu preſentibus homini
bus. ille patre ⁊ angelis omnibꝰ Ta
lis Johannes. non multitudine. nō
gloria. nulla re humana motus: om
nia peſſundat. liberrime vt debet
chriſti myſteria omnibus adnūciat.
Propterea etiam locum ſignificat euā
geliſta: vt magnanimi preconis fidu
ciam oſtenderet Non enī domi neq;
in angulo aliquo ſe abdidit. ſꝫ apud
iordanem: in media omnium qui a
ſe baptizatum venerant multitudi-
ne: id palam profitebatur. Uenerant
enim iudei dum baptiſaret. tunc ſu-
premum illud arcanum ⁊ inenarra-
bilis doctrine plenum de chriſto pre

dicauit:ꝙꝫ non eſſet dignus ſolue
re eius corrigiam calciamenti. Pro
pterea inquit. Hec in bethania fa
cta ſunt. Quedam autez exemplaria
veriora videntur in quibus betha
uara ſcriptum eſt. Bethania enim
non trans iordanez:neqꝫ in deſerto
erat.ſed non longe ab hiero olymis.
Locorum autem alia etiam ratione
meminit. Nam cum nō antiqua:ſed
que paulo ante contigerant eſſz nar
raturus: qui aderant ⁊ viderant:
eos teſtes adducit. ex quibus rē cer
tam innuit. Confidens enim nihil
ſe veritati addidiſſe.ſed vt res ſe ha
buerat:pure ⁊ ſimpliciter enarraſſe
a loco teſtimonium accepit.non par
uum:vt dixi futurum veritatis: in
dicium. Altera autem die vidit Jo
hannes Jeſum venientem ad ſe:et
ait. Ecce agnus dei.ecce qui tollit
peccata mundi. Diſtribuerunt tem
pora euangeliſte. Matheus. priuſqꝫ
Johannes baptiſta caperetur tem
pora proſequens: ad ea que ſecuta
ſunt properat. Euāgeliſta aūt Johā
nes:his maxime immoratur. Et ille
poſtqꝫ venit Jeſus e deſerto:interiz
omiſſis omnibus:que Johānes:que
iudei miſſi inuicem verba contule
rint:⁊ alijs pluribus:continuo trā
ſit ad carcerē. Cū audiret inqt Jeſ⁹
ꝙ traditus eſſet Johannes: ſeceſſit
in deſertum. Johannes autem hoc
tacuit:vtpote a Matheo narratuz.
Narrat autem que poſt deſcenſum
montis ſecuta ſūt.⁊ mltis ꝑtermiſſis
addit Nondum enīz miſſus erat io
hannes in carcerem. Et qua nam
gratia hoc in loco inquit Jeſum ad
ipſum veniſſe:non ſemel ſed iteruz?
Matheus neceſſarium eius aduen
tuz fuiſſe inquit:baptiſmatis gratia
Addit enim Jeſus. Sic enim decet
nos implere omnem iuſtitiam Jo-
hannes eum iterum veniſſe dicit p⁹
baptiſma:quod manifeſtauit inqui-
ens. Ego vidi ſpiritum deſcenden
tem quaſi columbam:et manentem
ſuper eum. Qua igitur gratia venit
nūc ad Johannem neqꝫ enim veni
entem tantum.ſed ad ſe inquit? Cur
inquam? Ne quis ſuſpicaretur cum
primum vna cum cetera multitudi
ne veniſſet:eadem qua alij cauſa ve
niſſe:vt ſcilicet peccata confiteretur
⁊ in penitentiaz ablueretur in flumi
ne. Idcirco venit prebens iohanni
occaſionem:vt eiuſmodi ſuſpicionez
tolleret:quam illud verbum. Ecce
agnus dei. Ecce qui tollit peccata
mundi:penitus tollit. Qui enim tā-
ta excellit puritate:vt aliorum pec
cata poſſit abluere.ſane conſtat eum
non ad confitendum peccata veniſ-
ſe.ſed vt illi admirabili preconi: hāc
daret occaſionez:⁊ ſecunda hac vo
ce iis qui priora audierant:et certi-
us dicta imprimeret:⁊ alia ſuperad-
deret. Illud autem verbum.ecce:po
nitur eo ꝙ ſepe multi ex iam dictis
ipſum inquirebant.ideo preſentem
oſtendit. Ecce hic eſt de quo iaz ſer
mo habitus eſt. Hic eſt agnus. Ag-
num autem appellat:vt Eſaie pro-
phetiam in memoriam iudeis redu
cat:vt per figuraz magis eos ad ve
ritatem alliciat. Ille quidem agnus
nullius peccatum accepit. hic autez
totius orbis terrarum. Periclitan
tē enī mundum ꝗ̄primuz ab ira dei
liberauit. Hic eſt de quo dixi. Poſt
me venit vir:qui ante me factus eſt
Vides et in hoc loco quomodo ſu
periora interpretatur. Nam cum di
xiſſet. Agnus qui tollit peccata mū
di.ſubdidit. Quoniam ante me fa-
ctus eſt.videlicet ꝙ accipit peccata
mundi:⁊ baptizat in ſpiritu ſancto.
Meus enim aduentus nihil aliud

habuit: q̄ꝫ predicare commune orbi
terrarum preſtitum beneficium: et
in aqua baptizare. huius autem pur
gare humanum genus: et largiri pa
racliti operationem. Hic ante me fa
ctus eſt. hoc eſt clarior apparuit: q̄a
prior me erat. Pudeant Pauli ſa-
moſatenſis ſectatores: tam manife-
ſtam oppugnare veritatem. Et ego
neſciebam eum. Aufert omnem te-
ſtimonio ſuſpicionem. cum non hu
mane familiaritatis gratia. ſed diui-
na reuelatione id perhibere often-
dat. Neſciebam eum inquit. Quo-
modo ergo dignus eſt fide teſtis?
Quomodo alios docet qui neſcit?
Non inquit neſcio: ſed neſciebam. vt
hoc verbo maxime ſibi crederetur.
Quo enim pacto tantum ignoto tri
bueret? Sed vt manifeſtetur iſrael.
propterea ego veni in aqua bapti-
zans. Non igitur ipſe baptiſmatis
indigebat. Neqꝫ alia ratione illud
lauacrum inſtitutum eſt. q̄ꝫ vt viam
reliquis ad chriſti fidem preberet.
Non enim inquit vt baptiſmate ab
lutos mundem: neqꝫ vt peccatis li-
berem: ad baptizandum veni. ſed vt
manifeſtetur iſrael. Quid enim dic
queſo. Nonne licebat ſine baptiſma
te predicare ⁊ multitudinem facile
ad credendum adducere? Minime:
neqꝫ enim tanto ſtudio omnes feſti
naſſent. ſi ſine baptiſmate fuiſſet pre
dicatum: neqꝫ niſi ex comparatione
eius excellentiam didiciſſent. Si-
quidem multitudo. non vt predica-
tionem audiret. ſed vt confeſſi pec
cata baptiſarentur concurrebat.
Aduenientes chriſti doctrina imbu
ebantur. et baptiſmatis intellige-
bant differentiam: quantum iudai-
ce inſtitutioni preſtaret. Idcirco om
nes confluebant. Nec tamen ſic erat

in precio. Quomodo igitur cogno
uiſti eum? Quia ſpiritus deſcendit.
Uerum ne quis ſpiritus: quemad-
modum nos: eum indiguiſſe arbitra
retur. audi quo pacto hanc tollit ſu
ſpicionem: vt oſtendat ſpiritum ad
chriſtum adnunciandum deſcendiſ-
ſe. Nam cum dixiſſet: et ego neſcie-
bam illum. addidit. Sed qui miſit
me baptizare: ille mihi dixit. Su-
per quem videris ſpiritum deſcen
dentem: et manentem ſuper eum: hic
eſt qui baptiſat in ſpiritu ſancto. Ui
des ad hoc veniſſe ſpiritum vt chri
ſtum oſtenderet? Non erat Johan
nis ſuſpectum teſtimonium. nihilo-
minus vt id probabilius faceret ad
deum et ſpiritum ſanctum relegauit
Cum enim rem tam magnam ⁊ ad
mirabilem dignam q̄ꝫ que omnes in
admirationem conuerteret: teſtifica
retur. videlicet ꝙ vniuerſi orbis ter
rarum ſolus peccata auferret: et tā
tam multitudinem abluendam diui
ni muneris magnitudo ſufficeret:
huiuſmodi iam ſententiam confir-
mat. Confirmatio autem eſt ꝙ fili
us dei ſit: neqꝫ baptiſmate indigeat;
et ꝙ idcirco ſpiritus deſcendit: vt
eum duntaxat manifeſtaret. Non
enim erat Johannis dare: quod ab
eo baptizati ſignificabant cum di
cerent. Sed neqꝫ ſi ſpiritus ſanctus
eſt audiuimus. Non enim baptiſma
te chriſtus: neqꝫ illo: neqꝫ alia re. ſed
baptiſma: chriſti indiguit gratia.
Hoc enim fons et caput omnium
bonorum relinquebatur: vt ſcilicet
qui baptizarentur: digni eſſent ſpiri
tu ſancto. Hanc igitur ſpiritus ſa
nctitatem aduentu ſuo impleuit: et
teſtimonium perhibuit Johannes
dicens. Qꝛ vidi ſpiritum deſcenden

tem quaſi

v

columbam de celo: et manenteʒ ſup
eum et ego neſciebam eum. Sʒ qui
miſit me baptizare in aqua ille mihi
dixit. Super quem videris ſpirituʒ
deſcendentem: ⁊ manentem ſuper eū
hic eſt qui baptizat in ſpiritu ſancto
et ego vidi: et teſtimonium perhibui
quia hic eſt filiꝰ dei. Frequenter hac
vtitur particula, neſciebam eum.
Quanam gratia? Ex cognatione iū
ctus erat ſecundum carnem. Ecce eī
inquit Elizabet cognata tua: et ipa
concepit filium. Ne igitur videre
tur ad voluntatem loqui: eius cog
nationis gratia inquit. Neſciebam
eum. et merito ſane. Qui in deſerto
extra paternam domū a pueris ver
ſatus erat. quid mirum ſi chriſtum
neſciebat anteꝗ̄ ſpiritus deſcende
ret? Et ſi ante baptiſma eum cogno
uit: prohibebat eū dicens. Ego a te
debeo baptizari. Hoc enim ſignum
erat certiſſime cognitionis. non ta
men multo ante tempore eius noti
tiam habuit. Nec ab re. Miracula
enim que a pueris chriſtus fecerat.
vt de magis ⁊ alia huiuſmodi. diu an
te: Johanne adhuc infante contige
rant. Interea multo intercedēte tē
pore: minime mirum ſi ignorabatur.
Nam ſi antea notus fuiſſʒ non vti
ꝗ̄ dixiſſet. Ut manifeſtetur in iſrael
propterea veni baptizans. Hinc
conſtat ſigna illa ⁊ miracula que in
chriſti puericia feruntur: vera non
eſſe. Nam ſi a pueris miracula face
re cepiſſʒ: n̄ ſane eū Johēs ignoraſſʒ
nec reliqua multitudo indiguiſſet
magiſtro: qui ipſum manifeſtaret.
Nunc auteʒ inquit: propter hoc ve
ni vt manifeſtetur iſrael. Sed qua
nam ratione inquit. Ego debeo a
te baptiſari? Dein de vtpote qui ma
nifeſtius euʒ cognoſceret: turbis eū
manifeſtauit dicens. hic eſt qui ba
ptizat in ſpiritu ſancto: quem dixi
poſt me venit vir: qui ante me factꝰ
eſt. Quia ⁊ qui miſit me baptizare
in aqua. propterea miſit me vt ma
nifeſtetur iſrael. Ipſe ante deſcenſuʒ
ſpiritus: Johanni reuelatus eſt. Jo
circo ⁊ anteꝗ̄ veniſſet: dixit. Poſt
me venit vir: q̄ añ me factꝰ eſt. Ne
ſciebat igitur antequam chriſtus ad
Johānez veniret, ſed cū baptiſandꝰ
eſſet tunc eum cognouit ⁊ maxime
cum pater euʒ prophete reuelaſſet:
et ſpiritus iudeis (quorum gratia
deſcenderat) qui baptizaretur oſten
diſſet. Itaqȝ ne Johannis contem
neretur teſtimonium cum inquit.
Quia prior me erat: et in ſpiritu ba
ptizat: et iudicabit orbem terrarum
Jdeo pater ipſe voce ſua filium pro
feſſus eſt: et ſpiritus ſupra chriſti ca
put deſcendit. Cum enim alter ba
ptizaret: alter baptizaretur. ne quis
de Johanne id verbum dictum ar
bitraretur: venit ſpiritus qui huiuſ
modi amouit dubitationem. Itaqȝ
cum inquit. Neſciebam eum. ſuperi
ora tempora reſpicit. non que circa
baptiſma fuerant. Nam quo pacto
prohibuiſſet dicens. Ego debeo a te
baptizari? quomodo hec de eo loque
retur? Sed quid non credebant iu
dei? Non enim ſolus Johannes vi
dit ſpiritum in columbe ſimilitudi
nem. Quoniam hoc myſterium non
corporeis tantum oculis indigebat
ſed mentis potius. ne inanis ſpecies
putaretur. Nam ſi miracula facien
tem chriſtum. cum tactu ſolo infir
mos ſanaret: mortuos vite redderet
videntes iudei non crediderunt. ſed
inuidia perciti: contraria ſibi videre
videbantur. quo pacto ſolo ſpiritus
aduentu abieciſſent incredulitateʒ?
Quidam autem dicunt. non omnes
ſed Johannem tantum; ⁊ quoſdam

vita et moribus probatiores ſpiri
tum vidiſſe. Nam etſi corporeis o-
culis in columbe ſpeciez ſpiritus de
ſcendens videri poterat. non tamen
neceſſario ſequebatur: vt ab omni-
bus ſpectaretur. Etenim Zachari
as ſub corporea imagine multa con
ſpicatus eſt. necnon ⁊ Daniel ⁊ Hie
zechiel. nullum tamen viſionis ſoci
um habuerūt. Preterea Moiſes mul
ta vidit: qualia aliorum nemo. Et
tranſfigurationem in monte: non
omnes viderunt diſcipuli. Sed ne
qȝ in reſurrectiōe viſionis illius om
nes fuere participes. Quod ſignifi
cauit Lucas cum inquit. Qui dedit
eum manifeſtum fieri teſtibus preor
dinatis. Et ego vidi ⁊ teſtimonium
perhibui. quia hic eſt filius dei. Ag
num ipſum appellauit: atqȝ ꝙ ſpiritu
baptizare deberet profeſſus eſt. Fili
um autem dei nequaquam. Atqui
poſt baptiſma nihil ipſum dixiſſe ſcri
bunt alij euangeliſte. Veruz omiſſis
que interea facta ſunt: poſt captum
Johannez: miracula proſequuntur
Ex quo non immerito cōiectari poſ
ſumus. ꝙ ⁊ hec ⁊ alia plura preter
miſerint. Quod etiam hic euangeli
ſta in fine operis ſui demonſtrauit.
Tantum autem abeſt vt fingant ali
quid magnum de eo. vt que viden
tur exprobrāda eſſe: omnes vno ore
diligentiſſime poſuerint. neqȝ inueni
res qui eorum quicqȝ relinqueret.
Miracula autem: alij alia omiſerunt
alia nemo meminit. Hec nō temere
dixi. ſed ad contundendam gentiliū
impudentiaz. ſufficiens ſane hoc ad
diſcipuloruz mores oſtendendos ex
emplum ꝙ nihil ad gratiam loquan
tur. poteritis qȝ aduerſus fidei oppu
gnatores his muniri ratiōibus.
Verum attendite queſo (Etenim
abſurdum eſt) ꝙ medicus: coriari9:
textor: ⁊ omnes generatim opifices
quiſqȝ pro artis ſue profeſſione pu
gnet. Chriſtian9 autez non poſſit vl
lam religionis ſue afferre rationem.
Atqui: ille artes neglecte: ad pecu-
niam damnum referunt. huius autē
contemptus: anime detrimentuz af
fert: et tamen tanta miſeria: tanta ī-
ſania laboramus: vt in illas omnez
curam: cogitationem qȝ adhibeam9.
neceſſaria autem et ſalutis noſtre
munimenta firmiſſima: pro nihilo
ducimus. Hoc non ſinit gentiles re
cognoſcere errorem ſuum: atqȝ deri-
dere. Nam cum ipſi mendacio initi.
omnia faciant vt dogmatum ſuoruz
ignominiam defendant. nos autem
veritatis cultores: ne hiſcere quidez
ad noſtra tutanda poſſimus. que
cauſa eſt quin doctrine noſtre nimiā
damnent imbecillitatem: quin frau
dem et ſtultitiam in nobis ſuſpicen
tur: quin chriſto tanquam mendaci
et multitudinis ſtultitia fraudē ſua
abutenti maledicant. huius nos cau
ſa blaſphemie. Nos inquam qui no
lumus pijs religionis noſtre ſermo-
nibus inuigilare. ſed ſuperuacuis et
caducis rebus curam omnem adhi
bemus. et qui ſaltationis: ⁊ aurigan
di: et beſtias conficiendi ſtudio: de-
lectantur. huiuſmodi certaminibus
totis viribus incumbunt. ne inferi
ores euadant: et ſtudia ſua maiorem
in modum laudant: et aduerſus eo-
rum accuſatores: excuſationem me-
ditantur. qui vero reprehendit: ma
ledictis proſequuntur. In chriſtia
na autem religione defendenda: nul
la cura adhibita torpeſcimus: oſci-
tamus: maxime ridiculi deprehen-
dimur. et quid non ſummam dei ſub
imus indignationem. cum chriſtum
inferiore loco qȝ ſaltatorem habea-
mus. Horum enim opera quamuis

turpiſſima: multis modis excuſare
admittimur. chriſti miracula q̄tis
orbem terrarum conuerterint: neqꝫ
ītelligere: neqꝫ curare videmur. Cre
dimus in patrem et filium et ſpiri-
tum ſanctum. in reſurrectionem cor-
porum. in vitam eternam. Si quis
gentilium percontaretur. Quis hic
pater ē? Quis filius? Quis ſpiritus
ſanctus? Tres deos aſſeritis: et nos
plurium deorum aſſertores reprehē
ditis? Quid ad hoc diceritis? Quid re
ſpondebitis? Quo pacto has diſſol-
ueris obiectiones. Quid autē ſi vo
bis ad hec obmuteſcentibus aliam
inferat queſtionē. An in hoc corpo
re an in alio reſurrecturi ſimus. Et
ſi in hoc: que neceſſitas vt diſſolua-
tur? Quid preterea: hoc tandem: et
non ſuperiori tempore: chriſtus hu-
manam carnem accepit? Quid ei in
preſentia potius q̄ tot ſuperioribus
ſeculis viſū eſt: humano generi pro
uidere? Neqꝫ enim neceſſarium eſt:
vt qui plures preterea queſtiones
accumulat: earum conticeat ſolutio-
nes: ne rudiorib⁹ obſit. Arbitramur
ſane que diximus ſuffectura ad ſom-
num veſtrū excutiendū. Quid igi
tur ſi hec et huiuſmodi percontaren
tur. Non poteſtis ipſa verba audire
quod nos queſo manet ſupplicium.
cū tanti ſimus erroris autores: iis
qui in tenebris īuoluuntur. Vellem
ſi horum ſtudio teneremini. huc in
medium impij alicuius gentilis phi
loſophi contra nos librum proferre:
contra ſermonis huius: vt hac vos
ratione excitarē: ⁊ deſidiam veſtrā
excuterem. Nam ſi illi vt contra re
ligionem noſtram loquerentur tan-
topere inuigilarunt. qua nos venia
dignamur: niſi hu⁹modi cōtra nos
inſultus propulſare calleam⁹. Hoc
nos Paulus precipit. Inquit enim
parati ſemper ad ſatiſfactionem om
ni poſcenti vos rationem: de ea que
in vobis eſt fide: ⁊ ſpe. Et iterum.
Verbum chriſti inhabitet in vobis
abundanter. ſed quid ad hec reſpon
dēt fucis ſtultiores? Benedicta om
nis anima ſimplex. ⁊ qui ſimpliciter
ābulat in fiducia ābulat. Hoc nāqꝫ
omniū malorū cauſa eſt: ꝙ non mul
ti ſcripturarum teſtimonia in opor
tunis rebus ſciunt adducere. Non
enim eo loco ſimplex pro ſtulto: ⁊ ꝓ
eo qui nihil nouit intelligendū ē. ſed
pro non malo: non verſuto. Nam ſi
ita intelligeretur ſuperuacaneū fu
iſſet dicere. Eſtote prudentes ſicut
ſerpentes: ⁊ ſimplices ſicut columbe
Sed quid hec cum in nullā huius
diſputationis adducamur neceſſita
tē? Preterea neqꝫ alia in hac vita no
bis recte efficiuntur. ſed vndiqꝫ miſe
ri: vndiqꝫ ridiculi: ī mutuas ſemper
calamitates intenti. In corrigendis
⁊ accuſandis criminibus: pigri: oſci
tamus. Quamobrem vos hortor
nunc ſaltem veſtri iuris facti: ne in
reprehendendo tantum perſeuere
tis. Siquidem non ſatis eſt ad pla
candum deum. ſed optimam vitam
induamini: vt ad gloriam dei in hoc
ſeculo viuentes: futuram omnes cō
ſequamur. Gratia ⁊ benignitate do
mini noſtri Jeſu chriſti: per quē et
cum quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui
ſancto in ſecula Amen.

Homelia xvii.

ex capitulo primo

Altera die iterū ſtabat Jo
hannes: ⁊ ex diſcipulis ei⁹
duo ⁊ reſpiciēs Jeſuꝫ ābu
lātē dicē. Ecce agn⁹ dei. et
audierunt euꝫ duo diſcipuli loquen
tem. et ſecuti ſunt ieſum. Pigra quo
dammodo humaua vita eſt: et ad ꝑ
ditionem procliuis. non propter na
ture ſue opificium. ſed propter vo
luntatis deſidiam. Quamobrem ſe
pius admonendum eſt. Unde Pau
lus. Hec ſcribere mihi quidem non
graue. vobis autem tutum. Terra
enim ſemel accepto ſemine mox pro
fert fructus: neqꝫ indiget altera ſati
one. In anima noſtra non ita vſu
uenit. ſed frequenter et ſumma cum
diligentia in ea ſerendum eſt: vt ſe
mel ſaltem fructum accipiat. primuꝫ
enim non facile inſident: ⁊ imprimū
tur animo verba dei. quoniam mul
ta ſeq̄tur difficultas. multis obſtru
itur ſpinis anima. multi adſunt inſi
diatores: ſemina diripientes. Dein
de cum germinant ⁊ radices agunt
ſemina: iterum indigent diligentia:
vt ad maturitatem perueniant: et
cum peruenerint vt integra per
ſtent: et a nemine ledant̄. In ſemini
bus enim cum e vagina ſpica erupit
⁊ rubiginem et cetera noxia facile
contemnit. In doctrina autem per
fectum opus: nonnunquam aliqua
incumbens tempeſtas et fluctus ꝑ
didit. id qꝫ et rerum difficultate: et
hominum qui ſciunt et volunt lede
re fraudibus varijs qꝫ alijs tentati
onibus penitus labefactatur. Hec
autem non temere vobis dicta ſunt
ſed vt quotiens idem Johanneꝫ re
petentem audieris: nolis tanquam
nugatorem contemnere: neqꝫ ſuper
fluum et moleſtum arbitrari. volu
it enim ſemel audiri. ſed cum nō mul
ti ei⁹ verbis a principio nimio ſom
no oſcitantes vacauerint iterum
eos excitat. Conſidera autem eius
verba: inquit enim. Qui poſt me ve
nit ante me factus eſt. Et item. Nō
ſum dignus ſoluere eius corrigiam
calciamenti. Et iterum. Hic eſt qui
baptizat in ſpiritu ſancto et igne.
Qꝫ ſpiritus viſus eſt deſcendens
quaſi columba ſuper eum. Et ꝙ te
ſtimonium perhibuit. quoniam hic
eſt filius dei. Nemo his verbis at
tendit. nemo rogauit cur: pro quo:
et qua ratione id diceret. Dixit pre
terea. Ecce agnus dei: ecce qui tol
lit peccata mundi. Neqꝫ hoc vlla
eos admiratione affecit. Idcirco re
petere cogitur tanqꝫ duram quan
dam et immitem terram nouali fre
quenter molliens: et ſermone tanqꝫ
aratro ſubactam mentem excitans
Hoc pacto ſemina alte deijcit. Pro
pterea non longiori vſus eſt orati
one. quoniam vnum tantum cura
bat: vt chriſto omnium animos con
iungeret. Norat enim ſi hoc recipe
rent: non amplius teſtimonio alicu
ius indigere: vt factum eſt. Nam ſi
Samaritani audito chriſti ſermo
ne: dicunt mulieri. Non iam pro
pter tuam loquelam credimus. ipſi
enim audiuimus et ſcimus. quia hic
eſt vere ſaluator mundi. Longe ma
gis diſcipuli id feciſſent: effeceruntqꝫ
Nam cum abeuntes vno tantum
veſperi chriſtum audiſſent. non am
plius reuerterunt: vt et Johanni
miniſtrarent: et eius audirent pre
dicationem. Inuenit enī hic primuꝫ
inquit fratrem ſuum Simonem. et
dicit ei. Inuenimus meſſiam: quod
eſt interpretatum chriſtus. Intue
ere hoc etiam loco: ꝙ neqꝫ cum di
xit. poſt me venturus eſt: qui an
te me factus eſt: neqꝫ cum. Non ſuꝫ
dignus ſoluere eius corrigiam cal

ciamenti : quenquam lucratus eſt.
Uerum cum de chriſti generatione
verba habere:et in humiliorem ſer-
monem deſcendere cepit.tunc ſecuti
ſunt diſcipuli . Unde animaduerten
dum eſt.ꝙ non tam multi ad chri-
ſtum ſectandum adducuntur : quan
do magnum aliquid et altuꝫ de deo
dicitur.ſicut cum ad humiliora :⁊ ad
auditorum ſalutem accomodatiora:
deſcenditur . Audiuerunt igitur a
Johanne ꝙ tollit peccata mundi:
et eueſtigio ad eum properarūt. Nā
ſi peccata abluere et ſine labore no-
ſtro ijs nos liberare poteſt cur tan
tam reijcimus gratiaꝫ ? Audiant ca
thecumini:et qui ad vltimam vſqꝫ
ſpiritum propriam contemnunt ſa-
lutem. Iteruꝫ inſtat Johannes . Ec
ce agnus dei ? Nihil chriſtus ſed ille
omnia loquitur.ita et ſponſus : ni-
hil ad ſponſam primo loquitur .ſed
ſilet. Alij ipſum oſtendunt .alij ſpon
ſam accipiunt.cui tantum monſtra
tur:neqꝫ a ſeipſo eaꝫ.ſed alio traden
te accipit ſponſus . Cum vero tradi
tam acceperit.ita ei afficitur : vt mi
nime amplius deſpondentium remi
niſcatur . Ita chriſtus venit vt ec
cleſiam componeret . nullum ipſe
verbum fecit. tantum preſto fuit a-
micus eius Johannes.dextram im
poſuit ſponſe .ipſe verba habuit.et
hominum animas chriſto tradidit.
Quibus acceptis ita formauit : vt
non amplius ad Johannem eſſet re
deundum. Aliud preterea animad-
uertendum eſt . Qꝫ quemadmodum
in nuptijs:non ſponſa ſponſuꝫ petit.
ſed contra :etiamſi regis filius vileꝫ
ancillam duceret.ita nunc non in ce
luꝫ humana aſcendit natura.ſed ipſe
deus ad hanc deſcēdit: quamuis hu
milem: quamuis contemptam. Re
autem perfecta non permiſit eā am
plius hic immorari .ſed ad patriam
domuꝫ ſuſtulit. Sed quanaꝫ gratia
non ſeorſum ſuis conuocatis diſcipu
lis. Johannes hec cum ijs loquitur
et ita eos chriſto commendabat .ſed
omnibus preſentibus inquit ad eos
Ecce agnus dei ? Ne videretur id
ex compoſito feciſſe. Nam ſi ipſius
hortatu:et tanqꝫ gratiaꝫ ei haberēt
chriſtuꝫ petijſſent.reſiliſſent fortaſſe
Nunc autez ex cōmuni doctrina eū
ſecuti.firmi perſtiterūt diſcipuli. nō
magiſtri gratiam.ſed propriaꝫ tātū
ſpectantes vtilitateꝫ . Prophete et
apoſtoli omnes abſentem chriſtum
predicauerunt. Illi quidem ante.hi
vero poſt acceptaꝫ carnem. Johan
nes autem ſolus preſentem. Quare
amicum ipſum ſponſi appellat . Affu
it enim ſolus nuptijs: omnia fecit.
omnia ad finem perduxit . ipſe rem
orſus eſt ⁊ viſo ieſu ambulante in-
quit . Ecce agnus dei . Neqꝫ voce
tantum.ſed et oculus chriſtum teſta
tus eſt et admiratus : et incredibili
gaudio exultauit . Neqꝫ iam exhor
tatur.ſed admiratur ⁊ obſtupeſcit p̄-
ſentem:et dei donum quod adnunci
aturus venerat:et purgationis mo
dum manifeſtat. Agnus enim vtrū
qꝫ ſignificat . Neqꝫ dixit qui tollet
aut tulit.ſed tollit peccata mundi:
vt quotidie ea tollere intelligatur.
Non enim cum paſſus eſt : ſolum
noſtra abſtulit peccata . ſed ex illo
hactenus tollit . Non ſemper cru
cifigitur . vnum nanqꝫ pro peccatis
noſtris tulit ſacrificium . ſed ſemper
per illud nos purgat . Quemad-
modum igitur cum verbum dixit:
et filium vtrunqꝫ pre ceteris eximi
um intellexit:ita et agnus ⁊ prophe
ta:⁊ lux vera:et paſtor bon⁹:⁊ alia
q̄ ab eo articuli adiectione dicta ſūt.
Precipuū quidē ⁊ ceteris preſtātiꝰ

demonſtrant. Etenim et agni ⁊ pro
phete ⁊ filij multi ſūt. ſed hic longe
pſtat. Neqꝫ articulo ſolo ſꝫ vnigeni
ti quoqꝫ adiectione hoc confirmat.
Nihil enim cuꝫ creatura cōicat. De
ſi cui non idoneo tempore hora vi
delicet decima hec dicta viderentur
(hora enī inquit quaſi decima erat)
multum mea ſententia fallitur. Mū
di nāqꝫ hominibꝰ carnis ꝙ volupta
tibus deditis: id tempus non admo
dum comoduꝫ eſt: ad aliquid ſerio ꝑ
agendum. eo ꝙ mens cibo ingraue
ſcit. Johannes aūt etiam veſperi tā
ſobrius erat: ꝙ nos ſub aurora. imo
longe magis. Nam ſepenumero ve
ſpertini cibi reliquie: animi ſolertiā
mane etiam habebant. ille auteꝫ nul
lo huiuſmodi onere pmebatur. Nō
igitur immerito ſub veſperum hunc
ſermonem habuit. Propterea in de
ſerto conuerſabatur: iuxta iordanē:
quo omēs ſummo feruore ad bapti
ſma concurrebant: parum ſecularia
curantes: ⁊ vt chriſtum ſectarentur
triduo cibis omnibus abſtinebant.
Hoc enim ſtudioſi preconis: et dili
gentis agricole officiuꝫ eſt. vt non ꝑ
us ab opere deſiſtant: ꝙ quod inten
dunt effecerint. Sed quid tandē nō
vniuerſaꝫ iudeaꝫ chriſtum adnunci
ando peragrauit? Quid iuxta iorda
nem tantum īmoratus: veniente ex
pectauit quem oſtenderet? quoniam
per opera id fieri volebat. Id cura
bat vt chriſtus noſceretur ⁊ perſua
deret: vt vitam eternam audirent. il
li maius: operum ſcilꝫ: reliquit teſti
monium. quemadmoduꝫ ipſe inquit
Ego ab homine nō accipio teſtimo
nium. opera que dedit mihi pater:
hec ſunt que teſtimoniuꝫ perhibent
de me. Uide quanto hoc clarius ſit.
Cum enim ſcintillam paruam exci
taſſ: repente flamma ad ſummum
euaſit. Nam qui prius Johannis
verbis minime mouebantur. poſt
modum dicunt: quecūqꝫ Johannes
dixerit vera eſſe. Accedit ad hoc: ꝙ
ſi in his adnunciandis orbem pera
graſſet. humano quodam ſtudio id
feciſſe videretur: et non parua audi
torum animis orta eſſet ſuſpicio. Et
audierunt eum duo diſcipuli loquē
tem: et ſecuti ſunt Jeſum. Atqui: et
alij erant Johanni diſcipuli: qui nō
modo non ſecuti ſunt. ſed ei emula
bantur. Dicebant enim. Rabbi. qui
erat tecum trans iordanem: cui tu
teſtimonium perhibuiſti. Ecce hic
baptizat et omnes veniunt ad eum
Et iterum videntur eum accuſare.
Quare nos ieiunamus et diſcipuli
tui non ieiunant? Sed meliores: nul
lo alio affectu perturbati: audito Jo
hanne eueſtigio ſecuti ſunt Jeſum
non ꝙ magiſtrum deſpicerent. ſed ꝙ
certam fidem eius adhiberent teſti
monio. Maximū autem argumentū
eſt recta eos mente ſecutos: ꝙ nullo
hortatu. ſuſpicioſum enim fuiſſet. ſed
ſolo auditu: ꝙ in ſpiritu ſancto eſſet
baptizaturus: ſecuti ſunt: neqꝫ ma
giſtrum reliquerunt. ſed quid ille am
plius ꝙ Johannes ferret: ediſcere
voluerunt. Et animaduerte vere
cundam diligentiam. Nom enim ꝙ
primum de magnis ⁊ neceſſarijs re
bus Jeſum percontantur: neqꝫ de
publicis ſimpliciter. ſed proprijs.
Norant enim non vilia et abiecta.
ſed vera eſſe magiſtri verba. Erat
auteꝫ Andreas frater Simonis pe
tri vnus ex duobus: qui audierant
a Johanne: et ſecuti fuerunt eum.
Qua gratia alterius non meminit?
Sunt qui dicunt quoniam ipſe ſit
euangeliſta: qui ſecutus eſt. alij ꝙ
obſcurus eſſet. Neqꝫ preter neceſſa
ria ſibi dicenda ducit. Nulla enim

vtilitas eius nominis cognoſcendi
Neqꝫ ſeptuagītaduo ſuis quiſqꝫ no
minibꝰ cognoſcuntur. Ita et Paulꝰ
Miſimus inquit cum eo fratrem in
multis ſepe ſtudioſuꝫ. cuius laus in
euangelio. Andree aūt meminit. vel
hanc ob cauſam. vt cum audieris ipi
⁊ Simoni chriſtuꝫ dicenteꝫ. Venite
poſt me faciam vos fieri piſcatores
hominum. tam admirabileꝫ promiſſi
onem. intelligas cur non dubitaret
⁊ fratreꝫ iam fidei iecisſe fundamen
ta. Conuerſus auteꝫ Jeſus ⁊ vidēs
eos ſequentes dicit eis. Quid queri-
tis? Hinc admoneri poſſumus deuꝫ
ſuis in nos beneficijs: noſtras nō p-
uenire voluntates. ſed a nobis inci-
piendūꝫ eſſe. ſed cum nos promptu
paratoqꝫ animo ad ſuſcipiendaꝫ gra
tiaꝫ exhibemus. tunc multas nobis
offert ſalutis occaſiones. Quid que
ritis? Quid ſibi vult hec interroga
tio? Qui humanoruꝫ cordiuꝫ ſcruta
tor eſt: qui cogitationes noſtras ap
te intuetur: is interrogat. non vt ſci
at (ſcit enim) ſed vt rogando eos ſi-
bi conciliet: ⁊ familiares reddat atꝫ
audētiores: ſeqꝫ ſuo eos dignari col
loquio oſtendat. Credibile enī erat
eos ſubuereri ⁊ formidare. cuꝫ ſe ru
des intelligerent: ⁊ tantū de illo ma
giſtri accepiſſent teſtimoniuꝫ. Amo
uende igitur verecundie. et timoris
gratia rogat: neqꝫ domū vſqꝫ: ſilen-
tio ſinit peruenire. Atqui: ideꝫ eo ta
cente euenisſꝫ ſecuti eſſent. Cur igiť
rogat? Ut eos vt dixi bona ſpe con
firmaret ne erubeſcēnt: heſitarēt qꝫ.
Nec ex ſequentibus tm̄. ſed ex inter
rogatione: eorum oſtendit deſideriū
Siquidem cum nihil adhuc magnū
neqꝫ vidiſſent: neqꝫ audiſſent ab eo
magiſtruꝫ appellant: ſe diſcipulis an
numerant: et cur ſequantur oſtēdūt
vt videliceꝫ aliquid vtile decerperēt
Animaduerte queſo horum pruden

tiam. Non dixerunt. Doceas quid ſe
quamur: quid neceſſario faciendum.
ſed Rabbi inquiūt: vbi habitas? In
ocio eniꝫ vt dixi: et rogare: ⁊ audire
aliquid ab eo volebant. idcirco neqꝫ
tempus diſtulerūt: neqꝫ ſe poſtridie
publice diſputanteꝫ audituros dixe
runt. ſed vehemens audiendi deſide-
rium pre ſe ferunt: ne horaꝫ quidem
dimittētes. Et animaduerte animi
ardorem. O memorabileꝫ illorum ſa
pientiaꝫ. O diligentiam. O in magi-
ſtrum fideꝫ. Etenim iam ſol ad occa
ſum properabat (hora enim erat q̄ſi
decima) ⁊ propterea etiam chriſtus
domū non doceꝫ. ſed allicit ſequentes
oſtendens iam in ſuos accepiſſe. Nō
dixit igitur intempeſtiuū eſſe vt ad
ſe proficiſcerentur. ſed venite inquit
⁊ videte vbi habitem. Non dicit au
dietis cras ſi quid vultis: neqꝫ tunc
miſſos fecit. ſed tanq̄ꝫ amicos: longa
deuictos conſuetudine alloquitur.
Quo igitur pacto inquit filius ho-
minis non habꝫ vbi caput inclinet?
quoniam nullum habuit propriū di
uerſorium. Ita ea intelligenda ē pa
rabola. Non ꝙ domuꝫ non habita-
ret. hoc aūt dixit euangeliſta. quia
apud eum ea die moram traxerunt.
Sꝫ cur nō id addidit? Tanq̄ꝫ mani
feſtum eſſꝫ. Neqꝫ enim alia ratione
ſecuti ſunt: neqꝫ chriſtus, eos allexit
q̄ꝫ vt erudiret: quod tam largiter et
prompte vna nocte acceperunt: vt
mox vterqꝫ alios allicerent. Hinc
facile admonemur om̄ia pre diuina-
rum rerum doctrina: ⁊ vna ⁊ ſuper-
flua eſtimanda. ad eum aūt nullū tē
pus eſſe intempeſtiuum. q̄ꝫuis aliena
domus ingredienda ſit: ⁊ magnꝰ vir
⁊ clarus et iaꝫ ab obſcuro petendus
et intempeſtiue: nunq̄ꝫ huiꝰ doctrine
occaſio contemnenda eſt. Cibus enī
⁊ balnea: ⁊ cene: ⁊ reliqua ſecularia
ſtatutū tempus habent. ſupne auteꝫ

ſapientie doctrina nullo tempore cir
cunſcribitur. ſ3 omne ei tempus ac
commodatum eſt. Oportune inqt.
importune: argue: obſecra: increpa.
Et propheta. In lege eius medita
bitur die ac nocte. Et Moiſes hoc
iudeis ſemper precipit. ſecularia enī.
hoc eſt: balnea: cene: que neceſſaria
ſunt et frequenter petimus: corpus
imbecillius reddunt. Anime autem
doctrina quanto magis imbuimur:
tanto fortior anima efficitur. Verū
enimuero in deliramentis ⁊ nugis
inutiliter vniuerſum tempus conſu
mim⁹. ⁊ aurora: crepuſculo: meridie
veſpere: fruſtra deſidemus. locu3 ad
hec conſtituimus. Diuinum autem
pabulum ſi ſemel: bis ve ad ſummū:
audimus: tanqꝫ ſaturi nauſeamus.
Quenam horum cauſa? Parua ani
mi affectio. Concupiſcentiam circa
hec ⁊ appetitu3 diſſoluimus: ⁊ idcir-
co ſpiritalem cibum faſtidim⁹. Ma-
gnum autem ⁊ hoc preter alia egri
tudinis indicium. ꝙ neqꝫ eſurimus
neqꝫ ſitimus. ſed vtrunqꝫ nobis in-
iocundum eſt. Na3 ſi in corporibus
id eſt grauiſſimi morbi ſignu3: longe
magis in anima. Quonam igitur pa
cto oſcitantem eam: ⁊ diſſoluta3: qui
bus operibus: quibus verbis ſanci
re poterimus? Si diuinos ſermōes:
propheticos: apoſtolicos: euangeli
cos: ⁊ alios omnes: familiares habu
erimus. tunc longe hos meliores gu
ſtatu cibos: qꝫ ſeculi immundos cog
noſcemus. Hoc nanqꝫ nomine inte
peſtiuas nugas ⁊ ſodalitates appel
lare lib3. Quid enim queſo melius:
de forenſibus ne: iudicialibus qꝫ ne-
gotijs: an de celeſtibus: et que poſt
noſtram hinc migrationem expecta
mus: diſputare? Quid ſatius: proxi-
mi res ⁊ alienas diligenter curare:
angelicas plurimum nobis conferē
tes: inquirere? Res vicini non omni
no tue. ſed celeſtes tue ſunt. Sed
licet inquit qui om̄ino hec dicit. om
nia impleat. Quid autem de quibus
temere diſputatis non intelligitis.
ſed omnem vitam in hoc conſumen
tes: nullu3 adhuc diſputationis finē
inuenitis. Neqꝫ adhuc grauiora di
co. Humaniores enim hec inuicem
diſputant. pigri aute3 ⁊ negligentes
de mimis: ſaltatorib⁹: aurigis ſermo
nem faciunt. ita ⁊ auditum ſimul et
animam coinquinant: naturam his
confabulationibus in omne viciorꝫ
genus precipitem agentes: ſimulac
eni3 ſaltatoris nomen lingua protu
lit: animus eius ſibi faciem: comam:
mollem veſtem: et his illum longe
molliorem effingit. Alius ex forni
carie mulieris ſermone: verbis for-
ma: limis: atqꝫ laſciuis oculis: delica
to aſpectu: capillorum in orbem fle-
xibus: fuco pictis genis: flammam
fouet. Nōne queſo in preſentia his
verbis toto animo commouemini?
Verum non pudet: neqꝫ erubeſcitis
Naturali enim neceſſitate hi mot⁹
exoriuntur. Q ſi ī eccleſia ⁊ ab illis
procul irritamentis. noſtris tamen
ſermonibus non nihil incaleſcitis.
conſiderate qules eſſe par eſt eorum
affectus: qui in ipſo ſedent ſpectacu
lo: quibus plurima licentia eſt: et ex-
tra hunc honeſtum reuerendum qꝫ
conſeſſum: abiecto pudore: ⁊ vident
illa ⁊ audiunt. Et quid tandem ali
quis fortaſſe imprudentior dicet: ſi
nature neceſſitas animum ita afficit
nos: non illam arguis? Quoniam ꝙ
auditor moueatur naturale quidem
eſt: fateor. Q aute3 audiat volunta
rium. Siquidem neceſſarium eſt vt
qui igni appropinquat exuratur: et
hoc hūane nature imbecillitas exi
git. Non tamen nos natura igni ad
mouet. Hoc enim praue ⁊ peruerſe
voluntatis eſt. Admonendum igit̄

cenſeo: ne ſponte noſtra' noſipſos p̄
cipites in ignem demus: neue in pro
fundum malicie pelagus demerga-
mur ne parate diabolo flamme ob-
noxij: cum illo in perpetuum damne
mur ſupplicium: a quo vtinam libe
ri in ipſos Abrahe ſin⁹ recipiamur
Gratia ⁊ benignitate domini noſtri
Jeſu chriſti cum quo patri gloria ſi
mul ⁊ ſpiritui ſancto in ſecula ſeculo
rum Amen.

Homelia xviii. ex capitulo primo

Inuenit hic primum fratrem
ſuum Simonem et dixit ei
Inuenimus Meſſiam: quod
ē interpretatū chriſtus: et adduxit
eum ad Jeſum. Cum a principio de
us hominem fingeret: noluit ſolum
eſſe. ſed ei dedit mulieris auxilium:
et vt vna cohabitarent: inſtituit.
Norat enim hac mutua conſuetudi
ne multum vtriqꝫ emolumenti pro-
uenturum. Quid ſi non vt decuit
mulier tanto vſa eſt beneficio? Naꝫ
ſi rei ipſius natura conſiderabitur:
magna profecto in hac coniunctiōe
deprehendetur vtilitas. modo ali-
quid ſapiamus. neqꝫ in vxore dun-
taxat ⁊ viro. ſed et fratribus: ſi tan
to ipſi munere frui voluerint. Unde
propheta. Ecce q̄ꝫ bonum inquit et
q̄ꝫ iocundum: habitare fratres in
vnum. Et Paulus. ne eorum con-
gregationem dimitteremus: admo
nuit. Hec eſt inter nos ⁊ beſtias
differentia. Hac gratia ciuitates: fo
ra: domos excogitauimus: vt ſimul
uiueremus. non mutua tantum con
ſuetudine. ſed charitatis vinculo.

Cum enim indiga nobis natura ab
opifice deo tributa ſit. neqꝫ ſibiipſi
ſufficiens. vtilitati noſtre proſpectū
eſt. vt ſcilicet indigentia noſtra mu-
tua conſuetudine iuuaretur. Itaqꝫ
quod alteri deeſt: alterius auxilio
ſuppletur. Non aliter hac mortali
ſucceſſione diutinam immortalitatē
ſeruamus. Longum explicatu eſſet
in preſentia quantum hac inuicem
intima ⁊ ſincera coniunctione vtili
tatis proueniat. ſed aliud intendun⁹
cuius gratia hec nobis dicta ſunt.
Andreas autem cum apud Jeſum
multa didiciſſet: non abſcondit the-
ſaurum. ſed ad fratrem feſtinauit: ac-
cepta bona q̄ꝫ primum communica
turus. Sed qua gratia Johannes:
quem chriſtus ſermonem habuerit
nō enarrauit? Unde cognoſcere poſ
ſumus ꝙ ideo apud chriſtum manſe
rint? Paulo ante id nobis oſtenſum
eſt. et ex hodierna contione etiam
cognoſcere licebit. Quid enim fratri
Andreas dicit? Inuenimus meſſiaꝫ
quod interpretatur chriſtus. Uides
q̄ꝫ cito didicit ſimul ⁊ perſuadentis
magiſtri ſapientiam: et eorum in di-
ſcendo incredibilem a principio dili
gentiam oſtendit? Hoc enim verbū
inuenimus: anime eſt maxime eius
aduentum deſiderantis: et celitus
veniam expectantis. cuius aduentu
exultans: alios euangelij geſtiat fie
ri participes. Hoc fraterni animi co
gnati amoris: ſinceri eſt affectus of
ficium. vt in ſpiritalibus q̄ꝫ diligen
tiſſimam curam adhibeamus: inui
cem opitulemur. Audi andream q̄ꝫ
aſſertiue articuli adiectione dicat.
Inuenimus meſſiam. Unum quen
dam chriſtum expectabant nihil cuꝫ
alijs communicantem. Conſidera
ab ipſo principio fidelem et beniuo
lum Petri animum. Cucurrit cue

ſtigio :nil moratus.Adduxit inquit
eum ad Jeſum.Sed nemo eius dam
net nimiam in credendo facilitatem
niſi prius rem ipſam diligenter intu
eatur.Siquidem credibile eſt An-
dream plura perſuaſioni maxime ac
commodata:narraſſe.Verum euan
geliſte nonnunquam multa breuita
tis gratia:pretermittunt.Preterea
non dicit ei ſtatiʒ perſuaſiſſe.ſed tan
tum adduxiſſe ad Jeſum: vt inde to
tum diſceret. Aderat eniʒ alter di-
ſcipulus doctrine particeps.Naʒ ſi
Johannes baptiſta cum inquit.Ec
ce agnus dei.⁊ qui in ſpiritu bapti-
ʒat:certiorem doctrinam magiſtro
edocendam reliquit:et inde hauriri
hortatus eſt.longe magis Andreas
cum ſuum nõ eſſet officium.neqʒ ad
tanti luminis narrationem ſuffice-
ret ad ipſum fontem fratrem addu
cere oportuit:tanto ſtudio ⁊ alacri-
tate.vt nihil eum auerteret aut mo
raretur. Intuitus autem eum Je-
ſus dixit.Tu es Simon filius iona.
Tu vocaberis cephas :quod inter-
pretatur Petrus.Incipit iam reue
lare diuinitatis myſteria:eaʒ ꝙ pau
latim per prophetias aperire.hoc
pacto et cum Nathanael egit:⁊ cuʒ
muliere Samaritana.Non eniʒ mi
nus ꝙ ſigna:prophetie mouent.ne-
qʒ vllum pre ſe ferunt faſtum.Nam
miracula apud ſtultam plebem non
nunquam calumnia notantur.In
Beelzebub enim inquit eijcit demo
nia.prophetia autem nulli crimini
eſt obnoxia.In Simone enim atqʒ
Nathanael hac doctrine via vſus
eſt non autem in Andrea et Phi
lippo.Quid tandem? Quoniam ille
Johannis habuit teſtimonium:non
paruu ad fidem momenti.Philippus
vero conſpectis qui aderant: facile
perſuaſus eſt.Tu es Simon filius
Jona.Ex preſenti futurum credit:
qui enim patrem nominat.conſtat
eum futurum preuidere: ⁊ honorifi
ce de eo predicit.non adulatione.ſed
veri predictione. quod vel ex Sa
maritana conſtat: quam vehemen
ter reprehendit :preterita eius ope
ra commemorans.Quinque enim
viros habuiſti:et quem nunc habes
non eſt tuus vir.Sic et pater eius:
multa predicit :idolorum arguens
opinionem.Adnuncient que vobis
ventura ſunt.Et iterum adnuncia
ui et ſaluos feci:⁊ non erat in vobis
alienus.Et in tota prophetia hoc
meminit.Hoc enim vel maxime dei
opus eſt:quod neqʒ demones imita
ri poſſunt.quamuis maiorem in mo
dum annitantur.In miraculis eniʒ
ſepe ſub veritatis vmbra decipi poſ
ſumus.predictio futurorum immor
talis dei duntaxat opus eſt.Et ſi
quando demones aliquid predixe-
runt:ſtultum et incautum vulgus
deceperunt.eorum nanqʒ vaticinia:
paſſim falſa deprehenduntur.At-
qui petrus nihil ad chriſti verba re
ſpondit. Nonduʒ enim quicqʒ vide
rat manifeſte.ſed primo didicit.Ani
maduertendum autem: ꝙ non om̃ia
que euentura ei erant hoc primo cõ
greſſu predixit.Non enim appella
uit eum Petrum.Non dixit ſuper
eam petram edificaturuʒ eccleſiaʒ.
Sed dixit:tu vocaberis cephas.Il
lud enim maioris erat: ⁊ poteſtatis:
necnon etiam auctoritatis.Ea eniʒ
chriſtus nunc conticuit.humilius
a principio loquitur.Cum vero di
uinitatem ſuam demonſtrauit:maio
ra narrauit: inquiens.Et ego dico
tibi.Tu es Simon.tu vocaberis
Cephas.quod interpretatur Petrꝰ
⁊ ſuper hanc petram edificabo eccle
ſiam meam.Nunc Petrum appella

uit. Johannem vero filium tonitrui
Quamobrem? vt oſtendat ſe eundez
eſſe qui vetus dedit teſtamentum.
Ipſe eſt qui nomina apte imponit.
qui Abram. Abraham: Saraz. Sar
ram. Jacob Iſrael: vocauit. Multis
a natiuitate nomina īpoſuit. vt Iſa
ac. Sampſon. vt ijs quorum memi
nit Eſaia ⁊ Oſee. quibuſdam quam
a parentibus acceperunt appellati
onem: mutauit. vt predictis ⁊ Jeſu.
Mos etiaz antiquitus erat a rebus
nomina imponi. quod ⁊ Helias fe
cit. hoc autem non temere fit. ſed vt
ea appellatio imponatur: que ſit di
uini beneficij perpetuum monumen
tum. ⁊ memoria per predicta nomi
na auditorum animis imprimatur.
Ita ⁊ Johāni celitus nomen impo
ſuit. qui enim debebant ab ineunte
etate virtute pollere: eis tunc indi
ta ſunt nomina. qui vero in etatis
progreſſu profecturi erant: poſtmo
dum. ſed tunc quidem varia ac diffe
rentia ſinguli nomen acceperunt.
Nunc autē vno omnes appellamur
chriſtiano ſcilicet omnium maximo
atq; preſtantiſſimo. cum quo et filij
dei ⁊ amici ⁊ corp⁹ dicti ſumus. qua
appellatione ceteris omnibus vehe
mentius excitari: ⁊ promptiores ad
virtutem complectendam fieri: nec
ea quicq̃ indignum facere conari de
bemus. Eodem quo chriſtus nomi
ne vocamur: vt Paulus teſtatur.
cuius excellentiam nos intelligere
oportet. ꝙ ſi ijs qui principis cuiuſ
piam aut alterius clari viri nomen
ſortitus ē: cum id audit. tumet atq;
ſuperbit: et magne id ſibi glorie ar
bitratur: eius ꝗ auctoritatez pro vi
ribus ſeruare annititur. quid nobis
faciendum eſt: qui non principis: nō
terrene alicuius poteſtatis. non an
geli. non archangeli. ſed ipſius omni

um regis nomine appellari dignati
ſumus? Nonne ita animam noſtraz
inſtituemus: vt non afficiatur iniu
ria qui tanto nos honore proſecut⁹
eſt? an ignoratis quanto cohortes
regie et ſcutati: ⁊ haſtati eius latus
ſtipantes honore habeantur? ita et
nos proximi facti deo eo magis ꝗ
quos nunc diximus. quo corpus ꝓ
pinquius eſt capiti. ꝗ illi regibus:
totis viribus contēdamus vt chri
ſti ſimus imitatores. Qui inquit.
Vulpes cubilia habent: et volatilia
celi nidos ſtruunt. filius autem ho
minis non habet vbi inclinet caput
Hoc ego a vobis exigere poſſem:
graue fortaſſe ⁊ onerosum multis
videbitur. Quare hanc perfectionē
propter imbecillitatem noſtrā omit
tamus. Arbitror autem vos non ni
hiare pecunijs. ſed quēadmodū ſum
mam illam virtutez propter multo
rum imbecillitatem omitto: ita vo
bis a ſumma malitia abſtinendum
eſt ac etiam longe magis. non accu
ſo qui domos habent: agros: pecu-
nias: mancipia: modo ijs bene vtan
tur ad frugalitatez: et vt decet. hoc
eſt tanquam dominus: non tanquā
ſeruus. vt ea poſſideat nō ab ijs poſ
ſideatur. vt vtatur. non abutatur.
enim hoc eſt pecunie
quod eſt vti dicun
tur: ea videlicet ratione: vt his in
neceſſitatibus vtamur: non vt ſer-
uemus. hoc ſerui eſt. illud domini: et
ius ſuper id habentis. Non propte-
rea diuitias accepiſti: vt terre defo
dias: ſed diſtribuas liberaliter: quas
ſi deus ſeruari voluiſſet. non ſane ho
mini dediſſz. ſed creditas dimiſiſſet.
verum cuz velit expendi eas nobis
largitus eſt. vt ijs inuicez communi
caremus. Qui pecunias ſeruat: non
eſt earum dominus. Et ſi vt augean

tur ſeruas:ea profecto optima augē
di ratio:vt in omnes diſtribuantur.
Neqȝ enim ſine ſumptu lucrum:ne
qȝ diuitie ſine larga effuſione ꝑueni
unt. Cuius rei argumentum in ſecu
laribus rebus videri licet. Siquidē
mercator ⁊ agricola:ille pecunias:
hic ſemina:profundit. Mercator na⸗
uigando pecunias in multos impen
dit:vt deinde lucretur. agricola ſemi
na in terra iaciens:aſſiduo de labo⸗
re exercet:vt plus inde accipiat. hic
autem non tanto opus eſt labore. n̄
nauis fabricanda eſt: non iungendi
boues:non terra aranda:non tempe
ſtates:non aeris intemperies:non
vis grandinis timenda:nulli fluct⁹:
nulli ſcopuli offendendi. Hec naui⸗
gatio:hec ſatio:vna duntaxat re in⸗
diget:vt diſpergantur diuitie. reliq̄
omnia agricola ille perficiet. de quo
inquit chriſtus. Pater meus agrico
la eſt. Que igitur temeritas:que in⸗
ſania:vbi omnia ſine labore ſine pe
riculo aſſequi poſſumus:ſupinos et
oſcitantes perſiſtere? vbi autē ſudo
res innumeri:nauigandi pericula:la
bores:cure:et quod grauius eſt icer
tum votum: tantopere inuigilare?
Nolite queſo nolite ergo propriam
ſalutem tantopere deſpicere. ſed tot
periculis contemptis:ad faciliora ⁊
lucroſiora curramus:vt futura bo⸗
na conſequi poſſimus. gratia et be⸗
nignitate domini noſtri Jeſu chriſti
per quem et cum quo patri gloria ſi⸗
mul et ſpiritui ſancto nūc et ſemper
⁊ in ſecula ſeculorum Amen.

Home. xix.

ex capitulo primo

IN craſtinum autem voluit
exire in galileam et inuenit
Philippum:⁊ dicit ei Jeſus. ſequere
me. Erat autem Philippus a betſai
da ciuitate Andree ⁊ Petri. Tri
tum prouerbium eſt homini diligen
ti ſemper aliquid ſupereſſe. Et chri
ſtus. Qui querit inquit īuenit. Qua⸗
re nulla iaȝ me admiratio tenet. cur
Philippus chriſtum ſecutus ſit. An
dreas enim audito Johanne. An⸗
drea:Petrus. hic nemine:ſed tantū
chriſto dicente. Sequere me ꝙ̄ pri⸗
mum credidit:⁊ ſecutus: alijs fact⁹
eſt predicator. Cucurrit enim ad
Nathanael. Quem ſcripſit inquit
Moiſes in lege et prophete: inueni
mus. Uides viri diligentiam vt ſcri
pture meminerit:vt chriſti aduen
tum expectauerit? inuenire enim que
rentis eſt. In craſtinum exiuit in ga
lileam priuſqȝ quiſqȝ ipſum ſequere
tur. neminem vocat. Quod non te⸗
mere fecit ſed ſumma ſapientia. nam
ſi nemine ſua ſponte proſequente:
ipſe aliquos vocaſſet:de eorum per⸗
ſeuerantia potuiſſet dubitari. Uerū
tamē vltro ſequi elegiſſent minime.
Philippum autem ſibi notiorem vo
cat:vtpote qui in galilea et natus
erat:⁊ educatus. Acceptis igitur
diſcipulis. alios iam venatur. ⁊ in
primis Philippum: et Nathanael.
ſed de hoc non tam mirum fuit. quā⸗
doquidem nomen Jeſu ī vniuerſaȝ
ſyriam diffuſum erat illud admirati
one dignum quo pacto Petrus Ja
cobus Philippus potuerunt taȝ bre
ui perſuaderi. non ea tantum ratio⸗
ne ꝙ ante ſigna. ſed ꝙ galilei erant:
vnde neqȝ propheta ſurrexit: neqȝ
quicquam boni. Ruſticiori enim q̄⸗
dammodo et craſſiori erant ingenio
Unde in hoc etiam chriſtus ſuam
demonſtrauit virtutem cum et ſteri
li terra:tales ſibi diſcipulos compa
rauit. Credibile quidem eſt: Philip
pum et qui cum Petro erant:viſo ⁊

audito Johannis de chriſto teſtimo
nio:eum ſecutos:et chriſti ſermonez
non parum in illis operatum. No⸗
uerat enim qui idonei futuri eſ⸗
ſent diſcipuli. Euangeliſta autem
hec omnia omittit. Quoniam igitur
venturus erat chriſtus credidit. ꝙ
chriſtus eſſet ignorabat: quod vel a
Petro vel a Johanne audierat. me⸗
minit autem eius patriam euangeli
ſta vt intelligas. ꝙ infirma mundi
elegit deus. Inuenit Philippus Na
thanael et dicit ei. Quem ſcripſit
Moiſes in lege et prophete: inueni
mus Jeſuz filium Joſeph a nazaret
Per moiſen et prophetas dignum
fide ſermonem ſuum facere: et audi
tori perſuadere annititur. Nam cuz
Nathanael eſſet in perſcrutanda
veritate diligentiſſimus: vt et ſuis
verbis et chriſti teſtimonio videri
licet: merito ipſum ad Moiſen ⁊ ꝓ⸗
phetas Philippus relegauit: vt cre
deret. Qꝛ autem Joſeph filium ap⸗
pellat, noli perturbari. eiuſmodi ad⸗
huc erat opinio. Et vnde conſtat
Philippe. ꝙ ille ſit? Quod das no⸗
bis ſignum? neqꝫ enim ſatis eſt ꝙ
is ſit affirmare. Quod inquam ſi⸗
gnum: quod miraculum afferſ? Nō
eſt de tantis rebus temere creden
dum; periculoſum eſt. dic quid certi
habes? quod ⁊ Andreas inquit. Si
quidem ille cum ſuarum virium nō
eſſe intelligeret: quem thezaurum:
quas diuitias inuenerit oſtendere:
fratrē ad quez inuenerat ducit. ita
Philippus quomodo hic ſit ille chri
ſtus: ⁊ quomodo prophete eum pre
dixerit: non dicit. ſed ducit ad Je⸗
ſum: quem adhuc ibidem conſpica
batur: vt idē doceretur. Et dixit ei
Nathanael. a Nazareth poteſt ali
quid boni eſſe? Dicit ei Philippus:
veni et vide. Vidit Jeſus Natha⸗
nael venientem ad ſe: et dicit de eo.
Ecce vere iſraelita: in quo dolus
non eſt. Laudat Jeſus et admiratur
qui dixit. A Nazareth poteſt ali⸗
quid boni eſſe? quid laudat? nonne
potius accuſare oportuit? Minime.
Non enim quod non crederet ita
locutus eſt: neqꝫ accuſari ſed lauda
ri meruit. q̄nā rōne ꝓphaꝝ ꝟba: dili
gēti⁹ q̄ꝫ Philippus: conſiderabat. Au
dierat ex Bethleez et ex patria Da
uid chriſtum venturum. Hoc iudei
credebant. Hoc propheta iam pri
dem his verbis predixerat. Et tu
Bethleem terra iuda: nequaquam
minima es in principibus iuda. ex
te enim exiet dux qui regat popu⸗
lum meum iſrael. Huius prophetie
memor Nathanael audiens euz na
zarenum perturbatur: et dubitat:
ne ſecundum prophete ſermonem
Philippus falleretur. Intuere que⸗
ſo hominis prudentiam. intuere mā
ſuetudinez. Non dixit ſe deceptum:
neqꝫ falſa ſibi narrari: neqꝫ ꝙ a pro⸗
pheta. non ex Nazareth ſed ex beth
leem chriſtum venturum didicerit.
ſed contra q̄ꝫ Philippus dixerit: per
ſuaſus obuiam tamen venit. Oſten
dit igitur ⁊ ſcripturarum cognitio
nem et morum ſimplicitatem: necnō
vehemens chriſti aduentus deſide⸗
rium: cum Philippi verba non con
tempſerit. Norat enim Philippum
in patria commemoranda falli po⸗
tuiſſe. Et vide q̄ꝫ verecunde: inter⸗
rogando non credendum innuit.
Nō dixit nihil boni fert Nazareth.
ſed a nazareth poteſt aliquid boni
eſſe? Necnon et Philippus pruden
ter quidem non indignatur: non
egre fert vtpote paruz creditus. ſed
expectat virum: vt ad chriſtum ad
ducat: et ab ipſo principio apoſto
luz gerit. ideo chriſtus inquit. Ecce

vere iſraelita in quo dolus non eſt. Eſt enim ⁊ mendax iſraelita: ſed nō hic quippe cuius incorruptuꝫ eſt iudicium: nec ad gratiam: nec ad odium: quicquam loquitur. Atqui iudei rogati vbi chriſtus naſceretur. in bethleem dixerunt: prophete teſtimonium afferentes. Et tu bethleem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda. Uerum illi antequam chriſtum viderent de eo teſtati ſunt: quo viſo inuidia deſtiterunt dicentes. Hunc neſcimus vnde eſt. Nathanael autem in eadem perſtitit ſententia: ꝙ non eſſet a nazareth. quomodo ergo prophete eū nazarenum vocant? eo ꝙ illic educatus eſt et conuerſatus. Nec ſe nazarenum negauit: ne qua ſuſpicio oriretur. neqꝫ ſi id perſuaſiſſet: non propterea ſe chriſtum eſſe oſtendiſſet. Quid eniꝫ prohibebat non eſſe chriſtum quamuis a Betleem natum? Hoc igitur omiſit ad autem in medium attulit: quod maximum erat ad credendum argumentum: ſe videlicet preſentem eorum ſermoni fuiſſe Nam cum ille diceret Vnde me noſti? reſpondit. Prius ꝙ̄ te Philipp⁹ vocaret cum eſſes ſub ficu: vidi te. Animaduerte hominis conſtantiaꝫ Nam cum dixiſſet chriſtus. Ecce vere iſraelita. non intumuit laudibus: neqꝫ ijs obuiam factus eſt: ſed perſcrutatur vt de eo certi aliquid intelligat: et adhuc tanquaꝫ homineꝫ alloquitur. Jeſus tanquam deus reſpondet Non enim e loco aliquo editiori ipſum et eius mores et māſuetudinem vidiſſe: non e ſpecula aliqua more hominis: eum ſub ficu obſeruaſſe dicit. nemo enim illic aderat ſed ſoli Philippus ⁊ Nathanael ſecreto in loco inuicem: ſermonem habuerant. Jdcirco inquit euangeliſta ꝙ cum videret a longe venientē ad ſe dixit. Ecce vere iſraelita: vt intelligatur prius ꝙ̄ appropinquaret Philippus: ita chriſtum locutum. Et ne quiſquaꝫ poſſet ſuſpicari. quare: et temporis meminit ⁊ loci: et arboris. ne ab ipſo miſſum Philippum quiſquam opinaretur: ſi tantuꝫ eius ad Nathanael profectionis meminiſſet. Uerum cum dixiſſet vbi eum conuenit Philippus et tempus: certiſſimum ſe prophetam oſtendit. Neqꝫ hoc tantum. ſed etiam que inuicē locuti eſſent in memoriam reduxit. hoc eſt a nazareth poteſt aliquid boni eſſe? ex quo maxime eum ſibi conciliauit: cum ex eo non reprehendit. ſed laudibus proſecutus eſt. Et admiratus his verbis Nathanael vere chriſtum eſſe cognouit: a prophetia ſcilicet et preuidentia: et a certiſſima ipſius mentis perſcrutatione. demonſtrarat enī animi eius cogitationes plane intellexiſſe preſertim cum que egre ferenda videbantur ea non reprehendit: ſed laudat. dixit enim a Philippo vocatum. non autem quem inuicem ſermonem habuerint: neqꝫ ꝙ affuerit. relinquit hec eius conſcientie examinanda: cum nolit ipſe coarguere. Quid igitur? priuſquam a chriſto vocaretur eum duntaxat vidit: nonne etiaꝫ ante inſomni oculo viderat? viderat ſane: non modo inficias iret. ſed ita op⁹ fuit dicto. Quid igitur ille? cum certiſſimum de chriſti prouidentia argumentum accepiſſet confeſſus eſt: et primo ſe diligentem: deinde conſenſu fidelem oſtendit. reſpondit enī Tu es filius dei Tu es rex iſrael. Uides gratam repente et Jeſum amplexantem animam? tu inquit ille es quem expectamus: quem querimus Uides hominem ſtuporis: admirati

onis:leticie:plenuz. Is nobis ſequē-
dus eſt: quibus deus filij ſui cogniti-
onem dare dignatus eſt. exultanduz
nobis eſt: non animo tandum ſed re
ipſa. Quod autem exultantium offi-
cium eſt? credere ei quem cognoue-
ris. Credentium vero: cogniti pare-
re voluntati. nam ſi operibus no-
ſtris deum in iram prouocabimus.
quonaz pacto poterimus exultare?
Nonne videtis cum amicum domi
quiſpiam accipit? quam pre ſe ferat
leticiam: quanta alacritate paratus
ſit nulli rei parcere: dum hoſpiti rez
gratam faciat? Qꝫ ſiquis ei non ob-
ſequeretur neqꝫ ad eum reficiendum
omnia faceret: et ſi miles eius pre-
ſentia ſe letari diceret non vtiqꝫ cre-
deretur: et merito ſane. Re ipſa: non
verbotenus oſtendenda leticia eſt.
Venit ad nos chriſtus. oſtendamus
eius aduentu leticiam. nihil qđ eū
perturbet faciamus. ornemus quaz
ingreditur domum. Hoc letantium
eſt. prandium apponamus; eius gu-
ſtu ſuauiſſimum. hoc exultantium
eſt. quale autem prandium. ipſe in-
quit. Meus cibus eſt vt faciam vo-
luntatem eius qui me miſit. Paſca-
mus ipſum eſurientem: potum dem⁹
ſitienti. etiam frigidam aquam abs
te accipit. quippe qui amat. amicus
enim etſi parua accipit magna ſibi
videntur. Tu modo leto vultu im-
pendas duos obulos non recuſat.
ſed tanquam magna dederis grate
accipit. Nam cum nullius indigeat
neqꝫ neceſſaria ei ſint munera tua:
merito non munerum magnitudi-
nem ſed donantis voluntatem repu-
tat. Oſtende igitur duntaxat te ad-
uenientem diligere. omnia eius gra-
tia moliri: aduentu letari. Conſide-
ra qualis erga te fuerit: qꝫ pro te a-
nimam poſuerit; neqꝫ poſt tanta in-
te beneficia rogare te recuſat. Pro
chriſto enim predicemus inquit tan-
qꝫ deo obſecrante pro nobis. Et qſ-
nam adeo inſaniuit: vt dominum ſu-
um non amet? Hoc ego dico. nec ig-
noro neminem veſtruz: neqꝫ verbis
neqꝫ animo aliter ſenſurum. Verum
non nobis tantum: ſed et re oſten-
di vult amicus quid ſentias. Nam
ſi lingua duntaxat amici exhibem⁹
officium: ſane ridiculum eſt: non mo-
do apud deum ſed apud homines:
nec ſtultum modo ſed damnoſum.
Verbis ergo opera conſentiant. ope-
ribus confiteamur: vt ipſe nos ſuos
profiteatur ineffabili gratia et beni-
gnitate qui cum patre ⁊ ſpiritu ſan-
cto viuit et regnat in ſecula ſeculo-
rum Amen

Home. xx.

Ex capitulo primo.

Reſpondit ei Nathanael et
ait. Rabbi tu es fili⁹ dei. Tu
es rex iſrael. Reſpondit Je-
ſus et dixit ei. Quia dixi tibi: vidi te
ſub ficu: credis. maius his videbis.
Plurimum nobis curandum eſt di-
lectiſſimi et omni ſtudio inuigilan-
dum: vt ſacrarum ſcripturarum pro-
fundum inſpicere poſſimus. quarum
ſenſus oſcitātes nunquam deprehē-
demus. Eſt igitur qꝫ diligentiſſime
inueſtigandum: et aſſiduis precibus
inſiſtendum: vt vel aliqua ex parte
diuina myſteria aſſequi valeamus.
Ecce hodierna die: nō parue nobis
ſed multe perſcrutationis: queſtio
proponitur. Nam cum Nathanael
dixiſſꝫ. tu es filius dei. reſpōdit chri-

ſtus.quia dixi tibi: vidi te ſub ficu:
credis. maiꝰ his videbis. Quid hic
queſitu dignum? cur Petrus poſt
tot tanta ꝙ miracula: poſt talem do
ctrinam acceptam: chriſtum dei fili
um confeſſus: acſi reuelationem a
patre acceperit: laudatur. Natha
nael vero ante ſigna ante doctrinaꝫ
idem quod Petrus aſſerens: minime
ſed tanquam nihil chriſto dignum
dixerit: maiorū ſpe trahitur. Quid
nam hoc? quoniam etſi iiſdem ver
bis et Petrus ⁊ Nathanael vſi ſint
non tamen idem ambo ſenſerunt.ſed
Petrus filium dei tanquam verum
deum: Nathanael tanquam homi
nem tantum confeſſus eſt: quod ex
conſequentibus conſtat. Addit enī
tu es rex iſrael.filius autem dei non
modo iſrael.ſed vniuerſi orbis terra
rum rex eſt. Quod etiam inde oſten
ditur: ꝙ petro nihil amplius addi
dit chriſtus.ſed tanquaꝫ perfecto in
fide eccleſiam ſuam eius teſtimonio
edificaturum pollicitus eſt. Natha
nael autem tanquam potiori in par
te deficienti: ſubdidit. Amen amen
dico vobis amodo videbitis celum
apertum: et angelos dei aſcenden
tes ⁊ deſcendentes ſuper filium ho
minis. Animaduertis quomodo eū
a terra paulatim erigit? quomodo
animum excitat ne amplius ſimpli
cem hominem coniectetur? Cui eniꝫ
angeli miniſtrant et ſuper queꝫ aſcē
dunt et deſcendunt: quonam pacto
hominem eſſe exiſtimabitur? Prete
rea cum maiora viſurum diceret: an
gelorum miniſterium addidit. Acſi
diceret hoc tibi magnum Nathana
el viſum eſt.propterea me regem cō
feſſus es.quid autem dices cum an
gelos ſupra me aſcendētes et deſcē
dentes videris? quibus verbis ſua
det: vt ipſum angelorum dominum
confiteatur tanquam enim ſuper di
lectiſſimum regis filium: regij mini
ſtri et aſcenderunt et deſcenderunt:
hoc quidem paſſionis tempore.alūt
reſurrectionis ⁊ aſcenſionis.necnō
et ante: cum acceſſerunt et miniſtra
bant ei: cum natum annunciarunt:
laudarunt dicentes. Gloria in altiſ
ſimis deo ⁊ in terra pax: quando ad
Mariam venerunt: quando ad Io
ſeph.facit autem: quod ſepe alias:
duo predicit alterum iam preteritū
indicat.alterum ex hoc confirmat
futurum.illud nanqꝫ manifeſtum e
rat ꝙ ante Philippi vocationem
eſſet ſub ficu.aſcenſus autem et de
ſcenſus angelorum partim fuerant:
partim erant futuri: apud crucem
videlicet: in reſurrectione: in aſcenſi
one: qui etſi nondum euenerint: ex
preteritis tamen facit vt credantur
Qui enim eius virtutem iam vide
rat: facilius que futura audit: credit
quid igitur Nathanael? nihil reſpō
dit. Chriſtus autem hactenus locu
tus ſecum ea verba reputaturum
dimiſit.noluit enim omnia ſimul.ſed
iacto in terram fertilem ſemine: ſinit
vt germinet vt alio in loco inquit.
Simile eſt regnum celorum homi
ni qui ſeminauit bonum ſemen.cum
autem dormiret venit inimicus eiꝰ
et ſuperſeminauit zizaniaꝫ in medio
tritici et abijt

¶ Explicit capitulum primum

¶ Incipit ſecundum

Capitulū ſcd̄m

E T die tertia nuptie facte
ſunt in chana galilee ⁊ erat
mater Jeſu ibi. Vocatus
eſt autem Jeſus et diſcipu
li eius ad nuptias. Ut iam dixi erat
chriſtus q̄z alibi: in galilea notior.
quare vocatus nuptijs affuit. in qui-
bus non dignitati ſue ſed noſtre cō
ſulit vtilitati. quippe qui non dedi
gnatus eſt formam ſerui accipere: lō
ge minus ſeruorum nuptijs intereſ-
ſe. Qui cum publicanis et peccato
ribus verſabatur. multo minus nu-
ptias recuſaſſet. non enim qui inui
tauerant: recte de eo ſentiebant: ne-
q̄z tanquam magnum quendam: ſed
popularem: et vt notum. quod his
verbis ſignificat euangeliſta. Et
erat mater Jeſu ibi et fratres eius.
Acſi dicat. quemadmodum illam et
fratres: ita et Jeſum vocauerunt.
Et deficiente vino: dicit mater Je-
ſu ad eum. Vinum non habent. Di-
gnum hoc in loco queſitu eſt. vnde in
mentem matri venerit: magnum ali
quid de filio coniectari. nullum enim
adhuc ſignum fecerat. Hoc enim fe
cit inquit initium ſignorum Jeſus
in chana galilee. Et ſi quis diceret:
non idoneum hoc argumentum ꝙ
primum ſignum fuerit. quoniam ad
ditum ſit in chana galilee. Acſi dice
ret. non omnium primum: ſed eorum
que illic fecerat. Ad hoc reſpondebi
mus quod ſuperius inquit Johan
nes. Ego neſciebam eum. ſed vt ma
nifeſtet iſrael: propterea veni ego in
aqua baptiſans. Nam ſi antea mira
cula feciſſet non indiguiſſet iſrael
qui ipſum manifeſtaret. Vir enim
factus: miraculorum multitudine:
non iudeis modo: ſed et ſyris et lon
ginquiora incolentibus: cognitus ē
tribus annis duntaxat. imo ne trib⁹
quidem ſed q̄z primum nomen eius
in omnes diffuſum eſt. Qui igitur
tam breui miraculis claruit: longe
magis a prima infantia ſi ea feciſſet.
fuiſſet enim maiori admirationi vt
pote puer: q̄z vir: neq̄z tam diu in ob
ſcuro latuiſſet. ſed nihil a pueris ope
ratus eſt. vnum autem duntaxat
Lucas teſtatur ꝙ annorum duode
cim ſediſſet in templo medius do-
ctorum. et audiens et interrogans:
fuiſſet q̄z ſumme omnibus admirati
oni. Nec immerito a teneris annis
Jeſus a miraculis abſtinuit. arbitra
ti enim eſſent ſe preſtigia videre.
Nam ſi annorum acceſſu et etate
maturo multi id ſuſpicati ſunt: quid
de puero crediſſent? Preterea ma
turius eum propter inuidiam cruci
fixiſſent: et generatio eius non fuiſſ;
credita. Unde igitur matri venit in
mentem aliquid magnum excogita
re de filio? Manifeſtari iam ceperat
et Johannis teſtimonio et ex ijs q̄
diſcipulis predixerat: et ante omnia
ipſa natiuitas: et que eo tempore e-
uenerant: maximam de puero opini
onem concitarant. Audiebat enim
inquit omnia de puero: et conſerua
bat ea in corde ſuo. Sed quid an-
tea nihil eiuſmodi dixit? Quoniam
vt dixi iam manifeſtationis tempus
aduentabat. antea enim cum tanq̄z
ex medio vulgo aliquis: conuerſa-
tus eſſet: nihil adhuc tale mater au
ſa fuerat. verum cum Johannem
ad perhibendum de eo teſtimonium
veniſſe audiſſet: et diſcipulos iam vi
deret: cepit audere. Et deficiente vi
no dicit: vinum non habent. Opta
bat enim vt iam hominū gratiā cō
ciliaret: ⁊ ipſa clarior filij gratia effi-
ceretur: et fortaſſe aliq̄ humano affi

ciebatur affectu quemadmodum et
fratres eius cum dixerunt. Oſtende
teipſum mundo. cupidi eius miracu
lis ſibi famam comparare. Idcirco
aſperius reſpondit. Quid mihi et
tibi mulier? Nondum venit hora
mea. Nam ꝙ matrem reuereretur:
teſtatur Lucas. Et ſubditus erat
parentibus. et hic euangeliſta: quan
tam paſſionis tempore matris cu-
ram habuerit. Ubi enim parentes
nihil diuina impedirent myſteria:
nihil offenderent: equum et neceſſa
rium erat filio parere: neqꝫ negare
ſine magno periculo potuiſſet. Con
tra ſiquidem cum intempeſtiuum:
et quod ſpiritalibus eſſet impedi-
mento petiiſſent. que eſt mater mea
et fratres mei aiebat. Siquidem nõ
adhuc debitam de ipſo opinionem
habebant. Sed more matrum Ma
ria: iure omnia filio ſe precepturam
cenſebat: cum tanquam dominum
colere ⁊ reuereri liceret. ideo in hũc
modum reſpondit. Conſidera ꝗ̃ in-
dignum erat: vniuerſo aſtante po
pulo: et ad eum et eius doctrinam
audiendo ſuſpenſo. illam in medium
accedentem publicam' impedire vti
litatem: et de priuatis rebus habere
ſermonem: et extra eiuſmodi contio
nem euocare. inquit igitur: que eſt
mater mea ⁊ fratres mei. non ꝙ ma
trem contemneret: abſit. ſed vt ma
xime vtilitati conſuleret: neqꝫ occa
ſionem daret vt quiſquam de ipſo
abiectum aliquid coniectaretur. naꝫ
ſi aliorum curam habebat: et digna
ſe opinione illos imbuere molieba
tur: longe magis id in matre curaſſꝫ.
Cum enim conſentaneum ſit Mari
am vtpote matrem: priores ſibi par
tes vendicaſſe. ideo matrem veniſſe
n inciantibus ita reſpondit. neqꝫ ali
ter ipſam ex humili ad illam altitu-
dinem erexiſſet: ſi ſemper tanquam
a filio honorari exiſtimaſſet: et non
tanquam dominum habuiſſet. Hac
gratia ⁊ hoc ĩ loco inquit. Quid mi
hi et tibi mulier? Alia preterea cau
ſa afferri poteſt non minus neceſſa-
ria. Ne qua ſuſpicio oriretur. Ab in
digentibus eniꝫ non a matre id que
rendum erat. Quid tandem? quoni
am que familiarium precibus impe
trantur: quamuis magna: raro ta-
men eorum predicationibus augen
tur. indigentium laudes cum quid
impetrarint. omni vacant ſuſpicio
ne: nihil ab his ſimulatur: et multa
inde vtilitas prouenit. Etenim ſi
vel optimus medicus qui multos
egrotos curauerit: neqꝫ ab ipſis ne
qꝫ eorum familiaribus. ſed a ſua tan
tũ matre laudaretur: ſuſpecta ſane
eſſet laus illa et moleſta: ne preſenti
um quiſpiam magnum de eo aliquid
vel egregium opinaretur. Propte
rea aſperius locutus. Quid mihi in
quit et tibi mulier. eam admonens
ne idem amplius tentaret. Cure enĩ
ipſi erat maternus honor. ſed longe
magis animarum ſalus: et commu
ne in multos beneficium: cuius gra
tia humanam carnem accepit. Non
ſunt igitur. hec liberius ad matrem
loquentis: ſed diuine diſpenſationis
verba: vt admoneret pro dignitate
miracula facienda. ꝙ enim vehemẽ
ter ipſam et pre ceteris amaret: et re
uereretur: aſperiora hec verba et in
dignatio demonſtrat: quonam pa-
cto. in ſequentibus dicemus. Veruꝫ
cum audieris mulierem illam dicen
tem. Beatus venter qui te porta
uit et vbera que ſuxiſti. deinde ipm̃
reſpondentem. Quinimo beati qui
audiunt verbum dei et cuſtodiunt
illud. ea ſententia dictum exiſtima.

ꝯriſtiana.non ꝙ matrem negligeret.
ſed nihil ei vtilitatis matris nomen
allaturum oſtenderet:niſi bonitate
et fide preſtaret. Qꝫ ſi Marie nihil
ſine virtute materna charitas erat
profutura:longe minus nobis pa⸗
tris:fratris:matris:filij bonitas:ni
ſi aliquid noſtrum afferamus. Fra⸗
ter inquit non redimet:redimet ho
mo. In nullo nanqꝫ alio:niſi in ſolis
ſuiipſius virtutibus:poſt diuinam
gratiam de ſalute cuiqꝫ ſperandum
eſt. Nam ſi id profuturum erat per
ſe Marie:profuiſſet etiā iudeis quo
rum conſanguineus erat chriſtus ſe
cundum carnem: profuiſſet ciuitati
in qua natus eſt:profuiſſet fratribꝰ.
atqui dum fratres rerum ſuarum cu
ram habuerunt nihil eis propinqui
tatis nomē profuit:ſed cum reliquo
mundo damnati erant. Tunc autez
admirationi eſſe ceperunt: quando
propria claruerunt virtute: patria
vero nihil inde conſecuta cecidit:⁊
incendio abſumpta eſt.conciues mi
ſerē interempti periere cōſanguinei
ſecundum carnem nil ad ſalutez bac
cati ſunt:deficiente virtutis patroci
nio. Uerum apoſtoli ante omnes cla
riſſimi euaſerunt:cum ſe ad veram ⁊
expetendam eius familiaritatem:
conſuetudinem qꝫ per obedientiam
contulerunt. Hinc intelligimus fi⸗
de ſemper nobis opus eſſe: et vita:
que virtutibus luceat.hec dūtaxat
ſaluos nos facere poterit. Quante
enim cognati eius admirationi fue
runt:cum ne eorū quidem nomina
teneamus.apoſtolorum autem ⁊ vi
ta et nomina vbiqꝫ terrarum decan
tantur. Nolimus igitur ob terrenā
nobilitatem in ſuperbiam efferri:li⸗
cet longam progenitorum et quidez
clariſſimorum ſeriem numeremus:
eorum virtutes ſuperare contenda

mus:ſcientes aliorum nobis opera:
non modo nihil in futuro iudicio ꝓ⸗
futura.verum graui nos condemna
tura.cum optimorum parentum li
beri et domeſticis exemplis eruditi:
nihil profecerimus. Hoc ideo in pre
ſentia dico:quoniam multi gentili⸗
um ad fidem ⁊ chriſtianaz religionē
a nobis hortati:ad cognatos proge
nitores et familiares ſuos confugi⸗
unt:ꝙ fideles et chriſti fuerint aſſer
tores. Quid ad te miſer et infelix?
hoc te magis condemnat.quoniam
tot progenitorum tot familiarium
exempla ad veritatem complecten
dam: te adducere non potuerunt.
Alij fideles quidem: ſed vite nullaz
curam adhibentes:cum ad virtutez
hortantur idem in ſuam adducunt
excuſationem.ꝙ pater auus atauus
pietatez maxime coluerint. Id te ac
cuſat ꝙ ex talium virorum ſemine
ijs te indignum preſtiteris. Audi ꝓ
phetam ad iudeos loquentem.ſerui
uiuit iſrael in muliere ⁊ in muliere
ſeruatus eſt. Audi chriſtum Abraā
pater veſter exultauit vt videret di
em meum:vidit ⁊ gauiſus eſt. Ita ſe
per bona progenitorum opera:non
modo nulli ad laudem ſed ad crimen
longe quidem grauius ius aſcribit.
His igitur animaduerſis noſtris
ipſorum operibus ſalutem conſequi
totis viribus annitamur:ne ſpe no
ſtra fruſtrati:tum deum intelligamꝰ
cum nulla nobis penitentie erit vti
litas. In inferno enim inquit quis
confitebitur? Quamobrez in hac vi
ta flagitiorū nos peniteat: vt ſem
piterna bona conſequamur gratia
et benignitate domini noſtri Jeſu
chriſti per quem et cum quo patri
gloria ſimul et ſpiritui ſancto nunc
et ſemper et in ſecula ſeculorū
Amen.

Homelia xxi.
ex capitulo ſecundo.

QUid mihi et tibi mulier? non
dum venit hora mea. Labori
oſum ſane eſt orationez habe
re quod et Paulus his verbis teſta
tur. Qui bene preſunt preſbyteri: du
plici honore digni habeantur: mari
me qui laborant in verbo ⁊ doctri-
na. verum vos et leuiare hunc labo
rem et grauiorem facere poteſtis.
Nam ſi orationem noſtram neglexe
ritis: vel etiam non neglectam re ta
men non adimpleueritis: laborio-
ſum nobis profecto erit: eo ꝙ in caſ
ſum laborauerimus. ſin autem at-
tentionem preſtabitis diligentem: ⁊
re ipſa audita exequemini: nullus
nos labor grauabit. Fructus enim
qui in laboribus comparatur: non
ſinit quicꝗ graue aut oneroſum vi-
deri. Quamobrem ſi animum noſtrū
excitare et promptiorem in dicēdo
reddere placet: quem fructum facia
mus oſtendite: vt letis inſpectis ſe-
getibus: prouentus: ſpe allecti: vtili
tatis magnitudinez reputantes: nō
laboremus. Necꝗ eniz parua nobis
hodierna die proponitur queſtio.
Nam cum mater dixiſſet. Uinum
non habent. Reſpōdit chriſtꝰ. Quid
mihi et tibi mulier? nondum venit
hora mea. Et licet ita reſpōdeit: ma
ternis tamen votis obtemperauit.
Hec nulla ex parte minor ē queſtio
ꝗ ſuperior: de qua non immerito ſit
dubitandum. Cuz igitur ipſum qui
miraculuz operatus ē inuocantes:
ad huius loci expoſitionem venia-
mus. Necꝗ hoc tantum in loco di-
ctum eſt. nondum venit hora mea
ſed et alias. nam cum capere eum iu
dei non poſſent inquit euangeliſta.
Nōdū venerat hora eius. Et itez
Nemo miſit in illum manum. quia
nondum venerat hora eius. Et ite-
rum. Uenit hora clarifica filium tu
um. Quidnam iſta ſignificant? Idcir
co plures in eandem ſententiam te-
xtus adduximus. vt vna omnibus
ſolutio afferatur. Que igitur ea eſt?
Nulli. temporum neceſſitati chri-
ſtus ſubiectus eſt. nec ob temporis
obſeruationem nondum horam ſu-
am veniſſe dicebat. Anne temporuz
opifex et auctor ſeculorum tempo-
ra obſeruaret? Oſtendit autem om
nia debito tempore: non ſimul ope-
rari: quoniam inordinata quedam
cōfuſio fuiſſet: niſi oportune omnia
tranſegiſſet: ſimul ꝗ generationem:
reſurrectionem: iudicium: miſcuiſſet
Cōſidera queſo. oportuit facere cre
aturam. non vniuerſam ſimul: non
virum et mulierem vno condidit
momento. Oportuit morti damna-
tum et reſurrectum iri propter hu-
manum genus. Multum inter vtrū
ꝗ affuit. Sic enim opus fuit. opor
tuit dari legem ſed non ſimul ⁊ gra
tiam. ſed vtrunꝗ debitis diſpenſari
temporibus. Nulli igitur chriſtus
ſubeſt temporum neceſſitati. ſed ipſe
temporibus ordinem impoſuit. quo
niā auctor eorum eſt. quare hoc in
loco inquit. Nondum venit hora
mea. hoc eſt nondum cognitꝰ ſuz. ne
ꝗ enim ipſum quiſꝗ preter Andre
am ⁊ Philippum ſequebantur. necꝗ
hi vere adhuc ipm cognoſcebāt: nō
mater: non fratres: Siquidem poſt
multa miracula inquit euangeliſta
necꝗ enī fratres eius credebant in
eū. nemo qui nuptijs adeſſet. quippe ꝗ
ſi cognouiſſent ſine dubio ad eum in
ſuis ꝯfugiſſent neceſſitatibus. Pro
pterea inquit. Nondum venit hora
mea. id eſt nondum cognitus ſum
preſentibus: nondum ſciunt vinum
deeſſe. Sine id primum intelligant

ſatis non eſt ꝙ ſola referas: mater
es: et ſuſpicioſam miraculū faceres.
Oportet indigentes rogent. non ꝙ
hoc ipſe indigeam. ſed vt miraculū
vniuerſis appareat. Quippe egeni
cum beneficium accipiunt. plurimā
habent gratiam. qui non indigent
non itidem eam intelligunt. Cur au
tem cum nondum horam ſuā veniſ
ſe dixerit. impleuit tamē matris vo
luntatem? Maxime quidem: vt con
tradicentibus ⁊ temporum momen
tis eum ſubiectum exiſtimantibus:
palam non rectam eorum ſententiā
oſtenderet. nam ſi tempori ſubijcere
tur: quo pacto immature id feciſſet?
Preterea vt matri honorem exhibe
ret non omnino contumax videre-
tur matri: tot preſentibus: neue im-
potentie argueretur. Etenim Ma-
ria ad filium miniſtros duxit. Siqui
dem cum chananee dixiſſet chriſtus
Non eſt bonum ſumere panem filio
rum et dare canibus. dedit tamen:
nimia eius ſedulitate permotus. at-
qui etiam dixerat: non ſum miſſus ni
ſi ad oues que perierunt domꝰ iſra
el. et tamen filiam liberauit. Ex quo
admonemur: ꝙ etiā beneficio indi-
gni: aſſidua efflagitatione eo digni
efficimur. Idcirco mater et expecta
uit: et palam miniſtros accerſiuit:
vt a pluribus rogaretur. et addidit
Quodcūq; dixerit vobis facite. Mo
rat non eſſe imbecillitatis excuſatio
nem. ſed ne faſtu quodam temere id
ſuſcipere videretur quamobrē mini
ſtros adduxit. Erant autē ibi lapi
dee hydrie ſex poſite ſecundū purifi
cationem iudeorum: capientes ſin
gule metretas binas vel ternas. Di
cit eis Ieſus. Implete hydrias a-
qua. et impleuerunt eas vſq; ad ſum
mum. et dixit eis Iheſus. haurite
nunc et ferte architriclino. et tule-
runt. Non temere dictum eſt ab euā
geliſta ſecundum purificationem iu
deorum. ſed ne quis infidelium ſuſpi
cari poſſ aliquo fortaſſe craſſiore vi
no in eis inſidente. deinde infuſa aq̄
limpidiſſimum vinum effectū. Qua
re illa particula. ſecundum: purifica
tionem iudeorum. nunq̄ in ijs vinū
fuiſſe oſtendit. Nam cum paleſtina:
inopia aquarum laboret (rari enim
illic fontes ſcaturiunt) hidrie ille aq̄
ſemper plene ſeruabantur. ne ſi quā-
do immunde fierent: longius flumi-
na petenda eſſent. ſed prope purga
rentur. Sed quanam gratia anteq̄
implerentur: non fecit miraculum:
quod longe fuiſſet admirabilius? Si
quidem aliud eſt ſubiecte materie q̄-
litatem mutare: aliud ipſam ſubſtan
tiam ex nihilo facere. Hoc profecto
mirabilius. non tamen ita credibile.
et quod tam facile potuiſſet multi-
tudini perſuaderi hac gratia mira-
culorum nonnunq̄ magnitudinem
conſulto imminuit vt facilius crede
rentur. Sed cur ipſe hydrias aqua
non impleuit. deinde in vinum ver
tit. ſed miniſtris implendas manda
uit? Ipſam eandem ob cauſā: vt mi
raculi ipſos teſtes haberet: qui aq̄m
hauſiſſent: ne qua fraus ne quod p̄-
ſtigium putaretur. Nam ſi contu-
maciores fuiſſent ad credendum: po
tuiſſent miniſtri teſtimonium perhi
bere ſe aquam hauſiſſe: et hydrias
impleuiſſe. Accedit ad hoc: ꝙ hereti
corum dogmata in eccleſia pullulan
tia: propter hoc euertuntur. nam
cum ſint nonnulli qui alterum mun
di opificem que videntur opera cō
didiſſe aſſeuerent. horum quoq; in-
ſaniam cohibens plura facit miracu
la ex ſubiectis ſubſtantijs. Nam ſi
ipſe deo contrarius opifex fuiſſet:
nō vtiq; alienis vſus eſſet chriſtus
ad proprie virtutis demonſtratio-
nem. hoc autem

miraculo manifeſte oſtendit ſe eum
eſſe: qui vineas irrigat: pluuiam per
vitis radicem in vinum vertit: cum
quod in planta longiori temporis
ſpatio efficitur: id repente in nupti-
is operatus eſt. Cum autem impleſ
ſent hydrias inquit. Haurite nunc
et ferte architriclino: et tulerunt.
Ut guſtauit architriclinus aquam
vinum factum: et non ſciebat vnde
eſſet. miniſtri autem ſciebāt: qui hau
ſerant. vocat ſponſum architriclin⁹
⁊ dicit ei. Omnis homo primum bo
num vinum ponit: ⁊ cum inebriati
fuerint: tunc id quod deterius eſt. tu
autem ſeruaſti vinum bonum vſqꝫ
adhuc. Rurſus hoc in loco nonnulli
calumniantur hunc ebrioſorum fu
iſſe conuentum: de guſtu differenti
um. corruptis hominis morib⁹. nec
idoneos qui miraculum iudicarent:
vtpote qui non viderint aqua an
vinum eſſet. Siquidem ipſe architri
clinus inquit. cum inebriati fuerint.
Maxime hoc ridiculum. Uerunta
men hanc ipſorum ſuſpicionem tol
lit euangeliſta. non enim conuiuas
inquit de miraculo tuliſſe ſententi-
am. ſed architriclinum: qui ſobrius
nil adhuc guſtauerat. etenim nemo
ignorat huiuſmodi in conuiuijs mu
nera maxime ſobrijs et temperanti
bus demandari: quorum ſolum offi
cium eſt vt debito ordine ⁊ appara-
tu: omnia diſpenſentur. Idcirco ſo
briunt virunt in miraculi teſtimoni
um adduxit. Non enim dixit chri-
ſtus recumbentibus miſcerent. ſed
ferrent architriclino. Ut autem gu
ſtauit architriclinus aquam vinum
factum: et non ſciebat vnde eſſet.
miniſtri autem ſciebant. Uocat ſpon
ſum architriclinus. et quanam gra
tia non vocauit miniſtros: ita enim
miraculum manifeſtius fuiſſet. quo-
niam neqꝫ ipſe chriſtus manifeſtum
fecit. ſed lente et pedetentim miracu
lorum ſuorum virtutez cognoſci vo
luit. ad hoc ſi miniſtri tunc id narraſ
ſent: nemo eis crediſſet. ſed inſani
re potius arbitrati eſſent. cuz de ho
mine opinione omnium humili ⁊ ab
iecto: id perhiberent teſtimoniū. ſed
re ipſa cognouerunt. Neqꝫ enim qui
ſibiipſis non crederent alij fuiſſent
credituri. Propterea non omnibus
reuelauit miraculum. ſed maxime
idoneis: certiorem cognitionem in
poſterum reſeruauit: vt poſt aliorũ
ſignorum certitudinem hoc etiam
crederetur. Siquidem in filij reguli
curatione oſtendit euangeliſta: hoc
manifeſtius potuiſſe. hac enim ma-
xime gratia regulus chriſtum voca
uit. ꝙ illud ſignum audierat. Quod
his verbis ſignificatur. Uenit Je-
ſus in chana galilee: vbi fecit aquaz
vinum: neqꝫ ſimpliciter vinum. ſed
optimum. Euiuſmodi enim chriſti mi
racula vt ꝗ que natura perfecta ſūt
longe pulcriora: meliora ꝗ reddan-
tur ita et alia. diſtortum membrum:
ꝗ ſana validius: reddebat. De au-
tem vinum: ⁊ vinum optimum eſſz
factum. non miniſtri tantum: ſed et
ſponſus et architriclinus perhibue
re teſtimonium. ꝙ a chriſto factum
fuerit miniſtri qui aquam haurie-
rant. itaqꝫ quamuis tūc occultatuz
eſſet miraculum non tamen diutius
ſileri poterat. ſic multos ⁊ neceſſa
rios teſtes ſibi in poſterum aſciuit
et ſane credibile eſt ſponſum non
prorſus in his ſiluiſſe. verum euan
geliſta expoſito miraculo ad magis
neceſſaria properat. neceſſarium nā
ꝗ erat vt aqua vinum: et vinum
bonum factum ſciretur non autem
qđ architriclino ſponſus dixerit.
multa ei ſigna pri⁹ obſcura ꝑgreſſu

temporis manifeſta ſunt ab his qui
ea a principio viderunt .tunc Jeſus
vinum ex aqua fecit.tunc atqꝫ etiaꝫ
in preſentia laſciuas et infirmas ho
minum voluntates mutare non de-
ſinat.ſunt enim pleriqꝫ hominū nul
lo aqua meliores:frigidi fluctes.ſem
per mutabiles.huiuſmodi homines
ad dominum adducendi ſunt:vt eo-
rum voluntates in vini ſimilitudi-
nem transferat:ne amplius labātur
ſed preteritorum compuncti :ſibi et
proximo letitie eff ciantur auctores
Sed quinam ſunt hi frigidi? Qui
fluxis preſentis vite rebꝰ incumbūt:
qui non contemptis humanis ſeculi
delicijs glorie : potentie diuitiarum
ſunt amatores. Hec enim omnia flu
xa et caduca ſunt:et nuſqꝫ conſiſten
tia:que in preceps ſemper celeri im
petu deferuntur .Siquidem qui ho
die diues eſt: cras erit pauper . qui
hodie in curru : precone :lictoribus
qꝫ:⁊ apparitoribus:comitatus magi
ſtratum gerit: poſtridie nonnunqꝫ ī
carcerem intruditur:et velit nolit.
alijs omnia relinquit?.Qui in delici
is vitam agit:qui conuiuijs diſſolui
tur:pene crapula ventrem diſrum
pit:ne vna quidem die poteſt in ea-
dem ſatietate permanere .ſed conco
cto cibo iterum ad id compellitur:
nihil a torrente differens. Naꝫ quē
admodum in eo prior fluxus alio ſu
perincumbente vrgetur :ita ⁊ nos
alio poſt aliuꝫ cibo indigemus. Hu
iuſmodi eſt omnium huius ſeculi re
rum natura.vt que ſortita eſt : reti-
nere nunqꝫ poſſit ſed ſemper fluant:
ſemper trahantur.in delicijs autem
et conuiuijs non ſolum fluxus .ſed
difficultates multe:et mala deprehē
duntur.alia nanqꝫ ſatietas :tum cor
poris robur:tum animi minuit for
titudinem. Necqꝫ ita fluuialium flu
ctuum vis ripas excedere ⁊ conuel

lere ſolet:vt delicie laſciuiaqꝫ bonaꝫ
valitudinem ⁊ vires omnes facile
ſubtrahit. Et ſi medicos percontabe
ris omnium prope morborum cau
ſas inde ortas inuenies . Uilis ⁊ te-
nuis ⁊ ſimplex menſa bone valitudi
nis mater eſt.ita eam medici appella
runt: ⁊ non ad ſatietatem crapulari
ſanitatem et ſanitatis parenteꝫ. Cō
tra ſatietatem morborum ipſa medi
ca arte incurabiliuꝫ dixerunt: quod
perſpicuum eſt. Siquidem pedum:
capitis:oculorum:manuum : egritu
dines:paraliſis:hydropiſis:hicteria
febres:longe ⁊ acute: ⁊ plures id ge
nus morbi:nimia crapula contrahū
tur.neqꝫ eniꝫ vacat in preſentia om
nes enumerare:qui non ex modico
et temperato victu.ſed voracitate ⁊
crapula ingenerantur . Et ſi vis:ani
mi quoqꝫ morbos hinc prouenien
tes intelligere.auaritia:iactantia:bi
lis:deſidia luxuria:omnis deniqꝫ in
continentia hinc ducit originem.
Nec ſecus ac aſini anime immodi-
cis menſis et tot beluis diſtracte :
luxuriant perſtringam ⁊ dolores an
xietates qꝫ:quibus qui ſe ijs addixe
runt:afficiuntur. Omnes quidem e-
numerare non poſſumus.in ſummā
breui totum explicabo. varia nanqꝫ
et precioſa menſa:nunqꝫ auide nūqꝫ
cum voluptate fruuntur . Ut enim
tenuis menſa bone valitudinis: ita
⁊ voluptatis mater eſt crapula.et
vt morborum ita faſtidij:et fons eſt
⁊ radix. Ubi enim ſatietas:ibi audi
tas eſſe nullo pacto poteſt . Ubi nul
la auiditas:quo pacto ibi voluptas
erit? Propterea non tantum prudē
tia ⁊ valitudine proſpera : preſtare
diuitibus pauperes videmus:ſed et
letitia. Quibus manifeſte cognitis
ebrietatem delicias qꝫ fugiamus .nō
in menſis modo.ſed quecunqꝫ in re-
bus ſecularibus capiuntur ea omnia

ſpiritualium voluptate mutemus. ⁊
ſecundum prophetam. Delectare in
domino ⁊ dabit tibi petitiones cor-
dis tui. vt preſentibus et futuris bo
nis perfruamur. gratia et benignita
te domini noſtri Jeſu chriſti p quez
et cum quo patri gloria ⁊ ſpiritui ſan
cto in ſecula Amen

Homelia xxij.

ex capitulo ſecundo

Hoc fecit initium ſignorū: Je
ſus in chana galilee. Pluri
muz nos diabolus vrget: plu
rimum noſtre inſidiatur ſaluti. Inui
gilandum igitur eſt: ⁊ contra illi⁹ im
petus: vnūquenqꝫ ſe omni ex par-
te premunire oportz. nam vel nimio
aditu viam ſibi qꝫ latiſſimam pa-
tefacit: paulatim vires accipit. De
ſiqua nobis ſalutis noſtre cura eſt:
ne minima quidem in re eum nobis
preualere permittamus: ne mox in
morbus ꝑreualeat. Summe nancqꝫ
amentie eſt: vt cum ille tantopere
animarum noſtrarum perditioni in
uigilet: nos contra: pro noſtra ipſo-
rum ſalute. non eandem adhibeam⁹
diligentiam. Hunc ego non temere
in preſentia ſermonem aggreſſus ſū.
Timeo ne in medio etiam templo
aliquando hic lupus delitcat: non ꝑ
uiſus a nobis: et inſidijs ſuis et no-
ſtra deſidia: ouis aliqua a grege: et
hac contione aberrans diripiatur.
Nam ſi eius vulnera ſenſu deprehē
derentur: ſi corpus offenderetur: nō
ſane eſſet difficile eius inſidias preca
uere. verum tum anima inuiſibilis:
inuiſibiles plagas accipiat ſūma no
bis opus eſt vigilantia. Nec tantuz
vnuſquiſqꝫ ſeipſuz probet. nemo enī
nouit hominez vt ſpiritus hominis
qui in ipſo eſt. oratio omnibus ī me-
dium proponitur cōmunis indigen

tibus medicina Vnunquenqꝫ audi
torum quod ad morbum ſuum facit
accipere oportz Neſcio qui egrotēt
qui bene valeant. idcirco de omnib⁹
loquor affectibus vt ſibi quiſqꝫ acco
modatam medicinaz inueniat. Nūc
in auariciam: nunc in delicias: nunc
in luxuriam inuehimur: rurſus vir-
tutes laudamus. Timeo enī nequan
do vni nobis morbo vacantib⁹: ali
quo magis laboret medicinam non
adhibeam. Si vnus hic eſſet: nō tā
neceſſarium ducerem multiplicē ha
bere ſermonem. ſed in tanta contiōe
plurimos eſſe affectus credibile eſt.
Quāobrez non īmerito hac vtimur
orationis varietate: que in omnes
diffuſa: quo quiſqꝫ indigeat: īueniet.
hac gratia ⁊ ſcriptura varia eſt: et
varia loquitur. cum in omnez homi
num naturam conditionemqꝫ diffū
ditur: in qua omnes reperiri affect⁹
neceſſe eſt. Licz non omnes in ſingu
lis his nos purgati: ſumma cū attē
tione que nobis hodie ꝓpoſita ſunt
audiamus. Hoc inquit fecit initium
ſignorū Jeſus in chana galilee. Di-
ximus quoſdam dicere nō fuiſſe hoc
initium ſignorum que illic facta ſūt.
Ego non contendo hoc. Illud affir
mo: poſt baptiſma chriſtū miracula
facere cepiſſe: ante nullum hoc ſiue
aliud primum fecerit: poſt baptiſma
non admodū queſitu neceſſariuz du
cimus. Et manifeſtauit gloriam ſuā
Quonam pacto? Non enīz multi af
fuerunt. ſed miniſtri tantuz: architri
clinus: ſponſus. Quo inqꝫ pacto ma
nifeſtauit gloriam ſuam? ex parte li
cet: et non tunc. ſecutis tamen tem
poribus manifeſtauit: cuz omnes id
miraculum eſſent audituri. hacten⁹
nancqꝫ predicatur neqꝫ vſpiam latz.
nam ꝙ in illa die non omnes ſciue-
rint ex ſequentibus conſtat. ſiquidē
cum dixerit manifeſtauit gloriaz ſuā

addidit. et crediderunt in eum diſci
puli eius qui etiam antea admirati
eū fuerunt. vides ne tunc ſigna ma
xime fuiſſe neceſſaria quādo idonei
eſſent diſcipuli ⁊ preſto ad miracula
accipienda? facilius enim credituri
erant: quorum predicatione vniuer
ſus orbis ſecutis temporibus in chri
ſtū credidit. ⁊ quonā modo ſine mi-
raculis eius quiſqꝫ habuiſſet cogniti
onē? doctrina: prophetia: miraculū
ſufficientia fuerunt que omniū ani
mos irriperent. Itaqꝫ iam anima fa
miliarior magis idonea facta eſt q̄ ſi-
gnis ⁊ miraculis moueretur. Quare
ſepe euangeliſte nihil operatum chri
ſtum dicūt. quādo quidē preſentes
ad id accipiendum non eſſent idonei
Poſt hec deſcēdit in capharnaū ipſe
⁊ mater eius et fratres ⁊ diſcipuli
eius. et ibi manſerunt nō multis die
bus. Quanam gratia cū matre abijt
in capharnaū? neqꝫ enim illic vllum
fecit miraculū: neqꝫ incole recte de
ipſo ſentiebāt. ſed multis flagitijs la
borabant: vt ipſe chriſtus oſtendit.
Et tu capharnaum vſqꝫ ad celū de
lata: vſqꝫ ad infernū deſcereris. Quo
niam vt mihi videtur. cum paulo pꝰ
eſſet hieroſolymā aſcenſurus: ante
capharnaum petijt: ne quocunqꝫ fra
tres ſecum et matrem traheret. Pa
rum igitur illic matris gratia cōmo
ratus: iterum miracula aggreditur.
Propterea inquit ꝙ nō multo poſt
aſcendit hieroſolymā. paucis itaqꝫ
ante paſcha diebus baptizatus ve-
nit hieroſolymā vbi rē mirā aggreſ
ſus eſt. Venit in templum ⁊ vendē-
tes oues: boues: columbas: ⁊ numu
larios ſedentes eiecit. Alius euange
liſta eū dicentē meminit. nolite fa
cere domū patris mei ſpeluncam la
tronum. hic autē inquit domū negoti
ationis. non vt inuicem diſcordent:
ſed ꝙ bis eos eiecerit: non eodē tpe.
ſed hoc in operum ſuorum initio. illud
iam paſſionis tpe appropinquante. q̄
re vehementiori caſtigatione vſus
latronū ſpeluncam appellauit. nunc
in ipſo principio remiſſius agit. ex q̄
veriſimile eſt illud iterum factum.
Preterea queſitu dignū eſt q̄ gratia
adeo chriſtus hic indignatus eſt: et
maxime cū alias iniurijs contume
lijs qꝫ affectus. ſamaritanus ⁊ demo
nium habens appellatus. nihil tale
fecerit. nunc non contentus flagello
verbis etiā in eos inuehitur? Con
tra cur iudei qui in collatis benefici
is chriſtū accuſabant et perſeque-
bantur: cū credibile eſſet tam acri
caſtigatione grauius excandeſcere
equo animo tulerunt? Nulla enim ī
eum contumelia vſi ſunt. ſed quod ſi
gnum inquiunt oſtendis nobis quia
hec facis? Animaduertis inuidiam
incredibilem: et quonam pacto ī ali
os collata beneficia magis eos irri
tabant? Sed cū ſpeluncā latronum
ab ijs templū fieri dicit: oſtendit: q̄
vendebantur a furto rapina: auari
cia: ⁊ alienis calamitatibus compa-
rata. cū autē domum negotiationis
impudentes eos in negotiando ſig-
nificat. Sed qua gratia hoc fecit?
Cum morbos eſſet ſabbato curaturꝰ
⁊ alia facturꝰ que illis tranſgreſſio le
gis videbantur: ne dei contemptor
et patri contrarius exiſtimaretur:
id fecit: vt eorum tolleret ſuſpicionē
Non enim par erat: vt qui pro tem
pli honore tantā oſtendiſſet indigna
tionem: ab eius domino alienū ani
mū haberet. Sufficientes ſane erāt
ſuperiores anni: quibus legi paruerat
qui eius erga legiſlatorem reuerenti
am oſtenderent: ꝙqꝫ non preuarica
retur. atqui cum credibile eſſet ſupe
riorem vitā: aut obliuioni manda-
tam: aut incognitam: vtpote in pau
pere ⁊ vili caſa educati: ⁊ cū vilibꝰ

conuerſati iam in omni frequentia
ꝓpe diem feſtum: cum multi concur
rerent hoc ſiu facit experimentum.
Necq; tm̄ illos eiecit. ſed euertit mē
ſas: diſperſit argentum. vt illi ſecum
reputarent: ꝙ qui ſe pro domus ho
nore periculis exponeret: eius do
minum minime cōtemneret. Necq; ſi
mulationē in ipo quiſpiā poterat
coniectari: cū non verbotenus mo
nuiſſet. ſed periculis et contumelijs
in medium vulgi: ꝛ cerdonum furo
rem: ſe obiecisſet: rem minime contē
nendam. hoc ſane non ſimulantis. ſꝫ
nihil pro diuini templi honore recu
ſantis: officiū fuit. hac gratia operi
v̄ba conſenſerunt. Nō enī dixit do
mum ſanctam ſed patris mei. patrē
appellat. necq; iudei indignantur. ſim
pliciter nancq; patrem acceperunt.
Cum autem in poſterū expreſſius
ſe illi equalem oſtendit. tunc exacer
bati ſunt. Quid igitur illi. Quod ſi
gnū oſtendis nobis: quia hec facis?
O ſummam dementiam. Quonā ſi
gno opus erat: cum malefacta corri
peret: et dei domū tanta purgaret
ignominia? Zelus ille pro dom⁹ dei
honore: maximum fuit virtutis ſi
gnum. Quod boni aduerterunt. Re
cordati nāq; ſunt diſcipuli eius tūc:
quia ſcriptum eſt. Zelus domus tue
comedit me. Illi autem prophetie
non meminerunt. ſed ſignum quere
bant. dolebant turpe lucrum auferri
et vt eum ab incepto auerterent. ad
miraculum trahere annituntur. Ideo
a ſignis abſtinuit: vt antea cum idē
peterent. reſponderat enim. Genera
tio mala ꝛ adultera ſignum querit:
et ſignum non dabitur ei niſi ſignum
Ione prophete. ſed tunc quidē ma
nifeſtius: nunc latentius: ob nimiā
eorum ſtulticiam. Necq; enim qui p̄
mum non petentibus ſignum dede
rat: petentibus negaſſet. niſi prauā
et fraudulentam eorum mentem co
gnouiſſet. Intellige queſo quid ſta
tim rogauerint. Intellige malitie
plenam percontationem. conſenta
neum erat vt chriſtus eam curam
ſuſciperet: et tandem domus igno
minia commoueretur. illi autem ac
cuſant: et vendere ſibi licere contē
dunt: necq; a vendendo deſiſtendū:
niſi ipſe ſignum oſtenderet. Quid ad
hec chriſtus? Soluite inquit tem
plum hoc et in tribus diebus excita
bo illud. Multa tūc obſcura ad eos
locutus eſt: que ad implendam pro
phetiam erant futura clariſſima vt
nunc contigit. Nam cum reſurrexiſ
ſet inquit a mortuis recordati ſunt
diſcipuli eius: quia hoc dicebat de
corpore ſuo: et crediderunt ſcriptu
re: et ſermoni quē dixit Jeſus. His
verbis alij dubitabant: alij reſpon
derunt. Quadraginta ſex annis edi
ficatum eſt templum hoc: et tu tri
bus diebus excitabis illud? ſecundā
templi edificationem meminerunt.
prima nancq; viginti annis abſoluta
eſt. ſed qua gratia dubitantibus nō
aperuit ſe templum carnem ſuā ap
pellare. Euangeliſta id interpreta
tur. chriſtus tacuit. Qua inquā gra
tia? quoniam ipſi⁹ verbis fidem nō
adhibuiſſent. Ac ſi diſcipuli nō erāt
idonei: qui ea audirēt multo minus
turpe. Inquit enim. Cum ſurrexiſſꝫ
a mortuis tunc recordati ſunt ꝛ cre
diderunt ſermoni ꝛ ſcripture. Duo
nancq; eis proponebantur: alterum
reſurrectio: alterum longe maius:
an deus in ipſo eſſet. vtrūq; his ver
bis ſignificauit. Soluite templum
hoc et in tribus diebus excitabo il
lud. quod ꝛ Paulus non paruum
eſſe diuinitatis ſignum oſtendens in
quit. Qui predeſtinatus eſt fili⁹ dei
in virtute ſecundum ſpiritum ſancti
ficationis ex reſurrectiōe mortuorū

Jeſu chriſti. Quare et hic ⁊ alibi ſe-
penumero hoc ſignum in medium
affert. Cum exaltaueritis inquit fili
um hominis: tunc cognoſcetis quia
ego ſuꝫ. et iterū nō dabitur vobis ſi
gnum niſi ſignum Jone prophete.
Et hic iterum. In tribus diebus ex
citabo illud. quoniā hoc vel maxie
argumento ſe non eſſe purum homi
neꝫ: et mortē ſibi ſubeſſe: et eius vim
⁊ bellum grauiſſimū mox ſoluturuꝫ
oſtendebat. Jdcirco inquit. tunc ſcie
tis. Tunc. Quando? quando videlꝫ
in reſurrectione orbem terrarum ad
me traham: tunc ſcietis me vt deuꝫ
⁊ dei filium dilectiſſimū: ad paternaꝫ
vlciſcendam contumeliā hoc feciſſe.
Quid tandeꝫ? Non dixit quibus ſi-
gnis a negotiatione mala abſtinere
oporteret. ſed daturū promiſit. Quo
niam id eos magis irritaſſet. hoc au
tem magis exterruit. At illi nihil re
ſponderunt: cum id incredibile vide
retur: ⁊ vt impoſſibile percōtari ne-
glexerunt. Qꝫ ſi ſane mentis fuerūt:
quod tunc incredibile viſum erat.
poſt tot ſigna et miracula profecto
querere ⁊ percontari debuiſſent: vt
eam ſoluerent dubitationem. ſed ſtul
ti: aut eius verbis aures non adhi
bebant: aut iniqua interpretatione
deprauabant. Propterea chriſtus
obſcure ad eos locutus eſt. Eſt au-
tem hoc in loco queſitu dignum.
Quomodo diſcipuli chriſtum a mor
tuis reſurrecturum ignorabāt. Quo
niam adhuc ſpiritali gratia indigni
erant. Jdeo qꝫ cum frequenter eis
chriſtus reſurrectionem predixiſſet:
nihil tamen manifeſte intellexerunt
ſed quid id eſſꝫ inuicem percontabā
tur. Videbatur enim haud quaqꝫ cre
dibile: ꝙ ſeipſum poſſꝫ aliquis ſuſci
tare: ⁊ ita ſuſcitari. Nec aliā ob cau
ſaꝫ Petrus reprehenſus eſt: qꝫ ꝙ cū
nihil de reſurrectione ſciret; inquit.

Abſit a te domine. neqꝫ chriſtus an-
te reꝫ ipſam hoc manifeſte diſcipulis
reuelauit: ne ſcilicet a principio tan
qꝫ rei maxime incredibili diffiſi per-
turbarentur. neqꝫ eniꝫ adhuc plane
norant quis eſſet. Manifeſtis nan-
qꝫ operibus nemo non credidiſſet.
ſolo autem verbo non ita fides pre-
ſtari aſſolet. Hac ratione obſcure ꝑ
mum locutus: cum re ipſa: fidem cō
firmauit: tunc ⁊ verbis prudentiaꝫ:
et tantam ſpiritus gratiam infudit.
vt repēte omnia ad ſe traheret. Jlle
vobis cōmmeorabit omnia inquit.
Naꝫ ſi vno duntaxat veſperi pudo
re abiecto diſcipuli fugiētes chriſtū
negauerunt: minime ſuperioris tem
poris operum ⁊ verborum eſſent re
cordati: niſi ſpiritusſancti gratiaꝫ ſu
perne affati accepiſſent. Qꝫ ſi a ſpi
ritu inquiet quiſpiam audituri erāt
quid oportuit chriſtum id prius cō-
municare. preſertiꝫ cuꝫ non intellige
rēt? Quoniam non docuit eos ſpiri
tus. ſed chriſti doctrinam in memori
am reduxit. quod non parum in eiꝰ
gloriam ceſſit. Spiritus itaqꝫ gratie
infuſio: tam larga: tam exuberans a
dei gratia ortum habuit. inde ſua ipi
virtute: donuꝫ conſecuti ſunt. Vite
enim honeſtate: atqꝫ ſapientia effulſ
ſerunt: magnos ſubierunt labores: ⁊
preſentem contempſerunt vitam:
nullius eaꝫ momenti arbitrati. hinc
ſuper omnes elati: tāqꝫ aquile leues
alte volantes: operibus ſuis in ipm
celum euaſerunt. Hinc ineffabilem
ſpūſſancti gratiam conſecuti ſunt.
Hos et nos dilectiſſimi imitemur:
neqꝫ extinguamus lampades. ſed ele
moſyna clariores reddamus. Huiꝰ
ignis lux ita ſeruatur. in vaſa oleum
dum hanc vitaꝫ viuimus colligamꝰ
quod nobis neqꝫ poſt hinc migratio
nem amplius: neqꝫ niſi per manus
pauperum colligere permittitur.

Colligamus inquam abunde:ſi cuꝫ
ſponſo ingredi volumus. Sin minꝰ
excludemur. Impoſſibile enim:im-
poſſibile inquaꝫ eſt:etſi innumera fa
ciamus bona ſine elemoſyna:celeſtis
regni:vel veſtibulum quidem attin
gere. Quamobreꝫ multa in paupes
vtenduꝫ eſt liberalitate:vt arcanis
et ineffabilibus illis fruamur bonis:
que vtinã omnes conſequamur.gra
tia ⁊ benignitate domini noſtri Jeſu
chriſti cum quo patri gloria ſimul et
ſpiritui ſancto nunc ⁊ ſempꝫ ⁊ in ſecu
la ſeculorum Amen.

Homelia xxiiii.

ex capitulo tertio

Cum autez eſſꝫ hieroſolymis
in paſcha ĩ die feſto multi cre
diderunt in nomine eius.
Chriſti temporibus alij in errore p-
ſtabant:alij veritatem oppugnabãt.
nonnulli eam complexi paulo poſt
deſerebant.hos chriſtus ſeminibꝰ cõ
parauit:radices tñ in ſupficie diffũ
dentibus: que ꝙprimum areſcunt.
Hos nobis euangeliſta in preſentia
ſignificat. Cum eſſꝫ hieroſolymis in
paſcha in die feſto multi crediderũt
in nomine eius:videntes ſigna que
faciebat. Ipe autem Jeſus non cre-
debat ſemetipm eis.eo ꝙ ipe noſſet
eos. Firmiores erant diſcipuli: non
ſignorum tñ gratia.ſed doctrine: Je
ſum ſecuti. Qui craſſiori erant inge-
nio ſignis trahebantur. Acutiori ve
ro: ꝓphetis ⁊ doctrina: quibus qui
crediderant:ſignis:deinde magis cõ
firmabantur.hos chriſtꝰ beatos ap
pellauit. Beati qui non viderunt ⁊
crediderunt. Qꝫ autem hi non vere
crederent:ex ſequentibꝰ oſtendit.ipe
enim inquit Jeſus non credebat ſe-
ipm eis.q̃re? Eo ꝙ ipe noſſꝫ omnes
et quia ei opus non erat vt quis te-
ſtimonium perhiberet de homĩe.ipe
enim ſciebat quid eſſet in homine.
hoc eſt nõ curabat exteriora verba
qui in ipos animos ingreditur: qui
in humanas cogitationes irrumpit
qui eorum feruorem mox infrigeſce-
re cognoſcebat:necꝫ acſi perfecti eſ-
ſent diſcipuli:eis fidebat: nec arca
norum doctrinaꝫ tancꝫ fidelibus cre
debat.humanorum autem cordium
cognitio ſolius dei eſt qui ea forma
uit. Tu enim inquit cognoſcis cor-
da ſolus. Non opus erat Jeſu teſti
bus.ad eas quas formarat mentes
cognoſcendas. Norat igitur eorum
infirmitati non credenduꝫ.homines
enim vtpote qui necꝫ preſentia ne-
cꝫ futura intelligunt:cum fraudulẽ
tis ⁊ inſtabilibus ſepenumero res ſu
as ſine ſuſpicione communicãt.chri
ſtus autez abſcondita cordiuꝫ mani
feſte intuebatur. Tales multi ſunt:
his quocꝫ temporibus:qui ſibi fidei
nomen vendicant: facile ad creden
duꝫ adducuntur.his necꝫ nunc chri
ſtus fidit:plurima occulit.et quẽad
modum nos:non eodem modo ami
cis nomine et re credimus: ita necꝫ
deus.audi quid diſcipulisꝰ dicat. Nõ
iaꝫ vos dico ſeruos. Uos amici mei
eſtis. Unde ⁊ quamobrem? Quia q̃-
cũcꝫ audiui a patre nota feci vobis
Hac gratia nulla iudeis(ne petenti
bus quidem)ſigna oſtendebat.quo-
niam tentandi gratia percontaban
tur. Nonne et nunc quocꝫ ſignoruꝫ
petitio:tentantium eſt? Sunt ſane
et hac noſtra etate qui querãt. Qua
re ⁊ nunc ſigna non fiunt. Si fidelis
es vt oportet. Si chriſtum diligis
vt diligendus eſt.nõ indiges ſignis
Signa enĩ incredulis dantur. Cur
igitur inquis iudeis non data ſunt?
Sunt inquam maxime. Qꝫ ſi peten

tes aliquando non acceperunt. ideo factum eſt. quoniaꝫ non vt ab incredulitate deſiſterent: ea querebant. ſꝫ vt magis malicia ſua obdureſcerēt.

Capitulum tertium

Erat homo ex phariſeis Nicodemus nomine princeps iudeorum. hic venit ad Jeſum nocte. Dici ī euāgelice narrationis progreſſu chriſto opitulatur. dicit enim. Lex noſtra nō iudicat quenq̃: niſi prius audiat ab eo ⁊ cognoſcat quid faciat. Aduerſ⁹ hunc iudei indignati dicebant. Interroga ⁊ vide ꝙ ꝓpheta ex galilea nō ſurrexit. Hic etiam poſt paſſionem multum diligentie in ſepulturam dominici corporis adhibuiſſe perhibet̄. Uenit enim inquit et Nicodemus qui venerat ad Jeſum nocte primū: ferens mixturā myrrhe et aloes q̄ſi libras centum. hic nunc afficiebatur quidem chriſto. non tamen vt oportebat: neq̃ quo debebat animo. ſed adhuc iudaica imbecillitate detinebatur. ideo nocte venit. quia īterdiu formidabat. Sed clementiſſimus deus: neq̃ tam frigidum affectum pepulit: neq̃ obiurgauit: neq̃ indignū ſua duxit doctrina. ſed multa cū manſuetudine eum alloquitur: et arcana aperit. obſcure quidem. aperit tamen. quippe qui longe magis venia dignum exiſtimauit: q̃ qui malicia percontabantur Jlli enim nullo pacto poterāt excuſari. hic etſi reprehenſioni. non tante tamen: erat obnoxius. quomodo igitur euangeliſta nihil tale de Nicodemo dixit. quēadmodum alibi. ꝙ ex prīcipibus multi crediderunt in euꝫ. ꝓpter iudeos autem non confitebantur ne extra ſynagogam fierent? Quia id totum ex nocturna profectione ſignificauit. Quid ergo inquit? Rabbi: ſcim⁹ ꝙ a deo veniſti. nemo enī potest hec ſigna facere que tu facis: niſi fuerit deus cū eo. Adhuc humi vertitur Nicodemus: adhuc humanā de chriſto habet ſententiam: et tanq̃ de ꝓpheta loquitur. nihil altum ꝓpter ſigna coniectatus. Scim⁹ inquit. ꝙ a deo veniſti magiſter. Quid ergo noctu venis: et clanculum: ad euꝫ qui diuina loquitur: qui a deo venit? Quid non aperte profiteris? Sed hoc neq̃ dicit neq̃ reprehendit Jeſus. Calamum enim contritū non confringes inquit: ⁊ linum ardentem nō extinguas. Non dicet inquit neq̃ clamabit. Et iterū. Non veni vt iudicem mundum. ſed vt ſaluum faciam Nemo poteſt hec ſigna facere que tu facis niſi fuerit deus cum eo. Adhuc ſecundum hereticos loquitur: q̄ dixerunt chriſtum in operibus ſuis alterius indiguiſſe auxilio. Quid ed hoc chriſtus? Conſidera queſo humilitatem incredibilem. Noluit dicere ſe nullius egere auxilio. omnia ſuapte facere poteſtate. eſſe dei dilectiſſimum filium et eiuſdem qua pater potentie. eo ꝙ difficile creditu videbatur. Quod enim ſemper dixi et nunc dicam. cure erat chriſto a prīcipio. non tam quiſnaꝫ eſſet oſtendere q̃ vt crederetur nihil contra patris facere voluntatem. Jdeoq̃ verbis ſepenumero humilioribus locutus eſt. re autē quid poſſet oſtendit Miracula virtute ſumma operatus eſt. Uolo inquit Purgare. Tabitha ſurge. Extende manum. dimittūtur tibi peccata tua. Tace: obmuteſce. Tolle grabatū tuū: ⁊ vade in domū tuā. Tibi dico malū demonium exi ab hoc. Fiat tibi vt vis. Siq̄s vob aliquid dixerit dicite: quia domino his opus eſt. Hodie mecum eris in

paradiſo. Audiſtis quia dictū eſt an
tiquis. Non occides. Ego autꝫ di
co vobis: quia omnis qui iraſcitur
fratri ſuo: reus erit iudicio. Venite
poſt me faciaꝫ vos piſcatores homi
num. Sic in omni euangelio ſūmaꝫ
eius deprehendimus in rebus auto
ritatem. Et quonam pacto ei quiſ-
piam credidiſſꝫ: niſi ſm̄ iuſſa res finē
aſſecute eſſent? Potuiſſent inania de
rideri precepta. Verum cum re eue
nerint etiam inuitis ſilentium impo
ſuit. Ex ſolis enim verbis iudei vt
erant impudentes: ſtulticiam eiꝰ ar
guere potuiſſent. Quāobreꝫ hoc in
loco Nicodemū alloquens. nihil al
tum attingit. ſed obſcure. et humili
ad ſuperna erigit: admonet qꝫ ſe ſibi
ipi ſufficientem ad facienda miracu
la. Perfectum enī ipm̄ genuit pater:
nullius indigentē: nulliꝰ rei humilis
aut abiecte participem. Sed videa
mus quomodo hoc confirmet. Dixe
rat Nicodemꝰ. Rabbi ſcimus quia
a deo veniſti magiſter: ⁊ ꝙ nemo po
teſt facere que tu facis: niſi fuerit de
us cū eo. Exiſtimauit ſe magnuꝫ ali
quid dixiſſe. Quid chriſtus? Vt oſtē
deret nondum vere cognitionis ve-
ſtibulum attigiſſe: ſed extra regiā ab
errare: et ipm̄ ⁊ quicunqꝫ eadem eſſꝫ
ſententia. reſpondit. Amen amen di
co tibi. Niſi quis natꝰ fuerit denuo:
non poteſt videre regnum dei. Hoc
eſt. niſi iterum naſcaris: et vera im-
buaris doctrina: longe a regno dei
aberras. Sed obſcure dixit: ⁊ vt eq
ori animo toleraret: non aperte ad
ipſum ſermonem vertit. ſed indefini
to vtitur verbo. Niſi quis renatus
fuerit tantum non dicens ſiue tu: ſi-
ue quis alius: talem de me habet o-
pinionem: in regnuꝫ non recipietur
Qꝫ niſi hac ratione dixiſſꝫ nihil ſa-
ne ad propoſitum id reſpōſum. Hoc
ſi iudei audiſſent: irriſiſſent profecto
et abijſſent. Nicodemus autem: et i
hoc diſcendi ſtudium pre ſe tulit. et
propterea obſcure aliquando loqui
tur chriſtus: vt audientes attentio
res reddat. Siquidem clarum ⁊ ma
nifeſtum verbum: fugit nonnunqꝫ
auditorem. obſcurum autem etiam
diligentiorem efficit. Sententia au
tem eſt. Niſi genitus fueris denuo.
hoc eſt niſi ſpiritus per regeneratio
nis lauacrum particeps efficiaris:
non poteris veram de me opinio-
nem concipere. Iſta tua non ſpirita
lis. ſed animalis opinio eſt. Non ta
men his verbis vſus eſt. noluit eniꝫ
pro viribus ⁊ cognitione ſua loquē
tem perterrere. ſed ad maiorum co
gitationem ſine ſuſpicione erigit Ni
ſi quis renatꝰ fuerit denuo. Denuo
hoc in loco: alij e celo: alij iterum ex
ponunt. Quippe qui non ita naſci-
tur non poteſt videre regnum dei.
Regnum dei ſeipſum ſignificat: oſtē
dens non eſſe id tantum quod vide-
tur. ſed alijs oculis opus eſſe vt vi
deatur. Ad hec Nicodemus quo-
mō inquit poteſt homo naſci cum
ſit ſenex? Rabbi eum appellas. et a
deo veniſſe dicis ⁊ eius verba non
intelligis? eo etiam verbo vteris qđ
multam affert perturbationem. Ea
enim particula: quomodo: non mul
tum credentium. ſed adhuc terrena
ſapientium eſt. Nam et Sarra pro-
pterea riſit. quia quomodo parere
poſſꝫ cogitauit. et alij multi hoc ver
bo fide exciderunt. Heretici quoqꝫ
hinc in ſua periſtant opinione. alij q̄-
dem quomodo natus eſt chriſtus.
alij quomodo carnem accepit inter
rogant: et mentis ſue imbecillitati:
immenſam illam et ineffabilem ſubij
ciunt ſubſtantiam. que importuna
curioſitas: ſapientibus fugienda eſt.
Neqꝫ enim qui quomodo percontā
tur: id ſcient: et a vera excident fide

Propterea Nicodemus cum dubi
taret modum inquirit. id enim ſibi
dici intelligebat. perturbatur: et reꝫ
non intelligit. Nam cum ad chriſtū
tanquam ad hominem veniſſet: au
diretqꝫ q̄ ab homine longe maiora:
et que nemo vnquam audierat: pri-
mum ad id mentem erigit. caligine
tamen perſtringitur: neqꝫ perſtat in
fide: rei difficultate huc illuc diſtra
ctus. Ideo non poſſe id fieri primuꝫ
aſſerit: inde apertius ſibi declarari
rogat. Nunquid inquit poteſt in vē
trem matris ſue iterato introire: et
renaſci? Animaduertite quonam pa
cto qui humanis rationibus ſpirita
lia admiſcet: ridicula loquitur: et de-
lirat tanquam ebrius: quotiens di-
uinorum ſenſum perſcrutatur neqꝫ
eum accipit. Audiuit generationeꝫ
ſed ſpiritalem: non intellexit: ſed ad
carnis traxit vtilitatem. et tam ad
mirabilem profundam doctrinaꝫ na-
turali neceſſitati conglutinauit. de-
liramenta: et ridiculas proponit
dubitationes. Idcirco Paulus in-
quit. Animalis homo nō ſuſcipit
ea que ſpiritus ſunt. Verum nico
demus chriſtum reuerenter alloqui
tur. non intellexit que diceret: et im
poſſibile id arbitratur. hoc tamen cō
ticet. Duo ei dubitationem faciebāt
et generatio talis: et regnum. Neqꝫ
enim. regni nomen auditum erat a
iudeis vnquam: neqꝫ huiuſmodi ge
neratio. primum autem priorem par
tem aggreditur: que maxime eius
mentem mouerat. Nos autem ho-
rum non ignari: diuina myſteria ꝑ-
ſcrutari caueamus: neqꝫ rerum hu
manarum neceſſitate illa agi exiſti-
memus. ſed pietate ſumma: omnia
intelligamus. ſcripturis fidem adhi
beamus. Curioſus nanqꝫ ⁊ nimius
rerum diuinarum perſcrutator: ni-
hil proficit: nihil inuenit: preter vl-
timum ſupplicium. Audis natum
chriſtum. crede: quomodo: noli diſ-
quirere. neqꝫ propter hoc tollas ge
nerationem: quod vltime ſtulticie
eſt. Nam ſi nicodemus (generatio-
ne: non illa ineffabili. ſed hac que ei
gratia prouenit audita) quoniaꝫ ni
hil magnuꝫ animo concepit. ſed ter
renis tantum inheſit: tenebris per-
fuſus eſt. quanto ij digni ſupplicio
qui admirandam illam ⁊ omnem ſu
perantem rationem et intellectum
tanto ſtudio querunt: inueſtigant:
perſcrutantur? Nihil enim tam ob
ſcuris obducitur tenebris q̄ huma
na cogitatio: que omnia ad terram
reducit: nec patitur celitus lumen
accipere. Viliſſima profecto ⁊ ad lu
tum omnia referens. ideo ſuperna
nobis aqua opus eſt: vt ablui et
quantum fieri poteſt: mundi celum
petamus: et celeſtibus imbuamur
diſciplinis. hoc autem et animi bo
nitate: et vite rectitudine aſſequi-
mur. neqꝫ enim intempeſtiua inueſti
gatione dūtaxat. ſed corruptis quo-
qꝫ moribus: humana mens in tene
bris verſatur. Quare Paulus ad co
rinthios inquit. Lac vobis potum
dedi: non eſcam. nondum enim pote
ratis. ſed ne nunc quidem poteſtis.
adhuc enim carnales eſtis. cum ſit
inter vos zelus et contentio: nonne
carnales eſtis? Et ad hebreos. et ali
bi: frequenter hanc maloruꝫ dogma
tum cauſam paulum afferenteꝫ qui-
uis videre poterit. Anima enim affe
ctibus implicita: nequit profecto ma
gnum aliquid aut generoſum intue
ri. ſed tanquam lippitudine quadaꝫ
perturbata in tenebris verſatur.
Mentis igitur oculos: tam grauiſſi
mo morbo liberemus: illuminemus.
Nolimus inter ſpinas ſemen iacere
Quenam hec ſpinarum copia? no-
ſtis: et ſi tacemus. ſepenumero au

diſtis chriſtum preſentis vite ſolici
tudines et diuitiarum fraudes: ſpi
nas appellaſſe. et merito ſane. Nam
quemadmodum ſpine ſteriles ſunt:
ita et diuitie. Quemadmodum ille:
qui tangunt lacerant: ita harum cu
piditas. Quemadmodum facile igni
comprehenduntur: et odio haben
tur agricolis: ita huius ſeculi nego
tia. Poſtremo vt inter ſpinas fere:
vipere: ſcorpij vliteſcunt: ita in frau
dibus diuitiarum. Uerum enimuero
dilectiſſimi ſpiritus ſancti igne: ⁊ ſpi
nas couſumamus: et beſtias effuge
mus. vt agricole agrum purgatum
reddamus. inde ſpiritalibus aquis
irrigemus: plantemus oliuaz fructi
feram: plantam vtiq̃ mitiſſimam:
et ſemper virentem: que illuminat:
que nutrit: que bonam facit valitu
dinem. hec elemoſyne ſunt officia:
que tanquam ſignaculum eſt cum
poſſidentibus. Hec planta ne mor
te quidem areſcit. ſed ſemper viret:
mentem illuminat: animi vires nu
trit: ac etiam robuſtiores efficit.
Hanc ſi perpetuo amplectemur: fi
denter et ſponſum adire: et thala
mum ingredi poterimus. cuius vti
naz omnes fiamus participes. Gra
tia et benignitate domini noſtri Je
ſu chriſti: cuz q̃ patri gloria ſimul et
ſpiritui ſancto nunc et ſemper et in
ſecula ſeculorum Amen.

Homelia xxiiii.

ex capitulo tertio

Reſpondit Jeſus amen amen
dico tibi. niſi quis renatus
fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſan
cto non poteſt introire in regnum
dei. Pueri ſingulis diebus ad magi
ſtros proficientes: et doctrinam ac
cipiunt: ⁊ acceptam recitant: nunq̃
vacantes: vt ſcientie poſſeſſionem
adipiſcantur. interdum noctes die
bus iungũt: et adhuc pro caducis et
fluxis rebus ſepenumero illos cogi
tis. Nos autem a vobis qui perfe
ctiori eſtis etate. non tantum exigi
mus quantum vos a liberis veſtris.
non enim ſingulis diebus ſed duob⁹
tm̄. ⁊ breui eorum parte. vt vos la
bore leuemus: hortamur orationi
noſtre aures adhibeatis. Ad hec et
paulatim vobis ſcripturarum dicta
decerpimus vt facile accipere in mē
tis veſtre theſauris recondere: me
morie mandare mãdata alijs diligē
ter exponere: poſſitis. Quod profe
cto aſſequimini niſi perq̃ ſomnolen
ti et deſidie deditï: et puerulis lõge
ebetiores ſitis. Accipiatis igitur di
lectiſſimi que heſternam contionem
ſequũtur. Heſitabat nicodemus: et
de huius ſeculi generatione locutuz
chriſtum arbitratus. Impoſſibile in
quit ſenem naſci denuo. Animaduer
te nunc quomodo iterum chriſtus:
quã generationez dicat manifeſtius
oſtendit: difficilem quidē ei qui fm
animam tm̄ percontabatur poterē
tn̄ a terrene cogitationis humilita
te erigere auditorem. Quid ergo
dicit? Niſi quis renatus fuerit ex
aqua et ſpiritu ſancto: non poteſt in
troire in regnum dei. Tu impoſſibi
le dicis. ego tam neceſſarium: vt a
liter quis ſaluus eſſe nõ poſſit. quip
pe que maxime neceſſaria ſunt ea e
tiam facilia fecit deus. Terrena et
ſecundum carnem generatio ex pul
uere eſt: ideo recondita ſunt ei cele
ſtia. Quid enim commune terre cuz
celo? Spiritalis celeſtes nobis por
tas perfacile aperit. itelligitis quot
veſtrũ i tenebris ſitis? Exhorreſcite

gemite: formidoloſe mine ſunt: formi
doloſa ſententia. Non poteſt inquit
qui non renatus fuerit ex aqua et
ſpiritu introire in regnum celorum
Non ita ſentiebat Nicodemus. Ni
hil enim peius eſt ꝙ humanis ratio
nibus ſpiritalia ſubijcere. Hoc illuꝫ
impedit ne quid magnum: ne quid
profundum contemplaretur. Ideo
nos fideles appellamur: vt huma-
narum cogitationum vilitate con-
tempta: ad fidei altitudinem euāda
mus: et que nos manent bonorū
cognitionem hauriamus. Quod ſi
Nicodemus intellexiſſet: non ſane
impoſſibile duxiſſet. qua vt abduce
retur ſententia. quam diceret gene-
rationem chriſtus oſtendit. Niſi qs
renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ſan
cto: non poteſt introire in regnum
dei. Voluit eum minis perterrere: et
ad credendum allicere: ne impoſſibi
le arbitraretur: et vt carnalis gene
rationis opinionem tolleret. Aliam
inquit Nicodeme generationem di-
co. Quid ad terrā deuolueris? Quid
hanc naturali ſubijcies neceſſitati?
Alius partus hic et excellentior Ni
hil cum terrenis communicat. nomi
ne tantum hec generatio conuenit.
re longe differt. Reijce communem
conſuetudinem. alium partum indu
co: quo homines renaſci volo. Aliū
generationis moduꝫ affero. Forma
ui ex terra et aqua. nō vtile vas eua
ſit. ſed deterius factum eſt. non am
plius aqua et terra fingendum eſt.
ſed aqua et ſpiritu. Qȝ ſi quis inter-
roget quomodo ex aqua: rurſ⁹ ego
illum: quomodo ex terra? Quomo-
do lutum in aliaꝫ tranſiuit materiā?
Quomodo vnius ſpeciei ſubiectum
(terra enim ſola erat) varia ⁊ diuer
ſa effinxit. Vnde oſſa nerui: arterie:
vene? vnde membrana et vaſa orga
nica? vnde epar: ſplen: cor? vnde cu

tis: ſāguis: phlegma: colera? vn̄ tot
operationes: tot colores? hec enim
non terre ſunt: neqꝫ luti. Quomodo
terra accepto ſemine germinat caro
acceptum corrumpit? quomodo ter
ra commiſſa nutrit: caro ijs nutri-
tur: nō nutrit? Terra collecta aqua
vinum facit: caro id ſepenumero ac
ceptum in aquam vertit. Vnde igi
tur caro ex terra eſt: cum contrari
am terre operationem oſtendit? Sa
ne ratione inuenire non poſſumus:
fide ſola poſſumus. Qȝ ſi que quo-
tidie videmus et tangimus fide in
digent: quanto magis arcana illa et
ſpiritalia? Nam quemadmoduꝫ ter
ra inanimata immobilis diuina vo
luntate ad tanta miracula producē
da vires accepit: ita ſpiritu et ſenſi
bili aqua omnia hec admirabilia et
humanam excedentia cogitationeꝫ
facile exoriuntur. Noli igitur quoni
am hec non vides: diffidere. neqꝫ
enim animam vides. tamen animaꝫ
eſſe et eam te habere: et aliquid pre-
ter corpus eſſe non dubitas. Verum
chriſtus non hoc. ſed alio exemplo
nicodemum allicit. Siquidem ani-
ma incorporea eſt. nicodemus vero
craſſioribus adhuc cogitationibus
verſabatur. Mediuꝫ igitur adduxit
exemplum quod non ad ſolidi corpo
ris naturam neqꝫ ad incorpoream
aſcendit. hoc eſt venti impetus. Et
primum ab aqua orditur que tenui-
or eſt ꝙ terra: craſſiorqꝫ vent⁹. Quē
admodū enim in principio elemētū
terra: ſubiecta eſt totum autem opi-
ficis dei fuit: ita hoc in loco elemen
tum aqua ſubijcitur. Veruntamen
totum ſpiritalis eſt gratie. et tunc q̄
dem in animam viuentem factus eſt
hō: nunc in ſpiritū viuificantē Vez
magna eſt differentia. Anima enī vi
tā alicui non dat. ſpirit⁹ aūt non mo
do per ſe viuit. ſꝫ alijs vitā largitur:

ita mortuos ſuſcitarunt apoſtoli.
Et tunc quidem poſt factaꝫ creatu
ram homo formatus eſt .hic autem
contra. Siquidem ante nouaꝫ crea
turam nouus homo creatur :et pri-
mus naſcitur:et tunc mūdus traſfi
guratur. Et quemadmodum a prin
cipio totum formauit:ita nunc totū
creat. Et tunc. Faciamus inquit ei
adiutorium.hic minime. Quippe qui
ſpiritus ſancti gratiaꝫ accipit:nulla
alia re indiget. Qui in chriſti corpo-
re perficitur.quonam alio ei opus ē
auxilio? Tunc ad dei imaginem fecit
hominem:nunc deo familiarem red
didit. Tunc piſces ⁊ feras homini
ſubiectos fecit.nunc ſupra celos no
ſtrum propagauit imperium. Tunc
paradiſi incolam conſtituit.nunc ce
lum aperuit. Tunc ſexta die factus
eſt.nunc prima ⁊ ipſo principio vna
cum luce. Ex quibus omnibus con
ſtat:ꝙ ad aliam meliorem:et nullum
finem habituram vitam:hec efficie-
bantur. Prima igitur formatio ex
terra hoc eſt Ade. Altera ex eius la
tere:mulieris videlicet.tertia ex ſe-
mine:vt Abel. Verum nullam harū
quomodo et qua fiant ratione aſſe-
qui poſſumus:quanqꝫ craſſiora ſint.
Quonam igitur pacto de intellectu-
ali per baptiſma generatione ⁊ tam
admirabili partu rationem redde-
mus:que longe altiora ſunt ⁊ ſubti
liora? Nam ⁊ angeli qui affuerunt:
tam inenarrabilis operis moduꝫ mi
nime enarrare poſſent. Affuerūt dū-
taxat ⁊ viderunt.nihil tamen opera
ti ſunt.ſed pater tm̄ et filius ⁊ ſpūs
ſanctus. Pareamus igitur diuīe ſen
tentie que ſenſu ipſo viſus certi-
or eſt. Viſus enim ſepenumero falli
tur.illa minime. Nam cum omnia q̄
cunqꝫ ſunt deus effecerit.dignus ſa
ne eſt cui fides adhibeatur: cum de
ſuo qcqꝫ aſſerit opificio. Quenā er-
go diuina ſententia eſt? De genera-
tio eſt res perfecta quod ſiquis quo
modo percontabitur:ſilentium ei di
uino imponas teſtimonio :quod ma
xima eſt et certiſſima demonſtratio.
Sin iterum rogabit qua ratione a-
qua abluimur : rogemus rurſus et
nos: cur vniuerſa terra principium
in hominis formationeꝫ retulit. Nā
ꝙ ſine terra homo fieri potuiſſet ne
mini dubium eſt. Sed inquiet quiſ
piā a terra corpus habuiſſe: ab aq̄
autem nihil. Verum in hac re aqua
non parum confert. Quamobrem
noli curioſius inueſtigare. Nam ꝙ
pernecceſſaria ſit aqua vel inde per-
ſpicuum eſt. ꝙ cum ante aquam ſpi
ritus inſpiraſſet. In hoc tamen non
quieuit apoſtolus. ſed ad aque ne-
ceſſitatem oſtendendam ait. Nun-
quid aquam quis prohibere poteſt:
vt non baptizentur ij qui ſpiritum
ſanctum acceperunt: ſicut et nos?
Quenam ergo aque neceſſitas? Iaꝫ
abſconditum vobis myſterium ape
riam.ſunt et alia. nunc vero ex om-
nibus vnum expoſuiſſe ſufficiat. pri
mum diuina in hoc conſumantur
iudicia: ſepultura :mortificatio : re-
ſurrectio:vita: et hec ſimul omnia.
In aqua enim tanquam in ſepulcro
caput immergentibus: vetus homo
ſepelitur :emergentibus nouus re-
ſurgit.inde vt facile nobis eſt imer
gi:et emerſos reſpirare.ita deo vete
rem ſepelire hominem:et nouum in-
ducere. Preterea hinc patris et filij
et ſpiritus ſancti virtutem: hec om
nia implere intelligis. Quod ne cō
iectura a me ſed vero ſenſu dictum
intelligas:audi Paulum. Conſepul
ti inquit ſumus cum illo per bapti
ſmum. Et iterum. noſter vetus ho
mo ſimul crucifixus eſt. Et item.
Complantati facti ſumus ſimilitu
dini mortis huius

Non ſolum autez baptiſma crux di
citur.ſed crux baptiſma. Baptiſmo
enim quo ego baptizo:inquit bapti
zabimini:et baptiſino habeo batiza
re:quod vos neſcitis. Nam quēad-
modum facile baptizamur ⁊ emergi
mus:ita ipē moriens:cum volu t re
ſurrexit:immo longe facilius: q̄uis
triduum diuini myſterij diſpenſatio
ne:in ſepulcro iacuerit. Cum igitur
tantis myſterijs nos deus dignatꝰ
ſit:vitam dono conſentaneam exhi
beamus: vitam inquam optimam.
Qui autem ſi non adhuc digni eſtis
totis viribus contendite: vt digni
efficiamini:vt fiamus omnes vnum
corpus:vt ſimus fratres. Donec ei
diſſentientibus:ſiue patrez quis ha
beat ſiue filium ſiue fratrem: nemo
ſane vera propinquitate deuinctus
inuenitur: ſpiritali propinquitate
ablata. Quid enim vtilitatis lutei
corporis coniunctio niſi coniunga
mur et ſpiritu?quid nobis terrena
confert cognatio:ſi in celis ſumꝰ ali
eni? Alienus eſt chatecuminus a fi
deli.non habz idem principium:nō
eandem ciuitatem: non eundem pa
rentem:non victum: non veſtitum:
non menſam:non caſtrum: non do-
mum nihil commune. Etenim terre
na cathecumini:celeſtia fidelis ſunt.
huic chriſtus rex eſt.illi autem pec
catum et diabolus. Huic cibus chri
ſtꝰ ē:illi qđ corrūpitᷣ. Et rurſus huic
veſtis tinearꝫ opera.illi autem ange
lorum dominus. Huic terra.illi ce-
lum patria.itaqꝫ cuz nihil communi
cemꝰ.que cum illis nobis cognatio?
Sed eandem matrem habemus:eo
dem partu nati ſumus Nihil hoc ad
veriſſime cognationis cōparationez
Studeamꝰ ſuperne ciuitatis ciues
fieri. Quouſqꝫ ab ea peregrinamur?
Oportet veterem repetamus patri
am.neqꝫ enim paruis rebus pericli-
tamur. Nam ſi inopia et repentina
mors quod abſit nos inuaderet:et
celeſtium ignari hinc migraremus
nihil nobis innumera huius ſeculi
bona ad ſalutem proficerent. quin
nos gehēna vermis venenoſꝰ ignis
inextinguibilis et cathene maneant
indiſſolubiles. Sed abſit vt audito
rum meorum quiſpiaz eo damnetur
ſupplicio. Quod euitabimus: ſi ſan-
ctis dignati myſterijs: aurum argē
tum:lapides precioſos ſuper funda
mento ſecunduz apoſtolum edifica
bimus. Hoc pacto hinc emigrantes
diuites apparebimus: ſi pecunias n̄
hic relinquemus.ſed per pauperum
manus ad perpetuos transferamus
thezauros. Si chriſto mutuabis.
cui multa debemus: non quidem pe
cunias.ſed peccata. Mutuemus ita
qꝫ pecunias vt veniam accipiamus
peccatorum. Ipſe enim eſt qui iudi-
cat. Nolimus enim deſpicere in hoc
ſeculo eſurientem:vt in futuro nos
nutriat. Hic eum veſtimento operi
amus:ne ſuo nos auxilio nudos de-
ſtituat. Si ei potum dederimus.non
dicemus cum diuite. Mitte Lazarū
vt intingat extremum digiti ſui in
aqua: vt refrigeret linguaz meam.
Si hic domi hoſpitem accipiemus:
multa nobis in regno ſuo habitacu
la preparabit. Si in carcerem in-
truſum viſitabimus:ipſe nos vincu
lis liberabit. Si peregrinum collige
mus:nos celeſtis regni peregrinos
non deſpiciet.ſed ſuperne ciuitatis
participes faciet. Si infirmo operā
preſtabimus: q̄primum noſtras cu
rabit infirmitates. Parua igitur ſal
tē exhibeamꝰ:vt pro paruis maria
accipiamꝰ. Maxima mercemur. Dū
tēpꝰ eſt ſeminemꝰ: vt metamꝰ an̄qꝫ
hyems adueniat. Dum mare naui-
gari poteſt: dum huius negotiatōis
ſumus domini. Sed qn̄ erit hyems?

Quando magnus ille ⁊ tremendus
dies aduenerit. Tunc non amplius
mare hoc ſpatioſum et immenſuꝫ na
uigare nobis licebit. Mari nanqꝫ p̄
ſens hec vita comparatur. Nunc ſe-
rendi tempus eſt: tunc meſſis ⁊ pro
uentus. Qui non ſementis tempore
ſed in meſſe ſeminarit: eſt ſane ridicu
lus. Sementis nunc tempus. Non
igitur nunc colligendum. ſed diſper-
genduꝫ eſt. Diſpergamus vt congre
gemus. Non congregemus vt meſ
ſem amittamus. hoc enim vt dixi tē
pus ad ſerendū nos vocat vt diſtri
buamus. non colligamus. Erogemꝰ
non recondamus. Nolimus tempe
ſtiuum tempus cōtemnere. ſed vber
tim ſemen iaciamus: nec vlla ex par
te noſtris parcamus facultatibꝰ: vt
multiplicem dei in nos remunerati-
onē liberalitatē q̄ experiamur. Gra
tia ⁊ benignitate domini noſtri Jeſu
chriſti: per quem ⁊ cum quo patri
gloria ſimul ⁊ ſpirituiſancto⁊ in ſecu-
la ſeculorū. Amen.

Home. xxv.
ex capitulo tertio

QUod natum eſt ex carne ca
ro eſt: ⁊ quod natū eſt ex ſpi
ritu ſpiritus eſt. Magnis
nos myſterijs dignatus eſt vnigeni
tus dei filius: magnis inqꝫ ⁊ diuinis
non qualia nos accipere. ſed qualia
ipſum exhibere decet. Nam ſi meri-
ta noſtra reputabimus non modo
munere nullo. ſed ſupplicio digni ſu-
mus. Sed non hoc reſpiciens beni-
gnus deus. non modo nos ſupplicio
liberauit. ſed et vitam: multo priori
potiorem largitus eſt. Alium nobis
mundum: aliam condidit creaturaꝫ.
Si qua eniꝫ in chriſto eſt inquit: no
ua eſt creatura. Quenaꝫ? Audi ipſū
Niſi quis renatus fuerit ex aqu- et
ſpirituſancto: non poteſt introire in
regnū dei. Terra excideramus haud
digni quibus hic habitationem con
cederet. in celum tamen nos extulit.
Principio infidos nos deprehendit
et maiora largitꝰ eſt. Ab vno ligno
non abſtinuimus: et ſupernas delici
as impartitus eſt. In paradiſo ꝑma
nere non potuimus: ⁊ celos nobis
aperuit: Non immerito igitur Pau
lus. O altitudo inquit diuitiaruꝫ ſa
pientie ⁊ ſcientie dei. Non amplius
mater: non enixus: non ſomni: neqꝫ
concubitus: non amplexus: nouum
iam nature noſtre intexitur opifici
um: a ſpiritu ſancto et aqua. Aqua
autem accepta eſt: partus genito fa
ctum. Quod enim eſt matrix embrio
ni: hoc et fideli aqua. Siquidem in
aqua fingitur et formatur. Nam p̄i-
mum dictum eſt. Producant aque
reptile anime viuentis. Ex quo au
teꝫ iordanis alueū ingreſſus eſt chri
ſtus: non amplius reptilia animarū
viuentiū. ſed animas rōnales ⁊ ſpiri
tales aqua ꝓducit. Et quod de ſole
dictū eſt. tanqꝫ ſponſus ꝓcedens de
thalamo ſuo. hoc lōge magis de fide
libus in p̄ntia dici pt. Multo nanqꝫ
q̄ ille clariores diffundunt radios.
At qđ in matrice formatur tp̄e indi
get. qđ in aqua minime. ſed momēto
oīa ꝑficiūtur. Siquidē vbi caduca
vita eſt: a corporea corruptione p̄n
cipium accipitur: om̄ia mora tempo
ris generantur. Ea nāqꝫ natura cor
poris eſt vt tempore ꝑfectionē ſuaꝫ
accipiat. Sed non ita in ſpiritalibꝰ.
Quid tandem? Quoniam ꝑfecta ab
ipſo principio opera ſua facit ſpiritꝰ
Sed cum Nicodemus his verbis
perturbaretur. Vide quomodo chri
ſtus ei tanti myſterij arcana aperit
Quod natum eſt ex carne caro eſt
et qđ natū eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt.

Ab omnibus eum que ſenſu percipi
untur abducit: neqꝫ ſinit corporeis
oculis myſteria perſcrutari. Non
diſputamus de carne inquit Nico
deme. ſed ꝺ ſpiritu. Et eueſtigio hoc
verbo ad ſuperna eum erigit: ne
quid ſenſu ſubiectum perquirat: cuꝫ
his oculis ſpirituꝫ nemo poſſit intu
eri. Noli arbitrari ꝙ carnem ſpiritꝰ
pariat. Quomodo ergo dixerit quiſ
piam chriſti caro parta eſt? Non a
ſpiritu tm̄: ſed ⁊ a carne. Quod Pau
lus ſignificat. Factum ex muliere: fa
ctum ſub lege. Spiritus illam forma
uit. non tamen ex nihilo (Quid eniꝫ
opus fuiſſꝫ matrice) ſed ex carne vir
ginali. Quonam auteꝫ pacto factum
ſit: explicare non poſſum. ſed factum
eſt ne quis a natura noſtra partum
illum alienum putaret. Nam cum
etiam ſic nonnulli huic generationi
non credant. niſi virginalis carnis
particeps fuiſſꝫ: in quam impiam ꝓ
lapſi eſſent opinionem? Quod natũ
eſt ex ſpiritu: ſpiritꝰ eſt. Animaduer
tis ſpiritus dignitatem? Dei nanqꝫ
efficiens opus apparet. Superius
enim inquit. ex deo natos. nunc ex
ſpiritu. Quod natum eſt ex ſpiritu:
ſpiritus eſt. Natiuitateꝫ autem hoc
in loco: non ſm̄ ſubſtantiam. ſed ho
norem ⁊ gratiam intelligit. Qđ ſi
filius hoc pacto natus eſt. quid in
eo ꝙ̄ in ceteris hominibus: qui ita
nati ſunt: excellentius inuenietur?
Quomodo eſt vnigenitus? etenim
ego ex deo natus ſum. ſed non ex eiꝰ
ſubſtantia. ꝙ ſi neqꝫ ipſe. quid differt
a nobis? Fortaſſe autem hoc pacto
ſpiritu minor inuenietur. Nam hu
iuſmodi generatio ex ſpiritus gra
tia facta eſt. Nunquid igitur vt ſit
filius: ſpiritus indiget auxilio? Hec
iudaica fuit doctrina. Cum ergo di
xiſſet chriſtus. Qui natus eſt ex ſpiri
tu: ſpiritus eſt. et his verbis etiam

perturbaretur Nicodemus: rurſum
ad ſenſibile exemplum deſcendit. Ne
mireris inquit. quia dixi tibi: opor
tet vos naſci denuo. Spiritus vbi
vult ſpirat. Hoc verbum mireris:
eius animi perturbationem ſignifi
cat: perturbabatur enim ꝙ non in
telligebat. Qui natus eſt ex ſpiritu
ſpiritus eſt: qua particula ab omni
cũ corpore chriſtꝰ abduxerat. Quã
obrem ad id quod magis de corpore
communicat. nõ tamẽ corporee craſ
ſitudini omnino ſubiectum eſt: deſcẽ
dit. pura incorporea omittit: que ille
capere non poterat. Inuenit igitur
medium quoddaꝫ inter corpus ⁊ in
corporeum. hoc eſt venti impetum.
hinc eum excitat cum inquit. Voceꝫ
eius audis ſed neſcis vnde veniat
aut quo vadat. Qđ autem dicit. vbi
vult ſpirat: non loquitur: acſi vo
luntate aliqua feratur ventus: ſed li
berum eius a natura impetum ſigni
ficat. Mos enim eſt ſcripture ita eti
am ꝺ inanimis loqui: quemadmodũ
cum inquit. Vanitati creatura ſub
iecta eſt nolens. Significat igitur ñ
poſſe contineri: et quacũqꝫ vult diſ
fundi. neqꝫ poſſe prohiberi: quin huc
illuc feratur. Et vocem eius audis.
hoc eſt ſonituꝫ. ſed neſcis vnde veni
at aut quo vadat. ita vſu venit: ijs
qui ſpiritu generantur. Hec conclu
ſio eſt. Nam ſi huius inquit ſpiritꝰ
queꝫ auditus ſenſu accipis: et tactu
impetum intelligis ne viam quideꝫ
noſti: quonam pacto diuini ſpiritus
operationem perſcrutaberis? Prete
rea vbi vult ſpirat: ad paracliti po
tentiam oſtendendam dixit. Nam ſi
ventum nemo cohibet: q̇n quo vult
feratur. q̄nto magis ſpiritus opera
tionem nulle nature leges: nulli cor
poree generationis fines: nulla alia
huiuſmodi vis poterunt cohibere?
Qđ autem de vento loquatur inde

perſpicuum eſt: cum inquit. Et vo
cem eius audis. Non enim infideli et
ſpiritus operationem neſcienti: de
ſpiritu dixiſſet. Et vocez eius audis
Senſus igitur eſt ꝙ quemadmoduz
ventus non videtur. ſentitur tamē
ita ſpiritalis generatio corporeis o-
culis non ꝯprehenditur. Verū ven-
tus corpus eſt. quāuis tenuiſſimū. Nā
quod ſenſui ſubiectuz eſt: corpus eſt.
Quod ſi non doles cū corpus non vide
as ⁊ eſſe eum credis: quid hoc ſpiri
tali ſermone perturbaris: et tā curi
oſe rationes exigis: cum idem in cor
pore non facias? Quid ad hec Nico
demus? Adhuc in iudaica vilitate
perſiſtit: cum tam manifeſtum exem
plum acceperit: petit ꝙ. Quomodo
poſſunt hec fieri? Idcirco vehemen
tius eum tangit chriſtus. Tu es ma
giſter in iſrael et hec ignoras? Non
malicie hominem. ſed ſtulticie potiꝰ
et ſimplicitatis: accuſat. Quod ſiquis
percontaretur quid hec generatio
cum iudaica communicet: rurſuz qđ
non communicet rogabo? Etenim
primi hominis: et ex latere eius mu
lieris formatio: et ſteriles ⁊ omnium
que per aquas: perfecta ſunt: conſu
matio. Elizei preterea miraculum:
qui ex fonte ferruz reuocauit. Trāſ
itus iudeorum per rubrum mare: pi
ſcine ab angelo cōmotio. Naaman
ſyri a lepra in iordane mundatio.
Hec omnia generationem ⁊ pur-
gationem futuram: tanquam in fi-
gura premonſtrarunt. Ad hec ꝓphe
tarum dicta hanc generationem ad-
nunciant. Adnunciabitur domino
generatio ventura. et adnunciabūt
celi iuſticiam eius populo qui naſce
tur quem fecit dominus. Et renoua-
bitur vt aquile iuuentus tua. Ex
ſurge illuminare hieruſalem. Ecce
rex tuus venit. Et beati quorum re
miſſe ſunt iniquitates. Iſaac etiā in

figura huius fuit generationis. Dic
queſo Nicodeme quomodo natus
eſt Iſaac. Nunquid ſecundum natu
re legem? Minime. Veruz inter hāc
et illam generationem: medius qui-
dem modus fuit. Illam: quoniam ex
coitu: hanc: quoniam non ex ſangui
nibus facta eſt. Neq̄ predicta hanc
tantum: ſed virginis etiam genera-
tionem predixerunt. Nam cum ne-
mo facile crediturus eſſet virginem
parere. ſterilis primum: inde etiam
anus pepererunt quāuis longe mira-
bilius ſit ex viri latere genitam: q̄
ſterilem parere. Sed cum illud anti
quiſſimū: ⁊ iam oblitteratum fuiſſet:
nouus pariendi modus ſecutꝰ eſt: et
ſterilium partus: virginalis partus
fidem: preceſſit. Hec oīa Ieſus Ni
codemo in memoriaz reducens. Tu
es inquit magr̄ in iſrael: ⁊ hec igno
ras? Amen amen dico tibi. quod ſci
mus loquimur: et quod vidimus te-
ſtamur: et teſtimonium noſtrum ne-
mo accipit. Hec autē dicit vt pro il
lius imbecillitate ad inferiora deſcē
dens: orationē ſuam magis credibi
lem faciat. Ideo inquit. Quod ſcimꝰ
loquimur: et quod videmꝰ teſtamur.
Siquidez cum apud nos ſenſus vi-
ſus certiſſimus ſit: cum perſuadere
quid volumus: ita loqui ſolemꝰ. nō
audiſſe nos. ſed vidiſſe. Idcirco chri
ſtus more hominū loquens: ſibi fidē
conciliat. Quod autez neq̄ ſenſibilē vi-
ſuz neq̄ quicq̄ aliud intelligat: inde
perſpicuū eſt. cū dixiſſz qđ natuz eſt
ex carne: caro eſt: et qđ natū ē eſt ex
ſpiritu: ſpiritus eſt: addidit. qđ ſcimꝰ
loquimur: et qđ vidimus teſtamur.
Hoc aūt nondum natuz erat. Quo
modo igitur inquit quod vidimus?
Nonne conſtat ꝙ de certa generati
one et que aliter ſe habere non poſ-
ſit? Et teſtimonium noſtrum nemo
accipit. Quod autem inquit. ſcimus:

vel de patre ⁊ ſe: vel de ſe tātū dicit.
Illā uero particulaȝ. nemo accipit:
non indignātis eſt. ſed verum enar-
rantis. Non enim eos ſtultitie coar-
guit: ꝙ taȝ manifeſta non acciperēt
ſed re et verbis ſummam pre ſe fert
manſuetudinē: quā nuda et leui ve-
ritatis adnunciatiōe nos etiam edo-
cet: ne quempiam ſi non perſuade-
mus: que volumus: maledictis pro-
ſequamur: neue excandeſcamus. Ne-
qꝫ enim propterea mouemus audi-
torem ſed magis ad incredulitatem
prouocamus. Abſtinendum igitur
ab ira eſt: annitendum qꝫ vt oratio-
nem noſtram probabileȝ faciamus:
nulla non modo ira ſed ne voce qui-
dem altiore: que ire indiciuȝ eſt. Im-
pediamus igitur equum: vt deijcia-
mus vectorem. Incidamus penas
ire: ne augeſcat. Velox enim affect⁹
eſt et grauis: quo facile decipimur.
Propterea vndiqꝫ ei aditus obſtru-
endus. Abſurdum nanqꝫ eſt: vt fere
manſuefieri poſſint. noſtram autem
animam efferatam condemnamus.
Ira vehemens ignis eſt: omnia con-
ſumit. quippe que corpus corrum-
pit: animam coinquinat: triſtitiam
affert: turpis viſu. Qꝫ ſi iratus ſeipȝ
intueri poſſet: nulla alterius indige-
ret admonitione. Nihil enim irato
turpius. Ebrietas quedam ira vel
potius ebrietate grauior: et demone
miſerabilior. Verum ſi clamori mo-
dum imponere curabimus: optimaȝ
ſapientie viam inueniemus. Pro-
pterea Paulus non iram tantum:
ſed et clamorem tollit. Pareamus
igitur totius ſapientie magiſtro: et
quando ſeruis noſtris ſuccenſemus:
eorum delicta cognoſcamus: et vna
eorum nos manſuetudinis pudeat.
Cum enim contumelias tuas ſilen-
tio tolerat: cum tuis non perturba-
tur maledictis hinc exemplum capi-
as. Eſt enim homo licet ſeruus: et
anima immortali. et iiſdem quibus
tu apud communeȝ dominuȝ donis
atqꝫ beneficijs preditus. Qꝫ ſi in ma-
ioribus et ſpiritualibus rebus par
nobis eſt: et humane cuiuſdam et vi-
lis prerogatiue gratia: tam manſue-
te nos tolerat. quanam venia: qua
excuſatione digni ſumus qui diuino
metu non poſſumus vel potius no-
lumus vt ille noſtro philoſophari?
Hec animo agitemus dilectiſſimi
peccata noſtra: ⁊ humane nature cō-
munitatem reputemus: ad omnes
manſuete loquamur: vt cordis hu-
militate animis noſtris: et preſenteȝ
et futuram requiem inueniamus:
quam vtinam omnes conſequamur
Gratia et benignitate domini no-
ſtri Jeſu chriſti: per quem et cū quo
patri gloria ſpiritui qꝫ ſancto in ſecu-
la ſeculorum Amen

Homelia xxvi.

ex capitulo tertio

Si terrena dixi vobis et non
crediditis quo ſi dixero vobis
celeſtia credetis? Et nemo
aſcēdit in celū: niſi q̄ deſcendit de ce-
lo filius hominis qui eſt in celo. Nō
ſepenumero dixi id in preſentia ⁊ fre-
quēter repetam: neqꝫ ceſſabo Quod
hoc eſt? Cum profundiſſimarum re-
rum doctrinam narraturus eſſet Je-
ſus: et locus hic exigeret: propter
auditorum imbecillitatem plerunqꝫ
abſtinet: neqꝫ magnitudinem ſuam
dignis proſequitur ſermonibus, ſed
potius perſuaſibilibus. Alta enīȝ et
magna etiam ſemel narrata: pro au-
ditorum captu illam poſſunt oſten-
dere dignitatem. humiliora autem ⁊
humano intellectui propiora: niſi
frequenter repetantur: nō facile hu-
milem auditorem ad alta erigunt.
Propterea in humiliori crebrius qꝫ

alto ſermone verſatur. Sed ne hoc
aliud afferat detrimentum: et humi
diſcipuluz detineat. non ſimpliciter
poſuit. ſed cauſam affert: cur tam hu
militer loquatur. Cum enim de ba-
ptiſmate: et terrena ſecundum grati
am generatione: verba feciſſet: vt di
ctum eſt: voluit ⁊ ſuam illam arca-
nam et ineffabilem adducere. omiſit
tamen et cauſam affert: craſſitudinē
et imbecillitatem auditorum: quam
his verbis ſignificauit. Si terrena
dixi vobis et non creditis: quomo-
do ſi dixero vobis celeſtia credetis?
Itaqꝫ eius ſermonum humilitas: au
ditorum imbecillitati aſcribenda ē.
Terrena autem hoc in loco: nonnul
li de vento dictū arbitrantur. Hoc
eſt: ſi exemplum a terrenis ſumptum
non creditis. quonam pacto altiora
credetis? Uerum terrenum potius
baptiſma dicit: vel quod in terra pfi
citur: vel quod ad ſue ipſius ineffabi
lis generationis comparationez ita
appellat. Nam etſi celeſtis ipa gene
ratio ſit. ad illam tamen veram ex
patris ſubſtantia comparata terre-
na eſt. Et non dixit non intelligitis.
ſed non creditis. Siquidem qui in-
tellectu difficilia non intelligit: meri
to ignorantie accuſatur. qui vero q̄
non ratione. ſed fide intelliguntur:
non accipit: non amplꝰ ſtulticie. ſed
incredulitatis arguitur. His igitur
Nicodemo admonito: ne id ratio-
nibus perſcrutetur vehemētius eiꝰ
incredulitatem accuſat. Qz ſi genera
tio noſtra fide credenda eſt. quonaz
digni ſūt ſupplicio: qui vnigeniti ge
nerationem rationibus inquirunt?
Sed fortaſſe dicet quiſpiaz. qua gra
tia hec dicta ſunt: ſi non erant homi
nes credituri? Quoniam etſi ipſi nō
crediderunt. futuri tamen homines
credituri erant: et fructum acceptu
ri. Itaqꝫ Ieſus nicodemum corripi
ens: non ſolum ea ſe ſed alia plura ⁊
longe maiora cognoſcere hac adie-
ctione oſtendit. Nemo aſcendit in
celuz niſi qui de celo deſcendit filius
hominis: qui eſt in celo. Et quenam
a predictis conſequentia? Maxima
quidem et valde conſentanea. Naz
cuz ille dixiſſet. Scimus quia a deo
veniſti magiſter. eum nunc coarguit
acſi dicat. Ne arbitreris ita me ma-
giſtrum eſſe: vt multi prophetarum
qui a terra ſunt. Ex celo venio quo
nemo propheta aſcēdit. ego illic ha
bito. Uides vt quod q̄ꝫ maximuz vi
detur id eius preſtantia ſit indigniſ-
ſimum? Non enim in celo tantuz eſt
ſed vbiqꝫ omnia implet. Uerum ad-
huc ꝑ auditoris captuꝰ loquitur vt
paulatim altius eum erigat. filium
autē hominis hoc in loco n̄ carnem
(ſed a maiori ſubſtātia totum ſeipm
vt ſic dicam) intelligit. Hic nanqꝫ
ei mos eſt: vt nunc a diuinitate: nūc
ab humanitate totuz nuncupet. Et
ſicut Moiſes exaltauit ſerpentez in
deſerto inquit: ſic exaltari oportet
filium hominis. Hoc quoqꝫ videtur
et ſuperioribus alienū. Maxime au
tem conſentit. Nam cum incredibi
lem ſuam erga humanum genus per
baptiſma liberalitatem oſtendiſſet:
addit huius cauſam: neqꝫ illa mino-
rem: hoc eſt per crucem. Quemad-
modum igitur Paulus ad corinthi
os: hec ſimul iungit beneficia: inqui
ens. Nunquid Paulus crucifixus ē
pro vobis aut in nomine Pauli ba
ptizati eſtis. Siqdez hec duo maxie
ineffabilem chriſti in nos amorem ꝓ
ſe ferunt. et qꝫ ꝓ inimicis paſſus ſit:
et mortuus: et per baptiſmum inte
gram peccatorum veniam largitus
Sed quanam gratia non manifeſte
ſe crucifigendum aperuit: ſed ad ve-
terem figuram auditores relegauit?
Primum quidem vt veterum ad no

ua cognationem intelligeret. Dein-
de vt intelligas non inuituꝫ ad paſ
ſionem veniſſe: ⁊ preterea nullum
ſibi ex eo damnum: ſed multorum ſa
lutem ſecuturam. Ne igitur quiſpi
am diceret. quomodo poſſunt in cru
cifixum credentes ſalui fieri: cum ſe
a morte non liberauerit? veterem in
medium adducit hiſtoriam. Nam ſi
ad erei ſerpentis ſimulacrum aſpici
entes iudei morte liberabantur: q̄n-
to maiori qui in crucifixum credūt
beneficio fruentur? neqꝫ enim ꝙ cru
cifixus eſt. idcirco euꝫ imbecillitatis
arguas: neqꝫ iudeos ſuperiores dice
ris. Sed mundum deus amauit. Jō
qꝫ animale eius templum crucifixuꝫ
eſt vt omnis qui credit in ipſum nō
pereat. ſed habeat vitam eternam.
Vides crucis cauſam: et ex ea ſalu
tem? Vides vt figura veritati con
ſentiat? Illuc mortem fugerunt iu-
dei. ſed temporalem huc ſempiternā
fideles. Illic ictus ſerpentum: ſuſpē
ſus ſerpens ſanauit. hic incorporei
ſerpentis plagas: Jeſus cruci affixꝰ
curauit: illic corporeis oculis ſuſcipi
entes corporis ſalutem: hic incorpo
reis omnium peccatorum remiſſio-
nem conſecuti ſunt. Illic es ſuſpen
ſum erat in ſerpentis effigieꝫ. hic do
minicum corpus a ſpiritu formatuꝫ
Serpens illic mordebat: et ſerpens
ſanabat. Hic mors perdidit: ⁊ mors
ſaluuꝫ fecit. Ad hec qui interimebat
ſerpens veneno ſeuiebat: qui libera-
bat: nullo. ita que perdidit mors:
peccatum: tanquam ſerpentis ve
nenum habuit. domini mors id om
ne vt ereus ſerpens venenuꝫ: abſtu
lit. Peccatum enim inquit non fecit
neqꝫ inuentus eſt dolus in ore eius.
hoc eſt quod ſignificauit Paulus.
Expolians principatus et poteſta
tes traduxit confidenter palam tri
unphans illos in ſemetipſo. Quem-

admodum enim cum fortis athleta
hoſtem alte erectum proſternit: clari
orem facit victoriam: ita chriſtus to
to orbe ſpectante: hoſtiles conatus
euertit: et qui in ſolitudine formida
bant: eos ab omnibus feris in cruce
ſuſpenſus tutatus eſt. Sed non di-
xit ſuſpendi: ſed exaltari. vt neqꝫ au
ditoribus ignominioſum: neqꝫ a figu
ra abhorrens videretur. Sic enim
dilexit inquit deus mundum: vt fili
um ſuum vnigenitum daret. vt om
nis qui credit in eum non pereat. ſꝫ
habeat vitam eternam. Quod autē
dicit huiuſmodi eſt Ne mireris ꝙ ex
altari debeam vt ſaluemini. ita eniꝫ
patri videtur: qui adeo vos dilexit:
vt pro ſeruis: et quidem ingratis: fi
lium daret. Atqui neqꝫ pro amico:
neqꝫ pro iuſto ſponte quiſpiam id fe
cit. Quod Paulus his verbis oſten
dit. Vix enim pro iuſto quis mori-
tur. Sed longiori is ſermone viſus
eſt: quoniam fideles alloquebatur
chriſtus breui. quoniam Nicodemū
verum ſignificantius. Eteniꝫ ſingu
la verba magnam vim habent. Nā
illud verbum ſic dilexit. Et illud, deꝰ
mundum, immenſam amoris ſignifi
cant vehementiam. Magna enim in
ter hec differentia eſt: et minime cō
ferenda. Qui enim immortalis eſt, ⁊
nullo fine comprehenditur: qui po-
tentiſſimus: ex terra ⁊ cinere factos
et innumeris peccatis obnoxios: et
male de ſe meritos: et ingratos: dile
xit. Que preterea ſequuntur magnā
vim habent. Vt filium ſuum vnige-
nitum inquit daret. Non ſeruuꝫ. nō
angelum. non archangelum. Nemo
vnquam pro filio tantam pre ſe tu-
lit charitatem: quantam pro ſeruis
et ingratis ſeruis deus. Paſſionem
itaqꝫ non aperte ſed in vmbra predi
cit. Ex ea autem emolumentū mani
feſtius enarrat. Vt om̄is qui credit

in eum non pereat ſed habeat vitā
eternam. Et cum ea particula : exal
tari oportz: mortuꝝ ſe ſignificaret:
ne nicodemus humanis affectibus
perturbaretur. et omnino interituꝝ
putaret: vide q̄ pacto auferat dubi
tationem. Nam cum dei filium da-
tum dicat: ⁊ vite ⁊ ſempiterne vite
autorem eum eſſe profiteretur. Et ꝓ
fecto qui morte ſua vitam alijs elar
gitur: perpetua in morte minime eſt
futurus. Nam ſi credentes in cruci
fixuz non pereunt: multo minus ip̄e
crucifixus. Qui alios ab interitu: lō
ge magis ſeip̄m vendicat. Qui vitā
alijs: eam ſibi potius elargietur. A-
nimaduertis ſemꝑ fide op⁹ eſſe? Fō
tem vite crucifixum dixit: hoc non
facile humane mēti perſuadetur: vt
ex gentilibus apparet: qui adhuc eū
irrident ⁊ contemnunt. Uerum enī-
uero fides perq̄ꝫ facile humane men
tis imbecillitatem ſuperans ad cre-
dendum nos illuminat. Unde autez
tantopere dilexit deus mūdum? So
la charitate. Eam ne dilectiſſimi cō
temnemus. Pudeat tam immēſe nō
reſpondere dilectioni. Ip̄e ne vnige
nito quidem filio noſtri gratia pepe-
cit. Nos pecunijs in noſtrum parci
mus detrimentuz. Ipſe dilectiſſimū
filium pro nobis obtulit. nos pro eo
īno pro nobis argentū offerre nolu
m⁹. Et quanā hec venia digna ſūt?
Si hominuz quempiam pericula et
mortē noſtri gratia ſubeuntez vide
mus: eū omnibus preferimus. in pri
mis amicum adnumeram⁹: et omnia
noſtra ei credimus: neqꝫ adhuc eius
nos meritis reſpondere arbitramur
Erga chriſtum autem euz gratitudi
nis modum minime ſeruam⁹. Sed
ip̄e animā pro nobis poſuit: ⁊ preci
oſum ſanguinē fudit: neqꝫ propterea
nos ſibi conciliare potuit. qui neqꝫ
pro nobis pecunias erogam⁹. Sed

ip̄m nudū ⁊ hoſpitez pro nobis mor
tuū contemnimus. et quiſnaz queſo
a futuro nos ſupplicio liberabit? naz
ſi non deus nos: ſed noſmetip̄os dā
namus: nonne contra nos ſententiā
ferimus? nonne gehennaz in nos ꝓ-
uocamus cum qui pro nobis animā
poſuit eum fame pereuntez contem
nim⁹? Et quid ego pecunias memo
ro. cum etiam ſi innumere anime no
bis eſſent: om̄es pro eo ponere opor
teret? Neqꝫ etiaz ſic pro acceptis be
neficijs gratiam retuliſſemus. Nam
qui prior beneficijs eſt: maximū pre
ſe fert bonitatis indicium. qui bene-
ficium accipit: quādocunqꝫ reddit:
non gratiā init. et maxime cum qui
primum exhibuit: inimicos benefici
cijs proſecutus ſit. qui vero accepit
gratiam refert: rurſuz ꝙ accipit. Sz
minime his mouemur ingratiſſimi.
Seruos: mulos: equos auro exor-
namus: dominū nudum errantem:
hoſtiatim mendicantez deſpicim⁹. ⁊
toruo nonnunqꝫ oculo indignamur.
Atqui propter nos ea libenter ma
la tolerat: eſurijt vt delicijs perfrua
ris. Nudus errat: vt incorruptiōis
veſtem induaris. Nihil tamen exhi
betis. ſed veſtimenta veſtra partim
a tineis corrodunt: partim arce one
ri ſunt: et ſuperflue cure poſſeſſorib⁹
Ille et hec ⁊ alia vobis metuens nu
duz ſe exhibet. ſed vos non in arca
veſtes reconditis. ſed induimini: vt
ornati appareatis. cur niſi vt vulg⁹
vos admiretur? Uerum non tā his
indutos veſtibus ꝙ ſua indigentib⁹
erogantem: multitudo admiratur.
Si igitur in admiratione haberi cu
pis: nudos veſti: ita etiam innume
ri te plauſus proſequentur. Tunc et
deus te et homines laudabunt. veſti
bus autem conſpicuum nemo. inui
debunt potius omnes: cum corp⁹ or
natum: animaz neglectaz intuebunt

Huiuſmodi cultus corporis mere-
trices excolat: quibus veſtimēta q̄
anima chariora ſūt. Ornamēta ani-
me: virtutis duntaxat amici ample
ctantur. Hec ego frequenter repeto
repetam q̄ nec ceſſabo: non tam pau
per q̄ veſtrarum animarum gratia.
Illi enim etſi nil a nobis. aliunde ta
men aliquid adiumenti cōſequūtur.
Et ſi nullum conſequūtur. ſed fame
pereant: non multum capiunt detri
mentum. Quid enim nocuit Lazaro
paupertas? quid fames? Vos autem
nemo a gehēna eripiet: niſi pauperum
elemoſyne opitulentur. ſed cum diui
te perpetuis cruciatibus damnabi-
mini. Uerum abſit vt quiſq̄ tam di
ram audiat ſententiam. ſed in ſinu A-
brae omnes recipiamur. Gratia et
benignitate domini noſtri Jeſu chri
ſti per quem et cum quo patri ⁊ ſpi
rituiſancto gloria in ſecula ſeculorum
Amen.

Homelia xxvii.
ex capitulo tertio.

Non enim miſit deus filiū ſuū
in mundum: vt iudicet mun
dum. ſed vt ſaluetur mundus
per ipſum. Magna peccantiū pars
in ſcelerum ſordibus diuine fiſa cle-
mentie: nullam gehennam nullū eſſe
ſuppliciū. Omnia deū peccata dimit
tere aſſeuerat. quorum os: ſapiens
his verbis obſtruit. Ne dicas miſera
tio eius magna: multitudinis pecca
torum meorum miſerebitur. Miſeri
cordia enim ⁊ ira ab illo cito proxi
mat. In peccatores reſpicit ira eius.
et ſm magnitudinem miſericordie
eius: multa reprehēſio eius. Ubi igi
tur dei clementia eſt: ſi pro peccato-
rum noſtrorum meritis accipiemus?
Ut autem ita ſe res habeat. audi pro-
phetam et Dauid dicentem. Alterū
quidem. Tu retribues vnicuiq̄ ſm
opera eius. Ut autem in hoc multa
dei clementia oſtendatur: hinc ꝯſtat
duas nobis vitas deus conſtituit: p̄
ſentem ⁊ futuram. Preſentem in cer
tamen poſuit: futuram in certaminis
premium. Quanam ratione? Multa
et grauia cōmiſimus: neq̄ a pueris i
vltimam vſq̄ ſenectutem abſtinuim⁹.
quin innumeris animam ſceleribus
coinquinaremus; nullam eorum a no
bis rationem exegit. ſed per regene
rationis lauacrum his nos abſoluit.
iuſticiam ⁊ ſanctificationem largit⁹
eſt. quid ergo qui a cunabulis diuīs
myſterijs initiatus: deinde multa ī
peccata prolapſus eſt? Is profecto
maioris reus eſt ſupplicij. ex ipſis nā
q̄ peccatis poſt myſteriorum initia-
tionem longe grauius affligimur.
Quod Paulus his verbis ſignifica
uit. Irritam quis faciens legē Moi
ſi, ſine vlla miſeratione duobus vel
tribus teſtibus moritur. Quāto ma
gis putatis deteriora mereri ſuppli
cia qui filium dei conculcauerit: et
ſanguinem teſtamenti pollutum du
xerit: in quo ſanctificatus eſt ⁊ ſpūi
gratie contumeliam fecerit? Maiori
igitur ſupplicio hic obnoxius. Uerū-
tamen etiam huic penitentie portas
aperuit. Et multas abluendi pecca
ti vias prebuit. Cōſidera queſo q̄n
ta hec ſint benignitatis exempla vt
poſt lapſum a gratia: peccanti ⁊ reo
non ſupplicium. ſed emendatiōis ſpa
tiū: diuina largiatur clementia. Pro
pterea inquit chriſtus Nicodemo.
Non miſit deus filium ſuū in mūdū
vt iudicet mundum. ſed vt ſaluetur
mundus per ipm. Duo enī ſunt chri
ſti aduentus: et preteritus et futur⁹.
ſed non iſdem de cauſis. ſed preteri-
tus non vt iudicaret. ſed vt dimitte
ret. futurus contra: non vt dimitte
ret. ſed iudicaret. Propterea de pre-
terito inquit non veni vt iudicem

mundum.ſed vt ſaluum faciam mun
dum. De futuro cum venerit filius
in gloria patris ſui:ſtatuet oues qui
dem a dextris, hedos autem a ſini-
ſtris. Et alias quas in hanc ſententi
am parabolas locutus eſt. Atqui ⁊
prior aduentus iudicij erat ſecūduȝ
iuſtitie ratiōem. Quamobrem? Quo
niaȝ ante ipſum naturalis lex fuit ⁊
prophete. Propterea lex ſcripta et
doctrine:ſigna et alia plura que nos
admonuiſſe poterant. quorum ratio
non iniuria fuiſſet exigenda. ſed imē
ſa benignitate ſua hec non inquirit:
ſed parcit. Nam ſi peccata iudicaſſȝ
omnes repente periſſent. Omnes ei
peccauerunt inquit et egent gloria
dei. Vides ſummam dei clementiā?
Atqui ſi tunc non venit vt iudica-
ret mundum. quo pacto qui non cre
dit iam iudicatus eſt? ſi nondum ad
eſt iudicij tempus. aut igitur inq̄t
ipſam incredulitatem ſine penitētia
ſupplicium. Siquideȝ priuatio lucis
per ſe ſupplicium maximum eſt: aut
futurum prenunciat. Nam quēad-
modum homicida: et ſi iudicis ſentē
tia ſit indemnatus: damnatur tamē
ipſius rei natura. ita et incredulus.
Siquidem et Adam qua die come
dit a ligno mortuus eſt. Ea enim la
ta eſt ſententia. In quacunqȝ die cō-
ederitis a ligno: morte moriemini.
Atqui viuebat. Quomodo igitur
mortuus eſt? diuina ſententia ⁊ rei
natura. Quippe qui ſeipſuȝ ſupplicio
facit obnoxium: ſub ſupplicio eſt. ſi
non re, tamen ſententia. Sed ne qs
cum audiret eum non venire vt iu
dicaret mundum: impunitum pecca
tum arbitraretur et pigrior fieret:
hanc tollit opinionem inquiens. Iā
iudicatus eſt. Nam cum multo poſt
tempore futurum eſt iudicium eius
iam formidinem incurrit. qđ incredi
bilem ipſius pre ſe fert humanitateȝ
ꝙ non ſolum filium daret: ſed iudicij
quoqȝ tempus differret in longum:
vt abluēdi criminis poteſtas fieret
peccatoribus ⁊ infidelibus. Qui cre
dit in filium non iudicatur. Qui cre
dit non curioſius inueſtigat: non ꝑ-
contatur diligentius. Quid igitur ſi
immundam vitam viueret: ſi nō re-
cte operaretur? Hos ne vere quidē
fideles eſſe Paulus inquit. Confitē
tur ſe ſcire nomine deum: factis aūt
negant. Veruntamen in hac vita ꝓ-
pter hoc ipſuȝ non iudicari. ſed ope-
rum grauius poſtmodum ſuppliciuȝ
daturum dicit. Infidelitatis autem
cauſa eo ꝙ ſemel credidit non puni
tur. Vides quo pacto ab horrendis
principijs in eandem rurſus ratio-
nem deſcendit? Primum inquit. niſi
quis renatus fuerit ex aqua et ſpiri
tu: non introibit in regnū dei. Nūc
autem qui non credit in filium iam
iudicatus eſt. Noli inquit arbitrari
quicq̄ȝ ei dilationem conferre. iaȝ re-
us eſt niſi mutet ſententiam. Nihilo
autem meliori conditione erit infide-
lis: q̄ȝ qui iam damnati ſunt ⁊ ſuppli
cio affecti. Hoc eſt autem iudicium:
quia lux venit in mundum ⁊ dilexe
runt homines magis tenebras q̄ȝ lu
cem. Cuius particule hec eſt ſenten
tia. Idcirco plectuntur: ꝙ tenebras
dimittere: luci obuiaȝ fieri noluerūt.
His verbis omnem aufert infideli-
bus excuſationem. Nam ſi ad oper-
rationem exigendam: et errata puni
enda veniſſem: poſſent ſane excuſari
ſi me non ſequerentur. Sin vero ad
diuidendam lucem a tenebris. Quiſ-
naȝ eius miſerebitur qui cognita lu
ce: in tenebris potius degere perſe-
uerat? Cum enim nulla in re nos ac
cuſare poſſint. ſed innumera a nobis
acceperint beneficia reſiſtunt tamē.
Quod alibi ſignificauit. Oderunt in
quit me gratis. Et rurſum. Si non

veniſſem et locutus non fuiſſem eis
peccatum non haberent. Siquidem
qui in tenebris verſatur: deficiente
lumine aliqua fortaſſis venia dignꝰ
eſt. qui vero adueniente luce tene-
bras ſectatur. mali profecto praui qꝫ
animi pre ſe fert argumentum. Sed
cum multis hoc incredibile videat̄.
vt quiſpiam luci tenebras preferat:
adducit cauſaꝫ quare ita affecti ſint
Erant inquit eorum mala opera.
Omnis autem qui male facit odit
luceꝫ: et non venit ad lucem: vt non
arguantur opera eius. Et profecto
non ad iudicandum: neqꝫ ad inqui-
renduꝫ venit. ſed ad dimittenda pec
cata: et ſalutem per fidem largiẽdaꝫ
Qua igitur ratione fugerunt? Si iu-
dicatuꝫ veniſſet: aliquid habuiſſent
excuſationis. Qui enim alicuius ſibi
culpe conſcius eſt: iudicem fugere ſo
let. indulgenti autem: errantes quo-
qꝫ obuiam fiunt. Ut ſi ad indulgen-
dum venit: conſentaneum erat vt
plurimorum criminuꝫ conſcij: prom-
pto animo ſe exhiberent: quod mul
ti fecerunt etenim publicani et pec
catores Jeſum ſequebantur. Quid
ergo his verbis ſignificauit? qui ſem-
per in malicia perſeuerant. Ipſe io-
circo venit vt vetera peccata dimit-
teret: et in poſterum cautiorẽ homi
nem redderet. Uerum cum nõnulli
ita ad virtutis labores tolerandos
fluxi ſint et imbecilles: vt cum vita
malicie ſtudeant: nunqꝫ ſe abſoluere
curantes. eos hoc in loco chriſtus ſi
gnificauit. nam cum chriſti aſſertor:
ad doctrine rectitudinem vitam eti
am ſanctam addat. Ideo ad me ve-
nire formidant inquit: quoniam a re
cta formidant vita. Qui enim genti-
lium errores ſectatur: a nemine libe-
re reprehenditur. quippe qui eiuſmo
di deos colunt: et ipſis turpes et ridi
culos (quales ipſi ſunt) honores ex-
hibent: nõ aliena a doctrina ſua ope
ra ꝑ ſe ferunt. qui autem dei ſunt: et
deſidioſe viuunt: omnes et expoſtu
lent eos ⁊ accuſant: tante etiã apð
inimicos admirationi ẽ veritas. Ui
de igitur q̄ꝫ diligenter omnia proſe
quitur. Non enim inquit qui male
facit non venit ad lucem. ſed qui in
malis perſeuerat operibus. hoc eſt ꝙ
ſemper in perditionis vitiorũ luto
verſatur: neqꝫ vult meis ſubijci legi-
bus. ſed ijs preuaricatis: fornicatur
licenter: et cetera que prohibentur
exequitur. huc enim tanquam in lu-
cem prodiens fur manifeſtus depre-
henditur. Idcirco ſub ditionem me
am venire recuſat. Multi gentilium
inueniuntur: qui ideo chriſtiane reli
gioni ſe inherere non poſſe cauſant̄:
quoniam ab ebrietate: fornicatione:
et ceteris huiuſmodi affectibus: ne-
queant abſtinere. Quid igitur? nõne
et chriſtiani male et ꝑdite vite: gen
tiles vero philoſophie ſtudioſiſſimi
inueniuntur? Ut multi chriſtiani ꝑ-
dite viuant non ignoro. ꝙ autem gẽ
tiles recte faciant: hoc adhuc mihi
non ſatis conſtat. neqꝫ tu mihi natu
ra ipſa manſuetos et modeſtos ad-
duxeris. hoc enim non eſt virtus. ſꝫ
eos qui cum affectibꝰ trahuntur for
titer reſiſtunt: hos tamen nõ habes
Futurorum bonorum ſpes: et gehen
ne metus: et alia huiuſmodi: vix ho
mineꝫ in virtute continent. quibus
enim nil horum perſuadet: ij mini
me virtutem amplectuntur. Siqui
autem ſimulant: glorie cauſa ſimu-
lant. et qui ita affectus eſt. cum la
tere opera ſua poſſe cõfidet: minime
a paruis cupiditatibus abſtinebit.
Uerum ne cuipiam contentioſi eſſe
videamur: contendamus ex gentili
bus eſſe qui recte viuant. neqꝫ hoc
poſitioni noſtre contradicit. Quod
enim frequenter: non quod raro cõ

tingit: intelligendum eſt. Conſide-
ra autem quo pacto aliunde eti-
am omnez aufert gentilibus excuſa
tionem. In mūdum lucem veniſſe di
cit. num eam queſiuerunt inquit? nū
laborarunt? num annixi ſunt vt eaz
inuenirent? Venit ad eos lux: neq̄
obuiam facti ſunt. Qz ſi chriſtiano-
rum nonnulli male viuunt. Reſpon-
debimus. nō de ijs intelligi qui chri
ſtiani nati ſunt: et a maioribus ſuis
pietatem didicerunt. licet hi ſepenu-
mero doctrina vitioſa vitam muta
uerint. ſed de his vt arbitror qui gē
tiliū vel iudeorum profeſſione con-
tempta: veram fidem complectūtur
Oſtendit etiam errantium neminez
fidei ſe ſubiecturum: niſi prius rectā
ſibi vitam perſuadeat: et neminem
niſi prorſus malicie deditus in incre
dulitate perſiſtere. neq̄ mihi dixeris
eum neq̄ incontinentez eſſe neq̄ ra
ptorem. non eniz hec ſola virtus eſt
Quid hec illi proſunt ſi inanis glo-
rie ſeruus ſit: et amicorum ſodalita
tem veritus: in errore permaneat?
hoc non eſt recte viuere. Neq̄ enim
glorie ſeruus minus peccat: q̄ forni
cator. imo longe plura et grauiora
committit. Sed da mihi apud genti
les aliquem omnibus affectibus et
malicia liberum. non inuenies. Naz
qui apud eos magni habentur: ⁊ pe
cunijs et ventri dediti vt ī quit: ma
xime omnium hominum glorie ſer
uierunt. quod malorum omnium eſt
cauſa. Hinc et iudei in perfidia man
ſerunt: quos arguens chriſtus inq̄t.
Quomodo poteſtis vos credere q̄
gloriam ab inuicez accipitis? Et q̄d
tandem ad nathanael cui etiam ve-
ritatem teſtatus eſt. hec verba non
habuit: neq̄ longiori ſermone vſus
eſt? Quoniam non eo ſtudio vene-
rat. hic enim hoc ſibi faciendum con
ſtituerat: et q̄d alij quieti. hic auditi

oni tempus exhibuit. ille ab alio per
ſuaſus. non tamen quin admoneret
preterijt. Siquidem inquit. Amen
amen dico vobis videbitis celum
apertum: et angelos dei aſcendētes
et deſcendentes ſupra filium homi
nis. huic nihil tale. ſed de generatio
ne et vita eterna diuerſo ſermone:
ſecundum ſubiectam materiam locu
tus eſt. Nam cum ille prophetaruz
dicta proculdubio crederet: tantum
audire ſatis habuit. hic autem cum
adhuc dubitaret: non quidem mani
feſte: omnia ei chriſtus aperuit. ſed
eius mouit mentem: vt timore timo
rem eijceret cum non credentem iu
dicari: et non credere a parua conſci
entia proficiſci diceret. Humanam
nanq̄ gloriaz magnifaciebat: et plu-
ris q̄ ſupplicium. Multi enim ī quit
ex principibus crediderūt in eum. ſz
propter iudeos non confitebantur.
Preterea eum coarguit cum dicat:
nulla alia ratione hominem non cre
dere: q̄ ꝙ vitam immundam viuit.
et in ſequentibus inquit. Ego ſum
lux. hic autem venit lux in munduz
In principijs enim obſcurius: inde
apertius loquutus eſt. Veruntamen
Nicodemꝰ multitudinis gloria mul
cebatꝝ q̄obrē debitā fiduciā hr̄e nō
non poterat. Fugiamus igitur ina-
nem gloriam que ceteris eſt affecti-
bus violentior. hinc auaricia: hinc
pecuniarum amor: hinc odium: bel-
la: pugne. Quippe qui plura amat:
minime conſtare poterit. amat autē
nullam aliam ob rem q̄ inanez glo
riam. Et quanam gratia dic queſo
eunuchorum et mancipiorum gregi
bus ⁊ huiuſmodi rebus friuolis et
inanibus multi ſtipari volunt. non
neceſſitatis gratia. ſed vt importu
ni huius affectus obuios omnes
teſtes habeant. Horum caput eſt in
anis gloria: quod ſi abſcidemus: re

liqua malicie membra interibunt.et
nil prohibuerit:quin terram vt ce-
luꝫ incolamus. Neqꝫ ad maliciā tm̄
quos capit animos īpellit īanis glo
ria:ſed et virtutibus ſe inſinuat:a q̄
bus cum nos abſtrahere non poſſit
in ea maiorem in modum nos offen
dit. Multis nos laboribus ſubijcit:
quorum omnem fructuꝫ penitus au
fert. Siquideꝫ qui inani gloria mul
cetur.ieiuniorum:orationum:miſeri
cordie: omnem mercedem amittit.
Quid hoc damno miſerius:cum fru
ſtra verberemur:et ridiculi fiamus:
et ſuperna excidamus gloria! Neqꝫ
enim vtrunqꝫ et deſiderare ⁊ conſe-
qui poſſumus.ſed ſi vnam optaueri
mus celorum videlicet gloriaꝫ.vtrā
qꝫ conſequemur.quamobrem ſi glo-
riam volumus:humanam fugiamꝰ
gloriam:et diuinam duntaxat pro-
ſequamur.hoc pacto et hanc et illaꝫ
adipiſcemur. Gratia et benignitate
domini noſtri Jeſu chriſti per quem
et cum quo patri gloria ſimul ⁊ ſpi
ritui ſancto in ſecula ſeculoruꝫ Am̄.

Homel. xxviii.
ex capitulo tertio

POſt hec venit Jeſus et diſci
puli eius in iudeam terram:
et illic demorabatur cum eis
et baptizabat. Nihil veritate cla
rius.nihil potētius.nihil mendacio
imbecillius. etſi innumeris obtega
tur operimentis.nam etiam ſic dep̄
henditur et effluit facile. veritas au
tem nuda omnibus proponitur vo
lentibus eius pulcritudinem intue
ri.neqꝫ latere vult.nullum timet pe
riculum.nullas inſidias tremit.nul

lam deſiderat multitudinis gloriam
nulli hominum eſt obnoxia:omnia
excedit:⁊ ſi innumeris circumuenia
tur inſidijs tuta permanet:et qui
ad eam confugiunt tanquam firmiſ
ſimo muro eius viribus cuſtodiun-
tur:et latentia omnia et abſcondita
in medium proponit. Quod chriſtꝰ
ad Pilatum his verbis ſignificauit
Ego palam locutus ſum mundo.
Ego ſemper docui in ſynagoga et
in templo quo omnes iudei conue-
niunt:et in occulto locutus ſum ni-
hil. Hoc tūc locutus eſt Jeſus nūc
autem fecit. Poſt hec inquit venit
Jeſus et diſcipuli eius in iudeam
terram:et illic demorabatur:et ba-
tizabat. Erat autem Johannes ba
ptizans in enon iuxta ſalim.quia aq̄
multe erant illic.et veniebant et ba
ptizabantur. In ſolennitatibus in
ciuitatem veniebat Johannes: vt
in medium dei doctrinam propone-
ret:et ex miraculis vtilitatem.inde
ſepe iordanem petebat.nam et illuc
multi concurrebant.ſemper autem
frequentioribus locis verſabatur.
non oſtentationis aut ambitionis
gratia.ſed ſtudio:vt prodeſſet ꝙ̄plu
rimis. Atqui proſequitur euangeli
ſta:non Jeſum ſed diſcipulos bapti
zaſſe. Unde conſtat hoc etiam in lo
co ita intelligi. Et quanam gratia
ipſe non baptizauit in ſpiritu ſancto
et igne! ſpiritus autem nondū erat
datus. Merito autem non ipſe ſed di
ſcipuli baptizarunt:cuꝫ vellent plu
rimos ad ſalutarē doctrinam allice
re. Et quid tandem diſcipulis Jeſu
baptizantibus: Johannes baptiza
re non deſtitit.ſed quouſqꝫ miſſus fu
it in carcerem id exercuit miniſteri
um! Illa enim particula nondum
miſſus fuerat in carcerem Johānes
in eum vſqꝫ diem eum baptizaſſe ſi-
gnificat. Atqui Jeſu diſcipuli longe

viſi forent clariores: ſi his baptiza-
re incipientibus: Johannes deſtitiſ
ſet. Quanam igitur gratia baptiza-
uit? Ne diſcipulos ſuos in maiorem
contentionem adduceret. Nam ſi ſe
penumero clamitando: et prioribꝰ
ſemper chriſto conceſſis partibus:
ſe inferiorē predicando non perſua
debat: vt ad eum accederent: ſi hoc
etiam addidiſſet: longe in maiorem
contētionē prouocaſſet. Propterea
chriſtus tunc maxime predicationi
ſue fecit initium: cum Johannes lō
ge aberat. Puto autē et propterea
citiorem eius mortem permiſiſſe: vt
omnes multitudinis animi ad chri
ſtum conuerterentur: neqꝫ amplius
circa vtrumqꝫ eorum ſcinderentur
ſententie. Preterea inter baptizan
dum Johannes non ceſſabat frequē
ter admonere: et maxima et clariſſi-
ma de Jeſu oſtendere: nil aliud di-
cens: qꝫ vt in eum qui poſt ipſū ve
turus erat crederent. Qui igitur
hoc predicabat: quo pacto diſcipulo
rum chriſti preſtantiam demonſtraſ
ſet ſi a baptiſmate ceſſaſſet? Cōtrari
um viſum eſſet vel emulatione vel
ira id facere. cum autem predicando
perſtiterit: ea vehementiora oſten
dit. Neqꝫ enim ſibiipſi gloriam com
parauit. ſꝫ ad chriſtū miſit auditores
neqꝫ minus qꝫ diſcipuli illi fuīt: imo
longe magis: quanto minime ſuſpe-
ctum eius erat teſtimonium: ⁊ ma
ioris apud omnes autoritatis. Hoc
euangeliſta Matheus ſignificat. ꝙ
exibat ad eū hieroſolyma et omnis
iudea: et omnis regio circa iordanē
et baptizabatur in iordane ab eo:
confitentes peccata ſua. Diſcipulis
autem baptizantibus multi non per
mittebant ad Johannem percurrē
tes. Ut ſi quis percontaretur quid
amplius in Johannis baptiſmate qꝫ
diſcipulorum fuerit. Nihil reſponde
bimus. Vtrunqꝫ enim ſimiliter ſpi
ritus expers erat: et vnam eandem
qꝫ baptizandi cauſā habebat. vt ſci
licet chriſto conciliaret baptizatos.
vt enī non ſemper peragrando cre
dituros congregaret: oporteret (quod
et in Simone frater fecit et in Na
thanael Philippus) baptizare con
ſtituerent: vt per id omnes ſine la-
bore adducerentur: et ad futuram
fidē prepararentur. Ut autē nihil
eorum baptiſma preſtaret: ſequen-
tia manifeſtant. Quenam? Facta
eſt autem queſtio inquit ex diſci
pulis Johannis cum iudeis: et de
purificatione. Contendebant ſem-
per cum chriſti diſcipulis: diſcipuli
Johannis: apud ipſum etiam chri-
ſtum. Cum enim viderent eos bapti
zare: ceperunt aduerſus baptizatos
loqui: ac ſi Johannes apud ipſos ba
ptizando chriſti diſcipulos excelle
ret: et aduocato aliquo ex baptiza
tis perſuadere ei conabantur. non
tamen perſuaſerūt. Nam ꝙ ipſi ac-
ceſſerint: non ille queſiuerit. audi
quo pacto euangeliſta ſignificauit.
Non enim dixit iudeum aliquem
eos interrogaſſe. ſed queſtionem ex
diſcipulis Johannis factam cum iu
deo de purificatione. Conſidera au
tem euangeliſte lenitatem. non enī
in quenquam inuchitur. ſed pro viri
bus crimen extenuat. cum queſtio
nem factam ſimpliciter dicit. Nam
ꝙ contenderint ex ſequentibus pa
tet: que etiam lenius exequitur. Et
venerunt inquit ad iordanem: et di
xerunt ei. Rabbi qui erat tecū trās
iordanem cui teſtimonium perhibui
ſti: ecce hic baptizat: et omnes ve
niunt ad eum. Hoc eſt quem tu ba
ptizaſti. quē clarū et conſpicuū red
didiſti: is eadē qꝫ tu audet. nō tū dixe

runt quem tu baptizaſti. ſiquidem
oportuiſſet eos ⁊ ſuperne vocis et
ſpiritus ſancti aduentus meminiſſe
ſed qui erat trans iordanem cui tu
teſtimonium perhibuiſti. Hoc eſt q̄
in diſcipuli loco habitus eſt: qui nul
la ex parte nobis ſuperior erat. is
abs te diſcedens baptizat. Non au
tem verbis cum tantum dolore affi
cere. ſed opera ſua ſuperari arbitra-
bantur. Omnes enim inquit ad euꝫ
veniunt. Unde conſtat ꝙ iudeo cū
quo diſceptabant ei minime perſua
ſerunt. Hec autem animi imbecilli
tate et ambitione quadam loquebā
tur. Quid ad hos Johannes? Non
eos coarguit: veritus ne ſe relicto
aliud quid mali aggrederentur. Sꝫ
non poteſt homo inquit accipere
quicquam niſi fuerit ei datum de ce
lo. Si meum prorſus teſtimonium
accepiſtis inquit et verum id arbi-
tramini: diſcite vel ex eo: non me. ſed
illum in honore potiorem. Uos me
audiſtis. Uos mihi teſtimonium ꝑ-
hibetis: ꝙ dixerim. Non ſum ego
chriſtus. ſed miſſus ſum ante illum.
Qꝫ ſi teſtimonij mei memores eſtis
(dixiſtis enim cui tu teſtimonium ꝑ-
hibuiſti) non modo ex eo non minu
itur. ſed augetur plurimum. Prete-
rea non meum ſed dei teſtimonium
fuit. Si enim vobis fide dignus vi-
deor. inter alia et me ante illum miſ
ſum profeſſus ſum. Uides quo pa-
cto paulatim diuinam vocem fuiſſe
oſtendit? Ac ſi dicat miniſter ſum: et
mittentis mandata nuncio. neqꝫ hu
manam aucupor gratiam. ſed eius
patri qui me miſit. miniſterium exhi
beo. Non ergo ad captandam grati
am teſtimonium perhibui. ſed ad qđ
miſſus ſum: id adnunciaui. Quare
nolite me propterea magnum exiſti

mare. hoc enim illius oſtendit ma-
gnitudinem. ille namqꝫ rerum domi
nus. Idcirco addit. Qui habet ſpon
ſam ſponſus eſt. Amicus autem ſpō
ſi qui ſtat et audit eum: gaudio gau
det propter vocem ſponſi. Et quā-
obrem qui dicit. Non ſum dignus
vt ſoluam eius corrigiam calciamen
ti amicum ſe eius in preſentia dicit?
Non vt extollat ſe: neqꝫ vt laudet.
ſed vt hanc maxime curam habere:
neqꝫ inuito ſe et egre ferente id fieri
ſed cordi ſibi et q̄ꝫ gratiſſimum eſſe
oſtendat. Et hec ſunt quorum gra-
tia maxime omnia fecit: que omnia
amici appellatione ſignificauit. Nō
enim tam miniſtri ſponſi q̄ꝫ amici le
tantur: et in eius nuptijs exultant.
Non ergo paritatem (abſit) ſed vo
luptatis magnitudinem demonſtra
re voluit: ſimul et eorum imbecilli
tati indulgens amicum ſe dicit. Nā
et miniſtrum ſe dixerat cum inquit
miſſus ſum ante illuꝫ. Preterea quo
niam egre ferre Jeſu opera putaba
tur: ſponſi ſe amicum appellauit: vt
oſtenderet non modo non egre fer
re. ſed maiorē in moduꝫ letari. Hoc
enim effecturus. Ueni inquit. Et tā
tum abeſt: vt moleſte eius opera fe
ram: vt tum maxime dolorem ſi nō
fierent. Si ad ſponſum ſponſa non
accederet: dolore tunc afficerer. non
autem nunc cum teſtimonium no-
ſtrum re comprobatur. Hinc enim
probamur cum id quod volumus
contigit et ſponſa ſponſum cogno-
ſcit. et vos hoc teſtimonio perhibe
tis: cum dicitis: ꝙ omnes veniunt
ad eum. hoc mihi cure fuit: et pro-
ptera omnia feci. Cum vero in pre
ſentia contigiſſe videam: gaudeo
et exulto. Sed quid ſignificat illa
particula. Qui ſtat et audit eum?

Ex ſimilitudine ad propoſitum ve-
nit. Cum enim ſponſi et ſponſe me-
miniſſet: quomodo ſponſalia fiant o-
ſtendit: per vocez videlicz et doctri
nam. ita eccleſia cōciliatur deo. Quā
obrem Paulus inquit. Fides ex au
ditu. auditus autem per vocem dei.
Hac ego voce gaudeo. Id aūt ver
bum. qui ſtat non temere poſuit: ſed
vt res ſuas compoſitas: et iam ſibi
ſtandum: et dantem illi ſponſa audiē
dum oſtendat. Et ꝙ ſeruus ſit ⁊ mi
niſter: et ſpes et gaudium ſuum re
euenerit proſequitur. In hoc ergo
gaudium meum impletum eſt. Per-
fectum eſt inquit opus et officiū me
um: nec amplius habens quod facia
mus. Deinde non preſentem tantuz
ſed futurum merorem prohibens: et
futura ex pictis et factis confirmat.
Illum inquit oportet creſcere: me
autem minui. Hoc eſt. Meum feci of
ficium. iam ceſſabo. illius opera nūc
augentur. Quod enim nunc formi-
datis: non in preſentia tantum erit.
ſed maius in dies fiet: quod maxime
res noſtras claras oſtendit. Propte
rea et veni et gaudeo. quoniam chri
ſtus magnum accepit incrementum
et ea euenerunt quorum gratia om
nia fecimus. Animaduerte ꝗ̄ leni-
ter ꝗ̄ ſapienter illorum ſedauit affe
ctus: et inuidiam extinxit: et fruſtra
id eos tentare demonſtrat. Quibus
verbis maxime eorum ſedat malici
am. Idcirco enim adhuc eo viuen
te et baptizante hec tractata ſunt:
vt chriſti excellentiaz teſtaretur. ne
qꝫ quiſpiam incredulitatis excuſati
onem haberet. Neqꝫ enim a ſeipſo
hec dixit: neqꝫ alijs interrogantibus.
ipſi et percontatores erant: et audi
tores. Nam neqꝫ ſponte ſua id dicē
ti: ita credidiſſent: vt poſt interroga
tionem. Cum enim reſpondentem
audirent. eius certam habuerūt ſen
tentiam. Iudei autem eo ꝙ ad ipm̄
miſerunt et eius non crediderunt te
ſtimonio. idcirco merito ſibi omnem
preciderunt excuſationem. Quid igi
tur hinc erudimur? Ex omnium ma
lorum cauſa eſt glorie inſania. Hec
illos in contentionem traxit. hec te
merario auſu excitauit: vt ad Ieſum
venientes dicerent. Quare diſcipu
li tui non ieiunant? Fugiamus hunc
affectum dilectiſſimi. vt gehennam
fugiamus. hic nanqꝫ maxime eius
ignem accendit. hic diaboli vndiqꝫ
ditionem propagat. hic etatem et di
gnitatem omnem ſeuiſſimo premit
imperio. hic eccleſias huc illuc di-
ſtrahit. hic ciuilia opera corrumpit
domos funditus ciuitates populos
gentes: euertit. et ſi in deſertum ve
nerit: multam et illic vim oſtendit.
Nam qui ſepenumero pecunias et
mundi illecebras ⁊ violentiores cor
poris voluptates valere iubent: ij
nonnunquam inani gloria capti om
nia perdiderunt. qui multum labo
rauit propter hunc affectum: non
laborantis. ſed grauiter peccantis
premium accipiet. phariſeus: ꝗ̄ pu
blicanus propter inanem gloriam:
minus meruit. Uerum hanc accuſa
re nullus labor. omnes enim conſen
tiunt. Id autem querenduz quo pa
cto vincamus. Quomodo igitur poſ
ſum⁹? Si gloriā glorie comparabi-
mus. Quemadmodū enim terrenas
diuitias cōtemnimus: cum alias ſpe
ramus diuitias: ita ⁊ huius vite glo
riam cū longe maiorē ⁊ verā gloriā
coniectabimur: contemnemus. Hec
nāqꝫ inanis ⁊ ſtulta eſt ⁊ noīe tātū
non re: gloria. Illa vero celeſtis ve-
ra: que non homines. ſed angelos ⁊
archangelos et angelorū dominum
imo et cū his etiam homines lauda

tores habet. Si illud ſpectaculuz cō
templaberis: ſi illas coronas noue
ris: ſi ad illum plauſum te tranſtule
ris: nunquam aduerſum te terrena
poterunt preualere: neq̃ hec magni
facies: ſi habebis: ſin minus: non q̄-
res. Etenī in huius ſeculi regijs: ne-
mo ſatellitum (ijs omiſſis quibus
coronato regi ⁊ in ſolio ſedenti pla-
ceat) graculorum voces: muſcarum
et culicum obuolantium ſtridorem
proſequitur. Neq̃ enim ijs vlla ex
parte potiores hominum laudes in
ueniuntur. Humana igitur intelle-
cta miſeria. omnia in tutiſſimos re-
condamus theſauros: et manentem
et incorruptibilem gloriam inquira
mus: quam vitam omnes conſequa
mur. gratia et benignitate domini
noſtri Jeſu chriſti per quem ⁊ cum
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſan
cto in ſecula ſeculorū Amen

Home. xxix.

ex capitulo tertio

Qui de ſurſum venit ſuper om
nes eſt. qui eſt de terra: de ter
ra eſt: et de terra loquitur

Graue quiddam eſt glorie amor:
graue inquam et multarum ip̄a ſpi
narum plena gloria: et que difficile
tolli poteſt fera: et multorum capitū
beſtia: et in eos quibus fouetur qui
bus ſuſcipitur armata. Quemadmo
dum enim vermis ligna ex quibus
naſcitur: ⁊ rubigo ferrum: conſumit.
ita inanis gloria altricem ſui animā
perdit. Quare multa opus eſt dili-
gentia vt hunc tollamus affectum.
Conſidera quid hoc in loco diſcipu
lis ſuis hoc morbo affectis: dicat Jo
hannes. et vix eos placat. Ad ſupe
riora etiam hoc addit. Qui de ſur-
ſum venit ſuper omnes eſt. Qui eſt
de terra: de terra eſt: et de terra lo-
quitur. cum meum inquit vbiq̃ ex-
tollatis teſtimonium: et digniſſimuz
fide eſſe dicatis: illud vos ſcire ne-
ceſſarium eſt. Non licere vt is qui
e celo venit a terreno homine fidez
accipiat. Quid autem illa particula
ſuper omnes eſt ſignificat: et quid
vobis per eam oſtenditur? Qꝫ null-
us indiget. ſed ipſe ſibi ſatis eſt ⁊ om
nium maximus. Se ex terra: et de
terra loquentem: dicit. non ex ſua: ſꝫ
ex chriſti ſententia. Si terrena in
quit dixi vobis et non creditis. ba
ptiſma terrena appellauit. non ꝙ
terrenum ſit: niſi ineffabilis genera
tionis ipſius comparatione. ita nūc
de terra loqui: ſe dicit. ſua diuine do
ctrine comparata. Nihil enim aliud
de terra loqui ſignificat. ꝙ paruas
et humiles facultates ſuas: et qua-
les credibile eſt terrenam accipere
naturam: ſi cum dei magnitudine
conferantur. Siquidem apud deuz
omnes ſapientie theſauri recondun
tur. Qꝫ aūt de humanis rationibus
non loquatur: inde conſtat. Qui de
terra eſt inquit: de terra loquitur:
atqui non totus erat ex terra. ſed ꝓ
priora. nam et animam habebat et
ſpiritus particeps erat que minime
de terra ſunt. Quomodo igitur de
terra eſſe dicit? Animaduertis ne ni
hil aliud ꝙ paruum ſe et nullius fe
re momenti: vtputa humi reptan
tem: et in terra natum chriſtum au
tem celitus nobis demiſſum: ſignifi
cari? His omnibus eorum affectum
extinguens. iam audentius de chri
ſto loquitur. antea enim ſuperuaca
neum erat: verba (nullum in audito
rū mentibus locum habitura) effun
dere. Cū aūt ſpinas iciderit: merito

iacit ſemina: inquiens. Qui de ſur⸗
ſum venit ſuper omnes eſt. et quod
audiuit loquitur: et quod vidit te⸗
ſtatur: et teſtimonium eius nemo ac
cipit. Cum magnum quiddam ⁊ ſub
lime de chriſto locutus eſſet: rurſus
in humiliorem de eo ſermonem deſcẽ
dit. Ille nanqꝫ particule. Quod au⸗
diuit: ⁊ vidit: magis ſecunduꝫ homi
nem dicte ſunt. Non enim viſu ne⸗
qꝫ auditu norat: que norat. ſed ſua⸗
pte nature perfectus ex patris ſinu
procedens: neqꝫ preceptore indigẽs
Sicut inquit cognoſcit me pater: et
ego cognoſco patrem. Quid autem
ſignificat. Quod audiuit loquitur.
Et quod vidit teſtatur? Quoniam
per hos ſenſus omnia certe cogno⸗
ſcimus: ⁊ digni videmur quibus cre
datur: cum vidimus aut audiuimus
vtpote: qui neqꝫ fingimus neqꝫ men
dacia dicimus. Idcirco vt rem con
firmet inquit Johannes. Que audi
uit et vidit. Hoc eſt veriſſima: ita
et nos ſepenumero ſciſcitamur. Vi⸗
diſti ne: an audiſti? Quod ſi fatebi⸗
tur. certum arbitramur teſtimoni
um. Ipſe autem cuꝫ dicit. Sicut au
dio iudico ⁊ que audiui a patre meo
loquor: et que vidimus loquimur: ⁊
id genus alia. non ea gratia dicit vt
aliunde eum accepiſſe intelligamus.
Id enim arbitrari vltime amentie
eſt. ſed vt omnem impudentibus iu
deis auferat ſuſpicionem. Cum eniꝫ
nondum debita de ſe opinio habere
tur: frequenter ad patrem confugit:
inde verbis ſuis fidem faciens. Et
quid admiraris ſi ad patrem: cum ⁊
ad prophetas et ſcripturas ſepe de⸗
ſcendat: et eorum adducat teſtimo
nium ille ſunt inquiens que teſtimo
nium perhibent de me? Nunquid pꝛo⸗
phetis minorem ipſum dicemus cuꝫ
eorum accipiat teſtimonium? Abſit.
nam propter auditorum imbecilli⸗

tatem ita loquitur. Et a patre audi
re ſe dicit que loquitur. non ꝙ magi
ſtro indigeret. ſed vt illi crederent
non eſſe mendacium. Verba autem
Johannis hoc ſignificãt. Mihi opꝯ
eſt audire ab illo. de ſurſum enim ve
nit qui hec nũciat que ipſe ſolus ma
nifeſte nouit. Ea nanqꝫ verba. vidit
et audiuit: hanc ſignificant certitu
dinem. et teſtimonium eius nemo ac
cipit. Atqui et diſcipuli et multi alij
acceperunt. quomodo igitur inquit
nemo accipit? Hoc eſt: pauci: ⁊ hoc
nunc. Nam ſi neminem dixiſſet. qua
ratione addidiſſet: qui accepit eius
teſtimonium. ſignauit. quia deus ve
rax eſt? Hoc et in loco diſcipulos ſu
os tangit: acſi non multum ei credi
turi eſſent. ꝙ enim neqꝫ deinceps ei
crediderint ex ſequentibus conſtat.
Propterea cum eſſet in carcere ad
Jeſum eos miſit: vt ei magis conci
liarentur. illi autem vix tunc credi⸗
derunt. Quod chriſtus ſignificãs di
cebat. Beatus qui non fuerit ſcãda
lizatus in me. Et propterea nũc di
cebat Johannes. Et teſtimonium
eius nemo accipit. diſcipulos ſuos
erudiens. et tantum non dicens. ꝙ
pauci eſſent ei credituri. Et idcir⸗
co verbis eius non creditis. que eni
vidit loquitur: ſimul et iudaicam tã
git inſaniam atqꝫ dementiaꝫ. Quod
et euangeliſta in principio his ver⸗
bis coarguit. In propria venit ⁊ ſui
eum non receperunt. Hoc non ve⸗
nientis. ſed non recipientium pecca
tum eſt. Qui accipit eius teſtimoni
um: ſignificauit. quia deus verax eſt
Hic et eos perterret. cum oſtendat
qui chriſto non credit: eum non mo
do non ipſi. ſed ne patri quidem cre
dere. Quem enim miſit deus inquit
verba dei loquitur. Loquitur enim
que ab illo accepit. ⁊ credens illi cre
dit: et incredulus non credit.

Signauit autem: hoc eſt oſtendit Inde his verbis timoreʒ auget. Deus verax eſt. Neqꝫ enim aliter quiſpiam ea non crederet: niſi mittentē deum mendacij inſimularet. Et cuʒ nil aliud ꝙ de patre loquatur chriſtus. qui eum non audit: non audit mittentem patrem. Vides ne q̄ntam formidinem eis incutiat? Primum chriſtum infideles audire contemnebant: ideo periculi magnitudinem eis propoſuit: vt diſcerent: ꝙ qui chriſtum non audiunt neqꝫ deū audiunt. Hac deinde ratione imbecillitatis eorum magnitudineʒ exponit. Non inquit ad menſuram dat deus ſpiritum. Et vt dixi: rurſus ad humiliorem deſcendit ſermonem: enīqꝫ et varium et intellectu facilem auditoribus reddit. Neqꝫ enim aliter incutere ⁊ augere metum poterat. Nam ſi de eo magnum et eximium dixiſſʒ: non vtiqꝫ credidiſſent. ſed cō tempſiſſent potius. Idcirco ad patrem omnia refert. Rurſum tanquā de homine chriſto diſputans. Quid autem inquit: non ad menſuraʒ dat deus ſpiritum? Nos omnes inquit ad menſuram ſpiritus operationem accipimus. nam ſpiritum hoc in loco operationem dicit. Hec enim eſt que diuiditur: ille ſine menſura: et integram habet operationem. Qꝫ ſi operationem eius metiri nemo poteſt: longe minus ſubſtantiaʒ. vides ne ſpiritum infinitum? Sed quiſnaʒ omnem ſpiritus accepit operationem? Qui dei opera nouit: qui dicit. Quod audiuimus loquimur. et quod vidimus teſtamur. Quid igitur iure dubitandum eſt? Nihil eniʒ niſi que dei ſunt: dicit. nihil niſi que ſpiritus. Et primum quidem de verbo dei nihil loquitur. ſed a patre et ſpiritu doctrine ſue fideʒ comparat. Qꝫ enī deus eſſʒ norant: ꝙ ſpiritus

etiaʒ intelligebant: q̄uis non debitaʒ de eo haberent opinioneʒ. ignorabant aūt filiuʒ. Propterea ad patreʒ et ſpiritū ſemꝑ confugit: et inde verba ſua confirmat hac nanqꝫ abdita cauſa: ſi quis per ſeipm̄ hoc conſideraret: valde chriſti minueret dignitateʒ. Non enim propterea crediderunt: quoniam ſpiritus operationeʒ haberet: neqꝫ eius indiget auxilio. ſed ſibiipſi ſufficiens eſt. Verum imbecilliorūʒ ſuſpicione cognita his vtitur verbis. Hec autē dico ne ſimpliciter ſcripturas pretereamus. ſed dicentis conſideratioueʒ ⁊ auditoꝝ imbecillitateʒ: et alias in ſcripturis cauſas perſcrutemur. Non eniʒ omnia vt vellent preceptores. ſed multa ſm̄ auditorū imbecillitatē loquūtur. Quāobreʒ Paulus. Non potui inquit vobis loqui quaſi ſpiritalibꝰ ſed quaſi carnalibus: tanq̄ꝫ paruulis in chriſto lac vobis potū dedi. non eſcaʒ. Volebaʒ inquit tanq̄ꝫ ſpiritualibus loqui ſed non potui. non ꝙ ipē loqui non poſſʒ. ſed ꝙ auditores intelligere non poterant. Ita ⁊ Iohānes maiora diſcipulos docere voluiſſet. ſed illi non patiebautur. hac grā in humilioribꝰ verſatur. Diligenter igitur inueſtigāda ſūt omnia. A ſcripturis eniʒ ſpiritalia arma accipimꝰ Veruʒ ſi ea nos īduere ⁊ diſcipulos armare ignorabimꝰ. ipā quidem ꝓprias habent vires. accipientibus autem nihil afferūt vtilitatis. Eſto thorax et galea firmiſſima: ⁊ clypeꝰ ⁊ haſta inde quis thoraca pedibus: galeā ꝓ capite oculis aptet. clypeo non pectus ſed pedes protegat. Nūquid huic homini ea arma quid conferent: ⁊ non potius ledent? Plane hoc conſtat. non tamen armoruʒ culpa. ſed ijs vti recte neſcientis. Ita et in ſcripturis vſu venit. Si carū ordineʒ confundemus. ipē qdē

vim ſuam retinent.nobis aũt nihil
conferunt.hec ego ⁊ priuatim ⁊ pu
blice vos frequẽter erudiens . nihil
amplius proficio ſed ſecularibus rebus
omne vos tempus affixos ⁊ implici
tos video. Spiritalia vero ne in ſõ
nijs quidem coniectamini. Propte
rea negligimur:et pro veritate certan
tes non multum valemus . ſed ridi
culi gentilibus:iudeis:et hereticis:
efficimur. Qui ſi vt in his alijs quoqꝫ
rebus negligentia vteremini:nec ſic
quidem vobis eſſet ignoſcendũ. Sz
in ſecularibus negotijs vnuſquiſqꝫ
enſe acutior eſt:et ſumma diligentia
artes exercet:et rempublicam gerit
in neceſſarijs autem ⁊ ſpiritalibus
quantauis deſidia torpemus: ſuper
uacuis tanqꝫ neceſſarijs vtentes :
et neceſſaria arbitrantes vtentes .
An neſcitis nõ ſuperioris tm̃ etatis
hominum gratia ſcripturas editas.
ſed noſtri? Nonne audis Paulũ di
centem. Hec ad noſtram doctrinaz
ſcripta ad quos fines ſeculorum de
uenerunt:vt per patientiam ⁊ cõſo
lationem ſcripturarum ſpem habea
mus. Et licz me fruſtra loqui nõ ig
norem non tamen ceſſabo. Ita enim
apud deũ excuſabor quis nemo me
audiat. Qui attente audientibus lo
quitur is laboribus premium habz:
auditorum pſuaſionem. Cuius autẽ
verba non audiuntur : neqꝫ tamen
ceſſat plurima faciendus eſt: cũ deo
placere annitatur:et nemine atten
dente ſuũ impleat officium. Verum
licz maius nobis ex contemptu no
ſtro premium proueniat.id tamẽ mi
nus deſideramus:modo ad veſtram
aliquid ſalutem proficiamus : maxi
mam mercedem probitatem veſtrã
ducentes. Hec dicimus non vt mo
leſtam et grauez veſtraz faciamus ora
tionẽ.ſed vt affectum in vos noſtrũ
oſtendamus:⁊ quo ob deſidiã veſtraz
dolore afficiamur vos non lateat.
Qua deſidia vtinã omnes liberi ma
gna ſpiritaliũ cura ſuſcepta celeſtia
bona conſequamur.gratia ⁊ benigni
tate domini noſtri Jeſu chriſti:cum
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſan
cto nũc ⁊ ſp ⁊ in ſecula ſeculorum. Amẽ.

Homelia xxx.
ex capitulo tertio .

Pater diligit filiũ ⁊ omnia de
dit in manu eius. Qui credit
in filiũ habz vitam eternam.
Qui autem incredulus eſt filio:non
uidebit vitã.ſed ira dei manet ſuper
eum Magna aſſiduitatis ⁊ humili
tatis vtilitas:in omnibus rebus oſten
ditur. Per eam eniz artes meliores
reddimus:cũ repente omnia a magi
ſtris diſcere nequeamus per eã pau
latiz ciuitates condimus: per eã vitã
noſtrã ſuſtentamus. Neqꝫ admireris
ſi tantũ in ſecularibus virium habeat
quãquidez ⁊ in ſpiritalibus plurimuz
poſſit. Sic enĩ ab idolatria liberari
iudei potuerũt paulatim : et in par
uis ⁊ humilibus rebus a principio:neqꝫ
doctrine :neqꝫ vite gratia : eruditi .
Sic poſt chriſti aduentum:cum ſub
limioris iam doctrine tempus eſſet:
omnes acceſſerunt apoſtoli nihil pri
mum altum vel arcanum locuti. A
paruis chriſtus multitudini exorſus
eſt.ita et in preſentia Johannes:tã
qꝫ de homine quodam mirabili loq
tur.alta autem et ſublimia per vm
bram interſerit. Primum dixit . Nõ
poteſt homo a ſemetipſo accipere
quicquam. Inde altius quiddam at
tingens. Qui de ſurſum inquit ve
nit ſupra omnes ẽ. Rurſus ad humilia
deſcendens:poſt alia multa . Nõ ad
menſuraz inquit dat deus ſpirituz. In
de proſequitur. Pater diligit filium
et omnia dedit in manu eius. Inde
cum ſupplicij vim intelligeret : neqꝫ

ita multitudinis animos bonorum
promiſſione: vt ſuppliciorum formi
dine moueri. his verbis ſermoni ſuo
finem imponit. Qui credit in filium
habet vitam eternam. qui autẽ in
credulus eſt filio: non videbit vitã
ſed ira dei manet ſuper eũ. Rurſus
ad patrem ſupplicij rationem refert.
non enim dixit ira filij: quamuis ipſe
ſit iudex. ſed dei: vt maiorem illis me
tum incuteret. Nunquid ergo ſatis
eſt ad vitam eternam in filium cre
dere? Minime. Non enim omnis in
quit qui dicit mihi domine domine:
intrabit in regnum celorum. et pec
catum in ſpiritum vel ſolũ eſt ſatis
quod in gehennã detrudat. et quid
de parte loquor? Nam ſi in patrem
et filium et ſpiritum ſanctum recte
credideris. non autem recte vixeris:
nulla tibi ad ſalutem vtilitas. Cum
ergo dicit ipſa eſt vita eterna: vt co
gnoſcant te ſolum verum deum. no
limus hoc nobis ad ſalutem ſatis ar
bitrari. Opus nancꝫ nobis eſt: et vi
te et morum puritate pollere. et licꝫ
hoc in loco dicat. Qui credit in fili
um habet vitam eternam: nec bona
tantum. ſed ſuppliciorum quocꝫ for
midinem proponat. ꝙ qui incredu
lus eſt filio non videbit vitam. ſed
ira dei manet ſuper eum. non tamen
dicimus ſatis eſſe ſolam fidem ad ſa
lutem. quod q̄ ꝺ vita ſepe in euange
lijs dicuntur: oſtendunt. Cur enim
non dixit. ipſa eſt vita eterna ſola:
neqꝫ qui credit in filium ſolum: habꝫ
vitam eternam. ſed in vtroqꝫ vitam
eſſe ſignificauit? Nam niſi mores ſe
quantur: ſequetur ſuppliciũ. Et nõ
dixit in eo. ſed ſuper eum. hoc eſt. nũ
q̄ꝫ ab eo diſcedet. Siquidem ne tem
poralem fore mortem putares. cum
dicit. Non videbit vitam: id verbũ
poſuit vt eius demonſtraret perpe
tuitatẽ. Quod fecit vt per hec ver

ba eos ad chriſtum traheret. Quam
obrem non priuata ſed communi ad
eos admonitione vſus eſt: vt facilꝰ
alliceret. Non enĩ inquit ſi crederis
et non crederis. ſed in cõmuni loqui
tur ne qua poſſet exoriri ſuſpicio. et
vehementius q̄ꝫ chriſtus. Siquidẽ
chriſtus. Qui non credit iam iudica
tus eſt. Hic autẽ non videbit vitã
ſed ira dei manet ſuper eum. Et me
rito ſane. Neqꝫ enim idem eſt aliquẽ
de ſeipſo loqui ⁊ de altero. Chriſtum
ambitionis cauſa ita locutum et ia
ctatũ exiſtimaſſent. Johannes hac
carebat ſuſpicione. Et ſi poſtmodũ
chriſtus vehemẽtiori ſermone vſus
eſt: ea poteſt ratio afferri: ꝙ iam ma
gnam de ipſo iudei opinionem cõce
perant. Vt ergo cognouit Jeſus in
quit: quia audierunt phariſei quia
Jeſus plures diſcipulos facit et ba
ptizat q̄ꝫ Johãnes (quãq̄ꝫ Jeſus nõ
baptizaret ſed diſcipuli eius) reliq̄t
iudeam: et abijt iterũ in galileam.
Ipſe quidẽ non baptiſauit. ſed nũcij
cũ vellent auditores in eius odiũ
excitare: ita ferebãt. Sed q̄nam gr̃a
diſceſſit? Nõ formidinis. ſed vt eorũ
leniret inuidiã. Poterat nancꝫ et in
ſultantes cohibere. ſed noluit hoc
frequenter facere: ne ꝺ eius incarna
tione diffiderent. Et ſi ſepiꝰ impul
ſus fugiſſꝫ id etiã ſuſpicioſũ multi
tudini fuiſſꝫ. Propterea multa: mo
re hominis: operatꝰ eſt. Quẽadmo
dũ enĩ credi voluit deũ eẽ: ita ⁊ car
nẽ ſuſcepiſſe. hãc ob rẽ Petrũ corri
pit dicentẽ. Abſit a te dñe. Nõ erit
tibi hoc. Tãte hoc ſibi cure fuit. Nã
in eccl̃iaſtica doctrina nõ parua hec
portio ẽ: ⁊ ſalutis nr̃e ꝑncipiũ, cuius
gr̃a oĩa ⁊ facta ⁊ ꝑfcã ſũt. Sic mors
ſublata ẽ ⁊ pccm̃ ⁊ maledictũ aboli
tũ ⁊ pluria vite nr̃e collata ſſt bona
Jõ marie ſuã voluit ĩcarnationem
credi: q̄ nobis ꝑncipiũ ⁊ fons ẽ ĩnũc

rabiliū bonoꝝ. Hinc non humanita
tem. ſed diuinitatem potius: latere
permiſit. Recedens ergo: ad eos rur
ſum ſe cōtulit: vnde prius venerat.
Neq; ab re in galileam conceſſit.
ſed vt magna apud ſamaritanos o
perarētur: ea q̄ deum deceret ſapiē
tia: et vt nullā iudeis (ne impudē
tem quidem) excuſatōem relinque
ret. Quod euangeliſta his verbis ſi
gnificauit. Oportebat autem eum
tranſire per ſamariā: vt oſtende-
ret preter itineris ratōnem hoc fe
ciſſe. Cuius exemplum et apoſtoli
ſecuti ſunt. Quemadmodum enī illi
iudeoꝝ perſecutōnibus tunc tem
poris agitati ad gentes profecti ſūt
ita et chriſtus: cum ab illis fugaretᷣ
ad has venit: vt et in muliere fecit
cananea. Hec autem facta ſunt vt
omnem iudeis auferret excuſatōē
ne dicerent ſe relictis: chriſtum ad i
circunciſos profectum. Idcirco ex
cuſantes ſe diſcipuli dicebant. Vo-
bis oportebat primum loqui verbū
dei. ſed quoniam repellitis illud ⁊ i
dignos vos iudicatis eterne vite:
ecce conuertimus ad gentes. Et ip
ſe iterꝝ. Non veni niſi ad oues que
perierāt domus iſrael: ⁊ iterū. Nō
eſt bonum accipere panem filioꝝ
⁊ dare canibus. Cum autē eū iudei
expulerunt portam gentibus ape-
ruerunt: neq; etiam ſic in ſamariam
principaliter profectus eſt chriſtus
ſꝫ p eā iter fecit. Preteriēs ergo ve
nit in ciuitatē ſamarie que dicitur
ſichar: iuxta prediū quod dedit Ja
cob Joſeph filio ſuo. Erat autem il
lic fons Jacob. Quanam gratia tā
ta hunc locum diligētia narrat eu-
angeliſta? Ne poſtmodum audien
do mulierem dicentē Jacob pater
noſter dedit nobis hunc puteū: mi
reris. Etenī is locus erat vbi ꝑ di
na: Leui ⁊ Simeon indignati gra-
uē illā cedem patrati ſunt. Et quo
niam ad hoc ventū eſt non ab re fu
erit ſubtexere: vnde ſamaritani ori-
ginem habuerint. Locus is omnis
ſamaria appellatur. Unde igitur ap
pellati ſunt? Samor mons a condi
tore dictus eſt: vt teſtatur Eſaias
⁊ caput ſamoroꝝ ephraim. Habi
tatores autem non ſamaritani. ſed
iſraelite appellabantur. procedente
tempore deū offenderunt: ⁊ regnā
te Phacee. ſurgens Thelgamaſa
⁊ multas ciuitates occupauit ⁊ E
le ſubdidit. quo interempto Oſee
regnum tradidit. In hunc inſur-
gens Salmanaſar: alias cepit ci
uitates: ⁊ tributarias fecit. Huic O
ſee primum paruit: inde defectione
facta: ethyopibus confederatus eſt.
Quod cum aſſirius rex intelligerē:
gentem illam obſeſſam cepit: neq;
amplius illic habitare permiſit: ve
ritus ne iterum deficerent. Sed ba
bylonē ⁊ in medos trāſlatis colle
cticiā hincinde multitudinem in ſa
mariam habitatum miſit: vt impo-
ſterum firmum ſibi imperiū famili
aribus incolis confirmaret. His ꝑ
actis volens deus poteſtatem ſuā
oſtendere. q; non imbecillita-
tis: ſed peccatorum gratia: iudeos
aſſirijs tradiderit: leones in barba
ros emiſit: qui vniuerſam gentem
perderent. His regi nūciatis miſit
ſacerdotē quendā: qui populo ex
poneret leges dei. non tamen omni
no: ſed ex parte impietatē exuerūt.
Procedente adhuc tempore idolo
rū cultu abiecto: dei cultū comple
xi ſunt. Cum ita ſe res haberent: re
uerſi iudei ijs vtpote alienigenis ⁊
hoſtibus emulabantur. ⁊ a monte
ſamaritanos nuncuparunt. nec par
ua hinc inter eos contentio: neq; e
nī oēs ſcripturas recipiebant. ſed
Moiſi duntaxat: prophetas parui

pendebant. Nitebantur tamen in
iudaicam ſe inſerere nobilitatē ad
Abraam ⁊ progenitorꝫ: ⁊ genus
suum referentes: vtpote qui calde-
us fuiſſet: ⁊ Jacob patrem appella-
bant: vtpote Abrae nepotem. Ju-
dei autem cum ceteris ⁊ hos abo-
minabantur. Unde chriſto expro-
brabāt dicentes. Samaritanus es
tu: ⁊ demoniū habes. ⁊ cū deſcen-
diſſet ab hieruſalem in iericho: hac
gratiā chriſtus ſamaritanum vilē
contemptūq; : ⁊ abominabilem a-
pud eos in ſe miſericordiam operan-
tem: ⁊ in decem leproſis vnum alie-
nigenam. propter hoc ſamaritanū
dicit: ⁊ ipſis diſcipulis ita manda-
uit. In viam gentium ne abieritis:
⁊ in ciuitates ſamaritanorū ne in-
traueritis: neq; hiſtorie duntaxat
gratia predij Jacob meminit euan-
geliſta: ſed vt iudeos iam diu repul-
ſos oſtenderet. Siquidem progeni-
torū temporibus pro ipſis ea loca
ſamaritani occuparant. Que enim
eorum maiores cum ſua non eſſent
ceperant: ea hi ob deſidiam ſuam et
iniquitatem iam pridem poſſeſſa a-
miſerunt: Jta ⁊ nihil maiorū vir-
tus confert: ſi nepotes degenerant
Barbari enī cum primū leones
experti ſunt: ad iudaicum eueſtigio
cultū redierunt. hi tot affecti ſup-
plicijs mores ſuos minime emenda-
rūt. Huc itaq; chriſtus venit: mol-
lem ⁊ laſciuam vitā expellens. la-
borioſam autem ⁊ difficilem nos e-
rudiens. Non enī iumentis vſus ē
ſed adeo intente vadit: vt ex itine-
re fatigetur. Hoc ſemper admonet:
vt ſibiipſi quiſq; ſeruiat: neq; que-
rat ſuperflua neq; multis indigeat.
Adeo enim omni nos ſuperfluitate
alienos voluit: vt multis neceſſari-
orum ſe fraudaret. Jdcirco dicebat
Vulpes foueas habēt; ⁊ volucres

celi nidos. filius autem hominis nō
habet vbi caput reclinet. Propte-
rea plurimū in montibus verſatus
eſt ⁊ in deſertis: non perdius tantū
ſed pernox. Hoc Dauid adnuncias
inquit. De torrente in via bibit: vt
eius tolerantiam demonſtraret. J-
dem hoc in loco ſignificat euangeli-
ſta. Fatigatus enim ex itinere ſede-
bat ſic ſuper fontem. Hora autem
erat quaſi ſexta. Venit mulier de ſa-
maria haurire aquam. Dicit ei Je-
ſus. Da mihi bibere. Diſcipuli enim
eius abierant ī ciuitatem: vt cibos
emerent. Hinc itineris ſtudium: et
cibi contemptū intelligimus. cum
tanquā re ſuperuacanea vtatur. J-
ta diſcipuli res ſuas diſpenſare didi-
cerant. Non enī parabant viaticū
quod ⁊ alius oſtendit euangeliſta
cum de fermento phariſeorum lo-
quentem dicit. q͂ putabant panes
non ferre. Et eſurientes inducit ſpi-
cas decerptas manducare. Et ad
ficum ob famem veniſſe. Hec nil a-
liud q̄ꝫ ventris contemptum ⁊ eius
ſeruitiū paruipendere nos admo-
nent. Conſidera queſo hoc in loco
nihil ferentes diſcipulos: neq; a pͥn-
cipio diei vllam victus curam ha-
bentes. ſed quo tēpore omnes pran-
dēt: cibos emptum proficiſcuntur.
Non vt nos qui cum primū mane
exurgimus ante omnia coquos ad-
uocamus: ⁊ de parandis epulis et
menſa diligenter verba facimus. ī
de alijs opera damus: ſecularia di-
uinis preponentes: ⁊ que ſuperflua
habenda eſſent tanq̄ꝫ neceſſaria exe-
quimur. Jdeo omnia prepoſtere a-
guntur. Contra autem ſpiritalium
primum rationem: ⁊ quidem maxi-
mum habere: quibus perfectis: hec
alia deinceps attingere oporteret.
Neq; laboris ſtudioſus tantū. ſed
humilitatis nō fatigatus duntaxat

ex itinere ſediſſe. ſed relictus ſolus di
miſſis diſcipulis: hic Jeſus oſtendi
tur. Atqui poterat vel non om̄es
dimittere: vel alios ſibi miniſtros
comparare. Noluit. Etenim diſci-
pulos quoqꝫ his moribus aſſueſece
rat. Et quid miruz dixerit fortaſſe
quiſpiam: ſi humiles erant: piſcato-
res ⁊ tentorioꝝ opifices? Erant
ſane. Verū repente ad ipſum celuz
euolarunt: ⁊ cunctis regibus clario
res euaſerunt: digni habiti qui vni
uerſi orbis domini familiaritate fru
erentur: ⁊ eum vbiqꝫ admirabilem
ſectarentur. Illud preterea non ig
noratis: ꝙ q̄to quis humiliori gra
du ad dignitates aſſumitur: facilꝰ
in ſuperbie inſaniam effertur: vtpo
te qui expers ſit repentini ⁊ inſpe
rati honoris. In hac eos humilita
te chriſtus continuit: ⁊ vt ab omni
bus ſe abſtinerent: neqꝫ miniſtris ī
digerent. Ipſe autem fatigatus ex i
tinere ſedebat ſic ſuper fontem. Vi
des laboris: caloris: ⁊ diſcipulos ex
pectandi: gratia ſediſſe Jeſum? No
rat enim quid apud ſamaritanos
eſſet euenturum. Non tamen pro-
pter hoc principaliter venit. Neqꝫ
ſi propterea non veniſſz erat adue
niens muliercula repellenda: que
ſummam erat attentionem preſta-
tura Judei enim ad ſe venientez ex
pulerunt. gentiles alio proficiſcen-
tez ad ſe trahunt. Illi inuidebant.
hi credunt. illi indignabātur. hi ad
mirantur adorāt. Quid igitur erat
tot hominum ſalus contennenda:
tam prōptis animis relinquendꝰ?
Indignum ſane diuina fuiſſet beni
gnitate. Quare cum debita ſapien-
tia cuncta ab eo diſponantur: ſeden
do corpus reficiebat iuxta fontem.
Erat dies medius: quod euageliſta
his verbis ſignificauit. Hora erat
quaſi ſexta ⁊ ſedebat ſic. Quid autē

per hoc verbū. ſic intelligitur? Nō
in ſella non in loco honoratiorī. ſed
in terra. vt contigit. Venit muli
er ex ſamaria haurire aquam. Ecce
mulierē propter aliud egreſſaz ciui
tatem: vt impudentibus iudeorum
obiectionibus ſilentiuz imponatur
⁊ ne quis dicat eum ſuum ipſius pre
ceptū tranſgredi. cum mandet ne ī
ſamaritanorum ciuitatem ingrediā
tur ipſe eos alloquatur. Qꝛ autem
dicit nondum veniſſe diſcipulos. ea
id grā meminit euāgeliſta vt multas
ſermonis Jeſu ad mulierez occaſio
nes afferret. Quid ergo mulier? cuz
a Jeſu aquā peteretur dicente. Da
mihi bibere. Quomodo tu inquit
iudeus cum ſis: bibere a me poſcis
que ſum mulier ſamaritana? Non
enim coutuntur iudei ſamaritanis.
Unde cuz iudeū eſſe cognouit? Ex
habitu fortaſſe ⁊ ſermone. Tu au-
tem mulieris ingenium conſidera.
Nam ſi cauendum erat. Jeſum ꝗ̄
illam cauere potius decebat. Non
enim dixit: non coutuntur ſamari
tani iudeis. ſed iudei ſamaritanis.
Abſtinet tamen mulier a conſuetu
dine ne peccet. cuz alterū ſua cauſa
peccaturū arbitraretur. Neqꝫ tacu
it. ſed ſententia ſua quod eſſet pret
legem corrigit. Sed illud poſſz quiſ
piam dubitare: quanam gratia ab
ea bibere petierit: cum lex non per
mitteret. Siquis diceret Jeſum p̄
uidiſſe non daturam: ideo minꝰ pe
tere oportuit. Quid igitur dicēdū?
Qꝛ nihil iam referebat eiuſmodi ob
ſeruationes preuaricari. Qui enim
alios ad preuaricationem inducit:
ipſe longe magis preuaricatur. Nō
enī quod ingreditur inquit per os
coinquinat animam. ſed quod pro
cedit de ore. Non parz autem iude
os accuſat hic Jeſu ad mulierez ha
bitus ſermo. Illi enim ſepenumero

⁊ verbis ⁊ re allecti minime paſſi
ſunt perſuaderi. hec autem breui ⁊
nuda rogatione quamprimuꝫ capi
tur. ipſe Jeſus ratione hac: ⁊ via n̄
inſtabat. Siqui accedebant non ꝑ
hibebat: quãuis diſcipulis dixerat.
In ciuitatem ſamaritanorum ne ĩ
traueritis: ne accedẽtes offẽdatis.
Id enim ꝙ indigniſſimũ erat eius
humanitate. quare reſpondꝫ mulie
ri. Si ſcires donum dei: ⁊ quis eſt
qui dicit tibi da mihi bibere: tu for
ſitan petiſſes ab eo, ⁊ dediſſet tibi
aquam viuam. primuꝫ dignam que
audiat: eam indicat: neqꝫ contem-
nendam. deinde quis ipſe ſit celat.
Naꝫ ſi hoc ſciſſet: eueſtigio paruiſſꝫ
quod de iudeis haud dicendum eſt
qui cum admonerentur nihil tamẽ
petebant: nihil diſcere cupiebãt qđ
aliquid afferret vtilitatis: ſed con-
tumelia affectum expellebant. Mu
lier autem ſamaritana ꝙ manſuete
reſpondeat: queſo aĩmaduerte. Do
mine neqꝫ in quo haurias habes: ⁊
puteus altus ẽ. Unde ergo habes
aquam viuam? Jam omnem ab ea
ꝙ vilis eſſet ⁊ vnus ex vulgi homi
nibus: ſuſpicionem amouit. Neqꝫ
enim ſimpliciter hoc in loco domi-
num ſed honorifice appellat. Quod
ex ſequentibus apparet Non enim
irriſit: non exprobrauit. ſed primuꝫ
heſitauit. De ſi nõ continuo intelle
xit: minime mirum. Neqꝫ enim Ni
codemus intellexerat. Inquit eniꝫ.
Quomodo poſſunt hec fieri? Et ite
rum. Quomodo poteſt homo naſci
cum ſit ſenex? Et iteruꝫ. Nunquid
poteſt in vtero matris iterato in-
troire ⁊ renaſci? Hec autem mulier
longe verecundius. Domine ĩquit:
neqꝫ in quo haurias habes: ⁊ pute
us altus eſt. Uñ ergo habes aquaꝫ
viuam? Aliud chriſtus dicebat. ali-
ud illa intelligebat. tantum verba

accipiens: neqꝫ altũ aliquid pertin
gere poterat. Atqui petulantius
reſponderi licuiſſet. Si haberes a
quã viuam: non me peteres ipſe eã
acciperes. ſed te iactas. Uerum ni-
hil tale locuta: mãſuete a principio
per omnem ſermonem reſpondit.
Primum inquit. Quomodo tu iu-
deus cum ſis: bibere a me poſcis?
Neqꝫ tanqꝫ ad alienum ⁊ inimicũ
ita locuta eſt. Abſit vt tecuꝫ homi
ne alieni a gente noſtra animi: ⁊ in-
feſti: quicquaꝫ communicem. Dein
de cum magna loquentem audiret.
⁊ ea que inimici maxime carpſiſſẽt
non deriſit: non cauillata eſt. Sed
nunquid ait tu maior es patre no-
ſtro Jacob qui dedit nobis puteũ
hunc ⁊ ipſe ex eo bibit ⁊ filij eius ⁊
pecora eius? Animaduerte quo pa-
cto in iudaicam ſe inſerit nobilitatẽ
Hoc eſt. Ille hac vſus eſt aqua:
nec habuit quod nobis maius darꝫ
Oſtendit autem magnum quiddã
⁊ altuꝫ ex primo reſponſo intellexiſ
ſe. Ea nanqꝫ particula. Ipſe ex eo
bibit ⁊ filij ⁊ pecora: nihil aliud ſigĩ
ficat ꝙ potioreꝫ quandam aquam
concepiſſe. eam tamen neqꝫ inueni-
re neqꝫ manifeſte cognoſcere. Ut
auteꝫ apertius dicã. Non potes in
quit dicere. Jacob hunc nobis fon
teꝫ dediſſe: alio autem vſum. nam ⁊
ipſe ⁊ filij: ⁊ nepotes eius ex hoc bi
berunt. neqꝫ bibiſſent: ſi habuiſſent
potiorem. Tu ergo hoc potiorẽ ali
uꝫ neqꝫ dare poteris: neqꝫ habes: ni
ſi te: ꝙ Jacob: maiorẽ profitearis.
Unde igitur quã te daturũ pollice
ris aquam: habes? At iudei non tã
ta vſi eſſent modeſtia qui eadẽ de
re ſermone habito: ⁊ eiuſdem aque
mentõne facta nihil vtilitatis cõ-
ſecuti ſunt. Cuꝫ vero Jeſus Abrae
meminiſſet lapidibus eum perſecu-
ti ſunt. Mulier autẽ incredibili mã

ſuetudine in medio diei eſtu patie⸗
ter: ⁊ dicit: ⁊ audit. Nec ei quicq̃ i
mentem venit: quod iudeus dixiſſꝫ
Credibile eſt ipſuꝫ inſanire ⁊ delira
re. Nec ad fontem expectauit: ⁊ ver
bis iactabundus nihil preſtitit. ſed
expectat ⁊ ſedet: dum quod querit
inueniatꝰ. Que ſi mulier ſamaritana
tantam adhibet diligentiam: vt ali
quid vtilitatis conſequatur: neq̃
a chriſto diſcedit: q̃uis cum adhuc
ignoret. quam nos veniam conſe⸗
quemur: qui cum non ad fonteꝫ: nō
in deſerto: non in meridie: neq̃ in ſo
lis eſtu ardentiſſimo. ſed ſub aurora
ſub hoc tecto ad vmbraꝫ intuemur
non tamen quicq̃ audire patimur.
ſed deſidemus? Illa ita Jeſu verbis
attendit: vt alios aduocet. iudei nō
modo neminem aduocant. ſed acce
dentes prohibent: impediuntq̃ di⸗
centes. Videte num ex principibꝰ
aliquis credit in eum aut ex phari
ſeis ſed turba hec que non nouit le
gem? Maledicti ſunt. Imitemur igi
tur ſamaritanam. alloquamur chri
ſtum. Etenim medius noſtrum in
preſentia adeſt. Et per prophetas
⁊ diſcipulos ſuos nobiſcum loqui⸗
tur. Audiamus: ⁊ credamus. Quā
diu fruſtra ⁊ inutiliter viuemus? Fa
cere enim que deo non placent: id
demum eſt fruſtra ⁊ inutiliter viue
re: vel potius perdite. Cum enī da
tum nobis tempus in nullam impē
dimus vtilitatem: inutilis impenſe
vltimuꝫ daturi ſupplicium hinc mi
grabimus. Nunquid qui pecunias
ad negociatōeꝫ acceperit eaſq̃ pro
degerit ab eo creditor rationeꝫ exi
get. qui autem vite munus perdi⸗
te cōſumpſerit impune abierit? Nō
propterea deus preſenteꝫ nobis vi
taꝫ preſtitit: non animā in hoc cor
pus infudit: vt hac tantū fruamur
vita. ſed vt totis viribus ad futurā
contendamus. Bruta preſenti dū⸗
taxat vſui ſunt. Nos idcirco īmor
talem habemus animaꝫ: vt ad illiꝰ
vite preparationem omnia molia⸗
mur. Equorum enim boum: aſino
rum: ⁊ aliorum huiuſmodi pecoruꝫ
ſi quis vtilitatem roget: nullā pre⸗
ter in preſentis vite neceſſitatibus
ſeruitium vſumq̃ inueniemus. De
nobis non ita ſentiendum eſt. ſꝫ me
lius ⁊ preclarius domicilium poſt
huius vite migrationeꝫ expectamꝰ
ad quod vt clari perueniamus om
nia facienda ſunt: vt cum angelis
iubilemus ⁊ ſemper regi aſſiſtamus
Propterea immortalem nobis ani
mam: ⁊ corpus immortale futuruꝫ
largitus eſt: vt perpetuis cum ipſo
bonis perfruamur. Que ſi terre īnite
ris. cum tibi celeſtia preponātur. cō
ſidera quanta ignominia afficias e
orum exhibitorem. cuꝫ contemptis
que tibi offert celeſtibus: ea terre
nis mutare nō dubites. Ideo gehē
nam minatur vtpote contemptus
vt intelligas quantis te bonis pri
ues. ſed abſit vt illud experiamur
ſuppliciuꝫ. ſed deo placentes eterna
bona cōſequamur. gratia ⁊ benigni
tate domini noſtri Jeſu chriſti cuꝫ
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſā
cto in ſecula ſeculoꝝ amen.

Homelia xxxi.

ex capitulo quarto.

Reſpondit Jeſus ⁊ dixit ei.
Omis qui bibit ex hac aqua
ſitiet iterum. q̄ aūt biberit ex
aq̄ quā ego dabo ei n̄ ſitiet ī etnū ſꝫ
aq̄ quā ego dabo ei: fiet ī eo fōs aq̄
ſalientis in vita eterna. Spiritꝰ
ſancti gratiam nunc ignem nunc a
quam ſcriptura appellat: vt non ſb
ſtantie ſed operationis has intelli
gentias eſſe demonſtret. Non enim
ſpiritus ex differentibus conſtat ſꝫ

ſtantijs.cum inuiſibilis ⁊ vnius ge
neris ſit. Et Johnanes quidem di
cit. Ipſe nos baptizabit in ſpiritu
ſancto ⁊ igni. Chriſtus autem. Flu
mina de ventre eius fluent aque vi
ue.hoc autez dixit de ſpiritu ſancto
quem erant accepturi. Itidē ⁊ nūc
ſpiritum appellat. Qui biberit ex a
qua quam ego dabo ei:non ſitiet in
eternum. Ita ſpiritum ignem appel
lat: vt excitamentum ⁊ feruorem
gratie:⁊ peccatorum abſumptionē
ſignificet.aquam autem:vt abluti-
onem ⁊ refrigeriuz quibus ipſū ac
cipientes animi fruuntur. Etenim
tanq̃ hortum virentem : ⁊ fructife
ris ⁊ ſemper florentibus arboribus
comantem.ita promptam animam
diſponit:vt nulla anxietate: nullis
ſathane inſidijs: diſtrahi ſinat . ſed
omnia ardentia malicie tela extin-
guat. Tu autem queſo dei ſapien-
tiam conſidera: q̃ leuiter mulierculam
allicit. Non a principio dixit.
Si ſcires quis eſſet qui tibi dicit:
Da mihi bibere.ſed poſtq̃ occaſio-
nem illi prebuit: vt ipſum iudeum
appellaret ⁊ criminaretur.hoc pro-
pulſans inquit. Si ſcires quis eſt q̇
dicit tibi da mihi bibere:tu forſitā
petiſſes ab eo. Quibus verbis iam
ad maiora īpulit: vt patriarche me
minerit. Inde cum illa diceret. Nū
quid tu maior es patre noſtro Ja-
cob.non ſe maiorem dixit . Viſus ei
eſſet ſe tantum iactare:nondum co
gnitus.ſ; latenter id ſignificat. Nō
enim ſimpliciter dixit. Dabo tibi a-
quam.ſed prius Jacob aqua negle
cta:ſuam laudat.a munerum natu-
ra:dantium volens differentiam o
ſtendere.⁊ q̄tum ipſe patriarchaz
excelleret. Nam ſi admiraris inq̇t
patriarcham:ꝙ hanc aquā dederit
inde ego longe meliorem tibi dede-
ro:ea accepta me q̃ Jacob maiorē

confitearis :neceſſe eſt. Si enim di-
cas. Nūquid maior eſt Jacob quo
niam hanc aquam dederit?ſi illa me
liorem a me acceperis:profecto me
maiorem dixeris. Intuere verum
mulieris iudicium.a re ipſa ⁊ de
chriſto ⁊ de patriarcha:ferentis ſē
tentiam. Verum non ita iudei.ſ; cū
eijcientem eum viderent demonia:
non modo patriarche non pretule
runt.ſed demonium habere dixerūt
Samaritana autem ſecundū chri-
ſti voluntatez iudicat ab operibus
ſcilicet. Hinc enim ipſe iudicium re-
quirit dicens. Si non facio opera
patris mei nolite mihi credere. Si
autem facio ⁊ ſi mihi non creditis:
operibus credite.ſic mulier fide ad
ducitur. Propterea cū audiſſet Je
ſus. Nunquid maior es patre no-
ſtro Jacob :eo omiſſo : de aqua ſic
loquitur. Omnis qui bibit ex hac a
qua:ſitiet iterum.⁊ comparationē
non accuſandi ſed excellentiam de-
monſtrandi gratia:facit. Non eniz
aquam illam vilem ⁊ negligendam
dicit:ſed naturaz oſtendit. Qui aūt
biberit ex aqua quā ego dabo ei:nō
ſitiet in eternum. Audiuit aquam
viuaz mulier.ſed primuz non intel-
lexit. Nam cum aqua viua etiaz ſit
que ſemper ſcaturit : huiuſmodi a-
quam chriſtum dixiſſe arbitrata eſt
Ideo apertius ex vtriuſq̃ compa-
ratione: Jeſus:ſue aque preſtantiā
declarat. Qui biberit ex aqua quaz
ego dabo ei non ſitiet in eternum.
Hinc maxime ex ſequentibus excel
lentia dignoſcitur. Horuz enī nihil
habet aqua quā ſenſu deprehendi-
mus. Quid autē proſequitur? Sed
aqua quam ego dabo ei : fiet in eo
fons aque ſalientis in vitā eternā
Sicut enim ſi quis fontem intus
habeat:nunq̃ ſitiret ita qui hanc a
quam habuerit. Credidit continuo

mulier longe Nicodemo ſapientioꝛ
ſed ⁊ foꝛtioꝛ. Ille huiuſmodi pluri-
bus auditis neminē aduocauit ne
ꝗ ſibi cōfidit. hec apoſtolico officio
fūcta eſt: oībus audita adnūciās: ⁊
populum extra ciuitatem ad xp̄m
aduocans ac trahens vniuerſū. Il-
le quomō pōt hec fieri inquit: neqꝫ
maīfeſtū ſpiritus exemplū a xp̄o ad
ductū accipit. mulier vero primū pa
rūper heſitauit: mox non expectata
confirmatione ad eius ſermonē tā
ꝗ certum accipiendū ꝓperat. Dicē
te eni chriſto. Fiet in eo fons aque
ſalientis in vitam eternam. Statī
ſubdidit. Da mihi hanc aquā vt nō
ſitiā: neqꝫ veniā huc haurire. Conſi
dera queſo ꝗ paulatim ad vere do
ctrine altitudinē adducit. Primū iu
deū quendā legis tranſgreſſorem ſu
ſpicata eſt. inde vt hoc crimen pro-
pulſauit (abſurdū ei erat talē eſſe q
tot bona cōprehenderet) audita a
qua viua: ſenſu ꝑceptibilē exiſtima
uit. tandem ſpiritalē intelligēs cre-
didit eiuſmodi aqua poſſe ſe tollere
ſitis neceſſitatē. Nō tamē adhuc q
nā eſſet intelligens: ambigebat. Et
ſuperius ſenſu perceptibilē credidit
certo tñ neſciebat. hinc āt diligenti
us intuēs: nec eā penitus ꝯprehen
dens. Da mihi inquit hanc aquā vt
ñ ſitiā: neqꝫ veniā huc haurire. Pri
mū patriarche xp̄m pretulit: ꝙ eo
fonte nō indigeret ſi illā aquam ac
ciperet. Cōſidera qnto potiorē chri
ſtū duxerit. Hoc grate ⁊ fidelis aī
me indiciū. oſtendit quā de Jacob
opinionē haberet. Nouit meliorē:
mutauit ſententiā. Non tamen ni
miū credula mulier neqꝫ temere xp̄i
verba accepit. diligenter inueſtiga
uit. nec incredula neqꝫ pertinax.
quod rogando oſtendit. Atqui iude
is dixerat xp̄s. Qui comedit de car
ne mea: non eſuriet. ⁊ qui credit in
me nō ſitiet. vex nō modo nō credi
derūt. ſꝫ et ſcādalizati ſunt. Mulier
nulla perturbatōe affecta. īmoraꝛ ⁊
rogat. Judeis inquit. Qui credit in
me non ſitiet. mulieri craſſius. Qui
biberit ex hac aqua non ſitiet. Spi
ritalia nullo preſcripta fine pollice
batur. ideo mulieris animū pollici
tationibus erigens: adhuc ſenſibili
bꝰ immoratur. quoniā nōdū ſpirita
lia capere poterat. Nā ſi dixiſſꝫ. Si
credideris in me nō ſities. nō vtiqꝫ
intellexiſſet quid dicerꝫ. Sꝫ quanā
gratia nō his ad iudeos vſus ē ver
bis? Quoniā multa ſigna viderāt.
hec nullū. ſꝫ tantū verba audierat.
Propterea iam ſuā demonſtrat po
teſtatē eius ꝑdicando ꝯditōem: ⁊ le
niter repħendendo. Vade īquit vo
ca vir tuū ⁊ veni huc. Reſpondit
mulier ⁊ dixit. Nō habeo vir. Di
cit ei Jeſus. Bene dixiſti. Virū nō
habeo. Quinqꝫ enim viros habuiſti
⁊ nūc quē habes nō ē tuus vir. hoc
vere dixiſti. Dicit ei mulier. Domīe
video qa ꝓpheta es tu. Pape qnta
mulieris ſapientia. Quā equo aīmo
repħenſiōeꝫ paſſa ē. Et cur nō paſ
ſa dixerit quiſpiā? Cur. Dic queſo.
Nōne ⁊ iudeos ſepenumero ⁊ gra
uiter increpuit? Nō idē eſt ⁊ que a
nimo abſcōdita ſūt: ⁊ rem clanculū
cōmiſſam in mediū ꝓferre. Alterū
enim ſolius dei eſt. neqꝫ enim aliꝰ qſ
piam hoīs mentē nouit ꝗ qui in me
teꝫ habitat. Alteꝝ familiaribꝰ ꝯgni
tū. Verꝫ iudei reprehenſi: moleſte
ferunt. ⁊ dicente Jeſu. Quid me qri
tis interficere. non ſolū nō admirā
tur quēadmodum mulier. ſꝫ maledi
cūt ei: ⁊ conuiciantur dicentes. De
monium habes quis te querit inter
ficere? Atqui ⁊ ex alijs ſignis illū
cognoſcere poterant. Samaritana
hoc duntaxat acceperat. ⁊ non mo
do nihil maledicit. ſꝫ admiratur ⁊

ſtupet: ⁊ ꝓphetã autumat. At gra
uius hāc ꝗ illos reprehendit. Hoc
enim vnius peccatum erat. illud cō
mune pluribus. Neqꝫ ita cōmuni-
bus vt proprijs obiectis criminibꝰ
offendimur. Et illi magnū quid ſe
facturos arbitrātur: ſi xp̄m perde-
rent. huius vero peccatū patebat
omnibus, non tamen egre tulit. ſed
admiratione ⁊ ſtupore perculſa eſt.
Hunc ordinē ⁊ cum Nathanael ſer
uauit. Non ei primū ꝓphetauit ne
qꝫ dixit. Vidi te ſub ficu. Sed cū il
le dixiſſet. Unde me noſti: id reſpon
dit. Volebat enim ⁊ miracula faciē
di ⁊ prophetandi occaſionē: ab ijs
qui ad ipſum ſe conferebant capere
vt magis ſibi tribuerentur: ⁊ īanis
glorie ſuſpicionē tolleret. idem hoc
in loco facit. Nā ſi primo eā ꝙ viꝝ
nō hāberet īcrepuiſſet. ⁊ graue viſū
eſſꝫ: ⁊ ſuperfluū. Sed nactus ab ea
occaſionem: recte oīa ꝓſecutus eſt.
⁊ audientē manſuetiorē reddidit.
Et quomodo proſequitur oratōēꝫ
hanc dicet quiſpiam vade voca vi
rū tuū? De domo ſermo habebatur:
⁊ gratia humanā excedente natu
rā: inſtabat mulier ⁊ eam efflagita-
bat. Dicit Jeſus. Vade voca virū
tuum. quaſi opus eſſet cum eo com
municare. Illa accipiendi cupida
putans hoīem alloqui: vt ſuam cela
rꝫ turpitudinē. Nō habeo inqͣt viꝝ
Hinc nactus occaſiōēꝫ chriſtus tē
pori eam reprehendit. verūqꝫ expli
cans: ⁊ qͣt viros habuerit: ⁊ quē ī
preſentia celabat. Quid ad hoc mu
lier? Non egre tulit: non abijt: nō ī
cōtumeliā accepit. ſꝫ magis admira
tur ⁊ perſtat. Video eni inquit qͥa
ꝓpheta es tu. Et intuere eius pru-
dentiam. Non eueſtigio in ciuitatē
accurrit. ſꝫ obſtupeſcens conſiderat
Video īquit. Hoc eſt. videris mihi
ꝓpheta eſſe. Quod cum opinaretur

nō amplius terrena rogat. non bo-
nam corporis valitudinēꝫ: nō pecu
nias: non opes. ſꝫ tantum doctrinā
Patres noſtri inquit in monte hoc
adorarunt. Abraam ſignificans ꝗ
filium illuc oblaturus duxiſſe dici-
tur. Et quomodo vos dicitis quia
hieroſolymis eſt locus vbi adorare
oportet? Animaduertis enim ꝗ bre
ui altiora aggreditur? Nam cū mo-
do de ſedanda ſiti cura erat. iaꝫ do-
ctrine precepta perquirit. Chriſtꝰ
aūt non ſoluit: neqꝫ eni hoc ei ꝓpoſi
tum erat. ſꝫ ſimpliciter reſpondet.
altius tamē mulieris animū erigit
non tamen priuſqꝫ ſe prophetam ꝯ
fiteretur: vt maiorem verbis ſuis
fidem faceret: ne amplꝰ illa dubita
ret. Pudeat igitur nos ⁊ erubeſca-
mus. Quinqꝫ virorum mulier ⁊ ſa-
maritana: tantam in diſcendo adhi
bet diligentiam: vt neqꝫ diei tp̄e ne
qꝫ alijs occupationibus a Jeſu do-
ctrina abduceretur. nos vero non
modo nihil ad diuinaꝝ reruꝫ erudi
tionem inquirimus. ſꝫ in omnibus
ſecure ⁊ eodem mō afficimur. Pro-
pterea oīa negligimꝰ. Quis nr̄m
queſo repetita domo: aliquod chri-
ſtiano dignum opus: aggreditur?
Quis ſcripturaꝝ ſenſus perſcruta-
tur? Nemo ſane. ſed alueolos ⁊ ta-
los frequenter inueniemus. libros
ꝗ rariſſimos. quos ſi qui habēt: ac
ſi non haberent: clauſos in ſcrinijs
ſeruant. vel omne ſuum ſtudiū ī mē
branaꝝ tenuitate: in lr̄arum chara-
cteribus ꝗ pulcherrimus: cōſumūt.
non vt legant: nō vt vſum inde ali
quē conſequantur. ſꝫ vt diuitias: vt
ābitionēꝫ: oſtentent. in his ſtudent
Tanta eſt īanis gloria. Nulluꝫ am
bitioſum audio: qui libꝝ intelligat.
ſꝫ aureas tantum lr̄as admiratur.
Quid queſo hoc lucri? Non ꝓpterea
a nobis ſcripture date ſunt: vt in li

bris dūtaxat habeamus. ꝫ cordi in
ſculpam⁹ Itaqꝫ hec libroꝝ poſſeſſio
iudaice ambitionis ē: quibus ī lrīs
precepta data ſunt: nobis non ita. ꝫ
in tabulis cordis carneis. Non āt
libros comparari ꝓhibeo. ꝫ admo-
neo: ⁊ maiorē ī modū rogo: vt eos
comparemus. ita tamen: vt ⁊ lrās
⁊ ſenſus frequēter animo repetam⁹
vt hoc pacto mūdus efficiat̄. Nam
ſi ī quacūqꝫ domo euāgeliū eſt. illuc
diabolus ingredi nō audet. ꝗto mi
nus animā ei aſſiduis lectōibus fa-
miliarez neqꝫ demon neqꝫ peccatuz
attinget? Sanctifica igit̄ aīmā. ſan
ctifica corpus. Hoc ꝯtinget: ſi euan
geliū ſemper ⁊ aīmo habueris: ⁊ lin
gua. Qꝫ ſi lingue obſcenitas: aīmam
coinquinat: ſi demones vocat: per-
ſpicuū eſt ſpiritali lectione cā ſancti
ficari: ⁊ gratiam ſpiritus ſancti affa
tim infundi. Diuini cantus ſūt ſcrip
tura. hinc nobis ⁊ anime nr̄e affecti
bus remediuz petamus. Cuius vti
litatem ſi intueremur. ei incredibili
attentōne vacaremus. Hec ego fre
quenter dico. An non perqꝫ abſur-
dum eſt: vt fori homīes: aurigaꝝ ⁊
ſaltatoꝝ nomīa: genera: ciuitates: a
ctōnes: mores: necnon equoꝝ virtu
tem: ⁊ quid ſinguli poſſint: memorit̄
teneant. qui āūt huc ſe conferūt: ō-
nīū penitus ignari diſcedant. immo
⁊ libroꝝ ſuoꝝ numeꝝ ignorant? Qꝫ
ſi voluptatis gratia illa ꝓſequeris
longe maiorem ī his oſtendā. Quid
enim iocundius queſo: quid mirabi
lius? Hominem ne cum homine: an
cum diabolo hominem ſpectare cer
tantem? Et corpus cuz incorporea
potentia congredi. ⁊ genus ſuū vi-
ctoriam referens intueri? Has pu
gnas. hec certamina cōtemplemur
Hec inquam que imitari ⁊ pulcher
rimum ⁊ vtiliſſimum eſt: in quibus
coronā accipere licet: non ī illis: ꝗꝝ
emulatio ignominioſa eſt. Illam cū
demonibus pugnam: hanc cum an
gelis ⁊ angelorum domino ſpecta
bis. Dic queſo ſi tibi regum ⁊ prin
cipum conſeſſu ſpectaculis adeſſe li
ceret: nonne tibi honorificum duce
res? Huc: vbi cuz angelorum rege
diabolum deuinctis poſt tergū ma
nibus: ⁊ conatibus ſuis nihil preua
lentem ſpectare licet: non curris: et
incredibili voluptate hoc ſpectacu
lum non ꝓſequeris. Et quonam pa
cto hoc fiet: inquies? Si libꝝ ī ma
nibus frequenter habueris. Illic ei
diaboli foſſas: lōga curricula: laque
os: captiones: artem: deprehendis.
inde ⁊ pugnare cum eo ⁊ ſuperare
didiceris. Demonum ſunt non ho
minuz: ſecularia ſpectacula. Quare
vos hortor: vt a ſathane feſtis ab
ſtineatis. Naz ſi ī idoloruz templis
nefas eſt ingredi: longe magis ī de
monum ſolennitatibus. His ego
vos frequenter admonitōibus ob
tundo: dum aliquid proficiam. Mi
hi quidem non moleſtum eſt inquit
vobis āūt ſecuruz. Neqꝫ grauis vo
bis ſit oro hortatio mea. Nam ſi
grauiter ferendum eſſet. mihi poti⁹
eſſet: qui non auditus in hoc vobis
ſepenumero conſeſſu verba facio: ꝗꝫ
vobis qui tantum aures adhibetis
nūqꝫ proficitis. Sed abſit vt vobis
moleſtus ſim. ſed hac culpa vacui
ſpectaculo ſpiritali digni futura glo
ria ꝑfruamini. Gratia ⁊ benignita
te dn̄i nr̄i Ieſu chriſti. cum quo pa
tri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto ī ſe
cula ſeculorum Amen.

Homelia xxxii

ex capitulo quarto.

Dicit ei Ieſ⁹. Mulier crede
mihi. q̄a venit hora. quādo
neqꝫ in monte hoc: neqꝫ in
hieroſolymis adorabitis patrem.

Uos adoratis quod neſcitis . nos
adoram⁹ quod ſcimus. quia ſalus ex
iudeis eſt. Ubiqꝫ fide nobis op⁹
eſt dilectiſſimi. fide inquam bonoꝝ
matre: ſalutis medicia: ſine qua nul
lam magnarū reꝝ doctrinā ꝑcipere
quiſpiā pōt. ſꝫ illis ſimilis: q̄ ſine na
ui pelagus tranſnare aggreſſi: paꝝ
ꝓuecti: laſſatis manibus pedibuſqꝫ
fluctibus ꝯtinuo obruūtur. neqꝫ ali
ter qui ſuis nitūtur ratōibus ante
cognitā veritatem. vt Paulus ait:
naufragiū faciūt. Quā: quidā repel
lentes circa fidem naufragauerūt.
Quod ne nobis accidat: ſacre ācho
re: qua chriſtus in preſentia ſamari
tanā cōfirmauit: innitamur. Nā cū
illa dixiſſet. Quomō vos dicitis q̄a
in hieroſolymis ē locus ī quo opoꝛ
tet adorare? Reſpondit Jeſ⁹. Muli
er crede mihi. quia venit hora quā
do neqꝫ in hieroſolymis: neqꝫ ī mō
te hoc adorabitis patrem. Maximā
huic reuelauit doctrinam: ⁊ quā ne
qꝫ Nicodemo neqꝫ Nathanael hec
ſua potioreꝫ q̄ꝫ iudaicam: maioꝝ au
ctoritate comentabatur. Chriſt⁹ ni
hil ad hoc reſpondit. tanq̄ꝫ ſuperua
caneū ꝯgnitu. quare patres ī mon
te: iudei hieroſolymis adorarēt. tol
lit tamen vtriuſqꝫ loci cultū: ⁊ illi⁹
mentem excitat: edocetqꝫ: neqꝫ iude
os neqꝫ ipſos aliquid de ſe magnuꝫ
imposteꝝ poſſe polliceri. ⁊ tunc dif
ferentiā adducit. preſtantiores ta
men iudeos ſignificat. non loci rati
one. ſed ꝯgnitione. Ac ſi dicat. Loci
gratia nil contendendum eſt. ſed in
cultu iudei preferendi ſunt ſamari
tanis. Uos inquit adoratis quod
neſcitis. Nos adoram⁹ quod ſcim⁹.
Et quonā pacto neſciebant ſamari
tani q̄d adorarent? Quoniaꝫ in cer
to ⁊ circūſcripto loco eſſe: ⁊ quaſi
diuidi poſſet: deū arbitrātur. ita eū
colebāt. ita ad perſas mittētes: nō
eius loci deuꝫ ſibi iratuꝫ nunciarūt
nihil de eo amplius hoc pacto q̄ꝫ de
idolo arbitrati.. q̄re ⁊ demones et
ip̄m adorabāt: ⁊ que miſceri nō po
terant confundebant. Judei auteꝫ
hac vacabant opinione: ⁊ totius
orbis eum norant deum eſſe: q̄ꝫuis
non oēs. Propterea inquit.: Uos
adoratis quod neſcitis Nos adora
mus quod ſcimus. Neqꝫ tibi admi
rationi ſit Jeſum ſe iudeis adnume
rari. Nā ſecundū mulieris loq̄tur
opinionem tanq̄ꝫ iudeus propheta
Ideo īquit adoramus. Adorātis of
ficiū omnibus conſtat. Adorare e
nim creature: adorari non creature
ſed domini eſt. Sed primo quaſi iu
deus loquitur. Nos hoc in loco iu
deos ſignificat. Judaicam ergo reli
gionem extollit. tamen verbis ſuis
fidem comparat: amouens ſuſpicio
nē: ne affectu quodam ſuam prefe
rat gentem. Nam qui precipuū cul
tus locum: ⁊ que ipſi plurimi facie
bant negligit: tollitqꝫ: cum perſpi
cuū eſt nullius ad gratiam locutuꝫ
ſed vere ⁊ prophetice. ⁊ cū rōes nō
adduxerit inquiēs. Crede mihi mu
lier: ⁊ que ſequūtur. addidit Quia
ſalus a iudeis eſt. Hoc eſt vel q̄ oꝛ
bi terrarum bona inde prouenerūt
Nā ⁊ dei cognitio: idoloꝝqꝫ contē
ptus: ⁊ cetera dogmata. ⁊ nr̄ cult⁹
q̄ꝫuis nō recte: a iudeis tn̄ ortuꝫ ha
buit. Salutē inq̄ꝫ vel hoc: vel ſuuꝫ
aduentum appellat: vel vtrunqꝫ: po
tius ex iudeis proueniſſe teſtatur.
Quod etiam paulus. Ex quibus
inquit chriſtus ſecundū carneꝫ qui
ſuper om̄ia benedictus deus in ſecu
la. Uides eniꝫ vt veteri fauet teſta
mento. idqꝫ bonorum demonſtrat o
riginem ⁊ nulla ex parte legi con
trarium? Siquidem ex iudeis om̄ia
bona ortum habuiſſe dicit. Sed ve
niet hora: et nunc ē: quando veri

adoratores adorabunt patreꝫ ī ſpi
ritu ⁊ veritate. Hic ⁊ ſamaritanos
⁊ iudeos: a veris excepit adoranti-
bus. ⁊ q̄uis meliores iudeos. ven-
turis tamē lōge deteriores: quāto
figura veritate inferior eſt: iudica
uit. Eccleſiam autē ſignificat. quo
niam verus ⁊ debitus deo cultus
ip̄a eſt. Et cū pater querit tales ado
ratores. Si ergo tales iampridem
querebat. non omnino hūc illis mo
rē conſtituit. permiſit tamen ꝓpter
hoc: vt eos quoq̄ ad verꝝ induceret
Qui igit̄ ſūt veri adoratores? Qui
nullo loco diuinū cultū circunſcri-
būt: qui deū in ſpiritu colūt: ſicut ⁊
Paulus. Cui ſeruio inq̄t in ſpū: in eu
angelio filij eius. Et iterꝝ. Obſecro
vos fratres per miſericordiam dei
vt exhibeatis corpora veſtra hoſti
ā viuētē: ſanctā: deo placentē: ratio
nabile obſequiū veſtꝝ. Per ſpiritū
autem incorporeum ſignificat. O
pus eſt enim incorporei: hunc cultū
eſſe: ⁊ per incorporeū quod eſt ī no
bis: hoc eſt per aīam; ⁊ anime mun
diciam offerri. Idcirco ait. Et ado
ratores eiꝰ in ſpū ⁊ veritate adorarē
oportet. Nā cū ⁊ iudei ⁊ ſamaritani
ꝯtempta aīa: mūdicie corporis plu
rimū ſtuderent. non ablutōe inquit
⁊ ornatu corporis. ſꝫ incorporea nr̄i
parte adorandum. Quāobrē nō pe
cora nō vitulos. ſꝫ te totū deo offe
ras ſacrificiū. Sic viuentē hoſtiaꝫ
exhibebis. In veritate enī adorare
oportet. Nam que ſuperiori tēpore
figura erāt. Circūciſio: holocauſta:
ſacrificia: incenſum: non ſūt ampliꝰ.
ſꝫ oīa veritas. Non enim caro. ſꝫ
male circūcidende ſunt cogitationes
Et noſipſos crucifigere: ⁊ irratio-
nales auferre cupiditates oportet.
His mulier verbis implicita: ⁊ co
rū ſe ſenſum aſſecutam: nō confidēs
Scio inquit quia Meſſias venit q̄

dicitur chriſtus. Cuꝫ ergo venerit:
Ille adnunciabit nobis omnia. Di
cit ei Ieſus. Ego ſuꝫ qui loquor te
cum. Et vnde ſamaritani chriſti ad
uentum expectabant. cū ſolum Mo
iſen reciperent? Ex ipſo Moiſe: qui
in principio filium reuelauit. Illud
enim. Faciamus hominem ad ima
ginem ⁊ ſimilitudinem noſtram: ad
filium dictum eſt. Et Abrae in ta
bernaculo filius loquitur. Et Ia
cob de eo prophetiſans dixit. Non
auferetur ſceptrum de iuda: ⁊ dux
de femore eiꝰ donec veniat qui mit
tendus eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gē
tium. Ipſe preterea Moiſes inquit
Prophetā de gente tua: ⁊ de fratri
bus tuis: ſicut me ſuſcitabit tibi do
minus deus tuus: ip̄m audies. Et
que de ſerpente ⁊ virga Moiſi. Et
de Iſaac: et oue. et alia multa licet
ſtudioſis colligere: que chriſti aduē
tum teſtantur. Et quanam gratia
inquies: his mulieri rationibus nō
perſuaſit chriſtꝰ: vt Nicodemo: cui
in medium ſerpentem attulit. ⁊ Na
thanael cui ꝓphetauit? Quoniaꝫ hi
viri erant: ⁊ in huiuſmodi verſati.
ſamaritana rudis ⁊ abiecta mulier ⁊
expers oīm lr̄arum erat. ideo nullū
cum ea de ſcripturis verbum facit.
ſꝫ aque tantū pollicitatōne: ⁊ ꝓphe
tia eā allicit. Ideoq̄ in ſui mētionē
eā adducit: ⁊ ſe iam q̄ ſit manifeſtat.
Qd ſi nō rogatꝰ feciſſꝫ: creditꝰ eſſet
delirare ⁊ ſe iactare. Nūc pedetēti
⁊ modeſte nactꝰ occaſiōeꝫ: oī ſe ſu
ſpicōe abſoluit. Et quidē iudeis fre
quēter rogātibꝰ. Quouſq̄ animam
nr̄aꝫ tollis? Dic nobis ſi tu es xp̄s
nō palā: vt huic mulieri: ſe xp̄m eē
ꝯfeſſꝰ eſt. Fidelior hec erat illis: q̄
nō diſcendi ſꝫ arguēdi grā rogabāt
Nā ſi diſcere voluiſſet: verborꝫ ſcp̄
turarumq̄: ⁊ miraculorum: ſuffici
ens eis fuiſſꝫ doctrīa. Samaritana

integra ⁊ ſimplici mēte petijt vt ex
ſeq̄ntib⁹ facile p̄t intelligi. Audiuit
eū: credidit: ⁊ alios ad credēdū tra
xit: etiā in omī re eius diligentia ⁊ fi
des integra dinoſcitur. Et ꝯtinuo
venerūt diſcipuli eius Et q̄dē tēpe
ſtiue. cū iā nihil ampli⁹ ad dicendū
relinqueret̄. O rem mirabilē. Muli
er ſamaritana huiuſmōi loq̄tur. Et
ꝯtinuo inq̄t euāgeliſta. Venerūt di
ſcipuli ei⁹. ⁊ mirabātur ꝙ cū mulie
re loq̄batur. Nemo tn̄ dixit. Quid
queris aut quid loqueris cū ea? Sꝫ
q̄d mirabant̄? Facilitatē: ⁊ incredi
bilē xp̄i humilitatē. ꝙ tā clar⁹ ⁊ tā
ti noīs: pauperē ⁊ ſamaritanā muli
erē benigne alloq̄ nō dedignaretur
Nihil tn̄ rogarūt. Adeo diſcipuloꝝ
mores ībiberāt. adeo mgr̄m ⁊ time
bāt: ⁊ reuerebant̄ plurimū. Atq̄ nō
nūq̄ꝫ audentiores viſi ſūt. ⁊ cuꝫ Jo
hānes ſupra pect⁹ eius recubuit. et
cū acceſſerūt ad eum dicētes. Quiſ
putas maior ē in regno celoꝝ? ⁊ cū
zebedei filij rogāt: vt alt̄ a dextris:
alter a ſiniſtris ſedeat. Quid igit̄
hoc in loco ſiluerūt? Quoniam illic
res ſua agebat̄: ideo neceſſario ꝑcō
tati ſūt. hec tāta res nihil ad eos.
Accedit: ꝙ Johānes multopoſt tē
pore ſuꝑ Jeſu pectus recubuit ſuꝑ
ipſū finē. cū iā xp̄o eſſet familiarior
eius dilectōe fretus. Hic ei erat in
quit quē diligebat Jeſus Quid hu
ic beatitudini par dilectiſſimi? Noli
m⁹ tn̄ ea cōtēti eē ſꝫ totis conemur
viribus: vt ⁊ nos beatoꝝ numero
aſcribamur ⁊ vnitemur euangeli
ſtā: ⁊ tante dilectōis cauſaꝫ cōtēple
mur. quenā ea eſt? Reliq̄t p̄rem: et
nauiculā: ⁊ rethe: ⁊ ſecutus ē Jeſū
Verū hoc ⁊ frater fecerat: ⁊ Petr⁹
⁊ andreas: ⁊ alij itē apoſtoli. Jn q̄
ergo excelluit: ꝙ tantā ſibi Jeſu cō
ciliauerit dilectiōem? Nūquid inue
niem⁹? Jpē de hoc nullā facit mēti
onē. ſꝫ ꝙ tm̄ diligeret̄. dilectōis cau

ſam (⁊ modeſte quidem) ſubticuit
Sed quin eximie a chriſto diligere
tur ambigit nemo. non tamen neq̄ꝫ
loquendo neq̄ꝫ rogando: precipuaꝫ
quandam apud Jeſuꝫ auctoritateꝫ
habuiſſe apparꝫ. vt ſepenumero Pe
trus. vt Philippus. vt iudas. vt
Thomas. niſi ſemel tantum cuꝫ ob
ſequi ⁊ obtemperare condiſcipulo
voluit Naꝫ cum ipſorum princeps
ei innuit. tunc Jeſum quis ipſum eſ
ſet traditurus rogauit. Jmmenſo
nanq̄ꝫ hi duo diſcipuli ⁊ mutuo ſe
amore proſequebantur. Jn templū
ſimul aſcendiſſe: ⁊ ſimul loquentes
ambos legimus. Atqui: ardentius
aliquotiēs. Petr⁹ ⁊ mouet̄ ⁊ loq̄t̄ ⁊
demū audit xp̄m dicētem Petre a
mas me magis his? Qui āt p̄cete
ris diligebat ꝓculdubio ⁊ p̄ceteris
diligebatur. Verꝫ alterꝫ amaſſe Je
ſum alterum a Jeſu amatum ſatis
conſtat. Quid igitur hanc precipu
am dilectionem conciliauit? Jncre
dibilis arbitror Johannis manſue
tudo ⁊ lenitas. Qua remiſſior ſepe
numero videbatur. que quanta ſit
virtus ex Moiſe manifeſtuꝫ eſt. q̄p
pe que tantum et talem preſtiterit
nihil enim humilitati comparandū
Hinc chriſtus beatitudini principi
um fecit. Tanq̄ꝫ enim quoddam im
menſi edificij fundamentum: humi
litatem primaꝫ iecit: ſine qua nemo
ſaluteꝫ conſequitur. ſed ſiue quis ie
iunauerit: ſiue orauerit: ſiue ſuas
pauperibus erogauerit facultates
ſine humilitate hec ⁊ eiuſmodi om
nia: nihil afferunt vtilitatis. cōtra
ipſius condimento gratiora omnia
iocundioraq́ꝫ redduntur. Humiles
ergo et manſuetos: nos exhibeam⁹
dilectiſſimi. ita haud difficile ē bene
operari. Quid ſtulte ſuperbis? Nō
intelligis humane nature imbecilli
tateꝫ et inanes ſpes nr̄as? Qui te
exitus maneat ꝯſidera. Jntuē mul

titudinē peccatoꝝ. Sed forſan ope
ra te tua efferūt: iis itumeſcis. hͦ pa
cto oīuʒ mercedē amittis. Quāob
rē ñ adeo pccīs obnoxiā: vt vtutis
ſectatorē: moderatō e vti decʒ. Quid
tādē? Quoniā ille ɔſciētia retrahit̄
hic āt niſi ſe diligent̄ cōtineat: cōti
nuo q̄ſi vēto quodā tollit̄ ⁊ euaneſ
cit. quēadmodū phariſeus. At pau
peribus ſubuenis? nō ex tuis. ſʒ dñi
facultatibus: que ɔſeruis cōmunes
ſūt. Quocirca humilitate vtendū ē
⁊ ī tui generis calamitatibꝰ: res tu
as: ⁊ naturā tuā ī illis. te ɔſiderare
oportet. Fortaſſe ⁊ nos talibꝰ ſumꝰ
ortı ꝓgenitoribꝰ. Qꝫ ſi trāſiere ad nos
diuitie. ⁊ aliqñ nos deſerturas cṙdi
bile ē. Quid āt omnino ſūt diuitie?
Umbra iners: fumus q̄ cito euaneſ
cit: flos feni vel etiā viliores. Quid
ī feno magnifacis? Nōne ⁊ latroni
bꝰ: ⁊ poitis hoībꝰ: meretricibꝰ: ſacri
legis: accedūt diuitie? Intumeſcis
ꝙ cū talibus illas cōmunices? Sʒ
honoris cupidus es? Uerꝫ nil hono
ratiorē te reddet q̄ʒ elemoſina. Diui
tiaꝝ honores ⁊ potētie: coacti ſūt:
⁊ īuidioſi. hi voluntarij: ⁊ vero hono
rātiū iudicio ꝓueniūt. quare nūq̄ʒ
remittūtur. Qꝫ ſi homīes tm̄ hono
rē: tātā reuerētiā: miſericordiā ſibi
facientibꝰ tribuūt: ⁊ bona eis ꝓcēn
tur, Cōſidera queſo quā a clemētiſ
ſimo ⁊ benigniſſimo deo remūnera
tionēʒ: quam vicem ſint accepturi.
Has igitur queramus pecunias ſē
per duraturas: vt ī hac vita magni
in futura glorioſi: eterna bona cōſe
quamur. Gratia ⁊ benignitate dñi
noſtri Jeſu chriſti: cū quo patri glo
ria ⁊ ſpiritui ſācto in ſecula ſecloꝝ
amen.

Homelia xxxiiii.

ex capitulo quarto.

Reliquit ergo hydriam ſuam
mulier: ⁊ abijt in ciuitatem
⁊ dixit illis hominibus Ue
nite ⁊ videte hominem qui dixit mi
hi oīa quecūq̄ʒ feci. Nūquid ipſe eſt
chriſtus? Multo nobis feruore o
pus eſt: multo ſtudio: quibus exci
temur. alioquin impoſſibile ē vt ꝓ
miſſa nobis bona conſequamur. qḋ
ſignificans chriſtus: nunc quidem
ait. Qui non accipit crucem ſuaʒ ⁊
ſequitur me non eſt me dignus. nūc
vero. Ignem veni mittere in terrā
⁊ quid volo niſi accendat? Quibꝰ
verbis flagrantem ⁊ incenſum diſ
cipulū: ⁊ in ōne periculū promptiſſi
mū nobis proponit. Qualis hec fu
it mulier. Adeo enim audito Jeſu ī
cenſa eſt: vt relicta hydria ⁊ aqua:
cuꝰ gratia eo cōceſſerat in ciuitatē
properaret: ⁊ ad chriſtū vniuerſuʒ
populū traheret. Uenite inquit et
videte hominem qui dixit mihi om
nia quecunq̄ʒ feci. Conſidera mulie
ris ſtudium. Conſidera ſapientiam.
Uenerat hauriende aque gratia: ⁊
cū verū fontem īueniſſet: contemp
ſit alterū. vt nos exemplo licet par
uo admoneret: ſpiritaliū grā: ſecula
ria oīa eē nobis ɔtēnenda. neq̄ʒ eoꝝ
niſi ad neceſſitatē vllā ratōēʒ habē
dā. Qḋ ⁊ apoſtoli fecerūt: ⁊ hec ī ꝑ
ſētia mulier. Siqdeʒ illi a Jeſu vo
cati retia reliquerūt. hec ſponte ſua
reliq̄t hydriā. ⁊ ſupna ꝓueniēte grā
apoſtolico munē fungitur. neq̄ʒ vnū
aut alteꝝ vt Andreas ⁊ Philippus:
ſʒ vniuerſaʒ aduocat ciuitateʒ ⁊ po
pulū ad xp̄m adducit. Et cōtēplaē
mulieris prudētiaʒ. Nō dixit veīte
videte chriſtū. ſʒ ea qua ipſa allecta
eſt humilitate: allicit populares ſu
os. Uenite inquit ⁊ videte homīeʒ
q̄ dixit mihi oīa quecūq̄ʒ feci. Atqui
aliter dicere potuiſſet. Uenite vide
te ꝓphetam. Sʒ cum anima diuino

ıgne exardeſcit: nihil amplius terre
num curat. nō gloriā: nō decus. ſꝫ e
ius flāme feruore tm̄ mouet᷑. Nunqd
iſte ē xp̄s? Animaduerte iterū īmen
ſam mulieris ſapientiā. Neqꝫ affir
mat xp̄m eſſe: neqꝫ reticet. Voluit
hominis ſe opinionis auctorē. ſꝫ ſuo ip
ſorū auditu inductis: hoc ipſis per
ſuaderi: qḋ longe futurū erat ꝓbabi
lius. ſꝫ nō oēm vitā ſuā a xp̄o acce
perat. ex hys tn̄ que dixerat ⁊ cete
ra credidit. Neqꝫ dixit. Venite ⁊ cre
dite. ſꝫ videte: qḋ ⁊ leuius erat ⁊ ꝑ
ſuaſibiliꝰ. Animaduertis mulieris ſa
pientiā? ꝓculdubio ītelligebat mō
illū fonte guſtarēt: eadē de eo que
⁊ ipſa ſenſuros. Et ſiqs craſſiori eēt
ingenio vt cognoſcere eū nō poſſet
vitā ſuā a xp̄o patefactā in mediū
adducit: vt vel hinc omnes alliciat
Interea rogabāt eū diſcipuli eius
dicētes. Rabbi māduca. hoc nō īp
bitate quadā. ſꝫ amore ⁊ ſtudio in
magr̄m dicebāt: cū itinere ⁊ eſtu fati
gatū viderēt. qbus xp̄s. Ego inqt
cibū habeo māducare quē vos neſ
citis. Dicebāt ergo diſcipuli ad īui
cē. Nunquid aliqs attulit ei māduca
re? Quid mirū ſi mulier aque appel
latōe: aquā eē opinabat᷑: qn̄ ⁊ diſci
puli eodē ī errore deprehēdūtur ne
qꝫ adhuc ſpiritalia intelligūt ſꝫ am
bigūt? Solitū tn̄ magiſtro honorē
tribuūt ⁊ mutuis inuicē ſmonibus
eū percōtari non audēt: qḋ ⁊ alias
fecerūt: cū etiā cuperēt interrogare
Quid xp̄s? Meus cibus eſt vt faci
am volūtatē eius: q miſit me: ⁊ ꝑfici
am opꝰ eius. Hoīm ſalutē hoc in lo
co cibū appellat: vt qn̄ta ſalutis no
ſtre cura ⁊ deſiderio teneat᷑: oſten
dat. Sicut enī nos cibū: ita xp̄s hu
mani generis ſalutē: deſiderat. Ac
cipe āt quo pacto nō omīa ſemꝑ pa
lā añ oculos ponit. ſꝫ primū obſcu
ritate quadā inuoluit auditorē: vt
inter dubitādū inquirendo laborās
certius veritatē inueniat: ⁊ magis
excitetur auditor. Quāobrē non ꝑ
mū dixit. Meꝰ cibus ē vt faciā vo
lūtatē pr̄is mei: qḋ etſi nō manife
ſtū erat. tn̄ ītellectu facilꝰ: q̄ꝫ ego ci
bū habeo māducare quē vos neſci
tis. Primū igr̄ vt dixi obſcuriori ſ
mone attētiores reddit: ⁊ vt meliꝰ
que dicturꝰ erat intelligerent: aſſue
facit. Que vero ſit volūtas pr̄is iā
interpretat᷑. Nōne vos inquit dici
tis q adhuc q̄tuor menſes ſunt et
meſſis venit? Ecce dico vobis. leua
te oculos vr̄os ⁊ videte regiones:
quia albe ſūt iam ad meſſem. Ecce
iterū familiaribus nominibꝰ ad ma
iorē eos erigit cōtemplatōē. Nā
cibi appellatione nihil aliud q̄ꝫ futu
rā hoīm ſalutē demōſtrat. regiōis
aūt ⁊ meſſis animarū multitudinē:
que in ipſiꝰ predicatōem erāt credi
ture. oculos aūt ⁊ mentis ⁊ corpo
ris ſignificat. Iam enim venientiū
ſamaritanorū turbā videbāt: quorū
feruorē ⁊ ꝓmptiſſimā volūtatē: al
bas regiōes appellat. Sicut eī ſpice
flaueſcentes meſſem īdicāt. ⁊ iā ma
nus poſtulāt: ita illi ꝓperabāt ad ſa
lutē. ⁊ quid nō apertius dixit prō
pto eos aīmo venire: vt ⁊ docerent᷑
⁊ crederent: ⁊ a ꝓphetis ꝑſuaſi fru
ctū redderēt: ſꝫ regionē tm̄ ⁊ meſſē
appellauit? Quid ſibi hec volūt trāſ
latōes: quibꝰ nō hic tm̄ ſꝫ ꝑ totum
vtr̄ euāgeliū: itidē ⁊ ꝓphete pluri
mū hys vti aſſolēt? Quanā hᵒ grā?
Neqꝫ eī temere ſp̄us ſcūs ita īſtitu
it: duabus ratiōibus. ꝑmū vt ſigni
ficātiꝰ loqueret᷑: ⁊ magis añ oculos
poneret. mens enim familiarium re
rum imagine concepta: magis ſuſ
citatur: et tanq̄ꝫ in pictura rem ip
ſam magis amplectitur. Deinde vt
iocundior eſſet narratio: et diuti
us animo immoraretur. Non eī tāꝫ

facile ſententia capitur: neqꝫ ita tra
hit auditoꝝ multitudinē: vt rerum
narratio: ⁊ ꝑ ea maxime quoꝝ peri
culū fecimꝰ deſcͥptio. Similitudo q̄
ꝙ multā pre ſe fert ſapientiā. Et
q̄ metit mercedeꝫ accipit ⁊ congre
gat fructū in vitā eternā. Huiꝰ ter
rene meſſis fructus ad eternā non
ꝑuenit vitā. ſʒ in hac fluxa ⁊ cadu
ca cōſumit̄. Ille aūt perpetuo nos
comitatur. Animaduertis ei verba
quidē ſenſibilia: ſenſus vero ſpirita
les: ⁊ quo pacto terrena a celeſtibꝰ
ſepat? Quod eni de aqua more ſuo
dixit. ꝙ q̄ biberit ex hac aqua nō ſi
tiet. hoc ⁊ nūc dicit. ꝙ cōgregat fru
ctū in vitā eternā. Vt ⁊ qui ſeminat
ſimul gaudeat ⁊ qui metit. Quis ſa
tor? Quis meſſor ē? Prophete ſato
res. nō meſſuerūt tn̄. ſʒ apoſtoli. At
qui: nō ꝓpterea voluptate ⁊ fructu
laboꝝ ꝑuantur. ſʒ vobiſcū gaudent
Quis vobiſcū vna nō meſſuerunt.
Neqꝫ eni meſſis ſerendi habet diffi
cultatē: ⁊ in meſſe minꝰ laboris eſt:
⁊ plus voluptatis. Ad hoc vos ſer
uaui: nō ad ſerendū vbi plurimū la
borat̄. In metēdo ⁊ ꝑuentus vber
⁊ laboꝛ remiſſioꝛ. Hinc ꝓphetaꝝ vo
luntatē fuiſſe demōſtrat: vt hūanū
genus ad xp̄m alliceret: hoc ē legē
conatā. ꝓpterea ſemiaſſe: vt hūc pa
rerēt fructum: ⁊ ſe eos miſiſſe: ⁊ ma
gnaꝫ inter vetus ⁊ nouū teſtamen
tū cognationē. Que oīa hac ſimili
tudine oſtēdit. Meminit āt ꝓuerbij
qd̄ in orē multoꝝ ē. In hoc eniꝫ eſt
verbū vetus. quia alius ē qui ſemi
nat: ⁊ alius ē q̄ metit. Hoc freq̄ns
dictū erat qn̄ alius laboꝛes: aliꝰ fru
ctū reportaret. qd̄ ꝓuerbiū hic ma
xime veꝝ dep̄hēdi dicit. Labora
runt eni ꝓphete. vos fructꝰ inde ca
pitis. Neqꝫ dicit mercedē. Neqꝫ ei
multus illoꝝ laboꝛ. ſʒ fructus fuit
Hoc ⁊ Daniel fecit. Etenim ipſe ꝓ

uerbij meminit dicētis. Exijt ab in
iquis peccatum. Et Dauid etiā in
fletu ſuo: eius mentiōem facit. Pro
pterea hoc preoccupās Jeſus inq̄t
Vt ⁊ qui ſeminat ſimul gaudeat ⁊
qui metit. Cū dicendū eſſet. alius ſe
minauit aliꝰ metit. ⁊ ne quis vt dixi
mꝰ ꝓphetas mercede fraudatos pu
taret. nouū q̄ddā ⁊ p̄ter opinioneꝫ
⁊ ſenſibꝰ adhoꝛrēs. ſʒ in ſpiritualibꝰ
egregiū narrat. Siquidē in his ter
renis ſi aliū ſeminare ꝯtingit aliū
metere. n̄ ſimul gaudēt. ſʒ alteri do
lēt: vtpote q̄ꝓ alijs laborē ſuſcepe
rint. ſoli āt meſſoꝛes gaudēt. hic āt
q̄ nō metūt que ſeminarūt: eadeꝫ q̄
metentes afficiūtur leticia. Vnde ꝑ
ſpicuū ē eos mercedis eſſe partici
pes. Ego miſi vos metere qd̄ vos
n̄ laboꝛaſtis. Alij laboꝛarūt: ⁊ vos
in labores eoꝝ intraſtis. His eos
verbis magis hoꝛtat̄. Cum eniꝫ la
borioſū videretur oꝛbē terraꝝ per
agrare ⁊ predicatōibus inſiſtere: eiꝰ
facilitateꝫ oſtendit. laborioſioꝛ erat
ſatio: ⁊ maioꝛi egebat ſolicitudine
ſemina ſpargere: ⁊ ad dei cognitio
nē animā erudire. hoc aūt dixit. ne
ad p̄dicandū dimiſſi: tanq̄ꝫ maximū
onus ſubeūtes ꝑturbarētur. magis
eni ꝓphete laboꝛauerūt. qd̄ rōe ꝯfir
mat: qm̄ facilius ipſi opꝰ ſuſcepint
Siqdem vt in meſſe facile fructus
colligitur: ⁊ breui ipletur area neqꝫ
tēpoꝛa expectant̄: non hyems: non
ver: n̄ pluuie: ita nūc opera ipā cla
māt. Dum hec diceret exierunt ſa
maritani: ⁊ mox coactus eſt fru-
ctus. Propterea inquit. leua-
te oculos veſtros: ⁊ videte regio-
nes quia albe ſunt. Verba res ipā
ꝯfirmauit. Ex ciuitate eni illa mul
ti crediderunt in eū ſamaritanoꝝ
propter verbū mulieris teſtimoni
um p̄hibētis. Quia dixit mihi oīa
quecūqꝫ feci. Videbant enim nō ad

gratiā locutā neqꝫ qui peccata ſua
narrarit admiratā: neqꝫ vt alteri⁹
ſibi amoreʒ conciliaret: ſuā manife-
ſtā vitam faceret. Hanc vt nos mu
lierem imitemur: ⁊ in peccatis que
commiſimus confitendis nemineʒ
vereamur: deum duntaxat vt de-
cet formidemus: qui ⁊ nunc opera
noſtra videt: ⁊ tunc quos in preſen
tia non penitet damnabit. At nos
contra: futuꝝ iudiceʒ minime time
mus. ſed qui nihil nobis poſſunt of
ficere: eos ⁊ horreſcimus: ⁊ pudore
fremimus. Idcirco in quo timem⁹
in eo penas dabimus. Nam qui in
hac vita ſolo hominū pudore affici-
untur: deuʒ vniuerſa ſpectanteʒ mi
nime curant: qui in omnia ſcelera ꝓ
labuntur: quos nihil pudet: qui nō
mutantur: ij in die illa nō vno p̄ſente
vel altero. ſed vniuerſo mundo te
ſte manifeſtabūtur. Nam ꝙ bonoꝝ
opeꝝ ⁊ maloꝝ magnuʒ illic ſpecta
culū pateat: ouium ⁊ hedoꝝ ſimilitu
do edocet. ⁊ beatiſſimus Paul⁹ his
verbis teſtatur. Omnes eī nos ma
nifeſtari oportet ante tribunal chri
ſti: vt referat vnuſquiſqꝫ ꝓpria cor
poris prout geſſerit: ſiue bonuʒ ſiue
malum. Commiſiſti aliquod ſcelus,
aut animo agitaſti. homīes celas
non deū: ⁊ nihil curas. oculos hoīʒ
formidas. Intellige igitur in illo di
et e ne homines quidem quicqꝫ ce
latū. omīa nanqꝫ oculis noſtris re
preſentabunt. Vnuſquiſqꝫ ſingulo
ruʒ ſcelera punienda iudicabit. qđ
ex diuite videri licet: qui cū Lazaꝝ
pauperē: ⁊ iaʒ ſepenumero a ſe con
temptū: ⁊ maledictis affectū; intue
retur: vt intincto in aquam digito:
liguā ſuā refrigeret: obſecrat. Vos
aūt hortoꝛ dilectiſſimi: vt etſi nemo
opera noſtra videat: vt ſinguli ſuā
conſcientiā ingrediantur: ⁊ iudiceʒ
ſibi rationē conſtituāt: errata ſua ī
mediuʒ adducant: niſi velint in die
illa horrenda vniuerſo orbi ea maī
feſte patere. Sanentur iam vulne
ra. ſumatur penitētis medicina. Po
teſt etiā qui innumeris ſit confect⁹
vulneribus ſanus euadere. ſi dimit
titis īquit dimittetur vobis. Et ſi
cut ī baptiſmate abluta peccata nō
amplius apparent ita ⁊ dimittendo
abluuntur: ſi penitere voluerimus.
Ea demum eſt penitentia ne ampli
us peccemus. Nam qui ad peccata
reuertitur: ſimilis eſt cani ad vomi
tum redeunti. Oportet igitur ⁊ ope
ribus ⁊ animo omni ſcelere vacuuʒ
eſſe: ⁊ vulneribus contrariam affer
re medicinam. Verbi gratia. rapu
iſti ⁊ ditatus es? pone mod̄ rapine
⁊ eius vulneri elemoſina medearis
Scortatus es? huic vlceri caſtita
tis imponatur medicina. Fratrem
calumniatus es ⁊ offendiſti? Ceſſa
a maledictis ⁊ charitateʒ amplecte
re. ⁊ ita per ſingula faciamus: que
perperā cōmiſimus. Neqꝫ ſimpliciter
ijs abſtineamus. Inſtat iam inſtat
nunqꝫ tempus exigende rationis.
Ideo Paulus ait. Dominus prope
eſt nihil ſoliciti ſitis. Qui in anxie
tatibus: laboribus: miſerijs. qui in
rapinis viuūt: qui ī delicijs graues
daturi penas. non hoc ſʒ illud meri
to audiant. Dominus prope eſt. ni
hil ſoliciti ſitis. Non eni longe a fi
ne abſumus. ſʒ iaʒ mūdus properat
hoc bella: hoc afflictionis: hoc terre
motus: hoc extincta charitas ſigni
cat. Quemadmodū enī corpus iam
aduentāte morte innumeris malis
afficitur: ⁊ domus prope caſuʒ in ri
mas fatiſcit. ita orbis terrarū ad fi
nem properans: tantis vndiqꝫ ma
lis cōteritur. Nam ſi Pauli tempo
ribus dominus prope erat: nunc ꝑ
fecto propius. Si ante trecentos ā
nos finem temporum Paulus eſſe

dixit. quid nūc dicendū? Sed idcir
co q̄d a nō credūt: cum maxime ſit
credendū. Quo argumento homo
finē appropinquare ⁊ breui que p̄di
cta ſunt euentura diffidis? Siq̄dem
vt anni finē: nō vltimū duntaxat
diez ſ; menſem. xxx. diez ſpatium di
cimus. ſic tot annoꝝ etiā: ſi quadrin
gentos annos finez duxerimus: nō
errabimus. Quocirca tot iam tem
poribus finem prenunciauit. Cohi
beamus igit̄ dilectiſſimi affectus no
ſtros. Exerceamur in dei timore.
Etēi nobis licentia perditis: nihil
tale expectantib⁹ ex improuiſo dei
aduentus aderit. Quod his verbis
xp̄s ſignificat. Sicut factū eſt in di
ebus Noe ⁊ ī diebus Loth ſic erit.
Et Paulus. Cum dixerint pax ⁊ ſe
curitas tūc repētinus eis ſuperue
niet īteritus, ſicut dolor ī vtero ha
bentis. Sz q̄d p̄ hāc vltimā parti
culā intelligit̄? Sepe grauide muli
eres īter ludendū: ⁊ edendū: dū bal
neis: dū ſpectaculis oblectantur: re
pentinis torquent̄ dolorib⁹. hac ⁊
nos in hac vita cōditōe verſamur
Simus ergo ſemp̄ parati. Nō ſem
per hec audiem⁹: nō ſemper habebi
mus bñfaciēdi poteſtatē. In īferno
inq̄t quis cōfitebitur tibi. Dū hanc
vitā agimus nos peniteat: vt deū
nobis p̄picium reddamus. ⁊ veniā cō
ſequamur pccōꝝ. grā ⁊ benignita
te dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i per quē ⁊ cū q̄
p̄ri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto in
ſecula ſeculoꝝ amen.

Homeli. xxxiiii.

ex capitulo quarto.

Cum veniſſēt ergo ad illū ſa
maritani: rogauerunt eū: vt
ibi maneret. ⁊ manſit ibi du
os dies: ⁊ multoplures crediderūt
p̄pter ſmonē ei⁹. ⁊ mulieri dicebāt.
Quia iā nō p̄pter tuā loquelaz cre
didimus. ipſi enī audiuim⁹ ⁊ ſcimus
q̄a hic eſt vere ſaluator mūdi. Poſt
duos āt dies exijt inde: ⁊ abijt ī ga
lileā. Nihil īuidia nocētius: nihil
inani gloria grauius. ipa īnumera
bona corrūpere cōſueuit. Nā cū iu
dei maiorē q̄ȝ ſamaritani dei ꝯgniti
onē haberent: ⁊ ī p̄phetaꝝ eſſent le
ctiōibus educati. hic longe inferio
res apparuerūt. Samaritani mulie
ris teſtimonio: fide adhibita: nullo
ſigno ꝯfirmati: xp̄o obuiaz fiunt. ro
gāt apd̄ ipōs moreī. Judei tot mi
raculis admoniti: nō modo nō reti
nent. ſ; expellere cōtendūt. Atq̄ eo
rū grā in mūdū venit: ipſi expulerēt
hi vt maneat rogāt. Nū ergo non
accedendū fuit? Nū tantop̄e rogan
tes ⁊ īdigentes erāt ꝯtemnēdi: et
apd̄ inſidiātes ⁊ expellentes morā
trahere: amicis ⁊ volentib⁹ ſe n̄ ex
hibē decuit? indignū ſane ⁊ a xp̄i be
nignitate alienū. Eoꝝ itaq; obtempa
uit volūtati: ⁊ māſit apd̄ eos duos
dies. ipſi aūt ſp̄ eū apd̄ ſe habere vo
luiſſent. vt ſigificat euāgeliſta q̄ ro
gauerūt euz vt ibi maneret. q̄d ipſe
noluit. ſ; manſit duos dies: q̄b⁹ mul
to plures crediderūt in euz. Nō tn̄
credibile erat: cū nullū ſignuz vide
rint credituros maxīe cū iudeos o
dio haberēt. Verūtamē cū verba e
ius ⁊ veritatē reputarēt: nil curarēt
āplius. ſ; altius q̄ȝ que īpediebant
cōtemplati ſunt: ⁊ xp̄m admirari ⁊
venerari maiorez in modū cōtende
bant. Dicebant ei mulieri. Quia iā
non p̄pter tuaz loquelaz credidim⁹
ipſi eniz audiuimus ⁊ ſcimus. quia
hic eſt vere ſaluator mūdi xp̄s. Di
ſcipuli mgr̄m ſuperarūt. Hi iudeos
haud iniuria: ⁊ credendo ⁊ accipiē
do accuſare poſſent. Siquidem illi
frequenter chriſtuz lapidibus perſe
cuti ſunt. quoꝝ ipe gratia oīa fece
rat. hi neq; ad ſe venientem: ſecum

manere hortabantur. Illi viſis ſi-
gnis ⁊ miraculis pertinaciter ob-
duruerūt. hi ſine ſigno aliquo pluri
mam in eū fidem p̄ ſe tulerunt. Hi
de fide cōtendunt. illi ſigna efflagi-
tare nō deſinunt. Ita ſemper fideli
aīa opus eſt. quā veritas (mō acci-
piatur) facile illuſtrat. Si minus. n̄
veri imbecillitas. ſꝫ nolētis perfidia
culpanda eſt. Nā ⁊ ſol puros ocu-
los nactus facile illumīat. ſin min⁹:
oculoꝝ culpa: non ſolis eſt. Audi igi
tur quid hi loquātur. ſcimus īquit:
quia hic eſt vere ſaluator mundi.
Quā breui Ieſum orbem terrarum
cōuerſuꝝ nouerūt: ꝙ ad commune͂
omniuꝫ ſalutem venerit. ꝙ non ſo-
lis iudeis eius prouidentia preſcri-
beretur. ſꝫ vbiq; terraꝝ: verbuꝫ ſuū
eſſet diſſeminaturus. non ita iudei:
ſꝫ querentes ꝓpriā iuſticiam ꝯfirma
re iuſticie dei nō paruerunt. Hi aūt
oēs in culpa eſſe confitentur. illđ
apoſtolicū ſentiētes. ꝙ omēs pecca
uerunt ⁊ egēt gloria dei: iuſtificati
gratis per grām ipſius. Cum enī di
cerēt ſaluatorē eſſe mūdi. ītellexerēt
perditi: nec ſimpliciť. ſꝫ in reb⁹ ma
ximis ſaluatoreꝫ. Venerunt eī mul-
ti vt ſaluos facerēt: ⁊ ꝓphete: ⁊ an
geli. ſed hic vere ſaluatorē inquiunt
qui verā ſalutem elargitur nō breui
ſed perpetuo duraturā: hoc ſincere
fidei argumentum. Vtrinq; enī ad
mirabiles extiterunt. ⁊ ꝙ credide-
runt: ⁊ ꝙ ſine ſignis ⁊ miraculis q̄s
⁊ xp̄s beatos dicit. Beati qui non
viderunt ⁊ crediderūt: ⁊ qđ ſince-
re crediderint inde cōſtat. ꝙ cū mu
lier dubie loqueretur Nunqđ hic ē
xp̄s? nullā pre ſe tulerunt dubitatō
nem: ſꝫ ſcire euꝫ eſſe: ꝓculdubio aſſe
uerauerunt. Neq; vnum quendam
ex medio vulgo xp̄m. ſꝫ vere ſalua-
toreꝫ cōfeſſi ſunt. Atqui quē ſaluuꝫ
feciſſe viderant? verba audierāt tm̄

⁊ tam certe locuti ſunt. Quid ſi mi
racula vidiſſent? Nōne plura ⁊ ma
iora dixiſſent? Quanā autē grā: que
⁊ quanta locutus ſit non narrant
euāgeliſte? Vt multa ⁊ magna eos
omittere intelligas. Ab euentu aūt
oīa demōſtrant: perſuaſit nanq; po
pulo ⁊ vniuerſe ciuitati. vbi āt non
perſuaſum eſt: que dixerit exponere
coguntᷣ. ne auditoꝝ ignauiam: ī ora
torē quiſpiā duceret referendaꝫ. P⁹
duos aūt dies: exijt inde: ⁊ abijt in
galileam. Ipe ei xp̄s teſtimoniū per
hibuit. qa ꝓpheta in ſua pr̄ia honorē
nō habet. Quare addidit: ꝙ nō ī ca
pharnaū: ſꝫ in galileā ⁊ ī cana abijt
Ne percōteris quare nō apđ ſuos
potius q̄ apud ſamaritanos manſe
rit. cauſam hic affert. qm̄ ſui: ipſi nō
audirent. Non ergo eo ſe contulit
ne grauius iudicarētur. Puto eniꝫ
hoc in loco patriam capharnauꝫ ſi
gnificare. Nam ꝙ in capharnaum
nullū honoreꝫ aſſecutus ſit: audi ip
ſum dicenteꝫ. Et tu capharnaū: nū
quid vſq; in celum exaltaberis: vſq;
in infernū deſcendes. Priaꝫ autē ap
pellat in qua carnem acceperat ⁊ ī
qua diutius verſatus ē. Quid īquit
et quiſpiā? Nōne videmus multos
in popularibus ſui: magni nomīs ⁊
auctoritatis? Videmus inquit. Ra
ro tn̄ neq; per ea que raro cōtingūt
ſententia ferēda eſt. ⁊ qui domi ſue
honorantᷣ longe magis aliene. Con
ſuetudo enim contemptuꝫ facere cō
ſueuit. Cum ergo veniſſet in galileā
exceperunt euꝫ galilei. cum oīa vi-
diſſent que fecerat in hieroſolymis
in die feſto: ⁊ ipſi non venerant ad
diem feſtum. Ecce qui reprehenſi
ſunt: ij maxime chriſtum accipere i-
ueniuntur. Nam apud hunc euan-
geliſtā dicitur. A nazareth poteſt
aliquid boni eſſe? Et alibi Scrutareᷣ
⁊ vide quia propheta a galilea non

ſurgit.Qđ in contumeliā dicebant. Comunis enim opinio erat chriſtū nazarenuꝫ eſſe.ei tamen tanqꝫ ſamaritano exprobrabant. Samaritanꝰ es inquiunt: ⁊ demoniū habes. Veruntamē ⁊ ſamaritani ⁊ galilei crediđt in ignominiā iudeoꝝ.ſꝫ ſamaritani vehementiorē pre ſe tulerunt fideꝫ:cū mulieris tantum teſtimonio in Jeſuꝫ crederēt.galilei non niſi miraculis cōfirmati. Venit ergo iterꝫ in cana galilee: vbi fecit aquaꝫ vinum. Miraculum in memoriā reducit ad maiorem ſamaritanoꝝ laudē.ſignoruꝫ nanqꝫ gratia que hieroſolymis:que apud ipōs fecerat: cuꝫ acceperant.ſamaritani doctrina tātum.ꝙ aūt in cana galilee venerit: dicit.quanam gratia ſubticet.in galileam propter iudeoꝝ inuidiam cōceſſit. In cana vero ꝗobrē? Primū vocatus ad nuptias.nunc arbitror vt preſentia ſua ſuperioris miraculi fidem confirmaret. ⁊ ſpontaneo acceſſu magis alliceret.cuꝫ relicta patria:eos potiores ducere videretur Et erat quidam regulus cuius filius īfirmabatur carphanaum.hic cū audiſſet: quia Jeſus adueniret a iudea in galileam. Abijt ad eum ⁊ rogabat eum: vt deſcenderet ⁊ ſanarꝫ filiuꝫ eius. Siue ꝙ regio eſſet genere:ſiue ꝙalia principatus dignitate fūgeretur regulus appellabatur.nō nulli eundem hunc eſſe opinantur: ⁊ qui eſt apud Matheum. ſed alter profecto videtur non modo dignitatis nomine veruꝫ ⁊ fide. Jlle qui deꝫ volentē Jeſū ad ipm ire:ſe indignuꝫ cenſet.hic domuꝫ trahit. Jlle Non ſuꝫ inquit dignus vt intres ſꝫ tectū meum.hic vt deſcendat priuſqꝫ quā moriatur filꝰ enixe orat. Tūc cum de monte deſcendiſſet Jeſus:intrauit capharnaum.ſed in cana galilee ingreſſo acceſſit regulus. illius

p̄terea filꝰ.paraliſi laborabat.huꝰ febribus. ⁊ rogabat eū: vt deſcenderet: ⁊ ſanaret filium eius.incipiebat enim mori. Quid ad hunc chriſtus? Niſi ſigna inquit ⁊ prodigia videritis:non credetis. Atqui: ⁊ ꝙ venerat: ⁊ ꝙ rogabat:eius fidei eſt argumentum. Preterea hoc teſtatur euangeliſta. Nam cum diceret Jeſus Vade filius tuus viuit. Credidit homo ſermoni: ⁊ ibat. Quid ergo ita chriſtus reſpondit? Vel quia ſamaritanos qui ſine miraculis crediderunt admiratur: vel ciuitateꝫ capharnauꝫ vnde ille gentilis erat reprehendit. Siquidem cum alius apud Lucam diceret. Credo domine adiuua incredulitatem meam. iterꝫ his verbis vſus eſt. Jtaqꝫ licet hic crediderit.non tamen firmiter neqꝫ integre: quod ſciſcitando ſeruos demonſtrauit: qua hora reliquerit filium febris. Voluit enim cognoſcere an ſpōte ſua: an chriſti precepto diſceſſerit. Cum vero audiuit. quia heri hora ſeptima: credidit ⁊ ipſe: ⁊ domus eius tota. Vides tum demū in fide confirmatum:cum ſeruorum de valitudine filij:teſtimoniuꝫ accepit? Quamobrem hominis animum intuitus arguit: vt magis in fide confirmaret. Neqꝫ eniꝫ ante ſignum admodum credebat. Ac ſi venit ⁊ rogauit:minime miruꝫ eſt. Ob incredibilem enim in filios amorem non modo quibus confidunt medicis.ſed ⁊ quoſlibet cōpellare parentes ſolent.ne quid in aduerſa filioꝝ valitudine omittant. Nam ꝙ non multum ſpei in chriſto haberet conſtat. Quoniam veniente Jeſu in galileam acceſſit. Ac ſi vere chriſti poteſtatem crediſſet:non vtiqꝫ in tāto filij periculo: iudeam petere neglexiſſet. Ac ſi timuerat. neqꝫ hoc q̄dem ſatis erat cauſe. Cōſidera igit

Dn̄ica 21.a

ipſius verba: quantam viri infirmi
tatem indicant. Debuerant enim(
ſi non prius) at ſaltem poſt repre-
henſam ipſi⁹ animi ſententiam: ma-
gnam quandam de Jeſu opinionē
concipere. Audi quantū adhuc hu
mi trahatur. Deſcende inquit pri
uſquā moriatur filius meus. acſi
mortuum ſuſcitare non potuiſſet: et
neſciret: vt ſe puer haberet. Jdcir-
co eum reprehendit: ⁊ animum ar-
guit. oſtendēs ſigna maxime anime
gratia fieri. Nec minus hoc in lo
co patrem animi morbo laborantē
ꝙ filium curat. ſuadetꝙ non ſigna
nobis ſed doctrinam ipſius atten-
dendam. Signa enim infidelibus ⁊
rudioribus exhibenda. Regulus au
tem filij dolore affectus. non multū
tunc Jeſu verbis attendit. ſed in ſo
lius filij cura verſabatur poſtmodū
ea reputaturus: ⁊ inde multum vti
litatis conſecuturus. Quod autem
Centurioni ſe iturum vltro pollici
tus eſt. regulo autem ne rogatus q
dem. Quoniam in illo fides perfici
ebatur ideo ſe iturum dixit: vt viri
fidem cognoſceremus. At regulus
adhuc imperfectus erat. Propterea
omni ſtudio chriſtum impellebat:
vt deſcēderet: neꝙ adhuc norat ab
ſentem quoꝙ curandi habere pote
ſtatem. Quid ergo poſſet: oſtendit.
vt quod per ſe Centurio ſentiebat.
hic non accedente Jeſu erudiretur
Cum itaꝙ dixit Niſi ſigna ⁊ prodi
gia videritis: non creditis. debitam
de ſe eos fidem non habere. ſed ad-
huc tanꝙ prophetā opinari: ſigni
ficauit. Quocirca rem indicat: ⁊ ſi-
ne miraculis credendū admonet.
Quod ⁊ Philippū admonuit. Nō
credis quia ego in patre ⁊ pater in
me eſt? Et. Si mihi non vultis cre-
dere: operibus credite. Jam autem
eo deſcendente: ſerui occurrerunt ei:

⁊ nunciauerunt dicentes. quia fili-
us eius viueret. Jnterrogabat er-
go horam ab eis: in qua melius ha
buerit. Et dixerunt ei. quia heri ho
ra ſeptima reliquit eum febris. Co-
gnouit ergo pater. quia hora illa e-
rat: in qua dixit ei Jeſus. Uade fili
us tuus viuit. Et credidit ipſe: ⁊ do
mus eius tota. Uides quo pacto
miraculum manifeſtetur? Non enī
per ſucceſſionem: ⁊ diuturnitatem
cōualitudinis: (vt aſſolet) liberat⁹
eſt. ſed repente: ne naturalis valitu
do. ſed chriſti operatio videretur.
Nam qui in ipſum mortis articulū
venerat (patris teſtimonio dicentis
Deſcende priuſquam moriatur filius
meus) e veſtigio in proſperam reſti
tutus eſt valitudinem. Serui autē
fortaſſis non vt nunciaturi tantū
ſed vt ſuperfluū chriſti aduentum
obuiam ierant. Sciebant enim iā
aduentare. Quare in itinere eū cō
uenerunt. Regulus ergo iam timo
re depoſito fidei incumbit: vt oſten
deret ꝓfectionis ⁊ ſue gratia id cō
tigiſſe ⁊ iam ſe non fruſtra ꝓfectum
delectatur. hac gratia ſummam in ꝑ
contando adhibet diligentiam: et
credidit ipſe ⁊ domus eius tota. iā
nihil amplius erat dubitandū. qui
enī neꝙ affuerant neꝙ audierant
chriſtū neꝙ tēpus norant ij in do
mio ſuo tempus cognoſcētes: xpi
ptātē ꝙcertiſſimā habuerunt. ideo
crediderūt. Quid ergo hinc hodie
reportabim⁹ nō expectāda miracu-
la neꝙ diuine ꝟtutis pignora effla
gitāda? Uideo ei ⁊ nūc multos q
cū ī filij vel vxoris morbo exaudiū
tur. tūc maiorē deo exhibere reuerē
tiā. Decēs āt eſt etiā nō exauditos
tolerare. ⁊ nihilominus: grās habē
eīꝙ laudibus proſequi: hoc fideliū
ſeruorum eſt. hoc conſtantie. hoc pi
etatis; quali in dominū affecti eſſe

debemus: vt nõ ſolũ cũ clementer
nobiſcũ agit. verũ etiã cũ idignat̃ cũ
flagellat ad eũ percurram⁹. Hoc eĩ
diuĩa operat̃ ꝓuidẽtia. Siq̃dẽ quẽ
diligit: caſtigat: flagellat: quẽcũq; fi
liũ ſuſcipit. Qui ãt cũ votũ aſſequit̃
deũ colit: ñ multa p̄ ſe fert dilectio
nis argumẽta. neq; ſincẽ xp̄ʒ amat
Et q̃d ego valitudineʒ dicã? q̃d pe-
cuniaꝝ copiã? q̃d paupꝛtatẽ? q̃d mor
bũ? ⁊ ſi gehẽnã: ſi q̃d grauꝰ audicris
ñ tñ diuĩe nobis ſũt laudes remittẽ
de. ſʒ oĩa: ⁊ faciẽda ⁊ ferẽda eiꝰ dile
ctõis grã. Hoc inq̃; fideliũ ſuoꝝ ẽ.
hꝰ ꝯſtãtis aĩmi: ⁊ q̃ ita affcũs ẽ: p̄ñti
a facile ꝑferet. ⁊ futuris bonis frue
tur ⁊ plurimum deo fidere poterit.
grã ⁊ benignitate domini noſtri ⁊c.

Homelia xxxvi.

ex capitulo quinto.

Hoc iterũ ſcdm ſignũ fecit Je
ſus cũ veniſſʒ a iudea ĩ gali-
leã. Pꝰ hec erat dies feſtꝰ iu
deoꝝ: ⁊ aſcẽdit Jeſus hieroſolymã.
Quẽadmodũ ĩ auri metallꝰ ne mi-
nimã q̃dẽ venã q̃ſpiã q̃ rẽ ĩtelligat
omittẽ patit̃: vtpote q̃ ad augẽdas
diuitias plurimũ faciat. ita in diuĩs
ſcp̄turis: ne vnũ iota: aut vnꝰ apex
ſʒ ne dimidiũ quidẽ: ꝑtermittẽdũ ẽ
ſʒ oĩa diligentiꝰ ĩueſtiganda. Naʒ a
ſpũ ſcõ oĩa ꝑuenẽũt. neq; ĩ his q̃cq̃;
ſupfluũ. nihil ñ neceſſariũ. Cõſidera
queſo q̃d ĩ hꝰ loco dicat euangeliſta
Hoc iterũ ſcdm ſignũ fecit Jeſꝰ cuʒ
veniſſʒ a iudea ĩ galileã. Scdm nõ
temere addidit. ſʒ adhuc ſamarita-
nos admirat̃: cũ poſt alterũ ſignũ ga
lilei: nõdũ ad eoꝝ q̃ nihil viderãt ꝑ
fectõeʒ: ꝑueniſſẽt. Poſt hec erat di
es feſtꝰ iudeoꝝ. Quinaʒ? vt mihi vi
det̃ pẽthecoſtes. Et aſcẽdit Jeſus
hieroſolymã. Freq̃nter ĩ ſolẽnitati
bꝰ ciuitatẽ petit tñ vt videat̃ ipe q̃
q̃ cũ reliq̃s feſtos dies celebrat̃: tñ
vt ſimplicẽ ad ſe multitudinẽ allici
at. Maxĩe eĩ huiuſmõi diebꝰ melius
diſpoſita eẽ ꝯſueuerat. ẽ ãt hieroſoly
mis ꝓbatica piſciã. q̃ cognoĩat̃ ebra
ice bethſaida: q̃nq; porticꝰ hñs ĩ his
iacebat multitudo languẽtiũ: ceco
rũ: claudoꝝ: aridoꝝ: expectãtiũ aq̃
motũ. Quis hic curatõis modꝰ? q̃d
hꝰ ꝑ nob myſteriũ ſigñificatur Nõ te
mere nec ab re hec. ſʒ futura nobis
tanq̃; imagĩe ⁊ figura q̃dã deſcribũ
tur: ne res nimiũ incredibilis ⁊ ĩex
pectata: accedente fidei v̄tute: mul
titudinis aĩos offenderꝫ. quenã igr̃
hec deſcp̄tio? Futuꝝ erat baptiſma
plenũ maxĩe p̄tãtis ⁊ grẽ: purgatu
rum peccã: ꝓ mortuo viuũ effectuꝝ.
Quẽadmodũ hec in figura: ⁊ piſcine
huic: ⁊ alijs pluribꝰ aſcribunt̃. ⁊ p̄
mũ quidẽ datur aq̃ que corpoꝝ ma
culas: ⁊ ñ veras. ſʒ appꝛntes polluti
ones. hoc ẽ a morte alios: alios a le
pra: ⁊ alijs huiuſmõi morbis: libera
ret. Et hac grã multa in veteri te
ſtamento per aquã mũdata ſũt. Ve
runtamẽ ad ꝓpoſituʒ nobis ſmonẽ
in p̄ñtia redeam⁹. Primũ igr̃ pollu
tiões corpoꝝ inde varia morborum
genera per aquã ſanant̃. ſiq̃dem cũ
vellet deus a ꝓpiq̃uãtis baptiſma
tis fideʒ nos erudire. nõ ſolũ pecca
ta. ſʒ morbos per aquã expulit Pro
pꝛores eĩ veritati imagines: ⁊ in ba
ptiſmate ⁊ paſſiõe ⁊ in alijs. certio
res fuerũt q̃; vetuſtiores. Nã ſicut
regij familiares: haſtatis honoratõ
res ſũt. ita ⁊ ꝓpriores figure. Et de
ſcendens ãgelus: motẽ aque ſanãdi
v̄tuteʒ largiebatur. vt intelligerẽt
iudei lõge magis angeloꝝ dñm: oĩa
aĩe ĩpedimenta ſanaẽ poſſe. Et quẽ
admodũ hꝰ aque natura per ſe non
ſanabat (ſiq̃dem ſemꝑ ſanaſſet) ſed
dũtaxat cũ ab angelo mouebat̃. ita
⁊ in nobis: nõ ſimplex aqua operat̃
ſʒ cuʒ ſpũs grãm accipit oĩa abluit

pctā Juxta hāc piſcinam iacebat
multitudo lāguētiū: cecoꝝ: claudo-
rū: aridoꝝ: expectantiū aq motum.
Vez tūc īfirmitas corpis ſanari vo
lentē īpediebat. nūc vnuſqſqꝫ pratē
habꝫ accedendi. Nō ei āgelus aquā
mouꝫ. ſꝫ āgeloꝝ dn̄s totū ꝑficit Nō
habet excuſat ōis locū īfirmus. nō
habē ſe hoīem q ſibi ꝯopituleť neqꝫ
dū venit aliū deſcendere. ſꝫ licꝫ vni
uerſus mund⁹ accedat nō ꝯſumitur
grā. neqꝫ virtus deficit. ſꝫ eadē ſem-
per ꝑmanet. Vt ei ſolares radij ſin
gulis dieb⁹ illumināt: neqꝫ ex nimia
copia vis coꝝ minuiť. ita: imo lōge
minus ſpūs operatio ob accipiētiū
multitudinē remittiť. Hoc āt fcm̄
ē vt qui ī aq̄ corporis morbos ſana
ri poſſe didiciſſet: ī eo aliqꝫdiu exer
citi: aīe morbos ꝑ aqm curari poſſe
facilius crederet. Et qnaꝫ grā Je
ſus ꝓteritis alijs ad euꝫ qui octo ⁊
⁊: xxx. ānos egrotauerat venit? qd
ꝓterea īterogat? vis ſanus fieri. nō
ꝙ dubitaret. eſſet ei abſurdū. ſꝫ vt il
lius oſtēderet tolerantiā. vt ītelligāꝫ-
m⁹ qre p⁹hitis ceteris: ad hūc vene
rit. quid ille? volo dn̄e. ſꝫ hoīeꝫ n̄ ha
beo vt cū turbata fuerit aq̄: mittat
me in piſcinā. Dū ei venio ego: ali⁹
āt me deſcendit. hac grā īquit vis
ſanari? vt ſcꝫ hec ītelligeremus Ne
qꝫ dixit. vis vt te ſanē? nōduꝫ ei tā
ta de ipo habebať opinio. Admira
bilis ꝑfecto paralitici tolerantia viij.
⁊ xxx. ānos: vt ſanareť. nunqꝫ diſce
dens expectauit. ꝙ niſi patiētiſſim⁹
fuiſſet (ſi nō ꝓterita) at futura ſaltē
inde eū abducē potuiſſent. qm̄ incre
dibile erat reliqs egrotos porē illū
ingredi dimiſſuros. Neqꝫ eni certo
tempe aqua mouebať. ſꝫ claudi qui
deꝫ ⁊ ꝯtorti temp⁹ obſuaē poterāt
ceci vero minime: niſi fortaſſe motuꝫ
auribus accepiſſent. pudeat ḡ nos:
pudeat dilectiſſimi: ⁊ incredibileꝫ ſe
cordiā nr̄am deplorem⁹. viij. ⁊. xxx.
ānos hic expectauerat: expectabat
qꝫ: neqꝫ eius īpletū ē deſideriū. neqꝫ
negligētia ſua n̄ ſanabať. ſꝫ ꝑuent⁹
ab alijs. neqꝫ ꝓpterea deſꝑauit. nos
āt ſi vel. x. dies orōibus īuigilantes
nō exaudimur: iā tepeſcimus. hoīb⁹
vero qꝫ diligētiſſimū exhibem⁹ mini
ſteriū ī malicia: in difficultatib⁹ fui
ētes tanō freqnť oēꝫ ſpē amittim⁹
dn̄m āt nr̄m vbi ſī dubio merces ſe
quitur: lōge laborib⁹ āplioꝛ. ſpes ei
nō ꝯfūdit īquit debito ſtudio ⁊ dili
gētia. ꝓſequi nō patimur. ⁊ qnaꝫ h⁹
ſupplicio dignū? nā ſi nihil accepturi
eſſem⁹: ipius tn̄ freqns ꝯſuetudo n̄
ne īnumera nobis bona attuliſſꝫ? ſꝫ
laborioſa ē aſſidua orō: ⁊ quid n̄ la
borioſū: qd a ꝟtute ꝑficiſcať? Hoc
ipm īquiet quiſpiā me maxīe ābigu
uꝫ reddit. ꝙ maliciā voluptas ꝟtu
tē labor ꝯſequiť. Et multos que
rere arbitroꝛ: quenā ſit cauſa. Dede
rat nobis a ꝑncipio deus liberā oī
cura ⁊ laborib⁹ vitā: eo turpiť mu
nē abuſi ſumus: ⁊ īertie deditī. padi
ſū amiſimus. idcirco laborioſaꝫ nob
vitā inſtituit: qſi ſe hūano generi ex
cuſās diceꝛ. Dedi vobis a ꝑncipio
delicias. facti eſtis indulgētia deteri
ores. ideo eas vobis laborib⁹ ꝯmu-
taui. q cū neqꝫ vos cōtineret: lex ⁊
ꝓcepta ſucceſſere: tanqꝫ repagula ⁊
frenū equo īdomito: qbus ei⁹ aduer
ſus rōem inſult⁹ cōpeſcereť. ita eq
rū domitores aſſolet. vita igr̄ labo
rioſa īſtituta ē. qm̄ qes ⁊ ociū: vitā
⁊ mores corrūpē ꝯſueuit. natura ei
hūana deſidiā nō patiť. ſꝫ ab ea facil
lime ad maliciā declīat. eſto nō op⁹
eſſe laborarē cōtinēti: neqꝫ fieri labo
ribus meliorē. ſꝫ in ocio ꝑfcm̄ eſſe. q
nā pacto hac vtēurꝫ īdulgētia. no
ne ī ſtulticiā ⁊ ſupbiā cōuertem⁹. ſꝫ
qꝫobrē inqt tātā maliciā voluptas
tant⁹ ꝟtutē labor comitať? ⁊ quenā
tibi grā bn̄da. qd ꝓmiū accipes: ni
ſi laborioſū tibi op⁹ iniungereť? mul

tos etcī poſſū in pn̄tia oſ̄dere: qui
ſuapte natura muliebꝛ abhoꝛrēt cō
ſuetudine:caſq̄ʒ vt ab oīabiles fugi
unt.hos ne dic queſo ꝯtinentes ap
pellabim⁹.hos laudibus ꝓſeq̄mur?
minime.ꝯtinētia ē voluptatū ſtimu
los ſupare:⁊ ī bellis maxīa certami
na:clariſſimos triūphos pariūt:nō
qn̄ nemo reſiſtit.ſūt mlt̄i natura re
miſſiores.hos ne māſuetos dicēus?
Minime.Idcirco dn̄s trib⁹ caſtra-
tōis modis ꝓpoſitis duos tanq̄ʒ nul
la laude dignos omiſit:vnū in celū
extulit.ſʒ qd̕ opus eſt malicia?ita et
ego ſetio.Et quiſnā malicie opifex?
qs alt̄ niſi volūtaria deſidia?ſʒ bo
nos tm̄ eſſe opoꝛtet.⁊ q̄dnā boni ꝑ
pтū.ꝯtinentē eſſe ⁊ vigilaē an doꝛ-
mire ⁊ ſtertere?⁊ q̄ꝛobrē h⁹ bonū n̄
videat̄:vt qs ſine laboꝛe rcē faciat
īperite loqueris:⁊ coꝝ moꝛe q̄ ven
tri dediti:ipm deū arbitrant̄.nā ꝙ
nō recte ſentis.rn̄de queſo.Sit rex
⁊ dux.rex ī lcō:⁊ voluptatib⁹ vitā
agat.dux vero aſſiduis belli laboꝛi
bus fortit̄ hoſtes fuderit.cui victo-
riā aſcribēus?Vter reꝝ geſtaꝝ vo
luptate fruet̄?Vides q̄ꝛto illa ma
gis nobis placeāt que ſudoꝛib⁹ ꝯpā
tur?ꝓpterea deus laboꝛes ꝟtuti im
miſcuit vt nos illi familiares redde
ret:ꝓpterea etſi nō ſcd̄m ꝟtutē viui
mus:eā tn̄ admirāur.viciū āt licet
ſuauiſſimū accuſam⁹.Qz ſi dixeris.
q̄d natura bonos:nō poti⁹ admira
mur q̄ʒ volūtate?qm̄ equū eſt:labo
rātē:nō laborāti ꝑponere.Qua ei
gr̄a laborāus?qm̄ idulgentiā ⁊ oci-
u nō moderate ferimus.imo ſiq̄s di
ligēt̄ inq̄rat maioꝛē imodū pigritia
coꝛrūpimur:⁊ nimios deīceps labo
res ſubijmus.Qz ſi placet aliquem
epulis ꝯlautiſſimis:ſꝫ cuſtodia ī o-
cio deſidentē nutriam⁹:ne exerceri
neue operari quicq̄ʒ poſſit.ſʒ ī mēſe
⁊ lecti delicijs cōtabeſcat.qd̕ hac vi
tā miſerius?ſʒ aliud operari ē inq̄es
aliud laboꝛare.Eſt igr̄ nō laboꝛio-
ſū opus ſuſcipiendū?q̄dm ?hoc ⁊ de
us voluit.tu vero nō paſſ⁹ es Sta
tuit vt ꝑadiſū coleres:op⁹ tibi ſine
laboꝛe iniūxit.neq̄ʒ tn̄ ſi a ꝑncipio
laboꝛaſſet hō:vicio ei datuʒ fuiſſet.
ſtat ei ſimul ⁊ operari ⁊ nō laboꝛa
re:quēadmodū angeli.nā ꝙ operent̄
audi qd̕ dicat.Potentes q̄ facitis
ꝟbū eius.Qz ſi nūc remiſſioꝛes vi-
res maioꝛē afferūt laboꝛē:tūc non
idē ꝯtigerit.quippe q̄ ī dei requiē cō
cedit:requieſcit inq̄t a laboꝛibus ſuis
neq̄ʒ deſidiā.ſʒ quietē ſignificat.naʒ
⁊ deus adhuc opatur xpi teſtimōio
dicētis.Pr̄ meus vſq̄ʒ nūc operat⁹
eſt:⁊ ego operoꝛ.ꝓpterea oēs vos
admonitos volo:ignauia abiecta
ꝟtutē cōplectamini.maliciā nanq̄ʒ
voluptas breuis doloꝛ perpetuus
ſeq̄tur.cōtra ꝟtuteʒ laboꝛ breuis:
gaudiū ſempiternū.hec añ ꝑmiū ſe-
ctatoꝛeʒ ſuū oī laboꝛe liberat:futu-
roꝝ ſpe alens illa ante ſuppliciū:ꝯſci
ētie ſtimulis preteritū toꝛquet:oīa
in ſuſpiciōeʒ adducit:qd̕ ipſis etiaʒ
laboꝛibus ⁊ āguſtijs grauius repi-
tur.Qz ſi tn̄ voluptas eſſet:q̄d ea
vilius qd̕ abiecti⁹?que ſimul ⁊ veit
⁊ auolat:langueſcit:fugitq̄ʒ ātecq̄ʒ
cōꝑhēdatur.⁊ ſiue coꝛpoꝛ dixeris
voluptatē:ſiue deliciaꝝ:ſiue pecuī
aꝝ:ne dieʒ quidē firma perſtat.cuʒ
āt ⁊ pena ⁊ ſuppliciū eā comitet̄ q̄d
ei⁹ ſectatoꝛibus miſerius?Cū igitur
hec ītelligamus:oīa ꝟtutis gr̄a to
leremus ita vera perfruemur volu
ptate.gr̄a ⁊ benignitate dn̄i noſtri
Jeſū chriſti ⁊c.

Homelia xxxvi

ex capitulo quinto.

Vis ſan⁹ fieri.reſpōdit ei lāgui
d⁹:dn̄e hoīeʒ n̄ habeo:vt cuʒ
turbata fuerit aq̄:mittat me ī piſci
nā.Maxim diuinaꝝ ſcripturaꝝ ꝑ
miſſū:maxia vtilitas.qd̕ Paulus te-

ſtatur inq̄ens. Queciīq ſcripta ſūt
ad nr̄am doctrinā ſcṗta ſūt: ad q̄s fi
nes ſeculoꝝ deuenerūt: vt per pati
entiā ⁊ cōſolatōem ſcripturaꝝ ſpez
habeam⁹. Om̄ ei medicinaꝝ theſau
rus diuine ſcripture ſūt: ⁊ ſiue ſtul
ticiā exuere: ſiue affectus ſedaē: ſiue
pecuniaꝝ cupiditatē expellere: ſiue
dolores cōtemnere: ſiue fortē aīm ī
duere: ſiue aduerſa equo aīo tolera
re: velimus. q̄plurima hinc remedi
a inuenire poſſumus. Quis enī ſiue
extrema paupertate: ſiue diuturno
morbo vexat⁹: ſi ꝓpoſitū hodie nob
locū legerit: nō maiorē in mod̄ ꝯſo
letur: cū ītellexerit hunc octo ⁊ tri
ginta annos lāguentē: ⁊ ſingulis ā
nis alios ſanitati redditos videtē
nō tn̄ aīo lapſū deſpaſſe: licet ſola p̄
terenntiū deſpatio oī eū ſpe deijcē
poterat. Audi ergo ⁊ v̄ba eius: et
miſeriā. Cū ei dixiſſet xp̄s. vis ſan⁹
fieri. Domīe inquit hoīez nō habeo
vt cuz turbata fuerit aqua: mittat
me in piſcinaz. Quid hoc miſerius.
quid calamitoſius. Vides hoīez lō
go languore cōfectū. Vides humi
litatē. Nō maledixit: vt nōnullos
audiuimus. nō execratus ē diē ſuū. n̄
ſe irrideri arbitratus ē: rogatus an
vellet ſanus fieri. ſ3 per q̄ꝫ manſuete
⁊ humilr̄. Dn̄e inq̄t. Atqui: ignora
bat ꝑcontantē ⁊ ſe ſanatū iri neſcie
bat: nec quicq̄ꝫ poſtulat: vt qui me
dicū rogāt. ſ3 tantū morbū ſuū nar
rare ꝯtentus ē. Videbaī ei fortaſ
ſe idcirco xp̄m interrogare vt ipm
in piſcinā mitteret: hac gr̄a eū ſibi
miſericordia ꝯciliaē vult. Quid tuz
xp̄s. Surge tolle grabatū tuū ⁊ ā
bula. Quidā hūc: ⁊ quez Matheus
meminit eē arbitranī. Nō ē tn̄ Q̄d
pluribus rōibus ꝯſtat. pmū ille mul
tos hēbat: q̄ ſūma cura ipm ferebāt
hic neminē. q̄re inq̄t hoīem nō ha
beo. deinde ille nihil locutus eſt. ille
ſuā narrat miſeriā. illi⁹ curatōis diē

nō meminit euāgeliſta. hic ī die feſto
ſanat⁹ ē. ille domi. hic iuxta piſcinā
illi: remittunī tibi pctā tua inq̄t. h⁹
prius corpus deinde aīam curauit
illi libere dimittit pctā: remittūtur
inq̄t peccata tua. hūc admonz ⁊ mi
naī: vt ſibi impoſteꝝ caueat. Jā no
li peccaē inq̄ens: ne deterius tibi a
liquid ꝯtigat. Accedit ad hec diffe
rens iudeoꝝ calūnia. hic ſabbati p̄
uaricatōez. illic blaſphemiā accuſāt
Tu āt īmenſā dei ſapiētiā ꝯtēplaē
nō ei ſtatī ſanauit. ſ3 pmū rogando
ſibi familiarē reddidit ad futuraz fi
dē: inſinuās. neq tn̄ ſanauit: ſ3 vt
lectū auferat: iubet: vt miraculū cre
dereī: ⁊ nemo falſū ⁊ ſimulatū opi
nareī. Niſi ei firmis ⁊ robuſtis mē
bris: id ferre nō potuiſſet. Seruat
hūc morē ſepenumero xp̄s: vt ma
iorē īmodū ipendentib⁹ ſilentiū im
ponat. Siq̄dem ī quīq panū mira
culo: ne q̄d ſuſpicōis oriretur: n̄ tā
tū miraculū fecit ſ3 ſoluit vt multe
fragmētoꝝ reliquie ſupeſſent: ⁊ mū
dato leproſo. Vade ait oſtēde te ſa
cerdoti. ſimul vt miraculo certā fi
dē faceret: ⁊ calūniātiū ipz legē dei
p̄uaricare īpudentiora coprimeret.
Idē in nuptijs fecit. nō ei vinū ſim
pliciter oſtēdit: ſ3 ferri architriclino ī
ꝑauit. vt q̄ id neſciret: ꝯfidēdo īdu
bitatū ꝑhiberet teſtimoniū. hac gr̄a
euāgeliſta inſciū architriclinū vn̄ id
vinū eſſe demōſtrauit: vt incorrup
tū iudiciū oſtēderet. ⁊ cū mortuū ſu
ſcitauit: date inq̄t ei manducare: vt
certius reſurrectōis ſignū p̄beret.
q̄bus oībus maīfeſte īdicat vulgo:
nō fallacē ſe: neq deceptorez. ſ3 ad
cōmunē oīm ſalutē veniſſe. Sz cur
ad h⁰: vt ab alijs fidez nō requirit.
Quoniā ab ijs q̄ ſuā viderāt ꝑtātē
merito req̄rit vt credāt. ab ignaris
āt minime: niſi ꝑus ſignis admoneā
tur. Propterea: circa pncipiūz Ma
theus multos curaſſe ⁊ nemini po

teſtatē ſuā ꝑnūciaſſe narrat. Tu āt
palitici fide ꝯſidera: q̄ audiēs dicē
tē Jeſū. Tolle grabatū tuū ⁊ ābu
la: nō riſit: n̄ admiratus eſt ingens.
Angel⁹ deſcēdit: ⁊ turbata aq̄ vnū
dūtaxat ī bonā r̄ſtituit valitudinē
tu hō ſolo v̄bo āgelū ſupare ꝯfidis?
Nimiū tibi arrogas. Ridiculus es.
Nihil tale locut⁹ ē. ſ; ne cogitauit q̄
dē. ſ; audiuit ſimul: ⁊ ſurrexit: ⁊ ſa
nat⁹: medici p̄ceptū n̄ recuſauit. Tu
lit ei grabatū ⁊ ābulauit. Id āt mi
rabile fuit: nō ꝙ a p̄ncipio n̄ crede
rēt iudei. ſ; ꝙ poſt miraculū xp̄m ꝑ
ſequerent̄: calūniarent̄: deteſtarent̄:
dicerēt. Nō lic; tibi tollē grabatu;
tuū. Dic āt nihil eoꝝ curat īſania;.
ſ; fiden̄t ī mediū: acceptū p̄dicaret
bn̄ficiū: ⁊ ipudentes ꝯpeſceret. Hoc
ꝓfecto magne fortitudinis indiciu;
ē. Erat ei inq̄t ſabbatū iudeoꝝ ī il
la die: ⁊ dicētib⁹ illis. Sabbatū ē n̄
licet tibi tollē grabatum tuū. Audi
q̄d r̄ſpōdit Qui me ſanū fec: is mihi
dixit. Tolle grabatū tuu; ⁊ ābula.
Tātu; nō dicēs eos deliros ⁊ inſa
nos: cū p̄ciperēt: ne ei⁹ qui tā graui
⁊ diuturno morbo ip̄m liberauerit
mādatis pareret: ⁊ mgr̄m ſectaret̄.
At ſi malignius reſpōdē voluiſſet
poterat. Nō ſpōte ſua. ſ; alteri⁹ iuſ
ſu: id facē: neq; id ſuū: ſ; imperantis
p̄ꝯm: ⁊ depoſito lecto acceptu; oc
cultaē bn̄ficiū. Morat ei: nō tā ꝓpt̄
ſabbati p̄uaricatōem: q̄ ꝓpt̄ morbi
curā: iudeos id rep̄hendē. Nec neq;
bn̄ficiū ſiluit neq; dep̄catus ē: ſ; cla
ra voce q̄d acceperit ꝯfitet̄ ⁊ p̄di
cat. ita palitic⁹. Illi āt (Cōſidera q̄
ſo hoīm maligitatē) n̄ dixerēt. Quis
te ſanū fecit? ſ; hoc omiſſo ī calūnia
aſſidue verſant̄. Quis ē hō ille qui
dixit tibi. Tolle grabatū tuū ⁊ am
bula? Is āt qui ſanus fuerat effcūs
neſciebat quis eſſet. Jeſus āt decli
nauit a turba cōſtituta ī loco. Qua
re declinauit? Primu; ne ſe abſente
ſuſpicioſū videret̄ teſtimoniū. qui eē
ſe ſanū intelligebat. certioꝛ accepti
bn̄ficij teſtis erat futur⁹. Dein ne illo
rū īſania vehemētius accēderetur.
Neq; ignarus erat īuidioſi ſolū p̄
ſentiā n̄ paruā īuidoꝝ āīmis furo
ris ſcintillā excitare. Diſceſſit igr̄ vt
ipſi int̄ ſe de miraculo quererēt: di
ſceptarētq;. ip̄e nihil de ſe. ſ; qui ſa
nat⁹ fuerat: ⁊ ipſi calūniatores loq̄
rent̄. Ipſi eī iā miraculū teſtantur
cū nō dicerēt cur fieri ea ī ſabbato
p̄ciperet. ſ; cur faceret: neq; p̄uari
catōem egreferrent. ſ; palitici īuide
rent ſanitati. Atq̄ quātū ad huma
nū opus: paralitic⁹ magis lege; ſol
ueret q̄ xp̄s q̄ tantu; p̄ceperat. ille
re ip̄a lege p̄uaricat⁹ ē. Alibi ip̄e Je
ſus operatus ē: cū ceci nati oculis
lutū illiniuit. fecit āt nō in legis cō
tēptū ſ; augumētū. Sed de his ali
as. neq; ei ſēper eodē mō de ſabbati
trāſgreſſiōe ab illis accuſat̄: q̄d dili
gent̄ ē obſeruandū. Nec iā videam⁹
q̄ntu; mali afferat inuidia: q̄ pacto
mētis oculos cōtra ꝓpriā ſalute; ꝑ
ſtringat. Nā quēadmodū inſani ad
uerſus ſeipſos nōnūq; ſentētiā fert
ita ⁊ īuidi ſolā īuidioſi miſeriā diſq̄
rētes: ei⁹ ſalute ⁊ felicitate āgūtur
Hi feris ſeuiores. ille eī fame ipulſe
nos appetūt. hi bn̄ficos nōnūq; ini
micoꝝ loco hn̄t. Feris inq; ſeuiores
demoib⁹ pares: ⁊ fortaſſe iniq̄ores.
Ipſi nāq; aduerſ⁹ nos nullo amici
cie fedē hoſtilit̄ ꝑſequūt̄: ſuo generi
minime īſidiātur. Quoꝝ exēplo ī iu
deos xp̄s īuect⁹ ē cū in beelzebub
eū eijcē demoīa dixiſſēt. hoīes āt ne
q; naturē ſue participes fuerīt: eos
infeſto animo īpetunt: atq; ſeipſos
prius q̄ quibus inuident ſupplicio
afficiūt: animumq; perturbatoībus
et anxietatibus temere cruciant.
Quāobrē miſer ꝓximi tui comodis

perturbaris? dolendum eſt cũ ma
lis afficimur nõ cũ ꝓximi felicitatē
īuenimur. idcirco oĩs venia īuido de
ſperãda ē. Nam ſcortator: volupta
tis ſtimulos: in excuſatiõem affert
fur paupertatē. homicida furorē: fri
uolas quez neq admittēdas qualeſ
cũq tñ excuſatões. Tu vero tuaz
affers queſo: nullã ꝓfecto niſi aĩmi
prauitatē atq maliciã. Nã ſi inimi
cos amare iubemur: quãnã penam
ex amici odio daturos nos arbitra
mur? ⁊ ſi amicos diligẽdo nihil gen
tilē ſuperamus: ſi nihil de nobis ma
li meritos ꝓſequimur: quã merebi
mur veniã? Audi Paulũ. Etſi tra
didero corp⁹ meũ ita vt ardeã cha
ritatē aũt nõ habuero nihil mihi ꝓ
deſt. Qʒ aũt inuidia charitatē prorſus
tollat perſpicuũ ē. Hic affect⁹: ⁊ for
nicatõe: ⁊ adulterio grauior. alterũ
eĩ ĩ ipo auctore ꝯſumit̃. inuidie aũt vis
vniuerſos populos perdidit. vniuer
ſũ orbē terrarꝫ coinqnauit ipa cedis
mater: ipſius ſuaſu Cain frēm itere
mit. ipſi: Eſau ĩ Jacob: fratrꝫ ĩ Jo
ſeph: diaboli in humanũ genus: odi
uʒ ⁊ inſidie: tribuendē ſũt. At tu ne
minē interficis. ſʒ lõge grauiora pa
traris cũ fratris ignominiã cõcupi
ſcis: cũ vndiq laqueos tẽdis cũ ꝑ
ſequeris ne ꝟtutibus inuigilet: cuʒ
egre fers orbē terrarꝫ: debitum deo
exhibere fuitiũ. Nõ igitur cũ illo.
ſʒ per illũ cum deo bellũ geris. deo ĩ
iuriã facis. cũ tuũ honorē ipſius ho
nori preferas: ⁊ qd̃ grauiſſimũ ē: a
lijs peccatis ſimile hoc videt̃. Tu ē
licet miſericors ſis: licet in vigilijs
aſſiduus. ſi fratri inuides omniũ ma
liciã exceſſeris. qd̃ vel inde conſtat.
Scortatus quidã apud corinthios
breui vitã emẽdauit. cain fratri īui
derit: nunq odiũ poſuit. ſʒ q̃nto fre
quẽtius a deo admonitus ē: tanto
magis dolebat: magis cruciabatur
⁊ ꝓperabat ad cedē. Hic ergo: q̃ il

le: grauior morbus: qui niſi magna
adhibita diligẽtia: nõ facile r̃media
admittit. Eia igr̃ radicitus euella
mus illũ: ſcientes ꝙ queãdmodũ a
lienis bonis inuidendo deũ offendi
mus: ita cõgratulando: ei gratifica
mur: ⁊ participes nos facimus bo
norꝫ: que recte operãtibus reponũ
tur. Idcirco Paulus gaudere inq̃t
cũ gaudentibus flere cuʒ flentibus.
ex utroq eĩ magnũ lucrꝫ cõſeq̃mur.
Intelligentes igitur: ꝙ etſi nihil
laboremus: itideʒ tamē cũ ꝓximis
affecti ꝑmiorũ participes efficimur
omni liuore abiecto. Fraterna oēs
dilectõne cõplectamur: ⁊ eorꝫ cõmo
dis cõgratulari preſentia ⁊ futura
bona cõſequamur. grã ⁊ benignita
te domini nr̃i Jeſu xpi per queʒ et
cũ quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui
ſãcto in ſecula ſeculorꝫ amen

Homeli. xxxvii

ex capitulo quinto.

Poſtea inuenit euʒ Jeſus in
templo: ⁊ dixit ei. Ecce ſan⁹
factus es: iam noli peccare
ne deterius aliquid tibi contingat.
Res ꝓfecto grauis ē peccatũ: gra
uis aĩmi ſordes: vt nonunq vi ⁊ ex
uberantia ſua corpora quoq infici
at. Sed cũ grauiter egrotãte aĩma
nullo dolore afficiamur: paruo cor
poris morbo ſũma diligẽtia medici
nã ꝓquiramus. ideo deus ob aĩmi
peccatũ corpus flagellat: vt deteri
oris partis ſupplicio: melior ad que
rendũ remediũ cõuertatur. Ita co
rinthiũ fornicatorē Paulus corri
git. interitu carnis ⁊ ſectõne corpo
ris: aĩmi morbũ coercens: tanq op
timus medicus: q cum hydropiſim
vel ſplenē potõibus: ⁊ leniorib⁹ me
dicinis ſanare non poſſit: extrinſec⁹
ferro et igne vtitur. hanc artē xps
in paralitico exercuit. quod ſignifi
cans dixit. Ecce ſanus factus es iã

noli peccare: ne deterius tibi aliq̇d
cõtingat. Quid hic admonemur? ꝑ
mũ ꝙ ex pc̄tis morbi generanť. ide
ꝙ verꝝ eſt apͦd gehennã maximũ ⁊
perpetuũ eſſe ſuppliciũ. Ubi nũc ſũt
q̇ dicunt. Breui ſpatio hoĩem inter
feci: breui adulteriũ ↄmiſi: ob admiſ
ſuꝫ breui tempore peccatũ: perpetu
as penas daturus ſuꝫ? Ecce hic nõ
tot annis peccauit: quot penas de
dit. Breui peccatũ patratur: morbi
tormenta diuturna ſũt. Non eĩ tem
pore peccata. ſꝫ peccantiũ aĩmus iu
dicatur. Illud ꝑterea cõſiderandũꝫ
ꝙ ſi graue ̃ poꝛũ ſcelerꝝ penã dedim⁹
deinde iiſdem inciderimus. dabim⁹
lõge maioreꝫ. ⁊ merito ſane. Qui eĩ
ſupplicio nõ fit melioꝛ: tanquã ſtupi
dus q̇deꝫ ⁊ cõtemptoꝛ. grauioreꝫ ſi
bi penã ꝑparat. Ipm nanqꝫ pecca-
tũ ſemel lapſũꝫ ſatis ſuperqꝫ cohibē
⁊ ſapientioreꝫ reddere debebat: ne
iterꝝ ĩ idẽ ꝓlaberetur. Uerꝝ cũ neqꝫ
ſuppliciũ ſotem corrigit: nõ iniuria:
flagello vtitur vehementiore. Qȝ ſi
poſt datas penas ĩ eadeꝫ iterꝝ crimi
na ꝓlapſi: grauiori pena afficimur.
q̇d iis ſperandũ eſt: qui ĩ ipo ſuppli-
cio iiſdeꝫ ſceleribus pertinacit̄ per
ſeuerant? Et qua gr̃a inquies non
om̃es puniũtur? eteñ multos vide
mus ⁊ q̇deꝫ ſceleſtiſſimos: bona coꝛ
poris valitudine ⁊ ꝓſpera fortuna
laſciuientes. Nolimus ꝓpterea eos
admirari. ſꝫ deploꝛare potius. ꝙ eni
in hac vita nihil aduerſi patiuntur
maioꝛis in futura ſupplicij eſt argu-
mentũ. Hoc ⁊ Paulus his verbis
ſignificauit. Dum iudicamur a dño
coꝛripimur: vt nõ cũ hoc mũdo dã
nemur. hic eĩ coꝛrectõ eſt illic ſuppli
ciũ. Quid ergo? om̃es morbi ꝓpter
pc̄tã? Nõ oẽs. ſꝫ pleriqꝫ. Siq̇deꝫ ⁊
ex deſidia: ⁊ nimio cibo: ebrietate: o
cio: nõnulli generãtur. Unũ aũt v-
biqꝫ cõfuandũ eſt: vt equo aĩmo ⁊
cum gratiarꝝ actione oĩa perferam⁹.

Ueniũt ⁊ morbi ꝓpter peccata: vt
magnos viros podagra laboꝛantes
videmus. Ueniũt ⁊ probande pati
entie cauſa: vt Iob dr̄. Noli putare
me aliter te tractaſſe q̃ꝫ vt iuſtus ap
pareas. Sed que huic paralitico
morbi cauſa: peccata. xp̄i teſtimoĩo
Nam ⁊ illi cuius Matheus memi
nit. Confide inq̇t fili remittũtur ti
bi peccata ⁊ huic. Ecce ſanus fact⁹
es: iam noli peccare. Haud ignar⁹
ſum quoſdaꝫ opinari hunc paraliti
cum accuſaſſe xp̄m: ⁊ idcirco ab eo
admonitũ: ne peccaret. ſed quid de
illo apud Matheum qui eadẽ fere
admonitus ẽ dicemus? Cõſtat igr̄
nõ ea cauſa ne peccaret admonituꝫ
q̇d ⁊ aliũde cognoſci licet cũ inuenit
eũ Ieſus ĩ templo: magne ꝓfecto ⁊
reuerentie ⁊ pietatis ſignũ. nõ eniꝫ
in foꝛꝝ nõ in poꝛticus cõceſſit. non
voluptati nõ ocio indulſit. ſꝫ ĩ tem-
plo verſatur. ⁊ q̃uis omniũ in ſe im
periũ ⁊ maledicta expectaret. nihilo
minus a templo auerti nõ potuit.
Itaqꝫ cũ inueniſſet eũ Ieſus ⁊ poſt
q̃ꝫ iudeis locutus ẽ: nihil tale in eo
repꝛhendit. Dixiſſet eĩ Adhuc cũ iiſ-
dem verſaris: neqꝫ in bonaꝫ reſtitu-
tus valitudinẽ factus es melioꝛ. ſꝫ
tantũ imposterꝝ cautioꝛem reddit.
Quid igitur? cum claudos et cecos
curauit id nõ admonuit. Ita mihi
perſuadeo ſuũ hunc moꝛbũ ꝓpť pec
cata: illos coꝛpoꝛis imbecillitate ꝓ
ueniſſe: ſiue per hos ⁊ horꝝ admoni
tõem ⁊ illos coꝛripit: cũ eĩ hic moꝛ
bus grauior ſit: per eũꝫ ⁊ minoꝛib⁹
remediũ prebet. ſicut eĩ cũ ſanato a
lij iuberet dare gloꝛiã deo. nõ illuꝫ
tantum ſed omnes idem admonuit.
ita per hos ceteros hoꝛtať ⁊ ꝓſulit
vt peccatis abſtineant. Ad hec no
rat eius animi foꝛtitudinem: ⁊ tan
q̃ꝫ mandati ſeruatoꝛem: quod factu
rus ſit admonet: et beneficij memo
ria: et futuroꝛ maloꝛ metu: in ſani

tate ꝯfirmat. Et ītuere xp̄i humili
tatē. nō dixit ſanū te feci. ſʒ ſanus fa
ctus es. iā noli peccare. neqʒ: ne tibi
quid deterius faciā. ſed ne deterius
tibi aliqd ꝯtīgat. In neutro perſo
nā adducit: oſtēditqʒ grā ⁊ benigni
tate: potius ꝙ̄ meritis in ſanitateʒ
reſtitutum. qd niſi ita eſſet: dixiſſet.
Ecce dediſti debitā peccatoꝝ penā
iaʒ caueas. veꝝ inquit. Ecce ſanus
factus es. iā noli peccare. Hec ⁊ no
bis frequent̄ in oꝛe ſint ꝟba. his et
alter alteꝝ admoneamus. Ecce ſa
nus factus es iam noli peccare. Qꝫ
ſi in pccīs perſiſtendo nullā penam
dederis. illud apoſtolicuʒ memineri
mus. Qꝫ benignitas dei ad peniten
tiā te adducit. ſcd̄m duritiā aūt tu
aʒ ⁊ īpenitens coꝛ tuū: theſaurizas
tibi irā in die ire. Neqʒ ſanando dū
taxat corpus: aliunde etiā magnuʒ
ꝑ ſe tulit xp̄s diuinitatis argumen
tū. illa ei particula iam noli peccaē
om̄ia ipſum vidiſſe indicat. que ille
ſuperioꝛi tempoꝛe cōmiſit vti impō
ſteꝝ ſibi fidē cōparauit. Abijt ille hō
⁊ nunciauit iudeis ꝙ Ieſus eſſet q̄
fecit euʒ ſanū. Intuē homīeʒ ī pieta
te perſeuerāteʒ. nō dixit Ieſuʒ ꝑce
piſſe vt grabatū tollerꝫ. ⁊ cū illi cre
dītū ſemper crimē adducerent: hic
ſemꝑ excuſatōeʒ ⁊ medicū ꝯfitetur
⁊ ꝑdicat: vt populū ad eius ꝯgniti
onē ⁊ familiaritatē alliciat. nō eniʒ
tā ſtupendus erat neqʒ tā inhūanꝰ
vt tanti beneficij oblitus maliuolo
id animo loqueretur. Beneficiū nā
qʒ ⁊ metus: facile vel inhumaniſſi
muʒ poterat cohibere. nam cuʒ ma
nifeſte minas accepiſſet: timuit ſane
peioꝛa: ⁊ maxime cuʒ minantis po
teſtateʒ eſſet expertus. Ad hec: ſi ac
cuſandi gratia id dixiſſet nō ſanita
tē. ſʒ mandati trāſgreſſiōem memi
niſſet. ſed ꝓfecto magno ⁊ fideli ani
mo medicū ⁊ acceptuꝫ beneficium

ꝓfeſſus eſt: quēadmodū ⁊ cecus cū
inquit. fecit lutū ⁊ vnxit oculos me
os: ita ⁊ hic. Ieſus ē qui fecit me ſa
nū. Propterea ꝑſequebantur iudei
Ieſum. ꝙ hec faciebat in ſabbato.
Quid xp̄s? pr̄ meus vſqʒ mō operat̄
⁊ ego operoꝛ. Cū pro diſcipulis re
ſpondebat: coꝝ ꝯſeruulis Dauid te
ſtimonio vtebat̄. Nūquid legiſtis ī
quit qd fecerit Dauid qn̄ eſuriuit?
Pro ſe vero ad prēm cōfugit cui ſe
in oībus ſimilē indicat: ⁊ cū ꝓuatiʒ
prēm appellat: ⁊ cū eadē operari o
ſtendit. Et quare nō meminit que
apud hierico facta ſunt? Erigere e
os a terra voluit: ne āplius de ipſo
tanqꝫ homīe ſʒ deo ⁊ legiſlatoꝛe ſen
tiret. Qꝫ niſi verus filius ⁊ eiuſdeʒ
eſſet ſubſtātie: excuſatio excuſatōne
maioꝛ eſſet. Neqʒ ei princeps regū
inſtitutū abrogans: ⁊ in iudiciū vo
catus. ſi a rege idē abrogatū indefē
ſōem ſuā adduceret: abſolueretur.
ſʒ maioꝛi crimini eēt obnoxius. Ve
rū cuʒ dignitates: vt in hoc loco e
quales ſunt: ꝓculdubio cōparatio
ꝑuenit. Quibus īquit criminibꝰ de
uꝫ: iſdē me abſoluitis. Ideo p̄muʒ
prēm appellauit: vt etiā inuitis ea
deʒ ſibi concedi perſuaderet: pater
nā charitatē reueritis. Qꝫ ſi ꝑcōta
reris ⁊ quomō pr̄ operatur. cū ſep
timo die ab oī opere ceſſauerit: ac
cipe quomō preuidet: cōtinet: tem
perat oīa que fecit. Cū igitur ſoleʒ
orientē: lune curſuʒ: ſtagna: fontes:
fluuios: nature vim ſeminibꝰ: in no
ſtris: ⁊ brutoꝝ coꝛporibꝰ ꝓgreſſū: ce
tera oīa quibus hoc totū ꝯſtat: vi
des: intellige perpetuā prīs opera
tōeʒ: q ſolem ſuū oriri facit ſuꝑ bo
nos ⁊ malos: ⁊ pluit ſuꝑ iuſtos ⁊ ī
iuſtos. Et iteꝝ. Si āt fenū agri qd
hodie eſt ⁊ cras in clibanū mittit̄:
deus ſic veſtit. q̄nto magis vos mi
nime fidei? ⁊ de volatilibꝰ. Pr̄ meꝰ

inquit celeſtis paſcit illa. Ubi igit̃
verbo dũtaxat opatur: in ſabbato
a ſacrificijs: ⁊ ijs que illi faciebant
crimina obiecta purgat. vbi vero o
perari p̄cipit vt ex gr̃a hoc in loco
Tolle grabatũ tuũ: vt non graue
quiddã eſſe ſabbati p̄uaricatõez o⸗
ſtendat. Altiora loquit̃: vt paterna
auctoritate illos pterreat. ⁊ ad ſup⸗
nã trahat cõtemplationẽ. Qua de
cauſa cũ de ſabbati trãſgreſſiõe diſ⸗
ceptaret̃: non vt tm̃ homo: neq; vt
tm̃ deus: ſ; alterutꝝ cõmiſcẽdo ob
iecta cõfutat. voluit enĩ vt vtrũq;
crederet̃: ⁊ incarnatõis humilitas
⁊ excellentia diuinitatis. Nã ſi ſem
per vt homo locutus eſſet: oẽs ĩ ea
dem perſtitiſſẽt humilitate. hac gra
tia patris meminit: cum ⁊ creature
in ſabbato operantis meminiſſe po
tuiſſet. Nam ⁊ ſol ab oriente in oc⸗
cidentẽ fert̃: flumina labũtur: fõtes
ſcaturiũt. pariunt mulieres. ſ; vt ip
ſũ non creaturã intelligeres: non at
tulit creature operantis exemplu;
ſ; pater meus inquit mõ operatur:
⁊ ego operoꝛ. Propterea ergo ma⸗
gis querebãt eũ iudei interficere. ꝙ
non ſolũ ſoluebat ſabbatu;. ſ; et pa
trem ſuũ dicebat deũ: equalem ſe fa
ciens deo? Neq; dixit dicens: ſ; faci⸗
ens. non enĩ verbotenus: ſ; frequen
tius operibus ſe deo equalem oſten
derat? Quid tandẽ? ꝙ in ſolis v̾bis
inſolentiã accuſare potuiſſent. opeꝝ
autem veritate ⁊ potentia perſpe⸗
cta: vel ↄtradicere cogebãtur. Sũt
tamẽ q̃ perperã ⁊ impie xp̄m nõ ſe
equalem deo feciſſe. ſ; ſuſpicatos iu
deos intelligant. Quãobre; ſuperi⸗
oꝛa tranſfigamus. perſequebãtur ip
ſum iudei an non? perſpicuũ ẽ: perſe
quebãtur. nũquid hac gratia pſeq̃⸗
bãtur an alia? in hoc quoq; conueni
mus. Soluit ſabbatũ an nõ? neq; ĩ
hᵒ diſſidemus. Patrẽ ſuũ deũ appel
laũit an nõ? neq; hoc dubiu;. Cete
ra igitur in hunc modu; conſequũ
tur. Quẽadmodum igitur ꝙ patre;
ſuũ deu; dixerit: ꝙ ſabbatũ preuari
catus ſit: ꝙ iudei ipſum ⁊ hac ⁊ illa
magis rõe perſequerentur: nõ erat
opinio. ſ; veritas. ita cum ſe equale;
deo facit. Quod ex ſuperioꝛibus cõ
ſtat manifeſtius. Pater meus inq̄t
operatur: ⁊ ego operoꝛ. hec verba
ſunt equale; ſe patri facientis. Nul
la eĩ in his verbis differentia ẽ. Nõ
dixit pater operatur: ego ſubmini
ſtro: ſ; idem verbũ: operoꝛ. Quã ſi a
liter ſenſiſſet. ſ; iudei ſic perperã ĩtel
lexiſſent. falſam correxiſſet opinio
nẽ: neq; id euãgeliſta ſilẽtio p̄termi
ſiſſet. quẽadmodũ alio in loco: cũ vi
deret particulam illã. Soluite tem
plũ hoc ⁊ ĩ tribus diebus excitabo
illud: aliter a xp̄o dictã: hᵒ ẽ de car
ne ſua: aliter a iudeis intellectã de
ſuo videlicet templo. ideoq; dixerit
Quadraginta ⁊ ſex ãnis edificatũ
eſt hoc templũ ⁊ tu tribus diebus
excitabis illud? ille ãt inquit euãge
liſta dicebat de templo coꝛpoꝛis ſui
ita ſi hoc in loco aliter xp̄s ſenſiſſet
q̃ illi eẽnt ſuſpicati: ꝓfecto dixiſſet
iudeos quide; credidiſſe xp̄m equa
lem ſe deo facere: ip̄m ãt nõ de eiuſ
mõi equalitate locutũ. Neq; hoc ĩ
loco: neq; hic dũtaxat. ſ; alibi alius
euãgeliſta hũc ſuſpicõis corrigende
moꝛẽ ſeruat. Cũ enĩ dixiſſet diſcipu
lis Jeſus. Cauete vobis a fermẽto
phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ: ⁊ illi cogitaſ
ſent ĩter ſe dicentes. quia panes nõ
accepimus Jeſus aũt pro fermento
doctrinam caperet. Ipſe Jeſus eos
arguendo ſuam ſententiam exponit
Quid cogitatis inter vos modice
fidei. Nondum intelligitis quia nõ
de pane dixi vobis? hic vero nihil
coꝛrigit. Atqui contra arrianos in
quiens coꝛrigit cum inquit. Nõ p̄t

filiꝰ a ſe quicq̄ʒ facē. Omnino ꝯtra.
nō ei vt tolleret. ſʒ vt magis confir
maret equalitatē id dixit. Vex pq̄ʒ
diligenter attendit e. nō ei parua ,ē
queſtio. hāc particulā a ſe frequent̄
in ſcripturis ⁊ ꝑ xp̄o ⁊ ꝑ ſpū ſācto
poſitā inueniemus: et vis eius in
telligenda eſt: ne in grauiſſimū erro
rē incidamus. nam ſi eam ſimplicit̄
⁊ vt p̄mū ſe nobis offert quiſpiā ac
cipiat: q̄ntꝰ error ſequeret̄ aīaduer
tite. Nō dixit alia a ſe poſſe facere.
alia nō poſſe. ſʒ generaliter non pōt
filius facere. At maximū honoꝝ fe
cit ⁊ Paulus clamat. Qui cū in for
ma dei eſſet non rapinam arbitratꝰ
eſt eſſe ſe equalē deo. ſʒ ſemetipſum
exinaniuit formā ſerui accipiēs Et
ip̄e xp̄s . poteſtatē habeo ponendi
animā meam. ſʒ ego pono eam a me
ipſo. Vides enī eū ⁊ mortis ⁊ vite
p̄tātem habere: ⁊ tantā rē a ſeip̄o o
perantē? Et q̄d de xp̄o dico? Nos
q̄bus nihil vilius: vel abiectius ſe
penumero a nobiſip̄is operamur:
maliciā reiecta v̄tute deligimus. Et
ſi nullā haberemꝰ p̄tātem: neq̄ʒ pec
cando gehenne ſupplicio torquerē
mur. neq̄ʒ regnū celoꝝ bene operā
do conſequeremur. Quō ergo intel
ligitur. nō p̄t filius a ſe quicq̄ʒ face
re? Quoniam quod nulla in re ē pa
tri cōtrarium: nihil ab eo alienū p̄t
facere. qđ maximā equalitatē ⁊ cō
uenientiā oſtendit. ⁊ quanā gratiā
non dixit nihil ſe cōtrariū facere?
vt hinc indiſcretionē ⁊ verā equa
litatē demōſtret. Neq̄ʒ ei hec parti
cula imbecillitatis eū arguit. ſed po
teſtatis immēſe. Nam ⁊ alibi de pa
tre inquit Paulus: vt per duas res
immobiles: quibꝰ impoſſibile ē men
tiri: Et iteꝝ. Si negauerimus: ⁊ il
le negabit nos . Si nō credidimus
ille fidelis manet negare ſeip̄m non
poteſt. Etenim illud quod impoſſi
bile dicit: nō imbecillitatis ē. ſed po
teſtatis: ⁊ quidem immenſe. Quod
ita intelligendum eſt. A deo illā ſub
ſtantiam incomprehenſibilē eſſe: ⁊
talem: vt cū deum peccare impoſſi
bile dicimus: nō imbecillitatē argu
imus. ſʒ ineffabilē eius q̄ndā p̄tātē
ꝯfitemur. Yta hoc ī loco nō poſſum
a meip̄o facere quicq̄ʒ. Hoc ē impoſ
ſibile eſt: vt patri contrariū faciam
Et vt hāc ſententiā intelligas: ex
ijs que ſequūt̄ conſideremus. vtrū
xp̄s comprobarit. Tu dicis illam
particulam xp̄i auferre p̄tātem et
virtū defectū arguere. ego indiſcre
tā equalitatē ⁊ ſentētie ⁊ poteſta
tis ſignificare. ip̄m percōtemur ⁊ v
trā cōfirmet ſententiam videamus
Quid dī. Quecunq̄ʒ ille fecerit: hec
⁊ filius ſimiliter facit . Vides quō
v̄ām prorſus tollit ſentētiam: ⁊ no
ſtram confirmat. Nam ſi a ſeip̄o ni
hil facit: neq̄ʒ pater a ſeip̄o facit q̄c
q̄ʒ. ſi que pater: ⁊ ip̄e facit . Et a ſe
ip̄o: ſi omīa faciet pater: ⁊ filius fa
ciet: vt ſtet ſimilitudo . Qđ niſi ita
eſſet: aliud ſequeret̄ qđ abſurdiſſi
mū. Non ei dicit: que vidit patrem
facere: ea facit. ſʒ niſi quod viderit
facientem: temporis continuatiōē
ſignificans. veſtra aūt ſententia ſē
per eadem diſcet. Vides ſenſus pro
funditatē: verbi autē humilitatem?
que eū ⁊ impudentiſſimos ⁊ detra
ctātes cogit: vt nihil vile nihil abie
ctꝰ dignitate abhorrens: alienū ve
ſuſpicet̄. Quis adeo ſtultus: adeo ī
felix eſt: qui dicat filiū ſingulis die
bus diſcere q̄ facere oporteat. Quō
illud conſtaret . tu autem idem es:
⁊ anni tui non deficient? quō oīa ꝑ
ip̄m facta ſūt: ⁊ ſine ip̄o factū ē nihil
ſiq̄dē q̄ p̄r facit eadē ip̄e videſ imi
tatur. Vides quō ijs que dicta ſūt
⁊ adhuc dicūtur: eius auctoritas

demonſtratur. Qz ſi humilius que-
dã loquitur: noli admirari. nam cuz
expuliſſent eum iudei: ꝙ altiora lo
queretur ⁊ deo contrariuz arbitra
rentur. verbis tm̄ paulũ ad humili-
ora deſcendit. rurſus tñ exurgit: et
rurſus depꝛimitur ſuã variãs oratio
nez vt facilius intelligeretur. Et a
nimaduerte queſo cũ dixiſſz. Pater
meus operatur ⁊ ego operoꝛ: ⁊ ſe
deo equalez oſtendiſſet. rurſus dicit
Non põt filius a ſe quicꝗ̃ facere:
niſi qd̃ viderit pr̃em facientem. inde
rurſus altius erigitur. Quecũqꝫ fe-
cerit ille: hec ⁊ ſimiliter filius facit:
⁊ rurſus in humilitatẽ declinat Pa
ter eĩ diligit filiũ: ⁊ oĩa demonſtrat
ei: que ⁊ ip̃e facit: ⁊ maioꝛa his de-
mõſtrabit ei opera. Ecce ⁊ aliaz in
credibilem humilitatẽ: ⁊ merito ſa-
ne. Qd̃ enĩ ⁊ dixi: ⁊ dicere nunꝗ̃ ceſ
ſo: id repetã. Cum aliquid de ſe hu-
mile ⁊ abiectũ xp̃s loquitur: per
exuberantiã loquitur: vt ⁊ ſtultis
⁊ temerarijs perſuadeat: nõ verba
ſꝫ pie ſenſuz intelligendũ. Aliter: cõ
ſidera queſo ex ipſis verbis ꝗ̃ id ab
ſurdũ ſit ⁊ ridiculũ. nam cũ diceret
⁊ maioꝛa his demõſtrabit ei opera
inuenietur nondũ multa didiciſſe.
Quod ne de apoſtolis quidez dicẽ
duz eſt: qui accepta ſemel ſpũs gra
tia: repente oĩa ⁊ nouerũt ⁊ potue
rũt: que ⁊ ſcire ⁊ poſſe eos oportebat. hic aũt multa ſcitu neceſſaria:
nõdũ didiciſſe dep̃hẽdeꝛ. quo nihil
abſurdius. qd̃ illud igiꝛ maioꝛa his
demonſtrabit. Cũ ſanaſſet paraliti
cũ: ⁊ mortuũ eſſet ſuſcitaturus inqt
Miramini me paliticũ liberaſſe. ma
ioꝛa his videbitis. ſꝫ humili⁹ quodã
modo locutus eſt: vt eoꝝ placarz
temeritatẽ: ⁊ vt intelligas illud ver
bũ demonſtrabit non ꝓprie dictum.
Audi que ſequuntur. Sicut pater
ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic ⁊ fi
lius quos vult viuificat. At q̃ nihil
p̃t a ſe facere. ſi facit qd̃ vult: ꝯtradi
cit. nã ſi q̃s vult viuificat. p̃t a ſe fa
cere. velle eĩ ꝑtãtis ẽ. ꝙ ſi nõ p̃t a ſe
ip̃o. iã quos vult nõ viuificat. Illa
eĩ particula: ſicut pr̄ ſuſcitat mortu
os indiſcretã ꝑtãtem. illa aũt quos
vult equalẽ demõſtrat. Intelligis
quomõ nõ p̃t a ſe facere: nõ tollit:
ſꝫ potẽtiã et volũtatẽ equipat. Ita
et illud v̄bũ: demõſtrabit: ẽ ĩtelligẽ
dũ. Et eĩ alio in loco ait. Et ego re-
ſuſcitabo eũ in nouiſſimo die. Et ite
rũ (vt nõ aliũde vim operãdi ſe ac
cipere oſtẽdat) Ego inqt ſuz reſur
rectio et vita. Et ne q̃s diceret moꝛ
tuos tantũ q̃s vult ſuſcitare et viui
ficare: alia ãt ĩ ſua nõ eſſe ꝑtãte. hãc
p̃ripit ſuſpicõez ĩquiẽs. Quecũqꝫ eĩ
ille fecerit: hec et fili⁹ ſimiliter facit
vt ⁊ oĩa que ille: et vt ille: facere in
telligaꝛ: ſiue mortuoꝝ reſurrectõem
ſiue coꝛpoꝝ opificiuz: ſiue pccõꝝ re
miſſõez: ſiue q̃duis aliud: ſimiliꝛ pr̄i
operaꝛ. Sꝫ oĩa hec negligũt: qui ſu
am negligũt ſalutem. tantuz officit
potioꝛis loci cupiditas et prelatio.
hec hereſes peperit: hec gentiliũ cõ
firmauit impietatem. Deus eĩ inui
ſibilia ſua per huius mundi creatu
rã intelligi voluit. illi hãc doctrinã
ſectari dedignati: aliã excogitarunt
verã neglexerunt. Iudei aũt gloꝛie
hũane ſtudio: diuina cõtemnentes
credere noluerũt. At nos dilectiſſi
mi hũc quãta poſſumus diligentia
moꝛbũ effugiamus. naz licet inume
ra bona opera egerimus: ſufficiẽs ẽ
inanis gloꝛie lues: quo omnia dele
at. Si laudum deſiderio tenemur:
adeo eas perquiramus. Humane
laudes qualeſcunqꝫ ſint: ſimul et ap
parent et euaneſcunt: nihil afferũt
vtilitatis: et preter veritatem
ſepenumero indicantur. Quid eniz
in hac noſtra gloꝛia admirabile eſt

quã ſaltantes iuuenes:ĩpudice mu
lieres:auari raptores:conſequent᷑?
Qui vero apud deum glorioſus eſt
nõ tales laudis ſocios.ſed ſanctos
ꝓphetas apoſtolos:⁊ angelice vite
pceptores habet. Et ſi coronis ho
minũ cingi ⁊ conſpici deſideramus
quid id ſimpliciter ſit ↄtemplemur.
Nihil ꝑfecto in eo dignũ inueniem⁹
At ſi multitudinem deſideras: ãge
los queras:quoꝝ ope formidoloſ⁹
demonibus efficieris. ita homines
paruifacies ⁊ hũana oĩa tanq̃ lutũ
peſſundabis. Tunc maĩfeſte ↄgno
ſces nihil ita labefactare animã : q̃
glorie cupiditatez: quã qui affectat
nullo pacto in hac vita: ⁊ dolorib⁹:
⁊ cruciatu carere poterit. quemad
modũ q̃ peſſundat.ec̄ plurimos peſ
ſũdat affect⁹ Qui hũanã laudẽ vin
cit.ĩuidiã vicit.auariciã vincit.gra
ues oẽs affectus vincit. Et quonã
pacto? Si aliã ſpectabimus gloriaz
hoc eſt celeſtez:quã hec auferre no
bis conat᷑.illa in hac vita claros fa
cit.ad futurã ꝑducit.oĩ nos carnis
ſuitio liberat. Carni eĩ q̃miſerrime
ſuimus :cuz ⁊ terre ⁊ terrenis reb⁹
tanto ſtudio inuigilamus. Si in fo
rũ te conferes:ſi domũ ingredieris
ſi egredieris:ſi nauigabis:ſi villaz:
ſi hoſpitiũ:ſi regiaz:ſi ſenatũ:ſi iudi
cia petes.oĩa ſeculariũ curaruz ple
na:veniẽtes:abeũtes:manẽtes:na
uigãtes:q̃ rura:qui ciuitates habi
tant:omnes ijs implicitos: ⁊ attoĩ
tos intueberis. Quenã igit᷑ nobis
ſalutis ſpes :quãdo a deo datã ter
rã habitantes.nihil diuinũ ſapim⁹?
ſʒ cum iubeamur eſſe huius mundi
hoſpites.hoſpites celi ſumus ⁊ mũ
di ciues. Qd huic ſtulticie equipa
randũ? Quotidie de iudicio:de celo
rum regno audimus. Hoc ãt ad ſo
domorum etates imitamur ⁊ volu
mus experiri. Atqui propterea illa

ſcripta ſunt:vt ſi quis futuris diffi
dit:ex preteritis futurorum accipi
at certitudinem. His igitur cogni
tis dilectiſſimi paululuz ſaltem hoc
graui ſeruitio leuati:aliq̃ñ de aĩma
cogitemus.vt ⁊ preſentia ⁊ futura
bona conſequamur.gratia ⁊ benigĩ
tate domini noſtri Jeſu xp̄i cui glo
ria ⁊ imperiũ in ſecula ſeculoꝝ amẽ

Homelia xxxviii
ex capitulo quinto.

Eq̃ pater iudicat quenq̃.ſʒ
omne iudicium᷑ dedit filio:
vt omnes honorificent fili
um ſicut honorificant patrez Sũ
ma nobis in omnibus vtenduz eſt
diligẽtia dilectiſſimi.quia reddenda
ratio eſt: ⁊ verborum: ⁊ operum:et
ꝓculdubio pena ſubeunda. Non ei
in preſenti vita finis nobis eſt.ſed a
lia nobis conditio expectanda . for
midoloſo iudicio aderimus. Om̄es
enim nos manifeſtari oportet ante
tribunal chriſti: vt referat vnuſqſ
q̃ propria corporis ꝓut geſſit ſiue
bonum ſiue malũ. Hoc iudiciũ ſem
ꝑ pre ocul᷑ habeam⁹ Ita ſemꝑ vͥtu
ti vacare poterimus. Naz ſicut q̃
diei illius obliuiſcitur: tanq̃ freno
abiecto in precipitium defertur. In
quinate ſunt vie illius in omni tem
pore ⁊ cauſã affert. Auferuntur iu
dicia tua a facie eius:ita quem con
tinuus hic percellit timor:modeſte
viuendi viam ingreditur. Recorda
re inquit nouiſſima tua: ⁊ in eternũ
non peccabis Qui eniz dimittit no
bis pccã nũc miſerãdo. is tũ iudicã
do pãdet. Qui ꝓpter nos mortu⁹ ẽ
is vniuerſe nature iudex apparebit
Iteꝝ inq̃t ſine pccõ videbit᷑ ſuſcipi
entib⁹ eũ ad ſalutẽ. Quãobrẽ hoc ĩ
loco ĩquit Neq̃ eĩ pr̄ iudicat quen
q̃.ſʒ oẽ iudiciũ dedit filio. vt om̄es
honorificẽt filiũ ſicut honorificant

patrem. Igitur prēm ꝑponemus in
quies? Abſit. Propterea eniz dixit
filiū vt manentem? filiuz tanq̄ prēz
honoremus. Qui enim patrem ipm̄
dicit.nō iam filiū tanq̄ prēm hono
rat.ſ3 totum confūdit: ⁊ qm̄ benefi-
cia accepta hoīes non ita ſentiunt.
Omne iudiciū dedit filio vt ſaltem
metus in eius honorem trahat. Il-
lud āt verbū omne: ⁊ puniēdi ⁊ ho
norādi quoſlibet poteſtatē habere
ſignat. Dedit āt ideo dixit: vt neq̄ i
genitū filiū: neq̄ duos prēs ſuſpica
reris. Quicquid ei pater ē: idez ē ⁊
filius genitus: ⁊ manens in eſſe fili⁹
Et vt intelligas hanc particulaz:
dedit: idē qđ genuit ſignificare. Au
di qđ alio in loco dicit. Sicut pat̃
hab3 vitā in ſemetipō ſic dedit et fi
lio habē vitā i ſemetipō. Quid igr̃?
pus ipm̄ fecit: inde vitā dedit? q̄ ei
dat vitā: alicui dat. erat igitur ſine
vita genit⁹? Hoc neq̄ demones ip
ſi ſuſpicarent̄. ſimul ei cū impietate
maxima ſtulticia deprehenditur.
Queadmodum enī illud verbū de-
dit vitam: ꝙ eū vitā fecit ſignat. ſic
⁊ dedit iudiciū: ꝙ eū iudicem fecit i
telligendū eſt. Ut ei audiendo euz
auctorez prēm habere non ꝓpterea
mutatam ſubſtantiā: ⁊ diminutum
honorē crederes: ipe te iudicatum
venit: ⁊ hinc ſuā pre ſe ferens excel
lentiā Qui ei ⁊ honorandi ⁊ punie
di qđ vult habet ptātē. is eadē pōt
que pr̄. Ut ſi hoc nō eſſet. ſ3 poſteri⁹
factus honorē accepiſſet. que cauſa
fuit quin poſterior honoraret̄. Uel
in hanc venit dignitatis prerogati
uam. Nōne vereris humanos hos
⁊ indignos deo itellectus: immor
tali ⁊ nihil nobiſcum cōmunican-
ti nature tam impudenter tribuē?
Sed cur ita loquitur? vt magis cre
deretur: ⁊ ad maiora auditor̄ aīos
ꝑpararet. ⁊ ideo hec miſcet. Cōſide
ra a pncipio. Pater meus operat̃
⁊ ego operor eq̄litatē oſtēdit. Sed
voluerūt eū iudei iterficere? Quid
ergo? Uerbis altioribus abſtinet:
ſenſus fuat. Nō pōt fili⁹ a ſe facere
quicq̄. inde altius aſcēdit. Quecun
q̄ ille fecerit: hec ⁊ filius ſimiliter fa
cit. rurſū ad humiliora deſcēdit. Et
pr̄ diligit filiū: ⁊ oīa demonſtrat ei
que ipe facit: ⁊ maiora hs demōſtra
bit ei opera. Deinde ſicut pater ſu
ſcitat mortuos: ⁊ viuificat: ſic ⁊ fili⁹
quos vult viuificat. Et rurſū vtrū-
q̄ complectitur. Neq̄ ei pater iudi
cat quenq̄: ſ3 oē iudiciū dedit fili
o. In erigitur vt oēs honorificet
filiū ſicut honorificāt prēm. Uides
q̄uo viciſſim ⁊ humi repit ⁊ alte tol
litur: vt ⁊ preſentes melius intelli-
gerent. ⁊ futuri temporis hoīes nō
offenderentur. ⁊ debite de ipō ſenti-
rent. Ut ſi nulla eſſet cauſa: neq̄ vt
facilius perſuaderet ita locutus eēt
quanā grā hec ꝯmiſcuit. Qui ei ma
gna de ſe polliceri pt̄. ſiq̄dem humi-
lius ⁊ ꝑter dignitatē ſuā dixerit: a
liqua cauſa merito pt̄ excuſari. qui
āt nihil habet qđ iactet: q̄nā grati
a q̄ preſtare poſſit magnificentius
de ſe loquitur. ſane ſtultiſſimū ⁊ im
piiſſimū ē. Quāobrem merito nos
humilia de nobis polliceri: ⁊ mode
ſte loqui decet. Et hic ꝓmiſſam no
bis ſalutem comparamus. qđ ipſe
xp̄s alio in loco his verbis ſignifi-
cauit. Hoc aūt dico vobis: vt vos
ſalui ſitis. Nam cum ſuo omiſſo: ad
Iohānis teſtimoniū confugeret: id
q̄ ſua excellentia eſſet indignū: tā-
te humilitatis cauſam affert. ſ3 id di
cere vt ipſi ſalutem cōſequerentur.
Uos āt cū filiū nō eādē quā prēm
hr̄e ptātē dicitis: q̄d eius verbis re
ſpōdebitis: q̄bus ſe eq̄lez prī: ptātē
ꝟtutē: gloriā: habere ꝓfitet̄? Qui n̄
honorificat filiū: nō honorificat pa

trē q̄ miſit illū. Ecce quō filij honoꝛ
paterno honoꝛi ꝯfūditur. Et q̄d?
nōne ī apoſtolis iiſdē fere ꝟbis vſ⁹
ē. Qui ſuſcipit inq̄t vos: me ſuſcipit
Sed illic diſcipulos rebus ſuis ad-
numerat. hic āt vnā dt̄ ſubſtātiā ⁊
vnā gloꝛiā: ido de diſcipulis n̄ inq̄t
vt honoꝛificēt. Nā ex duob⁹ regib⁹
altero cōtumelia affecto: ⁊ alter le-
dere. Maxime vero ſi filius ledi ⁊
ſui militis ignominia. nō tn̄ itidē: ſꝫ
vt mediatoꝛ illic ipa dignitas ledi.
Preterea: id preoccupauit vt hono
rificēt filiū ſicut honoꝛificant p̄rem
vt honoꝛis equalitatem intelligas.
Non ei ſimpliciter dixit. Qui n̄ ho
noꝛificat. ſꝫ qui nō ita honoꝛificat:
nō honoꝛificat p̄rē. Et quō eiuſdē
ſubſtātie eſt: q̄ mittit: ⁊ q̄ mittitur?
Iterū in humana ꝓlaberis. neq̄ vl
la alia cauſa: hec oia dici intelligis:
q̄ vt auctoꝛē cognoſcamus? Neq̄
in ſabellij erroꝛem incidamus. Hoc
etiā pacto iudeoꝝ imbecillitati oc-
currit: ne aliū deū opinentur. Dice-
bant ei: hic non eſt a deo. hic a deo
nō venit. quā vt tolleret opiniōem
nō ita ī magnis: vt in hūilibus ver
ſat. ideo frequēter ſe miſſū dt̄: non
vt vlla ex parte eū minoꝛē ſuſpice-
ris. ſꝫ vt illis ſilentiū imponerꝫ. hac
gr̄a ſepenumero ad p̄rem confugit
⁊ interim ꝓpriā interſerit dignitatē
Siue ei in oī ſermone Jeſ⁹ magifice
locutus eſſet: nō ſane intellexiſſent
iudei. quādoquidē paucis etiā ꝟbis
eū ꝑſequebātur: ⁊ lapidabāt. ſiue e
oꝝ gr̄a ſemꝑ humi ꝯcubuiſſēt. mul-
tū futuri hoīes detrimentū accepiſ
ſent. Conſūdit igr̄ doctrinā ſuam. ⁊
verboꝝ vtilitatē ſenſus ſplendoꝛe:
apd̄ prudentioꝛes minime ſibi ꝯue-
nire oſtendit. Miſſū āt trāſlatōis
verbū ē. vbiq̄ ei preſens ē deus. q̄
re ergo miſſū ſe dicit? Craſſioꝛi hoc
verbo eiuſdem cū patre volūtatis

ſe eſſe demōſtrat: qd̄ ⁊ ſequētia cō
firmāt. Inq̄t eni. Amē dico vobis
q̄ qui verbū meū audit: ⁊ credit ei
qui miſit me: habet vitā eternā. Ec
ce q̄ frequent̄ idem repetit: vt ſuſpi
cōem tollat. ⁊ in hoc loco ⁊ ſepe in
ſequētibus. ⁊ metu ⁊ p̄mij ꝓmiſſio
ne: vt ſibi credatur: admonet. ⁊ hic
rurſus ad humilia deſcendit. Nō ei
inq̄t qui audit verba mea: ⁊ credit
mihi. arrogāter naq̄ dictū exiſtimaſ
ſent. nā cū lōgo poſt tempꝫ poſt tot
ſigna ⁊ miracula cū eiuſmodi dice-
ret: id opinati ſūt. ⁊ ꝓphete moꝛtui
ſunt. longe magis in p̄ſentia. Tunc
ei dixerūt. Abꝛaam moꝛtuus ē: ⁊ ꝓ
phete moꝛtui ſūt. ⁊ tu dicis. Si q̄s
ſmonē meū ſeruabit: moꝛtē nō gu
ſtabit ineternū. Ut ergo tūc n̄ ex a
ſperarent̄ inq̄t. Qui verbū meū au
dit: ⁊ credit ei: q̄ miſit me: habet vi
tā eternā. hoc nō difficile erat ꝯſua
ſu. que tn̄ ſi ꝓmpte accepiſſent: ī re
liq̄s facilius erudiri potuiſſēt. Nec
itaq̄ magnoꝝ ⁊ humiliū ꝯfuſio per
q̄ vtilis ē. hic ergo inq̄t videbit vi-
tā eternā: ⁊ in iudiciū nō veniet. ſed
trāſibit a moꝛte in vitā. His duob⁹
vitā ſibi ꝯciliat. ⁊ cū patri credēdū
⁊ credēti tantū p̄mij ꝓpoſitū dicit.
In iudiciū āt n̄ veniet. hoc ē: nō pu
nietur. Moꝛtē āt nō hui⁹ ſeculi: ſꝫ et
nā intelligit: quēadmodū ⁊ vitā. A
men amen dico vobis. q̄ venit hoꝛa
⁊ nūc ē: quādo moꝛtui audiēt vocē
filij dei: ⁊ q̄ audierint: viuent. ꝟba
re cōpꝛobat. Nā cū dixiſſet. Sicut
p̄r ſuſcitat moꝛtuos. ⁊ viuificat. ſic
⁊ filius quos vult viuificat. Ne vi
deret̄ ſupbe ⁊ arrogant̄ loq̄ etiā o
perꝫ veritatē enarrat. cū inq̄t Uenit
hoꝛa. quā ne lōgo poſt tēpe futurā
arbitreris: ſubdit. ⁊ nūc ē. quando
moꝛtui audient vocem filij dei: ⁊ vi
uent. Intueris incredibilem ei⁹ po
teſtatem? Sicut in reſurrectiōe ita

ꝛ nũc erit inqͭ. Tunc eni͂ audita i-
perantis voce reſurgemus. In pre
cepto dei inqͭ:mortui reſurgẽt. Et
vnde cõſtat nõ ꝑperã dictũ! quoni
aʒ nũc adeſſe dr̃. Nam ſi futura tã
tũ adnunciaret : nõ immerito eſſet
dubitandũ.ʒ ſe in terris cũ ipſis cõ
uerſante:hec ventura dr̃. Necꝫ eni͂
niſi ptãtẽ habuiſſet:id polliceretur
ne ridiculus omibus eſſet. Inde fir
miſſima ratiõe cõprobat. Sicut pr̃
habet vitã in ſemetipo:ſic dedit ꝛ fi
lio vitã habere in ſemetipſo. Ecce q̃
mõ in nullo ꝑrſus differũt.ptercꝫ ꝙ
alter pr̃ ẽ.alter filius. Uerba:hanc
tãtũ videnť facere differentiã:cete
ra equalia ꝛ indiſcreta.vñ perſpicu
uʒ ẽ.tã potẽter oĩa filiũ: ꝙ prẽm fa
cere. Sic ei͂ habet vitã:vt pr̃. Pro-
pterea ſtatim addiť:vt ex hoc illud
intelligamꝰ. Quidnã? Et ptãtez de
dit ei iudiciũ facere. Et qua grã re
ſurrectiõem ꝛ iudiciũ frequenť me-
minit. Sicut pr̃ inqͭ ſuſcitat mortu
os.ꝛ viuificat.ſic ꝛ filiꝰ quos vult
viuificat. Et iterũ. Necꝫ pr̃ iudicat
quenꝗꝫ.ʒ om̃e iudiciuʒ dedit filio.ꝛ
ſicut pať habʒ vitã in ſemetipſo.ſic
dedit ꝛ filio hr̃e vitam in ſemetipſo.
Et iterũ. Qui audiũt vocez filij dei
viuũt.ꝛ hoc in loco ptãtez dedit ei
iudiciũ facere. Quenã inꝗꝫ taz fre
quẽs iudicij:vite:reſurrectõis:ꝯme
moratio? quoniã hec oĩm maxĩa ſũt
ꝛ que poſſũt difficilẽ etiam audito-
rẽ ad credendũ adducere. Qui eniʒ
credit reſurrectõem ꝛ ſcelerũ penas
etiã ſine alijs ſignis hoc ſolo aſſenti
etur:ꝛ beniuolũ ſibi iudicez redde
re curabit. Quia filius hoĩs eſt.noli
te hoc admirari. Paulus ſamotacẽ
ſis nõ ſic legit. Sed ptãtez dedit ei
iudiciũ facere:ꝙ filius hoĩs eſt. qđ
minime ſeqͭtur. Non eni͂ ꝓpterea ac
cepit iudiciũ ꝙ homo eſt:nam nihil
ꝓhibuiſſet om̃es hoĩes iudices eſſe

ʒ quoniã ineffabilis illius ſubſtãtie
filius eſt:ideo iudex. Quãobreʒ ita
legendũ:ꝙ filius hoĩs ẽ.nolite hoc
admirari. Nam cũ videretur id re-
pugnare ꝛ nihil aliud ꝙ purũ hoĩeʒ
eſſe arbitrarẽtur.verba ãt ſupͣ ho-
minẽ:ac etiã angelos:ꝛ ſolius dei.
hãc tollens obiectõem addidit No
lite mirari hoc ꝙ filius hominis eſt.
Quia venit hora in qua omnes qui
in monumẽtis ſunt audient voceʒ
filij dei:ꝛ ꝓcedent q̃ bona fecerunt
in reſurrectõem vite:q̃ vero mala e
gerũt in reſurrectõem iudicij.ꝛ qua
nam grã nõ dixit. Nolite mirari ꝙ
filiꝰ hoĩs eſt (eteniʒ dei quocꝫ eſt vt
ſuperius audient vocẽ filij dei) ʒ re
ſurrectõis tãtũ meminit? Ne admi-
reris nullã hic dei mẽtionẽ habitã,
Qui eni͂ qđ ꝓpriũ dei eſt narrat:ſatis
admonet auditores vt reliquũ intel
ligant:ꝙ ſcilicet ꝛ deus ꝛ dei filius
eſt. Nã ſi verbis frequẽť repetiſſʒ
qđ miraculis oſtẽdebatur: viſus eſ
ſet cauſe tancꝫ imbecilliori diffidere
Eteni͂ q̃ ſyllogiſmos faciũt.poſitis
ꝑtibus ſine cõcluſiõe:ſepenumero a
perte demonſtrant qđ queriť:ꝛ cuʒ
attẽtiores auditores reddant ꝛ ma
gis laudenť:ipm̃ repugnãteʒ in ſuã
adducũt ſententiã. Itacꝫ pñtes me
lius iudiciuʒ ferre poſſunt:cũ aduer
ſarij ſe victos ꝯfitenť. Et Lazari re
ſurrectõeʒ memorãs iudiciũ tacuit
nõ eni͂ ꝓpterea ſuſcitatus eſt. Huic
ãt vniuerſali reſurrectioni addidit
q̃ bona fecerũt ꝓcedent in reſurre-
ctõem vite.q̃ vero mala egerũt ĩ re
ſurrectõem iudicij Hac iudicij appel
latõe Johãnes auditorẽ ꝯpellit:
vt ſibi ꝑſuadeat:ꝙ q̃ credit filiũ:nõ
iudicať.q̃ aũt nõ credit: iã iudicatꝰ
eſt.ita ꝛ in hoc loco ꝛ iudicij ꝛ ma
lorũ ſupplicij meminit. Nam cum di
xiſſet. Qui verbum meum audit ꝛ
credit ei q̃ miſit me:nõ iudicatur.ne

q̄s hoc ſolū ſatis eſſe ad ſalutē arbi
trareť: ⁊ opa addidit. Qui bona fe
cerūt: ꝓcedēt ĩ reſurrectõez vite. q̄
vero mala egerūt in ꝛſurrectõez iu
dicij. Et cuꝫ orbē terraꝝ ipſi⁹ voce
reſurrectuꝝ: ⁊ redditurꝝ rõem nouū
q̄dez: nec facile credibile (eē̄ fidelio
ribus nedū iudeis) videreť. Audi q̄
nā id pacto ꝯfirmat rurſū in audito
rū deſcēdēs ĩbecillitatē. Nõ poſſuꝫ
ego a meipo facē quicq̄ꝫ. ſꝫ ſicut au
dio iudico: ⁊ iudiciū meū iuſtū ē. ꝙ
nõ quero volūtatē meā. ſꝫ volūtatē
eius q̄ miſit me. Atq̄ nõ paruū iā re
ſurrectõis dederat argumentū: cuꝫ
paliticū ſanarꝫ q̄ꝓobrē noluit prius
de ea ꝟbum facere: q̄ꝫ qđ nõ multo
erat reſurrectõe inferi⁹ operat⁹ eſſꝫ
⁊ cū paraliticuꝫ ꝯfirmauit: tūc iudi
cij fecit mentõem. Ecce ſanus fcūs
es: iā noli peccare ne deteri⁹ tibi ali
q̄d cõtingat. Verūtamē ⁊ Lazari
⁊ orbis terraꝝ reſurrectõem ꝑdicit
ſꝫ Lazari mox. orbis diu poſt futurā
⁊ hāc per paliticū: ⁊ Lazari reſurre
ctõem oſtēdit. Venit hora ⁊ nūc ē
Ex ijs que facta ſunt: nondū facta
demonſtrat. quē vbiq̄ꝫ morē ſuare
deprehēditur: ꝙ duab⁹ vel trib⁹ re
bus ꝑdictis a factis ſemꝑ futura cõ
firmat. Sed tot ⁊ tātis verbis ⁊ o
peribus ſuis Jeſus cū adhuc ĩbecil
liores eſſent nõ contētus: alijs etiā
coꝝ ꝑtinaciā mollire ãnititť dicens.
Non poſſū ego a meipo facere quic
q̄ꝫ. ſꝫ ſicut audio iudico: ⁊ iudicium
meū iuſtū ē. ꝙ nõ quero voluntatē
meā. ſꝫ voluntatem eius q̄ miſit me
Nā cū aliena ⁊ a ꝓphetaꝝ ſentētia
differētia: dicere videreť. Jlli eī di
cebāt ꝙ de⁹ iudicat terrā oēm. hoc
eſt humanuꝫ gen⁹. Et Dauid. Judi
cabit populos in equitate. ⁊ Deus
iudex iuſtus fortis ⁊ patiēs. Et idē
ꝓphete oēs ⁊ Moiſes: Chriſt⁹ āt
Pr̄ nõ iudicat quenq̄ꝫ. ſꝫ ego ſum q̄
iudico. Hoc facile iudeū ꝑturbare:
⁊ ĩ ſuſpiciõez adducere poterat: vt
a deo alienū xp̄m arbitrareť. Quā
obrē ad humilia deſcendit q̄tū coꝝ
ĩbecillitas poſtulabat: vt penit⁹ q̄ ĩ
de ſuboriebatur opinio tolleret. E
go inq̄t nõ poſſū a meipo facere q̄c
q̄ꝫ: hoc ē nihil a deo alienū vel diffe
rēs: nihil qđ nolit pr̄ factū a me vi
debitis: nihil dictū audietis: ⁊ vt ſu
peri⁹ cū dixit ꝙ filius hoīs ē: oſten
dit ſe hoīem exiſtimatū. ita ⁊ in hoc
loco: ⁊ quēadmodū cū inq̄t. Qđ au
diuim⁹ loq̄mur: ⁊ qđ vidimus teſta
mur. ⁊ Johānes Qđ vidit teſtať: ⁊
teſtimoniū ei⁹ nemo accipit. de cer
ta vtrūq̄ꝫ cognitõe: nõ de auditu et
viſu locutus ē. ita ⁊ hic ꝑ auditū ni
hil aliđ ĩtelligit: q̄ꝫ nihil aliud poſſe
q̄ꝫ qđ pr̄. Verꝫ nõ tā manifeſte. q̄ni
ā ꝑmū fidē nõ adhibuiſſent: niſi hu
militer: ⁊ vt hõ locutus eſſꝫ. Sicut
audio iudico. Neq̄ꝫ dicit ſicut diſco
ſꝫ audio. non tū ꝙ audire indigeat.
Neq̄ꝫ eī vlla tantū doctrina indigꝫ
ſꝫ ne auditõe quidē: ex quo vnam ⁊
eandē ſententiā demonſtrat. Quaſi
dicat. Jta iudico: acſi pr̄ ipe iudex
ſit. Unde ꝯſeq̄tur. ⁊ noui ꝙ iudiciuꝫ
meū iuſtuꝫ ē. ꝙ non quero volunta
tē meam. ſꝫ voluntatē eius qui mi
ſit me. Quid dicis? habes aliā a pa
tre voluntatē? etenī alibi. Sicut ego
⁊ tu vnū ſum⁹ (de voluntate ⁊ cõ
cordia loquens) da eis: vt ⁊ ipſi in
nobis vnuꝫ ſint. hoc eſt in fide nr̄a.
Ecce ꝙ que maxime humilia vidē
tur: in ijs ſenſus latet ꝓfundiſſim⁹.
his enim non aliā pr̄is aliam ſuam
eſſe voluntatem ſignificat. ſed ſicut
vnius mentis vna volūtas eſt: ita e
patris ⁊ filij. Neq̄ꝫ admireris tan
tam patris ⁊ filij conuenientiā. quā
doquidē de ſpiritu idem dicit Pau
lus. Quis ſcit hominuꝫ: que ſint ho
minis niſi ſpiritus homīs qui ĩ ipo

eſt .ita ⁊ que dei ſunt nemo cogno-
uit niſi dei ſpiritus.quod nihil aliud
ſignificat:niſi non aliam eſſe filij a
patre voluntatem.ſ; eandem.Sed
ſi quid inquit pater vult ⁊ ego vo-
lo.ſi quid ego:⁊ pater.Et quemad
modū nemo patrem reprehenderet
iudicantem:ita neq; me. eadem enī
vtriuſq; ſententia eſt.Qz ſi humili-
us hec ⁊ hominis more dicta ſunt:
noli admirari.hominē enim adhuc
ac etiā vilez arbitrabantur.Quam
obrē nonmodo in his:quid dicatur:ſ;
quid auditores ſenſerint:inquirē dū
eſt:⁊ ſecundū eorū opinionē verba
metienda ſunt:acſi ad ea reſpōderit
Aliter multa ſequerentur abſurda.
Cōſidera queſo Nō quero volūta
tē meā.ergo diuerſe eſt volūtatis:⁊
lōge inferioris.nec inferioris tantū
ſ; inutilis.Nam ſi ſalutaris eſt:cur
nō queris?homines merito hoc di-
cerent q̄ multa preter dei volunta
tē ſentiūt.tu aūt qua gratia hoc in
q̄s:cū in omnibus patri ſimilis ſis?
Hec neq; diligentis hominis neq;
grauis verba eſſe quis diceret? Nā
ſi Paulus ita ſe diuine cōformat vo
luntati:vt dicat.Viuo āt iā non e-
go. viuit vero ī me xp̄s.Quomodo
omniū dominus:nō ſuam.ſ; eius q̄
ſe miſit voluntatē querit:acſi diuer
ſa eſſz?Quid ſibi vult hic ſmo?Tā
q̄; homo ⁊ ſecundū auditoꝝ opinio
nē loquitur.Cū enim ſuperius par
tim vt deus:partim vt homo ver-
ba fecerit. hoc iteꝝ ī loco ad huma
nitatē deſcendit. Judicium inquit
meum iuſtum eſt. Unde id conſtat.
Quia non quero voluntatē meam
ſ; eius qui miſit me.Sicut enim ho
mines qui omni in ſe affectu liberi
ſunt:de iniuſto iudicio accuſari ne-
queūt.ita neq; ego Qui enī ſui amo
re ducitur:nō īmerito ſuſpectꝰ ē:ne
ea gratia iuſtū tranſgrediatur.qui ve
ro nullam ſuijpſius curaz habet q̄d
eū impedire poteſt ne iuſtā ferat ſē
tentiā?Hac ratione in me vtimini
Nā ſi nō miſſum me a p̄re dicerez
neq; opeꝝ meoꝝ gloriā ad illū referrem.
potuiſſet fortaſſe aliq̄s ſuſpica-
ri ad aucupādūz gloriā:talē me fal
ſo predicare.ſin in alium gloriam re
fero.vn̄ poteſt aliqua oriri ſuſpicio?
Animaduertis rationē. ⁊ vnde iu-
diciuz ſuū iuſtū ꝯfirmat?Uides vt
ſepius dixi q̄; aperte intelligatur? ſed
q̄d dixi? Nimiā verboꝝ humilitatē
maxīe intelligentibꝰ pſuadere: non
que in promptu ⁊ prima fronte ſen
tentia occurrit eā accipiendā.ſ; alti
orem ſenſū inueſtigandū:neq; humi
īmorandū. His igr̄ ratōibꝰ dilectiſ
ſimi:nolimꝰ xp̄i verba temere trāſ
igere.ſ; in omnibus ſcripturis ſedu-
lā inq̄rendi diligētiam:quare dicta
ſint adhibeamus. Neq; exiſtimemꝰ
ſatis nobis ad excuſationē eē igno
rantiaz ⁊ ſimplicitatē. Non enī bo
nos tantum nos eſſe iuſſit xp̄s: ſ; ⁊
prudentes.Utamur ergo cū ſimpli
citate prudentia ī doctrina: ⁊ vite
integritate: ⁊ noſipſos in hac vita
iudicemus:ne poſtmodū cuz mūdo
iudicemur; ⁊ tales erga conſeruos
nos exhibeamus:qualem erga nos
deuz cupimus.Dimitte inq̄t nobis
debita noſtra:ſicut ⁊ nos dimittimꝰ
debitoribus noſtris.Et ꝑfecto ſci-
mus nō equo aīo caſtigatiōes tole
rare:verūtamē ſi nō rep̄henſoris.ſ;
noſtre conſuli vtilitati intelligemꝰ
omnē indignatōez deponemus Et
enī qui centū denarios debitori nō
dimiſit:nō conſeruū.ſ; ſeip̄m leſit:⁊
tot milibus talentoꝝ que ſibi dimiſ
ſa erant obnoxiū reddidit.Igitur cuz
alijs nō dimittimus:nō dimittimꝰ
nobis.Quāobrē nolimus deo dice
re ne memineris peccata nr̄a. ſ; alter
alteri.Ne memineris conſuorū in

uicem peccata. Nam tu prior in te
commiſſa iudicas . inde in ſe deus.
Tu legem ſcribis de venia ⁊ pena.
Tu fers ſententiā. ⁊ an deus tuoꝝ
peccatorū recordetur tui iuris eſt.
tu dominus. Propterea Paulus di
mittere iubet: ſi q̄d aduerſus aliquē
habet: q̄d queratur: atq̄ʒ ita : vt ne
reliq̄aꝝ q̄dē minimū relinquat̄. Si
q̄dem xp̄s nō ſolū nr̄a peccata ī me
diū nō ꝓtulit: neq̄ʒ obiecit. ſʒ dimiſit
⁊ deleuit chirographū neq̄ʒ delicta
nr̄a reputauit: vt meminit Paul⁹.
hoc ⁊ nos ſequamur exemplū: offē
ſas omnes animo deleamus: officia
dūtaxat reputemus. Nullū odij ve
ſtigiū relinquat̄. Que ſi nihil ī nos of
ficij ꝓxim⁹ ꝯtulerit: tanto magis di
mittendo merebimur: ⁊ magis lau
dabimur. Alij vigilādo: in nuda hu
mo dormiēdo: carnē aſſiduis labori
bus macerādo: delent peccata. tibi
facilior via. nemini ſuccenſendo: idē
cōſequi datur. Quid cōtrarie enſeʒ
vt inſanus ⁊ furens ſtringis? Quid
culpa tua: futura gloria fraudaris.
cū ad eā conſequendaʒ totis virib⁹
contēdendū ſit? Naʒ ſi preſentis vi
te gloria tantope optāda ē : q̄d de
futura dicenduʒ: vbi nullus dolor:
nulla triſticia: nullus luctus: null⁹
mortis metus: nullus bonoꝝ finis.
Beati ⁊ ter: ⁊ ſepi⁹ inq̄ʒ beati: q̄ ſu
pna illa ſede fruūtur. quēadmodū mi
ſeri ⁊ ſepius miſeri: q̄ ea ſe ꝑuāt Sʒ
q̄d illā nobis vitā largit̄? Audi Je
ſū ipm adoleſcēti dicentē q̄d factu
rus ſis Nā cum ille rogarʒ quid bo
ni faciā vt habeā vitā eternā? cū ali
a mādaſſet: in ꝓximi tandē dilectio
nē euaſit. At fortaſſe auditoꝝ quiſ
piā ſcd̄m diuitē illū dixerit Fuam⁹
nr̄a: nō furamur: nō occidim⁹: ñ for
nicamur: ſʒ ꝙ ꝓximū diligas vt di
uiteʒ decet: minime dicere poteris.
Nā niſi ⁊ inuidia ⁊ maledictis affe

cto ꝓximo: opem tuleris: niſi indigē
ti opes tuas impartiaris: ñ diligis.
Vez xp̄s nō ſola hac dilectiōe con
tentus. Vende inq̄t omnia que ha
bes ⁊ da pauperibus: ⁊ veni ſeque
re me: quo verbo opeꝝ imitatōeʒ ſi
gnificauit. Quid hinc diſcimus? Q
qui hec omīa nō operat̄ ſuꝑmā illā
ſedē conſequi nō pōt. Nam cū ille
dixiſſet. omnia feci: tanq̄ʒ maxima q̄
dam parte deficiente ad ꝑfectiōem
inq̄t . Si vis ꝑfectus eſſe. vēde oīa
que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ ve
ni ⁊ ſequere me. hoc ꝑmū diſcendū
ſecūdo in loco ꝙ illum reprehendit
fruſtra ſe gloriantem. Qui enī in tā
ta copia rerū viuebat: ⁊ paupes in
tuebatur: quonā pacto ꝓximū dili
gebat? decipiebat̄ ergo. At nos ⁊ il
lud ⁊ hoc faciamus: ⁊ ſūma diligen
tia nr̄as in paupes erogemus facul
tates: celum nobis emamus. Nam
ſi ꝓ huius ſeculi dignitate omīa no
ſtra nōnunq̄ʒ exponimus: ꝓ digni
tate inq̄ʒ in hac duntaxat vita dura
tura: imo que interdum paulo poſt
etiā viuētes deſerit. ſi multi pro ea
vitā quoq̄ʒ ponere non dubitarūt.
Quid nobis miſerius eſt q̄ pro illa
que ineternū permanſura eſt gloria
que nunq̄ʒ auferri poteſt: ne parua
quidem ⁊ que paulo poſt vel in
hac vita velimus: nolimus: relictu
ri ſumus dare patimur? Quāta hec
queſo inſania que nobis inuitis eri
piūtur: ea in p̄ntia ſponte dare: poſt
modū largiter recipe nolumus? an
ſi quis morti damnatus omibus ſu
is facultatibus vitā redimēdi opti
onē acciperet: nōne ad gratiā aſcri
beret? nūc āt cū vel dimidio rerum
nr̄aꝝ a gehēna liberari poſſimus: e
ius ignibus torqueri: q̄ʒ quicq̄ʒ ero
gare malumus: acſi oīa amittam⁹.
Quā ergo excuſatōeʒ quā veniam
merebimur: cū tā facili ad vitā via

ꝑciſa:nullo nobis fructu ꝓpoſito de
feramur in preceps.pn̄tibus ⁊ futu
ris bonis:ſpōte iā ꝑuemur:cū vtriſ
qꝫ facile ꝑfrui poſſemus?Qꝛ ſi ī hūc
vſqꝫ diē nr̄am ſpreuimus vtilitatē:
nūc tandez ad nos reuerſi:res nr̄as
ad neceſſaria dirigamus: vt futura
bona cōſequamur.gr̄a ⁊ benignita
te dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i cū quo pr̄i glori
a ſimul ⁊ ſpiritu ſancto in ſecula ſe
culoꝝ amen.

Homelia xxxix
in capitulo quinto.

SJ ego teſtimoniū ꝑhibeo de
meipo:teſtimoniū meū nō ē
veꝝ.Alius ē q̄ teſtimoniuz
ꝑhibꝫ de me:⁊ ſcio ꝙ veꝝ ē teſtimo
niū eius qđ perhibet de me. Qui
metalla fodē aggredit̄ artis ignar⁹
auri venas nō inuenit.ſꝫ ꝯfūditur:⁊
laborē ſubit in caſſuz.ita q̄ diuinaꝝ
ſcripturaꝝ ordinē nō intelligūt.q̄ e
aꝝ ꝓprietates:q̄ leges:non diſq̄rūt.
ſꝫ om̄ia ad verboꝝ ſonuz accipiunt
auꝝ terre confundētes:nunqꝫ recō
ditū ī ijs thezauꝝ aſſequūtur. Hoc
mihi ī mentē venit q̄niā ꝓpoſit⁹ no
bis locus ē multi auri plen⁹:qđ tū
non oībus in ꝓmptu ē. ſꝫ arcana q̄
dam obſcuritate obrutum .Quāob
rē effodiendo ⁊ diligenter purgan-
do:ad veꝝ ſenſū ꝑueniendū ē.Quis
enī non ſtatim perturbaretur audi
ens xp̄m dicentē.Si teſtimoniuz ꝑ
hibeo de meip̄o teſtimoniū meū nō
ē veꝝ.Nam multis in locis de ſe-
ip̄o teſtimoniū ꝑhibentē videmus.
ſiq̄dem ſamaritano dixit. Ego ſum
xp̄s.Et ceco. Qui loq̄tur tecū ip̄e
ē.Et iudeis. Quomō vos dicitis
ꝙ blaſphemas:ꝙ dixi filius dei ſuz?
Et alibi ſepenumero.Si ergo hec
oīa mendacia ſunt.Que nobis ſalu
tis ſpes futura ē?vnde veꝝ inueni-
emus?q̄n ip̄a veritas dicit:teſtimo
niū meū nō ē veꝝ? Hoc āt non mo
do ꝯtrariū videt̄:ſꝫ ⁊ aliud nō min⁹
Nā ⁊ alibi . Si ego teſtimoniū in
q̄t perhibeo de me: teſtimoniū meū
veꝝ ē.Vtꝝ hoꝝ vt veꝝ recipiā:v-
tꝝ vt falſum reijciā?Si verba ip̄a
ſimpliciter accipiātur:neqꝫ ꝑſonaꝫ
neqꝫ cauſam ꝑſcrutabimur.Si eniꝫ
teſtimoniū eius nō ē veꝝ: neqꝫ hoc
veꝝ.Vtrūqꝫ ergo falſuz .Quid ſibi
vult hic ſmo?Diligēter īuigilāduz:
vel potius diuina gr̄a opus ē ne nu
dis verbis īſiſtamus.Jta heretici
in errorem incidūt: neqꝫ ſententiaꝫ
neqꝫ audiētis habitum inq̄rentes .
Niſi eī tēꝑa:locos:auditorē ⁊ alia
huiuſmodi cōſideremus:multa ſeq̄
rent̄ abſurda.Quenā ergo ſētētia?
Dicturi erāt iudei .Si tu teſtimoni
uꝫ ꝑhibes de teip̄o:teſtimoniū tuuꝫ
non eſt verū. Jdcirco ꝑoccupauit
Jeſ⁹.q̄ſi dicat Fortaſſe dicetis vos
mihi nō credituros.nemo q̄ repēte
de ſeip̄o teſtimoniū ꝑhibet habet a-
pud homīes auctoritatē. Jlla autē
particula nō ē veꝝ.nō temere legē
da ē.ſꝫ ad illoꝝ opinionē referēda.
hoc eſt.Vobis nō ē veꝝ.Non enī
ex auctoritate ſua:ſꝫ ꝓ auditorum
ſuſpicōe loq̄tur quaꝫ arguit.eoꝝ ad
ducens obiectōez.Veꝝ cū dt̄.Si e-
go de meip̄o teſtimoniuz perhibeo:
veꝝ eſt teſtimoniū meū:q̄ ſit ⁊ qua
lis exiſtimari debeat: oſtendit.⁊ de
ſe loquens.Cum eī mortuoꝝ reſur
rectōem ⁊ iudiciū adnunciaſſet:⁊ ꝙ
q̄ credit ī ip̄ꝫ nō iudicat̄.ſꝫ venit ad
ad vitā.ꝙ ſedebit ab omnibus rati
onē exacturus . ꝙ equalem habeat
patri poteſtatem: atqꝫ virtutē.hec
omnia confirmaturus.neceſſario e
oꝝ primū obiectōez poſuit. Dixi in
q̄t:Sicut pater ſuſcitat mortuos ⁊
viuificat:ſic ⁊ filius quos vult vi-
uificat.Dixi:neqꝫ pr̄ iudicat quēqꝫ
ſꝫ om̄e iudiciū dedit filio.Dixi ho-

norandū filiū ſicut prēm: ⁊ qui n̄ ho
norificat filiū nō honorificat patrē.
Dixi qui verbū meū audit ⁊ credit
ei q̄ miſit me: nō veniet in iudiciu̅.
Sed trāſiet de morte in vitam. De
vox mea mortuos ſuſcitabit. Et q̄
ſunt: ⁊ futuri: ꝙ peccatoꝝ rōem exi
gā ab oībus. ⁊ iuſte ⁊ pro vniuſcu
iuſq̄ meritis iudico. Cu̅ igitur hec
omnia quidem magna aſſeruiſſ̄ : ne
q̄ iudei credidiſſent. obſcuriora ꝑius
adducit. mox rē cōfirmaturus qua
ſi ita dicit Diceris fortaſſe me de me
ip̄o teſtimoniū ꝑhibere: neq̄ fidem
mihi adhibendā. Quibus verbis eo
rū ponēs obiectōem: ſoluit: oſtēdit
q̄ eoꝝ mētis abſcōdita nō ignorare
Ita ꝑmū virtutē ſuā indicat: inde
ꝓbatiōes affert ꝑq̄ manifeſtas. tri
plex teſtimoniū ad verboꝝ ſuoꝝ ꝓ
bationē adducens. opera ſua: prēm
teſtē. Johānis ꝑconiū. ⁊ primū im
becillius. Cū eni dixiſſet. Alius ē q̄
teſtimoniū ꝑhibz de me. Subdidit.
Vos miſiſtis ad Johānem: ⁊ teſti
moniu̅ perhibuit veritati. De ſi nō
eſt verum teſtimoniu̅ eius quomō
dicit. Scio ꝙ veꝝ eſt teſtimonium
Johānis. ⁊ teſtimoniū ꝑhibuit ve
ritati? Ecce manifeſte conſtat: cum
dixit teſtimoniū meū nō eſt veꝝ: ſe
cundū illoꝝ opinionē locutū. Quid
ſi ille ad gratiā teſtatus ē? Ne hoc
dicerēt n̄ inqt Johānes teſtimoni
u̅ ꝑhibuit de me. ſ; prius vos miſi
ſtis ad Johānem Non miſiſſetis ni
ſi dignū arbitraremini: cui fides eſ
ſet adhibenda. Et quod maius ē. n̄
miſerunt interrogatū de xp̄o Johā
nem. ſ; de ſeip̄o. Cuius igr̄ in ꝓpriis
rebus teſtimoniū fidedignum puta
bāt. lōge magis: in alienis. Siq̄dē
nō ita de ſeip̄o locut⁹: vt de altero
q̄ſpiam creditur. Johānes āt tante
apd̄ iudeos erat opinionis: vt de ſe
alterius nō īdigeret teſtimonio Nō
eni qui miſſi ſunt dixerunt quid di
cis de xp̄o? ſ; tu q̄s es? Quid dicis
de teip̄o. Adeo ip̄m admirabātur.
Hoc totū ſignificauit Jeſus his ꝟ
bis. Vos miſiſtis ad Johānē. Pro
pterea euāgeliſta: nō miſſos tantū
dixit. ſ; miſſoꝝ ꝑſonas diligenti⁹ ex
ponit. nō ex infima plebe viros: nō
abiectos ⁊ viles: nō q̄ corrūpi ⁊ de
cipi poſſent. ſ; ſacerdotes ⁊ phariſe
os: q̄ ſane eius verba intelligerent.
Ego āt nō ab hoīe teſtimoniū acci
pio. Qua ergo grā Johānis addu
cis teſtimoniū? Non erat hoīs Jo
hānis teſtimoniū. Qui miſit me in
q̄t baptizare in aqua: ille mihi dixit
Erat itaq̄ dei: non Johānis teſti
moniū Nā ab eo id didicerat. Sed
ne dicerēt: vnde a deo didicit? ⁊ re
prehēderēt maiorē ī modū. ad eoꝝ
ſuſ.. icōez reſpiciēs īponit ſilentiu̅.
Neq̄ eni credibile erat: Multos
ſcire id Johānē a deo accepiſſe. ſ;
tanq̄ ipſe ex ſe diceret: fidē ei adhi
bebant. Ideo inq̄t ego non ab hoīe
teſtimoniū accipio. Sed ne dicerēt
Si nō accipis ab hoīe teſtimoniū
cur adducis? Vide quo pacto obie
ctōni occurit. Sed hoc dico vt vos
ſalui ſitis. Hoc ē. Ego hoīs nō īdi
geo teſtimonio: cū deus ſim. veꝝ cū
Johānes tāte apd̄ vos auctorita
tis ſit: cū tanq̄ ꝓphetā admiremini
(cetera ciuitas omīs ad iordanē ip̄m
auditū effūdebatur) mihi āt ⁊ mi
racula faciēti nō creditis. idcirco e
ius vobis teſtimoniū ī memoriā re
duco. Ille erat lucerna ardens ⁊ lu
cens. vos āt voluiſtis exultare ad
horā ī luce eius. Ne dicerēt. Quid
ad nos ſi ille teſtimoniū ꝑhibuit? īo
nos nō recipim⁹ Recepiſſe oſtēdit.
Neq̄ eī contemnendos miſerūt nū
cios: ⁊ voluerūt exultare: adeo illū
admirabātur. Neq̄ poterāt cōtra
dicere. Illō āt verbu̅: ad horā: faci

lē coꝝ mutatōez: ⁊ fluxū: ⁊ infirmū
ſtudiū: indicat. Ego āt habeo teſti
moniū maius Iohāne. Nā ſi velle
tis rem ipſā ⁊ opera ꝯſiderare: ipa
longe magis vos adduceret ad cre
dendū. cū noletis. ad Iohānez vos
relego. Non ꝙ ego indigeaz. ſꝫ quo
niā oīa facio: vt vos alliciā: vos ſal
uos faciā. Habemus enī opeꝝ teſti
moniū Iohāne maius. tamē qđ vo
bis ꝓprius ē ⁊ familiarius: qđ vos
magis admiramini vtor. Lucernaz
āt Iohānē appellauit: vt ex ſe lucē
ñ habē. ſꝫ a ſpūs grā demonſtraret.
Qđ ad ſui differentiā poſuit. ſꝫ non
ita maifeſte dixit: ꝙ eēt ſol iuſticie.
ſꝫ tm̄ eos acrius tetigit. ꝙ quemad
modū illū ꝯtēpſerūt: ſe quoqꝫ ꝯtem
nerēt. Et eī quē tanti faciebant ad
horā admirati ſunt. qđ niſi feciſſent
ꝯ̄pmū xpo: illius ꝑſuaſiōe crediſ
ſent. Vt igitur eos omī venia indi
gnos oſtendat: addidit. Ego habeo
teſtimoniū maius Iohanne. quale?
Opeꝝ. Opera eī inqt: que dedit mi
hi patˀ vt ꝑficiā ea. ipa opera que e
go facio teſtimoniū ꝑhibent de me.
ꝙ pr̄ me miſit Hic paralitici: ⁊ filij re
guli ſanati: ⁊ alioꝝ pluriū meminit.
Nā diceret fortaſſe qſpiaz magnifi
ca Iohānis verba de Ieſu: ad gra
tiā dicta: ꝗuis neqꝫ eiuſmodi de Io
hāne viro optimo ⁊ tante apđ iu
deos admiratōis: ſuſpicio oriri poſ
ſet. Veꝝ opa etiaz īſanis perſuade
rēt. Ideo eoꝝ adduxit teſtimoniū
⁊ reſpōdet obiectōi: ꝙ nō eſſet a de
o q ſabbatū non cuſtodit. Hac grā
inqt. Opera que dedit mihi pr̄. atq
ſuapte auctoritate ea opabat. Sed
ad maius indiciū ꝙ nihil cōtra pa
tris volūtatez faceret humilius lo
cutus ē. ſꝫ ꝗobrē non dixit. Opera
que dedit mihi pr̄ teſtātur me eqlez
prī? vtrunqꝫ eī ex operibus oſtendiſ
ſet: ⁊ ſe equalem patri: qđ alio ī lo

co his verbis ꝯfirmauit. Si mihi ñ
creditis operibꝰ credite: vt cognoſ
catis ⁊ credatis: ꝙ ego in patre et
pater in me eſt. Vtrunqꝫ inqꝫ oſtē
diſſet: ⁊ ſe equalem patri: ⁊ minime
illi contrariū. Quāobrē ergo nō ita
dixit. ſꝫ potiori parte relicta minorē
poſuit? Quoniam id nimiū a princi
pio viſum eſſet. Nam ſi longe mi
nus eſt credi a deo veniſſe ꝗ̄ deo e
qualem eſſe. alteruz eī etiā prophe
tarum erat. alteruz minime. pro mi
nori tamen magnaz adhibet diligē
tiam: itelligens ꝙ ſi hoc auditores
reciperēt. reciperent etiam alteꝝ: ⁊
maius memorās teſtimoniū qđ mi
nus ē poſuit. vt ⁊ id reciperetur.
Et q miſit me pater ipe teſtimoniū
perhibuit de me. Et quonā pacto?
Hic ē filius meus dilectus: in iorda
ne: ipm audite. Sed hꝰ ꝓbatōne in
digebat. Iohannis vero teſtimoni
uz manifeſtum erat. Ipſi enī ad eū
miſerant: nec inficiari poterant: ⁊ ſi
gna ſimiliter viderāt: ⁊ ipſū ſanatū
audierāt: ⁊ crediderāt ⁊ ꝓpterea eū
accuſabāt. Relinqbatur ergo vt pa
tris teſtimonium demōſtraret. Qđ
confirmaturꝰ inquit. Nec vocem e
ius vnqꝫ audiſtis Et quomō Moi
ſes dicit deus locutus eſt. Moiſes
āt reſpondit (Quomodo Dauid lin
guam inquit quam non nouerat au
diuit: iteꝝ moiſes Si eſt gens talis
que audiuit vocem dei Neqꝫ ſpēm
eius vidiſtis Atqꝫ ⁊ vidiſſe eā He
ſaias Hieremias Hiezechiel ⁊ a
lij ꝯplures teſtantur Quid ẜ inqt
Chriſtꝰ: in philoſophicam paulatiz
introducit diſciplinam: oſtendens
deum neqꝫ vocez habere: neqꝫ ſpeci
em: ſed eſſe omni figura: omni voce
ſuperiorem. Nam ſicut dicendo ne
qꝫ vocem eius audiſtis: nō vocez q
dem proferre inquit. ſꝫ non audiri.

ita neq̄ ſpēm ei⁹ vidiſtis.nō formā
hēe ⁊ nō videri. Vez neutꝝ id hēe
intelligit. Et ei ne ſe iactatorē appel
larēt ⁊ tātū ad Moiſez deū locutū
dicerent: vt dixerūt Nos ſcimus ꝙ
Moiſi locutus ē deus Hunc aūt ne
ſcimus vnde ē.īquit. Neq̄ vocē de
um habere neq̄ ſpēm. Et qḋ hoc di
co? Nō modo neq̄ audiſtis deū ne
q̄ vidiſtis ſʒ qḋ maxīe gloriamini
q̄ accepiſtis a deo precepta: ea hēe
nō poteſtis gloriari Ait ergo ⁊ Ver
bū eius nō habetis ī vobis mānēs
Hoc eſt īſtitutōes:precepta: legem
ꝓphetas.naʒ licet ea deus inſtitue
rit.non tamē apḋ vos ſunt:qm̄ mi
hi nō creditis. Nam ſi vbiq̄ ſcptu
re mihi neceſſario credendū teſtant̄
vos āt mihi nō creditis.eius vocē
lōge a vobis abeſſe pſpicuū ē Ideo
ſubdidit ꝙ queʒ miſit ille.huic vos
nō creditis Deinde ne diceret. et
quo pacto ſi vocē eius non audiui
mus tibi teſtimoniū ꝑhibuit. His
verbis occurrit. Scrutamini ſcptu
ras ꝙ vos putatis in ipſis vitā et
nā habere Ille ſunt que teſtimoniū
ꝑhibēt de me. Scpturaꝝ teſtimoni
uʒ adducit. Atq̄ ⁊ apud iordaneʒ ⁊
in mōte perhibuit deus teſtimoniū
Non tamē hoc adducit. Non enīʒ
fortaſſe credidiſſent. Vocem nanq̄
ex mōte non audierāt. Apud iorda
nem audierāt qḋ nō tamen attēde
rāt. Idcirco relegat eos ad ſcriptu
ras: vbi ſit ꝓpis teſtimoniū.ꝓpus tū
antiquā tollit in q̄bus gloriabātur
tanq̄ deū viderint ⁊ audierint Cū
enim conſentaneū eſſet iudeos que
in monte facta ſit nō credituros:
eorum primo ſuſpicōem reprehēdit
⁊ conſentire ſcpture demōſtrat :ad
quaꝝ eos teſtimoniū relegat. Hoc
nos exēplo aduerſ⁹ hereticos hic
arma ſumam⁹. Oīs eī ſcriptura di
uinitus inſpirata vtilis ē ad docen
dū:ad arguēdū:ad corrigēdū: ad e
rudiendum in iuſticia : vt ꝑfectus
ſit homo dei ad oīe opus bonū in
ſtructus. Non alijs abūdet:alijs ca
reat.hic enī non eſt perfectus. Que
vtilitas dic queſo:cū quiſpiā inten
te orōibus vacat non āt affatiʒ ca
lamitoſis miſeret̄: vł ſi miſeretur cu
pidus tamē ē: ⁊ violent⁹: vel ſi his
abſtineat:ad oſtentatōem abſtinet:
vel ſi optimo aīo miſeret̄:inde poſt
modū in ſuperbiā effertur: vel ſi hu
milis ſit ⁊ ieiunijs ſe macerat:auari
cie ſtudijs ⁊ terre incūbit Radix eī
⁊ mr̄ oīm maloꝝ auaricia ē:hāc for
midemus hāc fugiamus.hoc pecca
tū orbeʒ terraꝝ perdidit.hoc oīa
cōfudit. hoc a feliciſſimo xp̄i ſ͛uitio
nos abduxit. Non eī poteſtis inq̄t
ſ͛uire deo ⁊ māmōe qḋ ꝯtraria xp̄o
precipit. Siq̄dem xp̄us dicit. Da in
digentibus. Māmona rape ab indi
gētibus. Chriſtus: inſidiantibus ⁊
calūniantibus ignoſcas. Māmona
qui tibi nullā iniuriam intulerunt:
ꝑſequaris. Ille pius eſto ⁊ manſue
tus. hic crudelis ⁊ inanis.nihil te
moueant lachryme pauperꝝ: vt ī il
la die ſeueꝝ nobis iudicem non con
ciliemus. Hec eī omnia opera nr̄a
in omniū conſpectum proferentur:
⁊ quos iniuria affecim⁹:quos ſpo
liauimus:omneʒ nobis auferent ex
cuſationem Nam ſi Lazarus diuitē
(non ꝙ vllam ab eo iniuriam acce
perit ſʒ ꝙ non inuenerit miſericor
diam) tam acerrime accuſauit:vt
nullam cōſequutus ſit veniam.quā
naʒ ij conſequentur qui non modo
nulla ī calamitoſos miſericordia vſi
ſunt:ſed vim inferunt : ⁊ pupillorū
diripiunt facultates ? Et qui chri
ſtum eſurientem non paſcunt : tan
tuʒ eos manet ſuppliciū.quid de ijs
eſtimādū ē:q rapiūt aliēa q̄ multis

viz inferūt:q̄ oīa opant̄ īiuſte Hāc
nos cupiditatē caueam⁹ dilectiſſi-
mi. Cauebimus āt ſi iniuſtos hoīes
⁊ iniuſte locupletatos:q̄ iā obierūt
cōſiderabimus:quoꝝ pecunijs ⁊ la
boribus alij fruūtur Ipſi vero igni
⁊ ſupplicijs cruciantur intolerabili
bus. ⁊ quenā dementia in hac vita
anxie ſemꝑ ⁊ in ſūmis laboribus vi
uere: vt mortui penis īmortalib⁹
torqueamur. Licet nobis ⁊ ī hac vi
ta in delicijs ⁊ voluptatib⁹ viuere
quas nihil adeo parit ꝙ̄ elemoſyne
ꝯſcientia. ⁊ cū hinc migrabim⁹ vici
oꝝ ſordibus vacuos: bona aſſeq̄ ſē-
piterna. Nā ſicut malicia ⁊ viuētes
⁊ mortuos affligit ⁊ torquet:ita v̄
tus añ celeſtis regni participatōez
ſectatores ſuos ⁊ ſpe bona: ⁊ incre-
dibili fouet voluptate. Quā vt ⁊ in
hoc ⁊ futuro ſeculo cōſeq̄mur boīs
operib⁹ muniamur. Sic futurā no
bis coronā cōparabimus. grā ⁊ be
nignitate domini nr̄i Jeſu xp̄i cū q̄
prī ⁊ ſpūi ſācto gloria ī ſecula.

Homelia xl

ex capitulo quinto.

Scrutamini ſcṗturas ꝙ vos
putatis in ipis vitā eternaz
habere ⁊ ille ſūt que teſtimo
niū perhibēt de me:⁊ nō vultis ve
nire ad me vt vitā eternā habeatis
Longā ad vos de ſpiritalib⁹ reb⁹
orōem habemus dilectiſſimi. Neq̄
tamen eā nobis ſatis eſſe ad ſalutē
arbitramur:etiā ſi ꝓ viribus inſiſta
mus. Nā ſi in rebus ſecularibus ⁊
in cōparandis diuitijs:nemo ſibi ſa
tis facere videat̄:cū ijs ṗter rōem
⁊ modū vtat̄. Lōge magis in ſpiri-
talib⁹ id vſu venerit. Siqdem lon
ge hec maiori indigent ſtudio. Pro
pterea xp̄s iudeos ad ſcṗturaꝝ nō
ſimplicē ⁊ nudā lectionē. ſ; ad īueſti
gatōez perq̄ diligētē:relegauit Nō
dixit legite ſcripturas. ſ; ſcrutamini
Diuina eī ſūma indigēt diligētia. ī
vmbra enī maioribus illis nō ab re
locutus ē. Idcirco effodere ꝓfūdi⁹
iubet: vt que alte deliteſcūt: inueni
re poſſimus. Nō enī rem in ſuperfi
cie ⁊ in promptu poſitā effodimus.
ſ; que tanq̄ theſaur⁹ profūde recō
ditur. Qui enī huiuſmōi querit niſi
ſūmā adhibeat diligentiā ⁊ laborē
nunq̄ queſita inueniet. Quāobrē ī
quit. Scrutamini ſcripturas. Quia
vos putatis ī eis vitā eternā habe
re. Non inq̄t habetis. ſ; putatis ha
bere vt demōſtraret nihil eos ſola
lectione ꝓficere. niſi fides accedat.
Dicit igr̄: Nunquid ſcripturas ad
miramini? Nūqd inde vitā ꝯſeq̄ ar
bitramini? Ille de me perhibent te
ſtimoniū. ⁊ nō vultis venire ad me?
vt vitā eternam habeatis. Nō im
merito inquit putatis. quoniaz ipſi
credere nolebāt ſ; in ſola lectōe glo
riabāt̄. Deīde ne nimio ſtudio: glo
rie ſuſpicōnem incurreret: ⁊ id dice
re putaret̄: vt ſibi auctoritatē ꝯcili
aret. et eī Johānis ⁊ prīs teſtimoni
uz: ⁊ opa ſua meminerat: ⁊ omīa co
natus ē: vt eos alliceret ad creden
dū. ne inq̄ credibilē multis ſuſpicō
nē incurreret. ſubdit. Claritatez ab
hominibus non accipio Hoc eſt nō
ego humana gloria. Sol enim a
lucerna lucem non accipit. Qua igi
tur gratia hoc dicitur? Vt ſalui ſi
tis: vt ſuperius inquit. Significa
uit tamē ⁊ hic etiam cuz dixit. Vt
vitam habeatis. Affert autem et
aliam cauſam. Sed cognoui vos.
quia dilectionem dei non habetis
in vobis. cum tanq̄ dei amatores
iudei chriſtum perſequerentur: ꝙ ſe
equalē deo faceret: ſciretq̄ non eſſe
credituros: neq̄s percōtaretur cur
id diceret: vt vos reprehendā inq̄t
ꝙ nō pietate in deū me perſeq̄mini.

Nā ſi ipē ⁊ opibus ⁊ ſcṗturis mi
hi ꝑhibet teſtimoniū. Quēadmodū
ātehac me deo ꝯtrariū arbitrati ex
piuliſtis. ita exquo vobis veritatē
oſtēdi recipere deberetis: ſi deū dili
geretis. ſ; nō diligitis. ꝓpterea hoc
locutus ſum: vt temere vos elatos
oſtendā: ⁊ inuidiā obtegere: qđ etiā
ex ſequētibus cōfirmat. Ego enim
veni inquit in nomīe patris mei: ⁊
non accepiſtis me. ſi alius venerit ī
nomine ſuo illū accipietis. Animad
uerte vt oībus ī locis: ꝓpter hoc ſe
miſſuȝ: ⁊ a patre accepiſſe iudiciū ⁊
nihil poſſe a ſeipō facere ꝯfitet̄: vt
oēm tollat incredulitatis excuſatio
nē: ſ; quēnā nō in noīe patris vētu
rū dixit? Antixp̄m ⁊ ꝑfidiā eoꝝ: ſi
ne cōtradictōe demōſtrat. Nā ſi tā
q̄ȝ dei amatores me pſeqmini: lōge
magis antixp̄m perſeq̄ oportuerit.
Ille eī neq; ſe miſſū a pr̄e: neq; eius
volūtate venire dicȝ. ſ; oēm ſibi po
teſtatē vendicabit: ſe oīm deū ꝯfi
tebitur. Et Paulus inq̄t in oībus
dicentem ſe deū: aut quod colitur:
oſtendentē ſeipſum deū eē: hoc eſt
ꝙ ꝓprio nomine venerit. ego āt me
in nomīe patris mei venire ꝯfiteor
Satis id indicare poterat: ꝙ deuȝ
nō amarēt. cū ab ipō miſſuȝ nō reci
perēt. Verꝰ ex antixp̄o etiā eoꝝ im
pudentiam coarguit. cū eīi q̄ ſe a de
o miſſū p̄dicat: nō recipitis: coletis
aūt. q̄ ſe deū neſcire: ⁊ ſe maximū de
oꝝ eē glorīabitur. ꝓſpicuū erat: ꝙ
īuidia ipm̄ pſequebātur. ideo duas
affert ſmonis ſui cauſas. ⁊ ꝑus vti
liorem. Vt ſalui ſitis. ⁊ vitā habea
tis. ⁊ licet nō eſſent audituri: graui
orem tn̄ ponit: vt aſſolet. Et qdem
Paulus de antixp̄o diſputās: ꝓphe
tauit. ꝙ mittet illꝰ deꝰ ī opatōem er
roris: vt credāt mēdacio. vt iudicē
tur oēs q̄ non crediderūt veritati.
ſ; conſenſerūt iniq̄tati. Chriſtus āt

non dixit venturum: ſed ſi venerit
vt remiſſius auditores offenderet.
nam propter ſummam eorum perfi
diam antichriſti aduentum tacuit
Paulus autem intelligentibus ap
te eum manifeſtauit. quod illos in
excuſabiles facit. Deinde increduli
tatis cauſam his verbis exequitur.
Quomodo poteſtis vos credere q̄
gloriam inuicē accipitis: ⁊ gloriam
que a ſolo deo eſt nō queritis? Hic
iterum oſtendit: nullā eos diuinoꝝ
conſiderationem habere. ſ; eorum
pretextu ꝓprium affectum obtege
re. tantum auteȝ a querenda dei glo
ria abeſſe: vt humanaȝ potius q̄ȝ di
uinam optarent: qua ergo ratione
tantū odij pro dei gloria ſuſciperēt
quam adeo contemnebant: vt e
tiam humanā preponerēt. Cum ita
q̄ȝ ſimulatam eoruȝ in deum dilecti
onem arguiſſet: ⁊ ex ijs que in ſe fa
cerent: ⁊ que in antichriſtuȝ eſſent
facturi. oſtendiſſetq; nulla venia di
gnos. iterum Moiſen: qui eos accu
ſat in medium adducit. Nolite pu
tare quia ego accuſaturus ſuȝ vos
apud patremꝰ. eſt qui accuſat vos
Moiſes in quo vos ſperatis. ſi eniȝ
crederetis Moiſi: crederetis forſitā
⁊ mihi. de me enim ille ſcripſit. ſi au
tem illius litteris non creditis. q̄
modo meis credetis verbis? hoc e
ante me ille vos veſtri in me animi
reprehēdit Moiſi cui magis creditis
q̄ȝ mihi Ecce quō oēȝ eis aufert ex
cuſatōeȝ. deū vos diligē ꝯfitebami
ni me pſeq̄ndo oſtēdi ꝙ eiꝰ odio hꝰ
facitis. Dicebatis me ſabbatū ſoluē
legē tranſgredi: purgaui calumniā.
Contra me hec audere aſſerebatis
vt Moiſi crederetis. Demonſtraui
hoc vos pacto maxime legi Moiſi
cōtradicere. tm̄ ei abſum: vt Moiſi
legi repugneȝ. vt nemo alius eque
vos accuſaturus ſit: q̄ȝ ipē qui legē

condidit. Ut igitur de ſcripturis i
quit. in q̄bus putatis vitā eternam
habere: ita et de Moiſe in quo vos
ſperatis. vbiq̄ʒ ipoꝝ armis eos cō-
fodiēs. Et vnde cōſtat: Moiſen ac
cuſaturꝝ vt te iactare nō credamus?
Quid tibi cū Moiſe? Sabbatū ſol-
uiſti: quod ille obſeruandū manda-
uit. Quomō nos accuſaturus eſt.
Quo vteris argumento: ꝙ in aliū
ſuo ipſius nomine veniētē ſim⁹ cre
dituri? ad hec nullum adducis teſti-
moniū. Atq̄ oīa hec ex ſuperioribus
ꝯfirmant. cū ei ſe a deo veniſſe: ab o
peribus: a Johānis ꝛ pr̄is teſtimo-
nio: aſſeueret. ꝯſtat Moiſen eos ac
cuſaturꝝ. Quid ille inquit? Siq̄s ve
nerit ſigna faciēs: ꝛ ad deum addu
cens: ꝛ futura vere predicēs: ei ꝓm
ptiſſimo animo parere oportet. chri
ſt⁹ oīa hec fecit. ſigna veriſſima opa
tus ē. ad deū oēs traxit ꝛ que ꝑdi
xit: reꝝ euētu cōfirmata ſūt. Qꝫ aūt
ob xp̄i odiū aliū ſuſcepturi ſint: īde
ꝑſpicuū ē qm̄ qui diuia volūtate ve
nientē fugant. contrariū recipiunt.
Neq̄ʒ id tibi admiratōni ſit: ꝙ Mo
iſi adducat teſtimoniū. cū ab homi
ne ſe teſtimoniū non accipere dixe
rit. non ei ad Moiſen. ſʒ ad diuinam
eos ſcripturam relegat. Verꝫ cum
ſcripturis minus mouerētur: ſe ad
ip̄m refert legis latorē: q̄ eos accu
ſat. ꝛ expreſſius metuʒ incutiēs. ſin
gula coꝝ verba coarguit. Cōſidera
queſo. Dicebāt ꝙ dilectōis in deuʒ
gr̄a chriſtū ꝑſequebantur. oſtendit
contrariū ꝙ odij. Dicebāt: ꝙ Moi
ſen defenderēt. oſtēdit ꝙ oppugnāt
ꝛ ꝙ ei nō credūt: id faciūt. Nā ſi le
gis aſſertores eſſent: oportebat vt
qui legē impleret: ꝓbarent. Si deū
diligebāt ei credere q̄ ad deum eos
traheret. Si Moiſi credebāt: queʒ
Moiſes ꝑdixerat adorare. Qꝫ ſi illi
q̄ ante me fuit. fides nō adhibetur:

minime miꝝ ſi me ab eo iā ꝑdē ꝑnū
ciatum expellitis. Quēadmoduʒ er
go qui ſe Johānē admirari arbitra
bātur eos potius cotēnere ex ijs q̄
in ip̄o facerēt: demōſtrauit. itidē ꝛ
in Moiſe vſu eis venire oſtēdit: ꝛ ſe
ꝑ in eoꝝ caput omnia que ꝓ ſe ad
ducere opinabātur: retorquet. Tā
tū ei abſit inquit vt a lege iudaica
vos abducam: vt ipſum legis lato
rem contra vos teſtem adducā. Di
cit ergo ſcripturas de ip̄o teſtari: v
bi autē nondū aperuit: vt maioreʒ
eis formidinē incuteret ꝛ ad inueſti
gandum interrogandūq̄ʒ excitaret
Nā ſi non rogatus dixiſſʒ facile cō
tempſiſſēt. hoc aūt pacto eos roga
re ꝛ diſcere oportebat: ſi attentōeʒ
preſtabant. Ideo nō in demōſtrati
oibus tm̄ ſʒ in ſentētijs ꝛ minis ve
hemens eſt: vt vel hoc ſalteʒ pacto
metu trahat ad credēdum. Illi aūt
tacent. Talis eni malicia eſt? Quic
q̄d dicatur fiat ve non exurgit. ſed
ꝓprium ſeruat venenum: ſʒ omis ab
animo eijcienda eſt: nec vlli inectē
dus dolus. Ad prauos eni prauas
vias deus mittit: ꝛ ſp̄us ſanctus ſa
pientie fugiet doluʒ: ꝛ diſcedet a ra
tōnibus imprudentium. Nihil eniʒ
tā ſtultos homines facit q̄ʒ malicia
Fraudulētus eni ꝑfidus ingratus
he nanq̄ʒ malicie ſpecies ſunt. cum
non ledentem ledit: cum nectit do
los: cum beneficiorum obliuiſcitur:
nonne ſumme pre ſe fert ſtulticie iu
diciuʒ? Nihil ſapientiores reddit q̄ʒ
virtus eteniʒ gratos: benignos: mi
tes: humanos: manſuetos: lenes: ce
teris ꝟtutib⁹ preditos efficit. Quid
ita affectis prudentius. fons mater
radix ſapientie virtus non ſecus ac
malicia omis ex ſtulticia oritur. Si
quidem ſuperbus ꝛ iracundus quo
niam ſapientia carent: ijs affecti
bus abſumūtur. Ideo inq̄t ꝓpheta

Non ē ſanitas in carne mea a facie
inſipientie mee: vt om̄e peccatum e
ſtulticia ortum habere demonſtret
nam q̄ virtuti ſtudet: q̄ deum timet
is ſapientiſſimus eſt Initiū inquit
ſapientie timor domini. Q̄d ſi ita ē
malus: q̄ dei timorē nō habet: ſine
dubio non eſt ſapiens . q̄ hac vera
caret ſapientia ſtultiſſimus ē. Atq̄
multi malos admirantur: q̄ ⁊ iniu-
riam facere ⁊ offendere poſſint: non
ītelligētes eos maxime miſeros exi
ſtimandos: q̄ cum alios ſe ledere ar
bitrentur in ſe enſez ſtringūt. quod
vltime ē dementie: vt ſeipm̄ ledēdo
q̄s non cognoſcat ſꝫ ſibi aliū ledere
videat. Q̄d Paulus ſentiens inq̄t.
Quaꝛe nō potius iniuriā accipitis?
Quare nō magis fraudē patimini?
Non accipere iniuriā in nō inferē
do eſt: ſicut nō pati malū in nō fa-
ciendo male q̄uis multi ambigant:
nec ſapientiā amplecti velint. Hec
cōſiderātes dilectiſſimi nō q̄ accipi
unt. ſꝫ qui inferunt iniuriaz: eos mi
ſeros dicamus : deploremuſq̄ cū ipi
maxime accipiant: ⁊ cum deo bellū
gerant. cum omniū contra ſe ora a
periant: cū in hoc ſeculo mala labo
rēt fama: ⁊ in futuro perpetuū ſibi
pariāt ſupplicium. q̄ āt accipiūt ⁊ ma
gno animo oīa perferunt: deū ꝓpici
um habeant: omnes eis cōmiſereā
tur: omnes laudent. oēs benigne ſu
ſcipiāt. Ipſiq̄ in hac vita maximū
ſapiētie exemplū prebeant. ⁊ ī futu
ro gloriā expectēt ſempiternā. quaz
vtinā omnes cōſequamur. gratia ⁊
benignitate domini nr̄i Jeſu xp̄i cū
quo p̄ri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſan
cto in ſecula ſeculoꝝ amen.

Homelia xli
ex capitulo ſexto.

Poſt abijt Jeſus trans mare
galilee: q̄d ē tyberiadis ⁊ ſe
quebatur eū multitudo ma
gna. qui videbant ſigna que facie
bat ſuper ijs qui infirmabantur.
Sub ijt ergo in montem Jeſus: et
ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis No
limus dilectiſſimi paruos ⁊ maledi
ctos homines proſequi ⁊ inſectari.
ſed eos ⁊ eorum maliciaz toleremꝰ
cum nihil ab his virtus noſtra of-
fendatur nihil detrimenti accipiat:
ita enim omīs eorum impetus fran
gitur: ⁊ quemadmodū ſagitte in du
rum aliquod ſignuz immiſſe magno
impetu huc illuc diſperguntur. mol
lius vero aſſecute figuntur ⁊ deſi
nūt. ita maledicos ⁊ feros repugnā
do magis exaſperamus: cedēdo mi
tigamus facile: ⁊ eorum mollimus
inſaniam Idcirco chriſtus cum au
diſſent phariſei ipſum plures q̄ Jo
hannes diſcipulos habere: ⁊ bapti
ſare: abijt in galileam: vt eorum in
uidiam ⁊ furorem quem ex ſe audi
to ortum credibile erat. extigueret.
Non tamen eundem locum quem
ante petijt. non enim in cana gali-
lee. ſꝫ trans mare conceſſit. Seque
batur autē eum multitudo magna
quia videbant ſigna que faciebat.
Quenam? Cur nō enumerat? Quo
niā hic euangeliſta plurimum ī xp̄i
ſermonibus ⁊ doctrina verſatur. cō
ſidera in toto anno. etei nunc in fe
ſto paſche non aliud q̄ paralitici ⁊
filij reguli nobis ſignum expoſuit.
Neq̄ enim omnia narrauit : neq̄
potuiſſz. ſꝫ ex multis ⁊ magnis pau
ca. Sequebatur eum multitudo
magna. quia videbant ſigna que fa
ciebat Non philoſophicis admodū
ſubtilitatibus vtitur. ad tantā enī
doctrinā magis ſignis adduceban
tur ⁊ rudiores maxie. Signa inq̄t
non fidelibus ſed incredulis . Sed
nō huiuſmodi apud Matheū popu
lus. vex ſtupebāt omnes doctrinaz
eiꝰ q̄ docebat eos tanq̄ poteſtatē

habẽs. Quid āt montẽ ſubijt: τ ibi
ſedebat cum diſcipulis? Propter fu
tur ſignum. Qꝛ autẽ ſoli cū ipo di-
ſcipuli aſcenderūt. multitudinis nō
ſequentis deſidiā coarguit. Ad hoc
etiā nos admonet a ꝑturbatōibus
τ tumultu diſcedendum. Idoneus
ſiqdem ad philoſophiam locus ſoli
tudo. Aliquādo xp̄s ſolus montẽ
aſcendit τ orat: vt oſtendat qui deo
vult frui: cū omī cura τ ſolitudine
vacare τ quietū locū querere opor
tere. Erat āt ꝓximū paſcha dies fe
ſtus iudeoꝝ. Quanaꝫ gratia oībus
ad ſolennitatẽ hieroſolymā ꝓperāti
bus ipe in galileā: τ inde in caphar
naū: nō modo abijt: ſꝫ τ ducit diſci-
pulos? Ut paulatim legẽ ſoluat. cū
iudeoꝝ malicia occaſionem accepe
rit. Cū ſubleuaſſet Jeſus oculos: τ
vidit ꝙ multitudo magna venit ad
eum. Non ab re cū diſcipulis ſedere
oſtendit. ſꝫ aliquid diligentius τ ma
gna omniū attētōne differere. Ex q̄
Jeſu ſtudiū τ humilitatẽ in diſcipu
los videri licet. Sedebant intẽtis
in mgr̄m oculis. Inde cū ſubleuaſſꝫ
Jeſus oculos: τ vidit multitudinẽ
venientẽ. Alij euangeliſte dicūt di
ſcipulos obſecraſſe Jeſum: ne ieiu-
nos dimitteret Johannes autẽ Je
ſum Philippum rogaſſe. Utrūqꝫ mi
hi verū videtur. alio τ alio tempe.
illud q̄ꝫ hoc ātiquius. Sed q̄ꝫobreꝫ
Philippū interrogat? Norat q̄ diſci
puli magis doctrina indigerēt. Hic
ē q̄ poſtmodū inq̄t. Oſtende nobis
p̄rem τ ſufficit nobis. Propterea cū
rogauit: vt magis appareret mira
culū: τ coactus confiteri penuriam:
melius intelligeretur miraculi ma
gnitudo: q̄ꝫ ſi ſimpliciter id feciſſet.
Ait ergo. Unde ememus panes vt
manducent hi? Sic τ in veteri teſta
mento: nō ꝑus ſignū fecit deus q̄ꝫ
Moiſen introgaret. Quid ē hoc q̄d

tenes in manu tua? Nā cū admira
bile aliq̄d τ repentinū prioꝝ nōnū
q̄ꝫ obliuionẽ facere ſoleat: ꝑmū eum
ꝓpria cōfeſſione alligare voluit: vt
nullo ſtupoꝛẽ obliuiſci iā poſſit. Uult
p̄terea ꝑpatōe: ſigni magnitudineꝫ
intelligi. Ducētoꝝ denarioꝝ panes
inq̄t non ſufficiunt his vt vnuſq̄ſ q̄ꝫ
modicuꝫ q̄d accipiat. Hoc aūt dice
bat tentans eū. ipe eniꝫ ſciebat q̄d
eſſet facturus. Quid ſignificat ten
tans eum. Num quid eſſet reſpon
ſurus ignorabat? Minime. Quid igi
tur? Ex veteri teſtamento licet ītel
ligi vbi inq̄t. Que poſtq̄ꝫ geſta ſūt:
tentauit deus Abraā. Ille reſpōdit
ad ſū. Ait illi. Tolle filiū tuū vnige
nitū quē diligis Iſaac Nō dixit hº
vt an pareret experiretur: cū omīa
deus videat ꝑuſq̄ꝫ fiant. ſꝫ homīs
more vtrunq̄ꝫ dictum eſt. Sic eniꝫ
cū dicit. Scrutatur corda hominuꝫ
nō ignorationis eſt. ſꝫ certiſſime co-
gnitiōis: ita tentauit: nihil aliud q̄ꝫ
certā ſcientiaꝫ ſignificat: vel ꝙ pro
batiōꝛẽ ipm fecit. Ut ergo Abraam
ita τ Philippū. interrogādo admo
net: vt miraculū diligentius conſi
deret. Ideo euangeliſta ne quid his
verbis abſurdū de xp̄o ſuſpicareris
τ in magnum prolabereris erroꝛẽ.
Ipe inquit ſciebat quid eſſet factu
rus. Ut igitur hoc in loco euāge
liſta diligenter hoc notat ne deci
piamur. ita cum īquit. Propterea
magis querebant eum iudei interfi
cere. quia non ſolum ſoluebat ſabba
tum: ſed τ patrem ſuum dicebat de
um: equalem ſe faciens deo. niſi ea
eſſet xp̄i operibus cōfirmata ſenten
tia: eam quoq̄ꝫ correxiſſet ſuſpiciōeꝫ
Nam ſi in Jeſu verbis timet euan
geliſta: ne quid ꝑperā ſuſpicemur
multo magis in aliorum ſermonibꝰ
ſi non verum id eos opinari intel
ligeret. Sed nihil dixit. Norat enī

cā fuiſſe xp̄i ſententiā. ꝙ eſſet equalis
deo: nec eos ꝓperā opinatos. Cum
igr̄ interrogaſſet Philippū. Dixit An
dreas fr̄ Simōis. Eſt puer vn⁹ hic
qui habet quinq; panes hordeaceos
⁊ duos piſces. Sed hec qd ſūt int̄
tātos? Prudētior ꝗ Philippus An
dreas. nō tamē penit⁹ rē intellexit.
Puto āt eū adductū ꝓphetaꝝ mira
culis: vt Heliſei ex panib⁹. Preceſ
ſit ḡ Andreas Philippū nō tamē in
ipm̄ cacumen euaſit. Hinc delicijs
deditī intelligāt: qd magni illi viri
⁊ admirabiles comederint: ꝗ vilis
⁊ modica coꝝ mēſa fuerit. Intuea
mur coꝝ in oībus abſtinētiā. Cū di
xiſſ; hab; quinq; panes hordeaceos
ſubdidit. S; qd hec int̄ tātos? Pu
tabat̄ enī ex paucioribus pauciora
ex pluribus plura factuꝝ miraculo
rū auctorē: in quo decipiebatur. Si
milit̄ ei ⁊ ex plurib⁹ ⁊ paucioribus
panes multiplicare poterat. neq; ei
ſubiecta materia indiget deus. Sed
ne creatura ab ipſius ſapiētia alie
na videretur vt ſecuti hoīes Mar
cionis opinione infecti calumniati
ſūt: ipa vſus eſt creatura in mira
culoꝝ ſubiectū. Et cū ambo diſcipu
li nihil ſperarent: ſignū oſtēdit. ita
ꝑus rei difficultate confeſſa: maius
lucꝝ conſeqtur. Diuina enī demon
ſtrabat̄ potētia. ⁊ cum ſignū ſuperi
ori tempe a ꝓphetis factū. licet non
eodē modo facturus: ⁊ gratias ꝑus
acturus. ne ſtulte eius imbecillita
tē opinarentur. Conſidera quonā
pacto ex omnibus mentes erigit ⁊
differētiā demōſtrat. Siqdē nō tū
viſis panib⁹: vt ītelligas q̄ n̄ſūt: ſic
ea q̄ſūt ei ſubdita eē vt Paulus te
ſtatur. Vocās que nō ſūt tanq; ea q̄
ſūt. tanq; paratis epulis ꝑcepit il
los ſtatim diſcumbere: vt hinc diſci
puloꝝ animos excitaret. Cum enī
ex ſermone illo lucrati eſſent conti

nuo paruerunt. neq; ꝑturbati ſunt
dicētes. Quid hoc eſt? Quid iubes
diſcumbere. nihil eſt paratum: ſed ā
te miraculū credere ceperunt. Et q
paulo ante a deo diffidebant: vt vn
de emeret panes neſcirent. iā fidenƭ
diſcumbere turbā faciūt. Sed quid
tandē? Cum ſanaturus eſſet parali
ticū: cum ſuſcitaturus mortuū: cum
maris ſedaturus tempeſtatē: nō a
git gratias. Hic agit: vnde oſtēdat
ante cibū gratias deo agendas. Ac
cedit ad hoc ꝙ in minoribus maxie
gratias agit: vt non indigentiam i
telligas. naz ſi indiguiſſet longe ma
gis id in maioribus feciſſet: que ſi
auctoritate ⁊ ṽtute ꝓpria opabat̄
⁊ illa opatū cōſtat. Preterea ⁊ mul
titudo magna aderat quā ꝑſuaderi
oportebat: diuina id fieri volūtate
Quāobrē cū ſolus facit ſigna nihil
eiuſmodi dicit: preſente āt multitu
dine: ne deo ⁊ patri aduerſari puta
ret̄ gratias agendo omnē penitus
aufert ſuſpicōem ⁊ dedit diſcūben
tibus ⁊ impleti ſunt. Ecce inter do
minū ⁊ ſeruū differentia. Illi enim
ad menſuram habentes gratiaz di
menſa faciebāt miracula. deus autē
abſoluta poteſtate per quā abūde o
peratur. Et ſupauerunt inquit fra
gmenta: que non fuerunt ſuperflua
ſ; ideo factum ne imaginatio que
dā exiſtimaretur. Et idcirco ex ſbie
cta quoq; materia operatus eſt.
Sed quanā gratia non dedit tur
be vt ferrent ſed diſcipulis? Quoni
am hos magis erudiri volebat. qui
totius orbis magiſtri erant futuri.
Multitudo enim parum emolumē
ti e miraculis erat conſecutura.
mox nanq; obliti ſunt ⁊ petunt ali
ud ſignum. diſcipuli plurimam con
ſecuti ſunt vtilitatem. Erat autem
et hoc non parum ad Jude dam
nationem: qui cophinum portabat

Sed ꝙ eorum eruditionis gratia
id fecerit: in ſequentibus in memo
riam his verbis reducens ſignificat
Nondum ſcitis quot cophinos ac=
cepiſtis? et ꝙ equali numero diſcipu
lis fuerint cophini fragmētoꝝ. ali
as vero cum non amplius admonē
di eſſent non xij. cophini ſed ſeptem
ſporte ſuperauerunt. Ego autēꝫ nō
panis modo copiam et multiplica=
tionem admiror: ſed ꝙ tantum que
duodecim ſportule caperent fragmē
ta ſuperfuerunt: ꝙ preuiderit quan
tum eſſent conſumpturi. Tantū enī
ſupereſſe voluit. Quod profecto ineſ
fabilis potentie eſt. Confirmarunt
igitur fragmenta miraculuꝫ: vtrun
ꝗ indicantia neq̄ imaginationem
eſſe: et ex illis que comederant ſupe
raſſe. Piſcium reliquie nulle ſuperfu
erunt. ſed poſt reſurrectioneꝫ nō am
plius eſt ſubiecta materia quāobrē?
Vt intelligas nūc materia vſuꝫ: nō
propter neceſſitatē: non ꝙ ea ꝓ fun
damento indigeret. ſed vt hereticis
ſilentium imponeret. Turbe aūt di=
cebant. Quia hic eſt vere propheta
O gule incredibilem auiditateꝫ. Ma
iora his miracula et quideꝫ innume
ra operatus eſt Jeſus: neq̄ hoc vn
ꝗ confeſſi ſunt niſi nunc exſaturati
Vnde conſtat: ꝙ prophetam aliqueꝫ
eximium expectabant. Eteniꝫ illi di
cebant. Tu es propheta. Et hi. Hic
eſt vere ꝓpheta: qui venturus eſt in
mundum. Jeſus aūt cum cognouiſ
ſet: quia venturi erant vt raperent
eum: et facerent regem: ſeceſſit iterū
in montem ipſe ſolus. Proh quanta
gule vis: ꝗ mutabilis ſententia. iaꝫ
non amplius calumniantur. nec ſab
bati tranſgreſſioneꝫ curant. neq̄ dei
zelo mouentur. oēs has curas ple
no ventre abiecerunt. ꝓpheta erat
regem volebant. chriſtus aūt fugit.
Quid tandē? vt humanarū dignita
tum contemptꝰ nos admoneret: vt
oſtenderet nullis ſecularibus rebus
indigere. q̄ enī vilia elegerat: matrē:
domum: patriā: victuꝫ: veſtimenta:
quid terrena appeteret? celeſtia illu
ſtria erāt. et magna angeli: ſtelle: pa
ter: et ſpiritus: teſtimoniū ꝑhibētes
ꝓphete ipm iampridem adnuncian
tes. Terrena omnia ei vilia erant.
vt hoc pacto clarius eius poteſtas
appareret. Seceſſit igitur in montē
eruditurꝰ nos vt ſecularia contēne=
remus: neq̄ huius vite claritudineꝫ
admiraremur. ſed contēptis his om
nibus futura optaremꝰ: complecte=
remur: amaremus. Qui enim huma
na admiratur: nulli erit in celis ad=
mirationi. Quocirca inquit Pilato
Regnum meū non eſt de hoc mūdo
ne videretur humano metu: et viri=
bus ad perſuaſioneꝫ abuti. Quare ī=
quit ꝓpheta. Ecce rex tuus venit
manſuetus: et ſedens ſuper aſinam.
Regnum ſuum non huius ſeculi. ſed
celi dicit. Propterea inquit. Gloriā
ab hominibus nō accipio. Aſſueſca
mus igitur dilectiſſimi huius ſeculi
honorem contemnere. neq̄ cuꝫ deſi
deremus. honorati ſumꝰ honore ma
ximo: cui hic comparatus infamia:
nuge: ignominia eſt. ſicut mundi diui
tie ſupernis illis collate: paupertas
et vita hec ſine illa: mors eſt. Dimit
te inquit mortuos. Hanc igitur glo
riam aucupari nolimꝰ: quā qui exhi
bent vmbre ſunt ⁊ ſomniū: et longe
ipſa gloria viliores. Gloria īquit ho
minis tanq̄ flos feni. quid flore feni
corruptibilius? Sed eſto: ſit diutur
na. Quid anime conferret? Nihil ſa
ne: verum maiorem in modū officit
quippe que ſeruos efficiat: et quideꝫ
emptis viliores. ſeruos non vni ad=
dictos domino. ſed duobus: tribus:
innumeris: quibus diuerſa imperan
tibus parent. quanto melior liberta

tis conditio eſt ꝙ̄ ſeruitutis. Dei ſer
uū ab hominum ſeruitio liberemus.
Atſi omnino gloriaꝫ queris: immoꝛ
talem aucupare: que longe vtilioꝛ ē
⁊ magisꝰ expetenda. Seculi homīes
damno tuo ſuam querunt vtilitatē
chꝛiſtus contra centupluꝫ reddit ꝙ̄
dederis: et tandē vitam eternā elar
gitur. Quid ergo ſatius? quid expe
tibilius: in terra an in celo: homini-
bus an deo: admirabilem apparere?
damnū an lucrum conſequi: ad vnā
diem an ad ſempiterna ſecula coro-
nari? Da indigenti. non hiſtrioni. ne
cū tuis pecunijs ⁊ aīam illiꝰ ꝑdas.
Tu enī ſtulta ambitione ꝑditionis
eius cauſa es. ſiquidem qui ſe in oꝛ-
cheſtra exercent: ſi artem ſuā ſine lu
cro futurā ſcirent iāpꝛidem deſtitiſ
ſent. verum cum te plaudentem ac-
currentem multa largiētē videant:
etiamſi artis pigeret: lucri cupidita
te adducuntur. Si ſcirent neminem
laudatuꝝ: non amplius irritos labo
res ſubirent. verū cum omnibus ſe
admirationi eſſe intelligāt: multitu
dinis laude alliciūt. Abſtineamꝰ di
lectiſſimi his impenſis: que nullā af
ferunt vtilitatem diſcamus in quibꝰ
et quando conſumere opoꝛteat: ne
vtrinqꝫ deum ad iram pꝛouocemus
et congregando vnde non liꝫ: ⁊ di-
ſpergendo in que non liꝫ. Qua enī
in te ira: qua vindicta indignus ſis:
cum in meretricē eroges. mendicum
expellas. nam etiamſi iuſti laboꝛis
mercedē ſolueres: nōne crimini tibi
aſcribendum eſſꝫ. mercedē ſceleri et
pꝛo merita pena honoꝛē impēdere?
Cum ſpoliatis oꝛphanis et viduis
impioꝝ luxuriā foues: conſidera qui
ignis qđ tibi ſupplicīū maneat. Au-
di Paulū. Non tm̄ hec faciūt. ſꝫ lau
dant facientes. Foꝛtaſſe acrius vos
arguimꝰ. ꝙ ſi non argueremꝰ: operū
tn̄ ſupplicia manent eos: qui nunqꝫ
emendant. Quid vtilitatis: ſi ad ve
ſtram loquerer volūtatem: cum pu
nienda ſint ſcelera? pꝛobas ſaltantē.
laudas: admiraris: nonne illo peioꝛ
efficeris? Siquidem cum inopia ex-
cuſat cui omnia videntur licere. tu
hac cares excuſatione. ille rogatus
cur alijs omiſſis artibus huic ſe de
diderit. non negabit turpem ⁊ iniu-
ſtam eſſe. ſed multa paruo laboꝛe. lu
crari dicet. tu rogatus quare luxuri
oſum: ſoꝛdidum: infamem admireris
non itidem poteris excuſari. ſed opꝰ
erit vt deiecto vultu erubeſcas. Et
ſi nobis quā reddas rationem non
habes: quomodo apud hoꝛrendum
illud tribunal et iudicium inexcuſa
bile: vbi cogitationuꝫ: verboꝛū: ope
rum omniū reddituri ſumꝰ rationeꝫ
conſtabimus? quibus oculis iudiciū
intuebimur? quid dicemꝰ? quā cauſā
quam excuſationem aptam aut ine-
ptam ſaltem excogitabimus? quā in
utilis impenſe? quam voluptatis?
quam pꝛoximoꝛū: quos illa arte per
didimus? nihil te defendet. punieris
ſine dubio. et quideꝫ: qđ omni caret
fine ſupplicio. Quod ne accidat: ſum
mo ſtudio caueamus: vt ſpe firma
hinc migrātes: ſempiterna bona cō
ſequamur. Gratia et benignitate do
mini noſtri Jeſu chꝛiſti: per quem ⁊
cum quo patri gloꝛia ⁊ ſpiritui ſan-
cto in ſecula ſeculoꝛū Amen.

Home. xlii.

ex capitulo ſexto

Ut aūt ſero factum eſt: deſcen
derūt diſcipuli eius ad mare
et cum aſcendiſſent nauē: ve
nerunt trans mare in capharnaum
et tenebꝛe iam facte erant. et nō ve
nerat ad illos Jeſus. mare autē ma-
gno vēto flante exurgebat. Nō pꝛe-
ſens tm̄ diſcipulis ſuis Jeſus. ſed a
longe abſens. eoꝝ ſtudet vtilitati. ⁊

enim cum vbiqꝫ affluere et operari
poſſet: et contrarijs idez effecit. Cō
templare igitur. Dimiſſis diſcipulis
Jeſus aſcendit in montem. vt autez
ſero factuz eſt: deſcenderunt diſcipu
li eius ad mare. et ad veſperum vſqꝫ
Jeſu reditum expectarunt. inde ob
immenſum in eū amorez adhuc ipm
querē non ceſſant. Non dicunt. Ve
ſper eſt tenebre nos comprehendēt.
Quo ibim⁹? loca periculoſa ſunt. pe
riculoſum tempus. ſed magiſtri deſi
derio nauem aſcendunt. Neqꝫ ab re
euangeliſta tempus ſignificauit: vt
ex eo vehementiſſimam eorum dile
ctionem oſtenderet. Quamobrez au
tem dimiſit diſcipulos Jeſus: et rur
ſus apparet ſolus ſuper mare ambu
lans? Ut eos erudiret: ꝙ graue ipſis
eſſz ſolos relinqui. et maius ſui face
ret deſiderium. necnon et ſuam de
monſtraret poteſtatem. Sicut eniz
nō oēm doctrinā eis cū multitudine
communicauit. ita neqꝫ ſigna. Opor
tuit enim eos aliter initiari: quibus
cōmittenda erat cura orbis terrarū
vt aliquid amplius haberēt. Priua
tim ergo ipſi tranſfigurationem in
monte: nunc ſuper mare ambulātez
multa ⁊ miranda poſt reſurrectionē
viderunt: et alia preterea arbitror.
Fuerunt autem in capharnaū. nō ꝙ
ibi eum eſſe ſcirent. ſed inuenire: vel
inter nauigandum: opinari. Timuiſ
ſe autem eos ſignificat euangeliſta:
et a tempore. tenebre eniz iam facte
erant. ⁊ a tempeſtate. quia mare ma
gno flatu exurgebat. et a loco. qꝛ lō
ge a terra receſſerant. Cum remigaſ
ſent quaſi ſtadia xxv. aut triginta ⁊
a re incredibili. Vident enim Jeſuz
ambulantem ſuper mare. et pertur
batis eis dixit. Ego ſum nolite time
re. Sed qua gratia ita apparuit? vt
componēdē tempeſtatis autorez ſe
eſſe oſtenderet. Hoc ſignificat euan
geliſta cum inquit. Voluerunt ergo
accipere eum in nauem ⁊ ſtatim fuit
nauis ad terram quam ibant. Non
enī tutum dūtaxat. ſed ⁊ ſcdm vētū
preſtitit. Multitudini autez ſup ma
re non apparuit. nam maius ſignum
erat ꝙ eorum imbecillitas pateret.
ſed neqꝫ diſcipulis diutius ſe ita vi
dendum prebuit. ſed ſimul et viſus ē
et euanuit. Quod autem apud Ma
theum ſignum eſt. alterum fuiſſe ar
bitror. quod multipliciter conſtat.
Sepe etenim ſimilia facit ſigna. nō
tm̄ vt admirentur. ſed tāqꝫ noui ſpe
ctatores. ſed firmiter credent. Ego
ſuz nolite timere. Verbo timorē pel
lit. Non ita alias cum dixit Petr⁹.
Si tu es iube me venire ad te. ſꝫ vn
de tunc non ſtatim crediderunt. nūc
crediderunt? Quoniam tunc tempe
ſtas manebat: et agitabat nauē: nūc
vna cum voce ſedata eſt. Vel illud
prius ſignum oſtendit cuius exēplo
hoc facilius crediderunt. Quid aūt
nauem non aſcendit? Ut maius ap
pareret miraculum. et ſuam aperti⁹
reuelaret diuinitatem. neue viderēt
neceſſitate ſed benignitate ⁊ gratia
ad eos veniſſe. Et permiſit tempe
ſtatem oriri vt ab eis inquireretur.
ſedauit vt virtus ⁊ poteſtas cogno
ſceretur. non aſcendit nauem vt cla
rius eſſz miraculum. Altera aūt die.
turba que ſtabat trans mare vidit
quia nauicula alia non erat ibi niſi
vna: ⁊ quia non introiſſz ibi cum di
ſcipulis ſuis Jeſus in nauem. ſed ſo
li diſcipuli eius abiſſent. Qua de cau
ſa tanta in hoc narrando diligentia
vtitur Johannes? Ut (licz non taz
manifeſte) admoneat tamen turbaz
miraculum intelligere potuiſſe. Vi
dit inquit vnam duntaxat nauiculā
qua diſcipuli traiecerāt: et Jeſuz cū
diſcipulis non fuiſſe: ⁊ abeūtes īue
nerunt eum in capharnaum. Quid

aliud hinc erat exiſtimandum ꝙ q
mare pedibus vadauerat? non enī
alia naui traieciſſe poterat: cū vna
cum diſcipulorum appuliſſ. Uerum
nihil de tanto miraculo percontati
ſunt. Quomodo huc veniſti? ſed tm̄
quando venerit rogarūt: niſi qm̄: ꝑ
quomodo quis velit intelligi. Ope
precium autem hoc in loco conſide-
rare inſtabilem multitudinis volun-
tatem. qui enim paulo ante dixerāt.
hic eſt vere propheta: qui eum rape
re ⁊ facere regem volebant: iam re-
friguerant: ⁊ obliti miraculi: nō am
plius admirabantur. ſed querebant
arbitror alias cibum accipere. Trāſ
ierunt duce Moiſe mare rubrum iu
dei ſed magna differentia. ille tanꝙ
ſeruus ſupplicando. Jeſus propria ⁊
abſoluta poteſtate tranſiuit. illi au-
ſtro tūc ſpirante paruit aqua: ⁊ ari
dam prebuit tranſeuntibus Jeſum
nihil a ſua natura motum mare vt
dominū admirabilius pretulit: illō
teſtatum. Ambulans ſuper mare tā-
ꝙ ſuper pauimentum. Jure autem
venturus in capharnaum gentē du
ram ⁊ minime perſuaſibilem: ſignū
panis operatus eſt. non ſolum inco
lis. ſed peregrinis admirantibus: vt
eorum molliret incredulitatem. Si-
quidem cum tanta turba tanto fer
uore et ſtudio conueniſſ: nonne vel
lapis moueri debuiſſ? nō tamē mo
ti ſunt. iterum cibum querebāt. ideo
a Jeſu reprehenduntur. Nos autē
his cognitis: tum ſenſibilium tū ſpi
ritalium gratia munerum: gratias
deo agamus. Sic enim ipſe vult: et
propter hec illa dat. Imperfectiores
ſenſibilibus allicit et premonet cum
his admodum adhuc inhient: quib⁹
acceptis cū altius erigi negligunt:
grauiter accuſantur. nam et parali
tico illud primum dare voluit. ſ nō
paſſi ſunt. Siquidem cū diceret. Re

mittuntur tibi peccata tua blaſphe
miam calumniabantur. Idem nos
ſentire nolimus. Spiritaliū nobis
potior ratio ſit. Nam ſi ſpiritalia aſ-
ſequimur amiſſis corporeis nullum
patimur detrimentum. ſine illis aūt
que nobis reliqua ſpes eſt? quod ſo
latium? Quocirca ſpiritalia nobis a
deo petenda et optanda ſunt. Hec
nos poſtulanda docuit (etſi recule-
mus) in ea quā nobis oratione inſti
tuit nihil ad carnem: omnia ad ſpiri
tum pertinentia inuenimus: et ſiq-
dem in ea ſenſibile eſt: id quodāmo-
do fit ſpiritale. Nam ſi nihil ampli⁹
querimus ꝙ panem conſubſtancialē
hoc eſt quotidianum: ſpiritalis ani
mi et ſapientis eſt. Priora autē. Sā
ctificetur nomen tuū. Adueniat re
gnum tuum. Fiat voluntas tua ſi-
cut in celo ⁊ in terra: omnia ad ſpiri
tum referuntur. et poſt illam parti
culam. Panem noſtrum quotidianū
da nobis hodie: ad ſpiritū redit. Di
mitte inquit nobis debita noſtra ſi-
cut et nos dimittimus debitoribus
noſtris. Non principatum: non diui
tias: non gloriam: non potentiam: ſ
anime tm̄ vtilitatem poſtulandam.
non terrena ſed celeſtia petenda mā
dauit. Nam ſi ſecularibus, abſtinere
iubemur. que miſeria que amentia ē
ea a domino poſtulare: que habita
abijciēda: deſiderare. in quibus nul
lam omnino curam adhibendā pre
cipit? Iniuſta petimus. ideo nihil ꝓ
ficimus. Et quomodo inquis mali:
iniuſti: raptores auari: diteſcūt? Nō
deus id exhibet. Abſit ſed rapina et
cupiditate diuites efficiunt̄. Cur de
us permittit? Quoniam permiſit et
dimiſit: vt ad maius eum reſeruaret
ſupplicium. Audi quid ei dicatur. Fi
li accepiſti bona in vita tua et laza
rus ſimiliter mala. nunc autem hic
conſolatur: tu autem cruciaris. Qd

nos in delicijs et peccatis ſeculi la-
ſciuientes ne ſubeamus ſupplicium ve-
ras nobis comparemus diuitias: et
veram ſapiētiam complectamur: vt
promiſſa bona cōſequamur. Gratia
et benignitate dn̄i noſtri Jeſu xp̄i
cum quo patri gloria ⁊ ſpiritui ſan
cto in ſecula ſeculorum Amen.

Home. xliiij.

ex capitulo ſexto

RESpondit eis Jeſus ⁊ dixit.
Amen amē dico vobis. Que
ritis me non quia vidiſtis ſi-
gna. ſed quia manducaſtis ex panib⁹
et ſaturati eſtis. Operamini nō cibū
qui perit ſed qui permanet in vitaȝ
eternaȝ. Non ſemper clementia vtē
dum eſt ⁊ lenitate. ſed ignauus diſci
pulus ⁊ igenio piguior: acrious ma
giſtri ſtimulis ab ignauia excitand⁹
eſt. quem morem ⁊ hic ⁊ alibi ſepenu
mero dei filius ſeruauit. Accedenti-
bus enim turbis ⁊ applaudentibus.
Rabbi quando huc veniſti. vt hu
manam ſe gloriam contemnere: ⁊ co
rum tantum ſalutis curā habere o-
ſtendat: aſperius reſpondet: necꝫ tā
hac ꝙ eorum animi detegēdi gratia
vt pateret omnibus. Amen inquit
amen dico vobis. Queritis me non
quia vidiſtis ſigna. ſed quia mandu
caſtis ex panibus et ſaturati eſtis.
Modeſtius coarguit: non gule ⁊ vē
tris ſeruos appellauit. non tot mira
cula: que necꝫ ſecuti erant: necꝫ ad-
mirati exprobrauit. non tam alia ꝙ
paulo ante factum miraculuȝ memi
nit. qd̄ non admirabantur. ſed quia
ſaturati erant: ſequebantur: vt iteȝ
ſaturarentur. et ea gratia reuertebā
tur. Propterea dixerūt. Patres no-
ſtri comederunt manna in deſerto.
Qꝫ eos corporeo cibo inhiare indi-
cabant. rem ſane maxime reprehen-
dendam. Jeſus autem non reprehē
ſioni tantum immoratur. ſed doctri
ne incumbit. Operamini inquit non
cibum qui perit. ſed qui permanet in
vitam eternam. quam filius homīs
dat vobis. Hunc enim pater ſigna-
uit deus. Hoc eſt. Nolite corporis
cibum curare. ſed ſpiritus. Nonnul
li auteȝ ignauie et deſidie dediti: his
verbis abutūtur: acſi chriſtus labo
rum opera tolleret. Quibus neceſſa
rio reſpondendum eſt. Totam eniȝ
vt ſic dicam: chriſtianam calumniā
tur religionem: vt ſuam ſecordiaȝ tu
eantur. Sed audiant Paulum. Re-
cordamini domini dicentis. Beati⁹
eſt dare ꝙ accipere. Atqui vnde po
teſt dare qui non habet? Quid Mar
the inquit Jeſus. Solicita es ⁊ tur
baris erga plurima. porro vnum eſt
neceſſarium. Maria optimam partē
elegit. Et iterum. Nolite curare de
craſtino. Hec omnia ſoluenda ſunt
non ſolum pigros excitemus. ſed ne
pugnare videatur diuina ſcriptura.
Etenim alibi inquit Paulus. Roga
mus autem vos fratres vt abunde
tis magis: et operam detis vt quie
ti ſitis. et vt veſtrum negotium aga
tis: et operemini manibus veſtris:
ſicut precepimus vobis: vt honeſte
ambuletis: ad eos qui foris ſūt. Et
iterum. Qui furabatur iaȝ non fure
tur: magis autem laboret operando
manibus ſuis: quod bonum eſt: vt
habeat: vnde tribuat neceſſitatem
patienti. Hic Paulus non ſimplici-
ter precipit operari. ſed ita vt indi-
genti ſubueniat. Et alibi. Et neceſſi
tatibus meis et eorum, qui mecum
ſunt: miniſtrant manus ipſe. Et ad
corinthios. Que ē ergo merces mea
vt euangelium predicans ſine ſum-
ptu ponam euangelium. et in ciuita
tem illaȝ veniens manſit apud aqlā

et priſcillam ⁊ operabatur .erant ei
ſcenofactorie artis. Hec omnia q̄n-
tum ad verba pugnare maxime vi-
dentur. Sunt ergo exponenda. Sȝ
quid dicemus? Non curare et non
operari intelligendum eſt . ne toto
animo ſecularibus rebus inhiemus:
neqꝫ de quiete craſtina tanq̄ȝ ſupua
cua cogitemus. Non licȝ aliqua hu-
iuſmodi cura operantem perturbari
Neqꝫ eniȝ idem eſt cura ⁊ operatio.
Neqꝫ vt operi cō̄fidat quiſpiā̄ ope-
retur.ſed vt cōmunicet indigē̄ti. Qꝫ
autem ad Martham locutus eſt Je
ſus:non in operando reprehenſionē̄
dixit.ſed ꝙ tempus conſiderandum
ſit ⁊ diſtribuenduȝ:ne audiendi ver
bi dei occaſio:in carnalium rerū̄ cu
ra conſumatur. Non ergo deſidiam
laudat Jeſus.ſed ad audiendum alli
cit. Ueni inquit vt vos neceſſaria
docerem.tu autem circa prandium
occuparis. Uarijs ciboruȝ generibꝰ
me vis accipere.alium cibum para.
Sermonibus meis attende. Soro-
ris deſiderium imitare . Neqꝫ coar
guebat Jeſus hoſpitalitatem. Abſit
ſed doctrine tempore :alijs non eſſe
vacandum negotijs : admonebat.
Jlla autem particula. Operamini
non cibum qui perit.non in deſidia
viuendum ſignificat .hic enim cibꝰ
eſt:qui maxime perit. Siquideȝ om
nis malicie fomes eſt d̄ſidia .ſed ope
randum et erogandum indigentibꝰ:
qui cibus minime perit. Qui pigri-
tie deditus ventri viuit.delicijs va
catis cibum operatur qui perit.qui
vero ex labore ſuo chriſtum nutrit:
potuȝ dat.veſtit.quis adeo ſenſu ca
ret vt eum cibum pereuntem dicat
operari.per quem ⁊ celeſte regnum
et illius bona nobis promittuntur.
Hic cibus perpetuus eſt. At iudei
cum nullam fidei rationem haberē̄t
cuȝ nihil cogitarent vnde ⁊ qua vir

tute ille cibus veniſſet.ſed tantuȝ ni
hil operando ſatietatem quererent:
merito huiuſmodi qui perit cibū̄ ap
pellauit. Paui vos inquit vt inde ꝑ
manentem cibuȝ quereretis:quo nu
triretur animus.vos terreno atten
ditis. Jdeo hunc vobis vilem dare
nolo:qui caducam ⁊ fluxam vitam
ſed qui ſempiternam prebeat.q̄ non
corpus.ſed animam paſcat. Sed cuȝ
magnifice de ſe locutus eſſet daturū̄
ſe cibum pollicendo.ne iterum calū̄
niandi illis materiam preberet:vt ſi
bi fidem faceret:in patrem id refert.
Nam cum dixiſſet. Quem filius ho
minis vobis dabit. Subdit. Hunc
enim pater ſignauit deꝰ. Propterea
miſit qui hunc vobis cibum ferret.
Quod et aliter poteſt interpretari.
Alibi inquit chriſtus .qui audit hoc
me ſignauit:ꝙ deus verax eſt hoc ⁊
manifeſte oſtendit. Quaȝ mihi ſigni
ficationem ⁊ in hoc loco habere vi-
detur hec particula: ſignauit pater.
hoc eſt oſtendit:⁊ ſuo reuelauit teſti
monio. Etenim ipē ſe oſtendit :⁊ iu-
deos affatus .patris in medium ꝓ-
tulit teſtimonium. Ea igitur dilectiſ
ſimi dominuȝ poſtulemus:ea oremꝰ
que iure nobis ab eo negari neque-
ant. Secularia eniȝ etſi contigerint
minime noxia ſūt.ſi vero ditabimur
hic tantum delicijs fruemur. ſi pau-
peres erimus:nihil officiet . Siq̄deȝ
neqꝫ que aut optanda in hac vita:
aut moleſta videntur ad voluptatē̄
aut triſticiam vim vllam habere de
bent.ſed vtraqꝫ contemnenda. Dif
fluunt enim q̄ȝcelerrime. quare vie
appellantur a deo:altera lata ⁊ faci
lis.altera anguſta ⁊ aſpera. Utraqꝫ
vita immortalis futura:et ſupplicij:
⁊ glorie. Ad alteram fugiendaȝ :alte
ram aſſequendam.ſummaȝ adhibea
mus diligentiam. Quenam ſeculari
um queſo voluptatuȝ vtilitas? P

die ſunt:cras elabuntur. Hodie flos
pulcerrimus:cras aridus puluis. ho
die ignis ardens. cras cinis extinct⁹
Spiritalia autē perpetuo clara flo
ridaqꝫ:et in dies ſplendidiora ꝑma
nent. Nunq̄ ille ceſſant diuitie:nun
q̄ transferuntur:nunq̄ deſinūt:nū
q̄ ſolicitudinem:inuidiam :calumni
as afferunt. Non perdunt corpus.
non corrumpunt animuꝫ que oīa
in his rapiuntur diuitijs. Gloria illa
non in ſuperbie ſtulticiam tollitur.
non tumet. nunq̄ ceſſat. nūq̄ fit ob
ſcurior. In celo voluptas ⁊ delicie
ſempiterne immortales: nullo fine:
nullo termino cōprehendende. Has
deſiderio proſequamur:preſētia om
nia pre future beatitudinis ſpe vt
ridicula (etiam in regum aulas et fa
miliaritatem) accitiꝰ contemnamus
Quibus licet nihil beatius videat.
parua tamen et vilia ⁊ nullius mo
menti ducunt : qui celeſtia animo
complectuntur. Quicquid finem ha
bet non admodum precioſum eſt. q̄c
quid ceſſat ⁊ hodie eſt: cras deſinit
etiam maximum q̄ viliſſimum eſt ex
iſtimandum. Non igitur que fugiūt
⁊ elabuntur. ſed que permanent et
nunq̄ mutātur:bona proſequamur.
vt omnes ea conſequi mereamur.
Gratia ⁊ benignitate domini noſtri
Jeſu chriſti cum quo patri gloria ſi
mul et ſpiritui ſancto in ſecula Am̄.

Home. xliiij.

ex capitulo ſexto

DIxerunt ergo ad eum. Quid
faciemus:vt operemur opa
dei? Reſpondit Jeſus ⁊ dixit
eis. Hoc eſt opus dei:vt credatis ī
eum quem miſit ille. Dixerunt ergo
ei. Quod ergo tu facis ſignum : vt
videamus et credamus tibi? Quid
operaris? Nihil gula pernicioſius:
nihil ignominioſius eſt. hec obtuſuꝫ
et craſſuꝫ ingenium hec carnalem a
nimam reddit:hec cecat intellectuꝫ
nec ſinit vt quicq̄ perſpiciat . quod
vt in iudeis vſuuenerit intuere que
ſo. Cum enim gule inhiarent :cuꝫ ſe
cularibus affici:nihil ſpiritale contē
plarentur. multis eos verbis et acu
leis impellit:multum ſuadet neqꝫ ta
men excitantur. ſed adhuc humi ia
cent. Dixerat enīꝫ. Queritis me. nō
quia vidiſtis ſigna. ſed quia mandu
caſtis ex panibus et ſaturati eſtis.
reprehenſione eos perterruit. qui
nam querendus eſſet cibus oſtendit
Nam dicendo operamini non cibū
qui perit. addidit premium . Sed q̄
permanet in vitam eternam . et ad
id quod eis obſtabat occurrit. ꝙ a
patre miſſus ſit. Quid illi? Tanquā
nihil audiſſent:quid faciemus inqui
unt. vt operemur opera dei? Quod
dicebant non vt diſcerent et face
rent. ſed vt iterum ſaturarentur: vt
ex ſequētibus apparet. Quid ad hec
chriſtus? Hoc eſt opus dei vt creda
tis in eum:quem miſit ille. Ad hec il
li. Quod ſignum facis vt videamus
et credamus. Patres noſtri mandu
cauerunt manna in deſerto. Nihil
his ſtultius:nihil inſipientius . cum
ſignum in manibus haberet tanquā
nullum fecerit . rogant. quod ſignuꝫ
facis. neqꝫ in eius poteſtate ſignum
relinquunt. ſed neceſſario ei preſcri
būt: vt nullum aliud faciat: q̄ quod
maiorum ſuorum temporibus factū
eſt. Patres noſtri manducauerunt
manna ī deſerto. Hoc exemplo mo
ueri chriſtum arbitrati: vt idem face
ret: quo carnaliter paſcerentur . Sꝫ
quidnam nullum aliud ex prioribus
ſignis meminerunt. cuꝫ plurima tūc
temporis in egipto: in mari: in deſer
to: facta eſſēt. ſed hoc dñtarat? Quia
hoc maxime impulſu ventris deſide
rabant. Quid autem qui prophetaꝫ

eum appellaſtis:et regem facere vo
luiſtis:poſt viſum ſignum: acſi nil fe
ceritis:ingrati et perfidi facti eſtis:et
ſignum queritis paraſitoꝝ ⁊ fame
licorum more loquentes? Nunc vo
bis manna admirationi eſt. Non ad
huc anima veſtra debilitata eſt? Et
aduerte irriſionem. Non dixerunt
Moiſes ſignum fecit:tu quid facis?
perturbare eum arbitrantur.ſed ad-
huc honorifice loquūtur tibi expe-
ctatione.neq; dixerunt deus hoc fe-
cit:ne huic equalem:illo humilioꝛē
facere viderentur.ſed mediuꝫ quod
dam tenuerunt. Patres noſtri man
ducauerunt manna in deſerto. Et ꝑ
fecto ad hec chriſtus dicere potuiſſꝫ
ſe maius feciſſe miraculum:non vir-
ga:non precibus:eguiſſe.ſed propria
omnia feciſſe virtute.ꝙ ſi māna me
miniſtis:ecce panem vobis prebui.
Uerum non erat nunc his verbis
locus.ſed vnum curabat vt ad ſpiri
talem cibum eos adduceret.et conſi
dera immenſam chriſti prudentiam:
quo pacto reſpondeat. Non Moi
ſes dedit vobis panem de celo.ſed
pater meus dat vobis panem de ce
lo verum. Sed quid non dixit non
Moiſes dedit.ſed ego.ſed pro Moi
ſe deum:pro manna ſeipſum poſuit?
ꝙ̃ magna erat auditorum imbecilli
tas: vt ex ſequentibus conſtat. Et
eniꝫ ita dicendo non tamen cohibu
it. Atqui primuꝫ dixit. Queritis me
non quia vidiſtis ſigna.ſed quia mā
ducaſtis ex panibus et ſaturati eſtis
non tamen illi reprehenſi deſtiterūt
Uerum cum ſamaritane ſe aquam
daturum pollicitus eſt: patris non
meminit. Sed ſi ſcires inquit do-
num dei:et quis eſt qui dicit tibi da
mihi bibere. tu forſitan petiſſes ab
eo:et dediſſet tibi aquam viuam.
Et iterum. Aquam quam ego dabo
et non refert ad patrem.hoc autem
in loco patris meminit:vt quanta
fuerit ſamaritane fides:quanta iude
orum imbecillitas:intelligeres.non
de celo erat manna? Quomodo er-
go de celo dicitur? Quemadmoduꝫ
volucres celi:et tonuit de celo deus
Panem autꝫ ſimpliciter et non ve
rum illum appellat:non ꝙ falſum eſ
ſet in manna miraculum.ſed ꝙ figu
ra eſſꝫ:non veritas. Et cum Moiſi
meminiſſet:ſe illi non contulit: neq;
ſe adhuc illi preponit.cum maiorem
adhuc de illo haberent opinionem.
Ideo inquiens. Non Moiſes dedit
non ſe ſed patrem dediſſe teſtatus ē
Tum illi. Da nobis paneꝫ hunc. Ad
huc enim ſenſibile quiddam ſuſpica
bantur. Adhuc ventrem implere ex
pectabant. Ideo ꝙ̃primum obuiam
facti ſunt. Quid chriſtus? Alliciens
eos paulatim inquit. Panis dei eſt
qui deſcendit de celo et dat vitam
mundo.non iudeis tantum ſed vni-
uerſo orbi:neq; ſimpliciter cibum.ſꝫ
alteram quandam vitam:et legem
diuerſam.vitam autem dicit. quoni
am omnes mortui erant:illi humi re
cumbentes. Da nobis inquit hunc
panem. Cum autꝫ intelligeret chri
ſtus:ꝙ donec ſenſu perceptibileꝫ mē
ſam arbitrarentur.concurrerunt cū
ſpiritalem diſcederent. Ego inquit
ſum panis ⁊c.qui venit ad me nō
eſuriet:et qui credit in me non ſitiet
vnquam. Sed dixi vobis quia et
vidiſtis me et non credidiſtis.hoc ⁊
Johannes ſuperius predixit. Quod
nouit loquitur:et quod vidit teſta-
tur:⁊ teſtimonium eius nemo acci
pit. Et ipſe iterum. Quod ſcimus lo
quimur:et quod vidimus teſtamur:
et non creditis mihi. Quod facit p̄
occupans eos et oſtendens non p̄
terea perturbari:neq; gloriam dei
ſperare:neq; cordis arcana ignora
re:neq; preſentia neq; futura. Ego

ſum panis vite. Jaȝ ĩ myſteriorum
traditionem deuenturus eſt. et pri-
mum de diuinitate ſua ſic diſputat.
Ego ſum panis vite. Neqȝ enim de
corpore hoc dictum eſt: de quo circa
finem inquit. Panis queȝ ego dabo
caro mea eſt. ſed adhuc de diuinita-
te. Etenim illa propter deum ver-
bum panis eſt: quemadmodum hic
panis propter aduenientem ei ſpiri
tum: panis celeſtis efficitur. hic au-
tem non vtitur teſtibus. quẽadmo
dum in priori diſputatione. habebat
enim ipſum panum opus in teſtimo
niuȝ: quamuis credere diſſimularẽt
illic contradicebant et arguebant.
ideo hoc in loco ſuam decernit ſen-
tentiam. illi vero cum corporis ci-
bum ſperarent: non ſunt perturba
ti: quoad ſpe deciderunt. neqȝ tamẽ
tacuit. ſed arguit vehementer. qui
enim cum panem comederent pro-
phetam appellabant. et regem face
re volebant. Hoc in loco indignati
fabri filium dicunt. et quidem vide-
bantur indignari. ꝙ de celis deſcen
diſſe diceret. non tamen hec erat cau
ſa. ſed ꝙ corpus non paſceret. ꝙ ſi
vere indignabãtur: rogare eos opor
tebat. quomodo panis vite eſſet. q̃-
modo de celo deſcendiſſet. Nunc au
tem minime hoc rogant. ſed murmu
rant. et ꝙ hoc eos non perturbaſſet
inde perſpicuum eſt. Dicente enim
Jeſu: pater meus dat vobis panem
non dixerunt: roga vt det. ſed da no
bis panem. Atqui non dixerat: ego
do. ſed pater meus dat. Ea enĩ erat
cupiditas cibi: vt inde ſe ſaturari
poſſe arbitrarentur. Quo dato quo
modo poſtmodum ſcandalizari de-
bebant. et maxime cũ patrem dare in-
telligerent. quenam ergo cauſa? cuȝ
audirent non amplius edendum: in
credulitatis pretextum inuenerunt.

ꝙ alti⁹ loqueretur. Propterea dixit
et vidiſtis me. et nõ creditis. cum ſi-
gna tum ſcripturaȝ teſtimonia ſigni
ficant. Ille enim ſunt inquit que te-
ſtimonium perhibent de me. et ꝙ ve
ni in nomine patris mei. et non acci
pitis me. Et quomodo poteſtis cre
dere. qui ab hominibus gloriam ac-
cipitis? omne quod dat mihi pater:
ad me veniet. et eũ qui venit ad me
non eijciam foras. Vide quomodo
omnia ad hominum ſalutẽ conatur
Propterea enim hoc addidit ne cu
rioſus eſſe: et fruſtra hec dicere vide
retur. Sed quid hoc ſignificat. Om
ne qđ dat mihi pater ad me veniet
et reſuſcitem illud in nouiſſimo die?
Qua gratia cõmunis reſurrectiõis
cuius et impij participes ſunt: vt p-
cipui credentiũ in ſe muneris memi
nit? qm̃ non ſimpliciter reſurrectõis
ſed talis meminit. Nam cum pri⁹ di
xiſſȝ non eijciã. ⁊ non perdam ex eo:
mox ſubdidit reſurrectionem. In re
ſurrectione enim alij eijciũtur. vt in
quit. Tollite eũ. et mittite eũ in tene
bras exteriores. Alij perdũtur. Ti-
mete inqt magis: q̄ poteſt animã et
corp⁹ in gehennã pdere. ⁊ illud vitã
eternã do. hoc ſignificat. Ibunt enĩ
qui mala egerunt in reſurrectionem
iudicij. q̄ vero bona in reſurrectionẽ
vite. Hanc hoc in loco reſurrectionẽ
oſtendit: que eſt bonorum. Sȝ quid
ſibi vult ea particula. Omne qđ dat
mihi pater: ad me veniet? Eorũ tan
git incredulitatem. oſtendens ꝙ qui
non credunt: non ſe tantũ ſed patrẽ
offendunt. et ei⁹ trãſgrediũtur volũ
tatẽ. nõ tñ tam apte id dicit vt ſp fa
cit. ꝙ ſi hec eius voluntas eſt: et p-
pterea venit: vt ſaluum hominez fa
ceret. qui non credunt eum oppug-
nant. Cum eniȝ pater inquit aliquẽ
dirigit: nihil prohibet. cum ad me

venire. Et alibi. Nemo poteſt veni
re ad me: niſi pater traxerit eum. Et
Paulus. Ipſe tradidit eos patri. Cū
enim tradet regnum deo: et patri.
Et quemadmodum pater dando
non ſe priuat. ita et filius tradendo.
dicitur autem tradidiſſe: ꝙ per ipſm̄
acceſſum habuimus. Illa autem par
ticula. per quem: etiam de patre dici
tur. vt illic. Per quem vocati eſtis
in communicationem filij eius: et ꝑ
voluntatem patris. et iterum Bea
tus es Simon bariona. quia caro
et ſanguis non reuelauit tibi. quod
ſignificat: non paruam rem eſſe fidē.
ſed ſuperno indigere auxilio. quod
per totum euangelium generoſe eu
iuſdam anime et inſpirationis diui
ne eſſe contendit. Sed dicet fortaſſe
quiſpiam. Si omne quod dat pater
venit ad te. et quoſcunq; traxerit. ⁊
nemo poteſt venire ad te niſi datum
ſit ei deſuper. Quibus pater nō dat
ꝗ nullo crimine tenētur? Verba hec
inania et friuola. opus eſt enim vo
luntate noſtra. Doceri enim crede
re voluntatis eſt. hic autē nihil ali
ud oſtendit his verbis. Quod dat
mihi pater. ꝙ non paruū quiddam
eſſe credere: neq; humanā cogitatio
nē: ſuperna indigere reuelatione: et
anima que eā fideliter accipiat. Et
illud. Qui venit ad me ſaluus fiet.
hoc eſt multam adhibebit diligenti
am. Pro ijs veni ⁊ carnem ⁊ ſerui
formam accepi. Deinde ſubdit. De
ſcendi de celo. non vt faciam volun
tatem meam. ſed voluntatem eius ꝗ
miſit me. Quid dicis? Alia ne tua a
lia illi⁹ voluntas eſt? Ne igitur hoc
quiſpiam ſuſpicaretur addidit. Hec
eſt autem voluntas eius qui miſit
me: vt omnis qui videt filium ⁊ cre
dit in eum. habeat vitam eternam.
Hec nunquid voluntas tua eſt. Et
cur alibi dicis. ignem veni mittere
terram: et quid volui niſi vt iam ar
deat? Qđ ſi tu hoc vis: conſtat vnā
eſſe voluntatem. Etenim alio in lo
co. Sicut pater inquit ſuſcitat mor
tuos ⁊ viuificat⁹. ſic et filius quos
vult viuificat. Que eſt voluntas pa
tris? ne perdam ex eo quenq;. hoc et
tu vis. Non eſt igitur alia volūtas
et alia. Etenī alibi. Sepe volui cō
gregare filios tuos: et noluiſti. Que
ergo hec eſt ſententia? hoc eſt nō ve
ni vt aliud facerem ꝙ patris volun
tatem, neq; ego aliud ſentio. Omnia
enim que patris ſunt mea ſunt. et q̄
mea patris. Si igitur patris ⁊ filij
omnia cōmunia ſunt. non immerito i
quit. non vt faciam voluntatem me
am. Sed hoc in loco non ita inquit. ſed
in finem remittit. Alta enim et ſubli
mia: vt dixi: adhuc regit ⁊ obūbrat
Nā ſi dixiſſet voluntas mea hec eſt.
contempſiſſent illi. Dicit itaq; ſe ope
ram eius voluntati preſtare: vt eos
magis ꝑterreret. Quaſi dicat. Quid
putatis? an ꝙ me irritatis? Niſi cre
deretis: patrem meū in indignatiōem
mouetis. Hoc enī ſignificat volūta
tem eius qui miſit me. Vt omne qđ
dedit mihi non perdā ex eo. Ubi ſe
eorum non indigere obſequio: neq;
vt ſibi miniſtraret adueniſſe ſignat.
ſed ꝓpter eorum ſalutē. qđ in ſuperi
ore dixit diſputatione. Gloriam ab
hominib⁹ nō accipio. Et iterū. Hec
dico: vt vos ſalui ſitis. hoc enī oīb⁹
modis contendit perſuadere: ꝙ eo
rum ſalutis gratia aduenerit: ꝙ pa
tris gloriam querat: vt nulla de ſe
aboriatur ſuſpicio. ⁊ ꝙ hoc dicat in
ſequentib⁹ manifeſti⁹ indicauit. Qui
voluntatē ſuā querit: gloriā ꝓpriam
q̄rit. qui aūt querit gloriā eius qui
miſit illum: hic verax eſt: ⁊ iniuſticia
in illo non eſt. Hec eſt enī voluntas
patris mei: vt omnis qui videt filiū
et credit in eū: habeat vitā eternā

et ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo
die. Frequenter reſurrectionis me-
minit: ne preſentibus tm̄ rebus diui
nam preſcribant prouidentiã: vt ſi
his non fruantur non propterea pi
griores fiant. neue ꝙ in hac vita nõ
puniuntur ideo contemnant ſed fu
turam expectent. Uerum illi nihil
lucrati ſunt. nos vero lucramur: cũ
frequenter noſtris auribus reſurre-
ctio inſonat. et ſi diteſcere: ſi rapere:
ſi abſurdum aliquid facere volueri-
mus: e veſtigio dies illa: et iudicium
animo inſcribatur: et omni freno ve
hementius: abſurdos affectus: cogi
tatio hec cohibebit. Atqꝫ inuicem ⁊
nobiſcum ſemper dicamus. Reſurre
ctio eſt ⁊ horrendum illud nos iudi
cium manet: et ſi quem geſtientem
viderimus ⁊ preſentibus bonis iſla
tum. idem dicamus: ⁊ reducamus in
memoriam omnia hic remanſura. et
ſi alius dolore ⁊ calamitatibus affe
ctus occurrerit: ad eum quoqꝫ iiſ-
dem verbis vtamur: doceamus ꝙ
has miſerias finem aliquando habi
turas. Inertis autem ⁊ pigri auri-
bus: iſonemus deſidie ſue penas da
turum. Sufficiens hoc verbum qđ
omni medicina noſtram animam ve
hementius curet. Eſt enim reſurre-
ctio nõ longe. ſed in portis. Adhuc
modicum iamiam veniet: et nõ tar
dabit. Et omnes oportet nos mani
feſtari ante tribunal chriſti: ⁊ malos
et bonos. illos vt merito ignominia
afficiantur. hos vt in gloria effulge
ant. Queadmodũ eñi in hac vita iu
dices: malos ſupplicio: bonos hono-
re publice afficiunt: ita ⁊ illic: vt ma
los maior ignominia: bonos clarior
gloria conſequatur. Hec nos ſingul
dieb⁹ noſtris mẽtib⁹ ſuſcribam⁹. hec
ſp̄ animo verſem⁹. Hoc pacto nulla
nos preſentiũ cura poterit perturbare
nã q̄ videntur caduca ſunt. q̄ nõ vi-
dentur eterna. Hec inquã frequen
ter nobiſcum loquamur: et cũ alijs
Reſurrectio eſt ⁊ iudicium ⁊ operũ
examina. Et quicunqꝫ fatum eſſe ar
bitrantur. hoc dicant: et mox huius
morbi tabe curabuntur. Nam ſi re-
ſurrectio eſt et iudicium: non eſt fa
tum: quamuis plurimum id conten
dant. Atqui chriſtianos reſurrectio-
nis admonere erubeſco. Qui enim
docendus eſt eſſe reſurrectionem: et
ſibi non omnino perſuadet: ꝙ nõ ne-
ceſſario et ſimpliciter et vtcunqꝫ cõ
tigerit res ferantur. is profecto non
eſt chriſtianus. Quamobrem hortor
vos et oro: omni vos malicia mun
dos reddamus: et omnia faciamus:
vt veniam conſequamur: et excuſa-
tio noſtra admittatur in illa die. Sz
dicet fortaſſe quiſpiam. Et quando
finis? Quando erit reſurrectio? Ec
ce quantum temporis preterijt: ⁊ ni
hil tale contigit. Sed erit credite.
Etenim ante diluuium et hos incre
dulos reprehendit: qui credidit. is
ſolus liberatus eſt. et temporibus
Loth diram illam plagam non ex-
pectabant: donec fulgura illa et ful
mina delati omnes perdiderunt. Ne
qꝫ his neqꝫ temporibus Noe ne mi
nima quidem futurorum malorum
particula contigit. ſed quemadmo-
dum cum delicijs et ebrietati indul
gentes: meritum repente ſupplicium
oppreſſit. ita et reſurrectio non in
principio ſed in medio felicitatis ſu
perueniet. Ideo Paulus inquit.
Cum enim dicent pacem ⁊ ſecurita
tem: tunc repentinus eis ſuperueniet
interitus. ſicut ⁊ dolor in vtero ha
bentis et non fugient. Hoc autem
fit: vt ſemper ſimus in timore et nũ
ꝙ confidamus. Quid dicis. non ex-
pectandam futuram reſurrectionem
et iudicium. Demones hec confi-
tentur: et tu confiteri erubeſcis?

Veniſti ĩquit huc vt nos cruciares
ante tempus. Qui futurū cruciatuz
dicunt: ⁊ iudiciū et examen ⁊ ſuppli
cium futurum intelligunt. Nolim⁹
ergo prouocare deum ſtulta auden
do reſurrectioni diffidentes. quē ad
modum in alijs nobis principiuz fu
it chriſtus: ita et in hoc. Siquidem
primogenit⁹. idcirco dicitur ex mor
tuis. Ce ſi reſurrectio non eſt. quō p̄
mogenitus eſſet mortuorum. cuz ne
mo poſt ipſum reſurgeret? Quō dei
iuſticia ſeruaretur: tot malis in feli
citate: tot bonis in miſeria: vitā de
gentibus: vbi quiſq; ſecundum meri
ta remunerabitur? Nemo recte vi
uentium reſurrectioni diffidit. ſed q̄
tidie precantur: ſanctam illam vocē
proferentes. Adueniat regnum tuū
Qui ſunt igitur qui reſurrectionem
non credunt? qui ſceleſti inquinataz
vitam ⁊ impuram viuūt vt prophe
ta inquit. Inquinate ſunt vie eius ĩ
omni tempore. auferuntur iudicia
tua a facie eius. Non poteſt: nō po
teſt inquam homo pure viuere: qui
non credit reſurrectionem: vt qui
nullius ſibi conſcij ſunt criminis: eaz
non modo profitentur: ſed ⁊ volūt:
et credunt: vt remunerationem ac
cipiant. Nolimus ergo deum prouo
care. ſed et audiamus dicentem. Ti
mete qui poteſt animam et corpus
perdere in gehennam: vt metu meli
ores: et hoc malo liberati: regno ce
lorum digni efficiamur: quod vtinā
omnes conſequamur. Gratia ⁊ beni
gnitate domini noſtri Ieſu chriſti p̄
quem ⁊ cum quo patri gloria ſimul
⁊ ſempiterno ſancto q; ⁊ viuificanti
ſpiritui ſancto in ſecula Amen.

Home. xlv

ex capitulo ſexto.

Murmurabant ergo iudei de
illo quia dixiſſz. ego ſum pa
nis qui de celo deſcendi ⁊ di
cebant. Nonne hic eſt Ieſus filius
Ioſeph cuius nos nouimus ⁊ patrē
⁊ matrez? Quō ergo dicit hic quia
de celo deſcendi? Quorū de⁹ vent
et gloria in ignominia eorum inquit
Paulus d̄ iudeis: quod ex predictis
conſtat: et ex ſermone quem ad chri
ſtum accedentes habuerunt. naz cū
pane ſaturati ſunt prophetam appel
labant: ⁊ regem facere cogitabant.
cum vero ſpiritalem cibum ⁊ vitam
etnā edocti: et a ſenſu abducti: reſur
rectionē ⁊ altiora acceperūt. cūq; ma
xime admirari eos oportuerat. tūc
murmurabant: ⁊ reſiliebant. Atqui
ſi hic ē propheta vt dicebatis. Hic
eſt de quo inquit Moiſes: p̄phetam
vobis ſuſcitabit dominus deus de
fratribus veſtris: tanq̄ meipſuz au
dite. oportuit ipſum audire dicentē
de celo deſcendi. nō tamen audiebāt
ſed murmurabant. adhuc enim euz
verebantur propter nouum panis
ſignum. ideo non manifeſte cōtradi
xerunt. ſed murmurando indignatio
nem pre ſe tulerunt: q͏̄ cibuz non ac
cepiſſent quem cupiebant. Murmu
rabant ergo et dicebant. Nonne h̄
eſt filius Ioſeph? Ex quo perſpicuū
eſt q͏̄ nondum admirabilem ei⁹ no
rant generationem. Idcirco adhuc
Ioſeph eum filiuz dicunt. Neq; ne
gat chriſtus q͏̄ eſſz. ſed nondum illi
tantam rez audire poterant: neq; ſe
cūdum carnem quidez. Ce ſi nō hāc
longe minus ſupernam illā ⁊ ineffa
bilē generationē. Si rē humiliorem
nō aperuit: multo min⁹ illā. Atq h̄
eos maxime perturbabat: q͏̄ vili pa
tre ⁊ fabro natus eſſz. Non tamen
chriſtus rem ipſaz ſubticuit: ne alio
ſublato: aliud ſcandalū excitaſſz. Sz

quid murmurantibus illis chriſtus.
Nemo poteſt venire ad me niſi pa
ter qui miſit me traxerit eum. Hic ī
ſurgunt manichei. Nihil nos/ ex no
bis ipis poſſe. huius particule teſti
monio cōtendētes. Sed plane nos
poſſe que volumus per hoc oſtendi
tur. Inquiunt enim. Si quis venit
ad eum quid opus eſt: vt trahatur?
Uerum hoc noſtrum non tollit arbi
trium. ſed diuino egere auxilio oſten
dit: et non inuituȝ: ſed omni conatu
contendentem venire. Inde quo pa
cto trahat: ne quid ſenſibile de eo ſu
ſpicarentur. his verbis proſequitur.
Non quia patrem vidit qſqȝ: niſi is
qui eſt a deo hic vidit patrem. Quō
trahat inquit. Hoc ꝓpheta predixe
rat. ꝙ erunt omnes docibiles dei. Ui
des fidei dignitatem? ꝙ non ab ho
minibus neqȝ per hominem: ſed per
ipſum deuȝ ea imbuendi ſunt. Idcir
co vt fidem verbis ſuis comparet
eos ad prophetas relegat. Nam ſi
erūt omnes docibiles dei: quare ali
qui non credunt? Qm̄ hoc de pluri
bus dictum eſt. Et preterea illud ꝓ
pheticuȝ omnes volentes ſignificat
Magiſter enim omnibus ꝓponitur
paratus ad docendum et cōmunicā
dum doctrinam ſuam. Et ego reſu
ſcitabo eum in nouiſſimo die. Non
parua hoc in loco filij dignitas. Si
quideȝ pater trahit: et hic reſuſcitat
Neqȝ diuidit patris et filij opera.
Quonam enim pacto? ſed poteſtatis
equalitatem oſtendit. vt in illo loco
Et qui miſit me pater teſtimonium
perhibet de me. Quod ne rogando
inſiſterent: ad ſcripturas relegauit.
ita hoc in loco. ne quid ſuſpicaren
tur ad prophetas. frequenter oſtēdēs
ſe patri non eſſe contrariū. Quid āt
qui antehac fuerunt? Nūquid doci
biles erant dei? Quid hoc in loco ex
imiū eſt? Qꝛ tunc per homines res
diuinas docebantur. nūc per vnige
nitum et ſpūm ſanctum. Deinde īqt.
Non quia patrem vidit quiſqȝ: niſi
is qui a deo eſt. Non ſcd̄m cauſe ra
tionem hic loquitur. ſed ſm̄ modum
ſubſtantie. Naȝ ſi diceret. Omnes a
deo ſumus. vbi preſtantia ⁊ differen
tia filij? Sed quare non apertius di
xit? Propter illorum imbecillitatem
Etenim ſi dicendo de celo deſcendi:
tantum ſcandalizati ſunt. Quidnaȝ
feciſſent ſi id addidiſſet? Panem au
tem vite ſeipm̄ appellat. qm̄ vitā no
ſtram et hanc et futuraȝ corroborat
Et inquit. Si quis manducauerit
ex hoc pane: viuet in eternum. Pa
nem vero ſiue doctrinam hoc in lo
co: et ſalutem et fidem in ſe: ſiue cor
pus ſuum dicit. Utrunqȝ enim ani
mam fortiorem reddit. Atqui alibi
dixit. Si quis ſermonem meum au
dierit mortem non guſtabit: ⁊ ꝑtur
bati ſunt. hic non itidem. quia iam
ob panis miraculum eum reuerebā
tur. Animaduerte autem quā faciat
huius panis ⁊ māne differentiaȝ. ab
vtriuſqȝ ſcilicȝ fine. Qꝛ enim manna
nihil magnum preberet: addidit. Pa
tres veſtri manducauerunt manna
ī deſerto ⁊ mortui ſūt. Iā ſubdit maxi
mam perſuaſionem: ꝙ longe pluris:
maioribus illis patribus Moiſe et
claris illorum temporum viris: ipſi
habiti ſint. Cum enim dixiſſet mor
tuos qui manna comediſſent. proſe
cutus eſt. Hic eſt panis de celo de
ſcēdēs: vt ſi qs ex ipo māducauerit
non moriatur. Ego ſū panis viuus
qui de celo deſcendi: qui manducat
ex hoc pane viuet ī etnū. Illa p̄tea
particula: in deſerto: manna nō diu
duraſſe: neqȝ in terrā ꝓmiſſionis ve
niſſe ſignificat. Hic aūt panis nō ēſt
ei⁹modi. Et panis q ē ego dabo ca
ro mea ē ꝓ mundi vita. Merito hoc
in loco dubitare qſpiā poſſȝ cur hec

nunc chriſt⁹ loqueretur.cū nihil ꝓfi
ceret:nihil edificaret.imo eſſet edifi-
catis nocumento.Ex hoc enī inqt
multi ex diſcipulis ſuis retro abierūt
Et dur⁹ eſt hic ſermo q̄s poteſt eum
audire?Erant igitur hec ſolis diſci-
pulis ꝯmunicāda vt Mathe⁹ ꝓuati
cū ipſis loqui teſtatur?Quid ad hoc
dicem⁹?Quenā hoꝝ verborum vtili
tas?Magna quidē ⁊ neceſſaria.Cū
enī in petendo cibo inſtarent:et pa
tribus ſuis datū memorarent:⁊ mā
na tāq̄ magnum quiddā laudarent.
omnia illa figurā ⁊ vmbrā fuiſſe.reꝝ
aūt veritatē p̄ntem oſtendit.Ideo
ſpiritalis cibi meminit.Sꝫ erat in-
quit dicendum.Patres veſtri mādu
cauerunt manna in deſerto.ego aūt
vobis panem prebui.Sꝫ magna ſa
ne differentia.minus enī hoc q̄ illō
viſum eſſꝫ.Māne miraculum extuliſ
ſet:ſuū de panib⁹ depreſſiſſꝫ.Cū ergo
de celo cibū quererent:ideo frequen
ter de celo ſe deſcendiſſe teſtatur.Qꝫ
ſi quis percontaretur:cur myſterio-
rum ſermonem adduxerit:reſponde
bim⁹:ꝙ horū nunc maxime tempus
erat.Obſcurius enī dictum ſemꝑ au
ditorem erigit:et attentioreꝫ reddit
Non ergo pertubari debebant.ſed
interrogare ⁊ querere.Sed abierūt
Qꝫ ſi prophetam eum arbitrabātur
credere eius verbis oportebat.Ita
q̄ ſtulticia ſua:non ſermonis chriſti
obſcuritate perturbabātur.Tu aūt
conſidera quomodo eos ad ſe paula
tim trahit.Nam ſe non patrem de-
diſſe dicit.Et panis quem ego dabo
caro mea eſt pro mundi vita.Sꝫ ali
ena quedam doctrina erat inquies ⁊
diuerſa.Atqui Johānes ſuperi⁹ hoc
ſignificauit agnum ipm̄ appellans.ſꝫ
non intellexerunt.Non me latet.nō
tamen diſcipuli diffidebant.Nam ſi
de reſurrectione nondum quicq̄ no
rant:et propterea ignorabant quid
ſibi vellet.Soluite templum hoc et
in tribus diebus ſuſcitabo illud.mul
to magis que hic dicuntur que ob-
ſcuriora ſunt.Qꝫ enim prophete ſu-
ſcitaſſent norant:q̄uis non tam ma
nifeſte locute ſint ſcripture.ꝙ auteꝫ
carnem quis comederit:nunq̄ quiſ
q̄ illorum dixerat.Veruntamen ꝑ-
ſuaſi ſunt:et ſequebantur:et habere
eum verba vite confitebātur.Hoc
diſcipuli eſt que magiſter aſſerit nō
curioſius inueſtigare.ſed audire et
credere:et idoneum ſolutionis tem
pus expectare.Quid igitur aūt cō-
trarium accidiſſe?Abierunt retro.
hoc propter eorum ſtulticiam.Quā
do enim ſubit queſtio quomodo ali
quid fiat:ſimul ſubit incredulitas.
Ita ⁊ Nicodem⁹ perturbatus eſt in
quiens.Quō poteſt homo in ventrē
matris ſue iterato introire?Itidem
⁊ hi nunc.Quō poteſt hic nobis car
nem ſuam dare ad māducāduꝫ?Nā
ſi hoc inquiris.cur non idem in q̄n-
q̄ panum miraculo dixiſti?Quomo
do eos in tātum auxit?Quia tūc tm̄
ſaturari curabāt:non cōſiderare mi
raculum.Sed res ipſa tunc docuit i-
quies.Ergo ex eo ⁊ hec credē opoꝛ
tuit ei facilia factu eſſe.Propterea
id prius fecit miraculum:vt per illō
non eſſent amplius increduli ijs q̄
poſtmodum diceret.Illi quideꝫ tūc
temporis nihil ex ijs dictis:nos ipi⁹
beneficij vtilitatem:cepimus.Qua-
re neceſſario dicendum q̄ admiran-
da myſteria:et cur data ſint.et que-
nam eorum vtilitas.Unum corpus
ſumus:et membra ex carne ⁊ oſſib⁹
eius.Quare initiati eius preceptis
parere debent.Ut autem non ſolum
per dilectionem.ſed re ipſa in illam
carnem conuertamur:per cibum id
efficitur quē nobis largitus eſt.Cū
enim ſuum in nos amorem indicare
vellet:per corpus ſuū ſe nobis com

miſcuit:et in vnum nobiſcū redegit:
vt corpus cuꝫ capite vniretur Hoc
enim amantium maxime eſt. Hoc
Job ſignificabat de ſeruis quibꝰ ma
xime amabatur:qui ſuum amoreꝫ p̄
ſe ferentes dicebant. Quis daret no
bis vt eius carnibus impleremur.
Quod chriſtus fecit: vt maiori nos
charitate abſtringeret:⁊ vt ſuum in
nos oſtenderet deſiderium:non ſe tā
tum videri permittens deſideranti-
bus.ſed et tangi ⁊ manducari:⁊ den
tes carni ſue īfigi:et deſiderio ſui om
nes impleri. Ab illa igitur menſa tā
q̄ꝫ leones ignem ſpirantes :ſurgamꝰ
diabolo formidoloſi:⁊ caput noſtrū
intelligamus:⁊ quā in nos pre ſe tu
lit charitateꝫ. Parētes ſepenumero
liberos ſuos alijs alendos dederunt
Ego autem mea carne alo.me ijs ex
hibeo:omnibus faueo:omnibꝰ opti
mam de futuris ſpem prebeo . Qui ī
hac vita ita ſe nobis exhibet:multo
magis in futura. Veſter ego frater
eſſe volui.communicaui carnem p-
pter vos et ſanguinem: et per que
vobis coniunctus ſum:ea rurſus vo
bis exhibui . Hic ſanguis facit vt
imago in nobis regia floreat. Hic
ſanguis pulcritudinem atq̄ꝫ nobili
tatem anime:quam ſemper irrigat ⁊
nutrit:langueſcere non ſinit. San-
guis enim a cibo non fit repente.ſed
prius aliud quiddam.hic q̄ꝫprimum
irrigat animam:eam q̄ꝫ vi quadam
magna imbuit. Hic myſticꝰ ſanguis
demones procul pellit:angelos ⁊ an
gelorum dominuꝫ ad nos allicit. De
mones enim cum dominicuꝫ ſangui
nem in nobis vident :in fugam ver-
tuntur :angeli autem procurrunt .
Hic ſanguis effuſus: vniuerſum ab-
luit orbem terrarum .de quo multa
Paulus ad hebreos proſecutus eſt.
Hic ſanguis abdita et ſancta ſancto
rum purgabat. Q ſi eius figura tan

tam habuit vim in templo hebreo
ruꝫ:in media egipto liminibus aſper
ſus.longe magis veritas . Hic ſan-
guis aureum altare ſignificauit. Si
ne hoc princeps ſacerdotuꝫ in pene
tralia ingredi non audebat. Hic ſan
guis ſacerdotes faciebat.hic ſāguis
in figura peccata purgabat .in qua
ſi tantam habuit vim.ſi vmbraꝫ ita
mors horruit : quantopere queſo
ipſam formidabit veritatem ! Hic
noſtrarum animarum ſalus eſt.hoc
lauatur anima.hoc ornatur:hoc in-
cenditur.hic igne clariorem noſtraꝫ
menteꝫ reddit:et auro ſplendidiorē
Huius ſanguinis effuſio celum per-
uium fecit. Admiranda ſane eccleſie
myſteria:admirabile ſacrarium. Ex
paradiſo fons ſcaturijt:a quo ſenſi-
biles fluuij emanarent. A menſa hac
prodijt fons qui fluuios ſpiritales
diffūdit.iuxta hūc fōtē non ſteriles
ſalices germinant.ſed quercus celū
ipſum attingentes:que fructus tem
peſtiuos et ſolidos ſemper producūt
Si quis eſtuat:ad hunc fontem ſe
pferat et recreabit . Mūdat ſq̄lorē ⁊
ſordes eſtꝰ mitigat ñ ſolares. ſꝫ q̄s ig
nite ſagitte īprimunt. Etenī ortū ſu
um ſuperne habet:inde radicem vn
de irrigatur . Multi huius fontis ri
ui:quos paraclitus diffundit et filiꝰ
arbiter eſt.neq̄ꝫ bidente aut ligone
viam facit.ſed animos noſtros ape
rit. Hic fons lucis diffundens ra-
dios veritatis. hic ſuperne aſtite-
runt virtutes fluctuum eius pulcri
tudinem inſpicientes . Nam manife
ſtius q̄ꝫ nos ille propoſitorum virtu
tem et fulgorem inacceſſibilē intuen
tur. Quemadmodum enim ſiquis li
quefacto auro manū vel linguā inij-
ciat q̄ꝫprimuꝫ deauratur.ita hec no
bis propoſita:animā aureaꝫ reddūt
Reſurgit enim vehementiꝰ igne flu
uiꝰ:neq̄ꝫ incendit.ſed abluit tantum

quicq̄d ꝯprehenderit. Hic ſanguis
prefiguratus eſt ſemper in altarib⁹:
in iuſtorum cedibus. Hic orbis ter
rarum decus eſt. Hic eſt quo chriſt⁹
emit quo vniuerſam ornauit eccleſi
am. Ut eniȝ homo ſeruos auro emit
et ornat: ita nos ſanguie ſuo chriſt⁹
Qui hui⁹ ſanguinis ſunt participes
cum angelis: ⁊ archangelis: ⁊ ſuper-
nis virtutibus cōmorantur. ipaȝ re
giaȝ chriſti ſtolam induti: ſpiritalib⁹
armis muniti. Sed nihil dixi: imo
ipm̄ induti ſunt regē. Sed ſicut ma
gnum eſt ⁊ admirabile ita ſi pure ac
ceſſeris: ad ſalutem acceſſiſti: ſin pra
ua conſcientia ad penam et ſupplicium
Qui eniȝ manducat ⁊ bibit indigne
ſanguinem domini: iudicium ſibi mā
ducat et bibit. Nam ſiqui regiā pur
puram coinquinant. haud ſecus q̄ȝ
qui ſcindunt: puniuntur. Quid miꝝ
ſiqui īmunda conſcientia chriſti cor
pus accipiunt idem ſupplicium ſube
ant: quod qui cum clauis cruci affi-
xerunt? Uide q̄ȝ formidandaȝ penā
ijs minetur Paulus. Irritam quis
faciens legeȝ Moiſi ſine vlla miſera
tione duobus vel tribus teſtib⁹ mo
ritur: quanto magis putatis deteri
ora mereri ſupplicia qui filiuȝ dei cō
culcauit: et ſanguinem teſtamenti
pollutum duxerit: in quo ſanctifica-
tus eſt? Conſideremus igitur rē no
ſtram dilectiſſimi cū tantis fruamur
bonis: et cum turpe aliquod animū
ſubit. cum ira vel re vel verbis rapi
mur. quid mereamur: quem ſpirituȝ
acceperimus: nobiſcum reputemus.
et irratiōabiles noſtros cohibeam⁹
affectus. Hec cogitatio noſtra ſit.
Quouſq; rebus preſentibus incum
bemus? Quouſq; non excitabimur?
Quouſq; nullam ſaluti noſtre curaȝ
adhibebim⁹? Intelligamus quot in
nos beneficia cōtulit chriſtus Gra
tias habeam⁹. glorificemus. nō fide
tm̄: ſed et operibus. vt futura bona
conſequamur. Gratia et benignita-
te domini noſtri Jeſu chriſti: ꝑ quē
⁊ cū quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui
ſancto in ſecula Amen.

Home. xlvi

ex capitulo ſexto

Dixit ergo eis ieſus. amē amē
dico vobis. Niſi manducaue
ritis carnem filij hominis et
biberitis eius ſanguinem: non habe
bitis vitam in vobis. Qui mandu
cat carnem meam: et bibit ſanguinē
meū habet vitam eternā. Cuȝ de
rebus ſpiritalibus diſputam⁹: nihil
ſeculare ſit in animis noſtris: nihil
terrenum. ſed oīa huiōi abeant: oīa
relegentur. Diuinos dūtaxat ſermo
nes audiamus. Nam ſi adueniente
rege omnis ſedatur tumultus: mul
to magis ſpiritu nos alloquēte: mul
to nobis ſilentio: multa admiratiōe
opus eſt. Admiratione nanq; digna
ſunt que hodie exponuntur. Amen
inquit amen dico vobis. Niſi man
ducaueritis carnem meam: et biberi
tis ſanguinē meū: non habebitis vi
tam in vobis. Eteniȝ cū id fieri poſ
ſe negarent: non ſolum non impoſſi-
bile: ſed ⁊ neceſſariū aſſerit. Qui mā
ducat carnem meam: et bibit ſangui
nem meum: habȝ vitam eternam: et
ego reſuſcitabo euȝ in nouiſſimo die.
Nā cū dixiſſȝ. Si quis manducaue
rit ex hoc pane non morietur ī eter
num. et credibile eſſet eos dicturos
quemadmodum ſuperius. Abraam
mortuus eſt et ꝓphete mortui ſunt:
⁊ quō tu dicis non guſtabit mortē?
Reſurrectionem ponit: per quaȝ ſol
uit queſtionem: q̄ non morietur in
fine. Frequenter autem in myſterijs
verſatur: ⁊ omnino id fieri oportere
demonſtrat. Quid autem ſignat Ca
ro mea vere eſt cib⁹: et ſanguis me⁹

vere eſt potus? Aut ꝙ is eſt verus
cibus qui ſaluat animam: aut vt eos
in predictis cõfirmet: ne obſcure lo
cutum in parabolis arbitrarentur.
Inde inquit. Qui manducat carnē
meam: et bibit ſanguinem meum in
me manet. quod dicit vt cum ipſo
ſe admiſceri oſtendat. Quod autez ſe
quitur non bene ſuperioribus iungi
videtur. Queramus igitur quenam
hec ſit conſequentia. Cum dixiſſet: q
manducat carnem meam: et bibit ſã
guinem meum in me manet: non ab
ſurde proſequitur. Sicut miſit me
viuens pater. et ego viuo ꝓpter pa
trem. nã cum ſepe repetiſſet vitam
eternã ad id confirmanduz addidit
in me manet. Si in me manet: ⁊ ego
viuo: ⁊ qui me ſumit: victurum per
picuum eſt. Inde inquit. Sicut
miſit me viuens pater: et ego vi
uo propter patrem. Hec compara
tio eſt ⁊ ſimilitudo. Hoc eſt. Viuo:
ego ⁊ pater. Et ne ingenitum arbi
trareris: addidit. Propter patrem.
non ꝙ operationis alicuius neceſſi
tatem ad vitã habeat. Superius eī
eã amouit ſuſpitionez. Sicut pater
habet in ſemetipſo. ſic dedit ⁊ filio
vitam habere in ſemetipſo. Ac ſi ope
ratione indigeret. inuenietur aut pa
ter non ita dediſſe: ⁊ falſa eſſz oratio
aut ſi ita dedit: nullo alio indigebat
auxilio. Quid ergo ſignat ꝓpter pa
trem? cauſam tm̃. Sicut viuit pater
ita et ego. Et qui manducat me: et
ille viuit propter me. Vitam autem
in hoc loco non qualencunqꝫ. ſed
probatam dicit: quod inde conſtat.
ꝙ et infideles omnes: ⁊ non initiati
et qui eius carnem non manducant
viuũt tñ. Quare minime dubiũ eſt:
quin illam intelligit. Dicit ergo qui
manducat carnem meã in morte nõ
peribit. neqꝫ damnabitur. Sz de cõ
muni dicit reſurrectione: ſiquidē om

nes reſurgent. ſed de clara illa ⁊ glo
rioſa: que premiuz meretur. Patres
veſtri manducauerunt manna ī de
ſerto ⁊ mortui ſunt. Qui manducat
hunc panem viuet in eternum. Fre
quenter idem repetit: vt auditorum
animis imprimatur. Vltima enī hec
erit doctrina: vt reſurrectionis ⁊ eter
ne vite fidem confirmaret. Quocir
ca poſt vite eterne promiſſionem: re
ſurrectionē proponit: poſt quã illaz
futuram oſtendit. Et vnde hoc con
ſtat? A ſcripturis ad quas eos ſemꝑ
relegat vt inde erudiantur. Cuz au
tem dare vitã mundo dicit: in emu
lationem eos adducit vt ſi aliorum
bono mouentur: nolint ipſi excludi.
Frequenter aũt manne meminit et
differentiam conferendo: ad fidē al
licit. Naz ſi poſſibile fuit vt quadra
ginta annos ſine meſſibus ⁊ frumen
to: ⁊ alijs ad victum neceſſarijs vi
uerent: longe magis nũc cum ad ma
iora venerint. Naz ſi in illis figuris
ſine labore expoſitum colligebant:
nũc profecto magis. vbi nulla mors
et vere vite fruitio. Vite autez vbi
q̄ꝫ meminit. naz eius trahimur cupi
ditate: ⁊ nihil ſuauius q̄ꝫ non mori.
Etenim in veteri teſtamento longa
vita et multi dies promittebantur.
nunc vero non ſimpliciter vite lon
gitudo: ſed uita ſine fine ꝓmittitur. ſi
mul ⁊ oſtendere vult ꝙ ex peccato
ſupplicium. nunc reuocat ⁊ ſententiã
illam mortis ſoluendo ⁊ vite ſempi
terne inducendo: contra ſuꝑiorum
temporum inſtitutionem. Hoc dicit
in ſynagoga docens in capharnauz
vbi multa miracula fecerat. q̄re ma
xime audiendus erat. Quanã autez
gratia in ſynagoga docuit ⁊ in tem
plo? Cum vt multitudinez traheret
tum ne patri contrariũ ſe eſſe oſten
deret. Multi ergo ex diſcipulis eius
audientes dixerũt. Durus eſt ſermo

hic .hoc eſt aſper difficilis intellectu
Atqui nihil tale dicebat. Neq; eniz
de vita ſed ꝺ̃ doctrina diſſerebat: vt
in ſui fidem traheret . Quid ergo du
rus eſt ſermo. Num ꝙ vitam adnun
ciat ⁊ reſurrectionem ? Vel ex celo ſe
dixerit deſcendiſſe? An ꝙ ſaluus fie
ri nemo poſſz: qui eius carnē nō mā
ducaret? Nuz hec dura ſunt? Et ꝗs
dixerit? Quid ergo eſt durus ? Diffi
cilis intellectu: ⁊ quē cape coꝛuz nō
poſſz imbecillitas: plen⁹ formidinis
Putabant eī cū ſupra vires ſuas lo
qui. Et dicebant. Quis poteſt eum
audire? Pro ſe reſpondētes . cū eſſēt
diſceſſuri. Sciens autem Jeſus apꝺ̃
ſemetipm̄ quia murmurabāt de hoc
diſcipuli eius (Hoc enī eius erat di
uinitatis argumentum: ꝙ cordis ſe
creta reuelaret) dixit eis. Hoc vos
ſcandalizat? Si ergo videritis filiū
hominis aſcendentem vbi erat pri⁹.
Idem ⁊ ad Nathanael quia dixi ti
bi īquit. Vidi te ſub ficu: credis ma
ius his videbis. Et ad Nicodemū.
Nemo aſcendit in celum niſi fili⁹ ho
minis qui ī celis eſt . Quid igitur du
bitationes dubitationib⁹ annectis?
Minime. Abſit hoc. ſed doctrine ma
gnitudine ⁊ copia eos allicere cona
tur. Si eniz ſimpliciter dixiſſz de ce
lo deſcendi: neq; aliud addidiſſz: ma
gis perturbaſſet auditores. cum aūt
addidit ſuū corpus mundi vitam eē
Et ſicut miſit me viuens pat̄ ⁊ ego
viuo ꝓpter patrez. omnē ſoluit dubi
tationem. Nam qui magnum aliqꝺ̃
de ſe predicat: ⁊ fingēdi ſuſpicio ſub
eat: tollitur tn̄ ſi plura ad eius cōfir
mationem colligātur . Omnia autez
⁊ facit ⁊ dicit ne Joſeph filius exiſti
metur. Non vt ſcandalum augeat.
ſed vt tollat. Nam ſi Joſeph filium
putaſſent: nullā eius verbis fidē ad
hibuiſſent. Si de celo deſcendiſſe: et
illuc aſcenſurum audiſſent attenti⁹.

Inde aliam adducit ſolutionē. Spi
ritus inquit eſt qui viuificat. caro n̄
prodeſt quicq̄;. Hoc eſt . Scd̄m ſpi
ritum verba mea audienda ſūt. Qui
ſm̄ carnem audit nihil lucratur: ni
hil vtilitatis accipit . Carnale ē du
bitare: quō de celo deſcendit ⁊ Jo
ſeph filium arbitrari: et quō poſſit
nobis carnem ſuā dare ad manducā
dum. Hec inquā omnia carnalia: q̄
myſtice ⁊ ſpiritaliter intelligenda ſt
Et quō potuerunt intelligere quid
eſſz carnē māducare? Expectare igi
tur eos opoꝛtuit: non diſcedere inte
rogare: non deſperare. Verba q̄ ego
locut⁹ ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt.
Spūs hoc eſt ſpiritalia: nihil carna
le: nullam naturalem conſequētiam
habentia. ſed omni hac terrena ne
ceſſitate: ⁊ huius vite legib⁹ libera.
Eſt ⁊ alius ſenſus . Sicut in hoc lo
co ſpūs pro ſpiritalibus poſuit: ita
cum carnez dicit: non pro carnalib⁹
ſed pro carnaliter audire eos ſignifi
cans: qui ſp carnalia deſiderabant.
cum ſpiritalia deſiderari opoꝛteat.
Nā ſi carnaliter ea quis acciperet:
nihil ſane lucraretur. Quid igiꝛ ca
ro non poteſt quicq̄;. non de ip̄a car
ne dicit. Abſit. ſed de his qui carna
lem accipiunt: que dicūtur. Quid āt
eſt carnaliter ītelligere? Simpliciter
vt res dicūtur: neq; aliud quippiam
excogitare. Non enī ita iudicanda
ſunt que videntur: ſed myſteria oīa
interioꝛibus oculis conſideranda.
hoc eſt ſpiritaliter. Qui non mandu
cat carnem meam: ⁊ bibit meum ſan
guinem: non habz vitam ī ſemetipo
Quō nihil prodeſt caro: ſine qua ne
mo poteſt viuere ? Vide ꝙ ea parti
cula. Caro non prodeſt quicq̄;. non
de ipſa carne. ſed de carnali auditiōe
dictū eſt. Sed ſunt quidaz ex vobis
qui non credunt. Iterū pro ſua vt
ſolet dignitate loqtur. ⁊ futura pre

dicit.oſtenditqꝫ non illoꝝ glorie dſi
derio hec dicere.ſed ꝙ eoꝝ curaȝ ha
beret. Dicendo autem quidam :diſci
pulos ſubtraxit. Superius enim di
xerat ⁊ vidiſtis me ⁊ nō credidiſtis
mihi. Sed ſunt quidam ex vobis q̄
non credūt. Sciebat enim ab initio
Jeſus qui eſſent non credētes :⁊ q̄s
traditurus eſſȝ eū. Et dicebat pro-
pterea dixi vobis.nemo poteſt veni
re ad me niſi fuerit ei datum a patre
meo. Spontaneā diſpenſationē hoc
in loco euāgeliſta: et eius patientiā
ſignificat. Et illa particula.ab initio
non ſimpliciter hic ponitur .ſed vt
eius preſcientiam intelligas.⁊ ꝙ an
te hec verba.nō poſt eorum murmu
rationem ⁊ ſcandalum proditorem
notat: quod diuinitatis erat Jnde ī
quit. Niſi fuerit ei datū a patre meo
ſuadens eis vt ſuū patrem deū:non
Joſeph:arbitrarentur.⁊ in ſe(oſten
dens nihil ſua intereſſe)ſi non crede
rent quaſi dicat. Non mouēt me ne
qꝫ perturbant:qui mihi non credūt.
noui ea omnia anteqꝫ fierent.noui q̄
bus dedit pater . Cum autem audie
ris dediſſe patrem:noli ſimpliciter p̄
uilegium arbitrari.ſed illi crede . Qꝫ
qui ſe accipiendi dignum exhibȝ:ip̄e
accipit. Ex hoc multi diſcipulorum
abierunt retro.et iam non cum illo
ambulabant. Recte euangeliſta non
dixit.diſceſſerunt.ſed abierunt retro
hoc eſt.non proficiebant in virtute
et quā iam habebant fidem perdide
runt.cuȝ ſe ſcinderent . Sed nō duo
decim. Quid ergo dicit ad eos? Nun
quid et vos vultis abire? vt iterum
ſe eorum miniſterio non egere oſten
dat. Neqꝫ eos laudauit . Quāobrē?
Cum vt magiſtri dignitatem ſerua
ret:tum ꝙ ita contineri magis opor
tebat. nā ſi laudaſſet. arbitrati ſe ei
rem gratam facere:aliquo ſaltem hu
mano affectu moti eſſent . Cuȝ vero
ſe eorū miniſterio egere minime oſtē
deret:magis eos continuit. Et ani-
maduerte q̄ꝫ prudenter locut⁹ eſt .
Non dixit abite.ne expellere videre
tur.ſed rogauit.num vellent abire.
vt et vim omnem et neceſſitateȝ au
ferret:et ne pudore quodaȝ nutarēt
ſed etiam gratiam haberent. Neqꝫ
aperte eos accuſauit.ſed modeſte te-
tigit : vt quid faciendū eſſȝ intellige
rent.nobis autem contrarium acci
dit :nec immerito:quoniam proprie
glorie cauſa omnia facimus .ideo fa
miliarium abitu:nos ⁊ noſtra minui
arbitramur. Jeſus vero neqꝫ adula
tus eſt:neqꝫ expulit.ſed īterrogauit.
non vt eos cōtemneret.ſed ne vi te-
neri viderentur.nam ſi inuiti manſiſ
ſent:haud ſecus acſi abiſſent: fuiſſet.
Quid ad hoc petr⁹? Domine ad quē
ibim⁹? verba vite eterne habes. Et
nos credidimus et cognouim⁹.quia
tu es chriſtus filius dei viui. Uides
non verba ſed temeritatem ⁊ perfi
diam auditorum:ſcandalum peperiſ
ſe? Niſi enim ita dixiſſȝ:non deſtitiſ
ſent cibum corporeum efflagitare.et
cum duodecim vna cum illis eadem
verba audiſſent.contrarie tamen af
fecti ſunt dicentes. Ad quem ibim⁹?
Quanti amoris verbum? quo et pa
tribus et matribus et omnibus re-
bus chriſtus precioſior oſtenditur:
ꝙꝫ qui ab eo diſcedunt:non habēt
amplius quo confugiant. Sed ne p
pterea ad quem ibimus dixiſſe vide
retur:ꝙ non haberent qui ſe accipe
rent.ſubdidit. Uerba vite eterne ha
bes.quare illi carnaliter et ſecūdum
humanam rationem : hi ſecundum
ſpiritum ⁊ fidem intellexerunt . Jd-
circo dicebat. Uerba que locut⁹ ſuȝ
vobis ſpirit⁹ ſunt. Doctrinam meaȝ
rerum conſequentie et neceſſitati ſb-
iacē:ne arbitremini . Spiritalia ter-
renis legibus ſeruire non patiuntur

Quod et Paulus inquit. Ne dicas
in corde tuo quis aſcendit in celuꝫ?
Hoc eſt chriſtuꝫ deducere. vel quis
deſcendet in abyſſum? Hoc eſt chri-
ſtum ex mortuis reuocare. Verba
vite eterne habes. Jam reſurrectio-
nem acceperant in qua quieſcebant
Et vide queſo: fratrum amatorẽ: et
ſtudioſum. pro omnibus reſpondet.
Non dixit cognoui. ſed cognouim⁹.
Et conſidera cum de magiſtro: non
vt iudeos locutum. Siquidẽ illi di
cebant. Hic eſt filius Joſeph. hic au
tem. Tu es chriſtus filius dei viui: ⁊
verba vite eterne habes. quia audie
rat magiſtrum dicentem reſuſcitabo
eum. et habebit vitam eternam. Ex
quo prefert attentionem qua eius
verba acceperit. cum ea meminerit.
Quid chriſtus? Neqꝫ laudauit Pe-
trum: neqꝫ admiratus eſt: quãuis
id alio in loco feciſſꝫ. Sed Nonne
ego inquit vos duodecim elegi: et
vnus ex vobis diabolus eſt? Cũ eni
dixiſſꝫ Petrus: et nos credidimus:
eximit e numero Judam. Alibi eniꝫ
nihil de diſcipulis dixit. ſed cuꝫ chri
ſtus diceret. Vos autem queꝫ me di
citis? reſpondit. Tu es chriſtus fili⁹
dei viui. hic autem dicente eo. ⁊ nos
credidimus: merito ex ipoꝝ nume
ro Judam exemit. hoc autem dixit:
vt longe proditoris maliciam ꝓpul
ſaret: ⁊ cuꝫ nihil ei proficere videret
ei tamen conſulebat. Et intuere xpi
ſapientiam. Neqꝫ eum manifeſtauit
neqꝫ latere voluit. Illud ne impudẽ
tius contenderet: hoc: ne latere ar-
bitratus: licentius auderet. quare ĩ
ſequentibus apertius reſpondebit.
Prius ergo cum alijs adnumerauit
cum diceret. Sũt quidem ex vobis
qui non credũt. quod his verbis cõ
firmat euangeliſta. Sciebat eniꝫ ab
initio Jeſus qui eſſent credentes: et
quis traditurus eſſꝫ eum. Cum aũt
in malicia perſeueraret: vehementi⁹
eum arguit. Vnus inquit ex vobis
diabolus eſt: queꝫ tamen vt tegeret
omnibus metum incuſſit. Hoc autẽ
in loco non immerito dubitandum.
cur nihil dicant diſcipuli. alias autẽ
timent ⁊ dubitant ⁊ inuicem ſe aſpi-
ciunt rogantes. Nunquid ego ſum
domine. Et Johanni Petrus innu
it: vt magiſtrum percontaretur q̃s
eſſꝫ proditor. Quenã cauſa eſt? No-
dum audierat petrus. Vade retro
ſathana. Ideo non timuit. poſtquaꝫ
autem increpitus eſt: et inde audiſſꝫ
Vnus ex vobis me tradet: merito
formidauit. Neqꝫ hoc in loco dicit.
Vnus tradet me. ſed vnus eſt dia-
bolus. quare nõ intelligebant quid
diceret. ſed tamen maliciam ſuam re
prehendi arbitrabantur. Quid autẽ
ſignificat Nonne ego vos duodeci
elegi ⁊ vnus ex vobis diabolus eſt?
Vt omni aſſentationis ſuſpicione ca
reret. Nam cum omnes eum preter
duodecim reliquiſſent: et petrus eũ
confeſſus eſſet: ne quis aſſentationẽ
ſuſpicaretur: ita locutus eſt quaſi di
cat. Nihil mihi perſuadet: ne malos
arguam. Nolite putare me laudum
veſtrarum gratia vobis adulaturũ:
vel vt me ſequimini malos non re-
prehenſurum. Quod eniꝫ multo ma
gis eſt ad perſuadendum id mihi nõ
perſuadet. Qui enim in amore per-
ſtiterit: ipſe ſibi prebebit argumen-
tum. Electus a magiſtro gloriam. re
probus ſtulticie apud ſtultos opini
onem: accipiet. Veruntamen neqꝫ
hoc me a rephẽſionibus abducit.
Hoc nunc reprehendunt in chriſto
gentiles frigide ⁊ ſtulte. Non enim
vi et neceſſitate quadam deus bo-
nos facere conſueuit. neqꝫ electio ei⁹
violenta eſt. ſed ſuaſoria. Vt enim ĩ-
telligas inquit non cogi vocationẽ
multos vocatos perire continget.

Quamobꝛem conſtat in noſtro eſſe arbitrio : an ſaluemur : an perdamur. His igitur admonitionibus ⁊ ſobꝛij eſſe ⁊ vigilare contendamus. Nam ſi is qui in ſanctum illum chorum connumeratus erat : qui tantū donuꝫ conſecutus: qui ſigna faceret (ceteriꝫ ipe Judas cum alijs ad ſuſcitandos moꝛtuos ⁊ mūdanam leprā mittebatur) ex quo grauiſſimo auaricie moꝛbo captus eſt. nihil ei : neqꝫ beneficia: neqꝫ dona: neqꝫ chꝛiſti conſuetudo: non obſequium : non lotio pedum: non menſe participatio : nō loculoꝛum cuſtodia: profuit . ſed omnia hec aditus ei ad ſupplicium fuerunt. Timeamus ⁊ nos: ne quando per auariciam Judā imitemur . Nō qui tradit chꝛiſtum. ſed qui pauperē fame confectum vel frigoꝛe contemnit: eiuſdem reus erit ſupplicij. ⁊ cuꝫ indigne myſteria participamus: eodem modo quo chꝛiſti interfectoꝛes puniemur. Quando rapimus : quando opprimimus inferioꝛes: maximuꝫ nobis ſupplicium aſciſcimus : ⁊ merito ſane. quouſqꝫ enim terrenoꝛum amoꝛ nos detinet: que ſuperflua ſunt ⁊ vana! Diuitie enim ſuperflue ſunt ⁊ inutiles. Quouſqꝫ huius mundi ineptijs inhiabimus! Quouſqꝫ ita grauati erimus ne celū ſuſpiciam⁹! quouſqꝫ non ſapiemus neqꝫ terrenarum rerum atqꝫ fluxaruꝫ ſatietatem ! capiemus! neqꝫ experientia earum vilitateꝫ intelligemus! conſideremus qui ante nos diuites fuerunt . Nonne omnia ſomniū! nonne vmbꝛa ⁊ flos nonne verba ⁊ fabule! ille locuples. vbi nunc diuitie! perierunt. peccata autem que in ijs comparandis patratus eſt remanent : ⁊ propter peccata ſupplicium. Jmo ſi non eſſꝫ ſupplicium: non proponeretur ⁊ regnū. Quod idem genus ⁊ naturam communicat reuereri opoꝛtuit. Nunc autem canes quidem educam⁹ muti ⁊ onagros: et vꝛſos: et alia ferarū genera. hominem autem fame confectum negligimus. ⁊ pluris alienum facimus: ꝙ cognatum. ⁊ indigniorē domeſticum: ꝙ incognitum ducim⁹. Sed ſplendidas domos edificare: ⁊ familiarium caterua ſtipari: ⁊ aurea laquearia iacētes ſpectare: ꝙ pulcerrimum eſt. imo ſuperfluum ⁊ inutile. Sunt ſplendidioꝛes edes ⁊ lōge ijs clarioꝛes. Jn ijs oblectare ⁊ oculos paſce. nemo prohibebit. Uis tectum ꝙ pulcerrimum intueri ! Ueſpere adueniente celum ſuſpicias. ſed non eſt meum inquies . Uerum magis tuuꝫ ꝙ illud. Siquidem propter te factū eſt: et commune cum fratribus eſt. hoc autem tectum non eſt tuum. ſed poſt moꝛtem tuam heredes occupabunt. Et celum quidem multuꝫ tibi vtilitatis afferre poterit: cum ꝑ ei⁹ pulcritudinem ad opificis contemplationem aſcenderis . illud autem tectum plurimum oberit : et te maxime in die iudicij accuſabit: cum ipm auro vndiqꝫ fulgeat: chꝛiſtus ne minimum quidem habeat veſtimentū Ne igitur tante ſtulticie arguamur neqꝫ fugiētia proſequamur : neqꝫ noſtram prodamus ſalutem. ſed futura ſperemus: ſiue ſenes: vtpote qui plane nos breui victuros intelligamus ſiue iuuenes tanqꝫ plane perſuaſi: ꝙ non multum nobis tempoꝛis relinquatur. Ut enim fur in nocte ita dies ille adueniet. Et mulieres : viros: viri mulieres hoꝛtemur. caſtigemus et iuuenes ⁊ virgines admoneam⁹. Jta alter alterum erudiamus vt cōtemptis preſentibus futura deſideremus. eaqꝫ conſequi poſſimus: gratia et benignitate domini noſtri Jeſu chꝛiſti per quem et cum quo patri gloꝛia ſimul et ſpiritui ſancto in ſecula. Amen.

Home. xlvii.

ex capitulo ſeptimo

POſt hec ambulabat Jeſus in
galileam. nō enim volebat in
iudeam ambulare. quia que
rebant eum iudei interficere. Erat
autem in proximo dies feſtus iudeo
rum. Nihil liuore nihil inuidia gra
uius per eam mors in mundum ve
nit. Nam cum hominem honorari
diabolus conſpexiſſꝫ: eius boni im
patiens: omnia molitus eſt vt eum
perderet: ſemꝑ ꝗꝫ ex hac radice: hūc
fructum erupiſſe videri licꝫ. Propꝫ
hanc Abel interemptus eſt. propꝫ
hanc Dauid cedis periculum ſubijt:
propter hanc ⁊ alij multi perempti
ſunt. Hinc ⁊ iudei chriſtum interfe
cerunt. Quod his verbis euangeli
ſta ſignificat. Poſt hec ambulabat
Jeſus in galileam. nō enim habebat
poteſtatem in iudeam ambulare. qꝛ
querebant eū iudei īterficere. Quid
dicis beate Johannes. non habebat
poteſtatem in iudeaꝫ ambulare: qui
poteſt omnia que vult. qui cum dice
ret queꝫ queritis repulit eos retro
qui preſto eſt et non videtur is non
habet poteſtatem? Quomodo autē
poſtmodum per medium eorū in me
dio templo: ⁊ die feſto tranſibat: cuꝫ
plurimi conueniſſent ⁊ preſentibus
illis diſputabat: que magis eos irri-
taret: quem illi admirabantur dicen
tes? Nonne hic eſt quem querunt ī-
terficere? Et ecce palam loquitur ⁊
nil ei faciunt. Quenam hec ſunt eni-
gmata? Abſit. Sed illud dicendum
eſt: partim diuinitatis: partiꝫ huma
nitatis opera demonſtrari. Cum ei
non habere eum poteſtateꝫ dicit tā-
ꝗꝫ de homine qui humane operaret̄
dicit: cum auteꝫ in medio eorum ſte
tiſſe: neqꝫ comprehenſum: narrat: di
uinitatis nobis potentia indicatur
Fugit tanquaꝫ homo. apparuit[tan
ꝗꝫ deus. Utrum vere narratum eſt.
Qui enim in medio inſidiantium non
eſtꝫ comprehenſus: inuincibilem ſe
atqꝫ inexpugnabileꝫ ſignificauit. et
ꝙ delituerit incarnationeꝫ certo cō
firmauit. Ut neqꝫ Paulus ſamoſa-
tenſis: neqꝫ marcion haberent quid
dicerent: quoruꝫ vtriuſqꝫ os obſtru
it. Erat auteꝫ in proximo dies feſtꝰ
iudeorum ſcenophegia. Poſtqꝫ autē
nihil aliud ſignificat: ꝗꝫ multum inte
rea temporis proceſſiſſe: quod inde
conſtat. Cum ſubijt Jeſus in montē
inquit. erat proximum paſcha dies
feſtus iudeorum. hic autem ſceno-
phegie meminit: et in quinqꝫ menſi
bus nihil aliud nobis narratur: ne-
qꝫ nos aliud docuit ꝗꝫ quinqꝫ panū
miraculuꝫ: ⁊ habituꝫ cuꝫ illis ſermo
neꝫ. Qui auteꝫ neqꝫ ſigna facere: neqꝫ
vnquam diſputare die: veſperi: ſepe
etiam noctu: omiſerit: ita diſcipulis
ſaltem conſtat: vt om̄es euangeliſte
teſtentur. Quid tandē id omiſerūt?
Quoniam non omnia dici poterant
Preterea ea dicere properabant in
qbꝰ vel accuſabant̄ vel reſpōdebat iu
deis. Multa enim prioribus ſimilia
fecit. Qui enim egrotos curauerit: ⁊
mortuos ſuſcitauerit: et miracula fe
cerit ſepe audiuimus. Cum autem
aliquod nouuꝫ dicat: vel aliquid qđ
contra ipſum fore videatur occurrit
ea proſequuntur: quale nunc eſt: ꝙ
fratres eius in eum non credebant.
Neqꝫ enim parum hoc reprehendi
poſſe videtur: et dignum ſane eſt ad
miratione: ꝙ tam aperte: tam vere
loquantur: vt neqꝫ pudeat dicere: q̄
magiſtro contumelioſa eſſent. Veruꝫ
omnium maxime ea narrare feſtina
runt. Et nunc multis ſignis ⁊ mira
culis omiſſis. ad hoc ꝗꝫ p̄rimuꝫ venit
euangeliſta. Dixerunt inquit. ad cuꝫ
fratres eius. Tranſi hinc: ⁊ vade in

iudeam:vt et diſcipuli tui videant
opera tua que facis. Nemo quippe
in occulto aliquid facit:⁊ querit ipe
palam eſſe. Si hec facis; manifeſtas
teipſum mundo. Neqꝫ enim fratres
eius credebant in eum. Et q̃ſnam
verbum incredulitatis protulerunt
ſi rogabant vt ſigna faceret? Maxi-
me quidez:et aſpera:⁊ intempeſtiua
quadam confidentia locuti ſunt. pu
tabant enĩ cognationis gratia opor
tere ſe fidenter loqui. Et videtur q-
dem pncipium amicorum eſſe. veruz
aſperrime dicũt. Nam ⁊ formidinis
et inanis glorie:eum inſimulant. Si
quidem cum dicunt. Nemo in occul
to aliquid facit:⁊ formidinis argue
re:⁊ ſuſpicari videntur. an que face-
ret Jeſus:vere faceret. Jlla aũt par
ticula. et querit ipſe palam:habz ina
nis glorie ſuſpicionem. Tu autẽ chri
ſti virtutem conſidera. Ex ijs q̃ hec
dixerant. Jacobus primus hieroſo-
lymorum epiſcopus ordinatus eſt.
de quo Paulus ait. Alium aũt apo-
ſtolorum vidi neminem: niſi Jaco-
bum fratrez dñi. Dicitur ⁊ iudas mi
rabilis fuiſſe. Atqui hi in cana affue
rant:cum aquam in vinum conuer
tit. Sed nihil adhuc profecerunt.
Unde igitur eis tãta incredulitas?
A voluntate ⁊ inuidia. Conſangui-
nitas eniz ſolet quodãmodo inuidie
haberi. Sed quoſnam hoc in loco di
ſcipulos appellat? Turbam ſequẽtẽ
non duodecim. Quid chriſtus? vide
q̃ꝫ accõmodate. non dixit qui eſtis
vos:qui mihi conſulitis:⁊ me docce-
tis. Sed tempus meum nõdum ad-
uenit. Hic ⁊ aliud quiddam videtur
poſſe ſignificari. Fortaſſe enim cum
tradere iudeis ꝯſultabant. ⁊ ad hoc
reſpondit. Temp⁹ meum nondũ ad-
uenit. hoc eſt crucis ⁊ mortis. Quid
ante temp⁹ vt moriar: properatis?
Temp⁹ autẽ veſtrum ſemꝑ paratuz
eſt. Uos etſi ſemper cum iudeis ver
ſemini:non interficient vos:qui ca-
dem eſtis ſententia. mihi aũt q̃ꝫpmuz
mortẽ machinabuntur Jtaqꝫ vobis
quidem ſemper tempus eſt. cum nõ
impendat periculum. mihi aũt tunc
tempus erit cuz ero crucifigendus:
⁊ moriturus. Et ꝙ hoc ĩtelligat ex
ſequentibus perſpicuuz eſt. Non pt
mundus odiſſe vos. Quomodo eniz
qui eadem vultis ⁊ ad idez tẽditis?
Me autem odit:quia reprehẽdo eũ
quia mala ſunt opera eius. Hoc eſt
tangere ⁊ benigne reprehendere.
Hinc iram vincere et non indigna
ri:etiamſi abiecti ſint qui nobis con
ſulant:erudimur. Nam ſi non credẽ
tium:et iniquũ:⁊ a charitate abhor-
rens conſilium:eq̃ animo tulit. quaz
nos conſequemur veniaz:qui terra
ſumus ⁊ puluis:cuz conſulentes in-
quo animo ferim⁹. Maxime ſi Pau
lo abiectiores ſint: tanq̃ꝫ indignum
arbitrantes? Conſidera hic queſo q̃ꝫ
benigne illatam confutat contume
liam. Dicentibus illis. manifeſta te-
ipm mundo. Reſpondit me mund⁹
odit. Tantũ enim abeſt inquit vt q̃-
ram ab hominibus gloriã:vt nõ de
ſiſtam eos reprehendere ⁊ cum ſciaz
⁊ odium ex hoc mihi ⁊ mortem com
parari. Et vbi reprehendit inquit?
Jmo. qñ ceſſauit? Nonne dixit. No
lite putare quia ego accuſatur⁹ ſum
vos apud patrẽ. eſt qui accuſat vos
Moiſes? Et ego cognoui vos q̃ dí
lectionem dei non habetis. et Quo-
modo poteſtis vos credere qui glo
riam ab inuicem accipitis:⁊ gloriaz
que a ſolo deo eſt non queritis? Ex
his ⁊ aliud innuitur:ꝙ ex libera xpi
reprehenſione:non ex ſolutione ſab
bati:iudeorum odium in cuz orieba
tur. Sed quid eos ad diem feſtum
mittit cum dixit. Uos aſcendite ad
diem feſtum hunc:ego non aſcẽdam

adhuc? Ut ea ſe dixiſſe oſtenderet. ñ
rogandi aut adulandi gratia. Sed
vt eis iudeorũ cerimonias pmitte
ret. Sed cur aſcendit cum ſe aſcenſu
rum negaſſz? Non dixit ſimpliciter
non aſcendam. ſed adhuc id eſt vobiſ
cum. quia temp⁹ meum nondum im
pletum eſt. Atqui in futuro paſcha
te crucifigendus erat. Cur ergo nõ
aſcendit. Et ſi quia temp⁹ non erat
non aſcendit: nullo pacto erat aſcen
dendum? Sz non propterea aſcẽdit
vt pateretur. ſz vt doceret. Cur clã
cum aperte poſſz in medio corũ eſſe
et iram ⁊ furorem ſedare quod ſepe
fecit? Noluit frequenter hoc facere:
fuiſſz ſane mai⁹ diuinitatis argumen
tum. ſed cum metu remanſiſſe puta-
retur: et incarnationem ⁊ fiduciam
confirmauit: ꝙ cuz paſſionis temp⁹
preuideret: id maxime eligeret: vt a-
ſcenderet hieroſolymaz. Aſcendite
ad diem feſtũ. quaſi diceret. Nolĩz ar
bitremini ꝙ nolentes cogere velim
mecũ maneatis. Ea aũt particula. ꝙ
nondum impletum eſt temp⁹ meum
ſignificantis eſt: oportere adhuc ⁊ ſi
gna fieri: ⁊ contiones haberi. vt per
audentiam ⁊ paſſionez eius. plures
crederent: ⁊ diſcipuli magis confir-
marentur. Hinc nos benignitatem:
hinc manſuetudinez erudiamur dile
ctiſſimi. Diſcite inquit a me quia mi
tis ſum ⁊ humilis corde: ⁊ omnẽ mo
leſtiam abſcindam⁹. ⁊ ſi quis nobis ĩ
ſultauerit: humiliemur: ſi quis exaſ-
peratur: mitigemus. ſi quis mordet:
⁊ lacerat: et contumelijs proſequit̃:
nolimus pmoueri: ne victi nos ipſos
perdamus. Etenim ira fera eſt vehe
mens et furibunda. Incantemus
eaz diuine ſcripture carminib⁹. Ter
ra ⁊ puluis es: et quid ſupbit terra
et puluis? Et impetus ire eius: caſ⁹
ei. Et vir iratus immodeſtus eſt. Ni
hil turpius aſpectu irati. nihil viſu

grauius. Et ſi aſpect⁹ multo magis
anima. Quemadmodum eniz cenũz
ſi contrectetur grau⁹ olet: ita et ani
ma: cum perturbata eſt: ⁊ multis in
trinſecus fluctibus agitata. Sz non
poſſum inquis inimicorũz contume
lias tolerare. Qua gratia? Nã ſi ve
re accuſaris: etẽ corã cõpungi debe-
res: et gratiaz ei habere. Si falſo de
ride. Dixit pauperem. Ride. Dixit
mendicum. Ride dixit degenerẽ vel
ſtultum. Iam illum defle. Nam qui
dicit fratri ſuo fatue: reus eſt gehen
na ignis. Iniuria ergo affect⁹: in mẽ
tem veniat quod illi. ſupplicium ma
neat. et non modo nulla ĩ proximũ
ira fereris. ſed deplorabis vicem ei⁹.
Neqz enim febribus laboranti: neqz
tumido qſqz iraſcitur. ſz his morbis
affecti: ſui miſericordiã ⁊ lachrymas
mouent. huiuſmodi eſt irati animus
qui ſi in te proſilit: tace: ⁊ oportunã
ei plagam infliges. Si contumeliaz:
contumelia proſequeris: ignez exci-
tabis. Sed puſilli animi arguemur
inquies: ſi tacebimus? imo tuam ad-
mirabuntur ſapientiam. Et ſi cõtra
contumclioſe reſponderis: materiaz
dabis vt vera putentur: quorum ar
gueris? Quare diues: ſi paup appel-
latur ridet. Quoniaz falſuz id nouit
Itidem ſi nos iniurias ridebim⁹: ma
gnum erit argumentum ꝙ falſo rep̃
hendamur. Ad hec: quouſqz hõĩuz
iudicia formidabim⁹? Quouſqz com
munẽ dñm deſpiciem⁹ et carni vaca
bimus? Donec eniz inter vos contẽ
tio eſt ⁊ emulatio ⁊ ſeditiones. Nõ-
ne carnales eſtis. Fiam⁹ igitur ſpiri
tales: et ſeuiſſimaz hanc beluaz fre-
no cohibeamus. Inter iraz ⁊ inſani
am nihil differt. ſed breuis quidẽ de-
mon eſt. immo ꝗ qui demonio vexa
tur grauior. Ille enim venia dign⁹ ẽ
iratus nulla. ſed ſupplicijs innumeris.
ſponte ſua in profundum pditionis

deferetur: et etiã ante futurã gehē
nam penas dat. Tumultu enim quo
dam ⁊ eſtu intolerabili: die noctu q̃
varijs cogitationib⁹ anxius iactať.
Ut igitur ⁊ preſenti ſupplicio ⁊ futu
ro liberemur: abiecto penitus hoc
affectu: omnes manſuetudinē̃ indu-
amus et modeſtiam. vt et in hac vi-
ta: ⁊ in regno celorum tādē̃ animis
noſtris requiē̃ inueniam⁹. quã vti
nã omnes conſequi poſſim⁹: gratia
et benignitate dñi noſtri Jeſu chri-
ſti per quem ⁊ cum quo patri gloria
ſimul et ſpũi ſancto in ſecula.

Home. xlviii.

ex capitulo ſeptimo

Hec cum dixiſſ. ipſe manſit in
galilea. Ut autem aſcenderũt
fratres eius: tunc ⁊ ipſe aſcen
dit ad diem feſtum. non manifeſte. ſ
quaſi in occulto. Que ſm huma-
nam imbecillitatem a chriſto facta
ſunt. non tm̃ incarnationem confir-
mant. ſed ad virtutē̃ inſtituũt. Nā
ſi omnia tanq̃ deus feciſſ. quid ſcire
potuiſſemus in humanis rebus inci
dētes quid facere nos oporteret. vt
exempli gratia. Si hoc i loco homi-
cidis iudeis obuius iram ſedaſſ: et
h frequēt feciſſ: nos āt idē n̄ potē
tes offenderemus. Unde nobis cō-
ſtaret quid eſſ faciendum. vtrũ in-
terimere eos an docere oporteret.
Hoc nos chriſtus docē̃ cum inquit
hec cum dixiſſ Jeſus. manſit in ga-
lilea. Ut autem aſcenderunt fratres
eius. tunc ⁊ ipſe aſcendit. non manife
ſte. ſed quaſi in abſcondito. Hec par
ticula. vt aſcenderunt fratres ei⁹: o-
ſtendit voluiſſe ſe cum illis aſcende
re: ⁊ ideo manſiſſe. Neq̃ palã cum
eis verſatus eſt vt volebant. ſed cũ
libere ſemꝑ alias verſatus. hic quaſi
in occulto aſcendit Non dixit occul
te. ſed quaſi in occulto. Jta enĩ vi-
debatur. quemadmodũ dixi vt nos
doceret. Preterea non erat par ira
tis illis et excandeſcētibus ſe ita ex
ponere. Finito autē̃ feſto. iudei que
rebant ipm ⁊ dicebant. Ubi eſt ille?
Bona quidē̃ corũ opera. Jn die fe
ſto in cedem ſemper ferebantur: ⁊ fe
ſtis eum diebus capere tentabant.
Nam et alibi. videtis inquit. Nun
quid venit ad diem feſtum? Et dice
bant. Ubi eſt ille? Ex nimio odio eũ
nominatim appellare non patieban
tur. Diem feſtum maxime reuerebā
tur. et tamē capere conabantur. Et
murmur multum erat de eo in tur
ba. Ego autem loci gratia: vbi mira
culũ fecerat. iudeos maxime irrita
tos. timuiſſe arbitror. nō tam iratos
tranſeunti: q̃ veritos ne aliud ſig-
num faceret. De eo autem vel inuiti
predicabant: et clarum reddebant.
Quidam dicebant quia bonus eſt.
alij autem dicebant. non. ſed ſeducit
turbas. Jllam puto multitudinis o-
pinionem hanc principum et ſacer
dotum fuiſſe. Jllud enim verbũ. nō
ſed ſeducit turbas. hoc indicat. Sed
quomodo ſeducit queſo. Nunquid
preſtringit aciem vt ſigna facere vi
deatur. re autem nulla ſint? Uerum
contrarium experientia deprehendi
tur. Nemo tamen palam loquebať
de illo propter metum iudeorũ Ui
des vbiq̃ optimates quidem corru
pto. turbã vero ſano fuiſſe iudicio?
non tamen fortes vt decebat: quod
maxime multitudinis eſt. Jam aũt
die feſto mediante aſcendit Jeſus in
templum: et docebat. Ob dilationē̃
attentiores reddidit. Nam qui pri
mis eum diebus querebant: repēte
pñtē alij bonũ: alij malũ iudicabant
illi aliqd lucrarenť: hi vt ꝓprehēde
rent. Jllud aũt verbũ. ſeducit turbā
propter eius doctrinam dicebant:

cū eam non intelligerent. Illud aūt
quia bonus: propter ſigna. Eorū igi
tur iraȝ molliens: ita inſtituit: vt ver
ba ſua diligenter audirent: neqȝ am
plius indignati: aures obſtruerent.
Quid doceret ſilentio preterijt euā
geliſta. Qz autem taȝ mirabiliter: vt
eos mouerit: et vi orationis eorum
mutarit ſententiam: id tantum dicit
Nam queȝ turbaȝ ſeducere dixerāt
iam mirabantur quō litteras ſciret:
qui non didicerit. Uides eorum ple
naȝ malicie admirationē? Nō enim
doctrinaȝ admirabātur: neqȝ capie
bāt. Sed alia eos mouebat admira
tio: vnde id ſciret. cū potius hinc co
gnoſcere debuiſſent: nihil humani in
eo eſſe. ſed cum nollent hoc confiteri
ſed tm̄ admirarētur. audi quid xp̄us
dixerit. Mea doctrina nō ē mea. Ad
eoꝝ reſpondet ſuſpicionē. ad patreȝ
id referens: vt eis ſilentium impone
ret. Qui facit volūtatē ei⁹: is cogno
ſcet de doctrina: vtrum ex deo ſit an
ego a meipſo loquoꝛ. Acſi dicat. hāc
amouete dubitationem: ⁊ irā ⁊ inui
diam: ⁊ inane contra me odium ⁊ ni
hil vos impediet quin cognoſcatis
dei vere verba mea eſſe. Nunc hec
vobis tenebras infundunt: et rectū
verum qȝ iudiciuȝ corrumpunt. que
ſi reijceretis non in hac eſſetis ſnīa
Uerum non his verbis vſus eſt. ne
vehementi⁹ eos irritaret. ſed hoc to
tum ſignificauit cum inquit. Qui fa
cit voluntateȝ eius: cognoſcet ḋ o
ctrina: vtrum ex deo ſit: an ego a me
ipſo loquar. Hoc eſt. An alienum ali
quid ⁊ ei contrarium dicam. A me
ipſo autem: ſemper ad hoc refertur:
ꝙ nihil preter dei volūtatē loqͥtur.
ſed q̄ pater vult. Qui aūt facit volū
tatem eius: cognoſcet de doctrina.
Hoc eſt. Si quis ſit amatoꝛ virtu
tis: verboꝝ meoꝝ vim intelliget: ſi
q̄s voluerit ꝓphetias ꝑſcrutari: an

ſm eas loquar cognoſcere poterit.
Et quonam pacto ſua eſt: ⁊ non ſua?
Non enim dixit doctrina ipſa nō eſt
mea. Sed cum ſibi eam tribuiſſet di
cendo. doctrina mea: addidit: nō eſt
mea. Quomodo idem eiuſdem ṗt eē
et non eſſe? eſſe quia a nullo doctus
loquebatur. Nō eſſe. quia patris do
ctrina erat. Quomodo igitur dicis
Omnia que ſunt patris: mea ſunt: ⁊
que mea patris? Si quia patris do
ctrina eſt: propterea non eſt tua. fal
ſum illud eſt. Ideo enim tua eſſe de
buit. At hoc verbum. non eſt mea
maioꝛem in modū patris ⁊ ſuā vnā
eſſe doctrinam indicat. Quaſi dicat
Nihil habȝ diuerſum tanquaȝ alte
rius. Qz ſi perſona alia ſum. idem ta
men ⁊ dico ⁊ facio. vt non exiſtime
tis aliud a patre. ſed idem: me ⁊ dice
re ⁊ facere. Inde aliam adducit rati
onem cui contradici non poteſt. hu
mana quadam vtens conſuetudine.
Qui propꝛiam quandam doctrinaȝ
inſtituere vult. nulla alia ratione ſe
velle dicit qȝ vt gloꝛiam ſibi ꝓparet
Nam ſi ego gloꝛiā meam quero. q̄
re propꝛiam quandam doctrinā nō
conſtituo? Qui a ſe ipſo hoc eſt. pro
pꝛium quiddam et ſeparatum loqui
tur idcirco loquitur: vt gloꝛiam ipſe
aucupetur. ſed quia mittentis glori
am quero. ideo eius doctrinam do
ceo. Uides cauſam cur nihil a ſemet
ipſo facere dicat? Ut neqȝ gloꝛiaȝ ne
qȝ principatum deſiderare credatur
ꝓpterea cū humiliter loquitur. Ego
patris gloꝛiaȝ quero inquit: vt ꝑſua
deat ſe gloꝛiā nullaȝ querere. Sunt
⁊ alie cauſe. ne ingenitus; ne deo cō
trarius: ne carnem noſtrā non acce
piſſe putaretur: vt auditoꝛum imbe
cillitati cōſuleret: vt deniqȝ eos mo
deſtiā ſeruare: ⁊ minime ſe iactando
extollere: doceret. Se vero efferēdi
vnā duntaxat cauſaȝ īueniri poteſt

nature preſtantia. Nam ſi dicendo
ſe añ Abraã fuiſſe ſcandalizati ſunt
quidnam feciſſent: ſi ſemper magna
audiſſent? Nonne Moiſes dedit vo
bis legeꝫ: ⁊ nemo ex vobis facit le-
gem. Quid me queritis interficere?
Quam habet hoc a ſuperioribus cõ
ſequentiam? Quid cum iis commu-
nicat? Duo iudei in Jeſu reprehen-
debant. vnum ꝙ ſabbatum ſolueret.
alterum ꝙ patrem deum diceret: et
ei ſe equalem faceret. non ipſorum ſu
ſpicione ſed propria chriſti ſententia
Dixit autem non vt multi ſolent. ſed ex
imie ⁊ proprie patreꝫ appellaret: in-
de conſtat. Multi ſepe deum patreꝫ
ſuũ dixerũt: ꝙ ipſe vnus crearit nos
ꝙ pater ſit omnium noſtruꝫ: non ta
men propterea equalis eſt populus
deo. Quare non fuiſſent ſcandaliza
ti? Et quemadmoduꝫ cum dicebant
ex deo non eſſe: ⁊ ſabbatuꝫ tranſgre
di: ſepenumero eorum reſpondit ſu-
ſpicioni. ita ſi hoc illi eſſent ſuſpicati
ipſe autem id non ſentiret: eos falſo
id opinari: profecto docuiſſꝫ: dixiſſet
ꝙ. Quid me deo equalem arbitrami
ni? non ſuꝫ. Sed ſe omnino equalem
profeſſus eſt ex ſequentibus. Illa ci
particula. Sicut pater ſuſcitat mor
tuos ⁊ viuificat. ſic ⁊ filius viuificat
Et illa. Ut omnes honorificent filiũ
ſicut honorificant patrem. Et ope-
ra que ille facit: hec ⁊ filius ſimiliter
facit. Hec omnia equalitatem con
ſtituunt. Et de lege ait Nolite puta
re quia veni ſoluere legem aut pro-
phetas. Hoc pacto malas e menti-
bus ſuſpiciones notat euellere. Hic
cum patre equalitatem confirmat.
Quare alibi cum illi dicerent quia
te deum facis minime ſe purgauit. ſꝫ
id eſſe aſſeuerauit inquiens. Ut autẽ
ſciatis ꝙ poteſtatem habet filius
hominis dimittẽdi peccata in terra
dicit paralitico. Tolle grabatum tu

um et ambula. Illud igitur primuꝫ
intendit vt equalem ſe deo faciat. et
ꝙ non ſit contrarius. ſed ideꝫ quod
ille: ⁊ dicat: et doceat. Inde circa ſab
bati tranſgreſſionem ꝯſtat dicens.
Nonne Moiſes dedit vobis legem
et nemo ex vobis ſeruat legeꝫ? Qua
ſi dicat. Sancit lex. non occides.
vos occiditis: et me tanquam legis
tranſgreſſorem accuſatis. Quare au
tem dixit nemo? Quoniam omnes
querebant eum interimere. Ego ſi
ſolui legem inquit. hominem tamen
liberaui: vos ad malũ ſoluitis. Ego
ſi tranſgredior ſaluti conſulo: Neqꝫ
a vobis qui in grauibus rebus legẽ
ſoluitis me accuſari oportuit. vos
omnino legem euertitis. Deinde eti
am certat. atqꝫ cum multa et diu di-
ſputauerit. tunc quidem altius ⁊ ſe-
cundum dignitatem ſuaꝫ. nunc autẽ
humilius. Quid tandeꝫ? Noluit fre
quentius eos irritare. Nunc ira au
gebatur: et incedem procedebant.
Quare remiſſius loquitur. et duobꝰ
his eos ſedat arguendo audaciam.
cur ipſum vellent interficere. ⁊ man
ſuete loquendo. oſtendendo homici-
das indignos eſſe: qui alios iudicẽt
Tu autem humilem chriſti interro-
gationem et aſperum eorum reſpon
ſum animaduerte. Demoniuꝫ habes
Quis te querit interficere? Uerbum
ire: et furoris: et impudentie plenuꝫ
cum preter opinionem reprehende-
rentur: ⁊ ipſum ſe perterrere exiſti-
marent. Ut enim latrones in inſidi
is: ne inſidiari videantur concinunt
vt incuſtoditum aggrediantur. ita
et hoc in loco iudei. Ipſe auteꝫ omiſ
ſa reprehenſione ne impudentiores
eos faceret. iterum de ſabbato ſe ex-
cuſat. a lege eos arguẽs. Et intuere
prudentiam. Non mirũ inquit ſi mi-
hi nõ auditis. cũ ne legi quideꝫ quã
a Moiſe lataꝫ arbitramini audiatis

Quid ergo nouum ſi verbis meis
non acquieſcitis? Cum eniꝫ dixiſſet
Moiſi locutus eſt deus. hunc autem
neſcimus vnde ſit. oſtendit ꝙ illi eti
am contumeliam inferunt. etenim le
gem ille dedit: et non audiſtis. Unū
opus feci: ⁊ omnes miramini. Pro-
pterea vbi me excuſari oporteret: eē
vitio datis. Quod enim pater fece
rit: non meminit. ſed ſuam inducit ꝑ-
ſonam. Unum opus feci: quo innuit
ſi non feciſſꝫ. ſe legem ſoluiſſe. ⁊ mul
ta eſſe magis propria q̄ꝫ lex. ⁊ cōtra
legem Moiſen mandatum magis ꝓ
prium accepiſſe. Siquidem circunci
ſio: q̄ꝫ ſabbatum: magis propria eſt.
q̄ꝫuis non legis ſit. ſed patrum. Ego
autem magis proprium feci: ⁊ meliꝰ
q̄ꝫ ſit circunciſio. Inde legalis man
dati non meminit: videlꝫ ꝙ ſacerdo
tes ſabbatū coinquinarent: vt iaꝫ di
xit. ſed ex maiori abundantia locutꝰ
eſt. Miramini autem. hoc eſt ꝑturba
mini. Nam ſi legem firmā eſſe opor
tebat. non ſane circūciſio magis ꝓ-
pria fuiſſꝫ. neqꝫ ſe circūciſione maius
quiddaꝫ feciſſe dixit. ſed ſignificauit
his verbis. Si circunciſionem acci-
pit homo ī ſabbato. Uides quo pa
cto tunc maxime ſtat lex: cum ſoluit̄
⁊ ſabbati ſolutio: legis ſeruatio eſt?
vt niſi ſabbatum ſoluatur; neceſſar
ium ſit legem ſolui quam ego conſti-
tui. Et non dixit mihi iraſcimini: ꝙ
circunciſione maius quiddam feci.
ſed rem tm̄ oſtendit: illis iudiciuꝫ re
liquit. an magis neceſſaria ſit totius
hominis ſanitas: q̄ꝫ circunciſio (Ut
intelligat homo nihilꝰ ad ſanitatem
conferre) ſoluit̄ lex. an ꝙ tanto mor
bo liberatus ſit: indignamini. Noli-
te iudicare ſecundum faciem. hoc eſt
Non ꝓpterea ꝙ Moiſes apud vos
maioris eſt auctoritatis: feratis ſen
tentiaꝫ. ſed a rerū natura. hoc eſt enī
iudiciū. Quare nemo accuſauit moi
ſen. quare nemo credidit iubenti vt
ſabbatū addito extrinſecus legi mā-
dato ſolueretur. Uerum ille manda
tum non ſub lege. ſed extrinſecus in-
ductum propria lege firmius ducit:
quod permirum eſt. vos autem qui
non legiſlatores eſtis: preter moduꝫ
legeꝫ defenditis. ſed maioris q̄ꝫ vos
auctoritatis eſt Moiſes: qui ſolui le-
gem per mandatum non legitimum
iubet. Illa autem particula. totum
hominem; particularem ſanitatem
circunſionem afferre oſtendit. Et
quenam circunciſionis ſanitas? Ani
ma inquit hominis ſine circunciſi-
one peribit. Ego aūt non ex parte.
ſed totum corruptum ſanitati reſti
tui. Nolite igitur ſm̄ faciem iudica
re. hoc autem non illius ſeculi homi
nibus tm̄ dictum eſt. ſed ⁊ nobis: vt
nullo pacto iuſticiam oppugnemus.
ſed totis viribus eam defendere cō-
tendamus. Nullus ſit nobis reſpe
ctus: an pauper quis ſit: an diues.
Rem ipſam inueſtigemus. non miſe
reberis inquit pauperis in iudicio.
hoc eſt. noli flecti: noli moueri inq̄t:
ſi pauperem iniuſtum iudicaturus
es: cui ſi non eſt ignoſcendum: longe
minus diuiti. Hanc ego non ad iu-
dices tantum. ſed ad omnes homi
nes orationem habeo: ne quis iuſti
ciam tranſgrediatur. ſed integram
ſeruet. Diligit enim iuſticiaꝫ dominꝰ
Qui autem diligit iniuſticiam odit
animā ſuā. Nolimꝰ queſo odio habē
animas noſtras. nolimꝰ diligere iu
ſticiā: cui q̄ntuluꝫ lucri eſt? pax: imo
nihil: nam paulopoſt male peribimꝰ
vel potius in hac vita minime iniu
ſticia noſtra fruimur. Nonne ſi ma
le nobis ꝯſcij ſumus: omnes delicie
pena ſunt ⁊ ſupplicium? Amplecta-
mur ergo iuſticiam: cuius lege nullo

pacto tranſgrediamur. Quem enim
ex preſenti vita fructuz reportabimꝰ
niſi hinc virtute prediti migraueri
mus? Quid illic amicicie: quid neceſ
ſitudines? Quid clarorum virorum
gratia nobis proderit. Et quid ego
cuiuſpiam gratiã memoro? Si Noe
ſi Job ſi Daniel nobis pater eſſz: ni
hil conferrẽt ſi proprijs meritis va
cui reperiemur. ſed ſola anime virtu
te opus eſt: ipa nos ſaluos facere et
ſempiterno igni liberare ſola potẽt
ipa nos ad celorum regnum tranſ
mitter: quod vt omnes cõſequamur
Gratia ⁊ benignitate domini noſtri
ieſu chriſti per quem ⁊ cum quo pa
tri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto in ſe
cula. Amen

Home. xlix.

ex capitulo ſeptimo

Dicebant ergo quidam ex hie
roſolymis. Nonne hic ẽ quẽ
querunt interficere? ⁊ ecce
palam loquitur: ⁊ nihil ei dicũt. Nũ
quid vere cognouerunt principes
quia hic eſt chriſtus? ſed hunc ſcimꝰ
vnde ſit. Nihil in diuinis ſcripturis
temere poſitum eſt. quippe que ſpiri
tu ſancto prolate ſunt. Quamobrez
omnia diligenter inueſtigemus. ete-
nim ex vna particula: totam poſſu-
mus inuenire ſententiam que nobis
in preſentia proponitur. Multi eniz
ex hieroſolymis dicebant. Nonne
hic eſt quem querunt interficere? ⁊
ecce palam loquitur: et nihil ei di-
cunt. Cur ex hieroſolymis dixit? vt
oſtenderet euangeliſta: ꝙ qui multa
⁊ magna videbant: miracula ij miſe
rabiliores erant. Qui maximum di
uinitatis ſignũ acceperant: perdito
rum principum iudicium ſequeban
tur. Nonne maximum fuit: inſanien
tium homicidarum: ⁊ inſidiantiuz: ⁊
querentium ſe interimere: ⁊ iaz com
phẽdentium: furorem ſedare. Quis
hoc feciſſz? Quis tantam tam facile
extinxiſſz inſaniaz? Tamen poſt tot
ſigna ſtultitiam eorum atqꝫ inſaniaz
intuere. Nonne hic eſt quez querũt
interficere? Vide quo pacto ſeipſos
accuſant. Querunt interficere ⁊ ni-
hil ei dicunt: ecce palam loquitur.
que loquendi libertas magis eos ir
ritabat. ſed nihil faciebant. Nũquid
vere cognouerunt principes quia
hic eſt chriſtus? Vobis autem quid
videtur? quam de eo fertis ſententi-
am? Contrariam inquit. propterea
dicebant. Sed hũc ſcimus vnde ſit.
O maliciam: o pertinaciam. non ſe-
quuntur principum ſententiam. ſed
aliam corruptam afferunt: proprie
ſtulticie conſentaneaz. Scimus hũc
inqt vñ ſit. Atq̃ principes veſtri in
terrogati dicebant in bethleem na-
ſciturum. Et iterum quidem alij.
Nos ſcimus ꝙ Moiſi locutus eſt
deus. hunc autez neſcimus vnde ſit
Scimus vnde eſt. ⁊ neſcimus inqui
unt: verba profecto ebriorum. Et
iterum. nunquid ex bethleem caſtel
lo? Ecce inſanorum ſententia. Sci-
mus ⁊ neſcimus. A bethleem venit
chriſtus. Et cum veniet chriſtus ne
mo nouit. Quid hoc magis contra-
rium? Id enim tantum ſibi per-
ſuaſerant: ne crederent. Quid ergo
ad hoc chriſtus? Et me ſcitis ⁊ vn
de ſum ſcitis: ⁊ a meipſo non veni.
ſed eſt verus qui miſit me: quẽ vos
neſcitis. ⁊ alio in loco. Si me ſcire-
tis: ⁊ patrem meum ſciretis. Quo-
modo ergo dicit a iudeis ſciri vnde
ſit. Et iterum. neqꝫ ſe neqꝫ patrem
ab iiſdem ſciri? num contraria lo-
quitur? Abſit. Sed valde ſibi con
ſtat. alteram autem dicit ſententiã.
dicendo neſcitis. queadmoduz cum

dicit Filij Heli filij Belial neſciētes
dñm. Et iterꝫ. Iſrael aūt me non co
gnouit. Et Paulus. Confitentur ſe
noſſe deum. factis aūt negant. Stat
igitur vt qui ſciat neſciat. Inquit er
go. Si me ſcitis: ſcitis quia dei filiꝰ
ſum. Illa aūt particula. vnde ſum: lo
cum non denotat. vt ex ſequentibꝰ
conſtat: et a meipō non veni. ſed ve
rus eſt qui miſit me: quem vos neſci
tis. Ex quo notat operū inſcitiā: ſic
et Paulus inquit. Confitētur ſe noſ
ſe deū. factis aūt negant. Neqꝫ enim
inſcitie peccatū erat. ſed praui animi
qui cum ſcirent: ſcire nollent. Sed q̄
nam hec conſequentia? Quō enim re
prehendendo: eoꝝ dicta confirmat?
Nam cum illi dicerent. Hunc autem
ſcimꝰ vnde eſt. addidit ⁊ me ſcitis.
Quid enim dixerunt illi? Ne neſcirēt
Minime. ſed ſe quoqꝫ ſcire profitebā
tur. Verū ea ſententia: ꝙ ſoluꝫ e ter
ra eſſꝫ ⁊ fabri filiꝰ. ipē autem in celuꝫ
eos erexit inquiens. Scitis vnde ſū
hoc eſt. non ex hoc mundo: vt ſuſpi-
camini. ſed vnde ille qui miſit me. di
cendo autem. A meipō non veni: ſi-
gnificat eos ſciſſe a patre miſſuꝫ. licꝫ
non ꝯfiterētur. Dupliciter ergo eos
reprehendit. Et primū quidē que ſe-
crete loquebantur in medium addu
cit: apte eos cōfundens. Deinde cē
mentem eorum apit quaſi dicat Nō
ſum vilis: non ſuꝫ abiectꝰ. ſed verus
ē qui miſit me quē vos neſcitis. hoc
eſt ſi verus eſt: in veritate miſit. Si
verus eſt qui miſit: verum eſſe ⁊ qui
mittitur: non eſt ambigendum. Pre
terea: et ꝓprijs eos conuincit ratio-
nibus. Cum enim dicerent. Chriſtus
cum venerit nemo ſcit: vnde ſit. hinc
oſtendit ſe eſſe chriſtum. Etenim illi
hanc particulam. nemo ſcit: ad diſtā
tiam localis cuiuſdam diffinitionis
dicebant. Unde ſe chriſtum eſſe: ⁊ a
patre veniſſe: profitetur: et ſemper
ſibi duntaxat: patris cognitionem cē
teſtatur dicens. Non ꝙ patrem q̄s
vidit: niſi qui eſt a patre. quibꝫ ver
bis irritati ſunt. Dicendo enim Ne-
ſcitis eum: ⁊ ſcitis: ſcire diſſimulatis
nō īmerito eos tāgebat ⁊ irritabat
Querebant ergo euꝫ apprehendere
et nemo miſit in illum manum. quia
nondum venerat hora eius. Uides
ne eos inuiſibiliter detentos: ⁊ furo-
rem eorum cohibitum? Cur autem
non aperte dixit. ſed tantum. Non-
dum venerat hora eius? humilius
loqui voluit: vt homo crederetur.
Cum enim frequenter ſublimia de ſe
loquatur. hac gratia hec nonnūquā
interſerit. Cum autem dicit ab ipſo
ſum. non vt propheta. ſed vt qui eū
viderit: et cum eo fuerit: loquitur.
Noui eum inquit quia ab ipſo ſum.
Uides quo pacto vndiqꝫ id dictum
confirmat? A meipſo non veni. Et
illud. Qui miſit me verus eſt. id cō-
tendens: ne deo alienus putaretur.
Et conſidera quantum in hac ver-
borum humilitate exiſtat vtilitatis
Poſt hec multi inq̄t dicebant. Chri
ſtus cum venerit nūquid plura ſig-
na faciet: q̄ꝫ que hic facit? Quenam
ſigna? Atqui: tria tantum ab euan-
geliſta memorantur: vini paralitici
et filij reguli. Ex quo conſtat: quod
ſepe alias dixi: multa pretermiſſa ab
euāgeliſtis: et principum maledicta
pluribus verbis enarrata. Quere-
bant ergo eum apprehendere: et inte
rimere quidam videlicet. non multi-
tudo (que non affectabat principa-
tum: neqꝫ capiebatur inuidia) ſed ſa
cerdotes. Multitudinis ea erāt ꝟba
Chriſtꝰ cum venerit nunquid plu
ra ſigna faciet? Uerūtamē nō firma
eorū fides. ſed qualis abiecte ſolꝫ cē
multitudinis. Illa enī particula. cū

venerit non multum credentiū erat
ꝙ eſſet chriſtus. aut ergo hac ſentē
tia aut per conceſſionem dictum eſt
a turba: acſi conantibꝰ principibus
ſemper perſuadere eum non eē chri
ſtum: ipa diceret. Eſto non ſit chri
ſtus. at cuz venerit: nuz melioꝛ erit?
Nam vt frequenter dico: qui craſ
ſioꝛi ſunt ingenio: non doctrina et
oꝛatione. ſed ſignis alliciuntur. Au
dierunt ergo phariſei turbam mur
murantem: ⁊ miſerunt miniſtros: vt
apprehenderent euz. Uides ꝙ ſabba
ti ſolutionem cauſabātur. ſed quod
maxime eos angeret hoc erat? Nūc
enī nihil habebant quod accuſarēt
neqꝫ re: neqꝫ verbis: ꝓpter turbaz ta
men eum apprehendere voluerunt.
Ipi autem ꝓpter periculum non ſūt
auſi. ſed miſerunt miniſtros. O vio
lentiam o ſtultitiam: vel inſaniā po
tius. Cum ſepe conati eum apprehē
dere non potuerint: miniſtris māda
runt. Atqui multa apud ꝓ ſcinaz lo
cutus eſt: et nihil tale moliti ſunt.
Queſiuerunt quidez non tamen tē
tarunt. Nanc non amplius perpeti
untur: cum turba eum eſſz conſecu
tura. Quid ergo chriſtꝰ? Adhuc mo
dicum tempus vobiſcum ſum. Cum
poſſz ⁊ flectere ⁊ perterrere audien
tes: quātauis loquitur humilitate?
quaſi dicat. Quid me interficere que
ritis? quid me perſequimini? Modi
dicum expectate: et non querentibꝰ
vobis: me vobis capiēdum exponā
Inde ne quis cōmunez moꝛtē arbi
traret. cū dixiſſz. Adhuc modicū tē
pus vobiſcum ſuz: ita enī arbitrabā
tur: vt hanc tolleret opinionem. qꝛ
nemo poſt finē ꝓhibz. ſubdit. Et vbi
ſum ego: vos nō poteſtis venire. nā
ſi ꝑmanſurꝰ fuiſſz in moꝛte: ire ſane
potuiſſent. eo nanqꝫ oēs ꝓficiſcimur
Simplicioꝛ autem multitudo his
verbis mouebatur. audacioꝛ time

bat: ſtudioſioꝛ feſtinabat ad audien
dum: acſi breue ſibi tempus relinq̄
retur ad eius doctrinam percipien
dam. Et non dixit hic ſum. ſed nobiſ
cum. hoc eſt. quamuis me perſequa
mini. q̄uis exagitetis. non ceſſabo
tamen quin vos edificez: ⁊ que ſalu
ti vobis ſunt predicem: et admoneā
Et vado ad eum qui miſit me. Hec
particula ſufficiens erat: que terro
rem incuteret: et ſolicitudinem. Qu
enim ſe indigerent oſtendit. Queri
tis enim me inquit: non ſolum obli
uioni non mandabitis. ſed queretis
me ⁊ non inuenietis. Et vbinā q̄ſi
erunt eum iudei? Dicit Lucas ꝙ plā
gebant mulieres ſuꝑ eo; ita ⁊ alios
multos credibile eſt: et ſtatiz captis
hieroſolymis: chriſti ⁊ miraculoꝛum
eius meminiſſe: et euz deſideraſſe de
buerunt. Hec autem ait Jeſus: vt
eos alliceret. Qui enim modicuz tēpꝰ
relinqueretur ⁊ poſt abitum ſuū de
ſideraretur: neqꝫ enim potuerit am
plius inueniri ſitis eos allicere de
buiſſz. Nā ſi non erat futuz: vt deſi
deraret: nihil ꝑſuaſione dignuz dixiſ
ſet. Si vero deſiderandus erat ⁊ tū
potuiſſz inueniri: non multū eos mo
uiſſz. At ſi diutius cum ijs ꝑmanſu
rus fuiſſz. hoc etiam eos negligenti
oꝛes reddidiſſet. his autem verbis
plurimum eos excitat et perterret.
Hec autem particula. Uado ad euz
qui miſit me. nihil ſibi detrimenti eo
rum inſidias allaturas: ⁊ ſponte ſua
ſe paſſionem ſubiturum: ſignificat.
Duo ergo predixit. et ſe paulo poſt
abiturum et illos ad ipm non uen
turos: qđ nō fuit humanitatis vt fi
nem ſuū prediceret. Quare Dauid.
Notū mihi fac inq̄t finem meum: ⁊
numerū dieꝝ meoꝝ quis ē: vt ſciam
quid deſit mihi. et ꝑfecto nemo hoc
nouit. Ex vno autem ⁊ alterum cō
firmatur. Ego autem hec verba ad

miniſtros dicta arbitror: vt eos ma
xime alliceret: oſtendendo ſe aduen
tus eorū cām intelligere. Quaſi di
ceret. Expectate paulum ⁊ abibo.
Dicebant ergo iudei ad ſemetipſos.
Quo hic iturꝰ eſt? Atqui illi deſide
rabant et totis viribus nitebantur
vt abiret: ne eū viderent. Quāobrē
non erat eis querēdū quo eſſꝫ iturꝰ.
ſed preferenda leticia. ⁊ rogādū qn̄
abiret. Uerum mouētur his verbis
⁊ ſecū ſtulte ſuſpicantur. quo abitu
rus ſit. Nunquid in diſperſionē gē
tium? hoc eſt qđ iudei diſperſionem
gentes appellabant. quia vbiqꝫ diſꝑ
ſe eſſent: ⁊ promiſcuo inuicem miſce
rentur: quā ignominiā ipi poſtmo-
dum ſubierūt. ipi nanqꝫ facti ſunt di-
ſperſio. Antiquitus enī iudeorū na
tio in ſola paleſtina: ⁊ nuſꝗ̄ alibi: in-
ueniebatur. Propterea diſperſionē
gentiles vocabant: eis exprobrando:
ſe iactādo. Et aūt dicit. Quo ego va
do vos nō poteſtis venire. illis om
nes tunc cōmixti erant: ⁊ vbiqꝫ ter-
rarum erant iudei. Non ergo ſi gen
tes ſignificaret diceret. q̄ vado vos
non poteſtis venire. Nā illis dicen
tibus. nūquid in diſperſionē gētiū
iturus eſt? non vt offenderet. ſed do
ceret hijs viſus eſt verbis: quibꝰ ſeda
ta ira crediderunt: neqꝫ enī aliter q̄-
ſiſſent inuicem quid diceret. Uerum
hec illis dicta ſunt. ſed timendum ne
in nobis quoqꝫ ea verba locum ha-
beant: ꝙ vbi eſt: venire nō poſſumꝰ
Siquidē vita noſtra ſcelerū plena
eſt. De diſcipulis enim ait. Uolo vt
vbi ego ſum ⁊ illi ſint mecū. De no
bis cōtra timeo ne dicatur. Ubi ego
ſum vos non poteſtis venire. Quo-
modo enī poterimꝰ. cum contraria
ꝗ̄ precipiamur: operemur. Etenim
inter ſeculi homines: ſi quis militū
preter regis voluntatē facit: ad re
gem non admittitur. ſed munere et

dignitate exautoratus: vltimo affi
citur ſupplicio. Itidem ⁊ nos cū cu
piditati ſeruimus: cum rapimus: cū
vim inferimus: cū verberamus: cū
non facimus elemoſynam: illuc nul
lo pacto admittemur. ſed id nobis:
quod de virginibus: accidet: quibꝰ
ad ſponſū ingredi non licuit. ſed ex
tinctis lampadibus. hoc eſt gratia
deficiente: abierunt. Etenim ignem
illū quē ſpūs gratia ſtatī accipimꝰ
modo velimus: augebimus. ſin minꝰ
extinguetur: quo extincto: ſole tene
bre aīas noſtras occupabūt. Ut eī
ardente lampade: lux vndiqꝫ diffun
ditur ita extincta: occupant tenebre
Ideo inquit nolite ſpiritū extingue
re. Extinguitur enī cū oleū deficit
cum vehementior quedam vis vēti
perflat: cum comprehēditur. ⁊ arctū
cogitur. Sic enī ignis extinguitur.
Comprehenditur nanqꝫ a curis ſe-
cularibus. extinguitur malis cupidi
tatibus. Nihil preterea ita eum ex
tinguit: vt īhumanitas: rapina: cru
delitas. Quando enim olei defectui.
aquam etiam frigidā ſuperaddimꝰ.
hoc eſt cupiditatem: iniuſtorum ani
mas perdentem. quō iterū poterit
accendi? Cum ergo hinc migrabimꝰ
⁊ cinerem ⁊ puluerem referemus: at
qꝫ etiam fumū denſiorē: qui nos ac
cuſabit ꝙ lampades extinguerimus
Ubi enim fumus eſt: neceſſario illic
ignis eſt extinctus. ſed abſit vt hāc
quiſpiam vocē audiat. Neſcio vos
Audiemus enim ſi viſo paupere: iti
dem acſi non videremus afficimur?
ſi eſurientem chriſtū ignorabimus
ignorabit ⁊ ipe nos: cum miſericor
dia indigebimus. ⁊ merito quidem.
Qui enim miſerum negligit: qui nō
opitulatur indigenti. quo vultu ali
ena poſtulabit? Quamobrē curemꝰ
queſo: annitamur ne decidamus a
miſericordia ſed impleamus lampa-

daſ:ad ſponſum in talamum ingredi
amur:ad quem vtinam omnes ad
mittamur:gratia ⁊ benignitate dñi
noſtri Jeſu chriſti per quem et cum
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſan
cto in ſecula

Homel l

ex capitulo ſeptimo.

In nouiſſimo autem die magno feſti
uitatis:ſtabat Jeſus et clamabat di
cens. Si quis ſitit veniat ad me et
bibat. Qui credit in me ſicut dicit
ſcriptura. flumina de ventre ei⁹ flu
ent aque viue. Qui ad diuinam acce
dunt predicationez:et fidei vacant:
ſitientium eos deſideriũ pre ſe ferre
oportet. ita eniz quã audient doctri
nam poterunt fideliter cõtinere. Et
enim qui ſitiunt:poculũ q̃ cupidiſſi
me hauriunt:et ita recreantur. itidẽ
et qui diuinos ſermones audiunt:ſi
ſitientes acceperint:nunq̃ fatigabi
tur:quoad totum biberint. Ut enim
ſemper eſurire ⁊ ſitire oporteat. Be
ati inquit qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iu
ſticiaz. Et hoc in loco. Si quis ſitit
veniat ad me ⁊ bibat. hoc eſt. Nemi
ni vim facio:neminem traho. ſed ſi
quis libens ⁊ promptus accedit. ſi
quis ardet deſiderio hunc ego aduo
co. Sed quanam gratia euangeliſta
nouiſſimuz diem magnum feſtiuita
tis fuiſſe admonuit? Etenim ꝑmus
⁊ vltimus magnus erat. medij autẽ
potius in delicijs conſumebantur.
Cur igitur in nouiſſimo? quia om̃es
conueniebant. non ita in primo: et
cauſam dixit fratrib⁹. ſed neq̃ ſcdo
neq̃ tertio quicq̃ tale locut⁹ eſt:ne
irrita verba caderent cum delicijs
vacaturi eſſent. Nouiſſimo aũt quo
niam domũ erant redituri: prebet
eis ad ſalutem viatica: ⁊ clamabat.
hoc eſt fidenter loquebatur. ⁊ hoc ꝓ
pter magnam turbam. Et vt de ſpi
ritali potu loqui ſe oſtenderet: addi
dit. Qui credit in me ſicut dicit ſcri
ptura. flumina de ventre eius fluent
aque viue. Uẽtrem cor dicit vt alio
in loco. Et legez tuã in medio ven
tris mei. Et vbinam dicit ſcriptura
flumina de ventre eius fluent aque
viue? Nuſq̃. Quomodo igitur hic
textus intelligitur? Hoc in loco ita
diſtinguendum eſt: vt hec particula
flumina de ventre eius fluent aque
viue: chriſti ſententia ſit. Cum enim
multi dicerent. Hic eſt chriſt⁹. Chri
ſtus quando venerit nũquid plura
ſigna faciet? rectam habendaz cogni
tionem: neq̃ ita ſignis vt ſcripturis
credendum aſſerit. Nam multi cum
miracula facientẽ viderent. chriſtuz
tamen non arbitrabãtur. Debebãt
nanq̃ dicere chriſtum a ſemine Da
uid venire: vt frequenter dicebant.
quare vult innuere eorum ſe nõ fu
gerẽ aſſertionez. Ideo ꝗ ad ſcriptu
ras iterum relegat. ſuperi⁹ enim di
xerat. Scrutamini ſcripturas. Et
iterum. Scriptum eſt in prophetis.
Et erunt omnes docibiles dei. et
Moiſes vos accuſat. Et hoc in loco
ſicut dicit ſcriptura. flumina de ven
tre eius fluent aque viue: vt abun
dantiam ⁊ copiam gratie ſignificet:
vt et alibi fons aque ſalientis in vi
tam eternam. hoc eſt multam grati
am conſequetur. Alibi vitã eternaz
hic aquaz viuam dicit. hoc eſt ſemꝑ
operantez. Spiritus eniz gratia: cũ
menti illapſa eſt: eamq̃ irrigarit: om
ni fonte vberius ſcaturit: nunq̃ defi
cit: nunq̃ vacuatur: nunq̃ ſtat. Si
mul autem ⁊ indeficientem copiam
et incredibilez operationez: ⁊ fontẽ:
et fluuios appellauit. et non vnũ. ſed
innumeros. Et illic ſalientis ꝓ inun
dantis poſitum eſt: qđ facile quiuis
deprehendere poterit. ſi Stephani
ſapientiã. Petri linguaz. Pauli vim

cōſideraueriṫ. Quo pacto nihil eos
extulit: nihil deiecit: non populorū
furor: non tyrānorū ꝑſecutiones: nō
demonum inſidie: non q̄tidiane mor
tes: ſed more fluminis: vehementi la
pſu delati: omnia trahētes euaſerūt
Hoc aūt dixit de ſpiritu quem acce
pturi erat credentes in eū. Nondū
enim erat ſpūs datꝰ. Qūo ergo ꝓphe
te ꝓpharūt: ⁊ innumera opati ſūt mi
racula? Apoſtoli enī non ſpū ſed eiꝰ
virtute eijciebant vt ipe. Si ego in
belzebub eijcio demonia filij veſtri
in quo eijciunt? Hoc autē dicebat:
vt non omnes ſpū ante crucem. ſed
ipſius virtute eieciſſe oſtenderet. Sꝫ
cuꝫ dimiſſurꝰ eos eſſꝫ tunc dixit. Ac
cipe ſpūm ſanctum. et iteruꝫ. Venit
ſuper eos ſpūs ſanctus. ⁊ tunc ſigna
fecerunt. Cum autē miſit. non dixit.
Dedit eis ſpūm ſanctuꝫ. ſed dedit eis
poteſtatē dicens. Leproſos mūdate.
demonia eijcite. mortuos ſuſcita-
te. gratis accipite: gratis date. Pro-
phetis aūt ab omnibꝰ cōfeſſum eſt:
ſpūm ſanctū datū. Verū ipa gratia
contracta ⁊ ſeparata erat ⁊ a terra
diſceſſerat: ex quo dictum eſt. Relin-
quetur domꝰ veſtra deſerta. et ante
illam dieꝫ iam deficere ceperāt. Siq
dem non amplius apud eos ꝓpheta
erat: neqꝫ gratia eorum ſacra tuebatˀ
Cum igitur ſpūs ſanctˢ cohibitꝰ eſſꝫ
tum iā diffundi largiter debuit: qḋ
poſt cruceꝫ cepit exordium. non tm̄
vt largius. ſed vt maiorībꝰ gratijs
abundaret. Etenim mirabilꝰ donū
erat vt cum dicit. Neſcitis cuiꝰ ſpūs
eſtis. et iterum. Non enim accepiſtis
ſpūm ſeruitutis. ſed adoptionis. Nā
⁊ antiquitꝰ ſpūm habebant. ſed alijs
non largiebantur. Apoſtoli aūt in-
numeros implebant. Cum aūt hāc
eſſent accepturi gratiā: nondū datā.
Ideo de hac inquit euāgeliſta. Nō-
dum enim erat ſpūs datus. quia Je-
ſus nondum erat glorificatus. hoc ē
crucifixus. Cum enī inimici ⁊ pecca
tores ⁊ diuino munere puati: ⁊ odio
digni eſſemꝰ. gratia aūt reconciliati
onis eſſꝫ indiciū. cū qꝫ munꝰ non ini
micis. non hoſtibꝰ. non odio habitis
ſed amicis ⁊ familiaribus detˀ. opor
tuit primum pro nobis ſacrificium
offerri ⁊ carnis inimicicias diſſolui.
⁊ deo amicos fieri: et inde munꝰ ac-
cipere. Nam ſi hoc in promiſſione
Abrae factum eſt: multo magis in
gratia. Quod ſignificans Paulꝰ in-
quit. Si enim qui ex lege ſunt: here
des ſunt: exinanita eſt fides. Lex enī
irā operatur. hoc eſt. Promiſit deus
Abrae ⁊ ſemini eius daturum terrā
⁊ nepotes eiꝰ promiſſione indigni re-
perti ſunt: ⁊ ꝓprijs laboribus place
re non potuerunt. Propterea acceſ
ſit fides: res facilis: que gratiam ad-
duceret: neqꝫ in caſſum caderent ꝓ-
miſſiones. Ideo ex fide dicit vt ſm̄
gratiaꝫ firma eſſꝫ ꝓmiſſio. ſcḋm gra
tiaꝫ autem. qm̄ labore ſuo non pote
rant. Sed quanam gratia. cū inquit
ſm̄ ſcripturas: non adducit earū te-
ſtimonium? Quoniaꝫ corrupte erāt
ſententie. Alij enim dicebant. hic eſt
vere propheta. Alij. ſeducit turbam
Quidā. nūquid ex galilea venit xp̄s
Nonne ſcriptura dicit quia ex ſemi
ne Dauid: et bethleem caſtello? ⁊ va
ria erat ſentētia: vtpote ī turba. Ne
qꝫ enī diligenter verbis eiꝰ attende-
bant: neqꝫ vt diſcerent. Propterea
nihil eis chriſtus reſpōdit: quis di
cerent: nunquid ex galilea chriſtꝰ ve
nit? Et Nathanael contumelioſius
dicentem. A Nazareth poteſt aliqḋ
boni eſſe? laudauit: tanqꝫ verum iſra
elitam. Siquideꝫ hi: qui ad Nicode
mum dixerant (Scrutare ⁊ vide q̄
ex galilea non ſurrexit ꝓpheta) non
diſcendi gratia querebāt. ſed vt xp̄i
gloriam penitus euerterent. ille aūt

deſiderio tantū veritatis: ⁊ diligēti
veterum ſcripturaruꝫ ſcientia. Qua
re hoc in loco nihil eis aperit: nihil
exponit. Qui enim ſibiipſis cōtraria
loquebantur. et nunc neminē vn̄de
veniret ſcire. nunc ex bethleem eſſe
aſſerebant. conſtat etiaꝫ ſi didiciſſēt
contradicturos. Eſto enim locū ig-
norarent. ꝙ ex bethleeꝫ. quoniā eſſꝫ
educatus in nazaret. nō tn̄ ꝓpterea
excuſabantur. Non eniꝫ illic natus
eſt. Nunquid ⁊ genus ignorabant:
ꝙ ex domo ⁊ patria Dauid? Qn̄o er
go dicebant. Nūquid ex ſemine Da
uid venit chriſtus? Sed hoc illo mō
abſcondere volebant: ⁊ verſute oīa
loquebantur. Sed qua gratia xp̄m
non interrogarunt dicentes. Cum
alia quidem oīa in te admiremur: iu
bes āt tibi ſm̄ ſcripturas credi? Dic
nob̄ quomodo. Scripture ei dicūt:
ex bethleeꝫ chriſtū venturū. tu autē
ex galilea veniſti. Uerum nullis hu
iuſmodi verbis vſi ſunt. ſed oīa ꝑuer
ſe loquūtur. Qꝛ enim nollent qcꝙ̄ di
ſcere: ſtatim ſignificat euāgeliſta. ꝙ
quidaꝫ ex ipſis volebant eū apprehē
dere. ſed nemo miſit ſuper illū manꝰ.
Nam etſi nihil aliud. hoc ſalteꝫ eos
cōpūgere debuiſſet. Uerū non ſunt
compūcti vt inquit ꝓpheta. Diſſipa-
ti ſunt ⁊ nō ſt̄ ꝯpūcti. Eiuſmodi eniꝫ
malicia eſt. Nulli vult cedē. ad vnū
tm̄ reſpicit: vt eum cui inſidiatur: ꝑ-
dat. Sed quid dicit ſcriptura. Qui
fodit foueam proximo: in eam inci-
dit: quod vſu tunc venit. Ipſi enī vo
lebant chriſtum interimere. vt predi
cationeꝫ tollerent. ſed contra euenit
Siquidem predicatio xp̄i gratia flo
ruit. illorum vero doctrina extincta
periit: patriam: libertatē: licentiam:
⁊ cultū veterē perdiderunt: ⁊ omni
priuati ſunt felicitate: in ſeruitutem
⁊ captiuitatem adducti. Quibus ad
moniti: nulli inſidias tendamus ſciē

tes ꝙ in nosipos enſem acuimus: et
maioreꝫ nobis plagā infligimꝰ. Sed
egretulit quiſpiam ſe offendi: ⁊ vult
vlciſci. Noli queſo. nō vlciſcendo eū
vlciſci poteris. vlciſcendo vero non
vlciſceris. Nec que dico nugas arbi
trere. ſed veritatem. Qn̄o? quoniam
qui non vlciſcitur: deo relinquit vl
tionem. qui vlciſcitur minime. Mihi
enī inquit vindictam ⁊ ego retribuā
dicit dominꝰ. Nam ſi ſerui noſtri ri-
xantes inuicem: nulla noſtri ratione
habita. ipſi ad vindictam vertuntur
⁊ ſi ſepius poſtmodum nos rogent.
non ſolum non eos vlciſcimur. ſed in-
dignamur: ſceleſtos: ⁊ flagicioſos ap
pellamus. ⁊ nobis id cognoſcendum
relinqui oportuiſſe dicimus. Cuꝫ eī
tibi vltionem preſumpſiſti: nihil am
plius in illum indignatur dominus.
hoc lōge magis deus dicet: qui nos
admonet vt ſibi omnia permittamꝰ
Quid enim non abſurdū ſit: vt q̄ a
ſeruis ⁊ pueris noſtris tantā mode
ſtiaꝫ: tantā obedientiā exigimus eā-
deꝫ domino noſtro non exhibeamꝰ?
Hoc auteꝫ dico quoniā taꝫ ꝓmpte
inuicem vlciſci contendimus. ſed ve
re pb̄antem hoc facere non oportet
ſed ignoſcere ⁊ dimittere: qd̄ in nos
peccatur. etiamſi illud non eſſet ma
gnum premiū: veniaꝫ pro eo accipe
re. Sed dic queſo: ſi peccantem rep̄
hendis: cur ipe peccas. Cur eadem
admittis? Iniuriam tibi intulit. noli
contra inferre. Perterruit: noli ꝑ-
terrere. cum nullam inde aſſequaris
vtilitateꝫ. Merore te affecit: noli vi
cem reddere. naꝫ illi ſimilis efficeris
et tu nihil lucraris. ſed ſi manſuete ꝑ
fers: forte ipſuꝫ corriges. ita eī pudo
rem incuties. ita irā ſedabis. Nemo
malo malum ſanat. ſed bono malum
Hec apud gentes nonnulli philoſo
phātur: que cum in erroris ſtulticia
tantaꝫ pre ſe ferant ſapientiā. pudet

nos:vt inferiores deprehendamur.
Multi iīnria affecti:equo animo tu
lerunt. Multi falſo accuſati in vltio
nez non proruperunt. Inſidiatores
beneficijs proſecuti ſunt Non parū
verendum eſt:ne apud illos:qui vi-
ta nobis preſtantiores ſint: inueniā
tur.neue nos maiori cruciatui ob-
noxios:faciant Nā ſi qui participes
ſum⁹ſpūs:q̄ dei regnuz expectam⁹ q̄
celeſtium cognitionez habem⁹ :qui
non formidam⁹ gehennā:qui angeli
fieri iubemur : qui diuinis fruimur
myſterijs : ne ea quidez qua illi vir
tute pollemus:quid nobis ſperādū
eſt? Qz ſi iudei nobis ſuperandi ſunt.
Niſi inquit abundauerit iuſticia ve
ſtra plus q̄z ſcribarum ⁊ phariſeorū:
non intrabitis in regnum celorū.lō
ge magis gentiles.ſi phariſei:magis
infideles .Si non ſuperātib⁹ nobis
illorū vitā:celoruz regna claudūtur
quomodo ea conſequemur ſi gentili
bus peiores inueniemur? Abijciam⁹
ergo dilectiſſimi omne odium: iram
indignationez .Eadem dicere mihi
quidez non moleſtum:vobis autem
tutuz.Etenīz medici eadez ſepe me
dicina vtuntur:⁊ nos eadez veſtris
auribus inſtillare:in memoriā redu
cere:docere:hortari:nō ceſſam⁹.Et
enim magna ſecularū rerum turba:
horum obliuiſcimur. Quare ne ī caſ
ſum hic colligamus opere confirmē
tur:vt futura bona conſequamur:
gratia ⁊ benignitate domini noſtri
Jeſu chriſti per quem ⁊ cum quo pa
tri gloria ſimul, ⁊ ſpiritui ſancto in
ſecula

Home. li.

ex capitulo octauo

Venerūt ergo miniſtri :ad pō
tifices ⁊ phariſeos.⁊ dixerūt
eis illi.Quare nō adduxiſtis
eum? Reſponderunt miniſtri . Nūq̄z
ſic locutus eſt homo:ſicut hic loqui-
tur. Nihil veritate clarius:nihil ſim
plicius:niſi maligni eſſe velim⁹Quē
admodum nihil malignis obſcurius
nihil verſuti⁹Ecce vt phariſei ⁊ ſcri
be:qui ſapientia preſtare videbant:
qui cum xp̄o ſemꝑ verſabantur .vt
ei inſidiarentur :licz miracula vide-
rint et ſcripturas, legerint. non mō
nihil vtilitatis:ſed damni plurimuz
acceperunt.miniſtri aūt:etſi nullam
eiuſmodi materiam haberent. vno
tm̄ ſermōe perſuaſi ſūt.et qui ad chri
ſtum capienduz ierant:eius admira
tione capti redierunt'. Neq̄z eorum
tanta ſapientia admiranda eſt . ꝙ ſi-
gnis non eguerunt.ſed ꝙ ſola doctri
na crediderunt. Non eni dixerūt ne
minem vnq̄z ita miracula feciſſe.ſed
neminem vnq̄z ſic locutum. Nec ſa
pientia tm̄.ſed ⁊ audentia admiran
da. Siquidem ijs q̄ ſe miſerant ita
loquūtur.phariſeis videlz :q̄ omnia
faciebant ⁊ conabantur vt caperet.
Venerunt inq̄t miniſtri ad pontifi-
ces ⁊ phariſeos ⁊ dixerunt eis illi.
Quare non adduxiſtis eum . Qz aūt
venerint.longe magis fuit q̄z ſi apō
chriſtum remanſerint . Sic eni liber-
rati fuiſſent eorum moleſtia.nunc ꝑ-
cones fiunt ſapientie chriſti: ⁊ maio
rem pre ſe ferunt animum.neq̄z excu
ſant ſe propter turbam non potuiſſe
que cū tanq̄z prophetam ſequūtur.
ſed nūq̄z ſic locutus eſt homo .potu
iſſent ſane ita ſe excuſare . ſed animi
oſtendunt rectitudinem . Neq̄z tm̄
ſe illum admirari q̄z qui ſe miſerant
ad eum ligandum:quez audire debu
iſſent:accuſari viſi ſunt. Atq̄ breuez
chriſti audierunt orationem. Tanti
enim veritas eſt: vt incorrupto ani
mo longis ſermonibus minime op⁹
ſit. Quid ad hoc phariſei ? Cum com
pungi ⁊ mutare ſententiā oportuiſſz

contra faciũt: inuicem eos accuſant
dicentes. Nunquid ⁊ vos ſeducti
eſtis? Adhuc eis blandiuntur: ne
ꝗ in eos grauius inuehũtur: veriti
ne tandem diſcederent: tantuꝫ indi
gnationeꝫ pre ſe ⁊ leuitatem ferunt
Sed interrogandum erat quid ad
miratione dignuꝫ loqueretur qđ ca
uerunt. quippe qui ſine dubio ſe ca
ptum iri intelligebant. Perꝗ ſtulta
autem coniectura dicunt. Nunquid
aliquis ex principibus credit in eum
Jta chriſtum accuſatis: ⁊ non incre
dulos. Sed turba hec que nõ nouit
legem maledicti ſũt. Hoc enĩ magis
vos accuſat ꝙ turba credidit. vos
vero minime. Etenim illi cognoſcen
tium legem opa faciebant. Nũs er
go nonne maledicti qui non ſerua
bant legeꝫ ⁊ non illi qui legeꝫ ſerua
bant. Oportebat aũt nõ ab incredu
lis que non credebantur: accuſare.
Neꝗ enĩ rectus hic modus. Naꝫ ⁊
vos ñ credidiſtis deo vt Paulꝰ in
quit. Quid enim ſi non crediderunt
quidam? Nunquid incredulitas eo
rum fidem dei euacuabit? Abſit etenĩ
prophete ſemper eos accuſant dicẽ
tes. Audite principes ſodomorum.
Et principes tui non credunt. et ite
rum. Non veſtrum eſt noſſe iudiciũ.
Et vbiꝗ vehementius accuſatur.
Et quid chriſtum propterea quiſpi
am accuſaret? Abſit. Jllorum enim
hoc crimen. Quod autem aliud eſſe
poſſꝫ argumentum ꝙ legem non co
gnoſcitis: ꝗ ꝙ non creditis? Cũ enĩ
dixiſſent ꝙ nemo principũ credebat
in euꝫ. ſed qui legem ignorabant. me
rito eos arguit Nicodemus inqẽs
Nunquid lex veſtra iudicat hõieꝫ
niſi audierit ab ipſo prius? Oſtendit
autem eos neꝗ ſcire legem: neꝗ ſer
uare. Nam ſi lex iubet neminem in
terfici: niſi prius audiatur. ipſi autẽ
ante auditaꝫ cauſam iudicabant. cer
te legis trãſgreſſores erant. Et cum
dixiſſent neminem principum credi
diſſe in eum. adeo innuit euangeliſta
cum e principum numero fuiſſe. oſtẽ
dens etiaꝫ ex principibus crediſſe
Nondum aũt palaꝫ facere audebãt
erant tamen chriſto familiares. Vi
de autem ꝗ parce arguit. Non dixit
vos autem vultis eum interficere:
et temere: hominem vt errantem ac
cuſatis. ſed benignius: vt nimiuꝫ eo
rum temerarium impetum: crudelẽ
ꝗ ſedaret. Quãobrem ad legeꝫ ſuaꝫ
vertit orationem dicens. Niſi audi
erit diligenter ⁊ cognouerit qđ faci
at. Quare non ſolus ⁊ nudus requi
ritur auditus. ſed diligẽs: quod hac
particula ſignificatur. ⁊ cognouerit
quid faciat. quid velit: ⁊ quare: ⁊ cui
an tãꝗ hoſtis mores peruertat. Du
bitantes ergo cum dixiſſent neminẽ
principum in eum credere. Neꝗ ve
hementer: neꝗ remiſſe ad eum ſe cõ
tulerunt. ⁊ quenaꝫ hec conſequẽtia?
Dic queſo dicente illo. Lex noſtra ñ
iudicat quenꝗ: vt reſpondeant. Nũ
quid tu galileus es? Oſtendendum
nanꝗ erat non ab re pro eo miſiſſe:
vel ſi aſperius: minime ei eſſꝫ reſpon
dendum ſcrutare ⁊ vide quia a gali
lea propheta non ſurgit. quid enim
dixit homo? Ne propheta eſt: imo ꝙ
non iudicatus: non eſſꝫ morti tradẽ
dus: illi vero contumelioſe tanꝗ in
ſcio ſcripturarum reſpondent. Acſi
dicerent acquieſce nobis ⁊ diſce. hoc
enim innuũt dicentes. Scrutare et
vide. Quid chriſtus? cum multifari
am de galilea ⁊ ꝓpheta locuti eſſent
vt hanc alienam tolleret ſuſpicionẽ.
ꝙ vnus prophetarum et non mũdi
dominus putaretur. Ego inquit ſũ
lux mundi. non galilee: non paleſti
ne: non iudee. Quid iudei? Tu de te
ipſo teſtimonium perhibes. Teſtimo
nium tuũ non eſt verum? O inſaniã

ſcripturas vbiqꝫ adducit ⁊ dicunt.
Tu ď teipſo teſtimoniū ꝑhibes. Qď
autem perhibuit teſtimoniuꝫ? Ego
ſum lux mundi. Magnum dictu ⁊ ve
re magnum ſed non nimiū ipi admi
rati ſunt. Quoniaꝫ non ſe patri eq̄
parauit. Neqꝫ ſe eius filiū dixit: neqꝫ
deum. ſed lucem. reprehendere tñ vo
luerunt. nā maius hoc erat q̄ȝ dice
re. Qui ſequitur me non ambulat in
tenebris. Lucem ⁊ tenebras intelle
ctu perceptibiles dicit. hoc eſt non
manet in errore. Ubi ⁊ Nicodemū
allicit vt valde ꝓ̄ptum ⁊ fidentē
⁊ miniſtros laudat qui id fecerint.
hoc enī clamare ſignificat. ⁊ eos ad
audiendum confirmare vult ſimul ⁊
eos dolos ſtruere: et ī tenebris et er
rore verſari: neqꝫ lucem attingere:
oſtendit. Nicodemo: preterea in me
moriā reducit que ante dixerat. Om
nis qui male operat̄ odit lucē: et nō
vadit ad lucem: ne opa eius appare
ant. Cum enī neminez ex principibꝰ
in euz credere dicerent. ideo inquit.
Qui male opatur in lucem non pro
dire. non ex lucis defectu. ſed mentis
vitio. Reſponderūt ei tu de teipſo te
ſtimoniū perhibes. Ad qď ille. Et ſi
ego teſtimoniū ꝑhibeo de meipſo. te
ſtimonium meū verum eſt: quia ſcio
vnde veni ⁊ quo vado. Uos autem
neſcitis vnde venio aut quo vado.
qď iam dixi. hoc iudei tanqꝫ iam di
ctuz proponunt. qď chriſtus arguit.
ſed id dixiſſe aſſeuerat propter eorū
ſuſpicionem: qui purū cū hominē ſu
ſpicabantur. Ex deo ſum inquit et
deꝰ ⁊ dei filiꝰ. deus aūt ſibiipſi idoneꝰ
teſtis. vos autem neſcitis: ⁊ ſponte
veſtra mali eſtis ⁊ videntes diſſimu
latis: ⁊ omnia ſcḋm humanam ſenten
tiam loquimini. neqꝫ quicq̄ȝ amplꝰ
q̄ȝ qď apparet intelligē vultis. Uos
ſcḋm carneȝ iudicatis: ⁊ queadmodū
ſcḋm carneȝ viuere male viuere ē. ita
et ſcḋm carneȝ iudicare. iniuſte iudica
re. Ego non iudico quenq̄ȝ. et ſi iudi
co iudicium meum verum eſt. hoc ē
iniuſte iudicatis. et ſi iniuſte iudica
mus inquiūt. qď nos ñ arguis? quid
non condemnas? Quia nō veni ad
hoc. ideo dicit ſe neminem iudicare.
⁊ ſi iudicet: verum eſſe iudiciū ſuum
Nam ſi vellem ex damnatorum nu
mero eſſetis. hoc autē non q̄ iudicē
dico. neqꝫ ideo non iudico: q̄ non ſi
dam. Nam ſi iudicareȝ: vos ſane cō
uincerem q̄ iuſte iudicarem. ſed nūc
iudicij tempus non eſt. Significat
futurum iudicium. quia ſolus nō ſū
ſed ego ⁊ qui miſit me pater: vbi in
nuit. non ſolum ſe iudicare. ſed etiaȝ
patrem: qď obtexit in teſtimonium
eius inducēs. In lege autem veſtra
ſcriptum eſt. quia duorum hominuȝ
teſtimonium veruȝ eſt. Quid hoc in
loco heretici dicerent? Quid chriſtꝰ
hominibus preſtaret ſi hoc ſimplici
ter acciperemus? In hominibꝰ eniȝ
ita inſtitutum eſt. quoniā nemo per
ſe fidedignus eſt. in deo aūt quō hoc
eſſȝ cōſentaneū? Quō ergo hec par
ticula intelligenda eſt? Nūquid q̄m
duo. an quoniam homines: ꝓpterea
duo? Nam ſi q̄m duo ſunt: qua grā
non confugit ad Johannem? Non
enim dixit teſtimoniū perhibeo ego
de meipſo: ⁊ de me Johannes. cur nō
ad angelum: cur nō ad ꝓphetas? In
ueniſſȝ eniȝ ⁊ alia innumera teſtimo
nia. ſed noluit hoc tm̄ ſignificare q̄
duo. ſed q̄ eiuſdeȝ ſubſtantie. Dicit
ei quis eſt pater tuꝰ? Reſpondit Je
ſus: Neqꝫ me ſcitis: neqꝫ patrē meuȝ
Cū enī ſcientes tanqꝫ inſcij: ⁊ vt eū
tentarent. ꝑcontarētur. indignos q
bus reſponderetur arbitratus eſt.
Propterea iam oīa aptius ⁊ auden
tius loquitur. quippe qui a ſignis et
ſequentiuȝ ſe doctrina accipiebat te
ſtimonium. et quia iam crux appro

pinquabat. Noui īquit vnde venio
qd̄ non nimium eos offendit: qd̄ aūt
addidit. Et q̄ ego vado. magis eos
perterruit. acſi non eſſ3 in morte p̄-
manſur⁹. Sed cur non dixit ſe ſcire
deum eſſe. ſed vnde veniret? Quia ſp̄
humilia magnis admiſcet: ea q̄3 vi-
ciſſim cohib3. Nam cum dixiſſ3: ego
teſtimonium phibeo de meipſo: id q̄3
oſtendiſſ3. ad humiliora deſcendit: q̄ſi
diceret. Scio a quo miſſus ſu3: 7 ad
quem vado. Quib⁹ verbis nihil ha
bebant: qd̄ contradicerent: nihil eī
falſi locutus ſum inquit. cu3 inde ve
nerim: 7 illuc ad verū deum vadam:
quē vos neſcitis. ideo ſm carnē iu-
dicatis. Nam ſi poſt tot argumēta
7 ſigna: adhuc verum nō eſſe dicitis
7 Moiſen de alijs 7 de ſe teſtantem
fide dignū iudicatis: chriſtum vero
minime. hoc eſt ſm carnem iudicare
Ego non iudico quenq̄3. Atq̄: etiam
patrē neminē iudicare teſtat̄. Quō
hic dicit. Et ſi iudico iudicium meū
verum eſt. quia non ſum ſolus? Ite-
rū ad illoꝝ loquitur ſuſpicionē. hoc
eſt: iudicium meū patris eſt. neq̄3 ali
ter q̄3 ego pater iudicat: neq̄3 aliter
ego q̄3 pater. S3 q̄nā gratia patris
meminit. Quia non dignu3 filiū cui
crederetur arbitrabantur: niſi pr̄is
preoccupaſſ3 teſtimonium. Alit̄ nō
ſtaret ſn̄ia. In hominib⁹ enī cū ſuper
alieno negotio duo teſtificātur: tūc
teſtimoniū eſt verum. hoc enim ē du
os teſtimoniū phibere. ſed hic nō ſūt
duo. Vides nulla alia ratiōe hoc di-
ctum: q̄3 vt patri conſubſtālis 7 alteri
us nō egere teſtimonio: 7 nulla alia
ex parte patri inferior oſtendatur?
Animaduerte preterea quanta cu3
auctoritate loquitur. Ego ſum q̄ te-
ſtimoniū phibeo d̄ meipſo: 7 teſtimo
nium phibet de me qui miſit me pat̄
Qui ſi ſubſtantia minor eſſ3: nō ſane
dixiſſ3. Nunc aūt ne numeri gratia
id poſitum arbitreris: nihilo inferio
rem poteſtatem intueri. Teſtimoniū
perhibet homo cum fide dign⁹ eſt:
non cum teſtimonio indiget: 7 hoc ī
re aliena. in propria autē ab alio ac
cipit. ipſe in re ſua non creditur. hic
autem cōtra. in ſuo enim negotio
teſtimonium perhibens: 7 ab alio ſe
habere aſſerens: dignum ſe fide dicit
vndiq̄3 ſuam ꝓponens auctoritatem
ſed qua gratia (cum dixit: non ſu3 ſo
lus: ſed ego 7 qui miſit me pater et
duorum hominum teſtimonium eſt
verum) addidit: ego ſu3 qui teſtimo
nium perhibeo de meipſo? vt ſcil3 q̄n
te eſſ3 auctoritatis oſtenderet: 7 pri
mum quidem ſeipſum poſuit. vt eq̄li
tatem indicaret: 7 nihil eos adeptu
ros: qui ſe patrem ſcire: ipm autē ne
ſcire dicerent. 7 hanc cauſa3 dicit. q̄
ipſum cognoſcere non velint. Ait ei
impoſſibile ſine ſui cognitione quē-
piam noſſe patrem: vt hoc ſalte3 pa
cto ad ſe cognoſcendum eos alliciat
ipſo enim contempto patrem ſemp̄
querebant quare inquit. Non ſpote
ſtis noſſe patrem ſine me. Itaq̄3 q̄
filio maledicunt: non ipi tantum ſed
7 patri maledicunt. Hec nos caue-
mus: 7 glorificemus filium. quippe q̄
niſi eiuſdem eſſ3 nature: nō ita dixiſ
ſet. Qui ſi tantum admonuit. alteri⁹
autem non erat ſubſtantie poterat
etiam ignorans patrem: cognoſcere
neq̄3 fuiſſ3 omnino cognoſcere. ſi pa
trem noſſ3. Neq̄3 enim qui homine3
nouit: nouit 7 angelum: imo inquit.
Etenim qui creaturam nouit: nouit
7 deum? minime: multi enim: vel po
tius omnes homines creatura3 no
runt. norunt ſane: 7 deum ignorant.
Glorificemus ergo dei filium. non
oris tantū gloria. ſed operibus: ſine
quibus ea nihil proficit. Vide: tu in
quit iudeus cognominaris: 7 requi-
eſcis in lege: 7 gloriaris in deo. qui

ergo alium doces teip̄m non doces
qui in lege gloriaris :per preuarica
tionem legis deum inhonoras. vide
ne quādo ⁊ nos in rectitudine fidei
gloriantes:non exhibendo vitam fi
dei conuenientem: deum inhonore-
mus: mendacem eum facientes. Et
enim orbis terrarum magiſtrum:fer
mentum:lucem:ſalem: vult eſſe chri-
ſtianuꝫ. Quid ſignificat lux? vite cla
ritatem:nihil obſcuritatis in ſe con
tinentem.non lux ſibiꝑpi vtilis eſt:
neqꝫ ſal:nec fermentum .ſed in alios
confert vtilitatem.ita nobis nō no
ſtra tantum vtilitas.ſed aliorum exi
gitur.ſal niſi ſalſum reddat:non ſal ſꝫ
aliud eſſe deprehenditur. Nam ſi ipi
benefecerimus:alijs erimus benefa
ciendi exemplum. Quouſqꝫ a bonis
operibus deſiſtemus nihil alijs con
ferre poterimus.nihil fatuum apud
nos:nihil molle ſit:⁊ ſolutuꝫ .qualia
mundi opera ſunt ⁊ cure ſeculares.
Propterea virgines fatue ſunt ap-
pellate:quoniam circa fatuas mūdi
curas vacabant.hic congregantes
vbi minime eſt reponendum. Veren
dum ſane ne id nobis accidat:ne ſor
didis veſtibus:eo accedamus : vbi
mundas ⁊ nitidas omnes induti ſūt
Nihil enim peccato ſordidi⁹:nihil i-
mundius:cuius naturam ꝓpheta in
terpretatus clamabat. Putruerunt
⁊ corrupte ſunt cicatrices mee. Ut ſi
peccati placꝫ cognoſcere turpitudi
nem.cōmiſſum conſidera :cum liber
non amplius eius perturbaris affe
ctu. tunc id cognoſces . Conſidera
iram cum ſedata eſt . Auariciam cū
ea non affeceris.intelliges profecto:
nihil turpius nihil ſceleſtius rapina
⁊ auaricia. Ideo frequenter repetu-
mus:non vt vos perturbemus:.ſed
vt maiorem in modum proſimus .
Nam q̄ vna n̄ corrigitur admoniti
one:corrigetur fortaſſe altera.⁊ quē
altera preterit:non preteribit tertia
Utinam autē omnes omnibus ma
lis liberi: chriſti ſuauitatem deguſte
mus:cui gloria cum patre ſimul et
ſpiritui ſancto ī ſecula ſeculoꝝ Am̄.

Home. lii.
ex capitulo octauo

Hec verba locutus eſt Jeſus
in gazophilacio docēs in tē
plo et nemo apprehendit euꝫ
quia non venerat hora eius . O iu
daicam dementiam. Ante paſcha Je
ſum querebant:et in medio inuētuꝫ
conati eum ⁊ per ſe ⁊ per miniſtros
fruſtra comprehendere : non tamen
eius virtutem iterum formidarunt.
ſed in malicia perſiſtebant. Ut autē
id ſemper tentarent inquit . Hec lo
cutus eſt Jeſus in gazophilacio do
cens in templo:et nemo apprehēdit
eum. In tēplo loquebatur:more ma
giſtri:qđ magis eos mouere đbuiſſꝫ.
⁊ ad eos qui ipſum reprehendebant
⁊ calumniabantur:ꝙ ſe patri equa-
lem faceret. Illud enim duorum ho
minum teſtimonium verum eſt hoc
ſignificat. Verūtamen hec inquit lo
cutus eſt in templo tanqꝫ magiſter:
et nemo apprehendit eum quia non
dum venerat hora eius .hoc eſt paſſi
onis tempus. Quamobrem cuꝫ paſ
ſus eſt:non eorum poteſtati.ſed diui
ne diſpenſationi aſcribendum eſt ipi
eniꝫ iampridē voluiſſent.non tamē
potuerunt:neqꝫ tunc potuiſſent:ni-
ſi ip̄e permiſiſſꝫ. Iterum igitur inqt
ad eos Jeſus. Ego vado ⁊ queritis
me. Cur hoc frequenter repetit? vt
eorum animas commoueat atqꝫ pter-
reat. Conſidera quantum hoc terro
ris incutiat.cum enim vellent cū in

terficere: querunt tamē quo vadat:
tantam⁊ de eo opinioneꝫ conceperāt
Aliud item docere eos intendit: nō
in eorum eſſe poteſtate. ſed iam p̄deꝫ
prefiguratum dicit: ⁊ reſurrectioneꝫ
iam his ſermonibus deſcripſit. Dixe
runt ergo nunquid interficiet ſemet
ipſum? Quam mox tollit ſuſpicioneꝫ
Vos inquit deorſum eſtis. ego deſu-
perius ſum. Hoc eſt. haud mirum ſi
vos carnales homines hec: et nihil
ſpiritale ſuſpicemini. ego tamen ta-
lia non faciam. Vos deorſum eſtis.
ego deſuperius ſum. Vos de mun-
do hoc eſtis. Iterum mundanas et
carnales eorum aperit ſententias.
Unde conſtat illam particulā. Ego
non ſum de mundo hoc: non ideo di
ctam ꝙ carnem non acceperit. ſed ꝙ
longe ab eorum abeſſet malicia. Et-
enim diſcipulos de mundo non eſſe
dixit. habebant tamen carneꝫ. Quē
admodum igitur Paulus dicendo
non eſtis in carne: non ſine corpore
eſſe intelligit: ſic diſcipulos non eſſe
de mundo nihil aliud ꝙꝫ eorum ſapi
entiam teſtatur. Dixi ergo vobis.
quia ſi non credetis quia ego ſum
moriemini in peccatis veſtris. Si
enim propterea venit vt tolleret
peccata mundi: neqꝫ aliter tolli po-
terant niſi per lauacrum: neceſſari-
um erat eum qui non crederet: cum
veteri homine eſſe moriturum. Qui
enim non vult ſeipſum mortificare
per fidem et ſepelire: mortificabitur
in eo: ⁊ migrabit: priorum peccato-
rum penas daturus. Propterea di-
cebat. Qui non credit iam iudicatꝰ
eſt. non ſolum quia non credit. ſed
quia in peccatis moritur. Dicebant
ergo: tu quis es? O dementiaꝫ: poſt
tantum temporis tot miracula ⁊ tā
tam doctrinam: quis ſit interrogāt.
Quibus chriſtus. Principium qui ⁊
vobis loquor. Hoc eſt. ſane indigni
eſtis qui ſermones meos audiatis:
et qui ſim intelligatis. Vos vt me
tenteris ſemper loquimini. mihi au
tem non attenditis: et in omnibus
vos reprehendere nunc non poſſuꝫ
hoc enim ſignificat. Multa habeo d̄
vobis loqui ⁊ iudicare: non tantum
reprehendere ſed punire. ſed qui mi-
ſit me: hoc eſt pater: non vult hoc.
Non enim veni iudicare mundum:
ſed ſaluum facere. Non enim miſit
deus filium ſuum vt iudicet mundū
inquit. ſed vt ſaluum faciat. Si ergo
ad hoc me miſit: et ille verax eſt. me
rito neminem ego in preſentiarum
iudico: ſed ad ſalutem loquor: nō ad
reprehenſionem. Hec autem dicit:
ne metu deſiſtere: neue eorum men-
tes introſpicere non putaretur. Illi
autem de patre ſermonem haberi:
non intellexerunt. O dementiam:
non deſiſtit de eo verba facere: ne-
qꝫ aduerterunt. Preterea cum poſt
multa ſigna et doctrinas nihil eis
perſuaſiſſet. iam de cruce ſermonem
aggreditur. Cum exaltaueritis fi
liuꝫ hominis: tunc maxime quia ego
ſum ſcietis ⁊ per ſigna et reſurrecti-
onem et captiuitatem: que omnia
ſufficientia erant eius virtutem de
monſtrare. Cum videbitis inquit
me nihil per morteꝫ paſſurum: tunc
ſcietis quia ego ſum: videlicet chri-
ſtus et filius dei: et qui cuncta et fe-
ro ⁊ duco: et non ſum cōtrarius illi.
Idcirco addit: et a meipſo non lo
quor. Siquidem vtrunqꝫ cognoſce
tis et virtutem meam: et cum patre
conſenſum. Hec enim particula a
meipſo non loquor: indiſcretam cuꝫ
patre ſubſtantiam: et nihil cōtra pa
ternam voluntateꝫ ſe loqui oſtēdit.
Cum enī a cultu excidetis: neqꝫ vo
bis ſolita ſacrificia ꝑmittentur: tunc

diuinam in vos indignationem vlti
onem qꝫ (quia me non audiſtis) in
telligetis. Quaſi dicat ſi mihi alienꝰ
eſſẽ ⁊ contrarius: adhuc contra vos
indignaretur. Hoc ⁊ Eſaias inquit
Dabit impios pro ſepultura eiꝰ. Et
Dauid Tunc loquetur ad eos in ira
ſua. Et ipſe. Ecce relinquetur domꝰ
veſtra deſerta. Et parabola. Quid
faciet agricolis dominꝰ vinee illius.
Malos male perdet. Uides vbiqꝫ ꝓ
pter eorum incredulitatem ſic loqui
De ſi ipſe eos perdet: quẽadmodum
perdet? auferte inquit qui me ſicꝰ
gnare volunt ⁊ interficite. Cur nõ
ſuũ id opꝰ ſed patris dicit? quia tum
ad eorum reſpicit imbecillitatẽ: tum
patrem ſuũ reuereretur. Propterea nõ
dixit: relinquam domum veſtraꝫ de
ſertam. ſed relinquetur: non addita
perſona. Dicendo enĩ. Quotiens vo
lui cõgregare filios veſtros ⁊ nolu
iſtis. inde addendo. relinquetur. ſe de
ſolaturum eam oſtendit: hoc eſt; cuꝫ
obſequijs ⁊ bñficijs cognoſcere me
noluiſtis: ſupplicijs cognoſcetis; qui
ſum. Et pater mecum eſt. Et ne hoc
verbo qui miſit me minoꝛ patre exi
ſtimaretur: ſecum eſſe dicit. aliud ei
diſpenſationis eſt: aliud diuinitatis:
Et non relinquit me ſolum. qꝛ ego
que placita ei ſunt: facio. Rurſus ad
humilioꝛa deſcendit: ad illud frequẽ
ter inſtans qđ dicebant. ex deo non
eſſe neqꝫ ſabbatum ſeruare. ideo in
quit. que placita ei ſunt facio: indi
cans ſabbati ſolutioneꝫ preter eius
non eſſe voluntatem. Ita ⁊ in paſſi
one. An putas quia non poſſum ro
gare patreꝫ meũ. Atqui dicendo ſo
lum quẽ queritis reiecit eos retroꝛ
ſum. qua ergo gratia nõ dicit: nõ pu
tatis ꝙ poſſum eos perdere: cuꝫ id
re ipſa oſtenderit? ad eorum deſcẽdit
imbecillitatem. id enĩ maioꝛẽ in mo
dum anniſus eſt: vt minime patri cõ

trariuꝫ ſe oſtenderet. ita hoc in loco
humanius loquitur: et vt dixit non
reliquit me ſolum: ita ⁊ que placita
ei ſunt facio ſemper. Hec illo loquẽ
te multi crediderunt in eum. cum
enim ad humilioꝛa deſcendit: multi
ad credendum adducuntur. ⁊ tu ad
huc interrogas qua gratia humili
ter loquatur: cum euangeliſta aper
te his verbis demonſtret? tantum
non clamans: noli perturbari cum
ad hanc verboꝛum humilitatem eũ
deſcendere audis. Siquidem qui ſu
perna illa doctrina non ſunt perſua
ſi: ꝙ a patre ſit: merito humilia au
dierunt quibꝰ crederent: ⁊ hac rõne
poſtmodum etiã hmõi vſus eſt ver
bis. Crediderũt ergo. nõ tñ vt opoꝛ
tuit. ſed quodãmodo: cum intellige
rent et acquieſcerent ſermonis eius
humiliati. ꝙ enim perfectam fidem
non haberent ex ſequentibus euan
geliſta ſignificat: cum rurſus ei ma
ledicunt: ⁊ ꝙ ij ijdem ſint ex ſequen
tibus conſtat. Dicebat ergo Jeſus
ad eos qui crediderunt ei ex iudeis.
Si vos manſeritis in ſermone meo
hinc enim perſpicuum eſt: nondum
doctrine inherere. ſed tãtum verbis
vacare. quare vehementius locutꝰ
eſt illic ſimpliciter. queretis me. nũc
maius quiddam addit. In peccatis
veſtris moꝛiemini. Ideo ſcilicet ꝙ
illuc migrantes: me amplius roga
re non poteſtis hec que loquoꝛ in
mundo. hinc ſe ad gentes exiturum
oſtendit. Cum non cognouerint ꝙ
de patre ad eos locutus eſſẽ: rurſum
ad ſe redit: ⁊ humilitatis verboꝛum
cauſam affert euangeliſta. Hoc igi
tur pacto ſi ſcripturas diligẽter ſcru
tari voluerimus: ſalutem aſſequi
poterimus: ſi penitus in eis verſa
bimur: ⁊ doctrinam rectam et vitaꝫ
erudiemur. Et licet durus ſit quiſpi
am et aſper et immitis: licet ſupioꝛ

tempore nihil profecerit:nunc ſaltẽ
proficiet:⁊ aliquã (et ſi non ſtatim
ſentiat) vtilitatem accipiet. Nam ſi
vngentario quiſpiaz aut vngẽtarie
taberne aſſideat:etiam inuitus illuz
accipit odorem.longe magis qui ec
cleſiam frequentat. vt enim ex deſi-
dia:negligentia:ita ex oꝑatione ala
critas oritur. Quãuis innumeris vi
tijs ſis obnoxius:ꝗ̄uis imund⁹:noli
eccleſie vitare conſuetudinẽ. Quid
ergo ſi audita non facio? Non parũ
conſequeris:ſi te miſerum intelligis
Non inutilis hic metus : neqꝫ intẽ-
peſtiua formido. mõ ingemiſcas :ꝙ
audita non facias: ſine dubio aliqñ
benefacere incipies. Non enim fieri
poteſt vt q̄ deum ⁊ audiat ⁊ alloq̄-
tur:non aſſequatur vtilitatem. Sta
tim eniz cohibemur:man⁹ lauamus
cum libruz accipim⁹. Vides quanta
ante lectionẽ reuerẽtia moueamur?
Qꝫ ſi diligenter accedem⁹ magna in-
de proueniet vtilitas. Non eniz niſi
reuerens anima manus lauerit. Et
vxor ſi detectum caput habuerit:ꝗ̄
ꝓpriũ teget interioris reuerentie p-
ferens indicium. vir aũt tectũ caput
deteget. Vides quo pacto iteriores
affectus exterior habitus indicat?
Preterea q̄ dĩne contionis auditor
ſedet:ſepe ingemit:ſepe vitam ſuam
⁊ mores reprehẽdit. Vacemus ergo
ſcripturis dilectiſſimi:et ſaltem euan
gelijs:ea frequenter pertractemus.
Aperto nanqꝫ libro:eueſtigio chriſti
nomen occurret:⁊ eius audies gene
rationez. recordaberis matris Ma-
rie que a Joſeph inuenta eſt in vte-
ro habens ex ſpiritu ſancto. qui aũt
hec audierit:ꝗ̄primum miro virgi-
nitatis amore flagrabit: partum ad-
mirabitur:terrena contemnet. Neqꝫ
paruũ putandum eſt:dignatam ſpi
ritu ſancto virginez:⁊ ab angelo an
nũciatam: ⁊ hec quidez in ſuperficie
Qꝫ ſi diligenter omnia perſcrutabe
ris:eueſtigio cuncta contemnem⁹ ſe-
cularia:ridebis ꝗ̄. Si diues fueris:
nihil diuitias duxeris:cum ĩtelliges
fabro nuptam:in humili domo ⁊ for
tuna:matrem domini factaz eſſe. Si
pauper non erubeſces:cuz viliſſimã
domum mundi auctor non aſperna-
tus eſt:hoc perſuaſus :non rapina:
non cupiditate fereris:non proximi
rem capies. ſed potius paupertatez
amplexabẽis:diuitias negliges: hac
ratiõe omnem propulſabis maliciaz:
ad hec cum videris Jeſuz in preſe-
pio iacentem:abijcies omnez curaz
ornãdi filium tuuz auro aut argẽto
lectum excolendi. abijcies ſane om-
nem cupiditatem. multa conſeque
ris:que particulatim in preſentia di
ci non vacat. ſcient autem qui expe
rientur. Quamobrem hortor vt le
ctioni vacetis:ſenſus imbibatis eos
ꝗ̄ veſtris inſcribatis mentibus. qđ
cum iudei neglexerunt :libros mani
bus ferri iubebant. Nos vero non
manibus:ſed domi habeamus : imo
cordibus vt oportet inſcribamus.
hoc enim pacto abſterſis preſentis
vite ſordibus:futura bona conſeque
mur. gratia ⁊ benignitate Jeſu xpi
per quem ⁊ cum quo patri gloria ſi-
mul et ſpiritu ſancto in ſecula ſecu
lorum. Amen.

Home. liii.

ex capitulo octauo

Dicebat ergo Jeſus ad eos q̄
crediderunt ei ex iudeis. ſi
vos manſeritis in ſermone
meo:vere diſcipuli mei eritis : ⁊ co
gnoſcetis veritatem ⁊ veritas libe
rabit vos. Multa nobis patien
tia opus eſt dilectiſſimi :quam tunc
profecto conſequemur cum ſacrarũ
litterarum doctrina altius in cor ra
dices egerit. Nam quemadmodum

quercus altius demiſſis radicibꝰ nul
lius venti viribus ſternitur :ita ani
mam diuino confixaꝫ timore nullꝰ
tentationū ventus euellet. Idcirco
inq̄t propheta .Confige timore tuo
carnes meas. ita ⁊ tu configere q̄ſi
clauo quodā ⁊ adhereas: vt enim hi
difficulter: ita aliter affecti :facile de-
cipiuntur: et in labeꝫ procidūt :ſicut
contigit iudeis. licꝫ enim audierint
crediderint qꝫ :rurſus ad deteriora
prolapſi ſūt. Quāobrem chriſtus vt
eos in fide q̄ꝫq̄ꝫ paruaꝫ haberent cō
firmaret: aſperius eos tāgit. Eſt cre
dentium facile reprehenſiones tole
rare. ipi autem q̄ꝫprimum excandue
runt. Primum ergo Ieſus eos ad-
monet. Si vos p̄māſeritis in ſermo
ne meo: vere diſcipuli mei eritis : et
cognoſcetis veritatē: et veritas libe
rabit vos. Tantuꝫ non dicens. Sū
altius inciſurus . ſed nolite agitari.
Uel potius his verbis eorum ſedat
ſuperbiam. A quo aūt liberabit dic
queſo. a peccatis. Quid temerarij il
li? Semen Abrae ſumus: et nemini
ſeruiuimus vnq̄ꝫ . Statim defecerūt
q̄m terrenis inhiabant . Si non mā
ſeritis in ſermone meo .indicat cor-
dis eorum cogitationes: ꝙ credide
runt quidem: non aūt permanſerūt
⁊ magnum quiddaꝫ: eos videlicꝫ fu
turos ſibi diſcipulos annūciat. Cuꝫ
enim nonnulli ante diſceſſiſſent :eos
notat inquiens . Sed ſi manſeritis.
nam ⁊ illi audierant: crediderant: di
ſceſſerant: q̄m non p̄manſerūt . Mul
ti enim diſcipulorum eiꝰ abierūt re-
tro: ⁊ iam non cum illo ambulabāt.
Cognoſcetis enim veritatē: hoc eſt
me. Ego enim ſuꝫ veritas. Iudaica
enim dogmata omnia figura erant.
Ueritatem a me intelligetis: q̄ vos
a peccatis liberabit . Quēadmoduꝫ
enim illis dixit. In peccatis veſtris
moriemini. ita his liberabit vos. Et

non dixit. vendicādo vos a ſeruitu
te. ſed hoc eis cogitandum reliquit.
Illi auteꝫ. Semen Abrae ſumus: ⁊
nemini ſeruiuimꝰ vnq̄ꝫ. Atqui ſi in-
dignandum fuiſſet: tolerabilius po
tuiſſent (cum dixit .Cognoſcetis ve
ritateꝫ) dicendo qꝫ. Nunquid eam
neſcimus? lex igitur ⁊ cognitio nr̄a
falſa eſt? ſed de ſecularibus indignā-
tur: ⁊ mūdi verētur ſeruituteꝫ. Sūt
⁊ hac etate: ſunt inquaꝫ: qui in rebꝰ
non proprijs ⁊ mundi ſeruitute eru
beſcūt: peccati ſeruitiū nil verentur
⁊ optarent huic potius obnoxij fre
quenter appellari: qꝫ illi ſemel. tales
illi erant: et aliud ſeruitium ignora-
bant dicentes . Seruos appellas q
ex ſemine Abrae ſunt? qui generoſi:
qui ſerui minime ſunt appellandi.
Nunquam ſeruiuimus. Huiuſmodi
iudeoruꝫ iactationes . Semē Abrae
ſumus. Iſraelite ſumus. Nunquam
propria merita memorant. Ideo in
eos clamat Iohannes . Nolite pu
tare dicere patrem habemus Abra-
am. Sed quare nō reprehendit eos
chriſtus . Siquidem ſepe ſeruierant
⁊ egyptijs ⁊ babilonijs ⁊ alijs mul
tis. quoniā nolebat cum ijs conten
dere: niſi ad ſalutem tantum ⁊ bene-
ficiū ad qđ tantum properabat. Po
tuiſſꝫ nanqꝫ in medium eorum qua-
dragita: inde. lxx. inde ſub iudicibus
nunc viginti: nunc duorum :nūc ſe-
ptem annorum afferre ſeruitutem.
Preterea ꝙ nunq̄ꝫ ſerui eſſe deſierit.
ſed eos non hominū ſeruos oſtendē
voluit: ſꝫ peccati q̄ ſeruitꝰ ē grauiſſi
ma: a qua ſolus deꝰ liberare poteſt.
Dimittendi enī peccatū poteſtatem
nemo habꝫ preter deum. quod ⁊ ipſi
confeſſi ſunt. Ideo ad hoc eos addu
cit: dicitqꝫ. Qui facit peccatum : ſer
uus eſt peccati: vt quam ſeruituteꝫ
dicat intelligant . Seruus autem
non manet in domo in eternum .

Filius aūt in eternū. Placide per le
geꝫ ſuperiora tollit: ne his ſe verbis
tueātur. Sacrificia habemus. Moi
ſes mādauit. Ille nos liberare pote
rit. Hac gratia addidit: quānaꝫ hec
conſequentiam habent? Omnes enī
peccauerunt ⁊ egent gloria dei: iu
ſtificati gratis gratia eius ⁊ ſacerdo
tes eius. Propterea inquit Paulus
de pontifice. Et debꝫ quemadmodū
pro populo ita pro ſemetipō offerre
pro peccatis: qm̄ ⁊ ipē circundatus
eſt infirmitate. quod ſignificat dicen
do: ſeruus non manet ī domo vnde
et equalitatē ad patrē: ⁊ liberi ⁊ ſer
ui indicat differentiā. Quaſi dicat:
non habꝫ poteſtatē ſeru⁹: qđ per id
verbuꝫ manet ſignificatur. Quid āt
cum de peccatis ſermonem habꝫ do
m⁹ meminit? vt ſe tanꝙ dn̄m domus
ita omniū dominū oſtēdat. Ea aūt
particula non manet: hoc eſt nō hꝫ
largiendi quicꝙ poteſtatem: vtpote
qui nō eſt dn̄s. Filius dn̄s eſt quare
manet in eternuꝫ ſm̄ ſolitam nobis
tranſlationem. Ne dicerent tu qs
es? Mea ſunt omnia. ſum enim filius
et in domo patris mei manſiones
multe ſunt. cuꝫ enī de libertate ⁊ ſer
uitute ſermo ſit: mērito hac vtit̄ trāſ
latione: ꝙ illi nullā habebāt dimittē
di ꝑtātē. Si ergo filius vos libera
uerit. Ecce eādeꝫ illi cū patre ſubſtā
tiam. Si filius inꝗ vos liberauerit:
nemo iam contradicet: ſed verā ha
bebitis libertatem. Si de⁹ iuſtificat
quis condemnat. Hic ſe mundum a
peccato oſtendit: ⁊ nomine tm̄ liber
tatem ſignificat: quam et homines
dant. illā autem ſolus deus. ⁊ ꝑ hoc
ſuadet eis: ne propter hāc erubeſcāt
ſeruitutem. ſed propter peccatū quo
abiecto non ſunt amplius ſerui. vel
potius ſeruos oſtendit: cuꝫ futuros
liberos dicit. ſignificat enim eaꝫ ve-
ram non eſſe libertatem. Inde ne di
cerent peccatuꝫ non habemus. Nā
credibile erat hoc dicturos: conſide
ra q̄ pacto eos accuſat. Omiſſis nan
ꝗ relique eorum vite criminib⁹: qđ
in manibus erat: ⁊ qđ tūc facere co-
gitabant: profert in medium ⁊ ait.
Scio quia ſemen Abrae eſtis. ſed q̄-
ritis me interficere. Placide ⁊ pede
tentiꝫ ab Abrae cognatione eos ab-
ſcindit: admonens non eſſe propte-
rea ſuperbiendum. vt enim libertas
et ſeruitus ex operibus: ita ⁊ cogna
tio iudicatur: neꝗ continuo reſpon
dit non eſſe ex ſemine Abrae homi-
cidas iuſti. Sed primum aſſentitur.
Scio quia ſemen Abrae eſtis. Sed
hoc non eſt quod querimus. ⁊ iam
aſperius inuehitur. Etenim eſt vt ī
pluribus obſeruandum: vt qui ma-
gnum aliquid facturus eſt: poſtquaꝫ
fecerit magis ſibi fidat: acſi operum
ſuorum teſtimonium omnibus ſilen
tium imponat. Sed queritis me in-
terficē. Quid ſi iuſte? minime. Ideo
affert cauſam. quia ſermo meus non
capit in vobis. Quomodo ergo in-
quit in ipſum credidiſſe? quia muta
ti erant vt dixi. Quamobrem vehe
mentius eos tetigit. Nam ſi illius
cognatione gloriamini: etiam ⁊ vi-
tam pre vobis feratis oportet. Et
non dixit non capitis ſermonem. ſed
ſermo meus non capit in vobis: ad
doctrine magnitudinem ſignifican
dam. Sed non propterea interimen
dus fuit. ſed potius honorandus et
colendus: vt diſcerent. Sed ne di-
cerent a teipſo hec loqueris. Ideo
addidit. Que ego vidi apud pa-
trem meum hec loquor. et vos que
audiſtis apud patrem veſtrum faci
tis. Quemadmodum inquit ego et
verbis ⁊ re oſtēdo ꝑrem: ita ⁊ vos.
Nō ei ei⁹dē tm̄ ſū cū patre ſubſtātie

ſed ⁊ veritatis. Dicunt ei. Nos pa
trem habemꝰ Abraam. Dicit eis Je
ſus. Si patrem habetis Abraā ope
ra eius facite. Nunc autē queritis
me interficere. Frequenter hoc ī lo-
co eorum animos cedis arguit: ⁊ A-
brae meminit. quod facit: vt ab eius
cognatione ipſos abducat: et gloriā
tollat perſuadeat ꝙ nō amplius in
illo ſalutis ſpem eſſe reponendā. Nō
enī a natura cognatio. ſed a volūta
te. hoc vt ad chriſtum accederent ꝓ
hibebat ꝙ ſufficere ſibi ad ſalutem
cognationem illam arbitrabantur.
Quam autem veritatem dicit? ꝙ eq̄
lis eſt patri. Propterea querebant
eum iudei interficere. Queritis me ī
terficere quia veritatē vobis locu
tus ſum; quam audiui a patre meo.
vt non contraria patri dicere vide-
atur iterum ad patrem confugit. Di
cunt ei. Nos ex fornicatione non ſu
mus nati. Unum patrē habemꝰ deū
Quid dicitis. Uos patrem deū ha
betis: et chriſtum hoc dicentem pſe-
quimini. Uides precipue eū dixiſſe
patrem ſuum eſſe deum. Cum ergo
eos ab Abrae cognatione excluſiſſē
non habentes quid dicerent: aliud
quiddam maius auſi: ſe ad deum re-
ferunt. a quo etiam honore excludit
eos. Jeſus inquiens. Si deus pater
veſter eſſē diligeretis vtiqꝫ me. Ego
enim ex deo ꝓceſſi ⁊ veni: neqꝫ a me
ipſo veni: ſed ille me miſit. Quare lo-
quelam meam non cognoſcitis? qꝛ
non poteſtis audire ſermonem meū
Uos ex patre veſtro diabolo eſtis:
et deſideria patris veſtri vultis fa-
cere. ille homicida erat ab initio: et
in veritate non ſtetit. Cum loqui-
tur mendacium ex proprijs loqui-
tur. quia mendax eſt et pater eius.
Excluſit eos a cognatione Abrae.
⁊ cum inde maiora auderent: maio-
rem etiam plagam infligit. ꝙ non ſo
lum Abrae filij non ſint. ſed diaboli.
ſecundum impudentiam vulnus in-
cutiens: ⁊ teſtimonia reprehenſioni
bus miſcet. Interficere enim inquit
diabolice malicie opus eſt. Neqꝫ ſim
pliciter opera dixit. ſed deſideria. vt
et illū et eos maxime cedibus dele
ctari: auctore inuidia ſignificet. Nā
cum nullam haberet preter inuidiā
cauſam: Adā perdidit: quod id ver
bum ſignificat. Et in veritate non
ſtetit: hoc eſt ī vite rectitudine. Cū
enim frequenter ipſū accuſarent ꝙ
ex deo non eſſē. hoc inde prouenire
dicit. Ille nanqꝫ primus mendaciū
peperit inquiens. In quacunqꝫ die
comederitis aperientur vobis ocu
li. Mendacio ergo primus vſus ē di
abolus. homines non tanqꝫ proprio
ſed vt alieno vtuntur. ille vt ꝓprio.
Ego autem ſi veritatem dico: non
creditis mihi. Unde procedit ꝙ ſine
vlla cauſa vultis me perdere: niſi ꝙ
inimici eſtis veritatis? Sin minus
dicite peccatū meum. ideo addidit.
Quis ex vobis arguet me de pecca
to. Qꝫ autem dixerunt. Nos ex for
nicatione non ſumus nati. Nonne
multi illicito coitu miſcebantur? Ta
men hoc omiſſo illic inſiſtit. Poſtqꝫ
autē non ex deo ſed ex diabolo eos
eſſe oſtendit: ꝙ interficere diaboli-
cum eſt et mendacium dicere: que
vtraqꝫ illi faciebant iam contra o-
ſtendit amorem ꝙ quis dei ſit eſſe
argumentum. Quare loquelam me
am non cognoſcitis? Cum enim ſem
per dubitarent dicentes. Quid eſt
quod dicit: Quo ego vado vos non
poteſtis venire? Ideo inquit loque
lam meam non cognoſcitis. Nam
mens veſtra humi repit: mei ſermo
nes alte eriguntur. Quid ſi nō poſ-
ſunt? non poſſe hoc in loco nō velle
eſt. In paruis eruditi eſtis. nihil ma
gnū aggredimini. Cū enim tanqꝫ dei

amatores ſe xpm proſeq̃ dicerent. iō
vbiq; probare conatur ſui perſecuti
oneꝫ dei odio: contrarium amore ꝓ
uenire. Unũ patrē habem⁹ deũ. Ex
honoribus: non ex operib⁹: gloriami
ni. Incredulitas veſtra (non me ali
enum a deo eſſe. ſed ꝙ deũ nō cogno
ſcitis) eſt argumentũ. Cauſa aũt ꝙ
mentiri vultis ⁊ diabolũ imitari: qđ
puſilli animi indiciũ eſt: vt apoſtol⁹
teſtatur. Cum enim ſit inter vos ze
lus ⁊ cōtētio: nōne carnales eſtis?
Quare autem non poteſtis? Quia
deſideria patris veſtri vultis facere
Curate contendite: annitimini. Ec
ce quod non poſſe nolle eſt. Quod
Abraam non fecit. Sed que naꝫ ſũt
eius opera? manſuetudo modeſtia:
obſequium. Vos contra immanes
et crudeles eſtis. Et que naꝫ fuit au
dacia ad deum confugere: qui Abra
am indigni eſſent? Cum minus cri
men euitare vellent in maius incide
runt. Exprobrante nanq; Jeſu illis
cedem: ad ſui excuſationem: vt deuꝫ
defendant: id facere cauſantur: Ad
contra deum eſſe demonſtrat: illud
enim verbum: proceſſi: ipſum inde eſ
ſe. ⁊ ad nos veniſſe ſignificat. nam cũ
illi dicere poſſent eum aliena quedā
et noua afferre. ideo ſe a deo venire
dicit. Merito ergo non auditis eum
inquit cum ex diabolo ſitis. qua gra
tia vultis me interficere. Quid ī me
reprehendere poteſtis? ſi hoc non ē
cur mihi non creditis? Ita ex men
dacio ⁊ cede a diabolo eos eſſe oſten
dens infert. et ab Abraam: ⁊ a deo
omnino eſſe alienos: ⁊ quia odio ha
bent non nihil iniuriantem: ⁊ ꝙ ei⁹
ſermonē nolunt audire: ⁊ modis om
nibus deo ſe non eſſe contrarium ar
guit: neq; propterea eos non crede
re. ſed quia ipſi contrarij ſunt deo.
Etenim qui peccatuꝫ non fecit: qui
ſe a deo venire: ⁊ a deo miſſum dicit.

qui veritatem loquitur: ⁊ ita vt om
nes in teſtimonium aduocet: ſi non
credit ei conſtat auditorum vicio ꝓ
uenire: ꝙ carni dediti ſint. Nouit ei
terrenis deditam animam: procliuē
ad peccandum. idcirco inquit. nam
pigri facti eſtis auditiōibus veſtris
quotiens enim terrena nequit ho
mo contemnere: quomodo poterit
celeſtia cōtemplari. Quamobrem an
nitamur pro viribus dilectiſſimi: vt
vitam noſtram dirigamus: vt men
tem expurgemus: vt nulle nos ſor
des impediant: augete cognitionis
luceꝫ: neq; iacite ſemen inter ſpinas
Qui non intelligit malam eſſe auari
ciā: quomodo maiora cognoſcet? qui
his non abſtinet: quō reſiſtet illis.
Bonũ eſt rapere: nō ea que pereũt:
ſed regnum celorum. Quippe quod
vim patitur: neq; deſidia acquiri po
teſt. ſed cura ⁊ diligentia. Sed quid
ſignat vim patitur? vi opus eſt mul
ta anguſta eſt via: robuſta anima
opus eſt ⁊ generoſa. raptores preoc
cupare annitũtur: nihil reſpiciunt: nī
accuſationem: nō dānationē: nō ſup
plicium: illud ſolum curant: vt pre
currant ceteros. Rapiamus ergo re
gnum celorum: que rapina non cri
mini: ſed laudi datur. crimen eſt ſi nō
rapitur. Non enim alterius damno
diteſcimus annitamur ergo: et licet
ira ⁊ cupiditas nos perturbet: na
ture vim inferamus. Manſuetudini
aſſueſcamus: parũ laboremus: vt ꝑ
petuo quieſcamus. Noli aurum ra
pere: ſed diuitias: quarum compara
tione aurum lutum eſſe apparet. dic
queſo plumbo tibi ⁊ auro propoſito
quid potius raperes. nonne aurum?
vbi qui rapit punitur: maius ho
noras. vbi qui rapit honoratur ma
ius prodis. Nā ſi vtrunq; puniretur
num ſane ad hoc magis veniſſes?
Hic nihil tale in manibus eſt. ſꝫ bea

titudo. Et quomodo poteſt quis ra
pere inquit? diſperge q̄ habes. Quo
uſqꝫ enim ſeruas illa: rapere non po
teris. propone tibi hominē plenis
argēto manibus quoad id tenuerit.
nunquid aurum rapere poterit niſi
id prius proijciat: et expeditus reli-
quatur? rapientem bene expeditum
eſſe oportꝫ: ne quid eum impediat. ſi
quidem etiam nunc contrarie pote
ſtates ſunt obuie: vt id nobis aufe-
rant quas fugiamus. queſo fugiam⁹
⁊ nullam extrinſecus auſam relinq̄-
mus. Incidamus funes. nudi a ſecu
laribus emergamus. quis vſus pre-
cioſarum veſtium? quouſqꝫ tandem
his ridiculis īplicamur. quouſqꝫ au-
rum defodiemus? Volebam ab his
ceſſare admonitionibus: ſed vos nō
permittitis: qui ſemper mihi admo
nendi occaſiones ⁊ materias prebe
tis. ſed nunc ſaltem a vitijs deſiſta
mus: vt vite exemplo alios erudien
tes: promiſſa bona cōſequamur gra
tia ⁊ benignitate domini noſtri Je
ſu chriſti per quem ⁊ cū quo patri
gloria ſimul et ſpiritui ſancto in ſecu
lorum ſecula

Home. liiii.

ex capitulo viij.

Reſponderunt ergo iudei ⁊ di
xerunt ei. Nōne bene dicim⁹
nos quia ſamaritanus es. et
demoniū habes? Reſpondit Jeſus ⁊
dixit ego demonium non habeo.
Impudens quoddam ⁊ temerariū
malicia eſt: que cū magis cōfūdi de
beret: magis irritat̄ vt ī iudeis vſu-
uenit. Oportuit enī vt ieſu verbis
placarentur: eius admirati fiduciā
⁊ verboꝝ ꝯſtantiā. ſed maledicūt ei
⁊ ſamaritanum ⁊ demoniacū appel
lant. Nonne bene diximus qꝛ ſama
ritan⁹ es ⁊ demoniū habes? Altior

eſt ſermo: ſtulticia apud ſtultos vide
tur. Atq̄ nō meminit adhuc euāgeli
ſta ſamaritanum ieſū antea a iudeis
appellatū? ex hoc tn̄ p̄t intelligi eē ſe
pius eo in Jeſū vſos vocabulo. De
moniū habes. Quis demoniū habꝫ?
nūc q̄ deū honorat an q̄ honoribus
deū ꝓſequentē ꝯtumelia afficit? q̄d
xp̄s: māſuetudine ⁊ clemētia ſūma.
Ego demoniū inq̄t nō habeo: ſed ho
norifico patrē meū q̄ miſit me. Nā
vbi docere eos ⁊ hūilitatis admonē
oportuit: ne q̄ Abrae ſemen eſſent
ſe iactarent: vehemēs fuit. vbi autē
ꝯtumelie ferēde erant: māſuetudine
vtit̄. Dicētib⁹ eī illis patrē deum et
Abraā habem⁹: in eos inuect⁹ eſt ve
hemēti⁹. cū habere demoniū inſimu
lat̄: leniſſimū ſe exhibꝫ. ad nos erudi
endū: vt que ad deū ptinēt: maiorē
in modum defendam⁹: q̄ ad nos: ꝯtē
nam⁹. ego non quero gloriā meam.
Hec dixi inquit quoniam non decꝫ
vt deū patrem appelletis: cū ſitis ho
micide. Ob eius ergo honorem hec
locutus ſum: ⁊ propter illum hec au
dio: ⁊ me inhonoratis. Sed nihili
mihi cure eſt hec contumelia. illi pe
nas debetis: cuius gratia hec audio
ego non quero gloriam meam. adeo
omiſſa vīdicta ad doctrinam vertor
⁊ conſulo que faciatis: ex quib⁹ non
modo ſupplicium vitabitis. ſed eter-
nam vitā conſequimini. Amen amē
dico vobis. ſi quis ſermonem meū
ſeruabit: non videbit mortē in eter
num. Hic non modo fides intelligē
da eſt. ſed vite etiam puritas. et ſupe
rius ait. vitam eternā habebit. hic
mortem non videbit. ſimulac ſigni
ficat nihil ſe ab eis poſſe accipere de
trimenti. Nam ſi quis eius ſermonē
ſeruat non moritur lōge minus ipſe
Tunc iudei. Nunc cognoſcimus
quia demonium habes. Abraā mor
tuus eſt et prophete mortui ſunt.

hoc ē:q̄ dei ſmonē audierunt: mor
tui ſunt.⁊ q̄ tuū audierint nō mori
entur?nūquid tu maior es patre no
ſtro Abraā?O ianem gloriam. iterꝫ
ad eius confugiūt cognatōem . atq̄
ꝯſequens erat vt diceret nunq̄d tu
maior es deo.aut q̄ te audiūt maio
res ſūt q̄ꝫ Abraā arbitrabatur? Pri
mū ergo eos homicidas arguit. hic
ab Abrae cognatōne ſeparauit.Et
cū ꝑſiſterent. alia via aggreditur: o
ſtendēs fruſtra eos laborare : ⁊ de
morte nullū facit verbū:neqꝫ expo
ſuit quā mortē intelligeret. Admo
net aūt ſe q̄ꝫ Abraā ſuperiorē:vt re
uererētur:imo ⁊ qualiſcūqꝫ eſſet .n̄
tamē inocuū:morte eſſe mulctādū.
Et ſi veritatem vobis dico : ⁊ pec
catū nō habeo:⁊ a deo ſū miſſus: et
melior q̄ꝫ Abraam:nōne inſanitis?
nonne fruſtra laboratis cū me ten
tatis interficere?quid illi? Nūc co
gnoſcimus ꝙ demoniū habes . verꝫ
non ita ſamaritana.ſꝫ tm̄. Nūquid
tu maior es pr̄e noſtro Jacob?Iu-
dei cōtumelioſi erant ⁊ ſuperbi:illa
diſcēdi cupida ideo dubitauit:⁊ de
bita cū modeſtia reſpondit.⁊ domi
nū appellat.q̄ ei longe maiora polli
cebatur:⁊ dignus fide erat:nō erat
īiuria laceſſendus. Hi demoniū ha
bere dicūt.illa dubitātis: hec incre
dulorꝫ ⁊ malignorꝫ:verba erāt. Nū
q̄d tu maior es patre noſtro Abraā
itaqꝫ hoc maiorē eū facit q̄ꝫ Abraā
Cū autem abeuntem videritis ma
iorē eē ꝯfitebimini.ꝓpterea dicebat
Cū exaltaueritis me:tūc cognoſce
tis ꝙ ego ſuꝫ.Et ītuere prudentiaꝫ
Primū a cognatōne eos abſcindit:
⁊ ſe maiorē illo oſtendit.vt ex mul-
ta excellentia:ꝓphetis quoqꝫ maior
ītelligatur.cū ei ſemꝑ ꝓphetā appel
larint ideo inq̄t ſmo meus nō capit
in vobis.illic nanqꝫ dicebat mortu-
os ſuſcitare:hic āt non viſurꝫ mortē
q̄ credit:q̄d longe mai⁹ erat. quare
magis exaſperati ſūt dicētes.Quē
teipm̄ facis? Et hoc contumelioſe.
tu tibi blādiris inquiūt.Quib⁹ chri
ſtus Si ego glorifico meipm̄ gloria
mea nihil ē Quid hoc in loco dicūt
heretici?Interrogat⁹:nūq̄d tu ma
ior es pr̄e nr̄o Abraā?non auſus ē
palā affirmare.ſꝫ latēter innuit:q̄d
igr̄? Nihil eſt gloria eius.Ad illos
nihil.Sicut eni cū d̄t teſtimonium
meū nō eſt verꝫ:ſecūduꝫ eorꝫ opinio
nē locutus eſt.ita hoc in loco .Eſt
q̄ glorificat me.Et cur nō dixit pr̄?
Qui miſit me quē vos dicitis q̄a
deus veſter eſt: ⁊ non cognouiſtis
eū. Voluit oſtendere ꝙ non ſolum
patrem ipm̄ ignorarent. verūetiaꝫ
deum.Ego noui euꝫ.Itaqꝫ ſi me ſci
re dicerem non ſuperbus eſſē: ſi ne-
ſcire mendax.vos aūt qui euꝫ ſcire
profitemini:mendaces eſtis:⁊ itidē
ego mendax eſſē:ſi euꝫ me neſcire di
cerem.Si ego glorifico me.Cuꝫ di
xiſſēt quē teipm̄ facis inq̄t:ſi quem
me ego facereꝫ:gloria mea nihil eſt.
Quēadmodū ego eū certe noui:ita
vos ignoratis.⁊ vt non ōnino eos
ab Abraā ſeparauit ſꝫ inq̄t.Scio ꝙ
ſemen Abrae eſtis: vt magis ī ipos
īueherētur:ita hic nō totū abſtulit
ſꝫ inq̄t quem vos dicitis: ⁊ verbis
gloriam tribuens:grauius crimen
reddidit.quō āt eū ignoratis.Quo
niā qui ꝑ ipo omia ⁊ facit ⁊ dicit:
vt glorioſū reddat:contumelia affi-
citis.cum ab eo ſit miſſus.hoc āt ꝓ
batū non ē.ꝓbabitur āt in ſequen-
tibus.Et ſmonem eius ſeruo Hoc
ſi quid habebāt poterāt rephende-
re:magnū nanqꝫ erat argumentum
ab eo miſſū.Abraaꝫ pater veſter ex
ultauit vt videret diem meum :vi-
dit ⁊ gauiſus eſt?Iterum illos A-
brae alienos probat:ſi qui ex ijs:q̄
bus ille gauiſus eſt:triſtantur. Hic

autem meū hoc in loco crucem mi
hi ſignificare videtur: quē in arie-
tis oblatōne Jſaac pfiguravit. Ad
hec illi. Quadraginta annos nōdū
habes ⁊ Abraam vidiſti? acſi prope
iam ad eam accederet etatē. Dicit
ei Jeſus. Priuſquā Abraā fieret: e-
go ſū. Et acceperunt lapides vt ia-
cerent in eū. Animaduerte quomo
do ſe maiorē Abraam confirmauit.
Si eniꝫ gauiſus eſt videre diē eius
idq̄ operepreciū duxit. ꝓpter benefi
ciū inde ꝓueniens: gauiſum conſtat
⁊ ꝙ longe maior eſſet. Nā cuꝫ iudei
fabri filium eum appellarent: neq̄ā
plius quicq̄ de eo imaginarentur:
paulatim eos ad maiorē ſui cogniti
onē erigit. Cum ergo audierunt ſe
deum neſcire: non egre tulerunt. cū
āt priuſquā Abraā fieret ego ſum.
perinde acſi ipoꝝ nobilitas degene
raret exaſperātur: ⁊ lapides iaciūt
in Jeſū. Vidit diem meū ⁊ gauiſus
eſt ſignificās nō inuitū ſe ad paſſio
nē venire: ſiqdē laudat qui in cruce
delectatus ē: que ſalus mundi erat
illi āt lapides iecerūt. adeo proni e-
rant in cedes: ⁊ veritatē cognoſce-
re negligebāt Sed cur nō dixit pri
uſquā Abraā fieret ego erā. ſꝫ ſum?
Quēadmodū pr̄ hoc verbo ſuꝫ vti
tur: ita ⁊ Jeſus. ſignificat ei perpe
tuo eſſe ab omni liberꝫ tempe: ꝓpte-
rea blaſphemū eis verbuꝫ videtur.
Qr ſi ad Abraā comparatōeꝫ q̄uis
per vim non tulerunt: quomō tuliſ
ſent ad patrem? Fugit ergo iterꝫ Je
ſus: vt hoīeꝫ preſtet ⁊ abſconditur
cum ſatis eos admonuiſſet. ⁊ imple
to officio ſuo: exiuit de templo: ⁊ ſe
ad ſanādū ceçum cōtulit: per ope
ra ſe ante Abraam eſſe confirmans
Sed dicet fortaſſe aliqs. Qua gra
tia eorum conatus non cohibuit?
ita ei credidiſſent: Paraliticū ſana-
uit ⁊ non crediderunt. innumera o-
peratus eſt: ⁊ ī ipſa paſſione ſtrauit
eos ſupinos: ⁊ viſum abſtulit: ⁊ nō
crediderūt. ⁊ quō ſi id feciſſet credi
diſſent? Animo enī deſperato nihil
peius. q̄uis ſigna q̄uis miracula
videat in eadē ꝑſtat pertinacia Et
eī Pharao multis acceptis plagis:
dum affligeretur tantum ſapiebat.
ad vltimū tamen diē idem perſtitit
perſecutus quos dimiſerat. Quare
Paulus. vt obdureť qs ī quit ex vo
bis fallacia peccati. Sicut ei vires
corporis moriūtur ⁊ omnē ſenſuꝫ a
mittūt. ita ⁊ anima cū multis deti-
netur affectibus: virtuti moritur: ⁊
ſi qd attuleris ñ ſentit. ſꝫ ſiue ſuppli
ciū ſiue quodcūq̄ aliud minaberis
nullo ſane ſenſu moueť. quāobrē dū
habemus ſalutis ſpem dilectiſſimi:
duꝫ conuerti poſſumus omnia fa
ciamus. Qui enī non dolent: tanq̄
deſperātes gubernatores naui ven
tis commiſſa nihil ſibi opitulantur
Cū ei inuidus vt cupiditatem ſuā
expleat tantū intuetur: et ſi pena ī
pendat: ſi internicio eo dūtaxat affe
ctu poſſidetur. itideꝫ ⁊ impudico ⁊
auaro vſuuenit. Qr ſi affectuū tan-
ta vis eſt: longe maior virtutis. ſi
ꝓpter illos mortē cōtemnimus: lō
ge magis ꝓpter hāc. ſi illi animā ſu
am contēnunt quid nos pro ſalute
noſtra facere oportet? que nobis e
rit excuſatio: ſi cū ꝑditi hoīes tāto
pere ꝑditōi ſue incūbāt. nos pro ſa
lute noſtra nullā adhibebimus dili
gentiā ſꝫ inuidia conſumemur. qua
nihil peius? inuidus ei vt ꝓximum
ꝑdat: perdit ſeipm. Jnuidi oculus
ꝯſumitur dolore: morte viuit perpe
tua: oēs inimicos exiſtimat: etiā ni
hil iniuriatos. dolet ꝙ deus hono
ratur. hijs letatur quibus ⁊ diaboꝰ
honorať apd hoīes. ſꝫ hic nō honor
ē. Noli inuidere. ſꝫ apd deū honora
tur: emulare illi: ⁊ ſimilis efficiaris:

an nō vis? qd ergo ⁊ teipm perdis
quicqd habes ꝑficis: non potes ſi
milis illi fieri. neq; virtuti vacare.
Cur malicia imbueris? Congratu-
landū ē ꝓximo: vt etſi in bonis ope
ribus pariter laborare nō poſſis: ex
congratulatōe ſaltē merearis Suf
ficit nonnūq; volūtas ad magnum
bonū. ideo Hiezeciel ꝓpterea moa-
bitas punitos dicit: ꝙ letati ſūt ſu
per iſraelitis: ⁊ alios quoſdam ſalu-
tē conſecutos: ꝙ alienis malis con
doluerūt. Et ſi miſerentib⁹ alioꝝ ma
lis eſt aliquod meritum. multoma-
gis alioꝝ honoribus ꝯgratulātibus
Reprehendit moabitas: ꝙ ſuper iſ-
raelitis letati ſunt: quos deus vl'r⁹
ē. ⁊ q̄uis ipe puniat: non tñ vult vt
eoꝝ ſupplicio letemur. neq; enī vult
eos vlciſci. Et ſi condolendū eſt vl
toꝝ ſupplicio. multomagis honora
tis nō īuidendū. ſic eī cora ⁊ datan
pierūt. qbus inuident clariores red
dūt. ſeipos torquēt. fera eī veneno
ſa inuidia ē. fera immūda ⁊ morbus
voluntatis. omni venia ⁊ excuſatio
ne īdigna. oīm maloꝝ ⁊ mater ⁊ au
ctor. Quāobrē radicitus eā euella-
mus. vt ⁊ preſentib⁹ malis libere-
mur ⁊ futura bona ꝯſequamur. grā
⁊ benignitate dñi noſtri Jeſu xpi ꝑ
quē ⁊ cū quo pr̄i gloria ſimul ⁊ ſpi
ritui ſācto in ſecula ſeculoꝝ amen

Home. lv

capitulum nonuz.

Et preteriens Jeſus vidit ho-
minē cecū a natiuitate: ⁊ iter-
rogauerunt eum diſcipuli eius dicē
tes. Rabbi. Quis peccauit: hic an
parentes eius vt cecus naſcere͂t?

Humaniſſim⁹ dei filius: ⁊ noſtre cu
pidus ſalutis: ⁊ vt ingratoꝝ ora ob
strueret: neminē obuiuz omittit: q̄;
uis nemo ei attēderet. Qd̄ ꝓpheta
intelligens dicebat. Ut iuſtificeris
in ſ͛monibus tuis ⁊ vincas cū iudi
caris. Propterea hoc in loco: cum
ſ͛monū ipſius altitudinē nō accipe
rent: ſ; demoniū habere dicerent: ⁊
interficere conarent͛: egreſſus e tē-
plo cecū ſanauit: cū vt abſentia ſua
eoꝝ iram ſedaret: tū vt miraculi be
neficio eoꝝ duritiem ⁊ immanitatē
placaret: tū vt ſuam confirmaret o
ratōem. Neq; paruuz operatur mi
raculū. ſ; quod tunc primū contin-
git. A ſeculo eī non ē auditū inquit
ꝙ aperuit quis oculos ceci nati. Ce
ci eī fortaſſe quiſpiā oculos aperuit
ſ; ceci nati adhuc nemo. Et ꝙ egreſ
ſus e templo ad illud debita opera
venerit. inde ꝑſpicuū eſt. ipe vidit
cecū. nō ad ipm cecus acceſſit. ⁊ tā
diligenter eum intuitus eſt: vt diſci
pulos ad interrogonduz conuerte
ret. Uiſu eī Jeſu adeo in illū con
uerſo: īterrogarūt. Quis peccauit:
hic: an parentes eius. Abſurda int͛
rogatio. Quō eī peccauit āteq; nat⁹
eſſet? Quō parentuz peccatis puni
tus ē? Quo ergo ad hanc venerūt
interrogatōem? Antea ſanato pali
tico dixit. Ecce ſanus fact⁹ es ⁊ no
li āplius peccare. cognoſcentes ita
q; diſcipuli illū ꝓpter peccatum ī pa
raliſim incidiſſe dicunt. Cōcedatur
illum ꝓpter peccatuz: paraliticū: de
hoc quid dicis? hic peccauit. qd̄ eſt
abſurdū cū eſſet a natiuitate cecus
an parentes eius? Sed neq; hoc.
ſiqdem ꝓ patre filius non punitur.
Quēadmodū igr̄ pueꝝ aliquo moꝛ
bo affectū videntes dicimus? quid
de hoc dicendū eſt? Quid commiſit
puer. non rogando. ſ; dubitādo. ita
nūc diſcipuli dubitāt. potius q̄; per
cōtētur. qd xps? Neq; hic peccauit
neq; parētes eius. hoc nō abſoluit
eos a peccato Nō eī ſimplicit͛ dixit
neq; hic peccauit neq; parētes ei⁹.
ſ; addidit. vt cecus naſcere͂t. vt glo

rificet̃ filius dei. Peccauit nãq; hic
⁊ parentes eius. ſʒ nõ ꝓpterea cecꝰ
eſt. Hec ãt dixit. nõ ꝙ hic ꝓpterea
cecus nõ eſſet: ⁊ alij q̃dã ꝓpter pa-
rẽtũ peccata viſũ amiſerint Neq; eĩ
ẽ peccãte alio aliũ puniri. nã ſi hoc
cõceſſerimus: cõcedemꝰ ⁊ añ natiui
tatẽ peccaſſe. vt ergo dicẽdo. Neq;
hic peccauit non ĩtelligit á natiuita
te peccare quẽpiam ⁊ puniri. ita di
cendo ⁊ parentes eius. non ẽ ĩtelli
gẽdũ ꝙ ꝓpter parẽtes puniẽdi ſint
filij. Nã Hiezecielis teſtimoĩo hãc
tollit dubitatõem. Viuo ego dr̃ do
minus ſi erit parabola hec que dr̃.
Pr̃es veſtri comederunt vuaʒ acer
bã ⁊ dentes filioꝝ obſtupeſcunt. Et
Moiſes inq̃t. Nõ moritur pr̃ ꝓ fi
lio Et de quodã rege inq̃t. ꝙ ꝓpte-
rea id nõ fecit: ſeruans legem Moiſi
Ac ſi q̃s diceret. Et quõ ſcribitur.
Qui reddit peccata parentuʒ in fili
os: in tertiã ⁊ quartã generatõem?
Illud reſpondebimꝰ: nõ eẽ comunẽ
oĩbus ſententiã. ſʒ in quoſdam: q̃ ex
egipto egreſſi ſunt. hoc ẽ ex quo ex
egipto egreſſi: poſt ſigna ⁊ miracu-
la parentũ: peiores facti ſũt: eadẽ q̃
pr̃es ſui patientur: cũ eadẽ audeãt
Et ꝙ de his ſermõ habeatur ſi q̃s di
ligentiꝰ leget: certo intelliget. Qua
ergo gr̃a cecus natus ẽ? vt manife
ſtetur gloria dei. Occurrit alia dubi
tatio. An aliter poterat gloria dei
manifeſtari? Quidni? Neq; eĩ dicit
nõ potuiſſe: ſʒ vt manifeſtaret̃. Er-
go iniuriã ꝓpter dei gloriã accepit.
Quã iniuria dic queſo. ſi eũ non cõ
tẽpſit. ſʒ ex cecitate bñficia cõtulit
Vidit eĩ interioribus oculis Quid
oculi iudeis contulerunt? Maiꝰ ſup
pliciũ cũ videndo ceci eſſent. Quid
cecitas huic obfuit: propt̃ quã vi
dit? Itaq; vt mala huius vite mala
non ſũt. itaq; neq; bona. ſʒ peccatũ
dũtaxat maluʒ. Cecitas nõ ẽ malũ

Qui vero qđ nõ erat vt eſſʒ effecit
poterat ⁊ ſic dimittere. Quidaʒ di
cunt hãc particulã: vt: nõ eſſe cauſa
lẽ. ſʒ euentus. Vt illđ. In iudicium
veni in hunc munduʒ: vt non vidẽ
tes videãt: ⁊ qui vidẽt ceci fiãt Nõ
eĩ venit: vt videntes fierẽt ceci. Et
Paulus: Quia qđ notũ eſt dei: ma
nifeſtũ ẽ illis: vt ſint inexcuſabiles.
At nõ propterea manifeſtauit vt ꝑ
uarẽt̃. ſʒ vt ꝯſeq̃rẽtur excuſatõem.
Et alibi. Lex ãt ſubintrauit: vt abũ
daret delictuʒ. Lex non propterea
ſubintrauit. ſʒ vt ꝓhiberetur pecca
tũ. Ecce his ĩ locis euentus aduer
biũ. Tanq; eĩ optimus q̃dã domus
diſpẽſator: partim ꝑfecit: partiʒ im
ꝑfectũ reliq̃t. vt per hec de vniuer-
ſo incredulis ratõem redderet. ita ⁊
deus tanq; domũ quandã ruinã mi
nantẽ: corpus nr̃m ꝯglutinat ⁊ ꝑfi
cit. manuʒ aridã ſanat: diſſoluta mẽ
bra corroborat: claudos dirigit: le-
proſos mũdat egrotos excitat: debi
lia crura ꝯfirmat: mortuos ad vitã
reuocat: ipſos oculos purificat: ñ
habẽtibus largitur. Que oĩa cũ na
turalis ſint imbecillitatis: meliora
chriſtus efficiens: ſuaʒ indicat pote
ſtatem. Hanc autem particulam.
Vt manifeſtetur gloria dei de ſe: ñ
de patre: dicit. Patris eĩ gloria ma
nifeſta erat Nã cum ex limo forma
tũ a deo hoĩem audiſſent. ideo xp̃s
nunc oculum finxit. Si eñi dixiſſet
Ego ex terra formaui hominem: ar
duuʒ viſum eſſet auditoribus. re au
tem oſtenſum iam negari non pote
rat. Quãobrẽ ip̃e in ſputo puluere
⁊ commixto abſconditam gloriam
manifeſtauit. Neq; eĩ paruũ erat:
vt creature opifex putaretur. Ab
hoc eĩ ⁊ alia aggreſſus eſt: ⁊ a ꝑte:
totũ eſt creditum. Maioris nanq;
fides minus etiaʒ confirmat. Vni
uerſe eñi creature homo eſt preſtan

tiſſimus: ⁊ inter mēbra noſtra ocu
lus. Propterea non ſimpliciter: ſed
hoc modo oculos effinxit. Nam licz
portione paruus ſit: maxime tamē
neceſſari⁹ vt īquit Paulus. Et ſi di
xerit auris non ſum oculus non ſū
de corpore. non ideo non eſt de cor
pore. Quecūqꝫ ei ī nobis ſūt: diuine
ſunt ſapientie indiciū: multo magis
oculus qui totū corpus gubernat
ac regit. Oculus ornat. non os tan
tum. ſꝫ totum corpus. Oculus lucer
na eſt oīm mēbrorum. Quod ei ſol
mundo: hoc oculus corpori. Extin-
cto ſole oīa perduntur ⁊ perturban
tur. ita amiſſis oculis: pedes inuti-
les ſunt: ⁊ manus: ⁊ anim⁹. Corrū-
pitur ei cognitio. his deuz cognoui
mus. Inuiſibilia ei ipſius a creatu
ra mūdi: per ea que ſunt intellecta
cōſpiciūtur. Nō eni corporis lucer
na tantum oculus eſt. ſꝫ anime poti
us. Quare vt in regio quodaz loco
in altiore corporis parte: ſedez ſorti
t⁹ eſt: ⁊ ceteris prefertur ſenſibus.
Hūc igr̄ formauit xp̄s. ⁊ ne materi
a eū nunc: neqꝫ in principio luto in
diguiſſe arbitrareris: q̄ eniz maiora
cum nihil eſſent ſine materia effecit
longe magis ⁊ hec effeciſſet. Ut ſꝫ
intelligas non neceſſitatis cauſa h⁹
feciſſe. ſꝫ eſſe eorū que in principio
facta ſunt opificem. illato luto inq̄t
Uade ⁊ lauare vt intelligas nihil
mihi luto opus eſſe: ad fingēdos o-
culos. ſꝫ vt manifeſtetur in eo glori
a mea. Cū āt de ſe dixerit vt manife
ſtetur gloria dei: addidit. Me opor
tz facere opera eius q̄ miſit me. hoc
eſt manifeſtare meipm̄: ⁊ facere ea-
dez que pater. non ſimilia. ſꝫ eadem:
q̄d maioris eſt conuenientie; neqꝫ
de ijs etiā que vel minimū differūt
dici poteſt. Quis ergo cōtradixerit
cum eadem que pater operatus ſit
Neqꝫ ei tm̄ finxit oculū aut aperuit

ſꝫ viſum largitus eſt: quod ſane ar-
gumentum eſt etiam animā inſpirā
di: qua non operante: oculus etiam
perfectus minime videre p̄t. quare
⁊ anime vigorē ⁊ membrꝫ arterijs
neruis venis ſanguine: ⁊ ceteris ō-
nibus ex quibus corpus noſtrꝫ cō-
ſtat perfectū largitus eſt. Me opor
tet operari dū dies eſt. Quid hoc ſi
gnificat? Quā habet conſequētiaz?
Sane magnum hoc eſt: donec dies
eſt. dū licet hominibus in me credere
dum hec durat vita laborandū ē.
Uenit nox. hoc eſt futurꝫ tempus.
Quando nemo poteſt operari. Nō
dixit quādo non potero operari. ſꝫ
nemo poteſt operari. Id ē quando
non eſt amplius fides neqꝫ labores
neqꝫ penitentia. Cū ei opus fidē ap
pellet: dicunt ei. Quid facimus vt
operemur opera dei? Reſpondet h⁹
eſt opus dei: vt credatis in eū quez
ille miſit. Quomodo ergo hoc op⁹
nemo poteſt tunc operari? quoniaz
fides non ē. ſꝫ velint nolint omnes
acqeſcent veritati. Uerꝫ nequis ad
ambitionem hec referret: corꝫ grati
a omīa facere ꝯfitetur: q̄ in hac tm̄
vita habent credendi poteſtatez: ⁊
nuſquā alibi quicqꝫ ſibi pn̄t ꝓficere
Ideo neqꝫ accedentem ad ſe cecuz
curauit. Nam q̄ curari mereretur:
⁊ ſi vidiſſet credidiſſet ⁊ ꝯcurriſſet
ad Jeſuz. neqꝫ ſi p̄ſentē a q̄qꝫ audiſ
ſet: accedere neglexiſſet. ex ſequenti
bus cōſtat ex eius videlicet fortitu
dine ⁊ fide. Poterat ei ſecum cogi-
tare ⁊ dicē. Quid hoc? lutū fecit: ⁊
liniuit oculos meos: ⁊ dixit. Uade
lauare. nō potuit me prius curare
⁊ inde ad ſiloā mittere? ſepenumero
illic me laui: ⁊ multi mecum: ⁊ nihil
ꝓfeci. Siqd poſſet: corā oſtendiſſet
quēadmodū ⁊ Neeman aduerſus
Heliſeum dicebat. iuſſus eni lauare
ſe in iordanē non credidit. cum ma

gna eſſet. tūc Heliſei opinio. cec⁹ āt
nō diffidit verbis Jeſu: neq̧ ɔtradi
xit: neq̧ quicq̧ cogitauit huiuſmōi.
Quid lutū illinire oportuit? hoc po
tius cecū redderet. Quis vnq̧ hoc
pacto curatus eſt? Nihil tale repu
tauit. Ecce fides firma ⁊ prompta.
Venit nox: qđ indicat poſt crucē:
impios ſibi cure futuros ⁊ multos
alliciēdos Adhuc dies eſt poſt quē
penitus eos abſcindit: vt ſtatim ſi
gnificat. Quādiu in mundo ſuꝫ lux
ſum mūdi: quod ⁊ alio in loco dixit
Credite donec lux vobiſcū eſt Cur
ergo Paulus noctē p̄ſentem vitam
appellauit xp̄s diē. idem dīt nō ver
bis ſꝫ ſentētia? Inquit eī nox preceſ
ſit dies āt appropinquauit. Noctē
p̄ſentem vitā appellat. quoniā in te
nebris verſamur: vel ꝓpter eius ad
diem illā cōparatōem. xp̄s āt noctē
futuꝝ tempus appellat. quoniā pec
catores nihil operari poterūt Nox
a Paulo p̄ſens vita appellat. q꜡ ī te
nebris ſunt: qui in pccis ⁊ incredu
litate degunt Quāobrē fideles allo
quēs ait. Nox p̄ceſſit. dies āt appro
pinquauit. acſi luce illa eſſent frui
turi: ⁊ noctem veterem vitā intelle
xit Abijciam⁹ inquit opera tenebra
rū. Ecce quod illis noctē eſſe dixit
quare ɔſequitur: vt in die honeſte
ambulemus vt lucem illā conſequa
mur Nam ſi huius ſeculi lux tā pul
chra eſt: cōſidera qualis illa futura
ſit. quāto enī ſolaris lux lucerne lu
mē excedit: tanto: imo longe magis
illa ſolarē: qđ inde ſignificauit Sol
obſcurabitur: ad illi⁹ videlicet ſplē
doris comparatōem: vt nō appareat.
Vt ſi in hac vita vt ſplendidas no
bis domos: ⁊ ſalubres cōparemus
magnā pecuniaꝝ vim edificādo an
xij conſumimus: conſidera q̄ nobis
ſubeūdi ſint labores: vt clariſſimā
nobis in celis domū edificem⁹. vbi

lux illa ineffabilis: hic cī ⁊ pugne ⁊
contentōes de terminis ⁊ ꝑietibus:
illic minime. nulla inuidia: nullus li
uor: nulla de limitibus contentio. ⁊
hec ſine dubio relinquēda: illa per
petuo permāſura ſunt. hec tp̄e cō
ſumitur ⁊ multis ſubiecta ē ꝑiculis
illa perpetuo manet. hāc pauper ſi
bi ɔparare non p̄t illam duobus p̄t
obolis quiuis emere. vt vidua illa.
Quamobrem ꝙ̄ꝫ iā moleſtiſſime fero
q꜡ tot nobis bonis ꝓpoſitis deſi
demus: aīmo deficim⁹. ⁊ vt hic ſplē
dide habitemus omnia facimus. vt
āt in celo paruū vel ɔparem⁹ hoſpi
tiū: nihil curamus: vel laboramus.
Dic queſo vbi hic domū hēc velles
ī deſerto: an ī aliquo paruo oppidu
lo? Nō puto. ſꝫ in regijs: ⁊ magnis
ciuitatibus: vbi ⁊ reꝝ copia ⁊ ma
ior nobilitas. Ego tibi talem ciuita
tē propono cui⁹ opifex ⁊ auctor de⁹
eſt: in qua domū minori q̄ꝫ hic ſum
ptu: minori labore condere atq̧ edi
ficare poteris. Edificāt eaꝫ manus
pauperꝝ: hec optima edificatio ſum
ma ſapientia: ſicut quam hic facim⁹
ſumma dementia. Etenī ſi quis te in
perſidem: viſuꝝ regionē illā ⁊ mox
reuerſuꝝ duceret: iuberetq̧: vt illic
domū ſtrueres. nonne eius amentiā
reprehenderes: acſi inutilem ſuade
ret īpenſā? cur non idē in hoc mūdo
facis: quē paulo poſt relinques? Sꝫ
filijs relinquā inq̄s. at illi paulop⁹
te etiā ſequētur: nōnūq̧ p̄cedēt: iti
dem ⁊ coꝝ poſteri: qđ etiaꝫ te āxiū
reddet. cū heredes tuos non diuti⁹
poſſeſſuros videas. illic āt nulla hu
iuſmodi ſuſpicio ſꝫ īmutabilis: ⁊ ti
bi ⁊ filijs: ⁊ nepotib⁹ manet poſſeſſi
o ſi eandē virtutē imitabūtur. Illā
domū xp̄s edificat: quo edificāte nō
opus ē aliū opificeꝫ accerſere: neq̧
vlterius laborare. Cuꝫ de⁹ opus fa
ciēdū ſuſcipit q̄d āplius curādū? ille

neceſſaria colligit ille opus erigit.
neqꝫ hoc tantū mirādū. ſꝫ qđ etiā ſa
tis ſuperqꝫ optimū: ⁊ ſup̄ q̄ꝫ optare
poſſis edificiū cōſtruit. q̄ppe q optī
mꝰ opifex ē: ⁊ maxīe tue ſtudet vti
litati. Et ſi paup̄ es ⁊ volueris hāc
domū edificare: nullā tibi pariet īui
diā. nemo ei inuidus illud domicili
ū intuet̄. ſꝫ āgeli tuis bonis letātur
nemo illđ cōtemnere poterit: nemo
hꝰ morbo laborās illic habitat. Vi
cinos ibi ſāctos: Paulū Petꝝ ꝓphe
tas: martyres: āgeloꝝ cetꝰ ⁊ archā-
geloꝝ habebis. Quibus ratōibꝰ oīa
nr̄a in paupes ꝯferamus: vt illa ha
bitacula conſeq̄mur. gr̄a ⁊ benigni
tate dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i. per quē ⁊ cū
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſā-
cto in ſecula.

Homelia lvi.

ex capitulo nono.

Hec cū dixiſſet expuit in ter
ram ⁊ fecit lutū ex ſputo: et
liniuit lutū ſuper oculos eiꝰ
Qui aliquā ex lectoibus vtilitatē
conſeq̄ voluit: nihil hīs ꝑtermitten
dū ē. ꝓpterea ſcrutari iubemur ſcri-
pturas. Multa eī q̄uis ī his facilia
videant̄: magnā tn̄ ſententie ꝓfūdi
tatem hn̄t latentē. Conſidera ꝓpo
ſitū textū. Hec cū dixiſſet expuit ī
terram: Cur hoc? vt manifeſtetur
gloria dei. Et q̄ꝛ oportet me facere
opera eius q̄ miſit me. Nō eī ab re
que dixerat: reduxit nobis ī memo
riā euāgeliſta: ⁊ ſubdidit expuiſſe. ſꝫ
vt verba ſua opibꝰ cōfirmaſſe oſtē-
deret. Et cur non aqua ſꝫ ſputo vſꝰ
eſt? Miſſurus eī erat ī ſiloā. ne qđ ſꝫ
fonti aſcriberet̄. ſꝫ ex ore eius v̄tu-
tē ꝓceſſiſſe intelligeretur. que illius
oculos, ⁊ finxerit ⁊ aperuerit inſpu
it in terrā. hoc euāgeliſta ſignificās
inq̄t. Et fecit lutū ex ſputo. inde ne
ex terra eā ꝓceſſiſſe v̄tutem ſuſpica-
retur: lauare iuſſit. ꝓpterea vt ceci fi
des pateꝫ: ⁊ perfidiā iudeoꝝ argu
eret. Nā credibile erat a pluribꝰ ab
euntē illitis luto oculis viſum ⁊ re
inſolita oīm in ſe oculos cōuertiſſe.
Cū eī non facile eſſet creditu cecū
viſum recuperaſſe: multos vie lon-
gitudīe teſtes ⁊ diligētiores ſpecta-
tores rei inſolentia ꝯparat: vt attē
tiores facti: iaꝫ non poſſent an is eſ
ſet dubitare. Preterea: veteri legi ſe
non repugnare oſtendit: cū ad ſiloā
mittit. Neqꝫ illud erat ſuſpicanduꝫ
an aque illius v̄tute viſum accepe-
rit. Multi enī ſepe illic oculos laue
rant: nullam gr̄am conſecuti. ſꝫ tūc
fuit virtus xp̄i que id operata ē. ide
o in. ͛ꝑtatus ē euangeliſta ſiloam:
qđ eſt miſſꝰ: vt intelligas illic a xp̄o
curatū; vt Paulꝰ inq̄t. Bibebāt āt
de ſpiritali conſeq̄nti eos petra. pe-
tra āt erat xp̄s. Queādmodū ergo
xp̄s petra erat ſpiritalis: ita ⁊ ſiloā
erat ſpiritalis. Mihi āt videt̄ repen
tinam aque efficaciā: arcanū nobis
ſignificare myſteriū. Nōnaꝫ? admi
rabilē ⁊ pt̄ oīm ſpem apparitōem
Sed intuere ceci aīm ī oībus parē-
teꝫ. ꝑbuit os nihil ſolicitus an lutū
eſſet an ſputuꝫ. Et qđ ſibi ſiloā opꝰ
eſſet: et ſi hoc; cur illo. Nō cur lutū
liniret ſuper oculos: aut cur lauari
p̄cceperit. nihil tale reputauit. illud
dūtaxat curauit: vt pareret in oībꝰ
īperanti ⁊ in nullo ꝯturbatus eſt.
Qȝ ſi qs rogaret q̄ūo abluto luto vi
derit: me modū neſcire ꝯfiteoꝛ ⁊ q̄d
miꝝ ſi neſcimus? Neqꝫ eī euangeli-
ſta neqꝫ ipe q̄ curatus ē notat. ſꝫ fa-
ctū vidit: modū dep̄hendere non po
tuit qđ interrogatus reſpondit. Lu
tum ipoſuit oculis meis: ⁊ laui: ⁊ vi
di: ratōem ignorauit: licet ſepius in
terrogatus. Itaqꝫ vicini ⁊ qui vi-
derant eum prius: q̄ꝛ mendicꝰ erat:
dicebant Nonne hic eſt qui ſedebat

ꝛ mēdicabat. Alij dicebant: ꝙ hic ē
Magnitudo rei ad incredulitatem
trahebat: licet tot modis eſſent ad
credēdū allecti. Alij āt dicebāt Nō
ne hic ē q̄ ſedebat ꝛ mēdicabat. pa
pe quo dei deſcēdit humāitas? Be-
nigniſſime mēdicos curat: iudeis ſilē
tiū īponit: ꝙ nō claros ꝛ generoſos
viros: nō pncipes. ſꝫ obſcuros etiā:
ſua dignos ꝓuidentia ducebat. Ve
nerat eī ad oīm ſalutē: ꝛ vt in pali
tico: ita in hoc: factū eſt Neqꝫ eī ille
q̄ ſe curaſſꝫ norat: neqꝫ hic qḋ ꝓpter
xp̄i diſceſſū accidit q̄ ſēꝑ ad ſubue
nīēdū indigētibus ꝑperabat: vt oīs
ſignoꝝ dubitatio tollereť Qui ergo
eū nō videbāt: q̄uo ad gr̄az loq̄bāť?
Sic ꝯfirmabant miracula. neqꝫ enī
hoſtiatim hic cecus mendicabat. ſꝫ
ſedebat ad templi ianuā. Dubitanti
bus ergo oībus de ip̄o: rn̄dit. Ego
ſum. Non puduit cecitatis: neqꝫ po
puli furorē veritus eſt. Nihil diſſi-
mulauit beneficiū p̄dicare. Dicūt ei
q̄uo apti ſunt tibi oculi? Reſpōdit e
is. Ille homo q̄ dr̄ Jeſus. Quid di-
cis? huiuſmodi homo operať? Sꝫ ni
hil adhuc de eo magnū opinabatur
Fecit lutum ꝛ vnxit oculos meos
Verax ſane. Non dr̄ vnde fecerit:
qḋ non viderat. ſenſit āt vngi. ꝛ di
xit mihi: vade ad natatoria ſiloam
Et vn̄ norat Jeſū locutū? Ex ſmo
ne quē ad diſcipulos habuerat Rex
teſtificať: modū ignorat. Nā ſi ī hjs
que ſenſu ꝛ tactu percipiūtur fide o
pus eſtꝫ: longe magis in his que vi
deri nō poſſunt. Et dixerūt ei. Ubi
eſt ille? clamātes iā ꝯtra ip̄m. Intu
ere hic xp̄i humilitatē. Curatos di-
mittebat. q̄ppe q̄ nō gloriā: non po-
puli plauſum: non digito monſtrari
volebat. Et vide quoniā vere cec⁹
ad oīa reſpōdet. Querebāt illi ip̄m
inuenire: vt eū ad ſacerdotes addu
cerēt. cū non inuenirent. illū ducūt
vt melius interrogareť. Ideo euan
geliſta ſabbatū fuiſſe dr̄ vt prauā e
oꝝ mentē oſtēdat: ꝛ cur Jeſuꝫ que
rerēt vt auſam aliqꝫ haberent calū
niandi miraculum: ꝓpter legis trā
greſſoēm. ꝛ hoc conſtat ꝙ ſtatim: q̄
modo oculos ipſius aperuerit īter
rogarūt. Et ꝯſidera eoꝝ verba Nō
dicunt⁹ quomodo vidiſti? ſꝫ q̄uo ape
ruit tibi oculos? vt darēt ei materi
aꝫ opus illud calūniandi. Ille āt tā
q̄ꝫ nō ignar⁹ rei: breuiter reſpondet
Neqꝫ eī Jeſu meminit: neqꝫ ꝙ dixe
rit. Uade lauare. ſꝫ tātū. Lutū fecit
ꝛ impoſuit ſuꝑ oculos meos: ꝛ laui
ꝛ video. Ac ſi maxīo in crimine xp̄ꝫ
dep̄hendiſſent: ita monētur. Quaſi
diceret. Ecce que Jeſ⁹ oꝑatur. Tu
āt ceci ꝯſtantiā ītuere. Qꝫ eī p̄mū ab
illis interrogatus dixerit veritateꝫ
minime miꝝ ē. nūc vero admirādū
ꝙ ꝑterritus neqꝫ negat neqꝫ p̄ou b⁹
verbis ꝯtradicit. Quid pharīſei vel
alij potius? Adduxerūt eū tanqꝫ ne
gaturꝫ. ſꝫ contra euenit. Manifeſti⁹
qḋ nolebant intellexerūt: qḋ ſemꝑ
ꝯtingebat: vt aptius in ſeq̄ntibus
oſtendemus. Quid phariſei? Quidā
non oēs ſꝫ ꝑtinaciores dicebāt Hic
homo nō ē a deo ꝙ ſabbatuꝫ nō cu
ſtodit Alij dicebant. Quomodo p̄t
homo peccator hec ſigna facē? Ec
ce ꝙ ſignis alliciebātur. Nam q̄ an
tea miſerant: vt adduceret. audi q̄d
nūc etſi non oēs dicāt. Et eī licꝫ p̄n
cipes glorie cupiditate: in incredu
litate ꝑſiſterēt. multi tn̄ crediderūt
q̄uis nō ꝯfiterētur. populus āt in
glorius erat vtpote q̄ nihil in ſyna
goga poterat. p̄ncipes clariores dif
ficilius acq̄eſcebant. Hos igr̄ p̄nci
patus amor: illos metus cōtinebat
Qual' inq̄t Quomodo poteſtis cre
dere q̄ gloriam ab hominibus accipi
tis? ꝛ ipſi q̄dem qui iniuſte interfice
re conabantur: dei ſe eſſe dicebant.

Qui cecos curabat: cum ex deo eſſe
non poſſe: eo ꝙ ſabbatū nō ſuaſſet.
Nō alij negant. Quoniaꝫ peccatoꝛ
hec ſigna facere non poteſt. Illi ma
ligne omiſſo miraculo: ꝗ videbatur
tranſgreſſio adducūt in mediū. Nō
eī dicūt in ſabbato curat. ſꝫ ſabbatū
nō cuſtodit. Hi infirme ſubicient ꝓ
bādum nanqꝫ erat non ſolūiſſe ſab
batū. Ex ſignis tantū confirmant.
Nec immerito. Adhuc hoīem eñ ar
bitrabantur. Qꝫ ſi deū noſſent: aliꝫ
eū excuſare potuiſſent. ꝙ videlicet
ſabbati dñs eſſet. ⁊ illud fecerit. ſed
nondum hoc ſentiebant. Nemo tñ
audebat ſententiam ſuā palam facē
ſꝫ dubitabant: ꝑtim timoꝛe: partim
ambitione. Sciſma ergo erat inter
eos: quod prius in populo ortū eſt:
inde in principibus: ⁊ alij quidā bo
nuꝫ eſſe dicebant: negabant alij: ꝙ
deciperet turbam. Uides ſtultioꝛes
multitudine principes etiam ſe ſcin
dentes? Non tamen generoſum qͤ
qꝫ pre ſe tulerūt: cum phariſeos iſta
re intelligerent. Qꝫ ſi omnino ſe ſci
diſſent: cognouiſſent fortaſſe verita
tem. poteſt enī quis recte ſcindi. Jd
circo inqt. non veni mittere pacē ī
terram. ſꝫ gladiuꝫ. Eſt ⁊ mala ꝯcoꝛ
dia, ⁊ diſcoꝛdia bona. Siquidem q
turrim edificabant concoꝛdes erāt
in malo ſuo: inde etſi inuiti: ad bo
nū tamē diſſenſerūt. ⁊ ſocij coꝛe: ma
le conueniebāt. ideo bene diuiſi ſūt
⁊ Judas cum iudeis praue conſen
ſit. Eſt ergo bona diſcoꝛdia. Et cō
coꝛdia mala. Quāobreꝫ ait. Si ocu
lus tuus ſcandaliſat te: erue eum. ⁊
ſi pes abcide. Qꝫ ſi mēbruꝫ male cō
iunctū abſcindenduꝫ eſt. nonne lon
ge magis praui amici? Quare ꝯcoꝛ
dia non ſemper bona ſicut neqꝫ diſ
coꝛdia mala. Dico hoc. vt malos fu
giamus: ſequamur bonos. Nā ſi mē
bꝛꝫ inſanabile: metu ne reliqua coꝛ
rumpat incidimus: non ꝙ illud ne
gligamus. ſed vt ſeruemus cetera:
quātomagis in ijs qui male nobis
iuncti ſunt idem faciendum? Qꝫ ſi e
os meliores reddere poſſemus ⁊ no
bis non officeremus: omnia eſſent
faciēda. Sin incoꝛrigibiles ſunt: ⁊
nos ledimus: abſcindendi ſunt a no
bis. Sepe eī hoc pacto magna pro
ficiunt. Unde Paulus. Tollite ma
lum de medio veſtꝛꝫ: quod vt eijcere
tur ita feciſti. Grauis eteñ grauis
eſt conuerſatio maloꝛum. ſꝫ non taꝫ
cito contagium ſequitur: aut dete
gitur vt prauoꝛ hoīm malicia. Coꝛ
rumpūt enim bonos moꝛes colloqͥ
a mala. Et ꝓpheta. Egredimini ex
medio eoꝛuꝫ: ⁊ ſegregamini. Nemo
malum amicum ſibi conciliet. Naꝫ
ſi perditos filios emancipamus: ne
qꝫ veremur naturam: neqꝫ eius le
ges: neqꝫ illam neceſſitudinem. lon
ge magis notos ⁊ conſuetudine de
uinctos fugiemus ſi mali erūt. Quā
uis enim nullum inde nobis proue
niat detrimentuꝫ: malas tamen ſuſ
piciones vitare non poſſumus. A
lieni enim vitam noſtram non per
ſcrutantur. ſꝫ a ſocijs ⁊ conſuetudi
nibus iudicant. Hec eadem nuptas
⁊ virgines hoꝛtoꝛ. Prouidentes in
quit bona non modo in conſpectu
domini. ſꝫ ⁊ hominū. Totis ergo vi
ribus adnitamur ne ꝑ nos ſcandali
ſetur proximus. Uita eteniꝫ. etſi re
ctiſſima ſit: ſi alijs erit ſcandalo: to
tum amittit, ⁊ quomodo poteſt re
cta vita ſcandaliſare? Cum peſſimo
rum conſuetudo non bonam homi
ni inurit opinionem. cum enim no
bis freti vel ficti cum malis conuer
ſamur. etſi nos non offendimus: ali
os tamē ſcādaliſam⁹. Hec viris vxo
rib⁹: ⁊ virginibus dicta ſint: quoꝛuꝫ
conſcientia que inde mala ꝓueniāt

diudicet. Ego nihil mali ſuſpicoꝛ:
neq̄ʒ alius foꝛtaſſe ꝑfectioꝝ ſimplici
oꝛ frat̄ ī tua oſtēditur ꝑfectōe. opoꝛ
tet eius ꝯſulere ībecillitati Q̄ʒ ſi ipe
nō offēditur: offēdetur tñ gentilis.
Paulus āt iubet vt ſimus ſine offē
ſiōe ꝛ iudeis ꝛ grecis: ꝛ eccleſie dei.
Ego nihil mali de virgine ſuſpicoꝛ
diligo virginitatē Dilectio malū
nō exiſtimat̄. Maxime hanc viam
ſumo ꝯſuetudinē: neq̄ʒ poſſū abſur
dū aliqd de ea cogitare. Sʒ quō ex
ternis id ꝑſuadebimus? Debemus
coꝝ ratōem habere. Quāobrem ita
res nr̄as diſponamus: vt nemo infi
deliū nr̄a cauſa: iuſte poſſit offendi.
Nā ſicut q̄ recte viuunt deū gloꝛifi
cāt: ita q̄ praue: ꝓcliues ſūt ad blaſ
phemiā. Sed abſit vt v̄m aliq̄s ſit
eiuſmōi. veꝝ ita luceāt opa v̄ra vt
gloꝛificet̄ pater v̄r qui ē in celis: et
nos eius gloꝛia ꝑfruamur. gr̄a ꝛ be
nignitate dñi nr̄i Jeſu xp̄i: ꝑ quē
ꝛ cū quo pr̄i gloꝛia ſimul ꝛ ſpiritui
ſancto in ſecula.

Home lvii

in capitulo nono.

Dicūt ergo ceco iteꝝ. Tu qd di
cis de illo qui aꝑuit oculos tu
os? Ille āt dixit. Quia ꝓpheta ē Nō
crediderūt ergo iudei. Scp̄ture nō
ſimplicit̄ neq̄ʒ temere ſʒ q̄ diligētiſſi
me legende ſūt. ne q̄s ſcrupul⁹ oboꝛi
atur. eteñi non īmerito hoc in loco
q̄ſpiam dubitaret. Cur cum dixerit
hic homo a deo non eſt. q̄ ſabbatū
nō cuſtodit: inde eū interrogarint.
Tu q̄d dicis de illo q̄ aperuit tibi o
culos: ꝛ non qui ſoluit ſabbatū. At
excuſatōem ꝓ accuſatōe poſuerunt
Quid ergo dicendū? Non ſunt hi q̄
dicebant. Hic non eſt a deo. ſʒ q̄ diſ
ſentiebant dicentes. Homo pecca
toꝛ nō p̄t hec ſigna facere. Cum er
go magis vellent illis ſilentiū impo
nere: ne xp̄m defēdere viderent̄: eū
q̄ eius v̄tutē in ſe exꝑtus erat ī me
diū adducūt ꝛ īterrogāt. Tu āt intu
ere pauꝑis ſapiētiā: q̄ ceteros ſuꝑa
uit. Cōfeſſ⁹ ē ꝓphetā eē: neq̄ʒ prauū
iudeoꝝ iudiciū ipm ꝑterrere potuit
cū dicerēt. Quō p̄t eſſe hic a deo q̄
ſabbatū nō cuſtodit. Et nō credide
rūt iudei q̄ cecus fuiſſet ꝛ vidiſſet:
donec vocauerūt parentes ei⁹. q̄ vi
derat. Tu āt ꝯſidera q̄t modis mira
culū tegere: ꝛ abolē conātur. Veꝝ
huiuſmodi eſt veritatis natura: vt
magis oppugnat̄: inde magis ꝯfirma
tur. ꝛ q̄ magis obtegit̄: eo clarioꝛ e
uadit. aliter nō eēt h⁹ creditū mira
culū: qd ꝑinde acſi oēs id p̄dicare
conati eſſent. ꝛ xp̄i ſtudioſiſſimi fuiſ
ſēt: ita claruit. Et rei cū etiā poſtmo
dū calūniari tentarūt dicētes Quō
aperuit tibi oculos? q̄ſi dicerēt Nū
q̄d magia aliqua? qd alibi cū ſanan
di modū intelligere nequiſſent: calū
niati ſūt. in beelzebub p̄ncipe demo
nioꝝ eiecit demonia. hic ad ſabbati
ſolutōem confugiūt: ꝛ q̄ peccatoꝛ
eſt. Atq̄ cū ſuperius eū interficere ꝛ
opera eius arguere tentarent: au
denter eos īterrogauit. Quis ex vo
bis arguet me de peccato. ꝛ nemo
reſpondit. nemo cum blaſphemie ar
guit. cum ſe ſine peccato ꝯfiteretur
Q̄ʒ ſi in aliquo argui potuiſſet; mi
nime tacuiſſent. Nam qui dicentem
ſe ante Abraā eſſe lapidib⁹ petierūt
ꝛ a deo non eſſe: ꝛ ſe a deo eſſe: glo
riati ſūt: cū eēnt homicide ꝛ tot mi
racula facientem deo cōtrarium: ꝛ
ſabbatū nō cuſtodire obiecerunt. ſi
vel vmbrā aliq̄ʒ criminandi habuiſ
ſēt: nō ſane tacuiſſent. Q̄ʒ ſi ꝓpterea
peccatorē vocāt: q̄niā ſabbatū ſol
uere videret̄: friuolū ꝑfecto hoc cri
mē: ꝛ multā coꝝ arguit temeritatē
Quamobrem his diſtracti ratōib⁹:
īpudentius quiddaʒ aggrediuntur.

Non crediderũt iudꝗ ꝙ cec⁹ fuiſſet
⁊ vidiſſet.quõ ergo accuſabant: ꝙ
ſabbatũ nõ cuſtodiret? certe tanꝗ̃
credẽtes. Nõne multitudini ⁊ vici
nis q̃ eũ cognoſcebãt:credidiſtis? ſꝫ
vt dixi mendaciũ: ⁊ ſi oppugnare ve
ritatẽ videat̃:ſeipm̃ tamẽ detegit.⁊
veritatẽ reddit clariorẽ:vt in pñſen
tia ↄtigit. Ne q̃s ei dicerꝫ nihil cer
ti vicinos: ⁊ q̃ eũ viderant attuliſſe
ſꝫ fuiſſe aſſimilem:aduocãt parẽtes
⁊ inuiti miraculũ verũ cõfirmarunt
Nã parentes maxı̃e eũ norãt.⁊ cũ
eum pterrere nõ poſſent quĩ auden
ter acceptũ publicaret beneficiũ: ꝑ
parentes infirmare miraculũ arbi
trati ſunt. Et vide interrogatiõis
prauitatẽ aduocatis ĩ mediũ paren
tibus: vt metũ incuterẽt vehemen
tia quadã: ⁊ indignatõe interrogãt
hic ẽ filius vr̃: ⁊ non dicunt: q̃ cec⁹
fuerat. ſꝫ quẽ vos dicitis: q̃a cec⁹ na
t⁹ ẽ acſi malefacerẽt. ⁊ opa xp̃i ↄfir
marent. O ſceleſtos: ⁊ plus q̃ꝫ ſcele
ſtos. ⁊ quiſnã pr̃ ita de filio mentiri
optaret? tñ nõ dicẽtes quẽ vos ce
cũ feciſtis: imo ⁊ vbiq̃ꝫ cecuꝫ p̃dica
ſtis. quõ nũc videt? O dementiã. ve
ſtra hec malignitas. vĩm cõmentũ.
Dupliciter ergo ad negãdũ eos im
pellere conãtur. dicẽdo. ⁊ quẽꝫ dici
tis. ⁊ quõ videt. De tribus itaq̃ꝫ pa
rentes interrogati. An fili⁹ coꝝ eẽt
Si cecus fuiſſet. Et quomõ videt.
Duo tantũ cõfitẽtur tertiũ ſe neſci
re dicũt. vt magis veritas ꝓbaret̃.
vt nemo p̃ter ip̃m curatũ: ⁊ maxı̃e
ad id teſtandũ idoneũ. rẽ ip̃aꝫ ↄfite
retur. ⁊ quonaꝫ mõ ad gr̃am locuti
eſſent parentes: q̃ eoꝝ que norant:
aliqua conticebãt ꝓpter metũ iude
oꝝ? Quid ergo dicunt? Quia hic eſt fi
lius noſter ſcimus: ⁊ ꝙ cecus nat⁹
ſit. quomõ ãt nunc videat: aut quis
aperuerit eius oculos nos neſcim⁹
ip̃e etateꝫ habet. ip̃e de ſe reſponde
bit. Dignũ fide dicunt ad ſui excuſa
tõem: nõ eſt puer: neq̃ꝫ deſipit: põt
de ſeip̃o teſtimoniũ ꝓhibere. hoc ãt
dicebant ꝓpter metũ iudeoꝝ. Ecce
quomodo iteꝝ euangeliſta coꝝ mẽ
tem ſententiãq̃ꝫ exponit. Hec dico
ꝙ cum ſuperius dixerunt ꝙ equalẽ
ſe deo faceret: ꝙ ſi ea non chriſti. ſꝫ
iudeoꝝ fuiſſet ſententia: addidiſſet
ſane euãgeliſta ita iudeos intellexiſ
ſe. Cum ergo parentes rurſuꝫ ad la
tuꝫ eos remiſiſſent: iteꝝ inclamãt
⁊ palã atq̃ꝫ ĩpudenter. non quidem
dicũt. Nega xp̃m te ſanaſſe. ſꝫ pieta
tis vmbra id tentant. Da inquiunt
gloriã deo. Nã ſi parentibus dixiſ
ſẽt: negate filiũ veſtꝝ eſſe ⁊ cecũ na
tum perq̃ꝫ ridiculum fuiſſet. itidem
ſi huic negare ſuaſiſſent: manifeſta
fuiſſꝫ impudentia. Quare non ſic di
cũt. ſꝫ alia aggrediũtur via. Da glo
riã deo: confitere nihil xp̃m in te o
peratuꝫ. Nos ſcimus ꝙ hic homo
peccatoꝛ eſt. Quare ergo ip̃m nõ re
p̃hendiſtis cũ diceret. Quis me ar
guet de peccato? Vñ eũ ſcitis pec
catorẽ? ⁊ cuꝫ ille nõ dediſſet ⁊ obui
ã xp̃o fact⁹ nõ propterea reprehen
ſus eſt. ſꝫ rogauit eum chriſtus Cre
dis in filiũ dei? vt intelligas ita da
ri gloriam deo. Quia ſi non eſſet equa
lis patri non eſſꝫ equalis gloria ſed
cum idem qui patrem honorat: ho
noret ⁊ filiuꝫ: merito non arguitur
cecus. Cum ergo expectarent iu
dei vt parentes miraculuꝫ negarẽt
nihil tale dixerunt. Cuꝫ vero nihil
ſe ex eo conſecutos viderent: iam pec
catorem eſſe calumniantur. Reſpon
dit ille. Si peccator eſt neſcio. v
num ſcio ꝙ cum cecus eſſem nunc
video. Nunquid timuit cecus? Mi
nime: et quomodo qui prophetam
aſſeuerat nunc dicit ſi peccatoꝛ
eſt neſcio? Nõ ita ſibi perſuadebat
neq̃ꝫ ſuis verbis purgandum eum

a criminib⁹ neqꝫ ꝓpter acceptū bñfi
ciū excuſandū ſ ʒ a re ipſa teſtimoniū
afferendū ſatius ducit. Nā ſi p⁹mul
ta verba dicente eo ꝙ niſi eſſet dei
cultor nō potuiſſet hec ſigna facere
ita indignati ſūt vt diceret. In pec
catis natus es tot⁹ ⁊ tu doces nos
ſi hoc a ꝑncipio dixiſſet: in quā ꝓru
piſſent inſaniaz? Si peccō̄r ē neſcio
q̄ſi dicat. Nihil de hoc in ꝑſentia di
co. Nihil ꝓnūcio. illd̕ q̄dem manife
ſte noui ⁊ affirmaē poſſū. Si pecca
tor ēēt nō hec faceret. q̄bus verbis
neqꝫ ſe: neqꝫ teſtimoniū ſuū ſuſpectū
reddidit ꝙ ad grām loqueret. ſ ʒ rē
ipſam teſtificaret. Neqꝫ ei efficē po
terāt q̄n miraculū fecerit illi āt itex
ad pora fuertūt: modūqꝫ curatōis
diligenti⁹ ꝑcontantur: more canū
venatōe ſibi ꝓpoſita. nūc huc nunc
illuc diſcurrētes ⁊ ad eūdē redeun
tes locū. vt aſſidua ꝑcontatōe eum
ad ſuā trahāt volūtatē ⁊ aiūt: Quid
fecit tibi? q̄mo aꝑuit oculos tuos?
Ille ꝯfūdens eos: acrius iā inuehit̃
Donec ei miraculū diſq̄ri ⁊ iudicari
oportuit: verecūdius locutus ē. cuꝫ
āt plane patuit: bona cauſa fretus:
eos audacter aggreditur: atqꝫ. Dixi
vobis ſemel: ⁊ me nō audiſtis. q̄d ā
plius vultis audire? Cōſidera men
dici aduerſus ſcribas ⁊ phariſeos fi
duciam: tā valida ē veritas: taꝫ ībe
cille mēdaciū. illa enī eē imbecilles
corroborat. ⁊ claros reddit. hoc eē
fortes deꝑmit atqꝫ debilitat. Quaſi
dicat medicus: Verbis meis nō at
tēditis: ideo nihil āplius dicā neqꝫ
rūdebo. cuꝫ me ſepius fruſtra intro
gaueritis: neqꝫ vt rē ſci ,tis velitis
audire. ſ ʒ vt audita calūniemī. Nū
q̄d ⁊ vos vultis diſcipuli eius fieri?
Nā ſe diſcipulis adnumerat. hoc ei
ſignificat nunq̄d ⁊ vos? eos ꝑterea
arguit. ⁊ vituꝑat ⁊ merito ſane. cū
eī intelligeret hoc eos maxīe ledere
ita locutus ē. iudiciū ſane fidētis a
nimi: ⁊ ad ſupna euolātis: ⁊ illorum
contēnentis inſaniaz. Ad hec eius
maximā oſtendit dignitatē: cui ma
xīe fidit. ⁊ ꝙ queꝫ admirari ⁊ colē
deberent eum contumelia afficiūt.
ille tñ nō afficitur: ſ ʒ q̄d ipi ad con
tumeliaz faciunt: honoris loco acci
pit. Tu diſcipulus illius inquiunt.
nos āt Moiſi ſumus diſcipuli. Sed
non ſequitur. non enim Moiſi: nec
xp̄i eſtis. Si Moiſi eſſetis: eſſetis ⁊
xp̄i. Idcirco ſuꝑius inquit xp̄s. Si
crederetis Moiſi: crederetis ⁊ mihi
de me enim ille ſcripſit. Cum enim
ad hos ſemper ſermones confu
gerent. Nos ſcimus ꝙ Moiſi lo
cutus eſt deus. cuius teſtimoīo? ma
ioꝝ aiunt noſtroꝝ ſ ʒ nonne maioris
auctoritatis eſt: qui hec per ſigna
ꝯfirmat q̄ꝫ maiores veſtri? naꝫ a de
o venit ⁊ celeſtia loquitur. Et non
dixerunt nos audiuimus ꝙ Moiſi
locutus eſt deus. ſ ʒ ſcimus Et audi
ta vos iudei ſcire aſſeueratis viſa āt
auditis minora arbitramini. Atq̄
illa quideꝫ minime ſcitis ſ ʒ audiſtis
hec nō audiſtis ſ ʒ ſcitis. Cecus aūt
in hoc enim inquit eſt mirabile: ꝙ
vos neſcitis vnde eſt: ⁊ talia ſigna
facit: ꝙ homo nō īſignis apud vos
neqꝫ clarus: neqꝫ glorioſus: hec poſ
ſit. vt ſit vbiqꝫ manifeſtum deū eē
neqꝫ vllo humano eget auxilio Sci
mus aūt ꝙ deus peccatores nō ex
audit. Cū enī antea dixiſſent. Quo
modo poteſt homo peccator hec ſi
gna facere: eoꝝ nititur ſententie: et
eadē verba cōmemorat. Opinio me
a inq̄t ⁊ vīa conſētit: in ea ꝑmanere
Et intuere viri prudentiam. Sem
per in ore habet miraculū. quod cu
capere non poſſet: ab eo ratiocina
tur. Vides illa verba. ſi peccator
eſt neſcio non eſſe dubitantis? Ab
ſit. norat enim non eſſe peccatoreꝫ.

Ecce nūc tempi qn̄o reſpōdet Sci
mꝰ ꝙ peccatores deus nō exaudit.
ſꝫ ſi qs dei cultor eſt ⁊ volūtatē eiꝰ
facit. vbi non mō eū a peccatis ab
ſoluit ſꝫ acceptiſſimū deo: ⁊ oīa dei
opa facientē demonſtrat. Nā cū ſe
iudei dei cultores dixiſſēt ideo addi
dit: ⁊ volūtatē eius facit. quaſi di
cat. Non ſatis ē deū cognoſcē. In
miraculū extollit. A ſeculo nō ē au
ditū: ꝙ apuit quis oculos ceci nati
Si ergo ꝯfitemini deum non exau
dire peccatores: ⁊ hic ſignū fecit: q̄
le nemo vnꝗ̄ alius: conſtat oīa vir
tute aſſecutū q̄ hūanā lōge exupat
Ad quē iudei. In pccīs natꝰ es totꝰ
⁊ tu doces nos? Donec eū negatur
ſperarūt: dignū cui crederēt exiſti
marūt: ⁊ ſemel atqꝫ iter eū vocarūt.
Qr ſi ei non credendum ducebatis.
cur aduocaſtis? cur iter īterogaſtis?
Cū vera locutus ē (⁊ ideo maxia e
rat admiratōe obſtupēdus) tunc ac
cuſāt. Quid āt ſignat. in pccīs natꝰ
es totus? exꝓbrāt ei cecitatē. Acſi
dicāt. A pma etate in pccīs es: qua
ſi ideo fuiſſet cecus Qd non ſeqbāt
quē ꝯſolatus xps ait. In iudicium
ego veni in mundū: vt nō vidētes
videāt: ⁊ q̄ vident ceci fiāt. In pec
catis natus es totꝰ ⁊ tu doces nos
Et qd dixerat? Nunqd ſuā ſentēti
aꝫ attulerat: ⁊ nō potius cōmuneꝫ.
cū inqt. ſcimus ꝙ deus pccōres nō
exaudit? Et eiecerūt eū foras Ecce
veritatis pcōnē: qn̄o ſapientiā non
īpedit paupertas? Vides quot audi
uit a pncipio ⁊ quot ptulit ⁊ qn̄o
verbis ⁊ operibus teſtatus ē? Hec
ſcpta ſunt ad imitatōem noſtrā Nā
ſi is q̄ xpm non viderat: ante eius
hortatōem tm̄ confirmatꝰ ē: vt ī cō
ſpectu totius populi homicide: furē
tis: inſani: ⁊ eius voce xpm dānare
cupiētis: nec aſſenſus ſit nec acqui
euerit: ſꝫ perqꝫ fidenť eoꝝ os obſtru
xerit: ⁊ expelli maluerit qꝫ ſubtice
re veritatē: quāto magis nos: qui
tā diu ī fide vixīmꝰ: q̄ ꝓ fidē tot mira
cula intuiti ſumꝰ: q̄ maiora qꝫ ille ac
cepimus bn̄ficia: qui interioribus
oculis arcana myſteria ꝯſpicamur?
Nos igr̄ in tantū vocatos honorē
incredibileꝫ ꝓ chriſto fiduciam pre
nobis ferre oportꝫ: contra eos qui
aliqd accuſare ⁊ loqui aduerſus xpi
anos moliuntur. eoꝝ lingue cohibē
de ſunt. neqꝫ temere eis parcenduꝫ
Hoc autem facere poterimus ſi cō
fidemus: ſi ſcpturis operam dabimꝰ
neqꝫ eas audire neglexerimus Nā
ſi quis attentiōeꝫ huc ingreſſus ad
hibuerit: etiam ſine domeſtica lecti
one: ānuo ſpatio ſatis proficere po
terit. Neqꝫ enim hodie vnum cras
aliud legimus. ſꝫ ſemper idem Verū
tamen nonnulli tam miſere affecti
ſunt: vt diutius audiendo: ne noīa
quidē libroꝝ intelligunt. nec pudꝫ:
nec verentur tam negligenter ī dei
cōtōem ingredi. Qr ſi citharedus
vel ſaltator vel mimus aliqs ad ſce
nā aduocaret ciuitatē: omēs freqn̄
ter concurrerēt: ⁊ admoniti grati
as haberent. in quo ſpectaculo diei
dimidiū ꝯſumunt: nulli alij negotio
vacantes. deo āt nos p ꝓphetas ⁊ a
poſtolos alloquente; oſcitamus: de
ſidemus: allucinamur: ⁊ plurimum
faſtidimus: quare in forum egredi
mur. in hyeme vero cū pluuia ⁊ lu
tum impediret: domi ſedemus: at ī
theatris. ſine tecto quo a pluuia de
fendamur. Maxima pars imbre: vē
to: frigore: luto: vie longitudine cō
tēpta: īſani perſtiterūt. nulla eos cau
ſa domi ꝯtinꝫ: nulla qn̄ ad ſpectacu
la frequentes ꝯfluunt ꝓhibet: huc
ſub tectum ſine frigoris et pluuie
iniuria ad anime ſue ſalutem nemo
ea alacritate cōcurrit. Sūt ne hec

tolerãda? Ideo in illis apprime edo
cti: i neceſſarijs ꝗꝫ pueruli imperiti
ores ſumus. Et ſi qs te aut aurigã
aut ſaltatorẽ vocarꝫ: cõtumeliã id
duceres: eãqꝫ ꝓ virib⁹ propulſares
ire ãt ad eoꝝ ſpectacula nõ recuſas
⁊ cuius artis nomen fugis: eam fe
re oẽm proſequeris. Cuius ãt ⁊ no
mẽ ⁊ res: hoc eſt: eſſe ⁊ vocari xp̄ia
nus ꝓfiteris. qd nã ſit nõ intelligis
Quid hac dementia peius? Hec fre
quẽter vobis dicere ſtatui. verũtñ
veritus ſũ ne fruſtra ⁊ ſine fructu
mihi odiũ ꝑparẽ. Video eĩ nõ iuue
nes tm̄. ſꝫ ⁊ ſenes inſanire. quoꝝ grã
maiorẽ in modũ erubeſco: cũ video
viꝝ canitie venerabilẽ eam labefa
ctãteꝫ ⁊ filiũ ſecũ trahentem. Quid
hoc magis ridiculũ? Quid indigni⁹
filius a patre ĩpudentiã diſcit. Mor
dent hec vos verba: hoc ⁊ ego vo
lo. Verba vos merore afficiãt: vt ꝑ
opa a turpitudine liberemini. Sũt
eĩ nõnulli multo ijs frigidiores: q̊s
illoꝝ nõ pudet: ſꝫ ꝓ re multa verba
faciũt: quos ſi rogaueris qs Amos
ſit: quis Abdias: q̊t ꝓphete quid re
ſpondeãt neſciũt. De equis: aurigis
ſophiſtis: rhetoribus ꝗuis reddũt
ratõem. Sñ que hinc iactura: qꝺ de
trimẽtũ ſequatur: interrogãt. Pro
pterea ingemiſco qm̄ qꝺ ſit damnũ
qꝺ malũ: non intelligitis. Dedit ti
bi vitã deus: vt ſe coleres. tu eam ĩ
caſſuꝫ ⁊ inutiliter ꝯſumis. Queris
qꝺ ſit damnuꝫ. Si vel paꝝ argenti
amiſeris. id õnino damnũ appellas.
Sin totos dies in diaboli opibus
cõſumpſeris nihil omiſiſſe opinaris
op⁹ ẽ in ſacrificijs ⁊ ꝓcib⁹ vitã oẽꝫ
ſpendere. Tu ad clamores: pturba
tões: obſcena verba: contẽtões: in
tẽpeſtiuas voluptates: magicas: in
tuũ cõuerteris detrimẽtũ: ⁊ cũ hec
cõmiſeris: qꝺ damnũ acceperis intẽ
rogas: neqꝫ intelligis oĩa potius a

mittẽda: ꝗꝫ tempus. Auꝝ amittis:
poterit recuperari. amiſſũ temp⁹ dif
ficulterꝫ. Breue nobis in p̄ſenti vita
tempus p̄ſtatur: quo niſi in neceſſa
rijs vtemur: qꝺ illuc migrantes fa
ciemus. Dic queſo ſi cui filioꝝ tuoꝝ
p̄ciperes vt aliquã artẽ diſceret il
le autẽ vel domi vel alibi tempus
fruſtra contereret. poſſꝫ ne apꝺ ma
giſtꝝ excuſari? Nonne diceret. con
uenimus. temp⁹ ſtatuiſti. Si tibi ñ
cure eſt vt apud me arti incumbat
filius: quomodo eum erudiemus?
Hec ⁊ vobis dicenda ſunt. Nã exi
get a nobis deus ratõem. Vobis ĩ
quiet tempus dedi: vt pietatem: vt
recte viuendi artẽ erudiremini: cur
in caſſũ ⁊ inutiliter hoc tempus cõ
ſumpſiſtis? Cur p̄ceptoreꝫ frequen
ter nõ petijſtis: neqꝫ doctrine vaca
ſtis? Qz aũt doctrina ſit dei cultus
audi prophetã cũ inquit. Venite fi
lij audite me. timorem domini doce
bo vos. Et iteꝝ. Beatus vir queꝫ
tu erudieris domine: ⁊ in lege tua
docueris. Cũ vero temp⁹ inutiliter
cõſumpſiſti quã habebis excuſatõeꝫ
⁊ qua gratia nobis breue tempus
p̄ſcripſit deus? O ſtultitiaꝫ o inſipi
entiam: pro quo maxime gratie ha
bende ſunt: ꝙ labores nobis ⁊ ſudo
res minuit: ꝙ requiẽ nobis ⁊ eter
nitatẽ largit̄. id ⁊ rep̄hẽdis ⁊ mole
ſto fers aĩo. Sed neſcio quõ in tam
lõgũ ſmonẽ venim⁹: q iaꝫ finẽ deſi
derat. Parcẽ naqꝫ ĩbecillitati ⁊ miſe
rie tribuẽdũ ẽ: ꝙ lõgiuſculã faſtidi
m⁹ oratõem. in ſpectaculis ãt a me
ridie ad noctem ĩmorari: cuꝫ funali
bus domũ reuertimus. Sed ne ſem
per vos accuſemus hoc nobis ĩpẽ
dite beneficiũ: vt alijs omiſſis oib⁹:
his ĩncũbatis. Veſtro enĩ lucro et
nos lucrabimur gaudium: leticiaꝫ:
laudeꝫ preterea ⁊ remuneratõnem
Omne ãt lucrum veſtrũ erit: ꝙ tã

ſtulte ante hac ſaltatiõibus dediti
ꝓpter timorẽ dei ⁊ honorationem
noſtrã: vos morbo illo liberaueri
tis ⁊ vĩculis ſolutis ad deũ feſtinaue
ritis. Neq; illic tantũ mercedẽ. ve
rũetiã in hac vita verã conſequimi
ni voluptatẽ. Eiuſmodi nanq; vir
tus eſt: vt cũ futuro premio in pſen
ti quoq; vitã nobis ſuauiſſimã ſug
gerat. Pareamus ergo ſcripture di
uine pceptis: vt ⁊ preſentibus ⁊ fu
turis fruamur bonis. Gratia ⁊ be
nignitate domini nr̃i Jeſu chriſti cũ
quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſã
cto in ſecula.

Homelia lviii
ex capitulo nono.

Et audiuit Jeſus q; eiecert
eum foras ⁊ cum inueniſſet
eum dixit ei. Tu credis ĩ fi
lium dei Reſpondit ille ⁊ dixit ⁊ qs
eſt dñe ⁊ credã in eũ. Qui pro
pter veritatem ⁊ chriſti confeſſiõẽ
malo ⁊ ꝯtumelia aliq̃ afficiuntur: ij
maxĩe a deo honorãtur. Vt enim q
ꝓpter deum pecunias diſpergit is
maxime eas inuenit: ⁊ qui odit ani
mã ſuam is vel in primis amat: ita
cõtumelia affectus ꝓpter deũ is plu
rimũ honoratur a deo: qđ ceco vſu
uenit Eiectus ẽ a templo a iudeis
⁊ a tẽpli dño inuentus ẽ. A peſtife
ro cõcilio liberatus: ſalutiferũ ẽ fon
tem conſecutus. Contẽptus a con
temptoribus xp̄i: ab angelorũ rege
honoratus eſt. Hec ſunt veritatis
pmia ita ⁊ nos diſperſis his reb⁹
⁊ pecunijs noſtris: illac fidenter ꝓ
ficiſcemur. Si hic inopi largiemur:
qeſcemus in celis. Si ꝓpter deum
nobis maledicet. ⁊ in hac ⁊ futura
vita laudabimur. Eiectũ e templo
inuenit xp̄s: quẽ euãgeliſta hac gra
tia veniſſe ſignificat. Et cõſidera q
bus eũ pmijs remunerãt: ſummo oĩũ

bonorũ. Se ei notũ fecit ei a quo p
us ignorabat: cũq; diſcipul' ſuis ad
numerauit. Et itueere illi⁹ diligẽtiã
Dicẽte ei Jeſu. Tu credis ĩ filiũ dei
reſpõdet. Dñe qs es? Nõdũ ei ipm
viderat ꝗuis ſanat⁹. ãtea nãq; cec⁹
fuerat: ſanat⁹ ad iudeos adduct⁹ ẽ.
Vt ei munerarius athletã: victoria
inſignẽ ⁊ coronatũ: ita hũc Jeſ⁹ ac
cipit. Tu credis inqt in filium dei.
Quid hoc? Poſt tantã cũ iudeis cõ
trouerſiã poſt tot verba ⁊ ꝯtentio
nes an credat ĩterrogat. nõ q; eius
ignoraret aĩmũ. ſ; vt notũ alijs face
ret ⁊ eius ſe fidẽ plurimi facere de
mõſtraret. Cõtumelia me tãtus po
pulus affecit inqt ſ; nihil ipendo.
fides tua mihi cure ẽ. Pluris ei faci
endus ẽ vn⁹ q̃ dñi facit volũtatem
q̃ multi trãſgreſſores. Tu credis in
filiũ dei acſi pſẽs q̃ dixerat accepiſſ;
rogat: ⁊ ſui ꝯcitat deſideriũ Neq;
pmũ ait. Credo. ſ; interrogauit Quid
ille? Et qs ẽ dñe: vt credã ĩ eũ. De
ſiderãtis ⁊ valde inqrẽtis aĩe ver
bũ: ꝓ qua tãta locutus ẽ ignorat.
vt veritatis amatorẽ eũ intelligas
Dicit ei. Et vidiſti eũ: ⁊ q̃ loqtur te
cũ ille eſt. Nõ dixit ego ſũ. ſ; remiſſi⁹
adhuc: ⁊ vidiſti eũ. Dubiũ verbum.
Ideo manifeſtius ſubdit Qui loqui
tur tecum ille eſt. At ille ait. Credo
dñe ⁊ ꝓcidẽs adorauit eũ. Neq; di
xit ego ſum q̃ te curaui: qui dixi ti
bi vade lauare in ſiloam. ſ; his om
nibus omiſſis inquit. Credis in fili
um dei? ille affectum ſuum e veſtigio
adorãdo ꝓtulit: qđ pauci curati fe
cerũt vt leproſi illi ⁊ alij. hoc pacto
diuinã eius virtutẽ demonſtrauit:
ne quis verbotenus dixiſſe arbitra
ri poſſit. Eo aũt adorãte inquit Je
ſus In iudiciũ ego veni in mundũ:
vt non videntes videãt: ⁊ q̃ vident
ceci fiant. hoc et Paulus inquit.
Quid ergo dicemus q; gentes non

ſequentes iuſticiam acceperunt iu-
ſticiam: iuſticiam autem ex fide Je
ſu. iſrael autem ſequens legem iuſti
cie: in legem iuſticie non venerunt
His verbis in iudicium veni: ma-
gis illum in fide confirmat: ⁊ qui
aderāt excitauit hoc ē phariſeos q̄
ſequebantur in iudiciū. id eſt in ma
ius ſupplicium: oſtendens qui ſe tā
q̄z peccatorem damnarent: damna-
tos eſſe. hoc in loco duos viſus: et
duas meminit cecitates: ⁊ que ſen
ſu ⁊ que intellectu percipiūtur Tū
quidam ex phariſeis ſequebantur.
Nunquid ⁊ nos ceci ſumus? vt in
alio loco. Nemini ſeruiuimus vn
q̄z: ⁊ ex fornicatōne nati non ſum⁹
ita his ſenſibilibus tantū inſiſtebāt
⁊ huius pudebat cecitatis. Jnde o
ſtendens melius fuiſſe eis cecos eē.
q̄z videre: inquit. Si ceci eſſetis nō
haberetis peccatum. Cum cecitatē
ignominiam putarent: in eos inue
hitur: ꝙ propterea magis puniētur
Jta ſemper humani animi elationē
cōprimit: ⁊ ad magnoꝝ ⁊ mirabiliū
erigit cognitōem. Nunc vos vide
re dicitis: vt antea deum veſtꝝ eſſe
dicebatis. ſ; non videtis. ita quod ſi
bi laudem arbitrabantur id ſuppli
cio fore oſtendit. Et a priori quidez
cecitate cecum natum curauit. nūc
de iudeorum diſputat cecitate. Ne
enim dicerent: non propter ſuā ce
citatem ad eum non accedere. ſ; de
ceptorem vitare. huc omnem refert
diſputatōnem. At non ſimpliciter
euangeliſta inquit audiſſe hec pha
riſeos qui cū eo erant ⁊ dixiſſe. Nū
quid ⁊ nos ceci ſumus: ſ; vt tibi in
memoriam reducat: hos illos eē: q̄
antea chriſtum oppugnabant: ⁊ la
pidibus impetebant. Sunt enim q̄
dam in ſuperficie quidez ſectatores
q̄ facile in contrariam mutantur ſē
tentiam. vnde ergo non deceptorē

ſ; paſtorem probat: adducendo veri
uſq̄z iudicia. ⁊ ſic eis rei veritatem
inquirendam relinquit. Et primuz
quis deceptor ⁊ fur ſit: demonſtrat
inquiens. Amen amen dico vobis:
qui non ingreditur per hoſtium in
ouile ouium. ſ; aſcendit aliunde: ille
fur eſt ⁊ latro. Ecce latrōis ſigna.
primū: palam non ingreditur neq̄z
audet. inde: non per ſcripturarum
teſtimonium: quod per hoſtium ſi
gnificatur. Hic ⁊ qui fuerunt ⁊ q̄
futuri ſunt notat: ⁊ antichriſtum ⁊
falſos chriſtōs: ⁊ Judam: ⁊ Theu
dam ⁊ alij huiuſmodi. Merito aūt
hoſtiuz ſcripturas appellat: quomo
do nos ad deum ducunt: ⁊ eius no
bis cognitōnez aperiunt: ipe oues
faciunt: ipe cuſtodiunt: neq̄z lupos
irrumpere permittunt Tanq̄z eniz
hoſtium firmiſſimū hereticos arcēt
⁊ in tuto conſtituūt: neq̄z nos (mo
do velimus) aberrare vnq̄z ſinent.
Et niſi hoc hoſtium infringamus:
nunq̄z nos inimici noſtri poterunt
expugnare. per hoc hoſtiū ⁊ paſto
res ⁊ alij omnes ingrediemur. in o
uile autem: hoc eſt ad oues ⁊ earuz
curam. Qui enim ſacra non vtitur
ſcriptura. ſ; aſcendit aliūde. id ē nō
conceſſa via: is fur ē. Ecce cum pa
tre conuenientiam: cum ſcripturas
in mediū proferat. Jdeo iudeis di
cebat. Scrutamini ſcripturas. ⁊
Moiſen: ⁊ prophetas omnes addu
cit in teſtimoniū. Omnes inquit q̄
audiunt ex prophetis venient ad
me Et ſi crederetis mihi: hic idem
per tranſlationez ponit. Hac autē
particula aſcendit aliūde: ⁊ ſcribas
ſignificat: qui cum docerent ⁊ faci
enda preciperent: ipſi legem tranſ
grediebātur. quod ipe exprobrauit
dicens. Nemo veſtrum facit legem
Et recte inquit aſcendit: ⁊ nō igre
ditur. nam furis eſt ſepem vel pari

etem aſcendere: ⁊ cum periculo oīa
moliri. Ecce quo pacto deſcripſit
latronē. Conſidera paſtoris ſigna.
Qui ingreditur per hoſtiū hic eſt
paſtor ouium: huic hoſtiarius apit:
⁊ vocē eius oues audiūt: ⁊ ꝓprias
oues cū emiſerit āte eas vadit. Hec
paſtoris ē ⁊ furis: differentia. Vide
amus quo pacto ſequentia cōueni
ant. Huic inquit hoſtiarius aperit
manſit in tranſlatōne. vt ſignificāti
us loq̄retur. Qd ſi ad verba ꝑabolā
vis accomodare. nihil ꝓhibz hoc in
loco per hoſtiarium Moiſen ſignifi
cari: cui eloquia dei credita ſūt: cui⁹
vocem oues audiunt. Et proprias
vocat noīatim. Cū enim frequent̄
eum deceptorē vocarent: idq̄ ex in
credulitate ſua ꝯfirmarent. dicētes.
Quis ꝑncipū credit in eum. non ex
ipoꝝ ꝑtinacia ſe: ſz illos deceptores
putandos q̄ ſibi non crederent: et
merito ab ouium numero expellen
dos: oſtendit. Nā ſi paſtoris eſt ꝓſo
litū ingredi hoſtiū: ipſe ꝑ hoc īgreſ
ſus eſt ⁊ oēs ſecuti poterunt oues
eſſe: q̄ inde ſe auerterunt: non ipſos
paſtor. ſz ipſi ſe ab ouiū numero ab
dicarunt. Qd āt ſe hoſtiū appellarit
nemo ꝑturbetur. ſiq̄dem ⁊ paſtorē
ſe ⁊ ouem dr: ⁊ varie ſuā predicat
diſpenſatōem. Quādo nos patri of
fert hoſtium. cum nr̄m curā gerit:
paſtorē ſe ꝓfitetur. Neue vt ipſum
patri tantū offerre nos putes. etiā
ſe paſtorē dicit. Et oues vocē eius
audiūt: ⁊ ꝓprias oues vocat ⁊ edu
cit eas: ⁊ ipſe ante eas vadit. At cō
trariū paſtores faciunt. ſequūtur nō
precedunt. Sed vt ſe omniū ad ve
ritatē inueniēdā ducē oſtendit. cō
trariū paſtoribus morem ſuat: quē
admodū cū oues per orbē dimiſit nō
extra: ſz in medio lupoꝝ miſit. Loge
ei admirabilior ars nr̄a paſtoralis
eſt. Videtur āt ⁊ cecus hoc in loco

ſignificari: quem e medio iudeorum
vocauit: ⁊ audiuit vocē eius: ⁊ co
gnouit. Alienum oues non ſequun
tur quoniā eius vocem neſciūt. Si
ue de Theude ⁊ Iude aſſertorib⁹
hic loquatur. Omnes inquit qui in
eos credunt diſperſi ſunt: ſiue de fu
turis qui a pſeudo chriſti decipien
di erant. Et ne dicerent ipm vnum
illorum eſſe. plurimum ſe ab illis di
uerſū oſtendit. ⁊ primū a doctrina
ſcripturaꝝ: quibus eos adducit. illi
aliunde. Inde ab ouium obedienti
a: que oēs ipſi non viuenti tantū: ſz
⁊ mortuo paruerunt. illos q̄ primū
dimiſerunt. Preterea (quod nō par
uū eſt) illi tanq̄ tyranni per ſediti
onem omīa faciebant: a qua ſuſpici
one tantum hic aberat: vt cum vel
lent ipm regem facere: recuſaret. et
cum rogarent an liceret cenſum da
ri ceſari: afferri preciperet: vt num
miſma cognoſceret. Ad hec ipſe pro
ouium ſalute venit: vt vitam habe
rent: ⁊ abundantius haberent. illi
etiam preſenti vita ꝑuauerunt: qui
etiā tradiderunt ſibi cōmiſſos: ⁊ fu
garunt. Hic adeo generoſe perſtitit
vt animā traderet. illi inuiti: coacti
fugientes que paſſi ſunt pertulerūt
hic ſponte omnia ſubiuit. Hoc pro
uerbium dixit eis Ieſus. illi aūt nō
cognouerunt quid loqueretur eis.
Et qua gr̄a obſcurius locutus eſt?
vt attētiores redderz. qd mox expo
nit īq̄ens. Ego ſū hoſtiū ꝑ me ſi q̄s
introierit ſaluabit̄: ⁊ īgredietur ⁊ e
gr̄dietur ⁊ paſcua īueniet. Hoc ē: ſecu
r⁹ erit ⁊ liber. paſcua āt ⁊ pabulū
ouiū poteſtatē atq̄ libtatē ſignat.
h⁹ ē nemo inde eū expellit. qd ⁊ apo
ſtolis vſuuenit: q̄ audēter īgreſſi ſūt
⁊ egreſſi: tanq̄ vniuerſi orbis dn̄i: et
a nemīe eijci potuerūt. Oēs quotq̄t
venerunt: fures ſunt ⁊ latrones. ſed
non audierunt eos oues. Non deꝑ

phetis hoc intelligendū vt aiūt he
retici. illos ei audierunt ⁊ per eos
xp̄o crediderunt.ſʒ de Theuda ⁊ Iu
da ⁊ alijs ſeditioſis. Illud pretere
a verbum:non audierunt :in ouiuʒ
laudē dictū eſt: qđ contra eſſet:ſi ꝓ
phetas non audiſſent. fuiſſent enim
maxie reprehendendi. Fur n̄ venit
niſi vt furetur ⁊ mactet ⁊ ꝑdat. Et
tunc vſuuenit.ſiqdeʒ omnes macta
ti ſunt ⁊ perditi. Ego āt veni vt vi
tā habeant ⁊ abundantius habeāt
Et quid queſo vita abundantius.
regnū celoꝝ.ſʒ adhuc vite nomine
tanq̄ʒ eis noto ꝯtent⁹ eſt. Ego ſum
paſtor bonus. Hic iam paſſionē iſi
nuat:q̄ ꝓ mundi ſalute moriturus
eſt:neq̄ʒ inuitus. Inde iteꝝ ad paſto
ris ⁊ mercenarij parabolā venit. Pa
ſtor enim animam ſuaʒ ponit pro o
uibus. Mercenarius āt qui non eſt
paſtor:cuius non ſūt oues ꝓprie vi
det lupū venientē:⁊ dimittit oues
⁊ fugit:⁊ venit lupus ⁊ rapit eas.
Hic ſuā paterne eq̄parat poteſtati.
Siqdem paſtor ipe eſt:⁊ cuius pro
prie ſunt oues. Intueris altiorē in
ꝑabolis ſenſum:vbi obſcurius loq̄t
neq̄ʒ auditoribus auſam calūniandi
p̄bet? Quid ergo hic facit mercena
rius? vidit lupū venientem ⁊ dimit
tit oues:⁊ lupus venit. ⁊ rapit eas
hoc illi faciebant. ipe contra. Eteni
cū comprehenſus eſt inquit Sinite
hos abire vt impleretur ſmo:q̄ ne
mo ex ipſis perijt. Hoc in loco pōt
⁊ ſpiritalis lupus intelligi. quē non
ſinit vt oues auferat. Hic non mō
lupus.ſʒ ⁊ leo eſt. Nam aduerſari⁹
nr̄.diabolus inquit tanq̄ʒ leo rugi
ens circuit querēs quē deuoꝛʒ. hic
idem ⁊ ſerpens ⁊ draco. Ambulabi
tis ei ſuper ſerpentes ⁊ ſcoꝛpiones
Quare vos hortor dilectiſſimi ſb pa
ſtoris nr̄i cuſtodia:in paſcuis mane
amus. Manebimus āt ſi vocem ei⁹
audierimus:ſi ei parebim⁹ ſi alienū
non ſequemur. Et quenā hec vox ē
Beati paupes. beati mundo corde.
beati miſericoꝛdes. Hoc pacto ſub
paſtore manebimus : ⁊ lupus īgre
di non poterit :et ſi ingrederet̄ de
trimentū acciperet. paſtoreʒ nanq̄ʒ
adeo nos amantē habemus vt ani
mā ſuam ꝓ nobis traderet. Cum ei
⁊ poſſit ⁊ amet. Quid impedit ne li
beremur? nihil ſane niſi noſmetipſi
deficiam⁹. quod quomodo accidat
audi ipm dicentem. Non poteſtis
duobus dominis ſuire: deo ⁊ mā
mone cui ſi ſuiemus:grauiſſime ſub
ijciemur tyrannidi. Omni enī tyrā
no grauior eſt pecuniaꝝ cupiditas.
Nullam enī voluptatē habet.ſʒ cu
ras:inuidiā:inſidias:odia:calumni
as:⁊ īnumera virtutis impedimen
ta:deſidiā:luxuriā:auariciam :ebri
etatē:que liberos penitus in ſuitu
tem redigunt:⁊ numularijs peio
res efficiunt.⁊ non hoīm tantuʒ.ſed
grauiſſimi affectuū:⁊ moꝛboꝝ aīme
ſeruos. Hic multa audet que neq̄ʒ
deo neq̄ʒ hominibus placent:veritus
ne quis hanc ſibi auferat ſeruitutē.
O amaꝝ ſeruitiū. O diabolicā pote
ſtatem. Hic oīm affectuū moleſtiſſi
mus ē:cū tātis malis deuincti gau
demus:⁊ cathenas libenter ample
ctimur:⁊ tenebraꝝ carcerē habitā
tes. in lucē ꝓdire nolumus.ſʒ malis
inheremus:malis oblectamur. Quaꝫ
de nobis minime ſperandū ē vt re
ſipiſcamus:qui peiori q̄ʒ q̄ metalla
effodiūt condicōne ſumus. Miſere
enim ſine vlla mercedis ſpe laboꝛa
mus. Et quod grau⁹ ē ſi quis nos
hac captiuitate liberare vellet:nō
pateremur.ſʒ egre ferremus ⁊ indi
gnaremur . in hoc nihil ab inſanis
differentes in alijs tamen tanto mi
ſeriores q̄ nolum⁹ ab inſania libera
ri. Nunquid propterea in hunc mū

dum veniſti? Nũ ꝓpterea homo fa-
ctus es vt es ⁊ auꝝ accumules Nõ
ideo te ad ſuã finxit deus imagineꝫ
ꝫ vt ſibi placeas vt futura bona cõ
ſequaris: vt cum angelis pſallas.
Quid hãc reijcis cognatõeꝫ? Quid
inhoneſtũ te ⁊ ignobilem hac ſolu-
ta neceſſitudine reddis? neceſſitudi
nem dico ſpiritalẽ. Fame ille tabeſ-
cit: tu copia rũperis. Frater nudo
corpore oberrat tu veſtes veſtibus
addis: que tineis conſumũtur. ⁊ q̃n
to ſatius foret: vt ijs egenoꝝ corpo
ra tegerentur. que ſi hoc pacto cõ
ſumerẽtur illa te cura abſoluerent
⁊ futurã tibi vitaꝫ largirentur Qđ
ſi non placet: conſꝰptas tandẽ con-
fer in paupes: q̄ recte eas norunt ex
cutere. etei xpi corpus: qm̃ arca ho
norabilius eſt ⁊ ſecurius. quippe qđ
non tantũ illas cuſtodit: ⁊ incorru
ptas conſuat ꝫ pulchriores efficit
Arca nonnũqꝫ cũ veſtibus direpta
magno te afficit dãno: que pauperi
bus damus cuſtodiẽda: neqꝫ morte
amittẽtur neqꝫ ſeris aut vectibꝰ in-
digent: non furum vigilia: nulla
huiuſmodi cautõne: oĩbus inſidijs
libera ſunt: ⁊ cuſtodia reponuntur
vt credibile eſt que ꝯmendantur in
celis Nulli enim malicie locus ille ꝑ
uius eſt. His nos monitõibus nũqꝫ
ceſſamus: neqꝫ vos vnqꝫ paretis.
cauſa ꝙ puſilli ſumus animi: ⁊ terre
nis ĩhiamꝰ: ⁊ deorſũ trahimur imo
(abſit vt vos om̃es damnẽ) tãqꝫ ĩ
curabiliter egrotetis Nã ſi diuitijs
ebrij his admonitõibus aures ob
ſtruũt paupes ſaltẽ attendere pote
rũt. Et qđ hec ad paupes inqꝫs? ne
qꝫ ei auꝝ habẽt: neqꝫ tot veſtimẽta
ꝫ panẽ tantũ ⁊ aquam frigidã. ꝫ ⁊
duos obulos: ⁊ pedes: vt viſitare
poſſint infirmos. linguã etiã: vt ſer-
mone ꝯſolẽtur vulneratũ. Domũ ꝑ
terea vel tegetem: vt hoſpitem acci

piant: habent Non eĩ innumera ta
lenta a paupꝫibus: ꝫ diuitibus exigi
mus. Qꝫ ſi ad pauperꝫ hoſtiuꝫ dñs
noſter venerit: obulũ ab eo accipe-
re hoc modo nõ pudebit. ꝫ maiora
qꝫ a multa dantibus accepiſſe ꝓfi-
tebitur. Quot hic aſtantiũ illo tem
ꝑe fuiſſe optarẽt: quo xps in carne
terrã ꝑagrauit: vt cum eo verſati eſ
ſent ⁊ ꝯuixiſſent. Ecce nũc hoc no
bis magis licet. vocare eum ad prã
dium poſſumus: ⁊ cum eo viuere: et
magis ꝓficere. Eoꝝ nanqꝫ q̄ cuꝫ eo
viuebant nõnulli perierunt: vt Ju
das ⁊ huiuſmodi. coꝝ ãt q̄ eũ in do
mũ ſuã aduocant: ⁊ domũ ⁊ menſã
cõmunicant: vnuſqſqꝫ marie lauda
bitur ⁊ gratie ijs habebũtur. Veni
te inquit benedicti pr̃is mei poſſide
te preparatũ vobis regnũ a conſti-
tutiõe mundi. eſuriui enĩ ⁊ dediſtis
mihi manducare. Sitiui: ⁊ dediſtis
mihi bibere. Peregrinus eraꝫ: ⁊ ſuſ
cepiſtis me. Infirmus: ⁊ viſitaſtis
me. In carcere erã: ⁊ veniſtis ad me
Quamobrem: vt audire hoc merea
mur: veſtiamus nudũ: colligamus
hoſpitẽ: cibũ demus eſurienti: ſitien
ti potuꝫ: infirmos ⁊ carcere deuin-
ctos viſitemus: vt ſpe bona veniaꝫ
conſeqmur peccatoꝝ ⁊ illoꝝ bonoꝝ
que omnẽ ſenſũ excedũt fiamus par
ticipes: que vtinã oẽs conſeqmur.
Grã ⁊ benignitate dñi noſtri Jeſu
xpi cui gloria ⁊ ĩperiũ in ſecula.

Home lviii.

ex capitulo decimo.

Ego ſuꝫ paſtor bonus ⁊ cognoſ
co oues meas ⁊ cognoſcũt me
mee. Sicut nouit me pater ⁊ ego a
gnoſco patrẽ. ⁊ animã meã pono ꝓ
ouibus meis. Magnũ qddã dile
ctiſſimi magnũ inqꝫ eſt eccleſie ꝑlati
o: ⁊ que multa indiget ſapientia: et
fortitudine: qualem xps ꝓpoſuit vt

nunꝙ oues deſeramus: vt lupo ge
neroſe reſiſtamus. Hec enim inter
paſtorem ē ⁊ mercenariū differenti
a. Alter ꝓprie: cōtemptis ouibꝰ. alt̄
ſua cōtempta: ouiū ſemper: ſaluti: i
uigilat. Paſtoris ergo exemplo de
ceptores duos meminit: furē mactā
tem: ⁊ rapientē oues: ⁊ mercenariū
ꝑmittētē neqꝫ defendentē ꝯmiſſas
Per illū: Theudam ⁊ eius aſſerto-
res: per hunc: iudeoꝝ magiſtros ſi-
gnat: q̄ nullam curā cōmiſſis ouibꝰ
adhibebant. Qđ ſuperiori tēpe Hie
zeciel his verbis inſectatus eſt. Ve
paſtoribus iſrael. nonne paſcebant
ſemetipōs? nōne greges paſcūtur a
paſtoribus? ſꝫ illi contrarium facie-
bant. quod maxīe malitie genus eſt
pluribus ratōibus. Idcirco inq̄t ne
qꝫ qđ abiectū erat reducebant. neqꝫ
qđ perierat querebāt. neqꝫ contra-
ctū alligabant. neqꝫ infirmū cōſoli
dabant: q̄m ſe: non gregē paſcebāt.
Idem ⁊ Paulus ſignificat. Omnes
q̄ ſua ſunt querunt: nō que xp̄i Ieſu
Et iteꝝ. Nemo qđ ſuū eſt querat:
ſꝫ ꝓximi vnuſq̄ſqꝫ. Verum ab vtro
qꝫ diſſidet xp̄s: cū illis qui in pecca-
tis erant diceret propterea veniſſe.
vt vitā haberent: ⁊ abundantiꝰ ha
berent. His āt qui oues a lupis ra
pi negligebant: ſe ꝓpter eas aīaꝫ po
nere: ne oues perirent. Nā cum iu
dei ipm̄ interimere vellent: nō pro
pterea deſtitit a doctrina: neqꝫ cre
dentes tradidit. ſꝫ ꝑſtitit ⁊ ꝓtulit
mortē. Ideo frequenter inq̄t. Ego
ſum paſtor bonus. Que cum nullo
vti teſtimonio videretur (Qꝫ enim
poneret aīam ſuā non multum poſt
re monſtratū ē. ꝙ āt vitā haberent
⁊ abundantius haberent poſt huiꝰ
vite migratōem futuꝝ erat) alterū
ab altero ꝯfirmat. Hoc eſt ꝙ dat a
nimā: ꝙ det etiā vitam. Qđ ⁊ Pau
lus dicebat. Si eniꝫ cum inimici eſ

ſemus recōciliati ſumus deo ꝑ mor
tē filij eius: multo magis recōcilia
ti ſalui erimus. Et iteꝝ. Qui etiā ꝓ
prio filio non pepcit. ſꝫ pro omibus
nobis tradidit illū: quomodo nō eti
am cū illo omīa nobis donauit? ſed
qua gratia nunc quoqꝫ cum non ac
cuſant vt ſuperius tu de teipō teſti
moniū perhibes. teſtimoniū tuū nō
ē veꝝ? Quomiā ſepenumero eos ſi
lere coegerat: ⁊ a ſignis maiorē de
ſe opinionē concitarat. Inde ne q̄s
ad illā particulam: ⁊ oues vocē eiꝰ
audiunt: ⁊ ſequuntur eum: diceret.
Quid ad n̄ credētes. audi q̄d addit
Et ꝯgnoſco oues meas: et cognoſ
cunt me mee. Quod ⁊ Paulus his
verbis ſignificauit Non expulit de
us populū ſuū quē p̄deſtinauit. Et
Moiſes Cognouit deus qui erant
ſui. hoc eſt quos p̄deſtinauit. Ne āt
ſimiliter ⁊ cognoſcere ⁊ ꝯgnoſci cre
deres. Cognoſco inquit meas ⁊ co
gnoſcunt me mee. non tamē equa
liter. Equalis eſt p̄ris ⁊ filij cogni
tio: vt inq̄t. Sicut cognoſcit me pa
ter ⁊ ego cognoſco p̄rem. Quod ni
ſi ſenſiſſet: cur ita dixiſſet? cum eniꝫ
nonnunqꝫ multitudini ſe connume
raſſꝫ: ⁊ ne more hoīs ꝯgnoſcere pu
taretur inquit: Sicut nouit me pa
ter ⁊ ego cognoſco p̄reꝫ. Tā certo
ipm̄ ſcio vt ipſe me. Propterea inq̄t
Nemo cognoſcit filiū niſi pater: et
patrem niſi filius. diſcretam quādā
cognitionem indicans: qualē nemo
alias habet. Ego pono animā meā
Hoc frequenter dicit: vt omnis de
ceptionis tollatur ſuſpicio. Nam ⁊
apoſtolus cū ſe veꝝ magiſtꝝ oſten
dere: ⁊ falſos confundere apoſtolos
vellet: pericula ⁊ mortes adduxit i
medium. In plagis ſupra modum: i
mortibus frequenter. Dicendo eniꝫ
lux ſum ⁊ vita. ſuperbiam apud ſtul
tos arguere videbatur. velle auteꝫ

mori nullaꝫ inuidiā nullū liuorē cō
cipiebat. Propterea hoc in loco.nō
dicunt eum de ſe teſtimoniuꝫ perhi
bere: ⁊ verum non eſſe.hoc autē ver
bo multā curam atqꝫ diligentiaꝫ in
dicat. Etenim alias oues habeo in
quit: que non ſunt de hoc ouili: ⁊ il
las oportet me adducere. Ecce ite
rū hoc verbū: oportet :non neceſſi-
tatis eſſe.ſꝫ futuri omnino ſignifica
tiuū Quaſi dicat quid āmiramini ſi
me he ſecuture ⁊ vocem meā audi-
ture ſunt.cum ⁊ alias me ſequi ⁊ vo
cem meā audire videritis tunc ma
iorē in moduꝫ admirabimini. Necꝫ
te perturbet ꝙ dicit que non ſit ex
hoc ouili . Differentia enim in lege
duntaxat: vt inquit Paulus Necꝫ
circūciſio aliquid valet neqꝫ ꝑputiū
Et illas oportꝫ me adducē. Utroſ
qꝫ diſperſos ⁊ mixtos neqꝫ habētes
paſtorem.hos videt atqꝫ illos.non-
dum bono adueniente paſtore . In
futurā eoꝝ cognatōnem ꝑdicit. Et
erunt vnū ouile.quod iteꝝ Paulus
his verbis ſignificauit. Ut duos cō
dat in ſemetipſo in vnū nouū hoīeꝫ.
Propterea me diligit pater ꝙ ego
animam meam pono: vt iteꝝ accipi
am eam. Et quid hoc verbo humili
us? Siquidem ꝓpter nos dominus
noſter amādus eſt: quoniā ꝓ nobis
moritur. Quid igitur. Dic queſo: ſu
periora tempora nō amauit.ſꝫ nunc
amare incepit: ⁊ nos ꝑmum eius a
morē cōciliauimus? Quid hoc ſibi
vult? Cum alienū eēt a p̄re ⁊ dece-
ptorē eſſe: ⁊ in detrimentuꝫ ⁊ iactu
rā veniſſe dicerent: ait. Si nihil ali
ud: vel hoc ſalteꝫ mihi perſuadet vt
vos diligam: ꝙ eo quo me amore:
vos pater proſequitur: ⁊ hac grati
a pro vobis morior. Preterea ⁊ illō
intendit: ꝙ non inuitus morit̄ . Ne
qꝫ enim fuiſſet charitatis officiū: et
ꝙ ea maxime eſt patris ſententia.

Ut ſi tanqꝫ homo hoc loqtur noli
admirari. Sepenumero enim cauſā
expoſuimus: ⁊ idem repetere ⁊ mo-
leſtū eſt: ⁊ ſuperfluū. Ego pono ani
mā meaꝫ vt iteꝝ ſumā eam: ⁊ nemo
tollit eā a me.ſꝫ ego pono eam a me
ipſo. Poteſtatē habeo ponendi eam
⁊ poteſtatē habeo iteꝝ ſumendi eā.
Cum voluiſſet aliquando euꝫ inter
imere : indicat niſi ipſe vellet in caſ
ſum eos laborare: ⁊ a primo: ſecun-
dum confirmat: a morte videlicꝫ re
ſurrectionē.hoc eniꝫ admiranduꝫ
eſt. Siquideꝫ vtrunqꝫ nouū fuit: et
preter cōmunē conſuetudinē. Attē
damus ergo diligenter. Poteſtateꝫ
habeo inquit ponendi animā meam
Et quis non habet hāc poteſtatē?
Quiſqꝫ enim poteſt ſe interimere.ſꝫ
nō ita intelligitur Quomodo ergo?
Sic habeo ponendi poteſtatem: vt
nemo me inuito id facere poſſit.qđ
nō contingit nobis.nos tantū iter
imere noſmetipſos poſſumus . ſꝫ ſi i
latronū inſidias īciderimus: nō ha
bemus liberā faciēdi quod volumꝰ
poteſtatem. velimus nolimus nos
interficiunt.xp̄s autē etiaꝫ inſidijs
circūuentus: ſui iuris erat: morien-
di: nec ne: Et cum dixiſſet nemo tol
lit eam a me: addidit Poteſtateꝫ ha
beo ponendi eam.hoc eſt. Ego ſolꝰ
habeo hanc poteſtatē: que vobis n̄
eſt. Eteniꝫ alij multi: vite nr̄e ſunt
domini: qđ a principio nō dixit . ne
qꝫ eniꝫ creditus eſſet.ſꝫ cuꝫ a re ipſa
teſtimoniū confirmarit. cuꝫ multis
circūuentus inſidijs cōprehndi nō
potuerit.ſepius enim ex eoruꝫ ma
nibꝰ elapſus eſt. Tunc inquit. Ne
mo tollit eam a me. Quod ſi veruꝫ.
⁊ illud ſequetur: ſponte ad hoc ve-
niſſe: per quod ⁊ aliud confirmatur
quandocunqꝫ voluerit vitaꝫ ſume-
re poſſe. Nam ſi ita mori humanas
vires excedit: non eſt reliquū dubi-

tandum. Qꝛ enim ſolus eſſet vitam
ponendi dominus: etiã ſumendi in
ſua eſſe poteſtate oſtendit. Ecce q̃
modo a poꝛi ſecundũ confirmat: et
a moꝛte indubitatã oſtendit reſur-
rectõem. Hoc preceptũ accepi a pa
tre. qõnã? Moꝛi ꝓ mundo. Prius
ergo accepit: inde paruit. Prius qꝺ
eſſet faciendũ intelligitur: ⁊ quis n̄
expers rationis hoc dixerit? Sed
quẽadmodũ ſuperius dicẽdo ꝓpte-
rea me diligit: ſpontaneã indicauit
voluntatẽ: ⁊ contrariã amonuit ſuſ-
picõem. ita hoc in loco: p̄ceptũ a pa
tre ſe accepiſſe dicens: nihil aliud o-
ſtendit ꝗ idem p̄ri videri: qꝺ ipſe fa
cit. ne poſtmodũ eum crucifixi: pu
tarent derelictum a patre: atq; tra
ditum: ne ve exprobrarent que tũ
exprobrauerunt. Alios ſaluos fecit
ſeipſm non poteſt ſaluũ facere: Et ſi
filius dei es deſcende de cruce. Ne-
q; ꝓpterea deſcendit quoniã filius
eſt dei. Inde ne audiendo mandatũ
eũ a patre accepiſſe: id a ſe alienuꝫ
eſſe exiſtimares: ꝓſequitur. Paſtoꝛ
bonus animã ſuam ponit ꝓ ouibus
ſuis. hinc ſuas oues ⁊ quicq̃ꝺ recte
factũ eſt ſuũ opus eſſe: ⁊ p̄cepto nõ
indigere oſtendens. Qꝛ ſi indigeret
Quomodo a ſeipſo ponere dixiſſet?
Qui a ſeipſo ponit p̄cepto non indi-
get: ⁊ cauſam cur faciat: affert ꝙ ſci
licet paſtoꝛ ſit ⁊ bonus paſtoꝛ. Bo
nus autem paſtoꝛ ad ouiũ cuſtodiã
hoꝛtatoꝛe nõ indiget. Qꝺ ſi in hoĩ-
bus vſuuenit: multo magis in deo.
Ideo Paulus inq̃t. Qꝛ ſeipſm exina
niuit. Nihil ãt aliud hoc in loco p̄-
ceptũ ſignat: ꝗ cuꝫ patre concoꝛdi
am. Qꝛ ſi humiliter ⁊ humane locu
tus eſt: auditoꝝ imbecillitati tribu
endũ. Diſſenſio itaq; facta eſt inter
iudeos: ꝓpter ſmões hos. Dicebãt
autem multi ex ipſis. Demoniũ ha
bet: inſanit: Quid euꝫ auditis. Alij

dicebant. Hec verba non ſũt demo
niũ habentis. Nunquid demoniuꝫ
habens põt cecoꝝ oculos aperire?
Cum enim ſupra hominẽ neq; ſecũ
dũ ꝯmunẽ conſuetudinẽ loquatur
domoniũ habere dicebãt: ⁊ quater
hoc iam nomine eum appellarunt. ſi
quidẽ ſuperius etiã dixerũt. Demo
niũ habes. Quis te querit interfice
re? ⁊ iterum nõne benedicimus qm̃
ſamaritanus es tu ⁊ demonium ha
bes? Et hoc in loco demoniũ habet
⁊ inſanit. Quid eũ auditis? Imo ⁊
ſepius ea verba dixiſſe vel inde cõ
ſtat: cũ inquiunt. Nonne bene dixi
mus. ꝙ demonium habes? Alij dice
bant hec verba non ſunt demoniũ
habentis: nunquid demoniũ poteſt
cecoꝛum oculos aperire? Cũ a ver
bis eos conuĩcere non poſſẽt: ab o
peribus eũ demoniuꝫ nõ habere de
monſtrãt: Imo ne a verbis quoq;.
Nam ſi verba vobis perſuadere nõ
poſſũt: opa reuereamini. Qꝛ ſi demo
niũ habentis nõ ſũt. ſꝫ ſupra huma
nã virtutẽ: conſtat diuine cuiuſdaꝫ
eſſe potẽtie. Ecce ſyllogiſmũ. Qꝛ ſu
pra hoĩem operetur: inde conſtat ꝙ
inquiũt demoniũ habere. Qꝛ demo
niũ non habeat ex operibus mani
feſtat. Ad que in preſentia nihil d̾t.
Iam enim ſuperius ſe demoniũ nõ
habere reſponderat. nunc aũt mini
me. Siqdem cũ re oſtendiſſet qua
lis eſſet de cetero conticet. Neq; ei
digni erant q̃bus reſponderẽt: q̃ de
moniũ habere dicerent: ex ijs q̃bus
euꝫ admirari: ⁊ deũ omnes arbitra
ri debebãt. Et q̃d opus erat vt ãpli
us a xp̄o argueretur: cum inuicem
ipſi diſſiderent ⁊ ſe repꝛehenderẽt?
Ideo nullum verbũ fecit: ⁊ omnia
equo animo tulit. Neq; hac tantuꝫ
gratia. ſꝫ vt nos erudiret manſuetu
dinem ⁊ patientiam Nunc nos imi
temur. Neq; eñ tantum conticuit

verũetiã iteꝝ adeſt: ⁊ interrogatus
reſpondet: ⁊ ſuã indicat ꝓudentiã
⁊ demoniacus ⁊ inſanus appellatꝰ:
quibus innumera contulerat bene
ficia: nõ ſemel aut iteꝝ: ſꝫ ſepenume-
ro: non modo nõ victus eſt: neqꝫ re
miſit beneficia. ſꝫ ꝓ ijs animã ſuam
poſuit: ⁊ crucifixus pr̃ez pro his ro
gauit. Hec nobis imitanda ſũt. Hoͦ
pacto chriſti erimus diſcipuli. ſi mã
ſueti erimus: ⁊ mitis ingenij. Unde
autem tales erimus? Si nr̃a freq̃n
ter peccata reputabimus: ſi lugebi
mus ſi flebimus. Neqꝫ eĩ aĩa tanti
doloris ꝑticeps: irritari atqꝫ iraſci
patitur. vbi fletus ira eẽ nõ pt. vbi
dolor ⁊ cõtritio longe oĩs abit irri-
tatio. Mens eniꝫ dolore ꝑculſa nõ
ſtudet elatõni. ſꝫ amare ingemiſcit:
amarius flet. Scimus nõnullos ri
dere que dicimus quos ego flere nõ
deſino. fletus eĩ hoc tempus ẽ: plan
ctuſqꝫ ⁊ lamẽtationũ. Multa ⁊ ver
bis ⁊ re peccamus. q̃ ãt ita peccat ĩ
gehẽnã: ⁊ ardẽtẽ: ⁊ igneũ fluuiũ īci
pit. ⁊ qđ oĩꝫ grauiſſimũ ẽ regnũ ce
loꝝ amittit. His igr̃ minis etiã riſu
⁊ delicijs diſſolueris ⁊ dño tuo ira
to ⁊ minante nihil curas: nihil vere
ris: ne tibiipſi ſuppliciũ aſciſcas No
audis q̃d quotidie clamat? Eſuriẽ
tem me vidiſtis: ⁊ non dediſtis mi-
hi manducare. Sitientẽ ⁊ non de
diſtis mihi bibere Diſcedite in ignẽ
paratum diabolo ⁊ angelis eius Hoͦ
ſingulis minatur diebus. Sed cibũ
dedi inq̃es. Quando ⁊ quotiẽs? De
cẽ ⁊ viginti dies. ſꝫ ꝑ totã vitã ege
nos paſcas oportet. Nam ⁊ virgi
nes oleũ habebant. ſꝫ non ſuffecit e
is ad ſalutẽ. etenim ipe accenderũt
lampadas: excluſe tamen ſunt a ſpõ
ſo, ⁊ merito ſane. ſciuerunt eĩ vt an
te ſpõſi aduẽtũ extinguerẽtur Pro
pterea multo nobis oleo: multa li
beralitate: opus eſt. Audi ꝓphetam

Miſerere mei deus ſcđm magnã mi
ſericordiã tuaꝫ. Ita ⁊ nos ꝓpinquo
rũ miſereri oportꝫ: ſcđꝫ miſericordi
am magnã. Quales eĩ erimus erga
ꝓximos nr̃os: talẽ dominũ in nos
experiemur. Sed quenã magna eſt
miſericordia? Quãdo non ex ijs q̃
ſuperfluũt nobis. ſꝫ ex ijs quibus ĩ
digemus: egenis damus. Ut ſi ſuper
fluũ exhibendo: paꝝ nobis ſperan-
dũ ẽ. Quid nobis erit? quo confuge
re: vbi ſalutem inuenire poterimus
ſi ꝟgines poſt tot ⁊ tantos labores
nihil ꝓfecerũt? Quis ſibi fidet cuꝫ
audierit formidoloſa. ⁊ horrenda il
la iudicis verba dicentis atqꝫ exꝓ
brãtis Eſuriui ⁊ non dediſtis mihi
mãducare? Quãdiu inq̃t nõ feciſtis
vni de his minimis: neqꝫ mihi feci-
ſtis Neqꝫ de diſcipulis hoc tantuꝫ
aut ſolitariã vitã agentibus: ſꝫ de õ
nibus fidelibus intelligit̃: qui ſiue
ſeruus ſit: ſiue in foro mendicet: ſi ĩ
deum crediderit: merito fouendus
⁊ cõplectendus eſt. Si nudũ eſuriẽ
temqꝫ deſpexerimus hec audiemus
verba nec iniuria. Quid enim gra-
ue: quid moleſtũ poſtulat? quid nõ
facillimũ Non inquit infirmus erã
⁊ non me ſuſtẽtaſtis. ſꝫ non viſita-
ſtis. neqꝫ in carcere eraꝫ neqꝫ eduxi
ſtis. ſꝫ non veniſtis ad me. Quanto
ergo faciliora nobis ꝑcipiũtur: tan
to ijs cõtẽptis grauius puniemur
Quid enim leuius q̃ꝫ captiuos viſi
tare? Quid facilius? cuꝫ eĩ hos liga
tos pãnis illos ⁊ ſqualore obſitos:
alios laboribus confectos; alios fa
me ⁊ ad pedes: canum more; accur-
rentes: alios perfoſſo latere; alios
ex foro ligatos adduci tota die mẽ-
dicando: ne neceſſarium quidem vi
ctum inuenientes: veſperi vero a
cuſtodibus tam male ⁊ crudeliter
acceptos: videris: etiam lapis: hu-
manior effecereris: etſi vel perditiſſi

mus eſſes : humanas in alienis
malis calamitates:reputando:mo⸗
uereris.Subueniet tibi tremend⁹
ille dies ⁊ futura ſupplicia: Hec aīo
volutans ⁊ frequenter agitans: ⁊
cupiditatē omnē ⁊ voluptatē:⁊ ſe
cularium omnium amorem:dubio pro
cul:abijcies:⁊ omni portu tranquil
liori animo frueris.de iudicio cogi⸗
tabis.cum tantopere prouidendū
curandum:formidandum ſit:ab ho⸗
minibus:longe magis a deo intelli
ges.Nulla poteſtas eſt niſi a deo.q̄
ergo tanta principibus ordinanda
committit:multomagis ipe exeque
tur.Qz niſi hic nos timor contine⸗
ret:omnia ſane perirent.Cum eniȝ
in tantoꝝ ſuppliciorum metu multi
maliciā complectuntur . q̄ hec cogi
tabit:⁊ ad elemoſynam promptior
erit:lōge maiori q̄ꝫ q̄ ſpectaculis aſ⸗
ſunt:fruetur voluptate.illi nanqꝫ li
bidine incenduntur : cum adulolan
tes in ſcena mulieres vident ⁊ īnu
mera inde accipiunt vulnera:non ſe
cus ac iactatū ventis mare: pertur
bati.Oberrat enim eorum oculis:
oris figura:ornatus:verba: inceſſ⁹:
ceterea que antea viderat: que om
nia coꝝ animū expugnant . qui ve
ro ab hoc noſtro redeunt ſpectacu
lo:nihil tale patiūtur.ſꝫ ſumma qui
ete ⁊ tranquillitate verſātur. cōpū
git nanqꝫ animū ligatoꝝ ⁊ calami
toſorū aſpectus:⁊ omneȝ extinguit
ignē atqꝫ cupiditatē.Et ſi ſcortum
vl̄ laſciuior mulier obuia fiet:ex car
cere exeunti:nihil euȝ mouebit Tā
q̄ꝫ eniȝ iam ſimplicitatē quādā edo
ctus eius rebus ⁊ īpudico non de
cipietur aſpectu: ꝓpoſiti iudicij for
midine.Quare qui omne delitiaruȝ
genus contempſit dicebat.bonū ire
in domū luctus q̄ꝫ in domum riſus.
Et q̄ in hac vita tantaȝ per ſe ferȝ
virtutē illic maioreȝ ī modū lauda
bitur.Nolimus ergo hoc opus cō
temnere.licet enī nihil poſſimus eis
conferre:neqꝫ cibū:neqꝫ argentum
dare.conſolari tamē ⁊ bono animo
eſſe hortari:⁊ alijs multis opem fer
re nobis licebit. Affabimur capti
uos:cuſtodes manſuetiores redde
mus:⁊ ſiue parum ſiue multū.profi
ciemus tamen . Qz ſi dixeris neqꝫ
bonos illic neqꝫ manſuetos eſſe .ſed
homicidas:fures:adulteros:incon
tinētes:⁊ alios perditos homines:
Etiā hinc neceſſariā mihi cauſam:
vt eo te conferas.oſtendis. Non e
nim bonis miſereri:malos auteȝ pu
nire.ſꝫ in omnes oſtendere humani
tatem iubemur.Eſtote inquit ſimi
les patris veſtri qui eſt in celis:qui
oriri facit ſolem ſuum ſup̱ bonos ⁊
malos:⁊ pluit ſuper iuſtos ⁊ iniu
ſtos.Noli ergo alienos acrius inſe
ctari ne ve ſis aſperior iudex . ſꝫ hu
manus ⁊ placabilis.Etenim ſi nos
neqꝫ fures ſumus: neqꝫ adulteri.in
alijs tamen peccamus: ꝓ q̄bus ma
gnis ſumus ſupplicijs obnoxij. Si
q̄dem fr̄em nonnūqꝫ fatuū appella
mus:quod nobis gehennā parat:⁊
mulieres īpudicis oculis conſpica
mur.quod adulteriū ipſm arguit: ⁊
quod grauiſſimū eſt. indigne myſte
ria ꝑticipamus:quod reos nos fa
cit corporis ⁊ ſanguinis xpi. Noli
mus ergo alioꝝ opera moleſtius in
ueſtigare.ſꝫ nr̄a: ⁊ ita humaniores
reddemur Preterea ⁊ illud dicendū
ē . q̄ ⁊ ī carcere boni ⁊ māſuetiviri
⁊ iſtar toti⁹ ciuitatis nōnūqꝫ repie
m⁹ Nā ⁊ cū Joſeph ī carcē multi fu
er̄t mali:quos oēs iuſt⁹ ille curauit
⁊ q̄s eēt ignorabat:⁊ cū toti⁹ egyp
ti inſtar eſſet.erat tn̄ in cuſtodia in
cognitus. Ita ⁊ hoc tempore mul
tos bonos deuinctos exiſtimāduȝ ē
q̄ꝫuis non cognoſcātur: q̄ ſi tibi cu
re erūt:acſi oēs boni fuerint merce

dem accipies. Qꝫ ſi nemo fuerit hic
quoqꝫ multū ꝓmiū cōſequeris. Nā
dominus tuus non cū iuſtis tantū
cōuerſatus ē. immūdos haud renu
it. ſꝫ ⁊ cananeā q̄ꝫ benigniſſime ac
cepit. ⁊ ſamaritanā: ⁊ imundā ⁊ ſce
leſtā mulierē: ⁊ meretricez (quod ei
a iudeis exprobratū eſt) ⁊ ſuſcepit
⁊ curauit. ⁊ pedes ſuos mulieris i
mūde lachrymis aſpgi paſſus ē: vt
nos erudiat humane peccatores ac
cipiendos. Hec maxima humaītas
eſt: Quid dicis? latrōes ⁊ fures car
cerem habitare. Dic queſo: in ciuita
te omnes iuſti ſunt? Nonne multi e
tiā peiores ⁊ impudentius rapien
tes? Illi ei etſi nihil aliud: dextra ſal
tem ⁊ tenebras petunt ⁊ clā depre
dantur. hi āt. omni abiecta ꝑſona: a
ꝑta fronte violant: rapiunt: vim in
ferunt. Difficile ei eſt puꝝ hominē
inuenire. Qꝫ ſi non aurum rapimus
ſi non innumera terre iugera occu
pamus. quandā tamen fallaciā: et
furtuz in minoribus: ⁊ q̄ poſſumus
exercemus. Nam cuz in cōmercijs
⁊ emendis rebus debitū non redde
re aut aliq̄d ſubtrahere: contēdimꝰ
Nonne latrociniū: furtū: rapinā: fa
cimus? Neqꝫ te excuſaueris: ꝙ do
mū aut ſuuz non aufers. Non eniz
ablatoꝝ copia. ſꝫ rapientium volun
tate iniuſtitia metienda ē. Iuſtū nā
q̄ꝫ ⁊ iniuſtū: in magnis ⁊ ꝑuis rebꝰ
eandē vim habent: ⁊ ita furē appel
lo: qui auꝝ ſurripit: q̄ꝫ q̄ in emendis
rebus iuſto p̄cio vendentez defrau
dat: ⁊ q̄ alienū parietē effodit: q̄ꝫ q̄
iniuſte cauſe fauet: ⁊ aliq̄d a proxi
mo aufert. Nolimus ergo rebꝰ no
ſtris omiſſis: alienaꝝ iudices fieri.
Neqꝫ dum humanitatis tempus ē:
maliciam proſequamur. ſꝫ cognita
priore vita: manſueti tandē ⁊ beni
gni efficiamur. Que enim nr̄a vita
fuit? Audi Paulū. Eramus enim ⁊
nos aliquādo inſipientes: increduli
errantes: ſeruientes deſiderijs ⁊ vo
luptatibus varijs: in malicia ⁊ inui
dia agentes: odibiles: inuicem odiē
tes. Et iterum. Eramus enim filij
ire. ſꝫ deus cum nos tanq̄ꝫ carcere ⁊
cathenis grauiſſimis deuinctos vi
deret: ad carcerem venire non eru
buit: vt nos diſſolueret. et innume
ris dignos ſupplicijs non modo edu
xit. ſed in regnum ſuum adduxit: et
celo clariores reddidit. vt exinde
nobis eadem pro viribus faciendi
relinqueret. Inquit eniz diſcipulis.
Si ego laui pedes veſtros dominꝰ
et magiſter: et vos debetis alter al
terius lauare pedes. Exemplū eni
dedi vobis: vt quemadmodū ego fe
ci vobis: ita et vos faciatis. Neqꝫ
hec in lauandis pedibus tantū lex
ſcribitur. ſꝫ in omnibus alijs que no
bis propoſuit. Homicida eſt in car
cere? Veꝝ nos benefaciendo non
poſſumus accuſari. Fur eſt et adul
ter? ſꝫ nos non malicie. ſed calamita
ti miſeremur. Sepenumero vt dixi
illic vnus inuenietur multorum in
ſtar: et ſi frequenter eo te ꝯtuleris:
aliquid inde cōſequeris emolumen
ti. Quēadmodū ei Abraā quicunqꝫ
ad ſe venerant hoſpitatus: angelos
tandem hoſpitio accipere meritus
eſt: ita et nos magnos viros conue
niemus: ſi frequētius eo accedemꝰ
Qꝫ ſi quid admiratione dignum di
cenduz eſt. non tanta laude dignuz
qui magnum hoſpitio accipit: q̄ꝫ q̄
paruum et miſerum. Illius enim
fortuna non parua materia eſt: vt
humaniter accipiatur. abiectus au
tem et miſer vnicum portum habet
miſerentiꝰ oleū. itaqꝫ i hꝰ purioꝝ hūa
nitas oſtēdit. et q̄ i claꝝ et ꝯſpicuū
viꝝ liberalis eſt: nōnunq̄ꝫ hominuz
oſtētatōni inſeruit: qui in abiectuz

incognituʒ ſolus diuini p̄cepti grā
mouetur. Quare ſi quē accipimus:
claudos cecoſq̄ʒ accipe iubemur Si
elemoſynā facimus: vilibus ⁊ miſe
ris ē facienda. Quādiu ei īquit feci
ſtis vni ex minimis meis mihi feci
ſtis. Cum ergo illic recōditum the
ſauꝝ intelligatis: eo frequēter con
ueniamus: illuc ſtudiū nr̄m confera
tur: ⁊ ſpectaculoꝝ curā in hāc con
uertamus. Et ſi nil aliud habes qđ
eis afferas: ſaltē cōſolare. Neq̄ʒ ei
tantū q̄ paſcit. ſʒ ⁊ q̄ viſitat: ab eo re
muneratur. Nā cū ingreſſus: paui
dū ⁊ trepidū animū: ſpe aliq̄ confir
maueris: hortādo: conſolando: opē
ferēdo: aliquid pollicitādo: ⁊ ita pa
tiētiā docueris: nō paruā hinc con
ſeq̄ris vtilitatē. extra multi delitijs
affluētes: te ita loquētē ridebunt:
calamitoſi āt confirmati attente tu
is vacabūt admonitōibus: te lauda
bunt ⁊ meliores euadēt. Nā ⁊ Pau
lum p̄dicanteʒ iudei nōnunq̄ʒ deri
ſerunt. deuincti āt ſumma attentio
ne audiebāt. Nihil enim adeo ad ſa
pientiā animū preparat: vt calami
tas ⁊ tentatio: vt afflictiones. cum
nos minime fugiat q̄d illis miſeris:
quid boni nobis impēdimus. Fre
quēter eis admixti ⁊ fori conſuetu
dines ⁊ intempeſtiuas occupatōes
illic conſumam⁹: vt ⁊ eos lucremur
⁊ nos leticia afficiamus: ⁊ ad glori
ficandū deuʒ parati: ſempiterna bo
na conſequamur. Grā ⁊ benignita
te domini noſtri Jeſu xp̄i: p̄ quē ⁊
cū quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui
ſancto in ſecula.

Homelia lix
ex capitulo decimo.

Facta ſūt encenia in hieroſo
lymis: ⁊ hyems erat. Et ābulabat Jeſus in templo in
porticu Salomonis. Circūdederūt
ergo eū iudei ⁊ dicebāt ei. Quouſq̄ʒ
aīam nr̄am p̄dis? Vis q̄dem v̄tus
bona ē: maxie āt manſuetudo ⁊ cle
mentia: hec nos hoīes indicat: hec
nos āgelis equiparat. Idcirco xp̄s fre
quēter de hac multa verba facit: cū
māſuetos nos et clemētes eē iubʒ.
neq̄ʒ v̄bis tātū ſʒ ⁊ re: nūc alapas p̄
ferens: nūc maledictis: nūc inſidijs
petitus tolerat. Qui eī demoniacū
⁊ ſamaritanū xp̄m appellarūt: ⁊ in
terficere ſepe tentarunt: ij nūc cir
cūdederūt eū: ⁊ interrogarūt. Tu
es xp̄s? Neq̄ʒ eos poſt tales inſidi
as reppulit. ſʒ multa māſuetudie re
ſpōdet. Sed neceſſariū ē alti⁹ hūc
ſmonē repetere. Facta ſūt inq̄t en
cenia ī hieroſolymis: ⁊ hyems erat
Magn⁹ hic dies feſtus ⁊ ſolēnis: q̄
videlicet tēplū fabricatū fuerat: cū
redierūt e diuturna p̄ſidis captiui
tate. Hūc agebant maxia cum dili
gentia: hoc die affuit xp̄s ſolennita
ti. Jam eī appropinquāte paſſione:
frequēter in iudeā veniebat. Circū
dederūt ergo eum iudei ⁊ dicebant.
Quouſq̄ʒ aīam nr̄am perdis? Si tu
es xp̄s dic nobis palā. Non reſpō
dit. Quid a me q̄ritis: quē demoni
ū hr̄e: ⁊ īſanū: ſamaritanū: deo ꝯtra
riū deceptorē exiſtimatis ⁊ nup̄ me
demeipo teſtimoniū p̄hibere: ⁊ teſti
moniū meū nō eē verꝫ: dixiſtis? Cur
igitur me interrogatis ⁊ vultis a
me diſcē: cui⁹ reſpuitis teſtimoniū
Nihil tale dixit: q̄ʒuis eoꝝ mētē in
telligeret. Nā cū eū circūdederit ⁊
dixerint. Quouſq̄ʒ aīam noſtrā per
dis? charitate quadaʒ ⁊ diſcendi de
ſiderio dictum videbatur. animus
autem corruptus erat ⁊ ſubdolus.
Nam cum operea inſimulari non
poſſent: verbis querebant eum ca
pere: aliter q̄ʒ ſuperi⁹ interrogando
ſic auſam aliq̄ʒ captantes. Ideo di
cebāt. Dic nobis. Atq̄ ſepenumero

dixit. Nam ⁊ ſamaritane. Ego inq̄t
ſum qui loquoꝛ tecū. Et ceco. Vidi
ſti eum: ⁊ qui loq̄tur tecum ille eſt.
Necnon de his: q̄uis alijs verbis.
Nā ſi recte aduertere voluiſſent: ex
verbis quoqȝ ipſm confiteri debuiſ
ſent. Nā operibus ſepenumero oſtē
dit. Sed cōſidera eoꝝ prauitatē. cū
verbis erudiuntur: dicunt. Quod ſi
gnū oſtendis? Cum autē operibus
eius virtus demonſtratur dicunt.
Si tu es xp̄s dic nobis palā. Sic
operibus clamantibus ad verba:
verbis autem: ad opera confugiūt:
⁊ contrarijs ſemꝑ inſiſtunt. Nam ꝙ
diſcendi gratia non interrogarent
ſinis indicio eſt. que enī tante aucto
ritatis arbitrabātur: vt ipſius eſſȝ
de ſe teſtimōio credendū: pauca lo
cutū ſtatim lapidibus impetūt. Un
de ꝯſtat ⁊ ꝙ eū circūdederint ⁊ per
cōtarētur: a prauo animo ꝓueniſſe.
Modus vero interrogandi magnū
eoꝝ odiū indicat. Dic nobis palam.
Nonne palā oīa loquebat? Nonne
ſolennitatibꝰs ſemper aderat? Ideo
blandioꝛibus verbis vſi ſunt. Quo
uſqȝ aīmā noſtrā ꝑdis? vt iteꝝ aliqȝ
calumniandi cauſam inueniāt. Qꝫ āt
hac ⁊ non diſcendi grā interrogent
non hic tantum. ſed multis in locis
ꝑſpicuū eſt vt cum rogarunt an lice
ret cēſum dari ceſari: ⁊ an lapidāda
eſſet adultera: ⁊ cū de ea que ſepteȝ
viros habuiſſe deꝓhenſa erat ꝓcon
tati ſunt in quibus non diſcendi ſtu
diū. ſȝ maliuolā mentem pre ſe tule
runt. ⁊ tunc eos reꝓhēdit. quid me
inqt tētatis hypocrite vt coꝛdis ſe
creta ſe ꝯgnoſcere demōſtraret. hic
minime: vt nō ſemꝑ fraudulentos
arguendos. ſȝ manſuete ⁊ benigne ī
multis tolerandos erudiret. Nam
ꝙ ſtultū eſſet operibus ipſȝ predicā
tibus verboꝝ querere teſtimoniū
audi quomodo eis reſpondet: cum

ſupflue eos: ⁊ nō vt diſcerent inter
rogare. cum certiorē verbis. hoc eſt
operum vocē protuliſſe ſignificās.
Sepe enī inquit dixi vobis: ⁊ nō
creditis mihi. Opera que ego facio
in nomine pr̄is mei: illa teſtimoniū
ꝑhibent de me. Quod perfidi illi ali
quando inuicem dicebāt. Non pōt
homo peccatoꝛ hec ſigna facere.
Et iteꝝ. Non poteſt demoniū ceco
rū oculos aperire. Et nemo poteſt
talia ſigna facere niſi ſit cum eo deꝰ.
Et videntes ſigna que faciebat di
cebant. Nunquid hic ē chꝛiſtus. A
lij aūt dicebant quādo venerit xp̄s
nō poterit plura ſigna facere q̄ȝ hic
fecit? Hi aūt cum ei credere velle
ſolo verbo ſimularēt dicentes. Qꝺ
ſignum oſtēdis nobis vt videamꝰ
⁊ credamus tibi? Cum operibus n̄
credidiſſent: repꝛehēdit xp̄s eoꝛum
maliciam inquiēs. Si operibus nō
creditis: quomodo verbis credetis?
Quare ſupflua interrogatio. Sed
dixi vobis inquit ⁊ non creditis mi
hi. quia non eſtis de ouibus meis.
Ego enim officium paſtoꝛis feci: ſi
vos me non ſequimini. nonne eo ac
cidit ꝙ oues mee non eſtis? oues
mee inquit vocē meam audiūt: ⁊ ſe
quūtur me: ⁊ vitam eternā do eis
⁊ nō peribūt in eternū: ⁊ nō rapiet
eas quiſqȝ de manu mea. Quia paṫ
meus: qui dedit mihi maioꝛ eſt om
nibus: ⁊ nemo poteſt eas rapere
de manu patris mei. Ego ⁊ pater
vnum ſumus. Animaduerte quo
modo eos reijciendo vt ſe ſequātur
hoꝛtatur. Vos me inquit nō audi
tis. Neqȝ enī eſtis oues. Qui ſequū
tur ij ſunt ex ouili. Hec autem dice
bat: vt oues fieri anniterētur. In
cum dicit
id eſt ⁊ ſequūtur me. eos tangit ⁊
excitat: ⁊ inſequēdi cupiditatem im
pellit. Quid ergo ſi propter patris

vtutē nemo rapit:tu ergo ībecillis
es ⁊ cuſtodire nō potes? Minime.
Nā vt ītelligas illā ꝑticulā(ꝙ pat
meus q̄ dedit mihi)ꝓpter illos dī
ctā:ne itez deo ꝯtrariū diceret .cū
dixiſſet. Nemo rapiet eas de manu
mea.ꝯſequēs ſuā ⁊ pr̄is manū vnā
eē oſtēdit.qđ ni ita eēt conſeq̄ns e
rat dicere. Pat̄ q̄ dedit mihi maioꝛ
oībus ē:⁊ nō p̄t eas rapere de ma
nu mea. Vez nō ita dixit. Sed de
manu pr̄is mei. Inde ne arbitreris
ꝙ ſit imbecillis:eo ꝙ virtute pr̄is
tute oues ſint:addidit. Ego ⁊ pat
vnū ſumus. Quaſi dicat. Non ꝓpte
rea dixi neminē ꝓpter pr̄em eas ra
ptuꝛ:acſi ipē imbecillis eſſem.nam
vnū ſumus.hoc ē ſcđm potentiaꝫ
nā de hac loq̄tur. ꝙ ſi eadē ē:ꝯſtat
etiaꝫ eandem eſſe ſubſtantiā. Cū ei
omnia tentarent iudei inſidiando :
extra ſynagogaꝫ faciendo.dicit oīa
fruſtra tentari : cum in patris ſui
manibus oues ſint.vt ꝓpheta inq̄t
In manu mea depinxi muros tuos
Inde vnā manū aliquando ſuā ali
quando patris eſſe oſtendit . Cū āt
manuꝫ audis:nihil ſenſibile ſuſpice
ris.ſꝫ virtutē atq̄ꝫ poteſtatem . De
ſi nemo ob pr̄is ꝓtectionē eas rapu
it:ſuperfluum erat addidiſſe. Ego ⁊
pater vnū ſumus. Nā ſi minoꝛ erat
nimis temerariū verbū eſſet . nihil
eī aliud q̄ꝫ potentie paritatē ſignat
Qđ iudei intelligentes:lapides in
eum iecerunt.non tamē hāc Ieſus
abſtulit ſuſpicōem:que ſi falſa fuiſſꝫ
corrigenda fuiſſet:⁊ dicenduꝫ. Cur
hoc facitis? Non parē meā dico et
patris poteſtatē.ita intelligo. Sed
nūc totū contrariū.eam confirmat
⁊ maxime cum exaſperarētur.neq̄ꝫ
accuſat acſi male dixiſſet.ſꝫ illos re
ꝓhendit: acſi malā habeāt de ſe opi
nionē. Cū ei dixiſſent de bono ope
re nō lapidamus te.ſꝫ de blaſphemi

a.⁊ ꝙ cum homo tu ſis: facis teip
ſum deum. Audi quid dicat. Nonne
ſcriptū eſt in lege veſtra . Ego dixi
dij eſtis? Si illos dixit deos ad q̄s
ſermo dei factus eſt.quomodo vos
dicitis quia blaſphemo. quia dixi.
Filius dei ſum? Hoc eſt Si ij q̄ gra
tis hoc acceperunt: non poſſunt ac
cuſari ſi ſeipſos deos appellant:q̄ id
natura habet.quomō iure accuſari
poterit? Non tamē his verbis vſ
eſt.ſꝫ poſtmodum confirmauit.ꝑmū
remiſſius loquitur : rem ipſis relin
quens intelligendam cum inquit.
Quem pater ſanctificauit ⁊ miſit in
mundum. Et eorum furoꝛe ſedato:
tunc veram affert ſententiam. Pri
mū ergo vt ſuam acciperēt rationē
humilioꝛibus vſus eſt verbis. inde
altioꝛa aggreditur. Si non facio o
ꝑa patris mei :nolite credere mihi.
ſi aūt facio : etſi mihi non creditis
operibus credite. Vide quomodo
vt dixi confirmat ꝙ in nullo ſit pr̄e
inferioꝛ . ſed equalis in omnibus:
cum enim ſubſtantiam eius videre
non ſit : ab operum qualitate ean
dem oſtendit cum patre poteſtatē.
Et quid credemus? Dic queſo. Qꝛ
ego in patre ⁊ pater in me eſt. Ni
hil ego aliud q̄ꝫ pater manens fili
us Nihil ille aliud q̄ꝫ ego manēs pa
ter:⁊ qui me nouit nouit patrem:
⁊ qui patrem nouit ⁊ filium. Qꝛ ſi
potentia minoꝛ eſſet:etiam cogniti
o mentiretur.neq̄ꝫ enim alia per ali
am: neq̄ꝫ ſubſtantia neq̄ꝫ potentia
diſci poteſt . Voluerunt ergo eum
appꝛehendere Et exijt de manibus
eoꝛum. Et abijt trans ioꝛdanē: vbi
erat Iohannes baptiſans pꝛimum
⁊ manſit illic:⁊ multi venerunt ad
eum: ⁊ dicebant: quia Iohannes
quidem fecit ſignum nullum. Omni
a autem quecunq̄ꝫ dixit Iohānes
de hoc vera erant. Cum quicq̄ꝫ ma
gnum ⁊ altum loquitur: q̄ꝫ pꝛimuꝫ

abit: vt eoꝝ furori cederet locuꝫ: vt ab
ſentia ſua ſedetur ⁊ q̃ſcat idignatõ
vt in pſentia. Sed cur euãgeliſta lo
cum notat quo abierit? Vt que illic
faceret: que diceret: q̃d teſtaret᷑ Jo
hãnes intelligẽs euntibus ergo illuc
ſtatim ſubijt aĩo Johãnes: proptet
rea oſtendit: ꝙ Johannes nulluꝫ ſi
gnũ fecit. Quid ei conſequens erat
hoc dicere: niſi locus ipe baptiſte ⁊
eius teſtimonij eos admonuiſſet?
Vide ꝙ certã afferant conſequen
tiã Johãnes q̃dem ſignũ nullũ fec.
hic at̃ fecit. Ergo huius excellentia
oſtẽditur. Si illi q̃ nullũ fecerat ſi
gnũ crediderunt: longe magis huic
erat credẽdũ. Deinde ne nullũ faciẽ
do ſignũ indignus teſtimonio vide
ret᷑: ſubdidit. Signũ nullũ fecit: ta
men omnia de eo vera erant. Nec
amplius hunc ex illo. ſꝫ illum ex ijs
que hic fecit: dignum fide oſtendũt.
Multi ergo crediderũt in eum Mul
tis eĩ ratõibus trahebantur ad cre
dendũ. Nam recordati ſunt verba
que Johãnes dixerat. cũ fortioreꝫ e
um ſe teſtificatus eſt. ⁊ lucẽ: ⁊ vitã
⁊ veritatem: ⁊ alia multa. vt vocẽ
ſuperne delatã: ⁊ ſpiritum in ſpecie
colũbe apparentẽ: ⁊ eum omibus o
ſtendentẽ: ⁊ cum his miraculoꝝ de
monſtratõem: in quã aſpiciẽtes cõ
firmabãtur. Quare dixerũt. Si Jo
hãni credendũ ẽ: longe magis huic.
Si illi ſine ſignis: huic potius q̃ illi
us teſtimonio ⁊ ſignis ꝯfirmat᷑. Vi
de quantũ eis locus: ⁊ a prauis in
genijs diſceſſio ꝓtulit. Ideo frequẽ
ter ab illoꝝ conſuetudine eos abdu
cit. Qđ etiã in veteri fecit teſtamen
to. iudeos eĩ ab egiptijs abducens
in eremo finxit ⁊ erudiuit. In om
nibus hoc ideꝫ ⁊ nos admonet: vt
fora: turbas: ⁊ tumultus fugiamus
in cubiculo oremus. Nauis eĩ tem
peſtatibus nõ agitata: ſecũdo vẽto
nauigat: ⁊ anima ſecularibus abſo
luta negotijs: ĩ portu quieſcit. Qua
re mulieres: ꝙ viros ſapientiores
eſſe oportet: que cure familiari vt
plurimum incumbunt. Ita Jacob
ſimplicior fuit cum domi habitaret
⁊ exterioribꝰ abſolueretur occupa
tionibus. Nec id ſimpliciter dixit
ſcriptura: habitans domum. ſed et
domi multa eſt perturbatio. ſed cuꝫ
tu vis ⁊ ſponte tua: curarum tur
bam ſuſcipis. Vir enim in medio
foro ⁊ iudicijs tanꝙ quibuſdam flu
ctibus verſatus. mulier vero tan
ꝙ ĩ quodam philoſophie gymnaſio
domi ſedens: ⁊ mentem in ſe colli
gens et orationibus ⁊ lectionibus
⁊ alijs bonis operibus vacare po
teſt: ⁊ more eremos habitantium
qui ſe perturbet habet neminem.
domi ſedet: vbi ſemper poteſt in trã
quillitate viuere. Si quando do
mo exeundum eſt. nullam etiam
perturbationis habet materiam: ſi
ue enim huc veniant ſiue balneas
petant tũc neceſſario egrediuntur
plurimum autem temporis domi
degitur: ⁊ poteſt virtuti incumbere
⁊ virum perturbatuꝫ lenire: admo
nere ꝙ: ſuperfluas eius ⁊ moleſtio
res cogitationes abſcindere: ⁊ ita
dimittere vt quaſcunꝙ moleſtias e
foro domum tulerit: deponat: et
que domi bona didicerit ſecum in
forum obferat. Nihil enim potenti
us muliere bona: ad inſtituendum
⁊ informandum virum quocunꝙ
voluerit: neꝙ tam leniter amicos
neꝙ magiſtros: neꝙ principes: pa
tietur: vt coniugem admonentem
atꝙ conſulentem. habet enim volu
ptatem quandam admonitio vxo
ria cum plurimum amet: cui conſu
lit. Multos poſſum afferre viros
aſperos et imites: per vxorem mi
tes redditos ⁊ manſuetos. ipa eniꝫ

menſa:lecto:filioꝝ cõmunicatione:
dicendis:tacendis:ingreſſu:exitu ⁊
alijs pluribꝰ:cū marito cõmunicās
⁊ vt corpus capiti cõiūcta: ſi pru
dens erit ⁊ diligēs:omēs vincet: ⁊
cõiugis ſupabit diligentiā. Quam
obrē admoneo vt hoc pacto fiat : ⁊
neceſſitati ꝯſulat. Ut ei ad virtutē
mulier ita ad maliciam plurimum
poteſt. Mulier Abeſalō:mulier Am
non:ꝑdidit. Ipa Job ꝑdere conata
eſt. Ipa Nabal a cede eripuit. Ipa
vniuerſaꝫ gentem liberauit. Et del
bora ⁊ Judith: ⁊ alie multe impera
toꝝ functe ſunt officijs. Ideo Pau
lus inqt. Quid eī ſcis mulier an viꝝ
ſaluas? Et illis temporibꝰ ꝓſida.et
Mariā ⁊ Priſcillam apoſtoloꝝ ſci
mus imitatrices: vt ⁊ nos imitari
debemus. Nec verbis tantū.ſꝫ re in
formandus eſt coniunx. Qūo āt re
ipa eum erudiemus? Cuꝫ te nō ma
lam viderit:non ꝑcioſis indutaꝫ: ñ
ſuperflua expetentem:ſꝫ neceſſarijs
contentam viderit.tūc eī conſulērē
patietur. Qꝫ ſi verbis philoſopha
beris:re contrafeceris:nugas tuas
repꝛhendet.ſꝫ cum verbis opeꝝ etiā
doctrinam addideris.tunc monita
tua accipiet:tunc perſuaſus erit Ut
exempli grā cum auꝝ non queres:
neqꝫ margaritas :nec precioſas ve-
ſtes.ſꝫ ꝓ ijs modeſtiam: beniuolen-
tiaꝫ: ⁊ te indueris: ⁊ ab illo exiges.
Nam ſi ſtudendū eſt: vt viro place
as:anima ornanda eſt:non corpus
corrumpendū. Neqꝫ enī auꝝ adeo
amabilem ac deſiderabilem vxorem
reddꝫ vt modeſtia: ⁊ charitas ⁊ ani
mus vitam exponendi pro marito.
Hec viꝝ capiunt. Ille ornatus ob
ſtat ei:pecunias exponit: ⁊ ſumptū
⁊ ſolicitudinem prebet: hec mariti
animū vxori copulant. Amor enim
charitas:deſideriū:nullā affert mo
leſtiā :nullam impēſam. Sed econ
trario ⁊ ille quidem ornatus vſu
deterior fit: hic in dies florentioreꝫ
animam reddit: ⁊ maiorem excitat
charitateꝫ Quāobrem ſi viro place
revis:ornato animam:pudicicia:pi
etate:rei familiaris cura: Hec inqꝫ
confirmant amorem: qui nunqꝫ ceſ
ſat : neqꝫ ſenectus hunc tollit orna
tum:non morbus.corporis autē: ⁊
hec: ⁊ alia plura auferunt Nam ani
me bona preſtantiora ſunt qꝫ corpo
ris :huius ornatus inuidiā parit ⁊
zelotipiam. hic omni malo affectu
omni caret inani gloria. Hoc pacto
⁊ reſfamiliaris facilius augebitur:
⁊ acceſſus facilis. cum auro non e
ris ornata :neqꝫ anulis digiti fulge
bunt.ſꝫ in neceſſaria conferes:hoc ē
in cibum ſuoꝝ: ⁊ filiorum curaꝫ ne
ceſſariam : ⁊ alia que in vita requi
rūtur:que ſi defecerint: oculi ea re
quirunt:cor angitur. Quod lucrū?
que vtilitas? Non ſinit hoc magnū
videri:cum dolore torquetur. No
ſtis enī qꝫ etſi omniuꝫ pulcherrimā
quis mulierem videat:niſi letus ſit
exhilarari minime poteſt. Qui eniꝫ
delectari vult:ꝑmuꝫ letetur:oporꝫ
Cū āt auꝝ omne in vxoris ornamē
tis collatum eſt: ⁊ anguſtia reſfami
liaris laborat:que poteſt eſſe coniu
gi voluptas? Quamobrem ſi viris
placere volumus : demus volup-
tatis materiaꝫ.quod dabimus ſi or
natuꝫ et om̄e lenociniū auferemus
Hec enim circa nuptiaꝝ tempꝰ vo
luptatē quādā habere vidētur :in
de langueſcūt. Nam cū celū taꝫ pul
chꝝ ſit: ⁊ ſol tam clarus: vt nullum
corpus eque clarum ſit.neqꝫ tamen
eum ꝓpter conſuetudinem admira
mur.quod de muliebri ornatu eue
nire par eſt. Hoc dico vt vos meli
ori ornem cultu:quē Paulus prece
pit:nō auro et margaritis: neqꝫ va
rijs veſtibus.ſꝫ qui decꝫ mulieres:

q̃ dei cultũ ꝓfitẽtur: bonoꝝ videli
cet: opeꝝ ornamento. Sꝫ foris pla
cere vis: ⁊ laudari. Minime pudice
mulieris hoc deſideriũ. Veruntã
mẽ ſi vis: ⁊ hos habebis amatores
⁊ pudicicie tue laudatores. Illã nã
ꝙ memo modeſtus: nemo bon⁹ lau
dabit. Sꝫ incontinentes ⁊ luxurioſi.
neqꝫ etiam hi: ſꝫ ⁊ maledicent cum
mulieris incõtinentiaꝫ intuebũtur
hanc ⁊ illi ⁊ hi omnes probabunt.
vtpote qui nihil ab ea mali accepe
rint. ſꝫ continẽtie exemplũ Sic apđ
hoĩes multũ laudabitur. apud deuꝫ
ãt remunerabitur. Hũc igr̃ quera
mus ornatũ vt in hac vita cũ fidu
cia viuam⁹: ⁊ futura ꝯſequamur bo
na. grã ⁊ benigitate domini noſtri
Jeſu xp̃i cui honor ⁊ imperiũ in ſe
cula amen.

Homelia lxi.

capitulum vndecimũ.

ET erat quidã languens La
zarus a bethania caſtello
Marie ⁊ Marthe ſoroꝝ ei⁹.
Maria ãt erat que vnxit dñm vn
gento. Multi cũ aliquẽ bonũ ⁊ de
o acceptũ: mali aliqđ: vt morbum:
vt paupertatẽ: ⁊ huiuſmodi: ꝑpeti
vident: ꝑturbantur ſane ignari hoc
maxĩe dei amicis contingere. Nam
⁊ Lazarus: ⁊ amicus xp̃o ⁊ egrot⁹
erat: vt ex mittẽtibus intelligit̃ Ec
ce quẽ amas ĩfirmat̃ Erat inq̃t qđã
languens Lazarus a bethania Nõ
ab re patrie eius meminit. Quãob
rẽ in ſeq̃ntibus dicet Primũ ãt ꝓpo
ſitũ agrediamur. Soroꝝ eius nos
vtiliter admonet. Maria inq̃t erat
que vnxit dñm vngẽto. Hoc in lo
co nõnulli dubitãt cur xp̃s id tole
raſſet. Ad qđ illud primũ intelligẽ
dum: non fuiſſe hãc meretricem illã
de qua apđ Matheũ ⁊ Lucã ſcribi
tur. ſꝫ aliã. ille meretrices ⁊ infames
erãt. hec honeſta ⁊ ſtudioſa. q̃ppe q̃
xp̃m accipere curabat. eũqꝫ cũ ſoro
re diligebat ⁊ tñ ꝑmiſit xp̃s Lazaꝝ
mori. Sed quanã grã nõ (vt Cẽtu
rio ⁊ Regulus) ipĩe ad xp̃m ꝓfecte
ſunt. ſꝫ miſerunt? Ob fiduciã ⁊ fami
liaritatẽ quam cuꝫ eo habebant: ⁊
mulieres erãt infirme: et luctu deti
nebãtur. Nam ꝙ non contẽneret ĩ
ſeq̃ntibus indicatur. De igr̃ hec illa
nõ eſſet: conſtat. Sed et illaꝫ cur ſe
tangere ꝑmiſit? Vt eius mundaret
maliciã: vt clementiaꝫ oſtenderet:
vt intelligas nullũ morbũ eius vin
cere bonitatẽ. Noli igitur id ſolum
conſiderare ꝙ permiſerit. ſꝫ quomo
do ad meliora ꝯuerterit. Sꝫ cur hu
ius meminit hiſtorie euangeliſta?
vt eius in Jeſũ amorẽ oſtenderet.
⁊ frequẽter dicit. Amabat Lazarũ
⁊ ſorores eius. erudiens nos non e
gre ferendũ ſi boni viri ⁊ deo amici
aliquo morbo laborent. Ecce quẽ a
mas infirmatur. Ad miſericordiam
xp̃m voluit adducere. Adhuc tanq̃
hoĩem alloquũtur: qđ ⁊ inde ꝯſtat.
Si fuiſſes hic non fuiſſet mortuus.
Neqꝫ dixit. Ecce Lazarus infirma
tur. ſꝫ quem amas. Quid xp̃s? Hec
infirmitas non eſt ad mortẽ. ſed ꝓ
gloria dei: vt glorificetur filius dei
per eum. Ecce quomodo iteꝝ ean
dem ſuam ⁊ patris gloriã dicit Nã
cum dixiſſet dei: ſubdidit: vt glorifi
cetur filius dei. Hec infirmitas nõ
eſt ad mortem. Cum enim eſſet illic
biduum moraturus: remittit nunci
um: vt hoc ſignificaret. in quo id
admiratione dignum eſt: ꝙ audien
tes ſorores infirmitatem illam non
eſſe ad mortem. inde mortuum vidẽ
tes: non ſunt ſcandaliſate: cum con
tra accidiſſet q̃ dixerat. ſed ei obui
am facte ſunt: neqꝫ mentitũ putaue
runt. Et illa ꝑicula. vt: hoc ĩ loco
nõ cauſalis eſt. ſꝫ euentus. alia nãqꝫ

fuit morbi cauſa. vſus eſt autem ad
gloriam dei. Et hec dicens manſit
in eodem loco duos dies. Qua gra
tia? vt expiraret: ⁊ ſepeliretur. ne
quis poſſet dicere: ꝙ nondum mor
tuū ſuſcitarit: ꝙ ſopitus eſſet: ꝙ diſ
ſolutus: ꝙ abalienatus. non mortu
us. Ideo tamdiu moratus eſt vt di
cerent iam fetere. Dicit diſcipulis.
Eamus in iudeam iterum. Quid tā
dem preter ſolitum hoc predixit Je
ſus? Valde timebant. ideo prius ad
monet ne repentino diſceſſu pertur
barentur. Dicūt ei. Modo illic eras
⁊ querebant te lapidare. Timebāt
enim ei vt debebant ⁊ ſibi. Nondū
enim erant perfecti. Dicit ei Tho
mas Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cū
eo. Imbecillior enim erat ceteris:
⁊ magis incredulus. Quomodo er
go eos confirmat Jeſus? Nōne du
odecim hore ſunt diei? Aut hoc di
cit ꝙ qui nullius ſibi ſceleris conſci
us eſt: nullo afficietur malo. ſʒ q̄ ma
le fecerit. Quare minime timendū
eſt. cum nihil dignuʒ morte commi
ſerimus. Aut ꝙ qui lucem hui⁹ mū
di videt ſecurus eſt. Si aūt qui mū
di lucem videt: multo magis q̄ me
cū eſt: niſi a me diſceſſerit. His ver
bis eos cōfirmauit: ⁊ eundi neceſſa
riam cauſam exponit: neqʒ ſe ituros
hieroſolymaʒ: ſʒ bethaniam dicit.
Dormit inquit Lazarus: ⁊ vado vt
eum a ſomno excitem. Hoc eſt Nō
ad reprehendenduʒ iudeos. ſʒ amici
cauſa. Dicunt Domine ſi dormit ſal
uus erit. acſi non neceſſaria eſſet ꝓ
fectio. Dicis inquiūt dormire Nihil
ergo nos ire cogit. Atqui proprete
rea ipſe amicum appellarat: vt neceſ
ſariam profectioneʒ oſtenderet. Sʒ
cum pigriores deprehenderet, tūc
mortuuʒ dicit. Primū itaqʒ humili
tatem pretulit. Cum vero non itel
ligerent. Mortuus eſt inquit: ⁊ gau
deo propter vos: vt credatis: cū ab
ſens predixeriʒ. Quod reſurrectōis
mee magnum erit argumentum ne
quis dubitet. Vides adhuc imbecil
liores: ⁊ adhuc eius potentie igna
ros fuiſſe diſcipulos? quod metu ac
cidebat quo perturbabantur. ⁊ cuʒ
dormire eum dixiſſet: addidit. vado
vt excitem eum. cum mortuum eſſe
non itidem. Non enim verbis pre
dicere volebat: quod re erat confir
maturus. Semper enim nos admo
net: vt inanem gloriam caueamus:
⁊ nihil de nobis temere promitta
mus. Vt ſi Centurionem conſolat⁹
dixit. Ego veniam ⁊ curabo eū. vo
luit eius fidem oſtendere. Vt ſi quis
roget quomodo eum dormire puta
rint diſcipuli: neqʒ ijs verbis mortu
um intellexerint cum diceret. vado
vt excitem eum. Stultum enī erat
ſi iturum Jeſum quinqʒ ⁊ deceʒ ſta
dia putarent vt illū excitaret. Re
ſponderem. putaſſe eum in enigma
te (vt plerūqʒ ſolebat) locutū. Oēs
enim iudeorum impetum formida
bant. In primis autem Thomas.
ideo inquit. Eamus ⁊ moriamur
cum eo. Quidam autem dicunt: et e
um mori optaſſe. Sʒ profecto timo
rem id verbuʒ arguit ⁊ imbecillita
teʒ. ĩde fortior fact⁹ ē ⁊ inſupabilis
quod ſane dignū admiratione ē: vt
qui ante crucem iam timidus erat
poſt magiſtri mortem ⁊ reſurrectio
nis fidem pre omnibus tanto feruo
re flagraret. Tanta eſt chriſti potē
tia. nam qui cum chriſto in betha
niam ire non audebat: ſine eo poſt
modum ſolus terraꝝ orbē peragra
uit: ⁊ in medijs populis inclaman
tibus: ⁊ mortem minitantibus: in
trepidus verſabatur. Vt ſi quinde
cim ſtadia aberat bethania: que cir
citer duo milia paſſuum efficiunt. q̄
modo erat quadriduanus Lazar⁹?

Manſit duos dies : quorum pridie
venerat nūcius quo die mortuus e
rat.ita quarto venit. Ideo ſe voca
ri paſſus ē.neq; ipe ſpōte ſua venit
ne q̄ oriretť ſuſpicio. Neq; ipe vene
rūt que amabātur:ſʒ alij mittūtur.
Erat aūt bethania iuxta hieroſoly
mā quaſi ſtadijs quindecim.ob cu⁹
vicinitatē:multos eas viſitaſſe par
erat.quare ſubdit. Et multi ex iude
is venerāt ad Mariā ⁊ Marthā vt
cōſolarētur. Quomō conſolabātur
iudei a xp̄o dilectas? (Edixerāt enī
vt quicūq; xp̄m ↄfiteretť extra ſyna
gogā fieret) vel ꝓpter vulneris ma
gnitudinē: vel ꝙ nobiliores reuere
bātur: vel ꝙ nō mali erāt q̄ ad eas
venerant. Multi nāq; crediderunt
Hec autem dicit euāgeliſta : vt te
ſtimonijs: Lazari mortē confirmet
Sed quid nō aduocat ſororē Mar
tha cū obuiā xp̄o ꝓficiſcitur? Vult
ſola occurrere: ⁊ rem nunciare: que
cū bonam ſpem habere iuberetur.
tunc Mariam vocat in medio fletu
xp̄o fit obuiā. Vides amoris magni
tudinē? Ipa ē de qua inq̄t. Maria o
ptimā ꝑtem elegit. Qn̄o ergo vehe
mētior hec que nihil audiuit? Mar
tha imbecillior erat.q̄ppe q̄ cū tāta
audiſſet: inquit tamen paulo poſt.
Iaʒ fetet: quadriduanus eſt. illa āt
etſi nihil tale accepiſſet.tamē inqui
ens. Domine ſi fuiſſes hic frater me
us non fuiſſet mortuus. Conſidera
te mulierꝫ ſapientiā: q̄uis imbecille
eſſent. Viſo enī xp̄o:non ſtatiʒ ī plā
ctus ⁊ lamentatōes ꝓruperūt: vt
vſuuenit cū merore aliquo affecti:
a notis viſitamur. ſʒ continuo magi
ſtꝝ venerātur ⁊ crediderūt.licet nō
ꝑfecte vt decuit. Nondum enim no
rant: ⁊ ꝙ deus eſſet: ⁊ ꝙ ꝓpria vir
tute ⁊ auctoritate hec faceret.ſed v
trunq; hic didicerunt. Illud enim
ignorabant cum diceret. Si fuiſſes
hic: non fuiſſet mortuus frater me⁹
Hoc autem dicendo. Quecunq; po
poſceris a deo dabit tibi deus : acſi
de bono quodam ⁊ ꝓbato viro lo
querētur. Quid ad hec xp̄s? Reſur
get frater tuus. Illud ꝑmuʒ conſi
tat. Quecūq; popoſceris a deo. Nō
enim inquit. Poſcaʒ. ſʒ reſurget Nā
ſi dixiſſet. O mulier adhuc humi ia
ces. Nō egeo alterius auxilio: a me
ipo omnia facio.moleſtiora ⁊ ſupra
mulieris intelligentiā fuiſſēt.dicen
do āt. Reſurget.medium tenuit. ⁊ in
ſequētibus: ea que dixi ſignificauit
Dicente enim. Scio ꝙ reſurget in
reſurrectōe in nouiſſimo die: aperti
us ſuā oſtendit auctoritatem. Ego
ſum inquit reſurrectio ⁊ vita: qd̄ al
terius non egere auxilio indicat.
Quippe qui vita eſt. Et ſi alterius
indigeret: Quomodo ipe ⁊ reſurre
ctio eſſet ⁊ vita. Non ergo ita dixit
idem tamen ſignificauit: ⁊ ad illam
ꝑticulam. quecunq; popſceris inq̄t.
Omnis qui credit in me: etiā ſi mor
tuus fuerit: viuet. ſe bonis abunda
re: ⁊ a ſe petendū oſtendit. Et oīs
qui viuit ⁊ credit in me: non morie
tur in eternū Intuere quo eius eri
gat animū. Non ei tantū q̄ritur re
ſurrectō Lazari. ſʒ ⁊ hāc ⁊ illā opor
tet intelligere reſurrectōnem. Pro
pterea āt v̄bis philoſophať. Et ſi
reſurrectio ipe ē ⁊ vita: nullo loco
circunſcribiť: ſʒ vbiq; p̄ſens ſanare
potuit. Et ſi dixiſſent vt Centurio
Dic verbo ⁊ ſanabiť puer meus. iti
dem profecto reſpondiſſet. Cū āt ad
ſe vt veniret rogarent . ideo aſſēſ⁹
eſt: vt eas a tanta humilitate erige
ret . ſuam tamen abſentis oſtendit
poteſtatem. ideo tardat. Non eniʒ
cognita eſſet gratia repente preſti
ta: niſi corruptus eſſet ⁊ feteret Et
vnde mulier futuram norat reſur
rectōnem? Audierat xp̄m multa de

ea diſputantez: quā iā videre cupie
bat: ⁊ adhuc humi vertitur. Nā cū
audiret. Ego ſum reſurrectio ⁊ vi-
ta: non rn̄dit. Reſuſcita eum. ſʒ ego
credo ꝙ tu es xp̄us filius dei. Cui
xp̄s: omnis qui credit in me etiam
ſi mortuus: hac ſcilicet morte: fue
rit: viuet: ⁊ omnis qui credit in me
non morieť: illā videlicet mortem.
Nam ego ſum reſurrectio. Noli ꝑ
turbari. ſi mortuus eſt frater veſter
Hec non ē mors. Primū eam ab e
uentu conſolatur: ⁊ bene ſperare iu
bet: dicēdo. Et reſurget frater.
Et ego ſum reſurrectio. Et ꝙ reſur
gens etiaʒ ſi moriať nihil patieť in
comodi. Quāobrē non eſt huiuſmo
di mors dolenda. Hoc ē: neqꝫ ipſe
mortuus eſt: neqꝫ vos moriemini.
Credis hoc? Ait illi Vtiqꝫ domine
Ego credo ꝙ tu es xp̄s filius dei:
qui in hunc mūdum veniſti. Vide
tur mihi xp̄i dictū mulierē non in
tellexiſſe. nouit tamē magnū eſſe: to
tum non ꝑſpexit. Propterea aliud i
terrogata: aliud reſpondet Illud ta
mē primū conſecuta eſt: ꝙ fletum
compeſcuit. Eiuſmodi enim chriſti
ſermonis virtus. ideo illa preuenit.
hec ſecuta eſt. In magiſtr̄ nanqꝫ be
niuolētia: non multū ꝑſentē calami
tatē ſentire ꝑmittebat. Itaqꝫ cum
gratia etiā mens mulieris philoſo
phabatur. Verū enimuero etiā cum
alijs malis hic muliebris morb⁹ iaʒ
ꝑualuit: oſtentāt planctus ⁊ dolores
ſuos: cruentāt brachia: ſcindūt ca
pillos: laniant genas: ꝑtim ob dolo
rē: ꝑtim ad oſtentatōem. alie aīmo
impudico in medio foro: brachia nu
dant. Quid facis mulier? Nudas te
impudenter in medio foro. cum xp̄i
mēbrum ſis: cum viri adſtēt. ⁊ capil
los vellis: ⁊ ī miſeros ꝓrumpis eiu
latus: ⁊ ſaltas: ⁊ inſanar̄ mulieruʒ
more iactaris. Nonne te deū offen
dere arbitraris? Quenam hec inſa
nia? Nonne ridebūt gentiles? Non
ne fabulā: nr̄aʒ putabāt religionē?
Dicent enim nullam eſſe reſurrecti
onē. illuſiones omnia xp̄ianoruʒ do
gmata ⁊ fallacias putabunt Haud
eī aliter ꝗ̄ ſi nihil poſt mortē rema
neat: mulieres lamentātur. non at
tendūt ſcripturis. omnia illa figmē
ta ip̄e credere videnť. ſiqdem ſi cre
derent mortuū non eſſe mortuū. ſʒ
ad meliorem vitā tranſlatum: non
vtiqꝫ ip̄m tanqꝫ nihil eſſet deplora
rent. non adeo indignarenť: non tā
tas efferrēt voces incredulitatis ī
dicens Nunqꝫ te āplius videbo. Om
nia fabule. nā ſi principali bono ita
diffidunt: multo magis alijs que aſ
ſerunt. Non ita gētiles effeminanť
Multi apđ eos philoſophati ſūt. et
cū audiſſet mr̄ filiū in prelio cecidiſ
ſe: mox rogauit: quomodo ſe reſpub
lica haberet. Et ali⁹ philoſoph⁹ co
ronatus cū audiret ꝑ p̄ria cecidiſſe
coronā depoſuit. inde ſciſcitat⁹ quo
mō cecidiſſet: vt fortiť occubuiſſe
cognouit: in caput ſtatī coronā re
poſuit. Multi ⁊ filios ⁊ filias cedi:
demōas reueriti: tradiderūt. Spar
tane āt mulieres: hortātur filios vt
clipeū e prelio referāt: aut ſuꝑ eo oc
cūbāt. Ido pudoʒ me gētiles hec ſa
ꝑe: nos īpudentes eē q̄ de reſurrecti
one nihil intelligunt: intelligentiuʒ
opera faciūt. q̄ intelligūt: ignorātiū
⁊ quod ꝓpter deū non faciūt: hoīes
reueriti: faciunt ſepenumero. Opu
lentiores femine capillos nō ſoluūt
brachia non nudāt. quod ⁊ maxīe
reprehendendum. non ꝙ nō nudēt
ſʒ ꝙ non propter deum. ſed ne tur
pes videantur. Pudor luctum cohi
bet: dei metus non cohibet. Et quo
modo hoc non ſummopere repre
hendendum? Quod diuites diuitia
rum gratia faciūt: diuino metu pau

peres faciant. Sȝ econtra euenit.
ille ꝓpter inanez gloriã philoſophã
tur. he propter humilitatem prefe
runt impudentiam. Quid hoc ab-
ſurdius? Omnia ꝓpter homĩes: oĩa
propter preſentia facimus. Et ſtul-
te ⁊ ridicule loquũtur. Atqui dñs ĩ
quit. Beati q̄ lugent peccata vide-
licet: que nemo luget. Nemo anime
ſue curat perditionem. Quod luge
re non iubemur: id lugemus. Quid
inq̄t? cũ homines ſimus: de morte
hominis non eſt dolendum. Nũq̄d
ego hoc prohibeo? Minime lugere
ſȝ impudenter lugere veto. Nõ ſũ
immanis atq̃ crudelis. Video na-
turã dolere ⁊ quotidianã requirere
conſuetudinẽ. Non licet nullo affe
ctu moueri. q̄d ⁊ xp̃s oſtendit. la-
chrymatus eſt. ſup Lazaro. eius ſeq̄
re exemplum: lachrymare. ſȝ leniter
⁊ pudenter: ⁊ cũ dei timore. Si hac
rõe lachrymas fũdes: ñ reſurrectio
nis diffidentie argueris. ſȝ egrefer
re chariſſimi ſe iũctionẽ videberis.
Nã ⁊ ꝑegre proficiſcentes: lachry-
mis ꝓſequimur. nõ tñ vt mortuos.
ita ⁊ tu lugeas: tanq̃ ꝑmiſeris pere
grinũ. Hec ego non vt ꝑceptor. ſed
vt ꝑmiſſor: humane conſcius fragi
litatis: admoneo. Vel ſi peccator et
q̄ ſepenumero deũ offenderit mortu
is deflendus eſt: vel potius minime
cũ nihil illi afferat vtilitatis. ſȝ ea
facienda: que ei aliq̄d conferre poſ
ſint: elemoſynas: oblatõnes. in hoc
letandũ eſt: ꝙ malicia eius abciſa ẽ
ꝙ iuſtus. Rurſus letandum ꝙ in tu
to collocatur: ꝙ liberatus eſt futu-
ra formidine. Si iuuenis ꝙ ex me
dio malorum ereptus eſt. Si ſenex:
ꝙ eo diutius vſus eſt: quod maxi
me deſiderabile videbatur: vite ſati
etate migrauit. Tu autem horum
omiſſa conſideratione: ancillas ce-
dis: acſi ita demum defunctum ho-
noribus proſequaris: quod vltime
eſt dementie. honor enim mortuo:
non fletus eſt: non eiulatus. ſȝ hym
ni ⁊ pſalmi: ⁊ vita optima. Ille mo
riens cum angelis euolabit. etiamſi
nemo exequijs interueniat. Perdi
tus autem etſi in funere vniuerſam
habuerit ciuitatem: nihil lucra-
bitur. Vis mortuum honorare? A
lia via aggrediendum eſt. Fac ele-
moſynas. Que tibi ex multis fletibꝰ
vtilitas? Ego ⁊ aliud malum au-
diui: ꝙ multe etiam amatores ꝑ fle
tus alliciunt: maritalis amoris opi
nionem: lamentationum vehemen
tia de ſe confirmantes. O diabolicã
mentem. O ſathane cogitationem.
Quandiu ⁊ terra ⁊ puluis? q̄diu
ſanguis ⁊ caro erimus? Celum tan
dem ſuſpiciamus. Intelligamꝰ ſpiri
talem nr̃i partez. Quomodo genti
les arguemus? Quomodo qui hec
faciunt conſolabimur? Quomõ cu-
ȝ ijs de reſurrectõne diſputabimus?
Quomodo de alijs ſapientie ꝑtibꝰ?
Qua ſecuritate viuemus? Ex do-
lore enim prouenit mors. Conſide
ra vim ꝑſpectiuã anime. nihil ſinit
videre neceſſariorum. inde multum
detrimenti. illo eĩ modo ⁊ deũ offen
dimus: neq̃ nobis neq̃ defuncto ꝓ
ſumus. hoc autem ⁊ deo placemus:
⁊ probamur ab hominibus. nã ſi ñ
ſuccumbemus: continuo doloris re
liquie abolẽtur. Si indignabimur:
in miſeria relinquimur. Si gratias
agemus nõ merebimus. Et q̃uo ꝑt
inq̄t non dolere qui filiũ vel vxorẽ
amiſit? Non dico ne doleat. ſed ne ĩ
modice. Nam ſi intelligeremus deũ
illũ abſtuliſſe quẽ mortalem virum
ac filium habeamus. mox conſolare
mur. Indignari enim maius quid-
dam ſupra naturam querentis eſt.
Hõ natus ⁊ mortalis. quid doles
quod ſecundũ naturam contigit?

Nunquid doles ꝙ edendo nutriris
Nunquid queris ſine cibo viuere?
Ita ⁊ in morte. Nunquid queris ĩ
mortalitatē? Mortalis nat⁹ es. Se
mel hoc diffinitum. Noli dolere. no
li te affligere. ſ; ama que cōmuniter
omnibus ſtatuta ſunt. Doleant tibi
peccata tua: hic optim⁹ fletus. hec
maxima ſapientia. Hec ergo perpe
tuo defleamus vt celeſtem aſſequa
mur leticiā. Grā ⁊ benignitate do
mini noſtri Jeſu xpi: cui honor et
gloria in ſecula amen.

Homelia lxii

ex capitulo vndecimo.

Nondum enim venerat Jeſ⁹
caſtellū. ſ; erat adhuc ĩ illo
loco vbi occurrerat ei Mar
tha. Magnuz bonuz ſapientia eſt
Sapientia nr̄a dico: non gentiliuz
que verba ſunt duntaxat ⁊ fabule
neq; vllaz habent ſapientiā. glorie
nanq; cauſa omnia faciunt. Magnū
inq; bonū ſapientia que nobis inde
vicez reddit. Qui enī pecunias con
temnit: iā hoc bonū conſecutus eſt
ꝙ ſupfluis ⁊ ſtultis curis liberat⁹
eſt. Qui gloriam peſſundat: premiū
inde accipit: ꝙ nulli ſeruit. ſ; vera
liberalitate ꝑfruitur. Qui celeſtia
concupiſcit: remuneratione non ca
ret. cū nihil preſentia arbitraretur:
⁊ facile dolorem omnē exuperz. Ec
ce nūc mulierē philoſophantē inde
ꝑmiū cōſecutā. Etenī omnibus aſſi
dentibus dolens ⁊ plangēs nō ex
pectauit ad ſe venientē mgr̄m: ne
q; decorum ſeruauit neq; luctu rete
ta eſt. Siquidē que in luctu ſunt: cū
alijs incomodis etiam tenētur affe
ctu: ꝙ a preſentibus affectāt lauda
ri. Quoꝝ nihil Marſe accidit. ſ; ſur
gens e veſtigio: magiſtro obuiam fa
cta eſt. Jeſus autem nondum in lo
cum venerat. Tēro ei paſſu ābula

bat: ne ad ſignū faciēdū feſtinaē vi
derek. ſ; ab illis de eo iudicium fie
ri volebat. Aut igr̄ hoc ſignificare
vult euangeliſta: aut ꝙ cito accur
rit: vt venienti occurreret. Uenit
āt nō ſola. ſ; omni iudeorum turba
ſubſequente: ⁊ perq; prudēter ſoror
ei clam magiſtri aduentum ſignifi
cauit: ne cōſeſſum perturbaret. Ne
q; cur ſurgeret dixit. Nā multi cer
te abijſſent. Nunc vero tanq; fletu
ram ad monumentum ſecuti ſunt ⁊
ex his iteꝝ mortuum Lazaꝝ confir
matur. Et procidit ad pedes eius.
Uehementius q; ſoror amabat. Ne
q; turbā reuerita eſt: neq; opinionē
quam de eo iudei habebant. Erāt
nanq; multi maliuoli qui dicebant
Non poterat hic qui aperuit ocu
los ceci nati facere vt hic non mo
rerek? Sed omnē humanuz affectū
expulit: mgr̄o preſente: cuius ſolius
facta eſt honoris videlicet in domi
nuz. Et quid inquit? Dn̄e ſi fuiſſes
hic: frater meus non fuiſſet mortu
us. Sed quid nihil ad eam loquik
xps: vt ad ſororem? Turba aderat
neq; verboꝝ tempus erat. ſ; mouek
humano affectu: quez tantū primo
voluit eſtimari. Nam cum ſignum
magnū (quale raro fecit) eſſet factu
rus: ex quo multa erat prouentura
vtilitas: ne turba abſente nihil lu
crarek: doloris affectu multos te
ſtes allicit: ne predā amitteret. Et
ꝑmū humanā ꝑfert naturā. Lachry
mak ⁊ ꝑturbak. Horat eniz lachry
mas excitare ⁊ affectū arguere. Il
la ei ꝑicula. Et infremuit ſpiritu.
motum illū cohibuiſſe ſignat. Et a
it. Ubi poſuiſtis eū? ne flendo inter
rogaret. Sed quid rogat? Nō vult
feſtinare. ſed omnia ab illis diſcere
⁊ hortatus facere: vt omni ſuſpicio
nē careret miraculum. Dicunt ei.
Ueni ⁊ vide. Lachrymatus eſt Je

ſus. Nullū adhuc reſurrectōnis ſi-
gnū oſtenderat: neq̃ vt ſuſcitaturꝰ
ſꝫ vt lachrymaturus venit: quod
mox ſignificatur. Ait enim. Dixerūt
ergo iudei. Ecce quomodo amabat
eū. Quidā āt ex ipſis dixerunt. Nō
poterat hic qui aperuit oculos ce-
ci nati facere vt hic non moreretur?
Nec ī calamitatibꝰ a malicia abſti
nebant. Atq: facturus erat rem lon
ge mirabiliorē. Longe eī maius eſt
poſt mortē in vitā reuocare q̃ iſtā
tez propellere: in quo ergo eius vir
tus erat admiranda: in eo Jeſū ca-
lūniātur. Confitentur āt aperuiſſe
oculos ceci nati: ꝛ qđ rurſus debe-
bant admirari cauillātur. acſi nihil
feciſſet. Nec in hoc ſolum coꝝ oſten
dit maliciā ſꝫ cū nōdū ad monumē
tum venerit eū criminātur. non ex
pectantes rei finez. Intuere corru
ptum coꝝ iudiciū. Uenit ad monu
mētū ꝛ rurſū affectū arguit. Quid
tandē tā diligenter: quotiēs lachry
matus ſit meminit euangeliſta: ꝛ ꝙ
infremuerit? Ut intelligas vere na
turā noſtrā induiſſe. Cum enim ma
gna de eo loquatur: etiā in ijs que
ad corpus ſpectant hoc in loco mul
to humilius loqtur. Nihil vt reliq
euangeliſte in paſſione ꝙ in agonia
eſſet narrauit. ſꝫ contra ꝙ retrorſuz
ſupinos reiecerit. Quod ergo illic
omiſit: hic per luctum implet. Naz
de morte diſputans inquit Poteſta
tem habeo ponendi animā meaz. ꝛ
nihil ſubmiſſe loquitur. Ideo in hu
manitatis affectibus: incarnatōis
veritatem oſtendunt. Matheus eī
ab agonia ꝛ tremore ꝛ ſudore. hic a
lachrymis humanitatez confirmat
Neq̃ enim niſi noſtre fuiſſet natu-
re: ꝛ ſemel ꝛ iterum lachrymari co
actus fuiſſet. Neq̃ vllis reſpondꝫ
criminibus. Quid enim verbis im-
ponere eis ſilentium oportuit: cum
mox rebus ipſis ad tacendum coge
rentur: quod grauius fuit ꝛ maio-
rem incuſſit pudorem? Ait ergo.
Tollite lapidem. Quid tandem ab
ſens non idem iuſſerat atq̃ perfece-
rat? Quid non dimiſſo lapide ſuſci-
tauit? Poterat enim qui corpus
mortuum voce mouerat: ꝛ corru-
pto animam inſpirarat multo ma
gis lapidem mouere. Sed cur non
fecit? Ut eos teſtes feciſſet miracu
li: ne dicerent: quod ꝛ de ceco. Hic
eſt: non eſt. Manus enim ꝛ preſenti
a illorum: ipſum eſſe teſtabantur. Il
li enim vel imaginationem vel pre
ſtigium aliquod opinari potuiſſent
Nunc cum affuerint. cum lapidem
tulerint. cum ligatus exierit. cum
iuſſus ſit ſolui. cum amici preſētes
ipſum viderint. ꝛ ex veſtibus agno
uerint: cum ſorores fetere. ꝛ quadri
duanuz eſſe dixerint. Hec omnia
ſufficientia erant que vel impuden-
tibus ſilentium imponerent. cuz rei
teſtes adeſſent. Ideo iubet vt lapi
dem tollant a monumento: oſten-
dens ſeipm̄ ſuſcitare. Ideo interro
gat vbi poſuiſtis eum: vt dicentes.
Ueni ꝛ vide. ꝛ ducentes ipſum: non
poſſent dicere alium ſuſcitatum: vt
ꝛ vox ꝛ manus teſtificaretur. Uox
dicendo veni ꝛ vide. Manus: lapi-
dem tollendo: ꝛ inſtitas ſoluendo.
Et viſus ꝛ auditus. Hic vocez au
diendo. Ille videndo exeuntem: et
odoratus: odore offenſus. Inquit e
nim iam fetet. quadriduanus ē Me
rito ergo dixi ꝙ minime norat mu
lier quid Jeſus diceret cum inquit
Etiam ſi mortuus fuerit viuet. Cō
ſidera ergo quid hic dicat. tanq̃ iaz
impoſſibile eſſet. Erat enim admira
bile vt q̃driduanū ꝛ fetidū mortuū
ſuſcitaret. Diſcipulis enim inquit:
vt glorificetur filius dei per eū. hic
gloriā dei de patre inquit. Animad

uerte audientiū imbecillitatē: diuer
ſi ꝑmonis eſſe cauſam. Rememorat
eī que ſuperius dixerat arguens tā
q̄ꝫ oblitā. Noluit iam preſentes ꝑ
turbare. Ideo inquit. Nonne dixi
tibi ſi credideris videbis gloriā dei
Magnū nanqꝫ bonū fides ē magnū
inq̄ꝫ: ⁊ bonoꝝ multoꝝ cauſa Ut dei
opera hoīes facere poſſint | in noīe
illius. Si enim credideritis inquit:
⁊ dixeritis monti huic vt transfera
tur: fiet. Et q̄ credit in me maiora
ſigna faciet q̄ꝫ ego in nomine meo.
Quenam maiora? Etenī vmbre ip
ſorum mortuos ſuſcitabant. Sic eī
predicauit xp̄i poteſtas. Non enim
taꝫ mirabile fuit: ꝙ viuus miracula
facerꝫ: vt ipſo mortuo alij in noīe e
ius maiora operarētur. Neqꝫ dubi
tandū fuit de eius reſurrectione: ne
qꝫ ſi viſa fuiſſet ita eſſet confirmata.
q̄ eī reſurgentem vidiſſet dicere po
terat fuiſſe phātaſma. q̄ vero ſolo e
ius noīe inuocato maiora miracula
videt: q̄ꝫ cum in carne cū hominibus
verſatus ē: non ſane incredulus eſ
ſet. niſi maiorem in modū deſiperꝫ.
Magnū igitur bonū fides: cum a ve
hementi amore ⁊ flagranti aīo pro
cedit. ipſa ſapientes nos indicat. ipſa
humanam detegit humilitatem. et
inferius omiſſis rationibus: de cele
ſtibus diſputat. ⁊ qđ humana ſapiē
tia inuenire non poteſt: in quo defi
cit: hoc fides dirigit. hoc docꝫ Hāc
igi complectamur. neqꝫ rationibus
diſtrahamur. Cur gentiles nihil in
uenire poſſunt? Dic queſo. Nonne
externam omnem nouere ſapienti
am? Unde ergo piſcatores ⁊ tento
rioꝝ opifices: ⁊ indoctos ſuperāre
non potuerunt? Quoniam illi rati
onibus: hi fide omnia ꝑficiebant.
ideo ⁊ Platonē ⁊ Pythagorā ⁊ phi
loſophos omnes. necnon ⁊ aſtrolo
gos: mathematicos: geometras: a
rithmetricos. ⁊ oīs ſapientie profeſ
ſores: ſuperarunt. ⁊ meliores facti
ſunt: quanto ſtultis illis ⁊ inſanis
veriores philoſophi euaſerūt. Hic
enim ſtatim animaꝫ immortaleꝫ eē:
non tantū dixerunt. ſꝫ ⁊ ꝑſuaſerunt.
Illi antea nihil norant: ꝙ eſſet ani
ma. Poſtq̄ꝫ autem inuenerunt ⁊ di
uiſerunt eaꝫ a corpore: iteꝝ in erro
reꝫ ꝓlapſi ſunt: aliq̄ corpus eaꝫ di
xerunt. alij compoſitū. nonnulli cuꝫ
corpore diſſolui. necnon celum ani
matū ⁊ deū. Piſcatores aūt dei opꝰ
profeſſi ſunt. ⁊ omnibus ꝑſuaſerunt
Qꝫ aūt gentiles ratioībus vſi ſint
minime miꝝ. ꝙ autē q̄ fideles videā
tur: ij animales inueniātur. eſt ſane
ridiculum. propterea decipiuntur.
Et alij q̄dem qui dicunt ſcire deū:
vt ipſe ſeipm̄ nouit: qđ nemo ne illo
rum quidem auſus eſt dicere. A
lij non poſſe deum ſine paſſione ge
nerare. neqꝫ eī quicq̄ꝫ amplius a
nobis: habere ꝑmittūt. Alij ꝙ recta
via nihil proficit. Sꝫ tempꝰ non ē
hec in ꝑſentia repꝛhendendi. Qꝫ aūt
nihil ꝓficiat fides recta: ſi vita pra
ua ſit: ⁊ xp̄s ⁊ Paulus pluribus o
ſtendit. Inquit enī Non omnis qui
dicit mihi domine domine intrabit
in regnum celoꝝ. Et. Multi dicent
mihi in illa die. Dn̄e nonne in noīe
tuo ꝓphetauimus? ⁊ dicā eis. neſcio
vos. Et iteꝝ. Nolite gaudere ꝙ de
monia vobis obediūt. Qui hic non
attendūt: facile in vicia delabūtur
etiā ſi fidē rectā habeant. Sed nos
hic fugiāus. neqꝫ enī ſine vita recta
deus videri pōt. Pacē inq̄t ꝑſeq̄mi
ni. ⁊ ſāctificatōeꝫ. ſine qua nemo vi
debit dominū. Sanctificatōeꝫ ꝯti
nētiā appellat vt vnuſq̄ſqꝫ ſua ꝯtētꝰ
ſit vxore: neqꝫ alienā q̄rat. Qui ſua
ꝯtentꝰ nō ē: ſaluꝰ eſſe non pōt: ſed
neceſſario peribit. etiam ſi innume
ra bona opera fecerit: Fornicando ſ

poſſibile eſt intrare in regnū celoꝝ. imo non fornicatio hec.ſ; adulteriū Queadmodū eī alligata viro: ſi aliuz cognoſcit: adulteraẜ. ita alligat⁹ vxori: ſi aliā habet: adulterij reus ē hic non hereditabit rgnū celoꝝ.ſed in gehēnā intrudetur. De his inqt deus Vermis eoꝝ non morieẜ. neq; ignis extinguetur. Nullā enī veniā conſeqtur: q̄ capta vxore: poſt hoc carnis remediū aliene iniuriatur h⁹ iā laſciuia ē. ꝙ ſi ab vxore ſua multi ieiunij ꝛ oratōis tempe: abſtinēt: q̄ ſua contentus non ē. ſ; alienā introducit: quantū ſibi mali accumulat? Si ſuā repudiare ꝛ alij vacare non licet (eſt enī adulteriū) quantū ille accuſandus eſt q̄ ſue aliā addit. Nemo igr̄ hunc morbū anime inſidere ꝑmittat. ſ; radicitus euellat. neq; eī tantū vxorem: quantū ſeipm offendit. hoc enī adeo apud deū ſceleſtuz videtur. vt ſi vxor ab idolatra viro ipo nolēte diſcedat: puniaẜ: ſi ab adultero minime Cōſidera ergo huius morbi maliciā. nā ſi qua fidelis inqt habet viꝝ infidelem. vt ipe cōſentit habitare cum illa: non dimitat virum. De fornicatrice autem. Si quis dimiſerit vxorē ſuā preter rationē fornicatōis: facit ipam mechari. nā ſi conſuetudo vnū corpus facit. ſi quis meretrici admiſcetur vnum cum meretrice corpus efficiẜ. Quomodo ergo ornata accipietur: cum ſit membrum xp̄i? Quomō ei iūgetur corpus meretricis? Et ītu ere exceſſum. Que cuz infideli habitat non eſt immunda. Sanctificat⁹ eſt inqt vir infidelis in muliere fideli. In fornicaria āt. Nunquid membra chriſti faciemus membra meretricis? illic ſanctificatio manet ſi cū vxore cohabitat. hic diſcedit. Graue itaq; malum fornicatio graue in ꝗ ꝛ immortale afferens ſupplicium ꝛ in hac vita innumera ſecum mala trahit. Cogitur enim vitam miſeraz ꝛ infelicē viuere qui hoc morbo afficitur. Neq; meliori loco res ſue ſunt ꝗ eoꝝ qui ſupplicijs diſtrahuntur. Alienam domuz trepidus ꝛ formidoloſus ingreditur: omnia timet: ꝛ ſeruos: ꝛ liberos. Quare hortor hoc vos morbo diſſoluatis. quod ſi non placet: nolite hic ſacra ingredi penetralia. Siquidez minime oportet ſcabioſas ꝛ morbidas oues: in ſanaꝝ ꝛ beneualentiuz grege verſari: ſed ab ouili exigende ſūt: quoad bonā recipiant valitudinez Mēbra chriſti ſumus. nolimus fieri meretricis. Non eſt locus hic: lupanar. ſed eccleſia. Si membra meretricis habes: abeſto ab eccleſia. ne preſentia tua ſordeſcat. Ac ſi nulla eſſ; gehenna: nullū ſuppliciū. quo tamen aīmo: poſt coniūctionē illaz: ꝛ nuptiales faces: poſt iuſtū lectum: ꝛ liberoꝝ ſuſceptionez, poſt quotidianā conſuetudinem: pateris aliam ſupponere? Cur non vereris: non erubeſcis? Qui poſt vxoꝝ mortē alijs admiſcentur: ij reprehenduntẜ a multis ꝗuis puniri non poſſint. Tu viuēte vxore aliā ſuperducis? Quenā hec incontinentia? De his īquit. Vermis eoꝝ non morieẜ: ꝛ ignis non extinguetur. Perhorreſce minas. formida ſupplicium. Non eſt tanta hic voluptas quanta illic pena. Sed abſit vt aliquis huic ſit obnoxius ſupplicio. ſed per ſanctificationez omnes chriſtū videant: ꝛ promiſſa bona conſquātur Gratia ꝛ benignitate dn̄i nr̄i Jeſu chriſti cum quo pr̄i gloria in ſecula.

Homelia lxiii

ex capitulo vndecimo

Jeſus āt eleuatis ſurſum oculis dixit. Pater gratias ago ti

bi quoniā audiſti me. Ego āt ſciebā
ꝙ ſemꝑ me audis. ꝫ propter populū
qui circūſtat dixi Quod ſepenu
mero dixi id ⁊ i preſētia repetā: deū
ſcilicet non adeo ſuā ſpectare digni-
tatem vt nr̄am ſalutem. neqꝫ vt ma
gnū aliquid loquatur. ꝫ vt nos poſ
ſit allicere. Propterea alta ⁊ mag-
na raro: ⁊ ea abſcondita. ꝫ humilia
⁊ abiecta frequēter loquit᷑. Cum ei
his populū magis adducerꝫ: magis
etiā vtebatur. non tamen ſemꝑ. ne
poſtea offenderent᷑. neqꝫ conticꝫ. ne
pſentes ſcandaliſarent᷑. Illi nanqꝫ q
perfecti futuri erant: ex vno alte et
magnifice dicto: totuꝫ poterant in
telligere. hi āt cum rudes eſſent. ni-
ſi ſepenumero eadem audiſſent: nul
lū cepiſſent emolumentum. Certe
neqꝫ poſt tantam doctrinā perſtāt
ꝫ eū lapidibus petunt ⁊ pſequūtur
⁊ interficere conātur: ⁊ blaſphemū
appellant. cuꝫ equalē ſe faceret deo
Et nunc dicunt blaſphemare. Cuꝫ
autē dixiſſet remittuntur tibi pecca
ta tua. iteꝫ demoniū habere dicūt.
Et cum mortē ſupare: qui verba ſu
a audiret. ⁊ ſe in patre. ⁊ patrē i ip-
ſo: eſſe. ⁊ de celo ſe deſcendiſſe: dice-
ret: eum relinquūt ⁊ perturbantur.
Que ſi raro dicta minime ferebant
longe minus ſi ſemper alte ⁊ magni
fice locutus eſſet Nam cū dicit Si
cut mādauit mihi pater ſic loquor.
Et ego a meipō nihil loquor. tunc
credunt. Multi inquit crediderunt
in eū. Qꝫ ſi humilia fidē faciunt. ſub
lima auferūt. Nonne vltime amen
tie eſt: non intueri humiliter ꝓpter
auditores locutum? Nā ⁊ alio in lo
co cum magnum quiddā dicere vel
let: ⁊ reticuiſſet: cauſam attulit ne
ſcādaliſarentur. Proijce hamuꝫ in
mare qđ ⁊ in hoc loco. Cū ei dixiſ-
ſet. Ego ſciebā ꝙ ſemꝑ me audis. ꝓ
ſecut⁹ ē. Propter circūſtantē popu
lū dixiſſe vt crederent. Nūqđ nr̄a
hec verba ſunt? Nū humana conie-
ctura? Cū enim ex rebus ipſis non
credamus eos in magnis ſcandaliſa
ri: ⁊ ipē dicat ſe ideo humilia loqui
ne ſcandaliſarētur. Quis deinceps
a natura humiliter ipm̄ locutuꝫ ſuſ
picabitur. ⁊ nō eoꝝ indulgentē im
becillitati? Et alibi voce celitus de
lata dicebat Non ꝓpter me hec vox
facta ē. ꝫ ꝓpter vos. Atqꝫ magnum
decet multa de ſe humiliter predica
re: nō āt humilē ⁊ abiectū magnifi-
ce. Indulget auditoꝝ imbecillitati.
⁊ humilitatē eos: ⁊ ſe carnē nr̄aꝫ ac
cepiſſe erudit. neue deo contrariū: ⁊
non veniſſe a deo: ⁊ legē ſoluere ar
bitrarētur: vtqꝫ odiuꝫ populi auer
teret: cū frequēter in veteri teſtamē
to dicat᷑. Dominus deus tuus domi
n⁹ ē vn⁹. Qꝫ ei humilis ⁊ abiect⁹ ma
gnifice de ſe loquatur nulla eſt cau
ſa. nec ratione aliqua nititur. ꝫ ſo
la amentia eſt ⁊ impietas: ⁊ audaci
a non toleranda. Qua ergo gratia:
humilia loqtur qui arcane illius ⁊
inenarrabilis ē ſubſtantie? Et eoꝝ
que diximus gratia: ⁊ ne etiā puta
retur ingenitus. Nam ⁊ Paul⁹ qđ
tale timuiſſe videtur. cum ait. Pret
eum qui ei cuncta ſubiecit. Impiū
enim hoc ſuſpicari Naꝫ ſi minor pa
tre ⁊ alterius ſubſtantie: equalis exi
ſtimatus eſſet Nonne omnia feciſſꝫ
vt ea tolleret᷑ opinio? Nunc cōtra
facit inquiens. Si non facio opera
eius q miſit me: nolite mihi credere
Et cum dicit. Ego in prē ⁊ pater in
me eſt equalitateꝫ nobis ſignat. E
rat hec omnino tollenda opinio: ſi i
ferior fuiſſet: ⁊ nullo pacto dicendū
Ego in prē ⁊ pater in me eſt aut v
nū ſumus. aut. Qui videt me videt
⁊ prēm. De virtute nanqꝫ ſermo e-
rat. dicendo. Ego ⁊ pr̄ vnū ſumus.
Et de potentia. Sicut pr̄ ſuſcitat

mortuos ⁊ viuificat.ſic ⁊ filius quos
vult viuificat. Quod qui alterius
eſſet ſubſtantie minime facere potu
iſſet. Qui ſi potuiſſet non oportebat
id dicere.ne quis vnā ⁊ eandem eſſe
ſubſtantiā arbitraretur. Si enim ne
ſuſpicarentur deo contrariū eſſe:eti
am que ſibi non conueniūt de ſe non
nūq̄ loq̄tur.longe magis tunc. Di
cere nanq̄ vt honorificent filiū:ſic
⁊ patrē.⁊ opera que ille facit: ⁊ e
go ſimiliter facio.⁊ ſe reſurrectionē
eſſe ⁊ vitam.⁊ lucē mundi : equipa
rantis eſt ſe patri:⁊ illorum confir
mantis ſuſpicionem Nunc aūt q̄ le
gem nō ſoluat tot rationibus excu
ſat. opinionē āt equalitatis ad pa
trē:non modo non tollit . ſ; confir
mat.⁊ dicentibus illis blaſphemas
q̄ te deum facis.ex operibus equali
tatē monſtrauit. Et quid filiū hoc
feciſſe dico:cū pater non indut⁹ car
ne multa de ſe humilia dici paſſus
ſit:ꝓpter auditoꝝ ſalutem! Ade eni
inquit Vbi es! Et illud Vt cognoſ
cam ſi forte ſcdm clamorē coꝝ pfici
ent.Et. Nunc cognoui q̄ times de
um tuū.Et ſi forte audiāt etſi intel
ligant.Et quis daret cor meum po
puli huius ſic eſſe!Et non ē ſimilis
tibi inter deos dn̄e.Et multa huiuſ
modi in veteri teſtamento:ſi q̄s no
taret:diuina maieſtate indigna īue
niret.Et de Achaab dictū ē.Quis
decipiet mihi Achaab!Et quotiēs
gentilibus dn̄s per comparationē
ꝓponitur .ſemꝑ indigna ſūt deo ver
ba.Sz aliter digna efficiūtur.quo
niā tam clemens eſt:vt propter no
ſtrā ſalutem etiā digna ſe verba cō
temnit.Nam ⁊ q̄ homo filius fact⁹
ſit.⁊ ſerui formā acceperit: q̄ humi
lia ⁊ loqueretur: ⁊ de ſe dici ꝑmiſe
rit:indignū deo.Indignū ſane.ſi q̄s
eius conſideret maieſtatem .dignuz

rurſus : ſi immenſa eius benigitas
⁊ clementia conſideretur.Eſt ⁊ ali
a tam humiliū verboruz cauſa:qua
p̄rem norant: ⁊ venerabantur. filiū
aūt ignorabant.Ideo ad ip̄m freq̄n
ter confugit tanq̄ confeſſu: vtpote
cū nō adhuc ip̄e eā haberet auctori
tatē.non ex ſe.ſ; ex auditoꝝ ſtultiti
a atq̄ imbecillitate.Ideo orat ⁊ di
cit.Pater grās ago tibi.quoniā au
diſti me. Qui ſi quos vult viuificat:
⁊ ſicut pater ita viuificat. quare o
rat! Sed vide iam in ip̄m veniſſe
locum.Vt ergo tulerunt lapidem.
Jeſus eleuatis ſurſum oculis dixit.
Pr̄ grās ago tibi. quoniam audiſti
me.Ego autē ſciebam quia ſemper
me audis.ſ; propter populū qui cir
cunſtat; dixi vt credant quia tu me
miſiſti.Interrogemus hic hereticū
Num preces ei quid cōtulerint ad
Lazarum ſuſcitandū.Quomodo er
go alia ſine p̄cibus fecit miracula!
Tibi inquit dico demoniū egrede
re ab iſto.Et volo:mūdare. Et ſur
ge tolle grabatum tuū.Et remittū
tur tibi peccata tua. Et mari Ta
ce obmuteſce. Quid autem preſta
ret apoſtolis:ſi preces ei ad miracu
la opitularentur Immo neq̄ illi p̄
cibus omnia faciebant . ſed multa
Jeſu nomine inuocato. Qui ſi eius
nomen tantum poterat: quomodo
ip̄e precum auxilio indigebat ! quo
ſi indigebat. non vtiq̄ nomē eius e
am habuiſſet poteſtatem. Cum au
tem hominem fecit. quid precatus
eſt! Nonne magna deprehenditur
equalitas ! Faciamus inquit ho
minem. Quid autem imbecillius:
ſi ei orandum fuit! Sed videamus
q̄d orat.Pater grās ago tibi. q̄ au
diſti me.Et quiſnā vnq̄ ita p̄cat⁹ ē
priuſq̄ quicq̄ diceret!Gratias ago
tibi inquit:oſtendens ſe non egere

precibus.Omīa ei facis que volo. n̄
tanq̄ non poſſet. ſ; tanq̄ vna eſſet
ipſoꝝ ſententia Sed qua gratia ora
tōnis forma vſus eſt? Non me.ſed
illū cauſam dicentem audi.propter
circūſtantē populū vt credant. q̄
tu me miſiſti Non dixit vt credant
me minorem:⁊ q̄ diuino indigeam
auxilio:ſine quo nihil facere poſſū.
ſed q̄ tu me miſiſti. Hec omīa p̄ces
oſtendunt:ſi ſimpliciter eas accipia
mus.Non dixit. Miſiſti me imbe-
cillum:futuris conſcium:a meipſo
nihil potentē.Sed his omnibus o
miſſis.ne quid horum ſuſpicareris:
ponit veram orationis cauſam. ne
me deo contrariū arbitrentur.ne di
cant non eſſe a deo.vt ſecundū vo
luntatē tuā hoc me feciſſe oſtendaz
tantū non dicens. Si eſſē contrari
us deo:res non proceſſiſſet.Audiſti
me.⁊ ad amicos dici ſolet: ⁊ equa-
les. Ego ſciebam quia ſemꝑ me au
dis.hoc eſt vt fiat voluntas mea:n̄
egeo precibus ad pſuadenduz Vna
enim voluntas eſt.Ad quid ergo p̄
ces? Propter infirmiores. Et cum
hec dixiſſet clamauit voce magna.
Cur non dixit in nomine prīs mei:
veni foras.aut reſuſcita eū pr̄.ſ; om
nibus his omiſſis orantis forma ac
cepta:re ip̄a ſuā p̄fert auctoritatem
q̄ ⁊ hoc ſapientie ſue eſt:ut verbis
humilitatē:re poteſtatē pre ſe ferat
Cū ei nulla alia de re xp̄m poſſent
accuſare q̄ q̄ non eſſet a deo. ⁊ ita
multitudinē deciperēt.hac gratia
per exceſſum id refutat:⁊ eo modo
quē imbecillitas exigebat. Pote-
rat ei aliter oſtendere inter ſe cōue
nientiā ſ; eo populus ꝑuenire non
poterat.Et ait Lazare veni foras.
hoc eſt quod dixerat. Venit hora
quando mortui audient vocem filij
dei:⁊ qui audierint viuent. Vt enī
non exiſtimares ab alio virtutez ac
cepiſſe:ſuperius te docuit.⁊ nunc ꝑ
opera oſtendit.Et non dixit Reſur
ge.ſ; veni foras.⁊ mortuū tanq̄ vi
uentem appellat. Quid hac poteſta
te par? Qr ſi non propria v̄tute hꝰ
facit.quid in eo plus eſſet q̄ in apo
ſtolis qui dicebant.Quid nobis at
tenditis.tanq̄ propria virtute hoc
faciamus hunc ambulare? Qr ſi nō
ſua opabatur poteſtate.quid nō id
quod apoſtoli dicebat? Et ita ipſi eſ
ſent ſapientiores: qui gloriā propul
ſarēt.Et iterꝫ. Quid attenditis no
bis tāq̄ propria virtute faciamus?
Similes vobis homīes ſumus Pre
terea apoſtoli q̄ nihil ex ſe facerent
totis viribus pſuadere conabātur.
ip̄e autē cū eam de ſe cōcitaſſet o
pinionē.nonne abſtuliſſet ſi falſa eiꝰ
poteſtas crederetur? Quis hoc di-
xerit? Sed contra ait. Propter cir
cūſtantem populū:vt credat. Qr ſi
crederent nō opus eſſet precibus.
Si enim non erat indignum ſe pre-
cari. quare illis cauſam imputat?
Quare autem non dixit vt credāt
q̄ tibi nō ſum equalis? Oportuit e
nim in hanc ſuſpiciōem venire. Sz
cum legē ſoluere exiſtimaretur (ni
hil illis dicentibus) Nolite inquit
putare quia veni ſoluere legē. Nūc
āt ꝯfirmat opinionē Omnino autē
q̄d opus fuit tātis ābagibus ⁊ ob
ſcuritatibus? Satis fuerat dicere.
Nō ſum par? Quid ergo nō dixit i
q̄t nō facio volūtatē meā? Et hoc
obſcure:⁊ ob illoꝝ ībecillitatē: ⁊ ea
ratione qua ⁊ orauit. Quid autem
ſignificat.Quoniam audiſti me? hꝰ
ē: nulla in re tibi contrarius ſum.
Quēadmodum igitur.ea particula
Quoniam audiſti me: nō ſignat q̄
ip̄e non potuerit.non enim tantum
impotentia eſſet. ſed ſtultitia. Si
quidem ante preces neſciſſet eum ſi
bi aſſenſurꝫ.⁊ neſciebat. quomodo

dixit. Vado vt a ſomno excitē eum
⁊ non dixit. Vado vt rogē pr̄em
vt excitet? Queadmodū inq̄ȝ id n̄
imbecillitatis. ſed ſtulticie: ita ⁊ illa
Quia ſemꝑ me audis aut idē ſignat
aut ad illoꝝ locutus ē ſuſpicōnem.
Qꝛ ſi neq̄ȝ ignorabat neq̄ȝ ībecillis
erat. conſtat propterea humilit̄ lo
cutū: vt ſaltē id per exceſſum dictū
cogaris confiteri: non ſecūdū eius
dignitatē. ſȝ vt ad auditoꝝ deſcēde
rȝ imbecillitatē. Ideo dixit quoniā
me audiſti. Minime inquies. ſȝ vt o
ſtenderet excellentiam Atq̄ȝ hoc pa
cto ⁊ nimiam humilitatē ⁊ tantum
hoīem eſſe indicabat. Neq̄ȝ ei preca
ri dei eſt ⁊ eius qui deo aſſidet. Vi
des nulla alia cauſa ad hoc veniſſe
q̄ȝ ꝓpter illorum incredulitatem? In
tuere rem ipāȝ eius poteſtatem te-
ſtanteȝ. Prodijt ergo Lazarus liga
tus. Inde ne imaginationē quan-
dā eſſe putares. Prodire enī ligatū
non minus admirandū videbatur.
q̄ȝ ſuſcitari. Iuſſit ſolui: vt tangen-
tes ⁊ propius facti noſcerent vere
reſurrexiſſe. Et inq̄t. Sinite abire.
Intuē q̄ȝ nullā gloriā expetat Non
ducit eum. non iubet ſecum eſſe: vt
reȝ oſtentet facto miraculo. Alij ad
mirabātur. alij phariſeis adnūciaꝛt
Quid igitur illi? Cum admirari ⁊
obſtupeſcere eos oporteret: ipm̄ q̄
ſuſcitauerat interficere voluerunt
O amentiā. Qui in alijs corporibꝰ
mortē vicerat: ei mortē inferre arbi
trabātur. Et dicunt. Quid facimꝰ?
ꝙ hic homo multa ſigna facit. Ad
huc hominē appellant. cū tale diui
nitatis eius teſtimoniū acceperint
quid facimus? Credere oportuit: ⁊
colere: ⁊ adorare: neq̄ȝ amplius ho-
minem exiſtimare. Si dimittimus
eum ſic omnes credent in eum. ⁊ ve
nient rhomani: ⁊ tollēt regnū nr̄m
⁊ gentem. Quid ſibi his verbis vo
lunt? Populū concitare tanq̄ȝ tyrā
nide piclitatur. Si viderint inqui-
unt rhomani turbam ipm̄ ſequēteȝ
ſub tyrannide nos eſſe arbitrabun
tur: ⁊ deſtruent nr̄am ciuitatē. Et
quanā gratia? dic queſo. Nunquid
ſeditioneȝ docebat xp̄us? Num diſ
ſuadebat cenſum dari ceſari? Non
ne regem ipſum facere voluiſtis et
renuit? Nonne humilem ⁊ abiectaȝ
vixit vitaȝ? Nonne ⁊ domo ⁊ alijs
huiuſmodi caruit? Hec ergo ſine ra
tione vlla dicebant. ſȝ inuidia tantū
Verum id ſibi contigit: cū minime
expectarent: ⁊ ciuitatē ⁊ gentē ce
perunt rhomani: poſtq̄ȝ xp̄m intere
merunt. Erant enim que faciebat
xp̄us minime formidanda. Qui enī
egrotos ſanabat: qui optimaȝ doce
bat vitaȝ: qui principibus parere iu
bebat. non confirmabat: ſed propul
ſabat tyrannidem. Illi ſane ſeditio
nem docebant: hic contra. Quid ei
ſimile ſuboſtendebat. Num ſatelliti
bus ſtipabatur? Num ſe muniebat?
Num ſolitudines obſidebat? Sed
ne affectu aliquo dicere viderētur:
totā piclitari ciuitatē: ⁊ ſe rei publi-
ce conſulere. ⁊ de vltimo ipoꝝ peri
culo habendam rōem dicunt. Non
hec vobis captiuitatis cauſa fuit.
ſȝ longe alia. Huius nanq̄ȝ captiui
tatis: ⁊ ante: babilonie ⁊ antiochi
nō fuit cauſa ꝙ apud vos boni viri
ſed ꝙ mali ⁊ iniuſti ⁊ deum prouo
cantes: verſabantur. Verum enim
uero inuidia nihil videt. ſed cecat a
nimaȝ Nonne Ieſus manſuetudinē
docuit? Nonne alapis ceſos non
vlciſci? Nonne iniurijs affectos tole
rare? Nonne ad accipiendum q̄ȝ ad
miſerēdū alijs malum promptiores
eſſe admonuit? Nūquid hec tyran-
nidē ꝯſtituentis ſunt: q̄ȝ tollentis
Sed vt dixi grauis quidem affectꝰ
eſt inuidia: ⁊ plenus ſimulatione.

Hic orbez terraꝝ innumeris imple
uit malis. hic iudicia cōplent: hic
liuores ⁊ pecuniaꝝ amor: ⁊ princi
patus. hinc inanis gloria hinc vie
obſidentur. hinc mare pirate ꝑcur
runt. hinc ꝑ orbez terraꝝ cedes. hic
genus noſtꝝ diſſipatur. Quodcūq;
videris malum ab inuidia prouenit.
iam in eccleſias irrepit: ⁊ a pncipio
multa opata eſt mala. Hic morbus
auariciā peperit: que omnia confu
dit. iuſticiam corrupit. Dona enim
ſapientūz oculos excecāt: ⁊ tanq̄
frenum ori: auertunt ⁊ cohibent te
ſtimonia. Hec pro liberis ſuos red
dit. De hac quotidie loquimur: ⁊ ni
hil proficimus. Feris peiores effici
mur. orphanos nudamus ⁊ viduas
paupibus vim inferimus: ⁊ eoꝝ au
gemus miſeriaz. Hec mihi perijt
pietas e terra: ⁊ nihil nobis niſi fle
tus relinquūtur Et hoc ſingulis di
ebus dicendum eſt. Nihil precādo.
nihil conſulendo. nihil admōnendo
proficimus, relinquitur fletus Hoc
⁊ xp̄s fecit cuz multa hieroſolymis
ſine ꝓfectu admonuiſſet: eoꝝ lachry
matus eſt calamitatē. Hoc prophe
te faciunt. hoc ⁊ nos faciamus. flet⁹
iā temp⁹ ē: ⁊ lachrymaꝝ: ⁊ lamēta
tionū. Nunc dici poteſt. Vocate flē
tes: ⁊ ad ſapiētes mittite: ⁊ loquā
tur. Hoc fortaſſe pacto morbū qui
claras domos habitat: qui agros
rapina complectitur: eijcere poteri
mus Lugendi tempus eſt ſed opitu
lamini mihi: vos qui iniuriam' acci
pitis: qui ſpoliati eſtis: opitulamini
lugete: ⁊ lachrymarum mearum ſo
cij eſtote. Veruz non nos ſed illos
lugeamus. non nobis iniuriaz intu
lerūt. ſed perdiderūt ſeipos Nos
enim pro accepta iniuria regnum
dei. illi gehēnam pro lucro aſſequū
tur. Ideo melius eſt iniuriam acci
pere: q̄ȝ facere. Lugeamus eos non
ꝯmuni luctu: ſȝ quo ſacre nos lr̄e
docēt ꝓphetas luxiſſe. Lugeamus
cū Heſaia dicente. Ve coniungenti
bus domū domui: ⁊ agꝝ agro adijci
entibus: vt a vicino aliq̄d auferant
Nūquid habitatis ſolū in terra? do
mus magne ⁊ pulchre: ⁊ non erūt
qui eas habitēt. Lugeamus cū Na
uz ⁊ dicamus cū eo. Ve q̄ edificant
in altū domū ſuā. Imo lugeamus e
os xp̄m imitati dicentē. Ve vobis
diuitibus. q̄ ſitietis. quoniā accepi
ſtis mercedē veſtrā ⁊ conſolatōem.
Lugeamus ſine intermiſſōne: ⁊ niſi
turpe ſit etiā plangamus. Dicamus
cum ꝓpheta. Nolite lugerē mortu
uz. ſȝ raptorem: auaꝝ: cupidū: inſati
abilē. Quāobrē mortuos lugemus
cū iā nihil ꝓficere poſſumus? Hos
lugeamus q̄ mutari poſſūt. Sed no
bis lugentibus ipſi fortaſſe rident.
etiā ⁊ hoc lugendū: cū rident quod
flendū eſſet. Si lamentatōibus no
ſtris q̄d mouētur: ceſſandū eſt a lu
ctu: tanq̄ȝ corrigendi ſint Veꝝ cum
nullo doloris ſenſu tangunt: perſte
mus in dolore. Lugeamus non di
uites ſimpliciter. ſȝ auros cupidos:
raptores. Poſſunt enim diuitie re
cte ⁊ laudabiliter expendi: cū ī ege
nos eas conferimus. Auaricia aūt
criminanda eſt atq; accuſanda. Lu
geamus igitur. ſequetur fortaſſe ali
qua emendatio. Et licet qui in hūc
morbum inciderint non liberentur
alij tamē in eū non incident. ſȝ mun
di ſeruabuntur. Utinam ⁊ ipſi libe
rentur: ⁊ nemo amplius tali peſte
comprehendatur: vt ſimul omnes
promiſſis nobis boīs perfruamur.
Gr̄a ⁊ beignitate domini nr̄i Ieſu
xp̄i cui gloria in ſecula.

Homelia lxiiii
ex capitulo vndecimo.

Unus āt ex ipſis Caiphas no
mie. cū eſſʒ pontifex anni illius
dixit eis. Uos neſcitis q̄cq̄ʒ nec co
gitatis. ꝙ expedit vobis vt vnus
moriatur homo pro populo: ⁊ non
tota gens pereat. ¶ Infixe erant
gentes in corruptōne quā fecerant
in laqueo hoc quem abſconderant
comprehenſus erat pes eoꝝ. quod
iudeis contigit. Ipſi nancʒ dicebāt
interimendū xp̄m ne rhomani veni
rent ⁊ tollerent eoruʒ gentē ⁊ ciui
tatem. Poſtq̄ʒ aūt interemerunt. ea
perpeſſi ſunt: ⁊ que coꝝ vitandorū
grā fecerant: in ea ij̄s patratis inci
derunt. ſʒ qui interemptus ab illis
eſt: celum habitat: qui interemerūt
infernū. Atq; non huc intendebant
ſʒ cogitauerunt inquit eū interfice
re: ab illo die. Dixerunt enim. Ueni
ent rhomani ⁊ tollēt r̄gnū noſtꝝ ⁊
gentem Unus āt ex ipſis Caiphas
nomine. cū eſſʒ pontifex anni illius
dixit. cuʒ ceteris eſſet impudentioꝛ.
Uos inquit neſcitis quicq̄ʒ. Quod
illi dubitabāt ⁊ deliberādū ꝓpoſue
rāt (Dixerūt ei. Quid faciem⁹?) hic
impudenter ⁊ apta frōte ⁊ temera
rie decreuit. Uos neſcitis quicq̄ʒ: ne
q̄ʒ cogitatis. ꝙ expedit vobis vt v
nus moriatur homo pro populo: ⁊
non tota gens pereat. Hoc āt a ſe
metipſo non dixit. ſʒ cum eſſet ponti
fex anni illius ꝓphetauit. Uides q̄n
ta ſit pontificalis poteſtatis virt⁹?
Cum enim pontifex eſſet licet indi
gnus: ꝓphetauit. neſcius tamen q̄d
diceret. ⁊ os tantū gratia. non aūt
ſceleſtum coꝛ attigit. Multi pretere
a alij: futura predixerunt indigni.
Nabuchodonoſoꝛ Pharao Balaā
⁊ omniū cauſa manifeſta. Quod āt
dicit: hoc eſt. Uos ſedetis adhuc: pi
grius rem intuemini: ⁊ neſcitis vni
us hominis ſalutem pro cōmuni cō
temnendam. Uide quanta ſpiritus

potentia: a mala mente verba pro
phetica: ⁊ admirationis plena: elice
re potuit. Filios autem dei gentes
appellat euangeliſta: ab eo quod fu
turuʒ erat. Queadmodū ⁊ ipſe inq̄t
Et alias oues habeo: quas etiam a
futuro ita appellat. Quid auteʒ ſig
nat. cum eſſet pontifex anni illius?
Cum alijs ⁊ hic etiam mos corru
ptus erat. Non enim perpetuū iaʒ
ſacerdotium. ſed annuuʒ dabatur.
ex quo venales facti erant principa
tus. Ueruntamen etiam ſic aderat
adhuc ſpiritus. Poſtq̄ʒ āt in chriſtū
manus extenderunt. tunc eos dere
liquit ⁊ abijt ad apoſtolos. Et hoc
velum ſciſſum ſignat. ⁊ xp̄i vox di
centis. Ecce dimittetur domus vr̄a
deſerta. Et Joſephus qui paulo p⁹
fuit inquit quoſdaʒ angelos adhuc
expectantes: niſi migrarent: vt eos
relinquerent. Ut enim vinea per
ſtitit: omnia facta ſunt. ex quo auteʒ
heredem interemerunt. mox perie
runt: ⁊ tanq̄ʒ ſpecioſam veſteʒ a pu
ero inutili iudeorum accipiens de⁹
fidelibus ſeruis ex gentibus tradi
dit: ⁊ dextros illos dimiſit ⁊ nudos.
Nec parum fuit ꝙ inimicus hec ꝓ
phetaſſet. ſed ꝙ alios allicere potu
it. Contra eniʒ q̄ʒ vellet euenit Nā
poſt Jeſu mortem futuro ſupplicio
liberati ſunt fideles. Sed quid ſig
nat. vt congregaret in vnum? Ut
prope erant ⁊ qui longe vnum coꝛ
pus reddidit. qui rhome eſt: indos
coꝛp⁹ ſuuʒ eē arbitratur Quid huic
congregationi ſimile? Et omnium
eſt caput chriſtus. Ab illo ergo die
cogitauerunt vt interficerent eum
Atqui antea tentarant. Dicit eniʒ.
Propterea querebant eum iudei
interficere. Et iterum. Quid me q̄
ritis interficere? Sʒ tūc querebāt.
nunc ſuam confirmarunt ſententiā.
Jeſus autem iaʒ nō palā ābulabat

apud iudeos. Jterū more hoīs ſibi
cauet: ⁊ frequenter hoc facit. Cau
ſam āt diximus propter quam ſepe
numero diſceſſit. ⁊ nunc iuxta deſer
tuꝫ in ciuitate que dicit euphrata:
manſit cuꝫ diſcipulis ſuis. Quo pa
cto diſcipulos perturbari arbitra
ris videntes ſuū magiſtꝝ more ho
minis ſibi ſalutē querere? Nemo iā
cuꝫ ſequebatur. Et cū prope eſſꝫ di
es feſtus oēs hieroſolymā concur
rebant. cū alij letarētur. ⁊ celebrita
ti ſtuderent. ſoli diſcipuli latent et
pictitantur. tolerabant tamen. Ete
nim cum paſcha eſſet ⁊ ſcenophegi
a in galileā conceſſerant. inde in die
feſto in fuga ⁊ latibulis ſoli omniuꝫ
in magiſtri beniuolētia pſeuerabāt.
Hinc Lucas eum dixiſſe inquit. E
go perſeuerauī in tentatōibus. Hec
dicebat vt oſtenderet auxilio ſuo vi
res eos accepiſſe. Et aſcenderunt
multi hieroſolymam de regione an
te paſcha vt ſāctificarēt ſeipos. Et
dederant pontifices ⁊ phariſei mā
datū vt ſi quis cognouerit vbi ſit
indicet: vt apprehendant eū. Admi
rabilis ſanctificatio cū iniqua volū
tate. cū homicida mēte: cū ſāguino
lētis manibus. Et dicebant. Quid
putatis. ꝙ non venit ad diē feſtuꝫ?
Jn paſchate ei inſidias tēdebāt. et
ſolennitatis diem in cedē conuerte
bāt. Quaſi dicant. Huc venturus
ē. tempus eū aduocat. O impietatē
cū magis virtuti eſt incumbendum
magis a ſceleribus abſtinēdū. tunc
innocētēꝫ capere conātur. Atq̄ cuꝫ
iam idē tentarent. non modo nihil
aſſecuti ſunt: ſꝫ ridiculi apparuerūt
ideo frequēter in eos Jeſus īcidēs
euadit. ⁊ volentes ſe interimere co
hibet: ⁊ dubios reddit. cum virtu
tis ſue demonſtratione quereret
vt compungerentur. Et cuꝫ captꝰ
eſſet vt non propria ipſoꝝ virtute.

ſꝫ illius permiſſu eum cepiſſe intelli
gerent. reiecit eos retrorſum. Ante
ſex dies paſche veīt ī bethaniā vbi
fuerat Lazarus mortuus: ⁊ mādu
cabat apđ eos: ⁊ Martha miniſtra
bat. Lazarus vero vnus erat ex diſ
cumbentibus. qđ vere reſurrectio
nis erat ſignū. cum poſt tot dies ⁊
viueret: ⁊ comederet. Unde cōſtat
in domo eius prandere. vtpote ami
ci qui xp̄m acceperat. Multi dicūt
in alia domo diſcubuiſſe. Maria aūt
non miniſtrabat ſꝫ diſcipula hic eti
am erat; ⁊ ſpiritalius afficiebatur.
Neq̄ miniſtrabat tanq̄ vocata: ne
q̄ cōmuni vacabat miniſterio: ſed
ſoli Jeſu honoreꝫ impendit. neq̄ tā
q̄ homini adeſt. ſed tanq̄ deo. hac
gratia diffudit vngētum: ⁊ capillis
capitis ſui pedes terſit. que nō erāt
indicia ꝙ de Jeſu quicq̄ ſuſpicare
tur: vt multitudo. Quod iudas ſub
pietatis obtentu reprehendit. Cuꝫ
chriſtus. Bonum opus operata eſt
ī ſepulturā meā. Quid āt diſcipulū
in muliere non reprehendit: neq̄ di
xit vt euangeliſta furem eſſe. Uolu
it enī multa cum patientia arguere.
Vt enim ſciret proditorem eſſe an
te nonnūq̄ arguit: ꝙ non omēs cre
derent: ⁊ vnum ex ijs diabolum eē.
Demonſtrauit ergo ꝙ ipſum prodi
torē cognoſcerꝫ. nō tn̄ manifeſte re
ꝓhendit. ſed ei indulſit. vt a propoſi
to reuocaret. Sed quomodo alius
inquit euangeliſta omnes diſcipu
los ideꝫ locutos? Sane locuti ſūt
ſed non eodem animo. Vt ſi quis
inquireret quid tandem cum fur eſ
ſet: loculi ei pauperum cōmitteban
tur? Cur auarum feciſſet diſpenſato
rē? Jllud ſane dicemus: deum arca
nam intelligere rationem. Vt ſi qđ
⁊ a nobis eſt coniectandum: vt om
nem tolleret proditionis materiaꝫ
Neq̄ enī poterat dicere pecuniaꝝ

id cupiditate feciſſe. Sufficiētes ei
loculi eſſe debebant qui eius ſatiſfa
cerent cupiditati. ſed ſola malicia.
Chriſtus āt multa ꝑmittebat. Jde
o furē non arguit: quoniā non ignora
ret: ⁊ malā eius obſtruit cupiditatē
⁊ omnē abſtulit excuſationē. Sini
te eam inquit in diez ſepulture mee
hoc fecit. quo verbo iterū proditoꝝ
ris meminit: quē minime hec repre
henſio tetigit: neqꝫ placuit. Atq̄ hoc
verbū facile potuit eum in miam
adducere. Quaſi diceret. Moleſtus
ſum ⁊ grauis. ſꝫ expecta parumper
⁊ migrabo. Hoc enim reſpexit cuz
diceret. Me āt non ſemper habebi
tis. ſꝫ nihil hoꝝ ferum ⁊ inſanientez
animū flexit. licet his multo plura:
⁊ diceret ⁊ faceret. ⁊ pedes eius ea
dem nocte lauiſſet: ⁊ ad menſā ſecū
adhibuiſſet: q̄d ⁊ latronnz animos
mulcere aſſolet. ⁊ alia verba locut⁹
eſt quibus etiaz lapides molliri po
tuiſſent: nec multo ante. ſꝫ eadem di
e: vt minime obliuioni mandare po
tuerit. Sed aduerſus omnia ꝑſtitit
immobilis. Grauis nanqꝫ morbus
eſt auaricia. grauis inqꝫ qui ⁊ ocu
los cecat: ⁊ aures obſtruit; ⁊ fera
ſeuiores reddit. non conſcientiā: nō
amiciciā: nō conſuetudinē: nō ꝓprie
anime ſalutē cognoſcere ſinit. ſed ſe
mel ab oībus diſcedens: in ſuitutē
ſibi quos cepit more ſeuiſſimi tyrā
ni vendicat. Et quod in hac aſpera
ſeruitute grauiſſimū eſt; ꝙ etiā gra
tias ſibi habendas ꝑſuadet. ⁊ quan
to ei magis ſeruiūt: magis letant̄: ⁊
maiori afficiūtur voluptate. Et ita
maxime incurabilis morbus: ita fe
ra inſuperabilis efficit̄. Hic giezi ꝓ
diſcipulo ⁊ ꝓpheta lepra ꝑfudit. Hic
ananiaz ⁊ ſaphirā perdidit. Hic Ju
dam proditorem effecit. Hic iude
orum principes corrupit. cuz dona
acciperent ⁊ furibus communica
rent. Hic innumera bella indixit.
Uias ſanguine: fletibus ⁊ lamentis
ciuitates implet. Hic menſas ſcele
ſtas reddidit: ⁊ cibos iniquitate a
ſperſit. Jdeo idolatriā eum appella
uit Paulus non tn̄ tā formidabilis
eſt idolatria. Sed cur ita appellauit.
Habent nōnulli pecunias ⁊ iis vti
non audēt. ſꝫ nepotibus reſuant ⁊
intacta ad alios tranſmittūt: tūc ⁊
tanqꝫ dona deo dedicata tangere
minime audent. ꝙ ſi quādo cogunt̄
tāqꝫ ad nephas aliquod timide ve
niunt. preterea tanqꝫ q̄s idolum la
pideum: aurum: ⁊ clauſtris ⁊ vecti
bus cohibent. pro templo arcam ꝓ
parantes: ⁊ argenteis vaſis recon
dentes. Nonne ita auꝝ adoras: vt
ille idolum? Jtē: ille ⁊ oculos ⁊ ani
mā traderet potius q̄ꝫ idolū. Non
aliter affecti ſunt auri amatores.
Sed non adoro auꝝ inquies? Ne
qꝫ idolum dicet. ſed inhabitantē de
moniū. Jta ⁊ tu; licet non auꝝ. eius
tamen aſpectu ⁊ cupiditate aīe: in
ſidentē demonē adoras. Demone
eī grauior ē pecuniarum cupiditas
qua multi magis perſuaſi ſunt: q̄ꝫ il
li ab idolis: q̄bus non oīa parent.
huic vero omnia. ⁊ quodcūqꝫ faciē
dū ſuggerit: obſequūtur. Quid dicit
auaricia? Eſto omnibus inimicus
obliuiſcere naturam. contēne deū
ſacrificium mihi teipſum offer. Di
cto citius parent. Et idolis quidez
boues ſacrificant. auaricia offer mi
hi animam: inquit: ⁊ perſuadet. Ui
de quas habeat aras. que libamina
accipiat. Regnum celoruz auari n̄
poſſidebunt. Neqꝫ has minas for
midant. q̄uis hec cupiditas infir
miſſima ſit. quippe que non inſita:
non naturalis eſt. Fuiſſet enim no
bis a principio. ſed auꝝ iam nō erat
neqꝫ quiſpiam aurum amabat. Sꝫ
ſi placet vnde maluz hoc ꝓuenerit

dicam vnuſquiſqꝫ maiori emulatus:
morbum hunc auxit: ⁊ nolentem ꝑ
occupans irritauit. Cum enim ſplē
didas domos: diffuſos agros: boū
greges: argentea vaſa: veſtimento-
rum copiam: intuerentur. vt hec ſu
perarent: pro viribus contenderūt
Itaqꝫ primi ſecundis cauſam: ſe-
cundi: minoribus prebuerunt. Qui ſi
continentes eſſe voluiſſent: non ſa-
ne fuiſſet poſteris cupiditatis exē-
plum. immo neqꝫ vlla his excuſatio
eſt. Sunt enim qui pecunias contē
nūt. Et quiſnam inquies? Hoc gra
uiſſimum eſt: ꝙ impoſſibile videat:
vt quis vincat maliciā: neqꝫ quiſpi
am rectus iudicetur. Adducam ta-
men multos: ⁊ in ciuitatibus: ⁊ in
montibus. Et quid proficiemus?
Neqꝫ enim propterea meliores eua
detis. Sed non nunc nobis de hoc
ſermo habetur vt diuitie minuātur.
Vellim ſane. verum cum maius vo
bis onus impendat: non cogam.
Sed ne aliena concupiſcatis: ⁊ ali-
quid in egenos conferatis: admone
o. Multos autem inueniemus reb⁹
ſuis contentos: ſua curantes: ⁊ iu
ſtis viuentes laboribus. Quid hos
non imitamur: non emulemur? Cō
ſideremus maiores noſtros. Num
facultates eorum ſteterunt? Tātū
eorum nomina durant: ⁊ incorrup
ta ſeruantur. Num magni alicuius
viri balneum: ⁊ diuerſorium: ⁊ ſub
vrbana aſpicientes: recordati quan
tū laborē ſubierit: ingemiſcimus?
Quanta rapuit: ⁊ nihil apparet? ſꝫ
alij in eius delicijs delectantur: qđ
nunqꝫ ille ſuſpicatus eſt: fortaſſe ⁊
inimici. vt magis puniatur. Huiuſ
modi ⁊ nos manent. Procul dubio
moriemur: ⁊ hic noſter finis. Quan
tam impenſam: quanta odia ſubiē
runt? Quid hinc emolumenti? Im
mortale ſupplicium: ⁊ nullum malis

remedium: neqꝫ viuentes tantū ſꝫ ⁊
mortui ab oībus accuſantur? Quid
cum multorū imagines in domib⁹
poſitas intuemur? Nonne magis
dolemus? Uere bene inquit prophe
ta. Ueruntamen ſtulte perturba-
tur omnis homo viuens. Profecto
harum rerum cura ꝑturbatio eſt. ꝑ
turbatio inqꝫ ⁊ anxietas ſupflua: q̄
omnino in eternis tabernaculis ca
rebimus. Hic enim alijs laborat: a
lius fructum capit. illic laborum ſu
orum quiſqꝫ dominus eſt: ⁊ multi
plicem mercedem accipit. Ad illam
ergo poſſeſſionē properemus: illic
edificemus: vt quieſcamus cū chri
ſto Jeſu dn̄o noſtro amen.

Homelia lxv

ex capitulo duodecimo.

Cognouit ergo turba ex iu
deis. ꝙ illic eſſet: ⁊ venerunt
non propter Jeſum tantū
ſꝫ vt Lazarum viderent. quem ſuſci
tauit a mortuis. Quemadmodū
diuitie incautos perdere coſueuerāt
ita ⁊ principatus. ille nanqꝫ in aua
riciam. hic in inſaniam hominem im
pellit. Ecce iudeorum turba que ſb
dita erat bene ſentit. principes ve
ro inſaniunt. Qui enim illi crediderīt
teſtantur frequenter euangeliſte: ꝙ
multi de turba crediderūt ei. ex pn
cipibus minime. ſꝫ inquiunt. Nun
quid aliquis principum credidit in
eum? Sed quid inquiunt de turba?
Qui non nouerunt legem: maledi
cti ſunt. Qui credebant: eos maledi
ctos dicebant. ſe autē qui negabāt
ſapientes. Et in hoc loco: multi cū
miracula viderent: crediderunt. pn
cipes autē ſuis ſceleribus non cō
tenti: etiam Lazarum interimere tē
tabant. Eſto chriſtus ſabbatū ſol
ueret. ꝙ equalem ſe patri fecerit. ⁊

propter romanos vt dicitis: cuꝫ ve
litis interficere. Quid Lazarum po
teſtis accuſare vt de eius cogitetis
interitu? Nunquid beneficium acci⸗
pere: crimini danduꝫ eſt? Conſidera
quantum cedi ſtudebant. Atqui multa
ſigna fecerat Jeſus. ſed nullū ita eos
efferauit. non paraliticꝰ: non cecus:
curati. Hoc enim natura admirabi⸗
lius erat. et poſt multa factum ⁊ mi
randum erat: mortuū quadriduanū
ambulantem ⁊ loquentem videre.
Sane quidem. Non tamen feſti diei
officia erant: cedibus coinquinare
celebritateꝫ. Preterea illic videbā
tur chriſtum ob ſabbati ſolutionem
accuſare: ⁊ hoc pacto turbam abdu
cere. hic cum nihil queri poſſent: cō
tra ſanatuꝫ irritātur. Neqꝫ poterāt
dicere ꝙ patrem oppugnaret. oratio
enim Jeſu eis ſilentiū impoſuit. Si
quidem cum omnis reprehendendi
auſa eis ablata. ⁊ ſignum manifeſtiſ
ſimum eſſꝫ: in cedem feruntur. Quod ⁊
in ceci miraculo feciſſent: niſi ſabba
tum habuiſſent: quod calumniaren
tur. Accedit ad hoc: ꝙ ignobilis ille
erat: et iecerunt eum e templo. hic
vero clarus. quod conſtat ex multi⸗
tudine eorum qui ad ſorores eiꝰ con
ſolandas venerant. ⁊ ꝙ omnibꝰ ſpe⸗
ctantibus miraculum factum erat:
cum maxima omnium admiratione
Idcirco omnes: etiam omiſſo feſto:
bethaniam ad eum viſenduꝫ cōcur
rebant: hoc eos angebat. tentarunt
ergo eum interimere. ⁊ nihil audere
ſibi videbātur. adeo erant prompti
ad cedem. Hac gratia hoc in primis
venit lex: non occides. ⁊ hoc propheta
accuſat inquiens. Manus eoruꝫ ple
ne ſanguine. Quomodo ergo cū nō
palam ambularet in iudea: et in de⸗
ſertum receſſiſſꝫ iterum audenter re
uertitur? Quoniam eorum furorem
abſentia ſua iam extinxerat. Ad hec
multitudo precedens ⁊ ſubſequens:
ſufficiens erat: que eos ne quid in chri
ſtum molirentur perterreret. Nulluꝫ
enim miraculum adeo eos mouit.
vt Lazari reſurrectio. Et alius euā
geliſta inquit: ꝙ ſtrauerunt ad eius
pedes veſtimenta: ⁊ ꝙ vniuerſa ci
uitas cōmota per quam honorifice eum
acceperunt. Fecit autem hoc vt aliā
prophetiam figuraret: aliam imple
ret. et idem alterius rei eſt principiū
alterius finis. Illud enim letare ꝙ
rex tuus venit tibi manſuetus: pro
phetiam implet. ꝙ aſinuꝫ aſcenderit
futurum prefigurauit. Nam immūdū
gentium genus: ei ſubdi oportebat.
Quomodo autem alij dicunt ꝙ diſci
pulos miſit dicens. Soluite aſinam
⁊ pullum. hic autem tantuꝫ ꝙ aſino
inuento ſedit ſuper eo? Utrunqꝫ fie⸗
ri potuit: ſolutam aſinam ducentibꝰ
diſcipulis: ſuper eam Jeſum ſediſſe.
Ramos autem palmarum ⁊ oliuarum:
et veſtes ſtrauerant: oſtendētes ma
iorem iam de eo quam de propheta opi
nionem habere. Et dicebant. Oſan
na. Benedictus qui venit in nomie
domini. Uides hoc maxime merore
eos affeciſſe: ꝙ omnes crederēt: deo
non eſſe contrarium. et hoc maxime
populum ſcindebat: ꝙ a patre veni
re diceret. Sed quid ſignat letare fi
lia ſion: cum omnes iudeoruꝫ reges
vt plurimum iniuſti eſſent ⁊ cupidi:
⁊ multitudinē euerterent: ⁊ hoſtibꝰ
traderent? Confide inquit. hic talis
non eſt. ſed humilis ⁊ manſuetus:
quod ex aſino oſtenditur. Non eniꝫ
exercitu ſtipatus ingreſſus eſt. ſed ſo
lo aſino. Hoc autem cognouerunt
diſcipuli eius primuꝫ quod erat ſcri
ptū de eo. Ecce ꝙ plura ignorabāt
quoniam ipſe nondum eis reuelaue
rat. Etenim cum inquit. Soluite tē
plum hoc: ⁊ in triduo ſuſcitabo illō.
neqꝫ tunc intellexerunt. Et aliꝰ euā

gelíſta aít.ꝙ erat abſcōditꝰſermo ab
eis.⁊ neſciebant eum reſurrecturum
a mortuis.Sed non ab re abſconde
batur.quare alius inquit euangeli-
ſta:ꝙ audiendo dolebant: ⁊ erāt tri
ſtes:quia reſurrecturum non cogno
uerant ⁊ eorum ſuperabat ingeniuȝ
Sed cur id eis non aperuit?Quoni
am magnum erat. Et contemplare
euangeliſte ſapientiam.ꝙ prioreȝ ſu
am ignorantiam predicare nō erube
ſcit.Oꝫ enim ſcriptuȝ eſſȝ norant.ꝙ
de chriſto:ignorabant.Siquidē ſcā
dalizati eſſent:ſi rex talia perpeſſurꝰ
atqꝫ tradendus eſſet. Preterea non
continuo:quod regnū diceret : intel
lexerunt. Nam⁊ alius inquit euāge
liſta:de huius mundi regno eos ar-
bitratos. Teſtificabatur auteȝ tur
ba Lazarum re ſurrexiſſe. Non eniȝ
tot repente cōuerſi eſſent inquit:ni-
ſi credidiſſent miraculo.Phariſei er
go dixerunt ad ſemetipos . Uideris
quia nihil proficimus.Ecce mundꝰ
totus poſt ipſum abijt.Uidētur mi
hi hec eſſe verba recte ſentientium.
non audentium tam palam loqui.ex
euentu tamen illos conuincentes:ꝙ
uis fruſtra conarentur.Mundū aūt
in hoc loco iterum turbam appellat.
Conſueuit enim ſcriptura mūdum:
⁊ mundi creaturam:et vicioſos ap-
pellare.Illud cum inquit.Proferēs
ſm numerum mundum ſuum. Hoc:
vt mundus vos non odit.me auteȝ
odit .Que diligenter conſideranda
ſunt ne ex nominis equiuocatiōe au
ſam prebeamus hereticis.Erant au
tem gētiles quidam ex ijs qui aſcen
derant vt adorarent,.cum iam ꝑpe
eſſent vt proſeliti fierent : ad feſtum
venerant.⁊ cum Jeſu fama extende
retur dicunt Philippo.Uolumus Je
ſum videre.Uenit Philippus et di
cit Andree.vtpote qui prior erat et
rem ei communicat .Sed neqꝫ ipſe

ſimpliciter id recepit.audierat enim
In viam gentium non ambulaueri
tis.Ideo cum diſcipulo locutꝰ magi
ſtro refert.Uterqꝫ enim Jeſum affa
ti ſunt.Qui reſpondit . Uenit hora
vt clarificetur filius hominis. Niſi
granum frumenti cadens in terram
mortuum fuerit ipſum ſolum manet
Quid ſignificat venit hora?Dixēat.
In viam gentium ne abieritis . Ut
omnem tolleret a iudeis impudētie
occaſionem:eos a gētilibus cohibu
it.ſȝ cū illi ī ꝑtinacia ꝑſtarēt.hi acce
derent.tempus iam paſſionis aduē
tare inquit omnibus conſumatis .
Oꝫ ſi nobis his eſſȝ contumacibus ī
herenduȝ.illis penitus reiectis .hoc
ſane noſtra foret prouidentia indig
num.cum eniȝ ad gentes diſcipulos
poſt paſſionem eſſet miſſurus.iam in
quit tempus ad crucem aduentare.
Non tamē prius eos dimiſit.vt eſſȝ
in teſtimonium eis. Etenim anteqꝫ
in Jeſum impetum facerent iudei:
antequam crucifigerent. Non dixit
Euntes docere omnes gentes . ſed
in viā gētiū ne abieritis.Et nō miſ
ſus ſum niſi ad oues que perierant
domus iſrael.Et non bonum eſt ac-
cipere panem filiorum: et dare cani
bus.Cum autem odio a ſuis habere
tur:et ita vt interficeretur:ſuperflu
um erat perſequentibus inherere.
Etenim recuſarunt ipſum dicentes.
Non habemus regem:niſi ceſarem.
tunc eos dimiſit: cum dimiſſus eſſet
ab eis.Ideo inquit.Quotiēs volui
congregare filios veſtros: et nolui-
ſtis. Sed quid ſignat granum fru-
menti niſi cadēs mortuū fuerit?De
cruce loquitur:ne perturbarentur.
Cum gentiles acceſſerunt:tunc mor
tuum eſſe.hoc inquit maxime popu
los adducet:⁊ mei augebit preconi
um.Inde cum non ita verbis per-
ſuaderet:reruȝ experientia id aggre

ditur inquiens. hoc in frumento cō
tingere: vt mortuum maiorem fru
ctum afferat. Et ſi hoc in ſeminibus
euenit: multo magis in me. Sz non
intellexerūt diſcipuli: qd diceret. Jō
frequenter idem repetit euangeliſta
excuſans ꝙ poſtmodum fugerint.
Talem de reſurrectione diſputans
rationem Paulus attulit. Quaz igi
tur habebunt excuſationem qui re-
ſurrectioni non credunt. cuz in ſemi
nibus ⁊ in plantis quotidie hoc vi-
deamus: ac etiaz in generatione no
ſtra? Primum enim corrumpi ſemen
oportet: inde fieri generationē. Om
nino autem cum deus aliquid facit:
nulla opus eſt ratione. Quomodo
nos ex nihilo fecit? hoc ad chriſtia-
nos dico dicentes credendum ſcri-
pturis. Ego autem et aliud dicam
ab humanis rationibus. alij malici-
am. alij virtutem ſectantur. Sed ma
licie ſectatorum: multi feliciter in vl
timam peruenerunt ſenectutem. vir
tutis autez contra. Quomodo ergo
pro meritis vnuſquiſq; accipiet?
Quando? Certe inquiunt. ſed corpo
ra non reſurgent. Nonne audiunt
Paulum dicentem. Oportet autem
corruptibile hoc induere incorrupti
onem? Neq; animam intelligit. quip
pe que non corrumpitur: ⁊ reſurre-
ctio de mortuo dicitur. Cecidit cor-
pus. Quare corporis reſurrectionē
negas? An non poſſibilis deo eſt?
Quod dicere ſumme amentie eſt. An
non decet? Quamobrem? Ut corru-
ptibile quod et laboris eſt ⁊ mortis
particeps: in premijs communicet.
Si non decidiſſet. neq; a principio
factum eſſet. Nonne carnem ipſe ac-
cepit? Et acceperit ⁊ ipſum ſuſcita
uerit: audi quid dicat. Infer digituz
tuum huc: et vide quia ſpiritus oſſa
et neruos non habet. Quare Laza
rum ſuſcitauit: ſi melius fuiſſet ſine
corpore ſuſcitare? Quid inter ſigna
⁊ beneficia hoc adnumerauit: Quid
cibos pbuit? Nolite dilectiſſimi ab
hereticis decipi. Eſt enim reſur-
rectio: eſt iudiciuz. Hec tollunt: qui-
cunq; nolunt operum ſuorum ratio
nem reddere. Etenim oportet reſur
rectionem talez eſſe: qualis fuit chri
ſti. Primitie eteniz ille eſt: et primo
genitus mortuorum. Sed dicent.
Reſurrectio. hoc eſt anime purifica
tio. et a peccatis mundatio. Chriſtꝰ
autem non peccauit. quomodo ſur
rexit? Quomodo nos a maledictio-
ne liberati ſumus ſi ipſe peccauit?
Quomodo dicit. Uenit pn̄ceps mū
di huius et in me non habet quicq;.
Hec enim non peccaſſe ſignificant?
Igitur ſecundum eorum ſententiaz:
aut non ſurrexit: aut ſi ſurrexit pec
cauit ante reſurrectionem. Sed ſane
corpore reſurrexit et praua hec do-
ctrina nihil aliud eſt ꝙ̄ inanis glorie
filia. Hunc ergo morbum fugiamus
Corrumpunt inquit bonos mores
confabulationes peſſime. Non ſunt
hec apoſtolorum dogmata. Marci-
on eſt et Ualentinus: qui hec inue-
nit. Fugiamus inquam dilectiſſimi.
Nihil prodeſt vita bona: cum pra
ua doctrina. vt contra nihil ſana do
ctrina: cum vita corrupta. Hec gen
tiles pepererunt: inde auxerunt: ab
externis accipientes philoſophis
et materiam ingenitam: et aliam hu
iuſmodi aſſeruerunt. et vt reruz opi
ficem: non ſubiecta materia ingenita
ita et reſurrectionez negarunt. No
limus his aures adhibere: cum im-
menſam dei poteſtatem intelligamꝰ
Nolumus inquam aures adhibere.
Uobis inquam dico. Nos enim ad
uerſus eos belluz non recuſabimus.
ſed inermis ⁊ nudus ſi imbecillos in

ciderit licet fortior: facile capietur.
Si enim ſcripturis attendiſtis: ⁊ q̃ti
tidie in his acutiores euaſiſtis .non
ſane admonerem vt bellum aduer
ſus eos detrectetis.ſed vt manuz cō
ſeratis. Fortis eſt veritas . Cum ve
ro ſcripturis vti neſciatis .congreſ
ſum vereor.ne inermibus occurren
tes:ipſi vos ſaucient. Nihil illis im
becillius: qui a ſpiritus ſancti ſūt au
xilio'deſtituti. Et ſi exteriori vtun
tur ſapientia:minime eſt mirandum
ſed ridendum potius: ꝙ fatuis vtū
tur magiſtris:qui neq̧ de deo neq̧
de creatura firmum aliquid ⁊ ſolidū
inuenire potuerunt .Sed que apud
nos vidua mulier nouit.ea pythago
ras ignorauit:qui dixit animam fru
ticem ⁊ piſcem ⁊ carnem fieri.his ne
opera danda eſt !et qua ratione ni
tuntur. Magni ſunt in ciuitate :pul
cros nutriunt capillos .⁊ pallijs in
duuntur.hucuſq̧ coruz philoſophia
extenditur.quos ſi extrinſecus īſpe
xeris puluis ſunt ⁊ cinis.in quibus
nihil ſani.ſed ſepulcrum patens :gut
tur eorum plenum immundicia et
ſordium : et precepta omnia ver
mium. Primus eorum aquam deum
eſſe dixit. Qui ſecutus eſt ignez . Ali
us aerem: ⁊ ad corpora relati ſunt.
Nos queſo admirandos ducis: qui
nullam inuiſibilis dei cognitionem
habuerunt . Et ſi quā perceperunt:
id euenit.exquo in egypto cum no
ſtris verſati ſunt. Sed ne vos nimi
um perturbemus iam orationi no
ſtre finem imponamus. Si enim eo
rum opiniones proponere incipere
mus: quid de deo : quid de anima:
quid ð corporibus ſentiant riſū mo
ueremus. Neq̧ ipſi noſtra indigent
reprehenſione.ipſi ſe inuicez confun
dunt. Qui contra nos de materia o
rationem ſcripſit:ſeipſum perdidit.

Quare ne temere vos auocemus: ⁊
verbis īplicemur.his omiſſis vt di
uinis litteris attendatis vos horta
bimur neue ad nullaz certemus vti
litatem.qđ Paulus Thimotheum
admonet: quis ſapientie plenum et
virtutis.quare illi pareamus : ⁊ nu
gis abiectis fraterni amoris opera
complectamur . Elemoſyne rationē
habeamus: vt promiſſa bona conſeq
mur. Gratia et benignitate domini
noſtri ieſu chriſti cui honor ⁊ gloria
in ſecula Amen.

Home lxvi
ex capitulo xij

Qui amat aīam ſuaz ꝑdet eā
et qui odit animam ſuam in
hoc mundo:in vitam eternā
cuſtodit eā. Si quis mihi miniſtrat
me ſequatur. Dulcis preſens vita
eſt: ⁊ multe plena voluptatis . non
tamen omnibus.ſed qui terrenis re
bus affigitur. Et ſi quis celum inſpi
ceret:et que illic bona ſunt contem
plaretur : fortaſſe hec contemneret
tanquam nullius momenti. Nam ⁊
corporum pulcritudo quoad pulcri
us non deprehenditur:in admiratio
ne habetur.cum vero melius apparu
erit:illa prior deſpicitur. Et ſi in illā
pulcritudinem intueri voluerimus:
et celeſtis regni ſpeciem conſiderare
fortaſſe nos huius ſeculi vinculis
diſſolueriṁus . Vinculum nanq̧ eſt
terrenarum rerum affectio . Ad: qđ
nos abducens chriſtus quid dicat
attende. Qui amat animam ſuam ꝑ
det eam.et qui odit animam ſuam in
hoc mundo:in vitam eternam cuſto
diet eam. Qui mihi miniſtrat me ſe
quatur.et vbi ego ſuz illic ⁊ miniſter
meus. Simile enigmati hoc dictum

videtur non tamen eſt.ſed] ſapientie
plenum. Et qño qui amat animam
ſuam perdet eam? Qui abſurdis eiꝰ
cupiditatibus obtemperat: qui pre-
debitum ei indulget. Propterea ad
monet ille. Noli ābulare ī cupidita
tibus anime tue. Sic eniʒ eam ꝑer
dis.cū a virtutis via abducis. Quē
admoduʒ econtrario. Qui odit eaʒ
in hoc mundo: cuſtodit eam. hoc eſt
Qui non paret ei cuʒ aliquid perpe
raʒ iubet. Et non dixit. Qui non pa
ret.ſed qui odit. Quemadmodum ei
quos odio habemus ne vocem qui-
dem audire: nec videre equo animo
patimur. Ita ⁊ anima ſi quid preter
dei voluntatem nobis imperat: reij
cienda eſt. Cum enim iam de morte
ad eos verba facturus eſſʒ: de morte
videlicʒ ſua: ⁊ preuideret eorum tri
ſtitiam ⁊ examinationem. per excel
ſum locutus eſt inquiens. Quid di-
co ſi mortem meam generoſe non fe
retis? niſi vos ipi moriamini: nulluʒ
vos ſequetur emolumentum. Et vi
de quomodo lenit ſermonem ſuum.
grauius enim ⁊ moleſtius videbat
dicere. homini animam amanti eſſe
moriendum. Et quid antiquitus di
co. quando et nunc multos inuenie
mus libenter omnia tolerantes vt
hac vita fruantur: ⁊ maxime qui fu
turam credunt? qui cum vident edi
ficia moles ꝗ ⁊ machinas: lachrymā
tur dicentes. Quot homo ⁊ quanta?
et fit puluis. Sic magna preſentis
vite cupiditas. Hec vincula chriſtꝰ
diſſoluens inquit. Qui odit animam
ſuam in hoc mundo: in vitaʒ eternā
cuſtodit eam. Ut enim ad eorum tol
lendum metuʒ hec diceret: audi que
ſequūtur. qui mihi miniſtrat me ſeq̄
tur: de morte locutus: ⁊ operum ſeq
lam atꝗ imitationem exigit. Opor
tet enim omnino miniſtrum. cuʒ cui
miniſtrat ſequi. Et conſidera quādo
hec loquitur. non cum perſecutionē
patiebantur. ſed cum confidebant.
cum ſe in tuto eſſe arbitrabantur. ꝙ
a multis honorarentur: colerentur
ꝗ. quando et conſurgere poterant ⁊
audire. Et tollat crucem ſuam ⁊ ſeq̄
tur me. hoc eſt. Semper paratus ſis
inquit ad pericula: ad morteʒ: ad ter
rena exilia. Inde cum grauia dixiſſʒ
premiuʒ ponit. qđ qui ſequetur ipm
erit vbi ipe eſt: quibus verbis oſten
dit reſurrectionem poſt mortē. Ubi
ego ſum inquit illic ⁊ miniſter meus
Ubi chriſtus? In celis. Ergo ante
reſurrectionem illuc anima ⁊ mēte
transferemur. Si qs mihi miniſtra
uerit diliget eum pater. Quare non
dixit ego? quoniam nondum debitā
vendicarat auctoritatem: vt pater.
qui enim nondum reſurrecturū ipm
ſciebant: quomodo poterant tantaʒ
de eo opinionem concipere. Quam-
obrem filijs zebedei inquit. Non eſt
meum dare. ſed quibus paratum eſt
a patre meo. Atqui: ipſe ē iudex. Sʒ
hic dilectum ſe filium oſtendit. Tan
ꝗ enim dilecti filij miniſtros: pater
accipiet. Nunc anima mea turbata
eſt. et quid dicaʒ? Pater ſaluifica me
ex hac hora. Atqui hec nō ſunt ver
ba ad mortē venire ſuadentis. Imo
maxime. Siquidem ne dicerent ipm
cum humanis careret doloribus: fa
cile de ſubeunda morte philoſopha
ri ⁊ in tuto nobis perſudere: oſtēdit
ꝙ licʒ eam formidet: cū tamen vſus
poſcat nō recuſat. Hec autem diſpē
ſationis ſunt non diuinitatis. Ideo
inquit. Nunc anima mea turbata ē.
Neꝗ enim aliter hoc procederet. et
dicendo. Pater ſaluifica me ex hac
hora. ita perturbatus eſt. vt etiam a
morte abſolui cuperet: ſi licuiſſet. he
ſunt humane nature imbecillitates.

Et quid dicam inquit cum mortem
deprecer? Propterea veni in horam
hāc. Quaſi diceret. Licz moueamur
⁊ perturbemur. mortē tñ nō fugim⁹
nam ita nunc ꝑturbatus. non recu-
ſo. Ferūduz eſt: qđ inſtat. Non dico
enim libera me ex hac hora. ſed paṫ
clarifica nomen tuum. Et licz ꝑtur-
batio me dicere cogat: contrariū ta-
men dico: Clarifica nomen tuū. hoc
eſt. Duc me iam ad crucem: qđ aper
te eius humanitatez ⁊ humanis mo
ueri affectibus oſtendit: ⁊ naturam
ꝙ egre ferret mortem: ⁊ viuere cupe
ret. Quemadmodum enim neqꝫ eſu
rire neqꝫ dormire crimini dandum ē.
ita neqꝫ vitam preſentem optare.
Chriſtus autem corpus omni pecca
ti labe purum habebat. non tamen
naturalibus non obnoxium neceſſi
tatibus. ſiquidem non fuiſſz corpus
Et ex his aliud nos admonet. quid
nam? Ut ſi quando affligimur: ſi qđ
timemus. non ita reſiliamus a ꝓpo-
ſitis. Pater clarifica nomen tuū. In
dicat ſe pro veritate mori: quod dei
gloriam appellat: et hoc poſt crucis
mortem contigit. Debebat enim or-
bis terrarum ad deum conuerti: et ī
dei cognitionem venire: ⁊ ipſum co-
lere. Uerum hoc non patris tantuz.
ſed ⁊ filij gloria. qđ tamen tacet. Ue
nit ergo vox de celo. Et clarificaui.
⁊ iterum clarificabo. Quando clari
ficauit? In precedentibus ſignis. et
iterum clarificabo poſt crucez. Tur
ba autem tonitruum opinati ſunt:
vel angelum locutuz. Et vnde hoc?
Nunquid non manifeſta ⁊ clara fu
it vox? Fuit ſane. Ueruz craſſior tur
ba erat: ⁊ terrenis dedita: et parum
attendens: ⁊ alij ſonum tantum: alij
vocem articulatam audierunt. ſꝫ nō
intellexerunt. Cum chriſtus. Non
propter me vox hec venit. ſed ꝓpter
vos. Cur hoc dixit? Ad illud reſpici
ens: qđ illi frequenter dicebant: ꝙ ñ
erat a deo. Qui a deo clarificatur.
nonne a deo eſt cuius nomen ꝑ eum
clarificatur? Propter hoc enim vox
delata eſt. Quare ⁊ ipſe inquit. Non
propter me vox hec venit. ſed ꝓpter
vos. Non vt aliquid ab ea mihi ig-
noratum audiam. oīa enim patris
noui ſed propter vos. Cum eniz vł
angelum locutum: vel tonitruum fa
ctuz arbitrati eſſent. inquit propter
vos. vt hoc ſaltem pacto: adduceret
eos ad interrogandum. Illi tamen
oſcitantes et ſtupidi: neqꝫ ſic perſua
ſi ſunt. cū audirēt id ad ſe pertinere.
Neſcienti ei cui diceret. ſane nō ma
nifeſta vox videbaṫ. Propter vos
vox venit. Uides vt res hūiles eo-
rum gratia fiāt. non ꝙ chriſtus ope
indigeret? Nunc iudiciuz eſt mundi
nunc princeps huius mundi eijcieṫ
foras. Hec particula quomodo pro-
cedit ad illud. ⁊ clarificaui ⁊ clarifica
bo? Recte ⁊ conſone. Cuz enim dixiſ
ſet clarificabo: modum indicat. hoc
eſt princeps mundi eijcietur. Quid
ſignat iudicium eſt mundi? quaſi di-
cat: examinabitur: ⁊ punietur. Quo
pacto? Perdidit ille primum homi-
nem: et peccato fecit obnoxiuz. Pro
pter peccatum eniz venit mors: qđ
in me non inuenit. Et qua gratia in
filije ⁊ morti eum tradidit? qua gra
tia in animam Jude ingreſſus eſt?
Ne perderemur. neqꝫ mihi diuinam
nunc attuleris diſpenſationem: que
non eſt diaboli. ſed ſapientie ſue. In-
quiratur primum mala eius mens.
quomodo iudicatur mūdus in me?
quaſi ex amine propoſito dicatur ad
eum. Eſto omnes interemiſti. eo ꝙ
ſubiecti erant peccato. chriſtum cur
interemiſti? Nōne plane īiuſte? Per
chriſtum ergo omnis mundus defē

detur. Quod vt manifeſtius appare
at: exemplo vtemur. Sit violentus
quiſpiam tyrannus qui omnes qui
in manus ſuas venerint: plurimis
malis afficiat. hic ſi vel regem vel re
gium filium captū: iniuſte interimat.
illius mors: etiam alios vlciſci pote
rit. Sit aliquis qui debitores poſtu
let: verberet: in carcerem iniiciat: et
hac inſania etiam nihil debentez co
erceat. hic etiam eorum que in debi
tores commiſit dabit penam. interfi
cietur ab illo. Non aliter ī Jeſu vſu
uenit. Eorum enim que in nos fecit
diabolus: propter ea que in chriſtuz
auſus eſt: poſtulatus eſt ad ſupplicū
⁊ ꝙ ita intelligatur audi quid dicat.
Nunc princeps mundi huius eiicie
tur foras. per mortem ſcilicet meam
Et ego ſi exaltatus fuero: om̄es tra
ham ad meipſuz. Hoc eſt: etiam gen
tiles. Et ne quis diceret. quomodo
ſi te vicit eiicietur? Non vicit inqt.
quomodo enim qui alios trahit vi
ctus eſſe poterit? et non dicit reſuſci
tabo. ſed maius. Omnes traham ad
meipſum. Naz ſi dixiſſet reſuſcitabo
non ſignificaret crediturос. ſed cum
credituros dicit: ⁊ reſurrecturos cō
firmat. Si enim mortuus manſiſſet:
⁊ purus homo fuiſſet. nemo credidiſ
ſet. Omnes trahaz ad meipſū. Quo
modo ergo inquit patrem trahere?
Quia trahente filio pater etiaz tra
hit. Traham inquit: tanquam a ty
ranno detentos: ⁊ per ſe minime po
tentes eius manus effugere: vtpote
repugnantis. Alio loco rapinam ap
pellat. Nemo poteſt ſpolia fortis ra
pere: niſi prius alliget eum: et tunc
rapiat. Hec autem ad illius vim o
ſtendendam dicit: vt illic rapinam:
hic tractionem appellaret. Quod eū
intelligamus: reſurgamus: glorifice
mus deum non fide tantum: ſed ⁊ vi
ta. aliter non eſſz gloria ſed blaſphe
mia. Non eniz ita blaſphematur de
us ab impio gentili: vt a chriſtiano.
Quamobrem rogo vt omnia ad dei
gloriaz referamus. Ve inquit ſeruo
illi per quem nomen dei blaſphema
tur. Hanc autem particulam. Ve.
mox pena ſequitur et ſuppliciuz. Be
atus autem per quez nomen dei glo
rificatur. Nolimus ergo tanquam
in tenebris verſari. ſed omnia pecca
ta euitemus. maxime vero que pu
blice nocent. in quibus precipue de
us blaſphematur. Quam enim veni
am conſequemur: ſi cum aliis noſtra
exhibere precipiamur: aliena rapi
mus? Que nobis ſpes ſalutis? niſi
eſurientem nutris: ſupplicio afficis.
ſi veſtitum ſpolias: quid tibi ſperan
dum? Hec frequenter dicere non
ceſſimus. quoniam qui hodie non
audiunt: cras audient. et qui neqꝫ
cras perendine. Et ſi qui imperſua
ſibiles ſunt. nos tamen non iudica
bimur. noſtrum enim officium im
pleuimus. Utinam autem ne vos
horum pudeat: neue poſſitis accuſa
ri. ſed omnes chriſti tribunali auden
ter aſtare: vt et nos in vobis gloria
ri poſſimus: et malorum aliquam ca
pere conſolationem: probationem
videlicet veſtram in chriſto Jeſu do
mino noſtro: cum quo patri gloria
ſimul et ſpiritui ſancto in ſecula ſecu
la ſeculorum. Amen.

Home lxvii
ex capitulo xii.

Reſpondit ei turba. Nos au
diuimus ex lege ꝙ chriſtus
manet in eternum. Et quo

modo dicis: oportet exaltari filium
hominis? Quis est iſte filius homi-
nis? Manifeſtus error eſt et imbe
cillis: quamuis extrinſecus callide
fucetur. Et quemadmodum qui pu
tres ⁊ ruinam minantes parietes
albo tectorio linunt. non tamen eos
poſſunt dirigere. ita et mendaces fa
cile deprehenduntur. Quod hoc in
loco iudeis contigit. Cum enim ad
eos christus diceret cum exaltatus
fuero a terra omnes traham ad me
ipſum. Nos audiuimus inquiunt a
lege. quia christus manet in eternuꝫ
⁊ quomodo tu dicis ꝙ exaltari opor
tet filium hominis? Quis eſt iſte fili
us hominis? Norant igitur christū
immortalem ⁊ vitam habere ſine fi
ne. vnde etiam quid diceret intellige
bant. Nam ſepenumero in ſcriptu
ris ſimul ⁊ paſſio ⁊ reſurrectio poni
tur: ſiquideꝫ Heſaias vtrunqꝫ ſimul
ponit. Tanquam ouis inquit ad oc
cisionem ductus eſt: ⁊ que ſequūtur.
Et dauid in ſecūdo pſalmo: ⁊ pleriſ
qꝫ alijs coniungit hec vtraqꝫ. et pa-
triarcha. cum dixiſſꝫ procidens dor
miuit vt leo. inde addidit. et vt catu
lus leonis excitauit eum. ſimul et
paſſionem oſtendit ⁊ reſurrectioneꝫ
Sed hi arbitrati ſilentium ei impo
nere: et non eſſe christum oſtendere.
christum in eternum manere confi-
tentur. Et vide ꝗꝫ praue. Non enim
inquiunt. nos audiuimus ꝙ christ⁹
nihil patitur: neqꝫ crucifigitur. ſed
manet in eternum. Atqui neqꝫ hoc
dictum contrarium erat. Immorta
litati enim paſſio non fuit impedi-
mento Hinc videre licꝫ: multis eos
intellectis ſponte ſua in malicia per
ſtitiſſe. Cum enim de morte ſuperi-
us verba feciſſet Jeſus. et cum illi
exaltari audirent: id ſuſpicati ſunt.
inde dicunt. Quis eſt iſte filius ho-
minis? et hoc maligne. Noli inqui-
unt arbitrari: ꝙ de te hoc dicamus:
neqꝫ dicere ꝙ te propter odium op
pugnemus. Ecce neſcimus de quo
dicas. ⁊ tamen profitemur. Christ⁹
autem eis ſilentium imponens: oſtē
dens ꝗꝫ paſſionem nulli eſſe impedi-
mento vt maneat in eternum. Ad-
huc inquit modicum lumen in vo
bis eſt: indicans mortem ſuam trāſ
lationem eſſe. Siquidem ſolis lumē
non extinguitur. ſed breui ſecedens
rurſum apparet. Ambulate dum lu-
cem habetis. Quod hic tempus di
cit? An preſentem omnem vitam. an
tempus ante crucem? Ego vero v-
trunqꝫ arbitror: propter immenſam
eius humanitatem: multi etiaꝫ poſt
crucem crediderunt: hoc auteꝫ dicit
vt eos ad fidem impellat: vt ſuperi
us. Adhuc modicum tempus vobi-
ſcum ſum. Qui ambulat in tenebris
neſcit quo vadat. Quot nunc iudei
faciunt que neſciunt? ſed tanquam
in tenebris verſantur. Videntur ſi-
bi recta incedere: cuꝫ longe aberrēt.
Sabbatum cuſtodiunt: ⁊ legem ſer
uant: ⁊ ciborum habent obſeruatio
nes. neſciunt tamen quo vadant. Jō
dicebat. Ambulate in luce vt filij lu
cis ſitis. hoc eſt mei. Et in principio
inquit euangeliſta. Neqꝫ ex ſangui-
nibus neqꝫ ex voluntate carnis. ſed
ex deo nati ſunt. hoc ē ex patre. Hic
autem ipſe dicitur eos generare. vt
vnam patris et filij operationem
intelligas. Hec locutus eſt eis Je-
ſus: et abijt et abſcondit ſe ab eis.
Quid nūc abſconditur. Neqꝫ enim
contra ipſum lapides tulerant: neqꝫ
blaſphemarant vt ſuperius. quare
ergo ſe abſcondit? Qui cor hominis
intrat: norat eorum animos exaſpe-
rari. etiamſi nihil dicerent: norat
feruentes et ad cedem promptos:

neqꝫ expectauit dum rem aggrederē
tur.ſed abſconditur. vt eorum placa
ret inuidiam. Conſidera quomodo
id ſignat euangeliſta.cum autē tan
ta ſigna feciſſet coram eis:non credi
derunt in eum. Queuam tanta? Ea
pretermiſit euangeliſta vt ex ſequen
tibus conſtat. etenim cum diſceſſiſſꝫ
⁊ rurſum rediret iterum placide eos
alloquitur. Qui credit in me.nō cre
dit in me.ſed in eū qui miſit me. Ui
de quid facit. Incipit ab humilibus
et confugit ad patrem:et iterum tol
lit ſermonem ſuum:⁊cum eos efferā
ri intelligit diſcedit ⁊ redit rurſum.⁊
rurſus ab humilibus orditur.et vbi
hoc.vbi illud fecit? Conſidera a prīn
cipio. Sicut audio:iudico. Inde al
tius: Sicut pater ſuſcitat mortuos
et viuificat: ſic et filius quos vult
viuificat. Et iterum. Ego non iudi
co vos.alius eſt qui iudicat. Inde
diſcedit et prodit in galilea. Opera
mini inquit.non eſcam que perit. Et
cum de ſe magna locutus eſſet:ꝙ de
celo deſcenderat:ꝙ vitam eternam
daret.iterum abijt et reuertitur ad
ſcenophegia. Hoc idem frequenter
facientem videre poſſumus. Ita do
ctrinam ſuam variat:preſentia ab
ſentia:humilibus: magnificis qꝫ ſer
monibus:quod et hic facit. Cum tā
ta ſigna feciſſet coram eis:non credi
derunt in eum. Ut ſermo Yſaie ꝓ
phete impleretur quem dixit. Domi
ne quis credidit auditui noſtro et
brachium domini cui reuelatuꝫ eſt?
Et iterum. Propterea non potue
runt inquit credere.quia iterum di
xit Yſaias. Auditu audietis. et
non intelligetis. Hec dixit Yſai
as quando vidit gloriam eius et lo
cutus eſt de eo. Ecce iterum hanc
particulam.quia dixit:non cauſalē
eſſe ſed euentus. Neqꝫ enim quia di

xit Yſaias.non crediderunt.ſed quia
non erant credituri:ideo dixit. Sed
quare non ita dixit euangeliſta.ſed
incredulitatē a prophetia.non pro
phetiam ab incredulitate eſſe dicit.
et ſuperius hoc idem vehementius.
Propterea non potuerunt credere
quia dixit Yſaias? Hinc magnam
vult ſcripture certitudinem demon
ſtrare:⁊ ꝙ non aliter qꝫ prophetatū
ſit euenit. Ne quis enim diceret et
qua gratia venit chriſtus?neſciebat
nō credituros? Prophetas hoc no
uiſſe inducit. Uenit autem:ne pec
cati ſui vllam haberent excuſationē
Que predixit propheta:tanqꝫ omni
no futura predixit. Niſi enim pror
ſus futura nouiſſꝫ.non ſane predixiſ
ſet. Erant autem procul dubio futu
ra.cum illi incurabiliter ſe haberent
non potuerunt autem.hoc eſt nolue
rūt. Neqꝫ te admiratio capiat. Ali
bi eī inquit. Qui poteſt capere capi
at. Ita nonnunqꝫ poteſtate pro vo
luntate vtitur. Et iterum. Non po
teſt mundus vos odio habere:me
autem odio habet. Hoc ⁊ in cōmu
ni ſermone vſurpatum videmus.cū
quis dicit. Non poſſum aſperū ho
minem diligere.vehementiam volū
tatis poteſtatem appellans.et iterū
Non poteſt ille fieri bonus. et pro
pheta. Si mutabit ethyops pellem
ſuam.⁊ pardus varietatem ſuam.et
populus hic poterit benefacere:qui
didicit mala. Non dicit ꝙ impoſſibi
le ſit ei bene operari.ſed quia noluit.
ideo nō poſſunt. Qd aūt hoc in loco
dicit euangeliſta: ita intelligitur: ꝙ
impoſſibile erat prophetam mentiri
non tamen ꝓpterea impoſſibile erat
vt crederent. Licebat enī etiā illis
credentibus verū eē ꝓphetam. Nō eī
predixiſſꝫ.ſi fuiſſent credituri. Quid
ergo inquies non ita dixit? Quo

niam proprietates quaſdam habet ſcriptura: cuius legibus eſt concedēdum. Hec autē dixit quando vidit gloriam eius. cuius? Patris. Quomodo ergo Johannes de filio dicit. Paulus autē de ſpiritu? Non inq̄ confundentes perſonas. ſed vnam ſignificantes dignitatem. etenim que patris ſunt: ſunt ⁊ filij: ⁊ que filij: ſpiritus ſancti. Atqui multa per angelos dixit: ⁊ nemo dixit ſicut dixit angelus. ſed deus. que enī per angelos a deo dicta ſunt: dei ſunt. non autē q̄ dei: angelorum. hic autem ſpiritus dicit verba eſſe: et locutus eſt de eo. Quid locutus eſt? Vidi dominum ſedentem in throno alto: et que ſequuntur. Gloriam hic viſionem illā appellat. fumum. arcana audiſſe myſteria: viſionem ſeraphim. fulgur a throno diſſiliens: in quod inſpicere potentie ille non poſſent. Et locutꝰ eſt de eo. Quidnam? Qui audiuit vocem dicentem? Quem mittam? ⁊ q̄s ibit? Et dixi. ecce ego ſum. mitte me. Et dixit. Auditu audietis: ⁊ non intelligetis: ⁊ videntes videbitis et neſcietis. Excecauit oculos eorū: ⁊ indurauit cor eorum. vt non videant oculis: et corde non intelligant Ecce aliam queſtionem. Non eſt tamen ſi recte conſiderabimus. Quemadmodum enim ſol debilem oculorum aciem perſtringit: non natura ſua: ita vſuuenit in ijs qui diuino nō attendunt ſermoni. Ita et pharaonis cor induruiſſe dicitur. ita ijs accidit: qui dei verbū oppugnāt. Proprium hoc ſcripture. Vt illud. et tradidit eos in reprobum ſenſum. et iterum. Abijt a gentibus. hoc eſt ſeceſſit: eas dimiſit. Non enim hec a deo ſed ab aliorum malicia prouenire oſtendit. Cum deſerimur a deo: tradimur diabolo: in cuius poteſtatem redacti: innumeris malis afficimur. Vt ergo auditorem perterreat inquit. Indurauit. ⁊ tradidit. Qui enī ipſe non ſolum non tradat. ſed ne derelinquat quidē: niſi velimus. audi quid dicat. Nonne peccata veſtra diuidunt me a vobis. et iterū. Qui longe diſcedunt a te: pereunt. Oſee autem dicit. Oblitus es legis dei tui et ego tui obliuiſcar. et ipſe in euangelio. Quotiens volui congregare filios veſtros ⁊ noluiſtis. et iterū Heſaias. Veni ⁊ non erat homo. Vocaui ⁊ non erat qui audiret. Hec autē dicit: vt noſtra cauſa deſeri nos: et nobiſipſis perditiōis nr̄e auctores demonſtret. Deus autē non modo nos non derelinquere ⁊ punire vult ſed quotiens punit. inuitus punit. Nolo inquit mortem peccatoris. Chriſtus autem cum peritura eſſet hieruſalem etiam lachrymatus eſt: quod nos in amicis facimus. Hec ergo videntes: omnia faciamus ne nos deus derelinquat. ſed curā anime ⁊ mutui amoris habeamus. Ne q̄ mēbra nr̄a ſcidamus: qđ inſaniē tium eſt: et alienatorum a mente. ſed quanto magis a nobis alienos proximos videmus: magis in eos ſimꝰ officioſi. Etenim in corporibus multos ſepe videmus incurabili morbo laborantes. imponamus medicamēta. Quid podagra peiꝰ? Quid chiragra. Incidemus membra? Minime. ſed aliquod remedium diſquiremus: ex quo morbum ſoluere poſſumus. Hoc idem in fratribus faciamus: et ſi grauiſſime egrotent: curemus medicinam: et feramus inuicem onera. Sic implebimus legē chriſti ⁊ promiſſa bona conſequemur. Gratia et benignitate domini noſtri Jeſu chriſti: cū quo patri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto in ſecula

Home. lxviii.

ex capitulo xij.

Verūtamē ex principibꝰ mlti
crediderunt in euꝫ.ſed ꝓpter
pharizeos non confitebātur
vt de ſynagoga non eijcerentur. Di
lexerūt eniꝫ gloriaꝫ hominū magis
ꝙ̄ gloriaꝫ dei. Omnia quidem no
bis fugienda neceſſario ſunt que ani
mam noſtram corrumpunt. ſed illa
longe magis: que plura peccata ex
ſe pariūt. vt exempli gratia. Auari
cia ꝑ ſe grauis morbꝰ eſt. longe gra
uior: quia radix ⁊ mater eſt omniuꝫ
maloruꝫ. Eiuſmodi eſt inanis gloria
Ecce hi propter glorie cupiditatē fi
dem contempſerunt. Multi inquit
ex principibus crediderunt in eum
ſed propter phariſeos non confite
bantur: vt de ſynagoga nō eijceren
tur. quod etiam ſuperius dixit. quo
modo poteſtis credere gloriam abī
uicem accipientes: ⁊ gloriam que a
deo eſt non querentes? Non ergo
principes erant. ſꝫ ſerui. Seruiebāt
enim vltimam ſeruitutem. Verunta
men et hic poſtmodum metus aboli
tus eſt. Minime autem apoſtolos
hoc affectu detentos videmus. etei
principes illis et ſacerdotes credide
runt. Siquidem ſpiritus gratia ſu
perueniens adamāte eos firmiores
reddidit. Cum igitur hoc ne tunc
crederent impediret. audi quid di
cat. Qui credit in me: non credit in
me. ſed in eum qui miſit me. quaſi di
cat. quid timetis in me credere. fi
des in deum per me aditum habet:
ſicut et incredulitas. Intuere quo
modo in omnibus ſubſtantie indicꝫ
differentiam. Et non dixit. Qui cre
dit mihi. Ne quis verba eius credi
interpretaretur. quod et in homini
bus dici poterat. qui enim apoſtolis
credit: non apoſtolis credit. ſed deo.
Sed vt intelligeres de fide in ſub
ſtantiam dicere. non dixit. qui credit
verbis meis. ſed in me. Atqui: cur
inquit non e contrario? qui credit
in patrem: non credit in patrem. ſed
in me? quoniam iam ſe in patrem
credere dixiſſent. et non in ipſum.
Imbecilliores enim adhuc erant.
Diſcipulos autē allocutus: his ver
bis vſus eſt. Creditis in deum: et in
me credite. hos. autem cum infir
miores ad hec audienda noſſet: ali
ter allicit. oſtendens patri credi nō
poſſe: niſi in ſe credatur. Et ne puta
res tanquam de homine dictum ad
dit. Qui videt me: videt qui miſit
me. Quid ergo: corpus eſt deus? Mi
nime. ſed animi ſpeculationem intel
ligit. et hic conſubſtantialem ſignat.
Et quid ſignat. Qui credit in me?
At ſi quis diceret. qui aquam e flu
mine accipit. nō fluminis ſed fontis
accipit. Imo infirmum hoc exem
plum eſt: ad ſubiectam materiam.
ego lux in mundum veni. Cum eniꝫ
pater et in veteri et nouo teſtamen
to frequenter hoc nomine vocetur:
etiam ipſe eodem vtitur. Ideo Pau
lus ſplendorem eum appellat. hinc
accipiens: et multam hinc oſtendit
ad patrem conuenientiam. imo nul
lam differentiam. ſiquidem in ſe fidē
non in ſe. ſed in patrem eſſe teſtatur.
Lucem autem ſeipſum appellat: ꝙ er
rores pellat: ⁊ intellectꝰ auferat tene
bras. Sed etſi quis audierit verba
mea: et non cuſtodierit. ego non iu
dico eum. Non enim veni vt iudicē
mundum. ſed vt saluificem munduꝫ.
Nec eſtimaretur propter imbecilli
tatem contemptores dimittere. Nō
inquit non veni vt iudicem mundū.
Inde ne pigriores fierent intelligen
tes ꝙ qui credit ſaluatur: qui non

credit punitur. vide ꝙꝫ formidoloſuꝫ
eis iudiciuꝫ minatur. Et qui ſpernit
me ⁊ non accipit verba mea. habꝫ q̃
iudicꝫ eum. Si pater neminem iudi
cat. ⁊ tu non veniſti vt iudicares
mundum quis eum iudicat? Sermo
quē locutus ſum: ille iudicabit eum.
Nam cum dixiſſent non eſſe ex deo:
inquit ꝙ tūc hec dicere non poterūt
Verba que locutus ſum: vos accu-
ſant: ⁊ omnem auferunt excuſati-
onem. Sermo quem locutus ſum.
Quis ſermo? Q a meipſo non veni.
Quia qui miſit me pater: ille dedit
mihi mandatum: quid dicam ⁊ quid
loquar. Ergo hec propter eos dicta
ſunt: vt nullaꝫ pꝛſus haberent excu
ſationem. Nam niſi ita ſe res habēt
in quo excederet Heſaiā: qui idem
dixit. Dominus dedit mihi linguam
eruditā: vt intelligam quādo ſermo
nem dicere oporꝫ? Quid de Hiere-
mia dicam? Eteni ille q̄n miſſus eſt
inſpirationem habuit. quid de Hie
zechiele? qui p̄cipuū caput deuorās:
ita locutus eſt. Inueniebātur prete
rea qui eſſent audituri que diceret q̃
erant cā cur ita loqueretur. Q ſi q̄n
miſſus eſt: tunc accepit q̄d diceret. p̄
us autē neſciebat. Quid his verbis
profanius? quid magis impium? Si
quis ea ita accipiat: ⁊ non intelligat
eorum humilitatis cauſam. Uerum
Paulus ip̄e etiam diſcipulos intelli
gere dixit: que ſit voluntas dei bo-
na: et beneplacens ⁊ perfecta. Fili-
us autem neſciuit quoad mandatuꝫ
accepit? Quanam hec ratione nitun
tur. Ecce ꝙ propterea in humilita-
tis exceſſum: ſermonem ſuum addu
cit: vt illos alliciat: et ijs qui ventu
ri erant ſilentium imponeret. Ideo
humana profert verba: vt hoc ſal-
tem modo neceſſario: vtilitateꝫ ver
borum repudiarent: intelligētes nō
natura. ſed ob auditorum imbecilli

tatem ita locutum. Et ſcio quia mā
datum eius vita eterna eſt. Que er-
go ego loquor ſicut dixit mihi pater
ſic loquor. Conſideras verborum
humilitatem? qui eniꝫ mandatuꝫ ac
cipit: non ſui dominus eſt. Atqui:
ipſe inquit. Quemadmodum pater
ſuſcitat mortuos et viuificat: ſic ⁊ fi
lius quos vult viuificat. Anne ſu-
ſcitandi quos vult habet poteſta-
tem. dicendi autē non habet? Quid
ergo hoc ſignat? Hoc eſt. ꝙ non ita
ſe res habet: vt aliud ille: aliud ego
loquar: et ſcio quia mandatum eius
vita eterna eſt. Hoc eos refutat:
qui ipſum deceptorem dicebant: qui
in ſordibus verſabantur. Cum au-
tem dicit. Ego non iudico. hoc eſt.
Non ſum perditionis eorum cauſa
ſed ipſi ſue. Per hoc tantum non te-
ſtatur diſceſſurum ſe ab eis: nec am
plius rediturum. Quia nihil tanꝙꝫ
meum locutus ſum vobis. ſed tanꝙꝫ
a patre omnia. Et propterea humi
li ſermone rem concludit: vt diceret
ad finem vſqꝫ idem ſe locutum. Si-
cut mandauit mihi pater ſic loquor
Q ſi deo contrarius fuiſſem: etiam
contraria eſſem locutus: aut ad me
gloriam retuliſſeꝫ. Nunc autē adeo
omnia in patrem retuli: vt nihil me
um dicereꝫ. Cur ergo non creditis
dicenti me mandatum accepiſſe et
tanto ſtudio omnē auferenti ſuſpici
onem ne patrē oppugnē? Quēadmo
dū eni qui mandatū accipiūt: neqꝫ fa
cere neqꝫ dicere volunt: p̄ter mitten
tis volūtatē: quouſqꝫ mandatū im
pleant ne q̄d tranſgrediātur. ita nec
dicere neqꝫ facere aliud poſſuꝫ ꝙꝫ pa
tris volūtateꝫ. q̄ ego facio ille facit
quia mecū eſt: neqꝫ dimittit me ſolū
pater. Animaduertis vt ſemꝑ vna-
nimē patri ⁊ nullā inter ſe differen
tiā oſtendit? Et cū dicit. A meipſo
non veni. nō poteſtatē. ſꝫ diuerſitatē

et contrarietatez tollit. Nā ſi homi
nes ſuiſpoꝝ domini ſūt: lōge magis
vnigenit⁹ fili⁹. Et ꝙ hoc ſit verū au
di Paulum. Qui exinaniuit ſeipſum ⁊
tradidit pro nobis. Sȝ vt dixi gra
uis res inanis gloria grauis. ipſa eī
et illos non credere: et alios non re-
cte credere: adducit. et que propter
illos humanitatis gratia dicta ſunt
ea in impietatem vertit. Hanc igi-
tur beſtiam ſemper fugiamus. Va-
ria nanqȝ eſt ⁊ multiformis: ⁊ vbiqȝ
ꝓpriuz vir⁹ diſſeminat: ⁊ pecunijs:
⁊ delicijs: ⁊ corporis pulcritudine.
Hac gratia ſemper neceſſitatem ex
cedimus: inde veſtimentorum copia
inde ⁊ ſeruorum examen: inde oīs
neceſſitas contemnitur: in domibus
veſtibus: menſe ſplendore: exceſſus
dominatur. Vis frui gloria? Facias
elemoſynam. tunc te angeli lauda-
bunt: tunc deus accipiet. Nunc aūt
aurifices tantum: et textores admi
rantur. tu inglorius circunferris et
nonnūqȝ maledicta in te audis: ⁊ re
prehenſiones. Qȝ ſi que in veſtibus
conſumis: conferres in pauperes:
multus te vbiqȝ plauſus: multe lau
des ſequerentur. Tunc ea haberes:
ſi alijs dares. ſi tibi ſeruas: minime
habes. Certus enim theſaurus eſt
pauperum manus. Quid corpus or
nas: anima neglecta et immundicie
plena? Quid non tantam anime q̄s-
tam corpori tribuis diligētiam? Cer
te illius maior habenda eſt. Verum
enimuero dilectiſſimi: parem poſtu
lamus. Si quis tibi optionem ꝓpo
neret: an egregium corpus et bone
habitudinis: ⁊ alijs ſpecie preſtans.
vili tū indutum veſte. an turpe: et
morbis implicitum. ornatum tū au
ro ⁊ pulcritudine cultū malles Nō-
ne naturalez corporis pulcritudinē
veſtimentis preferres? In corpore
hoc ſane prefertur. In anima cōtra
quā qui turpem informez ⁊ nigraz
habet: putat eam ſe auri ſplendore
emendare. Quenam hec amētia? In
teriorem ornatum cures velim: et
hec monilia anime apponas. Naz ſi
ijs corpus ornetur neqȝ ad bonā va
litudinem: neqȝ ad formaz quicqȝ cō
feret. Neqȝ enim nigrum corpus al
bum reddet: neqȝ turpe ſpecioſum.
Si anime id addideris: e veſtigio cā
pro nigra candidam: pro turpi for-
moſam: reddes. Neqȝ meus hic ſer-
mo. ſed ipſius dei dicētis. Si fuerit
peccata veſtra vt coccinum. quaſi
nix dealbabuntur. Et date elemoſy
nam: ⁊ omnia vobis erunt munda.
Nec te mulier hoc animo ſolum.
ſed et virum ornabis: qui ſi hos or
natus deponentem viderit: non ni
mio ei ſumptu opus erit. Qui non
habent: deponent habendi cupidita
tem: ad elemoſynaz promptiores ac
cedent: et vos magis poteritis eis
neceſſaria perſuadere. Nunc autem
omnis huiuſmodi poteſtas ablata ē
Quibus oculis aſpicietis. quo ore
quicqȝ petetis. cū plurima in corpo
ris ornatum cōſumatis? Tunc audē
ter poteris viruz tuū ad elemoſynā
hortari. cū tu tua abieceris ornamē
ta: ⁊ ſi nihil profeceris. tu tū officiuz
tuū feceris. imo impoſſibile eſt ne eū
lucreris: ſi re ipſa loq̄ris. Quid ſcis
mulier an virum ſaluuz factura ſis?
Quemadmodum enim etiam pro il
lo rationem reddittura es: ita ſi ab
inanibus ⁊ abſurdis eum opinioni-
bus abduxeris: duplicem mercedem
conſequeris: cum viro coronata et
triumphans ſecula illa immortalia
et eterna bona conſecuta. quibus
vtinam omnes fruamur. gratia et
benignitate domini noſtri Jeſu chri
ſti cui gloria in ſecula ſeculorum A-
men

Capitulum xiij.

Home. lxix.

Ante diē autē paſche. ſciēs
ieſꝰ qꝛ venit hora: vt tranſ
eat ex hoc mundo ad prēz
cū dilexiſſꝫ ſuos q̄ erant in
mundo. in finem dilexit eos. Imi-
tatores mei eſtote inquit Paulꝰ: ſic
ego chriſti. Propterea enim carnem
ex maſſa noſtri corporis accepit: vt
per eam nos virtutem erudiret.
In ſimilitudinem inquit carnis pec
cati: et de peccato peccatum in car
ne damnauit. et ipſe inquit. Diſcite
a me quia mitis ſum et humilis cor-
de: quod non verbis tm̄. ſed et re ipā
oſtendit. Siquidem ⁊ ſamaritanum
eum iudei et demoniū hn̄tez ⁊ dece-
ptorē appellabant: et lapides in euz
iecerunt. et nunc quidem miniſtros
miſerunt pharizei: vt eū perderent.
nūc alios qui ei inſidias tenderent.
⁊ ipſi nōnunq̄ꝫ in ꝯtumelias ꝓrūpe
bant. cū non mō nihil haberent qđ
accuſarent. ſed plurimis eſſent bn̄fi
cijs affecti. Necꝫ adhuc ceſſat a bn̄fi
cijs aut verbo aut opere. ⁊ cuz a ſer
uo cederetur inquit. Si male locutꝰ
ſum. teſtimonium perhibe de malo.
ſi aūt bene. qđ me cedis? Et hec ad-
uerſus inimicos ⁊ inſidiatores. Vide
amꝰ q̄lis in diſcipulos fuerit. Quid
facit nunc vel aduerſus proditorez?
Qui enim maxime odio dignꝰ erat:
vtpote diſcipulus ⁊ familiaris: ⁊ qui
miracula viderat: ⁊ omnibꝰ intereē
dignus habitus eſt: ⁊ grauꝰ pecca
uit. Lapides quidē in Jeſum non ie
cerat: necꝫ in ꝯtumelias ꝓrupit. hūc
q̄ꝫ humane accipiat: opere preciū ē
intueri. lauit eius pedes: quo officio
cohibere euz a ſcelere illo voluit. At
qui: ſi voluiſſꝫ poterat eum areface
re quemadmodum ⁊ ficum: ⁊ ſcinde
re vt petras ⁊ velum. ſed non neceſ
ſitate. ſed voluntate propria vole-
bat eum a proditione abducere. Iō
lauat eius pedes. necꝫ hoc infelix il
le reueritus eſt. Ante diem paſche
inq̄t. ſciens Jeſus quia venit hora.
Non tunc ſciuit. ſed cum fecit quod
fecit. Vt tranſeat. Perq̄ꝫ ſapienter
euangeliſta: tranſitum eius mortem
appellat. Cum eos relicturus eſſet:
vehementiorē dilectionem oſtendit.
Hoc enim ſignificat. Cum dilexiſſꝫ
ſuos qui erant in mundo in finem
dilexit eos. Nihil omiſit: quod vehe
menter amantez deceret. Sed quid
a principio hoc non fecit? Maiora
poſterius reſeruat: vt eorum in ſe
charitatem augeret: animaret q̄ꝫ: vt
futura mala forti animo ſubirent.
Suos autem: ſecundum familiarita
tis rationem: alios ſecunduz opifici
um appellat. Vt cum dicit. Et ſui eū
non receperunt. Quid aūt ſignat il
la particula in mundo? Quoniā eti
am mortui ſui erant. vt Abraā Iſa-
ac ⁊ Jacob: ⁊ alij plurimi. ſed hi nō
erant in mundo. Vides ⁊ veteris ⁊
noui teſtamēti eum deum eſſe? Quid
ſibi vult ea particula in finem dile-
xit eos? hoc eſt ſemper dilexit cuius
ſignum hoc dicit. Atqui: ſepe aliud
īquit. ponere ſe pro amicis ſuis ani-
mam. ſed hoc nondum fecerat. Qua
autez gratia hoc fecit? Quia multo
mirabilius erat: qn̄ clarior apud om
nes apparuit. ⁊ nō parum in diſceſſu
ſuo ꝯſolatꝰ eſt. Cuz enī eſſent maiorē
in modū dolituri. equalē illi dolori
conſolationem affert. Et cena facta
cum diabolus iam miſiſſet in cor: vt
traderet eum Judas. Hoc pterritꝰ

addidit euangeliſta: ꝙ qui ſe iam tra
dere ꝓpoſuerat: lauerit oſtēditq̄ ma
ximaʒ Jude maliciaʒ: ꝙ ne menſe q̄
dē cōmunicatio euʒ cohibuit: vt ma
xime ſolet. non ad vltimuʒ vſq̄ dieʒ
cuʒ magiſtrū habuerit: ſcierit q̄ oīa
ei tradita a patre: ⁊ ꝙ a deo veniſſʒ
⁊ ad deum iret. nihil inquit. Qꝫ cum
talis et tantus eſſʒ ⁊ a deo veniret ⁊
ad deū iret: cū omniū dn̄s aret id mo
lit⁹ ē neq̄ reuerit⁹ ē: tātā rē aggredi
Traditionē āt hoc in loco fideliū ſa
lutem appellari mihi videtur. Nā ⁊
cū dicit oīa mihi tradita ſunt a prē
meo. hac dicit traditione: ſicut cum
inquit. Tui erant: ⁊ mihi eos dediſti
Et iterum. Nemo poteſt venire ad
me niſi pater traxerit eum. ⁊ niſi da
tum ſit ei deſuper. Aut hoc inq̄t aut
ꝙ nihilo minor ex hoc eſſʒ futurus:
qui a deo venit ⁊ ad deum vadit: et
omnia comprehendit. Cum vero
traditioneʒ audis: nihil humanum
ſuſpiceris. honorē enim erga patreʒ
⁊ concordiam ſignat. Quēadmodū
enī pater ei tradidit: ita ⁊ ipſe patri.
⁊ hoc indicat Paulus inquiens. Cū
tradet regnum deo ⁊ patri. hoc aūt
hoc in loco humanius locutus eſt.
multam eorum curā ⁊ incredibilem
dilectionem pre ſe ferens: tanq̄ fami
liares eos erudiens bonorū matreʒ
humilitateʒ: quā ⁊ ꝑncipiū ⁊ fineʒ in
quit eē virtutis. Sʒ q̄d additur. A
deo venit ⁊ ad deū vadit? Hoc eſt
digna eo facit: qui inde profectus eſt
⁊ eo reuertitur. ⁊ ſic omnē peſſūdat
ſuperbiā. Et cū ſurrexiſſʒ a cena: po
ſitis veſtibus. Conſidera q̄no nō la
uando tm̄. ſed ⁊ aliter humilitatem
oſtendit. Non eniʒ priuſq̄ diſcūbe-
rent. ſed poſt omniū diſcubitum: ſur
git a cena. Inde non ſimpliciter la-
uat. ſed ponit veſtimenta: ac etiam
linteuʒ ſe precinxit. Neq̄ his contē

tus ipſe peluim impleuit. ipſe nemi-
ne iuſſo omnia fecit. Exemplo do-
cens non remiſſe ⁊ frigide bona ope
ra. ſed q̄ diligentiſſime: facienda. Mi
hi videtur primum eum proditoris
lauaſſe pedes. Cepit inquit lauare.
Et inde venit ad Simonem petrū
qui dicit ei. Tu mihi lauas pedes?
Vis inquit manibus quibus ocu-
los aperuiſti: leproſos mūdaſti: mor
tuos ſuſcitaſti. Habʒ enim hec par
ticula magnam ſignificationē. Qua
re non oportuit aliud dicere q̄ tu:
q̄d per ſe verbū ſufficiens fuit: quo
omnia demonſtrarentur. Jure autē
quiſpiam quereret q̄no nullus alioruʒ
lauari recuſauit preter Petrum. q̄d
non parui amoris fuit ⁊ reuerentie
argumentum. Queñaʒ eſt cauſa? Ar
bitror ante omnes ꝓditoris pedes
lauaſſe: inde veniſſe ad petrum a q̄ ⁊
ceteri admoniti ſunt: quid eſſʒ faciē
dum. Qꝫ enim alium quempiam an̄
lauerit conſtat cum dicit. Venit ad
Petr. Sʒ nō eſt vehemens in accu
ſando euangeliſta. Id eniʒ verbū ce
pit: aliū an̄ lauaſſe ſignificat. Qꝫ etſi
Petrus primus erat. credibile tn̄ ē
proditoreʒ impudenter ante apoſto
lorum ꝑncipē diſcubuiſſe. Nam ⁊ ali
unde impudentia eius oſtēditur cū
intingeret cū magiſtro: ⁊ cū reprehē
ſus minime cōpunct⁹ eſt. Petrus au
teʒ ſemel antea increpit⁹: ⁊ nūc his
dictis ita cohibitus eſt vt titubaret
⁊ tremeret: vt non deinde auderet
ipſe chriſtum interrogare. ſed alium
ſubmittere. Judam autē frequenter
reprehenſum: nihil pudebat. Cuʒ er
go veniſſʒ ad petrū. Dicit ei Petrus
Domine tu mihi lauas pedes? Reſ
pondit Jeſus. Quod ego facio: tu
neſcis modo. ſcies autem poſtea.
Hoc eſt. Quod hinc ſequatur emo
lumentum: quod doctrine exemplū:

exemplum: ⁊ quõ expediat in omnē
nos adduci humilitatē. Petrus aũt
adhuc rēnuit. Non lauabis mihi pe
des in eternum. Quid facis Petre?
oblitus es que antea dixeras? Non
dixiſti. Abſit a te ⁊ audiſti. vade poſt
me ſathane. ⁊ adhuc nõ admoneris
ſed nimius es in refutãdo? Quidni
inquit? Res magna eſt ⁊ admiranda
Nam ob nimiam dilectionem ita lo
cutus eſt. cui etiam chriſtus vicem
reddit. Ut enim tunc valde cum in
crepitans inquit. Scandalum mihi
es. ita ⁊ nunc. Si non lauero te: nõ
habebis partem mecum. Quid tum
Petrus feruore quodam incenſus?
Domine inquit: nõ tm̃ pedes meos
ſed ⁊ manus ⁊ caput. In recuſando
vehemens Petrus: ⁊ in pmittendo
vehementior. vtrunqꝫ ex amore. Sꝫ
cur non dixit Jeſus quamobrem id
faceret. ſed minatus eſt? Quoniam
non acquieuiſſet. Nam ſi dixiſſꝫ. Si
ne te lauem: vt vos humilitatis ad-
moneam: profecto ſine illo exemplo
ſe admonitum aſſeruiſſet. ſed nũc re-
pulſe minis perterritus cõtinuo pa
ret. Ipſe enim erat qui frequenter q̃
iret interrogabat: qui animam pro
eo ſe poſiturum dicebat. Si eni cuꝫ
audiret. Neſcis qđ ego facio. ſcies
auteꝫ poſtea. non tamen parebat lõ
ge minus ſi intellexiſſꝫ. Ideo inquit.
Scies poſtea: haud inſcius ita etiaꝫ
oppugnaturum. Neqꝫ Petrus cau
ſam rogauit. ſed vehementius accen
ſus. ne paſſus eſt quidem doceri ſed
rēnuit. Tu mihi lauas pedes? Poſt
minas autem ſtatim mollit⁹ ē. Quid
autem ſignificat ſcies poſtea? Quan
do? Cum in nomine meo demonia
eijcies: cum in celuꝫ me aſſumi ſuſpi
cies: cum a ſpiritu intelliges me ad
patris dexteram ſedere. tunc cogno
ſces cur hoc faciam. Chriſtus auteꝫ
(cum dixiſſet Petrus. Non tantuꝫ
pedes ſed ⁊ manus et caput) qui lo
tus eſt inquit: non indiget niſi vt
pedes lauet. ſed eſt totus mund⁹. Iã
vos mundi eſtis propter verba que
locut⁹ ſũ vobis. At ſi mundi ſunt q̃
gratia lauas pedes? Ut modeſtiam
doceam: ꝓpterea vilius membrum
elegit. lotus autem hoc eſt mũdus.
Nunquid ergo mundi non erant?
Nondũ a peccatis erant liberi: ne-
qꝫ ſpiritu ſancto digni habiti fuerãt:
peccato ⁊ maledicto adhuc regnan
te: ⁊ chyrographo non abolito. neqꝫ
oblata victima. Quõ ergo mũdos di
cit? Ne ꝓpterea arbitrareris id mũ
dos dixiſſe: ꝙ nullis eſſent peccatis
obnoxij addidit. Iã vos mũdi eſtis
ꝓpter verba que locutus ſuꝫ vobis
Hoc eſt hac tm̃ ratione eſtis mũdi.
Iam errore liberati eſtis iudeorum
Nã ⁊ propheta inquit. Lauamini ⁊
mundi eſtote: abijcite maliciam ab
animis veſtris. itaqꝫ talis lotus et
mundatus eſt: cũ omnem anime ma
liciam abiecerit: ⁊ ſincera mente deo
adheſerit Ideo ſecundum ꝓpheticũ
ſermonem inquit. qui lotus eſt. iam
mundus eſt. Neqꝫ eniꝫ iudaicam aq̃
lotionem. ſed opificij purgationeꝫ in
telligit. Fiamus ergo et nos mundi.
Diſcamus benefacere. Et quõ poſſu
mus? Iudicate pupillo: iuſtificate
viduam: et venite diſputemus. Fre-
quenter in ſacris ſcripturis mentio
fit viduarum ⁊ orphanorum. ſed no
bis nulla eorum ratio. Ueruntamē
audi q̃ntum illic mercedis. Si fue-
runt peccata veſtra vt coccinum: q̃ſi
nix dealbabuntur. ⁊ ſi fuerint rubra
quaſi vermiculus: velut lana alba
erunt. Neqꝫ enim habet defenſorem
vidua. ideo multa de eo ratio habet:
q̃ cũ ſcđis nuptijs coniungi ſibi lice
ret: dei timore in viduitate multa ꝑ-
petitur. eis igitur man⁹ porrigam⁹:
omnes ⁊ viri ⁊ mulieres: ne quãdo

viduitatis moleſtias ſubeamus: et
ſi ſubierimus: benignitatum in nos
materiã: benignitate noſtra compa
remus. non parua vis lachrymarũ
vidue eſt. ſed ipſum poſſunt celũ ape
rire. Nolimus eis inſultare: ne auge
amus calamitatem. ſed pro viribus
opitulemur. Ita nos et in hoc ꝛ fu
turo ſeculo muniemus. neq; enim in
hac duntaxat vita. ſed in illa quoq;
nobis aderunt. ꝛ ob noſtra in ſe offi
cia: maximam peccatorũ noſtrorũ
partem precident atq; delebunt
ꝛ fidenter facient nos ante iudicis
tribunal comparere: quo vtinã om
nes pertingere poſſimus. grati. ꝛ be
nignitate domini noſtri Ieſu chriſti
cui gloria in ſecula Amen.

Home. lxx.

ex capitulo xiij.

POſtq; ergo lauit pedes eorũ:
accepit veſtimenta ſua: ꝛ cũ
recubuiſſ; iterum dixit eis.
Scitis qd fecerim vobis? Grauiſſi
mum eſt dilectiſſimi grauiſſimũ inq;
in profundũ viciorum decidere. fere
enim anima incorrigibilis redditur
ideo omnia facienda ſunt: ne a preci
pitio capiamur. Facilius ei eſt ñ ca
dere: q; poſt caſũ reſurgere. Contẽ
plare igitur poſtq; dilapſus eſt Iu
das: q̃ntum habuit auxilium ꝛ nun
q; reſurrexit. Dixit ad eum Ieſus.
Unus veſtrum diabolus eſt. Dixit:
non omnes credũt. Dixit non de om
nibus dico. ꝛ ſcio quos elegi: ꝛ nihil
horum ſenſit. Poſtq; ergo lauit pe
des eorum: accepit veſtimenta ſua. ꝛ
cum recubuiſſ; dixit eis. Scitis qd
fecerim vobis? Non ſimpliˀ Petrũ.
ſed omnes alloquitur. Uos vocatis
me magiſter ꝛ domine ꝛ bene dicitis
Sum etenim. Uos vocatis me. eo
rum iudicium proponit. inde ne ad
eorum gratiam locutũ putares ad
didit ſum etenim cum eorum ſermo
nem proponat: etiam verum oſten
dit. Nam qd illi dicebant ipſius con
firmatione non ſuſpectum redditur.
Sum enim inquit. Uides q̃ñ diſci
pulos alloquendo: de ſe apertius lo
quitur? quemadmodum ergo dicit.
Nolite vocare magiſtrũ ſup terrã:
vnus enim preceptor veſter eſt: ita ĩ
quit. Nolite vocare patrem ſup ter
ram. vnũ autem non de patre ſolũ
ſed de ſeipſo dicit. Aliter enĩ q̃ñ di
xiſſ; vt filij lucis ſitis. ꝛ iterum. Unũ
enim. et vnus eſt veſter preceptor
chriſtus. Si ergo ego laui pedes ve
ſtros dominus ꝛ magiſter: ꝛ vos de
betis alter alterius lauare pedes. ex
emplum enim dedi vobis: vt quẽad
modum ego feci vobis: ita ꝛ vos fa
ciatis. Atqui non eſt idem. ipſe enĩ
erat dominus ꝛ magiſter: vos inui
cem conſerui. Quid ergo ſignat hec
particula? ita. Scd̃m poſſibilitatem
Propterea enim a maioribˀ rebˀ ac
cipit exempla: vt ſaltem minus faci
amus. Etenim magiſtri pueris litte
ras q; pulcerrimas ſcribunt. vt vel
in deterius imitentur. Ubi nunc q̃
conſeruos deſpiciunt? vbi qui hono
res expetunt? Proditoris pedes do
minus lauit: ſacrilegi: furis: ꝛ ipſo ꝑ
ditionis tempore: cum nulla eſſ; ſpe
randa emendatio: menſam cõmunẽ
poſuit. ꝛ tu elatis ſupercilijs intume
ſcis? Pedes inuicem lauemus inq̃t.
nunquid ꝛ ſeruorum? Et quid mirũ
ſi ſeruorum? Siquidẽ inter nos ſer
uus ꝛ liber. verbotenus differunt. il
lic re ipſa. Ipſe enim natura dominˀ
erat. nos ſerui. neq; id recuſauit. no
bis autẽ ſatis videtur ſi liberis vt
ſeruis: ꝛ emptis mancipijs non vti
mur. Et quid dicemus cum tãta pa
tientie exempla propoſita nobis ſũt
que minime imitamur. ſed contra et

e regione elati ne debitū quidez red
dimus? Debitores enim nos consti
tuit deus: cum incepit. nos longe in
feriores exemplum ſequi debemus.
Ipſe enim dominus erat. Nos hoc
ꝯſuis faciem⁹ ſi qd fecerim⁹. qđ ⁊ ipe
ſignificauit dicēs. Si ego magr̄ ⁊ do
minus: ita ⁊ vos. Conſequens eniz
erat dicere: quanto magis vos ſerui
Sed reliquit hoc auditoruz reputa
tioni. ⁊ quãobrez? Debebant eni alij
alijs: magis honorari. Ne igitur ſe i
uicem iactarent ⁊ dicerent quis eſſz
maior: neue inter ſe indignarentur:
omnem tollit elationem: vt etſi lõge
ſis maior: apud fratrez minime in ſu
perbiam efferaris. Et non dixit qđ
mai⁹ erat. Si ego proditoris pedes
laui. Quid mirum ſi vos alter alteri
us? Sed rem fecit: inde eam diſcipu
lis iudicandam reliquit. Ideo dice
bat. Qui faciet ⁊ docebit. hic magn⁹
vocabitur. Hec enim vera doctrina
eſt qđ doces id re efficere. Quēnam
faſtum hoc non tolleret? quaz teme
ritatem? quam non deprimeret elati
onem? Qui ſedet ſuper cherubin ꝓ
ditoris pedes lauit. Tu homo terra
⁊ puluis efferris ⁊ intumeſcis. Et q̃
hoc dignum ſupplicio? Qz ſi verã ela
tionem concupiſcis: hic ego te viaz
docebo. non enim noſti. Qui preſen
tibus rebus ⁊ magnis inhiat: is vi
lis eſt ⁊ abiecti animi. itaqz nūq̃ hu
militas eſt ſine magnitudine animi.
neqz ſuperbia ſine puſillanimitate.
Quemadmodum neqz pueri vilium
rerum ſpectacula admirantur: et ob
ſtupeſcunt. pilis: trocis: ⁊ talis in
hiant. magnas autem res ne cogni
tione quidem capere poſſunt. ita et
hic. Sapiens non reputat preſentia
ergo neqz ea optabit ab alio accipe
re. Qui ſapiens non eſt: contra affici
etur ad arathneas ⁊ vmbras ⁊ ſom
nia: ⁊ his viliora conuertetur. Amē

amen dico vobis. Non eſt ſeru⁹ ma
ior domino ſuo: neqz apoſtolus ma
ior eſt eo qui miſit illum. Si hec ſci
tis. beati eritis ſi feceritis ea. Non
de omnibus vobis dico. Ego ſcio
quos elegerim. ſed vt impleatur ſcri
ptura. Qui manducat panez meum
leuabit calcaneum ſuum contra me.
Quod ⁊ ſuperius: idem ⁊ in hoc lo
co arguendo dicit. Naz ſi ſeruus nõ
eſt maior domino: neqz apoſtol⁹ eo
qui ipſum miſit. et ego hoc feci. mul
to magis idem a vobis faciendum ē
Inde ne quis diceret. quid tan
dem hec dicis? non te intelligimus.
Idem addidit. non ꝙ ignoraret. ſed
vt re oſtenderet: quid dicat. Scire
enim omnium eſt. facere autem non
omnium. Propterea inquit. Beati
eritis ſi feceritis ea. Ideo frequent
hoc dico. et quidem ſciētibus vobis
vt ad opera vos alliciam. Nam et
iudei ſciunt. ſed non ſunt beati: cum
ea non faciant. Nõ de omnibus vo
bis dico. O patientiam: nondum ꝓ
ditorem arguit. ſed tegit ſcelus īdul
gens ei locum penitentie: et reprehē
dit: ⁊ non reprehendit ita inquiens.
Qui manducat panem meum leua
bit calcaneum ſuum contra me. Vi
detur mihi illam particulam. non ē
ſeruus maior domino ſuo: ob hoc di
ctam eſſe. vt ſi quando a ſeruis vel
ab alijs quibuſdam vilibus ⁊ abie
ctis quicq̃ mali paterentur. non ꝑ
turbarentur ad iude exemplum re
ſpicientes: qui multis a Ieſu benefici
is affectus; male beneficium ſuum re
muneratꝰ eſt. Ideo inquit. Qui mã
ducat panem meum; et alia que ſe
quuntur. que ſatis poterant eum a
tanto ſcelere retrahere. Quaſi dice
ret. Qui apud me nutritus eſt: q̃ me
cum manducat. Hec autez dicit eru
diens nos: vt bonum pro malo red
damus; etiam ijs qui non ſunt corri

gibiles. Et dicendo. Non de omnibꝰ
dico: ne omnes formidarent ſeparat
eum ab alijs his verbis. Qui man
ducat panem meum oſtendens illuz
miſerum non excuſari ignorantia. ſz
rem omnem cognoſcere. quod maxi
me eum cohibere debuerat. Et non
dixit tradet me. ſed leuabit calcaneū
ſuum contra me: vt dolum et fallaci
am deceptoris oſtendat. Hec autez
ſcripta ſunt ne iniuriantibus nobis
ſuccenſeamus. ſed vt eos arguamꝰ ⁊
deploremus. lachrymis enim digni
ſunt. non qui afficiuntur ſed qui inſe
rūt iniuriam. Nam ſe ipſos maxime
ledunt cum rapiunt: cum calumniā
tur cum aliud ſimile machinantur.
nobis vero maxime proficiūt. ſi nō
vleiſcemur. Ut exempli gratia. Ra
puit ille abs te aliquid pro īiuria gra
tias egiſti ⁊ laudaſti deum. multuz il
la gratiarum actione lucratus es.
quemadmodum ille immenſum ſibi
ignem preparauit. Et ſi quis diceret
Quid enim ſi iniurias vlciſci nō po
tuimus? Illud reſpondebo. ꝙ potui
mus ſaltem egre ferre: ⁊ expoſtula
re: imprecari, ⁊ maledictis proſequi
iniuriantem: et apud omnes eum ac
cuſare. Hec eniz ī noſtra ſunt pote
ſtate: que ſi non feciſti: etiam non vl
ciſcendi mercedem accipies. Con
ſtat enim, ꝙ ſi poſſes non vlciſceris.
Nam qui in iniuria afficitur: quibus
poteſt armis vtitur. Puſillanimus:
imprecationibus: ⁊ maledictis: ⁊ in
ſidijs vlciſcitur. his tu non ſolum ab
ſtineas. ſed pro eo precare. hoc pa
cto deo ſimilis efficieris. Orate in
quit pro perſequentibus vos: vt ſi
miles efficiamini patri veſtro qui
eſt in celis. Uides q̄ magna lucre
mur ex perſecutiōibus? Nihil adeo
deum delectat q̄ non maluz pro ma
lo (imo pro malo bonum) reddere.

Ideo chriſtus ſui proditorem bene
ficijs affecit. pedes lauit, clam argu
it. parce perterruit: admonuit: mēſa
⁊ oſculo dignatus eſt. neqꝫ tamen il
le factus eſt melior. ſed in propoſito
perſtitit. Sed age ⁊ horum exem
plo qui plurimi in veteri habentur
teſtamento te erudiamus: vt intelli
gamus nullam nobis eſſe ſuccenſen
di materiam. Uultis Moiſen? an al
tius repetamus? Quanto enim ve
tuſtiora oſtendentur exempla: tan
to magis vos conuincemus. Quid
tandem? Quia tunc difficilior erat
virtus. Nondum eniz illi leges ſcri
ptas habuerant. non vite exempla:
ſed nuda per ſe erat natura. nullis
auxilijs nitebatur. Propterea cum
laudaret Noe: non ſimpliciter perfe
ctum appellauit. ſed addidit in gene
ratione ſua. hoc eſt in illis tempori
bus: quibus multa erant impedimē
ta. Nam poſt eum claruerunt alij.
non tamen ipſe inferior. in tempori
bus enim ſuis perfectus fuit. Quis
ergo ante Moiſen patiens? Beatus
et generoſus Ioſeph: qui continentia
clarus non minus claruit ⁊ patien
tia. Nihil iniuſte fecit. ſed ſeruiendo
colendo: omnia ſeruilia munia agen
do: fratrum odio minime offenſus
eſt: neqꝫ expoſtulauit cum patrem
haberet amantiſſimum ſui. ſed tulit
ad eos ſcibum in deſertum: neqꝫ non
inuentis maledixit: neqꝫ reuerſus ē
quod haud īmerito poterat ſi volu
iſſet. ſed ad crudeles illos et imma
nes properauit: vere fraternum ſer
uans affectuz. inde carceri intruſus.
rogatus cauſam: nemine accuſato.
tantum nihil ſe feciſſe: ⁊ ſe furtim ex
hebreorum terra abreptum dixit.
poſt hec in poteſtatem aſcitus: labo
rantibus fame fratribus ſubuenit:
eoſqꝫ multis liberauit calamitatibꝰ.

Nam ſi boni erimus: nulla proximi
malicia virtutem nobis auferre po
terit. At illi contra in eius pernicieꝫ
accinguntur. in ſomnium exprobrāt
et acceptis ab eo cibis. ⁊ vita ⁊ liber
tate ſpoliare eum machinantur. et
dum comederent circunſpectabant.
fratrem nudū in ciſternam demiſſuꝫ
Quid hac īmanitate crudelius. qui
bus homicidis non erant īmanio
res? Inde cum barbaris ⁊ feris ho
minibus. ⁊ ad barbaros euntibꝰ ven
ditum: innumeris mortibus tradide
runt. Ille aūt factus rex non modo
non vultꝰ eſt. ſed crimen in ſe patra
tum excuſauit: qđ dei diſpenſatione.
non fratrum malicia factum eſſꝫ. et
qđ in eos fecit. non ira. ſed fratris
gratia ſimulauit. ⁊ cum eos videret
ſupplices conqueri: ſtatiꝫ abiecta om
ni ſimulatione in fletum prorupit: ⁊
tanq̄ꝫ optime de ſe meritos comple
xus eſt: qui ab eis iam quantum in
ipis fuit interemptus: et omnes in
egyptum accerſiuit. Quam ergo ha
bemus excuſationem: poſt legem.
poſt gratiā: poſt tante ſapientie tra
ditionem. cum qui ante legeꝫ fuit mi
nime imitamur? Quis nos ſupplicio
liberabit? neqꝫ ei eſt quicq̄ꝫ iracūdia
grauius. Quod in decem milium ta
lentorum debitore ſignificatum eſt:
qui prius debito a domino donatus.
iterum ad ſoluendum coactus eſt.
donatus domini liberalitate. coactꝰ
ad ſoluendum propria malicia. cum
in conſeruū ira ferretur. Quibꝰ nos
intellectis nolimus proximos crimi
nari. imo beneficijs proſequamur:
vt diuinam in nos beneficentiam
experiamur. Gratia ⁊ benignitate
domini noſtri Jeſu chriſti ⁊c.

Home. lxxi.

ex capitulo xiij.

Amen amen dico vobis qui
accipit: ſi quem miſero: me ac
cipit. qui autem me accipit:
accipit eum qui miſit me. Magna
dei remuneratio in ſeruos et culto
res ſuos et merces nobis inde com
paratur. Qui vos accipit inquit me
accipit: et qui accipit me: accipit eū
qui miſit me. Quid nūc chriſti ⁊ pa
tris acceptio: ad rem de qua agitur?
Quid ad illud. Beati eritis ſi feceri
tis ea: quod nunc dicit. Qui accipit
vos? Atqui optime cōſequitur. Cū
enim exituri eſſent in mundum et
multa paſſuri: dupliciter eos conſo
latur: et a ſe et ab ipis. Si ſapientis
inquit: et me in memoriam habebi
tis. et que paſſus ſum: et que feci a
nimo frequenter volueritis: omnes
equo animo moleſtias tolerabitis.
Et ſuperius inquit. Si hec ſcitis be
ati eritis. nunc aliter eos conſola
tur q̄ ſcilicet aliorum in ſe inuentu
ri ſint humanitatem. Omnes enim
domos eis aperuit. itaqꝫ et a ſapien
tia: et a ſubuenientium charitate:
eis duplicem affert conſolationem.
Inde cum eis vniuerſi orbis pera
grationeꝫ īperarit: intelligens vtro
q̄ꝫ proditorem priuari. neqꝫ vllum
aut patientie in laboribus: aut acci
pientium benignitatis fructum con
ſecuturum. iterum turbatus eſt. et
cauſam euangeliſta ſignificat inqui
ens. Et turbatus eſt ſpiritu: et pro
teſtatꝰ ē et dixit. Amen amen dico
vobis. quia vnus ex vobis me tra
det. Iterum omnibus timoreꝫ incu
tit. cum non nominatim reum oſten
deret. Atqui nullius ſibi criminis
conſcij: q̄ꝫ conſcientie ſue chriſti ſen
tentiam veriorem duxerunt. Ideo
aſpiciebant inuicem diſcipuli. Et
enim ad vnuꝫ proditio referebatur
hoc formidinem minuebat. Et autē
addiderat. vnus ex vobis: ſimul om

nes perturbarat. quid igitur? Alter
alterum intuebatur. Petrus autem
ſemper amore eſtuans Johanni in-
nuit. Cum enim paulo ante increpi
pitus eſſ; ꝙ volentem lauare prohi
beret. ſemper enim deſiderij ⁊ amo-
ris vehementia reprehendebatur.
Ideo veritus cum neqꝫ pati poſſet:
neqꝫ loqui auderet: per alium id ten
tat cognoſcere. Illud autem haud
immerito dubitandum: cur omnibꝰ
dubitantibus atqꝫ trementibus eti
am ipſo apoſtolorum principe. Jo-
hannes ſecurus acſi in delicijs eſſet
in gremio Jeſu recubuit: vel potius
ſupra pectus. Neqꝫ hoc tantum mi
randum. ſed et que ſequuntur. In-
quit eni quem diligebat Jeſus. Cur
nemo aliorum hoc de eo dixit? At-
qui: et alij amabantur. hic autem p̄
cipue. Et ſi alij hoc de eo non dixe-
runt. ſed ipſe tantum de ſeipſo: nihil
mirum. facit autem hoc et Paulus
cum tempus exigeret inquiens. No
ui hominez ante annos quattuorde
cim. et non paruas de ſe laudes inte
xuit. An parum tibi videtur audien
tem. Sequere me. eueſtigio dimiſſis
retibus et patre: ſecutum? Et cum
Petro aſſumptum in montem. ⁊ pre
terea domum ſolum ingreſſum. Ipſe
autem quot Petri laudes proſequi
tur? Neqꝫ ſubticet chriſtum dixiſſe.
Petre amas me plus his. et ſemp
eius feruorem in Jeſum: et charita
tem enarrat. Cum autē inquit. Hic
autem quid. ex magno locutus eſt
deſiderio. et cur nemo alius hoc di-
xit? Quia neqꝫ ipſe dixiſſet: niſi in
hunc incidiſſet locum. Nam ſi cum
dixerit Petrum innuiſſe Johanni
vt interrogaret nihil aliud addidiſ
ſet. dubitari ⁊ queri: cauſa potuiſſet.
Ideo hanc affert: ⁊ recubuit ſupra
pectus Jeſu. An parum hic didiciſſe

eum arbitraris. cum tanta fruere-
tur magiſtri benignitate? Et ſi de
hoc etiam cauſam queris: amoris di
cam. Quare inquit quem diligebat
Ego autem et alia ratione hoc di-
ctum arbitror: ne nimium ſibi tribue
re videretur. Cur enim alias non di
xit. ſed cum apoſtolorum princeps
innuit? Ne ergo arbitrareris tan-
quam maiori. Petrum innuiſſe: amo
ris cauſam affert. Cur autem recu
buit ſupra pectus? Nondum debitā
de eo conceperant opinionem. Pre
terea et merorem ita lenijt. Credibi
le enim eſt tunc meſtos fuiſſe. nam ſi
animo: multo magis facie erant per
turbati. Eos igitur verbis conſola
tus chriſtus permittit: vt Johan-
nes ſupra pectus recumbat. Et con
ſidera diſcipuli humilitatem. nomen
ſubticet. tantum quem diligebat in-
quit. Quemadmodum Paulus. no-
ui hominez ante quattuordecim an
nos Tunc primum proditorem indi
cat ieſus. neqꝫ tamen nominatim. ſed
illum eſſe cui intinctum panem por
rigeret. qui modus reprehenſiuus
fuit: ꝙ neqꝫ menſe communicatio-
nem revereretur. Et ſi nulla: hec pa-
nis porrectio. quem non mouiſſet?
Sed non iudam. cuius impudenti-
am videns diabolus in cor eius in-
trauit. Donec enim in aliorum nu
mero fuit: non eſt auſus in eum in-
gredi. ſed extra oppugnabat. poſtq̄
vero palam factus eſt licenter iam
irrupit. Neqꝫ inemendabilis: erat
amplius in aliorum numero toleran
dus. ideo iam eijcitur: quem mox di
abolus comprehendit. Erat autem
nox. Dicit ei ieſus. Quod facis fac
citius. hoc autez nemo ſciuit diſcum
bentium. O amentiam. Quomodo
nō mollitus eſt? Quomodo non pa-
uit? Sed impudentior factus exi

nit.illud autem verbum fac citius.
non imperantis eſt;:neqꝫ cōſulentis
ſed exprobrantis:⁊ reuocantis ad
emendationem. Sed cum eſſet ine-
mendabilis.dimiſit euz.et hoc nemo
intellexit diſcumbentium. Multum
hic dubitari poſſet.cum dixiſſet .cui
intinctuz panem porrexero.quomo
do neſcierunt .ſed tam ſubmiſſa vo
ce id Johanni dixit vt minime ab
alijs audiretur .Etenim propterea
Johannes ſupra pectus recumbēs
tantum non ad aurem interrogat
ne palam fieret proditor . Et Jeſus
ita reſpondit.ne adhuc nominatim
manifeſtuz faceret .apertius tamen
inquit ei.Quod facis fac citius . illi
non intellexerunt . Hoc autem di-
xit: vt vera eſſe oſtenderet que ad iu
deos de morte dixerat cum inquit.
Poteſtatem habeo ponendi animā
meam:et poteſtatem habeo ſumen
di eam:⁊ nemo tollet eaz a me.Quā
diu ergo voluit nemo contra valu
it.cum autem permiſit.tunc facile fu
it auferri.Que omnia ſignificans in
quit.Quod facis fac citius .neqꝫ eū
tunc palaz fecit proditorez.Fortaſ-
ſe enim eum diſcerpſiſſent apoſtoli.
fortaſſe Petrus tunc interemiſſet.
Ideo nemo recumbentium nouit
quis eſſet.Nunquid et Johannes?
neqꝫ ipſe.Neqꝫ eniz putauit diſcipu
lum in tantam prorupturum iniqui
tatem.Cum eniz longe a tali ſcelere
abeſſent:neqꝫ de alijs ſuſpicabantur
et cum frequenter dixiſſet . Non de
omnibus dico.et neminem nominaſ
ſet:etiam de alio dicere arbitraban
tur.Erat autem nox quando exiuit
Cur tempus notas? Ut hominis ī
telligas temeritatem . cum ne tem
poris quidem importunitate abdu
ceretur . Neqꝫ hoc illi animaduerte
runt.Timore enim perturbabantur

Quare veram verbi Jeſu cauſam
non deprehenderunt. Putabant in-
quit vt egenis aliquid daret:dixiſſe.
Multum Jeſu cure erant pauperes
et hoc ad noſtram doctrinam!.hic ei
loculos habebat ⁊ pecuniam. Atqꝫ
nemo pecuniam chriſto dediſſe nar
ratur.ſed ꝙ diſcipule victui neceſſa
ria prebebant. Quomodo enim qui
neqꝫ peram neqꝫ baculum ferri iubz
loculos ferebat.? Ad pauperum mi-
niſterium:vt intelligas quanta tibi
inopum ⁊ miſerorum:hac etiam par
te cura impendat.Multa enim Je-
ſus ad noſtram fecit eruditionem.
hoc dixiſſe ieſum opinabantur diſci
puli. Neqꝫ ad vltimum diem voluit
proditorem Jeſus palam facere.hu
ius exemplum nobis ſequendum eſt
neqꝫ proximorum vitia etiam incu
rabilia publicanda ſunt. Etenī poſt
modum ad ſe tradendum venienti
oſculum dedit:accepit cum tradere
tur ad tormēta:ad crucem :ad mor-
tem ignominioſam. vbi rurſus ſuam
pre ſe fert benignitatē.hic clarifica-
ri ſe dicit:erudiens nos: nihil adeo
turpe:adeo fedum eſſe : quod nō cla
riorem reddat: qui id pro dei facit
voluntate. Cum ergo exiſſet Ju-
das dixit Jeſus. Nunc clarificatus
eſt filius hominis:quo verbo laban
tes diſcipulorum mentes erigit et
confirmat:vt non modo non contri
ſtentur.ſed et gaudeant. Ideo Pe-
trum a principio increpuit. Nam ꝙ
morte quis mortem vincat : gloria
maxima eſt. Et hoc eſt quod de ſe-
ipſo dicebat. Cum exaltatus fuero:
tunc cognoſcetis quia ego ſum.Et
iterum. Soluite templum hoc . Et
iterum .Signum non dabitur vo-
bis niſi ſignuz Jone.Et quomō nō
magna eſt gloria poſt mortem :qui
ante mortem maior erat : ſuperare?

Ut enim crederetur reſurrectio: maiora poſtmodum operati ſunt diſcipuli. Qui ſi non viuebat: neqꝫ erat deus. quomodo in nomine eius tanta facere potuiſſent? Et deus clarificabit eum in ſeipſo. hoc eſt per ſe non ꝑ alium. Et continuo clarificabit euꝫ vna cum cruce. Neqꝫ enim diu poſt: neqꝫ longum reſurrectionis tempus eſt expectanduꝫ. ſed continuo in ipſa cruce mira apparebant. Sol nanqꝫ obſcuratus eſt. petre ſciſſe et velum: multa corpora ſanctorum qui dormierant ſurrexerunt. Sepulcruꝫ ſignatum erat: cuſtodes aderant: ⁊ clauſū lapide corpus ſurrexit. Poſt quadraginta dies aſcendit in celum. Inde ſpiritus delapſa ſatietas eſt in apoſtolos. et omnes continuo Jeſum ꝑdicarunt. Hoc eſt et deus clarificabit eū in ſeipſo: et ꝯtinuo clarificabit eum. non per angelos aut archangelos. non per aliam aliquam virtutem. ſed per ſeipſuꝫ. Quomodo autē clarificauit per ſeipſm? Omnia ad filij gloriam operatus. Atqui: omnia filius fecit. Vides ꝙ filij opera ad patrem refert? Adhuc modicum vobiſcum ſum. Queritis me. et ſicut dixi iudeis et nō inuenietis: ⁊ vbi ego ſum vos non poteſtis venire: et vobis dico modo. Iaꝫ incipit: futuras poſt cenam calamitates enarrare. Cum iudas exiuit. non veſper. ſed nox erat: Cum vero paulo poſt capiendus eſſet: opus fuit eis omnia commendare vt recordarentur. vel potius ſpiritus omnia ſuggerebat. Multa enim erant edocendi: vtpote qui nunc primum audiebant: ⁊ tāta erant perpeſſuri. Nam et ſomno grauabantur: vt alius inquit euangeliſta: et triſtitia: vt ipſe ait. Ut igitur omnia diligenter retinerent: ita tandem locutus eſt. quod non paruam eis ad dei gloriam attulit vtilitatem. cum poſtmodum recordati ſint: eadem manifeſte iaꝫ ſe a chriſto intellexiſſe. Qua autem gratia ante eorum animum vulnerat inquiens. Adhuc modicum vobiſcum ſuꝫ? Iudeis enim non immerito hoc dicebatur. Cur eadem ratione nobiſcum agis qua cum perfidis illis et ingratis? Minime. Qua ergo gratia inqꝫ: ſicut dixi iudeis? Reduxi in memoriam. quia non nunc propter maloruꝫ preſentiam hec dico: que a principio preuideram: et teſtes vos qui audiſtis eſtis: ꝙ ad iudeos his etiaꝫ verbis locutus ſum. Ideo addidit. filioli: vt audientibus. ſicut dixi iudeis: non itidem ad ſe dictum putarent. Non ergo vulnerandi animi coruꝫ gratia. ſed vt conſolaretur his verbis vſus eſt: ne preter ſpem moleſta eis et grauia narrando: perturbarētur. Quo ego vado vos non poteſtis venire. oſtendit morteꝫ ſuā trāſlationem eſſe ad meliora: et ad locuꝫ corruptibilia corpora non admittētem. Hec dicit vt ſui excitet deſiderium: et vehementius reddat. Noſtis enim cum aliquem chariſſimorum diſcedentem videmus: et eum maxime cum quo nobis nō ē accedere. maiorem in modum mouemur atqꝫ incendimur. Iudeis ergo ad terrorem id dixit quod hic ad augendū deſiderium. Talis eſt locus. quo vado: vt non modo nullus illis. ſed ne vobis quidem acceſſus pateat. Ubi ſuam demonſtrat dignitateꝫ. Et vobis dico modo. Cur modo? Aliter ꝙ illis: id eſt non cum illis. Ubinam queſiuerunt eum iudei? Ubi ⁊ diſcipuli? Diſcipuli quando fugierunt. iudei quando intolerabilia mala ⁊ omnem cogitationem exuperantia perpeſſi ſunt. vrbe eorum capta: et celi‑

tus in eos diuina ira vndiq; delata
Illis;ergo propter incredulitatem
tunc ita locutus eſt. diſcipulis autē
ne inexpectata opprimerentur cala
mitate. Mandatum nouum dedi vo
bis. Cum enim his verbis perturba
ri eos veriſimile eſſet: acſi deſerti re
linquerentur eos amore ⁊ charitate
que bonorum omnium radix eſt at
q; principiuꝫ conſolatur. quaſi dicat
Me abeūte dolebitis. Uerum ſi vos
inuicem dilexeritis fortiores eritis.
Sed cur non ita dixit? Quoniā vti
lius dixit. In hoc cognoſcent om̄es
quia mei eſtis diſcipuli. Propter hoc
ſimul oſtendit nullum ſecuturum fa
ſtidium: cum ſignuꝫ dederit. Hec au
tem poſt proditoris abitum verba
fecit. Cur autem mandatum dicit
nouum: quod in veteri teſtamento
poſitum eſt? Ipſe id nouum fecit mo
do. addidit ergo. Sicut ego dilexi
vos. Non enim veſtris precedenti
bus meritis debitum perſolui. Sed
ego incepi. Ita ⁊ vos decet amicis
eſſe beneficos. et quibus non debe
tis. Et omiſſis miraculis que ipſe eſ
ſet facturus: dilectiōis eos ſigno no
tat. Quid tandem? Quoniam vel
hec: maxime ſanctorum hominuꝫ eſt
indicium. Etenim omnis virtutis
fundamentum eſt. propter hanc in
primis omnes ſaluteꝫ conſequemur
hoc eſt inquit eſſe diſcipulum. Sic
ab omnibus laudem conſequimini:
cum viderint vos meam imitantes
dilectioneꝫ. Sed cur non potius mi
racula hoc oſtēdunt? Minime. Mul
ti enim dicent. Domine, nonne in no
mine tuo demonia eiecimus. Et ite
rum gaudentibus ipſis: ꝙ demonia
ſibi parerent inhibuit. vt ideo gau
derent. ſed ꝙ eorum nomina ſcripta
eſſent in celis. Atqui: miracula or

dem terrarum allexerunt. ſed cum
dilectio preceſſiſſet: aliter nulla ſecu
ta eſſent miracula. Hoc enim q̄pri
mum eos et bonos reddidit et beni
gnos: ꝙ ſcilicet vnus erat animus
omnibus. Que ſi varia fuiſſent ſen
tentia: omnia perdidiſſent. Neq; il
los duntaxat. ſed et omnes qui poſt
modum credituri erant admonet.
Nam et nunc nihil gentiles pertur
bat: q̄ ꝙ nulla eſt charitas. Sed et
ſigna non fieri accuſant. non tamen
itidem. In quo autem dilectionem
oſtenderunt apoſtoli? Intuere Pe
trum et Johannem quanta concor
dia vixerunt: cum ad templum aſcē
derunt. Intuere Paulum qualiter
eis affectus fuerit. Que ſi alijs fuſ
ſerunt virtutibus: multo magis di
lectione bonorum matre. Ab anima
namq; virtute predita hec germinat
Ubi malicia: illic hec planta exare
ſcit. Cum enim multiplicata eſt mali
cia: exareſcit dilectio. Et gentiles
non ita ſignis adducuntur: vt vita:
quam nihil adeo vt dilectio commē
dat. Qui enim miracula faciunt: nō
nunquam deceptores ab illis appel
lantur. Uite puritas: non niſi bonū
arguit. Cum ergo nondum predica
tio eſſet inſtituta: merito ſigna ani
mos allexerunt: nunc vite bonitate
alliciendi ſunt. Nihil enim adeo gen
tiles arguit: vt virtus: nihil adeo ꝑ
turbat: vt malicia. Quare cum cu
pidum: cum raptorem: miſericordi
am et liberalitatem predicantem: et
humano genere tanquam beſtijs
vtentem: inimicorum amorem pre
cipientem: viderit gentilis. delirum
eum et amentem appellabit. Cum
mortis formidantem viderit: quo
modo immortalitatis rationes acci
piet? Cum ambitioſos, cum alijs aſ

fectibus addictos: magis in ſua con
firmabitur opinione: nihil de nobis
magnum autumans. Nos ſumus
cauſa nos inquam: vt illi in errore
permaneant. Iampridem doctrinã
ſuam damnaſſent et noſtram appro
baſſent: niſi vita noſtra traherent
tur. Verbis philoſophari perfacile.
hoc enim multi apud eos fecerunt.
ſed inquirunt operum probationem
Uerum maiores noſtros ſibi pro
portant: inquies. Non credunt. ſed
viuentes intuerentur. Oſtende in
quiunt nobis fidem tuam per ope
ra. Cum autem grauius fera: proxi
mi bona diſſipamus: lucem nos or
bis appellant. Hoc illos retinet: ne
ad nos transferantur. Itaqꝫ horum
nos penas dabimus: non ſolum eo
rum que ipſi commiſimus. ſed quo
rum auctores fuimus: vt dei nomen
blaſphemaretur. Quouſqꝫ tandem
pecunijs: voluptatibus ꝙ et alijs
inſeruiemus affectibus? Uendice
mus iam nos. Audi prophetam de
quibuſdam ſtultis loquentem. Com
edamus et bibamus cras moriemur
De preſentibus hoc dicendum non
eſt. adeo non nulli omnium res com
plectuntur: quibus rurſus prophe
ta his verbis exprobrat. Nunquid
ſoli habitatis terrem? Quamobrez
vereor ne quid grauius accidat: ne
ne iram dei in nos vehementius ꝓ
uocemus. Ad quam auertendam:
omnem amplectamur virtutem: vt
futura bona conſequamur gratia et
benignitate domini noſtri Ieſu chri
ſti cui gloria in ſecula ſeculorum A
men.

Home. lxxii.

ex capitulo xiij.

DIcit ei Simon Petrus
domine quo vadis. Reſpõ
dit ei Ieſus? Quo ego va
do non potes ſequi modo
Sequeris autem poſtea. ¶ Ma
gnum quiddam dilectio eſt dilectiſſi
mi: et igne ipſo vehementius: ipm
celum petit: cuius vim nihil retar
dare poteſt. Quare eius feruore ac
cenſus Petrus audito Ieſu. Quo
ego vado vos non poteſtis venire:
inquit. Domine quo vadis? hoc au
tem dicebat non diſcendi tantum: ꝙ
ſequendi eum deſiderio. Non
dum enim ſecuturum ſe dicere aude
bat. ſed quo iret rogauit. chriſtus
autem non verbis. ſed animo reſpõ
dit. Qꝫ enim id ſenſiſſet Petrus:
ex reſponſo Ieſu: plane conſtat Ait
enim. Quo ego vado non potes
ſequi modo. Et cum ſubderet. Se
queris poſtea. neqꝫ ſic deſiderium
cohibuit. quamuis bene ſibi ſperan
dum audiret. Sed cogitur reſponde
re. Quare non poſſum te ſequi mo
do? Animam meam pro te ponam.
Cum proditionis metum abiecisset
ſuum in magiſtrum amorem: quem
pre ſe ferens. alijs tacentibus ipſe
audenter interrogat. Quid dicis
Petre? Dicenti. Non potes. te
poſſe dicis? Experientia cognoſces
nihil eſſe dilectionem tuam ſine gra
tia diuina. Unde conſtat hunc ca
ſum: Ieſum pro ipſius vtilitate per
miſiſſe. Nam cum aſſertioni ſue: fer
uore quodam non ſtaret Petrus:
non quidem impulit ad negandum.
ſed deſertum reliquit: vt ſuam ipſe
intelligeret imbecillitatem. Dixit ſe
tradendũ Ieſus. Reſpondit Petrꝰ
Abſit a te. Reprehenſus eſt: neqꝫ ad
monetur. ſed iterũ lauari ſibi pedes

prohibebat. Non lauabis mihi pe-
des in eternum. Iterum nunc audi-
ens non poſſe ſequi. et negaturum
magiſtrum ſuum. et poſſe: et non ne-
gaturum profitetur exquo cum in
amentiaꝫ prolaberetur et chriſto cō
tradiceret: ſue admonetur fragilita
tis. Hoc Lucas ſignificat. cum inq̄t
chriſtꝰ. Et ego pro te rogaui: ne de-
ficeret fides tua. hoc eſt. ne ī fine pe
reas. in omnibus humilitatem eum
erudiens: et humanam arguens na
turam ꝙ ex ſe nihil ſit. Cum enī im
menſa dilectione: magiſtri dicto re-
fragaretur: cohibet eum Jeſus: ⁊ ad
monet: vt poſtmodum emendetur:
cum orbis terrarum diſpenſationeꝫ
reciperet: et ſui recordatus: ſe agno
ſceret. Et conſidera caſus magnitu
dinem. Neqꝫ enim ſemel tantuꝫ: atqꝫ
iterum negauit. ſed adeo ſtupuerat:
ut breui ter negaret. vt intelligas:
non tam dilexiſſe: q̄ꝫ dilectum eſſe.
Veruntamen poſt tantum caſum
rogauit. Diligis me plus his? Neqꝫ
enim frigiditate ſed ſuperni auxilij
derelictu: contigit. Petri ergo dile-
ctionem accipit: et ea contradictio
nem prouenientem tollit. Nam ſi di
ligis: parere dilecto debes. Dicit tibi
et condiſcipulis tuis. Non poteſtis
Quid tu contendis? Non intelligis
quid ſit dei negatio. cum hoc pacto
non vis mee acquieſcere aſſertioni:
negando cognoſces: quamuis per-
q̄ꝫ impoſſibile hoc tibi videbatur.
hoc quidem neſciebas. ſed ille in ani
ma tua habitabat. ſed tamen preter
expectationē accidit. Animaꝫ meaꝫ
pro te ponam. Cum enim audiſſet
neminem maiorem habere charita
tem: q̄ꝫ qui animam poneret: conti
nuo ſummam affectauit. At chriſtus
re ipſa docuit: ſui ſolius eſſe muneris
eam exhibere. Inquit enim. Non

cantabit gallus. donec ter me neges.
Hoc eſt paulo poſt. neqꝫ eniꝫ longe
aberat. intempeſtam noctem ſignifi
cabat et ſecunda iam vigilia ageba
tur. Non turbetur cor veſtruꝫ. Cre
dibile nanqꝫ eſt eos hec audiendo ꝑ
turbatos. Si apoſtoloruꝫ princeps
et tam feruidus: ante galli cantum
ter negabit: magnam quandaꝫ cala
mitatis expectationem animo con
cepiſſe: par erat: vt etiam adamāti
na corda moueri poſſent. Cum ergo
hac reputatione: non immerito per
cellerentur. cōſidera quomodo eos
conſolatur. Non turbetur cor ve-
ſtrum. hoc pacto primuꝫ diuinitatis
ſue potentiam indicat: ꝙ animi mo
tus palam faceret. Creditis in deū:
⁊ in me credite. hoc eſt: ꝙ omnia ma
la tranſibunt. Nam in me ⁊ in p̄reꝫ
fides: omnibus vos perſequentibꝰ
potentior eſt: et nihil vos ſuperabit
Inde inquit. In domo patris mei
manſiones multe ſunt. Quemadmo
dum Petri merorem conſolatur di
cens. Sequeris auteꝫ poſtea. ita et
his ſpem ſuggerit: ne crederent illi
ſoli factam promiſſionem. In domo
patris mei manſiones multe ſunt.
Si quo minus dixiſſem vobis. quia
vado parare vobis locum. Hoc eſt
ille vos locus manet qui et Petruꝫ
Magna illic manſionum copia: nec
dicendum eſt preparatione opus eē
cum enim dixiſſet. Non poteſtis mo
do me ſequi: ne arbitrarentur diu
turniorem moram futuram: addidit
Ut vbi ſum ego et vos ſitis. Tan
tum huic rei curam adhibeo vt iam
hoc feciſſem: niſi iam vobis paratuꝫ
eſſet: oſtendens multum ipſis fiden
dum et credendum. Inde ne fouen
de eorum ſpei gratia dicere videre
tur. ſed vt crederent ita eſſe: ad-
didit. Et quo ego vado

ſcitis:et viam ſcitis. Demonſtrabit
enim eis non temere in hunc ſermo
nem veniſſe.ſed quia eos hoc iam a-
nimo querere: vt diſcerent:intellige
bat. Petrus enim non diſcendi.ſed
ſequendi gratia ita interrogarat.
Sed cum reprehenſus eſſet etiam
quod primum impoſſibile videba-
tur:poſſibile oſtendit: et quod im-
poſſibile videbatur cupiditatem au
xit: vt id certo cognoſceret.ideo ait
Et viam ſcitis. Quemadmodum
enim nemini quicquam locuto:ne-
gaturum Petrum: et ſcrutatus coꝛ
da: ne perturbarentur admonuit.
ita hoc in loco dicendo.viam ſcitis:
eoꝛum indicat coꝛdis deſiderium:et
dat eis rogandi occaſionem. Petrꝰ
quidez amoꝛis gratia:q̃ iret interro
gauit. Thomas autem metu inq̄t.
Neſcimus quo vadis: et quomodo
poſſumus viam ſcire? Et conſidera
ꝗ reuerenter.non dixit. Dic nobis
locum. Sed neſcimus quo vadis.
Hoc enim iam omnes ſcire geſtie-
bant. Nam ſi iudei id audientes ſu
ſpenſi erant.et quidem cum abire
eum cuperent. Multomagis qui eo
ſatiari nunquam poterant: quo iret
intelligere volebant: verebantur ta
men interrogare.ſed nimium vicit
deſiderium. Quid chꝛiſtus? Ego ſuz
via veritas et vita. Nemo venit ad
patrem niſi per me. Quid ergo in-
terrogatus a Petro: quo iret:non
continuo reſpondit ſe ad patrem ire
et eos tunc non poſſe.ſed tot verbo
rum ambitu vſus eſt:et interrogati
ones mouit: et reſponſiones? Iude
is foꝛtaſſe merito non dixiſſet.cur di
ſcipulis? Dixit quidem ⁊ his et illis:
a deo venire:et ad deum ire. Sed
iterum manifeſtius ꝗ prius. At iu
deis quidem merito non dixit: qui-
bus ſi dixiſſet. Vos non poteſtis ve
nire ad patrem: ſuperbie eum argu
iſſent:nunc id ſubticens dubios red
dit. At diſcipulis et Petro cur di
xit? Noꝛat Petri animum:et quā-
tum perturbaretur ꝙ diſcederet. Aſ
ſecutus ergo quod volebat:obſcuri
tate ſermonis iterum id reuelat. Cū
enim dixiſſet. Ubi ſum nemo poteſt
venire: addidit. In domo patris
mei manſiōes multe ſunt.ſed ad pa
trem nemo poteſt venire niſi per me
Hoc autem noluit eis a pꝛincipio
dicere:ne in maioꝛez triſticiam addu
ceret. Dixit autem poſtquam conſo
latus eſt.ob Petri repꝛehenſionem
multum meroꝛis abſtulit. Conce
pto enim metu: ne itidem ipſi repꝛe
henderentur:magis cauebant. Ego
ſum via.hoc eſt.quia per me venie
tis. Ueritas.qꝛ ſine dubio hec erunt
Neqꝫ in me mendacium eſt. Uita.
quia neqꝫ ipſa moꝛs pꝛohibere pote
rit:ne ad me veniatis. Et ſi ego ſum
via:duce minime indigetis. Si veri
tas: non loquoꝛ falſa. Si vita.etiaz
ſi moꝛiemini:conſequimini que vo
bis pollicitus ſum. Quod de via di
cebat et intelligebant et confiteban
tur.reliqua ignoꝛabant.non tamen
audebant ſciſcitari. Multum autem
conſolabantur:ꝙ viam eum eſſe au
dierant. Si enim inquit in mea po
teſtate eſt: vt vos ad patrem ducā
omnino venietis. Neqꝫ eniz alia ve
niendi via eſt.et cuz dixiſſet. Nemo
poteſt venire ad me niſi pater traxe
rit eū. Iterū inq̄t. Si ego exaltatꝰ
fuero a terra:oīa trahā ad meipm̄.
⁊ nemo poteſt venire ad patrez:niſi
per me:ſemper ſe patri equiparans.
Quō ergo cū dixerit quo vado ſcitis.
ſubdidit. Si cognouiſſetis me:⁊ pa
trem meum vtiqꝫ cognouiſſetis:et
amodo cognoſcetis eum: et vidiſtis
eum? Non ꝙ ſibi contradicat.

Cognoſcebant enim eum. non tamē
vt oportebat. Cognoſcebant deum.
ſed nondum patreꝫ. poſt ſpiritus ve
niens: omnium in eos cognitionem
infudit. Ergo dicit. Si meam noſce
tis ſubſtantiam ⁊ dignitatem: noſce
tis et patris ⁊ amodo cognoſcetis
eum: ⁊ vt vidiſtis eum. Alterum fu
turum alterum preſentis. hoc eſt per
me. viſionem autem dicit mentis co
gnitionem. Quos enim videmus: et
videre: ⁊ ignorare poſſumus. quos
cognoſcimus: ignorare non poſſu-
mus. Propterea inquit et vidiſtis
eum. Quemadmodum ait. Viſus eſt
ab angelis. Atqui ipſa ſubſtantia vi
deri nequit. ſed viſam dixit: ſecundū
eorum poſſibilitatem. oſtendens ꝙ
qui ipſum vidit: patrem vidit. Vi-
dit autem ipſum. non in nuda ſubſtā
tia. ſed carne veſtitum. Alibi quoqꝫ
viſionem cognitionem appellat: vt
cum dicit. Beati mundi corde. quo
niam ipſi deuꝫ videbunt. mundi nō
tantum a fornicatione. ſed ab omni
bus peccatis. Omne nanqꝫ pecca-
tum animā maculat. Annitamur er
go: vt omnibus ſordibus animā mū
demus. Mundat autem primū laua
crū: īde alie multe ⁊ varie vie: quas
benigniſſimus deus nobis largitus
eſt. Quarum prima eſt elemoſyna.
Elemoſynis enim ⁊ fide purgantur
peccata. Elemoſynis inquam nō ex
iniuſte queſitis. hec eniꝫ non elemo
ſyna. ſed crudelitas eſt ⁊ ībumanitas
Que enim vtilitas ſi alium ſpolies
vt alium induas? A miſericordia in
cipiendum eſt. non ab immanitate.
Nam ſi aliena dam⁹: nullum nobis
emolumentum. Hoc zacheus oſten
dit: qui vt deuꝫ placaret inquit. Si
quid defraudaui: reddo quadrupluꝫ
Nos auteꝫ multa rapiendo: pauca
dando: putamus deum placare: cuꝫ
magis irritemus. Dic queſo: ſi aſinū
mortuum et fetiduꝫ e triuijs in ſacri
ficiuꝫ offerres. nonne te lapidarent:
vt impium ⁊ ſceleſtuꝫ perſequeren
tur? Quid ergo ſi reprehendendā ob
lationeꝫ ex rapina que etiaꝫ execra
bilior eſt? Quam veniaꝫ merebitur?
eſto aliqua pecunia ex rapina cō da
tur. nonne mortuo aſino grauius
olet? Vis intelligere q̄ntus ſit pecca
ti fetor? Audi ꝓphetaꝫ. Putruerunt
⁊ corrupte ſunt cicatrices mee. Tu
autem verbis deuꝫ latere cenſes q̄
committis. ipſe auteꝫ rapinas tuas
et fraudes perpetuo reminiſcitur.
Imponitur peccatum tuuꝫ ſuper al
tare. Nec hoc ſolum reprehenſione
dignum. ſed illud etiam grauius: ꝙ
ſanctorum animas coinquinas. Siq̄
dē hoc lapis eſt: ⁊ ſanctificatur. ille
ſꝫ ipſuꝫ chriſtuꝫ ferunt ⁊ audes illuc
tāto ſcelere comparata offerre? Mi
nime inquis. Neqꝫ enim eas offero
pecunias. ſed alia. Ridiculum hoc. ne
ſcis ꝙ licꝫ in multa pecunia vel gut
ta iniquitatis inciderit: tota coinq̄
natur. Et quemadmodum ſiquis in
limpiduꝫ fontem ſtercus inijciat: to
tum immundū reddit. ita ſi diuitias
auaritia attigerit: omnes fetore ſuo
corrumpit. Preterea ingreſſuri tem
plū manus lauamus. non aūt corda
Nunquid eniꝫ manus loquunt? ani
ma ꝓfert verba. in animā de⁹ inſpi
cit. Nihil opus eſt mundicia corpo
ris aīa coinquinata. Que vtilitas ſi
man⁹ exteriores lauas: ⁊ interiores
ſordeſcunt? Hoc graue eſt: hoc oīa
perdit: ꝙ parua reueriti magna con
temnimus. Illotis enim manibus
precari nihil refert. illota conſciētia
hoc maximuꝫ maloruꝫ. Ideo iudeis
huiuſmodi īmundicijs vacantib⁹ in
q̄t. Ablue a malo cor tuū. Quſqꝫ erūt
tibi rationes laborum tuorum? La-

uemus et nos non ceno.ſed aq̄ mun
diſſima:elemoſyna nō auaritia. Pri
mum a rapina te vendica:⁊ tunc ꝑ
fer elemoſynam. Declinemꝰ a malo:
⁊ faciamus bonum. Contine manꝰa
cupiditate:⁊ ſic elemoſyne aſſuefaci
as. Qd ſi pauperes ſpoliamꝰ:etiamſi
non iiſdez alios induimus nō tamē
effugimus:quin ſupplicij ſimꝰ obno
xij. Materia nāq̧ placationis:mate
ria peccati efficitur. Satius enim ē
non miſereri q̄ȝ ita miſereri. Nā etiā
Cain melius fuiſſet:ſi nihil omnino
obtuliſſſ:q̄ȝ deteriora offerendo deū
prouocare. Qui vero aliena offert:
quo pacto deum nō prouocat? Ego
tibi dixi inquit noli rapere. et tu ex
rapīa me honoras. Quid putas? an
ꝙ iis gaudeat. Igit̄ dicet tibi. Pu
taſti ꝙ eſſem ſimilis tibi. Arguā te
et ponam ante faciem tuaȝ peccata
tua. Sed abſit vt quiſpiam hanc vo
cem audiat.ſed pura elemoſyna: et
claris lampadibus: ſponſo obuiam
veniamus. Gratia et benignitate
domini noſtri Ieſu xp̄i cui gloria in
ſecula Amen

Home lxxiiii
ex capitulo xiiij.

Dicit ei Philippus domine o
ſtende nobis patrem et ſuffi
cit nobis. Dicit ei Ieſus. Tā
to tp̄e vobiſcum ſum ⁊ non cognoui
ſti me Philippe? Qui videt me videt
⁊ patrem Propheta aiebat iudeis
Aſpectus meretricis factus tibi:cui
nullus pudor eſt:qđ vt mihi videt̄
non illi tantum ciuitati dici merito
poteſt.ſed omnibus aduerſus veri
tatem impudentibus. Dicente enim
Philippo oſtende nobis patrem.re
ſpondit. Tanto tp̄e vobiſcū ſum et
non cognouiſti me Philippe. Et tū
nōnulli ſunt qui poſt hec verba ab
ſcindūt a patre filiū. Atqui: quā ma
iorem inquiris ꝓpinquitatē. Quidā
ei ex hoc verbo:in Sabellij hereſim
decidūt. Verū nos ⁊ his ⁊ illis omiſ
ſis.tanq̄ȝ e regione contrariis:dicto
rum veritatē ꝑſcrutemur. Tāto tp̄e
vobiſcū ſū:⁊ non cognouiſti me phi
lippe? Quid enim? Tu ne pr̄ es: quez
inquiro? Minime inquit. Propterea
non dixit.non cognouiſti eū. ſed ni
hil aliud demonſtrans q̄ȝ ꝙ nihil ali
ud eſt filius q̄ȝ qđ eſt pater: manens
in eſſe filius. Unde autem ad hoc ve
nit Philippus? Dixit. Si cognouiſſe
tis me:⁊ patrez meū vtiq̧ cognouiſ
ſetis.⁊ ad iudeos huiuſmodi ſepenu
mero vſus eſt verbis. Et aliquādo
petrus et iudei. Quis eſſſ pater in
terrogarunt atq̧ etiam Thomas:
et nullus manifeſte intellexit. Sed
adhuc quid diceret: ignorabant. et
ne cibo grauis Philippus.et poſt iu
deos magiſtrum tentare interrogā
do putaretur.huic particule: oſtēde
nobis patrem addidit.et ſufficit no
bis. Nihil aliud querimus. Nam di
xerat chriſtus. Si cognouiſſetis me
et patrem meuȝ vtiq̧ cognouiſſetis
et ita per ſe patreȝ oſtendebat. Phi
lippus autem in contrarium ordinē
vertit inquiens. Oſtende patrem.tā
q̄ȝ chriſtum certo cognoſceret. Verū
non dimiſit eum chriſtus.ſed ad viā
dirigit:per ſe patrem cognoſci ꝑſua
dens. Ipſe autem carneis his vide
re oculis eum volebat: prophetarū
forſitan recordatus:ꝙ deum vide
rint. Sed permiſſio fuit illa o Phi
lippe. Inquit ergo. Deum nemo vi
dit vnquam. Et iterum. Omnis qui
audit a deo ⁊ diſcit:venit da me. Ne
q̧ vocem eius audiſtis:neq̧ faciem
eius vidiſtis. ⁊ in veteri teſtamen
to. Nemo videbit faciem meam et
viuet. Quid chriſtus? Vehemen

mentius arguit. Tanto tpe vobiſcū
ſum ⁊ non cognouiſti me Philippe?
Et non dixit. vidiſti: ſed cognouiſti.
Nunquid te noſſe volo inquit? prꝫ
nunc videre quero. Tu autem mihi
dicis non cognouiſti me? Quamnā
hoc habꝫ conſequentiam? Magnā
quidē. Cum enim hoc ſit qđ eſt pat
manens filius. merito in ſe patrem
oſtendit. Inde perſonas diuidēs in-
qt. Qui videt me: videt ⁊ patreꝫ. ne
qs diceret ꝙ pater ſit ipē filꝰ. Nā ſi
ipē eſſꝫ pater. non ſane dixiſſet. q vi
det me videt patreꝫ. Sꝫ cur non eū
admonuit: ꝙ impoſſibilia ⁊ ſupra hō
minem: ⁊ ſibi ſoli poſſibilia poſtula
ret. Cum enim Philippus dixiſſꝫ: ſi
bi ſatis eſſe: videre patreꝫ: neqꝫ ipm̄
Philippum vidiſſe chriſtus oſtendit
Certe enim ſi illuꝫ vidiſſꝫ: etiaꝫ ipm̄
videre potuiſſꝫ. ideo iqt. Qui videt
me: videt patrem. Si quis me videt
⁊ illuꝫ videbit. hoc eſt. Neqꝫ ego ne
qꝫ ille videri poſſumꝰ. Philippꝰ enīꝫ
viſus cognitionem querebat. ⁊ xpm
ſe vidiſſe arbitraretur. volebat eodē
modo ⁊ patrem videre. Unde neqꝫ
ſe videri oſtēdit. Qz ſi quis dicat vi
ſum hoc in loco cognitionem intelli
gi. id ego non nego. Qui me nouit i
quit: nouit ⁊ patrem. Attamen non
ꝓpter hoc dixit. ſed vt eandeꝫ ſubſtā
tiam demonſtraret. Qui meam ſub-
ſtantiam videt: videt ⁊ patris. ⁊ q̄re
hoc? Anne qui creaturam videt: vi
det ⁊ deum? Atqui omnes creaturā
norant: ⁊ videbant deum non omēs
norant. Preterea videamꝰ qđ Phi
lippus querat. Num ſapientiam pa
tris. Num benignitatem? Minime.
ſꝫ qđ eſſꝫ deꝰ: ipſaꝫ videlꝫ ſubſtantiā
Ad hoc ergo reſpondet chriſtꝰ. Qui
videt me. qui autem creaturam vi-
det: non tamen videt dei ſubſtantiā.
Qui videt me inquit et patrem me
um videt. Qz ſi alterius eſſꝫ ſubſtan

tie: minime hoc dixiſſꝫ. Ut autē pin
guiori vtamur ſermone. Nemo qui
aurum ignoret: in argento auri ſub
ſtantiam videre poteſt. Non enim
alia per aliam apparet natura. Ideo
bene reprehendit inquiēs. tanto tpe
vobiſcuꝫ ſum. tantā accepiſti doctri
nam: magna ſigna ⁊ ꝓpria diuinita-
tis: ⁊ que pater ſolus operatur vidi
ſti: ſoluta peccata: arcana in mediuꝫ
prolata: mortem fugatam: operatio
nem ex terra factam ⁊ non cognoui
ſti me? Vidiſti patrem: noli amplꝰ
querere vt videas. In illo enim me
vidiſti. Si nouiſti me: noli amplius
querere. Siquidem in me illum no
uiſti. Non credis quia ego in patre.
hoc eſt in illius ſubſtantia appareo.
Verba que ego loquor vobis a me
ipſo non loquor. Uides propinqui
tatis exceſſum ⁊ vnius ſubſtantie
exemplum. Pater in me manens ipē
facit opera. Quomodo a verbis in-
cipiens tranſit ad opera. Dici enim
poterat. Ipē loquitur. ſed duo hic
ponit: doctrinam ⁊ ſigna: vel ꝙ etiā
verba erant opera. Quomodo ergo
facit? Etenim alibi inquit. Si nō fa
cio opera patris mei: nolite mihi cre
dere. Quomodo ergo hoc in loco pa
trem facere atteſtatur? Ut plane o-
ſtendat inter patrem et filium nullā
eſſe differentiam. hoc eſt. Non aliter
pater ⁊ aliter ego facio. Nam alibi
⁊ ſeꝫ patrē operari inquit. pater me
us vſqꝫ modo operatus eſt: et ego
operor. Illic nullam operum diuiſio
nem: hic idem oſtendit. Qz ſi pingui
or verborum ſignificantia humili-
tatem arguit. noli admirari prius
enim cum dixiſſet. non credis: ita ꝓ
ſecutus eſt: vt ipſum in fidem trahe
ret. Corda nanqꝫ eorum ingredieba
tur. Creditis quia ego in patre: et
pater in me eſt? Oportuit enim cuꝫ
patrem et filium audiſtis: nihil

aliud in cognitionis ſubſtantie teſti
monium querere. Qꝫ ſi vobis hoc n̄
ſatis eſt: ad equalitatem ⁊ eandem
ſubſtantiam oſtendendam.: ſalteꝫ ex
operibus intelligite. et qui videt me
videt et patreꝫ meum. ſi de operibꝰ
dictum eſt. non ſane poſterius dixiſ
ſet. ſin minꝰ propter opera mihi cre
dite. Inde ſe non ea tm̄ poſſe. ſed et
longe maiora per exceſſum oſtendit.
Non enī maiora his poſſe ſe. ſed qđ
mirabilius eſt ſe alijs dare poſſe ma
iorū poteſtatē ꝯfitetur. Amen amē
dico vobis. qui credit in me: opera
que ipē facio; ⁊ ipē faciet: et maiora
horum faciet. quia ego vado ad pa
trem. Hoc eſt. Veſtrum iaꝫ eſt mira
cula operari. ego abeo. Inde cū ſer
monem ꝑfeciſſꝫ: vt ratio exigebat. in
quit. Quodcūqꝫ petieritis patrem
meum in nomine meo. hoc faciā: vt
in me glorificetur pater. Vides ite-
rum quō hoc facit? Ego inquit faci
am ⁊ non dixit. Vt glorificem patrē
ſꝫ vt glorificetur in me pr̄. Atq; ali
bi dicebat. Deꝰ glorificabit eum in ſe
ipo. hic vero. ipē glorificabit patrē?
Cum enī filiꝰ magna poſſe apparet.
in eo pater glorificatur. Sꝫ quid ſi
gnat in nomine meo? Qđ apoſtoli
dicebant. In nomine ieſu chriſti. ſur
ge ⁊ ambula. Quecunqꝫ eniꝫ ipi ope
rabantur eorum auctor erat chriſtꝰ;
et manus domini erat cū illis. Ego
faciam inquit. Ecce eius auctorita
tem. Que per alios fiunt ipē facit: q̄
per ſe facit. Num ne ipē non poteſt:
ſed a patre oꝑatur? Et quiſnaꝫ hec
diceret? et qua gratia ſecundum hoc
ponit? Vt ſermonem ſuuꝫ confirmet
oſtendatqꝫ ad priora illa noſtri gra-
tia deſcendiſſe. Illa enim particula.
ad patrem vado: hoc eſt non pereo.
ſed in ꝓpria permanebo dignitate in
celis. Que omnia ad eos cōſolādos
dicebat. Cum eniꝫ credibile eſſꝫ eos
nonduꝫ reſurrectione intellecta qua
daꝫ affici triſtitia: alijs ipſos eiuſmo
di virtutes collaturos pollicetur:
vndiqꝫ eos conſolans. ⁊ ꝙ non mo-
do perpetuo manſurus ſit; ſed etiaꝫ
maiora oſtenſurus. Cum igitur ſeq-
mur. tollamus eius cruceꝫ. Qꝫ ſi nō
perſecutionis, aliꝰ tamen mortis tē
pus eſt. Mortificate inquit membra
veſtra q̄ ſunt ſuꝑ terram. Extingua
mus cupiditatē: iram: inuidiam: hoc
eſt viuū ſacrificiū: qđ non in cinereꝫ
conſumitur: neqꝫ in fumū euaneſcit:
neqꝫ lignis eget: non igne: non gla-
dio: que duo ſpiritus ſanctus habet
Gladio enī ſuꝑflua et aliena cordis
abſcindit. aperit obturatum auditū
Morbi enim ⁊ male cupiditates: ſo
lent ſalutaribus ſermonibus adituꝫ
obſtruere. Siquidem auiditas pecu
niarum: non ſinit de elemoſyna pre-
cepta audire. Et ſi ꝑualuerit inui
dia: charitatis doctrinam expellit.
Et alius quilibꝫ morbus animā oc
cupans: ad omnia pigriorem reddit
Tollamus ergo malas cupiditates
ad qđ voluntas ſatis eſt: vt omnes
extinguātur. Neqꝫ conſideremꝰ vio
lentam eſſe pecuniarū cupiditatem.
ſed violentam deſidiaꝫ noſtrā. Mul
ti quid ſit argentum neſcire ſe dicūt.
Non enim naturalis eſt eius cupidi
tas. Naturales enim affectus a pn̄
cipio ⁊ ortu ipſo nobis infundunt.
Aurū autē et argentum etiā diutiꝰ
ignotum fuit. Unde ergo aucta eſt
huiuſmodi cupiditas? Ab inani glo
ria: a ſumma deſidia. Cupiditatū enī
alie neceſſarie ſunt: alie naturales:
alie neutrum. vt exēpli gratia. Que-
cunqꝫ perfecto animali non deficiūt
ipē naturales ſunt: ⁊ neceſſarie vt
edendi: bibendi: dormiendi. Corpoꝝ
amor naturalis eſt. non neceſſarius.
Multi nanqꝫ eū vincūt: neqꝫ tū pe-
reūt. Pecuniaruꝫ aūt auiditas neqꝫ

naturalis eſt:neqꝫ neceſſaria. ſed ſu-
peruacanea.modo voluerimus :ne-
qꝫ a principio eam complectemur.
Certe chriſtus de virginitate diſpu
tans.inquit.Qui poteſt capere capi
at.de pecunijs autē aliter . Niſi qs
renunciauerit omnibus rebus ſuis:
non eſt me dignus. Rem enim facilē
admonebat:ꝙ autem multos exupe
rat voluntatis culpa eſt.Quid ergo
omnem nobis de ea excuſationē au
ferimus? Nam qui a vehementiore
affectu vincitur non multum puniē
dus eſt.ſed qui ab imbecillo hoſte ſu
peratur:minime pōt excuſari .Quid
reſpondebimus dicenti.Eſurientem
me vidiſtis:ꝛ non dediſtis mihi ci-
bum? Quomodo nos purgabimus?
Adducemus paupertatem .Sed nō
ſumus vidua illa pauperiores : que
duos obulos offerens:omēs ſupera
uit. Neqꝫ enim quid offeras deus a-
ſpicit.ſed dantis voluntatem.hoc ei
ſibi cure eſt.eius ergo benignitate ꝑ
ſpecta que poſſumus offeramus .vt
ꝛ in preſenti vita ꝛ in futura diuinā
gratiam conſecuti promiſſis bonis
perfruamur. Gratia ꝛ benignitate
domini noſtri ꝛc.

Home lxxiiii

ex capitulo xiiij.

SI diligitis me mandata mea
ſeruate:ꝛ ego rogabo patrē
ꝛ alium paraclitum dabit vo
bis.vt maneat vobiſcū in eternum:
ſpiritus veritatis: quem mūdus nō
poteſt accipere.quia non videt eum
nec ſcit eū. Sꝑ nobis aliquid agē
dum eſt.ſꝑ opibus inuigilandum:ne
qꝫ verbis tm̄.Dicere enim ꝛ promit
tere omnino facile eſt.Opari autem
non itidem.Quorſū hec? Qm̄ nunc
multi ſunt:qui ſe deum timere ꝛ dili-
gere profitentur.re autē cōtra om
nino faciunt.Deus autem ꝑ opera

diligi querit.ideo ad diſcipulos dice
bat.Si diligitis me mādata mea ſer
uate.Cum enim dixiſſꝫ.Quodcunqꝫ
petieritis:ego faciā.ne ſimplicem pe
titionem valere arbitrarentur.addi
dit.Si diligitis me tunc faciam.Et
cum credibile eſſꝫ: eos etiam audien
do ꝙ iret ad patrem perturbari in-
quit.Ut nunc perturbemini:non eſt
amoris indicium.ſed ꝙ verbis meis
fidem adhibeatis.Dedi vobis man
datum:vt diligeretis inuicem.et ita
alter alteri faceretis: ſicut ego feci
vobis. Hec eſt dilectio.credere ꝛ pa
rere dilecto.Et rogabo patrem : et
alium paraclitum dabit vobis. Ite
rum ad audientium imbecillitatem
deſcendit.Cum enī par eſſꝫ:nondū
ipſum intelligentes: vehementer il-
lam inquirere ſubſtantiam: verba ſe
cundum carnem ad ventuꝫ : ꝛ nullā
abeuntis capere conſolationē.inqt.
Rogabo patrē ꝛ alium paraclitum
dabit vobis.hoc eſt qualis ego ſum.
Pudeat Sabellianos: ꝛ q̄ de ſpiri-
tu non recte ſentiunt .Etenī hoc mi
ruꝫ eſt:ꝙ diuerſas e regione hereſes
vno ictu deijcit.Dicendo enim aliū
perſone differentiaꝫ .dicēdo paracli
tum ſubſtantie cognationem demon
ſtrat.Sed cur inquit rogabo patrē
Quoniam ſi dixiſſꝫ mittam .non ita
fidem adhibuiſſent. Nunc autem id
ei cure eſt: vt credant . poſtmodum
ipſe ſe eum mittere ait.Accipe ſpiri-
tum ſanctū.hic patrē rogare. vt cre
dibilem ſuā faciat orationem . Nam
ꝛ Johannes de eo inquit.Ut de ple
nitudine eius nos omnes accepimꝰ.
Qō autem habꝫ : quomodo ab alio
accipit? ꝛ iterum.Ipe vos baptiza
bit in ſpiritu ſancto: ꝛ igni.Quid āt
āplꝰ hr̄et q̄ aplī:ſi ad mittendū ſpi
ritū eſſꝫ patrē rogaturus. Qō illos
nonnunqꝫ etiam ſine precibus feciſſe
apparet? Quō aūt ſi precum gratia a

patre mittitur ipſe a ſeipſo infunditur?
Quomõ ab alio mittitur: q̃ vbiq̃
adeſt: ⁊ diuidens ꝓpria vnicuiq̃ ſicut
vult: ⁊ ſua ipſius auctoritate dicit.
Segregate mihi Paulũ ⁊ Barna
bã? Atq̃: deo miniſtrabant miniſtri.
tamẽ imperioſe i ꝓpriũ eos opus vo
cauit. Non q̄ ad aliud opus aduo-
caret. ſed vt ſuã oſtenderet ptãtem.
Quid ergo ſibi vult rogabo patrem?
Aduentus temp⁹ ſignificat. Quan-
do enĩ eos per ſacrificiũ mundauit.
tunc inſpiratus eſt ſpũs ſanctus. ⁊
q̃d tandẽ cũ ipſis non venit? Quia
nondum ablatũ erat ſacrificiũ. cuꝫ
ãt iam peccatũ deletũ eſſet ⁊ ipſi ad
pericula mitterẽtur ⁊ certaminib⁹
ſe accingerent. hortatorem mitti o
portuit. Sed cur non ſtatiꝫ poſt re
ſurrectõem ſpiritus venit? vt expe-
ctatõis deſiderio maiori grã cuꝫ ac
ciperent. Quouſq̃ ei cũ ipſis xp̃us
verſatus eſt. non affligebantur. eo
abeunte: tanq̃ deſerti formidantes:
maiore i modũ euꝫ accipere auebãt
vt vobiſcũ maneat. hoc ſignat: q̄ ne
q̃ poſt mortẽ abijt. Et ne audiẽdo
paclitũ: aliã opinarentur incarnati
onẽ: ⁊ oculis eũ cernere expectarẽt
inquit. Quẽ mundus non pt capere.
re. q̄ non videt eũ. Non enĩ ita vo
biſcũ erit vt ego. ſꝫ in vr̃is aĩmis ha
bitabit. inq̃t ei. Et in vobis erit. ſpi
ritum ãt veritatis appellat. ꝑ hoc
veteris teſtamẽti figuras ſigificãs
Vt vobiſcũ ſit: q̃d ⁊ ipſe inq̃t. q̄ ego
vobiſcũ ſum. Preterea ⁊ aliud quid
dã ſignat. non paſſuꝝ que ipſe: neq̃
diſceſſuꝝ. Quem mundus non pot
accipere. q̄ non videt eũ. Quid enĩ?
Hic mihi. eſt ne alias viſibilis? Mi
nime. ſꝫ hic cognitõnem dicit. Addi
dit ergo. Neq̃ cognoſcit eũ. Solet
eĩ certã cognitionẽ viſionẽ appella
re. Cum enĩ ſenſuũ certiſſimus ſit
viſus. ꝑ hũc ſeꝗ verã adducit ꝯgni

tõeꝫ. Mundũ ãt hoc in loco: malos
appellat. ⁊ vt hoc diſcipulos conſo
letur: dando eis donũ precipuũ. Vi
de q̄ꝫ trope verbis ipſm extollat. Di-
xit aliũ eſſe q̃ꝫ ipſe. dixit non dimiſſu
rũ eos. dixit ad eos tm̃ venire. Quẽ
admodũ ergo. ego in vobis ſuꝫ inq̃t
⁊ ipſe erit. Non tamẽ merorẽ ipſoꝝ
abſtulit. Ipſm eĩ adhuc ad eius cõ-
ſuetudineꝫ querebant. q̃d reſpiciẽs
inquit Neq̃ ego relinq̃ vos orpha
nos. Veniã ad vos. Nolite timere
inquit. Non ꝓpterea dixi aliũ pacli
tũ me miſſuꝝ. ⁊ apud vos manſuꝝ.
tanq̃ in finem ad vos rediturus ⁊
vos non viſurus. Nã ipſe veniã ad
vos: Non relinquã vos orphanos
Cũ ſuperius filiolos appellaſſet. ide
o orphanos non relictuꝝ ſe pollice
tur. A pͥncipio dixerat venturos q̃
iret. ⁊ in domo pr̃is manſiones mul
tas eſſe. hic ãt cum illud diu poſt eſ
ſꝫ futuꝝ: dat ſpũm. Sed cuꝫ q̃d dice
ret: non intelligerẽt: neq̃ ideo mul
tũ conſolarentur. non relictuꝝ ſe e-
os orphanos dicit: q̃d illi magis q̃
rebant. Sed cũ id verbũ. venio: ꝓ
ſentiã ſignificaret. ne iteꝝ eã requi
rerent. vide quõ non q̃dem manife-
ſte. ſꝫ tñ ſignificauit. Cũ enĩ dixerit.
Adhuc modicũ ⁊ mundus me iam
non videt: ſubſeq̃tur. Vos ãt vide
bitis me. quaſi dicat. Veniã quidẽ
ad vos. non tñ vt prius. Quotidie
ego vobiſcũ ſemꝑ ero. ⁊ ne dicerẽt:
quõ ergo iudeis dixiſti. Iaꝫ non vi
debitis me. hanc ſoluit obiectõnem:
q̄ cum ipſis tm̃ futurus ſit. Naꝫ ⁊
ſpiritus talis eſt. Quia ego viuo ⁊
vos viuetis. Crux vos a me vſq̃
ad finẽ nõ diuidet: ſꝫ breui me abſcõ
det. Vitaꝫ ãt mihi dictã videtur ñ
pñtem ſolaꝫ: ſꝫ ⁊ futurã. In illa die
cognoſcetis. q̄ ego ſũ in pr̃e meo. ⁊
vos in me: ⁊ ego in vobis. In pr̃e
eĩ ſuſtantia. in ipſis concordia ⁊ au

xilio eſt. Et quãnam hoc rõem ha⸗
bet? dic queſo. Magna ſane ⁊ icom
parabilis dĩa xpi ⁊ diſcipuloꝝ. Qȝ ſi
ita verba iacent. noli admirari. ſo⸗
let enĩ nonnũqȝ iiſdem verbis: ⁊ in
deo ⁊ hominibus. non eodẽ mõ vti
Nã ⁊ dij dicimini inquit ⁊ filij dei.
Quod verbũ non cadẽ in nobis qȝ
i deo vim habȝ. Et imago filius et
gloria dicitur: atqȝ etiã nos. ſȝ lõge
aliter. ⁊ iteꝝ. Uos xpi: ⁊ xps dei. ñ
ſimiliter autẽ dei xpus: ⁊ nos dei
Quid ãt hoc ſignat. Cũ reſurgam
inqt: tũ me non alienũ a pr̃e. ſȝ eiuſ⸗
dem pr̃atis non cognoſcetis. ⁊ me
ſemꝑ vobiſcũ eſſe: rebus ipſis meuȝ
in vos auxiliũ clamãtibus: inimicis
repreſſis: vobis audenter loquenti
bus. moleſtijs ꝓpulſatis: p̃dicatione
in dies florente. oĩbus pie doctrine
⁊ vere religioni: parentibus Sicut
miſit me pr̃. ⁊ ego miſi vos. Uides
qꝛ hoc in loco: idẽ verbũ: nõ eandeȝ
vim habet? Nã ſi hoc ita accipere⸗
mus: nihil iter apoſtolos ⁊ chriſtũ
intereſſet. Sed quid inqt. tũc cog⸗
noſcetis? qꝛ r̃ſurrexiſſe ⁊ ſecũ verſari
viderũt. tũc certo crediderũt. Ma
gna ei erat ſpũs vis: oĩa eos erudi
ens. Qui habet mandata mea: ⁊ ſer
uat ea. ille eſt qui diligit me Non ei
hẽc ſatis ẽ niſi diligent fuet. Sȝ q̃
re idẽ ſepe repetit? Nã ſuperi⁹. Si
diligitis inqt me: mandata mea ſer
uate. ⁊ nũc. Qui hȝ mãdata mea ⁊
ſuat ea et ſi qs ſermonẽ meũ audi
et: ⁊ ſeruabit eũ. ille eſt q̃ diligit me.
Qui non audit ſmones meos: non
diligit me Puto ex hoc coꝝ merorẽ
ſignificari. naȝ cuȝ multa de morte
diſputaſſet inquiens. Qui odit ani
mã ſuam in hoc mundo: in vitam e
ternam cuſtodit eam. Et niſi qs ac
ceperit crucem ſuam ⁊ ſequetur me
non eſt me dignus: ⁊ alia plura di⸗
cturus eſſet. exprobrans eis inquit.
Putatis ex amore triſtes eſſe. con⸗
tra res ſe habet. Qȝ autem hoc ſem
per intendat id in ſequẽtibus repe
tit. Si diligeretis me inquit: gaude
retis vtiqȝ: quia ad patrem vado.
Nunc autem metu perturbamini.
Qȝ enim ita mortis formidine affici
amini. non eſt mandatuȝ meũ: opor
tẽt enim vos crucifigi: ſi vere me di
ligeretis. ego enim vos admoneo
ne timeatis: qui corpus interficiũt.
Tales pater diligit: talibus me ip
ſum manifeſtabo Cũ Judas Quid
factum eſt inqt: qꝛ manifeſtatur⁹ es
nobis teipm. Ecce q̃ta formidine
tenebantur. cõmotus eni ⁊ pertur
batus erat coꝝ animus: ⁊ vt mortu
os in ſomnijs ita eũ viſuros ſe arbi
trabantur. Ad quã ſuſpicõnem tol
lendam audi quid reſpondeat. Si
qs diligit me ſermonem meum ſer⸗
uabit: ⁊ pater meus diligit eum: et
ad eũ veniemus: ⁊ manſioneȝ apud
eum faciemus. tm̃ non dicens. Si⸗
cut pater manifeſtat ſeipm: ita ⁊ e
go Neqȝ hoc tantũ. ſȝ dicendo man
ſionem apud eũ faciemus: aufert ſu
ſpicõnem: non in ſomnijs ſe manife
ſtatuꝝ Tu ãt contẽplare perturba
tum diſcipulũ: neqȝ aperte ſententi
am ſuã dicere audentẽ. Non eniȝ di
xit vt nobis qꝛ morieris: ⁊ mortu⁹
nobis appariturus es. Sed quid fa
ctũ ẽ qꝛ manifeſtaturus es nobis te
ipm ⁊ non mũdo? Dicit ergo ſe eos
charos habere: qꝛ mãdatã ipſi⁹ ſer
uãt. vt eĩ viſũ poſtmodũ phãtaſma
nõ exiſtimarẽt. ideo hec predicit. et
ne ita vt dixi ſibi appariturũ puta
rent: affert etiã cauſã: qꝛ ob mãdato
rũ obſuatõem ſpũs ad eos ventur⁹
ſit. Qȝ ſi tã diuturna conſuetudine
ipſius ſubſtãtiã ferre. imo ne intelli
gere qdem poſſunt: qdnã futuꝝ eſſȝ
ſi a pncipio ita eis apparuiſſet? ideo
cũ ijs comedit. ne phantaſma puta
retur. Nam ſi ſuper aquis ambulã
tem videntes id opinati ſunt: cum

eum non multum diſtantem vide
rent. qui credi poterat. ſi repente re
ſurgentem vidiſſent. quē captuꝫ vi
derant ⁊ ligatū? Ideo frequenter e
is ſe apparituꝝ: ⁊ q̄re: ⁊ quō predi
cit ne phātaſma exiſtimaretur Qui
non diligit me: ſermones meos non
ſeruat. ⁊ ſermonē quē audiſtis nō ē
meus. ſꝫ q̄ miſit me p̄ris. Itaqꝫ non
me ſolū non diligit. ſꝫ ne p̄rem q̄dē:
q̄ hec verba nō audit Nā ſi amoris
indiciū eſt mea audire mādata: que
p̄ris ſunt qui audit: non filiū ſolum
ſꝫ ⁊ patrē diligit. Et quō ſermo hic
tuus eſt: ⁊ non tuus? hoc ē. ꝙ nihil
a patre loquor: neqꝫ aliq̄d q̄ꝫ qđ illi
placitū eſt. Hec locutus ſū vobis a
pud vos manens. cū hec obſcurio-
ra eſſent: ⁊ ꝑtim nō itelligebāt: ꝑtiꝫ
⁊ plura dubitarent: ne iterꝝ pertur
barētur: ⁊ que mandata diceret ſciſ
citarētur. hanc amouit ſolicitudinē
inquiēs: Paraclitus āt quē mittet
pater in nomine meo. ille vos doce
bit Fortaſſe que dixi nō intelligitis
ſꝫ ille manifeſtus mgr̄ erit. Illa aūt
particula. apd̄ vos manebit: ſignat
ꝙ ipe abeat. Quare ne triſtētur ait
Quouſqꝫ ipe apud eos maneat: ⁊
ſpūs non veniat: nihil magnū: nihil
altū poterūt intelligere Quod dicit
vt ad ipſius abitū magno aīo feren
dū: eos diſponat tanq̄ꝫ magnoꝝ bo
noꝝ cauſaꝫ futuꝝ. Frequēter āt pa
cliti meminit ꝑter eā qua afficiebā
tur triſticiā. Et cū his verbis ꝑtur
barētur intelligētes moleſtias: bel
la: mgr̄i diſceſſum: vide quō iterꝝ e
os conſolat̄ inquiens. Pacē relinquo
vobis. Tantū non dicēs. Quid mū-
di ꝑturbatōib⁹ mouemini cū pacē
mecū habeatis? Neqꝫ ei huiuſmōi
ē pax mūdi: que in malo fit ſepenu-
mero: ⁊ nihil ipam habentibus cō
fert. Ego do pacē: vt inuicem eam
habeatis: ⁊ vos fortiores efficiat. ſꝫ
cū iterꝝ dixiſſet relinquo: qđ verbū
diſcedentis eſt: ⁊ par eſſet eos ꝑtur
bari. Ideo rurſus dixit. Non turbe
tur cor veſtꝝ neqꝫ formidet. Ecce
ꝙ ꝑtim amore: ꝑtim metu mouebā-
tur. Audiſtis ꝙ ego dixi vobis. va
do: ⁊ venio ad vos. Si diligeretis
me: gauderetis vtiqꝫ. ꝙ vado ad pa
trem. ꝙ pater maior me eſt. ⁊ q̄ꝫnā
gaudiū hoc eis allaturuꝫ erat? quā
conſolatōnē? Quid hoc ſignat? Nō
dum reſurrectionē intelligebant: ne
qꝫ debitā de eo habebant ſententiā.
Et quō poterant. cū nondū reſur
rexiſſe vidiſſent? P̄rem āt magnum
eſſe exiſtimabant. Dicit ergo. Si mi
hi timetis: ꝙ me defendere nequeaꝫ
neqꝫ confiditis ꝙ poſt mortē iteruꝫ
vos videam: tū audiendo ꝙ ad pa
trē vado letanduꝫ vobis eſt: ꝙ ad
maiorē vado: ⁊ q̄ oīa poteſt mole-
ſta diſſoluere. Vos audiſtis ꝙ ego
dixi vobis. Quare hoc poſuit? qua
ſi dicat. Vt intelligatis q̄ꝫtum ver
bis meis tribuam: cuꝫ predicere nō
ſim veritus. Hec ergo ⁊ que futu-
ra ſunt dixi vobis: p̄uſq̄ꝫ fiant: vt cū
facta fuerint credatis quia ego ſum
quaſi dicat. Num ſciretis niſi ego
dicerem: neqꝫ dicerem niſi mihi cō-
fiderem? Vides ſermonē imbecilli
tati accomodatū? Etenīꝫ cum dice
ret. An putas ꝙ non poſſum roga
re patrem: ⁊ exhibebit mihi modo
pluſq̄ꝫ. xij. legiones angeloꝝ? ad au-
ditoꝝ opinionē locutus ē. Neqꝫ ei
illud diceret quiſpiā: vel ſtultiſſim⁹
crederet: ꝙ ſibi ipe auxilio eſſe non
potuerit. ſꝫ angeloꝝ eguerit. Verū
tū cū tanq̄ꝫ hoīeꝫ arbitrarent̄. ideo
dixit. xij. legiones angeloꝝ. Atqui:
ſimpliciter iudeos interrogans re-
iecit retrorſum. Vt ſi q̄s maiorē fili
o p̄rem inq̄ꝫtū principiū diceret: ne
qꝫ hoc contra diceremus. nō tū h⁹
alterius facit filium eſſe ſubſtantie.

Quod autem dicit. hoc eſt quoad.
hic ſum: par eſt: vt vos piclitari ar
bitremini. ſi autem illuc abiero. con
fidite ꝙ ſecuri ſumus. illū enī nemo
vincere poteſt. que omīa ad diſcipu
loꝝ imbecillitatem dicta ſunt. ipē ei
confido: neqꝫ curo mortem. Ideo ī
quit. hec dixi vobis priuſqꝫ fierent.
Cū enī nondum hunc ſermonē ca-
pere poſſitis: a patre quem magnū
appellatis: vos conſolor. Inde etiā
triſtia admiſcet. Iam non multa lo
quar vobiſcum. Quare? Venit enī
princeps mundi huius: ⁊ in me nō
habet quicqꝫ. Principem mundi di
abolū: ⁊ malos homīes appellat. Nō
enim celo ⁊ terre imꝑat. cū omnia
ſtrauiſſet. imperat autem ĳs qui ſe
ci in ſuitutem tradunt. Ideo ⁊ prī-
cipem tenebrarū ſeculi: ⁊ tenebras
mala opera appellat. Quid ergo? di-
abolus te perdit? Minime. Nihil ei
in me habet. Cur ergo te iudei inte-
ficiunt? Quoniaꝫ volo: ⁊ vt ꝯgnoſ
cat mundus ꝙ diligo patrem. Non
enī ꝙ ſim reus mortis: atqꝫ ei obno
xius ſꝫ ob meā in patreꝫ dilectionē
hoc patior. Hoc ait: vt iterum eoꝝ
animos excitet: ⁊ intelligant non ī
uitum. ſꝫ vltro mortē ſubire: ⁊ dia-
bolū contēnere. neqꝫ contentꝰ fuit
dicere. Modicū vobiſcū ſū ſꝫ idipm
qꝺ moleſtū erat frequenter repetit.
Nec iniuria. Quouſqꝫ ei triſticiam
eoꝝ molliat: ⁊ faciliorem toleratu
red dat: letiora adnectit. idcirco ait.
Vado ⁊ venio. Et vt vbi ego ſum
⁊ vos ſitis: ⁊ nō poteſtis me ſequi
mō. ſequemini āt poſtea. Et ad preꝫ
vado. Et pr̄ maior me ē. Et priuſqꝫ fi
erent dixi vobis. Et nō neceſſario
hoc patior. ſꝫ ꝓpter patris dilectōeꝫ
vt cognoſcant: ꝙ nihil mali feci: ni
ſi ꝙ valde eū diligo. ⁊ q̄ diligitur ita
vult. Ideo leta hec triſtioribus fre
quēter admiſcet. eoꝝ mentē aperi-
ens. Nam ꝙ dixit. āpud vos mane
bit: oſtenditqꝫ vtilē ſuū fore diſceſſū
eos conſolandi gratia dixit. Propte
rea multa de ſpiritu locutus eſt. Et
in vobis erit. Et mūdus nō poteſt
accipere. Et ille docebit omīa. Et
ſpūm veritatis: Et ſpūm ſanctū: et
paclitū. Et ſuggeret vobis oīa: ne
egre ferrent: acſi parum poſſent ꝑ
ficē. Dicit āt ſuggerꝫ oſtēdēs ſe eos
ſpiritales effectuꝝ: vt vſu veniſſe n̄
ignoramꝰ. Qui ei prius tremebant
⁊ formidabant: poſt ſpūs acceptio-
nem: in media pericula proſilierūt
ꝑ ferrum: igneꝫ: beſtias: pelagus: ⁊
ad omnē calamitatem: ſe intrepidi
expoſuerunt: ⁊ illitterati ⁊ ideote
audenter diſputabāt. vt auditores
in admiratōnem adducerent ⁊ ſtu
porē. Ex luteis ferreos. ⁊ in celum
erigens: nulli humano affectui ſub-
iectos: reddidit ſpiritus. Talis illa
gratia que meroreꝫ ſoluit: malas cu
piditates conſumit: formidinem pel
lit. Nec ſinit amplius homīem eſſe
quem afflat. Sed tanqꝫ in ipm celū
tranſlatus: oīa que illic ſunt contē
platur. Quāobrem nemo aliqꝺ ſuuꝫ
propriū dicebat. In oratōnibus: le-
ticia: ſimplicitate: perſeuerabāt. Hꝰ
maxime opus eſt ſpūs ſancti. Fru-
ctus ei ſpūs. leticia: pax: fides: man
ſuetudo. Sed triſtantur nonnunqꝫ
ſpiritales homīes. Veꝝ triſticia illa
leticia ſuauiſſima eſt. Nam ⁊ Cain
triſtatus eſt. ſꝫ mūdi triſticia. ⁊ Pau
lus. ſꝫ dei. Quicquid enim ſpiritale
eſt: lucꝝ habet maximuꝫ. vt munda
na oīa maxim diſpendiū. Implore
mus ergo inſuꝑabile ſpūs auxilium
Seruemus mandata: neqꝫ erimus
angelis inferiores. Neqꝫ ei illi qm̄
corpus non habent tales ſunt. ita
enim nullus eorum malus fuiſſet. ſꝫ
voluntas omniuꝫ cauſa eſt. Propte
rea ex ĳs qui corpore carent: etiam

bꝛutis peiores inuēti ſunt: ⁊ ex cor
poreis illis etiam peiores. omēs iu
ſti: q̄ terram habitant q̄ corpori ſo
ciantur; recte faciūt que faciūt. Tā
q̄ eni hoſpites ⁊ peregrini terram
habitēt: celū vt ciues Noli ergo q̄
carnem habeas: de victoria ⁊ labo
re pro virtute ſubeundo deſperare.
Noli rex opificem accuſare. ſi eniꝫ
carnem ferre impoſſibile; ſanctoꝝ
cetus oſtendiſſet. Neq̄ eniꝫ carnis
natura paulo fuit impedimento: q̄n
qualis fuit euaderet. non Petro vt
celi claues acciperet. Et Enoch in
carne tranſlatus: nuſq̄ apparuit. J
ta ⁊ Helias cum carne raptus ē.
Et Abraam Jſaac ⁊ Jacob in car
ne claruerunt. Joſeph in carne im
pudicam mulierem ſuꝑauit. ⁊ quid
carnē dico: quā ſi etiā catenis deui
cias: nihil ei nocueris? Nam ſi liga
tus ſuꝫ inquit Paulus: at ſermo dei
non ligatur. ⁊ q̄d vincula: quid cate
nas memini? Addas ⁊ carcerem: ⁊
compedes: nihil hoꝝ vllū affert vir
tuti impedimētū. Jta docet Paul⁹
Vinculū aīe nō ferrū. ſꝫ timor: ⁊ cu
piditas pecuniaꝝ: ⁊ aīe paſſiones:
hec ſunt vincula. licet corpus ſolu
tū ſit. ſꝫ a corpore hec veniūt inq̄es
Nuge he: ⁊ mendaciū. Nā ſi ita eſ
ſꝫ: oēs iſdē ſubderemur affectibus.
Vt eī laſſitudinē: ſomnū: famē: ſitiꝫ
euitare non poſſumus. qm̄ naturali
a ſunt ita ⁊ illa neminē immunē et
ſibi non obnoxiū; relinquerent. Qꝫ
ſi multi his non ſubijciūtur: conſtat
pigritie noſtre quicquid perperam
faciamus aſcribenduꝫ. Omnia igit̄
vicia abſcindamus neq̄ corp⁹ ac
cuſemus. ſꝫ ſubijciamus aīe guber
naculis vt facile ſempit̄na bona cō
ſequamur. gratia ⁊ benignitate do
mini noſtri Jeſu xpi amen.

Homelia lxxv

capitulū xv.

Surgite eamus hinc? ego ſuꝫ
vitis vera ⁊ vos palmites
⁊ pater meus agricola eſt.

Timidā ⁊ effeminatā aīam igno
rantia efficit; queadmodū magnaꝫ
⁊ ſublimē celeſtis doctrine eruditi
o: qua que non fruitur meticuloſa
eſt: non natura. ſꝫ voluntate. Cū ei
video quēpiam iā fortē ⁊ īpauiduꝫ
inde timidū effici: illam ego natu
ralem paſſionē non appello Natura
lia enim immutabilia ſunt. Rurſus
cū video timidos repente fortitudi
nem ſumere. illud quoq̄ voluntati
tribuo. nam ⁊ diſcipuli timidiſſimi e
rant; priuſq̄ oportuna diſcerent: ⁊
digni gratia ſpūs haberentur. poſt
modū vero leonibus fortiores appa
ruerūt. ⁊ Petrus q̄ muliercule mi
nas non ꝑtulerat. in caput appenſ⁹
⁊ verberatus: ⁊ multa ꝑpeſſus: nō
tacebat. ſꝫ oīa tanq̄ ſomniū perfere
bat. at nō ante crucē adeo confide
bat. ideo xp̄s dicebat. Surgam⁹ ab
eamus hinc. Qua grā dic queſo. an
ignorabat q̄n eſſꝫ tradendus. an ne
Judas eo veniret formidabat? Ne
ue priuſq̄ eos doceret caperet̄? Lō
ge hec a diuina abſunt maieſtate. ſi
nō timebat cur hinc eos abducit: ⁊
poſt finitū ſmonē in hortū Jude
cognitū ducit? q̄ ſi aduenīſſꝫ Judas
nōne poterat viſū auferre; vt p̄nti
bus fecit? Cur ergo diſcedit? Parū
ꝑ indulſit diſcipulis. Par eī erat vt
tremerēt ⁊ formidarēt vtpote q̄ lo
co certo ⁊ manifeſto noctu eēnt: ne
q̄ Jeſu verbis vacarēt. ſꝫ oculos
circūferrēt ⁊ ſemꝑ ſe ꝓprehēdi vide
rent̄: ⁊ maxīe cū mgr̄i ſmo timorē
incuteret. Jnq̄t eī. nō multa iā cū ip
ſis locutuꝝ. ⁊ venire mūdi h⁹ p̄nci
pē. Cū ergo hec ⁊ huiuſmodi ꝟbis
ꝑturbarent̄. ac ſi mox capiendi eēnt
ī aliū eos locū ducit: vt ſe tutos ar

bitrati fidentius audirēt. Erāt enī
maxīa audituri. ideo inq̄t. Surgite
camus hinc. Quibus abductis. E-
go ſum vitis inquit: vos palmites.
Quid vult hec ꝑabola ſignificare?
Que q̄ non vacat doctrine: viuere nō
ꝑt: ⁊ ꝙ futura ſigna: xp̄i virtute ꝓ
ueniunt. Pr̄ meus agricola eſt: q̄d?
Auxilio indiget filius? Abſit. Neqꝫ
ſic intelligit̄. Vide q̄ꝫ diligenter hāc
ꝑabolam exeq̄tur. nō ei radici. ſꝫ pal
mitibus agricole curā conferre dt.
Radicis āt nō alia cauſa hic memi-
nit q̄ꝫ vt diſcerent ſine ipſius potē-
tia nihil fieri poſſe: ⁊ ꝙ ita ipſi fide
vniendi ſunt: vt palmes viti. Om-
nē palmitē in me nō ferentē fructū
tollet eum pr̄. Hic ſignat vitā: oſtē
dens ſine operibus nemine ꝫ in ip̄o
eſſe poſſe. Et oēm q̄ fert fructū pur
gabit eū id ē incitabit ad virtutis
curā. Atq̄: radix circūfoſſione ⁊ cul
tu p̄mū indiget. ſꝫ nihil de ea nūc di
cit. ſꝫ de palmitibus: ſibijpſi ſe ſuffi-
cere oñdens. Diſcipuli āt multa pre
ceptoris cura indigēt: etiāſi ſtudioſi
ſi ſint. Ideo inq̄t oēm q̄ fructū ferꝫ
purgabit eū. q̄ fructū nō facit nō ꝑt
eſſe in vite. q̄ fructū fert euꝫ reddet
fecūdioreꝫ. Hoc vrgentis meroris
gratia eos allocutus eſt. Dicet ali-
quis. Purgare palmitē incidere eſt
vt fecundiorē faciat. vnde oſtendit̄
tentationibus effici fortiores. Inde
ne de quibus dicat interrogēt ⁊ ite
rū ſolicitarentur inq̄t. iam vos mū-
di eſtis: ꝓpter ſmonem quē locut⁹
ſū vobis. Vides qualem ſe palmitū
curatoreꝫ ꝓfiteatur? Ego vos pur
gaui inq̄t. Atq̄: ſuperius hoc p̄ris
officiū oſtendit. ſꝫ nulla eſt inter pa-
trem ⁊ filiū differentia. iam veſtra
opus eſt diligentia. inde ne ſe coruꝫ
miniſterij indigētia ſꝫ vtilitate hoc
facere demonſtraret. addit. Sicut
palmes non poteſt facere fructuꝫ a
ſemetip̄o niſi māſerit in vite. ſic vos
niſi in me manſeritis. Ut enī metu
laxato eoꝝ aīmo: non diſcederent: e
os cohibet: ⁊ ſibi conglutinat: ⁊ bo
nā ſpem habere iubet. radix enī ma
net. Incidi āt ⁊ auferri palmituꝫ ē
ita vtrinqꝫ aggreſſ⁹. ⁊ a bonis ⁊ mo
leſtis rebus: priores a nobis partes
exigit. Qui manet in me ⁊ ego in eo
Ecce filium non minoris eſſe q̄ꝫ pa
trem poteſtatis. ad diſcipulos exci
tandos. Pater purgat. filius in eo
manet. Manere eī in radice: facit vt
palmites fructum faciant. Que ſi non
purgatus in vite palmes manſerit.
fert quidem fructum. ſꝫ non debitū.
qui vero nō manet in vite. nihil pa
rit. Uerum purgare filij eſſe oſten-
ditur: manere in radice patris: qui
ip̄am radicem generat. Vides quo-
modo omnia ꝯmunia ſunt: ⁊ purga
re: ⁊ a radice virtutē habere? Mag
nū quidē detrimentū etiā: nihil poſ
ſe facere. Uex alterius pena proce-
dit. Mittet̄ inq̄t foras: neqꝫ āplius
ab agricola curabitur: ⁊ areſcet. h⁹ ē
Si q̄d habuit a radice: ſi quā grām
amitteꝫ: ⁊ oī inde auxilio ⁊ vita ſpo
liabit̄. ⁊ tādē in ignē mittet̄. Sed n̄
talis: q̄ manet in vite. Iā oſtendit
q̄d ſit in ea manere ingens. Si ver
ba mea in vobis manſerint. Vides
q̄dē ſuperi⁹ merito dicebā opa ip̄a
xp̄m exigere? Cū ei dixiſſet. ſi q̄d pe
tieritis faciā. addidit. Si diligitis
me: mādata mea ſuate. ſi māſeritis
in me: ⁊ verba mea in vobis māſe-
rint: q̄dcūqꝫ volueritis petetis: ⁊ fi
et vobis. Hec āt dicebat: oñdēs re
probos ꝯcrematū iri. ip̄os āt fructū
laturos. Timorē ergo ab eis: in il-
los transfert: ⁊ inuictos ip̄os fore ſig
nat. Quare inq̄t. In hoc ſacrificat⁹
ē pr̄ meus: vt plurimū fructū affe-
ratis ⁊ efficiamini mei diſcipuli. Hic
ſmoni ſuo auctoritatē facit. Nā ſꝫ

ad patris gloriã fructus faciendus
eſt:non eam contemnet:⁊ efficiemi-
ni mei diſcipuli. Uides quomõ qui
fructũ affert:ille diſcipulus eſt. Sꝫ
quid ſignat. in hoc clarificatus eſt
pater? Hoc ẽ letatur cũ in me mane
tis:⁊ fructũ fertis Sicut dilexit me
pater:⁊ ego dilexi vos. Hic iã ma-
gis ſecundũ hominem loquitur Tã
ꝙ enim ad homines dictum vim ꝓ
priam habet Nam qui mori voluit
qui ſer nos:inimicos:hoſtes tanto
honore dignatus eſt:⁊ in celum ad-
duxt. quomodo dilectõnis menſu-
ram oſtendit? Si ergo vos diligo:
confidite. Si patris gloria eſt fru-
ctũ facere:nihil mali ſuſpicamini.
Inde ne negligentes faceret. vide
quomõ eos rurſus excitat. Manete
in dilectione mea.hoc in veſtra eſt
poteſtate. Quõ autẽ hoc erit?ſi pre
cepta mea ſeruaueritis.ſicut ⁊ ego
p̄cepta patris mei ſeruaui. Rurſum
humano more loquitur Neqꝫ enim
legiſlatorem legi ſubditũ eſſe opor
tet. Et qđ ſemꝑ dico.hꝰ in loco ꝓpt̃
auditoꝝ ſuſpicõem locutꝰ eſt:⁊ i tu
to eos eſſe:⁊ inimicos eoꝝ perditũ
iri aſſerit. Preterea ꝙ quecunqꝫ ha
bent a filio habent:ꝙꝙ ſi puram vi
tam exhibuerint:nemo eos poterit
ſuperare. Conſidera autẽ quanta e-
os auctoritate alloquatur. Non
enim dixit manete in dilectõne pr̃is
ſed mea. Inde ne dicerent. Quan-
do nos omnibus inimicos reddidi-
ſti.tunc nos dimittis.tunc diſcedis
Hoc negat.ſꝫ ita eis(modo velint)
conglutinari dicit:vt palmes viti.
Rurſuſqꝫ ne fiducia hac pigriores
redderentur:non duratuꝝ bonũ di
xit.ſi id negligerent. Et ne ſi ad ſe-
ipꝫ omnia referret:promptiores ad
caſum redderet:inquit. In hoc cla-
rificatus eſt pater. Semꝑ eĩ ⁊ ſuaꝫ
⁊ patris in eo dilectõem oſtendit.

Non ergo iudeoꝝ res gloria pr̃is e
rat.ſꝫ que ipſi erãt accepturi. Inde
ne dicerent. Patrias traditões re-
liqmus ⁊ nunc oĩm nudi deſerimur
In me inqt reſpicite. Diligit me pr̃
⁊ tamen hec mihi ſubeũda ꝓponun
tur. Non igr̃ ego vos. ꝙ non dili-
gam in preſentia relinquo. Nam ſi
ego morior:nec tamẽ ꝓpterea non a
mari a patre coniecturã facio:neqꝫ
vos perturbari oportet. Si in dile
ctione mea manebitis:nihil vobis
hoꝝ nocere poterit. Magnũ nanqꝫ
⁊ inſuperabile quiddã dilectio eſt:q
non nudis verbis ſꝫ re oſtendenda
eſt. Ipe inimicos reconciliauit.nos
in amore perſtemus.ipe icepit:nos
ſaltem proſequamur. Ipe nõ ſui co-
modi gratia(nullius enĩ eget)nos
ſaltem ad noſtrã vtilitatẽ diligamꝰ
Ipe inimicos:nos ſaltem amicos a
more proſequamur. vt e contrario
facimus. Quotidie eĩ blaſphemat̃ ꝓ
pter nos deus:ꝓpt̃ rapinas:ꝓpter
cupiditates. Et fortaſſe quiſpiã ve
ſtꝝ dicet. Quotidie de cupiditate
diſputas. Utinã ⁊ ſingulis noctibꝰ
liceret:vtinã in foro proſequi ⁊ ad
menſaꝫ. vtinã mulieres:amici:filij:
ſerui:agricole:vicini:⁊ ipm pauimẽ
tuꝫ:⁊ parietes ſemper hac voce cla
mare poſſent:vt vel ſaltem hoc pa-
cto acqeſceremus Uniuerſum enĩ or
bem hic morbus:⁊ oĩm animos cõ
prehendit. Magna pecuniaꝝ vis A
xpo redempti ſumus:⁊ auro ſerui-
mus Alterius aſſerimus dominatũ
cuius precepto dicto citius paremꝰ
eius gr̃a:genus:amiciciã:leges:oĩa
deniqꝫ:ignoramus. Nemo celũ con
templatur.nemo de futuro cogitat
ſꝫ veniet tempus cum hi ſermones
nihil proficient. In inferno inquit
quis cõfitebitur tibi? Deſiderabile
auꝝ ⁊ delicias prebet:⁊ honorabi-
les facit non tamen eodem modo

celum. Diuitem eĩ multi ⁊ vitant: ⁊
odio habent. qui aũt virtutem com
plectitur: euꝫ ⁊ honorant ⁊ reuerē-
tur. Sed ridiculus eſt pauper etiã
ſi virtute preditus ſit. non apud ho
mines. ſꝫ carentes ratione. Neqꝫ eĩ
ſi aſini in nos irrudiant: ⁊ inclãgãt
graculi. ſapientes autem laudẽt ho
ruꝫ dimiſſo conſeſſu ſtultoꝝ clamo-
res nos moueant. Sũt eĩ graculis
haud abſimiles: ⁊ aſinis peiores: q̃
preſentia admirantur. Nam ſi ter-
renus rex te laudet: nihil multitudi
nis ſmonibus moueberis: etiamſi
omnes irrideant. Cũ autem omniũ
dominus te laudat: de canthariduꝫ
⁊ culicum laudibus cogitas. Quo-
uſqꝫ in ceno verſabimur? Quouſqꝫ
ſtultos ⁊ gule deditos ſpectatores
habebimus: qui luſores ebrios vē
tri viuentes probare poſſunt. Vir
tutẽ aũt ⁊ viciũ ne in ſomnis q̃dem
imaginantur. Siquis te accuſet ꝙ
ducendaꝝ aquaꝝ ignarus ſis nihil
moleſte ferres. ſꝫ rideres: qui tibi ig
noratam artem ꝓponeret. At ſi vis
virtuti operã dare eius ignaros ti-
bi laudatores ꝓponis? Ideo nunqꝫ
eã aſſeqmur. Non eĩ peritis. ſꝫ igna-
ris: res nr̃as ꝯmittimus. Illi auteꝫ
non ſecũdũ artis ratõnem ſꝫ ſecũdũ
ignorantiã ſuam ꝓbãt. Quare vos
hortor: contemnamus multitudinẽ
immo nec laudes deſideremus: neqꝫ
pecunias: neqꝫ opes: neqꝫ malũ pau
pertatem exiſtimemus. Quippe que
⁊ continentie ⁊ fortitudinis: ⁊ om-
nis ſapiẽtie mgr̃a eſt. Nam ⁊ Laza
rus in paupertate coronatus eſt: ⁊
Jacob ſolo pane contẽtus erat: et
Joſeph vltimã paſſus ē egeſtatem.
non tñ ſuus ſꝫ dñs fuit. ⁊ ꝓpterea e
uꝫ magis admiramur. ⁊ non tantis
cũ laudibus proſequimur ꝙ frumē-
tum diſtribuit: vt cũ carcerẽ habi-
tauit: nõ cũ corona q̃ꝫ cuꝫ cathena
circũdabatur. nõ cũ in ſolio ſedebat
q̃ꝫ cũ in ſidijs piclitabatur. His om
nibus ⁊ hoꝝ certaminũ premijs cõ
ſideratis. nolim⁹ diuitias: honores:
delicias: poteſtates. ſꝫ paupertateꝫ
cathenas: vincula ꝓpter virtutem
ſuſcepta: admirari. Finis nanqꝫ illo
rũ: tumultus plenus ē: ⁊ perturba-
tõnis: ⁊ hac vita finiũtur. hoꝝ aũt
fructus celum ē. ⁊ celoꝝ bona: que
nulla auris audiuit. Que vtinã om
nes conſeqmur. Gratia ⁊ benigni-
tate dñi noſtri Jeſu xp̄i cuꝫ quo pa
tri gloria ſimul ⁊ ſpiritui ſancto in
ſecula ſeculoꝝ amen.

Homelia lxxvi.
ex capitulo xv.

Hec locutus ſum vobis: vt
gaudium meũ in vobis ſit: ⁊
gaudiũ veſtꝝ impleatur. Hoc
eſt preceptum meũ vt diligatis inui
cem ſicut dilexi vos. Omĩa bona
tunc mercedẽ habent: cum debituꝫ
finẽ conſequũtur. Qui ſi interim q̃s
deciderit naufragium incurrit. quē-
admodum nauis innumeros vehēs
niſi ad portũ appellat ſꝫ in medio pe
lago ſubmergatur. non modo nihil
ei longa proficit nauigatio. ſꝫ tanto
maiorem facit iacturam: quãto ma
iores labores ſubijt. ita que in medi
o certamine corruũt anime: grauio
ri caſu concutiũtur. Ideo Paulus
gloriã ⁊ honorẽ ⁊ pacẽ eos ſeq̃ ait:
qui per bonoꝝ tolerantiã currunt
quod nunc xp̄s apoſtolos admonꝫ.
Cum enĩ ip̄o accepto gauiſi. inde ꝓ
pter paſſionẽ ⁊ verborũ moleſtiam
triſticiam concepturi eſſent. poſt de
bitam doctrinam ⁊ conſolatõnem.
hec inquit locutus ſum vobis: vt

gaudium meū in vobis ſit: ⁊ gaudi-
um veſtꝝ impleatur. Hoc ē ne diſ-
cedatis a me: ne ve a curſu deſiſta-
tis. Gauiſi eſtis in me: ⁊ q̄dem vehe-
menter. ſ; incidit triſticia. hanc exi-
mā: vt ad finem vſq; leticia ꝑduret.
oſtendens in preſentibus non me-
rorem. ſ; leticiam capiendam. Vos
ego perturbatos vidi. non cōtemp
ſi. non dixi cur non perſeueratis in
fortitudine? ſ; vos conſolatus ſum.
⁊ hanc dilectionem meam volo ꝑ-
petuo ſeruetis. Audiſtis de regno
gauiſi eſtis vt impleatur leticia ve
ſtra. Hec locutus ſum vobis. Hoc
eſt preceptum meum vt diligatis ī
uicem ſicut dilexi vos. Intuere dei
dilectōem tanq; cathena quadam
noſtre dilectioni connexam. Idcir
co nūc duo nunc vnū mandatū di-
cit. Nemo enim primū ſine altero aſ
ſequi poteſt. Nunc inq̄t in hoc ⁊ le
ges ⁊ ꝓphete pendent. Nunc que
vultis vobis homines faciant: eadē
⁊ vos eis facite. Hec eſt eī lex ⁊ pro
phete: dilectio: vt hoc in loco teſtat̄.
Nam ſi perſeuerantia a dilectione:
dilectio a mandatoꝝ obſeruatōne ꝓ
uenit: mandatum autē eſt vt diliga
mus inuicem. perſeuerantia a mutu
a oritur dilectione. Neq; ſimpliciť
dilectōem dicit. ſ; ⁊ modū docet dili
gendi. Sicut ego dilexi vos inquit
iteꝝ oſtendit non odio aliquo diſce-
dere ſ; dilectione. Quare magis ad
mirari me debetis: pro vobis aīam
meaꝫ pono vt ſuperius inquit opti
mū paſtorem deſcribens. Hoc autē
in loco eos admonet: ⁊ dilectionis
ſue magnitudinem: ⁊ qualis ipſe ſit:
oſtendit. Sed qua gratia ſemper di
lectionem extollit? quoniam hoc ē
diſcipulorum argumentum: hoc vir
tutem corroborat. Propterea Pau
lus tantopere dilectionem lauda-
uit: vt pote verus chriſti diſcipulus
qui eius vim ſit expertus. Vos a-
mici mei eſtis ſi feceritis que preci-
pio vobis. Iam non dicam vos ſer
uos ꝙ ſeruus neſcit quid facit domi
nus eius. Vos āt dixi amicos. quia
omnia que audiui a patre meo no-
ta feci vobis. Cur ergo inquit Mul
ta habeo vobis dicere: ſed non po-
teſtis portare modo. Nihil aliud ex
his verbis innuit: ꝙ; nihil alienum
a patre locutum. Cuꝫ maximi amo
ris indicium ſit: ꝙ archana patris
cū eis ⁊ cōmunicauerit ⁊ dixerit. Cū
autem omnia dicit: intelligendum
de ijs ē: que eos audire conueniat.
Inde aliud: neq; paruū amoris ar-
gumentū adducit. Non vos me ele
giſtis inquit. ſed ego elegi vos. hoc
eſt in amore preeucurri neq; hoc cō
tentus. ⁊ poſui inquit vos id ē plā-
taui vt me diligeretis. Adhuc in vi
tis tranſlatione perſtat: vt eatis ⁊
fructum afferatis: ⁊ fructus veſter
maneat. Q; ſi fructus manebit: lōge
magis ⁊ vos manebitis. Neq; vos
tantū amaui inquit. ſed ⁊ multa con
tuli beneficia: palmites veſtros vbi
q; terraꝝ propagās. Ecce quot mo-
dis ſuam proponit dilectionem. cuꝫ
⁊ ſecreta patris eis aperuerit: cum
in amore preuenerit: cum pro ip-
ſis tot mala patiatur. ex quo ſe per
petuo cum ipſis qui allaturi ſunt
fructum permanſurum: oſtendit. ne
ceſſe nanq; vt diuino freti auxilio
fructum faciant. Vt quodcunq; pe
tieritis patrem in nomine meo: det
vobis. Atqui eius qui petitur: ē fa
cere. Q; ſi pater petitur quomodo
filiꝰ facit? Vt non minorem patre
intelligas. Hec locutꝰ ſū vobis vt i
telligatis īuicē. hꝰ ē. Nō exꝓbrādi
gr̄a dico me animaꝫ meā ponere ꝙ
amare prior ceperim. ſ; vt in amorē

meū vos trahā. Inde cū perſecuti
onē pati multis moleſtū: ⁊ intolera
bile videt: ⁊ par eſſet etiā generoſū
animū deijci. ideo multis prepoſitis
⁊ eoꝝ placato aīo: ad hoc venit et
hec eoꝝ gratia: vt alia exabundan‑
tia dicta ſignificat. Ut ei ſuperius
dixit non ſolū non dolendū. ſꝫ letan
dū ꝙ iret ad pr̄em: non deſerendi. ſꝫ
vehementis amoris gratia. ita ⁊ in
hoc loco letandū oſtendit. Et con‑
ſidera quo pacto eos preparat. Nō
ei ait. Scio rem moleſtā ſꝫ cū ꝓpter
me hoc patiamini: ꝓpter me etiā ꝑ‑
feratis. Non ei ſufficiens cōſolatio
nis cauſa hec fuiſſet. quare ea omiſ
ſa alias duas adducit: ⁊ ꝙ prioris
virtutis hoc eſt argumentū: ⁊ con‑
trariū eēt dolendū. nō ꝙ odio nūc
habeamini. ſꝫ diligemini. Hoc āt ſi‑
gnificat inq̄ens. Si de mundo eſſe‑
tis: mūdus qđ ſuum eſſet diligeret.
Quare ſi diligemini: malum de vo
bis p̄betis argumētū. Inde cū his
verbis reꝫ non effeciſſꝫ: iteꝝ ꝑſequi
tur. Non eſt ſeruus maior dn̄o ſuo. ſi
me perſecuti ſunt: ⁊ vos ꝑſequētur
oſtendit ꝑ hoc maxime futuros imi
tatores. Quouſqꝫ eni xp̄s fuit ī car
ne: contra ip̄m certabatur. Poſt ſuā
in celum aſcenſiōeꝫ: aduerſus diſci‑
pulos pugnatū eſt. Et cuꝫ pauci: tā
ti populi bellū ſuſcepturi: perturba
rent. eoꝝ animos erigit: ꝙ maxīe e
is letandū ſit ſi ab illis odio habeāt
ita eni paſſionis mee participes eri
tis. Nō ergo ꝑturbari debetis. Nō
eni me meliores eſtis. Naꝫ vt pre
dixi n̄ ē ſeruus maior dn̄o ſuo. Inde
tertio conſolatur ꝙ pater vna cuꝫ
ipſis iniuriā accipit. Hec om̄ia faci
ent vobis inquit propter nomē me
uꝫ quia neſciunt eum qui miſit me.
hoc eſt illū offendunt. Ad hec: oēm
eis veniam aufert; ⁊ aliaꝫ affert cō

ſolationem. Si non veniſſem: ⁊ lo
cutus eis non fuiſſem: peccatū non
haberent. ⁊ cauſam affert ꝙ iniuſte
⁊ in ſe: ⁊ eos facient. Sed quid in
hec nos mala adduxiſti? Nonne ⁊
perſecutōnem ⁊ odium preuideres.
Cui his verbis occurrit. Qui me o
dit ⁊ patrem meum odit. ex quo nō
paruū etiam predicit ſupplicū. Cuꝫ
ei frequenter propter pr̄em xp̄m e
ꝑſequi dicerent: omnem nunc ipſis
tollit excuſatōnem. quam ne habe‑
rent primū inquit doctrinā propo
ſui. inde eam operibus confirmaui:
ſecundū Moiſi legem: qui omnes ꝑ
monuit: vt ei parerent: qui talia fa
ceret ⁊ diceret: qui ⁊ dei cultuꝫ eru
diret ⁊ maximis clareret miraculis
Neqꝫ ſimpliciter ſigna dixit. ſꝫ que
nemo alius fecit. ⁊ ipſi hoꝝ teſtes
ſunt cum dicant. Nuſqꝫ ſic apparuit
in Iſrael: neqꝫ auditum eſt a ſeculo
ꝙ quis aperuit oculos ceci nati. ⁊
Lazari reſurrectio ⁊ alia multa hu
iuſmodi. ⁊ modus ip̄e miraculoruꝫ
nouus ⁊ admirabilis. Sed qua gra
tia ⁊ te ⁊ nos perſequuntur? q̄a de
mundo n̄ eſtis. Si de mūdo eſſetis
mūdus qđ ſuum erat diligeret. Pre
cōmemorat eis verba: que ad fra
tres ſuos dixerat. ſed illic quidem
moralius: vt eos purgaret. Hic cō
tra totum aperuit. ⁊ vnde conſtat
propterea odio nos habēdos fore?
Ex ijs que in me facta ſunt: quod
factum aut dictum attulerūt ne me
acciperent? Inde cum res ſtupen
da nobis eſſet adducit ⁊ cauſaꝫ. hoc
contentus propheram adducit: o
ſtendens eū iampridem his verbis
predixiſſe. Quia oderunt me gratis
Qđ ⁊ Paulus faciebat. Multis eni
admirantibus quō iudei nō credide
rint; propheraꝝ nitit teſtimonio:

ꝙ malicia ⁊ ſtulticia eoꝝ increduli-
tatis cauſa fuit. Quid ergo? Si ſer
monē tuū non ſeruauerūt: neq̨ no-
ſtꝝ ſeruabunt. Si te pſecuti ſunt: ⁊
nos perſequētur. Si ſigna qualia
nemo: viderūt. ſi verba qualia nemo
audierūt: ⁊ nihil tñ pfecerūt: ſi prēz
⁊ te odio habent cur nos eis relin
q̄s? Quomō apud eos vllā iam ha-
bebimus auctoritatem. Quis genti
liū nobis aures adhibebit? Ne igit̄
his intellectis perturbarentur. vi-
de quā affert conſolatōem. Cū ve-
nerit paraclitus quē ego mittam
vobis a prē: ſpiritū veritatis: qui a
prē pcedit: ille teſtimoniū perhibe
bit de me: ⁊ vos teſtimoniū perhi-
bebitis. ꝗꝛ ab initio mecum eſtis. Il
le dignus fide erit. Propterea non
ſpm̄ ſanctū. ſ; veritatis appellauit.
Illa āt particula q̄ a prē procedit.
hoc q̄ ē oīa certo nouit: ſicut de ſe
ipe inquit. Scio vnde venio: ⁊ quo
vado. ⁊ cū de veritate loqueretur.
quē ego mittā. Ecce ꝙ non pat̄ ſo-
lus. ſ; ⁊ filius ſpiritū mittit. ⁊ vos
qui mecū fuiſtis: neq̨ ab alijs audi-
ſtis: adhibetis fidē. hinc apoſtoli cō
firmati dicebant. Qui cū eo comedi
mus ⁊ bibim⁹. Qđ nō ad gratiā di
ctū ſit: ſpūs dictis teſtimoniū phibz
Hec locutus ſum vobis: vt non
ſcādalizemini. Hoc ē. cū multos in-
credulos ⁊ vos pſequentes videri-
tis. Extra ſynagogam facient vos
Iā eī hoc decreuerant. ſi q̄s xp̄m cō
fiteretur. Sed venit hora vt oīs
q̄ interficit vos: arbitretur obſequiꝫ
ſe preſtare deo. Si vos interficient
rem piā ⁊ deo gratā facturos ſe exi
ſtimabunt. Inde iterū conſolatur.
Et hec facient vobis. ꝗꝛ non noue-
runt patrem neq̨ me. Hoc vos ſa-
tis conſoletur: ꝙ propter me et pa-
trē hoc patiemini. Hic iterum eos
beatitudinis admonet: vt in princi

pio. Beati eſtis cum maledixerint
vobis homines: ⁊ perſecuti vos fu
erint: ⁊ dixerint omne malū aduer-
ſus vos: mentiētes: ꝓpter me. Gau
dete ⁊ exultate: quia merces vr̄a
copioſa eſt in celis. Hec locutus ſū
vobis vt cum hora venerit reminiſ
camini. Itaq̨ ex his ⁊ reliqua cre-
detis. Neq̨ dicere poteritis me ad
gratiam loqui: aut vt vos fallam.
Neq̨ eniꝫ decepturus: que menda
cij argui poſſent: prediceret. Ideo
predixi ne in non expectata incidē-
tes: perturbaremini. ac etiaꝫ ne nō
preuidiſſe futura diceretis. Reminiſ
camini ergo. quia ego dixi vobis.
Etenim ſemꝑ iudei vmbra quadaꝫ
pſecuti ſunt diſcipulos acſi mali eſ
ſent. non tamē pturbati ſunt cum a
mg̃ro preſciuerint id futuꝝ. Suffi-
ciens nanq̨ cauſa fuit que eos con
firmaret. Ideo frequenter hoc me-
minit ꝙ non nouerūt me: ⁊ ꝓpter
me facient: ⁊ ꝓpter nomē meū: ⁊ ꝓ
pter prēm: ⁊ primus paſſus ſum: et
non iuſta cauſa id auſi ſunt. Horū
⁊ nos in tentationibus reminiſca-
mur cum a malis hominibus aliq̄d
patimur. in principem noſtrum ⁊ fi
dei perfectoreꝫ inſpiciamus: ꝙ a ma
lis: ꝙ propter virtutem: ꝙ propter
chriſtum mala patimur. Quod ſi a-
nimo volemus: omnia facilia: omni
a tolerabilia nobis videbuntur. Nā
ſi quis ꝓ chariſſimis aliquid paſſ⁹
etiam gloriatur. Siquis propter
deum quid tolerat quam ſentire
moleſtiā putādū ē? Si ipe crucē rē
ignominioſā gloriā ꝓpter nos appel
lat: multo magis hoc in ipm̄ aīo cē
debemus. Et ſi mala ita nobis con-
temnenda ſunt. multo magis pecu-
nie ⁊ cupiditates. Oportet enim
in rebus grauibus ⁊ moleſtis. non
labores. ſed premia conſiderare:

Quēadmodū ei mercatores nō ma
ris pericula. ſꝫ lucꝝ expectant ita ⁊
nos celum ⁊ dei preſentiā. Etſi tibi
diuitie dulces videntur. id deū nol
le: tibi in mentē veniat: ⁊ continuo
diſplicebunt. Rurſum ſi moleſtū eſt
pauperibus aliqͦd dare: noli impen
ſam duntaxat intueri. ſꝫ transfer mē
tē ad ſeminis illius fructū. Etſi gra
ue erit aliene vxoris amorem con-
temnere: premiū tibi ſuccurrat: ⁊ e
quo animo perferes. Et ſi hoīm me
tus ab indebitis nos rebus nōnun
q̄ꝫ abducit. longe magis xpi deſide-
riū. Difficilis virtus. ſꝫ magnas fu-
turoꝝ promiſſiones ei comparemꝰ.
Boni eī ⁊ ſtudioſi: etiam ſine p̄mij
reſpectu: ipſius per pulchritudinem
intuēt̄ ⁊ ꝓpter eam complectūtur:
⁊ vt deo placeant. non ꝓpter merce
dem recte agunt. ⁊ magnifaciūt con
tinentiā non ne puniantur. ſꝫ ne of-
fendant deū. Et ſi qͦs imbecillior eti
aꝫ in premiū ſpectat. Ita ⁊ nos in e
lemoſyna faciamus: ⁊ gentiliū mi-
ſereamur. neqꝫ fame confectos deſpi
ciamus. Quō enim non abſurdū vt
alij riſu ⁊ delicijs ſoluti ad menſaꝫ
ſaturētur: alioꝝ āt mendicātū eiu
latꝰ audiāt: neqꝫ miſericordia moue
antur. ſꝫ egre ferāt ⁊ deceptores ap
pellēt? Quid dicis hō? Propter vnū
panem qͦs decipit? Quidni inquit?
Propter hoc ergo hec tollenda eſt
neceſſitas. Et ſi dare nihil placꝫ no
li tn̄ maledictis ꝓſequi. Si nō vis
naufragio liberare. noli in profūdū
demergere. Scias velim cū accedē
tem pauperē expellis: qualiter tibi
deū affectū reddas. Qua eī menſura
menſurabitis inquit menſurabitur
vobis. Conſidera quo ille animo re
pulſus abeat: oculos in humum de
iectos: conquerens a paupertate ⁊
iniuria plaga accepta. Nam ſi men
dicare maledictuꝫ putatis: ſi que pe

tit non modo non accipit. ſꝫ contu-
melia afficitur. conſidera quantuꝫ
perturbetur. Quouſqꝫ feris ſimiles
erimus: ⁊ naturā noſtrā ꝓpter cupi
ditatem ignorabimus? Multi his
verbis dolent. Nollemus. ſꝫ vt pe-
nitus miſericordiā ꝯplecterentur: a
nimo volentes dieꝫ illū quo xpi Je
ſu tribunali aſtabimus. cum vt no-
ſtri miſereatur rogabimus. cuꝫ ijs ī
medium aduocatis xp̄s ad nos cō
uerſus dicet: ꝙ ꝓpter panem vnum
⁊ obulū tantis miſerijs coꝝ aīmos
affecerimus. Quid dicemus? Quid
excuſabimus? ꝙ enim illos in medi-
um adducturus ſit audi: quid dicat
Quādiu non feciſtis vni de minori
bus his: neqꝫ mihi feciſtis. Neqꝫ ei
illi quicq̄ꝫ n o͛bis amplius dicent. ſꝫ
deus pro illis nos reprehendet. Nā
⁊ Lazarus a diuite viſus eſt. non ta
men quicq̄ꝫ ei dixit. ſꝫ Abraam eius
vices ſuſcepit. ita ⁊ pauperibus e-
ueniet: qui nunc a nobis contēnūn
tur. Neqꝫ enim ſupplices coꝝuꝫ ma
nus: vel aliqua miſericordie ſpecie
intuebimur. cum ī gloria erunt. nos
eorum ſpeciem induemus: ⁊ vtinā
ſpeciem tantum. ⁊ non longe graui
us ſupplicium. Neqꝫ enim diues mi
cis impleri illic deſiderabat. ſed ar-
debat ⁊ cruciabatur miſere. ⁊ audi-
uit. Recordare quia accepiſti bona
in vita tua: ⁊ Lazarus ſimiliter ma
la. Nolimus ergo vt magnuꝫ quid
dam diuitias admirari. he nanqꝫ vi
aticū erunt nobis ſupplicij: niſi ca-
uerimus. quēadmodum ſi caueri-
mus: paupertas ⁊ deliciaꝝ ⁊ requi-
etis: erit incrementū. Abluentur eī
peccata ſi equo aīmo tolerabimus
⁊ apud deum fidenter adeſſe poteri
mus. Nolimus ergo in hac vita
ocium querere: vt in celo eo frua-
mur. ſed labores pro virtute ſubea-

muſ.ſuperflua recidamus. ⁊ nihil a
liud queramus: q̃ȝ in pauperes oīa
noſtra diſpergere.' Que nobis erit
excuſatio: cū ipſe q̇dem nobis celum
pollicetur. nos ne panē q̇dem ei ex
hibemus? Cum ipſe tibi ſolem oriri
facit ⁊ omnis creature miniſterium
tibi largitus eſt. tu nec nudū indu
is: neq̃ȝ ei domuȝ communicas. Et
q̇d ego ſolem ⁊ creaturaȝ memini?
Corpus tibi ſuū tradidit: ⁊ p̄cioſiſſi
mū ſanguinem. Tu nec potuȝ das.
at ſemel dediſti. non eſt hec elemoſy
na. Niſi enī quouſq̃ȝ habes indigen
ti ſubueneris: nunq̃ȝ debituȝ imple
ueris. Naȝ ⁊ virgines habentes lā
pades: habebant oleū. ſȝ non ad ſuf
ficientiam. Opus eſt enim etiam
de tuo non tam parcū eſſe. ſȝ cuȝ do
mini tibi credite ſint facultates cur
tam tenax es? Multis cauſam dicā
huius inhumanitatis? Qui per aua
riciam congregant: ad elemoſynam
pigri ſūt. Qui ita lucrari didicit: neſ
cit expendere. Quomodo enim qui
rapine inhiat: ad contrarium ſe for
mabit? Qui aliena accipit: quomō
ſua dare poterit? Eteniȝ canis q̇ ni
mia carnis voracitate tangitur: nō
bene pōt gregem cuſtodire. Idcir
co paſtores eiuſmodi interficiunt.
Qđ ne nobis accidat: a tali guſta
tu abſtineamus. Etenī in carne veſ
cuntur: q̇ miſeros fame mori patiun
tur. Nōne vides quō omnia nobis
cōmunia ſtatuit deus? Nā ſi paupe
res eſſe permiſit: etiaȝ hoc ꝓ diuitum
gratia factum eſt: vt per elemoſynā
peccata poſſint abluere. Tu autem
⁊ in hoc crudelis ⁊ inhumanus es.
Unde ꝯſtat: ꝙ ſi in maioribus hāc
haberes poteſtatem: innumeros
interemiſſes: ⁊ lumen ⁊ vitam om
nem excluderes. Quod ne fiat opꝰ
eſt hanc excidere inſatiabilitatem.
Et ſi hoc audiendo egrius fertis: e
go longe magis videndo. Quādiu
tu diues: ille pauper? Uſq̃ȝ ad veſ
peram vlterius non licet. Adeo bre
uis vita eſt: ⁊ omnia in vltimis: et
iam oīa ſūt in ianuis: vt vel breuis
hora omnia exiſtimanda ſunt. Quid
opus eſt arca profluenti? Quid fuo
ruȝ ⁊ familiariū multitudine? Qua
re non potius multos elemoſyne p̄
cones tibi comparas? Arca nullam
emittit vocē. ſȝ latrones ⁊ fures al
licit. Arce pauperꝝ ad ipm deū aſcē
dunt: ⁊ ſuauem vitā preſentem faci
ent: ⁊ omne ſoluent peccatū: ⁊ glori
am a deo: honorem ab hominibus fe
rent. Quid ergo tibi tot bona inui
des? Non enī illis. ſȝ tibi conſules
longe magis. Illis largiendo ī hac
vita ſubuenis. tibi āt futuram glori
am ⁊ fiduciam repones. quā vtinā
omnes conſequamur. Gratia ⁊ be
nignitate domini nrī Jeſu xpi cum
q̇ patri gloria in ſeculoꝝ ſecula amē

Home lxxviii.

ex capitulo xvi.

Hec autē ab initio vobis nō
dixi. ꝙ vobiſcum eram. Et
nunc vado ad eū qui me mi
ſit: ⁊ nemo ex vobis interrogat me
quo vadis. ſȝ quia hec locutus ſum
vobis: triſticia impleuit cor veſtrū.

Magna triſticie vis ⁊ multa no
bis opus eſt fortitudine: vt ei affe
ctui generoſe reſiſtamus: ⁊ vtilitatē
inde (ſuperfluis abiectis) conſequa
mur. Cū enim vel nos vt proximi
peccant: tunc triſtandū eſt. cum āt
inhumanos caſus īcidimꝰ: inutilis
tūc triſticia. Que cū diſcipulos nō
dū ꝑfcōs oppugnaret: cōſidera quō
eos ꝑterrendo arguit chriſtus? Cū
enim multi de hoc interrogaſſent.
nam ⁊ Petrꝰ dixit: Quo vadis. Et
Thomas. Neſcimus quo vadis:

⁊ quõ poterimus viam ſcire? Et
Philippus. Oſtende nobis patrem
Nunc audientes. Extra ſynagogã
vos facient: ⁊ odio habebũt vos: ⁊
q̃ interficit vos arbitretur obſequi
uz ſe preſtare deo. ita aĩo defecerũt:
vt ne loqui q̃dez poſſent. Quod ex
probrans eis Jeſus inq̃t Hec ãt ab
initio non dixi vobis. ꝙ vobiſcum
erã. ⁊ nunc vado ad eũ q̃ me miſit.
⁊ nemo ex vobis interrogat me q̃
vadis. Sed quia hec locutus ſum
vobis triſticia impleuit cor veſtrũ:
cuius nimietas grauis eſt ad mortẽ
viaz parat. Ideo Paulus dicebat.
Ne quãdo abundãtiori triſticia ab
ſorbeat talis. Hec ab initio vobis
non dixi inq̃t. Quare ab initio non
dixi? Ne quis diceret a ſepenumero
contingentibus coniectatũ eſſe Et
q̃d rem tam difficilem aggrederis?
Sciebam inq̃t ab initio: ⁊ non ꝙ
ignorarem tacui. ſ; quia vobiſcuz e
ram. Et hoc hoĩs itez more. Quaſi
dicat. Quia in tuto eratis: ⁊ lici-
tũ erat interrogare cuz volebatis
⁊ in me totum bellũ vertebatur: et
ſuperfluum erat hec a principio di
cere. hoc ergo tunc non dixit. Non
ne duodecim aduocans inquit. quo
niã ad principes ⁊ reges ducemini
⁊ flagellabunt vos in ſynagogis?
Quomodo ergo inq̃t ab initio ñ di
xiſſe? Quoniã verbera ⁊ expulſiões
pdixerat. nõ tñ ꝙ mors eoꝝ videre
tur expetẽda: vt obſequiũ arbitra-
retur. hoc ei pre omnibus eos per
terrere poterat. Siq̃dẽ tanq̃ impij
⁊ pditi hoĩes erãt iudicãdi Pretere
a illud dicendũ ẽ: ꝙ tunc q̃dẽ que a
gẽtibus paſſuri erãt dixit. nũc vero
que a iudeis. ⁊ per exceſſum maxĩe:
⁊ ꝙ ꝓpe ẽẽt: admonuit. Nũc vado
ad eũ q̃ me miſit: ⁊ nemo ex vobis
interrogat me quo vadis. ſed quia
hec locutus ſum vobis: triſticia im
pleuit cor veſtrum Non parua hec
conſolatio: ꝙ ſciret quanta triſtici
a afficerentur: ⁊ ꝙ relinquerẽtur a
xp̃o ⁊ ꝙ multa eſſent paſſuri. For
midabãt enim an forti ea animo eſ
ſent toleraturi. Sed qua gratia in
tanta perturbatione non acceperĩt
ſpiritũ ſanctum? vt iam ſatis confir
matos intelligeres. Nam ſi nondũ
accepto ſpiritu tanto metu ſupera
ti non reſilierũt. conſidera quales
futuri eſſent gratia repleti. Et ſi tũc
conſtanter perſeueraſſent: ſpiritui
aſcribendũ eſſet. tunc vero ipoꝝ vo
luntatis fructus. Et manifeſtũ eoꝝ
in chriſtũ amoris argumentũ appa
ruit: cum adhuc gratia nudi eſſent.
Sed ego veritatem dico vobis: ex
pedit vt ego vadam. Ecce quomõ
itez eos conſolatur Nõ ego ad gra
tiam loquor inquit. ſ; licet maiorez
in moduz contriſtemini. q̃d expedit
audiendum eſt. Nos vt adeſſez vel
letis: vſus aliud poſtulat. Diligen
tis ãt eſt cum vtilitatem cognoſcit
eam non pretermittere: vt ea dile
cti priuentur. Si ego non abiero pa
raclitus non veniet ad vos. Quid
hic dicunt: qui de ſpiritu ñ recte ſen
tiunt? Expedit dominum abire ⁊
venire ſeruum? Vides quanta ſit
ſpiritus dignitas? Si abiero mittã
euz ad vos. Et quid hoc vtilitatis?
Cum venerit arguet mundum. hoc
eſt non impune hoc facient ſi vene
rit. Sufficientia enim erunt iam
facta: eis ſilentium indicere. cum au
tem per illum ⁊ hec fient: ⁊ doctri
na perfectior: ⁊ ſigna maiora ſubſe
quentur: multo magis damnabun
tur. cum tanta viderint in nomine
meo fieri. Ex quo manifeſtior mea
fiet reſurrectio. Siq̃dez nũc poſſent
dicere me fabri filium eſſe: cuius pa
trem ⁊ matrem cognoſcant. at cuz
me mortem ſoluere: maliciam: et

demones fugare: vicia nature emē
dare: immensam ſpiritus plenitudi
nem mitti: ⁊ hec oīa nominis mei
inuocatiōe fieri intuebuntur. Quid
dicent? teſtimoniū perhibuit de me
pater: ꝑhibebit ⁊ ſpūs: ⁊ ꝗuis a pn
cipio teſtificatus ſit. tamen ⁊ nunc
teſtificabitur. Illud autem verbum
arguet de peccato. hoc eſt omnē au
fert excuſationem. ⁊ ſine venia pec
caſſe demonſtrabit. Et de iuſticia.
quia ad patrem vado: ⁊ iam non vi
debitis me. Hoc eſt ꝙ irreprehenſi
biliter vixi: cuius ſignū eſt ꝙ vado
ad patrem. Nam cū frequenter iu
dei xpm accuſarent: ꝙ a deo nō eēt
⁊ ꝓpterea peccatorem ⁊ legis tranſ
greſſorē dicerent hinc omnis calū
nia amouebitur Nam ſi opinio ꝙ a
deo non ſim: me tranſgreſſorem oſtē
dit: cum ſpiritus me illuc abeuntez
neqꝫ ad horam. ſꝫ permanētem: oſtē
derit. Hoc eniꝫ per eam particulaꝫ
iam non videbitis me ſignificatur
Quidnam dicent? Animaduerte his
duobus omnē malam ſuſpicōnē au
ferri. Neqꝫ enī peccator miracula
facere: neqꝫ eſſe apud deū perpetuo
poteſt. quare non poſſunt me ampli
us peccatorem: ⁊ a deo non eſſe di
cere. De iudicio autē quia princeps
huius mundi iaꝫ iudicatus eſt. Ite
rum hoc in loco de iuſticia verba
facit. ꝙ aduerſariū ſuperauit. Neqꝫ
eī peccatori poſſibile eſſet: qđ nemo
iuſtoꝝ hoīm valuit. ꝙ āt ꝓpter me
iudicatus eſt: ſcient: ꝙ eū impoſterꝝ
peſſundabunt: ⁊ reſurrectōez meaꝫ
manifeſte videbūt: qđ iudicātis eū
eſt. neqꝫ enim valuit me ſuperare.
Nam cum dicant: ꝙ demoniū habe
o: ꝙ deceptor ſum. omnia hec falſa
deprehendentur. Non enim illum
viciſſem: ſi peccato eſſem obnoxi
us. Nunc ⁊ iudicatus eſt ⁊ eiectus
Adhuc multa habeo vobis dicere.

ſed non poteſtis portare modo. Ex
pedit ergo vt vadam. Siqdem tūc
portabitis: cum abiero. Et qđ? Ma
ior ne te ſpiritus eſt: cum nunc non
poſſumus: illo autem adueniente
portabimus? Num maior illius: et
perfectior efficacia eſt? Minime Me
a etenim dicet. ideo inquit. Non eī
loquetur a ſemetipō. ſꝫ quecunqꝫ au
diet loquetur: ⁊ que ventura ſūt
adnunciabit vobis. Ille me clarifi
cabit: ⁊ de meo accipiet: ⁊ adnunci
abit vobis. omnia quecunqꝫ habet
pater mea ſunt. Cum dixiſſet ille
vos docebit omnia ⁊ ſuggeret: ⁊ in
tribulatōnibus vos conſolabitur:
quod ipē non fecit. ⁊ expedit me ab
ire. ⁊ non poteſtis portare modo:
tunc autem poteritis. ⁊ docebit om
nem veritatē. ne his auditis maio
rē illum arbitrarentur: ⁊ in vltimā
impietatem inciderent. ꝓpterea a ſe
accepturum dicit. Hoc eſt que ego
dixi: ⁊ ipē dicet. Illa vero particu
la. nihil a ſeipō loquetur. nihil con
trarium nihil aliud ꝗ̄ ſe locuturuꝫ
ſignificat: Quemadmoduꝫ enim de
ſe locutus inquit. A meipō non lo
quor id eſt nihil preter patris volū
tatem: ita ⁊ de ſpiritu. De meo acci
piet. Hoc eſt que ego: ⁊ ſcio: ⁊ co
gnoſco. Una enim mea ⁊ ſpiritus
ſcientia. Et que ventura ſunt adnū
ciabit vobis. Hoc eorum animos
excitauit. Ad nullam enim rem tā
cupidum eſt humanum genus: ꝗ̄
ad futura cognoſcenda. Ideo fre
quenter interrogabant: quo iret:
que eſſet via: quam ſolicitudinem
tollit cum adnunciaturum omnia
ſpiritum pollicetur: ne incauti erra
rent. Ille me clarificabit. Quomo
do? In nomine meo virtutez dabit
Cuꝫ enī adueniente ſpiritu maiora
ſigna eſſent oſtenſuri. ideo iterum e
qualitatem indicat ingens. Ille me

clarificabit. Et quã omnem verita
tem dicit? Etenim hoc ipm teſtifica
tur ꝙ docebit veritatem. Ipe eniꝫ
Jeſus ⁊ ꝙ carnem indutus erat: ⁊
ꝙ de ſeipo dicere diſcipuli non puta
bant. ⁊ quia nondũ manifeſte reſur
rectõnem norant. cuꝫ imbecilliores
eſſent: ⁊ propter iudeos. ne tanꝗ le
gis tranſgreſſorem punituꝫ arbitra
rentur. frequenter nihil de ſe mag-
nũ locutus eſt: neqꝫ aperte a lege
diſſenſit. ⁊ cum nondum confirma
ti eſſent diſcipuli: ⁊ multi crédituri:
etiam a peccatis purgandi eſſent. ⁊
alij de ipo dicerent. merito de ſe ma
gna loqui abſtinuit ne ei ſtultitie. ſꝫ
audientiuꝫ imbecillitati aſcriberẽt
Ideo cum dixerit. docebit vos om
nem veritatem. ſubdidit. Non loq̃
tur a ſemetipo. Ut eniꝫ doctrina ſpi
ritus non indigeat. audiꝰ Paulum.
Que dei ſunt nemo nouit niſi ſpũs
dei. Et quemadmodũ ſpiritus hoĩs
non ab alio diſcit. ita ⁊ ſpũs ſanctꝰ.
De meo accipiet. hoc eſt. in nullo a
me diſſentiet. Oĩa quecunqꝫ hꝫ pẽ
mea ſunt. Cũ ergo mea ſint illa: ⁊ il
le a patre dicet de meo dr̃. Sꝫ cur
non venit ſpũs ante chriſti diſceſſũ?
Quia nondũ maledicto ſublato: ne
qꝫ ſoluto peccato ſꝫ omibus adhuc
pene obnoxijs: non veniſſet. Opor
tet inq̃t inimicicias prius diſſolui:
⁊ reconciliari vos deo. inde tunc do
num illud accipere. Sed cur inq̃t
mittam eum? Hoc eſt ad eius vos
acceptõnem prepabo. Quomodo
enim q̃ vbiqꝫ eſt mittitur? Pretere
a ⁊ perſonarum differentiã oſtẽdit:
cum duas ponit: ⁊ cum ita inſepa-
rabiliter ſe habeant. vt ſpiritũ com
plectantur ⁊ colant: ſuadet. Pote-
rat enim ⁊ ipe hec facere: ſꝫ propte
rea ſpiritum miraculis clarere ꝑmi
ſit: vt eius ĩtelligerent dignitatem.
Sicut enim pater que ſunt producẽ

potuit: filius autem ea facere dicit̃:
vt eius potentiam intelligamꝰ. ita
⁊ hoc. Et ideo ipe carnem accepit:
ſpiritui operatõnem reſeruauit. ⁊
ita ijs ſilentium impoſuit q̃ inenar
rabilis benignitatis materiam ĩ im
pietatis argumentum accipiũt. Cũ
enim dicant propterea filium incar
natum. quoniam inferior erat pr̃e.
Dicemus ad illos. Quid de ſpiritu
dicetis? Non accepit carnem: neqꝫ
propterea filium maiorem aſſeretis.
Ideo in baptiſmate trinitas acci-
pitur. Etenim pater totum facere
poteſt ⁊ filius ⁊ ſpũs ſanctus. ſꝫ cũ
nemo de patre. ſed de filio ⁊ ſpiritu
dubitaret: in initiatione accipitur
vt in cõmunicatiõe ſatietatis illoꝝ
arcanorum bonorum: ⁊ dignitatis
communicatõneꝫ intelligamus Nã
ꝙ filius per ſeipm poſſit: que in ba
ptiſmate cum patre poteſt ⁊ ſpiritꝰ
ſanctus. manifeſte illinc patet. Iu
deis enim dicebat. Ut ſciatis quia
poteſtatem habet filius hominis
in terra dimittendi peccata. Et ite
rum. Ut filij lucis ſitis. Et. Ego
vitam eternam do eis. Et poſtmo
dum. Ut vitam habeant: ⁊ abundã
tius habeant. Videamus ⁊ ſpiritũ
hoc idem facere Ubi nanqꝫ? Unicui
qꝫ autem manifeſtatio ſpiritus dat̃
ad vtilitatem. Qui ergo hec exhibꝫ
etiam magis peccata dimittit. Et
iterum. Spiritus eſt q̃ viuificat Et
viuificabit per inhabitantem ſpiri
tum in vobis. Et. Spiritus vita ꝑ
iuſticiam. Et iterum. Si ſpũ duce
mini non eſtis ſub lege. Non enim
accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iteruꝫ
in timorem. ſꝫ accepiſtis ſpirituꝫ ad
optõnis. Et tũc quicquid faciebãt
preſente ſpiritu: miraculis plena e
rant. Et ad Corin. ſcribens Paulꝰ
inq̃t. Sed abluti eſtis. ſꝫ ſanctificati
eſtis. in nomine domini noſtri Jeſu

chriſti.⁊ in ſpiritu dei noſtri. Cum
ergo de patre multa audiſſent: ⁊ fi
lium multū operatum viderent.ni-
hil autꝫ manifeſte de ſpiritu ſcirēt
ipe miracula facit ⁊ perfectā indu
cit cognitōnem. Sed ne propterea
maior exiſtimaretur.ideo vt iam di
xi inquit. Quecunqꝫ audiet loquet
⁊ que ventura ſunt adnunciabit.
Nam niſi hoc eſſet. quomodo non
abſurdum ſit ſi tunc eſſet auditurꝰ
⁊ propter diſcipulos? Neqꝫ enim
tunc debebat ſecundum vos ſcire:
niſi propter audituros. Et quid hꝰ
dicto abſurdiꝰ? Preterea quid erat
auditurus? Nonne hec omnia dixe
rat per prophetas. Siue enꝫ de ſo
lutione legis docendus erat. dictꝫ
eſt:ſiue de chriſto:⁊ eius diuinitate:
⁊ de incarnatōne:etiam dicta erāt.
Quid apertius ad hec dicendum.
⁊ que ventura ſunt adnūciabit. hic
maxime eius dignitatem oſtendit.
cum deo maxime proprium ſit futu
ra predicere. Et ſi ab alijs intellige
ret:in nullo prophetas excegeret·
ſꝫ hic certam ad deum cognitōnem
oſtendit ꝙ nil aliud loqui poſſit.
Et autē dicit de meo accipiet: ſiue
de mea carnem accipientis gratia:
ſiue de eadem quā ego habeo cogni
tione.nō neceſſitate:neqꝫ ꝙ ab alio
diſcat.ſꝫ ꝙ vna ⁊ eadem cognitio ē
Et quare non aliter dixit? Quoniā
nondū de ſpiritu audierant. Quare
vnū tantꝫ annititur vt credatur:
⁊ accipiatur ab eis:⁊ non ſcandali
zentur. Nam cum dixiſſet vnus eſt
magiſter veſter chriſtus:ne perſua-
ſi non eſſe illi credendꝫ :putarent.
vna eſt inquit ⁊ mea ⁊ illius doctri
na.que ego docturus eram: ipſe di-
cet. Nolite aliam illius doctrinam
arbitrari.etenꝫ illa mea ſunt: ⁊ me
am gloriam augent. Una eſt patris
⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti voluntas.

ita ⁊ nos eſſe vult inquiēs Ut ſint
vnum:ſicut ego ⁊ tu vnū ſumꝰ Ni
hil enim concordie ⁊ mutue volun
tati equiparandū. Unus enī multi-
plex eſt. Si enim cōcordes ſint duo
vel decem. Non amplius erit vnus
ſꝫ coꝝ vnuſquiſqꝫ fit decuplum:⁊ in
uenies in decem vnū:⁊ in vno de-
cem. Et ſi inimicū habeant:q̄ vnū
aggreditur.fere decē aggreditur.ita
ſupatur. Non enī ab vno tantum.
ſꝫ a decem impetitur. Indiget vnꝰ
ſꝫ non eſt in egeſtate.maiore enī ex
parte.hoc eſt nouē:abūdat.⁊ pars
que indiget: vtputa minor :maiore
exuberante:obtegitur. Singuli ho
rum viginti manus habent: ⁊ ocu-
los viginti:⁊ totidem pedes. Non
enī ſuis tantū oculis videt. non ſu
is pedibus ſuſtentatur. non ſuis o-
peratur manibus.ſꝫ ⁊ amicoꝝ. De
cem animis ſpirat.non enim ipe ſibi
tantū cure eſt:ſꝫ ⁊ illis. Et ſi centū
eſſent:idē contingeret:⁊ virtus au
geretur. Ecce dilectōnis excellenti
a:quo pacto vnū inſupabilē ⁊ mul
tiplicem reddat:⁊ vnus in multis
ſimul locis:⁊ in perſide ⁊ Rhome
eſſe poſſit.⁊ qđ natura non poteſt:
dilectio p̄t.⁊ pars eiꝰ hic .pars illic
eſt:vel potius totus vtrobiqꝫ. Et
ſiquis mille vel duo milia amicorū
haberet:conſidera in quantam ille
poteſtatem aſcenderet. Animaduer
te q̄tum capiat augmentū dilectio
hoc enim miꝝ eſt vt mille vnus ef
ficiatur. Cur ergo tantas nobis vi
res tātam ſecuritatē non compara
mus?hoc diuitijs omnibus.hoc bo-
ne valitudini.hoc ipſi vite preſtat.
hoc equanimitatis materia. Quouſ
qꝫ vno ⁊ duobus dilectionem circū
ſcribemus? Conſidera e contrario.
Sit qui nullum amicꝫ habeat:qđ
vltime eſt amentie. Fatuus enꝫ di
cet non eſt mihi amicus. Huiuſmo

di. vir quam vitã viuet? Quãuis e
nĩ ditiſſimus ſit: ꝗꝫuis omni copia
⁊ delitijs abundet. ꝗꝫuis innumera
bona poſſideat. omnibus caret. Sꝫ
non in amicis ita vſuuenit. ſꝫ ⁊ pau
per diuitibus ditior eſt. ⁊ que ipſe
pro ſe dicere non audebit. amicus
dicet. ⁊ que ſibi preſtare nõ poterit.
alius ⁊ id ⁊ longe maiora preſtabit
hoc pacto ⁊ voluptatis: ⁊ ſecurita-
tis materiam inueniet. Necꝫ enim
eſt vt male accidat: q̄ tot ſatellitibꝰ
cuſtoditur. Necꝫ regñ corporis cu
ſtodes tam diligentes ſunt ſuo mu
neri obeundo: vt amici amico. Illi
nancꝫ neceſſitate ⁊ metu cuſtodiũt
hi beniuolentia ⁊ dilectõne: que me
tu longe potentior eſt. ⁊ ille cuſto-
des ſuos metuit. hic illis magis ꝗꝫ ſi
bi ipſi fidit. ⁊ idcirco nullꝰ timet in-
ſidias. Has ergo merces nobis cõ
paremus. pauper vt paupertatis e
as ſolatium habeat. diues vt diuiti
as tueatur. princeps vt ſecure do-
minetur. ſubditus vt benignus ſibi
principes conciliet. Hoc manſuetu
dinis fundamentum. nam ⁊ fere ille
aſperiores ſunt ⁊ ſeuiores que non
gregatim viuũt. Propterea ciuita
tates habitamus. fora habemus vt
inuiceꝫ conuerſemur. Quod ⁊ Pau
lus iubet inquiens. Nõ derelinquē
tes congregationem ſuã. Nihil eni
peius ſolitudine ⁊ locis ĩacceſſis At
inquies. Quid monachi montium
cacumina habitãtes? Necꝫ illi ſine
amicis ſunt: ſꝫ multitudinis tumul-
tus aufugiunt. amicos autem: ⁊ cer
to amoris vinculo ſibi deuinctos ha
bent. ⁊ vt hoc aſſequantur ſecedũt.
Nam cum rerũ actiones: plurimas
concipiant contentiones. Ideo e
medio ſecedentes: ꝗꝫ diligentiſſime
dilectionem colunt. Et quid ſiquis
ſolus ſit inquit: ⁊ innumeros ha-
beret amicos? Equidem ſi fieri
poſſet velim: ⁊ vt etiam ſimul ver
ſari ſciret. iam firma maneat amici-
cia. Necꝫ enim locus amicos facit.
Multos habent laudatores: q̄ non
laudarent niſi amarent. Et ipſi rur
ſuꝫ pro vniuerſo mundo orant. qḋ
maxime eſt dilectõnis argumentuꝫ
Ideo in myſterijs inuicē ſalutamꝰ
vt multi vnum efficiamur: ⁊ cõmu
nes: pro non initiatis: preces: effun
damus: ⁊ pro infirmis: ⁊ terre ⁊ ma
ris ⁊ vniuerſi orbis fructibus: ſacri
ficamus. Uides dilectõnis vim ĩ o
rationibus: in myſterijs in admoniti
onibus hoc omniũ bonoruꝫ cauſa ē
Si hoc diligenter complectemur: ⁊
preſētia recte diſponemus: ⁊ regnũ
conſequemur. Gratia ⁊ benignitate
domini noſtri Jeſu chriſti per quē
⁊ cum quo patri gloria ſimul ⁊ ſpi
ritui ſancto in ſecula ſeculoꝝ amen.

Home lxxviii.

ex capitulo. xvi.

Modicum ⁊ non videbitis me
⁊ iterꝝ modicum ⁊ videbitis
me quia vado ad patreꝫ. Di
xerunt ergo ex diſcipulis eius ad in
uicem. Quid eſt hoc quod dicit no
bis modicum ⁊ non videbitis me?
¶ Dolentē ⁊ triſticia affectum ani-
mũ: nihil adeo deijcere ſolet ꝗꝫ anxij
ſermones: cum frequenter angen-
tes. Quid ergo chriſtus cuꝫ dixerit
vado. ⁊ iam non loquar vobiſcum.
eadem repetit. Modicum ⁊ iam nõ
videbitis me. ⁊ vado ad euꝫ qui me
miſit? Cum eos ad ſe per ſpiritus
ſancti ſermonem reduxiſſet: tunc ite
rum eos percellit ne efferrentur.
Cur hoc facit? Eorum animũ expe
ritur ⁊ probationem reddit: ⁊ vt ĩ
calamitatibus equo animo diſceſſũ

ſuū ⁊ generoſe perferant aſſuefacit
Qui eniꝫ audiendo:id animo volu
tabant:rem ipām poſtmodum faci
le laturos credibile erat. Quod ſi
quis diligentius inueſtigaret hoc
ipm conſolatio eſt quod dicit ad pa
trem ire. Erat enim argumentum
ꝙ non periret. ſed mors eius tran
ſlatio eſſꝫ ad patrē:⁊ aliā intulit cō
ſolationem:non enim tantum dixit
Modicum ⁊ non videbitis me.ſed
proſecutus eſt. Modicum ⁊ videbi
tis me:ſe rediturum:⁊ poſt breuem
ſeparationem perpetuo affuturum:
ſignificans. Quod nō intellexerūt.
Unde non immerito quiſpiaꝫ admi
rari poſſet:quomodo ſepenumero
idem audientes.adhuc perinde acſi
nihil audiſſent dubitant. Quare er
go non intellexerunt? Aut propter
triſticiam vt arbitror.ipā enī in om
niū que audierant: obliuionē addu
xerat:vel proptē verboꝝ obſcurita
tē:vt contraria locutum arbitra
rentur. Si videbimus te inquiunt:
quō vadis? Si vadis quō videbi
mus? Ideo dixerūt ſe quid loquere
tur ignorare. Vt enī abiturus eſſet
norant.ignorabāt auteꝫ paulo poſt
redituꝝ. Propterea eos arguit:ꝙ ñ
intelligerent. Naꝫ cū vellet de mor
te doctrinam eis perſuadere inquit
Amen amen dico vobis. quia plo
rabitis ⁊ flebitis vos: quod mortē
⁊ crucē ſignificabat.mundus auteꝫ
gaudebit. Cum enī quia cupiebāt:
facile ad credendum adducerentur
ꝙ non moreretur: tamen audien
tes ꝙ moreretur : quid ſibi vellet
modicum illud:dubitarent : inquit.
Plorabitis ⁊ flebitis. ſꝫ triſticia ve
ſtra conuertetur in gaudium. Et vt
oſtenderet poſt triſticiam gaudium
ſecuturum:naturale adducit exem
plum. Mulier cum parit triſticiam
habet. qua parabola in calamitati
bus prophete vſi ſunt. Quaſi dicat
Dolores capietis. ſed quales par
tus.qui leticie cauſa ſunt.ſimul ⁊ re
ſurrectionem cōfirmat:indicans ab
itum ſuum perinde eſſe acſi ex vte
ro matris in lucem prodeat. Quaſi
dicat. Nolite admirari ſi per hanc
triſticiam ad optima vos ducam.
nam ⁊ mater in pariendo ſic per tri
ſticiam tranſit. Significat autem
hic et myſterium quoddam : ꝙ
mortis dolores ſoluerit : ⁊ nouum
hominem regenerari fecerit. Neqꝫ
dixit tantum triſticiam tranſiturā.
ſed magnitudine leticie ſuccedente:
nihil eius penitus remanſurum. I
ta erit ſanctis. Atqui: non propte
rea gaudet mulier quia venit ho
mo in mundum. ſed ꝙ filium pepe
rit. Nam ſi id eſſet:nihil prohiberet
quin que non pariunt: alijs parien
tibus gauderent. Qua ergo gratia
ſic inquit? Quia ad hoc ſolum addu
xit exemplum:vt breuem triſticiaꝫ
perpetuum gaudium ſecuturum:⁊
ſꝫ ad vitam transferri ⁊ magnū ma
lorum lucrum:oſtenderet. Et non
dixit peperit filium. ſed quia venit
homo in mundum. Ubi ſuam ſigni
ficat reſurrectionem : ⁊ non morti
illi.ſed regno parturiendum. Ideo
non dixit. quia natus eſt filius. ſed
homo. Et vos nunc quidem triſti
ciam habetis. Iterum autem vide
bo vos:⁊ gaudebit cor veſtruꝫ. In
de ꝙ non amplius morietur inquit
Et gaudium veſtrum nemo tollet
a vobis. Et in illa die me non ro
gabitis quicꝗ̄. Iterum nihil aliud
ex his cōfirmat:ꝗꝫ ꝙ a deo eſt. Tūc
ſciens omnia. Sed quid ſignificat.
me non rogabitis? Non indigetis
aduocato.ſed nominis mei inuoca
tio ſatis eſt:ad omnia conſequenda
Oſtendit nominis poteſtateꝫ.ſiqui
dem neqꝫ viſus neqꝫ rogatus.ſed ap

pellatus tãtum: apud patrem mira
biles redoit. Ubi autem hoc factũ
eſt? Ubi dicunt. Reſpice ad minas
eorum: ⁊ da ſeruis tuis cum fiducia
accipere ſermonem tuum: ⁊ facere
in nomine tuo ſigna. ⁊ concuſſus ē
locus vbi erant. Hic iterum oſten
dit expedire vt abeat. Siquidez vſ
q; tunc nihil petierunt: iam accipi
ent omnia quecunq; petierunt. Ne
q; enim cum iã vobiſcum non ero:
arbitremini ꝙ vos reliquerim.
Nomen enim meũ maiorem vobis
fiduciam exhibebit. Cum ergo ob-
ſcuriora eſſent. inquit. Hoc in pro
uerbijs locutus ſum vobis. Uenit
hora cuz iam in prouerbijs non lo
quar vobis. Tempus erit cum om
nia aperte intelligetis. hoc eſt reſur
rectionis tempus. Tunc cum fidu
cia de patre annunciabo vobis. Et
enim quadraginta dies ⁊ verſatus
⁊ locutus ē cum eis: adnuncians ⁊
exponens arcana regni dei. Nunc
enim cum timeatis. verbis meis nõ
attenditis. cum vero me reſurrexiſ
ſe videritis: ⁊ cognoueritis. fiden-
ter omnia intelligere poteritis. quo
niam ipſe pater vos amabit: cuz ve
ſtra de me fides confirmabitur: ⁊ n̄
rogabo patrem. Ueſtra in me dile
ctio ſufficiet vobis. quia vos me a
maſtis ⁊ credidiſtis quia a deo exi
ui. exiui a patre ⁊ veni in mundum.
Iterum relinquo mundum ⁊ vado
ad patrem. Cum enim reſurrectio-
nis ſermo non parum eos conſola
tus eſſet: ⁊ inde etiam conſolatio
augeretur. cum a deo veniſſe: ⁊ ad
deuz ire diceret: frequenter id repe
tit. alterum enim ꝙ recte in ipſum
crederent: pollicebatur. alterum ꝙ
certi eſſe deberent. Nam cum di-
xit. Modicum ⁊ non videbitis me
⁊ iterum modicum ⁊ videbitis me

non immerito quid diceret: ignora
bant. Nunc non itidem. Quid au-
tez ſignificat. non rogabitis quicq̄;
Non dicetis oſtende nobis patrez
tuum: ⁊ quo vadis? Quoniam cer-
tam habebitis cognitionem: ⁊ affi
cietur vobis pater ſicut ⁊ ego Hoc
maxime bonam eis ſpem dedit ꝙ
patri futuros amicos polliceretur
Quamobrem dicunt. Nunc ſcimus
quia noſti omnia. Ecce quomodo
voluntati eorum reſpondet. Et nõ
eſt opus vt quis te interroget. Hoc
eſt: priuſq; audires quid non pertur
baret intellexiſti: et recreaſti nos
dicendo pater vos amat. quia vos
me amaſtis. Poſt tot ⁊ tanta nunc
tandez ſe ſcire aſſerunt. Uides q̄ꝫ im
perfecte ſe habebant? Inde cuz tan
q̄; gratias ei agentes dicunt Nunc
ſcimus inquit. Multis alijs indige
tis anteq̄; perfectionem poſſitis at
tingere. Nihil adhuc vobis profe
cit. Nunc me inimicis tradetis: et
tanta vos formido comprehendet:
vt neq; inuicem ſecedere poteritis
ſed nihil hic mali accipietis. Uides
quomodo iterum eorum condeſcen
dit infirmitati. hoc etiam eos argu
it ꝙ frequenter hac egeant indul
gentia. Cuz enim dixiſſent. Ecce iã
palam loqueris: ⁊ prouerbium nul
lum dicis: ⁊ propter hoc credimus
tibi. oſtendit ꝙ neq; nunc cuz cre
dunt: intelligunt. Quod dicit: vt in
aliud eos tempus remittat. Illud
autem verbum pater mecum eſt: ꝓ
pter eos iterum poſuit. Hoc enim
vere eos diſcere voluit: vt non per
fectam eis cognitionem tradidiſſe
oſtenderet: ⁊ ahuc dubio animo eſ
ſent. Par enim erat: vt humanum
aliquid animo voluerent: ꝙ nulluz
ab eo auxilium haberent. Ideo in
quit. Hec locutus ſum vobis: vt in

me pacem habeatis. hoc eſt vt nõ
excidam ex animo veſtro. ſed me re
cipiatis. Nemo ergo hec. ad dog-
ma trahat. Ad veſtram conſolatio-
nem dilectionemq; dicta ſunt. Neq;
enim hec ſola patientur. Quoad e-
ritis in mundo perturbatões ha-
bebitis. non nũc cum trador. ſ; poſt
modum. Uerum: ratio vobis opitu
letur. Nullum vos malum ſupera-
bit. Magiſtro enim inimicos vincẽ
te: non oportet diſcipulos contriſta
ri. Et quomodo viciſti mundũ dic
queſo. Jam dixi. cum principem ei⁹
eieci foras. Scietis autem poſtea.
cum omnes vobis paruerint ⁊ ac-
quieuerint. Licet enim ⁊ nobis vin
cere ſi voluerimus: fidei noſtre au-
ctorem ſequi: ⁊ eadem via incedere
quam ipſe nobis ſtrauit. Jta neq;
nos mors vincet. Quid inquis nõ
moriemur? Hinc conſtat ꝙ neq; ip-
ſe victus eſt? Siquidem tunc crea-
tor clarus eſt. non: cuz hoſti non cõ
fligit. ſed cum congreſſus non vinci
tur. Non ergo propter congreſſum
mortales. ſed propter victoriaz im
mortales. Tunc mortales eſſemus
ſi perpetuo apud eam permanere-
mus. Sicut enim longiſſime vite a
nimalia immortalia minime dicerẽ
q̃uis diutiſſime viuerent: ita neq;
mortalem qui mortuus ſit: ſi poſt
mortem reſurrexerit. Dic queſo Si
quis ad breue tempus erubeſceret:
num perpetuo rubrum eſſe dice-
mus? Minime. Non enim id habi-
tus eſt. Siquis palleret: hunc regi
o morbo laborantem diceremus?
Neq; hunc. temporalis enim mor-
bus eſt. Ergo neq; mortalem dixe-
ris qui in morte vel parumper fue
rit. Nam ⁊ dormientes hoc pacto
mortuos poſſem⁹ appellare. Sunt
enĩ vt ita dixerim mortui ⁊ nihil o
perantur. Sed corpora mors corrũ
pit: ⁊ quid hoc? Non enim corrum
puntur vt permaneant in corrupti
one. ſed vt preſtantiora euadant.
Quamobrem vincamus mundum.
ad immortalitatez curramus. ſequa
mur regez. conſtituamus ⁊ nos tro
pheum. Huius ſeculi voluptates.
non labores recuſandi ſunt. Animas
noſtras in celum transferamus. vni
uerſa ſecularia ſuperentur. ſuperan-
tur enim ſi non ea deſiderabimus.
Si ridebimus: hoſpites ſumus et
aduene. Nulle nos moleſtie angãt.
Neq; enim ſi ex clariſſima patria: ⁊
claris parentibus ortus in longin-
quam regionem nemini notus abi-
res: ſine filijs: ſine diuitijs: ⁊ te quiſ
piam contumelia afficeret: egre fer
res. acſi domi talis eſſet. Ut enim
certo te hoſpitem aliena in patria
verſari vides: omnia equo animo ⁊
contemptum: ⁊ famez: ⁊ ſitim: ⁊ hu
iuſmodi ferre perſuadet. Ciuitatem
habes cuius opifex ⁊ auctor: deus
eſt: quo breui accerſemur. Qui vult
pulſet: iniurietur: maledicat pere-
grini ſumus ⁊ in miſeria viuimus.
Graue eſt in patria inter ciues ea
perpeti: illic ⁊ ignominia maxima
eſt: ⁊ iactura. Siquis alicubi nullũ
notum habeat: omnia patienter to
lerat. Contumelia: ſecundum inferẽ
tis mentem grauior iudicatur. Ut
exempli gratia. Siquis conſulto p̃
torem maledictis proſequatur: id ſa
ne permoleſte ferenduz eſt. at ſi pri
uatum arbitratus offenderis: vix
iniuriam reputauerit. Jta ⁊ nobis
faciendum. neſciunt nos maledici:
vtpote qui celi ciues ⁊ ſuperne pa-
trie aſcripti: ⁊ Cherubim ſocij ſu-
mus. Quare nolimus egre ferre: ne-
q; contumeliã reputem⁹. nã ſi nos
cognoſcerent: abſtinerẽt. ſ; paupes
nos ⁊ miſeros ducunt. ergo moue-

ri minime ijs verbis debemus. Dic
queſo. Siquis preueniens ſeruos
ſuos aliquantulum in diuerſorio ex
pectaret: ⁊ vel diuerſorij dominus:
vel alius quiſpiam incognitum il-
lum exaſperaretur: ⁊ malediceret.
Nonne illius ignorantiam rideret.
Nonne error ille magis hominem
delectaret? Non letaretur perinde
acſi ad alium non ad ſe illa iniuria
pertineret? Ita ⁊ nos faciamus in
diuerſorio ſedemus: expectantes
huius vie ſocios. Cum omnes con
uenienus. tunc quos leſerint intelli
gent tunc deijcient oculos. tunc e-
rubeſcent. Tunc dicent. Hi ſunt q̄s
ſtulti habuimus in deriſum. His er
go duobus conſolemur. ⁊ ꝙ nos in
iuriam accipimus. nam nos igno-
rant. ⁊ ꝙ ſi vlciſci voluerimus: gra
uius ⁊ nos poſtmodum vlciſcemur
Sed abſit vt quiſpiam tam imma-
ni ⁊ inhumano ſit animo. Quid a
gentilibus noſtris offēdimur? Hoc
non moleſtum eſt: immo perleue.
Quid tandem ꝙ non eodem modo
dilectos: qui nobis maledicunt: et
quos ignoramus patimur? Nam
cum vos hic admonemus: contume
lioſis verbis nonnunqꝫ vobiſcum
agimus. Frater eſt qui te offendit?
profer magno aīo. Pater eſt ⁊ pa
truus? Et ſi patris ⁊ fratris nomi-
na vereris: dicam propīquius. Nō
enim fratres tantum inuicem ſumꝰ
ſed ⁊ membra ⁊ corpus vnum: cu-
iꝰ nomen magis reuereri debes. Nō
audiſti gentile prouerbium: ꝙ ami-
cus cum vicijs ferendus eſt? Non
audiſti Paulum dicentem? Alter al
terius onera portate. Non vides a
mantes? Cogimur enim cum a vo-
bis exemplum non poſſumus. inde
ſumere. Facit ⁊ hoc Paulus inqui-
ens. Patres carnis noſtre habemꝰ
eruditores: ⁊ non confūdimur. Vel
illud potius tempeſtiuius afferetur
quod ad Rhomanos ſcribitur. Si-
cut conſtituiſtis membra veſtra ſer
uire immundicie ⁊ iniquitati in ini
quitatem. ſic conſtituetis membra
veſtra ſeruire iuſticie. Propterea bo
no animo exempluꝫ complectamur
non vides amantes? hi nanqꝫ me-
retricū amore quot mala perferūt?
alapis verberibuſqꝫ ceſi: irriſi: innu
meris iniurijs laceſſiti: blando ta-
men morbo comprehenſi: omnia ſi-
bi tranquilla ⁊ felicia arbitrantur:
dum vel ſemel ſuaue aliquod ⁊ pla
citum inde accipiant. priorum om-
nium obliuiſcuntur. omnia ſecunda
proueniūt: ſiue paupertas: ſiue mor
bus: ſiue quodcunqꝫ aliud vel mole
ſtiſſimum. vitam ſuam miſeram vel
beatam ex amice affectu ducunt: ne
qꝫ humanam gloriam neqꝫ infami
am curant. ſed ⁊ contumelias ⁊ om
nia magna cum voluptate: propter
illius amorem facile tolerant. etſi il
la maledicat: ſi in faciem inſpuat: ro
ſis aſpergi ſe putant. Et quid mirū
ſi hoc in illam animo ſint: cum etiā
eius domum: etſi lutea ſit: ſi ruinaꝫ
minetur: omnium tamen pulcherri
mam cenſent? Ipſis preterea locis
vbi veſperi verſantur viſis: excitā
tur. Date vt hoc in loco apoſtolicū
illud in medium afferam. Sicut cō-
ſtituiſtis membra veſtra ſeruire im
mūdicie. ita conſtituatis ſeruire iu
ſticie. Itidem ⁊ ego dico: vt illas di
leximus: inuicem diligamus: ⁊ nul-
lam moleſtiaꝫ reputemus. Et quid
inuicem dico? Ita deum diligemus.
Nonne horretis audientes tantuꝫ
me a vobis in deum dilectioneꝫ exi-
gere: quantam in meretricem con-
ferimus? Sed ego horreo: ꝙ neqꝫ
tantam preferamus: et ſi placet ſer
monem noſtrum proſequamur. Si
quidem hoc grauiſſimum eſt. Ami-

ta:amantibus nihil boni affert. ſed
turpitudinem:ignominiā: contume
liam.hoc enim eius affert conſuetu
do. Deus autem celuꝫ ⁊ celeſtia bo
na nobis proponit:⁊ in filios:⁊ vni
geniti fratres nos adoptauit:⁊ vi-
uenti tibi multa largitur:⁊ mortuo
reſurrectionem:⁊ tot ⁊ tanta datu
rum pollicetur:quanta ne animo q̄
dem complecti poſſumus:honorabi
les ⁊ reuerendos facit. rurſum illa
omnia vult conſumas:acſi in vora
ginem ⁊ in perditionem proijceres
Deus tibi celum ſemines iubet:⁊ cē
tuplū reddit :⁊ vitam eternam. il-
la te vt mancipio vtitur:amāti om
ni tyranno grauius imperat Deus
inquit. Jam non dicam vos ſeruos
ſed amicos. Animaduertis vtriuſqꝫ
exceſſum:⁊ illius malorūꝫ:⁊ huius
bonorum? Quid preterea? Illi⁹ gra
tia multi vigilant:⁊ quecunqꝫ pre-
ceperit libenter audiunt: domuꝫ re
linquunt:patrem:matreꝫ: amicos:
pecuniam:⁊ omīa ſua deſerunt. Dei
gratia vel noſtri potius:ne tertiaꝫ
quidem rerꝫ noſtrarum partem ali-
quando largimur: ſed ⁊ eſurientem
contemnimus ⁊ nudum:neqꝫ reſpō
dere ipſis dignamur. Illius ſi vel
ancillam:⁊ Barbaram ex medio fo
ro amantes proſpexerint:blande et
leto vultu ⁊ longiore ſermone affā
tur:⁊ nihil in tota vita preter eam
eſſe arbitrantur:non principatum:
non regnū. Norunt q̄ hunc morbū
experti ſunt:plurimā gratiā habēt
imperanti amice Nonne merito ge
henna: nōne merito innumera nos
manent ſupplicia? Excitemur ergo
⁊ miniſteriū noſtrꝫ deo exhibeamus
⁊ dimidiam eius partem : quam a-
mantes meretricibus:vel ſalteꝫ ter
tiam. Fortaſſe iterum horretis . vt
ego.ſed nolim verbis tantū. ſꝫ ⁊ re.
Nunc in hoc conſeſſu cor mouetur

egreſſi omnia abijcimus. Quod hic
emolumentum? Si illic conſumen-
de eſſent pecunie:nemo defleret pau
pertatem:ſed nonnunqꝫ feneratur.
hic ſi elemoſyne admoneamur : fili-
os:vxorem:domuꝫ ⁊ curam reifa-
miliaris:⁊ multas excuſatōnes ad-
ducimus. Sꝫ multa inquies illic vo
luptas eſt. Hoc eſt quod doleo: qđ
plango. Quid ſi oſtendero hic maio
rem voluptatem. illic vix paruam.
ſed ignominiam:contumeliaꝫ:diſpē
dium:inde bellum:⁊ odium . hic ni-
hil huiuſmodi: Quid huic volupta-
ti equiparandum? Dic queſo.celum
⁊ eius regnuꝫ clariſſimāqꝫ ⁊ perpe
tuam ſanctorum vitā expectamus.
Sed hec expectam⁹:illa experimur
inquies. Vis ⁊ hec experiri? Conſi-
dera quāta fruaris libertate:⁊ quo
modo neminē reuerearis : neminem
formidas cum virtutem amplecte-
ris:non inimicum: non inſidiatoreꝫ
non calumniatorem:non emulum:
non riualem:non zelotipuꝫ:nō pau
pertatem:non morbum: nihil deni-
qꝫ humanum. Illic etſi plurima ad
voluntatem cedant:⁊ tanqꝫ ex fon-
te diuitie affluant:riualiuꝫ bellum:
inſidie omnium miſerrimam vitam
faciunt. Oportet enim vt ad contē
ptibilis illius ⁊ effeminate volunta
tem:bellum renouetur.hoc innume
ris mortibus grauius:⁊ omni ſup-
plicio intolerabilius. Hic nihil hu-
iuſmodi. Fructus inqt ſpiritus:dile
ctio:leticia:pax:nullum bellum:ne-
qꝫ ſuperflua pecuniarum profuſio:
neqꝫ poſt diſpendium ignominia. ſi-
ue obulum des :ſiue panem : ſiue a-
que frigide poculuꝫ:multa tibi gra
tia habebitur:⁊ nihil te merore affi-
ciet ſed omnia te ⁊ liberum ⁊ glorio
ſum facient Quomodo ergo nos ex
cuſare poterimus? quaꝫ veniam cō

ſequemur cuȝ hac viá relicta vicijs nos addicimus: ⁊ in caminuȝ igis ardentem ſponte noſtra iactamur? Quamobreȝ hortoꝛ qui hoc moꝛbo detinentur reſipiſcant: ⁊ reſpiciant ſanitatem: neqȝ ſinant in deſperationeȝ incidere. Nam ⁊ filius ille multó etiaȝ his grauioꝛibus afficiebatꝫ cum ad paternam domū̄ redijt: in priſtinum honoꝛem repoſitus eſt: ⁊ eo ꝗ ſemꝑ pꝛobatus eſt clarioꝛ apparuit. Nunc imitemur: ⁊ ad pr̄em vel ſero reuerſi: ea nos aliquā̄do captiuitate in libertatem vendicemꝰ vt celoꝝ regnum cō̄ſequamur. Gratia ⁊ benignitate domini nr̄i Jeſu chꝛiſti cum quo patri gloꝛia ſimul ⁊ ſpiritui ſancto in ſecula amen.

Home lxxix.

capitulū̄ xvij.

Hec locutus eſt Jeſus: ⁊ ſublevatis oculis in celuȝ dixit Pater venit hoꝛa clarifica filium tuum: vt filius tuus clarificꝫ te. Qui faciet ⁊ docebit hic magnus vocabitur in regno celoꝛum: ⁊ merito ſane. verbis enim philoſophari facile eſt. re autē̄ id oſtendere: generoſi hoīs eſt ⁊ magni. Quare xps de patientia verba faciens: ſe pꝛoponit: vnde exemplum accipiant. Propterea poſt hanc admonitionem ad oꝛationē̄ conuertitur: erudiens nos vt in tentatioībus: omnibus omiſſis: ad deuȝ confugiamus. Cum enim dixiſſet in mundo tribulatōnem habituros: ⁊ eoꝛum mouiſſet animos: eos rurſus per oꝛationem erigit. Tanqȝ hominem adhuc diſcipuli Jeſum intuebā̄tur. ideo ꝓpter illos hoc facit: ⁊ quē̄admoduȝ in Lazari reſurrectione: etiam cauſam affert inquiens. Propter populum qui circuuſtat dixi: vt credant ꝙ tu me miſiſti. Sane inquies. ſꝫ illud pꝛopter iudeos merito locutus eſt. ꝓpter diſcipulos ā̄t quanam gratia? Non abſurda quidem. Qui enī̄ poſt tot ⁊ tanta dicebā̄t. Nunc ſcimus ꝙ ſcis omnia: maxime indigebant vt confirmarentur. Preterea neqȝ euangeliſta oꝛaſſe dicit. ſꝫ ſublevatis oculis in celum: ⁊ potius ſermonem ad pr̄em eſſe ait. Et ſi alibi oꝛationē̄ appellat ⁊ genuflexum dicit. tunc autē̄ oculos in celum extuliſſe. noli perturbari. propterea erudimur: attentōnem in oꝛatōnibus adhibendum: vt ſtantes ſuſpiciamꝰ non oculis carnis tantū̄ ſed mentis ⁊ vt flectamus genua conterentes coꝛda noſtra. Venit enī̄ xps non modo vt ſe nobis oſtenderet. ſꝫ vt virtutem nos erudiret. Magiſtꝝ autēȝ non verbis tantum. ſꝫ re erudire opoꝛtet. Audiamus quid dicit. Pater venit hoꝛa clarifica filiū̄ tuum. vt filius clarificet te. Iteꝝ oſtendit n̄ inuitum ad moꝛteȝ venire. Quomodo enim ꝗ hoc fieri oꝛabat: ⁊ nō̄ ſui ſolius crucifixi: ſꝫ ⁊ patris gloꝛiam appellabat? (Naȝ ⁊ ita euenit. neqȝ enī̄ filius tantū̄ ſꝫ ⁊ pater clarificatus eſt) Ante crucē̄ ne iudei ꝗdem ipm noꝛant. Iſrael inquit me non cognouit. poſt paſſionem vniuerſꝰ oꝛbis cucurrit. Jn̄ dicit gloꝛie modū̄ ⁊ quomō̄ ipm clarificauerit. Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis. iā̄ cū̄ non in iudeos tantū̄ predicatio. ſꝫ in vniuerſū̄ oꝛbē̄ eſſꝫ ꝓpagā̄da: ꝯfirmat ſupioꝛē̄ de gē̄tibꝰ ſmā̄m. Cū̄ ei dixiſſꝫ in viā̄ gentiū̄ n̄ abieritis. eſſꝫ ā̄t dicturꝰ. Jte ⁊ docete oē̄s gē̄tes. oſtē̄dit hā̄c eſſe pr̄is voluntatē̄. Hoc nā̄qȝ multū̄ iudeos ꝑturbauit: atqȝ etiā̄ diſcipulos. Non enī̄ poſtmodū̄ facile tangere gentes patiebantur: quoad ſpiritus ſancti doctrinā̄ acceperunt. Siquidem non

paꝝ ſcandali hinc iudeis ꝓuenit.
Ergo poſt tantā ſpūs apparitōnem
hieroſolymis: Petrus vix crimen
purgare potuit locutus ſermonem
quem habuit apud Simonem. Sꝫ
quid eſt: dediſti ei poteſtatem omīs
carnis? Quādo hāc accepit ptātē (
interrogando hereticos) ante an
poſt eoꝝ formatōnem? Ipe enī inq̄t
poſtq̄ crucifixus ē ⁊ reſurrexit Da
ta eſt mihi omnis ptās. ite ⁊ doce-
te omnes creaturas. Quid ergo. nō
dixit ptātem opeꝝ ſuorum. ſꝫ fecit
q̄dē eos habere: pātē āt nō habuit
poſtq̄ fecit? Atq; omnia ipm feciſſe
appꝫ: ⁊ ſuperioribus temporibus.
Et alios quidem vt peccatores pu
niens. Non abſcondā inq̄t a ſeruo
meo Abraam: quid debeo facere. ali
os vt bonos honorans. inde tunc q̄
dem habuit. nunc āt perdidit: ⁊ rur
ſus accepit. Et q̄s hoc demon dice
ret? Qꝫ ſi eadem: ⁊ tunc ⁊ in pſenti-
a ptās. inq̄t enim. ſicut pater ſuſci-
tat mortuos ⁊ viuificat. Quid hoc
ſignificat? miſſurus erat eos ad gen
tes. ne ergo putarent rem nouā eē
Cū dixiſſet. Non miſſus ſum niſi ad
oues que perierant domus iſrael: o
ſtendit hāc etiā eſſe pr̄is voluntatē
Qꝫ ſi hoc perq̄ humiliter loq̄tur:
nihil mirꝫ. Sic enī ⁊ illos tunc ⁊ fu
turos edificabat: ⁊ vt dixi: ⁊ ſemp
dico. Exceſſus humilitatis ſmonis
multū perſuaſit ad auditoꝝ imbecil
litatem: xp̄m locutū. Sed quid ſig-
nificat. omnis carnis? Non enī om
nes crediderunt. Atq; oēs ſecundū
partes crediderunt. Qꝫ ſi non om-
nes. non magiſtro crimini aſcriben
dum eſt. ſed non accipientibus. Vt
omne quod dediſti ei: det eis vitā
eternam. Sic hoc in loco ad huma
ni ſermonis morem paulum deſcen-
dit: non admireris. facit enī ⁊ dicta
rum cauſaꝝ gratia: ⁊ vt ſemper ma
gnificē de ſe dicere caueat. cum audi
toribus non proficeret. nondū ma
gnum aliq̄d de ipo opinantib⁹. Jo
hānes tū cū ex pſona ſua loq̄tur: nō
ita facit. ſꝫ altius erigitur. inquiens
Omnia p ipm facta ſunt. ⁊ ſine ipo
factum eſt nihil. Et q̄ vita erat. et
lux. ⁊ q̄ in ꝓpria venit. non q̄ non
haberet ptātem: niſi accepiſſet. ſꝫ q̄
alijs daret filios dei fieri. Et ſimili
ter Paulus: equalem deo predicat.
Ipe autem Jeſus magis humano
loquendi more loquitur. Vt omne
quod dediſti ei: det eis vitam eter-
nam. Hec eſt autē vita eterna: vt
cognoſcant te ſolum deum verū: ⁊
quē miſiſti Jeſum xp̄m. Solū veꝝ
deum: ad eoꝝ qui dij non ſunt diffe-
rentiā inquit Ad gentes nanq̄ mit
tendi erant. Qꝫ ſi non tolerarent. ſꝫ
ꝓpter hoc tantū filium veꝝ deū eſſe
negarent: ex hoc etiam deum tolle-
rent. Inquit enī gloriam a ſolo deo
non queritis. Quid ergo? non erit
deus filius? Quidni? Si deus ⁊ ſoli
us pr̄is dicentis. conſtat etiā ⁊ ve-
rū eſſe ⁊ eius qui ſolus deus vocat
Quid cū dicit Paulus. an ſol⁹ ego
et Barnabas? An Barnabā tol-
lit? Minime Solus enī ad aliorum
ponitur differentiā. Qꝫ ſi non ver⁹ ē
deus quomodo veritas? Multum
enim a vero veritas differt. Nō ve
rum hominem quid eſſe dicemus?
Nonne nonhominē? Sic ſi verus
deus non eſt filius: quomodo erit
deus? Quomodo nos deos facit ⁊
filios: niſi ſit verus? Sed de his di-
ligentius nobis in alijs dictum eſt.
quaē alia proſequamur. Ego te cla
rificaui: ſup terrā. Recte ſane ſuper
terrā in celo clarificatus erat: cū
naturalē haberē gloriā ⁊ ab āgelis
adoraretur. Non ergo de gloria ſb-
ſtantie eius coniūcta dicit: quā ⁊

ſi a nemine laudetur pleniſſimaꝫ ha
bet. ſed que humano cultu exhibet.
Igitur ⁊ illa particula. Clarifica
me: hoc etiaꝫ modo intelligitur Et
vt cognoſcas ita intelligendum: au
di que ſequuntur. Opus conſuma
ui quod dediſti mihi vt faciam. At
qui a principio negociũ habuit vel
potius non a principio. Quomodo
ergo dicit conſumaui? vel quia futu
rum tanq̃ factum dicit: vel quod
verius eſt: ꝙ omnia iaꝫ erant perfe
cta. Cũ eniꝫ radix bonorum abſum
pta eſſet: certe a principio fructus
producendi erant: ⁊ cuꝫ poſteris af
futura eſſet: ipſm adeſſe ⁊ ſimul con
iungere oportuit. Ideo iteꝝ humili
us condeſcendit. Quod dediſti mi
hi. Nam ſi in audiendo ⁊ diſcendo
perſeueramus. longe hec gloria eiꝰ
minora eſſent. Qr enim ad hoc pro
pria voluntate venit: multis mo
dis perſpicuuꝫ eſt. vt cum Paulus
ait. Sic dilexit nos vt traderet ſeip
ſum pro nobis: ⁊ ſemetipm exinani
uit formam ſerui accipiens. ⁊ iterũ
Sicut dilexit me pater: ſic ego dile
xi vos. ⁊ nunc. Clarifica me tu pa
ter: apud temetipſum: claritate quã
habui priuſq̃ mundus fieret apud
te. Et vbi claritas illa? Eſto apud
homines merito inglorius ſis ob
carnis veſtem aſſumptam: quomo
do ⁊ apud deum clarificari queris?
Quid ergo hic dicit? De incarnati
one hic ſermo habetur. cum nondũ
carnis natura clarificata eſſet: neq̃
induiſſet incorruptõnem: neq̃ in re
giam ſedem aſcendiſſet. Ideo non
dixit ſuper terram. ſꝫ apud te. Hac
nos claritate pro portione noſtra
donabimur: ꝯ ſi virtutem amplecte
mur. Ideo Paulus inquit. Si ta
men compatimur: vt ſimul glorifice
mur. Et ꝓfecto innumeris ſunt la
chrymis proſequẽdi: q̇ tanta ꝓpoſi
ta gloria: deſidia ⁊ ſomno ſibijpſis
deficiũt. Et ſi gehenna nõ eſſet: ad
huc oĩm eſſent miſerrimi. q̇bus cuꝫ
liceat vna cum dei filio regnare ⁊
glorificari: tantis ſeipſos bonis de
fraudant. Nonne ſi laboribus con
fici: ſi innumeras mortes mori: ſi in
numeras animas ⁊ totidem quoti
die corpora traditũ iri oporteret.
nonne in q̃ omnia pro tanta gloria
ponẽda eſſent? Sed nos neq̃ pecu
nias contemnimus: quas vel inuiti
paulo poſt relinquimus. Non con
temnimus inquã pecuñas: que nos
tot malis exponunt: que nõ noſtre
ſunt. ſꝫ hic remanebunt. miniſtramꝰ
enim que noſtra non ſũt: etſi a ma
ioribus noſtris relicta. Cũ vero eti
am gehenna nos moneat: ⁊ vermis
perpetuus: ⁊ ignis inextinguibilis:
⁊ ſtridor dentiũ. quomõ hec feremꝰ
dilectiſſimi? Quouſq̃ hec non conſi
derabimus. ſꝫ in bella ⁊ contentões
⁊ inania verba omne tempus con
ſumimus? Terrã nutrimus. corpus
ſaginamꝰ: aĩam vero contẽnimꝰ Re
rũ neceſſariaꝝ nullã ratõeꝫ: ſupflua
rũ ⁊ inaniũ plurimã: habemꝰ. Mag
nifica ſtruimus ſepulcra: ſplẽdidas
domos edificamꝰ: fuoꝝ caterua cõ
ſtipamur: ⁊ varios excogitamus diſ
penſatores: agroꝝ: domus: pecunia
rũ: ⁊ ꝓncipes principũ conſtituimꝰ.
animã oĩo deſertam relinq̇mus. Et
q̇s hoꝝ modus? Nõne ventreꝫ ſa
turamus. Nõne vnũ corpus indui
mꝰ? Que hec tanta reꝝ ꝑturbatio?
Quid tãdẽ vnã quã accepimꝰ aĩam
diuidimꝰ: ⁊ ĩ tot reꝝ curas diſtrahi
mꝰ. moleſtã nob fuiturẽ excogitan
tes? Qui multis ĩdiget: multoꝝ fuꝰ
ẽ: etſi ea poſſidere videatur. Nam
⁊ ſeruorum ſeruus dominus eſt: ⁊
magis q̃ illi fuitiũ ſubit. Preterea
ſine fuis in foꝝ ire non audet. non ĩ
balneũ. non rus. Seruis auteꝫ ſine

domino liber eſt auditus quo pla-
cet. Sȝ qui dominus videtur: niſi
ſerui adſint. exire domo non audet.
etſi exierit: ridiculus eſſe ſibi vde-
tur. Fortaſſe aliqui nos irrident: cū
hec dicimus: qui propterea magis
deplorandi ſunt. Nam ꝙ hec ſerui
tus ſit: libenter te interrogarem. an
velles egere aliquo qui ori tuo pa-
nem: vel poculum admoueret? Non
ne hoc miſerabileȝ duceres ſeruitu
tem? Quid ergo ſi indigeres: qui te
ſemper deferrent. nonne te miſeruȝ.
nonne infelicem predicares? Non-
ne ⁊ hoc ſimile eſt. Nihil etenim re
fert. an homines te an iumenta fe-
rant. Quid queſo: nonne in hoc ab
angelis differimus ꝙ non egent vt
nos? Igitur q̄to paucioribus indi-
gemus tāto magis illis propinqua
mus. q̄to pluribus: tāto magis ad
hanc caducam vitam deflectimus.
Et vt hoc ita ſe habere intelligas:
ſenes interroga: quam vitam lau-
dent. cum his rebus ſtulte vincun
tur. an cum vincunt. Propterea il
los in teſtimoniū vocaui. quomodo
qui iuuentute inebriantur: maximā
ſeruitutem non intelligunt. Quid
febribus laborantes? nonne q̄to
plus ſitiendo bibūt: plus bibere de
ſiderant? Certe cū in bonā reſtituti
valitudinē illa ſiti liberati fiūt: ſeip-
ſos beatos exiſtimāt. Aīmaduerte
in oībus rebus miſeꝝ pluribꝰ indige
re: ⁊ q̄ lōge a ſapientia ē: ei ⁊ fuitꝰ ⁊
cupiditas intendit. Quid ergo ſpō
te nr̄a nobis miſeriā augemꝰ? Dic q̄
ſo Si ſine tecto ⁊ parietibꝰ comode
viuē poſſes: ⁊ nihil te offēderet? Nō
ne id eligeres? Quāobreȝ ībecillita
tis argumēta maiora facimꝰ? Non
ne ꝓpterea Adā beatū dicimꝰ: quo
niā nulla re indigeret. nō domo. nō
veſtibus? Sane q̄dem. Verū nunc
in neceſſitate conſtituimur. Sȝ cur
augemus? Naȝ ſi multi: multa etiā
de vite neceſſitate ſibi defraudant:
vt ſeruos: habitatōes: pecunias ac
cumulent. Quam nos excuſatōneȝ
habebimus: q̄ tantū neceſſitatē ex
cedimus? Quanto plura amplecte-
ris: tanto magis tue derogas liber
tati. Vera nanq̄ libertas eſt nulla
re indigere. In ſecundo loco: mini-
mis. quam angeli habent. Qꝫ auteȝ
in mortali corpore hoc quiſpiā con
ſequatur. cōſidera q̄ȝ laudandus ſit
Hoc ⁊ Paulus corinthijs dicebat
Ego auteȝ vobis parco. Et ideo
ne tribulationeȝ carnis habeāt hu
iuſmodi. Ideo pecunias: vt ijs ī ne
ceſſarijs vtamur non vt ſeruemus
⁊ defodiamus cōdonatas habemꝰ.
Hoc enim non eſt poſſidere ſed poſ
ſideri. Qꝫ ſi cōſideraremus quomo
do eas arguere poſſimus. non vt ad
neceſſitatem vteremur: ordo ꝑuer
teretur: ⁊ ille nos. nō nos illas poſ
ſideremus. Liberemus igitur nos
hac graui ſeruitute: ⁊ tandem in li
bertatem nos vendicemus. Quid
tot ⁊ tam varia nobis vincula ex-
cogitamus? Non ſufficit tibi natu
re vinculum ⁊ vite neceſſitas: et
tot rerū turba: ſȝ ⁊ alijs te retibus
intricas? Et quando poteris de ce
lo cogitare ⁊ eius altitudinē ſpecu
lari? Satis erit ſatis: ſi his oībus ꝑ
ciſis vinculis: ſupernam ciuitatem
adire poterimus. tot alia reſtāt im
pedimenta: que vt ſuperemus pau
pertatem amplectamur. Hoc enim
pacto vitam eternam conſequemur
Gratia ⁊ benignitate domini noſtri
Jeſu chriſti cui gloria in ſecula amē

Home lxxx.

ex capitulo xvij.

Manifeſtaui nomē tuū hoībꝰ
quos dediſti mihi de mūdo

Capitu. xvii.

Tui erant ⁊ mihi eos dediſti ⁊ ſer-
monem meum ſeruauerunt. Magni
conſilij angelus: dicitur filius dei: ⁊
aliorum que docuit gratia: ⁊ princi
paliter ꝙ patrem hominibus adnū
ciauit: ⁊ quod in preſentia inquit.
Manifeſtaui nomen tuum homini-
bus. Nam cum opus ſuum conſu-
maſſe dixiſſet quale id opus ſit enar
rat Atqui: manifeſtum erat nomen
Nam ⁊ Heſaias inquit. Iuraſtis
deum verum. Sed vt ſepe dixi: ⁊
nunc dicam. licet manifeſtum eſſet
iudeis: nec tamen omnibus. nunc
de gentibus loquitur. Nec hoc tan
tum manifeſtat. ſed ꝙ patrem ipſū
norant. Neqꝫ eſt idem noſſe rerum
opificem eſſe: ⁊ filium habere. Ma-
nifeſtauit autem eius nomen: ⁊ ver
bis: ⁊ re. Quos dediſti mihi de mun
do. Quemadmodum ſuperius in-
quit. Nemo venit ad me: niſi ſit da-
tum ab eo: ⁊ niſi traxerit euꝫ pater
meus. ita ⁊ hoc in loco quos dediſti
mihi. Atqui ipſe ſe viam eſſe dixit.
Unde conſtat duo his verbis innu
ere: ꝙ neqꝫ contrarius patri ſit: ⁊ ꝙ
eius voluntas eſt vt filio credant.
Tui erant ⁊ mihi eos dediſti. Hic
docere intendit ſe multum a patre
dilectuꝫ Nam ꝙ accipere eos opor
teret. vel inde conſtat. ipſe eos ⁊ fe-
cit: ipſe eorum curam habet perpe-
tuo. Quomodo eos accepit? Sed
quod dixi concordiam cum patre ſi
gnificat. Quē ſi hominis more quilpi
am vellet: vt dictum ē id inueſtiga-
re: non amplius erunt patris. Naꝫ
ſi cū pater eos habuit: non habuit
filius: ſane conſtat cuꝫ dederit eos
pater a iure dominij decidit: ⁊ qđ
abſurdius apud patrem contemptꝰ
fuiſſe: cum ad filium venerunt tunc
honorem adeptos. Sed hec vel di
ctu ridicula. Quid ergo? Et ꝑ hec
oſtendit ꝙ diuiſum ſit eos filio cre-

dere. Et ſermonem meum ſeruaue-
runt. Et nunc cognouerunt: ꝙ om
nia que dediſti mihi abs te ſūt. ⁊ q̄
modo ſermonem tuum ſeruauerūt?
Credendo mihi: ⁊ non acquieſcen-
do iudeis. Qui credit ei inquit. ſi-
gnauit quia deus verax eſt. Quidā
dicunt nunc tandem cognouiſſe Ie
ſum: omnia ſibi a patre data. ſed ra
tio non conſtaret. Quomodo igno-
raturus eſſet filius opera patris. ſꝫ
de diſcipulis dictum eſt. Ex quo e-
nim ea dixi inquit. Omnia que de-
diſti mihi: abs te eſſe didicerunt Ni
hil alienum. nihil proprium mihi a
te eſt. Quod enim proprium mihi:
idem ⁊ tibi. Nam proprium tanqꝫ
alienum multis in locis ponit. Co-
gnouerunt ergo ꝙ omnia que doce
bo tua eſt doctrina. Et vnde hoc di
dicerunt? A verbis meis. Sic enim
docebaꝫ. ne hoc tantum. ſꝫ ꝙ a te ve
ni. hoc enī per totum curauit euan
gelium. Ego pro eis rogo. Quid di
cis. Tanqꝫ ignorantes patrem doces.
Tanqꝫ ad hoīem ignarū loqueris.
Quid ſibi vult hec diuiſio? Ecce ꝙ
nulla alia cauſa habet orationeꝫ: ni
ſi vt intelligāt: quam in ipſos habe-
at charitatem. Qui ei non ſua tan-
tum prebet: ſꝫ ⁊ alium ad id horta
tur ⁊ rogat: multā pre ſe fert dilecti
onem. Sed quid ſignificat pro eis
rogo? Non ꝓ toto mūdo inquit. ſꝫ
pro ijs quos dediſti mihi. Et frque
ter vtitur hoc verbo. dediſti: vt idē
⁊ patri videri intelligerent. inde
cum dixiſſet. Tui erant: ⁊ tu eos
mihi dediſti: vt prauam ſuſpicioneꝫ
tolleret: ne quis nouum ipſius arbi
traretur imperium. ⁊ nuper eos ac-
cepiſſe inquit. Mea oīa tua ſūt ⁊ tua
mea: ⁊ clarificatꝰ ſū ī eis. Ecce eq̄li
tatē. Ut ei audiēdo. q̄s dediſti mihi
aut ſub patris voluntate non eſſe:
aut mihi antea ad filiū ꝑtinuiſſe ar-

bitrareris: vtrunqꝫ his verbis tol
lit. Quaſi dicat. Noli quia audis
patrem mihi eos dediſſe.exiſtimare
alienos iam a patre eē. Mea patris
ſunt:neqꝫ ꝙ dixerim patris eſſe: ali
enos a me ducas. Nam que patris
ſunt mea ſunt. Itaqꝫ ea particula.
dediſti:ad auditorum tantum dicta
eſt imbecillitatem. Que pater habꝫ
filij ſunt: ⁊ que filius patris. hoc ne
qꝫ de filio inqꝫtuꝫ homo dici poteſt
qui ſane minor eſt. Nam ꝙ paṫ ma
ior ſit:plane conſtat. Contra:mini
me. Hic autem equalitatem oſten
dit.hoc ⁊ alibi dixit. Omnia que pa
tris ſunt mea ſunt:de cognitione lo
cutus. Illa autem particula:dediſti
mihi: ⁊ huiuſmodi.non tanqꝫ alienū
ſe veniſſe:vt eos ad ſe traheret. ſed
proprios accepiſſe ſignificat. Inde
cauſam ⁊ probationem adducit. Et
clarificatus ſum in eis. Hoc eſt: vel
ꝙ in mea ſunt poteſtate : vel ꝙ cla
rificant me:cuꝫ tibi ⁊ mihi credunt
⁊ ſimul clarificant. Qꝫ ſi non ſimpli
citer clarificatus eſt in eis. non iā
ipſius eſſent:que illius. Nemo eniꝫ
in quibus non habet poteſtatem:
clarificatur. Quomodo autem iti
dem clarificatus eſt? Omnes pro eo
vt pro patre moriuntur: ⁊ tanqꝫ pa
trem predicant . ⁊ quemadmodum
in nomine patris omnia fieri dicūt:
ita ⁊ in filij. Et iam non ſum in mū
do: ⁊ hi in mūdo ſunt. Hoc ē Quā
uis in carne non appaream:per hoc
glorificor. Sed quid frequēter ſe in
mundo non eſſe: ⁊ cum in mundo eſ
ſet:ſe eos confirmaſſe dicit:nunc cū
diſcedat patri eos commēdat? Que
oīa ſiquis ſimpliciter accipiat mul
ta ſequerentur abſurda. Qua enī ra
tione nititur ꝙ non ſit in mundo: ⁊
cum abeat alij commendet? Hec e
nim vt puri hominis : ⁊ diſcipulis
ſe gratificantis: verba ſunt. Vides

vt nonnulla hominis more ſecūdū
eoꝝ mentem loquitur:qui ipſius ꝑ
ſentia ſe tutiores arbitrabantur?
Ideo inquit. Cum eſſem cum eis:
ſeruabam eos. Atqui ait: venio ad
vos. Et vobiſcum ſum vſqꝫ ad con
ſumatōnem ſeculi. Quomō ergo tā
qꝫ diſceſſurus loquitur? Vt dixi ſe
cundum eoꝝ opinionē: vt paulum
recrearentur.cum ſe patri commen
dari intelligerent. Cum eniꝫ multis
adhibitis conſolationibus:non ac
quieſcerent . iam patrem alloqtur:
vt ſuum in illos amorē demonſtra
rꝫ. Quaſi diceret. Ex quo me ad te
accerſis.tutos eos reddas. Ego ei
ad te venio. Quid dicis? Nonne tu
potes ſeruare eos? Quidni? Cur
ergo ita dicis? Vt habeam gaudiuꝫ
meum impletum. Hoc eſt: ne imbe
cillitate ſua perturbarentur. His
verbis ad eorum recreationem ⁊ le
ticiam:hec omnia ſe locutum oſten
dit. Nam aliter ſermo contrarius
videretur. Nunc autē non ſum in
mūdo. ⁊ hi in mūdo ſūt.ita ei opina
bātur Ideo ad eoꝝ deſcēdit ībecilli
tatē. Nā ſi dixiſſet.ego ſuo eos:nō
credidiſſēt. Ideo inqt Pr̄ ſācte ſua
eos in nōie tuo.hoc ē auxilio. Cuꝫ
eſſē in mūdo:ſeruabā eos in nomīe
tuo. Iteꝝ vt homo loquitur ⁊ vt
propheta. Nuſqꝫ enim apparet ī no
mine eius feciſſe. Quos dediſti mi
hi:ego cuſtodiui: ⁊ nemo ex eis pe
rijt : niſi filius perditionis: vt ſcri
ptura impleatur. Et alibi inquit.
Omne quod dediſti mihi non per
dam ex eo. Atqui:non ille tantū ꝑ
ditus eſt.ſꝫ multi poſtmoduꝫ. Quo
modo ergo inqt non perdam? Quā
tum in me erit non perdam. Quod
⁊ alibi apertius ſignificauit. Non
eijciam eum foras. Non mea cauſa
non expellam.non derelinquaꝫ. Qꝫ
ſi ſponte ſua reſilient ; vi eos non

trabam. Nunc ad te venio. Ecce humanius poſitam particulam. Et ſiquis ex hoc minorem filium voluerit: minorem faciet ⁊ patrem. Conſidera a principio partim docentis ⁊ explanantis vicem gerit. partim precipientis. Docentis vt cuꝫ dicit Non de mundo rogo. Precipientis vt ego cuſtodiui eos vſq; modo: et nemo perijt. ⁊ tu ſerua eos. ⁊ iteruꝫ Tui ſunt: ⁊ mihi eos dediſti. ⁊ cum eſſem in mundo ſeruabaꝫ eos. Que omnia ſoluuntur: ꝙ ad auditorum dicta ſunt imbecillitatem. Nam cũ dixiſſꝫ: nemo ex eis perijt: niſi filius perditionis addit. vt ſcriptura impleretur Que ſcriptura? Que de eo multa predixit. Non tamẽ ꝓpterea perijt: vt impleretur: de quo ſuperius multa verba fecimus. Hic enim proprius mod⁹ ſcripture eſt: vt que euentus ſunt. pro cauſa ponat. Et oĩa diligenter inueſtiganda ſunt: et dicentis mos: ⁊ ſubiectuꝫ: ⁊ ſcripture lex: que deprauanda nõ ſunt. Fratres nolite inq̃t pueri fieri ſenſibus Hec autẽ nõ modo ad ſcripturas intelligendas legenda ſunt. ſꝫ ad vitam inueſtigandam. Etenim pueri parui magna non deſiderant. vilia ſolent admirari. Currus: equos: aurigas: rotas luto factas hoc aſpectu delectantur. Et ſi regeꝫ in curru auro ſedentẽ: ⁊ mulos albos iunctos: ⁊ eximiũ cultum viderint: ne reſpiciunt quidem. Preterea ⁊ puellas ex creta ornant. veras autem pulchras neſciunt. ⁊ in multis alijs rebus itidem afficiuntur. Tales nonnulli nunc reperiuntur. nulla ijs celeſtium cura. ſed ad lutea tanq̃ pueri obſtupeſcunt: ⁊ terrenis diuitiis blandiuntur: ⁊ gloriam ⁊ voluptates huius ſeculi magnipendunt: que ita puerilia ſunt: vt illa. Que vero: ⁊ vite ⁊ glorie ⁊ requietis cauſa ſunt non curant. Sed vt pueri his priuati deflent. illa autem ne deſiderare quidem norunt. ita ⁊ multi in etate prouecta. Ideo inquit: nolite pueri fieri ſenſib⁹. Pecunias concupiſcis. non diuitias permanẽtes ſed pueriles ludos. Si quem plumbeum numum admirantem ⁊ ad eum colligendum inclinantem ſe videres: nonne eum q̃ pauperrimum iudicares? Tu autem etiam viliora congregans inter diuites te adnumeras? Et qua hoc ratione nititur? Illum nanq; diuitem dicimus qui omnia preſẽtia contemnit Nemo parua hec argentum: aurum: ⁊ huiuſmodi imaginarias diuitias ridere poterit: niſi maiorum deſiderio teneatur. quemadmoduꝫ neq; plumbeum numuꝫ niſi aurea poſſideat. Tu quoq; cum videris hominem vniuerſum orbem percurrẽtem. nulla alia cauſa eum facere putato: q̃ ꝙ ad maiora reſpicit. Sic agricola pauca ſemina contemnit: quando maiorem meſſem expectat. Et ſi pro ſpe incerta que habemus cotemnimus: longe magis pro certiſſima expectatione in nobis faciẽdũ eſt. Quare vos hortor atq; obſecro: ne nobijſipſis ſimus detrimẽto neue pro luto ſupernis nos theſauris fraudemus: ⁊ culmorum ⁊ palearum plena naui: portum ſubeamus. Quiſq; de nobis dicat quid velit. egre ferat noſtraꝫ aſſiduaꝫ admonitionem. Nos nugatores appellet: graues moleſtos. Non ceſſabimus ab admonendo: Et cum propheta omnibus vobis frequenter predicabimus. peccata tua elemoſynis redime: ⁊ iniquitates tuas in miſerationibus pauperum: ⁊ ſuſpẽde eas in collo tuo. Neq; hodie quidem facias: ⁊ cras deſiſtas. Etenim

corpus hoc quotidiano cibo indigꝫ
ita ⁊ anima: ⁊ longe etiam magis:
quem niſi impenderis: ⁊ imbecillioꝛ
fit: ⁊ turpioꝛ. Nolimus cõtemnere
periclitãtem. quotidie multa vulne
ra accipit: nunc cupiditatis: nũc ire
nunc accidie. Maledicit: vlciſcitur:
inuidet: cui medicina exhibenda eſt
neqꝫ parua eſt elemoſyne: que omni
bus vulneribꝰ adhiberi poteſt. Da
te elemoſynam inquit: ⁊ omnia vo
bis munda erunt. Elemoſynam nõ
auariciam. Que ex alieno datur: ele
moſyna non manet: quis indigen
tibus impendas. Elemoſyna ẽ que
omni caret iniquitate. Hec omnia
munda facit. hec ieiunium. hec humi
dormire exuperat: quis moleſtioꝛa
⁊ laborioſioꝛa ſint. hec tamen lucro
ſioꝛ. illuminat: animam ſaginat: pul
chram ⁊ decoraꝫ facit. Nõ adeo ath
letas olee premium excitat: vt pie
tatis certatores hoc oleum corro
borat. Vngamus ergo animas: vt
aduerſus hoſtem certemus auden
ter. Qui egenorum miſereri cogitat
ſtatim auariciam exuet. Qui in dã
do pauperibus perſeuerat: mox irã
deponet ⁊ ſuperbiam. Quemadmo
dum enim vulneratos frequenter
curando: medicus facile in alioꝛum
calamitatibus commouetur: cũ hu
manam naturam intelligat. ita ⁊
nos ſi ad opitulandum inopes con
uenienus philoſophabimur: neqꝫ
diuitias admirabimur neqꝫ magnũ
aliquid preſentia bona ducemus. ſꝫ
omnia contemnemus ⁊ magnani
mi ad celum intenti: facile ſempiter
na bona conſequemur. Gratia ⁊
benigitate domini noſtri Jeſu chri
ſti: cum quo patri gloꝛia ſimul ⁊ ſpi
ritui ſancto in ſecula amen.

Home lxxxi

ex capitulo xvij.

Ego dedi eis ſermonem tuuꝫ
⁊ mundus odio eos habuit
quia non ſunt de mundo: ſi
cut ego non ſum de mundo. Cuꝫ
virtuti operam damus: ⁊ mali ho
mines perſequuntur ⁊ nos deridẽt
nolimus egre ferre: neqꝫ dolere. J
ta enim ſe res habet. Semper odi
um parit apud malos virtus. inui
dent enim bene viuere volentibus
ſibi excuſationem arbitrati: ſi alio
rum gloꝛiam carpunt. Odio habẽt:
qui contraria quã ipſi faciunt: et pro
viribus annituntur: vt illoꝛum vi
tam criminibus inurant. Sed non
propterea doleamus. hoc enim vir
tutis ſignum eſt. Jdeo chꝛiſtus in
quit. Si de mundo eſſetis: mundus
quod ſuum eſt amaret. Et iterum
alio in loco. Ve vobis quibus be
nedicunt omnes homines. Jdcirco
⁊ hoc in loco ait. Sermonem tuuꝫ
dedi eis. et mundus odio eos habu
it. Jterum cauſam affert quare di
gni ſint: quoꝛum pater curam habe
at. Propter te odio habiti ſunt in
quit: ⁊ propter ſermonem tuum. ita
quã digni ſunt protectione tua. Non
rogo vt tollas eos de mundo. ſꝫ vt
ſerues eos a malo. Jteruꝫ exponit
ſermonem ⁊ planius reddit. quod
nihil aliud ſignat: quã quod multam de
ijs curam habet: cum eos tam dili
genter commendet. Atqui: ipſe dice
bat omnia facturum patrem: que
peteret. Cur ergo pro ijs rogat?
nulla alia quã predicta ratione: vt di
lectionem ſuam demonſtraret. De
mundo non ſunt: ſicut ego non ſum
mundo. Quomodo ergo alibi dicit.
Quos dediſti mihi de mundo:
tui ſunt? Jllic de natura. hic de
malis operibus locutus eſt. Et
multis eos laudibus proſequitur

primū ꝙ non ſunt de mundo. inde ꝙ ipe eos dederit. ⁊ ẜmonem eius cuſtodierit. ⁊ ꝙ propterea odio habeantur. Qꝫ autē dicit. Sicut ego non ſum de mundo: noli perturbari Illa enim particula non eſt īdiſcrete certitudinis. Ut enim cum de pr̄e ⁊ ipo dicitur. ſicut: ſumma ꝑ naturā equalitas indicatur. ita cū de nobis ⁊ ipo dicitur: maxima per vtriuſqꝫ nature differentiam: diuerſitas. Nam ſi peccatum ipe non fecit: neqꝫ dolus inuentus eſt in ore eius. quo pacto ei apoſtoli poterant comparari? Sed quid ſignat. non ſunt de mundo? Ad aliud expectant nihil cum terra cōmunicant. ſꝫ celi facti ſunt ciues. ⁊ ex hoc amorem ſuū oſtendit. cum apud patrem eos laudat ⁊ commendat. Id autē verbum. ſerua eos: non a periculis tantum dicit. ſꝫ vt in fide perſtēt. Ideo adiecit. Sanctifica eos in veritate tua. Fac ſanctos per ſpiritus exhibitionem: ⁊ doctrinam rectam. Et ſicut cum inquit. Mundi eſtis propter ẜmonē quem locutus ſū vobis. ita ⁊ nunc: inſtrue eos: doceas veritatem. Atqui: hoc ſpiritus officium dicit. Cur nunc a patre id poſtulat? Ut iterū equalitatis admoneare. Recta de deo doctrina: aīmā ſanctificat. Qꝫ ſi verbo dicit ſanctificari: ne admireris. Nā ꝙ de doctrina loqueretur: addidit. Sermo tuꝰ veritas eſt. hoc eſt: ꝙ nullū in eo eſt mendacium. Qꝫ ſi veritas eſt. omnino quicquid dicit: futuꝝ eē: ⁊ nihil figuratum: nihil corporeum demonſtrat. Sicut ⁊ Paulus de eccleſia ait. Qꝫ ſanctificauit eam in verbo. ꝙ enim verbum dei purgaret: intelligebat. Uidetur autem mihi ⁊ aliđ ſignificari per illam particulā. Sanctifica eos. hoc eſt qđ dixerat. Segrega eos: ⁊ verbo ⁊ predicatione: ⁊ hoc etiam ex ſequentibus cōſtat

Sicut me inqꝫ miſiſti in mundum: ⁊ ego miſi eos. Quod ⁊ Paulus dicit. Ponens in nobis verbum recōciliatōnis. pro quo eniꝫ chriſtus abijt: pro hoc hi orbem terrarum cōprehenderunt. Hic etiam hoc verbum. ſicut: non ſimilitudinis eſt ad deum: ⁊ ad apoſtolos. Quomodo enim taliter ad homines mitti poterant? Nos autē ei eſt de futuro tā ꝙ̄ de preterito loqui. Et pro eis ſāctifico meipm̄: vt ſint ſanctificati in veritate. Quid ſibi vult. ſanctifico meipm̄? Offero tibi ſacrificiū. Sacrificia omnia ſancta dicuntur ⁊ ꝓpria ſancta que deo dedicata ſunt. Cū antiquitus in figura ſanctificatio eſſet in ouibus. nūc non in figura. ſꝫ in veritate. Ideo inqꝫ: vt ſint ſanctificati in veritate tua. Etenī eos tibi commendo: ⁊ oblationem facio. ſiue propter caput. hoc fieri dicit. ſiue ꝙ ipſi ſacrificati ſunt. Cōſtituite inqꝫ membra veſtra hoſtiā viuentem ſanctā. Et reputati ſumꝰ vt oues occiſionis. Et. Sine morte hoſtiam eos facit: ⁊ oblationem. Nam ꝙ hoſtiam ſui ſignificaret: dicendo ſanctifico: conſtat ex ſequentibus. cum pro eis moreretur. Dixit autem. pro eis ſanctifico meipſum. ne quis arbitraretur: ꝙ pro apoſtolis hec ſolum faceret: addidit. Non de his rogo ſolum. ſꝫ de credentibꝰ per ẜmonem eoꝝ in me. hinc iterū eoꝝ animos erigit: indicās multos futuros diſcipulos. Cum enī quod habebant eximiū ꝯmune fecit. iterꝝ eos conſolatur: oſtendens eis aliorum ſalutis futuros auctores. Ex quo autem de eorum ſalute ⁊ ſanctificatione per fidem ⁊ ſacrificium dixit: iam ad concordiā eos exhortatur. in quo ẜmonem ſuū concludit: vnde inceperat. Dixerat enī Mandatum nouū do vobis. Ut ſint vnū ſicut tu pater in me: ⁊ ego in te

Iterū sicut nō explicatis ē Neq3 eī ita
vnū eē poterāt? ſꝫ ꝑ huāna facultate:
sicut cū dicat estote misericordes ſ° p̄r v̄r
q̄uid sig̃t i nobis? In fide in nos Nā
cū nichil adeo hoīes ꝑturbꝫ ut dissen
tio: id agit ut vnū fiant Quid ḡ°?
hoc ne assecutus ē? Sane quidē credēs
eī ꝑ aplōs credentes vnū sunt: q̄uis
nōnulli ex his dissentiant Neq3 h°
eū latuit ſꝫ ꝑdixit hoīm desidia Ut
mūdus credat q2 tu me misisti Quod
et i pn̄° dixit In h° cognoscent oēs q2
mei discipuli estis: si iuicē diligetis
Et quō hinc erant credituri? Nā pax
ē vos mg̃t Si ḡ° q̄ ex his didicerunt
seruauerīt: a disc' mgrm auditores i
telligent Si dissentient nō iuenient di
pacis eē discipulos Si nō eē pacificꝫ:
a te missū nō ꝯfitebunt'. vides q° pac
to ad finē vsq3 cū p̄re cōcordia cō
firmat? Et ego claritatē quā dedisti
m' dedi eis: h° ē signorū et doctrine?
et ut cōcordes sint h° eī claritas ut
sint vnū: atq3 etiā maior signis Que
admodū enī deū admirant' qd' nullā
dissensio nullā pugna ē i eo nā? et
h° maxiā glā ē: ita et hij cōtrā clari
efficient' Et cur· p̄rem h° postulat? cū
ipē de se dare ꝯfiteat'? Nā siue de
signis sū de concordia i sū de pace ei
sermo sit: h° se exhibe iuste apparet
vn̄ ꝯstat cōsolandi eos grā postulare
Ego i eis et tu i me Quō ded' clari
tatē In eis manēdo et secū p̄rē habē
do: ut eis opitulaē' Alibi at nō ꝑ
se p̄rē ſꝫ se et p̄rē aduēisse et ma
sionē apud eū fecisse dicit Illic sabellio

silenciū iponēs: h° arrio. Ut sit ꝯsūmati i
vnū: ut cognoscat mūd' q2 tu me misisti
Frequēt' h° dicit? ut potenciorē pacē qj sig̃ ad
ꝑsuadendū demōstret Sic' eī discordia debi
litat: ita cōcordia corroborat Et dilexi eos:
sic' me dilexisti Hic iterū sicut: ut hoīs di
lexi lex Et dilcōis argumētū: qd' semꝑ
ꝑ eos dedit Cū ḡ° dixisset in securitate
futuros qꝫ nō mutabūt' qd' erūt sc̄i: qd'
multi ꝑ eos erant credituri qd' multā glāꝫ
consequēt' qd' nō solū ipē eos dilexit ſꝫ
etiā p̄r Iā ꝑsequit' q̄ p' eoꝝ hic mig̃?
erūt futura: q̄ ꝑmia q̄ cent eis corone
iposite P̄r iq̄t qs dedisti m' volo ut
vbi sū ego et illi sint mecū Quod sꝫ qre
bat: dicēb' q° vadis. Quod dicis? Jo polliatꝫ
eos qd' nōdū hebant Cū ḡ° eis dixisti
sedebitis sup sedes duodecī? Quō alia
et plura et maiora polliatꝫ eis? Sicut
qd' oīa ad huāna i'spiciūt ībecillitate
Nā quō dicebat: sequeris at p'stea? Sꝫ
ad maiorē ꝯtitudīē et amoris ostensio
h° dicit vt videat claritatē meā quā
dedisti m' Iterū h° ꝯcordie ad p̄rē indiciū
aliquj qi priora ante ꝯstitutionē mūdi iq̄t
Quod et ipꝫ aliqntulū ad huāna naꝫ i'f
piat Dedisti m' iquit Quod si nō ita
ē: libent negātes ~~[illegible]~~ i̅terrogaꝫ
Qui dat alicui dat Qū p'm gnauit
inde claritatē dedit? an iglorium dimis'
Et q̄ nā h° nitit' ioē? Vides q2 dedisti
ꝑ genuisti intelligit? Sꝫ cur nō dixit
ut ꝑtiapet' ſꝫ videat claritatē? h° ondit
qd' oīs ea requies ē: spectare filiū dei
h° claros eē facit Quod et paul' iq̄t: reue
lata facie glāꝫ dn̄i speculantes Que
admodū ei q̄ i solis radios ituent' aere

nacta tenuissimū visu voluptatē ꝑapuit
ita et ipsū eē longe eciā maior oriet nob̄
voluptas Sic at ondit qd nō h̄ videt̄: ꝟ
admiranda q̄dā substancia pr̄ iuste mūd⁹
te ñ ognouit Qd h̄ signt Cū nā h̄z ꝯcep
ciā Cōnd̄ neiꝗ scire deū ñ solos q̄ filiū
ognoscāt h̄ ē volebā oēs h̄ eē: ꝟ nō ogno
uenit te: q̄uis nl̄ posset argue h̄ signt
pr̄ iuste h̄ m̄ aspi⁹ deū videt: qd tā bo^m^
tā iustū cognoscē voluerit Cū ē iudei
deū se scire ipꝫ at nescie dixissent: ad h̄
respondꝫ inquiēs dilexisti me an̄ mūdi
ōstitucōꝫ: se adūs⁹ iudeoꝝ calupnias ex
cusans Cr̄ claritatē accipit q̄ an̄ mūdi cō
stituc̄ōꝫ dilect⁹ ē qui testis vult eos illi⁹ clari
tatis: quō cōiung eēt pr̄ Pō ig̊ h̄ ē qd
dicit iudei q̄ ipi te cognoscāt ego autē
minime sed ꝯt̄ oīo Ego te noui: nō aly
Et hi ognouert q̄ tu me misisti Vides
qd eos notat qui a dō nō eē dicebāt et
ad h̄ oēs īfert ꝟmonē Et notū feci eis
nomē tuū et notū faciā Atq̄ s̄pō ꝑstaꝫ
cognicioꝫ inq̄s Vꝫ q̄ s̄pō sunt: mea
sunt Vt dilectio q̄ dilexisti me ī ip̄is
sit: et ego in ip̄is Si ē ītelligent qui
tu sis: tūc sciēt me alienū nō esse:
ꝟ maxiē dilḡ me ꝛ ꝯiūctū Cū h̄ ut deꝫ
credut ꝛ fidē ī me ꝛ veāꝫ ꝟuat dilcꝫ:
et qui me vē diligūt: ī his ego sū Vide
quō īfectū fieꝫ definit ī dilcōꝫ oīm boꝝ
matē Credā⁹ g̊ et diligā⁹ dm̄: ne nob̄
ꝯtīā Deū ꝯfitēi sciut: opibꝫ negat Et itꝫ
fidē negauit: ꝛ ē īfideli deterior Cū ēē
ꝛ filiabꝫ ꝛ ꝯsāguineis ꝛ alienis: tu ne
sanguinē quidē ꝯiūctis ulla cu^te^ afficī⁹
q̄ nā t̄ eēt excusā^o: cū deū ꝛ maledictis ꝛ
ꝯtumelys ꝑsequis: Cōsiderā qt̄ nob̄ be
nefaciēdi occasiōes dedēt dō Aly ut ꝯsa

guineo: aly ut amico. aly ut vicino: huic
ut ciui illi ut hōi misereñt Quō si nl̄ hoꝝ
te cohibꝫ ꝟ oē aōis vīculū dissolue
audi paulū q̄ te īfideli peiorē asserit
Cum ic nl̄ de elemosiā nl̄ de celo audi
ens: īhūanitate te supat̄ Cu ī inimicos di
ligē iuss⁹ familiares ut inimicos īuēs
et pecunias magis ꝑas q̄ corpibꝫ Atq̄
diuicie absūpte nl̄ mali paciēt: h̄
cōtempt⁹ cōsumit Cū g̊ īsania pecu
nias ꝑcē et nō gentilibꝫ Vñ h̄ deside
riū ortū hūit vñ h̄ īhūanitas atq̄
crudelitas Inq̄s Tāq̄ ī cedicāoī theatri
loco sedēs totū mūdū et oīā hūana
despiciēt: cōsiderā q̄ tā ī phēdēt stulti
ciā ꝛ q̄t lacrimas ꝑfūdēt q̄ risu mouēt
q̄tū odiū capet Cū ē facim⁹: q̄ risu
lacrimis odio digna sut Ille canes pas
cit ut feras siluestres capiat: ꝛ ipē īfeli
citatē īcidit Ille aues alit thauros ut
lapides trāsfeāt: hoīes ꝯtēpnit cū fame
tabescut: ꝛ īnūāꝫ ꝯsumit pecuniāꝫ ut
lapidei hoīes effigiū̄ Vē hoīes lapidei:
q̄ calamitosos despicuit Alt⁹ gēmas ꝛ
aurū mise colligēs pietes vestit paupm
corp⁹ nudū videns: n^a flecti^z mīā Al^t^ ves
tes vestibꝫ addut: a⁹ at nꝫ ipꝫ corp⁹
nudū vestie noluit In iudicijs istē aly
aliū ꝯsumit A⁹ ī meretrices ꝛ ꝑasitos: a⁹
ī mimos ꝛ saltatores: a⁹ ī splēdida ꝛ
magnifica edificia: ī emēdis possessiōibꝫ
ꝛ domibꝫ Ille ꝑtēā ꝯsuās ꝯpūt: a⁹ ꝯsuāꝫ
ꝯsuās: a⁹ cirographa reddū plē ꝯfic:
nꝫ l^a^ nocte ꝯqescat: ꝛ ī ꝑiodꝫ mal̄ īui
gile Illucescēte die h̄ ad iniustū lucꝫ
ad dispēdiū ī luxu a⁹ ad peculatū currit
ꝛ spolius vībꝫ ꝛ ꝑhibite mx^m^ studiū
īpēdit notarijs n^m^ iudices at qdē nō
iudiciū hñt: rc at lat^m^ ꝛ hoīcidaꝫ Et
sī qs ꝯsias ꝛ testamīta ꝑqīrit īnūā

ex q̄ m̄la fraudes furta ⁊ īſidia dep̄he
det. circa q̄ oēs nr̄i conat⁹. ſpiritaliū
rō nulla. ſed ad eccleſiā vt tm̄ vide
ant cōcurritur. Uer non hoc eſt q̄d
q̄rim⁹. ſed opib⁹ nobis ⁊ pura mēte
op⁹ eſt. Nā ſi toto tp̄e auaricie ſtu
dueris: inde huc īgreſſus pauca ver
ba dixeris: nō modo deū nō placaue
ris. ſed plurimū irritaueris. Si tibi
dn̄m tuū conciliare volueris: op̄a ex
hibeas. Intellige calamitoſo⁊ one
ra. intuere nudos. eſurietēs. iniuria
affectos. q̄bus multas tibi humani
tatis vias ſternere poteris. Nolim⁹
nos ipos fruſtra ⁊ in caſſū viuendo
ſeducere. neq̄ q̄ nūc bn̄ valeamus:
nos aſpernemur. ſed memoriā ſube
at: q̄ morbo⁊ vi nōnunq̄ morimur.
Caueam⁹ futura mala: ⁊ hac formi
dine meliores efficiamur: acſi marie
ſimus rep̄hendendi. Qui eī in iudici
is dicunt: canib⁹ ſimiles ſūt. q̄ in fo
ro vulpib⁹: q̄ vitā deſidē viuūt. neq̄
hi vt decz exercētur. cū in ſpectacu
lis bonos mores corrūpant. Qui di
gnis reb⁹ incūbat: videm⁹ neminem
Qui īuideāt ⁊ maledicant: et ſe īdi
gna faciāt: multos. Itaq̄ punietur
etiaz: nō ſolū q̄ malo⁊ ſunt auctores
ſed q̄ facientib⁹ ꝯſentiunt. Uoluntas
eī eadē eſt: q̄ ſimilit̄ dat penas. Hec
ergo quotidie repeto. neq̄ ceſſo. Si
q̄s mihi auſcultauerit: lucrabit̄. Si
nemo. ſciatis velim vel hec nobis ꝓ
futura. Uos ipos accuſabitis. nos
ab omni culpa vacui. Sed abſit: vt
hanc nos afferam⁹ excuſationez. ſed
vt nobis glorie ſitis: apud xp̄i tribu
nal: vbi ſimul ſempiternis bonis cū
eo p̄fruamur. quē decet gloria ſimul
cū patre ⁊ ſp̄ūſancto in ſecula. Am̄.

Home lxxxii
ex capitulo xviij.

HEc cū dixiſſz Jeſus: egreſſus
eſt cum diſcipulis ſuis trans
torrentē cedron: vbi erat or

tus: in quē introiuit ipe ⁊ diſcipuli
ei⁹. Horrendū q̄d mors eſt: et for
midoloſū. ſed non iis: q̄ ſupnā ſapien
tiā cōtēplantur. Qui futura non in
telligit: ⁊ ipam tm̄ vite finē reputat
non ab re et horret et formidat. acſi
nihil futurus ſit. Nobis aūt q̄ gra
tia dei incerta ⁊ occulta ſapientie ei⁹
didicim⁹: et migrationē mortē arbi
tramur. minime formidandū eſt. ſz le
tandū atq̄ deſiderādū. vt a caduca
hac et mortali vita: ad meliorem et
longe clariorē: nullo fine ꝯprehenſā
transferamur. Qd̄ chriſt⁹ opib⁹ nos
erudiens. nō vi et neceſſitate. ſed ſpō
te ad paſſionē venit. Hec inq̄t cū di
xiſſz Jeſus: egreſſus eſt trans torrē
tem cedron: vbi erat hort⁹: in quem
introiuit ipe ⁊ diſcipuli ei⁹. Sciebat
aūt ⁊ Judas q̄ tradidit eū locuz. q̄r
frequenter Jeſus ꝯuenerat illuc cuz
diſcipulis ſuis. Media nocte iter fa
cit. torrentē tranſit: ⁊ ad locum ꝓdi
tori notū: properat. vt laborē eis de
meret: ⁊ oſtēdit diſcipulis ſe ad mor
tem ſponte ꝓficiſci: qd̄ maxime ad
co⁊ ꝯſolationē faciebat. Etenī in or
to tanq̄ in carcere cōmoratur. Hec
cum dixiſſz. Quid dicis? Patrē orā
uerat. Quare nō dicis poſt oratiōez
in ortū veniſſe? Quia nō oratio. ſed
ſermo fuerat ad diſcipulos. Introie
runt aūt diſcipuli in ortum. ita metu
eos liberauit: ne ingredi recuſarent.
Unde aūt Judas eo contenderit.
vn̄ didicerit: eo ꝯſtat: q̄ mltū extra
p̄noctabat Jeſus. Neq̄ eniz ſi domi
ageret iudas ad hortuz ꝓperaſſz: ſed
domū. vt dormientē cōprehenderet.
Ne ergo hortū ſecretū receſſum opi
nareris. addidit: q̄ ſciebat iudas lo
cum. Neq̄ hoc tm̄. ſed q̄ frequēter
ieſus conueniebat illuc cū diſcipulis
ſuis. Sepenumero enī cum his ꝑua
tim de neceſſariis loquebatur: q̄ ali
os audire non licebat. Facit autem

hoc in montibus ⁊ in hortis. locū ꝓ
cul a tumultu: maxime ſibi diligens:
ne doctrina impediret. Judas autem
cum accepiſſꝫ cohorte: ⁊ a pontifici
bꝰ ⁊ phariſeis miniſtros: venit illuc
Et hi ſepe alias miſerūt ad chriſtuꝫ
cōprehendēdū. ſed nō potuerūt. Vn
conſtat ſponte ſua ſe tradidiſſe. Et
q̄uo iudas cohorti ꝑſuaſit? Milita
res erāt viri: ⁊ mercede omnia aude
bant. Jeſus aūt ſciens oīa q̄ ventu
ra erant ſuꝑ eum: ꝓceſſit: ⁊ dixit ad
eos. Quē queritis? Hoc eſt non eo
rū aduentu obſtitit interrogare: ſed
intrepide tanꝙ omnia ſciens: ⁊ dicit
⁊ facit. Quare autem cum armis ve
niunt. Timebant ſequētes Jeſum: et
ꝓpterea etiā in tēpeſta nocte aggreſ
ſi ſūt. Dicit eis. Quem queritis? Re
ſponderunt ei. Jeſum nazarenū. Vi
des vim inſuperabilem: q̄uo in me
dio exiſtens eos cecauit? Non enī non
tenebris id noctis contingeret: oſtē
dit euāgeliſta cū dicit. faces habuiſſe
quas niſi habuiſſent ſaltem voce co
gnitus eſſꝫ. Qꝫ ſi illi Jeſū ignorabāt
non tū iudas ob cōtinuā cum eo cō
ſuetudinem. Aderat enim. neqꝫ ma
gis agnoſcebat. ſed cum alijs retror
ſum cecidit. Fecit autem hoc Jeſus:
demonſtrans non ſolū n̄ poſſe eos ſe
capere. ſed ne medium quidem vidē
niſi ſeipſum traderet. Iterum dicit.
Quem queritis? O dementiam: ver
bo eos proſtrauit: nec conuerſi ſunt
tantā virtutem intelligentes. Sed
iterum aggrediuntur. Cum autem
qđ ſuum erat impleſſet. iam ſe tradit
inquiens. Dixi vobis. quia ego ſum.
Stabat autē et iudas qui tradebat
eum. Animaduerte euangeliſte tole
rantiam. Non maledicit proditori.
ſed factum narrat. Vnum dūtaxat
curat demonſtrare ꝙ ſe capi permi
ſerit. Inde ne quis dicēt ꝙ ipſe chri
ſtus eos ad ſe capienduꝫ adduxerit
et ſe manifeſtans: in manus eorum
dederit. cum oſtenderit primum qui
bus facile moueri debebant. et tū in
propoſito perſtitiſſent: et minime iā
poſſent excuſari tunc ſe tradidit in
quiens. Si ergo me queritis: ſinite
hos abire. ad vltimam vſqꝫ horaꝫ ſu
am in eos benignitatem pre ſe ferēs
Si me vultis inquit dimittite hos.
Ecce meipſum trado. Vt impleret
ſermo: quem dixit. Quia quos dedi
ſti mihi non perdidi ex eis quenqꝫ.
Perditionem autem dicit. non mor
tis. ſed illam eternam. Euangeliſta
autem et in preſenti hoc accepit. Ad
mirari autem quis poſſet: cur nō cō
prehenderunt etiam cum ieſu: ⁊ ver
berarunt diſcipulos. et Petrum ma
xime: qui eos ſerui aurem abſcinden
do irritarat. Quid ergo eos cōtinu
it? Nemo alius ꝙ que eos retrorſuꝫ
proiecerat potentia. qđ euangeliſta
non eorum mentis. ſed ſuperne vir
tutis eos coercens fuiſſe ſignificat:
inquiens. Vt ſermo impleretur quē
dixit. Non perdidi ex eis quenquā
Petrus ergo hac voce ⁊ ijs que iaꝫ
facta viderat fretus: contra irruen
tes armatur. Et quomodo inquies
qui iuſſus eſt neqꝫ peram habere ne
qꝫ duas tunicas: gladium habet? Vt
puto hoc metuens iam ſe premunie
rat. Qꝫ ſi dixeris quomodo cui preci
cipit ne alapam inferat: homicidam
agit: et maxime cum non vlciſci pre
cipiatur? Verum non ſe. ſed magiſtꝛ
vlctus eſt. Preterea nondum perfe
cte et conſummate virtutis erant.
Qꝫ ſi vis Petri ſapientiam intellige
re: videbis poſtmodum ceſum: et eq̄
animo omnia perferentem: ⁊ nullis
malis: nullis calamitatibus pertur
batum. Jeſus autem etiam hoc in
loco miraculum facit ſimul erudiēs
nos: ꝙ ī perſecutores noſtros bene
ficos nos eſſe oportet. Et cum ſuam

obtegeret poteſtatem:ſeruo illi aurē
reſtituit. Petro autem dixit. Qꝛ qui
gladium accipiunt :in gladio peri-
bunt.et ei vt in lauando minatus ē
vt eius conatum retunderet. Et ſer
ui nomen meminit euangeliſta .quo
niam magna res erat.non tantū ꝙ
eum curauerit.ſed cum paulo poſt eſ
ſet ab eo alapam accepturus. Hinc
ad perſecutiones tolerandas voluit
diſcipulos erudire . Atqꝫ etiam pro-
pterea nomen poſuit euangeliſta:vt
legentes tunc poſſent diligentius ī-
quirere:an ita ſe res habuiſſet. Nec
ſimpliciter dextraꝫ auriculam dicit.
ſed mihi videtur apoſtoli impetum
velle oſtendere:ꝙ fere in ipſum ca-
put irruit. Jeſus autem non minis
tantum Petrum cohibet .ſed et ali-
os ſedat inquiens. Calicem quē de
dit mihi pater:non vis vt bibam il
lum. Oſtendens non illorum poten
tie id adſcribendum .ſed permiſſioni
ſue.ac etiam ꝙ non eſſꝫ deo contra-
rius.ſed obediret patri vſqꝫ ad mor
tem. Tunc comprehenderunt ieſum
et ligauerunt :et adduxerunt eum
ad Annam primum. Quare ad An
nam? Ut rem oſtentarent :et tāquā
triumphum ducerent. Erat autem
Annas ſocer Caiphe qui erat pon
tifex anni illius . Erat autem Cai-
phas qui conſilium dederat iudeis.
Qꝛ expedit vnum hominem mori ꝓ
populo. Cur iterum huius nos pro
phetie admonet ? Ut pro ſalute hoc
factum demonſtraret.et tantam eſſe
veritatis excellentiam : vt et inimi
ci eā predixerint . Ne ergo vinculo
rum mentione auditor perturbare-
tur:id meminit . quoniam ſalus or-
bis terrarum:eius mors eſſet . Se-
quebatur autem Petrus et alius di
ſcipulus. Quis alius? Ipſe qui hec
ſcripſit. Et cur ſe non nominat. Cū
enim ſupra pectus ieſu recumberet:
merito ſe ſilentio preterijt . Sed q̄
gratia in hoc loco? Eadem ipſa. Nā
et hic quoqꝫ ſe laudat : ꝙ alijs diffu
gientibus.ipſe ſequeretur. ideo et ſu
um nomen ſilet:et Petrum ſibi; pre
ponit:et ſui meminiſſe non coactus
eſt.vt intelligas eum ceteris diligen
tius que ī aula principis facta ſunt
enarrare:vtpote qui aderat. Et ani
maduertere quomodo proprie laudi
demit. Ne quis enim diceret quomo
do omnibus aufugientibus ipſe in-
greſſus eſt? Cauſā affert : ꝙ eſſet no
tus pontifici.ne quis ſe ſecutum ad-
miraretur:neue id ei fortitudini aſ
ſcriberet. Illud mirandum:ꝙ Petrꝰ
tā timidus vſqꝫ ad aulā ſolus vene
rit. Qꝛ enim eo vſqꝫ venerit amoris:
ꝙ non ingrederetur timoris erat in
dicium. Ideo hec ſcripſit euāgeliſta:
preoccupās negationis excuſatio-
nem. Neqꝫ enim tanq̄ rem magnā
ait ſe notum pontifici.ſed cum ſoluꝫ
ſe cum Jeſu veniſſe dixiſſet. ne puta
res animi magnitudine factum cau
ſam affert. Qꝛ autem et Petrus ⁊ il
lius fauore ingreſſus eſſet:ex ſequen
tibus oſtendit. Cū enim exijt ⁊ cum
hoſtiaria egit vt introduceretur:ſta
tim intrauit Petrus . Cur aūt ipſe
non introduxit? Chriſtuꝫ ſpectabat
⁊ ſequebatur . ideo iuſſit mulieri:vt
euꝫ introduceret. Quid mulier? Nū
quid ⁊ tu ex diſcipulis es hominis
huius? Dicit ille. Non ſum. Quid di
cis Petre? Nonne duduꝫ dixeras ſi
oportuiſſet animā pro eo ponere te
poſiturū? Quid ergo? ne hoſtiariam
quidem rogātē perferre potes . Nū
miles:nū aliquis eoꝝ q̄ ieſū ceperāt
te rogabat? Uilis erat hoſtiaria et
abiecta. Neqꝫ aſpere percōtata. Nō
dixit.deceptoris:et perditi illius di-
ſcipulus es.ſed hominis huius:tāqꝫ
eius miſerētur. Sed nihil horuꝫ ptu
lit. Dixit aūt. Nunquid et tu ? quia

Johēs aderat: adeo benigne locuta
eſt mulier. Sed nihil horum intelli
gebat Petrus. Neqꝫ rem aduertit:
ꝙ primo ꝙ ſcd̄o: ꝙ tertio negaret:
niſi cum gallus cantauit. Neqꝫ hoc
aduertiſſꝫ: niſi ſe chriſtus conſpexiſ
ſet. Et ipſe q̄dē calefaciebat ſe cum
ſeruis principis. Jeſus intus ligatꝰ
tenebatur. Hec autem dicimus nō
in Petri excuſationem. ſed ad oſten
dendum chriſtū vera predixiſſe. Pri
ceps autem interrogauit Jeſum de
diſcipulis ſuis: et de doctrina. O ma
liciā. Cum frequenter in templo lo-
quentem: et palā docentem audiſſet
hoc percontatur. Cum nulluꝫ habe
rent crimen quod obijcerent de di-
ſcipulis rogabat. fortaſſe vbi eſſent:
et qua gratia eos elegiſſet: et quid
vellet ⁊ in quibus ijs vti. hoc dice-
bat quaſi ſeditionis: et nouitatis: cū
arguens: et ꝙ nemo alius ipſi crede
ret preter illos. et tanq̄ꝫ quoddam
eſſet malicie inſtructum. Quod argu
ens chriſtus inquit. Ego palaꝫ locu
tus ſū mundo. nihil priuati diſcipu-
lis. Ego ſemper docui in templo.
Quid ergo? Nihil ne ſecreto diſcipu
lis dixit? Dixit ſane. ſed non quod il-
li arbitrabātur: ꝙ timeret ⁊ ſeditio-
nes strueret. ſed cum aliquādo altio
ra q̄ꝫ que multitudo capere poſſꝫ: lo
quebatur. Quid me interrogas? in-
terroga qui audierunt. Non arrogā
ter reſpondet: ſed fretus veritate:
quod in principio dicebat. Si ego te
ſtimonium perhibeo de meipſo. teſti
monium meum eſt verum. Idem et
hoc in loco: ex abundātia ſuuꝫ vult
teſtimonium confirmare. Nā cum d̄
diſcipulis princeps percontaretur:
ait. Me de meis rogas? Roga inimi
cos: inſidiatores qui me ligarunt te
ſtificentur. Id enim veritatis maxi-
mum eſt argumentum. cum quis ini
micos in teſtimonium adducit. Pri-
ceps autem cum ita querendum eſſꝫ
non queſiuit. ſed vnus ex aſtantibꝰ
miniſtris dedit ei alapaꝫ. Quid hoc
impudentius? Exhorreſcat celum.
contremiſcat terra: de chriſti patien
tia: et ſeruorū impudentia. Et quid-
nam dixerat? Neqꝫ vt ſe excuſando
ait. quid me interrogas? ſed vt om-
nem impudentie materiam tolleret.
et cum percuſſus eſſet: et omnia ſter
nere et delere in ſua haberet pote
ſtate: loquitur: que omnem feritateꝫ
placare facile potuiſſent. Si male lo
cutus ſum inquit teſtimoniū perhi
be de malo. hoc eſt. Si me verbo re
phendere potes oſtēde: ſin minꝰ cur
me cedis? Vides iudiciū tumultus ⁊
perturbationis ⁊ confuſionis plenū
Rogauit princeps ſubdole ⁊ doloſe.
reſpondit Jeſus vt oportuit. Quid
dicendum erat? vel confutare vel ac
quieſcere? ſed neutrum facit. Verum
ſeruus cum cedit. hoc non iudicium
eſt. ſed violentia. Inde neqꝫ ſic quic
q̄ꝫ habentes quod accuſarent: mit-
tunt eum ligatum ad Caiphā. Erat
autem Petrus ſtans et calefaciens
ſe Pape: quo ſopore calor ille vehe
mens Petri contabuerat capto Je
ſu? Neqꝫ poſt tot monetur. ſed ad-
huc ſe calefacit. vt intelligas q̄ꝫ im
becilla ſit humana natura: cum nos
deus deſerit. Et rogatus iterum ne-
gat. Tum cognatus ſerui illius cu
ius Petrus auriculam abſciderat:
ea re motus ait. Nonne ego te vi
di in horto? Neqꝫ hortus neqꝫ im-
menſus amor quem Jeſus illic oſtē
derat verborum eius Petrum ad-
monuit. ſed omnia formidine excide
runt. Sed cur euangeliſte omnes
in hoc concordarunt? Non vt di
ſcipulum accuſarent. ſed erudirent

quantum mali ſit non

oīa deo ꝯmittere: ſꝫ ſibiipſi ꝯfidere.
Tu āt admirare mgr̄i curā ⁊ diligē
tiā: ꝙ ⁊ captus ⁊ ligatus diſcipulo
conſulit: intuitu ſuo iacētē excitās:
⁊ ad lachrimas mouens. Ducūt er-
go Jeſū A Caipha ad Pilatū. Fa-
ctū āt hoc ē: vt iudicū multitudo
vel inuitis: veritatem extorqueret.
Erat āt mane anteq̄ꝫ gallus cātarꝫ
Ad Caiphā ducit̄. inde ad Pilatuꝫ
Quib⁹ verbis oñdit euangeliſta a
media nocte ad mane: a Caipha in
terrogatus nihil rn̄diſſe. Jdo miſit
eū ad Pilatū. ſꝫ illa alijs dimittens:
ipe que ſecuta ſūt enarrat. Tu āt iu
deoꝝ ſtulticiā conſidera: q̄ innocē-
tē armati ꝯphenderūt. nō tn̄ ingre-
diūtur ptoriū: ne contaminarētur ⁊
quenā queſo ꝯtaminatio ingredi p̄
toriū vbi iniuſti penas dāt? decimā-
tes mentā ⁊ anethū. at cū iniuſte ī
terficiūt contaminari ſe non exiſti-
māt. ſꝫ cū ad pretoriū veniūt. Sed
cur ipſi nō interemerūt? multū de e-
oꝝ imperio iā ademptū erat a rho-
manis. Preterea timebāt ne a Pila
to accuſati: penas poſtmodū darēt.
ſꝫ quid ſignificat. vt mādncarēt paſ
cha? Atq: Jeſ⁹ iā id fecerat vna die
azimoꝝ. Siue ergo totū paſcha ap
pellat ſolēnitatē ſiue qd̄ tūc facie-
bāt Chriſt⁹ āt ṗdie cedē ſuā ī paraſ
ceue reſuans: qn̄ āntiq̄tus celebratū
erat: ipi āt armati qd̄ nō licebat fū-
dētes ſanguinē: locū cauent. Pila-
tū aduocāt. q̄ egreſſ⁹ ait Quā accu-
ſatōēꝫ affertis aduerſus hoīeꝫ hūc?
Vides mutatōēꝫ ṗncipatus coꝝ ⁊
inuidie? Cū ei ⁊ ligatū ⁊ tāta cater-
ua ad ſe adductū videret: nō tn̄ ma-
nifeſte putauit accuſatiōis iudiciū
ſꝫ interrogat: abſurdū ratus: iudici-
uꝫ eos p̄ſumere: ſupplicium ſibi ꝑmitti
Jlli āt. Si n̄ eēt hic malefactor: nō
tibi tradidiſſem⁹ eū. O dementiam.
Quid nō adducitis ī mediū qd̄ fece-
rit: ſꝫ obtegitis? Quid nō arguitis e
uꝫ? Ecce ꝙ vbiq̄ꝫ iuſtā ṗdicātes ac-
cuſatōēꝫ nihil tandē affert. Annas
de doctrina ꝑcontatus ē: quo audi
to miſit ad Caiphā: ⁊ ipe deinde ad
pilatū. Pilatus ait. quā accuſatōēꝫ
affertis contra hūc? Neq̄ꝫ habent
q̄d reſpondeant. ſꝫ cōiectura quadā
vtunt̄. Tū pilatus: accipite eū vos
⁊ ſcd̄m legeꝫ vr̄am iudicate euꝫ. Di
xerūt iudei. Nobis nō licet interfi
cere quenq̄ꝫ. hoc dixerunt. vt ſmo
Jeſu impleret̄ quē dixit. ſignificans
qua morte eſſet moriturus. Et quō
hoc ſignificabāt? Non licet nobis
interficere quenq̄ꝫ. Aut dicit euāge
liſta. quoniā non ꝓ iudeis tantū. ſꝫ
⁊ ꝓ gētibus erat moriturus. vel ꝙ
crucifigere eis non licebat. Q̄ ſi di-
cunt nō licere interimere: eo tempe
intelligendū ē. nā ꝙ interemerunt
⁊ alia morte: argumēto ē Stepha-
nus lapidatus. ſꝫ crucifigere eū deſi
derabāt: vt mortis genus iactarēt
Pilatus āt ad euitandā moleſtiaꝫ:
breuibus Jeſū interrogat. Tu es
rex iudeoꝝ? Reſpondit Jeſus. A te
metipo hoc dicis: an alij dixerunt
tibi de me? Cur hoc īterrogat xp̄s?
vt prauū iudeoꝝ aīm detegeret Au
dierat ei hoc a multis Pilatus Nā
cū illi nihil accuſare poſſent: ne lō-
ga fieret diſcuſſio: ꝙ ſemper ī ṗmis
accuſabat̄: id nūc Pilatus ꝑcontat̄
Nā cum dixiſſet iudeis ſcd̄m legem
vr̄am iudicate eū. vt oſtenderent n̄
eſſe in iudeos tantū peccatū: nō li-
cere ſibi debent. Nō ei legi nr̄e. ſed
cōmuni crimini obnoxius ē. Quod
intelligēs Pilatus vt exprimeret̄ ro-
gat. Tu es rex iudeoꝝ? Non ergo
ꝙ neſciret xp̄s interrogat. ſꝫ vt ipe
Pilatus iudeos accuſaret: alij dixe
rūt tibi? Qd̄ Pilatus indicans ait.
Nunqd̄ ego iudeus ſuꝫ? Gens tua
⁊ pontifices tui tradiderūt te mihi

Quid feciſti? Hic ſe excuſare voluit inde cū dixiſſet. tu es rex. Arguēs euz Jeſus.hoc inquit audiſti a iude is. Qua grā non diligent̄ rem ipam inqris? Dixerūt me maloꝝ aucto- rez.ꝑcontare qd mali fecerim. Sed hoc n̄ facis.ſimpliciter cauſas ſtru is. A te ipſo hoc dicis an aliunde? Quo audito Pilat⁹:qd̓ ſtatim rn̄de at ignarus. Tradider̄t te mihi inqt oportet vt te quid feceris interro- gē. Tum Jeſus Regnuz meū nō eſt de hoc mūdo. Erigit Pilatū:vt nō multuz ad coꝝ ꝯparatōem malum: ⁊ vult oñdere ſe nō puꝝ hoīem:ſed deuz ⁊ dei filium eſſe.inqens. Si ex hoc mūdo eſſꝫ regnū meuz: miniſtri mei vtiqꝫ decertarēt:vt n̄ traderer iudeis:qd̓ Pilatus intuebat̄ .tollit tyrānidis videlicet ſuſpiciōem. An nō eſt mūdi h⁹ xpī regnū? Quidni? Quō inqt nō eſſe? Nō ꝙ hoc etiaz non poſſideat.ꝫ ꝙ in celo habeat i- periū:nō hūanuz ꝫ longe mai⁹ atqꝫ ꝑſtantius. Er ſi ita eſt. Quō capt⁹ ē ſpōte ſe tradēs?qd̓ nō tacet.ꝫ ſi ex hoc mūdo eſſē inqt miniſtri mei de- certarent vt nō traderer. Oſtēdit in hoc loco regni noſtri ībecillitatē qd̓ in ſuis habeat ptātem.ſupnum āt regnū ſibiipſi ſufficiēs ē:⁊ nulli⁹ indiget. Hinc heretici cauſā inueni unt:alienū euz ab opifice eſſe Quid ergo cū d̓r. Jn ꝓpria venit? Quid cuz Nō ſunt de mūdo:ſicut ego nō ſuz de hoc mūdo? Sic ⁊ regnū ſuuz d̓r hinc nō eſſe:nō ꝙ mundū ꝓuidē tia ac ꝓtectōe ſua priuet.ꝫ vt dixi: neqꝫ humanū:neqꝫ caducum eſſe de monſtret. Quid ergo Pilatus. Er- go rex es tu? Rn̄dit Jeſus. Tu di- cis.ꝙ rex ſum. Ego in hoc nat⁹ ſuz. Si ergo rex natus ē:⁊ alia oīa na- ta ſunt:⁊ nihil hēt qd̓ acceperit. Ji- taqꝫ cū audis. Sicut pr̄ habet vitā in ſemetipſo ſic dedit ⁊ de filio vitā

habere nihil aliud ꝙꝫ generatōez ar bitreris:⁊ in alijs ſimiliter. Et ad hoc veni.vt teſtimoniū ꝑhibeā ve ritati.hoc eſt: vt hoc ipz dicā:faciā: ⁊ ꝑſuadeā oībus. Tu āt homo hec audiens ⁊ vidēs dn̄m tuuz ligatuz ⁊ circūtractū noli ꝑſentia quicqꝫ re putare. Nōne ꝑabſurdū ⁊ indignū ē. Si xp̄s ꝓpter te ea ſuſtinuit:tu ne verba qdem ſepenumero ꝑpeti poſ- ſis? Jlle inſputus ē:tu te ⁊ veſtib⁹ ornas ⁊ anulis:et ſi nō apud hoīes laudaris.miſerā te vitā viuere arbi traris. Chriſtus oꝓprobrijs ⁊ maledi ctis afficitur:ad deriſū:alapis cedit̄ tu ab oībus laudez captas:⁊ n̄ fers opprobria xp̄i. Nōne audis Paulū dicentem imitatores mei eſtote ſicͭ ⁊ ego xp̄i? Siqs te maledictis ꝓſeq tur:recordare dn̄i tui: quē ad deri- ſuz adorabāt :⁊ verbis ⁊ re diſtra- hebāt ⁊ irridebāt. ipſe vere nō mō non vltus ē:ꝫ bn̄ficijs ⁊ ſūma bōa nitate ⁊ clemētia affecit. Nūc nos imitemur.ita poterim⁹ oī ignomini a liberari Non eī qui iniuriat̄.ꝫ qui paruo aīo iniurijs dolet.is iniurias ꝯfirmat:⁊ irritat iniuriantez Si n̄ egre eas ferres:non afficereris iniu ria Non eī ab inferentibus.ꝫ ab ac cipientib⁹ fit:vt graues ſint. Quid tandem doles? Si iniuria te offen- dit:tāto min⁹ tibi dolendū ē.imo il- li magis miſereri oporteret.ſin iure tanto equiori aīo tolerāduz. Quē admodum enim ſiqs te pauperem: vt diuitez appellaret:laudaretqꝫ:ni hil ad te ille laudes ſed potius in ri- ſum ꝯterentur.ita ſiqs falſo calum- niaretur: nihil id ad te. Er ſi te con ſcientia rephendit:nulla verba per turbent:ꝫ vitam emenda. Hoc ī ve ris reprehenſioibus dico. Cum āt paupertatē quiſpiaz aut ignobilita tē arguet:eum ridenduz ducas.non eī dedecori ē audienti.ꝫ dicenti:vt

pote ſapientiã ignorãti.ſʒ cum hu-
iuſmodi in multitudine ignorantiſſi
veritatem dicunt: intolerabile vul-
nus efficitur: immo hoc maxĩe ferẽ-
dum. cum tibi teſtis ſit ſpectaculuʒ
laudantiuʒ te atqʒ accipientium: il
lis ledẽtibus ⁊ exprobrãtibus. Nõ
enĩ qui vleiſcitur. ſʒ qui nihil reſpõ-
det admirationi eſt apud ſapiẽtes.
Qz ſi pſentes ſtulti ſunt ꝓpterea ma
xĩe eos rideas: ⁊ theatro celeſti cõ-
gratulareĩ. illic enĩ omnes te lauda-
bunt: tibi plaudent: te accipiẽt. Si
quidem vnus angelus toti mundo
conferri poteſt. Et quid ãgelos di
co quãdo ipſe te dominus laudabit?
His cogitationibus nos exercea-
mus: neqʒ enim crimini dandum eſt
ſi q̃ leditur ſilet: ſʒ contra: ſi vleiſcit̃
Nam ſi crimen eſſet: non vtiqʒ dixiſ
ſʒ xp̃s. Siquis percuſſerit te in dex
tram maxillam prebe illi ⁊ alteraʒ.
At ſi falſa quis dixerit: ei miſerea-
mur: ꝙ ſibi accuſatiuum ſupplicium
aſtruit. Neqʒ ſcripturas legere dig
nus eſt. Peccatori eĩ inquit. deus:
vt q̃d tu enarras iuſtificatões me
aſſedens ꝯtra frẽm tuũ calũniaris
Sin vera dixerit: eẽ ſic miſerabilis
eſt Nã ⁊ phariſeus vera locutus. ni
hil tamen offendit male audientem
ſʒ ei ꝓfuit: ſe bonis priuauit: ſibi iſs
maledictis naufragium intulit. Ita
qʒ vtrinqʒ ille eſt q̃ offendit. Tu ãt ſi
equo aĩo pferes: duplici ratione lu-
craris. ⁊ ꝙ tibi ſilentio ⁊ modeſtia
deuʒ ꝓpiciuʒ reddis: ⁊ materiã acci
pis: vt ex verbis facta emendẽtur:
⁊ gloriã humanã cõtemnas. Etei
hic verbis dolor exoritur: ꝙ multi
hominuʒ inhiãt opinioni. Sic ſi vo
luerimus philozophari probe: intel
ligemus nihil res humanas eẽ. Diſ
camus igitur ⁊ vicia noſtra recen-
ſentes: ea tempe corrigamus. ⁊ hoc
menſe vnuʒ: alio aliud: ⁊ ita ſubſe

quẽter meliores efficiamur. ⁊ ſic tã
ꝗ per gradus quoſdam aſcendẽtes
per ſcalam Jacob ad celum perue-
niamus. Etenĩ ſcale ille mihi per il
lam viſionem paulatim ꝑ virtutes
aſcenſum ſignificare videntur: per
quam a terra in celuʒ aſcendere no
bis licet non gradibus ſenſibilibus
ſʒ moꝝ incremento ⁊ correctione.
Hoc ergo iter: hunc aſcenſum ag-
grediamur: vt ⁊ celum ⁊ celi bona
conſequamur: gratia ⁊ benignitate
Jeſu xp̃i cui gloria ĩ ſecula ſeculoꝝ.

Homelia lxxxiiii.

ex capitulo xviij

Ego ĩ hoc nat᷒ ſuʒ: ⁊ ad hoc
veni in munduʒ: vt teſtimo
nium perhibeam veritati.
Omĩs qui ẽ ex veritate audit vocẽ
meam. Mirabilis res eſt patientia:
que tanꝗ in tranquillo portu ani-
mũ conſtituit: cumqʒ ⁊ ab aduerſis
ventis ⁊ fluctibus tempeſtatum li-
berum reddit. hanc nos chriſtus cũ
ſemper: tum maxime docuit cum iu
dicatus eſt: vnctus huc: illuc diſtra
ctus. Etenim apud annam perqʒ
manſuete reſpondit. ⁊ cedenti ſuo
ea dixit: que omnem faſtum tollere
potuiſſent ⁊ inde ad Caypham. de-
mum ad Pilatum ductus: tota no
cte in his conſumpta: in omnibus
miram pretulit manſuetudinem. et
dicentib᷒ maleficum eẽ: neqʒ quo e
um arguerent habentibus. tacuit
tamen. cum de regno interrogat᷒ ẽ
tunc locutus eſt ad Pilatum eru
diens eum: ⁊ ad altiora erigens.
Quid autem Pilatus illis pſentib᷒
Jeſũ non interrogat. ſʒ pretorium ĩ
greditur: magnam quandam de eo

habebat opinionē: ⁊ ſine alicuiꝰ tu-
multu oīa ab eo intelligere volebat
Roganti āt q̄d feciſti nihil ad hoc
reſpōdit Ieſꝰ. ſꝫ ad id qđ valde cupi
ebat Pilatus. hoc eſt de regno ſuo
inq̄ens Regnū meū nō ē de hꝰ mū-
do. quaſi dicat. Rex ſuꝫ. nō tū q̄lem
arbitraris. ſꝫ longe preſtantioꝛ: hic
oñdit nihil mali feciſſe. vt etiā cūꝑ
ſeq̄tur: in hoc natus ſū ⁊ ad hoc ve-
ni in mūduꝫ vt teſtimoniū ꝑhibeaꝫ
veritati. Inde cū inquit. Oīs qui ē
ex veritate audit vocē meaꝫ. allicit
eū: vt aures his adhibeat. Siq̄s ei
verus eſt inq̄t: et amat veritatē ſa-
ne me audiet. Hoc pacto eū paucis
verbis allicit: vt petat. Quid eſt ve
ritas. ſꝫ ꝑmū rei ipi inſtat. Rogauit
āt quoniā tempꝰ id poſtulabat nūc
euꝫ e iudeoꝝ manibus eripe cogita
bat. ideo exiuit: aitq̄ꝫ Ego nullā in
eo inuenio cauſā. Et ꝯſidera q̄ꝫ pru
denter. Nō dixit. Si errauit: ⁊ dig
nus ē morte: ſolennitati eū ꝯdona-
te. ſꝫ primū oīo excuſat. inde ex abū
dantia rogat: ſi nolint alit̄ innocen-
tē dimittē: ſaltē vt nocentē tempi
ꝯdonent. Ideo ſubdidit. Eſt āt con
ſuetudo vobis vt vnū dimittā ī paſ
cha. inde verecūde Vultis ꝗ inq̄t di
mittam vobis regē iudeoꝝ! Clama
bāt oēs dicētes Nō hunc ſꝫ Bara
ban. O mētē ſceleſtā. ſimiles ſui pe-
tūt. Sceleſtū dimitti: inſontē puni-
ri iubent Hic eē eis antiq̄tus mos
fuerat Tu āt in oībus conſidera do
mini benigitatē Tūc flagellauit eū
Pilatꝰ. Fortaſſe vt ita ſedato iude
oꝝ furoꝛe: inde eū dimitteret. Cum
eī prius eū liberare voluiſſet. in hoc
eis ſatiſfacere arbitratꝰ ē: ſi verbe-
rari: ⁊ q̄ tūc facta ſūt in eū: fieri per
mitterꝫ: vt purpurea veſte circūda
ret̄: ⁊ coꝛona ſpinea eius capiti ipo
neret̄ ideo ita coꝛonatuꝫ ad iudeos
eduxit: vt ea ignominia eoꝝ irā ⁊ fu
roꝛē aliquātulū ſedaret. Et quomō
milites hec faciebāt ſiq̄dem nō ꝑce
perat Pilatꝰ! Ad iudeoꝝ grām. Ne
q̄ꝫ ei noctu a Pilato iuſſi cū iuda ꝓ
fecti ſunt. ſꝫ pecunia a iudeis allecti
oīa audebant. At Ieſus in his oībꝰ
tacebat. Tu āt non ſolū hec verba
audias. ſꝫ in aīo ꝑpetuo ſerues ve-
lim: ⁊ cū oꝛbis terraꝝ ⁊ angeloꝝ re
geꝫ a militibus irriſum: ⁊ verbis ⁊
re ignominia affectū: ⁊ oīa equo a-
nimo tolerantē videris: eum re ipa
imitare. Cum ei dixiſſet Pilatus re
gem iudeoꝝ: ad deridendū: vt regē
induerunt. Hoc pacto eduxit eum
Pilatus inq̄ens Nullā in eo cauſā
inuenio. Exiuit Ieſus ſpinis coꝛo-
natus. ñ tñ iudeoꝝ ira ſedata eſt ſꝫ
clamabant. Crucifige crucifige euꝫ
Vidēs pilatus oīa fruſtra tentari
Accipite inq̄t euꝫ vos: ⁊ crucifigite
Quibus verbis cōſtat: ad cohiben
duꝫ eoꝝ furoꝛeꝫ: illa fieri permiſiſſe.
Ego inq̄t nullā in eo cauſā inuenio
Aiaduerte quot modis iudex Ieſū
excuſat. ſꝫ nihil canes illos moue
bat Illd dei verbū. accipite ⁊ crucifigi
te indignātis ē ⁊ mouentis: vt ipſi
rem non permiſſam patrarent. Ipi
duxerant eū vt preſidis iudicio dā-
naretur. contra āt contigit vt poti
us ſententia eius abſolueret Quod
veriti. Nos legem habemus inqui
unt: ⁊ ſecundum legē debet moꝛi ꝙ
filium dei ſe fecit. Quō ergo dicente
preſide. accipite eum ⁊ ſecundū le-
gem vr̄am iudicate eum. dixerunt ſi
bi nō licere quenq̄ꝫ interficere. nūc
legem afferunt ꝙ moꝛi debeat! Et
conſidera accuſatōem. filium dei ſe
facit. hoc crimini dandum eſt. Dic
queſo quid mirꝫ: vt qui dei opera fa
cit: ſi ſe dei filiū nūcupet! Quid chꝛi
ſtus! Nihil reſpondet: implens pro
pheticum illud qđ nō aperit os ſu
um. in humilitate ſua iudicium eius
elatum eſt. Tum Pilatus cum au-
diret ꝙ ſe dei filium faceret: ne iude

rum eſſz:et contra legē facere puta
ret:formidauit. Judei cū id re ꝛ ver
bis intelligerēt:nō ſūt pterriti .ſz in
terimūt quē adorare debuiſſent. Jō
pilat⁹ trepidus : alijs omiſſis.an eſſz
xp̄s interrogat.cui Jeſus nō rn̄dit.
Nā cū audiſſz. Jn hoc nat⁹ ſū et ad
hoc veni.ꝛ regnū meū nō eſt de hoc
mūdo.ꝛ ꝓpterea eū abſoluere debuiſ
ſet.obtēperauit tn̄ furori iudeorū :q
cū nihil ampli⁹ qd̄ criminarētur ha
berent:ad publicū crimen ꝯfugiunt
dicentes. Omnis q̄ ſe regē facit: cō
tradicit ceſari. Jnqrendū igitur di
ligenter an tyrānidem affectaret: et
regno ceſarē depellē tentaret.ſed nō
inueſtigat diligenter.ideo nihil ei re
ſpondet:cū ſciret fruſtra oīa. Pretēa
reb⁹ teſtimoniū phibentib⁹: noluit
verbis ꝯuincere neq̄ excuſationem
adducere:oſtendens ſponte ad hoc
veniſſe. Cū taceret inqt pilat⁹ . Ne
ſcis qz poteſtatez habeo crucifigere
te? Uides quō ſeipm cōdēnauit? Si
in tua poteſtate eſt:quare inſontem
nō dimittis: Cuz ergo ꝯtra ſe ſniam
tuliſſz inqt Jeſus . Qui tradidit me
tibi:maius peccatuz habz:indicans
ipm q̄z reum eſſe criminis. Et vt tu
morem ei⁹ depmeret. Nō haberes
poteſtatē niſi tibi datū eſſz deſuper.
Ex quo ſignificat non ſimpliciter:ꝛ
vt res plurimum ſolent. ſed myſtice
eueniſſe. Sed ne ea particula .niſi eſ
ſet tibi datum deſuper :nullo ipi cri
mini aſcribenduz duceres .ideo inqt
mai⁹ peccatū habz qui tradidit me
tibi. Atqui: ſi datū erat: neq̄ hic ne
q̄ illi rei erāt criminis? Fruſtra hec
dicis.hoc verbū.datum:in hoc loco
pmiſſiuū eſt:quaſi diceret. Permiſit
hec fieri. Non tn̄ ꝓpterea vos nō ac
cuſandi. Perterruit eū verbis:ꝛ ma
nifeſtā attulit excuſationē . Et exin
de querebat Pilatus dimittere euz.
iudei autem clamabāt. Si hunc di

mittis non es amic⁹ ceſaris. Cum ei
a ſua lege crimina non proficerent:
maligue externū adducūt dicentes.
Omnis enim qui ſe regē facit:cōtra
dicit ceſari. Et qd̄ tyrannidis argu
mentū? Uū hoc pt oſtendi? A purpu
ra:a dyademate:ab ornatu :a ſatelli
tib⁹? Nonne ſol⁹ ſp cū duodecim di
ſcipulis ambulabat:ꝛ vilib⁹ vtebat
cibis:veſtib⁹:domo ? Sed O impu
dentiā. O intempeſtiuā formidinem
Pilatus enim iā periclitari arbitra
tus:ſi id negligeret.egreditur vt rē
inquirat. Hoc enim ſignificat cuz ſe
diſſe dicit.ꝛ nulla habita queſtione
tradit eum :ſe eis perſuadere exiſti
mās. Qd̄ apparet cum inquit . Ecce
rex veſter. Et cum illi dixiſſent. Cru
cifige eum. Jterum ait . Regem ve
ſtrum crucifigā. Reſponderunt pon
tifices. Non habem⁹ regem: niſi ce
ſarem.ſponte ſe reos profeſſi ſunt.
Jdeo eos deus tradidit:quando ipi
primi prouidentia ꝛ protectione ipi
us ſe ſubtraxerunt.et cum vno ore
regnum abnegaſſent: permiſit ſuis
ipſorum ſententijs eos decidere . At
qui:ea verba omnem iram ſedare iā
debuiſſent .ſed timuerunt ne dimiſ
ſus iterum plebem alliceret quod ne
eueniret omnia conabantur. Graue
enim quiddā eſt ambitio:graue inq̄
et que animam perdere valeat : cu
ius gratia nunquam audiebant . Pi
latus quidem ſolo verbo voluit eū
dimittere.hi perſtant dicentes. Cru
cifige. Et cur tantopere hanc eius
mortem affectabant ? Quia ignomi
nioſa erat. Ueriti ergo ne eius poſt
modum memoria ſeruaret. hāc mor
tem elegerūt:neſcij ꝙ cū impeditur
magis apparet veritas . Nā ꝙ hoc
formidarent:audi quid dicant . nos
audiuimus : quia ſeductor ille dixit.
poſt tres dies reſurgam. Jdcirco
omnibus modis annitebantur vt

vt poſteris eſſꝫ aboīabilis.Et idēti‑
dē clamabāt.Crucifige.Erat turba
incōpoſita ⁊ a pncipibus corrupta.
Nos āt non mō hec legamꝰ.ſed aīo
recōdamꝰ.hoc eſt coronā ſpineā : ve
ſtimentū:arundinē:alapas ;ſputa:ir
riſiones.q̄ frequēter mente repetita
ſatis omnē irā ſedare poterūt :et ſi
ludibrio erimꝰ:ſi quid iniuſte patie‑
mur:frequēter dicamꝰ.Nō eſt ſeruꝰ
maior dn̄o ſuo.⁊ allatrātiū iudeoruꝫ
verba nobis ſubeāt:cū dixerunt.De
moniū habes.⁊ ſamaritanus es.⁊ in
beelzebub principe demonioꝝ eijcit
demonia.Et ideo hec oīa ꝑtulit : vt
eiꝰ veſtigia imitemur:⁊ maledicta ꝑ‑
feramus:q̄ ip̄e grauiſſima.non ſoluꝫ
ꝑtulit.ſed oīa fecit vt ip̄os illatores
ſaluos faceret:⁊ ad coꝝ ſalutē Apo
ſtolos miſit.Audis eos dicētes.Sci
mꝰ ignorāter feciſtis:vt ad penitēti
am adducerēt.hec nos imitemur.ni
hil enī adeo deū placat.vt inimicoꝝ
dilectio:⁊ cura eis bn̄faciēdi.Cū q̄s
te perſeq̄tur.nō ip̄m.ſed demonē in‑
ſtigātē ꝯſidera:⁊ aduerſus illū irā ſe
da:⁊ miſerere ꝙ ita a diabolo irritet̄
a q̄ ſibi mēdacium oritur :multo ma
gis ⁊ iniuſta ira .Non ſunt xp̄ianoꝝ
maledicta.nā q̄ flere iubet̄: ⁊ q̄ audit
ve vobis q̄ ridetis . inde maledicit:
inſectat̄:furit.nō ip̄e contra; maledi
ctis.ſed lachrymis ꝓſequēdꝰ eſt.Nā
⁊ xp̄s iude miſertꝰ eſt q̄ nobis re ip̄a
in omnibꝰ imitandꝰ eſt.qđ niſi feceri
mꝰ:fruſtra nati ſumꝰ: vel ad malū po
tius.Neq̄ʒ enī fides ſufficiēs ē ad re
gnū conſequēdū.ſed magis perperā
viuētes ꝯdemnabit .Qui enī nouit
voluntatē dn̄i ſui ⁊ nō facit:multuꝫ
vapulabit.⁊ iterū.Si nō veniſſē in‑
quit: ⁊ locutꝰ eis nō fuiſſē:pcc̄m nō
haberēt.Quā ergo habebimꝰ excuſa
tionē cū penetralia ingredi dignati
recuſauerimus . ⁊ cōicātes myſteria
gentilibꝰ coꝝ ignaris:peiores īueni

amur?Si illi inanē gloriā tātā p ſe
tulerūt ſapiētiā lōge magis nos de‑
cet: vt deo placeamus virtutibus in
uigilare: Illi nōnūq̄ʒ ſuā ꝯtēpſerūt
animā: ⁊ filios demonuꝫ inſania bel
lis deuouerunt.Nos neq̄ʒ pecuniaꝫ
ꝓpter xp̄m ꝯtēnimꝰ.nō irā ponimus
ſed inflamur : ⁊ febricitātiuꝫ more in
cēdimur.Et queādmodū illi morbo
vexati.ita ⁊ nos affectu diſtracti:irā
auariciā; reliq̄s cupiditates ſiſtere
nūq̄ʒ poſſumꝰ.Ideo erubeſco ſimul
atq̄ʒ obſtupeſco:cū multos gentiliū
pecuniaꝝ ꝯtēptores:nos inſaniētes
videā.De ſi q̄ etiā nr̄oꝝ eas ꝯtēnūt:
alijs affectibꝰ: furore videlꝫ: ⁊ inuidia
ꝯſumūtur.Difficile ſane ē verā ſapi
entiā īuenire.Quanā gratia ? Reme
dia ſcripturaꝝ negligimꝰ: neq̄ʒ cum
contritione fletu et planctu eis attē
dimus.ſed ſimpliciter ⁊ inconſidera
te ſꝫ qñ ad legēdū adducimur.ꝓptēa
cū graue ſeculariū reꝝ onꝰ incūbit
oīa inūdat: ⁊ ſi q̄d ꝓfecimus aufert.
Neq̄ʒ eī ſi q̄s vulnꝰ accepit : ⁊ medi
cinā ipoſuerit:nō diligent̄ alligabit.
ſꝫ decidere ꝑmittet.Neq̄ʒ aquā: pul
uerē: ⁊ alia vulneri ꝯtraria :nō caue
bit:ne grauius malū ſeq̄tur .nō me‑
dicine.ſꝫ ꝓprie deſidie culpa.Hoc no
bis accidere ſolet cū diuinis ſermōi
bꝰ paꝝ:ſecularibꝰ ſꝑ attendimꝰ.Ita
ſemen omne ſuffocat̄ : fructꝰ nullꝰ ꝓ
uenit.Qđ ne accidat in celuꝫ paulu
lū ſuſpiciamꝰ:mortuorū monumēta
⁊ tumulos ꝯſideremꝰ: ⁊ nos eūdem
exitū manere:eādē migrandi neceſſi
tatem:nōnūq̄ʒ ante veſperū immine
re:in mente veniat .Preparemur er
go huic profectiōi.Multo nobis vi
atico opꝰ eſt.nā ⁊ multꝰ labor:multꝰ
eſtꝰ.magna ſolitudo:peragranda eſt
Nulluꝫ eſt diuerſorium neq̄ʒ forum:
vbi nobis neceſſaria comparare poſ
ſimus:niſi hinc omnia nobiſcum au
feramus.Audi quid dicāt virgines

Jte ad vendentes: ⁊ eũtes nõ inue
nerũt. Audi Abraã. Cahos ẽ inter
nos ⁊ vos. Audi hiezechielẽ. De die
illo. Noe Job ⁊ Dauid filios ſuos ñ
liberabũt. ſed hec vtinã nos nõ au-
diamus verba. ſed accipiẽtes hinc q̃
ad eternã vitã nobis ſufficiãt viati
ca: cũ fiducia videam⁹ dñm nr̃m Je
ſu xp̄m cũ q̃ p̄ri ſimł ⁊ ſp̃ũiſc̃o gl̃a ⁊c.

Home. lxxxiiii.

ex capitulo xix.

Tunc ergo tradidit eis illũ ut
crucifigeretur. Susceperunt
ãt ieſũ ⁊ eduxerũt: ⁊ baiulãs
ſibi crucẽ exiuit ĩ eũ q̃ dicitur calua
rie loc⁹. Felicitates facile ĩprouí-
dos deijcẽ: ⁊ ꝓſternere aſſolent. ita ⁊
iudei a p̄ncipio diuino freti auxilio.
legẽ regni gẽtiũ ꝗrebãt. ⁊ in eremo
poſt mãna cepar recordabãtur. Jti
dez ⁊ hic: xp̄i regnum recuſantes:
ceſaris implorabant. ideo in regem
ſm ſñiam ſuã inciderũt. Qȝ cum au
diſſz Pilat⁹ tradidit eũ vt crucifige
retur. ⁊ ꝯtra iuſtiſſime. erat enĩ ĩueſti
gãdũ: an regnũ affectaſſz. ſed ſolo me
tu tulit ſñiaz. Qȝ ne ꝯmitteret: xp̄s
eũ admonuerat ingens. Regnũ meũ
nõ ẽ de hoc mũdo. ſed p̄ñtib⁹ oĩo ad
dictus: nihil magnũ ſapere voluit.
ꝗuis vxoris ſomniũ eũ p̄terrere de
buiſſz. ſed nullo hoꝝ fact⁹ eſt melior.
Neq̃ celũ ſuſpexit. ſed tradidit euz.
Et ei crucẽ tãq̃ reo ĩpoſuerunt. lig
num delegerunt: neq̃ figuram conſi
derarunt. Et eĩ iſaac ligna portauit
ſed tunc in patris voluntate tm̃ con
ſtitit. figura enĩ erat. Nunc res ſequ
ta eſt: quia veritas. Et exiuit in euz
qui dicitur caluarie locus. Vbi qui
dem dicunt Adam et mortuum ⁊ ſe-
pultum eſſe. et ieſum vbi mors domi
nata eſt: ibidem tropheum erexiſſe.
hoc eſt crucem: quam tulit ꝯtra mor
tis tyrannidem. Et quemadmoduz
victores. ita ieſus victorie ſigna hu
meris tulit. Quid enim ſi id alio ani
mo fecerunt iudei? Crucifigunt aũt
eũ cũ latronib⁹. Jnuiti etiaz in hoc
prophetiam implentes. Que enim il
li ad ignominiam faciebant: ijs veri
tas implebatur: vt intelligas quan
ta eorum vis. Hoc nanq̃ antiquit⁹
propheta predixerat. ꝙ cuz iniquis
reputat⁹ eſt. Voluit demon rẽ ipam
obtegere. non tamen valuit. Cruci-
fixi ſunt tres. claruit vnus ieſus. vt
intelligas eius virtute omnia proue
niſſe. Atq̃ tribus crucifixis miracu
la paruerunt. nemo tamen vllum: al
teri latronum attribuit. ſed ſoli ieſu.
Jta diaboli inſidie irrite facte ſunt.
et in eius caput omnimodo irrue-
runt. Nam ex duobus vnus ſaluus
factus eſt. Non ſolum igitur crucifi
xi gloriam non offendit. ſed non pa
rum auxit. Neq̃ eniz minus fuit in
cruce latronem conuerti: et in para-
diſum ĩtrare: q̃ȝ petras collidi. Scri
pſit autem et titulum Pilatus. cum
vt iudeos vlciſceretur tũ vt chri
ſtum excuſaret. Nam cum tanquam
paruum tradidiſſent: et ſententiam
hanc latronum ſocietate confirmare
vellent. ne quis iam turpem mortis
notam inurere: ⁊ tanquam malum
et perditum eum accuſare poſſet. vt
calumniantium os obſtrueret: in re-
gem ſuum inſurrexiſſe eos denunci-
at: et tanquam tropheo cuipiam lit
teras inſculpſit clara voce et victo
riam et regnum profitentes. ꝗuis
non perfecte. Neq̃ hoc vna lingua.
ſed tribus demonſtrauit. Cum eniz
credibile eſſz multas ad feſtuz natio
nes conueniſſe: ne quis excuſationẽ
ignoraſſz: linguis omnibus: iudeorũ
immanitas notata eſt. Hoc autem
egre ferebant iudei. Atqui: q̃d hoc
vobis nocebat? Nihil. Nam ſi mor
talis erat et imbecillis ⁊ moriturus

Quid ſcripturā timuiſtis: ꝙ eſſꝫ rex
iudeoꝝ. Et qđ dicūt vt ſcribēt? Qꝫ
ipſe dixit. eiꝰ fuiſſꝫ temeritati ⁊ iactā
tie aſcribēdū. Nō tñ Pilatꝰ mutatꝰ
eſt. ſed ꝑſtitit in ſententia. Nō parua
in hoc diſpēſatio. ſed hinc pēdet. Cū
eñ poſtmodū defoſſum eſſꝫ lignū cru
cis: nulla de eo cura ſuſcepta. cū et fi
deles timerēt: ⁊ alijs vacarēt. ꝯtigit
vt diu pꝰ ꝗrerēt. ⁊ cū tres cruces i
uente eſſent: par eſt: vt ⁊ qꝛ media
erat ⁊ ꝓpter titulū dñi crucē agnitā
nā latronū cruces titulum nō habe
bāt. Milites aūt diuiſerūt Jeſu ve-
ſtimenta. ſed nō tunicā. Ecce quō ſꝑ
malefaciendo ꝓphetias iplent. Naꝫ
et hoc ꝑdictū fuerat. Atq; tres erāt
crucifixi. ſed ꝓphetie i Jeſu implebā
tur. Quare eñ non idē in alijs fece
rant? Tu aūt ꝓphetie certitudinē cō
ſidera. Nō eñ ꝙ partiti ſint tātuꝫ. ſꝫ
ꝙ nō ſint partiti ꝑdixit. Nā veſti-
menta partiti ſūt. nō aūt tunicā. ſed
ſortem ſuꝑ ea iecerunt. Qđ aūt dicit
deſuꝑ contexta: nō ſimpliciter poni
tur. ſed alij allegoriam id ſignificare
dicunt: ꝙ nō ſimpliciter hō eſſꝫ cru
cifixus. ſed deſuꝑ habuerit diuinita
tem. Alij dicunt ꝑ illud genꝰ veſtis
euangeliſtā hiſtoriā narrare. Nā in
paleſtina ex duobꝰ pānis veſtes con
texunt: qđ ſignificans iohannes in
quit deſuꝑ contextā. Qđ mihi dice-
re videtur: vt veſtimentoꝝ vilita
tem oſtenderet. Nā quemadmoduꝫ
in alijs oībus: ita in habitu vilē ſpe
ciē preferebat. Et milites hec facie
bant. Jpſe aūt crucifixꝰ matrē ſuam
diſcipulo cōmēdat: erudiens nos ad
vltimū vſq; ſpūm parentū curaꝫ ha
bendā. Cū intempeſtiue ab ea appel
latus eſt. inqt. Quid mihi ⁊ tibi mu
lier? et alibi. Que eſt mater mea? hic
īmenſam charitatē oſtendit. Et cō
mendat eā diſcipulo quē diligebat.
Jterū nomē ſuū modeſte ſubticet io
hānes. Nā ſi ſe iactare voluiſſꝫ: quā
obrē diligeretur expoſuiſſꝫ. Credibi
le eñ eſt magnā eē: ⁊ admirādā. Qua
aūt gratia nihil aliud dicit iohanni
neq; eū conſolatur? Qꝛ intēpeſtiuuꝫ
erat. Preterea non paruo eū honore
his verbis afficiebat: neq; paꝝ preſē
tie ſue ꝑmiū capiebat. Tu aūt conſi
dera: quō crucifixꝰ omnia ſine aliq̄
perturbatione tranſegit. diſcipulo
matrē cōmendauit. prophetias im
pleuit. latroni ſpem bonaꝫ dedit. At
qui: anteq; crucifigeretur: ſudauit:
ꝑturbatus eſt: timuit. Quid hoc ſibi
vult? Nihil dubij. nihil non manife
ſtum. Jllic eñ nature imbecillitas.
hic poteſtas demonſtrata eſt. Prete
rea his nos duobus admonet: vt li
cet ante mala ꝑturbemur. nō tñ ab-
ſiſtendū eſt. qñ ea ſubeamus. ⁊ cuꝫ in
certamen deſcendimꝰ: omnia facilia
et leuia putanda ſunt. Nolimꝰ ergo
mortē formidare. Jnſitꝰ ē aīe natura
liter viuendi amor: ſed in nobis eſt:
vel hoc vinculū ſoluere: ⁊ eā minuē
cupiditatē: vel ligare ⁊ vehementio
rem efficere. Quēadmodum eniꝫ no
bis deſideriuꝫ ineſt coitꝰ. cū aūt phi
loſophamur id cohibemus. ita ⁊ in
vita accidit. Naꝫ ſicut ad ſeruandā
prolis ſucceſſionem: deus procre
andi cupiditateꝫ hoībus indidit. nō
tamen prohibens altiorem continē
tie viā. ita et vite nobis inſeuit deſi
deriū prohibens ne quis ſe īterimat
non impediens tñ vt pñtem vitam
contemnat. hec conſiderātibus mo
dus ſeruandus eſt: ne ſponte quis ſi
bi mortē conſciſcat. etiāſi innumeris
vexetur calamitatibus: neq; cum
deo placuerit eā fugiat ⁊ reformidet
ſed preſenti animo ſubeat ⁊ futuram
vitam huic preferat. Stabant autē
mulieres iuxta crucem ⁊ imbecillior
ſexꝰ tūc fortior apparuit. ita omnia re
formauit. Jpſe matrem cōmendans

igt̄ Ecce filius tuus cū honore q̄ diſlo t̄
buit Cū ei iā abierat: mris curā diſlo reli
quit mãnã cū par eēt utpote mrē dolē et p
tertioꝝ q̃re? merito dilecto cōmdat: cui etiā
igt̄ Ecce mr tua h̄ dixit: ut dilcōe deuī
cēn Cuius cognito diſlo eā ſecū adduxit Sz
cur nō alijs cōpiā mulieꝝ meminit: cū ad
eſſet Admonꝫ q̄ddā āplꝫ matribꝫ cbu
eidū Ut ei cū ſpūalia ipediūt pntes
ne cognoſcendi q̄dē ſc: ita cū nl ipedi
mto ē oīa his ſūt cbuenda? et oibꝫ
pſcīdi q̄ genuerit qd educarūt qd
inuāo p ipis moleſtias ſubierit Ita
marcionis rp̄mut ipudentia Nā ſi
n̄ eēt ſcdm carnē natus nꝫ mrē habu
iſſꝫ: quā tātope curaret Poſtea ſciēs
ihs q̄ iā oīa cōſūmata ſūt: h̄ ē q̄ diſ
penſata erant Ubiꝫ demōſtrāre ānū
tie noua hac morte fuiſſe Siqdē i
ptāte morientis erat: ne pus q̄ ipe
vellet et oīa ipleta eēnt moreret̄ Ipo
dicebat Poteſtatē habeo ponēdi aīaꝫ
meā: et ptātē heo itez ſumēdi eam
Sciēs g̃ oīa cōſūmata ait ſitio: etiā
h̄ vbo pphetiā ipleo Tu at aſtāciū
puitatē intellige Nā licꝫ inuidos ha
beat inimicos q̄ nos grauiſſime pſecuti
ſunt: cū tn̄ icernit eos videt flectim
mia? hij vō nl moti magis efferāt
et irridet? aceticꝫ i ſpōgia porrigūt
ut bibat tpꝫ reus Nā ppꝫ h̄ yſopū ad
dit Cū ergo guſtato: mortuꝫ ē Vides q̄m
nō ptbate et q̄ potenter oīa tn̄ ſigetem
Quod et pſeqns oñdit Cū oīa cōſū
mata eēnt iclinato capite qd affixū
n̄ erat ēdidit ſpūꝫ h̄ ē expirauit Ita n̄
pus iclinatū caput expirauit: ſꝫ pus expirā
cap. iclinā h̄ at dr̄ cauſa: p qd oñdit
euāgeliſta eū eē oīm dnꝫ Iudei at
camelū deuorantes et culicē excolā:

tm̄ nephas auſi de die cōſultāt q̄m paſce
ne erat ut nō rmanerent in cruce corpa
ſabbato: rogauerūt pilatū ut frangeren
eoꝝ crura Vides q̄nti ſit veritas: Vnea q̄ illi
faciūt pphetia iple Pa cū ex h̄ māifeſta
ē Venerūt milites et alioꝝ fregerūt crura
nō xpi: ſꝫ ad iudeoꝝ grāꝫ cōciliandā latꝫ
eius lancea apuerit: et mortuo adhꝰ iſultat
cū peſſimā volūtate: at ſceleſtiſſima
Noli tn̄ ptbari dilectiſſime Nā cū malo
illi aīo patrāt ſūt veritati cōſentiebat pphe
cia hic iple ē nā cū Videbūt i q̄ trāſfix
erunt Nec h̄ tm̄ ſed nō credituris fuit
fidei argumētū ut thome et q̄ cū eo erant
Adhꝰ et archanū miſteriū cōſumatū ē
Exiuit ei ſanguis et aq̄ Nō caſu et ſiplr
hij fontes ſcaturierūt: ſꝫ q̄m ex ābobꝫ eccīa
cōſtituta ē Sciunt h̄ iniciati p aq̄ eīm r
generati p ſanguinē et carnē nutriti Hic
miſteria ortū hn̄t ut q̄tiens admirādū
calicē accedis tāq̄ ab ipo latē hauriēs ac
cedas Et q̄ vidit teſtīoniū phibuit et verū
ē teſtīoniū eius Hoc ē nō aliude audiui ſꝫ
ipe aſſui et verū ē teſtīoniū Et merito ſane
Cōtumelias narrat nō magnū aliqd et
āmirabile ut poſſis q̃tq̃ ſuſpicari Hic
hereticoꝝ os claudit et futura pdicat miſ
teria et repoſitū theſaurū cōſiderans ſup
his q̄ euētura erāt cōſultat Implet etiā
et iā pphetia os eius nō comminuet Licet
eī de iudeoꝝ agno h̄ dcm̄ ſit trāſſiuit
tn̄ figurā iā ad veritatē et multomagis:
Precā et pphete meminit Cū ei ſuū at
tuliſſet teſtīoniū et nō videt fide dignū
adducat moyſen qd nō temere eē factū ē
ſꝫ antiquitꝰ pdcm̄: qd os eius nō cōminuet Et
p ſe q̄q̄ pphete fidē faciūt Hec dixi igt
ut itelligatis cōuenienꝫ int figurā et
veritatem Vides quāta adhibꝫ diligencia

ut credā ipſ̄ tp̄e et ignominioſū videbat
illudē eī mortuo q̄ ipm̄ crucis ſupplicū
lōge peiꝰ ē. deſcriptū h̄ dicit īq̄t: et magꝰ
quidē diligencia: ut credat. Neō igiꝰ hiis
fidē nō adhibeat nec pudorē nīā offendat
crux eī marie ignominioſa videnꝰ
hec ſūt bonoꝝ morꝝ honeſtiſſiā. pꝰ aū
rogauit pylatū ioſeph ab arimathia eo
qꝰ eēt diſcꝰ ihū nō ex duodecī ſꝫ fortaſſe
ex ſeptuaginta. Iam eī putātes ſedatā
iram iudeorū ad crucē libē acceſſerūt
et funꝰ curabat. Accedēs ḡo ad pylatū
corpus ihū rogat et conceſſū ē. ſtā cur
nō debuiſſet: Iuuit aū ipm̄ et nychodēꝰ
et magnifice ſepeliūt. Adhꝰ de eo tāq̄ de
puro hoīe opinabār. ſꝫ ea ferēt aromata
q̄ marie corpa ſuadē ſolent qꝰ nꝰ magn
de ihū ipōs exiſtimaē arguebat. Multū
tū amorē p̄ ſe ferūt ſꝫ q̄re nullꝰ ex duo
decī eo acceſſit. Nō iohēs nō petrus n̄
aliꝰ ex p̄mis. Nec h̄ ſilet diſcꝰ. Et iudeoꝝ
metu qꝰ dicat. et hij eodē metu tenebā
Inq̄t eī̄ diſcipulū occultū fuiſſe: ꝓpt
metū iudeoꝝ. Nec ḡ dici poſſet qꝰ contēpnēt
ſed timēs accedebat. Iohēs aū q̄ affuerat
et videat expirātem: h̄ nō affuit. Quid
adhꝰ dicendū. Michi videt nobiliſſimū
fuiſſe ioſeph: qꝰ ex ſepulchro conſtat. Et
pylato erat notus. Quaē īpetiūt et ſe
peliūt ihm̄: nō ut reū ſed magnifice
ſꝫm iudeoꝝ conſuetudinē: tāq̄ magnū ali
q̄d et admirabile. Cū eī tp̄e vrgent: no
na enī hora mortuꝰ erat et dū peteēt eū
a pylato et dū lauarēt iā veſpa adue
nerat q̄ tp̄e nꝰ licebat opari. In ꝓximū
monumentū poſuerāt. diſpenſatū ē enī

ut ī nouo monumēto ſepelirētꝰ ī q̄ nēō
poſitus fuerat ne qꝰ aliū reſurrexiſſe
arbitraret: et ut diſcipuli eo facile ſe
conferre poſſent et q̄ fierent ī ꝓpīquo
intuerent et ut ſepulture teſtes nō ipi
tm̄ ſed īimici eēnt. Signaculū enī et
cuſtodes ſepulchro īpoſiti ſepulture erāt
teſtimoniū. Reſurrectionē aū nō minus
manifeſtā xp̄s voluit. Quare diſcꝰ
miltū aiunt. Vnde qꝰ mortuus ſit
Reſurrectionē enī oē futurū tp̄s erat
confirmaturū. Mors ſi tūc dubia fu
iſſet: reſurrectionis racio nō conſtaret.
Nec hoꝝ tm̄ ḡra ꝓpe voluit ſepeliri
ſed ne falſo potuiſſet q̄ſpiā furtū ī
ſimulare:

Vna ſabbatorū aū h̄ ē die domi
nico cū adhuc tenebre eſſent
maria magdalene venit mane et
vidit lapidem ī reuolutū a monumēto
Surrexerat ihs: et lapide et ſignis ī
poſitis. Sꝫ cū h̄ manifeſtū oporteret:
pꝰ reſurrectionē aperuit monumētū
Et ita res credita ē. Hꝰ maria mo
uit marie nāꝫ magrm̄ diligebat
Poſtq̄ ſabbatū p̄terijt ceſſare nō po
tuit ſed cū adhuc eēnt tenebre a
loco ſibi aliquā q̄rens conſolacionē eo
ſe contulit. Et cū videt lapidē reuolutū
neq̄ intuit nec īcroſpexit ſed ad
diſcipulos cucurrit ex nimio deſiderio
Id eī accidit q̄ꝫ credidit qꝰ de corpe ſīꝫ
eēt intellige h̄ et curſus ꝛ vba ſignificāt
Tulerūt eī īq̄t dn̄m meū ꝛ neſcio ubi
poſuerūt eū. Certe quō nondū qꝰdā de re
ſurrectiōe eciā norat ſꝫ ablatū eē ſuſ
picata ē ꝛ ſimplr diſcipul oīa nūciat
Euāgeliſta aū tāta laude mulierem

nō fraudauit: neq̄ ſibi dedecori ar
bitratꝰ eſt: vt ab ea noctu ꝓfecta ꝑ
mū hec intelligerent. Hoc pacto ſp
eiꝰ veritas lucꝫ. Cuꝫ veniſſꝫ maria:
⁊ id ſignificaſſꝫ. audientes illi ad ſe
pulcrū ꝓperāt et vident lintheamīa
poſita: qđ erat reſurrectionis ſignū.
Neq̄ eī ſi qui corpꝰ abſtuliſſent: illa
reliquiſſent. Neq̄ ſi furati eſſent: ſu
dariū inuoluere: ⁊ ponere in vnū lo
cū curaſſent. ſed vt erat corpꝰ abſtu
liſſēt. Propterea p̄dixit Johēs: ꝙ cū
multa myrrha eſſꝫ ſepultꝰ: q̄ nō minꝰ
q̄ plūbū corpi linteamina ꝯglutinat
Ut cū audieris ſudaria ī ſepulcro re
licta: furto abreptum nō arbitreris.
Nō eī fur adeo ſtultꝰ fuiſſꝫ: vt in ſu
ꝑflua re tm̄ laboraſſꝫ. Quanā gratia
ſudaria dimiſit? q̄no id faciendo latē
potuit? Et eī diutiꝰ in eo erat īmorā
dum: ⁊ deprehendi potuiſſꝫ. Cur lin
teamina poſita erant ⁊ ſudariū ſepa
ratim īuolutū? Ut intelligeres nō ꝑ
turbate ⁊ feſtinanter feciſſe. Ex hoc
reſurrectionē crediderūt. Ideo poſt
modū apparuit eis xp̄us. q2 nō vidē
do crediderūt. Conſidera hoc in lo
co euāgeliſte humilitatē: q̄no certi
tudinē reſurrectionis Petro manife
ſtatā dicit. p̄cedens eī viſis linteami
nibꝰ poſitis nihil amplꝰ perq̄rit. ſed
diſcedit. ille aūt feruore quodā īgreſ
ſus oīa q̄ſiuit diligenter: ⁊ amplꝰ vi
dit: ⁊ tūc ꝯſolatus eſt vidēdo lintea
mina poſita: ⁊ ſudariū ſeparatī reuo
lutū: qđ bū diligentē arguebat. Tu
aūt cū audieris nuduꝫ dn̄m reſurre
xiſſe: ceſſa q̄ſo ab inſana funeris ipē
ſa. Quid ſibi hoc ſuꝑfluū vult: ⁊ inu
tile diſpendiū: qđ ipis q̄ faciūt pluri
mū affert detrimenti: mortuis nullā
vtilitatē: vel damnū potiꝰ. Sūptu
oſa nanq̄ ſepultura nōnūq̄ cā eſt:
vt fures cadauer effodiant: ⁊ nuduꝫ
⁊ inſepultū ꝓiciāt. Sꝫ o inanē glo
riā. q̄ntā etiā in luctu vim: q̄ntā amē
tiam oſtendit? Multi igitur: ne id ac
cidat tenuia ſcindunt linteamina: et
multis implent aromatibꝰ: vt dupli
ci rōne inutilia furibus reddant. ita
terre mandāt. Nonne hec inſanien
tiū. nōne furētiū ſūt ambitionē ꝑ ſe
ferre: ⁊ rurſus tollere? Sane inquit
vt nulla furandi ſit occaſio hec oīa
molimur. Quid ergo ſi nemo furabi
tur? Nōne tinee ⁊ vermes ꝯſumēt
Et ſi nō hi: nōne tp̄s ⁊ putredo? Sꝫ
eſto neq̄ fures: neq̄ vermes: neq̄ tē
pus: neq̄ aliud q̄ppiā timendū. ſꝫ cor
pus ad reſurrectionē vſq̄ intactū ꝑ
manſurū: ⁊ ea oīa noua ꝓſeruari. qđ
inde mortuis emolumēti cū nudum
corpꝰ reſurgit? Hec eī hic remanent
nihil illi exanimi conferūt. Sꝫ cur ī
quies id in xp̄o ſeruatuꝫ eſt? Merito
ſane. Noli hec humanis rebꝰ ꝯpara
re. Nā ⁊ vngentū effudit meretrix:
⁊ ſanctos pedes vnxit. Ut ſi de hoc
dicendū eſt. Hec p̄mū a nō intelligē
tibꝰ reſurrectionis rōnē: facta ſunt.
id inq̄t. Sic mos erat iudeis. Neq̄
eī ex duodeciꝫ hec fecerāt. ſed q̄ non
multo Jeſū honore ꝓſecuti ſūt. Duo
deciꝫ aūt non ſic. ſed morti cedibus
⁊ periculis: ꝓ eo ſe expoſuerūt: qui
honor longe maior. Preterea vt di
xi de hominibꝰ nobis nūc ſermo eſt.
Illa aūt dn̄o exhibita ſūt. Et vt in
telligas nulli cure hec xp̄o eē inq̄t.
Eſurientē me vidiſtis: ⁊ dediſtis mi
hi manducare. Sitientem: ⁊ dediſtis
mihi bibere. nudū: ⁊ induiſtis me: nō
aūt mortuū ⁊ ſepeliſtis. Nō ego non
vt ſepulturā tollā: dico. Abſit. ſed lu
xuriā ⁊ ſuꝑfluā ambitionē. Affectus
inq̄t: ⁊ dolor: ⁊ mortui miſericordia
hec ſuadet. Nō eſt miſericordia ſed ī
anis gloria. Nā ſi vis mortui miſere
ri: aliā tibi viā ornādi funeris oſten
dā. ⁊ docebo eis mortuū veſtibus or
nare: q̄ ſimul cū eo reſurgēt: ⁊ ꝯſpi
cuū reddēt. he veſtes nec tineis cor

roduntur:neqꝫ tpe cõſumũtur:neqꝫ
diripiũtur a furibꝰ. Quenã he ſunt?
eleẽoſyne veſtis ẽ:q̃ reſurget. Eleẽo
ſyna tanqꝫ ſignaculũ cũ eo. His ve
ſtibus fulgebũt:qui tũc audiet. Eſu
rientem me vidiſtis:⁊ dediſtis mihi
manducare:he inſignes faciũt:he cõ
ſpicuos:he ſecuros. Pñtia enĩ nihil
aliud ſunt qꝫ tinearꝫ ⁊ vermiũ eſca.
Nõ tñ ſepulturã ꝓhibeo. ſed modꝰ
ſeruet̃:vt tegatur corpꝰ.nõ nudum
mãdetur terre. Nã ſi viuẽtibꝰ ꝑcipi
tur:ne q̃d habeant ꝑter veſtimẽtuꝫ.
longe magis mortuis.neqꝫ enim ita
mortuꝰ veſte indiget:vt viuꝰ. Dum
eĩ viuimꝰ ⁊ frigoris gratia:⁊ caloris
⁊ pudoris:veſtibꝰ egemus.mortuis
nulla horꝫ ĩpendet neceſſitas. Ne nu
dũ iaceat corpꝰ operiendũ eſt. In p̄
mis autem terrã optimũ habemꝰ o
perimẽtũ:⁊ ipi corporꝫ nature decẽ
tiꝰ. Et ſi vbi tot neceſſitates vrgent
nihil ſupfluũ eſt ingrẽdũ.multo mi
nꝰ vbi ille ceſſant. Sꝫ q̃ viderint ri
debũt inq̃es. Quid tum? Quãuis ri
dearis minime curandũ eſt ſtulti iu
diciũ. Sꝫ potiꝰ multi te admirabun
tur.et doctrinã nr̃aꝫ ꝓſequẽtur. Nõ
eĩ hec digna riſu ſunt.ſed illa q̃ nunc
facimꝰ:cũ lugemꝰ:cũ plangimꝰ:cũ ſi
mul nos cũ mortuo defodimus: hec
⁊ riſu:et ſupplicio digna. In his aũt
⁊ mõ ſũptibꝰ adhibendo: ſapientia
vti perqꝫ laudabile eſt:⁊ omnes no
bis plaudent:⁊ chriſti virtutẽ admi
rabũtur:et dicent pape. Quanta eſt
crucifixi potentia! Perſuaſit moriẽ
tibus:⁊ ijs qui corrumpũtur nõ eẽ
morteꝫ. Nõ eĩ vt ĩ pereuntes affici
untur.ſed vt in meliorẽ locũ migran
tes. Perſuaſit corpꝰ hoc mortale et
terrenũ veſtẽ induere: ſerica ⁊ auro
diſtincta:longe ꝑcioſiorẽ.hoc eſt im
mortalitatẽ. Quãobrẽ.nõ multũ de
ſepultura curãt.ſed ſepulturã opti
mã:putãt vitã optimam. Hec ſi ita

nos ꝓbari viderint:dicent. ſin plan
gentes:effeminatos:circũſtãtes plo
rantibꝰ mulieribꝰ:ridebunt: ⁊ expro
brabũt:⁊ maiorẽ in modũ rephẽdẽt
⁊ impenſã amẽtiã appellabũt. Etenĩ
hec accuſari audimus:⁊ merito ſane
Quã eĩ habemꝰ excuſationẽ:cũ cor
pus tabe ⁊ vermibꝰ mox ꝯſumẽduꝫ
ornamꝰ xp̄m eſurientẽ nudum errã
tem ꝯtẽnimus! Ceſſemꝰ q̃ſo ab hac ĩ
ſana diligentia:ſed eã morientiũ cu
rã habeamꝰ:q̃ ⁊ nobis ⁊ illis ꝯferat
ad gloriã dei. Largas ꝓ ijs elemoſy
nas faciamus.mittamꝰ eis pulcerri
ma viatica. Nã ſi memoria clarorũ
virorꝫ:q̃ mortui ſũt:ꝓdeſt viuẽtibꝰ
(ꝓtegã inq̃t hanc ciuitatẽ ꝓpter me
⁊ ꝓpter Dauid ſeruũ meũ) longe ma
gis elemoſyna id faciet. Hec mortu
os ſuſcitauit:qñ circunſteterunt vi
due:oſtendentes q̃ fecerat cum ipis
Dorcas. Cũ ergo moriẽduꝫ ſit: q̃ſqꝫ
funꝰ ſibi paret: ꝑſuadeat qꝫ vt indi
gentibꝰ aliq̃d relinq̃t. Nam ſi reges
heredes ſcribentes:familiaribꝰ ꝑreꝫ
relinquũt:in puerorꝫ cautionẽ.cum
chriſtũ coheredẽ filijs tuis dimittis
intellige tibi q̃ntã illis conciliabis be
niuolentiã. Hec ſunt funera pulcer
rima:hec ⁊ remanentibꝰ:⁊ abeunti
bus ꝓficiunt. Si ita ſepeliemur: in
reſurrectione clari apparebimꝰ. Et ſi
curato corpore aĩam neglexerimus:
multa grauia perpetiemur:⁊ multũ
ridebimur. Non enĩ parua eſt igno
minia:nudũ ⁊ inopem virtutũ hinc
migrare. Neqꝫ corpꝰ inſepultum ꝓ
iectũ adeo ignominioſum videt̃:vt
aĩa tunc carens virtutibꝰ. hanc ve
ſtiamus:veſtibꝰ ſꝑ duraturis. Et ſi ĩ
hac vita neglexĩmꝰ:ſaltẽ ĩ morte no
bis cõſulamꝰ:⁊ ex rebus nr̃is nobis
opẽ ferre ꝑ elẽynam curemꝰ. Sic ĩui
cem mutuo auxilio futurorꝫ fiduciã
habere poterimꝰ.gr̃a ⁊ benignitate
dñi noſtri Jeſu chriſti. ⁊c.

Home. lxxxv.

ex capitulo xx.

Abierūt ergo iteruꝫ diſcipuli
ad ſemetipos. Maria aūt ſta
bat ad monumētuꝫ foris plo-
rās. Procliue ē ⁊ ad miſericordiā
facile muliebre genꝰ. Qđ dico ne ad-
mireris: cur maria tam amare fleret
ad ſepulcꝝ. nō aūt Petrꝰ. Diſcipuli
inq̄t abierūt ad ſemetipos. maria ſta
bat ad monumētū. Imbecillꝭ ei natu
ra erat: ⁊ de reſurrectiōe nōdū norat
queadmodū illi viſis linteaminibꝰ
credētes reſurrexiſſe ſpe abierūt bo
na. Et q̄ gratia nō ſtatim abiĳt ī ga
lileā: vt cū ĳs ꝯſtituerat aū paſſio-
nē? Reliq̄s fortaſſe expectauit. Pre-
terea maxime ꝑturbati erāt. Hi er
go abierunt. illa aūt adhuc ꝯſtabat.
Multū eni vt dixi eā cōſolabaꝭ mo-
numentū. Vides ne vt ad dolorē le
niēdū ſe inclinat: ⁊ vult locū videre
vbi ſepultꝰ fuerat Jeſus? Propterea
nō paruā īde mercedē accepit. Qđ
eni nō viderant diſcipuli. ipa poꝝ vi
dit: ſedentes angelos: vnū ad caput
et vnū ad pedes ī albis: plenos ſplē
doris ⁊ leticie. Nā cū mulieris mēs
humilis eſſꝫ et rudis: nec ex ſudario
reſurrectionē coniectatur. videt an
gelos ſedētes ſpecioſos: vt iā mero
rem deponeret: et conſolaretur. Sꝫ
nihil primū de reſurrectione dicunt
ſed paulatim ad id docendum veni
unt. Vidit eoꝝ ſplendorēꝫ ⁊ ſupra cō
ſuetudinē vidit ſpēm: audiuit ꝯmiſe
rētū vocē. Dixerunt enim. Mulier
quid ploras? Quibꝰ oībꝰ tāq̄ꝫ aptis
ianuis paulatim ad reſurrectionem
oſtendendā venitur Et ſeſſio ipa ad
interrogandum eā adduxit. preſere
bant eni ſe rem omnē ſcire. ideo non
ſimul ſedebant. Cū eni non par eſſet
eā per ſe auſurā interrogare: ipi ad
rogāduꝫ trahunt. Tū illa ⁊ feruore

quodā ⁊ amore percita. Tulerunt in
q̄t dn̄m meū: et neſcio vbi poſuerūt
eum. Quid inq̄s? Nōdum reſurrecti
onēꝫ cōcipis? Vides nondū aīm in
altū erexiſſe? Hec cum dixiſſꝫ cōuer
ſa eſt retrorſum. Et q̄nam hec conſe
quentia: cum illos alloqueretur. et
nihil adhuc rn̄diſſent reſpicere? Ut
ſentio loquēte Maria: cum chriſtus
repente appareret obſtupuerunt an
geli: ⁊ vultu et motu: ⁊ geſtu ſe dn̄m
vidiſſe ſignificarunt Ideo mulier re
ſpexit. illis ergo deus apparuit. Ma
rie aūt: ne ꝑmo eā aſpectu perterrēt:
vili ⁊ cōi ſpecie. hoc vel ex eo cōſtat
ꝙ hortulanus ei viſus eſt. Naꝫ cum
adeo humi iaceret: non erat repēte
ad alta erigenda. ſed paulatī. Rogat
ergo eam Jeſus. Mulier q̄d ploras?
Quē queris? Oſtendit ſe intelligere
ꝙ vellet interrogare: ⁊ vt rn̄deret
adduxit. qđ mulier intelligens non
amplius Jeſum noīat. ſed tanq̄ꝫ ille
ſciret de quo interrogaret ait. Si tu
ſubſtuliſti eū dicito mihi vbi poſuiſti
eum: ⁊ ego eū tollā. Iteꝝ ⁊ poſitum
et ſublatuꝫ: aſi mortuꝰ eſſꝫ dicit. q̄ſi
dicat. Si ꝓpter iudeoꝝ metum tuli-
ſti eum: dicito mihi: et ego accipiam
Magnꝰ amor et beniuolentia mulie
ris. ſed nihil altum cogitat. ꝓpterea
iā nō vultu: ſed voce ſe notum facit.
Queadmodum enim iudeis nūc no
tus: nunc ignotus: etiam pn̄s erat.
ita loquendo: cum volebat cognoſce
batur. Et cum iudeis inquit. Quem
q̄ritis: neq̄ꝫ vultu: neq̄ꝫ voce notus
eſt: quoad voluit. Qđ et nūc cōtigit
Et nomine eaꝫ tm̄ appellauit: expro
brans ꝙ de viuo id imaginaretur.
Quō aūt conuerſa reſpondet: ſi ad
ipſum loquebatur? Mihi videꝭ cum
dixiſſꝫ. Ubi poſuiſti eum. rurſum ad
angelos reſpexiſſe. tāq̄ꝫ rogatura ꝙ
obſtupuerit: et ab his ad chriſtum ſe
vocantē: ⁊ voce q̄s eſſꝫ oſtendentēꝫ

cōuertiſſe. Cuz enī dixit Maria: tūc
cognouit. ita non viſus. ſed vocis fu
it cognitio. Qđ ſi quis diceret. Vnđ
conſtat angelos obſtupuiſſe ⁊ ꝓptea
mariā reſpexiſſe? ec̄ dicz. Vnđ ꝯſtat
tetigiſſe eū et procidiſſe. Sed quem
admodum hoc conſtat: ꝙ dixit. No
li me tangere? ita illud ꝙ cōuerſa ſit
Sed cur inquit. Noli me tangere?
Quidam dicūt ſpiritalem gratiam
petere. cum eum diſcipulis dicentez
audiſſz. Si vadam ad patrem: roga
bo eum ⁊ dabit vobis aliū paraclitū
Sed qūo abſens hec audiuit. Pre
terea longe eſt a ſententia hec imagi
natio. Qūo petit: cum nōdum ad pa
trez ierit? Quid ergo eſt? Mihi vide
tur velle eam adhuc cum eo verſari
vt ſolebat. ⁊ ex leticia nihil đ eo ma
gnum cogitaſſe. Siquidē longe me
lior fact⁹ erat ſm carnē. Quare hac
eam ſententia abducens: et vt re
uerenter ſe alloquatur admonens.
Neqꝫ enim cum diſcipulis ſimiliter
verſari deinceps: apparuit. ſic ⁊ eius
mentē erigit: vt reuerentius adeat.
Nā ſi dixiſſz. Noli vt pri⁹ ad me ac
cedere. non enim eadem ſum conditi
one: neqꝫ ſimul vobiſcum cōuerſatu
rus ſum amplius: clari⁹ et ſupbi⁹ di
ctum videri potuiſſz. ſed dicendo nō
dum aſcendi ad patrem: ⁊ ſi leni⁹. idē
tamen ſignificauit. Oſtendit enim il
luc maturare: et cū illuc abiturus:
nec amplius cū hominibus conuer
ſaturus eſſet. non erat eodem quo ꝓ
us animo aſpiciendus. Et ꝙ hic ſen
ſus ſit: ex ſequentibus ſignificatur.
addidit eniz. Vade ad fratres meos
⁊ dic eis. Aſcendo ad patrem meum
et patrem veſtrum: et deum meuz et
deum veſtrum. Atqui: nō continuo
aſcenſur⁹ erat. ſed poſt xl. dies. Qūo
ergo hoc dicit? Vt eius mentez exci
taret: et ſe in celum abire ꝑſuaderet

Illa autem particula: patrem meuz
⁊ p̄rem veſtrū: ⁊ deum meū ⁊ deū ve
ſtrum: diſpenſationem expectat. A
ſcendere enim carnis eſt. hec eniz ad
eam que nihil magnum imaginabat̄
loquitur. An aliter noſter pater eſt?
Sane quidem. Nā ſi aliter iuſtoruz
aliter aliorum hominū deus eſt. lon
ge magis ⁊ filij deus eſt: et noſter.
Et cum dixiſſet. Dic fratribus meis
ne ex hoc equalem arbitrareris: oſtē
dit differentiam. Ipſe eniz ſeſſurus
erat in throno patris. illi autez aſſu
turi. itaqꝫ licz ſm carnis ſubſtantiā:
frater noſter factus ſit. honore tamē
multū differt. Quātū aūt: ne dici q̄
dem poteſt. Abijt ergo Maria: hec
nunciatura diſcipulis. Tāti eſt ſedu
litas et tolerantia. Illi autez quare
iam non doluerunt magiſtri abſētia
neqꝫ vt antea locuti ſunt? Tunc vt
morituri deſiderio afficiebantur. nūc
cum reſurrexerit: cur erat dolendū?
Annunciauit itaqꝫ Maria vidiſſe Je
ſum: et allocutam: que ſatis eos cōſo
lari poterant. At cum par eſſz diſci
pulos id intelligentes. vel nō crede
re mulieri. vel ſi crederēt egre ferre
ꝙ ipſi quoqꝫ cum videre digni nō fu
erint habiti. eis ī galilea ſe appariturum
pollicetur. Et ne ꝓpterea egre
ferrent: ne diem quidem remoratus
eſt. ſed in deſiderium trahens. et ꝙ iā
ſcirent reſurrexiſſe: et ꝙ a mulere au
dierant: deſiderantibus et timentib⁹
qđ deſideriū augebat. veſpere illius
diei magna cuz admiratione adſtitit
Et cur hac hora? Quoniā credibile
erat eos magis formidare. Sz id mi
randum eſt: ꝙ fantaſma cum nō ſūt
ſuſpicati. Clauſis enim foribus: ⁊ re
pente eſt ingreſſus. Sed profecto a
Maria premoniti: fidem confirma
rant. Preterea certa ⁊ manſueta ſpe
cie: ſe eis obtulit. Dic autē nō venit

vt omnes congregarentur. valde eſt
timebant. Ne hoſtium pulſauit. ſed
repente aſtitit: et oſtendit latꝰ ⁊ ma
nus. ſimul autem ⁊ voce fluctuantez
animuz confirmauit. inquiens. Pax
vobis. Hoc eſt nolite perturbari: et
verbi ante paſſionem ad eos habiti
meminit. pacem relinquo vobis: pa
cem meam do vobis. Et itē. In me
pacem habete. in mundo tribulatio
nem habebitis. Gauiſi ſunt diſcipuli
viſo dn̄o. vides te ſermonē dn̄i cōfir
mari? Qd̄ enī ante paſſionē dixerat.
Iterum videbo vos ⁊ gaudebit coꝛ
veſtrum: ⁊ gaudiū veſtrū nemo tol
let a vobis. hoc nunc impleuit. per
hec oīa in certiſſimam eos fidem ad
duxit. Nā cū bellū implacabile cum
iudeis haberent: pacem eis dicit: vt
parem bello conſolationem afferat.
Hoc verbuz primuz poſt reſurrecti
onem dixit. Ideo paulus ſemꝑ Gra
tia inquit ⁊ pax. Mulieribꝰ leticiam
dicit: quia in meroꝛe erant: ⁊ primū
leticiā ceperunt. Viciſſiz ergo viris
propter bellum pacem. mulieribꝰ ꝓ
pter meroꝛem leticiā: adnunciat. et
moleſtias omnes diſſoluens: crucis
merita colligit que ſunt pax. Quoni
am omnia ſublata ſunt impedimēta
⁊ tropheū clariſſimum ſtatuit: ⁊ om
nia melioꝛa facta ſunt. Inde inquit.
Sicut miſit me pater et ego mitto
vos. Nulluz habetis impedimētuz
⁊ propterea que iā facta ſunt: ⁊ ꝓpt
meā vos mittentis dignitatē. Qua
re hoc dicit? coꝝ animos erigit: ⁊ ſu
am proponit auctoꝛitatem. Siqͥdez
ſuū eis relicturus erat miniſterium.
et cum nondum rogaſſz patrez: ſua
eis auctoꝛitate poteſtatem pꝛebet.
Inſufflauit enī ⁊ dixit. Accipite ſpi
ritum ſanctū. quoꝝ remiſeritis pec
cata remittentur eis: ⁊ quoꝝ retinu
eritis retenta ſunt. Quēadmodū ci
rex ꝑfectos mittens: vt in carcerem
reos intrudāt: vt liberent: poteſta
tem pꝛebet. Ita Ieſus diſcipulos di
mittēs: hac munit auctoꝛitate. Qn̄o
ergo inquit. Niſi ego abiero: ille nō
veniet. At nunc ſpūm datꝰ? Quidam
dicunt non dediſſe ſpiritū. ſed idone
os ad eum accipiendum per inſuffla
tionem reddidiſſe. Nā ſi daniel viſo
angelo perterritus eſt. quid illis ar
canam illam gratiaz accipiendo vſu
veniſſz: niſi prius eos Ieſus prepa
raſſet? Ideo inquiunt. non dixit ac
cepiſtis. ſed accipite ſpiritum ſanctū
Non tamen quiſpiaz erraret: ſi tūc
eos poteſtatem quādam ⁊ gratiam
ſpiritalem accepiſſe diceret. non ta
men vt moꝛtuos ſuſcitarent. et vir
tutes oſtenderent. ſed vt peccata di
mitterent. Differētes enim ſunt gra
tie ſpiritus. Quare addidit. Quoꝛuz
remiſeritis remiſſa ſunt. oſtēdēs qd̄
virtutis genus largiatur. Poſt qn̄
quaginta autem dies: ſignoꝛum ope
rationem acceperunt. Ideo inqͭ Ac
cipietis virtutem venientis in vos
ſpiritus ſancti: et eritis mihi teſtes ꝑ
ſigna ſcilicz. Eſt enim inenarrabilis
ſpiritus gratia: et multiplex donuz.
Hoc autem fit vt intelligas patris
et filij et ſpūs ſancti vnū donum: et
vnā eſſe ꝑtātem. Que enī patris ꝓ
pria eadez et filij eſſe ⁊ ſpūs ſancti vi
dentur. Qn̄o ergo nemo venit ad fi
lium inquit: niſi pr̄ traxerit euz? Sz
hoc filij eſſe oſtenditur. Ego inquit
ſum via. nemo venit ad pr̄em niſi ꝑ
me. Vide ⁊ hoc idez ſpūs eſſe. Nemo
poteſt dicere dn̄m ieſum xp̄m: niſi in
ſpū ſancto. Et iterum apoſtolos ali
qn̄ a pr̄e: aliqn̄ a filio: aliqn̄ a ſpiritu
ſancto: datos eccleſie. Et diuiſiones
gratiaꝝ pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūs videmꝰ cō
munes. Omnia ergo faciamus: vt
ſpirituz ſanctū habere poſſimꝰ. ⁊ qui
eiꝰ grām aſſecuti ſūt: eos qn̄tauis re
uerentia colamus. Magna enī digni

tas ſacerdotū. Quoꝝ remiſeritis inquit: remiſſa ſunt peccata. Quāobrē Paulꝰ dicebat: obedite ꝓpoſitis veſtris: et ſubiacete eis: ⁊ maximū habeatis honorē. Tu enī rē tuā curas: quā ſi bn̄ ordinaris. nulla tibi alia ſolicitudo impēdet. Sacerdos ſi vitā diſpoſuerit. tuā aūt nō diligenter curauerit. cū impijs in gehennā detrudetur: ⁊ nōnūq̄ nō ꝓprijs actionibꝰ ſ; noſtris damnatur: niſi oīa q̄ ad ſe ſpectant efficiat. Cū igitur periculi magnitudinem videatis: multa eos beniuolentia ꝓſeq̄mini. Quod ⁊ Paulꝰ ſignificauit dicēs. Ipi puigilant q̄ſi ronē ꝓ aīabꝰ veſtris reddituri. Idcirco maxime colendi ſunt. Qđ ſi eis inſultabitis: neq̄ veſtra bn̄ diſponetis. Quoad enī bono ⁊ leto aīo ē gubernator: etiā naute ſecuri ſunt. ſin īuiſus ijs eē cepit: et moleſte ferre: neq̄ itidē vigilare: neq̄ artē exercere poterit: ⁊ inuitus: moleſtꝰ q̄ multis eos malis afficiet. Ita ⁊ ſacerdos. ſi debitum a nobis cultū ſibi preſtari viderit: recte nos gubernare poterit. ſi morte afficietis: manꝰ eius debilitātes. ſimul vobiſcum fluctibus: etiamſi maximi animi ſit obijcietis. Intellige qđ de iudeis inq̄t chriſtꝰ. Super cathedrā Moiſi ſedebant ſcribe ⁊ phariſei. oīa q̄cunq̄ dixerint vobis facite. Nunc non eſt dicendū ſuper cathedram Moiſi. ſed ſup̄ cathedrā chriſti ſederūt ſacerdotes. Eiꝰ enī acceperunt doctrinā. quare Paulus inquit. Pro xp̄o legatiōe fungimur: tāq̄ xp̄o exhortāte ꝑ nos. Nōne videtis ſeculi ꝑncipibꝰ oēs ſubeē ⁊ ſepe genere: vita ⁊ prudētia potioribꝰ: deteriores preponi? Nihilominꝰ ꝑncipis q̄ eos prepoſuit reuerētia nihil q̄les illi ſint cogitant. Qđ ſi hō aliquē cōſtituerit: tātꝰ ſubit metus: ſi deus quē conſtituit deſpicimꝰ: maledicimꝰ: innumeris afficimꝰ cōtumelijs. Et cū fratres noſtros iudicare prohibeamur: contra ſacerdotes linguā acuimꝰ. Quanā hec digna excuſatione. cū in oculo noſtro trabē nō videmꝰ: feſtucā in proximi oculo acrius cenſemꝰ? Neſcis grauiꝰ te tibi iudicium ꝑſcribere cū ita alium iudicas? Hec dico: nō q̄ indignos ad ſacerdotium aſſumi ꝓbem. ſed miſereſcens et lachrymans. Nō eī ꝓpterea a ſubditis iudicādi ſunt: etiāſi male et vicioſe viuāt. Tu aūt ſi tibi cōſules: nihil in ijs q̄ illis cōmiſſa ſunt: offendes. Nā ſi aſinum loqui fecit: ⁊ per vatē bn̄dictiones ſpirituales largitus eſt. et in muto ore et lingua īmunda Balaā: ꝓpter offendētes iudeos operatꝰ eſt: multo magis ꝓpter vos fideles: etiāſi praui ſint ſacerdotes: deꝰ oīa ꝑ eos perficiet: et mittet ſpūm ſāctū. Neq̄ eī pura mens: ꝓpterea ꝓpriā puritatē amittit. ſed gratia omnia operatur. Omnia eī inq̄t vos. ſiue Paulꝰ ſiue Apollo ſiue Cephas. Quid enī conatur ſacerdos: ſolius dei donū eſt: et vbi humanā exercet ſapientiā: minor illius gratia apparet. Neq̄ hoc dico vt pigriꝰ viuamus. ſed ne pigre qui vobis ꝑpoſiti ſunt viuentibꝰ: vos ijs ꝯmiſſi aliq̄n mala vobis comparetis. Et quid ſacerdotes dico. Neq̄ angelus neq̄ archangelꝰ: quicq̄ in ijs que a deo data ſunt efficere poteſt. ſed pať et filiꝰ et ſpiritꝰ ſanctꝰ omnia facit. Sacerdos et linguam ⁊ manus prebet. neq̄ enim iuſtum eſt: ꝓpter aliꝰ maliciam ad ſalutem noſtram accedentes offendi. Quibꝰ omnibus ꝯſideratis: et deum timeamus: et eius ſacerdotes maiorē in modum veneremur: vt et noſtris operibꝰ et illis honore exhibito: a deo multā accipiamꝰ remunerationē. gratia et benignitate dn̄i nr̄i ieſu xp̄i cū q̄ pr̄i ſimꝉ et ſpū̄i ſancto gloria imperium ⁊c.

Home lxxxvi

ex capitulo . xx .

Thomas autē ex duodecim
vnꝰ qui dicitur didimus . nō
erat cum eis qñ venit Ieſus
Dixerunt ergo ei alij diſcipuli: vidi-
mus dñm. Queadmodum ſimpli
citer et vt cōtingit credere facilita
tis eſt: ita preter modū īquirere et in
ueſtigare: craſſiſſime mentis . Ideo
Thomas accuſatur . Dicentibꝰ enī
apoſtolis. Vidimus dñm: non credi
dit nō tātū illis: quātū rei tanq̄ impoſ
ſibili diffidens ꝙ ſcʒ reſurrexerit. nō
enī dixit. Non credo vobis: ſed niſi
mittā digitū in locū clauoꝝ: non cre
dam. At q̄re alijs oībꝰ congregatis
ipſe ſolus abfuit? Credibile ē ex fuga
nōdū rediſſe. Tu aūt cū diſcipulum
non credentē videas: conſidera dñi
clementiā: q̄ꝛ ꝓ vna etiā aīa vul
nera ſua oñdit: ⁊ vt vnū ſaluū facēt
apparuit. et cū craſſioris eēt ingenij
a craſſiſſimo ſenſuū fidem ſibi querit
Neq̄ enī oculis credebat. Quippe q̄
non tm̄ dixit. niſi videro: ſed niſi ma
nū mittā. ne imaginatio putaretur.
Nā diſcipuli hec nūciādo: ⁊ ipſe pol
licendo maiorē ſibi fidē ꝑparabāt.
Veruntn̄ cū ampliꝰ quereret: neq̄ ijs
eū priuauit chriſtꝰ. Et qua gratia ei
ꝯtinuo nō apparuit. ſed pꝰ dies octo?
Vt interea a diſcipulis edoctꝰ: iſdē
auditis in maiꝰ traheretur deſideri-
um: ⁊ magis in fide confirmaretur.
Vñ aūt intellexerat latꝰ ꝑforatū?
Ex diſcipulis. Cur alter credidit al
ter non credidit? Quia hoc mirabi
lius erat. Et conſidera q̄ vere loq̄n
tur diſcipuli: q̄ꝛ neq̄ ſua: neq̄ alio-
rū vitia abſcondūt. ſed q̄ veriſſime
ſcribunt. Aſtitit ergo iterū Ieſus:
neq̄ ab illo rogari expectat: neq̄ q̄c
q̄ tale audire. Sed nihil eo dicente
ipſe Ieſus primum eiꝰ ſatiſfacit deſide
rio: oſtendēs ſupioribꝰ diſcipulorum
verbis affuiſſe. iſdē enī vſus eſt: et
acrius caſtigando ⁊ ad futura erudi
endo. Nā cū dixiſſet ei. Infer digitū
tuū ⁊ vide manꝰ meas . et affer ma-
num tuā in latus meū. ſubdidit . Et
noli eē incredulꝰ ſed fidelis . Vides
ex incredulitate dubitare? Sed an-
teq̄ ſpūm acciperet. eo aūt accepto: ꝑ-
fecti euaſerunt. Neq̄ in hoc tm̄ rep
hendit. ſed in ſequentibꝰ. Cum enim
ille certior factꝰ ad ſe rediit . et dixit.
Dñs meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ. inquit. Quia vi
diſti me ⁊ credidiſti. Beati qui non
viderūt ⁊ crediderūt. Hoc enī fidei
eſt. accipe que non videntur . Eſt eī
fides ſubſtantia ſperādaꝝ reꝝ argu
mentū: non apparentiū. hic aūt non
ſolum diſcipulos laudat. ſed ⁊ q̄ poſt
illos credituri erāt. Atq̄ inquies: di-
ſcipuli viderunt: nihil q̄ſiuerunt. ſed
ex ſudario ſtatim reſurrectioni pꝰius
q̄ corpꝰ intuerētur vere crediderūt
Cū ergo q̄ſpiā dicit. Vellē illis fuiſ
ſe tpibꝰ: ⁊ xpm miracula facientē vi
diſſe. intelligat. beatos qui nō vide-
runt ⁊ crediderūt. Dignū aūt dubi
tatione eſt. q̄ꝛ corpus incorrupti-
bile formā clauorū acceperit: ⁊ mor
tali manu tāgi potuerit . Sʒ hoc te
non perturbet . hoc enim ꝑmiſſionis
fuit. Corpꝰ enī tam tenue ⁊ leue: vt
clauſis ianuis ingrederetur: oī craſ
ſitudine carebat . ſed vt reſurrectio
crederetur talē ſe exhibuit: et vt ipſū
crucifixū fuiſſe: ⁊ neminē alium pro
eo reſurrexiſſe intelligas Propterea
cum ſignis crucis reſurrexit: et man
ducauit. qđ reſurrectiōis ſignū: apo
ſtoli plurimi fecerunt dicentes. Qui
cū eo ſimul mādcauimꝰ ⁊ bibimus.
Quēadmodū igitur cum añ paſſio
nem ſup aquis ābularet. aliud a no-
ſtra natura corpꝰ illud fuiſſe: non di-
cimus. ita poſt reſurrectionem vidē
tes id ſigna clauoꝝ habuiſſe: nō ꝓpte

rea corruptibile dicem⁹: propter di-
ſcipulꝫ hec ita oſtenſa ſunt. Multa
et alia ſigna inquit fecit Jeſus. Nā
cum pauciora hic meminiſſꝫ euange
liſta. dicit neqꝫ alios omnes omnia
collegiſſe. ſed tantum que ad facien
dam auditoribus fidem erant neceſ
ſaria. Nam ſi omnia inquit ſcriberē
tur: nec ipſm arbitror mundum cape
re eos qui ſcribendi ſunt libros. Vn̄
conſtat non ambitionis. ſed tantum
vtilitatis gratia ſcripſiſſe. Siquidē
qui plura omiſerunt: quomodo ad
ambitionem ſcripſerūt? Sed cur nō
omnia tranſegerunt? Maxime pro-
pter rerum multitudinē. Preterea
⁊ illud conſiderarunt: ꝙ qui his non
crediderit neqꝫ pluribus credet. qui
vero hec acceperit: nō īdigeret plu
ribus ad fidem aſſequendam. Mihi
autem hoc in loco de ſignis poſt re
ſurrectionem dicere videtur. Ideo ī
quit in conſpectu diſcipulorum ſuo
rum. Sicut enim ante reſurrectionē
multa fieri oportuit: vt dei filium eſ
ſe crederent: ita poſt reſurrectionem
vt reſurrexiſſe crederetur. Ideo ad
didit. in conſpectu diſcipulorū. Nā
cum iis ſolis poſt reſurrectionē ver
ſatus eſt. Propterea dicebat. Mun
dus nondum me videt. inde vt cog-
noſcas diſcipulorum duntaxat gra
tia hec facta eſſe: proſequitur. Et
credentes vitam eternam habeatis
in nomine eius. Hoc eſt. per eum.
Ipſe nanqꝫ vita eſt. Poſtea manife-
ſtauit ſe iterū diſcipulis: ad mare ty
beriadis. Vides non ſemper cuꝫ eis
eſſe vt ante paſſionem? Apparuit
veſperi et abiit: et poſt octo dies ite
rum. inde ad mare: et iterum cū mul
to timore. Quid autē ſignificat. ma
nifeſtauit? Vt oſtendat ꝙ nō niſi ex
permiſſione videbatur: propterea ꝙ
incorruptibile corpus erat ⁊ immor

tale. Sed cur meminit loci? Vt iam
metum eos depoſuiſſe oſtenderet. ꝙ
iam couerſarentur. Non enim am-
plius domi ſe continebant. ſed in ga
lileam ierant: ad declinandum iude-
orum periculum. Venit ergo Simō
piſcatum. Cum enim non frequen-
ter Jeſus cum eis verſaretur: neqꝫ
adhuc ſpiritus datus eſſet: neqꝫ ha
berent quid facerent: ad artem ſuaꝫ
redierant. Et erant ſimul Petrus ⁊
Thomas ⁊ Nathanael: qui a Phi
lippo vocatus erat: et filii zebedei: ⁊
alii duo. Cum ergo nihil haberent
quid facerent: piſcatum ſe contule-
runt. et noctu. quoniam formidabāt
Lucas non hoc. ſed aliud meminit.
Alii autem diſcipuli: vna ſequeban
tur. Volebant enim ſimul et eſſe et
videre veritatem: et ocium ſuum be
ne diſponere. Laborant ergo: et labo
rantibus aſtitit Jeſus: neqꝫ conti-
nuo cognitus eſt: vt in ſermonem
prorumperent. Dicit ergo eis. Nun
quid pulmentarium habetis? Ad
huc more hominis loquitur: acſi em
pturus eſſet aliquid ab eis. Cum il
li abnuerent: iuſſit vt in dexteram
rethe iacerent. Jecerunt: et ceperūt
Cum autem eum cognouiſſent: pro
prios mores referunt Petrus ⁊ Jo
hannes. ille feruētior. hic altior erat
Ille vehementior hic perſpicacior.
Ideo Johannes prior agnouit Je-
ſum. Petrus prior ad eum propera
uit. Neqꝫ enim parua erant ſigna:
Quenam? Primum ꝙ multos cepiſ
ſent piſces. inde ꝙ non ſcinderetur
rete. preterea ꝙ priuſquam deſcende
rent: prunas viderint: et piſcem im
poſitum: et panem. Que non ex ſub
iecta materia fecerat. vt propter q̄u
dam diſpenſationem fecit ante cru
cem. Vt ergo cognouit eum. omni
bus reiectis: et piſcibus et reti: ſucci

xit ſe Petrꝰ. Uides et reuerentiam
et deſiderium? Atqui: ducẽtis quaſi
cubitis aberant. non tamen naui ap
pellere expectauit. ſed natando ad
Jeſum venit. Quid ergo Jeſus? Ue
nite et prandete inquit. et nemo au
debat eum interrogare. iam enim ſo
litam fiduciã habebant: neqꝫ ad eũ
loqui audebant. ſed ſilentio metuqꝫ
et reuerentia in eum intenti: diſcu
buerunt. norant enim dominum eſſe
Jdeo non interrogarunt. quiſnam
eſſet. Et cum formam mutatam et
horroris plenam viderent: admodũ
erant perterriti. volebantqꝫ de ea ĩ
terrogare ſed et metus: ⁊ ꝙ norant
non alium eſſe: eos ab interrogan
do cohibuerunt. et tantum comede
runt: que ipſe immenſa potentia ſua
parauerat. Hic non amplius in ce
lum ſuſpicit: neqꝫ hominem agit. o-
ſtendens illa permiſſionis gratia fe
ciſſe: et ꝙ non frequenter cum diſci
pulis eſſet: neqꝫ ſimiliter dicit. Hoc
iam tertio manifeſtatus eſt Jeſus
cum diſcipulis: cum reſurrexiſſet a
mortuis: et iubet vt reliquias acci
piant: vt id imaginationem non eſſe
demonſtraret. Sed hoc in loco non
dicit chriſtum cũ diſcipulis mandu
caſſe. Lucas autem ſimul manducaſ
ſe dicit. Quomodo autem. non no-
ſtrum eſt dicere. modo quodam per
q̃ mirabili. hec facta ſunt non ꝙ na
tura cibis amplius indigeret. ſed ad
reſurrectionis veritatẽ demonſtrã
dam: ita permiſit fortaſſe. His ver-
bis conflagratis: et qui cum Jeſu
tunc fuerunt: et qui futuri ſunt: in
communi reſurrectione beatos duci
tis. Annitamur ergo pro viribus:
vt faciem eius admirabilem intuea
mur. Nam ſi nunc hec audiendo ita
flagramus: et illis temporibus qui-
bus in terra verſatus eſt: fuiſſe: vo-
cem audiſſe: faciem vidiſſe: allocutũ
eſſe: tetigiſſe: ei miniſtraſſe. deſide
ramus. conſidera qualis viſu futu
rus ſit. non in corpore amplius mor
tali: neqꝫ humana diſponens. ſed an
gelis conſtipatus. cum nos quoqꝫ
immortali corpore eum videbimus:
⁊ ſumma fruemur felicitate: que om
nem ſermonem exuperat. Quare an
nitamur ne tanta excidamus glo
ria. Neqꝫ enim difficile eſt (modo
velimus) neqꝫ onerosum: ſi atten
derimus. Nam ſi ſuſtinebimus: et
conregnabimus. Hoc eſt. ſi tribula
tiones ferimus: ſi perſecutiones:
ſi arta via ambulabimus. Arta enĩ
natura: ⁊ laborioſa ẽ. noſtra autem
electione leuis: ſpe futurorum. Jd
enim quod in preſenti momentane
um eſt et leue tribulationis noſtre:
ſupra modum in ſublimitatem eter
num glorie pondus operatur in no
bis. non contemplantibus nobis
que videntur. ſed ea que non viden
tur. Dirigamus ergo oculos in celũ
et illa ſemper imaginemur bona at
qꝫ inſpiciamus: in quibus ſi ſemper
verſabimur: neqꝫ bona huius mun
di: nos allicient: neqꝫ mala moleſte
feremus. Sed et hec, et ſimilia om-
nia deridebimus: ⁊ nihil nos aut ſer
uos: aut ſuperbia elatos facere po
terit. modo hoc ſemper deſiderium
propagemus: ſi illam dilectionem
intuebimur. et quid dico preſenti
bus malis non dolituros? imo ne vi
ſuros quidem ea putamus. Tantus
enim eſt amor. vt non preſentes tan
tum: ſed abſentes quos diligimus:
quotidie cernere videamur. Mag-
na nanqꝫ dilectionis vis. Omnia
negligit: vt dilecto animum colli-
gat. ſi ita chriſtum diligeremus. hu
mana omnia vmbra: omnia imago:
omnia nobis ſomnium viderentur

Dicerem⁹ ⁊ nos. Quis nos ſepara‑
bit a charitate xp̄i⁈ tribulatio an an‑
guſtia⁈ Nō dixit pecunias: aut diui
tias: aut forma. hec ei viliſſima ſunt
et ridicula. ſed q̄ grauia videnť poſu
it: fames: perſecutiōes: mortes. q̄ ille
vt nulli⁹ momēti ꝓtēpſit. Nos aūt
ꝓpter pecunias vitā contēnim⁹: et
lucē recuſam⁹. Et Paul⁹ q̄dem non
mortē: nō vitā: non pn̄tia: non futu
ra: nō aliā creaturam. diuine ꝑponit
dilectiōi. Nos ſi vel par auri vide‑
mus: eius cupiditate incendimur: et
diuinas leges peſſundam⁹. Qꝫ ſi hec
dictu nō ferenda ſūt. lōge min⁹ factu
⁊ qđ graue eſt auditu horreſcim⁹. re
ipſa minime. ſed facile iuram⁹: peiera
m⁹: rapim⁹: vſuras exigim⁹: ꝯtinētiā
negligim⁹: a vera orōne deſiſtimus:
pluria ꝑceptoꝝ trāſgredimur: ⁊ pe‑
cuniarū gratia: mēbra nr̄a oio cōtē
nim⁹. Nā q̄ pecunias amat: innume‑
ris malis ꝓximū: ⁊ ſeipm cū illo affi
cit. Eteni iraſcetur facile: malediceet
ſtultū appellabit: peierabit: neqꝫ ve‑
teris legis modū ſeruabit. Nō ei di
ligeret proximū q̄ aurum diligit. At
qui nos ⁊ inimicos ꝓpter celoꝝ re
gnū amare iubemur. Quo ergo ad
conſequi poterim⁹⁈ Nā ſi vetera p̄‑
cepta implentes: nō erit nobis ad re
gnū adit⁹. niſi abūdauerit iuſtitia no
ſtra pl⁹ q̄ꝫ illorū: ſi illa trāſgredimur
quis nobis erit excuſationi locus⁈
Amator pecuniaꝝ nō mō inimicos
nō diliget. ſed amicos inimicoꝝ lo‑
co habebit. Et qđ amicos dico⁈ ipſaꝫ
ſepenumero naturam ignorat: ama
tor pecuniarū neqꝫ cognationeꝫ nō
uit: neqꝫ ꝯſuetudinis recordatur: nō
reueretur etatē. nulluꝫ habꝫ amicū
ſed omnes odit: ⁊ in ꝑmis ſeipm: nō
tm̄ qm̄ ꝑdit aīam ſuā. ſed qm̄ innume
ris ſolicitudinibus laborib⁹ qꝫ: atqꝫ
miſerijs: diſtrahitur. Eteni peregri‑
nationes: odia: ꝑicula: inſidias: et ali

as hmōi ſubit calamitates: hac dū
taxat gratia: vt malorum radicē ſe‑
cum habeat: ⁊ multas numeret pe‑
cunias. Quid hoc morbo grauı⁹⁈ om
nib⁹ ꝑparatur delicijs: omni volupta
te. multum glorie: multū honoris a‑
mittit. amator pecuniaꝝ multos for
midat: multos hꝫ accuſatores: inui
dos calūniatores inſidiatores. Qui
ab eo iniuriā acceperunt: oderunt:
vtpote offenſi. Qui mun⁹: timore ne
offendantur ⁊ offenſorum miſericor
dia: illum vt hoſtē obſeruāt ⁊ cauēt
Maiores potentiores qꝫ: īdignātes
⁊ pauperū miſericordia ⁊ liuore ſimi
liter vt inimicos odio habēt. Et qđ
homines dico⁈ Cum deū inimicū ha
beat: qđ ſpei reliquum ei fuerit⁈ quid
conſolationis⁈ Amator pecuniaruꝫ
ijs vti minime p̄t. ſed ſeru⁹ ⁊ cuſtos
eſt. non dominus. augere eas ſemꝑ
contendit: nūqꝫ erogare vellet. Euꝫ
contemplare: ⁊ omnium pauperꝝ pau
periorem iudicas. nulla cupiditate
contentus eſt. Atqui pecunie nō vt
cuſtodiamus. ſed vt vtamur inuēte
ſunt. Qꝫ ſi eas alijs defoſſuri ſumus:
quid nobis eſt miſerius. qui vndiqꝫ
congregare inhiamus: vt clauſas te
neamus: et cōmunem vſum auferai
mus⁈ Eſt et alter morbus neqꝫ hoc
minor. hi certe defodiunt. illi in ven
trem voluptatem atqꝫ ebrietateꝫ in
iuſte omnia conferūt: et ſibipſis lu‑
xurie ſupplicium parant. alij paraſi
tis ⁊ adulatoribus largiūtur. hi ī lu
dis et meretricibus. hi alijs hmōi di
ſpendijs: profundūt. hoc pacto innu
meras ſibi ad gehennam vias ſter
nunt. recta ad celum derelicta: que
non lucrum tantum ſed et volupta
tem predictis longe maiorem affert.
Qui meretricib⁹ dat ridiculus ⁊ infa
mis eſt: ⁊ mltos ſibi inimicos parat
⁊ breuem voluptatem: vel nullam
potius. Quecunqꝫ det alienis mulie

ribus:ex iis nulla gratia habebitur
Vas enī ꝯtritū eſt domꝰ aliena. Pre
terea muliebre genꝰ temerariū ē:et
inferno:eiꝰ ſimilat̄ cupiditas. illi enī
mulieris amorē Salomō ꝯparauit:
tūc ceſſat:cū oībꝰ rebꝰ amātē ſpolia
uit:īmo nec tūc q̄dē: ſed magis orna
tur. ⁊ inſultat iacenti : eumq̄ maio
rem in modū ridet : ⁊ tot eū malis
circūuenit: q̄ nullo pacto narrari poſ
ſent. At ſanorū voluptas minime ta
lis eſt. Nullū riualē hꝫ:ſꝫ oēs ꝯgra
tulātur ⁊ plaudūt. ⁊ q̄ bn̄ficia acce
perūt: ⁊ q̄ collata viderūt. nulla ira
nulla triſtitia: nullꝰ pudor: aut igno
minia: eiꝰ animū expugnat . ſed mul
ta conſciētie leticia. multa futurorū
ſpes. Clara gloria ⁊ ſplendor: ⁊ qđ
maximū ē: dei beniuolētia ⁊ ſecuri-
tas. Nullū precipiciū nulla ſuſpicio:
ſed tranquilliſſimꝰ portꝰ. Quibꝰ oībus
cognitis voluptatem voluptati cō
parantes: meliora eligamꝰ: vt futu-
ra ꝯſeq̄mur gratia ⁊ benignitate do
mini noſtri ieſu chriſti ⁊c.

Home. lxxxvii.

ex capitulo vltimo

Cum ergo prādiſſet dicit Si
moni Petro Jeſus. Simon
Johānis diligis me plꝰ his?
Dicit ei. Etiā domine. tu ſcis quia
amo te. ¶ Multa q̄dē alia ſit q̄ apꝰ
deū nobis fiduciā ꝓbēt : ⁊ q̄ nos cla
ros ⁊ probatos oſtendunt. Nos aūt
maxime diuinū nobis amorē cōcili
at: eſt proximi dilectio : quā a petro
chriſtꝰ exigit. Nā cum finē cibis fe-
ciſſent. dicit Simoni Petro Jeſus.
Simon Johānis diligis me plꝰ his?
dicit ei. Etiā dn̄e. tu ſcis q2 amo te.
Dicit ei. Paſce agnos meos. Quid
tādem aliis omiſſis: his dūtaxat Pe
trū affatur? Os erat aplorū: ⁊ prin
ceps. Propterea ⁊ Paulꝰ eū ꝓter a-
lios viſurꝰ aſcendit. ſimul vt ei oſtē
deret iā ſibi fiduciā hn̄dā. tāq̄ ei ne
gationis obliuiſcētur: fratrū curā et
ꝯmittit: neq̄ negationis meminit: ne
q̄ exprobrat. tm̄ dicit. Si amas me:
fratrū curā ſuſcipias: ⁊ quā in oībus
dilectionē oſtēdiſti: ⁊ q̄ delector nūc
oſtende. Et aīam quā ꝓ me poſiturū
dixiſti: hāc ꝓ ouibꝰ meis trade. Cū
ergo ſemel atq̄ iter iterrogatꝰ: ipm̄
arcanorū cordis ꝑſcrutatorē: teſtē
aduocaſſet. et adhuc tertio īterroga-
ret: ꝑturbatꝰ eſt Petrꝰ: veritꝰ ſupio
ra. Nā cū forti aīo eſſet: rephēſus eſt
poſtmodum ideo iter ad ipm̄ ꝯfugit
dicens. Tu oīa ſcis. hoc eſt pn̄tia et
futura. Vide q̄nto melior factꝰ eſt et
modeſtior. non amplꝰ temere ꝑſtat
in ſentētia: neq̄ ꝯtradicit. Propterea
ꝯtriſtatꝰ ſū: ne forte me amare arbi-
tratus: nō autem. vt antea cū me for
tē et ꝯſtātē putarē: poſtmodū imbe
cillis deprehenſus ſū. Ter aūt īterro
gat: et ſp idem precipit: vt demōſtret
q̄nti ouiū ſuarū curā faciat. ⁊ q̄ hoc
maximū ſit amoris argumētū. et cū
dicat q̄ntum eum diligat: predicit et
martyriū quod paſſurus erat. oſten
dens q̄ non ob eius diffidentiam id
diceret. ſed q̄ maxime crederet: vo
lens amoris in eum ſignum demon
ſtrare. ⁊ erudiēs nos. quonā pacto
amandꝰ ſit. Quare inquit. Cū eſſes
iunior cīgebas te: ⁊ ambulabas vbi
volebas. cū autem ſenueris extēdes
manꝰ tuas: ⁊ alii te cingent ⁊ ducēt
te quo tu non vis: Atqui: hoc vole
bat: et deſiderabat. Quare hoc mani
feſtum fecit. Cum enim aliquādo di-
xiſſet. Animam meam pro te ponam.
et ſi oportuerit me mori tecum non
te negabo. ei vicem reddidit. Quid
autem ſignificat. Quo tu non vis?
Nature affectum: et carnis neceſſi-
tatem indicat: et q̄ anima inuita
corpus relinquit: et licet voluntas
conſtans et firma eſſet. natura tamē

ĩbecilla. Nemo ſine dolore a corꝑe
diſſoluit̃: diuina hoc vtilit̃ diſpẽſante
ꝓuidentia: ne multi violẽtã mortez
eligerẽt. Nã ſi etiã ſic hoc diabolꝰ ꝑ
ſuadere p̃t: ⁊ ĩ multa nos p̃cipitia: ⁊
voragines impellit. Niſi tm̃ aĩe eſſꝫ
corporis deſideriũ: in paruo etiã me
rore multi ſibi mortẽ conſciſcerent.
Quo igit̃ nõ vis naturalẽ affectũ ſi
gnificat. Qñ aũt cũ dixiſſꝫ. cũ eſſes
iunior ſubdit: cũ ſenueris? De tũc ne
ꝙ iuuenis eſſꝫ: neqꝫ ſenex. ſed vir ꝑfe
ctus. Sꝫ cur ſuꝑioris vite meminit
Ut ſignificet in rebus ſecularibꝰ iu
uenẽ vtilez eſſe: ſenẽ inutilẽ. non ita
in diuinis. ſed cum aduẽtauerit inq̃t
ſenectꝰ: tũc fortior eris: atꝫ p̃ſtãtior.
nihil te etas impediet. Hec dixit. nõ
vt euz ꝑterreret. ſed vt excitaret. no
rat enĩ eius animum. ⁊ ꝙ iã pridem
eius boni deſiderio tenebatur. ſimul
autem ⁊ mortis genus demonſtrat
Cum enim Petrus omnino pericu
la pro chriſto ſubire vellet. Confide
inquit. ita enim tuũ implebo deſide
rium. Nã que nõ paſſus es iuuenis
patieris ſenex. Inde erigens audito
ris animũ euãgeliſta. addidit. Hoc
aũt dixit. ſignificans qua morte cla
rificaturꝰ eſſꝫ chriſtum deum. Non
dixit. moriturꝰ: vt intelligas mori ꝓ
chriſto gloriã eſſe ⁊ honorem. Et cũ
hoc dixiſſet inquit ei. Sequere me.
Quibus verbis iterum curã ⁊ fami
liarem in eum affectum oſtendit. De
ſi quis percontaretur. quomodo Ja
cobus ſedez hieroſolymis acceperit
reſponderem. hunc totius orbis ma
giſtrum propoſuiſſe. Conuerſus Pe
trus: vidit illuz diſcipulũ quẽ dilige
bat Jeſus ſequentem: qui ⁊ recubu
it in cena ſuper pectus eius. ⁊ dixit
ei. Domine hic autẽ quid? Qua grã
recubitus illius meminit? Non ab
re. ſed vt oſtendat Petri poſt nega-
tionẽ fiduciã. Qui eniz tunc non eſt
auſus Jeſum interrogare. ſed id mu
neris alteri delegarat. hic cõmiſſa ſi
bi fratrum cura. non modo alteri vi
cem ſuã mãdat. ſed ⁊ ipe magiſtrum
interrogat. Et Johãnes quidẽ ta-
cet. ipe aũt loq̃tur. Preterea ⁊ ſuã in
eũ p̃ ſe fert dilectionẽ. Diligebat enĩ
maiorez in moduz iohãnẽ Petrus:
quod ⁊ ex ſequẽtibꝰ apparet: ⁊ ꝑ euã
geliſtam eorum vinculum etiam in
actionibus demonſtratur. Nam cuz
magna chriſtus Petro cõicaſſꝫ: or-
bis terraruz curã demãdaſſꝫ. marty
rium p̃dixiſſꝫ: ⁊ maiorẽ erga euz dile
ctionẽ teſtatus eſſꝫ. cum vellet Pe-
trus iohãnẽ ſociũ ⁊ collegã. inquit.
Hic autẽ quid? Nunquid eãdẽ viã
aggredietur? ⁊ quẽadmodum in ce
na interrogare non auſus: iohãnem
ſuffecit: ita nũc vicẽ reddit. arbitra
tus euz velle. ſed non audere d̃ ſe ſci
ſcitari. Tum chriſtus. Sic eum vo
lo manẽ donec veniã. Quid ad te?
Nã cum nimia id charitate diceret
petrus: nec ab eo diuidi vellet. oſten
dens chriſtus: ꝙ quantauis eum di-
lectione proſequeretur: ſuam aſſequi
non poſſet. inquit. Sic euz volo ma
nere? Quid ad te. His verbis nos
erudiens: neqꝫ dolendum: neqꝫ curio
ſius preter diuinam voluntatem in
ueſtigandum. Nã cum Petrus ſem
per in huiuſmodi interrogationibꝰ
feruentius proſiliret: iterum eius fer
uorem retundẽs: ꝙ non ſit vlterius
inquirẽdum in hunc moduz reſpon
dit. Exijt ergo ſermo iſte inter diſci
pulos ꝙ ille nõ moritur. ⁊ non dixit
ei ieſus. quia non moritur. ſed ſic vo
lo eum manere donec veniaz. Quid
ad te? Noli arbitrari inquit eodem
modo de vobis diſpoſuiſſe. Hoc au
tem dixit vt intempeſtiuum affectũ
⁊ conſuetudinis deſiderium tolleret
Cum autem eſſent orbis terrarum
curam ſuſcepturi: ſimul amplius eſſe

non oportebat. Magnū ei fuiſſ3 mꝛ
do detrimētū3. Idcirco inquit. Opꝰ
ſuſcepiſti. id conſidera: perfice: labo-
ra: ⁊ te certaminibus expone. Quid
ad te ſi volo eum manere hic? Tu
officium tuum cura: et exequere. Tu
autē3 hoc in loco: euangeliſte lenita
tem intellige. Videns nāq3 diſcipu
lorum ſuſpicionem: corrigit eam: tā-
ꝗ3 quid dixerit non intelligerēt. Nō
dixit inquit Ieſus. quia non mori-
tur. ſed ſic volo eum manere. Hic ē
diſcipulus ille qui teſtimonium per-
hibuit de his: et ſcripſit hec: et ſci-
mus: quia verum eſt teſtimonium
eius. Quid tandem preter aliorum
morem: hic ſolus ſecundum de ſeipo
perhibet teſtimonium? Videtur enī
auditoribus occurrere? Quenā3 hec
cauſa. Dicitur vltimus ſe ad ſcribē
dum diuina inſpiratione contuliſſe.
ideo ⁊ ſuam dilectionem: et cauſam
quare ad ſcribendum venerit: fre-
quenter oſtendit: ac meminit: hinc ſi
bi fidem comparans: ꝙ inde motus
ſit. Et ſcio inquit ꝙ verū3 dico. Nō
ſi multi non credent ex eo creden-
dum eſt: qđ ſequitur. Sunt inquit ⁊
alia multa que fecit Ieſus: que ſi ſcri
berentur per ſingula: nec ipſum arbi-
tror mundum capere eos: qui ſcribē
di ſunt libros. Unde conſtat ꝙ non
ad gratiam locutus ſum. Cum eni3
ex tot ⁊ tantis operibus neq3 vel ea
que alij meminerint. ſed pluribꝰ eo-
rum omiſſis (iudeorum inſidias: la-
pidationes: odia: iniurias: maledicta:
et quomodo demonium habentem:
et deceptorē3 appellabant) in mediū
protulerim. perſpicuum eſt me non
ad gratiam conciliandam prolocu-
tum. quam qui aucupatur: contrafa
cere oportet: contumelias tegere:
laudes predicare. Cum ergo certiſſi
ma ſcripſerit: non recuſat etiam ſuū
in medium ferre teſtimonium: ꝙ ſin
gula inueſtigarit: examinauerit ꝗ3.
Nos enim nobis eſt vt veriſſimi e
ſe videamur: noſtrum non recuſare
teſtimonium. Quod ſi nos facimus:
multo magis ille qui exꝰ ſpiritu ſcri-
bebat: quod et alij apoſtoli predica
bant. Nos teſtes ſumus eorum que
dicimus: et ſpiritus qui dedit obedi
entibus ſibi. omnibus eni3 affuerat
Matrem commēdatam habuit: que
et ſigna amoris erant: ⁊ ꝙ certo om
nia ſciret. Et ſi tanta ſigna facta di-
xit: noli admirari. ſed immenſam au
ctoris poteſtatem intellige et crede
Ut enim facile nobis eſt loqui: ita
et illi. immo longe facilius facere que
vult. voluntas ſola ſufficit: et cun-
cta ei parent. His ergo diligenter
attendamus: neq3 omittamus quin
explicemus: atq3 inueſtigemus. A
frequenti nanq3 congreſſu: aliquid
conſequamur. Ita vitam noſtram
purgare poterimus. ita ſpinas inci
dere. Tale enim peccatum eſt: et ſecu
laris cura res infructuoſa ⁊ moleſta
Et quemadmodum ſpina: vbicunq3
tangitur: tangentem pungit. ita ſe-
cūlaria vbicunq3 comprehenderis:
ledunt. Verum non huiuſmodi ſpi-
ritalia. Sed margarite cuidam ſimi
lantur: quam cum tractaueris: dele-
ctat oculos. Ut exempli gratia. Fe
cit aliquis elemoſynam. non mō ſpe
futurorum nutritur. ſed et ſeculi bo
nis ſemper confidens letatur. ⁊ om-
nia audēter faciens: malas vincit
cupiditates. et ante regnum hic ia3
fructum accipit. cum laudetur: cum
in admiratione ſit. et ante omnia: a
propria cōſcientia. Et ſingula bona
opera huiuſmodi ſunt quēadmodu3
mala etiam ante gehennam hic tor-
quent. Vulnerant enim conſcientia3
Et ſi quid maneat peccatores intel
ligeres. meticuloſus ⁊ trepidꝰ etiā ne
mine puniēte efficereris. et ſi diuitie

tibi eſſent:mltos haberes inimicos
et ſuſpicioſe viueres.neqꝫ iam reſiſte
re poſſes iniuriantibus: vel potius
et non iniuriantibus. Neqꝫ enim tā
tum ab eis voluptatis:quantuꝫ me
roris aſſequimur: intus reclamante
conſcientia:foris hominibus accuſā
tibus:deo indignato: gehenna nos
cupide expectante:non quieſcentibꝰ
cogitatiōibus. Grauis grauis inq̄ꝫ
res ⁊ oneroſa peccatum :et plumbo
omni oneroſius .qui id cognoſcit ne
minimum quideꝫ oculos erigere po
teſt:et ſi ſenſu careat. Sic⁊ Achaab
quāuis perq̄ꝫ impius eſſet.poſtq̄ꝫ co
gnouit peccatum ſuum:deiectis ocu
lis ambulabat cōtritus: ⁊ egerrime
ferens.propterea ſaccum induit: et
fontes fudit lachrymarum. Si itidē
et nos faciamus: ⁊ vt ille lugebūꝰ:
exuemus peccata noſtra: vt zacheꝰ
et aliquam veniam conſequemur.
vt enim in morbis et fiſtulis:niſi qs
prius fluentem humorem ⁊ vulnus
ſiſtat: quecunqꝫ impoſuerit medica
menta(non amota morbi cauſa)om
nia fruſtra contenderet. Ita et nos
niſi manum ab auaricia :et malum
hunc amoreꝫ:cohibuerimus.licꝫ ele
moſynam demus. omnia in caſſum
laboramus. Qđ enim per eum boni
fecimus:accedente auaricia fatiſcit
atqꝫ diſperdit: ⁊ priore peiꝰ efficitur.
Ceſſemus ergo a rapina:et ita ele
moſynas impendamus. Qꝫ ſi in pre
cipitia nos deferimus: quomodo re
ſpirare poterimus? Etenim ſiquis
caſurum erigeret : vt elemoſyna . al
ter autem humi premeret: vt auari
cia.nihil aliud ab hac pugna expe
ctandum eſt q̄ꝫ vt diſcerpatur . Qđ
ne nobis accidat:neue auaricia deor
ſum premente:elemoſyna nos dere
linquat.leues efficiamur:et euolemꝰ
vt et malorum liberatione:et bonis
operibus perfecti :ſempiterna bona
conſequamur gratia et benignitate
domini noſtri Jeſu chriſti cum quo
patri ſimul et ſpiritui ſancto gloria
honor et imperium:et nūc ⁊ ſemper
et in ſecula ſeculoꝝ Amē.

¶ Homelie lxxxvij . Beati Johan
nis Chryſoſtomi ſuper euangelio
Johannis Colonie apud ſanctū lau
rentium impreſſe et diligenter corre
cte. Anno dñi M.CCCC.lxxxvi.
feliciter finiuntur.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

...i fuiſſꝫ mꝛ'
...nquit. Op'
...rfice: labo-
...one. Quid
...e hic? Tu
...equere. Tu
...liſte lenita
...ãcꝫ diſcipu
...git eam: tã-
...igerẽt. Nõ
...non mori-
...ere. Hic ẽ
...onium per-
...hec: et ſci-
...ſtimonium
...er aliorum
...um de ſeipo
...Videtur eni
...Quenaꝫ hec
...e ad ſcribẽ
...contuliſſe.
...et cauſam
...enerit: fre-
...mnit: hinc ſi
...nde motus
...ꝫ dico. Nõ
...eo creden-
...nt inquit ꝛ
...s: que ſi ſcri
...ipſum arbi-
...s: qui ſcribẽ
...ſtat ꝙ non
...Cum eniꝫ
...s necꝫ vel ea
...plurib' co-
...inſidias: la-
...s: maledicta:
...habendem:
...at) in mediũ
...eſt me non
...m prolocu-
...ur: contraſa
...ias tegere:
...ergo certiſſi
...t etiam ſuũ
...onium: ꝙ ſin

gula inueſtigarit: examinauerit ꝙꝫ. Nos enim nobis eſt vt veriſſimi eſſe videamur: noſtrum non recuſare teſtimonium. Quod ſi nos facimus: multo magis ille qui ex' ſpiritu ſcribebat: quod et alij apoſtoli predicabant. Nos teſtes ſumus eorum que dicimus: et ſpiritus qui dedit obedientibus ſibi. omnibus eniꝫ affuerat Matrem commẽdatam habuit: que et ſigna amoris erant: ꝛ ꝙ certo omnia ſciret. Quod ſi tanta ſigna facta dixit: noli admirari. ſed immenſam auctoris poteſtatem intellige et crede Vt enim facile nobis eſt loqui: ita et illi. imo longe facilius facere que vult. voluntas ſola ſufficit: et cuncta ei parent. His ergo diligenter attendamus: necꝫ omittamus quin explicemus: atꝫ inueſtigemus. A frequenti nancꝫ congreſſu: aliquid conſequamur. Ita vitam noſtram purgare poterimus. ita ſpinas incidere. Tale enim peccatum eſt: et ſecularis cura res infructuoſa ꝛ moleſta Et quemadmodum ſpina: vbicuncꝫ tangitur: tangentem pungit. ita ſecularia vbicuncꝫ comprehenderis: lędunt. Verum non huiuſmodi ſpiritalia. Sed margarite cuidam ſimilantur: quam cum tractaueris: delectat oculos. Ut exempli gratia. Fecit aliquis elemoſynam. non mõ ſpe futurorum nutritur. ſed et ſeculi bonis ſemper confidens letatur. ꝛ omnia audẽter faciens: malas vincit cupiditates. et ante regnum hic iaꝫ fructum accipit. cum laudatur: cum in admiratione ſit. et ante omnia: a propria cõſcientia. Et ſingula bona opera huiuſmodi ſunt queadmoduꝫ mala etiam ante gehennam hic torquent. Vulnerant enim conſcientiaꝫ Et ſi quid maneat peccatores intelligeres. meticuloſus ꝛ trepid' etiã nemine puniẽte efficereris. et ſi diuitie